Accessions
157,348

Shelf No.
XG. ~~2344.18~~ 297.57

Barton Library.

Thomas Pennant Barton.

Boston Public Library.

Received, May, 1873.

Not to be taken from the Library.

Digitized by the Internet Archive
in 2014

http://archive.org/details/phaedriaugustica00phae

Amſtelodami, Apud Johannem Janſſonium à Waesberge
et Viduam Elizæi Weyerſtraet. 1667.

PHÆDRI,
AUGUSTI CÆSARIS LIBERTI,
FABULARUM ÆSOPIARUM
LIBRI QUINQUE;

Notis perpetuis illuſtrati, & cum integris Aliorum *OBSERVATIONIBVS* In lucem editi à

JOHANNE LAURENTIO JC^to^.

AMSTELODAMI,
Apud JOHANNEM JANSSONIUM à WAESBERGE, & Viduam ELIZEI WEYERSTRAET,
ANNO M. D. C. LXVII.

57
157.348
Jan'y 1873

Viro Conſultiſſimo

D. WIBRANDO LAURENTIO

JURIS-CONSULTO,

Et in Curia Amſtelodamenſi Advocato Patri ſuo,

JOHANNES LAURENTIUS S.

CUm ſæculis aliquot latuiſſet elegantiſſimus Fabularum libellus à *Phædro*, Auguſti Cæſaris Liberto, ſolus fere latino ſermone, Verſibus Jambicis conſcriptus à *P. Pithœo*, Clariſſimo Galliæ luminecirca annum nonageſimum ſextum ſuperioris ſæculi primum in lucem prolatus eſt; ſtatimque Viris inter eruditos optimis adeo arriſit, ut illorum manibus non tantum diligentius tritus, ſed etiam notis ex intimis tàm Latinæ Antiquitatis receſſibus, quàm Doctiſſimorum Virorum penu depromptis illuſtratus ſit, quas omnes cum eodem Volumine digeſtas, renovatâ editione publicare decreveram, ne totum de alieno largiri vider,

 meas

meas etiam notas & obſervationes ſucciſivo temporis emolumento ad eaſdem Fabulas proprio uſui, & mihi ſoli conſcriptas, addere & gratum fore, & *Phædri* negotia utiliter me geſturum judicavi, ſi plurima in ejus Fabulis paſſim obvia oſtenderem, quæ ex Juris-conſultorum reſponſis, & antiqua Juris cognitione explicari neceſſe haberent, ipſiq; *Phædro* ex hac Ara, ab Artis æqui, & boni Sacerdotibus adornata, lucernam poſſe accendi apertum facerem. Quem autem voti mei ſucceſſum hæ meæ lucubrationes promittant, aliorum judicium eſto. Tibi vero, Pater chariſſime, eas ſacras, tuoque nomini in qualecunque gratitudinis indicium dicatas volui, ut hi ſtudiorum fructus, eorumque primitiæ Veſtram liberalitatem agnoſcant, à quo tanquam fonte derivatæ ſunt; nam quod Alexander Magnus ille Macedoniæ Rex, & Philippo Patri, & Ariſtoteli Præceptori ſe debere profeſſus eſt, Veſtro amori & beneficio utrumque debeo, verum

—— *Grates perſolvere dignas*
Non opis eſt noſtræ. ——

Quare unicum eſt quod ab eodem, quo me

in

in hunc uſque diem pietatis affectu complexus es, rogo, ut quicquid ſit hoc muneris, & remunerationis loco, non ingrati animi ſymbolum, ſerena quemadmodum offertur, fronte acceptum ſiet, &, quod amplius poſſum, ut

Serus in Cœlum redeas, diuque
Lætus interſis, ——

Patriæ, Urbi, Familiæ, ex animo voveo, & Deum ter Optimum Maximum ardentiſſime precor. Scriptum *Hagæ-Comitum Ipſis Kalendis Ianuarii* M.DCLXVII.

Lectori Candido

JOHANNES LAURENTIUS
S. P. D.

PHædri, Imperatorii Liberti, Fabulas iteratâ editione, nitidiore formâ, & uberiore quam hactenus Notarum, & Obſervationum adaucta dote in lucem daturus, actum agam ſi poſt *Pithæi*, *Rigaltii*, *Rittershuſii* præfationes & epiſtolas, huic noſtræ editioni præfixas, vel Fabularum ſcribendi rationem, vel etiam ipſius *Phædri* inſtitutum pluribus extollam, dicam tantum ſed paucis quo pacto poſt tot Viros eruditiſſimos quibus idem hic Auctor etiam alias curæ fuit, illum denuo publici juris facere conatus ſim. Cum ante ſexcennium & amplius primis ſtudiorum rudimentis, fundum juris cognitioni & ſtudio, etiam in Literarum, & Antiquitatum Scriptorum monumentis quærerem, inter alios etiam *Phædrum* mihi præceptorem, & familiarem elegi, ejuſque frequens & ſedula Fabularum lectio cùm ob ipſam materiæ elegantiam, tùm ob latinitatis nitidiſſimum ſtylum non minus placuit, quam literis humanioribus operam impendenti profuit; Nam præter acutiſſimas, & utiliſſimas moralis ſignificationis Satyras, etiam puriſſimi ſermonis nitore refertas, & concinnatas, experiundo diſcet, qui lepidiſſimis hiſce argumentis & exemplis qualecunque tempus, vel otium deſtinare, & cum liberto nec inſuaviter, nec inutiliter fabulari dignabitur: aderit ſane qui narrando tempora fallat, & à mole-

moleſtioribus ſtudiis, vel negotiis requiem animo indulgeat; nec grave ſit quod Libertum otii comitem habeas, cum ipſi olim Athenienſes, & Romani Rerum Domini, Saturnalibus veluti precariam ſervis ſuis indulgere libertatem, unà cum iis ludere, nugari, epulari, imperantibus quoque gratioſè parere conſueverint. Notæ quoque quibus Viri eruditiſſimi haſce Fabulas illuſtrarunt, haud parum momenti Antiquitatis & literarum ſtudioſo adferunt. Quare cum ſubciſivo tempore frequentius à *Phædro* diſtractus quædam ad oram libri notaſſem, & de renovanda ejus editione cogitaſſem, totum negotium ab ovo repetens collectaneas obſervationes addidi, Integras verò *Rigaltii*, *Rittershuſii*, *Schoppii*, *Meurſii*, *Fabri*, *Schefferi* notas ſuo loco inſertas, & ordine digeſtas in unum quaſi volumen redegi, ut ita omnes in *Phædrum* notæ eadem editione bono publico vulgarentur. Singulorum verò Adnotationes proprio adjecto nomine diſtinxi, & quod à noſtra manu adſcriptum eſt *L.* Litera notavi. Plurima enim ex Veterum Juriſconſultorum ſcriptis, Pandectarum, & Codicis Voluminibus comprehenſis, tanquam ex liquidiſſimo Latinitatis fonte exhauſta, hiſce meis Obſervationibus interpoſui: arctiſſimum enim ſtudii Juridici cum Literaria Antiquitate vinculum eſt & affinitas, adeo ut ex noſtro quod evolvimus Juris Corpore ipſam etiam Latinitatem poſſe reſtitui, jure merito jam olim judicatum ſit; quare etiam nec Literarum ſtudioſum Juris reſponſorum, nec Juri operam dantem Antiquitatum ignarum eſſe oportere inter omnes conſtat, & vel ex *Phædro*, vel in eum Commen-

 tariis

tariis manifeſtum fiet. Libellum Variarum lectionum ex allegatis obſervationibus collectum addidi, in quo multa loca ſuo ordini reſtituta, ex Scriptis Nobiliſſimi *Heinſii* & Epiſtolis Eruditiſſimi *Gronovii* à *Fabro* & *Scheffero* obſervata, aliorumque emendationes reperies: Nam in ipſo Fabularum contextu ipſiſſimam *Rittershuſii* editionem ſecutus, lectorem ad Varias illas Variorum Lectiones remitto. Poſtremò Indicem alterum ſingulorum vocabulorum quæ in ipſis Fabulis reperiuntur, alterum Rerum & Verborum quæ in notis præcipuè occurrunt, concinnavi, in quibus verò diſponendis ſubinde & pro re nata non tam literarum vel ſyllabarum ſeriem, quam vocabulorum & temporum derivationem, ac ordinem obſervatum videbis. Quæ omnia cum privatis uſibus deſtinata, ex ſingulari erga Rempublicam Literariam affectu publicari paſſus ſim, tu, *Lector*, huic noſtro labori æqui bonique conſulas, ut ad ulteriora properanti veſtra etiam benignitas & benevolentia calcar addat.

Dabam Hagæ-Comitum ipſis Kalendis Januarii M.DCLXVII.

In Doctiſſimum Opus

D. JOANNIS LAURENTII J. C.

& Literatoris eximii, quo ſuis & Aliorum Notis Phædri Fabulas egregiè ornavit.

HActenus ante forum ſatis eſt dixiſſe paternum
Cauſas, & Themidi *ſacra tuliſſe ſacræ.*
Debetur tibi major honos hinc lege miniſtrâ
Quæris Apollineum Palladiumque *decus.*
Facundam Linguam mirari deſinat Aula,
Mirari Phædrus *dum potiora jubet.*
Singula doctorum dum quique negotia curant:
Tu duo perſequeris, perficis atque duo.
Sic Themis *hinc certat: ſic illinc certat* Apollo,
Teque ait à ſacris quilibet eſſe ſuis.
Sed cum quæ Themidis *ſunt exigis ore diſerto,*
Perdoctaque manu Palladis *exequeris,*
Cum tam ſuccinctè permiſces utile dulci
Omne feres punctum, Laureaque *ora teget.*
Æſopum, Phædrumque *tibi debere nitorem,*
Ac purum ſenſum doctior orbis ait:
Sic tu vive diu ſoſpes Divoque Deæque,
Et Linguâ, & calamo perge juvare bonos.

Dilectiſſimo Cognato lubens
meritoque cecini

LAURENS LAURENTIUS,

Eccleſiaſt. Amſtelod.

Cla-

Clariſſimo & Conſultiſſimo Viro

D^{N}. JOHANNI LAURENTIO JC^{TO}.

Cum ſuas in PHÆDRUM AUGUSTI *Libertum Obſervationes publicaret.*

CUm ver tenellæ curreret quondam mihi
Ætatis, ingens me cupido ceperat
Amœniores aucupandi literas,
Latiæque Linguæ colligendi floſculos.
Quare legebam ſedulus veterum libros,
Quos erudita protulere ſecula.
Hos inter omnes principem tenuit locum
Pater Latinæ TULLIUS eloquentiæ.
Inter Poëtas FLACCUS ac TERENTIUS,
Aliique plures, priſca quos ætas tulit,
Æternitati conſecrata Nomina
Os imbuerunt eleganti nectare.
Etiam placebat plurimum PHÆDRUS mihi,
Libertus ille clarus AUGUSTI Patris,
Muſæ voluptas & decus, qui verſibus,
Sermone plenis undique diſertiſſimo,
Nobis reliquit expolitas Fabulas,
Phryx ille ſervus quas iocoſè condidit,
Sententiarum luce commendabiles.
Pridem fuerunt literarum gloria
Totum per orbem maxime clari, ſuis
PHÆDRI libellos edidere qui notis
Illuſtriores; arbitror præ cæteris
Tres eminere: primus eſt RIGALTIUS,
Alter PITHOEUS, addo RITTERSHUSIUM.

Acce-

Accedit illis ultimo LAURENTIUS,
Juris Sacerdos, explicans doctiſſimè
Senſum ſub umbra Fabularum conditum.
Non indecenter hunc laborem ſuſcipit
Severioris cultor artis, quæ docet
Rectè tueri juſti & æqui regulas,
Quæ continentur in peramplo Codice
JUSTINIANI. Sed Poëtarum quoque
His ſcripta abundant, fabuloſis vocibus
Qui ſæpe miſcent utiles ſententias.
Has applicare rite qui factis poteſt,
Vitæque curſum temperanter hac duce
Formare, laude dignus æſtimabitur.
Quas ergo grates poſteri debent tibi,
Amice, curas publicanti nunc tuas?
Superator ævi lætus extollis caput
In ſecla vivens inclitus perennia.
Tuam coronat ipſe Phœbus laurea
Frontem; triumphum Cæſar AUGUSTUS tibi
Decernit amplum, reddidiſti quod ſuum
Ornatiorem veſte Libertum nova.

Ex animo gratulans amicitiæ
teſſeram conſecravit

JOHANNES CHRISTENIUS,

Anteceſſor Amſtelodamenſis.

Car-

Carmen Laudibus

Conſultiſſimi & Literatiſſimi

D^r. J. LAURENTII J. U. D.

Et Advocati meritiſſimi, in Phædri Fabulas commentantis ſcriptum,

Ab A. de GRAU Prof.

LAuriger *Auguſtum liber excurſure per orbem,*
Dum præfers Dominum, *cultior inde venis.*
Sic totidem răſus caſtigatuſque Magiſtris
Caſtalidûm, *cœtus* Palladiumque *ſubîs.*
Laurenti, Muſis & *cedro digna locutus.*
Dignum etiam celebras nunc Helicona *foro.*
Cecropiis Latiiſque *ſacris, quæ ſtruxerat olim*
Muſa *duplex, æqua tu quoque mente colis.*
Nec ſatis eſt Themidi *(quæ multis unica ridet)*
Se dare, ſplendentes unde petantur opes.
Nec ſic ingenium novit vaſtumque, ſagaxque
Stare, cui Phœbus *limina aperta dedit.*
Sed ſibi cognatas quærit redimitque Sorores,
Quæ famam Magnis exhibuere Viris.
Seria nunc miſces, & delectantia rebus,
Pro quibus heic poſſes vendere verba reo.
Et juvat hic gratis, quæ Fabula ludit, amare
Quæque docent animos uberiore ſtylo.
Sic perge: ut nobis memori celebreris honore
Sicque tibi currat penna tenore pari.
Hæcce, cothurnati quamvis minor arte Maronis,
Vendere non volui; ſolvere ſed volui.

Miſſum Franequera Friſiorum ipſis Kalendis
Decembris M. D. C. LXVII.

Ad

L E C T O R E M.

QUiſquis ad ingratæ trepidas fera fulmina Stoæ,
Nec pateris rigida jus tibi fronte dari,
Ad ſacra Parnaſſi, & Vatum figmenta recurre;
Carminaque afflati cælitus oris ama.
Invenies docto quæ per mendacia flexu
Inſtillent animo ſemina ſancta tuo.
Invenies noſtræ depicta imitamina vitæ,
Quæ tibi quid fugias, quidve ſequare notent.
Naſcitur expenſis ſolers prudentia vitæ
Caſibus, & virtus vix niſi viſa placet.
Multa quidem multis inſpirat Muſa Poëtis,
At Monitum *Phædri* dulcius ore ſonat.
Excultus nitor, & cum pondere Fabula clamant,
A nullo melius ſeria mixta jocis.
Has igitur tibi carpe dapes. Sed forte legentis
Invenies ſubitum quæ remorentur iter.
Dat tenebris nitidam lampas *Laurentia* lucem,
Permiſcens radiis jura ſacrata ſuis.
Antiſtes Themidos, præſens tutela clientum,
Dat *Phædro* querulis tempora rapta reis.
Felices animæ, quæ, quanquam *Bartolus* urget,
Dignantur ſtudiis, Phœbe, vacare tuis.
Erectæ ignoſcat regina pecunia menti,
Eſt etiam, lucri quo ſuperetur amor.
Dulce rudes ſupra caput exeruiſſe Patronos;
Pulchrior & Muſis eſt comitata Themis.
Eſt aliquid lætæ monumenta perennia famæ
Condere, & ingenii pignora certa ſui.

O quo-

O quoties prono fugientibus æthere ſtellis,
Viſus ſcribendis invigilare notis.
O quoties calamum veniens Aurora repreſſit,
Cum ſtreperet multo plena cliente domus.
Ipſa Themis gnavo eſt veniam oratura Patrono,
Si quædam vacuo ſint polienda ſtylo.
At ſi quæ ratio eſt, & conjectura futuri,
Pagina cenſoris nulla notanda manu eſt.

S. Coeman, JCtus.

Viro

Viro Conſultiſſimo

D. JOHANNI LAURENTIO,

Cum elegantiſſimas in Phædri Fabulas Notas ederet.

SI laude dignum jura faſque dicere ;
Et hactenus recondita ,
Quæ ſunt Themis Polymniæque myſtica ;
Ex Fabulis oſtendere ;
Et , quo ligatæ vinculo ſint invicem ,
Docere : non injuria
Apollo Laurum *dedicat* Laurentio ,
Dat nomen indelebile.

Sic amicè accinuit

J. BRIEMEN,

J. V. D. & Rector Scholæ Hornanæ.

In

In Phædri Fabulas,

à

D. JOANNE LAURENTIO JC^{to}.

Eruditiſſimis notis illuſtratas.

HÆc ſunt Amſtelii, cives, dictata cerebri
Aurea, quæ nullo nomine digna mori.
Talia venturo tribuit LAVRENTIVS ævo,
Qui calamo celebrem præpete ſpirat Avum.
PHÆDRE! ferè ſoli cui fabula ſcripta Latinè eſt,
Hactenus interpres par tibi nemo fuit.
Cum ſubciſivis ita tempus fallitur horis,
De ſolidâ ſtudii quid ratione loquar?
Quæ patrio det jura foro, juſtiſque, reiſque,
Id ſciat in Batavûm finibus aula loqui.
Me duce cum jaceret primordia rara ſtudendo,
Serius (id loquitur fabula) ludus erat.
O pueri! ludum cum ſeria tanta ſequantur,
Ludite ſic! nunquam ludere crimen erit.

SOLIDÉ.

Amſtelædami, XVIII Kal. Jan.
M. D.C.L XVII.

In Doctiſſimas

D. JOH. LAURENTII, JC^ti^.

In Phædrum Notas.

QUærere Phœbeos Laurentius *ardet honores,*
Et decus hoc titulis accumulare ſuis.
Non illi ſanctæ veneranda volumina Divæ,
Nec regnum Batavi ſat tenuiſſe fori.
Hinc, ubi defeſſæ vanis clamoribus aures,
A ſtudio requiem liberiore petit.
Tranſit ad antiquæ monumenta perennia Romæ,
Nec cupit à ſola nomen habere toga.
Illum liventes ad ſe rapuere Camœnæ
Nomine ne tanto gaudeat una Themis.
Ergo, dum nitidi volvetur pagina Phædri,
Hunc quoque, Poſteritas, læta, memorque coles.

PETRUS FRANCIUS.

P. PITHOEUS FRANCISCO FRATRI.

REddo tibi, Frater, pro novellis conſtitutionibus Imperatoris, veteres fabellas Imperatorii liberti, & quantum quidem conjicio Tiberii, atque adeo ſtatim poſt Sejanum damnatum. nam quis iſtos deinceps laudavit unquam? Ejus ſcriptoris qui meminerit ex veteribus nullum dum reperi præter *Martialem* & *Avienum*, quem etiam *Virgilii* fabulas jambis ſcripſiſſe tradunt. Thracem ſe fuiſſe ipſe innuit & Græciæ vicinum: ut nec ii libelli *Senecæ* fidem elevent teſtantis Æſopos logos intentatum Romanis ingeniis opus. Senem admodum ſcripſiſſe præter ſeniles de ætate querellas, vel illa arguunt quod ſe *D. Auguſtum* jus dicentem audiiſſe, & Cilnii Mæcenatis Bathyllum ſaltantem vidiſſe ſignificat. Cuicui vero ille alapas & libertatem debuerit, tibi certe, Frater, jam vitam debet, quam temporum injuria penè ſepulto exemplaris à te reperti beneficio reſtituere conatus ſum. Ita tu patronus *Phædro*, ego adſertor ac vindex, vel non idoneus, ſine ſatisdatione tamen venio, & *Auguſti* libertum vel potius libertinum, privatus hac etiam parte teſtabilem publicique juris facio: tu illi adſis ac faveas modo, qui & poëticis voluptatibus aures à forenſi aſperitate reſpirare non ignoras, & hoc figmenti genus à veri profeſſoribus non eſſe alienum, uſque adeo ut à *Socrate* ipſo *Æſopi* λόγȣς verſibus redditos

ditos *Cebes* apud *Platonem* in os laudaverit. Have, mi frater, & inter iſtam publicam luem ſalve ac vale.

Tricaſſib. x. KAL. *Septembres, reb. prolatis,* ANNO cIↃ. IↃ. XCVII.

NICOLAUS RIGALTIUS
LECTORI,

PArum cordati mihi videntur, Lector, *qui fabularum audito nomine ſtatim faſtidiunt; & , Tales, ajunt, nobis pueris nutrix aut avia cum crepitaculis in aurem obgannire ſolebat. adeo illi bis pueri necdum ſenes meram puerilem ſtultitiam nauſeant.*

Non ſemper ea ſunt, quæ videntur, decipit
Frons prima multos; rara mens intelligit,
Quod inferiore condidit cura angulo.

Nimirum in Phædro *tot Satyræ ſunt, quot Fabellæ; quibus aut ſecretioris Philoſophiæ utiliſſima capita jucundè tractantur, aut Tiberii & quorundam aliorum difficillima tempora figuratè notantur: quas ad animum ſi retuleris, moralis ac civilis ſcientiæ dogmata eſſe deprehendes. Sed heu fatum optimi Poëtæ, Diu latuit ignobilis fœdæ mancipatus incuriæ; abjectus inter purgamenta negligenter; ac demum, quod ipſe præſenſiſſe videtur, margaritum in ſterquilinio jacuit. Reperit vero illud Gallus ac Minervius pullus, tantique pretii cupidus, diligentiſſime deterſum ſplendori publico reddidit. Et verbo dicam, perierat* Phædrus *niſi periiſſet. Notus quidem antiquis, at noſtris antehac prorſus incognitus, niſi perpaucis. Nam affirmare auſim Ioachimum Camerarium multas hinc fabulas, adeoque ipſiſſima verba expreſſiſſe. Faernum quoque, virum eruditum, ſi quis inſpiciat, in eo* Phædri *verſus integros obſervabit. Item in fabulatore quodam qui Venetiis editus eſt anno* M. CD. XCI. *notavi mihi nonnullas ex iſtis fabulis, verborum etiam non pauca veluti fragmenta, &, ſi pretium operæ ſit,* Petronii *narratio-*

nem

nem de matrona virum in conditorio lugente. An integrum habuerint illi codicem , & an Phædri *nomen uſpiam legerint , cur diſſimulaverint , neſcio. Prima igitur hujus auctoris editio accurata bono publico fuit ab clariſſimis* Pithœis *ſummis antiquitatis vindicibus. De ſecunda ſilere melius puto. Quid jam tertia hac noſtra præſtitum ſit , tute vide & Vale. Fabulas aliquot cum* V. CL. P. Danielis *chartula calamo exarata collatas habui. Cætera quæ è libris MSS. reparari potuiſſent, aut hominum , aut temporum invidit injuria.*

NON QUI RIGAT,
SED QUI DAT IN-
CREMENTUM DEUS.

Ad CL. V.

D. JOACHIMUM CAMERARIUM

Reip. Noriberg. Medicum celeberrimum,

CUNRADI RITTERSHUSII I. C.

Epiſtola Præliminaris,

De renovanda editione Fabularum PHÆDRI nuper à P. Pithœo repertarum:

In qua ſimul & de uſu Fabularum breviter diſſeritur.

FABULIS idem qui & Comœdiæ, atque Tragœdiæ, & Satyris, ac Mimis, imò (ut paucis abſolvam) univerſæ Poëſi, ſcopus propoſitus eſt, quod tu Clariſſime & eruditiſſime CAMERARI, non ignoras: emendare videlicet corruptos hominum mores, atque ad honeſtatis ac virtutis ſtudium à vitiorum obſcœnitate traducere. Quam in ſententiam hic ipſe, cui præfamur, *Phædrus*, ſcribit in Prologo lib. 1. *Libelli* (inquit) *mos eſt, quod prudentis vitam conſilio monet.* Et lib. 2, *Nec aliud quicquam per fabellas quæritur, Quàm corrigatur error ut mortalium, Acuátque ſeſe diligens induſtria.* Vide eundem & in *Prologo lib.* 3. Quanquam enim hoc ipſum Philoſophia quoque illa virtutis indagatrix, vitiorúmque expultrix perficere meditatur: hæc tamen apud multos mortales locum, quem debebat non invenit, nec ſcopum ſuum aſſequitur: quod non ipſius ſed hominum vitio fit. Amara enim ſunt vitioſis, ac malè viventibus præcepta juſtitiæ, aliarúm-

rúmque virtutum : quibus, ut *D. Hieronymi* verbis utar, aſperam & inſuavem virtutis viam fecit nimia vitiorum conſuetudo. Hi igitur ab illis abhorrent : ac ut ventriculus corruptus ſalubres cibos, ita ipſi ſalutaria præcepta reſpuunt, & continere nullo modo poſſunt, ſi nudè & directè ſinéque involucro aut circuitione ipſis tradita fuerint. Quò reſpiciens & *Chryſoſtomus Homilia* 22. ad Epheſ. veriſſimè dixit, ὅτι αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν τῆς ἀρετῆς ἡ παραίνεσις πολὺ τὸ σκυθρωπὸν ἔχει: rectéque hoc fecit *Agathias Scholaſticus*, is qui & hiſtoriam ſcripſit, in ſuo de Æſopo Epigrammate : φθονερὴ δ' ἡ τρηχεῖα παραίνεσις. id eſt, Aſpera & præfracta correctio atque admonitio res ejuſmodi eſt, quam omnes fugiunt & averſantur. Eruditè quoque *Iulius Pollux*, *cap.* 1. *Onomaſtici ſui* in eandem ſententiam ſcripſit : ἐπεὶ τὸ διδασκαλικὸν εἶδος αὐχμηρόν ἐστι καὶ προσκορές, οὐδὲν ἂν τι κωλύοι προσθεῖναι καὶ μύθου γλυκύτητα εἰς ψυχαγωγίαν. Quia (inquit) nuda illa docendi præcipiendíque ratio moleſtiam hominibus & ſatietatem adfert, nihil prohibet fortaſſe, quò minus ad perſuadendos ducendoſque hominum animos etiam fabulæ dulcedinem adhibeamus: Hac re animadverſa, jam olim extiterunt ſummâ viri prudentiâ & eruditione præditi, qui amaritudinem illam, quantumvis ſalutarem, ſed quam non omnes ægroti ferre poſſent, variis condimentis, & ἡδύσμασι velut emendare, aut certè diſſimulare ac tegere niterentur, & mordax illud verum, quo teneriores animi facilè offenduntur, quaſi quodam temperamento dulcedinis miſcerent ac diluerent : quo ſcilicet gratiora ſubirent animos hominum præcepta

pta virtutis, à quibus, ſi velut meraca propinarentur, multi propter vitioſitatem infirmitatémque ſuam abhorrerent. Non aliter quàm vos medici ſoletis, cum amarum aliquod pharmacum imperantibus veſtris propinatis. Circumlinitis enim pocula melle aut ſaccharo, ut amara remedia ab imprudentibus ſine offenſione educantur, dum illiciens prima dulcedo acerbitatem ſaporis aſperi ſub prætextu ſuavitatis occultat: quam rem ſuaviloquenti carmine Pierio expoſuit *Lucretius lib.* 1. & 4. Bis enim eoſdem verſus, ut & aliâs fecit, repoſuit. Sic autem ait:

——*Veluti pueris abſinthia tetra medentes*
Cum dare conantur, prius oras pocula circum
Contingunt mellis dulci flavóque liquore,
Ut puerorum ætas improvida ludificetur
Labrorum tenus: interea perpotet amarum
Abſinthi laticem, deceptáque non capiatur,
Sed potius tali facto recreata valeſcat:
Si ego nunc.

Quo nomine *Agellius, lib.* 2. *c. pen.* Æſopum laudat, qui feſtivos delectabiléſque Apologos commentus, res ſalubriter ac perſpicienter animadverſas in mentes animóſque hominum cum audiendi quadam illecebra induerit; non ſeverè neque imperiosè, ut Philoſophis mos eſt, præceperit, & cenſuerit, quæ utilia monitu ſuaſúque erant. Ad eandem igitur (ut dixi) metam contendunt Poëtæ & Fabularum inventores cum Philoſophis; ſed aliis itineribus proficiſcuntur. Hi ſine involucris apertè & abſque circuitione rem agunt; illi ἐν αἰνιγμοῖς & velut per cuniculos: Hi directò; illi obliquè: hi denique præceptis maximè; illi exemplis, quibus pluri-

plurimum homines plebeji moventur, ut ait etiam *Macrobius*, & quidem exemplis fictis potiùs quàm veris. Hæc enim hiſtoricorum ſunt. Unde rectè ac verè hoc ſcripſit *Plutarchus in lib. De audiendis Poëtis*: τὸ τῶν ποιητῶν μυθῶδες οὐκ ἀφιλόσοφόν ἐστιν. Et *Philo Iudæus*: παιδευταί εἰσιν οἱ ποιηταὶ τοῦ σύμπαντος καθάπερ ἰδίᾳ γονεῖς παιδὸς, καὶ οὗτοι τὰς πόλεις δημοσίᾳ σωφρονίζουσι. *Ariſtophanes* quoque in *Ranis* ait: δεξιότητος καὶ νουθεσίας ἕνεκα χρὴ θαυμάζειν ἄνδρα ποιητὴν, ὅτι βελτίους ποιεῖ τοὺς ἀνθρώπους ἐν ταῖς πόλεσι. Quæ ego de Poëſi idcirco pluribus adſcripſi, quod & hujus principium ac velut anima ſit Fabula, ſecundum *Ariſtotelem*.

Præterea Fabularum utilitas etiam ex his quæ ſubjiciam, æſtimari poterit. Omnes homines ſemetipſos neſcio quomodo tàm perversè & præpoſterè amant, ut etiam vitiis ſuis faveant, & blandiantur, ſibíque in peccatis facilè ignoſcant, imò ea ne quidem agnoſcant; reprehendi verò ſe & argui ab aliis ægrè ferant: magíſque aliorum errata quàm ſua delicta obſervent, animadvertant, ac rimentur, in propriis talpæ, in alienis Lyncei & Argi. Veriſſimè *Symmachus* (*lib.* 1. *epiſt.* 72.) *Fit ſæpè ut judicis ſeveritatem frangat affectio, & amicorum facta dictáque eâ indulgentia cenſeamus, quâ plerumque ſinguli etiam vitia noſtra diligimus.* Cúmque alii ob facta & ſequiora reprehenduntur, ſumma id cum voluptate audiunt, etiamſi ad ipſos quoque fortaſſe multo juſtius illa reprehenſio poſſet accommodari. Quò pertinet fabella hujus ipſius auctoris, de duabus peris ſeu manticis, cuique ab Jove attributis: quarum in alteram poſticam, à tergo ſuſpenſam, noſtra vitia; in alteram,

anti-

anticam, quæquam conſpectui noſtro ſemper ſit expoſita, recondamus aliena. Eodem & Lamiarum Fabula ſpectat: quæ foris tantum oculatæ ſint, domi verò oculos habeant reconditos. Quid quod multi etiam in manifeſtam prolabuntur impudentiam, cum directò & nominatim objurgantur, vel officii admonentur, inque virtutis viam, unde exorbitarant, revocantur, *caſtigatíque remordent*, ſecundum *Iuvenalem*: qui vel corrigi, vel certè minus improbi effici poterant, ſi quaſi per alienum latus pungerentur, & aliud agendo monerentur. Hanc igitur ob rem Apologi & narrationes fabuloſæ repertæ ſunt, quibus exempla virtutum ad imitandum, & vitiorum ad fugiendum ſub imaginibus alienarum perſonarum, vel etiam brutorum animalium, nonnunquam & rerum animâ carentium proponerentur, & hominum, quibus cum ſermo eſſet, vitia rectè reprehenderentur: qui fortaſſe reſilirent & averſarentur monitorem, ejúſque ſalutarem medicinam reſpuerent, phreneticorum inſtar, ſi quis ſine circuitione cum ipſis agere vellet.

Ut profana hîc omittamus exempla, quid ego dicam de Apologo illo lepidiſſimo, qui *Iudicum c.9.* exſtat, quo ibi Joathan ad reprehendendos Sichimitas utitur? Nónne hoc modo videmus Prophetam quoque Nathanem prudenter quaſi per cuniculos quoſdam aggredi Regem ſuum Davidem, 2.*Reg.*12.cum is duplici ſe ſcelere adſtrinxiſſet? Uriæ nimirum & conjugali toro violato, & vitâ per dolum ereptâ? Propoſito enim Apologo de paupere unicæ oviculæ domino, qua ipſum dives quidam

dam πολύμηλος ſpoliavit, ipſum Davidem facit judicem: ejúſque deinde ſententiâ ipſummet condemnatum & conſtrictum tenet & jugulat ſuo quaſi gladio. Hunc enim homines morem habent, ut in ulciſcendis vitiis, quibus ipſi indulgent, acres ſint: quemadmodum graviter & eleganter ſcribit *Sex. Aurel. Victor, in Auguſto*: qui cum eſſet luxuriæ ſerviens, erat tamen ejuſdem vitii ſeveriſſimus ultor.

(*Peccantes alios taxare & carpere promptus*
In culpâ veniam dat ſibi quiſque ſuâ.)

Nonne (ut alia omittam) ad Apologum illum veterem (quem plebi Romanæ à Patribus in Aventinum ſecedenti propoſuit Menenius Agrippa) de membrorum corporis humani aut ſalutari concordiâ, aut exitioſâ diſcordiâ, ſæpe etiam ipſum *Paulum Apoſtolum* in divinis ſuis Epiſtolis alludere videmus, & Chriſtianos ad mutuam conſenſionem caritatémque adhortari? Quem eundem Apologum ſcitè ad ſuum negotium accommodavit & Hadrianus Pont. Max. teſte *Ioan. Sarisberienſi, lib.* 6. *De nugis Curialium cap.* 24.

Proverbia quoque, & parobolæ, & adagiones, quibus ipſæ etiam Sacræ literæ ſcatent, ad eandem fermè claſſem referri poſſe videntur, ad occultam, inquam, illam, Philoſophiam, quæ dum aliud præ ſe fert, aliud interim reverâ agit. Neque non eundem ſcopum ſpectant & Symbola atque Emblemata, (in quibus plurima ſumma ingenia ab Ægyptiorum Hieroglyphicis capto exemplo, ut opinor, ſeſe exercuerunt, maximéque Italorum: quorum tu veſtigia premens, clariſſ. CAMERARI, nobis jam tres

tres dediſti abs te ex univerſa rerum Natura collectas Emblematum & Symbolorum centurias; quartam quoque brevi, quod optamus & ſperamus, cum Deo propitio additurus.) Symbola inquam & Emblemata eundem cum Fabulis, cum Apologis, cum Poëſi, cum Comœdia & Tragœdia, Satyris, Mimis, cum ipſâ denique magiſtra vitæ Philoſophiâ, ſcopum ſpectant. Sunt enim hæc ad virtutem & ſalutem omnia, ut *Terentiano* utamur verbo.

Ex his quæ attigi, manifeſta eſt, opinor, Fabularum utilitas: quæ tametſi inſtitutioni puerili, eorúmque hominum qui puerili ſententiâ præditi ſunt, maximè conveniunt: (Pueri enim φιλόμυθοι ſunt, id eſt, fabuloſarum narrationum ſtudioſi, eoque magis, quo melius nati ſunt, propter ingeneratam omnibus hominibus ſcientiæ cupiditatem, ϗ διὰ τὸ μιμητικόν, ut eſt apud eundum *Ariſtotelem*) Tamen in viros quoque jam adſcripti adhuc Fabulis magnoperè delectamur. Hinc eſt quod magnos ſæpè Principes, Oratores, & Philoſophos & prudentes Conſiliarios in graviſſimarum rerum deliberationibus, fabulis atque apologis, valdè appoſitè & in loco uſos videmus. Poſſem exempla proferre ex *Platone*, *Demoſthene*, *Ariſtotele*, *Maximo Tyrio*, & aliis præſtantiſſimis ſcriptoribus: niſi pleriſque ea nota eſſe arbitrarer. Unicum duntaxat ex Tiberii Imp. hiſtoria indicare ſufficiat. Quàm aptè profundi ingenii Princeps cum cauſam redderet, quare Præſides Provinciarum vel Procuratores Cæſaris non facilè mutandos, neç niſi defunctis ferè ſucceſſores dandos exiſtimaret, Apologo uſus eſt hujuſmodi, teſte

Ioſepho

Ioſepho lib. 18. *Antiquitat. Iudaic.* Muſcæ catervatim advolantes convulnerati cujuſdam ulcera contexerant. Hunc quidam fortè præteriens miſeratus, operam ei ſuam in muſcis abigendis obtulit. Putabat enim præ virium imbecillitate ipſum eas depellere non poſſe. Orat ſaucius, ut ſe ita ſineret. Mirante altero, quid eſſet, quòd ab hac moleſtiâ liberari nollet; reſpondet ille: Imò his depulſis majore afficiar moleſtiâ & cruciatu. aliæ enim his ſuccedent recentes muſcæ, & famelicæ, quæ me jam antè malè habitum planè perdent. at iſtæ quæ mihi nunc inſident, jam nonnihil remiſſius ſugunt ſanguinem, quo ſcilicet fermè exſaturatæ ſunt. Sic ergo, inquit Tiberius, ego quoque Provincialibus conſulere cupio, ne multorum Præſidum rapinis, nimium vexentur & deglubantur: quod fieret omninò, ſi crebrò illi mutarentur, accedente ad innatam cupiditatem etiam citò decedendi metu. Malo igitur ditatos rapinis relinquere, quàm novos ſubſtituere. Apologum hunc ab Æſopo mutuatus eſt Tiberius. Ille enim ad Samios cum patrocinium præſtaret cuidam Trib. pl. qui capitis arceſſebatur ob peculatum, ſimilem quendam pro ejus defenſione Apologum attulit, de vulpe in voraginem delapſa, ac prohibente erinaceum, ne muſcas caninas, à quibus obſidebatur, à ſe depelleret: ut auctor eſt *Ariſtoteles lib.* 2. *Rhet.* 20. Quàm concinnè autem *Demoſthenes*, ſummus apud Græcos Orator, Philippo Macedone Oratores ſibi ab Athenienſibus dedi poſtulante, quòd negaret aliter quàm his remotis ſe cum ipſis fœdus facturum, diſſuaſit deditionem, uſus

ad

ad id conſilium Apologo de lupis, paſtoribus, & canibus. Pacti quondam fuerant lupi cum paſtoribus, nihil ſe amplius hoſtile in oves molituros, ſi canes ſibi à paſtoribus dederentur, cauſa ſcilicet omnium malorum. Creduli paſtores cum canes lupis dedidiſſent, experti ſunt, præſidio orbatos ovium greges jam à lupis impunè invadi atque laniari. Idem volebat intelligi eventurum etiam Athenienſibus à Macedone hoſte, ſi Oratores ei dedidiſſent. Sic igitur veteres Fabulæ ad graves deliberationes ſæpè accommodantur. Quoſdam etiam novarum inventione Fabularum ſingularem ingenii & dexteritatis laudem novimus conſecutos. Ac memini ipſe, tuum ſororium amicum meum, *Eſromum Rudingerum* opt. ac jucundiſſ. ſenem, extremo illo velut actu vitæ ſuæ, quem inter nos in hac ipſâ Academia tranſegit, cum ipſe ad alios docendos in publicum prodire non poſſet, quòd mente licet incolumi manibus tamen pedibúſque captus ex Moravis rediiſſet, atque ut ipſe de ſe loqui amabat, *ἄχειρ καὶ ἄπους* vivendum haberet, aditum ad ſe adoleſcentibus diſcendi cupidis libenter aperiret, ſuæque doctrinæ opes liberaliter cum ipſis communicaret: tunc ergo memini eum fabellarum adinventione atque elaboratione ſenectutis incommoda, & morbi moleſtias ſæpè fefelliſſe ac leniiſſe, cum fructus inde non exiguus ad multos, qui ipſi operam dare vellent, rediret. De patre tuo, *Ioachimo Camerario* Magno, quid dicam? quid de *Gabriele Faërno?* quid de *Pantaleone* Candido? quid de aliis? Quis enim neſcit, quantum his Fabulæ debeant?

Et

Et Faërni quidem centum Fabulæ tanto ſermonis nitore, tanta carminum venuſtate deſcriptæ ſunt, ut ſi auctoris nomen præſcriptum non haberent, vetuſtati ſe inſerere poſſe videantur, adeò cum quavis erudita antiquitate certant, incertâ ac dubiâ palmâ. Tuus autem Pater ſi nullum aliud ingenii doctrinæque ſuæ monumentum nobis reliquiſſet (reliquit autem longè plurima & elaboratiſſima, quorum partim edita ſunt, partim apud te non minus virtutum quàm librorum paternorum hæredem ſervantur ἀνέκδοτα, ex quibus ipſum, quantus in omni eruditæ doctrinæ genere fuerit, æſtimare poſſumus) vel ob unicum illum Fabularum Æſopicarum libellum omnis eruditorum & elegantium hominum natio plurimum ei deberet. Itaque meritò libellus ille ab omnibus tanti fit, quanti par eſt fieri opus eruditum & limatum omni curâ, quod & ad linguam juventutis excolendam, & ad animos liberalis ſcientiæ copiâ implendos maximas adferre utilitates poteſt. Sed de hoc in præſentia pluribus, ad te præſertim qui tuas tuorúmve licet veriſſimas laudes invitiſſimus audire conſueviſti, opus non eſt.

Ad PHÆDRI fabulas venio. Harum namque gratia hæc ad te præfari paulò altiùs repetito exordio placuit.

De hoc libello idem ego tecum & cum politiſſ. viro *Iacobo Bongarſio* ſentio, Elegantem eſſe cumprimis, & florente etiam ac purâ linguâ Latinâ ſcriptum: (quæ paulò pòſt multum à nativâ illâ ſimplicitate ſuâ degeneravit:) ac ſupparem eſſe judico hunc *Phædrum Laberio*, ac

Publio Syro Mimographis : abundare quoque optimis & ad vitam utiliſſimis ſententiis , *αὐτὸ, φασὶ, δεῖξει*. Tantùm vellem in numeris ac legibus carminis jambici paulò accuratior fuiſſet , in quibus palam eſt , eum ſatis negligentem eſſe , ne dicam diſſolutum. Sed Comicorum ille fortaſſe hac in re licentiam imitari voluit, nihilque circa numeros penſi habuit , dum purè atque emendatè loqueretur : in quo ſtudio nemini facilè cedit. Hoc quoque non ſine judicio feciſſe exiſtimandus eſt : quòd ad fabularum deſcriptionem jambos potiſſimum adhibere voluit. Hoc enim metri genus quàm minimè à quotidiano & naturali ſermone recedit : adeóque ipſa natura (ſi *Ariſtoteli* credimus) id invenit, ceu maximè accommodatum & proprium *τῇ λέξει. μάλιστα γὰρ λεκτικὸν τῶν μέτρων τὸ ἰαμβεῖόν ἐστι. σημεῖον δὲ τούτου· πλεῖστα γὰρ ἰαμβεῖα λέγομεν ἐν τῇ διαλέκτῳ τῇ πρὸς ἀλλήλους.* Plurimi (inquit) verſus jambici in familiari ſermone à nobis nec advertentibus proferuntur , ac velut excidunt nobis : Hexametri verò aut alii non item. Hinc *Auſonius* trimetriam pedeſtre opus exili ſtylo concinnatum vocat *epiſt. ad Probum Præf. Præt.* cui mittit Apologos,

> *Æſopiam trimetriam,*
> *Quam vertit exili ſtylo*
> *Pedeſtre concinnans opus*
> *Fandi Titianus artifex.*

Quem Titianum longè poſteriorem *Phædro* noſtro fuiſſe, & Scholam municipalem apud Viſontionem & Lugdunum rexiſſe, diſcimus ex Auſonii Gratiarum actione. Hi igitur duo jambicis ad Fabella-

rum

rum expoſitionem uſi ſunt verſibus. Socrates tamen cum & ipſe olim *Æſopi* Fabellas verſibus exponere & commentari cœpiſſet, Elegiacum adhibere carmen maluit (ut ejus fortaſſe exemplo poſtea apud Latinos fecit *Avienus*, cujus adhuc extat libellus) ac refertur hoc *Socratis* diſtichon à *Diogene Laërtio*:

Αἴσωπός ποτ' ἔλεξε κορίνθων ἄστυ νέμουσι,
Μὴ κρίνειν ἀρετὴν λαοδίκῳ σοφίῃ.

Hoc eſt:

Æſopum perhibent cives docuiſſe Corinthi,
Virtutem populi ne ratione probent.

Cum igitur tanta ſit hujus auctoris μυθογράφου bonitas: dolendum profectò eſt, tamdiu ipſum velut ſepultum jacuiſſe, adeoque vix nomine notum, abſque *Avieno* fuiſſet, qui ejus meminit in Præfatione Fabularum ſuarum, quas Theodoſio Imp. inſcripſit. Ac immortalis gratia debetur magno illi antiquitatis vindici P. PITHOEO, qui Libertum hunc Auguſtalem non modò liberali manu iterum aſſeruit, ſed etiam vita redonavit: utinam verò etiam vulnera ipſius perſanare omnia potuiſſet! Non minor tibi quoque, humaniſſime Camerari, & auctori tuo Jac. Bongarſio, debebitur gratia, ſi (quod opto & ſpero) cogitata executus fueris, & libellum hunc ad Tricaſſinum exemplar tuum Typographo alicui recudendum dederis publici boni cauſſa; quippe

Non minor eſt Virtus quam quærere, parta tueri.

Ne verò fruſtra tuum exemplar ad nos miſeris, atque à me incentivum quoddam habeas ad novam

 editio-

editionem procurandam, dedi operam, ut nonnullis in locis paulò, niſi fallor, emendatior *Phædrus* tuus ad te rediret: quod tu ex Notis quas ſubjiciam, an aſſecutus ſim, ſi operæ eſt, arbitrabere.

Cum autem res ferè pleriſque inſuavis ſit, circa lectionis tantùm vel emendationem vel varietatem occupari: ut dulceſceret harum Notarum lectio, adſperſi illis paſſim ἡδύσματα quædam: nempe explicationem Antiquitatum quarundam, ad quas *Phædrus* paſſim alluſit: Sententias etiam, quibus ad omnes vitæ partes utiliſſimis & ſaluberrimis abundat, ſimilium aliarum collatione illuſtravi. Qui quidem totus labor ad utilitatem adoleſcentum à me ſuſceptus eſt. Atque ecce vix hæc ita ſcripſeram, cum à te mihi litteræ adferuntur, quibus CL. V. *Petri Pithœi*, cujus immortali beneficio & hic elegantiſſimus libellus nuper, & plurima alia venerandæ antiquitatis monumenta ſæpè antehac edita ſunt, abitionem mihi nuntias. Sic enim ex Galliis te accepiſſe ais, hunc virum immortalitate dignum fato functum eſſe. Itaque ego cum facilè intelligerem, quantam in ejus occaſu bonæ literæ jacturam fecerint, quaſi attonitus tàm triſti nuntio, in verba quædam emmetra prorupi, eáque poſtea dum oda fieret, continuavi ac detexui: quæ forſitan hic ſubjicere haud alienum fuerit.

O luctuoſum ipſis Camœnis nuntium!
O flebilem omnibus bonis!
Pithœe téne abiſſe? dignum vivere
Plus trina ſecla Neſtoris?
Et hoc, ſcio, omnis erudita, ſentiens

Me-

Mecum, fatetur natio,
Æternitatem te merere tot libris,
Quos è tenebris eruit
Rei juvandæ nata literariæ
Induſtria excellens tua.
Prævidit hoc, prædixit olim & inclyti
Divina mens Cujacii:
Te, te fore illum, qui fugam omni Gallia
Muſas parantes ſiſtere,
Et è fuga Deas ſua reprendere
Quiret ſuis laboribus,
Suadâ ſuâ, ſumptu ſuo: & Magnum fore
Antiquitatis vindicem.
Et tu tamen tantus vir, heu! jam vixeris!
Sed vivis omni ſeculo,
Vivis, Pithœe: in fratre primùm te altero,
Quo non tibi tu carior:
Per te ipſe deinde, namque tot meritis tuis
Parta eſt tibi immortalitas:
Latiſſimoque cenſui Proſerpinæ
Piæ Camœnæ te eximent:
Tu Gallicanis vatibus cantabere,
Tria dum virebunt lilia.
Te PaſſeratI doctæ celebrabunt melæ:
Te Chriſtiani floridæ
Muſæ canent; Antiquitatis vindicem
Cantu vehet te Scævola,
Cui Sancta-Martha nomen inclytum dedit.
Te carmini intexet ſacro
Thuanus ore grandiloquo intonans Epos.
Non, literarum illud decus,

Te præteribit optimus Caſaubonus.
Te quiſquis horum gloriæ
Comes per illa regna etiam Muſas colit,
Vaſtata, eheu, Marte impio,
Mori vetabit, poſtumis tradens tuas
Laudes canendas ſeculis.
Nec muta gens Oenotriorum vatum erit,
Vel inclytorum Teutonum.
Pithœus unus omnibus carmen dabis,
Ciens agona muſicum.
Hos inter ipſe quamlibet extremi loci
Hoc ſolvo debitum tibi:
Cui pace detur munere Dei perfrui, &
Felicitate perpeti.

Hæc ego tum veluti Parentalia ſummi viri modulabar: quæ te, *Camerari* doctiſſime, velim, uti & cæteras commentationes noſtras, non invitum legiſſe. Vale, Altorphii in Academia Norica. XVIII. Novemb. cIↄ. Iↄ. xcvi.

V I-

VITA
PHÆDRI
à
IOANNE SCHEFFERO
ARGENTORAT.
Compoſita.

PHædrus, cujus pauci meminerunt apud veteres, ſi non ante, ſub Auguſto ſaltem natus fuit. *Virgilium* profectò ac *Ovidium* eſt æmulatus, qui utrique ſub Auguſto floruere. Quin imo Auguſti mentionem facit ipſe, tanquam ejus, ſub quo vixerit, cujuſque geſta quædam obſervarit. Nam cum Lib. III. F. 10. præmiſiſſet: *Narrabo tibi, memoria quod factum eſt mea:* ſubdit: *a Divo Auguſto tunc petiere judices.* Patriam habuit Thraciam, ut ipſe indicat *Præfat. Fab. Lib.* III. his verbis.

Cur ſomno inerti deſeram patriæ decus?
Threſſia cum gens numeret auctores ſuos,
Linoque Apollo ſit parens, Muſa Orpheo.

Sed hoc alii. Amplius obſervatione dignum, quod in monte Pierio videatur editus, quem antiqui ſedem atque domicilium Muſarum credidere. Ita namque, dicto loco.

Ego, quem Pierio mater enixa eſt jugo,
In quo tonanti ſancta Mnemoſine Iovi
Fœcunda novies artium peperit chorum.

 Vides

Vides ſimul, in hoc monte Muſas genitas putaſſe olim. Unde quoque nata eſt opinio, quod ibi commorentur. *Strabo Lib. x. A cantilena & numeris, & inſtrumentis, & Thracica omnis Muſica, & Aſiatica fit magni. Quod ex eo liquet, quia ibi loca ſunt, in quibus velut ſedibus ſuis Muſæ eſſe dicuntur. Nam Pieria, Pimpla Libethrum olim Thraciæ fuere montes regioneſque.* Sic hunc locum verto, quem obſcurius nonnihil *Caſaubonus* reddidiſſe videtur. Jam quia Muſæ artium omnium ac litterarum Deæ, poſt ſuperius allata verba *Phædrus* ſubjecit, *natum ſe in ipſa prope Schola.* Parentes quos habuerit, haud conſtat. Saltem quoniam in Thracia editus, Thrax ipſe fuit, minime ſervilis extitiſſe conditionis credi poſſunt, at ſic caſu potius, quam naſcendi ſorte, factus eſſe ſervus. Neque cum *P. Pithœo*, *Libertinum Auguſti* ſed *Libertum* appellari oportere. Cæterum quis ille caſus fuerit, nemini eſt promptum dicere. Niſi fors quis divinare velit ex *Suetonio*, quando de Octavii Auguſti patre ſcribit *Cap.* 3. *Beſſos ac Thracas magno prœlio fudiſſe.* Potuit nimirum eveniſſe tum, ut cum aliis captivus Romam duceretur. Quod ſi quis admittit, ad primam *Phædri* ſe extendere ætatem etiam ad Julium neceſſe eſt, quando memoratum bellum geſtum eo tempore, quo Cæſar ſolus geſſit Conſulatum, atque Q. Cicero Aſiam adminiſtravit. Nec fortaſſe multum obſtat huic ſententiæ, cum præſertim ſenectutis ſuæ paſſim *Phædrus* ipſe mentionem faciat temporibus Sejani. Ingenium videtur habuiſſe probitatis atque honeſtatis amans, oſtenduntque tot egregiæ ſententiæ, quæ in hoc opuſculo occurrunt.

Quin

Quin imo & alios juxta ſecum ad virtutis cultum incitare ſtuduit, ut palam in Præfat. *Lib.* II. oſtendit. Pertinet huc quoque, quod eodem Libro habet de ardelionum natione, multo labore nil agente:

Hanc emendare, ſi tamen poßum, volo.

Nec interea moroſus fuiſſe credi poteſt, ſed jucundus hilariſque, ut potiſſimum ex *Lib.* IV. *Fab.* 13. & 14. item *Fab.* 16. liquet. Opes & pecunias alto generoſoque animo contempſit ſemper, ut de ſe teſtatur ipſe *Lib.* III. *Præf.* ubi *Curam habendi penitus corde eraſiſſe* ſcribit. Maxime verò hoc egit, cum videret, quam multis exitiales eſſent ſuo tempore pecuniæ. Id quod innuit *Lib.* V. *Fab.* 4. ubi ait, poſt allatam fabulam de aſino, detrectante hordei comedere reliquias, quo ſaginatus porcus, Herculi deinde immolatus fuit:

Hujus reſpectu fabulæ deterritus
Periculoſum ſemper vitavi lucrum.

Et profectò tunc opulentiſſimum quemque à Tiberio variis criminationibus circumveniri ſolitum, non ipſe modo docet in ſequentibus, ſed & exemplis à *Suetonio Cap.* 49. & *Tacito* VI. *An. Cap.* 19 aliiſque locis allatis comprobatur. Quemadmodum verò negligens fuit opum, ita ex adverſo gloriam ſectatus eſt, eam maxime, quæ eſt ex litteris doctrinaque. Ideo & de obtenta ea tantum non triumphat, in *Præf Lib.* III. ubi ait:

Ergo hinc abeſto livor, ne fruſtra gemas,
Quoniam mihi ſolennis debetur gloria.

Sic in fine *Lib.* IV. *Mihi parta laus eſt.* Quin imo tam præclare de ſe ſentit, ut & aliis famam nominis ac

immortalitatem dare poſſe ſcriptis crediderit. Inde ad Particulonem *Lib.* v.

Particulo chartis nomen victure meis.

Litteras autem ipſas magno animi ardore eſt aggreſſus, & in illis eam partem maxime, quæ Poëſis appellatur. Liquet vel ex eo, quia puerum ſe etiam tractaſſe *Ennium* fatetur, & ex eo verſum citat *Lib.* IV. circa finem, ubi *Ennium* intelligit, cum ait:

Ego quondam legi quam puer ſententiam;
Palam mutire plebeio periculum eſt;
Dum ſanitas conſtabit, pulchre memini.

Atque hinc fortaſſe factum, ut *Æſopi* Fabulas verſu potius, quam oratione proſa comprehenderet; de quibus amplius nunc aliquid dicendum. Scripſiſſe eas in ætate ultima ipſe innuit non uno loco, pertinetque huc potiſſimum poſtrema, quæ in libro quinto eſt, Fabella. Quin & tempus poteſt colligi quodammodo ex libri tertii procemio, quo videlicet Sejanus pro arbitrio cuncta geſſit ſub Tiberio, ſuamque latiſſime potentiam exercuit. Ubi ſimul etiam cauſa ſcripti hujus aperitur. Calamitas nimirum certa & peculiaris, in quam odio & perſecutione Sejani præcipitatus, fortunam, quia non licebat aperte, ob potentem adverſariorum, occulte ſaltem, & ſub involucris Fabularum exponere, depingendoque mores ejus ac flagitia, velut ultionem ſumere de ipſo, ſeque conſolari ſic ſuſcepit. Ita enim eſt intelligendus locus totus qui occurrit in prædicto *Proœm. Lib.* 3.

Ser-

—— Servitus obnoxia
Quia quæ volebat, non audebat dicere,
Affectus proprios in fabellas tranſtulit
Calumniamque fictis eluſit jocis:
Ego porro illius ſemita feci viam;
Et cogitavi plura, quam reliquerat,
In calamitatem deligens quædam meam.

Secutus in pleriſque eſt *Æſopum*, niſi quod interdum etiam hiſtorias admiſceat, ut ex *Lib.* III. *Fab.* 20. & *Lib.* v. *Fab.* 1. intelligitur. Sed & ex illis ipſis *Æſopi*, non omnino omnes, verum cum dilectu eas ſaltem ſcribere ſuſcepit, quæ ſervirent inſtituto, id eſt, vel Sejanum tacite arguerent, vel calamitatem propriam declararent. Ita ſtatim ab initio affert Fabulam de *Lupo* & *Agno*, quorum ille Sejani, hic *Phædri* ſpeciem exhibere debet. Igitur & ſic concludit eam:

Hæc propter illos ſcripta eſt homines fabula,
Qui fictis cauſis innocentes opprimunt.

Quibus verbis manifeſte ſortem ſuam deplorat, & Sejani crudelitatem ſignificat. Nec fortaſſis aliud quid altera reſpexit fabula, quam ut hydro ingenium Sejani, quodque ipſe animabat veluti, Tiberii exprimeret, eique opponeret patientiam, humanitatem, bonitatem Auguſti, ſub quo primum vixerat. Sed & tertia quartaque manifeſtum continent augurium de futuro Sejani caſu: quem haud ſecus ac graculum omnes ob faſtum intolerabilem olim eſſent deplumaturi. Quod ſi eveniet, ſimilem vult futurum cani, qui dum captat alia, ea etiam, quæ poſſidet, amittat. Nec fefellit *Phædrum* iſta

præ-

præſagitio, uti ex hiſtoria Sejani manifeſtum eſt. Verum iſtæç obiter, & tantum, ut oſtendam cauſas & occaſiones harum Fabularum. Quas intelliget etiam in cæteris, qui conferre iſta tempora cum iis volet. Nam cohærent inter ſe pulcherrimè, hocque fine ſunt ab eo ſelectæ, ſicut ipſe. Lib. III. Fab. 12. & IV. ubi Poëta, Pag. 225. indigitat. Scripſit porro has fabellas ſtylo longe optimo ac latiniſſimo, ut plerique docti tradiderunt, quod ex teſtimoniis ipſorum alibi propoſitis apparet. Nam quod *Schoppius* in eo neſcio quid Barbari ac Thracici ſubodoratur, id plane eſt ejuſmodi, quale ejus, qui in *Tito Livio* deprehendit Patavinitatem. Itaque hucuſque nemini ex doctioribus ſuam approbare potuit ſententiam, nec credo unquam approbabit. Nos, qui & ipſi ſemel iterumque, ac cum cura Noſtrum legimus, adeo nil invenimus iſtiuſmodi, ut in pleriſque *Virgilium*, in cæteris *Plautum*, *Terentium*, *Ovidium* imitatum eſſe opinemur, nec fallacibus argumentis exempliſque in *Notis* noſtris demonſtremus. Denique ipſe longe aliter, quam *Schoppius* de his ad Particulonem.

—— chartis nomen victurum meis,
Latinis dum manebit precium litteris.

Quaſi diceret, ſe ita ſcripſiſſe has Fabellas, ut ſi modo ullum precium manebit ſermonis Latini, propter eum in auctoritate ac exiſtimatione ſint futuræ. Nec ipſius ſolum fuit hoc judicium, ſed Particulonis etjam, & aliorum, quippe qui & verba formulaſque ejus ex libellis hiſce ediſcebant, ſcriptiſque inſerebant ſuis. Noſter manifeſte in Præf.

Mihi

Mihi parta laus eſt quod tu, quod ſimiles tui
Veſtras in chartas verba transfertis mea,
Dignumque longa judicetis memoria.

Quanquam autem tanti fuerint æſtimati hi libelli, vivo etiam adhuc auctore, tamen non magis ipſi, quam vulgo ſolent aliorum, evitare invidiam potuerunt. Alii habere quædam fatebantur bona, ſed ea ex Æſopo mutuo accepta, cætera ut excogitata ſint à Phædro, ita mala eſſe ac inepta. Vide *Fab.* 20. *Lib.* IV. Alii cum nil poſſent aliud, brevitatem & obſcuritatem earum accuſabant. Indicat id ipſe *Lib.* III. *Fab.* 10, ubi ait:

Hæc exſecutus ſum propterea pluribus,
Brevitate nimia quoniam quoſdam offendimus.

Erant &, qui argumenti vilitatem, & humilitatem ſtyli ac orationis arguerent, ſicuti ex *Lib.* III. *Fab.* 6. tota intelligitur. Denique qui nil horum audebant, vindicabant ſibi, quod inventum erat à *Phædro*, invidia gloriæ alienæ. Hoc enim voluit tota *Fab.* 13. *Lib.* III. ut vel ex concluſione ejus liquet. Libellum primum, & ſecundum edidit ſine dedicatione, cum nuda præfatione ad lectorem qualemcunque. eam ſecutus cauſam, quam in præcedentibus prodidimus. Invenerunt ſtatim amatores, interque alios Eutychum: cui propterea, & quoniam ad ſupplicium tractus fuit interim Sejanus, libellum Tertium, & quemadmodum conjicio, Quartum: itemque Particulonem, cui libellum Quintum dedicavit. Eutychus verò ille ac Particulo qui fuerint, haud facile eſt dicere. Facit ipſe Noſter alterum gravibus crebriſque negotiis occupatum, & potentem.

Ita-

Itaque & opem ejus contra æmulos ac inimicos, potiſſimum verò calamitatem, in quam innocens invidia Sejani venerat, implorat. Ac fortaſſe fuit quiſpiam ex libertis in Tiberiana aula, nam in talem convenit potiſſimum ſermonis peregrini nomen. Fortuna *Phædri* reliqua quæ fuerit nonnihil patet ex ſuperioribus. Primum in ætate puerili captus, Romamque ex Thracia deportatus, ibique ab hero ſuo, quocunque denique, ad conſuetudinem illorum temporum, literis imbutus fuiſſe videtur. In quibus cum non parum profeciſſet, accidit forte, ut in domum Auguſti, vehementer doctos homines amantis, vocaretur. Ubi cum probaſſet ſuam fidem, elegantiam ingenii, morum probitatem, paulò poſt manumiſſus ac libertate donatus eſt. Id quod indicat vel titulus opuſculi, in quo LIBERTUS CÆSA. AUGUSTI nominatur. Quem qui de Tiberio accipiunt, ut fit à *Demſtero*, & nonnullis aliis, mihi equidem haud ſatisfaciunt. Et mecum ſentiunt ex eruditis plurimi, quos inter eſt Septimius Florens quoque. Mox Auguſto defuncto, & Tiberio imperium adminiſtrante incidit in calamitatem magnam, nulla ſua culpa, ſicut aliquoties teſtatur, verum odio Sejani, qui eum fictis criminibus accuſaverat juxta, &, ut fuit potentisſimus, damnari fecerat. Ita enim docent verba ejus, quæ leguntur in *Præfat Lib.* III. Nec fortasſis tam obſcuri tituli ſunt criminationis ejus, ut videntur, ſi bene reputamus, quod verſatus fuerit in domo Auguſti, ab ipſo clementer habitus, in libertatem reſtitutus. Id enim abſque dubio fuit cauſa,

ſa, cur Auguſtum primo, & mox eo defuncto poſteros illius amaret coleretque. Quos inter cum extiterit primum Agrippa, & deinde Germanicus, non potuit profectò deeſſe color Sejano criminandi noſtrum apud invidentem atque ſuſpicacem principem Tiberium. Tulit autem hanc calamitatem magno animo, & remedium adverſus eam petiit ex litteris. Nec defuere amici, qui eum ſolarentur, & promitterent ſuam opem. Inter quos Eutychus præcipue, quem propterea ad ſolvenda promiſſa fine *Lib.* IV. ſedulo adhortatur. Quando diem ſuum obierit, ignotum eſt. Saltem poſt Sejanum vixit, quod apparet ex iis, quæ de ipſo tradit. Nec enim veriſimile, fuiſſe ſcripturum vivo Sejano talia, cum & poſt obitum illius extiterint, qui hominem metuerent. Periit porro Sejanus anno Tiberii decimo octavo, à quo ad Conſulatum Julii ſolitarium, quo Romam veniſſe noſter videtur, anni circiter ſunt ſeptuaginta, ut ſeptuageſimum ſuperaſſe annum ætate ſua ſit neceſſe, ac propterea nec videri poſſit mirum, totiens de ſenectute ſua conqueri.

DE

DE ÆTATE PHÆDRI

Ex Ger. Iohan. Voſſii de Poëtis Latinis.

SUb Tiberio vixit *Phædrus* Thrax Auguſti Cæſaris libertus, & qui ſe Auguſtum dicat vidiſſe jus dicentem, & Bathyllum Cilnii Mæcenatis libertum ſaltantem. Reliquit Quinq; Libros fabularum Æſopicarum, jambicis conſcriptos. Antiquiſſimus, qui earum meminit, eſt *Avienus* Præfatione in Fabulas Æſopicas ad Theodoſium Macrobium. Nec mirum adeo non meminiſſe Senecam, ubi loquitur de fabularum Æſopicarum ſcriptoribus. Nam de Romanis loquitur: hic ſe Thracem prædicat.

JUDICIA ET TESTIMONIA

DE PHÆDRO.

PHædrus ipſe de ſe lib. v. pag. 377. *Particulonem alloquens,*

------- chartis nomem victurum meis,
Latinis dum manebit precium litteris.

Particulo, aliique, de quibus Phædrus in fine lib. 4.

Veſtras in chartas verba transfertis mea.

Martialis III. *Epig.* 20, *de Canio.*

An æmulatur improbi jocos Phædri?

Avienus in præfat. fabularum ſuarum.

Phædrus etiam partem aliquam quinque in libellos reſolvit.

Septi.

Septi. Florens Chriſtianus, in Carm. ad Pithœum, de Phædro loquens.

---- de ſtylo atque tempore.

Par proximuſve Laberio, vel Publio.

Ritterſhuſius in Epiſt. Dedicatoria Phædri.

Fabellas continet opuſculum expoſitas ſermone Latino & puro atque genuino, in quo multas antiquæ elegantiæ notas impreſſas cernere eſt, multas legere ſententias ad quas libet vitæ partes utiliſſimas.

Idem in Epiſt. ad Camerarium, ubi & de Camerarii Bongarſiique judicio, hoc modo.

De hoc libello idem ego tecum, & cum politiſſimo viro, *Iacobo Bongarſio* ſentio, elegantem eſſe cumprimis & florente etiam, ac pura lingua Latina ſcriptum, ac ſupparem eſſe judico hunc *Phædrum Laberio*, ac *Publio Syro* Mimographo.

Lipſius ad Senec. Conſol. Polyb. Cap. 27.

Phædrus, Tiberii Libertus jam condiderat logos *Æſopi* & pulcherrimis verſibus latinos fecerat, qui extant.

Laur. Pignorius Epiſt. 13.

Etiam ego venire poſſim in litterarum plauſum, velut loquitur elegantiſſimus Fabulator, *Phædrus*.

Barthius XXXV. *Adverſ. Cap.* 21.

De *Phædri* Fabulis ita judicant doctorum plerique, eſſe ingenuæ latinitatis, neque mentiri ævum Tiberii. In quorum ego prorſus opinione ſum, licet unam & alteram ſubdititiam & inſititiam eſſe jam olim notarim.

Demſterus ad Roſinum,

Phædrus Trax, Tiberii Libertus, Fabularum luculentus Scriptor.

**** *Tana-*

De dicendi genere ſi roges, quid ſentiam, dicam equidem, & quaſi me Cenſor rogaret, ex animi ſententia; Neminem arbitror à felici illa *Terentii* ſimplicitate propius abeſſe. *& Mox*: Nemo è veteribus ingenio fuiſſe videtur ad illam *Terentii* ſemper-lenitatem magis facto, quam *Phædrus*; quod & neceſſe fuerat, ea enim eſt apologorum, atque adeo Fabellarum omnium natura, ut ſermone non debeant, niſi facili placidoque tractari.

JOANNI MEURSIO

SVO

CUNR. RITTERSHUSIUS S. P.

EQUIDEM *ita fore augurabar, ut* Phædrum *non ſine fructu & tuo & publico relegeres,* Meurſi *doctiſſime, addo & amiciſſime, quando inter nos ſtudiorum ſimilium amor amicitiam conciliavit. Quare nec me Conſilii mei, quo te ad hanc relectionem invitavi, pœnitere poteſt, nec debet te obſequii, quo mihi morem geſſiſti. Ne multa: probo vehementer emendationes & conjecturas tuas, inter quas nonnullæ eminent, tametſi pleræque omnes ſint feliciſſimæ. Nec minùs probo etiam tuas adverſus quaſdam* Phædri *ſententias diſputationes. Non enim carent probabilibus rationibus. Gratias itaque tibi ago, qui non ſolùm relegendum me hortatore ſuſceperis ſuavem illum Fabulatorem, ſed & obſervata in eo mihi inſcripſeris. Erit hoc amicitia noſtræ monumentum minimè contemnendum *** Vale Vir doctiſſime, & , ſi commodum erit tibi, craſtino die unam atque alteram horam tribue mecum deambulationi & litteratæ collocutioni.* XIX. *Juny.* M. D. CVII.

Nobiliſſimo & Eruditiſſimo
Iuveni

D. SIGISMUNDO A BURGAUS

Eq. Sileſio,

Cunr. Rittershusius S. D.

Quamquam totum jam Themidi te devoviſti, Nobiliſſ. eruditiſſimeque *Burghuſi*, ejuſque ſub ſignis ſtrenuè militas, duce & comite vel commilitone *Tobia Sculteto*, viro elegante & polito: tamen pauxilli temporis commeatum miſſionemque ab ea hera te impetrare poſſe confido, ad hæc, quæ non uſque adeò fortaſſe à propoſito tuo aliena ſunt, perluſtranda.

Fabellas continet opuſculum, quod tuo nomini dicamus, à *Phædro* Auguſti Imp. liberto verſibus olim Jambicis expoſitas, ſermone Latino & puro atque genuino; in quo multas antiquæ elegantiæ notas impreſſas cernere eſt; multas legere ſententias ad quaſlibet vitæ partes utiliſſimas. Hæ cum tot ſeculis ignorabiles latuiſſent in tenebris, blattarum tinearumque deliciæ, quæ hominum eſſe debebant: ſuperiore demum anno à *P. Pithœo*, clariſſimo illo Galliæ ſuæ lumine paulò ante occaſum ejus illuſtratæ ſunt.

Ne verò ſola his deliciis Gallia frueretur: exemplar li-

libelli Auguſtobonæ Tricaſſium impreſſi *Iac. Bongarſius*, vir Nobiliſſ. & Cl. amicus ac benevolens meus, inde curavit *D. Joachimo Camerario*: hic porrò mecum, ut ſua ſolet κειμήλια, liberaliter communicavit. Ego cum inter legendum ac relegendum (adeò enim delectabat ejus lectio, ut etiam tertiarem) nonnulla *Phædri* loca Notis quibuſdam meis quà emendatiora, quà illuſtriora (præfiſcini dixerim) concinnaſſem, eaſque cum Proœmio meo, quo de univerſa re fabellarum, utilitateque, nonnulla, ut mea ferebat tenuitas, diſſerebam, ad ipſum allegaſſem, quem ſimul ad libelli editionem renovandam incitabam: delegavit ille mihi omnem hujus rei procurationem, deditque nuncupandi cuicunque vellem, pontificium. Sibi cur inſcriberem, ſicut me facturum innuebam, nihil me cauſſæ habere, quòd jam ante cùm ſuæ in me benevolentiæ, vel, ut magis propriè loquar, amoris potius ſui, tùm meæ erga ſe obſervantiæ ſatis multa & præclara extarent documenta. Ad alium ergo irem, cui me gratum facturum exiſtimarem. Accepi condicionem: ſed ita, ut maneret tamen vel ſic meum illud, quo ipſum compellabam, Proœmiolum, quod interpolare poſtea, ac velut mutatis ſignis, *Camerario*, cui ſemel deſtinaram, intervertere non placebat.

Cum autem tibi, Nobiliſſ. juvenis, non ingratum fore hoc dedicationis officium confiderem, ſponſore præſertim idoneo interveniente *Gaſp. Schoppio*, utriuſque noſtrum cupidiſſimo, ac ſperarem, poſſe me hac ratione tuam illam, qua me & coràm aliquando complectebare, & quam abſens etiam non ſemel mihi declaraſti benevolentiam vel augere, vel certè conſervare: Ita hoc quidquid eſt, tibi inſcripſi. Arbitrare igitur hunc ſcriptorem, noſtraſque ad eum commentatiunculas,

**** 3 culas,

culas, politiſſimo judicio tuo: ac quia nos omnia ejus vel obſcura loca illuſtrare, vel depravata perſanare non potuimus; tu deinceps, quæ tui eſt ingenii felicitas atque facilitas, ceteris & lucem & medicinam facito.

Vale, cum *Sculteto* noſtro, & me mutuiter ama, atque iſtum libellum in tutelam tuam recipe. Altorphii XIX. Aprilis, CIↃ. IↃ. XCVII.

FABU-

FABULARUM,

ET

NARRTAIONUM

INDEX.

Prior numerus Librum, alter Fabulam, tertius Paginam denotat.

A.

Æſopus ad quendam de ſucceſſu improborum. II. iii. 103
Æſopus & Ruſticus. III. iii. 152
Æſopus & petulans. III. v. 162
Æſopus nucibus ludens cum pueris. III. xiv. 201
Æſopus reſpondet Garrulo. III. xix. 218
Æſopus interpres teſtamenti paterni inter liberos, & matrem. IV. v. 235
Agnus, & Lupus. I. i. 5
Agnus, & Canis. III. xv. 205.
Ad *Amicos* Socrates de anguſtia domus ſuæ. III. ix. 176
De *Anguſtia* domus ſuæ Socrates ad Amicos. *ibid.*
Anus ad Amphoram. III. i. 147
Anus diligens Juvenem, item Puella. II. ii. 100
Aper, & Aſinus. I. xxix. 87
Aper, Feles, & Aquila. II. ix. 105
Aper, & Equus. IV. iv. 132
Apes, & Fuci, Veſpa judice. III. xiii. 197
Aquila, & Vulpis. I. xxviii. 84
Aquila, Feles, & Aper. II. iv. 105
Aquila, & Cornix. II. vi. 117
Arbores in Deorum tutela. III. xvii. 212
Aſinus & Leo venantes. I. xi. 40

Aſinus ad ſenem paſtorem. I. xv. 52
Aſinus, Taurus, & Leo ſenex. I. xxi. 68
Aſinus inridens Aprum. I. xxix. 87
Aſinus, & Galli. IV. i. 221
Aſini, & Porcelli. V. iv. 365
Ad *Atrienſem* Cæſar Tiberius. II. v. 110
In *Avarum*. IV. xx. 302

B.

DE *Barbatis* Capreis. IV. xv. 184
De *Beneficio* Caſtoris, & Pollucis erga Simonidem. IV. xxiv. 327
Bos, & Rana rupta. I. xxiv. 74
Boves, & Cervus. II. viii. 124

C.

CÆſar Tiberius ad Atrienſem. II. v. 110
Calvus, & Muſca. V. iii. 361
Calvus, & quidam Pilis defectus. V. vi. 380
Canis per fluvium carnem ferens. I. iv. 20
Canis, Lupus, & Ovis. I. xvii. 56
Canis Parturiens. I. xix. 61
Canis fidelis. I. xxii. 72
Canis, & Crocodillus. I. xxv. 76
Canis morſui ſanando remedium. II. iii. 103
Canis, & Theſaurus, & Vulturius. I. xxvii. 81
Canis, & Lupus. III. vii. 167
Canis ad Agnum. III. xv. 205
Canes famelici. I. xx. 64
Canum Legati ad Jovem. IV. xvii. 289
Canis & Venator. V. x. 398
Capella, & Vacca, Ovis, & Leo. I. v. 22
Caper, & Vulpis. IV. viii. 161
De *Capreis* Barbatis. IV. xv. 184

Ca-

Caſtoris & Pollucis Beneficium erga Simonidem. IV. xxiv. 327
Cervus ad Fontem. I. xii. 43
Cervus, Lupus, & Ovis. I. xvi. 54
Cervus ad Boves. II. viii. 124
Cicada, & Noctua. III. xvi. 209
Ciconia, & Vulpis. I. xxvi. 78
Colubra ſinu fota hominem interimens. IV. xxviii. 296
Columbæ, & Milvius. I. xxx. 92
Conſiliator Paſſer ad Leporem. I. ix. 35
Cornix, & Aquila. II. vi. 117
Corvus, & Vulpis. I. xiii. 45
De *Credendo*, & non *Credendo*. III. x. 179
Crocodillus, & Canes. I. xxv. 76

D.

D*Emetrius* Rex, & Menander Poëta. V. i. 350.
In *Deorum* tutela arbores. III. xvii. 212
De *Domus* ſuæ anguſtia Socrates ad Amicos. III. ix. 176
Divitiæ Malæ. IV. xi. 270
Draco, & Vulpis. IV. xix. 298

E.

E*Quus*, & Aper. IV. iv. 132
Eunuchus ad Improbum. III. xi. 190

F.

F*Aber* Ferrarius & Serpens. IV. vii. 259
Famelici Canes. I. xx. 64
Feles, Aper, & Aquila. II. iv. 105
Fidelis Canis. I. xxiii. 72
Fons, & Cervus. I. xii. 43
Formica, & Muſca. IV. xxiii. 319
De *Fortunis* Hominum. IV. xvi. 286

Frater, & Soror. III. viii. 172
Fuci, & Apes, Veſpa judice. III. xiii. 197
Fur, & Lucerna. IV. x. 265

G.

G*Alli*, & Aſinus. IV. i. 221
Gallinaceus Pullus ad Margaritam. III. xii. 194
Garrulus, & Æſopus. III. xix. 218
Graculus ſuperbus, & Pavo. I. iii. 17
Gruis, & Lupus. I. viii. 31

H.

QUopacto *Hæreditatem* inter Liberos, & Matrem dividi voluerit Pater. IV. v. 235
Homo, & Muſtela. I. xxii. 70
De *Hominum* Vitiis. IV. ix. 263
De *Hominum* Fortunis. IV. xvi. 286

I.

I*Mprobus*, & Eunuchus. III. xi. 190
Ad *Jovem* Canum legati. IV. xvii. 289
Judex Simius inter Lupum, & Vulpem. I. x. 38
Ad *Junonem* Pavo de Voce ſua. III. xviii. 215
Jupiter binas cuique hominum peras attribuit. IV. ix. 263
Juvencus, Leo, & Prædator. II. i. 97
Juvenis, Puella, & Anus. II. ii. 100

L.

L*Anius*, & Simius. III. iv. 159
Legati Canum ad Jovem. IV. xvii. 289
Leo, & Ovis, Vacca, & Capella. I. v. 22
Leo, & Aſinus venantes. I. xi. 40

Leo Senex, Taurus, & Aſinus. I. xxi. 68
Leo, Prædator, & Iuvencus. II. i. 97
De *Leone* Regnante. IV. xii. 274
Lepus, & Paſſer. I. ix. 35
De *Libidine* Oris, & Obſcœnitate. IV. xiii. 276
Lucerna, & Fur. IV. x. 265
Lupus, & Agnus. I. i. 5
Lupus, & Gruis. I. viii. 31
Lupus, & Vulpis, judice Simio. I. x. 38
Lupus, Cervus, & Ovis. I. xvi. 54
Lupus, Canis, & Ovis. I. xvii. 56
Lupus ad Canem. III. vii. 167
De *Luſu*, & Severitate. III. xiv. 201

M.

M*Alas* eſſe Divitias. IV. xi. 270
Mares molles, & Tribadas, quo errore finxerit Prometheus. IV. xiv. 279
Margarita, & Pullus Gallinaceus. III. xiv. 194
De *Marito* nimis facile credente liberto ſuo, uxorem adulterii inſimulanti. III. x. 179
Medicus ex Sutore. I. xiv. 48
Menander Poëta, & Rex Demetrius. V. i. 350
Milvius, & Columbæ. I. xxx. 92
Miſericordia Nociva, Serpens. IV. xviii. 296
Molles Mares, & Tribadas quo errore finxerit Prometheus. IV. xiv. 279
Mons Parturiens. IV. xxii. 317
Morſui Canis ſanando remedium. II. iii. 103
Mula, & Muſca. III. vi. 164
Muli duo, & Vectores. III. vii. 120
Mulier Parturiens. I. xviii. 58
Mures, & Muſtela. IV. ii. 228
Murium, & Muſtelarum pugna. IV. vi. 248
Muſca, & Mula. III. vi. 164
Muſca, & Formica. IV. xxiii. 319
Muſca, & Calvus. V. iii. 361

Muſtela, & Homo. I. xxii. 70
Muſtela, & Mures. IV. ii. 228
Muſtelarum, & Murium Pugna. IV. vi. 248

N.

DE *Naufragio* Simonidis, & aliorum. IV. xxi. 309
Nociva Miſericordia, Serpens. IV. xviii. 296
Noctua, & Cicada. III. xvi. 209

O.

DE *Obſcœnitate* Oris, & Libidine. IV. xiii. 276
De *Oris* Libidine, & Obſcœnitate. *ibid.*
Ovis, Leo, Vacca, & Capella. I. v. 22
Ovis, Cervus, & Lupus. I. xvi. 54
Ovis, Canis, & Lupus. I. xvii. 56

P.

P*Anthera*, & Paſtores. III. ii. 149
Parturiens Mulier. I. xviii. 58
Parturiens Canis. I. xix. 61
Parturiens Mons. IV. xxii. 317
Paſtor Senex, & Aſinus. I. xv. 52
Paſtores, & Panthera. III. ii. 149
Pavo, & Graculus ſuperbus. I. iii. 17
Pavo ad Juvonem de Voce ſua. III. xviii. 215
De *Peris* duabus cuique mortalium à Jove attributis. IV. ix. 263
Perſona Tragica, & Vulpis. I. vii. 29
Petulans, & Æſopus. III. v. 262
Poeta de credere, & non credere. III. x. 179
Poeta de Beneficio Caſtoris & Pollucis erga Simonidem. IV. xxiv. 327
Poeta Menander, & Rex Demetrius. V. i. 350
Pollucis, & Caſtoris beneficium erga Simonidem. IV. xxiv. 327
Porcelli, & Aſini. V. iv. 365
Prædator, Leo, & Juvencus. II. i. 97
Prælia Taurorum metuentes Ranæ. I. xxx. 90
Procax Tibicen. V. vii. 383
Prometheus quo errrore finxerit Tribadas, & Molles Mares. IV. xiv. 279

Puella,

Puella, Anus, & Juvenis. II. ii. 100
Pugna Murium, & Muſtelarum. IV. vi. 248
Pullus Gallinaceus ad Margaritam. III. xii. 194

R.

R*Anæ* Regem petierunt. I. ii. 9
Rana ad Solem. I. vi. 25
Rana Rupta, & Bos. I. xxiv. 74
Ranæ metuentes Taurorum Prælia. I. xxx. 90
Remedium Canis morſui ſanando. II. iii. 103
Reſponſio Æſopi, ad Garrulum. III. xix. 218
Rex Demetrius, & Poëta Menander. V. i. 350
Ruſticus, & Æſopus. III. iii. 152
Ruſticus, Scurra. V. v. 368

S.

S*Curra*, Ruſticus. V. v. 368
Senex Paſtor, & Aſinus. I. xv. 52
Senex Leo, Taurus, & Aſinus. I. xxi. 68
Serpens ad Fabrum Ferrarium. IV. vii. 259
Serpens Miſericordia Nociva. IV. xviii. 296
De *Severitate*, & Luſu. III. xiv. 201
Simius, & Lanius. III. iv. 159
De *Simonidis*, & aliorum Naufragio. IV. xxi. 309
Simonides Caſtoris, & Pollucis beneficio, ab interitu ſervatus. IV. xxiv. 327
Socrates de anguſtia domus ſuæ ad Amicos. III. ix. 176
Sol, & Ranæ. I. vi. 25
Soror ad Fratrem. III. viii. 172
Superbus Graculus, & Pavo. I. iii. 17
Ex *Sutore* Medicus. I. xiv. 48

T.

T*Aurus*, Aſinus, & Leo Senex. I. xxi. 68
Taurorum prælia metuentes Ranæ. I. xxx. 90
Taurus, & Vitulus. V. ix. 396
Tempus. V. viii. 393
De *Teſtamento* Patris inter liberos, & Matrem. IV. v. 235
Theſaurus, Canis, & Vulturius. I. xxvii. 81

Tiberius

Tiberius Cæſar ad Atrienſem. II. v. 110
Tibicen Procax. V. vii. 383
Tragica Perſona & Vulpis. I. vii. 29
Tribadas, & Molles Mares quo errore finxerit Prometheus. IV. xiv. 279
In *Tutela* Deorum Arbores. III. xvii. 212

V.

V*Acca*, & Capella, Ovis, & Leo. I. v. 22
Vectores, & Muli duo. III. vii. 120
Venator, & Canis. V. x. 398
Viatores duo in Latronem incidentes. V. ii. 357
Vir, Anus, & Puella. II. ii. 100
De *Vitiis* Hominum. IV. ix. 263
Vitulus, & Taurus. V. ix. 396
De *Voce* ſua Pavo ad Junonem. III. xviii. 215
Vulpis ad Perſonam Tragicam. I. vii. 29
Vulpis, & Lupus, Judice Simio. I. x. 38
Vulpis, & Corvus. I. xiii. 45
Vulpis, & Draco. IV. xix. 298
Vulpis, & Ciconia. I. xxvi. 78
Vulpis, & Aquila. I. xxviii. 84
De *Vulpe*, & Uva. IV. iii. 230
Vulpis & Caper. IV. viii. 161
Vulturius, Canis, & Theſaurus. I. xxvii. 81
De *Uva*, & Vulpe. IV. iii. 230

NO-

NOTA. *In hunc Indicem tantum retulimus Fabulas, & alias Narrationes horum quinque Librorum: non etiam Auctoris Procemia, vel Epilogos, vel etiam mediis Libellis inſertas Amicorum compellationes, ut Eutychi, Particulornis, aut cujuſvis Lectoris, eorum ergo* Ἀποσημειώσιν *huc ad finem rejecimus.*

Procemium totius Operis.	Pag. 1.
Auctor de Uſu Fabularum, & ſuo Inſtituto.	94
Phædrus ad Detrectatorem.	252. & 207
Phædrus in Vituperatores.	225
Prologus Libri Tertii, ſive Phædrus ad Eutychum.	133
Auctor in Laudem Æſopi.	128
Prologus Libri Quinti.	346
Poëta ad Particulonem.	342. & 376
Brevitatis, & ſuccincti ſcriptionis generis excuſatio.	335

Pha-

Phædrus Lib. 4. Ubi Poëta, *Pag.* 225.

---- Diligenter intuere has nænias,
Quantam ſub illis utilitatem reperies!

Plin. Lib. 5. *Epiſt.* 8.

Sunt enim homines natura curioſi, & qualibet nuda rerum cognitione capiuntur, ut qui ſermunculis etiam Fabeliiſque ducantur.

Plato Lib. 2. *de Republ.*

Τοὺς δ' ἐκκριθέντας πείσομεν τὰς τροφούς τε καὶ μητέρας λέγειν τοῖς παισὶ, καὶ πλάττειν τὰς ψυχὰς αὐτῶν τοῖς μύθοις πολὺ μᾶλλον ἢ τὰ σώματα ταῖς χερσί.

Id eſt,

Selectas autem Fabulas nutrices ac matres pueris narrare hortabimur, animoſque illorum Fabulis diligentius, quam corpora ipſa manibus informare.

PHÆ-

PHÆDRI, AUGUSTI CÆSARIS LIBERTI, FABULARUM ÆSOPIARUM,

LIBER PRIMUS.

PROLOGUS.

ÆSopus auctor quam materiam repperit,
Hancce ego polivi, verſibus ſenariis;
Duplex libelli mos eſt: quod riſum movet,
Et quod prudentis vitam conſilio monet.

ÆSopus auctor quam materiam] Phryx fabulator *Æſopus*, cæteris in hoc genere ſcribendi materiã præbuit, vel quod ex primis ſtudium id tractavit, vel quod creditur ἄριστα πάντων (ut ait *Aphthonius*) συγγράψαι τοὺς μύθους. *Avienus* ſane cum *Phædro* materiæ ducem ſibi *Æſopum* fatetur præpoſuiſſe, præfatione ad Theodoſium Imperatorem. *Nevel.*

Poliri] *Nonius Marcell.* in verbo *interpolare*, tractum id, ait, ab arte fullonica, qui *poliendo* diligenter vetera quæque quaſi in novam ſpeciem mutant. *Plin. lib.* 8. *Cap.* 48. de lanis loquens, *quippe*, ait, *ahenis polientium extracta in tomenti uſum veniunt.* Idem *lib.* 19. *Cap.* 1. *Hiſpania Citerior habet ſplendorem præcipuum torrentis, in quo politur natura.* Idem *lib.* 35. *Cap.* 17. *Umbrica creta non niſi poliendis veſtibus aſſumitur.* Unde *politura* apud eundem *Lib.* 11. *Cap.* 24. Hinc *Politor*, qui agrum curat, excolit, *cum agrum politori damus, in commune quærendis fructibus*, *l.* 52. §. *venit. ff. pro ſoc. Feſt. Pomp. Polimenta dicebant teſticulos porcorum, cum eos caſtrabant, à politione ſegetum, aut veſtimentorum, quod ſimiliter, atque illa, curentur.* L.

Verſibus Senariis] Quos *Phædrus* ſenarios ſcripſit, ii medio quodam temperamento ſunt, inter accuratam Veterum Græcorum diligentiam (nam recentiores minus religioſi fuerunt) & ſolutam *Comicorum* Latinorum negligentiam: illi enim quod nemini, paulo modo humaniori, ignotum eſt, ſtudioſiſſime ſcriptitabant, hi, pleraque omnia inertiſſime: (de metro loquor) Itaque adeo nec dubitavit alicubi dicere *Tullius*: *Comicorum ſenarios, propter ſimilitudinem ſermonis* (ita dictum, ut ab *Horatio*, *ſermonis propria*) *ſic plerumque eſſe abjectos, ut nonnunquam in iis, aut numerus, aut verſus non poſſit intelligi.* In eo numero ſunt *Plautus*, & *Terentius*, & alii, quorum hodieque fragmenta paſſim, & σπαράγματα, apud Veteres Scholiaſtas reperiuntur. At vero *Phædrus* noſter illis caſtigatior eſt, & adſtrictior, ſed ita tamen, ut honeſta quadam interdum libertate utatur. Quod à nobis ea gratia dicitur, ne quis omnia ejus carmina ad moleſtam illius purioris jambici diligentiam poſtulet revocari. Nam quod ſuſpicatur *Schoppius* ignoraſſe *Phædrum* leges metricas, cui, quæſo, perſuaſerit? Eadem opera *P. Syrum*, eadem opera *Plautum*, *Terentium*, Vetereſque alios accuſet, & *Virgilium* ipſum, ſi Diis placet. ô pudor, πῦ σε εἶναι φῶ; ſed ſolens ſuo more facit *Schoppius*, qui *Scaligeros* auſus eſt, & *Caſaubonos* inſectari, κολοιὸς πρὸς ἀετόν. *Fab.*

Duplex libelli mos eſt] Morem libri vocat, ut & ingenium rebus inanimis attribuunt veteres. *Schop.* Nam vox moris pro *indole, conditione, qualitate* quadam accipitur, *Virgil.* 1. *Georg. vers.* 51.

Ventos & varium cœli prædiſcere morem.

Debes, inquit, *Servius*, ad hunc locum, *etiam cœli qualitatem noſſe, utrum pluviis gaudeat, an tepore, vel frigore*, Sicut morem cœli dixit *Virgilius* pluere, vel tepere, vel frigere, ita *Phædrus* morem libelli, movere riſum, vitam monere. *Scheffer.*

Quod riſum movet] *Avienus* Theodoſio: *habes ergo opus quo animum oblectes, ingenium exerceas, ſolicitudinem leves, totumque vivendi ordinem cautus agnoſcas. Rittersh.* Riſum, voluptatem quæ remittat, non quæ ſolvat. *Virgil. lib* 4. *Æneid. vers.* 120.

Annuit, atq; dolis riſit Cytherea repertis.

Ex *Phraſchio*, monet ut degat quiſque ex præſcripto honeſti: id enim eſt *monere*, fitque proprie conſilio, *Donatus* ad *Terent. Hec.* 1. *Act. Sc.* 1. *monemus conſilio, hortamur impulſu. Scheffer.*

Movet, monet] Ἀντανάκλασις elegans *Rittersh.*

Prudentis] Cauti, *Avienus. Rigalt.*

Calumniari ſi quis autem voluerit,
Quod arbores loquantur, non tantum feræ:
Fictis jocari nos meminerit fabulis.

Calumniari] Per calumniam intellige, malitioſam interpretandi rationem: quod fuſe a *Briſſonio*, & *Hotomanno* ICtis demonſtratur. a Cicerone recte explicatur, *lib.* 1. *Officiorum*: *Exiſtunt*, inquit, *injuriæ ſæpe calumnia quadam, & nimis callida, & malitioſa juris interpretatione.* Eſtque plane illud ipſum quod Gallice

diſimus

dicimus *chicaner*. Inde eſt, quod vocem hanc per σόφισμα verti nonnullis placuit. Et recte ſane; nam in eo ſignificatu ſic utitur *Ariſtophanes* ᾗ τῷ σοφίζεσθαι. *Fab.* Jùriſconſultis proprie dicitur falſa crimina intendere *l.* 1. §. 1. *ff. ad Sc. Turpil.* à verbo antiquo *calvor*, quod in 12. *Tabb.* morari, & fruſtrare, *Gajo* interprete, ſignificabat: Unde *calumniatores*, eos, qui per fraudem, & vexationem alios vexant litibus, appellatos, idem ſcribit *l.* 233. *ff. de Verb. Sign.* Veteres Gloſſæ manuſcriptæ, *calumniator, falſi criminis accuſator, à calvendo, id eſt, fruſtrando, & decipiendo dictus.* Sed & improbus quiſque litigator, & qui non debitum petit, temereque alicui controverſiam movet, *calumniator* appellatur *l.* 5. §. 1. *ff. ne quis eum qui in jus voc. l.* 39. *ff. de liber. cauſ. l.* 4. §. *calumniator. ff. de his qui not. infam.* & *Tit. de Calumniatoribus.* Idem & *calumnioſus* vocatur. *Calumnioſum* autem *Paul. Lib.* 1. *Sentent. Tit.* 5. definit eum, qui ſciens, prudenſque per fraudem alicui negotium comparat: quo ſenſu in Edicto de Calumniatoribus hoc nomen accipiendum eſt. *D. Auguſtin. Serm.* 24. *Jam ille calumnioſus, qui vult alteri facere cauſam, & qui tollere ab illo, vel pro compoſitione gaudet.* Vocabulum *calumnia*, & nimis callida, ſed malitioſa Juris interpretatio, à *Cicer. Lib.* 1. *Offic.* conjunguntur, & ita *Paulus in l.* 19. *ff. ad exhib.* non *oportere jus civile calumniari, neque verba captari.* Unde *Cic. Lib.* 2. *ad Heren. Calumniatoris officium eſſe*, ait; *verba, & literas ſequi.* Idem *pro Cecina*; *ſcriptum ſequi calumniatoris eſſe, bonique judicis, voluntatem ſcriptoris, auctoritatemque defendere.* L.

Quod arbores loquantur] *Avienus: loqui vero arbores, feras cum hominibus gemere, verbis certare volucres, animalia ridere fecimus* &c. Certe in *Avieni* fabulis, Quercus & Arundo loquuntur, & apud *Camerarium* quoque arbores nonnullæ quaſi ſermones miſcent: hic vero apud *Phædrum* non item: locutus eſt igitur apte ad morem, & genium fabularum, aut certe arborum fabellæ deſiderantur. *Rigalt.* Quare multa *Phædri* intercidiſſe exiſtimavit nobiliſſimus *Heinſius*, relicta diſtinctione librorum, deletiſque obſcœnioribus ac laſcivis, ut cætera ipſis pueris prælegi tutius poſſent. *Scheffer.*

Non tantum feræ] Satyrici nomina ſcriptis ſuis convenientia producunt: puta ſi in luxurioſas mulieres invehuntur; nomina inſerunt: Migeles, Medullinæ, Tryphænæ, Quartillæ, Quintillæ, Lyciſcæ, Phiales, Tibiæ, Floræ; ſi in molles ſemiviros, Thrypheri, Trimalcionis, Hedymeles, & ſic deinceps. Fabulatores quoque moribus hominum notandis beſtiarum perſonas producunt, quia iis quoque inſunt vitia, & virtutes quædam. Sic hominem rapacem lupum vocant; ſimplicem, ovem, aut columbam; aſtutum, vulpem; violentum, aut generoſum, leonem &c. *Philoſtratus imaginibus*: Αἰσώπῳ πάντα τὰ τῶν ἀνθρώπων ἐκμεμύθωται, καὶ λόγου τοῖς θηρίοις μεταδέδωκε λόγου ἕνεκα. Πλεονεξίαν τε γὰρ ἐπικόπτει, καὶ ὕβριν ἐλαύνει, καὶ ἀπάτην, καὶ ταῦτα λέων τις αὐτῷ ὑποκρίνεται καὶ ἀλώπηξ, καὶ ἵππος νὴ Δία, καὶ οὐδὲ ἡ χελώνη ἄφωνος. *Adamantius lib.* 2. Φυσιογνωμονικῶν. Ἕκαστα γὰρ ἤθη τῶν θηρίων ἑκάστου καταφανῆ ἐστι τοῖς εἴδεσιν ἤθεσι, τοῖς ἐκείνοις ἕκαστα ἐοικότα. οἷον λέοντος ἦθος, θυμικὸν καὶ ἄλκιμον, καὶ τὸ εἶδος τοιοῦτον, παρδάλεως δὲ, ἁβρὸν καὶ ὀργίλον, καὶ λογιστικὸν, καὶ ἐπίβουλον, δειλὸν ἅμα καὶ θρασὺ, καὶ ἡ μορφὴ τούτοις ἔοικεν ἄρκρος δὲ ἀμόρφων, δολερὰ, σκαιά. καὶ τοῖς ἄλλοις δὲ ζώοις κατὰ τὰ αὐτὰ ἐπιφαίνεται, τὸ οἰκεῖον κέρδος. συὶ ἀγρίῳ ὀργὴ ἀπρονόητος, βοῒ σεμνότης, ἀκακία, ἵππῳ μεγαλαυχία, φιλοτιμία, ἀλώπεκι, τὸ δολερὸν, καὶ ἐπίβουλον, πιθήκῳ, τὸ βωμολοχικὸν, καὶ εἰρωνικὸν, προβάτῳ τὸ εὔηθες. Τράγῳ, τὸ μάργον ὑῒ τὸ μιαρὸν καὶ γαστρίμαργον, καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως ἑρπετῶν τε καὶ πετεινῶν τὰ εἴδη τοῖς ἤθεσι ἔοικεν. *Nemeſius Lib. de Natura Hominis Cap.* 2. Εἰπόντος γὰρ Πλάτωνος τὰς μὲν θυμικὰς καὶ ὀργίλας καὶ ἁρπακτικὰς ψυχὰς λύκων καὶ λεόντων σώματα μεταμφιέννυσθαι, τὰς δὲ περὶ ἀκολασίαν ἠσχολημένας ὄνων καὶ

τῶν πικτῶν ἀναλαμβάνειν σώματα, οἱ μὲν κυρίως ἤκουσαν τοὺς λέοντας, καὶ τοὺς λύκους, καὶ τοὺς ὄνους, οἱ δὲ τροπικῶς αὐτὴν ἡρμηνευμένας διέγνωσαν τὰ ἤθη διὰ τῶν ζώων παρεμφαίνοντα. Piſides. Κοσμουργία:

Καὶ πτυνὰ μὲν δείκνυσι τοὺς κούφας φρένας,
Σύας δὲ πόρνους, καὶ λύκους τοὺς ἅρπαγας,
Σφῆκας δὲ πλήκτας, θυμικοὺς δὲ παρδάλεις,
Ποιεῖ δὲ τοὺς εἴρωνας, ἀθλίους κύνας.
Σαίνειν δοκοῦντας, καὶ δάκνειν ἠπειγμένους
Ὄφεις δὲ πικροὺς ἐκπλεῖ τοὺς βασκάνους,
Τὸν ἰὸν ἐνθεὶς τῇ κακῇ περιπλάσει.

Sic *μυθολογικῶς* intelligenda, quæ de Circe, item quæ de Metempſychoſi, & Metenſomatoſi priſcarum religionum confixit ſuperſtitio. *Nam etſi quidam homines beſtiis adæquantur, pro qualitatibus morum & ingeniorum, & affectuum; quia & Deus, adſimilatus eſt,* inquit, *homo, irrationalibus jumentis; non ideo milvi ex rapacibus fient, & canes ex ſpurcis, & Pantheræ ex acerbis, aut oves ex probis, & hirundines ex garrulis, & columbæ ex pudicis, quaſi eadem ſubſtantia, animæ ubique naturam ſuam, in animalium proprietatibus repetat. Tertulliam. lib. de Anima C.3.* quod hic ſemel ad ſequentes omnes fabulas notaſſe ſufficiat. *Rigalt.*

Fictis fabulis] Sic etiam loquitur in *Epil. l.2. vers.12.* & in *Prol. lib.3. vers.37. fictis jocis.* exemplo *Ciceronis*, qui & *de Orat.* & alibi fictas & commentitias fabulas dixit. *Rittersh.* Quid opus addere, *fictis*, dixerit aliquis; nam *τὸ fabulis* ſuffecerat. Sed maluit proprie loqui *Phædrus* ut *Cicero* in *Miloniana*; fabula enim ex earum vocum numero eſt quas vulgo *μέσας* vocamus, ut *gratia*, ut *dolus*, &c. verumque & falſum ſignificat, unde infra legitur *vera fabella.* Quare proverbium *lupus in fabula*, apud *Plautum* ſic concipitur, *Lupus in ſermone.* ita apud Græcos *μῦθος*, eſt fabula, ſeu narratio falſa; ſed & aliquando vera narratio eſt; quin etiam apud graviſſimum ſcriptorem, & quem tanti faciebat *Plato*, *Iſocratem* dico, *μῦθοι* pro ſermonibus, aut libris religioſis, & myſicis ſumuntur, & apud *Homerum*, nec non *Callimachum* *μῦθος* pro ſermone vero ſumitur; ita etiam apud *Plutarchum in vita Agidis, & Cleomenis pag.906. edit. Paris.* *μυθολογεῖν* pro *διηγεῖσθαι* ſeu narrare, in re vera ponitur. Satis eſt locum ipſum indicaſſe. *Fab.* Nam *fabula*, à fando dicta eſt, narratio rei cujuſcunque, etiam veræ. Sic *Terent. in Hecyr. Act.4. Sc.3. Iam nos fabulæ ſumus, Pamphile*, *Cicero* etiam alicubi; & *fabula Trojæ*, pro Hiſtoria, & rebus geſtis de loco. Similiter *Sueton.* in *Domit. C.15. Evenit, ut id et cœnanti inter cæteras diei fabulas referretur. Fabulæ diei*, ſunt narrationes rerum variarum, quæ de die acciderunt. Habet ſimilem locutionem *Cap.70. vitæ Auguſt. Sulpitia: fabellam permitte mihi detexere paucis.* Hiſtoriam innuit de pravo ſtatu Reip. ſub Domitiano. *Vopiſcus: Non inepta, neque inelegans fabula eſt ſcire quemadmodum imperium Probus ſumpſerit.* Cum ergo fabula ſit rei, etiam veræ, ad illius differentiam recte ficta dicitur. *Cic. de fin. lib.4. quid? cum fictas fabulas, è quibus utilitas nulla duci poteſt, cum voluptate legimus. Scheffer.* Sic *iteratas fabulas*, dixit Imperator *in l.1. §.1. C. de annal. except.* quaſi veteres, & aniles nugas L.

Jocari] *Jocos Phædri*, dixit, *Martialis.* Ipſe *Phædrus in pr. lib.3. calumniamque fictis eluſit jocis.* & *lib.4. & hoc jocorum legere faſtidis genus. C. Meliſſus* Grammaticus libellos inſcripſit: *Ineptiarum. Jocorum Tranquill. Cap.21. de Illuſtr. Gram. Rigalt.*

FABULA

FABULA PRIMA.

Lupus, & Agnus.

AD rivum eundem Lupus, & Agnus venerant
Siti compulſi; ſuperior ſtabat Lupus;
Longeque inferior agnus: tum face improba
Latro incitatus jurgii cauſam intulit,

LUpus, & agnus] Fabula hæc, περὶ τοὺς ἀδεῶς φανερῶς ἀδικοῦντας narratur à *Babrio* 17. & *Camerario* 263. Vetus liber fabularum M. S. in Bibliotheca Victoriana Paris.

Eſt Lupus, eſt Agnus; ſitit hic, ſitit ille, fluentum
Limitē non uno quærit uterque ſibi.
In ſummo bibit amne Lupus, bibit Agnus in imo,
Hunc timor impugnat, verba movente Lupo.
Rupiſti, potumque mihi, rivoque decorem,
Agnus utrumq; negat, ſe ratione tuens.
Nec tibi, nec rivo nocui, nam prona ſupinum
Neſcit iter, nec adhuc unda nitore caret.
Sic iterum tonat ore Lupus, mihi damna minaris:
Nec minor, Agnus ait, cui Lupus, imo facis:
Fecit idem tuus ante pater, ſex menſibus actis:
Cum bene patriſſes crimine patris obi.
Agnus adhac, tanto non vixi tempore, Prædo,
Sic tonat: an loqueris furcifer? huncque vorat.

Sic nocet innocuo nocuus, cauſamque nocendi
Invenit. Heu! regnant qualibet arte lupi.

Rigalt.

Face improba] Nolim quicquam mutari. *Camerar. Torvo vultu, & minacibus verbis.* Face improba, Ira improba. *Perſ. Sat.* 3.

Nunc face ſuppoſita, ferveſcit ſanguis, & ira
Scintillant oculi. ———

Lucret. 3.

Nunc nimis irai fax unquam ſubdita percit
Fumida. ———

Idem:

Eſt etiam calor ille animo, quem ſumit in ira,
Cum ferveſcit, & ex oculis micat acribus ardor. &c.

Hinc irati, incenſi, & accēſi *Phædrus lib.* 3.

Incenſus ille falſo uxoris crimine.

Idem: — ——— *Rurſus admota prece*
Accenſa magis eſt. ———

Seneca 1. *de Ira:* ſigna iraſcentium notat: *Flagrant, & micant oculi, multus ore toto rubor ex æſtuante ab imis præcordiis ſanguine. Arnobius* 1. *adverſ. Gent. Et quid ergo ſequitur neceſſario, niſi ut ex eorum luminibus ſcintillæ emicent, flammæ æſtuent, anhelum pectus ſpiritum jaciat ex ore, & ex verbis ardentibus labiorum ſiccitas inalbeſcat. Virgil. Æneid.* 12.

——— *Totoque ardentis ab ore*
Scintillæ exiſtunt, oculis micat acribus ignis.

Recte autem *Phædrus* lupum iratum fingit, quo ſceleſtiorem indicet, Lupus enim iratus, magis Lupus eſt. *Seneca: Nullum eſt animal tam horrendum, tamque perniciosum natura, ut non appareat in illo, ſi ira invaſit, novæ feritatis acceſſio:* quo pertinet, *Virgilianum* illud:

——— *& ſe ſuſcitat ira.*

Rigalt.

Latro] *Phædrus* infra:

Rapere, atque abire ſemper adſuevit lupus.

Homines rapaces, crudeles, & immodeſtas uſuras exigentes lupi dicuntur. Vide *Martial. Epigr. ult. Lib.* 2. *Plato Lib.* 12. *πολιτικῶν*; de Templo Jovis Lupini in Arcadia ubi homini qui humana viſcera commederit, neceſſe eſt eſſe lupo. *Ovid. de Lycaone Transform.* 1. *Rigalt.* Leonem, qui pueros duos arenam renovantes peremerat, *prædonem* vocat eodem ſenſu *Martial. lib.* 2. *Epigr.* 75.

Exclamare libet, crudelis, perfide, prædo,
A noſtra pueris parcere diſce lupa.

Nevelet.

Optime lupus appellatur latro, à latendo, & inſidiando *Virgil.* 2. *Æneid. vers.* 355. *raptorem* nominavit. *Scheffer.*

Incitatus] *Virg. Se ſuſcitat ira.* Iraſci, incitari impingi: *Seneca* 1. *de Ira: Cap.* 3. Sic: *proritaverit, incitaverit, Anian. ad Tit.* 17. *Lib.* 1. *Paul. Sent. Rigalt.*

Jurgii cauſam intulit] Id eſt, rixam affectavit, ſicut ſermonem, vel mentionem inferre, *Cicero*, & *Livius* dixerunt. *Rittersh.* inferre cauſam dixit, ſicut elegans ſcriptor *Cornel. Nep.* Cauſam interſerere, pro aliquid cauſari. *Schop.* Optime & Latiniſſime de eo qui non accipit, ſed facit, *Hirt. de Bello Hiſp. Cap.* 1. *Propter pecuniæ magnitudinem aliqua ei inſerebatur cauſa, ut, eo de medio ſublato, ex ejus pecunia latronum largitio fieret. Scheffer.*

Cur, inquit, turbulentam mihi feciſti aquam
Iſtam bibenti? Laniger contra, timens:
Qui poſſum, quæſo, facere quod quereris Lupe?
A te decurrit ad meos hauſtus liquor.
Repulſus ille veritatis viribus,
Ante hos ſex menſes, ait, maledixiſti mihi,
Reſpondit Agnus, equidem natus non eram,

Pater

Pater Hercle, tuus, inquit, maledixit mihi,
Atque ita correptum, lacerat injuſta nece.
Hæc propter illos ſcripta eſt homines fabula,
Qui fictis cauſis innocentes opprimunt.

Bibenti] Quaſi diceret, nunc maxime, cum videres me bibere, debuiſſes ſaltem exſpectare donec bibiſſem. *Scheffer.*

Ad meos hauſtus] Pro ad me, haurientem. *Scheffer.*

Repulſus veritatis viribus] Ἰσχυρώτατον γὰρ πάντων ἀλήθεια. Vincit ſuper omnia verum. Vide *Polyb. Ecl. Lib.* 14. *Æſchinem contra Timarchum*, & *Ciceronem pro M. Cœlio. Prudentius: Vox veritatis teſtis extingui nequit.* Sed fortaſſe gratiam à lectoribus inibo, ſi & illorum verba adſcripſero. Sic ergo ait Graviſſimus Auctor *Polyb. Ecl. lib.* 14. καί μοι δοκεῖ μεγίστην Θεὸν τοῖς ἀνθρώποις ἡ φύσις ἀποδεῖξαι τὴν ἀλήθειαν, καὶ μεγίστην αὐτῇ προσθεῖναι δύναμιν. πάντων γοῦν (forte γὰρ) αὐτὴν καταγωνιζομένων, ἐνίοτε καὶ πασῶν τῶν πιθανοτήτων μετὰ τοῦ ψεύδους ταττομένων οὐκ οἶδ᾽ ὅπως αὐτὴ δι᾽ αὐτῆς εἰς τὰς ψυχὰς εἰσδύεται τῶν ἀνθρώπων. καὶ ποτὲ δὲ πολὺν χρόνον ἐπισκοτισθεῖσα τέλος αὐτὴ δι᾽ αὐτῆς ἐπικρατεῖ, καὶ καταγωνίζεται τὸ ψεῦδος. *Videtur mihi Natura maximum Deum, hominibus oſtendiſſe veritatem, maximumque ei attribuiſſe robur. Nam ut ut eam omnia oppugnent, interdum etiam omnes probabiles rationes eam inter mendacium collocent: tamen neſcio quo pacto ipſa per ſe animos hominum ſubit, ac interdum quidem ſtatim demonſtrat, quantam vim habeat; nonnunquam vero diu tenebris involuta; tandem ipſa ſua vi obtinet, ac mendacium ſuperat.* Æſchines autem ita: Οὕτως ἰσχυρόν ἐστιν ἡ ἀλήθεια ὥστε πάντων ἐπικρατεῖν τῶν ἀνθρωπίνων λογισμῶν: quem locum ante oculos habuiſſe videtur *M. Tullius* cum *pro Cœlio*, iſta diceret: *ô magna vis veritatis, quæ contra hominum ingenia, calliditatem, ſolertiam, contraque fictas omnium inſidias facile ſe per ſe ipſam defendat. Rittersh.* Eleganter itaque ait, lupum ab ovo veritatis viribus repulſum: *repellere* enim pro *arcere*, & *propulſare* ſumitur, ſic, *repellere gladio l.* 3. *C. ad leg. Cornel. de ſicar.* Et ſignificanter paſſim à ICtis dicitur; *vim vi repellere. l.* 11. *§.* 1. *ff. quod met. cauſ. l.* 3. *ff. de juſt. & jur. l.* 45. § 4. *ff. ad leg. Aquil. l.* 2. *C. unde vi.* L.

Ante hos ſex menſes] Eleganter apud Latinos παρέλκης pronomen *hos*; deſignat autem proxime præcedens tempus. *Rittersh.* Ad eundem modum *Terent. Eun. Act.* 2. *Sc.* 3. *His menſibus ſex ſeptem prorſum non vidiſſe. Plautus* ab initio Perſæ: *Continuo tibi reponam in hoc triduo aut quatriduo. Scheffer.*

Pater hercle tuus) Ita ſolent peccata parentum, quæ ſæpius nulla ſunt, filiis imputari. *At nihil eſt iniquius, quam aliquem hæredem paterni odii fieri*, ait. *Sen. lib.* 2. *de Ira. Nevelet. Nam unus quiſque ex ſuo admiſſo ſorti ſubjicitur, nec alieni criminis ſucceſſor conſtituitur. l.* 26. *ff. de pæn.* quamvis alias in liberis *paterni, hoc eſt, hæreditarii criminis exempla metuantur l.* 5. §. 1. *C. ad leg. Jul. majeſt.* idque præſumptione quadam, de qua vide, *Alciat. de Præſumpt.* 1. *Præſ.* 24. L.

Injuſta nece] Sunt hæc judicioſa ſcriptoris verba iccirco diſtinguenda à præcedentibus. Non enim *lacerare nece*, dicitur: Senſus lacerat eum ut ſequeretur nex, ſex mors, atque illa injuſta. *Scheffer.*

Qui fictis cauſis innocentes opprimunt] Reſpicit ſtatim initio opuſculi, ad ſuos adverſarios: de quibus infra plenius. Similis Apologus de Fele & Gallo narratur, vide *Faërn.* 43. ubi hoc ponit ἐπιμύθιον:

Vim qui inferre parat, cupidus certuſque nocendi,
Fruſtra illum ratione premas, aut jure refellas.

Rittersh.

Fictis cauſis] Supra dixit *illatis*. Eſt autem Ellipſis præpoſitionis, *de*. Porro *fictis*

de cauſis pro *fictas ob cauſas* ut ſæpiſſimè *Scheffer.* Falſis cauſis & ſimulatis; fingere enim eſt contra veritatem aliquid ſimulare: uti *fingere furorem, vel dementiam l.* 6. *ff. de curat. fur.* ita: *fictam adſeverationem detegere l.* 8. §.4. *ff. de vac. & excuſ. muner.* & ſimilia. L.

Innocentes opprimunt] Lupini hujuſce facinoris ſexcenta exempla occurrere olim, occurruntque etiamnum hodie: adeo ut *hi regnent qualibet urbe Lupi.* ut bene *fabulator* noſter *Anonymus Fab.* 2. *Nevelet.*

Opprimunt] Eleganter, ad notandam vim gravem, & inopinatam, & ad exitium alterius valituram. *Scheffer.* Eſt enim *opprimere*, proprie *obterere*: ita ICtus. *ſi plures trabem dejecerint, & hominem oppreſſerint. l.* 11. §.4. *ff. ad leg. Aquil. Servus ruina in ſtabulo oppreſſus l.* 15 §.*ult. ff. de cond. cauſ dat. Ruina ſimul oppreſſi l.* 8. *ff. de hæred. inſtit.* Alias eſt gravari, lædi, moleſtari; *opprimi aliquem per adverſarii ſui potentiam non oportet l.* 9. §. *pen. ff. de offic. Procons. Tenuiores, qui ſæpe importunis potentiorum interceſſionibus opprimuntur. l.* 1. §. 1. *C. Ne lic. potent.* L.

FABULA

FABULA SECUNDA.

Ranæ Regem petierunt.

Athenæ cum florerent æquis legibus,
Procax libertas civitatem miſcuit,
Frenumque ſolvit priſtinum licentia:
Hinc conſpiratis factionum partibus,
Arcem Tyrannus occupat Piſiſtratus:

R*Anæ Regem Petierunt*] Hanc fabulam retulit etiam *Camerarius* Tit. de Ranis, & Iove. & conſimilem de Aſino & Olitore. Vide *Artemid. lib.* 2. C. 15. Liber M. S. Bibl. Victor.

Dum nihil auderet ludentes lædere ranas
Supplicuere Jovi, ne ſine rege forent.
Jupiter huic voto riſum dedit, auſa ſecundas
Rana preces, ſubitum ſenſit in amne ſonum.
Nam Jove dante trabem, trabis ictu flumine moto,
Demerſit ſubitus guttura rauca timor.
Placato rediere metu, videre tigillum:
Stando procul Regem pertimuere ſuum
Ut videre trabem per ſe non poſſe moveri,
Pro duce fecerunt tertia vota Jovi
Ira Jovem movet, Regem dedit, intulit Hydrum.
Hydrus hiante gula cœpit obire lacum.
Clamitat ecce lacus: morimur, pie Jupiter, audi.
Jupiter, exaudi, Jupiter, adfer opem:
Nos ſepelit venter, noſtri ſumus eſca Tyranni,

Aufer cædis opus, redde quietis opes.
Ille refert: emptum longa prece ferte magiſtrum
Vindicet æternus otia ſpreta metus.
Omne boni pretium nimio vileſcet in uſu,
Fitque mali guſtu dulcius omne bonum.
Si quis habet quod habere decet, ſit lætus habendo
Alterius ne ſit, qui ſuus eſſe poteſt.
Rigalt.

Athenæ] Nota. Democratica licentia deſinit, ac migrat in Tyrannidem. Rationes ex Politicis petendæ. Eleganter *Cicero. 2. de Divinat. Id enim ipſum à Platone Philoſophiaque didiceram, naturales eſſe converſiones quaſdam Rerum publicarum, ut eæ tum à principibus tenerentur, tum à populis, aliquando à ſingulis.* Sic eaſdem Athenas Demetrius quoq; Phalereus alias occupavit imperio improbo: ut *Phædrus* noſter ait infra, *L.* 5. De Piſiſtrato autem qua arte Athenarum Acropolin bis occuparit vide *Herodot. Lib.* 1. *Iuſtin. Lib.* 2. *Plutarchum*, ac *Laërtium in Solone.* Ejus poſteri quoque Piſiſtratidæ dicti, Athenis per 36. à annos imperitarunt, ejecti tandem Lacedæmoniis Duce Cleomene: de quo vide eundem *Herodotum in Terpſichore. Rittersh.*

Florerent] Eſt & hoc elegans, ſelectumque verbum, ad indicandum ſtatus publici vigorem, probitatem, pulchritudinem. atque iſto reſpectu ſæpe ponitur apud *Virgilium*, & alios. *Scheffer.* Ad exprimendam auguſtiſſimam majeſtatem: hinc *florentiſſimus ordo l.* 5. §. *ſi tamen. C. de temp. appell. florentiſſimus ſenatus, l.* 7. §. *ſed ſi quidem. C. de curat. fur.* Sic *florentiſſima civitas* Conſtantinopolis, dicitur *d. l.* 7. *l.* 4. *de Aquæduct. Cod. Theod.* alibi *florentiſſima urbs. l. ult. C. de Ædific. Priv.* L.

Æquis legibus] Ut ſcilicet, in Democratia aſſolet: quam juris æquabilitatem eſſe rem oppido bonam putat *Herod. lib.* 4. Contra tamen diſputante Megabyſo, & Dario apud eundem *Lib.* 3. *Rittersh. Æquis* non ſimpliciter, ut opponuntur iniquis, ſed in reſpectu ad cives, quos & faciebant æquales, & æquali jure continebant. *Cicero* 1. *de Offic.* appellat *æquabilitatem juris,* ἰσονομίαν quod jam *Faber* obſervavit. *Scheffer.*

Procax] Hoc eſt, petax: ſic enim *Servius ad.* 1. *Æn. Procax proprie petax eſt: nam procare, eſt petere.* Eleganter ergo *procax libertas*, quæ ſuo ac præſenti haud contenta, ſemper plura expetit, & aliena, nec unquam ſatiatur. Cæterum hic totus locus grandis eſt, ob argumenti dignitatem, *Scheffer.*

Civitatem miſcuit] *Miſcuit civitatem*, dixit pro *turbavit* ſicut contra dicunt veteres *turbare* pro *miſcere. Schop.* Miſcere, porro recte uſurpatur, de mixtura partium inconvenienti per turbas & ſeditiones. *Cic. Orat. Contr. Rull.* 1. *Homines non inerant in urbe, qui malis concionibus, turbulentis Senatus Conſultis, iniquis imperiis Remp. miſcerent.* Obſerva porro verbum hoc uſurpare noſtrum de re, quod *Cicero* de hominibus, & perſonis. *Scheffer.*

Frenumque ſolvit] Rejecit, depulit ore, uti loquitur *Horatius*: Contrarium, *impediri freno*, hoc eſt, ligari. *Scheffer.*

Conſpiratis factionum partibus] *Conſpiratis*, active accipe, pro cum conſpiraſſent partes. Sic ventus pro eo qui venit: ſucceſſa, id eſt, quæ ſucceſſerunt: diſceſſus, qui diſceſſit, anteceſſus, pro eo qui anteceſſit, &c. vide *veriſimil. G. Schop. L* 2. *C.* 2. *Rittersh. Conſpiratæ* autem *partes*, non de conjunctis, ſed diviſis ſunt intelligendæ: nec enim conſpirabant inter ſe, ſed adverſus ſe mutuo, per factiones. *Scheffer.* Partes hic accipe ſeditiones διχοστασίαι. *Rigalt.*

Arcem tyrannus occupat] Ἀκρόπολιν. Notiſſima eſt hæc Hiſtoria, ex *Juſtino, Plutarcho, Herodato*, qui crudelitatis ſuſpicionem à Piſiſtrato removent. *Nevelet.* Docet *Meurs. in Piſiſtr. C.* 3. Quanquam ſimul *occupare arcem*, ſit ſtatuere at firmare ſibi dominationem, in civitate libera. *Scheffer.*

Piſiſtratus] Feciſſes utinam, ὦ πολιοῦχε Παλλὰς, ut hodie plures hujuſcemodi Tyrannos haberet Europa; literarum certe res, ſi nihil aliud ſeſe, meliuſcule haberent; illas enim Piſiſtratus, quoad vixit, ſtudioſiſſime coluit, & aliis, porro idem ut facerent, ſuo prævivit exemplo. En tibi tanti viri elogium ex *Tullio* in *Lib. de Oratore:*

tore; *Quis Doctior*, inquit, *iisdem illis temporibus, aut cujus eloquentia literis inſtructior quam Piſiſtrati? qui primus Homeri libros confuſos antea ſic diſpoſuiſſe dicitur, ut nunc habemus.* Quod à *Ciceron.* dictum de *Homero* eſt, idem quoque apud (*Euſtathiū* legas. οἱ δὲ συνθέμενοι ταύτην Ἰλιάδα *ſcilicet*) κατὰ ἐπιταγὴν ὥς φασι, Πεισιστράτου τοῦ τῶν Ἀθηναίων τυράννου, γραμματικοὶ, καὶ διορθωσάμενοι κατὰ τὸ ἐκείνοις (mallem ἐκείνου aut, ἑαυτοῖς) ἀρέσκον, ὧν κορυφαῖος ὁ Ἀρίσταρχος, καὶ μετ' ἐκεῖνον Ζηνόδοτος, &c. Quæ verba non ſine ſumma cautione accipienda ſunt. Ait enim *Euſtathius* Piſiſtrati mandato, Iliados divulſa antea, & diſperſa membra, in unum veluti Corpus redacta fuiſſe à Grammaticis, quorum principes fuerunt *Ariſtarchus*, & poſt illum *Zenodotus.* Unde aliquis τῆς περὶ τοὺς χρόνους ἀκριβείας ἄπειρος facile in errorem inducatur, exiſtimans *Ariſtarchum*, nobilem illum Grammaticum, qui non modo in *Homerum*, ſed in *Ariſtophanem* quoque, &, ut arbitror, in omnes omnino ſcriptores, qui ſaltem nominis alicujus eſſent, ad octogintos commentariorum libros ſcripſit, ut nobis ex Græcis Grammaticis cognitum eſt, Piſiſtrati temporibus vixiſſe, quod perquam ridiculum ſit; nam ſub Ptolomæo Philometore floruit, una cum *Callimacho* noſtro (aliquando certe noſter erit) & aliis inſignibus Poëtis qui illo ſeculo floruerunt. Atque utinam hodie tanti viri monumenta extarent, vel certe unius *Homeri* cauſa; nam *Euſtathius* quidem illa haud quaquam legerat, ut mihi, qui inſanam illam commentariorum molem evolvi, compertum eſt, præſertim autem ex *pag.* 40. *&* 67. *edit. Rom.* & aliis etiam, ſi meminiſſem. *Ælianus* autem, & ante ipſum *Plato*, (ut ad Piſiſtratum revertamur) *Lib.* 8. Ποικίλης ἱστορίας, honorem ordinatæ, & vulgatæ apud Athenienſes *Iliados* ad Hipparchium, Piſiſtrati filiorum natu maximum vertit, ac de illo inter cætera, (neque enim integrum caput huc juvat transfundere) ſunt hæc à venuſtiſſimo ſcriptore memorata: Ἵππαρχος, ὁ Πεισιστράτου παῖς, πρεσβύτατος ὢν τῶν Πεισιστράτου, καὶ σοφώτατος ἦν τῶν Ἀθηναίων οὗτος, καὶ τὰ Ὁμήρου ἔπη ἐκόμισε πρῶτος εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἠνάγκασε τοὺς ῥαψῳδοὺς τοῖς Παναθηναίοις αὐτὰ ᾄδειν &c. Sed monendus eſt mihi lector, quando huc deflexìmus, in poſtremis capitis illius verbis errorem eſſe graviſſimum. Cum enim ea, quæ ibi ab *Æliano* referuntur, ex primo *Platonis* dialogo (cui *Hipparcho* nomen eſt) hauſta ſint, ſub finem addit: Λέγει δὲ Πλάτων ταῦτα, εἰ δὴ ὁ Ἵππαρχος Πλάτωνός ἐστι τῷ ὄντι μαθητής. Sed tollendum eſt illud μαθητὴς, ab aliquo ſciolo intruſum, ſicque totus ille locus latine convertendus. *Et hæc quidem de Hipparcho Piſiſtrati filio à Platone ſcripta ſunt, ſi tamen ille Dialogus, cui Hipparcho nomen eſt, vere Platonis dialogus ſit.* Quibus verbis innuere vult *Ælianus* primum illum dialogum, fuiſſe à nonnullis in dubium revocatum. Quod non huic tantum accidit, ſed & multis aliis, ut ex *Laërtio Lib.* 3. conſtat. In eo numero fuit Alcyon, qui hodie inter *Luciani* opera legitur, licet *Luciani* non ſit, non magis quam fabuloſa illa de Aſino narratio (quod ego πᾶσιν, οἵσπερ βουλομένοις ἔσται probare poſſum) nam Alcyonis auctorem ſcio eſſe *Leontem.* Idem de Demodoco dicas, de quo *Clemens Alexandrinus* 1. Στρωματέων hæc ſcribit: Κἂν τῷ Δημοδόκῳ, εἰ δὴ τοῦ Πλάτωνος τὸ σύγγραμμα. Sed hæc abeant. Quod autem, ait, *Phædrus* de Piſiſtrato, *non quia crudelis ille*, &c. ita verum eſt, ut non modo non crudelis fuerit, ſed contra humaniſſimus: quam rem, ſi nihil aliud, at certe locus *Euſtathii* probaverit, qui in Commentariis ad *Iliad.* 2. legitur; Probaverit quoque *Valer. Max. Lib.* 5. *Cap.* 1. non uno exemplo: in his quoque erit *Seneca Lib.* 3. *de Ira*: Sed hæc quamvis ita ſe habeant tamen vix cuiquam credibile ſit, quantis exſecrationibus memoriam illius Athenienſes ſint inſectati; Quod vel unus *Titi Livii* locus plane oſtenderit, cum leges *Lib.* 31. ubi ea omnia enarrat quæ Athenienſes in Philippum (non illum Alexandri Magni patrem) vel decreverunt, vel fecerunt. His adde quod ab *Herodoto* ſcriptum eſt, & ab *Ariſtotele in Politicis* repetitum, *Lib.* 5. *C.* 12. bis illum ab Athenienſibus

nienſibus rerum adminiſtrationem dejectum fuiſſe. Videlicet bellua illa multorum capitum, populus, nunquam ſua bona ſatis novit; an quia Piſiſtrati mitiſſima Tyrannide magis ſobria fuit inſana illa Democratia, quæ nullo præſtanti Viro unquam pepercit? nobilitati infenſa, infeſta ὑπὸ μοχθηρῶν δημαγωγῶν ῥινὸς ἀγομένη, ut ab *Ariſtophane* paſſim deſcribitur. Et hæc quidem non ſine utilitate aliqua de tam præſtanti, tamque virtutis amico Tyranno dicta ſint; qui ſi Poëtam aliquem nactus eſſet, non minus laudatus fuiſſet, quam Therones, quam Hierones à *Pindaro, Xenophonte, Simonide, Bacchylideque* prædicati ſunt. *Fab.*

Cum triſtem ſervitutem flerent Attici;
Non quia crudelis ille; ſed quoniam grave
Omnino inſuetis onus, & cœpiſſent queri;
Æſopus talem tum fabellam retulit.

Triſtem ſervitutem] Ipſe *Phædrus Fab.* 3. *Repulſus triſtem ſuſtinuit notam.* alibi, *occidit triſti nece.* item: *non vitam modo triſtem decurrit.* Sic & : *populum triſtis eventus premit*, etiam: *gementes triſtem fortunæ vicem. Rigalt.*

Omnino inſuetis] Penitus inſuetis. ita loquitur ad denotandum illud libertatis faſtigium, in quo conſtituti Athenienſes, ne id quidem poterant ferre, quod vel nomine ſolo aut externa ſpecie repugnaret. *Scheffer.*

Cœpiſſent queri] Queſti eſſent. Sic etiam loquitur infra: *corripere cœpit ſingulas.* Item: *redire mœrens cœpit ad proprium genus*: & paſſim deinceps: *Petron. Sat. cœpit me præcedere, cœpi fugere, cœpit rogare*, vide Collectanea, *Catullus*:

Nemone in tanto potuit populo eſſe juventi,
Bellus homo, quem tu diligere inciperes?

Rigalt.

Æſopus talem] Niſi ita in numeris diſſolutus foret *Phædrus*, nihil ut penſi habeat, & hic, & aliis multis in locis dicere poſſemus τι, ς, more veterum illidi: ſed neque *Phædrum*, ego hoc ſpectaſſe puto, & illa, qua ipſe ſcripſit tempeſtate, jam deſierant hanc eliſionem. *Rittersh.*

Ranæ, vagantes liberis paludibus,
Clamore magno Regem petierunt à Jove,
Qui diſſolutos mores vi compeſceret:
Pater Deorum riſit, atque illis dedit
Parvum tigillum, miſſum quod ſubito vadis
Motu, ſonoque terruit pavidum genus.

Liberis paludibus] Omiſſa præpoſitione; exemplo *Virgilii lib.* 4. *Æneid*:

——— *totaque vagatur,*
Urbe furens ———

Ita Infra, *lib.* 3. *Fab.* 10. *dormientem cubiculo.*

Liberæ paludes autem appellantur hic, alluſione quapiam ad liberas civitates, eæ, in quibus nemo habet imperium, & ubi quiſque pari, cum cætero jure vivit. *Scheffer.* Ita *liberum prædium*, dicitur quod alteri non ſervit, nec ulli obligatum eſt. *l.* 8. & *l.* 52. §. 1. *ff. de act. empt. Cic. de lege Agr. contra Rull. libera prædia meliore conditione ſunt quam ſerva.* Ita quoque *cœlum liberum* dicitur, quod nulla ſervitute impeditur *l.* 1. *pr. ff. de ſerv. præd. Urb. libera poſſeſſio*, qua quis utitur arbitrio ſuo *l.* 11.

l. 11. *ff. de vi & vi arm. libera res & ſoluta, & extra neceſſitatem juriſdictionis poſita. l.* 3. *ff. de recept. qui arbitr. rec.* L.

Vi] Bono ſenſu, pro, poteſtate ac imperio. Ita *Cicero lib.* 3. *de legib. Magiſtratus hæc vis eſt, ut præſit præſcribat que recta. Scheffer.* Et *Sen. Octav. verſ.* 85.

Vis magna Populi eſt, Principis major tamen.

L.

Parvum tigillum] Sic ipſe, *lib.* 4. *parvum libellum.* Hinc vero contra viros bonos, *Nonium*, & *Lambinum*, firmanda veterum librorum ſcriptura, apud *Plaut. Aulul. Sc.*

Poſtquam obſonavit.

De ſuo tigillo fumus, ſi qua exit foras.

Rigalt. Poterat *Phædrus* non addere, *parvum.* ita *Terent. in Andr. minutos piſciculos, ſed Ariſtophanes*, ille Græcarum Venerum parens, rem ipſam impendio minorem effecit, cum in *Veſpis* ſcripſit, δικαστηρίδιον σμικρὸν πάνυ. Satis enim eſſe poterat per ſe τὸ δικαστηρίδιον, addidit tamen ille σμικρὸν, neque dum ſatis habuit, ſed ut rem minimam minorem faceret, ſubjecit πάνυ. itaque adeo pæne factum eſt ut ex dicaſterio fieret nihil. *Fab.*

Miſſum] *F. immiſſum.* Sic erratum puto & apud *Celſum lib.* 3. *C.* 12. *In his autem cum veteraverunt, utilis fames non eſt.* videtur enim legendum, *cum inveteraverunt*, & mox *C. ſeq.* ſi res inveteraverit, & *C.* 21. *eod. lib. at ſi malum inveteraverit, non ſine magna moleſtia diſcutitur.* Sic & in *l.* 22. §. *ſi quis ex ſociis. D. pro ſocio ſumptus qui in eam penſi ſunt:* videtur legendum, *impenſi*, taceo alia ex eodem fonte. *Ritterh.*

Hoc merſum limo, cum jaceret diutius,
Forte una tacite profert è ſtagno caput,
Et explorato Rege, cunctas evocat.
Illæ timore poſito, certatim adnatant,
Lignumque ſupra turba petulans inſilit:
Quod cum inquinaſſent omni contumelia,
Alium rogantes Regem, miſere ad Jovem,
Inutilis quoniam eſſet, qui fuerat datus.

Merſum limo] Vadi ſcilicet, Porro *merſum* pro *demerſum*, ſicut ſupra, *miſſum* pro *immiſſum. Scheffer.*

Jaceret] Significantius uſurpat; vult enim nec ſe commoviſſe amplius, ut ab initio, nec edidiſſe ſonum, ſed immotum quietumque præbuiſſe ſuſpicionem Regis defuncti, atque ideo unam auſam eſſe ranuncularum proſpectare è palude. dicam de hoc verbo loco alio. *Scheffer.*

Explorato rege] Ligneo ſcilicet: alio ſenſu *lignarium regem*, dixit *Tertull. lib. advers. Jud. Rigalt.* Explorato, cum cura inſpecto. *Virgil.* 1. *Æneid.*

Ut primum lux alma data eſt exire, locoſque

Explorare novos. ———

Tacit. 1. *Hiſt. C.* 27: *Emi ſibi prædia vetuſtate ſuſpecta, eoque prius exploranda, finxit*, exploranda dixit, pro inſpiciendis, & examinandis cum cura *Scheffer.* Eſt enim *explorare*, inquirere, inveſtigare excutere, examinare, *Non. Marcell.* ait, *explorare*, eſſe *ingentius obſervare*; item, *verum inquirere: diligentiæ judicantis eſt, explorare, quæ conſuetudo, in ea Provincia, in quam judicat, fuerit. l.* 3. §. *ult. ff. de teſtib. Pontifices explorare debent l. ult. ff. de mort. infer.* Adde *l.* 2. §. *ult. ff. mand. l.* 3. §. 1. *ff. ut in poſſeſ. legat. l.* 95. §. *ult. ad leg. Falcid. l.* 42. *ff. de Reg. Jur. l.* 51. §. *ult. ff. de acquir. vel omit. hær.* ſic etiam *explorari*, & *inveſtigari maleficia per ſervorum*

verum quæſtiones, inquit, ICtus in *l.* 8. *ff. de quæſtionib.* L.

Lignumque ſuper] Quod ſupra tigillum, nunc lignum, Gloſſæ Philoxeni, *Tignum* Ξύλον. Δοκός. *Rigalt.* Voce viliori, ut oſtendat quam contemptus fuerit Rex ille à Ranis. *Scheffer.*

Inſilit] Pro ſimplici *ſalit*: & facit hoc ad exprimendam ſummam inſolentiam ranuncularum. *Scheffer. Can. Apoſt.* 84. punitur quiſquis Regem vel Principem contumelia afficit: ὅστις ὑβρίζει τὸν βασιλέα, ἢ ἄρχοντα παρὰ τὸ δίκαιον. *Matthæus Blaſtaras Cap.* ὅτι βασιλέα ὑβρίζειν οὐ δεῖ β. κεφ. ζ. παρὰ τὸ δίκαιον δὲ προσθεὶς, καὶ γὰρ αὐτὸν ὁ μεταβλήτως τὴν ἱερὰν ἐξεθέμην καινόνα, τὴν μὴ ἀπεοικυῖαν ὕβριν ἀνεῖλεν οὐ μέν τοι καὶ τὸν ὑπὲρ δικαίου ἔλεγχον, ὅτι τούτων καθάπτοιτό τις, εἰσὶν ἃ παρὰ τὸ προσῆκον δρώντων, κἂν εἰς ὕβριν αὐτοῖς οἱ ἔλεγχοι λόγοι λογίζονται. *Photius Nomocan. Tit.* 9. *Cap.*6. *Optat. Milevitan.* 2. *Advers. Parmen. Rigalt.* Vide *Plaut.* in *Aſin. Terent.* in *Eunucho*, & alios. *Sen.* 3. *de Ira Cap.* 8. *Contumeliam tibi fecit aliquis: Numquid majorem, quam Diogeni, Philoſopho Stoico? cui de ira cum maxime diſſerenti, adoleſcens protervus inſpuit. Scheffer.*

Miſere] Proprie de legatis ac oratoribus. Vult enim ablegaſſe aliquos, quæ hanc rogationem earum, deferrent ad Jovem. *Curt. Lib.* 5. *C.* 3. *Suppliciorum metu perculſi, ad Siſygambim, Darii matrem, occulto itinere, ignotoque hoſtibus mittunt, qui peterent ut ipſa Regem mitigaret. Scheffer.*

Inutilis] Invalidus, impotens, qui uſui eſſe ipſis non poſſit. Plane ut *Pacatus* noſter *C.* 36. *illi inutiles, exciſiſque membris reliqua ſui parte fugiebant. Scheffer.*

Tum miſit illis Hydrum, qui dente aſpero
Corripere cœpit ſingulas, fruſtra necem
Fugitant inertes: vocem præcludit metus.
Furtim igitur dant Mercurio mandata ad Jovem,
Afflictis ut ſuccurrat. Tunc contra Deus;
Quia noluiſtis veſtrum ferre, inquit, bonum,
Malum perferte: vos quoque cives, ait,
Hoc ſuſtinete, majus ne veniat malum.

Tum miſit illis Hydrum] Notat, *Phædrus*, ferum Caligulæ ingenium. *Sueton: quod ſagaciſſimus ſenex ita prorſus perſpexerat, ut aliquoties prædicaret, exitio ſuo omniumque Caium vivere: & ſe natricem (ſerpentis id genus) Populo Romano Phaëtonem educare.* Hydrus, natrix, χέρσυδρος. *Vetus Gloſſa*, Ὕδρος, ὄφις, *aquatilis.* nec tranſlatitie Jupiter Ranis petulantioribus, Hydrum Regem miſit, eſt enim Ranis maximo terrori. *Ælian.* 12. *C.* 15. περὶ ζώων ἰδ. βάτραχος ὕδρον μισεῖ καὶ δέδοικεν ἰσχυρῶς. *Rigalt.*

Dente aſpero] Serrato: Hydrorum enim os, aſperum potius, & ſerratis dentibus timendum, quam venenoſum. *Ælian.* 16. *C.* 8. *Rigalt.*

Corripere cœpit] Sic *Terent. Andr. Act.* 2. *Sc.* 2. *itane tandem idoneus tibi videor eſſe, quem tam aperte fallere incipias.* Noſter mox *Fab.* 3. *V.* 10. *redire mœrens cœpit. Rigalt.*

Singulas] Pro omnes, ſic infra aliquoties *Fab.* 8. 31. & *Lib.* 2. *Fab.* 8. &c. videndum igitur ne *Muretus* injuria ſugillaverit *Perionium* qui, ſingulis diebus, vel annis dixerit, pro quot diebus, quot annis. *Rittersh.* At mea quidem ſententia fallitur: primum enim hoc ipſo loco, quo de nunc agitur, *ſingulas* non ſignificat *omnes*, ſed quod Gallice dicimus: *les unes*

apres

apres les autres, id eſt, *Liviano more*, *alias poſt alias*. Sed fortaſſe quod eſt in proverbio, δευτέρων ἀμεινόνων: itaqûe hunc alterum locum affert, quo ſententiam ſuam probet:

Magno dolore victus cœpit ſingulas
Inlicere pretio. ———

Verum ſibi plane adverſatur, quid porro tertius?

Qui regnum adeptus cœpit veſci ſingulas.

Tantundem perfecto agit; quid quartus denique?

——— *dum ſcrutatur ſingula,*
Cervi quoque. &c.

Rittershuſium profecto deſtituit πάνυ εὐηθικῶς χάσκοντα, nam τὸ *ſingula*, itidem ut in locis antea allatis, converti, & intelligi debet plane contra ipſius ſententiam. Hinc itaq; diſcas licet, non eſſe iſtæc leviter tranſilienda, ut quibuſdam cervicoſis videri ſcio, quæ ad proprietatem Latini ſermonis intelligendam pertinent, *rem*, ſi *Ciceronis* judicio ſtare volumus, *in magna laude ponendam*. Memini certe, nuper quendam (nomini parco) qui ſe bellum hominem facere voluit, imitatione *Terentii*, memini, inquam, ita pueriliter erraſſe, in Epiſtola ad Præſulem ſuum, Virum clariſſ. ut cachinnorum choris riſu ἀσβέστῳ, καθ' Ὅμηρον, diſſiliret, ita ſunt hæc rimanda, & ſedulo obſervitanda, ſi quid ſcribere velimus, quod poſteris curæ ſit. *Fab. Virgil. Georg.* 3.

Sed fugit interea, fugit irreparabile tempus.
Singula dum capti circumvertantur amore.

Scheffer.

Inertes] Invalidi, imbelles. Iterum ſecutus eſt, *Virgilium*, qui ſic uſurpat. 4. *Æneid.*

Spumantemque dari pecora inter inertia votis
Optat aprum, aut fulvum deſcendere monte leonem.

Scheffer.

Noluiſtis veſtrum ferre bonum] Rex bonus, εὐεργέτης, εὐεργεσία, regius character; Græci Thologi: τέλ⊙ βασιλεῖ τὸ εὐεργετεῖν. διὸ καὶ εὐεργέτης λέγεται, καὶ λύνικα τῆς εὐεργεσίας ἐξετονήσει, δοκεῖ κιβδηλεύειν κατὰ τοὺς παλαιοὺς τὸν βασιλικὸν χαρακτῆρα. *Rigalt.* Τὸ bonum ponitur neutraliter, & abſolute, pro re bona, de qua elegantiſſime illud *ferre*, in reſpectu ad curam, ſtudium, laborem quæ requiruntur, ut ſecundis & utilibus recte utamur: *Curt.* 3. *C.*12. *Orientem fortunam moderate, & prudenter tulit.* Et *Cic.*1.*Offic.* *Immoderate res ſecundas ferre levitatis eſt.* *Scheffer.*

Malum perferte] Δύσκολον, truculentum. *Rigalt.* Sed fugit eum ratio: neque enim τὸ *malum* ad principem ſeu regem ἀναφορὰν ſuam habet, ſed ἁπλῶς ſignificat, τὰ κακὰ, ſeu τὸ κακῶς ἔχειν. ita *Terentius* dixit: *ferre ſuum malum*. videlicet non exiſtimabat *Rigaltius* dici poſſe latine *ferre bonum ſuum*; de quo tamen dubitare deſiiſſet, ſi locus hic *Plauti* ei in mentem veniſſet, ex quo apparet tam eleganter dici poſſe *bonum ſuum pati*, ac *pati malum*.

Hem iſta virtus eſt quando uſu, eſt qui malum fert fortiter,
Fortiter malum qui patitur, idem poſt patitur bonum.

Nempe, *pati*, & *ferre*, tam ad læta, quam injucunda pertinet, nam quod quidam in illo *Plauti* loco legendum exiſtimarunt, *potitur*, melius profecto, melius ſi Harpocrati, & Angeronæ litaſſent: meminiſſe decebat *Ariſtophanem*, *Theognin*, cæteroſque bonos ſcriptores uſurpare τὸ πάσχειν, non ſolum, κακῶν πέρι, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀγαθῶν. Cæterum ad hiſtoriam quod attinet, huic addi poſſit, quod apud Græcos anicula illa de Dionyſio, Siciliæ Tyranno dicebat, res nota eſt. *Fab. Terent. Hec. Act.* 3. *Sc.* 1.

Tum uxori obnoxius ſum; ita olim ſuo me ingenio pertulit.

Idem in *Phorm. Act.*2. *Sc.*1.

Non cauſam dico, quin quod meritus ſit ferat.

Scheffer.

Vos quoque cives] Interpono, ô: *vos quoque ô cives*, metrum hoc exigit. *Rittersh.*

Ait] Æſopus videlicet ad Athenienſes: nam ipſum reſpicit. *Scheffer.*

Hoc ſuſtinete majus ne veniat malum] *Syracuſana quædam ſola, quotidie tempore matutino,*

matutino, votis exſpectantibus à Diis ſalutem graviſſimi, & importabilis Tyranni devotiſſime exorabat. Quod ut is cognovit, non debitam ſibi admiratus benevolentiam, ad ſe vocatam, cur, aut quo ſuo merito id faceret interrogavit. Tum illa: certa eſt ratio, inquit, propoſiti mei. Puella enim cum gravem tyrannum haberemus, carere eo cupiebam; quo interfecto, aliquanto tetrior arcem occupavit, ejus quoque finiri dominationem magni exiſtimabam. Tertium te ſuperioribus importuniorem cœpimus habere rectorem. Timens itaque ne, ſi & tu abſumptus fueris, etiam ſuccedat deterior, caput meum pro ſalute tua devoveo. Joan. Sarisber. Policrat. 7. cap.25. ex *Valer. Max. lib. 6.* Cap. 2. *Rigalt.* Unde *Horat. Carm. lib.1. ode. 6.*

Ætas parentum, pejor avis, tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem vitioſiorem.

L.

FABULA

FABULA TERTIA.

Graculus Superbus, & Pavo.

NE gloriari libeat alienis bonis,
Suoque potius habitu vitam degere,
Æſopus nobis hoc exemplum prodidit.
Tumens inani Graculus ſuperbia,
Pennas, Pavoni quæ deciderant, ſuſtulit,
Seque exornavit; deinde contemnens ſuos,
Immiſcuit ſe Pavonum formoſo gregi.

G*Raculus ſuperbus*] Simile quid de Cornicula fabulantur *Horatius*, & *Babrius*, *Aphthonius Fab.* 31. *Æſopus*, *Theon Sophiſta Fab.* 3. & *Camerarius* de Monedula, & Columbis: de Graculo vero expreſſius, Theophylactus Simocata in *Epiſt*: Ὁ κολοιὸς τὴν οἰκείαν δεδιὼς ἀμορφίαν, τὴν τῆς φύσεως δημιουργίαν ἐνόθευσεν, ἀλλοτρίῳ κόσμῳ τὴν ἑαυτοῦ καλλωπίζων εὐπρέπειαν. ἀλλ' ἤλεγξε τὴν ἀμορφίαν ἡ γλαῦξ, καὶ τὴν ἐπίπλαστον κόσμον ἐδείκνυε. Τὸ γὰρ οἰκεῖον ἐπιγνοῦσα πτερὸν, ὡς ἴδιον ἀφείλετο, καὶ τοῖς ἄλλοις ὄρνεοις ἐδίδου παράδειγμα ἕκαστον ἀφαιρεῖσθαι τὸ ἴδιον, καὶ γέγονεν αὖθις ὁ κολοιὸς, κολοιός. Diverſum deinceps à *Phædri* mente, ſed tamen elegans ſubnectit ἐπιμύθιον. Vide *Tertull. Lib. advers. Valentin. Cap.* 12. *Rigalt.*

Nec glorari libeat alienis bonis] Simile quid monuit *Ariſtippus*, qui ἀνχέντος τινὸς ἐπὶ τὸ κολακεύειν, οὐκ αἰσχύνη εἶναι ἐπὶ ἀλλοτρίοις ἔργοις ἀλαζόμενος. *Nevelet.*

Libeat] Abſolute, pro ne quis ſit, cui lubitum ſit, qui hoc velit facere. *Virgil.* 9. *Æneid.*

——— *cum tamen omnes*
Ferre libet ſubter denſa teſtudine caſus.

Scheffer.

Habitu] Eleganter, in reſpectu ad veſtimenti adſcititii cultum, de quo ſequitur in ipſa Fabula. Eſt autem *habitus*, Græca imitatione quicquid vel à natura, vel à fortuna cultus, ornamentique poſſidemus: qualitatem cujuſque vulgo vocant; *degere* autem *ſuo habitu*, eſt, *ſecundum ſuum habitum, pro ſuo habitu.* Ita *Curtius Lib.* 8. *C.* 9. *degere publicis moribus* dixit. *Scheffer.* Habitus autem proprie cultum corporis ſignificat, *Tit. de habitu quo uti oportet intra urbem*, in *Cod. Theodos.* Sic *habitus militaris l.* 1. *eod. Tit. Si larvali habitu proceſſeris. Paul. Lib.* 3. *Sentent.* 5. *Habitus*, ait Papias, *Corporis poſitio, vel qualitas. Habitus corporis, Ulpian. Tit. Regul. Inſtit. quib. mod. tut. fin. Habitus* quoque cujuſque corporis, pro valetudine ſumitur *l.* 1. §. *ſed ſciendum. ff. de Ædilit. edict. Eo habitu naturæ fuiſſe l.* 8. *ff. de re milit. in eodem habitu matrimonii l.* 8. *ff. de condict. cauſ. dat. Habitus animi. Sen. Lib.* 1. *de Ira Cap.* 5. L.

Tumens] Hinc natum proverbium notiſſimum: alienis plumis ſe exornare: de vanitate & ἀλαζονείᾳ, qua quis alienis bonis ſeſe jactat, & effert. *Rittersh.*

Illi impudenti pennas eripiunt avi,
Fugantque roſtris. Male multatus Graculus,
Redire mœrens, cœpit ad proprium genus:
A quo repulſus triſtem ſuſtinuit notam.
Tum quidam, ex illis quos prius deſpexerat:
Contentus noſtris, ſi fuiſſes ſedibus,
Et quod natura dederat, voluiſſes pati,
Nec illam expertus eſſes contumeliam,
Nec hanc repulſam tua ſentiret calamitas.

Ad proprium genus] Ordinem dixit *Plaut.* ſimili in fictione, *Act.* 5. *Sc.* 3. *Aulul.* ibi: *Nunc ſi filiam locaſſim*, quem locum, prolixum nimis, vide. *Nevelet.*

Sedibus] Nempe reprehendit duo, & quòd plumis alienis ſe exornaverit, & quod, deſertis ſuis, contulerit ſe ad alios. *Scheffer.*

Pati] Plane eleganter, *pati, quod natura dat.* Sic *Plautus* dixit *pati bonum: Aſin: Act.* 1. *Sc.* 1.

Fortiter malum qui patitur, idem poſt patitur bonum.

Eſt autem admodum accommodatū huic loco, propter comparationem munerum, quæ à natura habentur ab aliis majora, ab aliis minora. Nam iſtoc reſpectu qui minora acceperunt, dicuntur ea *pati*, cum iis ſunt contenti, & majora non affectant. Alexander apud *Curt. Lib.* 4. *C.* 1. *libet ſcire, inopiam, qua patientia tuleris?* reſpondet Abdolonymus: *utinam eodem animo Regnum pati poſſim. Scheffer.*

Contumeliam] Contumelia injuriam ſignificat, à contemnendo dicta, quam Græci ὕβριν vocant *l.* 1. *ff. de injur.* & *Inſtit. eod. Tit.* in *libro qui inſcribitur in ſapientem non cadere injuriam, Cap.* 10. *Contumelia eſt minor injuria, quam queri, quam exequi poſſumus: quam leges quoque nulla dignam vindicta putaverunt.* Item

Capite ſeq. Contumelia à contemptu dicta eſt, quia nemo, niſi quem contempſit tali injuria notat; Eleganter, inquit, *notat*, ſupra enim dixerat noſter: *triſtem ſuſtinuit notam*. L.

Tua calamitas] Eleganter, quaſi diceret, ad calamitatem tuam, ſi forte veniſſes in aliquam, non & hoc malum acceſſiſſet. *Scheffer*. Calamitatem, ut *Donat. in Eunuch. Terent. Act.* I. *Sc.* I. tradit, *ruſtici grandinem appellant, quod comminuat calamum*, hoc eſt, *culmum ac ſegetem*. Unde *calamitoſa tempeſtatis vis*, *l.* 15. §. I. *ff. locat. Cicer. Lib.* 3. *in Verrem*. Et ager hujuſmodi calamitatibus obnoxius, *calamitoſus* dicitur à *Cat. de Re Ruſt. Cap.* I. & 35. eſt autem ager ita *calamitoſus*, vel *cœlo*, vel loco, ut *Cic.* 2. *Agrar.* oſtendit. Generaliter vero pro quolibet adverſo caſu, & detrimento, pro qualibet clade & jactura, *calamitatis* nomen uſurpatur, *l. ult. C. de uſufr.* Hinc in *l.* 10. *ff. qui ſatisd. cog. Si medio tempore fidejuſſoribus calamitas inſignis accidat.* Et in *l.* 2. §. *cum tamen. ff. ſi quis caut. in jud. ſiſt. cauſ fact. Si aliqua fortuita calamitas locum evertit.* Et *calamitas pupilli*, id eſt *damnum*, *l. ult. ff. de admin & per. tut.* Denique *calamitas belli l. un. C. de caduc. toll.* Hinc & *calamitoſi*, *l.* 19. *ff. de offic. Præſ.* id eſt, ut *Nonius* interpretatur, *ærumnoſi, malis, calamitatibusque prægravati*. L.

FABULA QUARTA.

Canis per fluvium Carnem ferens.

AMittit merito proprium, qui alienum adpetit,
Canis per flumen carnem dum ferret natans:
Lympharum in ſpeculo vidit ſimulachrum ſuum;
Aliamque prædam ab alio perferri putans,
Eripere voluit; verum decepta aviditas,
Et quem tenebat ore, demiſit cibum,
Nec quem petebat, adeo potuit attingere.

C*Anis per flumen*] Eadem Fabula narratur apud *Babrium*, *Aphthonium*, *Theonem Sophiſtam*, & *Simonem Sertum Lib. de Regni gubernatione*, animalium exemplo, qui μυθολογίαν ad ambitioſos humanarum gloriarum ſectatores tranſtulit. *Rigalt.*

Per flumen] *Babrius*: Ποταμοῦ πλησίον. *Aphthonius*: Παρ' αὐτὴν ᾔει τὴν ὄχθην τινὸς ποταμοῦ. *Rigalt.*

Lympharum in ſpeculo] Naturalia ſpecula ſunt in indarum æquore, & ſaxorum lævore. *Sen. Nat. Quæſt. 1. Cap. 17. Rerum natura facultatem nobis dedit, noſmetipſos videndi, fons cuique perlucidus, aut læve ſaxum imaginem reddit.*

——— nuper me in littore vidi,
Cum placidum ventis ſtaret mare. ——

Pentadius de Narciſſo:

Se puer ipſe videt, patrem dum quæris in amne

Perſpi-

Perſpicuoque lacu, ſe puer ipſe videt.
Lucret. Lib. 4.

Poſtremo in ſpeculis, in aqua, ſplendoreque in omni
Quæcunq; apparent nobis ſimulachra. — Vide 12. *Scholiaſtic.* Poëtarum imaginem in unda 4. *Epigr. vet.* & *Apul. Apol.* Nec auſim ineptiæ continuo damnare *Virgilium*, *Theocritum*, *Senecam.* Etenim *Serviana* in *Eclog.* 2. inquiſitioni pertinacius favere mihi videtur *Joh. Meurſius*, Doctiſſimus adoleſcens, quem ſæpe miror: & certe ſupra ſuos annos literarum dote ditеſcit: *βλάστημα καλλίπρωρον, ἀνδρόπαις ἀνήρ.* Vide *Ariſtot. Problem. Sect.* 23. & 38. *Rigalt.*

Vidit ſimulachrum] *Sen.* 1. *Natur. Quæſt. Quid ſibi rerum natura voluit, quod cum vera corpora edidiſſet, etiam ſimulachra eorum adſpici voluiſſet.* Cæterum illius *πλεονεξίας* exemplum dabit Demetrius, qui, *dum aliena affectat, ut aſſolet fieri, propria per defectionem Syriæ amiſit. Juſtin. Lib.* 39. *Cap.* 1. *Nevelet.*

Aliamque prædam ab alio] Elementum M. in fine *τῦ prædam* extritum non eſt, more veterum. Ita *Lucretius* Divinus vir atque incomparabilis (*Scaligeri* patris teſtimonium eſt *Comment. in Hiſt. Anim. Ariſt.*)

——— *Expreßit multa vaporis*
Semina, ſeque ſimul cum eo commiſcuit ignis.

Adi, ſi tanti eſt, *Giphanii* indicem, cui addes locum *Lucilii* qui apud *Iſidorum*:

Multorum magnis tuditantium ictibus tundit:

Legendus quoque *Paulus Merula ad Annales Ennii P.* 517. *Fab.*

Eripere voluit] ſcilicet *illi alii*, ellipſis notanda, quia caſus alius ſubaudiendus, quam qui præcedit; ita ſupra: *illi impudenti pennas eripiunt avi, fugantque roſtris*, Scil. *avem*, non *avi* quod præcedit. *Scheffer.*

Et quem, nec quem] Eleganter jungitur affirmativa, cum negativa particula: ut apud *Ciceronem* ſæpiſſime. *Rittersh.*

Nec quem petebat adeo] Vel iſtæc una vocula *adeo*, tam concinne, tam eleganter, uſurpata, & loco ſuo tam poſita, ſatis oſtenderit, quam veræ fuerit genuinæque Latinitatis ſciens *Phædrus.* Gallice verteres, *& avec tout cela il ne pût, &c.* Scio aliter interpretatos eſſe doctiſſimos illos, & politiſſimos viros, qui hunc Scriptorem Gallice nuper converterunt; neque tamen ſententiam meam mutatam velim. *Servius* ipſe ad verſum 427. *Lib.* 7. *Æneid.* non eſt aſſecutus vim hujus particulæ, quæ ibi quidem paulo diverſa eſt, ſed non ſignificat *valde*, ut ille exiſtimavit. Eundem errorem erravit ad verſum 629. ejuſdem libri. Sed quis credat hujuſmodi *σφάλματα* ab illo nobili Grammatico eſſe, dicam audacter, non magis *Servium* hodie habemus, quam *Donati* in *Terentium* commentarios: excerpta tamen ſuperſunt, & ſæpius à mala manu. Quod demonſtrari ſi quis ſibi poſtulet, tam equidem id poſſim facile, quam oſtendere *δὶς δύο εἶναι τέτταρα. Fab.*

Non potuit attingere] Nec enim corpus erat, ſed ſimulachrum. *Rigalt.*

FABULA QUINTA.

Vacca, & Capella, Ovis, & Leo.

NUnquam eſt fidelis cum potente ſocietas.
Teſtatur hæc fabella propoſitum meum.
Vacca, & Capella, & patiens Ovis injuriæ,
Socii fuere cum Leone in ſaltibus.
Hi cum cepiſſent cervum vaſti corporis,
Sic eſt locutus, partibus factis, Leo:

V. *Acca & Capella*] *Æſopus. Babrius.* omnium optime ad *Phædri* mentem *Camerarius*. 173. liber M.S. Biblioth. Victor.

Ut ratione pari fortunæ munera ſumant,
Sumunt fœdus Ovis, Capra, Juvenca, Leo.
Cervus adeſt, Cervum rapuit Leo, ſic ait, hæres
Primæ partis ero: nam eſt mihi primus honor.
Et mihi defendit partem vis prima ſecundam;
Et mihi dat major tertia vota labor:
Et pars quarta meum, ni ſit mea, rumpet amorem,
Publica ſolus habet fortior, ima premens.
Ne fortem ſociet fragilis, vult pagina præſens:
Nam fragili fidus, neſciet eſſe potens.

Rigalt.

Nunquam eſt fidelis] *Avienus* 11.

Pauperior caveat ſeſe ſociare potenti
Nanque fides illi cum parili melior.

Porro

Porro hanc fabulam auctor Gloſſarum in *Inſtitut.* §. *nam & ita coiri. de Societ. Avieno* tribuit. *Joan. Fab.* ad eum *Inſtitut.* locum, quis fuerit *Avienus* neſcire ſe fatetur. Nec ſane in *Avieno* hæc Fabula legitur, adeoque nec in tribus manuſcriptis. *Rigalt.*

Cum potente ſocietas] Ea ex hac ipſa Fabula appellata eſt à *Caßio* ICto Leonina ſocietas *l.* 29. *ſi non fuerint.* §. *Ariſto. ff. pro Socio.* Huc pertinet Fabula altera de olla ænea, & fictili, quam hoc ἐπιμυθίῳ *Faërnus* clauſit:

Potentiorum ſemper eſt vicinitas,
Vitanda tenuioribus.

Et *Scaliger* ad eandem alluſit *Epidorpid. Lib.*1. *Tit. Par Societas.*

Ætate opibuſque atque animo para ſodalem
Ærea comitatu crepuit fictilis olla.

Rittersh. Euclio prudenter apud *Plaut. Aulul. Act.* 3. *Sc.* 4.

——— *Dii immortales facinus audax incipit,*
Qui cum opulento pauper homine cœpit habere negotium.

Nevelet. Ideoque *Martial. Lib.* 10. *Epigr.* 47. inter ea, quæ vitam faciunt beatiorem, numerat amicitiam cum pari. Potentioribus autem pares eſſe non poſſumus *l.* 3. *pr. ff. de al. jud. mut. cauſ.* Adde *l. pen. & ult. C. ne fiſc. vel Reſpubl.* quales ſunt, qui opibus, & gratia valent, & conventu ſunt difficiles, *Cujac.* 10. *Obſerv.* 3. Cum quibus ſane non ſine periculo rem habeas, nam, ut ait, idem *Plaut. Truc. Act.*4. *Sc.* 2. *Verſ.* 55.

— *Si ſtimulos pugnis cadis, manibus plus dolet,*
De nihilo eſt illi iraſci, qui te non flocci facit.

Et *Homer. Iliad. A. Verſ.* 277.

Μήτε σὺ Πηλείδη θέλ' ἐριζέμεναι βασιλῆϊ
Ἀντιβίην ἐπεὶ οὔποθ' ὁμοίης ἔμμορε τιμῆς.

L.

Propoſitum] Id eſt, propoſitionem, ut enunciatio, & enunciatum, idem valent. *Rittersh.* Sententiam præmiſſam intelligit. Vide *Fab. Lib.*7. *Cap.* 1. & quæ nos in *Gymnaſio Styli Pag.* 121. prodidimus. *Scheffer.*

Partibus factis] Potionibus diviſis. Ciborum κλάσμασι, μερίσι. Partes dici notum eſt, ex 2. & 10. *Aſini Aurei. Petron. Satyric.* de ovo: *Ego quidem pæne projeci partem meam, nam videbatur jam mihi in puſillum coiſſe.* Non mediocriter fallitur *H. Stephanus Cap.* 1. *Expoſit. de Latin. Suſp.* Cum autumat peniculum paraſitum, de ſe, & uxore ſua loqui in *Menechmis, Sce.*

Potin' ut quieſcas:
Satur nunc loquitur, de me, & de parti mea.

Pars, prandii portio, qua carere peniculus cogebatur, quia nec oppotune, ſublatis menſis advenerat. Sic partitipare opſonio, prandio &c. *Plautus. Apulejus. Rigalt.*

Ego primam tollo, nominor quia Leo:
Secundam, quia ſum fortis, tribuetis mihi:
Tum quia plus valeo, me ſequetur tertia:
Malo adficietur, ſi quis quartam tetigerit
Sic totam prædam, ſola improbitas abſtulit.

Quia] Produci ultimam ſyllabam, contra vulgarem conſuetudinem, opportune hic notavit *Phraſcius. Scheffer.*

Plus valeo] Valentior ſum. Sic, *Valentiſſima beſtia. Cic. Epiſt. Leones ferarum generoſiſſimi. Plin. Lib.* 10. *C.* 21. *Rigalt.* Sed non ad vires referri debet, de iis namque præceſſit, ſed nobilitatem, & auctoritatem apud alios. *Cornel. Nep. in Dione Cap.* 6. *Neque enim nimis valebat apud optimates. Scheffer.*

Prædam] Proprie de eo quod venatione capitur. Vide *Ulit. ad Nemes. C.* 50. *Scheffer.* Alias quod milites ab hoſtibus capiunt,

 vel

vel latrones diripiunt: ut *ſi Gravior præda vi adpetita videbitur. l. 4. ff. de incend. & ruin. Graſſatores, qui prædæ cauſa id faciunt. l. 28. § Graſſatores. ff. de pœn. Qui prædæ cauſa incenderunt d. l. 28. §. incendiarii. Qui prædam ex naufragio diripuiſſent l 4. ff. de incend. naufr. Ne piſcatores ſibi exſecrandam prædam parent. l. 10. ff. eod. ne aliis prædæ occaſionem præbeat l. 1. ff. ſi ventr. nom.* Hinc *prædones* pro graſſatoribus & latronibus ſumuntur, *impetus prædonum à nullo præſtatur l. 23. ff. de Reg. Jur. à latronibus vel prædonibus vi oppreſſus, l. 9. ff. ex quib. cauſ. maj.* & ita furi, *prædo* adjungitur, *l. 16. ff. commod. l. 31. §. 1. ff. depoſ.* Suntque generaliter *prædones*, qui, nullo publice legitimeque indicto bello, terra marique graſſantur, & prædas agunt *l. 24. ff. de captiv. & poſt lim. reverſ. l. 118. ff. de verb. ſignif.* ideoque ab hoſtibus utrubique ſeparantur, *l. 1. § 1. ff. de obl. & act. l. 19. ff. de procurator. l. 1. ff. de poſtul. Vis hoſtium, prædonum, latronum, l. 30. pr. ff. ad leg. Falcid.* Hinc *prædonius mos, l. 25. §. de eo. ff. de hæred. petit.* Piratæ quoque nominatim *prædones* dicuntur *l. 1. §. ſi navis. ff. de lege Rhod. de jact. Qui aliquid, prædonibus navim expugnantibus, rapiat, l. 3. §. 1. ff. de incend. ruin. Sueton. in Jul. Caeſ. Cap. 4. Circa Pharmacuſam inſulam à prædonibus captus eſt*, id eſt, *piratis*, ut eſt apud *Fenestell. Epitomat. Lib. 2.* Citante *Diomede Lib. 1.* L.

Sola improbitas abſtulit] Grandius, & ut ſententia eſſet apertior, ſic loquitur. Noſter *Fab. præc. verum decepta aviditas*, & ſic ſæpiſſime. *Improbitas* porro eſt nimietas, ut ſic dicam, ac inſatiabilitas cupiditatis. Neque *Barthium* hic ſequor, qui crudelitatem explicat, quando non eſt ſermo de crudeli hoc in loco, ſed de eo, qui fiducia potentiæ avarus eſt, & cupidus raptorque alieni. *Virgil. 1. Georg.*

> ——— *Hic piſcibus atram*
> *Improbus ingluviem, raniſque loquacibus explet.*

Servius ad hæc verba: *improbus, inſatiabilis*; & *Philarg. improbus hic, avidus. Scheffer.* Hic de raptore violento, per ſummam malitiam, & iniquitatem: qui enim vi rapuit, fur *improbior* eſſe dicitur *l. 2. §. cæterum. ff. de vi bon. rapt. l. 14. §. qui vim. ff. quod met. cauſ.* Sic violenta poſſeſſio, dicitur *improba l. 7. C. de acquir. & retin. poſſeſ.* eamque poſſeſſor *improbe* retinere *l. 9. C. eod.* & *improbe* ad negotia acceſſiſſe, qui ſui lucri cauſa, & deprædandi ſtudio negotia geſſit *l. 6. §. quis pecuniam. ff. de negot. geſt.* Sic etiam vis & violentia *improbe* factum *l. 5. C. de his quæ vi met. cauſ.* Et omne quod injuſtum, illicitum, ac incivile eſt, *improbum* vocatur, *l. 16. C. de procur. l. 10. C. de his quæ vi. l. 27. C. de tranſact. l. 20. C. ex quib. cauſ. infam. irrog. l. 8. §. quoties. ff. de condit. inſtit. l. 49. ff. de pact.* Plerumque etiam vocabulum hoc ad exprimendam criminis, vel delicti gravitatem, & atrocitatem uſurpatur, ita *improbius furtum*, vocatur, expilatio hæreditatis, *l. 12. C. ex quib. cauſ. infam. Quintilian. declam.* 347. *Sed minor de mariti morte venit, hæc ſtatim nupſit alio marito, quid eſt hoc aliud quam improbius adulterium?* L.

FABULA

FABULA SEXTA.

Ranæ ad Solem.

VIcini furis celebres vidit nuptias
Æſopus, & continuo narrare incipit;
Uxorem quondam Solem velle ducere,
Clamorem Ranæ ſuſtulere ad ſidera,

RAnæ ad Solem] *Babrius. Camerarius.* Liber M. 5. Bibl. Victor. de femina, & fure:

Femina dum nubit furi, vicinia gaudet.
Vir bonus & prudens talia verba movet:
Sol pepigit ſponſam; Jovis aures terra querelis
Perculit, & cauſam cur foret ægra dedit:
Sole necor ſolo, quid erit ſi creverit alter?
Quid patiar, quid aget tanta caloris hiems?
Hic prohibet ſermo lætum præbere favorem
His male qui faciunt, vel mala facta parant.

Rigalt.

Vicini furis] Illud *vicini*, dicitur in reſpectu ad *Æſopum*, cujus erat vicinus, & ob furta infamis. *Scheffer.*

Celebres] Vocabulum hoc, uti & verbum *celebrare*, proprie & frequentius de nuptiis uſurpatur, propter earum ſolemnitatem, quam *Tac. Lib.* 12. *Annal. Solemnia nuptiarum*, & Imperator in *l.* 22. *C. de nupt. Nuptiarum celebritatem* vocat, & propter pompam, ac oſtentationem in

jis adhiberi ſolitam, quam luculentiſſime deſcribit *Briſſon.* in *tract. de rit. Nuptiar.* L.

Nuptias] Hujus vocis varias notationes *Feſtus* adfert; probabilior vero illa videtur, quam *Ælio Gallo*, & *Cincio* placuiſſe tradet, quia *flammeo caput nubentis obvolvatur, quod antiqui obnubere vocabant.* Ac plane *Varro*, *nuptias* ab nuptu, id eſt, *opertione* dictas, *Lib.* 3. *de Ling. Lat.* ſcribit. Unde & *nuptiarum* nomen proprie ad mulieres pertinere quidam exiſtimant: eaque gratia ſecundum perſonas utriuſque ſexus, *nuptias*, & *matrimonium* in aliquot locis diſtingui, veluti *l.* 10. & *l.* 11. *ff. de rit. nupt.* §. 12. *Inſtit. de nupt.* §. 2. *Inſt. de hæredit. quæ ab inteſt. defer.* L.

Uxorem quondam Solem velle ducere] Feſtive in hanc *Phædri* ſententiam, de Lunæ quoque nuptiis fabulatur *Camerarius* 265. *Rigalt.*

Convicio permotus, quærit Jupiter
Cauſam querellæ, quædam tum ſtagni incola:
Nunc, inquit, omnes unus exurit lacus,
Cogitque, miſeras arida ſede emori:
Quidnam futurum eſt, ſi crearit liberos?

Convicio] Clamore, coaxatione, collatione vocum, & quaſi convocio. *Labeo*: *l.* 15. §. *convicium. ff. de injur.* Vetus Gloſſa: καταβόησις, *Convicium*, καταβοῶ, *convicior. Rigalt.* Proprie loquitur *Phædrus*: *Convicium* cum non à vitiis, ut alicubi dubitat, *Feſtus* dictum eſt: neque porro à *Concitatione*, ut ridicule cenſebat *Labeo* ICtus ſed à conlatione vocum, ut optime alii Themidos ἱεροφάνται, quaſi *convocium*, unde & ſyllaba ſecunda longa eſt: neque hoc loco maledictum, aut contumeliam ſignificat. *Fab.* Quod autem illud *concitatione* ſugillat *Faber*, in eo neſcio an perceperit *Labeonis* mentem: nam *concitare*, & *citare*, eſt à *ciere*, & *cire*, quod ſæpe apud veteres reperitur, pro vocare. *Virgil.* 4. *Æneid.*

Nocturnoſque ciet manes. ———

Tacit. Hiſt. 3. C. 10. *Ut quemque notum, atque aliquo militari decore inſignem aſpexerat, ad ferendam opem nomine ciens.* Atque hunc *concire*, ac *concitare*, id eſt, *convocare*, quod *Labeoni*, voces jungere. Cæterum hoc ſenſu vocem *convicio* uſurpaſſe veteres oſtendit quoque *Ovidius* quando & ipſe de ranis. *Lib.* 4 *Metamorph.* 378.

——— *dilatant patulos convicia rictus.*

Item *Columella* quando *Lib.* 10.

Perpetuas querula ſemper convicia ranæ. Schefter. Atque hoc vocabulo ſola vocis contentio deſignatur, ut apud *Cicer.* pro *Arcuia Poëta*, & *pro Cluentio*, & *pro Quintio*, *convicia* etiam *feſta*, pro dictis jocularibus, quæ in novum maritum, novamque nuptam jaciebantur, dixit *Sen.* in *Medea*; eademque verba *Martialis* militum, qui triumphantem Imperatorem ſequebantur, dicteriis accommodat, *Lib.* 7. *Epigr.* 7.

Feſta coronatus ludet convicia miles,
Inter laurigeros: cum comes ibit equos.

Vide *Sueton.* in *Jul. Caſ. Cap.* 40. & *Dion. Caſſ. Lib* 43. Nec etiam omne maledictum *convicium* eſt, ſed id ſolum quod cum vociferatione dictum eſt, ſive unus ſive plures dixerint, quod in cætu dictum eſt, convicium eſt, quod autem non in cætu, nec vociferatione dicitur, *convicium* non proprie dicitur, ſed *infamandi cauſa dictum*, *l.* 15. §. 11. & 12. *ff. de injur.* L.

Stagni incola] Eleganter, quaſi quæ in ſtagno degat, *incola*, enim eſt, qui in aliqua regione, domicilium ſuum contulit, quem Græci πάροικον appellant, nec tantum hi qui in oppido morantur, *incolæ* ſunt, ſed etiam qui in alicujus oppidi, finibus, ita agrum habent, ut in eum ſe, quaſi in aliquam ſedem recipiant *l.* 239. §. *incola. ff. de Verb. Sign.* incola habetur ὁ ἐν ἀγρῷ κατῳκημένων, ὁ γὰρ ἐκείνης τῆς πόλεως ἐξεργίοις μὴ χρώμενος, οὗτος οὐ νομίζεται incola, *l.* 35. *ff. ad municipal.*

Vet.

Vet. Gloſſar. Græc. incola, ὁ πάροικος, ὃς καὶ ἀλλαχοῦ ἐν πόλει ἐγχωρίῳ τὴν οἴκησιν ἐκτήσατο. A *Cive*, & *municipe* ſeparatur, *l.* 20. l. 29. *& l.* 34. *ff. ad municip. l.* 6. *in fin. ff. de muner. & honor. l.* 11. *C. de appellat.*

Nam *cives* origo, vel manumiſſio, vel allectio, vel adoptio, *incolas* vero domicilium facit *l.* 7. *C. de incol. Lib.* 10. L.

Omnes unus] *Catullus:*

Omnibus una omnes ſurripuit Veneres

Rigalt. Virgil. 12. *Æneid:*

—— *Spes tu nunc una ſenectæ*

Scheffer.

Exurit] *Virgil. lib.* 3. *Georg.*

Poſtquam exuſta palus, terræque ardore dehiſcunt.

Idem, *lib.* 1. Georg.

Et cum exuſtus ager, morientibus æſtuat herbis.

Nam & hic *exuſtus*, eſt, *exſiccatus*, abſumpto, per calorem humore omni. Quomodo & *Columella Lib.* 6. *C.* 8. *Caſeus aridus provenit, ſi ſole exuſtus eſt. Scheffer.*

Arida ſede] Sedem vocat paludem, quaſi locum commorationis, ubi degunt. Quomodo ſupra, *Fab.* 3. *contentus noſtris ſi fuiſſes ſedibus.* Et *Curtius Lib.* 3. *C.* 2. *Excitam ſedibus ſuis molem,* dixit. *Scheffer.*

Quidnam futurum eſt, ſi creavit liberos] *Babrius.*

Εἰ γὰρ μόνου τρίβομεν αὐγὰς ἡλίου,
Τίς εἶγε τεκνώσεις, τοῦτον βαστάσει;

QUEROLUS.

Vicinus mihi malus eſt LAR. *Ecce rem vere malam.*

Tamen, Querole, de uno iſto quantum etiam hic præſtiterim vide.

Vicinum malum pateris unum tantum, quid faciunt illi, qui plures habent?

QUER.

Conſerva iſtum, quæſo, Lar familiaris, ex voto meo

Tuere quem præſtitiſti, ne forte naſcantur duo.

Nimirum, ex doctrina præſtantiſſimi *Hippocratis Lib.* Περὶ ἑπταμήνου, ſimilia in ſimilibus longiſſimo tempore ſimiliter præſtant: ὅμοια ἐν τοῖς ὁμοίοις ὅμοιόν ἐστι. Sic quæ fructuum quærendorum cauſa ſeponuntur, à ruſticis optima, & pulcherrima eligi debent. *Baſſus Geoponicis.* τὰ καλὰ σπέρματα ὅμοια τὰ ἐξ αὐτῶν ἐσόμενα ποιήσει. Etenim ſicut mali corvi, malum ovum, ita τῶν πονηρῶν σπερμάτων ἄξια τὰ γεώργια. *Nicephor. Gregoras* 22. Eademque ratione *Proclus Archidemi*, apud *Theophylactum Simocatam* ſcribit: ἕξεις πατρικῆς κακίας εἰκόνας ἀληθεῖς, καὶ ἐκμάγματα. οὕτω γὰρ καὶ τὰ τῆς ἐχίδνης κυήματα μητρικὴν ἀνοσιότητα διαδέχεται, τὴν κυοφόρον καὶ τιθηνὴν γαστέρα διαρρηγνύοντα. Maxime vero ad hanc Ranarum Fabulam alluſiſſe videtur Oſor ille mulierum in *Libanii Declam.* Κατὰ γυναικὸς λαλίας. Λογίζομαι γὰρ τίς ἔσται τὴν γλῶτταν, ἐπίτεξ γινομένη, τίς ὠδίνουσα. τίς τεκοῦσα. εἰ δὲ καὶ πολλάκις τίκοι, καὶ ταῦτα αὐτῇ παραπλήσια, δεικνύντα ἧς ἐστι, πῶς βιώσομαι, μέσος εἰλημμένος τοιούτων χειρῶν. Huc pertinet quod ait, *Juvenalis*, de Julia quæ abortivis fœcundam ſolvebat vulvam, atque offas patruo ſimiles futuros effundebat, *Sat.* 2. *Rigalt.*

Crearit liberos] Nec fabuloſe quoque Sol creare liberos dicitur: & ſolus multorum pater audit. Nemo ſcilicet homo patrem ſuum, niſi matris teſtimonio fidem adhibeat, agnoſcere poteſt, fatetur Telemachus, Ὀδυσ. Α.

Μήτηρ μέν τ' ἐμέ φησι τοῦ ἔμμεναι, αὐτὰρ ἔγωγε.
Οὐκ οἶδ' οὐ γάρ πώ τις ἑὸν γόνον αὐτὸς ἀνέγνω.

Quos autem Venus volgivaga, & πάνδημος varie procreavit, iis nec mater ipſa, certum patrem adſignare poteſt. Sed evenit etiam, ut quis aliquando nec matrem noſcat. Solem unicum certo ſibi ſciat parentem. Hominem enim à Sole & homine generari Phyſici adfirmant. Eſtque elegans in hanc rem *Plautinus* jocus, *Epidico, Sce. Quid eſt Pater:*

Abi modo, atque hanc adſerva Circam Solis filiam.

Lambini, & *Douſæ* editiones, Circam Solis filiam interpretantur, *veneficam*, nec vere nec apte. Quin potius more ſuo fecit

fecit *Comicus*, luſit in nomine Circes, quæ Solis filia perhibetur: Ideoque fidicinam Circam Solis filiam nuncupavit, quia ut Circe à Poëtis Sole prognata fingitur, ita hæc fidicina, quam & pater, & mater (ut patet ex ejuſdem Scenæ ſuperioribus verſibus) noſſe negabant, Solem ſibi tantummodo parentem poterat nominare; ex illo vulgari Philoſophorum pronunciato. Sic eleganter, & acute *Circam* Solis filiam *Plautus* indigeravit. *Rigalt.*

Crearit] Optime. *Livius Lib.*1. *C.*3. *Is Æneam Sylvium creat. Virgil.* 10. *Æneid.*

——— *Sulmone creatos*
Quatuor hic Juvenes rapit. ———

Scheffer.

FABULA

FABULA SEPTIMA.

Vulpis, ad Perſonam Tragicam.

PErſonam Tragicam forte Vulpis viderat,
O quanta ſpecies, inquit, cerebrum non habet.
Hoc illis dictum eſt, quibus honorem, & gloriam
Fortuna tribuit; ſenſum communem abſtulit.

PErſonam Tragicam] Perſona, ſcenicorum artificum, à perſonando; quoniam indumentum illud oris clareſcere, & reſonare vocem facit. Ut autem perſona, ſic in Gloſſario Veteri Ηχὼ, *reſona*. Perſonare, claros & ſonoros ſonos edere. *Satyricus*:

—— *avorum magna ſonantes*
Nomina. ——

Et ita ſæpe apud *Martial.* Alias perſonare χαρακτηρίζειν. Vetus Gloſſarium: *Perſonat*, διαχαρακτηρίζει, χαρακτηρίζω, *noto*, *perſono*, χαρακτὴρ, *vultus*, *titulus*, *figura*, *luminamentum*, lege, *lineamentum*. Notandum vero perſonam minus recte dici ϛομάπιον, vel oſcillum: etenim caput & os cooperimento perſonæ undique tectum. Perſona, caput, & in *Æſopi* Fabulis κεφαλὴ μορμολυκίου, κεφαλὴ ἢ ἐγκέφαλον οὐκ ἔχει. Videatur *Gell. Lib.* 5. *Cap.* 7. *Rigalt.*

O quanta ſpecies, cerebrum non habet] Sic *Homerus Odyſſ.* Θ.

Οὔνεκά οἱ καλὴ θυγάτηρ, ἀτὰρ οὐκ ἐχέθυμος.

Id eſt:

Filia pulchra ipſi fuerat; ſed mentis egena

Venu-

venuſtiſſime expoſuit etiam *Gabr. Faërnus* 56. & hoc Fabellam hanc Epimuthio clauſit:

> *Sordet honos formæ, niſi cui ſapientia inſita eſt.*

Rittersh.

Quibus honorem & gloriam fortuna tribuit, ſenſum communem abſtulit.] Res ſecundæ animos hominum plerumque fatigant, & infatuant, fitque tunc illud quod *Pſalmus*, ait, 49. *Homo cum in honore eſſet non intellexit. Comparatus eſt jumentis, quæ intereunt.* Et quod *Publius Syrus in Mimis*:

> *Fortuna nimium quem fovet, ſtultum facit.*

Rittersh.

Senſum communem] Ἐποίησε κατὰ τὴν ψυχὴν ἀγχίνους. *Tertullian. Cap.* 3. de *Reſur. Carn. Et quidem, & de communibus ſenſibus ſapere in Dei rebus* &c. Item *Cap.* 5. *Igitur quoniam & rudes, quique de communibus adhuc ſenſibus ſapiunt, & dubii, & ſimplices, per eoſdem denuo inquietantur* &c. Idem *ſenſum publicum*, dixit, *Cap.* 2. *de Anima. Sed & natura pleraque ſuggeruntur, quaſi de publico ſenſu, quo Deus animam dotare dignatus eſt.* Et ita communem Deum dixit *Auſon.* in *Grat. Act. Mens iſta aurea quam de communi Deo plus quam unus hauſiſti. Publicam venam. Juven. Sat.* 7. *D. Hilarius fragment. ex opt. Hiſtor. Conſcientiam publicam* vocat Symbolum, quod Populus Dei conſcire, & conſciſcere debet: *Communes & publicas literas Tertull. Cap.* 1. *de Teſtim. An. Rigalt.* Homines bardi, & inſulſi communi ſenſu carere dicuntur, *Horat. Lib.* 1. *Sat.* 3.

> *Simplicior ſi quis; qualem me ſæpe libenter*
> *Obtulerim tibi, Mæcenas, ut forte legentem*
> *Aut tacitum impellat, quovis ſermone moleſtus:*
> *Communi ſenſu plane caret, inquimus.* ———

Quinctilian. Lib. 1. *Cap.* 1. *Senſum ipſum; qui communis dicitur; ubi diſtet, cum ſe à congreſſu, qui non hominibus ſolum (ſed multis quoque animalibus naturalis eſt, ſegregarit? Schop. Juvenalis*:

> *Rarus enim ferme ſenſus communis in illa Fortuna.* ———

Fortaſſe ex *Phædro*, quem ſcimus illa tempeſtate lectitari ſolitum, *Martialis* teſtimonio. *Fab.* Eſtque idem *ſenſus* ille *communis*, quem ICti. noſtri *ſenſum* appellant, & pro ratione ſumitur *l.* 1. *pr. ff. ſi quadr. paup. fec. dic.* ubi animal ſenſu carere dicitur, id eſt, ratione, ut *pr. Inſt. eod.* Nam ut *Cic. Lib.* 1. *Officior.* ſcribit, *bellua quantum ſenſu movetur, ad id ſolum quod adeſt, quodque præſens eſt, ſe accommodat.* Sic *nullum ſenſum infantis eſſe*, dixit *Paulus* in *l.* 32. §. *infans. ff. de acquir. poſſeſſ.* id eſt, nullum judicium. Sic furore detentum *ſenſum non habere* ait *Ulpian.* in *l.* 22. §. *ſi maritus. ff. ſol. matr.* Et alias, *ſentire non poſſe l.* 8. §. *unus. ff. de option. leg.* L.

FABULA

FABULA OCTAVA.

Lupus, & Gruis.

QUi pretium meriti ab improbis deſiderat,
Bis peccat: primum quoniam indignos adjuvat;
Impune abire, deinde quia jam non poteſt.
Os devoratum fauce cum hæreret Lupi,
Magno dolore victus cœpit ſingulos
Inlicere pretio, ut illud extraherent malum.

L*Upus & Gruis*] Habes hanc Fabulam apud *Æſopum*, *Aphthonium*, *Fab.* 25. *Babrium*, & *Camerarium*. *Rigalt.*

Gruis] Antique pro *Grus* ut infra *plebes* pro plebs, & Vulpis, pro vulpes *Fab. prec.* 10. 26. & *Lib.* 4. *Fab.* 18. Sic alicubi legi turturis, pro turtur. Sic mentis pro mens, & pedis pro pes apud veteres reperio poſitum. *Ennius* Epicharmo, citante *Priſciano*: *Terra corpus eſt, at mentis ignis eſt.* Nævius apud *Nonium*; *Eſt pedis unus ingens in Naſo.* Videndus *Giphan. Ind. Lucret.* in voce, *ſanguinis*. *Rittersh.*

Pretium meriti] Ἐυεργετήματος. Inde pro beneficium collocare, dictum alicubi memini, meritum: & niſi fallor apud *Ciceronem* eſt *meritum dare*: Quod ut ad vulgi palatum non facit, ita Latinis auribus placebit. *Fab.* Sic *Virgil.* 1. *Æneid*:

Tum pietate gravem, ac meritis. ——— *Scheffer.* Eſtque τῶν μέσων. Nam & in bonam, & in malam partem accipitur.

Multa

Multa merita incidere poſſunt, *l.* 15. §. 1. *ff. de manumiſſ. vind. Quæ princeps alicui ob merita induiſit*, *l.* 1. *ff. de Conſt. princ. Ob merita tua l.* 67. §. *patroni. ff. de bon. libert. Tam ingentia merita ſervi, qui necem Domini detexit l.* 1. *C. ex quib. cauſ. ſerv.* Sic, *meritum collocare l.* 11. §. *proinde ff. de legat.* 3. *Si quis ſuo merito adquiſierit l.* 4. §. *ſuis autem. ff. de manumiſſ. Hæreditates, legata, fidei commiſſa, donationes mortis cauſa, ſive non mortis cauſa, non ſine cauſa obveniunt, ſed ob meritum aliquod accedunt*, *l.* 9. *ff. pro ſoc. Sanguinis ratio meritum hæreditatis accipiendæ præbuerat*, *l.* 16. §. *ult. ff. de Caſtrens. Pecul. Quintilian. Declamat.* 329. *Quo merito tuo te ſcripſit hæredem?* Et mox, *Quoties audivimus filium dicentem, quo meo merito pater me exhæredavit?* Item, *nullum meritum uxoris tuæ adverſus divitem fuit: quaſi vero meritis tantum hæreditates contingant.* Item *Declamat.* 264. *Merita eorum, qui contra teſtamentum vindicant.* Sic etiam, *Nihil ex officio patris, ſed totum de meritis filii agitur*, *l.* 22. *ff. de inoffic. teſt. Non minus in hoc nepote is qui de inofficioſo cogniturus eſt, merita nepotis, quam patris ejus delicta perpendet l.* 3. §. *ſi emancipatus. ff. de bon. poſſeſſ. contr. tab. Si putaverit totum teſtamentum delendum, ob unius malum meritum l.* 3. *ff. de his quæ in teſt. del. Si ex meritis filiæ turpiter, & cum flagitioſa fœditate viventis ad id odium incitatus eſt. l.* 19. *C. de inoffic. teſt.* Ita *meritum delictorum Tertullian. Apologet. Cap.* 21. Aliter *merita militiæ* dicuntur, commoda præmiorum, quæ emeritis, & impletis ſtipendiis, veteranis dantur *l.* 18. §. *veteranis. ff. de jure fiſci. l.* 11. *ff. de vacat. & excuſat. muner.* L.

Bis peccat] Non video quo modo, *Phædre*, nam prius ut tibi concedam, certe poſterius non poſſum; impune enim abire non poſſe, peccatum non eſt, ſed potius infelicitas, è peccato nata, itaque fugit te ratio. *Meurs.* Sed intellige committi quod appellat *Cic. in Ep. ad Attic. ſtultitiæ peccatum. Plaut. in Epid. Act.* 3. *Sc.* 4. loquens de argento:

——— ſtulte datum
Reor, atque peccatum largiter. ———

Scheffer. Atque ita aliter hoc vocabulum, quam pro *maleficio* uſurpatur, ut in *l.* 18. *ff. de injur. Peccata nocentium nota eſſe, & oportere, & expedire.* L.

Quoniam indignos adjuvat] Quod qui facit, vitia ſceleraque illorum hactenus promovet. Quo intuitu, & *Ennius* apud *Cicer. de Offic.* 2. *benefacta male locata, malefacta arbitror.* Pro *malefactis* noſter *peccata* dixiſſet. *Scheffer.*

Impune abire] Improbi pro gratia, damnum referunt. *Iſocr. ad Damon. Improbi non minus eos, qui bene de ipſis merentur, quam qui eis nocent, lædunt. Virgil.* 11. *Æneid.*

Per Sylvas Teucri miſtiq; impune Latini
Erravere jugis. ———

Servius ad hunc locum; *impune, hoc loco, ſine periculo*, imo ſine noxa, ſine damno, ut in cæteris Poëtæ locis. Vult neutrum læſiſſe alterum, propter inducias, licet hoſtes eſſent. *Curt. Lib.* 5. *C.* 3. *Natantium manus ſtipitibus, ſaxiſque lacerabant, donec debilitati, impune navigiis excipi poſſent.* Eleganter autem hoc vocabulum uſurpat noſter, quia peccati illius ſui hanc velut pænam ſubire coguntur, qui hoc faciunt, vide *infra Fab.* 21. *Scheffer.* Proprie enim hic ſignificat tuto, & citra metum pænæ pro temeritate, aut ſtultitia infligendæ, abſque pœna, &, ut *Horatius* loquitur, *vindice nullo.* Sic, *impune ædificare l.* 1. §. 21. *ff. de op. nov. nunc. Dejicere, Paul. Lib.* 5. *Sent. Tit.* 6. *Nubere l.* 47. *ff. de Vit. nupt. Vim pati l.* 1. §. *ſi quis. ff. de itin. actuque priv.* Ita etiam *extra territorium jus dicenti impune non pareri, l. ult. ff. de juriſd. Impune in jus vocare*, vel *vocari, l.* 7. & *l.* 8. §. *ult. ff. de in jus voc.* id eſt, citra offenſam Edicti. L.

Jam] Lectiſſima iterum particula, & ex intimis receſſibus Latinitatis deprompta. Vim habet ſingularem, quaſi dixiſſet, ſtatim inde in periculum hujuſmodi talis incidit, nec malum effugere ulla poſthac ratione poteſt. *Varro de Re Ruſt. Lib.* 2. *Cap.* 4. *Quum porci depulſi ſunt à mamma, à quibuſdam delici appellantur: neque jam lactantes dicuntur.* Male *Barthius* ſollicitat hunc locum *Lib.* 47. *Advers. Cap.* 10. *Scheffer.*

Os devoratum] Simile quidpiam, de Crocodilo, narrat *Apul. Apolog. Bellua immanis Crocodilus ille, qui in Nilo gignitur,*

tur, ea quoque uti comperior, purgandos ſibi dentes innoxio hiatu præbet: nam quod eſt ore amplo, ſed elingui, & plerumque in aqua recluſo, multæ hirundines dentibus implectuntur; eas illi, cũ egreſſus in prærupia fluminis hiavit, una ex avibus fluvialibus amica avis, injecto roſtro, ſine noxæ periculo exſcalpit. Vide *Herodot. Euterpe. Rigalt.*

Pretio] Præmio, ut ſupra: *qui pretium meriti, Terent.* in *Andr. Ego pretium ob ſtultitiam fero.* ideo mox noſter: *cum flagitaret præmium. Scheffer.*

Malum] Os devoratum intelligit, quod eleganter ſic appellat, propter incommoda, & dolores ex eo. *Scheffer.*

Tandem perſuaſa eſt, jurejurando Gruis,
Gulæque credens, colli longitudinem,
Periculoſam fecit medicinam Lupo;
Pro quo cum facto flagitaret præmium,
Ingrata es, inquit, ore quæ noſtro caput
Incolume abſtuleris, & mercedem poſtulas.

Perſuaſa eſt jurejurando] Galathea Thetidi apud *Theophil. Simoc.* Πρὸς ἀπάτην ὅρκος σοφιστὴς ἐστὶν ἀξιόχρεως. *Rigalt.* Eſt autem *perſuadere* etiam τῶν μέσων. Nam & bonum conſilium quis dando poteſt ſuadere, & malum, eſtque plus quam compelli, atque cogi ſibi parere, *l.* 1. §. 3. *ff. de ſerv. corrupt.* Uti hic Gruis conſtanti adſeveratione, & jurejurando Lupi perſuaſa eſt, & per id quaſi coacta facere quod alias non feciſſet: Ita ICtus. in *l.* 23. *ff. de dol. mal. Si legatarius hæredi adhuc ignoranti ſubſtantiam hæreditatis ultro jurando, vel alia fallacia perſuaſerit*, id eſt, credere compulerit, vel coëgit, quod alias non crediſſet, & quidem, *jurejurando*, quaſi affirmatione religioſa, per divinum numen, vel religionem aliquam interpoſita, ut *Cic. Lib.* 3. *de Offic.* docet. Unde *Religio jurisjurandi l. ult. ff. de liber. cauſ. l.* 21. *ff. de dol. mal. l.* 1. & *l.* 5. *ff. de jurej.* Sic dicta quoniam divini numinis teſtationem habet, *l.* 1. *ff. de jurej l.* 2. *C. de reb. cred. l.* 8. *C. ſi min. ſe maj. l.* 77. §. *filios. ff. de legat.* 2. L.

Credens] Eleganter in reſpectu ad antecedens lupi jusjurandum, & rei periculum; pro *committens*, & *immittens. Virgil. Æneid.* 11.

—— rex noſtra reliquit
Hoſpitia, & Turni potius ſe credidit armis.

Scheffer. Id eſt, Commiſit, Sic *credere adminiſtrationem l.* 32. §. *item reſpondit. ff. de admin. & per. tut. Credenda eſt cuſtodia*, id eſt, committenda, *l.* 14. *ff. de cuſtod. & exhib. reor. Creditum munus, l.* 21. *C. ad leg. Jul. de adult. Onus l.* 45. *ff. de religios. & ſumptib. funer.* L.

Colli longitudinem] Longum collum, ut infra *corvi ſtupor*, pro corvo ſtupido, *Fab.* 13. ibi congeſta exempla leges, non injucunda cognitu. *Fab.*

Periculoſam] Periculoſa medicina, cujus erat πεῖρα σφαλερή. *Hippocr. Aphoriſm. Rigalt.* Ita quæſtio, res fragilis & periculoſa eſſe dicitur *l* 1. §. *quæſtioni. ff. de quæſtionib.* L.

Fecit medicinam] Sic infra: *Fab.* 14. *Cicero* ad Terentiam: *Ita ſum levatus, ut Deus mihi aliquis medicinam feciſſe videatur. Lib.* 14. *Epiſt.* 7. Sic aliquoties & *Symmachus* noſter. *Rittersh. Plaut. Ciſtell. Act.* 1. *Sc.* 1. *Si medicus veniat, qui huic morbo facere medicinam poteſt. Scheffer.*

Ore quæ noſtro caput incolume abſtuleris] Ita etiam Crocodilus beneficium & mercedem Trochilo ſe dediſſe putat, cum illi permiſit incolume caput referre. *Ælian.* 3. *C.* 2. Τὸ μηδὲν ἀδικεῖσαι τὸν τρόχιλον, λογίζεται μισθόν. *Phile.*

Καὶ τήνγε κεφαλὴν ἀντὶ μισθοῦ λαμβάνει
Μηδὲν κακὸν παθοῦσαν ἐκ τοῦ θηρίου.

Tale latronum beneficium, iis ſe vitam dediſſe, quibus non ademerint, *M. Tullius. Rigalt.* Caput, pro vita, & ſalute uſurpatur, quæ vulgari conſuetudine loquendi poſita eſt in capite, unde illa: *Capite ſuo dimicare: Defendere caput alterius:* & ſimilia. *Scheffer.* Hinc caput in naturali ſignificato pro præcipua parte corporis ſumitur, *l. 44. ff. de religios.* in qua *Paulus* ICtus. *Si in diverſis locis ſepultum ſit, illum religioſum ſibi videri locum*, ait, *ubi principale conditum eſt, id eſt, caput; cujus imago fit, inde cognoſcimur.* Cui belle congruit, quod *Ambroſ. Lib. 5. Hexamer. Cap. 9.* ſcribit. *Quid ſine capite eſt homo, cum totus in capite ſit? Cum caput videris, hominem agnoſcis: ſi caput deſit, nulla adgnitio eſſe poteſt; jacet truncus ignobilis, ſine honore, ſine nomine; ſola ære fuſa principum capita, & ducti vultus de ære, vel de marmore ab hominibus adorantur.* L.

FABULA

FABULA NONA.

Paſſer ad Leporem, Conſiliator.

Sibi non cavere, & aliis conſilium dare,
Stultum eſſe, paucis oſtendamus verſibus.
Oppreſſum ab Aquila fletus edentem graves,
Leporem objurgabat Paſſer: ubi pernicitas
Nota, inquit, illa eſt? quid ita ceſſarunt pedes?

Conſiliator] Sic infra: *Si vero acceßit Conſiliator maleficus. Avien. Fab.* 26.

Nam quamvis rectis conſtet ſententia verbis
Suſpectum hanc rabidus conſiliator habet.

Plin. Lib. 4. *Epiſt.* 17. *Ille in inchoandis deductor, & comes ille gerendis conſiliator, & rector.* Vetus Interpres *Iuven. Sat.* 3. *Vers.* 46. Conſiliaribus dixit, pro conſiliatoribus. Conſiliator, pro conſiliarius, βυληφορος. *Cujac. Parat.* 1. *Cod. de Adſſiſſor. & Domeſt.* &c. & *ad Novell.* 119. *Rigalt.*

Sibi non Cavere] Cavere alicui proprie de Juris conſulto dicitur, cum amicum vel conſultorem inſtruit monitis, & conſilio, ne ſuam conditionem faciat deteriorem, ſed potius meliorem. Hinc *Cic. in Præfat. Topic.* ad Trebatium ICtum. *Cum tu mihi, meisque ſæpius multa caviſſes.* Eundem tamen ſugillat in Epiſtolis: *Melius ei cavere volo, quam ipſe aliis ſolet.* Sic infra, de *Offic. In jure cavere, & conſilio juvare.* Sed de hoc, ut & de cæteris duabus ICti. muneribus, vide *Franciſci Hotomanni* libellum quem *Juriſconſultum* inſcripſit. Notum eſt autem illud *Euripidum*,

dium, quo & Cicero utitur:

Μισῶ σοφιστὴν ὅστις οὐχ αὑτῷ σοφός.
Odi ſapientem qui ſibi ipſi non ſapit.

Ovidius quoque in jurisconſultum, amore captum, ita ludit:

Ille ſæpe dolo capitur conſultus amore,
Quique aliis cavit, nec cavet ipſe ſibi.

Auctor ib. Ita *Plaut. Captiv. Act. 2. Sc. 2.*

Qui cavet ne decipiatur, vix cavet, cum etiam cavet,
Etiam cum caviſſe ratus, ſæpe is cautor captus eſt.

L.

Fletus] Omiſſa conjunctione, pro: *& fletus. Varro Myſter. Una peſtilentia, hoſtica acies, paucis temporis immanes acervos facit. Curt. Lib. 1. Cap. 5. Euntibus a parte ... Arabiæ, Odorum fertilitate, nobilis regio, campeſtre iter eſt. Scheffer.*

Pernicitas nota] *Sentit enim vim quiſque ſuam, quam poſſit abuti,* ut *Lucretius*, ait: Simile illud quod eſt apud *Virgil.* Conſcia virtus. 5. *Æneid.*

Tum pudor incendit vires, & conſcia virtus.

Et. 10.

Et furiis agitatus amor, & conſcia virtus.

Schepp.

Quid ita] Locutio Elliptica pro *ob quid ita?* hoc eſt, ob quam cauſſam ita ceſſarunt. Sicut in illo *Terentii Andr. Act. 2. Sc. 2. Lætus eſt neſcio quid.* ubi *Donatus: Deeſt propter, ut ſit, propter neſcio quid.* Et *Adelph. Act. 3. Sc. 3.* S. *atque iratum admodum.* D. *quid autem.* Ubi idem *Donatus, quid, pro, quare, vel ob quam cauſam.* Et ſic optimi Scriptores: *Cicero pro Roſcio: Accuſatis Sextum Roſcium quid ita? quia de manibus veſtris effugit. Scheffer.*

Quid ita ceſſarunt pedes?] Id eſt, pigri, & tardi facti ſunt *Fab.* Ceſſare profecto frequentius otium, ac quietem, quam pigritiem ſignificat. Sic *Servius* ad *Ecl. 8. Virgil.* ubi Poëta: *Si quid ceſſare potes*; *Si,* inquit, *breve otium tibi potes perſuadere. Scheffer.* Eſt etenim *ceſſare*, proprie moram facere, *l. 35. ff. de negot. geſt.* Sic *ceſſare in adminiſtratione, l. 60. §. quid ergo. ff. de rit. nupt. In bonorum poſſeßione petenda l. 2. §. ſed ſi quis. ff. ad Sc. Tertyll. Circa refectionem l. 32. ff. de damn. inf. Ceſſante pupillo*, id eſt, moram faciente, *l. 41. ff. de fidejuſſ. Ceſſante patre*, id eſt, non agente, *l. 17. §. idem ait. ff. de injur.* Eodemque modo in *l. 6. ff. de ſep. viol.* accipe, *Ceſſante eo, ad quem ea res pertinet. Ceſſare* etiam tutor dicitur, qui tutelam non gerit, neque adminiſtrat, *l. 1. §. 1. l. 17. ff. de admin. & per. tut. l. 4. §. 1. ff. rem pup. ſalv. for.* Alibi, *Ceſſare adminiſtrare l. 32. ff. de minorib.* Alia ſignificatione dicitur *Ceſſare*, pro non adeſſe, *l. 2. §. ſenatus. ff. de jure fiſci.* Et ceſſare ſtipulatio, cujus effectus aliquo intervallo differtur, & intermittitur *l. 1. §. 18. ff. ut leg. nom. cav.* Ita *ceſſaturam*, aut *valituram* ſtipulationem opponuntur, *l. 83. §. ſi cui. ff. de verb. oblig.* L.

Dum loquitur, ipſum Accipiter nec opinum rapit,
Queſtuque vano clamitantem interficit.
Lepus ſemianimus, mortis in ſolatio:
Qui modo ſecurus noſtra inridebas mala,
Simili querella fata deploras tua.

Nec opinum] Vetus Gloſſ. *Nec opinanter ἀπροσδοκήτως Rigalt. Lucret:*

Et nec opinantes a tergo diripiebat

Sic infra.

Concidit caſu gravi nec opinans.

Schef. Nec hoc loco non eſt: ut apud *Cicer. de Legib. ... ſacrum, qui nec aderit, aut cauſa, aut culpa eſto.* Adde Aſinium Capitonem apud *Feſtum. Inopinus* legitur apud *Ovid. Metam. 6. Verſ. 465.* in M. 5. teſte Nobiliſſ. *Heinſio.* Itemque *Pacatum* noſtrum *C. 2.* ubi plura Secundis Curis. *Scheffer.*

Semianimus] Pro *ſemianimis*, imitatione

tione *Ennii*, qui ſic apud *Cicer. Lib.* 1. *Divin.* de Aquila:

> *——— unguibus anguem*
> *Semianimum & varia graviter cervice micantem.*

&c. *Scheffer.*

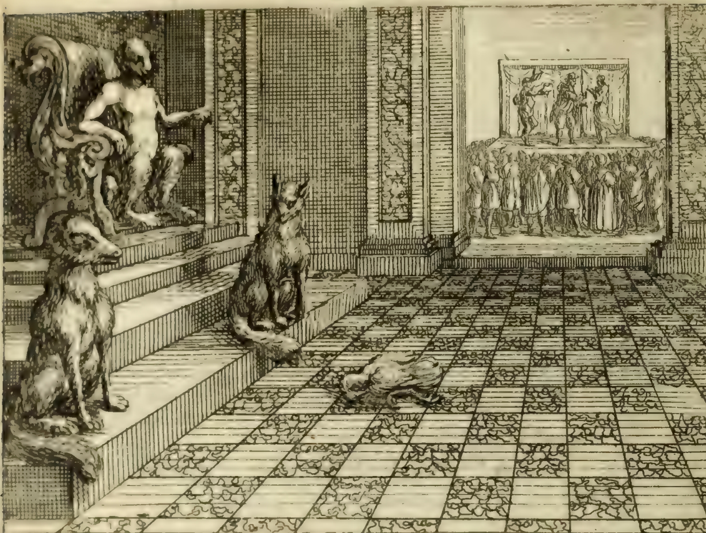
Mortis in ſolatio] Quale illud eſt ſolatium? Nempe hoc παραμυθίαν γὰρ φέρει τὸ κοινωνὸς εἶναι τῶν συμφορῶν: ut ait, *D. Chryſoſtom. Homil.* 10. *Epiſt.* 1. *ad Tim.* & vulgo quoque ſententia nota eſt: *Solatium eſſe miſeris, habere calamitatum ſocios.* Hinc illud in conſolationibus τῶν ἔξω, frequentiſſimum, *Non tu ſolus: non tu primus, neque ultimus es, cui hæc accidant.* Quæ tamen revera miſera, & frigida conſolatio eſt. *Symmach. Lib.* 8. *Epiſt.* 27. *Adverſa quæ cum pluribus perferimus, more ingenii humani, habent aliquod de ſocietate ſolatium. Quæ vero ſpeciatim alicui caſus durus adjecit, altius imprimi ſolent. Rittersh. Sen. Natur. Quæſt.* 6. *Nullum eſt majus ſolatium mortis quam ipſa mortalitas.* Idem, paulo poſt: *Non quia fas eſt optare publicam cladem, ſed quia ingens mortis ſolatium eſt, terram quandoque videre mortalem. Libanius Sophiſta*, κατὰ γυναικ. λαλ. εἰ παῖς ἦν μοι τεθνεὼς, ἦν ἂν ἐκ τῶν τὰ αὐτὰ πεπονθότων τέρψεσιν ὑπεχώρουν ἂν αἱ λῦπαι. τὸ κακὸν δὲ τοῦτο, πρῶτον μὲν μόνῳ μοι συμβέβηκεν, καὶ οὐκ ἔνι πρὸς παράδειγμα βλέψαντι, λαβεῖν παραμύθιον τῆς ψυχῆς. *Jo. Tzetzes Hiſt. Chil.* 10.

> Τῶν ἀνιώντων τί παθεῖν τινὰ μόνον ἢ πρῶτον
> Οδύνην ἄγει περιττήν. Τὸ δὲ σὺν ἄλλοις πρᾶξαι, &c.
> Μετὰ τῶν ἄλλων καὶ αὐτὰς φέρει μετριωτέρως.

Vide Fabulam *Æſopi*, cui Epigraphe ἰχθύες. *Rigalt.* Nihil hic mutari velim, idem enim eſt ac ſi diceret; *dum Lupus ſemianimus ſolaretur morte*, nec mirum, cum miſeris *mortem ſolatium*, & *vitam ſupplicium* eſſe Imperatores reſcripſerint, in *l.* 5. §. 1. *in fin. C. ad leg. Jul. Majeſt.* L.

FABULA DECIMA.

Lupus, & Vulpis, Judice Simio.

QUicunque turpi fraude ſemel innotuit,
Etiamſi verum dicit, amittit fidem.
Hoc atteſtatur brevis Æſopi Fabula.
Lupus arguebat Vulpem furti crimine:
Negabat illa ſe eſſe culpæ proximam.

LUpus & Vulpis &c.] Extat apud Camerarium p. 187. Rigalt.

Etiamſi verum dicit amittit fidem] Hoc *Ariſtoteles* quoque ajebat, lucri facere mendacem, ut ne vera quidem dicenti, quiſquam credat. *Rittersh.* Eamque pœnam mendacii eſſe, ICti docent *l.* 11. § 3. *ubi Bart. & DD. ff. de interrog. in jur. fac.* Unde qui ſemel fuit perjurus, perdit beneficium probandi per juramentum *Maranta. Conſ.* 53. *n* 35. *per Cap. parvuli.* 22. *quæſt* 5. ex generali juris ratione quod ſemel malus ſemper præſumitur malus in eodem genere mali, juxta *Cap. ſemel malus. Not. & Glos. ibid de Reg. Jur. in* 6. *Cap. ille vos. §. fin. de pignor. & al. cantion.* text. in *l.* 7. §. 3. & *ibi Glos. in verb. admittendum. ff. de accuſat.* L.

Crimine] Ita *Cicero in Verr. Non modo te hoc crimine arguo.* Adde *Cornel. Nep. Pauſan. C.* 3. *Scheffer.* Sic *argui crimine l.* 43. §. *ult. ff. ad leg. cornel. de ſicar.* Arguere autem proprie accuſare, indicare, poſtulare, convincere, ſignificat, *l.* 197. *ff. de Verb. Sign.* Inde *argutus*, quod & acutum hominem & convictum facino-

rum

rum ſignificat, ut *Priſcianus Lib.* 10. interpretatur, unde joci cauſam arripuit *Plautus Pſeudolo:* Quærenti namque *ecquid argutus eſt?* reſpondet CH. ex inſperato, *malorum facinorum ſæpiſſime. Arguto pectine* dixere *Arcadius* & *Honorius* in *l. ult. C. de veſtib. olocer. Lib.* 11. poſt *Virgilium Lib.* 1. *Georgic.* & *Apulejum Lib.* 2. *de Aſino Aureo.* L.

Culpæ proximam] Culpæ affinem, ut *Cicero* loqui ſolet. *Rittersh. Arnob.* 4. *Ne quis poſthac hominum id quod eſſet turpitudini proximum loqueretur.* & *C.* 7. *Atqui ego contumeliæ proximum, quinimo eſſe plenam contumeliam judico. Apul. Apolog. Cujus magnitudo, vel minimam reprehenſionem, proximam crimini aſpernatur. Marius Victorinus* in *Lib.* 2. *Rhetor. Cic. Cap.* 131. *quoniam innocentem probare non poſſumus, ab hoc tantum facinore, quodque in judicio eſt, remotum eſſe doceamus. Rigalt. Cic. in Verr.* 1. *Sceleri propiora ſunt, quam religioni. Salmaſius*, hæc ita poni, ait, Græca conſuetudine, in *Not. ad Tertull. Pall. p.* 277. Sed ibi ſermo eſt de *culpæ prope eſſe.* Vide ipſum dicto loco. *Scheffer.*

Tunc judex inter illos ſedit Simius:
Uterque cauſam cum peroraſſent ſuam,
Dixiſſe fertur, Simius, ſententiam:
Tu non videris perdidiſſe quod petis,
Te credo ſurripuiſſe quod pulchre negas.

Inter illos] Uti apud *Cicer.* 1. *de Div. judicavit inter Deas tres. Scheffer.*

Judex inter illos ſedit] Sedere proprie judicum eſt: ut alias pluribus docui. Nunc unicum *Lactantii* locum adduco, è *Lib.* 6. *Cap.* 18. *Sedet enim maximus, & æquiſſimus judex, ſpeculator, ac teſtis omnium. Rittersh.* Innuit autem majeſtatem, & quieti animi, ac perturbationibus nullis obnoxii, tranquillitatem, quod non incommode *Phraſcius*, monuit. *Scheffer. Cic. pro Rabir. Poſt. modo vos iidem in A. Gabinium judices ſediſtis. Plin. Lib.* 6. *ad Roman. Sedebant judices centum & octoginta; tot enim quatuor conſiliis colliguntur, ingens utrinque advocatio. Apulej. Apolog.* 1. *Quod ſi modo judices de cauſa iſta ſederent, C. Fabricius, Cn. Scipio, M. Curius. Senec. Controv.* 2. *Lib.* 7. *ubicunque eſtis judices qui in iſtum reum ſederatis. Cyprian. Lib.* 2. *Epiſt.* 2. *Qui ſedet crimina vindicaturus admittit, & ut reus non pereat, fit nocens judex. Sil. Ital. Lib.* 7. *de Bell. Punico:*

Nec judex ſediſſe valet. ——

Lucan. Lib. 9. *de Bell. Pharſal.*

———— *qui judex ſederit antro.*

Ovid. Eleg. 5. *Lib.* 3. *de Ponto.*

Utque tui ſolitus, ſediſſem forſitan unus,
De centum judex in tua verba viris.

Ita etiam *ſedere* dicitur Prætor; cum pro tribunali juris dicendi cauſa ſedet, *l.* 2. §. *confeſtim. ff. ad ad Sc. Tertyll. l.* 7. *ff. de in int. reſt. l.* 2. §. *dies. ff. quis ordo in bon. poſſeſ. ſerv.* Unde *dies*, quibus prætor jus dixit pro Tribunali ſedens, *ſeſſionum* appellantur, *d.* §. *dies.* & in *l.* 51. §. *ſatisfactionis. ff. ut in poſſeſſ. legat.* L.

Cauſam peroraſſent ſuam] Hoc quoque *Ciceronianum* eſt, ut totius libelli elegantiſſima eſt. *Rittersh. Propert. Lib.* 4. *Eleg. ult. Schop.*

Dixiſſe] Etiam hoc proprie, ac ſolemniter. *Briſſonium* conſule. *Scheffer.*

Non videris perdidiſſe] Videri, vel non videri, erat formula in ſententiis Judicum: de qua *Cicero in Academ.* 4. *Briſſon. Lib.* 2. *Select. Antiq. Cap.* 1. & *Lib.* 5. *de Formul.* & ante hunc *Budæus* in *annotat. poſterioribus ad Pandectas.* Item *Cujac.* 3. *Obſerv. C.* 26. *Rittersh.*

Tu non videris, te credo] *Ulpianus ad Olynth.* 1. Τὸ ΝΟΜΙΖΩ, καὶ τὸ ΔΟΚΕΙΝ, καὶ τὰ τοιαῦτα, οὐ πάντως ἐπὶ ἀμφιβόλου τάττουσιν οἱ παλαιοὶ, ἀλλὰ πολλάκις, καὶ ἐπὶ τοῦ ἀληθεύειν οὕτως· οὖν καὶ τὸ νομίζω ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ κρίνω καὶ ΠΙΣΤΕΥΩ. *Rigalt.*

Pulchre] Speciose, callide, ſcite, ſic apud *Ciceronem*, alicubi in *Epiſtolis: Is pulchre aſſeverat.* &c. *Scheffer.*

FABULA UNDECIMA.

Aſinus, & Leo Venantes.

VIrtutis expers, verbis jactans gloriam,
Ignotos fallit; notis eſt deriſui.
Venari, Aſello comite, cum vellet Leo,
Contexit illum frutice, & admonuit ſimul,
Ut inſueta voce terreret feras;
Fugientes ipſe ut exciperet. Hic auriculas
Clamore ſubito tollit, totis viribus,
Novoque turbat beſtias miraculo:

A*Sinus & Leo*] Similes Fabulæ apud *Æſopum*, *Avienum*, *Babrium*, & *Camerarium*, Vide Proverbium: *Aſinus apud Cumanos Rigalt.*

Virtutis expers] Virtus pro fortitudine, viribus & robore, ſic infra *Fab.* 13.

Virtuti & ſemper prævalet ſapientia. Quomodo & *Theognis* ἀρετῆς verbo utitur, in verſu valde ſimilis ſententiæ: χρεῖσσον τοι σοφίη καὶ μεγάλης ἀρετῆς. Sic *Lib.* 3. *Fab.* 6.

Qui ſine virtute vanas exercet minas. Id eſt, ſine viribus. Sic *Lib.* 5. *Fab.* 2. Sic uſurpat *Statius Papinus*, qua uſum, ait, Capaneum, *Thebaid. Lib.* 3. in illa impia ſententia:

Virtus

——— *Virtus mihi numen & enſis*
Quem teneo. ———

Rittersh. Sic *virtus bellica l. 2. ff. de captiv.* Et *virtus militum l. 21. ff. eod.* Ita etiam *virtutis cauſa certamen* dicitur, quod luctando, viribus, & fortitudine corporis habebatur *l. 2. & 3. ff. de aleatorib.* L.

Verbis jactans gloriam] Pro, *jactans glorioſa verba*, ut *Virgil.* 10. *Æneid. Voces jactare inertes*, dixit. *Scheffer.*

Ignotos] Monet recte *Ulitius ad Cyneg. p.* 395. *ignotos*, hic active accipi, de iis qui non noſcunt, quomodo & in aliis eſt factum. Et profecto ipſe noſter *conſpiratus* ita poſuit. *Scheffer.* Ita *ignotus juris ſui*, eſt ignarus, ſeu qui jus ſuum ignotum habet *l. 2. §. ult. ff. de jure fiſci.* L.

Contexit] Occuluit, ut non poſſet conſpici, *Virgil.* 12. *Æneid.*

——— *caput glauco contexit amictu.*

Scheffer.

Exciperet] Verbum proprium venatorum, *Virgil. Ecl.* 3.

Non ego te vidi Damonis, peſſime, caprum
Excipere inſidiis, multum latrante Lyciſca!

Servius hoc loco. *Excipere, dolo capere*, ut, *excipit incautum inſidiis.* Intelligitur hinc quam poſuerit accommodate. *Scheffer.*

Hic] Eleganter. vide quæ mox ſcribo *Fab.* 15. *Verſ.* 5. *Scheffer.*

Novoque turbat] *Avien*:

Mitibus ille feris communia pabula calcans,
Turbabat placidos per ſua rura boves.

Rigalt. Exterret, ita ſæpe *Virgilius.* Unde &, *turbidus*, apud eum pro *terribili*, ut *Servius* interpretatur. *Tacit.* 12. *Annal. Cap.* 16. *Ductæque altius turres, facilius atque haſtis turbabant obſeſſos. Scheffer.* Alias *turbare* eſt confundere, & dolorem ſignificat *Juvenal. Sat.* 6. *Verſ.* 8.

— *haud ſimilis tibi Cinthia, nec tibi cujus,*
Turbavit nitidos extinctus paſſer ocellos.

L.

Beſtias] Sic proprie dicuntur quæ natura feræ ſunt, *l. 1. §. in beſtiis ff. Si quadr. paup. fec. dic.* veluti Urſi, Leones Pantheræ, *l. 2 ff. ad leg. Aquil. Ulpian. ad Edict. Prætoris de poſtulando*; *beſtias*, inquit, *accipere debemus: ex feritate magis, quam ex animalis genere l. 1. §. beſtias. ff. de poſtul.* L.

Novo miraculo] *Avien*:

Ne detracta gravem faciant miracula riſum.

Miraculum erat reliquis feris aſinus, quia velatus alieno & incongruo tegmine: ideoque illis ignotus. Mirari veteres dicebant neſcire. Ignorantia enim admirationis mater. *Donat. in Andr. Act.* 5. *Sc.* 4. *Cartilis*: ἐπηρώτησεν τι πρωτωδέστερον δοκεῖ εἶναι τῶν θηρίων· ὁ δὲ εἶπεν, ὁ οὐδεὶς ἐπίσταται. *Rigalt.*

Quæ dum paventes, exitus novos petunt,
Leonis adficiuntur horrendo impetu.
Qui poſtquam cæde feſſus eſt, Aſinum evocat,
Jubetque vocem premere: tunc ille inſolens,
Qualis tibi videtur opera hæc vocis meæ?
Inſignis, inquit, ſic, ut niſi noſſem tuum
Animum, genuſque, ſimili fuiſſem in metu.

Exitus] Vias elabendi. Sic & *Cicero* uſurpavit. *Cornel. Nep. Vita Hannib. Cap.* 12. *Cum omnes exitus occupatos oſtendiſſet.* Velut de fera loquitur, quod notandum. *Scheffer.*

Adficiuntur] Hic ſumitur, pro calamitatibus affliguntur, alias tam in bonam, quam in malam partem uſurpatur, *Cic.*

pro Mil. Milo Populum Romanum maxima lætitia affecit. Idem *ad Attic. Studium tuum curaque de ſalute mea, nulla me voluptate affecit.* Sic: *Adficere lucris*, &: *Adficere bonis nunciis. Plaut.* in *Prol. Amphitr.*

Præda atque agro, adoreaque adfecit populares ſuos.

Sic contra, *Adficere contumeliis, l. 1. ff. de obſeq. parent. & patr. præſt. l. 8. §. hoſtes. ff. de pœn. Injuria, l. 10. §. prætor ait. ff. de in jus voc. Summo*, ſeu *ultimo ſupplicio l. 1 §. ult. ff. ad leg. Corn. de fals. l. 28. §. in exulibus. ff. de pœn. Paul. Lib. 2. Sent. Tit. 25.* & *Lib. 5. Tit. 3. 4.* & 12. L.

Evocat] Proprie, ex latebris ſcilicet, & frutice ſub quo tectus, & reconditus erat. *Scheffer.*

Premere] Comprimere, id eſt, tacere. quomodo apud *Virgil.* 9. *Æneid.* de Mneſteo:

Sic memorat, vocemque premit. ——

Pulchre autem, ac convenienter Leo ita, tanquam ſuperior, & pro auctoritate ſua, & imperio. Nam *premit*, qui hoc facit quoquo modo coactus, *Scheffer.*

Opera] Pro labore, & auxilio, quomodo *Cornel. Nep. de Alcibiade Cap.* 4. *Ejuſdem opera Ioniana ſocietate averterunt Athenienſium. Scheffer.* Atque ita paſſim pro officio, & miniſterio ſumitur. *Nihil amplius quam operam ſuam accommodare l. 3. ff. de obſeq. parent. & patr. præſt. Cum ſuo nomine nacti fuerint poſſeſſionem, non cum ea mente, ut operam ſuam duntaxat accommodarent nobis l. 1. §. per procuratorem. ff. de acquir. vel amit. poſſes. Vel in cogendis fructibus inſumpſit operam l. 44. §. ult. ff. ad Sc. Trebell.* & ibidem, *nulla opera intercedit.* Sic *argentarii opera virilis l. 12. ff. de edendo.* id eſt, miniſterium. Hinc *operula* quaſi miniſterium minori negotio præſtitum. *l. ult. ff. De Proxenetic.* L.

Niſi noſſem tuum animum] *Avien:*

Forſitan ignotos, imitato murmure fallas:
Aſt mihi, qui quondam, ſemper aſellus eris.

Rigalt.

Genuſque] Sic hic uſurpat, ut *Virgil. Georg.* 2. *Genus acre virum*, de Marſis, Sabelliſque, ubi pariter qualitatem notat. *Scheffer.* Sic *genera ferarum l. 62. ff. de uſufr.* L.

FABULA

FABULA DUODECIMA.

Cervus ad Fontem.

Laudatis utiliora quæ contempſeris
Sæpe inveniri, hæc exerit narratio.
Ad Fontem Cervus, cum bibiſſet, reſtitit,
Et in liquore vidit effigiem ſuam,
Ibi dum ramoſa, mirans, laudat cornua,
Crurumque nimiam tenuitatem vituperat,

CErvus ad fontem] *Aphthon: Fab.* 18. *Babrius*, περὶ ἐλάφου τὴν τῶν ποδῶν λεπτότητα μεμφομένης. *Rigalt.*

Inveniri] Eleganter, ad inopinatum eventum. Quomodo Germani mei: **ich befinde dis anders.** Et Galli: *Ie trouve cela bien autrement.* Sic *Terent. Eun. Act.* 5. *Sc.* 8. *Scis, Pamphilam meam inventam civem? Donatus* hic, *inventam, cognitam. Scheffer.*

Exerit] Prodit, aperit, notum facit. Sic *Ovid. ad Piſon. Tu Piſo latentem exere.* Et apud *Sen. in Herc. Oeth. mentis ſecreta exerere*, invenias. *Scheffer.*

Reſtitit] Eſt *ſtetit*: *Virgil. Æneid.* 1.

Reſtitit Æneas, claraq; in luce refulſit.

Curt. Lib. 5. *Cap.* 2. *Donec ut conſiderem annueres, reſtiti.* Adde *Terent. Eunuch. Act.* 2. *Sc.* 3. *Scheffer.*

Et in liquore vidit &c.] Ipſe ſupra: 10. *Lympharum in ſpeculo vidit ſimulachrum ſuum. Rigalt.*

Ramoſa

Ramoſa cornua] Ex *Virgilio* expreſſum: *Cornibus arboreis*; inde eſt quod Cervorum cornua vulgo vocamus, *le bois du Cerf. Fab.* Ramos tamen dici eos cornuum aculeos, vulgare eſt. *Plin. Lib.* 8. *Cap.* 32. *Indicia ætatis in illis* (cornibus) *gerunt, ſingulis annis adjicientibus ramos: Scheſſer.*

Venantum ſubito vocibus conterritus,
Per campum fugere cœpit, & curſu levi
Canes eluſit. Silva tum excepit ferum,
In qua retentis impeditus cornibus,
Lacerari cœpit morſibus ſævis canum.
Tunc moriens vocem hanc edidiſſe dicitur:
O me infelicem qui nunc demum intelligo,
Ut illa mihi profuerint, quæ deſpexeram,
Et quæ laudâram, quantum luctus habuerint.

Venantum] Pro *venatorum. Lucret. Lib.* 4.

Venantumque canes, in molli ſæpe quiete
Jactant crura tamen ſubito. ——

Schop. Ut apud *Virgilium*, *natantum*, *precantum*, *recuſantum*, atque plura alia. *Scheffer.*

Vocibus] Conſueto clamore, quo hortantur canes. Vide *Ovid. Metam.* 3. *Verſ.* 241. & ibi. *Heinſ. Scheffer.*

Curſu levi] Facili, celeri; mallem tamen *levis*: nam ſic *Virgil. Lib.* 12. de Meſappo: *levis curſu* &c. Et ſolet proprie de Cervis uſurpari. Idem *Ecl.* 1.

Ante leves ergo paſcentur in æthere Cervi.

Scheffer

Eluſit] Elegantiſſime, de illis flexibus circuitibuſque implicitis, & in ſe redeuntibus, quales faciunt in fuga, & ſic inſequentes canes fallunt. *Virgil.* eodem modo *Lib.* 12. *Æneid.* quem reſpexit:

Orſilochum fugiens, magnumque agitata per orbem
Eludit gyro interior, ſequiturque ſequentem.

Scheffer. Eſtque enim proprie, *eludere*, irritum quidpiam, ut conatus adverſarii, facere. Sic *eludere actionem*, *l.* 10. §. *præterea. ff. quæ in fraud. credit. Eludere definitiones judicum*, *l.* 4. *C. de recept. arbitr. Eludere inofficioſi querelam l.* 1. *C. de inoffic. donat. Eludendæ pœnæ cauſa*, *l.* 6. *ff. de pœn.* Atque ita *eludi actor* dicitur, *l.* 26. *ff. de noxal. Act.* Et *accuſatio l.* 17. §. *quæ propter. ff. ad leg. Jul. de adult.* L.

Ferum] Ferus, pro fera, aliquoties à *Phædro* uſurpatur ſubſtantivè: hic & infra *Lib.* 2. *Fab.* 8. de Cervo. Mox *Fab.* 21. & *Lib.* 2. *Fab.* 1. de Leone: & *Lib.* 4. *Fab.* 4. de Apro. At *Virgilius* de Equo utitur 2. *Æneid.* Quanquam idem & de Cervo. *Rittersh.* Non temere prætereunda vox eſt: Ita enim dicitur *ferus* ἁπλῶς, ut *fera*. Sic apud *Virgilium* pro Equo:

In latus inque feri curvam compagibus alvum.

Ita apud *Catullum* in Galliambo *ferus*, ſumitur: iterum pro Cervo apud *Virgil.*

Pectebatque ferum ——

Ita apud noſtrum hunc:

—— *tum gaudens ferus*
Bobus quietis agere cœpit gratias.

Fab.

Luctus] Conſequens, ut ajunt, pro antecedente: Nam malum, detrimentum, & ex eo luctum intelligit: *Scheſſer.*

FABULA

FABULA DECIMA TERTIA.

Vulpis, & Corvus.

Qui ſe laudari gaudet verbis ſubdolis,
Fere dat pœnas turpi pœnitentia.
Cum de feneſtra Corvus raptum caſeum
Comeſſe vellet, celſa reſidens arbore:
Hunc vidit Vulpes: dehinc ſic occœpit loqui:
O qui tuarum, Corve, pennarum eſt nitor!
Quantum decoris corpore, & vultu geris!
Si vocem haberes, nulla prior ales foret.

VUlpis & Corvus] Extat apud *Babrium*, & *Aphthonium. Fab.* 29. *Rigalt.*

Laudari verbis ſubdolis] Vetus Gloſſarium, εἰρωνίαι, *blanditiæ. Rigalt. Subdolis*, dolo formatis, & compoſitis ad voluntatem audientis. Ita *Plaut. in Capt. Act.* 3. *Sc.* 3. *Subdola mendacia* uſurpat. Et in *Trinum. Act.* 2. *Sc.* 1. de amore: *Eos cupit, eos conſectatur, ſubdole blanditur. Scheffer.*

De feneſtra] Latiniſſime. Teſtamentum Vetus *Parcelli*: *Adfer mihi de culina cultrum. Ennius* apud *Nonium* in *prognaviter. Animam de corpore mitto.* Sic *fugere de civitate, Fabius* uſurpavit. *Ulpian. l.* 7. *ff. de furt. Furtum facere de domo. Scheffer.*

Et pro

Ut pro ex ponitur, ita, *de fundo*, pro, ex fundo *l.6. §.1. ff. commun. divid. de prædiis*, pro ex prædiis, *l.8. §.1. ff. de transactionib.* L.

Reſedit] Ut ſupra *Fab.12. reſtitit. Virgil. 5. Æneid.*

——— *ſiccaque in rupe reſedit.*

Scheffer.

Qui] Qualis, quam magnus atque admirabilis: nam intendit ſenſum. *Cic. de Divin.1. Xenophon Socraticus, qui vir, & quantus. Scheffer.*

Nitor] Splendorem intelligit, quamvis paulo minus ſit nitor, cum hic quaſi radios emittat, nitor minime. Id quod volebat *Plin.* Quando *Lib.37. Cap.2.* de vaſis Myrrhinis: *Splendor his ſine viribus, nitorque verius, quam ſplendor.* Vires enim eas intelligit, quæ velut fulguris, aut radiorum Solis, oculos percellunt. *Scheffer.*

Geris] Ex Germana, & genuina Latinitate *gerere* pro *habere*, & ita habere, ut tu præferas, & alii id reſpiciant, ac obſervent. *Virgil.12. Æneid.*

Cuncta gerens, vocemque, & corpus, & arma Metiſci.

Atque ita uſurpatur 1. *Æneid.*

Virginis os, habitumque gerens, & virginis arma.

Ita *Terentius: infirmum animum gerunt.* Ita *Salluſtius*, & optimi quique. *Curt. Lib.3. Cap.3. Eminebant duo aurea ſimulacra cubitalia, quorum alterum Nini, alterum Beli gerebat effigiem. Fab. Scheffer.* Hoc enim ſignificatu gravitatem, & majeſtatem cum honore denotat; ſic *Gerere honores l.11. C. de liber. cauſ.* & *Gerere Duumviratum* dicitur *l.1. ff. de alb. Scrib. l.17. de Epiſc. & Cler. C. Theod. Gerere Magiſtratum, l.1. §. origo. ff. de poſtul. l.9. ff. de his qui ſui. vel al. ſunt jur. l.2. ff. de reg. jur. l.15. ff. ad leg. Jul. de adult. l.7. ff. de admin. tut. Gerere poteſtatem, l.1. ff. de offic. Præf. Præt. Gerere Præfecturam, l.41. ff de excuſ. tut. Gerere Provincias l.2. §. eodem jure. ff. de Orig. jur.* id eſt, regere. L.

Nulla prior ales] Uſitatius eſt Poëtis *ales* genere maſculino: aliquando tamen & fæminino reperitur. *Rittersh.* Prior idem eſt quod melior, Græcorum imitatione, quod & *Horatius* ſuo ſcilicet more, & modo Græciſſans imitatus eſt, atque hoc jam proletarium eſt. *Schop. Virgil.11. Æneid.*

Hic pietate prior. ———

Adde *Servium* ibidem. *Scheffer.*

At ille ſtultus, dum vult vocem oſtendere,
Emiſit ore caſeum: quem celeriter
Doloſa vulpes avidis rapuit dentibus.
Tum demum ingemuit, Corvi deceptus ſtupor.
Hac re probatur, quantum ingenium valet:
Virtute & ſemper prævalet ſapientia.

Emiſit] Sic ſupra *Fab.4. Ore demiſit cibum.* Sic enim ibi legi oportere, dixi tum, & vel locus hic confirmat. *Scheffer.*

Demum] Eleganter notat judicii tarditatem. *Terent. Heaut.2. Sc.3. Vah, nunc demum intelligo.* Adde *Andr.5. Sc.3.* ibique *Donatum. Scheffer.*

Doloſa Vulpes] Ita *Doloſæ artes* dicuntur *l.6. C. Sol. matr. doloſe facere l.3. ff. ſi menſ. falſ. mod. l.9. § ſi quis rem. ff. ad exhib. l.2. § generaliter. ff. de dol. except.* Et *Doloſe* juris *reſerti l.3 §. unde Celſus. ff. de minor. l.25. §. de eo. ff. de hæred. petit.* Quaſi admodum callide, & fraudulenter. L.

Corvi deceptus ſtupor] Id eſt, Corvus ſtupidus. Sic *error Herculis*, id eſt, Hercules errans, ut dixi in Veriſimilibus. Sic *Virgilius* in Proluſionibus *Noctuinum* vocat *ſtuporem*, id eſt, hominem ſtupidum; & *Catullus* ſimiliter:

Talis iſte meus ſtupor, nil videt, nil audit.

De quo infra ſub finem. *Schop.* Aliquot exempla

exempla ad *Oppianũ* Vir Doctiſſimus *Conradus Rittershuſius* congeſſit, hæc autem erit mea Symbola. Apud *Martialem*; *Doctorum corda virorum*, id eſt, docti viri. Apud *Euripidem* ἐμὸν δέμας, pro *te*, apud *Eundem* in *Hecuba*. Ita ὦ μητρὸς ἐμᾶς σέβας pro ὦ μήτηρ σεβασμία; ita Μέμνονος βία, pro Memnone ipſo, apud *Pindarum*: & alibi Αἰακοῦ παίδων τ᾽ ὀργαί (quo loco, ὀργὴ indoles eſt) pro, *Æacus*, & *Filij*. His addas lepidum illud *Ennii*:

Olli reſpondit ſuavis ſonus Egeriai.

Id eſt, ei ſuavi loquens Egeria reſpondit. Ita *Meum cor*, pro, *ego* apud eundem *p.* 27. Collectionis *Scriverianæ*; ita denique apud *Perſium*: *Cor Ennii*, pro *Ennio* ipſo. *Fab.* Dictum eſt ſupra *Fab.* 7. Adde quoque *Barthium Lib.* 52. *Adverſ.* 3. *Stupor*, refertur ad animum, & uſurpatur de eo, qui & illa non intelligit, quæ ab omnibus intelliguntur; *Anaiſthaſian* Græci vocant, de qua vide *Theophraſti* Characteres, & ibi *Caſaubonum*. *Scheffer.*

Quantum ingenium valet] Sic Avienus *Fab.* 2. Vulpi conſilium tribuit:

Vade, ait, & picta nimium confide juventa,
Dum mihi conſilium pulchrius eſſe queat.

Rigalt. De præſtantia ingenij, multa notavi olim ad *Oppianum* quæ huc conferri poſſunt. *Rittersh.* Τὸ M. non eliditur hic ante vocalem. Exempla ſimilia ſunt apud *Lucretium*, & *Q. Serenium Sammonicum*. *Rittersh.* Vide quæ ad *Fab.* 4. dicta fuerunt. *Fab.*

Virtute] Sententia hæc, manifeſte tranſlata eſt, ex hiſce Ennianis verſibus:

——— *Melius eſt virtute jus*;
Nam ſæpe virtutem nanciſcuntur mali;
Jus atque æquum ſe à malis ſpernit procul.

Rittersh. Hoc loco *virtus* vis eſt, ῥώμη. Videlicet primis Urbis temporibus τὸ Virtus, aut ἀνδρείαν ſignificabat, aut robur. Inde illud *Ennii*, *melius eſt virtute jus*: idque adeo verum eſt, ut à *Plutarcho* quoque, primulo ſtatim Coriolani initio, ſit obſervatum. Verba prudentiſſimi ſcriptoris ſunt: Ὅλως μέντοι ἐν τοῖς τότε χρόνοις ἡ Ῥώμη μάλιστα τῆς ἀρετῆς τὸ περὶ τὰς πολεμικὰς καὶ στρατιωτικὰς ἐκύδαινε πράξεις. καὶ μαρτυρεῖται τὴν ἀρετὴν ὑπ᾽ αὐτῶν ἑνὶ τῷ τῆς Ἀνδρείας (virtutis) ὀνόματι προσαγορεύεσθαι, καὶ τοῦτο τοῦ γένους ὄνομα κοινὸν ὑπάρχειν, ᾧ τὴν ἀνδρείαν ἰδίᾳ καλοῦσι. Hæc *Plutarchus*. *Fab.* Virtus enim à viro dicta teſte *Cicer.* 2. *Tuſc. Quæſt.* quoniam fortitudo, vis, & robur corporis, viro magis propria ſunt, Græci ἀρετὴν dicunt, nonnunquam etiam δύναμιν & ἰσχύν, unde cum virum dicimus, non tam ſexum ſignificamus, quam robuſtum, & fortem: viro enim propria eſt virilitas, & robur: *Virgil.* 5. *Æneid.*

Tunc pudor incendit vires, & conſcia virtus.

Sæpius etiam hæc vocabula *vis*, & *virtus* diſtinguuntur, ut *vis* nihil aliud quam robur corporis, *virtus*, cum animi fortitudine conjunctum ſignificet, *Vellej. Paterc. In Caſſio, major vis, in Bruto virtus.* L.

FABULA DECIMA QUARTA.

Ex Sutore Medicus.

MAlus cum Sutor, inopia deperditus,
Medicinam ignoto facere cœpiſſet loco,
Et venditaret falſo antidotum nomine,
Verboſis acquiſivit ſibi famam ſtrophis.

MAlus Sutor] Ex malo Sutore, malus Medicus, & Chironica arte inſtitutus : οὐ Χείρων, ἀλλὰ χείρων, Vetus Gloſs. Peſſimus, κάκιςος, χείριςος, ἔσχατος, χείρων. Notavi ad *Onoſand. p. 2. Rigalt.* Malus, id eſt, artis ſuæ imperitus, ſic *Poëtam malum*, Dixit, *Cicero* in *Natura Deor. Scheffer.*

Inopia deperditus] Omiſſa Conjunctione, ſicut ſupra *Fab.* 1. ubi vide. *Deperditus*, de eo, cujus facultates omnes ſic exhauſit, ut jam ſutor eſſe diutius non poſſet, plane ſicut Germanicè verdorben. *Schaffer.* Vocabuli hujus ſignificationem accipe ex l. 20. §. *ult. ff. de hæred. petit.* ubi *deperditæ* res vel deminutæ dicuntur. *Deperditum* autem in hæreditatis petitione intelligitur, quod in rerum natura eſſe deſiit *l.* 21. *ff. de hæred. petit.* Et ita *deperdita*, & *deminuta* intellige in *l.* 7. §. *non tantum. ff. de hæred. vel act. vend. In deperdito eſſe l.* 21. *ff. de acquir. poſſes. Deperdita nomina*, *l.* 16. *ff. de adm. & per. tut. Non deperditi, & nimium ſecuri hominis ignorantia* alia ſignificatione dicitur in *l.* 3. *ff. de jur. & fact. ignor. L.*

Ignoto] Peregrino, ubi nemo eum noverat, active. Vide quæ notavi *ſup. Fab.* 11. *Scheffer.*

Facere] Aliter hic uſurpat quam *Fab.* 8.

Hic

Hic enim *facere medicinam*, eſt artem eam exercere; quod miror *Rittershuſium*, præteriiſſe, hoſque locos pro iiſdem habuiſſe, *Plautus* iſtac ratione dixit, *facere artem ludicram* in *Aulul. Act.* 4. *Sc.* 3. *Cicero* in *Verrin. facere argentariam*, item, *facere mercaturam.* Supra non dicebat, *fecit medicinam* abſolute, verum *fecit medicinam illi*, contra, quam hic loquitur. *Scheffer.* Facere enim verbum πολύσημον aliquando, ut hic, exercere ſignificat. Sic *Facere argentariam l.* 4. §. 1. *ff. de edend. Cic.* 7. *in Verr.* & *pro Cæcina*, & *auctor Lib. de Vir. illuſtr. Cap.* 72. *Artem*, *l.* 37. *ff. de oper. libert. l.* 4. *ff. de pæn. l.* 42. & *l.* 44. *ff. de rit. nupt.* Et apud *Ulpian. Tit.* 12. *regular. Medicinam l.* 26. *ff. de oper. libert.* Sic & *Factitare medicinam* dixit *Quintilian. Lib.* 5. *Cap.* 2. L.

Falſo antidotum nomine] Pro, *falſi nominis antidotum*, id eſt, quod falſo habebat hoc nomen; an potius ſub falſo illo nomine, quomodo *Juvenalis*, ait, *falſo nomine poſcere Sat.* 1. *Antidotum* medicamentum eſt, quod contra venena datur. *Cornel. Celſus* Medicus Latiniſſimus, & qui ſub Auguſto vixit, *Lib.* 4. *Antidota raro, ſed præcipue interdum neceſſaria ſunt.* Adde cætera. Nam inde diſcas proprie eſſe artis nomen, quo propterea & *Plinius* deinde, & *Quintilianus* uſi ſunt. *Scheffer.*

Verboſis acquiſivit ſibi famam ſtrophis] Ut ſolet illud agyrtarum, & circumforaneorum genus, non ſolum famam, ſed & rem facere.

Aures verbis divitant

Alienas, ſuas ut auro locupletent domos.

Ut *Accius* vetus Poëta de auguribus fecit, quibus nihil ſe credere ait: Verſus refert *Nonius in Divit.* Et alius Poëta *Pacuvius*, hoc genus hominum cenſet magis audiendum quam auſcultandum, id eſt, quam eis obſequamur: Verſus ejus ſunt apud *Cic. in fin. Lib.* 1. *de Divinat.* Quorum in primo legendum puto, *nam iſtos*: ubi vulgo, *nam iſtis.* Iſtos audiendum, Græciſmus eſt elegans: ἀκροατέον αὐτοὺς. Exempla ſimilia ex *Plauto*, *Lucretio*, *Symmacho*, jam ab aliis præſertim *Schoppio* noſtro *Veriſimil. Lib.* 3. *Cap.* 3. Sunt obſervata, quæ non compilabo: ſed iis & hoc addendum dico. *Rittersh.* Vetus Gloſ. Συνεστραμμένη ὁμιλία, *Tortiloquium*, *Martial.* 3. *Epiſt.* 7.

Nihil ſtropharum eſt: jam ſalarium dandum eſt.

Lib. 10. *Ep.* 8.

——— *Jam ſtropha talis abit.*

Vetus Gloſſ. M. S. Στροφὰς, ἀντιλογίας, Διαστροφὰς. *Hippocrates* Νόμῳ ταῦτα ὦν χρὴ εἰς τὴν ἰητρικὴν τέχνην ἐνεγκαμένους, καὶ ἀτρεκέως αὐτέης γνῶσιν λαβόντας, οὕτως ἀνὰ τὰς πόλιας φοιτεῦντας μὴ λόγῳ μοῦνον, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ ἰητροὺς νομίζεσθαι, ἡ δὲ ἀπειρίη, κακὸς θησαυρὸς, καὶ κακὸν κειμήλιον τοῖσιν ἔχουσιν αὐτέην, καὶ ὄναρ καὶ ὕπαρ. Eundem etiam vide, περὶ τέχνης. *Rigalt.* Verboſis ſtrophis, propriè, nam ut monet doctiſſimus Schol. *Ariſtophanis*, στροφαὶ λέγονται καὶ οἱ συμπεπλεγμένοι, καὶ δολεροὶ λόγοι. Aliquando latius patet, ut apud *Platonem* in tertio πολιτειῶν p. 440. Editionis Læmarianæ. Δεινὸς ὢν περὶ τὸ ἀδικεῖν, καὶ ἱκανὸς πάσας στροφὰς στρέφεσθαι. *Fab. Cicero*, *laqueos verborum* appellavit, in *Cæcinna*, & ſunt *ſtrophæ* proprie laquei, decipiendis, & captandis feris. *Scheffer.*

Hic cum jaceret morbo confectus gravi,
Rex Urbis, ejus experiundi gratia,
Scyphum popoſcit: fuſa dein ſimulans aqua,
Antidoto miſcere illius ſe toxicum,
Hoc bibere juſſit ipſum, poſito præmio.
Timore mortis, ille tum confeſſus eſt,

Non artis ulla, medicum ſe prudentia,
Verum ſtupore vulgi factum nobilem.

Hic] Elegantiſſime pro *nunc, eo tempore*, ita *Lib. 2. Fab. 8. Hic bos latenti. Curt. Lib. 4. Cap. 4. Hic Rex fatigatus ſtatuit Ægyptum petere. Cicero in Verr. 5. Hic illi flentes rogare, atque orare cœperunt.* Particula ex media latinitate deprompta. *Scheffer.* Celeritatem Regis præſentiæ denotat, quaſi ſtatim, eo ipſo tempore, & momento Rex Medico, aut Medicus Regi ægrotanti adeſſet. *Hic* enim eleganter ſumitur pro eo, qui coram eſt, & oſtenditur, aut digito monſtratur *l. 58. ff. de hæredib. inſtit.* L.

Jaceret] Decumberet; bene de ægrotantibus, *Cic. 9. Epiſt. 20. Ego, te jacente, bona tua comedam. Scheffer.*

Confectus] Proprie, de eo, cujus vires omnes ſunt conſumptæ, & exhauſtæ, vi morbi. Ita *Cicero* paſſim. *Scheffer.*

Rex Urbis ejus] Rex, hic qui ſummam tenet Reipublicæ. Atque ſic antiquitus appellabantur ſingularum quoque urbium moderatores. *Urbis ejus*, ſcilicet in qua exercebat medicinam. Quamquam ego mallem hoc pronomen jungere cum ſequenti vocabulo *experiendi*, ut ſit ſimilis locutio iſti *Pliniana*; *illorum videndi gratia*: nam τὸ experiri, abſolute ita poni vix exiſtimo. *Scheffer.*

Ejus experiendi] Experimur eos, qui ſuam nobis operam locant, mercenarios, inquam, cum eorum opera ütimur. *Plaut. Mercat.*

Co. *Vin' me experiri?* Ly. *Volo.* Co. *mercedem cedo.* Nec ſatis decore ſibi conſuluit *Lambinus*, dum ibi *experiri*, interpretatur, jure & judicio tecum contendere, quin cocus conductus, ait, ſe paratum eſſe operam ſuam præſtare: quam ſi uti & experiri nolit, debere eum tamen mercedem dare. *Schop.* At *experiri* hic eſt *explorare, tentare*: Hoc enim noſter vult, accerſiviſſe medicum hunc novum, & adhibuiſſe commentum, de quo ſequitur, ut per id cognoſceret, artem, atque fidem ejus. Nempe ſic in uſu fuit apud veteres, cum de medicina eſſet dubium. Elegans eſt exemplum apud *Apulejum Lib. 10. Aſini.* In ſceleratiſſima fraudulentiſſimaque muliere. *Non prius*, inquit, *Medicorum optime, non prius chariſſimo mihi marito trades iſtam potionem, quam de eo bonam partem hauſeris ipſe, unde enim ſcio an noxium in ea lateat venenum? Scheffer.* Eſtque vulgaris hujus vocabuli *experiri* ſignificatio, ut pro, tentare, & periculum facere uſurpetur, ſic *experiri* arbiter dicitur an conſilio, ſuo vel auctoritate litem diſcuti paterentur *l. 13. §. 2. ff. de recept. arb.* Ita alibi: *ſi mulas tibi dedero, ut experiaris l. 20. §. 1. ff. de præſcr. verb. Boves dare experiundos l. 52. §. quidam. ff. ad leg. Aquil. Equos venales experiundos dare d. l. 20. ff. de præſcr. verb. Experiundum* quid dare, & accipere *l. 13. §. ff. commod.* L.

Poſito] Pro, *propoſito*, imitatione *Virgilii Lib. 3. Æneid.*

> *Invitat preciis animos, & præmia ponit.*

Scheffer. De hoc verbo *ponere*, & variis ejus ſignificationibus vide quæ ſcripſi infra, *Lib. 2. Fab. 5. Verſ. 9.* L.

Timore mortis] Imminentis ex hauſtu poculi toxatici, ſicut credebat, quod ſcribo, ne quis erret, ac de timore à Rege accipiat. *Scheffer.*

Prudentia] Scientia, peritia, ſic *prudentiam literarum* dixit *Cicero*, & *prudentiam operum*, *Ovidius.* Pari ſenſu apud *Columellam Lib. 2. Cap. 2. Prudens agricolationis* legitur. *Scheffer.* Hinc *jurisprudentia* pro notitia, ſcientia, & cognitione juris §. 1. *Inſt. de juſt. & jur.* Et *Iuris conſulti* ſimpliciter *prudentes* dicuntur *l. 4. C. de teſtam. mil. l. 4. C. de collationib. l. 2. §. 5. ff. de Orig. jur. l. 36. ff. de ſtatu liber.* Qui & *juriſprudentes* dicuntur *l. 1. C. de ingen. man. l. 2. in fin. ff. quis ord. in bon. poſſeſſ. ſerv.* Aliter *prudens* in genere pro *ſapiente* ſumitur, ſic *prudentes viri l. 6. C. de teſtam. mil. l. 12. C. ad Sc. Vellej. l. 6. §. viris. ff. ad municipal. Horat. Carm. Lib. 3. Ode 29.*

> *Prudens futuri temporis exitum*
> *Calliginoſa nocte premit Deus,*
> *Ridetque ſi mortalis ultra,*
> *Fas trepidat.* ———

L.

Nobilem]

Nobilem] Refertur ad claritatem famæ. Nam præcedit; *acquiſivit ſibi famam. Curtius: Erat inter nobiles Medicos ſecutus Philippus. Scheffer.*

Rex advocata concione hæc addidit:
Quantæ putatis eſſe vos dementiæ,
Qui capita veſtra non dubitatis credere,
Cui calceandos nemo commiſerit pedes?
Hoc pertinere vere ad illos dixerim
Quorum ſtultitiæ quæſtus impudentia eſt.

Capita] Vide ſupra *Fab.* 8. Elegantiſſime hic autem uſurpatur propter ſequens *pedes*, augetque dicti acrimoniam ex oppoſitione. *Scheffer.* De capite tanquam corporis parte principali, cui hic opponuntur pedes, vide quæ ſcripſi ſupra, *dict. Fab.* 8. *Verſ. penult.* L.

Calceandos] Calceis inſtruendos, muniendos, probum verbum. Nam & *Plautus*, quamvis per jocum, *dentes calceatos* dixit, *in Capt.* & *calceare ſoccis* uſurpat *Plinius* ex *Varrone Lib.* 36. *Cap.* 5. *Scheffer.*

Commiſerit] Eleganter: nam præcedit credere, & pro eodem ſumitur, dixi ſupra: *Fab.* 8. *Verſ.* 8. L.

Impudentia] Scripſerim, *imprudentia*, propter verba præcedentia: *non artis ulla medicum ſe prudentia* &c. Cui nunc opponitur *imprudentia*, quæ quamvis *imperitiam* ſignificat, ut *Imprudentia Aſſeſſoris l.* 2. *ff. quod quiſque jur. Judicis, l.* 51. *ff. de evict. l.* 5. §. *ſi judex. ff. de oblig. & act. l. ult. ff. de extraord. cognit.* §. *ult. Inſt. de oblig. quæ ex quaſi del.* Vide Libellum noſtrum variarum lectionum huic operi adjunctum. L.

FABULA DECIMA QUINTA.

Aſinus ad Senem Paſtorem.

IN principatu commutando ſæpius,
Nil præter domini mores mutant pauperes.
Id eſſe verum parva hæc Fabella indicat.
Aſellum in prato timidus paſcebat ſenex:
Is hoſtium clamore ſubito territus,
Suadebat aſino fugere, ne poſſent capi.

A*Sinus ad ſenem Paſtorem*] Eodem fere modo fabulatur *Camerarius* de Aſino, & Vitulo *p* 232. *Rigalt.*

Principatu] Generatim ſic appellat imperium quodvis. *Scheffer.*

In principatu commutando] Elegans in hanc Fabulam exemplum Politicum vide apud *Tacit.* 1. *Annal. in Princ.* ubi dicit, Auguſtum, licet mutato imperio, eadem Magiſtratuum vocabula retinuiſſe. *Idem* paulo poſt: *Ne dimiſſos quidem finem eſſe militiæ, ſed apud vexillum retentos, alio vocabulo, eoſdem labores perferre.* L.

Pauperes] Intelligit eos, qui quacunque ex cauſa ſubeſſe aliis coguntur, nullo ſpeciali reſpectu ad inopiam nummorum. *Scheffer.*

Fugere] Pro *fugam* Græca conſuetudine. Niſi quis exiſtimet ſcripſiſſe noſtrum, *fugeret. Scheffer.*

Ne poſſent capi] Id eſt, ne caperentur, ſic *infra Fab.* 23. *An cibo poßit capi.* Plane

M3

ut Afranius apud *Nonium. Ni poſſent homines delinimentis capi:* pro ni caperentur. Vide *Schoppii* noſtri *Veriſimil. Lib.* 2. *Cap.* 20. & *Gul. Canter. Lib.* 2. *Nov. Lect. cap. Rittersh.*

At ille lentus, quæſo, num binas mihi
Clitellas impoſiturum victorem putas?
Senex negavit: ergo quid refert mea
Cui ſerviam, clitellas dum portem meas?

Clitellas] Inſtrumenta lignea, in quibus colligatæ ſarcinæ, imponuntur aſinis, vel equis, *Feſto* teſte. Dicam de his latius, in opere peculiari, *de Re Vehicularia. Scheffer.*

FABULA DECIMA SEXTA.

Ovis, Cervus, & Lupus.

FRaudator homines cum avocat, ſponſore improbo,
Non rem expedire, ſed mala videre expetit.
Ovem rogabat Cervus modium tritici,
Lupo ſponſore: at illa, præmetuens dolum:
Rapere atque abire ſemper adſuevit Lupus;
Tu de conſpectu fugere veloci impetu;
Ubi vos requiram cum dies advenerit?

F*Raudator*] Qui in fraudem creditorum, & eorum fraudandorum cauſa conſilio quid fecit, geſſitve, *fraudator* dicitur *l. 9. §. ſed & ſi quis. ff. de jurejur. l. 6. §. præterea. l. 10. §. ſi fraudator. l. 14. l. 25. l. ult. pr.* & *§. 1. ff. quæ in fraud. credit. l. 2. ff. de curat. bon. dand. l. ult.* C. *de revoc. his quæ in fraud. credit.* Plane in *l. 8. ff. de pos.* fraudator, appellatur Argentarius, qui foro ceſſit. *Creditorum fraudator Cic. Philip. 3.* Idemque *pro Flacco: fraudatorum & inficiatorum impudentiam* conjungit. Hinc *fraudatorium interdictum*, quo in fraudem creditorum geſta revocantur, *l. 67. pr. ff. ad Sc. Trebell. l. 96. ff. de ſolut. l. 1. C. Theod. de in int. reſtit.* Quo pertinet edictum quod proponitur *l. 10. ff. quæ in fraud. cred.* L.

Improbo] Dixi ſupra: *Fab. 5. Vers. ult.* ubi vide. L.

Præme-

Præmetuens] Statim, & in anteceſſum metuens, Sic *Lucret.* & *Jul. Cæſ. B. G. Lib.* 7. *Cap.* 49. Cæterum hic verbum, *inquit*, omittitur ut ſupra *Fab.* 9. nam ovis verba ſunt quæ ſequuntur. *Scheffer.*

Rapere atque abire] Obſerva elegans antitethon in abire, & advenire, ita non erit, cur τὸ *abire* mutes in *avere*: ut quidam præter rem argutus divinabat. *Rittersh.* Eleganter. tu, inquit, ſoles primum rapere, & poſtea cum rapinam feciſti celeriter diſcedere, Sc. ne deprehendaris: & eſt iſta luporum conſuetudo; particula *&*, eſt ex media latinitate deſumpta, quæ hic non tam connectit, quam celeritatem ſignificat, & ſic uſurpaſſe *Virgilium Georg. Lib.* 1. *Vers.* 203. *Servius* teſtatur. Adde *Curt. Lib.* 3. *C.* 6. & *ſeq.* Noſter infra, *Lib.* 3. *Fab. ult. Hominem, inquit, quæro, & abit. Scheffer.*

De conſpectu] *E conſpectu*, ait, *Terentius*: ſed tamen *de* ſic uſurpavit *Cic. in Verr. de complexu parentum ad mortem raptus. Scheffer.*

Ubi vos requiram] Diſſimili in re ſimiliter Dordeilus apud *Plautum in Perſa, Act.* 4. *Sc.* 7.

> *Argentum accepit, abiit: quid ego nunc ſcio.*
> *An jam aſſeratur hoc manu? quo illum ſequor?*
> *In Perſas? nugas.* ———

Nevel.

Hic quaſi non recepturus quod dedi, *Plaut. Trinum. Act.* 4. *Sc.* 3.

> *Si quis mutuum quid dederit, fit ex proprio perditum.*
> *Cum repetas, inimicum amicum beneficio invenis tuo.*

Sen. Epiſt. 19. *in fin. Quidam quo plus debent, magis oderint: leve æs alienum debitorem facit, grave inimicum.* L.

Cum dies advenerit] Juridice hoc quoque dictum eſt, vide *l.* 213. § *cedere diem. de Verb. Sign.* Venire diem ſignificat eum diem veniſſe, quo pecunia peti poſſit. *Rittersh.* Atque hic uſurpatur ſolenniter, pro die ſolutioni præſtituta. Atque ita optimi ſcriptores. *Cornel. Nep. Attic. Cap.* 9. *Cum illa fundum ſecunda fortuna emiſſet in diem.* Vide *Pacatum* noſtrum *Cap.* 18. Et quæ nos ibi in curis. *Scheffer.*

FABULA DECIMA SEPTIMA.

Ovis, Canis, & Lupus.

SOlent mendaces luere pœnas maleficij.
Calumniator ab Ove cum peteret Canis
Quem commendaſſe panem ſe contenderet.
Lupus citatus teſtis, non unum modo
Deberi dixit, verum affirmavit decem.
Ovis damnata falſo teſtimonio,
Quod non debebat, ſolvit. Poſt paucos dies
Ovis jacentem in fovea conſpexit Lupum:
Hæc, inquit, merces fraudis à Superis datur.

OVis, Canis, & Lupus] *Camerarius*: de Cane, & Ove. Hac autem Fabula luſiſſe videtur *Phædrus* in Sejanum, exteroſque delatores, qui multi ſub Tiberio. *Rigalt.*

Maleficii] Delicti, flagitii, criminis, quomodo vox *maleficium* uſurpatur in *l. 52. §. ult. ff. pro ſoc. l. 54. eod. l. 5. §. hæres quoque. ff. de oblig. & act.* Aliter *maleficiorum labe pollutus* dicitur in *l. ult. C. de malefic. mathem.* Id eſt, magicarum, aliarumque ejuſmodi illicitarum artium. Eodemque modo *maleficii crimen* accipe in *l. 1. C. Theod. quor. appel. non recip.*

Et

Et ita, *Haruſpicinam nullum cum maleficiorum cauſis habere conſortium*, cenſent Impp. in *l.* 9. *de malef. & mathem. eod. Cod. Theodos.* L.

Calumniator] Ordo eſt turbatior, ſimpliciter ſe ita habet: Canis calumniator cum peteret panem ab ove, quem contenderat ſe commendaſſe ſc. ovi. *Calumniator*, adjectione hic qui calumnias exercet. Sunt autem calumniæ, *Marcello* ICto. auctore, fruſtratoriæ doloque conceptæ, & male fundatæ actiones. *Scheffer.* Dixi ſupra, de *calumniatore*, & vocabulo *calumnia*, quo ſignificatu hic uſurpatur, vide ergo, *Prol. Verſ.* 5. L.

Commendaſſ] Commendare, eſt deponere *l.* 24. *& l.* 26. *ff. depos. l. commendare.* 186. *ff de V.* 5. At commodare, eſt idem quod utendum dare: repudiata eſt enim Labeonis ſententia, qui aliquid inter hæc duo intereſſe putabat. *l.* 1. §. 1. *ff. commod. Rittersh.* Hac voce eodem ſenſu uſus *Juſtin. Lib.* 35. *Cap.* 3. *Demetrius duos filios apud gnidium, hoſpitem ſuum, cum magno auri pondere commendaverat.* Ubi videſis ampliſſimi *Bongarſii* notas, qui aliquot exemplis id confirmat. *Nevel.* Commendare corpus in *l.* 14. §. *impenſa. junct. l* 4. *ff. de relig. & ſumpt. funer.* eſt temporis cauſa deponere, donec juſtæ ſepulturæ tradatur, & quaſi æternæ ſedi detur. Sic inſcriptio antiqua: OPPRESSUS NECESSITATE CORPORA EORUM FICTILI SARCOPHAGO COMMENDAVERIM DONEC IS LOCUS QUEM EMERAM ÆDIFICARETUR. Unde, *commendatur corpus* dixit *Paul. Lib.* 1. *Sentent. Tit.* 25. L.

Contenderet] Crebro, & conſtanter affirmaret, *Cornel. Nep. in Epam. Cap.* 8. *Sua opera factum contenderent, ut Legi non obedirent. Scheffer.* Vel judicio certaret, & diſceptaret; ſic *Contendere de libertate l.* 2. *ff. ſi ingen. eſſe dic. l.* 24. *ff. de dol. De mutua pecunia l.* 42. *ff de jurej. Cedere vel contendere ultra l.* 1. *ff. de edend.* Eſt quoque in judicio dicere, allegare, affirmare, *l.* 5. *ff. de his quæ ut indign. auf. l.* 10. §. *quod ait. ff. quæ in fraud. credit. l.* 45. *ff. famil. ercisc. l.* 68. *ff. de rei vind.* Atque ita *contendere*, & *negare* adverſantur *l.* 2. *ff. ſi serv. vind.* L.

Lupus citatus teſtis] Quaſi miniſter, & aſſeſſor furis judicis. Vide *Vet. Interpr. Juven. Sat.* 3. *Verſ.* 46. *Rigalt.*

Jacentem in fovea] Infra *Lib.* 3. *Fab.* 2.

Panthera imprudens olim in foveam incidit.

Vide *l.* 28. *ff. ad leg. Aquil.* Foveæ, ὀρύγματα, ποδάγραι, ποδοκλάσαι. Non ſolum ferarum, ſed & hoſtium capiendorum cauſa factæ *Suid. in* ποδάγρα. Τάφρους ὤρυξε καὶ ποδάγρας ὑφῆκεν ὡς θηρίοις τοῖς πολεμίοις. *Curius Fortunatian. Leno qua parte venturos ad ſe adoleſcentes ſciebat, nocte foveam fecit occultam, & juvenes perierunt. Rigalt.*

FABULA DECIMA OCTAVA.

Mulier Parturiens.

NEmo libenter recolit, qui læſit locum.
Inſtante partu, Mulier, peractis menſibus
Humo jacebat, flebiles gemitus ciens.

NEmo libenter recolit, qui læſit locum] Sententia hæc expreſſa eſt ex *Amphidis* Comici verſibus:

Ἐν οἷς ἂν ἀτυχήσῃ τις ἄνθρωπος τόποις
Ἥκιστα τούτοις πλησιάζων ἥδεται.

Rittersh. Prudens *Naſonis* conſilium 2. *de Remed. Amor.*

Et loca ſæpe nocent, fugito loca conſcia veſtri
Concubitus, cauſas illa doloris habent.

Sic nebulo quidam in *Petron. Satyr.* locum in quo nihil fecerat, metuebat: *in idem Platanona deſcendi, etiamſi locum inauſpicatum timebam. Rigalt.* Docte *Ovid. Triſt.* 3. *Eleg.* 1.

At nunc (tanta meo comes eſt inſania morbo)
Saxa meum refero rurſus ad icta pedem.
Scilicet ut victus repetit gladiator arenam,
Et redit ad tumidas naufraga puppis aquas.

Sic apud *Juſtin. Lib.* 18. *Cap.* 9. *Fingit ſe ad eum migrare velle, ne amplius ei mariti domus, cupidæ oblivionis gravem luctus imaginem renovaret, neve ultra amara admonitio oculis ejus occurrat. Nevel.* Sic *Virgilius, Fraudem loci* dixit *Lib.* 9. *Æneid.* & *Curt. Lib.* 5. *Cap.* 5. Ubi videte *Freinshemium. Scheffer.*

Recolit]

Recolit] Denuo, & ſæpius ad eum venit, repetit, eum reviſit, ſic *reclamant* infra. *Lib* 4. *Fab.* 16. *Scheffer.*

Læſit] Lædi proprie corpus dicitur, vulnere aliquo, vel calamitate illata *l. ult. ff. de his qui effud. vel dejec. l. ult. ff. de muner. & honor.* Sic *Alterum non lædere l.* 10. §. 1. *ff. de Iuſtit. & jur.* Id eſt, damno, vel injuria adficere. *Si ignis alienans ſegetem vel vineam læſerit l.* 30. §. *ult. ff. ad leg. Æquil.* Hic autem pro calamitate, & afflictione corporis uſurpatur. L.

Peractis menſibus] Novem ſcilicet, & decimo inchoato. Idem frequentiſſimum partus tempus. *Varro Myſteriis: Naſcimur enim ſpiſſius quam emorimur. Vix duo homines decem menſibus edolatum unum reddunt puerum, contra una peſtilentia hoſtica acies puncto temporis immanes acervos facit. Rittersh.* Vocabulum, *peractis*, quaſi exactis, finitis. Sic *Plaut. Amphitr.*

——— *menſes jam tibi exactos vides.*

Schop. Vide & *Plaut. Ciſtell. Act.* 1. *Sc.* 3. *Vers.* 13. Et *Curt. Lib.* 10. *Cap.* 25. *Exactos menſes ſolus exſpectat, & jam divinat marem eſſe conceptum. Nevel.*

Humo] *Ovid. Epiſt. Heroid.* 14.

——— *nuda recumbit humo.*

Et *Lib.* 4. *Metamorph.*

Et jacuit reſupinus humo. ———

Et poſt:

Sedit humo nuda. ———

Scheffer. Eleganter hic *humo jacebat.* Jacere enim proprie dicitur, quod humi ſitum eſt. *Res quæ in littore poſt naufragium jacent. l.* 1. §. *ult. ff. de incend. ruin. Jacens res ex naufragio l.* 5. *ff. eod. Qui alienum quid jacens, lucri faciendi cauſa ſuſtulit l.* 43. § *qui alienum. ff. de furt. Jacet in ſtabulo ſtercus. l.* 7. *ff. de action. empt. Alicubi jacebant merces in angulo aliquo l.* 4. §. *ult. ff. de leg. Rhod. de jact.* L.

Flebiles gemitus ciens] Venus apud *Coluthum*:

——— Φιλότητος ἐμῆς ἱμερὸν εἰς ἔργον ἰλοῦσαι

Πολλάκις ὠδῖνεσι καὶ ἐνίσχουσι γυναῖκες.

Rigalt. Poëtam ſuum reſpicit, qui ſic *Lib.* 3. *Georg.*

Extremosque ciet gemitus. ———

Eodem modo, infra. *Lib.* 4. *Fab.* 21. *Scheffer.*

Vir eſt hortatus, corpus lecto reciperet
Onus naturæ melius quo deponeret.
Minime, inquit, illo poſſe confido loco
Malum finiri quo conceptum eſt initio.

Vir eſt hortatus] Vir, pro marito, abſolutum pro relato, quo nihil fere, quicquam apud *Plautum* frequentius. Sic *Amphitr. Tuus ego vir ſum?* Similiter apud eundem, mulier alicujus, pro uxore, ſæpius ſic Penelope ad procos de Ulixe ſuo in libero Carmine:

Qui quoniam periit, modo vos intendite: qualem
Eſſe virum ſciero, vir ſit ut ille meus.

Schop.

Reciperet] Pro, *ut reciperet*, recipere corpus lecto, ut, *recipere aliquem domo, lare*, & ſimilia. *Corpus* laſſa & defatigata membra ſignificat; & ſic *Sen. Herc. Oet. reddere corpus morbo. Scheffer.*

Onus naturæ] *Pondus uteri*, dixit, *Propert. Lib.* 4. *Eleg.* 7.

Idem ego cum Cynaræ traheret Lucina dolores
Et facerent uteri pondera lenta moram.

Nevelet. Num intelligit impoſitum à natura, an potius partes muliebres, per *naturam* innuit? Poſteriori modo dictum eſſet, *Onus naturæ*, ſicut *Onus ventris*, & *Onus uteri*, apud *Ovidium. Scheffer.*

Malum finiri] Hoc tamen malo laborans mulier, ſana cenſetur: maximum enim, ac præcipuum fœminarum munus eſt, hoc malum accipere, & conceptum tueri. Vide *l.* 14. §. 1. *ff. de Ædilit. edict. Rigalt.* Eas enim ad hoc natura progenuit, ut

ut partus ederent, & maxima eis cupiditas in hoc conſtituta eſt, *l. 2. C. de indict. viduit.* Tamen propter partus periculum, & ipſam liberorum procreationem, multa mulieribus privilegia ſunt indulta, *l. ult. C. qui pot. in pign.* Mater enim parturire liberos parere, & nutrire dicitur, pater tantum ſuperfluum eis voluptatis originem facere *Nov.* 162. *Cap.* 3. *in fin.* Et ex recenti puerperio decumbenti mors præ foribus conſiſtere dicitur *Nov. Leon.* 17. Sed de Illyricanis mulieribus refert *Varro Lib.* 2. *de re Ruſt. Cap.* 10. *in fin.* Eas prægnantes ſæpe cum venit pariendi tempus, non longe ab opere diſcedere, ibique enixas, pueros referre, quos non peperiſſe, ſed inveniſſe putes. Idemque de Iberis mulieribus refert *Clemens Alexandrin.* 42. L.

Conceptum eſt] Vetus Gloſſ. Συνέλαβεν ἐπὶ γυναικὸς. *Concepit. Rigalt.* Acceptum. Sic, *Concipere maculam*, dixit *Cic. pro Roſc. Amer.* Sed hic elegans eſt, in reſpectu ad conceptionem partus, de qua hoc loco agitur. *Scheffer.*

FABULA

FABULA DECIMA NONA.

Canis Parturiens.

Habent inſidias hominis blanditiæ mali;
Quas ut vitemus, verſus ſubjecti monent.
Canis parturiens cum rogaſſet alteram,
Ut fætum in ejus tugurio deponeret,

C*Anis parturiens*] Vide *Camerar. p.* 173. *Rigalt.*

Habent inſidias homines blanditiæ mali] De hujusmodi homine recte uſurpabis verſum *Lucilianum*:

Quanto blandior, hoc tanto vehementius mordet.

Refert *Nonius* in improbus. *Rittersh.* Habent, *id eſt*, continent in ſe, optime. Sic enim *Lucilius*, quem forte reſpexit:

Virtus eſt homini ſcire id quod quæque habeat res.

Cornel. Nep. vita Traſibuli Cap. 3. *Corona nullam habuit invidiam* Adde *Vellej. Paterc. Lib.* 3. *Cap.* 76. *Sen. Troad. Vers.* 862. *Scheffer.* Atque ita frequentius etiam ICtis. uſurpatur pro continere ſcilicet, & recipere. *Nullum habet in ſe delictum. l.* 1. §. *ſed ſciendum. ff. de Ædil. edict. Habet ſummam æquitatem l.* 15. *ff. de precar. Juvenal. Sat.* 8. *Vers.* 141.

Omne animi vitium tanto conſpectius in ſe
Crimen habet, quanto major qui peccat habetur.

L.

Rogaſſet] Id eſt, petiiſſet ab altera, *rogare* enim ſimpliciter petere, vel utendum petere ſignificat *l.* 5. §. 10. *ff. commod.* Sic *rogare commodatum l.* 5. §. *interdum.* & *l.* 22.

l. 22. *ff eod. Rogare mutuam pecuniam*, id eſt, petere *l.* 9. §. *ult. ff. de reb. cred. rogare precario.* [illegible] *l.* 21. §. *ult. l.* 36. *ff. de acquir. poſſeſſ.* Item *Rogatio precarii l.* 3. *ff. de piger. act. l.* 23. §. *ult. ff. de precar.* L.

Alteram] Alter, pro, alio quovis, ſicut viciſſim, *alium* pro altero. *Plaut. Captiv.*

Captus fuit in pugna Hegionis filius,
Alium quadrimum fugiens ſervus vendidit.

Apulej. 4. *de Aſin. Namque ille alius aſtus divinato, & ante capto meo cogitatu* &c. Et *Lib.* 5. de colloquio duorum ſororum: *ſuſcipit alia*, id eſt, altera reſpondet. Et *eod. libro: pervenit ad civitatem aliam, in qua pari modo ſoror morabatur alia. Schop.* Sic *alter*, pro, alio. *Cic. de Offic.* 3. *Detrahere autem alteri, ſui commodi cauſa*, &c. *Plaut.*

Qui de altero obloquitur, ipſum ſe contueri oportet.

Adde infra *Verſ.* 7. *Scheffer.*

Deponeret] Pro, *deponere liceret.* Proprie autem *deponeret*, & in reſpectu ad fœtum quem ſupra *Fab. præc.* dixit, *onus*, ubi pariter ſic τὸ *deponere* uſurpat. *Ponere*, ait, infra, *Lib.* 2. *Fab.* 4. *Scheffer.*

Facile impetravit; dein repoſcenti locum
Preces admovit; tempus exorans breve,
Dum firmiores poſſet catulos ducere.
Hoc quoque conſumpto flagitare validius
Cubile cœpit. Si mihi, & turbæ meæ
Par, inquit, eſſe potueris, cedam loco.

Preces admovit] Sic & infra loquitur *Lib.* 3. *Fab.* 16. & *Lib.* 4. *in fin. ubi Poëta ſect.* 2. Et *Ovid. Lib.* 3. *Eleg.* 7. de Ponto:

Quam quas admorint, non valuiſſe preces.

Alia in hanc rem adfert *Schoppius* noſter, *Suſpect. Lect. Lib.* 3. *Epiſt.* 3. *Rittersh. Plaut. in Ciſtel. Act.* 2. *Sc.* 2.

Quot illi blanditos? quid illi promiſi boni?
Quod admovi illi fabricas? quot fallacias?

Nevelet. Eleganter, de eo, qui ab initio ſtudet obtinere, ſicut, *machinæ admoveri*, dicuntur. *Scheffer.*

Exorans] Diu multumque orans. Et ſic puto uſurpaſſe *Virgilium*. 3. *Æneid. Verſ.* 370. ubi canit:

Exorat pacem Divum. ————

Servius, ait, *impetrat pacem*, quia *orare*, ſit *petere*, *exorare*, autem *impetrare*, fruſtra: Nam *Plautus* ante *Virgilium* hoc modo: *Mil. Glor. Act.* 4. *Sc.* 6.

———— *Veneri pol habeo gratiam,*
Tandemque exoro, & quaſo ut ejus mihi ſit copia
Quem amo, quemque expetiſſe, benignuſque erga me ut ſiet.

Ita habet editio *Gryphiana*; nam vulgo qui non intelligebant, fecerunt *orat. Scheffer.* Certum eſt vocabulum hoc ICtis. noſtris ita uſurpari ut ſit cum effectu orare, & orando, ac precibus impetrare. Sic in *l.* 3. *ff. de obſeq. par. & patr. praſt. Poſtea exoratus, accepto ab eo pretio, eum manumiſit. Si pater precibus exoratus injuriam ſuam remiſerit l.* 5. §. *ult. ff. ad leg. Jul. de vi Publ. Exorato accuſatore, Sueton. in Auguſt. Cap.* 56. L.

Ducere] Proprie de beſtiis, cum catulos ſuos ægre adhuc incedentes, poſt ſe trahunt. Eſt qui pro, *educere* poſitum exiſtimat; ſed alterum magis probo. *Plinius* de cervis & eorum hinnulis *Lib.* 7. *Cap.* 32. *Ad prærupta ducunt. Scheffer.* Duci, & ferri, ſeparantur, in *l. un. ff. ſi quis in jus voc. non ier. l.* 87. *ff. de evict.* Hoc ad ea quæ anima carent, illud ad ſe moventia pertinet. *Duci in jus, Liv. Lib.* 2. Eoque ſenſu accipiendum eſt verbum hoc in Titulo *Edicti Prætorii:* Qui neque ſequantur, neque ducantur: Cujus ſit mentio in Inſcriptione *l.* 48. *ff. de Verb. Sign. Duci in carcerem l.* 2. *ff. de in jus voc. Duci*, quoque in vincula duci ſignificat *l.* 2. §. *exactis. ff. de orig. jur. l.* 13. §. *ſi quis. ff. de injur.*

Et *Cic. Lib.* 2. *de orat. Qui judicatum duci videns.* Etiam de funeribus uſurpatur: *Virgil.* 4. *Georg.*

——— *& triſtia funera ducunt.*

Ubi *Servius*: *Ducunt, cum exequiali ſcilicet pompa, & ducere proprie funerum eſt.* Unde *Perſius*:

——— *Nerio jam tertia ducitur uxor.*

L.

FABULA VIGESIMA.

Canes Famelici.

STultum Conſilium non modo effectu caret,
Sed ad perniciem quoque mortales devocat.
Corium depreſſum in fluvio viderunt canes:
Id ut commeſſe extractum poſſent facilius,
Aquam cœpere bibere; ſed rupti prius
Ibi periere, quam quod petierant, contingerent.

CAnes famelici] *Camerarius p.* 389. *Rigalt.*

Effectu caret] Nequit effici: quomodo *culpa caret*, pro, nequit culpari, apud *Terentium* & alios, aut *reditu carent vela*, apud *Ovidium* pro, nequeunt redire. *Schæffer.*

Stultum Conſilium] Imperitum; *ſtultus* enim imperitum ſignificat, *l.* 9. §. *ſi quis jus. ff. de jur. & fact. ignor. l.* 4. *ff. quod vi aut clam.* Et ſtultitia, imperitia eſt *l.* 51. *ff. de evict.* Sic *ſtultitia emptoris l.* 3. *ff. ad leg. Falcid.* Et *ſtultitia teſtatoria, l.* 13. *ff. de manumiſſ. teſtam.* L.

Ad perniciem quoque mortales devocat] Sic & infra loquitur. *Lib.* 3. *Fab.* 5. *ſucceſſus ad perniciem multos devocat. Rittersh.* Eſtque rarum hoc verbum, quo & *Cornel. Nep.* utitur; *ut quos invocatos in foro viderat, omnes devocaret. Schop.* Hic idem ſignificat, quod *vocat*, eleganter in reſpectu ad celeritatem, qua pernicies ſequitur.

quitur. Sic & *Devocare ad auxilium*, apud *Livium* ligitur *Lib.* 6. *Scheffer.* Ita *Devocare ad munus*, *l. ult. C. de filiis fam. & quemadm. Lib.* 10. Et *Devocari ad obſequium l.* 1. *C. ne ruſtican. Devocari in judicium quæſtio l.* 1. *C. de ord. judic. Devocari in irritum l.* 41. *C. de liber. cauſ. l.* 3. *C. ſi ex falſ. inſtrum.* L.

Depreſſum in fluvio] Ab alutario videlicet. Sic enim ſolent, unde ſimul liquet, *Corium*, hic denotari ſicut eſt detractum pecori. *Scheffer.* Atque ita *Corium* bovis mortui uſurpatur in *l.* 49. *pr. ff. de legat.* 2. L.

Rupti] Diſrupti, nimio videlicet aquæ potu; quomodo apud *Virgil.* 8. *Eclog.*

——— *Cantando rumpitur anguis.*

Vide infra, *Fab.* 24. *Scheffer.*

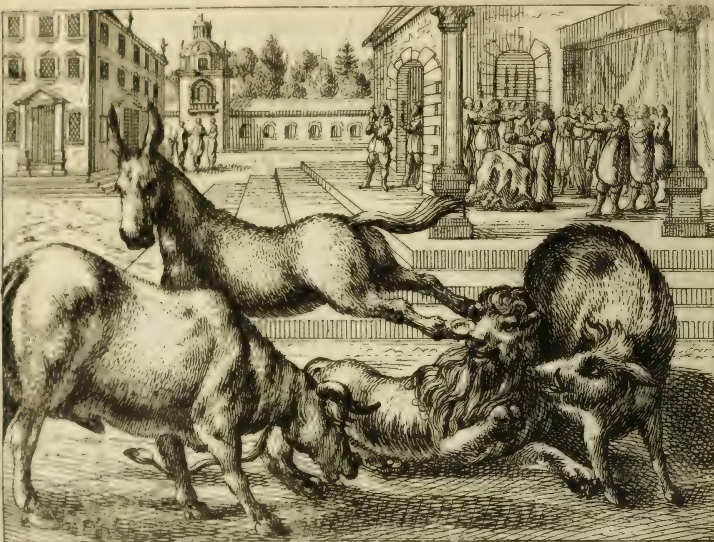
Contingerent] Tangerent, attingerent, manente ſcilicet, eadam fluminis altitudine. *Virgilius*, rurſum 2. *Æneid.*

——— *Funemque manu contingere gaudent.*

Scheffer.

FABULA VIGESIMA PRIMA.

Leo Senex, Aper, Taurus, & Aſinus.

QUicunque amiſit dignitatem priſtinam,
Ignavis etiam jocus eſt, in caſu gravi.
Defectus annis, & deſertus viribus
Leo cum jaceret, ſpiritum extremum trahens.

LEo Senex] Camerarius p. 179. *Rigalt.*

Ignavis] Ignavus, pro timido. Congruit autem cum hac ſententia illud quod eſt apud *Ciceronem*: *Ubi non ſis qui fueris, non eſt cur velis vivere. Rittersh.*

Jocus] Eleganter hoc dictum: Nam jocus, ut & ludus, pro re abjecta, & levi, quæ merito ludibrio haberi poſſit. *Cic. pro Flacco*, de Græcorum levitate: *Num illos idem putatis? quibus jusjurandum jocus eſt, teſtimonium ludus*, &c. *Catullus*:

Jocum me putat eſſe mœcha turpis.

Propert:

Fallaci Dominæ me putat eſſe jocum. Scheffer.

Defectus annis] Quem ſcilicet anni deficiebant:

Nam vita morti propior eſt cotidie.

Hominem ſexagenarium, cui ſexaginta quinque annorum vita vivenda eſt, anni deficiunt: Nempe quinque tantum illi ſuperſunt. *Martial.* 13. *Epigr.* 77.

Dulcia defecta modulatur carmina lingua.

Et *Tacit. Annal.* 4. *Lentulus ſenectutis extremæ, Tubero defecto corpore.* Defectæ domus, & fænei defective homines *C. Theod. de indulgent. debit.* Atque ita rectiſſima lectio *Apul. Aſin. Aur.* 4. *Jamque confecta bona parte itineris, & vitæ ſpatio defectus, & ſarcinæ pondere depreſſus.* Vide

Vide *Vet. Interp. Iuven. Sat.* 3. *Verſ.* 289. Vetus Gloſſa: *Deficit* κάμνει, λειποθυμεῖ. *Defectus* ut contrario ſenſu, *refectus*. *Defectus annis*: ut infra *Lib.* 5. *Defectus pilis*. Suſtine igitur mutandi pruriginem. *Rigalt.* *Columella Lib.* 5. *Cap.* 6. *Primam quamque arborem ſenio defectam tollere. Ulpian. l.* 3. *ff. ad Sc. Silan. Ignoſcitur etiam his qui ætate defecti ſunt. Rutgers. Lib.* 5. *Var. Lect. Cap.* 10. Vocabulum hoc vindicat *Terentio* quoque ex Scholiaſte *Juvenalis*, qui ſic verſum ejus *Adolph. Act.* 2. *Sc.* 2. retulit: *Ego vapulando ille verberando, uſque ambò defecti ſumus. Scheffer.* Sic *Deficere ætas* dicitur *Quintilian. declamat.* 206. *Deficere judicium l.* 16. *C. famil. erciſc.* Simili fere ſignificatu *deficere* eſt animam agere, exſpirare, mori, *l.* 8. §. *hoſtes. ff. de pæn. l.* 32. §. *ſi ambo. ff. de donat. int. vir. & uxor. l.* 22. §. *nec vero. C. de admin. tut. Deficiens*, id eſt, moriens *l.* 3. *C. Theod. de teſtam. Deficientis voluntas l.* 1. *C. Theodoſ. ad leg. Cornel. de falſ. Martialis*, de ſervo quem in extremis conſtitutum Dominus manumiſerat:

Senſit deficiens ſua præmia. ——

L.

Deſertus viribus] Omiſſa præpoſitione *à*. Sic *Tacit.* 3. *Annal.* 20. *Neque prælium omiſit, donec deſertus ſuis caderet. Scheffer.*

Jaceret] Sic fere ſolent de ægrotis. Noſter ſupra: *Fab.* 14. *Cum jaceret morbo confectus gravi. Scheffer.* Hic quaſi proſtratus eſſet, quomodo uſurpatur ab *Ovid. Lib.* 13. *Metamorph. Verſ.* 198.

—— *per me jacet inclytus Hector.*

Et ſic *Virgil. Lib.* 2. *Æneid.*

Jacet ingens littore truncus.
Avulſumque humeris caput, & ſine nomine corpus.

L.

Trahens] Eleganter difficultatem, & ultimos conatus vivendi exprimit. *Columel. Lib.* 7. *Cap.* 9. *Cum quodam impedimento tractus ſpiritus. Curt. Lib.* 3. *Cap.* 6. *Spiritus meus ſemper quidem ex te pependit; ſed nunc vere ſacro, & venerabili ore trahitur. Scheffer.*

Aper fulmineis ad eum venit dentibus,
Et vindicavit ictu veterem injuriam.
Infeſtus Taurus mox confodit cornibus
Hoſtile corpus; Aſinus ut vidit ferum
Impune lædi; calcibus frontem exterit.

Aper fulmineis dentibus] *Ovid.* 10. *Metam*:

Fulmen habent acres in aduncis dentibus Apri.

Auſon. Monoſyllab. Hiſtor.

Cædis Adoneæ mala gloria fulmineus ſus.

Et idem *Epiſt. ad Theonem*:

Stringere fulmineo venabula cominus hoſti.

Quæ de Apro intelligenda eſſe, ex præcedentibus intelligitur:

Aut ſpumantis Apri curſum clamoribus urges.

Oppianus noſter *Lib.* 3. *Cyneger. Verſ.* 379. Luculentis verſibus, hanc vim dentis aprugni, deſcribit:

Ἔστι δέ τις κάπρεοιο φάτις πέρι, λευκὸν ὀδόντα
Λάθελον ἐντὸς ἔμεν μαλερὴν πυρόεσσαν ἀϋτμήν.
Σῆμα δ' ἐφημερίοισιν ἀειφραδὲς ἐρρίζωται.
Ὁππότε γὰρ πολὺς ὄχλος ἐπήτριμος ἀγρευτήρων
Σὺν κυσὶν ἐυλόγχοισι ποτὶ χθόνα θῆρα βάλωνται.
Αἰχμῇσιν δολιχῇσιν ὑπασσύτερον δαμάσαντες,
Δὴ τότ' ἀπ' αὐχένος εἴ τις ἀειράμενος τρίχα λεπτήν.
Θηρὸς ἔτ' ἀσθμαίνοντος ἐνιχρίμψειεν ὀδόντι,
Αἶψα μάλα σφαιρηδὸν ἀνέδραμεν αἰθομένη θρίξ.

Καὶ δ' αὐτοῖσι κύνεσσιν ἐπὶ πλευρῆς ἐκάπροθεν.
Ἔνθα συὸς γενύων πέλασαν αἴθωνες ὀδόντες.
Ἴχνια πυρσευθέντα διὰ ῥινοῖο τέτανται.

Rittersh. Mutuatus hoc eſt noſter ab *Ovidio* qui de apro ſcripſerat:

Fulmineo celeres diſsipat ore canes.

Fab. Ac proprie de apro dicitur, propter candorem inter nigras ſetas. Notat & ictus repentinos, ut vult *Rittershuſius*. *Fulmineum enſem*, binis locis dixit *Virgilius*, propter ſplendorem, candoremque, quem puto hic ut alias imitatum eſſe noſtrum. *Scheffer.*

Ictu] Proprie de morſu Aprorum. *Ovid.* 8. *Metam.* *Verſ.* 344.

——— *obliquo latrantes diſsipat ictu.*

Scheffer. Et ſumitur pro percuſſione, qua vulnus infligitur *l.* 11. §. *ſed ſi plures. l.* 15. §. *ult. l.* 51. *ff. de leg. Aquil. l. ult. ff. ad leg. Cornel. de ſicar. Prope uno ictu, & uno impetu utrumque occidere l.* 23. §. *ult. ff. ad leg. Jul. de adult. Si equa à te ictu percuſſa, l.* 27. *ff. ad leg. Aquil.* Eleganter autem hic: *fulmineis dentibus, ictu vindicavit* &c. Quoniam vocabulum *ictus* frequentius de fulmine uſurpatur, propter vim ejus majorem. Sic *Ictu fulminis deciſtis armamentis l.* 6. *ff. de leg. Rhod. de jact. Cic.* 3. *offic Ictu fulminis deflagravit. Horat. Lib.* 3. *Ode* 16.

Aurum per medios ire ſatellites
Et perrumpere amat ſaxa potentius
Ictu fulmineo. ———

Sic *Icta fulmine domus*; *Sueton. in Auguſt. Cap.* 29. *L.*

Frontem exterit] Ἐξεγκεφαλίζει, excerebrat. *Rigalt.* Comminuit, terendo, & calcitrando confringit. Ita *Stat. Thebaid.* 10.

——— *gravis exterit artus*
Ungula. ———

Conſule & *Ovidium* 1. *Amor. Eleg.* 9. *Verſ.* 12. Ibique doctiſſimas N. *Heinſii* notas. *Scheffer.*

At ille exſpirans: fortes indigne tuli
Mihi inſultare; te, naturæ dedecus,
Quod ferre certe cogor, bis videor mori.

Indigne] Cum indignatione, refertur ad perſonam hoc loco, quod notandum, *Cicero* uſurpavit de re: *Suetonius* abſolute poſuit hoc ſenſu. *Scheffer.*

Inſultare] De iis qui injurias per ludibrium inferunt. *Serv. ad Virgil. Æneid.* 2. *Verſ.* 330. *Inſultare eſt in alienum dolorem gaudere. Scheffer.*

Naturæ dedecus] Sic eleganter vocat aſinum. *Rittersh.* Infra: *Siniſtra quos in lucem natura extulit. Rigalt.* Eleganter de quo formato, natura non tam laudem meruit, quam dedecus. Aſinum intelligit. Et ſic *Cicero Dedecus familiæ*, pro Rabirio uſurpavit. *Scheffer.*

Quod ferre cogor, bis videor mori] Æſopus præceps mittendus: ὦ Ζεῦ, εἶπε, τί ποτέ σε ἠδίκησα, ὅτι οὕτω παρὰ λόγον ἀπόλλυμαι; καὶ ταῦτα οὐθ' ὑφ' ἵππων γενναίων, οὐθ' ἡμιόνων ἀγαθῶν ἀναρείων ἐυτελεστάτων. *Avien. Fab. ult. Rigalt.* Ab adverſario magno vinci, vel detrimentum accipere, ſolatium quoddam eſt, & lenius ferri poteſt, unde illud apud Principem Poëtarum:

Æneæ magni dextra cadis. ———

Et *Ovid.* 12. *Metamorph.*

Quiſquis es, ô juvenis, dixit, ſolamen habeto
Mortis, ab Æmonio quod ſis jugulatus Achille.

Pulcherrime *Accius* in armorum judicio, referente *Macrobio Lib.* 6. *Saturnal. Cap.* 1. *Nam trophæum ferre me à forti viro pulchrum eſt. Sin autem & vincar, vinci à tali, nullum eſt probrum.* At à vili, & abjecto, atque ignavo ſuperari, ſummum probrum, maximeque pudendum, & dolendum eſt: formula illa *bis mori*, vel *interimi*, vel *perire*, quaſi proverbialis eſt, uſurpata etiam ab aliis: ut in Senario Mimographi. *Bis enim mori, eſt alterius arbitrio*

arbitrio mori. Et: *Bis interimitur, qui ſuis armis perit.* Sic ſupra: *Fab.* 8. *Bis peccat.* Sic *Publius Syrus*: *Bis vincit, qui ſe vincit in victoria. Rittersh.* Bis mori, intellige ſemel per vim, iterum per infamiam ex auctore ejus, cum fama bona ſit velut altera vita, & ob id vitæ æquipareтur. *Scheffer. Ferre* hic *pati* ſignificat, modo uti ſæpius: *Nec enim ferre debet Prætor.* *l.* 7. §. 2. *ff. de injur. Quis ferat? l.* 11. *C. comm. utr. judic.* L.

Quod ferre certe cogor] Alexandri milites apud *Curt. Lib.* 10. *Cap.* 14. Idem voluere, dum ajunt: *Milites tui, cives tui cognita cauſa, captivis ſuis ducentibus trahuntur ad pœnam, ſi mortem meruiſſe judicas, ſaltem miniſtros ſupplicii muta. Nevelet.*

FABULA VIGESIMA SECUNDA.

Muſtela, & Homo.

MUſtela ab homine prenſa, cum inſtantem necem
Effugere vellet, quæſo, inquit, parce mihi
Quæ tibi moleſtis muribus purgo domum;
Reſpondit ille, facerem, ſi cauſa mea
Gratum eſſet, & dediſſem veniam ſupplici:

MUſtela & homo] *Camerarius p.* 188. & 312. *Rigalt.*

Homine] Ita ſolent de ignoto, ac incerto, *Virgil.* 7. *Æneid.* & *Plaut. Pſeud. Act.* 4. *Sc.* 2. *Quis hic homo Chlamydatus eſt? Scheffer.*

Tibi] Num cohæret, *tibi purgo*, an, *tibi moleſtis?* poſterius puto. *Scheffer.*

Moleſtis muribus purgo domum] *Pallad. de Cato:* 4. *Epigram: Vet:*

Mordaces morſu ſolitus conſumere mures,
Invitũ & domibus perdere dente genus.

Rigalt. Omiſſa præpoſitione, quam fere alii apponunt. *Cato de re Ruſt.* 66. *A foliis & ſtercore purgato.* Sed ut noſter, ita & *Pallad.* in *Apr. T.* 8. *Purganda ſunt alvearia ſordibus.* Adde *Tacit.* 3. *Annal.* 17. 1 *Scheffer.*

Moleſtis] Quaſi qui te tædio afficiunt, & continuo vexant: ſic *Moleſtus adverſarius* dicitur *l.* 4. §. 1. *ff. de alien. judic. mut. cauſ. fact.* L.

Gratum eſſet] Gallicè, *je t'en aurois obligation.* Ita, *Terentius*, intelligendus, *dum gratum eſſe potuit* &c. *Fab.*

Supplici] Quia ſuppliciter oras, ſignificanter, ita *ſupplicem* uſurpat. *Curt.* 3. 2. 17. *Scheffer.*

Nunc

Nunc quia laboras, ut fruaris reliquiis,
Quæ ſunt roſuri, ſimul & ipſos devores,
Noli imputare vanum beneficium mihi:
Atque ita locutus, improbam leto dedit.
Hoc, in ſe dictum debent illi agnoſcere
Quorum privata ſervit utilitas ſibi,
Et meritum inane jactant imprudentibus.

Laboras ut] Propterea *ut*, abſolute, *laborare*, hic eſt quoquo modo negotioſus eſſe. Ita *Cic. Tuſc.* 9. *Laboro ut aſſentiar. Epicuro.* Adde, infra *Lib.* 3. *Fab.* 11. *Scheffer.* Hoc ſenſu *Cic. Lib.* 2. *Tuſc. quæſt. Laborem*, ait, *eſſe functionem quandam animi, vel corporis gravioris operis, & muneris.* L.

Reliquiis quæ ſunt roſuri] Nota, *reliquium*, & plurali *reliquia*, etiam neutro genere a Latinis dici, ut alimonium, deliquium; ſic muſcipulum infra *Lib.* 4. *Fab.* 2. Niſi dicamus pro *quæ*, legendum *quas. Rittersh. Reliquia* neutro genere uſurpaſſe, olim *Plautum in Milite Glorioſo*, ex veteribus Libris conſtat:

At pedites tibi reliquia erant, ſi viverent.

Ita τὰ *cupedia*, & *cupediæ*, *decipulum*, & *decipula*, apud *Martianum Capellam*, & *Apulejum. Fab.*

Imputare beneficium] Non eſt hoc loco acceptum referre, ſed exemptum vel collatum alicui, Phraſis *Senecæ*, & *Plinio* potius, quam *Ciceroni* uſitata. *Rittersh.* Imputare aliquid alteri, eſt in expenſi creditique rationes referri, exprobrare tanquam beneficium. Dico latius in Curis Secundis ad *Pacatum* noſtrum, *Cap.* 13. *Scheffer.*

Vanum] Quod habet ſpeciem exterius, ſed intus nihil eſt. *Serv.* ad *Virgil.* 4. *Æneid. falſum* reddit, *vana fides*, id eſt, *falſa. Scheffer.*

Leto dedit] Sic infra *Lib.* 3. *Fab.* 16. Sic in Veteri Formula Mortuali: *Ollus eſt leto datus.* De qua *Briſſon. Lib.* 7. *de formul. Rittersh. Ælian. Lib.* 4. *Cap.* 14. *de animalib.* Κακὸν θάνατον ἡ γαλῆ. Vide *Artemid. Oneir.* 3. *Cap.* 28. *Rigalt.*

In ſe] Contra ſe, *Terent. Adelphi Act.* 1. *Sc.* 2. *Nolo in illum gravius dicere. Scheffer.*

Privata] Exiſtit, fit privata, & ſervit ſibi; privata eſt, quæ reſpicit dominum ſuum, eum à quo proficiſcitur, quomodo apud *Horat.* 1. *Epiſt.* 3.

——— *monendus.*
Privatas ut quærat opes. ———

Scheffer.

Utilitas] Eſt *uſus*, ſive id, quo quis poteſt eſſe utilis. Quomodo *Cicero.* Alicubi in *Epiſt. Utilitatibus tuis poſſum carere. Scheffer.*

Et meritum inane jactant imprudentibus] Iſtuc ipſum eſt, quod dicit, *Terentius*:

Ego, Charine, neutiquam officium liberi eſſe hominis puto,
Cum is nil promereat, poſtulare id gratiæ apponi ſibi.

Id ſupra rotundiſſime dixit *Phædrus*: *Vanum beneficium cuipiam imputare. Fab.* Inane enim, dicitur quod eſt inutile, nullius momenti, ſine vi, ſine effectu: ita *inanis actio* appellatur, *quam inopia adverſarii, vel aliqua exceptio, ratione excludit, & eludit l.* 6. *ff. de dol. l.* 24. *ff. de liber. cauſ. Inanis cautio l. ult.* C. *ſi pignor. convent. Inanis clamor l.* 1. §. *excuſantur. ff. ad Sc. Silan. Inanis timor*, id eſt, vanus, *l.* 5. §. *ult. C. ſi cert. pet.* De vocabulo *meritum* vide quæ notavi ſupra *Fab.* 8. *Vers.* 1. L

Jactant] Id eſt ambitioſius gloriantur, uti *Nonius* explicavit. Sic *Licet id ſe facturum jactaverit, l.* 225. *ff. de verb. ſign. Qui ſe Imperatorem facturum hæredem eſſe jactaverat. l. ult. ff. qui teſt. fac. poſſ. Quod pro ſalute principis habere ſe dicere jactant l.* 6. *ff. de pæn. Quæcunque ſic dicuntur, ut præſtentur, non ut jactentur l.* 19. §. *illud. ff. de Ædil. edict.* Ita *jactatio* pro ambitioſa gloria, ſumitur *l.* 6. §. *ejus qui. ff. de injuſt. rupt.* L.

FABULA VIGESIMA TERTIA.

Canis Fidelis.

REpente liberalis, ſtultis gratus eſt;
Verum peritis irritos tendit dolos.
Nocturnus cum fur panem miſiſſet Cani,
Objecto tentans an, cibo poſſet capi:

CAnis fidelis] *Camerarius. pag.* 183. *Rigalt. Jac. Myllus* in Carmine elegantiſſimo de Canibus:

Inter quadrupedes Canis fidelis.

Rittersh.

Repente] Ex improviſo, præter ſpem, quippe præter conſuetudinem ejus, ita *Cicero Lib.* 4. *Epiſt. Famil.* 4. *Cæſar repente præter ſpem dixit* &c. *Scheffer.*

Stultis] Obſerva hic etiam *ſtultum* pro imperito dici, quod notavi ſupra, *Fab.* 20. *Vers.* 1. ſequitur enim *peritis*, cui hoc *ſtultis* opponitur. L.

Tendit dolos] *Tendere* verbum eſt venaticum, nam, tende retia, dicuntur feris, cum captantur; Cæterum ſic & *ſaluſtius tendere inſidias*, dixit, in *Catil.* Vide *Horat. Epiſt.* 2. *Scheffer.*

Nocturnus] Noctu furari ſolitus, ſic ſolenniter vocatur à ICtis. & à diurno diſtinguitur. Vide *Cic. in Orat. pro Mil. Scheffer.* Uti & *Nocturnus populator l.* 1. *C. quand. lic. ſin. jud. Nocturni effractores l. ult. ff. de effract. Nocturnus*, autem, *fur*, in *l.* 9. *ff. ad leg. Cornel de ſicar. l.* 1. *ff. de fur. balnear.* Et apud *Cicer. pro Mil. Sulpit. Sever. Lib.* 1. *Sacr. Hiſt. D. Auguſtin. Lib.* 2. *Quæſt. ſuper Exod* eſt *noctu deprehenſus* ut loquitur *l.* 4. *ff. ad leg. Aquil. Quintil. Lib.* 5. *Inſt. Cap.* 10. Si *noctu-*

noctarum furem occidere licet, quid latronem? Aliter *Plin. Lib.* 10. *Cap.* 40. *Caprimulgi appellantur grandioris merulæ aſpectu, fures nocturni, interdiu enim viſu carent.* Id eſt qui noctu furantur. L.

Miſiſſet] Objeciſſet proprie; Noſter infra *Lib.* 3 *Fab.* 2. Pantheræ perituræ *miſere panem.* Hinc *miſſilia* quæ jactantur, & ſparguntur in vulgus paſſim. Adde *Lib.* 2. *Fab.* 3. *Scheffer.*

Tentans] Abſolute, ut apud *Cicer. Parad. Tentare volui, an ita dici poſſent. Scheffer.*

Capi] Decipi, ac in partes trahi, ut manſuetior evaderet; ita *Cic. pro Cluent.* & alii. *Scheffer.*

Heus, inquit, linguam vis meam præcludere,
Ne latrem pro re domini: multum falleris.
Namque iſta ſubita me jubet benignitas,
Vigilare, facias ne mea culpa lucrum.

Pro re domini] Rei appellatio generalis eſt, continet enim omnia quæ vel in patrimonio ſunt, vel extra patrimonium, & ad omnem contractum cauſaſque, & jura pertinet, *l.* 5. & *l.* 23. *ff. de Verb. Sign.* Hic autem pro, *re familiari* ſumitur, ut, *Rem pupilli ſalvam fore*, quæ cautio Prætoria eſt, quam *Theoph. Inſt. de ſatisd. tut.* & de *divis. ſtip.* ſic explicat: Ὁ πραίτωρ τὸν καθιστάμενον ἐπίτροπον ἐγγύας διδόναι κελεύει ὅτι σῶα καὶ ἀκέραια τὰ τῶν κηδεμονευομένων φυλαχθήσονται πράγματα. *Juvenal. Sat.* 3. *Vers.* 165.

Haud facile emergunt quorum virtutibus obſtat.
Res anguſta domi ——

Et *Sat.* 6. *Vers.* 355.

Multis res anguſta domi ——

Item *Sat.* 12. *Vers.* 10.

Si res ampla domi ——

L.

Vigilare] Curam, & ſolicitudinem denotat, *Plaut. in Rud. Act.* 4. *Sc.* 2.

Vigilare decet hominem qui volt ſua temperi conficere officia.

Scheffer.

Facias] Ne quid furto lucreris, optime, ita *Plautus* iterum in *Mercat. Prol.*

—— *Vendidi ex ſententia,*
Lucrum ingens facio. ——

Scheffer.

FABULA VIGESIMA QUARTA.

Rana Rupta, & Bos.

INops, potentem dum vult imitari, perit.
In prato quodam Rana conſpexit Bovem,
Et tacta invidia tantæ magnitudinis,
Rugoſam inflavit pellem: tum natos ſuos
Interrogavit, an Bove eſſet latior?

R*Ana rupta*] *Horat. Serm. 2. Sat. 3. Camerarius p. 188. Rigalt.*

Inops potentem] *Martial. Lib. 10.* De Torquato, & Otacilio:

Grandis ut exiguam bos ranam ruperat olim,
Sic puto Torquatus rumpet Otacilium.

Rigalt. Id voluit *Syrus Vers. 746.*

Ubi cœpit pauper divitem imitari perit.

Nevelet.

Refertur ad divitias hoc loco, ut vel oppoſito indicat. Sic uſurpavit & *Horat. Carm. 2. Od. 10.*

——— *nec potentem amicum*
Largiora flagito. ———

Plautus addit, *potens auro* in *Epid. Act. 1. Sc. 2.*

——— *eſt Euboicus miles, multo auro potens.*

Scheffer. De paupere, potentiorem imitante eleganter *Juvenal. Sat. 11. Vers. 1.*

Atticus eximie ſi cœnet lautus habetur
Si Rutilus demens ———

Et *ibid. Vers. 35.*

Noſcenda

Noſcenda eſt menſura ſui, Spectandaque rebus
In ſummis minimisque: etiam cum piſcis emetur
Ne Mullum cupias, cum ſit tibi Gobio tantum
In loculis: ———

L.

Facta] Elegantiſſime, pro commota, de perturbatione ſubitanea. Plane ad eundem modum *Lucanus Lib.* 3. Et *Lucret. Lib.* 1.

——— *nec tangitur ira.*

Similia & *Livius*, habet. *Scheffer.*

Invidia] Senſu activo, qua nempe illi eam invidebant, quomodo *Cic.* 1. *Epiſt. famil.* 1. *Religionis calumniam malevolentia, & illius regiæ Largitionis invidia comprobat. Scheffer.*

Illi negarunt: rurſus intendit cutem
Majore niſu: & ſimili quæſivit modo
Quis major eſſet, illi dixerunt, Bovem.
Noviſſime indignata, dum vult validius
Inflare ſeſe, rupto jacuit corpore.

Indignata] Irata, & quæ hoc ægre tulerit, ita ICtus. in *l.* 2. §. 3. *ff. ad leg. Iul. de adult. Qui contaminatione ſuæ non indignatur*, id eſt, non iraſcitur uxori adulterium committenti. L.

Jacuit] Uſurpatur de iis, qui violenta morte pereunt, Vide *Virgil.* 5. *Æneid.* & aliis locis. *Sen. Troad. Vers.* 224.

Et cauſa litis regibus, Chryſe, jaces.

Hinc *jacentes* pro occiſis, apud *Cornel. Nep. Thras.* 2. *Neminem jacentem veſte ſpoliavit.* Cæterũ hoc loco cum riſu quodam uſurpatur, ſimul atque exprobratione, eleganter: quomodo mox *Fab.* 27. *O Canis, merito jaces. Scheffer. Ovid. Metam.* 13.

——— *per me jacet inclytus Hector.*

Dixi ſupra *Fab.* 21. *Vers.* 4. *Sen. Troad. Act.* 3. *Vers.* 748.

O Machinator fraudis, & ſcelerum artifex,
Virtute cujus bellica nemo occidit,
Dolis & aſtu maleficæ mentis jacent
Etiam Pelasgi ———

L.

Corpore] Hic eleganter pro cadavere uſurpatur, Sic *Corpus inferre l.* 40. *ff. de religios. Terra conditum corpus l.* 39. *ff. eod. Condendi corporis cura l.* 88. §. 1. *ff. de legat.* 2. *Sen. Troad. Vers.* 368.

Verum eſt? an timidos fabula decipit?
Umbras corporibus vivere conditis?

L.

FABULA

FABULA VIGESIMA QUINTA.

Canis & Crocodillus.

COnſilia qui dant prava cautis hominibus
Et perdunt operam, & deridentur turpiter.
Canes currentes bibere in Nilo flumine
A Crocodillis ne rapiantur traditum eſt.

C*Urrentes bibere in Nilo*] Malim *è Nilo*, notum eſt autem Proverbium: *tanquam Canis è Nilo*. De nimia feſtinatione. *Rittersh.* *Ælian. Lib.6. Cap.53. de animalib.* De Nilo, & Crocodilis egregie *Achilles Tatius*, vide *Leucip.* & *Clitoph.* *Rigalt.* Hinc jocus in Antonium, apud *Macrobium Lib. 2. Poſt fugam Mutinenſem quærentibus quid ageret Antonius, quidam familiaris ejus reſpondit, quod Canis in Ægypto, bibit, & fugit. Nevelet.*

A Crocodillis] Ex hoc loco *Phædri* probatur, ſcriptum olim Græce κρωκόδειλος, ut κροκόδειλος; Neque enim me moveant Etymologiæ *Euſtathii*, & aliorum, quas ſi refellerem, otioſus haberer. Quidni etiam hic vitilitigator *Schoppius* ignorationem legum metricarum *Phædro* objecit? *Fab.*

Ne rapiantur] Per vim capiantur, & violenter etiam auferantur, ſic *Rapere mulierem l.5. §. ult. ff. de vi publ. Rapere puerum l.6. eod.* Et *Raptum* dicitur quod per vim ablatum eſt, l. 4. *ff ne quis eum qui in jus voc.* Atque ita in *Tit. vi bon. rapt.* Hoc verbum accipitur, ex quo delicto nata eſt, *Actio de bonis raptis l.52. §. ult. ff. de furt.* Quæ alias *Vi bonorum rapto-*

raptorum, dicitur. *Rapere vero in jus*, eſt adverſarium juris experiendi cauſa, recuſantem cunctantemque trahere, *Horat. Lib.* 1. *Serm. Sat. ult.*

—— rapit in jus clamor utrinque.

Idem, *Sat.* 3.

Cum rapias in jura malis ridentem alienis.

L.

Igitur cum currens bibere cœpiſſet Canis,
Sic Crocodillus: quamlibet lambe otio,
Accede, pota leniter, & noli dolos,
Inquit, vereri; at ille: facerem mehercule,
Niſi eſſe ſcirem carnis te cupidum meæ,

Quamlibet] Pro, *quantumlibet. Cic. pro Cæl. Quam velit, ſit potens.* Sic *Terent. Hec. Act.* 4. *Sc.* 4.

Leniter] Tarde, abſque feſtinatione, opponitur celeriter. *Scheffer.*

Noli] Serio, & vehementer negat, *Cic. in Epiſt. ad Attic. Noli putare, me quicquam maluiſſe, quam ut mandatis tuis ſatis facerem. Scheffer.*

Mehercule] Formula jurantis elleptica ut fere fit in talibus, tota eſt: *Ita mehercule juva*: ſcio alios aliter judicare, ſed hanc ſententiam veriſſimam exiſtimo. *Scheffer.*

FABULA

FABULA VIGESIMA SEXTA.

Vulpis, & Ciconia.

NUlli nocendum : ſi quis vero læſerit ;
Multandum ſimili jure, fabella ammonet.
Vulpis ad cœnam dicitur Ciconiam
Prior invitaſſe, & ei liquidam in patena
Poſuiſſe ſorbitionem, quam nullo modo
Guſtare eſuriens potuerit Ciconia.

V*Ulpis & Ciconia*] *Camerarius p.* 185. *Rigalt.*

Læſerit] Hic eſt damnum dederit, offenderit, nocuerit; Sic *læſus* dicitur, qui damnum paſſus, *l.* 44. *ff. ex quib. cauſ. maj.* vel minor, qui captus fraudatuſque eſt *l.* 1. *C. de temp. in int. reſt. l.* 1. *C. qui & advers. quos. Si immodice læſa es, l.* 5. *C. de dolo.* Id eſt decepta, *Alterum non lædere* id eſt, alterum damno vel injuria non afficere *l.* 10. §. 1. *ff. de juſt. & jur.* Atque ita *læſio* pro damno, & injuria ſumitur, *l. ult.* C. *de magiſtr. conven.* l. 28. *ff. Com. divid.* L.

Multandum ſimili jure] Talione, κατὰ τὸ ἀντιπεπονθός. De quo jure Rhadamanti, antiquus refertur ab *Ariſtotele* verſus *Lib.* 5. *Ethicor.*

Εἰκε πάθοι τά κ' ἔρεξε δίκη ἰθεῖα
γένοιτο.

Id eſt :

Si

Si quis quod fecit patiatur, jus erit æquum.

Ad quam. Faciem *Crinagoras* quoque 4. *Antholog.* ſcripſit in quendam, πέπονθας ἃ ἔρεξας. Ἔδλον ἡ δίκη. *Rittersh.* Hinc *Edictum* Prætoris. *Quod quiſque Juris in alterum ſtatuerit, ut ipſe eodem jure utatur.* Quod & Ciceronis ætate in uſu fuiſſe videtur, *Cic. Epiſt.* 1. *ad Quint. Fratr.* Summamque habet ſine juſta cujuſquam indignatione æquitatem: quis enim aſpernabitur idem jus ſibi dici, quod ipſe aliis dixit vel dici effecit, *l.* 1. *ff. quod quiſque jur.* Aut quis juſtiſſimam illam, & à natura profectam, *Cic. de invent. Lib.* 2. *Cap.* 5. & 12. Talionis legem deprecari juſte poſſit? Cum hæc ἀναλογία retineat civitates. *Ariſtot. Polit. Lib.* 2. & 5. *de morib. Cap.* 8. L.

Poſuiſſe] Proprie de ferculis, id eſt, *appoſuiſſe*, ita infra *Lib.* 5. *Fab.* 4. *Ovid.* 4. *Faſtor.*

Mox epulas ponunt, liquefacta coagula lacte.

Scheffer.

Quæ vulpem cum revocaſſet, intrito cibo,
Plenam lagenam poſuit; huic roſtrum inſerens
Satiatur ipſa; & torquet convivam fame,
Quæ cum lagenæ collum fruſtra lamberet;
Peregrinam ſic locutam volucrem accepimus;
Sua quiſque exempla debet æquo animo pati.

Cum revocaſſet] Vocare (ut Græcis φωνεῖν vel καλεῖν: ut *Heſiod. Lib.* 1.

Τὸν δὲ μάλιστα καλεῖν ὅστις σέθεν ἐγγόθι ναίει.

Quod verſu præcedenti plenius dixerat, ἐπὶ δαῖτα καλεῖν) abſolute uſurpari de invitatione ad convivium, jam ante obſervatum eſt à *Jano Guilielmo*, & *Fr. Modio* noſtro: illud non item *revocare*, eſſe rurſum invitare eum, qui te convivam habuerit, exemplo ſit hic locus, cui addo *Lactantium Lib.* 6. *Cap.* 13. *Idem Deus præcepit, ut ſi quando cœnam paraverimus, eos in convictum adhibeamus, qui revocare non poſſunt, & vicem reddere, ut omnis actus vitæ noſtræ non careat miſericordiæ munere:* Locus quem laudat, eſt *Luc.* 14. Μήποτε καὶ αὐτοί σε ἀντικαλέσωσι. Ubi Vet. interpr. *Ne forte te & ipſi reinvitent. Eraſmus, ne viciſſim invitent; Beza, ne viciſſim vocent.* Sed omnium optime reddit *Lactantius*, nam & *Varro* ſic loquitur: ut apud *Nonium* videre eſt. *Rittersh.* Vocare, & revocare, verba conviviorum ſunt. *Plauto*, & aliis: unde illud *Catulli:*

Quærunt in triviis vocationes.

Hinc *Plutarcho* δείπνων κλῆσις. Hinc ſervi *vocatores*, in eam rem apud *Plinium Secundũ.* Græcè δειπνοκλήτορες & ἐλέατροι: qua in voce emendandus *Heſychius*, apud quem vulgo legitur, ἐλέατοι, malè. Quod autem hic *Phædrus* dicit, *revocare*, id proptie dixit *D. Lucas* ἀντικαλεῖν, *Cap.* 14. Quod verbum an alibi reperiri poſſit dubito. *Fab.*

Intrito cibo] Plenè, ac propriè, quod alias ſimpliciter, *intritum*, dicitur, fiebatque ex comminuto pane, macerato lacte, addito nonnunquam allio, caſeo, & ſimilibus, unde & *Alliatum*, & *Moretum* vocabatur, *Sic Donatus* ad illud *Terentii*; *tute hoc intriviſti*, ubi de moreto, ſeu alliato exponit: *Propriè intrita dicitur hujuſmodi cibus. Varro* 2. *de Re Ruſt.* de cibo canum agens: *Nec non ita panem ordeaceum dandum, ut non potius eum in lacte des intritum.* Vocem culinariam eſſe patet. *Scheffer.*

Lagenam] Vetus Gloſs. 270. *Lagæna*, λαγύνιον. in vetuſte Marmone M. UL-PIO. AUG. LIB. PHAEDIMO. DIVI. TRAIANI. AUG. A. POTIONE. ITEM A. LAGU-NA. *Rigalt.* Monuit V. C. *Nic. Rigaltius*

in

in Veteribus Libris legi *Lagonam*, videlicet hic itidem factum, ut in aliis nominibus Græcis, in queis Y in O converſum fuit; ita ex *νὺξ*, nox, *μύλα* (quod Doricum pro *μύλη*) mola, item ex *λάγυνος* & *λαγύνιον*, quæ, *Pollux*, & *Etymologus* agnoſcunt, fit *Lagona*, & *Laguna*, quod poſterius video ex Marmoribus afferri: *Gruter.* in *Inſcript.* p. DCCLXXVIII. L. TROPHIMUS. AUG. LIB. A. VESTE, ITEM. A. LAGUNA. *Fab.*

Torquet] Torquere, hic eſt ægre alicui, facere. ita *Cicero*, *Torquere exſpectatione* dixit, in *Epiſt. ad Attic. Scheffer.*

Lagenæ collum] *Petron. Sat. amphorarum cervices*, dixit. *Rigalt.*

Peregrinam volucrem] Sic vocat Ciconiam, quæ & *Publio Syro*, apud *Petron. Arb.* eſt, *peregrina, hoſpita avis, exul hiemis, titulus tepidi temporis. Varro* hoc genus aves advenas appellat. (*de re Ruſt. Lib.* 3. *Cap.* 5.) Quibus vernaculas volucres opponit. *Rittersh.* Videatur *Plin. Lib.* 10. *Cap.* 23. *Pacatus Paneg. Th. A. Neminem unum inveniri, qui auderet ad penum regiam flagitare, remotorum littorum piſcem, peregrini aëris volucrem, alieni temporis florem. Rigalt.* Sic *Philoſtratus Epiſt.* quæ incipit *εἰ ξένος ὤν.* Καὶ ὁ ὄρνις ὁ φοίνιξ τῶν Ἰνδῶν. οὗτος μὲν ὁ ξένος καὶ βραδὺς. Τὸν δὲ πελαργὸν οἱ πρῶτοι θεασάμενοι, καὶ προσκυνοῦσι. *Nevelet.* Verum *peregrina*, hic uſurpatur pro, peregrinante, ſicut *feſtina*, pro feſtinante, quæ quotannis peregre abire, & reverti ſolet; nec ſatis circumſpecte *Rigaltius*, ad hunc locum adducit verba *Pacati*, quibus loquitur de *Peregrini aëris volucri*: nam illa non eſt talis, nec ſic à *Pacato* uſurpatur, ſed ea, quæ ex terris peregrinis, ad convivia & luxum petitur, quod notandum, ne quis forte fallatur. *Scheffer.*

Sua quisque exempla] Sic alias dicitur, *Debere unumquemq; eam legem pati quam ipſe tulerit: & quod quisque juris in alterum ſtatuerit, ut ipſe eodem jure utatur.* Quod edictum ſummam habere æquitatem ſcribit *Ulpian. Lib.* 1. *D. quod quisque jur.* imo in hoc fere ſummam juſtitiæ conſiſtere ait *Lactantius Lib.* 6. *Cap.* 23. & *Epitome Cap.* 3. *Rittersh.* Apparet igitur vocem *exempla*, active ſumi, quaſi ea, quæ quis ſtatuit in alios. *Scheffer.*

Pati] Eleganter, *pati exemplum*, quia exemplum ſæpe pœnam, & ſupplicium notat, quo reſpicitur hac formula. *Scheffer.*

FABULA

FABULA VIGESIMA SEPTIMA.

Canis, & Theſaurus, & Vulturius.

HÆc res, avaris eſſe conveniens poteſt,
Et qui humiles nati, dici locupletes ſtudent.
Humana effodiens oſſa, Theſaurum Canis
Invenit: & violavit quia Manes Deos,
Injecta eſt illi divitiarum cupiditas,
Pænas ut Sanctæ Religioni penderet.

V*Ulturius*] Vultur, *Lucilianum* verbum, de quo *Chariſius Lib.*1. *Plautus*, quoque in *Trucul.*

Jam quaſi Volturii triduo prius prædivinabat.

Scheffer.

Res] Fabulam, & fabellam, & narrationem, & exemplum alias vocat. Sic & ſupra *Fab.* 13. *Hac re probatur.* &c. *Scheffer.*

Humiles] Opponuntur hic locupletibus, nati in humili, & tenui fortuna, pauperes; ſic videtur & *Cicero* uſurpaſſe *de Offic.*2. ubi plura. *Scheffer.*

Locupletes] Ita dicti, ut ait, *Quintilian. Lib.*5. *Cap.*10. *Cic.*2. *de Republ:* citante *Nonio Marcello*, quia *olim res erat in pecore, & locorum poſſeſſionibus, ex quo pecunioſi, & locupletes vocabantur. Plin. Lib.*18. *Cap* 3. *Hinc & locupletes dicebant, loci, hoc eſt, agri plenos.* Nigidius reſte *Agell. Lib.*10. *Cap.*5. *Locupletem* dictum ajebat, *ex compoſitis vocibus, qui pleraque loca, id eſt, multas poſſeſſiones tenet. Feſtus,*

locupletes locorum multorum domini. Ovid. Lib. 1. Faſtor.

Cætera luxuriæ nondum inſtrumenta vigebant;
Aut pecus aut latam, dives habebat humum:
Hinc etiam locuples, hinc ipſa pecunia dicta eſt.

L.

Effodiens] Cibi ſcilicet gratia. *Scheffer.* Sic *Effodere* oſſa, vel *eruere*, dixit ICtus. *in l. 8. ff. de religios. l. ult. ff. de ſepulchr. viol. Effodere theſaurum l. 22. ff. Famil. erciſc. l. 15. ff. ad exhib.* L.

Theſaurum] In *Pandect. Florentin.* Perpetuo retenta antiquæ ſcripturæ ratione, legitur *Thenſaurus*, Eſtque *vetus quædam depoſitio pecuniæ, cujus non extat memoria, ut jam dominum non habeat l. 31. l. 63. ff. de acquir. rer. dom. l. 67. ff de rei vind. l. 3. §. mercatoris. l. 44. ff. de acquir. poſſeſ. l. 1. l. 3. §. pen. & ult. ff. de jure fiſci. l. 39. §. 1. ff. de aur. & arg. leg. Theſaurum* etiam, Leo Imperator interpretatur, *condita ab ignotis Dominis, tempore vetuſtiori mobilia, l. un. C. de Theſaur. Lib. 10. Papinianus* vocat, *pecuniam in terra cuſtodiæ cauſa conditam, l. 47. ff. de acquir. poſſeſſ.* Sic dicitur, *Theſaurus poſitus fundo, l. 3. §. Neratius. ff. eod.* Et *Theſaurus in monumento inventus l. 4. §. non ſit. ff. ad leg. Iul. peculat.* L.

Manes Deos] Monumentis inſcribi ſolebat, D. M. vel D. M. S. *Diis Manibus Sacrum.* Vide *Briſſon. Lib. 7. de Formul. Rittersh. Manes,* ait, *Apul. Lib. de Dæmon. Socr.* Dicuntur *Animæ melioris meriti.* Unde ſepulchra, & monumenta Imperator *Iulianus, manium ædificia* vocat *l. 4. C. Theod. de ſep. viol. Virgil. Lib. 4. Æneid.*

Id cinerem aut manes credis curare ſepultos.

Plin. Lib. 7. Epiſt. 27. Domus poſtea rite conditis manibus caruit. Macrob. in Somn. Scip. Cap. 12. Cum Sol Aquarium tenet, manibus parentetur. Manibus accitis l. 6. C. de Maleſ. & Mathem Horat. Lib. 1. Sat. 8. de Veneficis.

——— *Cruor in foſſam confuſus, ut inde*
Manes elicerent, animas reſponſa daturos.

Id eſt, *manes mortuorum evocarent*, ut vetus interpres explicat. *Sen. Troad. Verſ.* 290.

Nullumne Achillis præmium manes ferent?

L.

Injecta] Valde eleganter, velut à Diis & in reſpectu ad ultionem, malique ipſius gravitatem, ſub quo quaſi onere incedebat. *Cornel. Nep. Dione Cap. 3. Quod factum omnibus maximum timorem injecit. Scheffer.*

Sanctæ Religioni] Sepulchrorum ſeu momementorum. Huc pertinet *Tit. Digeſt. de Religios. & ſumpt. funer.* Item quod *Cicero in Top.* æquitatis partem unam facit ſanctitatem, quam ad Deos Manes dicit pertinere. Sic ex eodem *Cicerone* 4. *de Republ.* Hæc refert *Nonius: Sic Pontificio jure ſanctitudo ſepulturæ.* Et *Ioan. Chryſoſtom. Homil.* 13. *ad Epheſ.* Juſta mortuorum, ait, à Græcis τὴν ὁσίαν τῶν ἀπελθόντων vocari. *Modeſtinus* ICtus. *Solemnia mortis* appellat. Aliter autem *Phædrus* ſanctam Religionem uſurpat infra *Lib. 4. Fab.* 10. *Rittersh.* Hic *ſanctæ*, quaſi jure manium & auctoritate legum ſtabilitæ. *Ulpian. l. 9. ff. de rer. diviſ. Quod ſanctione quadam ſubnixum eſt, id ſanctum eſt, & ſi non ſit Deo conſecratum.* Et religionem, vocat grandius religioſam rem, ut ſolet etiam in aliis, intelligit autem ſepulchrum. Vide *Kirchman. de funer. Lib. 3. Cap. 22. Scheffer.* Andromache, de tumulo Hectoris apud *Sen. Troad. Verſ.* 507.

Sanctas parentis conditi ſedes, age,
Aude ſubire. ———

L.

Itaque aurum dum cuſtodit, oblitus cibi,
Fame eſt conſumptus: quem ſtans Vulturius ſuper
Fertur locutus: ô Canis, merito jaces,
Qui concupiſti ſubito regales opes,
Trivio conceptus, & educatus ſtercore.

Stans

Stans Vulturius ſuper] Quaſi Cani exprobrans avaritiam, & aviditatem cum impietate conjunctam, ut qui ante omnia ſacris abſtinere debuiſſet: De Milvio enim notat *Plin. Lib.*10. *Cap.* 10. Eam quamvis rapaciſſimam, & famelicam ſemper alitem, nihil eſculenti rapere unquam, ex funerum ferculis, nec Olympiæ ex ara. Eſt autem *Vulturius* avis eadem cum vulture, rapax imprimis, & carnivora, unde factum eſt, ut homines inſatiabilis rapacitatis, *Vultures*, appellemus. *Cic. pro Sext. Exierunt malis ominibus, atque execrationibus, duo vultures paludati. Idem* de Piſone *in Piſoniana: Appellatus eſt hic Vulturius, illius Provinciæ (ſi Diis placet) Imperator.* L.

Super] De eo, qui ſtare in cadavere cœperat, laniaturus illud; nam eſt *Stans ſuper eum*, collocans ſeſe. **Der ſich auff ihm ſtelte.** Adde *Lib.*2. *Fab.*1. *Scheffer.*

Regales] Majores, quam privatas, & tibi competentes, maximas; Sic *Horat.* 1. *Epod.*12. *Scheffer.*

Trivio conceptus, & educatus ſtercore] Vide quæ viri doctiſſimi notaverunt ad illud *Petronii: Quod purgamentum in nocte calcaſti in trivio, aut cadaver? Phædrus* infra *Lib.* 4. De Canum legatis. *Rigalt.* Hic propoſitione omiſſa, pro *in trivio*, ſic *Fab. ſeq. Poſuit nido. Scheffer.*

Educatus] Nutritus. Vide quæ noto infra *Lib.*4. *Fab.*17. *Scheffer.*

FABULA VIGESIMA OCTAVA.

Vulpis, & Aquila.

*Q*UAMVIS ſublimes debent humiles metuere,
Vindicta docili quia patet ſolertiæ.
Vulpinos catulos Aquila quondam ſuſtulit,
Nidoque poſuit pullis, eſcam ut carperent.

VUlpis & Aquila] *Æſop. Fab.* 1. *Camerarius p.* 71. *Rigalt.*

Quamvis] Licet ſint ſublimes aliqui, tamen &c. Num potius *quamvis*, hic eſt *quantumvis*? Quomodo apud *Plautum*; *Quamvis ridiculus eſt, ubi uxor non adeſt.* Et *Varronem de Re Ruſt. Lucienus Senator, homo quamvis humanus & jocoſus introiens. Scheffer.*

Quamvis ſublimes] Inde Indorum ad Alexandrum legati apud *Curt. Lib.* 7. *Cap.* 47. *Leo quoque aliquando minimarum avium pabulum fit, & ferrum rubigo conſumit, nihil tam firmum eſt, cui periculum non ſit, etiam ab invalido.* Hinc Græcus ille verſus:

Ἔνεστι κἀν μύρμηκι κἀν σέρφῳ χολή.

Nevelet. Intelligit autem per vocabulum *ſublimes*, potentes, honoribus, & dignitatibus inſignes, ita *ſublimiſſimi* judices dicuntur Præfecti Prætorio, Quæſtores, Magiſtri Officiorum, *l.* 37. §. *pen. l. pen. C. de appell.* Inde ſedes Prætoriana, *ſublimiſſima* appellatur in *l.* 14. *C. de judic.* L.

Patet] Ita *Cicero pro Balbo*: *Præmia patere* uſurpavit; *Injurioſum eſt, his præmiis excluſos eſſe fideliſſimos ſocios, quæ pateant*

teant ſtipendiariis, pateant hoſtibus, pateant ſæpe ſervis. Scheffer.

Suſtulit] Proprie de raptu avium, ex *Virgilio 4. Æneid.*

Qualis ubi aut leporem, aut candenti corpore cygnum,
Suſtulit, alta petens, pedibus Jovis armiger uncis.

Scheffer.

Poſuit] Dixi *Fab. præced.* poſt, *pullis*, comma eſt ſcribendum, nam cohæret cum *poſuit*, ut ſupra: *Illi liquidam poſuiſſe ſorbitionem. Scheffer.*

Eſcam ut carperent] Pro *eos*, quo eſca eſſent; *carpere* eſt *diſcerpere*, uſurpaturque de cibo, ſicut vel ex titulo *Carptorum*, apud *Iuvenalem Sat. 9. Verſ.* 110. intelligimus. *Ovid. 3. amor.*

Carpe cibos digitis, eſt quiddam geſtus edendi.

Scheffer.

Hanc perſecuta mater, orare incipit,
Ne tantum miſeræ luctum importaret ſibi,
Contempſit illa, tuta quippe ipſo loco.

Perſecuta] Notat ſollicitudinem, & feſtinationem. *Terent. Phorm. Act. 3. Sc. 3. Quoquo hinc aſportabitur terrarum, certum eſt perſequi. Scheffer.*

Importaret] Afferret. Ita plane *Cicero Ægritudines importare*, dixit, 4. *Tuſcul.* Et *pro Seſt. Tantam importare meis defenſoribus calamitatem. Scheffer.* In jure noſtro etiam inferre, intendere ſignificat, ſic *Importare actionem l. ult. §. ult. ff. de divort. Importare crimen l. 14. §. is demum. ff. de bon. libert. l. 9. § 1. ff. de ſtatu liber.* Etiam irrogare, uti *Importare ignominiam l. 5. ff. de decurionib. Importare infamiam l. 7. ff. de publ. judic. l. 22. ff. de his qui not. infam.* L.

Vulpes ab Ara rapuit ardentem facem,
Totamque flammis arborem circumdedit,
Hoſti dolorem damno miſcens ſanguinis.
Aquila, ut periculo mortis eriperet ſuos,
Incolumes natos ſupplex Vulpi tradidit.

Ardentem facem] Puto otioſum, vel παρέλκον eſſe epitheton, magis mirè *Propert.* de amore:

Nam tibi non tepidas ſubdidit ille faces.

Schop. Sed fellitur iterum *Olympius Grammaticorum*; fax enim nihil aliud eſt quam fuſtis inciſus, & ita comparatus, ut flammam, ſi ita uſus poſtulet, concipere poſſit: ſaltem meminiſſe illius debuerat, quod à *Virgilio* 1. *Georgic.* ſcriptum eſt:

—— ferroque faces inſpicat acuto.

Ejuſmodi ligna olim apud Græcos γ...δ... vocabantur, ut oſtendit apud *Athenæum* Seleucus, quod & apud *Euſtathium* legere eſt p. M. D. LXXI. editionis Romanæ. *Fab.* Similia rectiſſime obſervavit & *Phraſcius*, quem vide. *Scheffer.* Eleganter *Sen. Troad. Verſ.* 40.

Meus ignis iſte eſt; facibus ardetis meis.

L.

Damno ſanguinis] Damno prolis, progeniei, fratres ὁμαίμοι, conſanguinei, *paternus maternuſque ſanguis, Cicer. Sanguinis pignus. Petron. Cognatus ſanguis, Martial 12. Epigr. 44. Longus ſanguis. Juvenal. Sat. 8. Altus ſanguis. Hieron. Epiſt. ad Principiam.* Et pro *ſanguine*, *Caſſiodorus* elegantiſſime *venam* dixit, 3. *Var. Epiſt. 6. Seculis ſuis producit nobilis venæ primarios. Perſ. Sat. 1.*

Hæc fierent ſi teſticuli vena ulla paterni
Viveret in nobis? ——

 Etſi

Etſi magis videatur alludere ad *venam*, melioris ſexus notam, ut *Sat. 6.*

Ut tuus iſte nepos olim ſatur anſeris extis,
Cum moroſa vago ſingultiet inguine vena,
Patriciæ immetiat vulvæ. ———

Nec non & Satyrico more dixit Idem in *ead. Sat.*

——— *ô medici mediam pertundite venam.*

Sic in *Priapeis :*

Najades antiqui, Dryadeſque habuere Priapi :
Et quo tenta Dei vena ſubiret erat.

Horatius, Satyrica, eademque licentia *Sat. 2. Lib. 1.*

Nam ſimul ac venas inflavit tetra libido.

Et *Ovid. 1. de Arte amandi :*

Et Venus in venis, ignis in igne furit.

Rigalt.

Miſcens] Tranſlatum à conviviis, in quibus miſceri potus dicitur, qui apparatur aliis, ſicut apud *Ciceronem de Finib. Miſcere mulſum alteri*, dicitur. Et ſic ille ipſe *Cicero in Catilin.4. Ego magnum in Republ. verſari furorem, & nova quadam miſceri, & concitari mala, jam pridem videbam. Scheffer.*

Incolumes natos] Sanos, & ſalvos, ita *incolumes filij*, dicuntur *l. 1. C. de ſumpt. & recuper. Lib.* 10. *Quinque incolumium liberorum pater l. 4. ff. de muner. & honor. l. 1. C. de legationib. Cic. Lib. 1. de Invent. Nemo eſt, qui non liberos ſuos, & incolumes, & beatos eſſe cupiat. Incolumes ædes*, id eſt, integræ, non vitioſæ, *l. 13. §. cum inter. ff. de damn. infect.* L.

FABULA

FABULA VIGESIMA NONA.

Aſinus, irridens Aprum.

PLerumque ſtulti, riſum dum captant levem,
Gravi diſtringunt alios contumelia,
Et ſibi nocivum concitant periculum.

Aſinus irridens Aprum] Hanc Fabulam refert *Camerarius*, verum *Phædri* nequitiam diſſimulat, *pag.*174. Fabularum ſcriptor ante centum annos Venetiis excuſus, & in Bibliotheca P. Petavii, V.C. & S. Victoris Pariſ. Manuſcriptus:

Audet aſellus Aprum riſu tentare protervo:
Audet iners forti dicere, frater, ave,
Vibrat aper pro voce caput, nam verba ſuperbit
Reddere, ſed dentem vix tenet ira trucem.
Sus tamen iſta monet, vilem dens nobilis eſcam
Spernit, deſidia tutus es ipſe tua.
Non debet ſtolido lædi prudentia riſu;
Nec ſtolidus doctum debet adire jocis.

Rigalt.

Levem] Exiguum, parvum. *Scheffer.*

Deſtringunt] Sic infra *Lib.* 4. *ubi Phæd. Naſute ſcripta diſtringis mea. Rittersh.* Verbum balneorum, quo utuntur ad ſignificationem deterſionis, quæ fit ſtrigili, & deſcribitur à *Mercurial.* 1. *Gym. Cap.* 8. Hinc ad frictiones transfertur, quæ fiunt acrimonia verborum. *Ovid.* 2. *Triſt.*

Non ego mordaci diſtrinxi carmine quenquam.

Ubi tamen pro *diſtrinxi*, politiſſima *Nic. Heinſii* editio, quam munere ipſius poſſideo, *deſtrinxi*, habet, ut in noſtro legitur. *Scheffer.*

Contumelia] Vide quæ de vocabulo hoc notavi ſupra, *Fab.* 3. *Verſ.* 15. L.

Nocivum concitant periculum] Sic miſericordiam nocivam dicit infra. *Plinius* quoque hoc voce utitur, & *Guntherus* meus: *Nocivum & petulans vulgus. Rittersh.* Idem eſt, quod nocens, noxium, damnoſum. Sic *Ovid. in Remed. Amor. Verſ.* 45. Ubi vide Notas *Heinſii* accuratiſſimas. *Scheffer.*

Aſellus, Apro cum fuiſſet obvius:
Salve, inquit, frater. Ille indignans repudiat
Officium, & quærit, cur ſic mentiri velit.

Frater] Notum illud *Horatii Epiſt. Lib.* 1.

——— *Frater, pater, adde*
Ut cuique eſt ætas, ita &c. ———

Fab. Solennis formula ſalutationis inter æquales. *Scheffer.*

Repudiat Officium] Officium ſalutationis: *Sueton. August Cap.* 27. & *Cap.* 52. *Ne quem officii cauſa inquietaret. Sidon.* 4. *Epiſtol.* 10. *Rigalt.* Officium aliquando eſt quod Gallice dicimus *la cour*, ut *faire ſa cour. Plin. Lib.* 1. *Epiſt.* 5. *Paucos poſt dies ipſe me Regulus convenit in Prætoris officio.* Gallice, *eſtant allé faire ma cour* &c. Ad quem locum adſcripta eſt interpretatio, ſed improbanda, (an potius, inquit, Scholiaſtes, quod tunc ego in Prætura officium Prætoris agerem) neque vero hæc à *Catanæo* viro docto ſcripta arbitror; ſed eſſe à ſcioli alicujus manu, qui alienum opus inquinarit, apud *Juvenalem* autem:

——— *Et præcedentia longi*
Agminis officia. ———

Pro iis ſumitur, qui officium faciunt potentioribus, eos ſolutant, deducunt &c. Apud *Phædrum* autem in *Prol. Lib.* 3.

Momentum ut hora pereat officii tui.

Debet explicari de officioſa divitum, magiſtratuum, & principum ſalutatione, licet à viris doctis aliter intellectum; ſed οὐδεὶς φθόνος. Ita apud *Horatium in Epiſt.* Ubi de Ariſtippo:

Officium facio; ———

Gallice, *je fay ma cour aux grands*: At vero in hac Fabula *officium* nil aliud eſt, quam quod dicimus, *civilité des paroles*, vel *compliment. Fab.* De tali officio, & ſalutatione *Martialis*:

Mane ſalutatum venio, tu diceris iſſe
Ante ſalutatum, jam ſumus ergo pares.

L.

Velit] Nec abundat, nec deſtinatum conſilium denotat, quod vult *Phraſcius*, ſed eleganter arguit impudentiam. Plane ſicut Germani dicunt; wie magſt du doch diſes thun. *Scheffer.*

Aſinus demiſſis pedibus; ſi ſimilem negas,
Tibi me eſſe, certe ſimile eſt hoc roſtro tuo.
Aper cum vellet facere generoſum impetum,
Repreſſit iram, &; facilis vindicta eſt mihi,
Sed inquinari nolo ignavo ſanguine.

Demiſſis pedibus] *Plautina*, & *Ciceroniana* locutio. *Rittersh.* Sed omnino legendum, ex vetuſtiſſimo codice, *dimiſſo pene*: Aſinus ſcilicet diſtento immani, & vaſto faſcino, ſimile illud eſſe, ait, apri roſtro. Aſelli homines bene peculiati, caque voce luſit etiam Quartilla apud *Petron. Satyr. Hodie poſt aſellum diaria non ſumo. Juvenal. Sat.* 9.

——— *alium bipedem ſibi quærit*
aſellum.

Vide Vet. Interp. Et *Fab. Aſinariæ Paſiphaës*

phaës Aſ. Aurei 10. *Puellæ quoque ſive cinædorum chorus, aſinum maritum ſuum vocant. Miles.* 8. *Rigalt.*

Hoc roſtro tuo] Hoc, id eſt, penis. Roſtro autem, propter eminentiam glandis: hactenus enim inter ſe conveniunt optime: ſed hæc fœda. Illud *hoc*, cum ſono eſt pronunciandum, nam habet vim demonſtrantis, & velut digitum intendentis. *Scheffer.* In hunc ſenſum eleganter *Perſ. Sat.* 1. *Verſ.* 42.

At pulchrum eſt digito monſtrari, & dicier hic eſt.

Et *Juvenal. Sat.* 1. *Verſ.* 161.

Accuſator eris, qui verbum dixerit, hic eſt.

L.

Generoſum] Dignum genere ac ortu ſuo. *Cicero in Bruto: Voce, motu, forma quoque magnifica & generoſa.* Sic *Generoſi diſcipuli* apud *Cornel. Nep. in vita Attic. Cap.* 1. *Scheffer.*

Inquinari nolo ignavo ſanguine] Talis apud *Guntherum* noſtrum *Lib.* 2. *Verſ.* 486. Deſcribitur generoſus Leo;

——— *Spernitque minori.*
Tingere cæde genas, & vili ſanguine paſci.

Rittersh. Hic idem eſt ac ſi dicat ignavi animantis ſanguine. *Ignavus* autem hic imbellis invalidus, ita ſupra, *Fab.* 21. *Scheffer.* Hoc ſenſu Cæſar ad milites, apud *Lucan. Lib.* 5. *Verſ.* 358.

——— *Diſcedite caſtris:*
Tradite noſtra viris, ignavi ſigna Quirites.

Idem *Lib.* 1. *Verſ.* 514.

——— *facilem venturo Cæſare prædam*
Ignavæ liquere manus. ———

Poſſet etiam non incommode pro vili, & abjecto, ſumi, præcedit enim: *Generoſum impetum*, & jam: *Inquinari nolo ignavo ſanguine*, id eſt, vili, & abjecto cui illud vocabulum *generoſus* opponitur, *Lucan. Lib.* 4. *Verſ.* 165.

Ne liceat pavidis ignava occumbere morte.

Id eſt, turpi, & abjecta. L.

FABULA TRIGESIMA.

Ranæ Metuentes Taurorum Prælia.

HUmiles laborant, ubi potentes diſſident.
Rana in palude pugnam Taurorum intuens,
Heu quanta nobis inſtat pernicies! ait,
Interrogata ab alia, cur hoc diceret,
De Principatu cum illi certarent gregis,
Longeque ab illis degerent vitam boves.

R*Anæ metuentes Taurorum prælia*] Vide *Horat. Lib. 2. Sat. 3. Rigalt*

Humiles laborant] Prudenter apud *Juſtinum* Philippus ait, *Lib. 29. Cap. 3. Cernere ſe quam cruenta, & ſanguinaria inter ſe bella utrique populi, & viribus copiarum, & ducum actibus gerant: quæ rebus finem ſine partis alterius interitu, ſine ruina finitimorum non poſſe. Nevel.* Sic *Horat. Epiſt. Lib. 1. Epiſt. 2.*

Quicquid delirant reges, plectuntur Achivi.

Homer. Iliad. A. Verſ. 9.

—— ὁ γὰρ βασιλῆϊ χολωθεὶς
Νοῦσον ἀνὰ στρατὸν ὦρσε κακήν
(ὀλέκοντο δὲ λαοί.)

L.

Pugnam Taurorum] Quomodo tauri ſuper excellentia, & principatu armenti decertare ſoleant, & victus in ſilvam, ac ſola loca ſeſe proripiat, ubi vires recuperet, ex pluribus auctoribus docui ad *Oppianum*: Vide *Stat. Papin. Lib. 2. & 12. Thebaid. Rittersh.*

Gregis]

Gregis] Gregem κατυχρηστικῶς dixit, pro armento. *Rittersh.* Et ſic *Cicero* aliique. Et principatus gregis, eſt principatus, ſeu regnum in gregem, vide ſupra ad *Fab.* 15. *Scheffer.*

Ratio eſt ſeparata, ait, ac diverſum genus,
Expulſus regno nemoris, qui profugerit,
Paludis in ſecreta veniet latibula,
Et proculcatas obteret duro pede;
Caput ita ad noſtrum, furor illorum pertinet.

Ratio eſt ſeparata] An legendum, *natio eſt ſeparata?* Sic videtur doctiſſimo viro, & in pecoribus natio dicitur. *Rigalt.* Et eleganter de bovibus uſurpatur. *Feſtus*, ſive *Paulus*: *In pecoribus quoque bonus proventus fœturæ bona natio dicitur.* Scaliger hoc loco: *præterea vult, neque nationem tantum de hominibus, ſed & de pecoribus dici, quod non ſine Græcorum imitatione dictum eſt* Ut *Homerus Odyſſ. Scheffer.*

Regno nemoris] Non dubium, quin ex *Virgilio*, de tauro victo, 3. *Georgic.*

Et ſtabula aſpectans, Regnis exceſſit avitis.

Et in 12. *Æneid.*

——— *muſſantque juvencæ,*
Quis pecori imperitet, quem tota armenta ſequantur.

Fab. Regnum gregis, dixit *Silius Italicus Lib.* 16. *Punic.* Eadem in re:

Abditus in ſylva, ſtabulis cum ceſſit ademptis,
Amiſſo taurus, regno gregis. ———

Regnatorem itidem agelli, dixit, *Martial. Lib.* 10. *Epiſt.* 61.

Quiſquis eris noſtri, poſt me regnator agelli.

Nemel. Nemus, proprie eſt ſylva pecori alendo, vide *Varr. de Ling. Lat. Scheffer.*

Secreta veniet latibula] Plene, vulgo ſecreta ponunt abſolute, ſunt autem loca remota à quotidiana converſatione. Sic *Horat. Loca ſecreta*, & *Columella*, *Pabulationes ſecretas* dixere. *Scheffer.*

Obteret] Id eſt, opprimet, de quo dixi ſupra, *Fab.* 1. *Verſ. ult.* Ut, *Si mulæ alienum hominem obtriverint l.* 8. *ff. ad leg. Aquil.* Sic *Vehiculo obtritus l.* 5. §. *ult. ff. de cond. cauſ. dat.* L.

Ita] Hoc modo, hac ratione, reſpicit priorem interrogationem, quare ſc. ac quomodo ipſis tantum malum poſſit imminere. *Scheffer.*

Pertinet] Eleganter, eo uſque velut ſe porrigit, nempe quia ſermo eſt de capite, ac anteceſſit: *Longeque ab illis degerent. Scheffer.*

FABULA

FABULA TRIGESIMA PRIMA.

Milvius, & Columbæ.

QUi ſe committit homini tutandum improbo,
Auxilia dum requirit, exitium invenit.
Columbæ, ſæpe cum fugiſſent Milvium,
Et celeritate pennæ vitaſſent necem,
Conſilium raptor vertit ad fallaciam,
Et genus inerme tali decepit dolo:

M*ilvius & Columbæ*] *Camerarius p.* 182. *Rigalt.*

Pennæ] Singularis, pro plurali: alas intelligit, atque ita ſolent Poëtæ, *Seneca* in *Oedipo*:

—— *Levis penna ſecat alta cœli.*

Scheffer.

Conſilium] Vim ingenii, facultatem conſultricem innuit, *Cicero* eodem modo in *Catilin.* 3. *Erat ei conſilium ad facinus aptum, conſilio autem neque lingua, neque manus deerat. Lucret. Lib.* 3.

Primum animum dico, mentem quem ſæpe vocamus,
In quo conſilium vitæ, regimenque locatum eſt.

Scheffer.

Fallaciam] Dolum, fraudem, & calliditatem ſignificat, quomodo etiam uſurpatur in *l.* 1. §. 1. *ff. de dol. l.* 7. §. *dolo. ff. de pact.* Sic, *Per fallaciam ablatum l.* 3. *ff. de pignerat. Per fallaciam cohæredis l.* 9. § *qui per. ff. de tranſact. Fallacia evadere l.* 26. *ff. de capt. & poſtlim. rev. Ultro jurando,*

rando, vel alia quadam fallacia perſuaſerit l. 23. ff. de dol. Fallaciis venditorum Edictum Ædilium occurrit l. 37. ff. de Ædilit. Edict., id eſt, dolo, & fraudi. L.

Quare ſollicitum potius ævum ducitis,
Quam regem me creatis, icto fœdere,
Qui vos ab omni tutas præſtem injuria?
Illæ credentes, tradunt ſeſe Milvio;
Qui regnum adeptus cœpit veſci ſingulas,
Et exercere imperium ſævis unguibus,
Tunc de reliquis una: merito plectimur.

PHÆDRI, AUGUSTI LIBERTI,
LIBER PRIMUS EXPLICIT.

SIngulas] Unam poſt alteram *ſingulas*, pro *ſingulis*, & ſic *Tacitus*, & alii loquuntur, ipſe *Virgilius* quem vix dubito quin, ut alias, ſic hic reſpexerit, ita enim legitur in libris antiquiſſimis, *Pierio* teſte, *Lib.* 3. *Æneid.*

Quid puer Aſcanius? ſuperatne, & veſcitur auras?

Scheffer.

Plectimur] Id eſt, punimur, *l.* 29. §. *plectitur. ff. ad leg. Jul. de adult.* Sic *Plecti pœna* dicitur in *l.* 13. *C. qui accus. non poſſ. l.* 4. *ff. de cuſtod. & exhib. reor. l.* 32. *ff. ad leg. Cornel. de fals. l.* 1. *ff. ad leg. Iul. ambit. l. ult. ff. de term. mot. Capite plectere l.* 7. *C. ad leg. Fab. de Plagiar.* id eſt, capitis pœna. L.

EXPLICIT] Solebant veteres in fine librorum ſcribere, EXPLICIT: ſignificare volentes perventum eſſe ad finem voluminis, quod plane *explicatum* eſſet, & *evolutum Hieronymus* ad Marcellam: *Solemus, completis opuſculis, ad diſtinctionem rei alterius ſequentis, medium interponere*, EXPLICIT, *aut*, FELICITER, *aut aliquid ejusmodi.* Quod & nos quoque lector, huic capiti adponemus, ut ad ſecundum tranſeamus. *Fab.*

PHÆDRI,

PHÆDRI, AUGUSTI CÆSARIS LIBERTI, FABULARUM ÆSOPIARUM,

LIBER SECUNDUS.

PROLOGUS.

EXemplis continetur Æſopi genus,
Nec aliud quicquam per fabellas quæritur,
Quam corrigatur error ut mortalium,
Acuatque ſe diligens induſtria.
Quicunque fuerit ergo narrandi locus,
Dum capiat aurem, & ſervet propoſitum ſuum,
Re commendatur, non auctoris nomine.

C*Ontinetur*] Id eſt ad modeſtiam revocatur, & in officio continetur; idem enim hic quod Græcis κατασέλλειν, continere ſignificat, reprimere ſcilicet cohibere, moderari, temperare, coërcere, atque ita *Juvenal. Sat.* 5. *Vers.* 99.

— *Nam*

——— *Nam dum ſe continet Auſter,*
Dum ſedet, & ſiccat madidas in carcere pennas
Contemnunt mediam temeraria lina Charybdim.

Et *Sat.* 10. *Vers.* 80.

——— *Nam qui dabat olim*
Imperium, faſces, legiones, omnia, nunc ſe
Continet, atque duas tantum res anxius optat,
Panem, & Circenſes ———

Ita uxor maritum, & contubernalis villicum *continere*, id eſt in officio retinere, & ad modeſtiam revocare dicitur. Vide *Columell. Lib.* 1. *Cap.* 8. Hinc continens, pro abſtinente, & integro, cujus contrarium eſt incontinens. *Lactant. Lib.* 3. *Da libidinoſum, adulterum, ganeonem, jam ſobrium, caſtum, continentem videbis.* L.

Æſopi genus] *Genus Æſopi*, ſignificare arbitror, eam ſcribendi rationem (δι' ἀπολόγων ſcilicet) qua utebatur *Æſopus.* ita in *Prolog. Lib.* 4.

Uſus vetuſto genere, ſed rebus novis.

Ubi τὸ *genus* nihil eſſe aliud queat, quam via, ſcribendi ratio, μέθοδος, quemadmodum apud *Terentium*, quem aliquando, adſit modo Ἰασὼ, libello Commentario ornabimus,

Olim iſti fuit generi quondam quæſtus apud ſeclum prius.

Scimus quidem dici Græce Ἱστοριογράφων γένος pro Hiſtoricis ipſis apud *Diodorum*: & apud excerptorem *Athenæi*, ἀοιδῶν γένος, pro ἀοιδοὶ, quemadmodum dixit, alicubi *Phædrus*:

Nunc Fabularum cur ſit inventum genus.

(ubi *Fabularum genus*, ipſæ Fabulæ ſunt) ita *Ardelionum natio*, pro ardeliones: Sed ſi quis dici poſſe exiſtimet *Homeri genus*, pro *Homero*, ipſo, & *Phædri genus*, pro *Phædro*, fallitur: id enim verum eſſe, non poteſt, niſi in nominibus multitudinis, aut quæ ſpeciem aliquam includant; Quamobrem non poſſum facere, quin improbem, *N. Rigaltii V. C.* explicationem, qui *Æſopi genus*, pro *Æſopo*, dici vult, ceterum iſtud *Continetur*, nihil aliud eſt, quam conſtat, *Cicero: Dii non venis, & nervis, & oſſibus continentur, nec eſcis veſcuntur. Fab.* Aut, abſolute pro continetur in officio, coërcetur, docetur, ita *Cicero Tuſcul.* 4. *Regere, ac continere appetitiones animi*, dixit. *Scheffer.*

Nec aliud quidquam] Supra dixit, *Phædrus*:

Duplex libellis mos eſt, quod riſum movet,
Et quod prudentis vitam conſilio monet.

Nevelt.

Locus] Fortè *jocus*, nam & alibi, *Fictis jocis. Rittersh.*

Capiat aurem] Delectet, teneat, eleganter, propter vim oblectandi, quæ eſt in Fabulis, *Cic. in Orat. Nimis inſidiarum ad capiendas aures adhibere videtur. Scheffer.* Ita & infra Noſter in *fin. Lib.* 4.

Quare, Particulo, quoniam caperis Fabulis.

Id eſt, delectaris. L.

Equidem omni cura morem ſervabo Senis:
Sed ſi libuerit aliquid interponere,
Dictorum, ſenſus ut delectet varietas;
Bonas in partes, lector, accipias velim.
Ita ſic rependet illi brevitas gratiam,
Cujus verboſa neſcit commendatio.

Senis] *Æſopum* intelligit, ſic infra *Lib.* 3. *Fab.* 3. *Naris emunctæ Senex. Scheffer.*

Dictorum] Specialius intelligit facetias, jocos, imo ipſas Fabulas. Senſus eſt: velle quidem ſe eas perſequi quas habet *Æſopus*, aliquando tamen inſerere, quas ipſe invenerit; & talis à *Phædro* primum excogitata Fabula eſt quinta hujus Libri.

Plane

Plane ſic accepit locum hunc & *N. Heinſius*, quod gaudeo. *Scheffer.*

Senſus ut delectet varietas] Ut ſimilitudo faſtidium gignit, ſic varietas delectationem adfert, in quovis rerum genere, vide *Symmachum. Rittersh.* Hoc autem vocabulum à Pictoribus in ſuos uſus tranſtulit Poëta: *Varietas* enim proprie in diſparibus coloribus dicitur, cum transfertur in multa diſparia, ait *Cic. Lib.* 2. *de Finib.* Atque ita metaphorica ſignificatione ICtis. noſtris uſurpatur, ut, *Poſt multas varietates obtinuit* &c. *Poſt multas varietates placuit l.* 55. §. *ult. ff. de legat.* 2. L.

Ita ſic] Tale eſt illud *Ergo igitur*, quod *Apulejo* valde frequens, & apud *Arnobium* quoque noſtrum occurrit. *Meurs.*

Rependet illi brevitas gratiam] Quia χάρις βαιοῖσιν ὀπηδεῖ, ſed tamen & brevitate nimia quoſdam offendi ſcribit, *Lib.* 3. *Fab.* 10. *Rittersh.*

FABULA

FABULA PRIMA.

Juvencus, Leo, & Prædator.

Attende cur negare cupidis debeas,
Modeſtis etiam offerre quod non petierint.
Super Juvencum ſtabat dejectum Leo,
Prædator intervenit, partem poſtulans:

JUvencus] Vide *Avien. Fab.* 18. & 28. *Rigalt.*

Attende cur negare] Archelai egregium factum, de quo *Plutarchus* in *Apophthegm.* Ἀρχέλαος αἰτηθεὶς παρὰ πότον ποτήριον χρυσοῦν ὑπό τινος τῶν συνήθων, οὐ μὴν ἐπιεικῶν, ἐκέλευσεν Εὐριπίδῃ τὸν παῖδα δοῦναι, θαυμάσαντος δὲ τοῦ ἀνθρώπου, Σὺ μὲν γὰρ, ἔφη, αἰτεῖν, οὗτος δὲ λαμβάνειν ἄξιός ἐστι, καὶ μὴ αἰτῶν. *Nevelet.*

Modeſtis] Opponuntur hic *cupidis*, petacibuſque, ac intelliguntur tales, qui modicis ſunt contenti, *Donatus* apud *Terent. Hec. Act.* 4. *Sc.* 1. *modeſte*, interpretatur, *adhibito modo. Scheffer.*

Stabat] Dixi ſupra *Lib.* 1. *Fab.* 27. Niſi quod hic ſimul ſignum ſit victoriæ; ideo & tali habitu depinguntur victores. Conſule *Barth. Lib.* 8. *Adverſ. Cap.* 13. & *Lib.* 18. *Cap.* 2. David quoque in *Pſ.* 90. *Super Aſpidem, & Baſiliſcum ambulabis, & conculcabis Leonem, & Draconem. Ovid.* 11. *Metam. Verſ.* 552

——— *ſpoliiſque animoſa ſuperſtans*
Unda velut victrix, ſinuatas deſpicit undas.

Sic enim optime Nob. *Heinſius* ibi ſcribit. *Scheffer.* Eleganter *Sen. Troad. Verſ.* 22,

Stat avidus victor, & lentum Ilium,
Metitur oculis. ————

Dejectum] Proprie de victis. *Cornel. Nep. Thras. Cap. 3. In ſecundo prælio cecidit Critias, hoc dejecto Pauſanias venit Atticis auxilio.* videtur & venatorum eſſe verbum, & ſolet fere talis ferarum captura, venatio vocari, *Curt. Lib. 8. Cap. 1. Ille quatuor millibus ferarum dejectis, in eodem ſaltu epulatus eſt. Virgilius* quoque, quem forte reſpexit, 3. *Georgic.*

———— *& ſibila colla tumentem.*
Dejice. ———— ————

De venatione anguis loquitur. *Scheffer.* Alias etiam per vim majorem proſternere ſignificat, ut: *Dejectæ arbores vento, vi ventorum & turbine l. 12.* & *l. 19. §. ult. ff. de uſuf. l. 55. §. 1. ff. de legat. 3. §. cum autem. Inſt. de empt. & vend. Dejectæ vento tegulæ l. 24. §. Servius. ff. de damn infect. Dejecta ſpica in meſſe l. 30. §. 1. ff. de Verb. Sign. Dejecti termini l. 4. §. ſed etſi. ff. fin. regund.* Ita & *Juvenal. Sat. 11. Vers. 119.*

Annoſam ſi forte nucem dejecerit Eurus.

Et *Liv. Lib. 2. Dejectam cum ſtramento ſegetem* dixit. L.

Partem potulans] Quaſi inventi titulo, infra *Lib. 5. Rigalt.* Quo dimidiam ſibi deberi contenderet. Vide §. 39. *Inſt. de rer. divis.* & de variis legibus & moribus circa inventa vide *Grot. de jure Bell. ac Pac. Lib. 2. Cap. 8. Peregr. de Jure Fiſci Cap. 2.* Obſervandum vero hic partis appellatione ſi non ſit portio aliqua ſpecialiter adjecta, dimidiam intelligi *l. 164. ff. de Verb. Sign. l. 43. ff. de uſuf.* Proinde, *ſi interrogatus quis in jure heredem ſe ex parte reſponderit, ſi ex dimidia heres ſit, nihil ei nocet reſponſum, alioquin nocet. l. 11. §. ſi interrogatus. ff. de interrog. in jur. fac.* Adde *Ulpian. Tit. 25. Regular. l. 29. ff. pro ſoc.* L.

Darem, inquit, niſi ſoleres per te ſumere;
Et improbum rejecit. Forte innoxius
Viator eſt deductus in eundem locum,
Feroque viſo retulit retro pedem.

Rejecit] Verbum hoc juris erat, quod ſignificabat recuſare, ſeu repudiare judices, ut frequentiſſimum eſt in *Orat. in Verr.* 34. & 5. *Plin. Paneg. Traj. Sors & nova fiſco judicem ad ſignat, licet rejicere, licet exclamare hunc nolo. Cic. in Vatin. Et quoniam crebro uſurpas legem te de alterius conſiliis rejiciendis tuliſſe.* Et poſt: *Commodiorim inimico ſuo contentionem rejectionis dari noluiſſe.* In Lexico *B. Germani, Rejectio* ἀποβολὴ, ἀπόληξις κριτῶν. Sic etiam miles *rejici militia* dicitur *l. 6. §. quia. ff. de re milit.* & *rejici caſtris l. 29. ff. de liber. caus.* L.

Innoxius] Active, pro eo, qui nemini nocet, ut opponatur *improbo*, id eſt, violento, ſic *innoxium ſerpentem* dixit, *Virgil. Æneid. 5. Scheffer.*

Deductus] De eo qui forte fortuna incidit in tale quidpiam. Sic *Deductus in caſum* apud *Cæſarem. 2. de Bell. Belg. Scheffer.*

Retulit retro] Geminationem hanc bonis auctoribus familiarem eſſe docet *Is. Caſaub. Animadvers. in Sueton.* Et *Briſſon. Lib. Parerg. ſing. Rittersh.* Poterat oratio carere iſta vocula, *retro*, ſed ejuſmodi pleonaſmi veteris elegantiæ ſunt; ita *Terentius. Ante præceſſiſſe.* ita *Subtriſtis aliquantulum*, ita *Perparce nimium.* Scio quidem Priſcianum aliter citare, nempe *pernimium*; ſed hoc loco audiendus non eſt. *Fab.* Imitatio Virgiliana eſt, *Virgil. Lib. 9. Æneid.*

Haud aliter retro dubius veſtigia Turnus.

Improperata refert. ————

Uſurpatur eleganter de ambiguo, & incerto. *Scheffer.* Hoc modo *Retro reſtituere* dixit ICtus in *l. 6. ff. de fideic. libert. l. ult. §. ult. ff. de publican.* & *Retrorſum ſe actio referre l. 18. §. 1. ff. de pecun. conſtit.* Item *Retrorſus reducere l. 42. §. 1. ff. de pecul.* L.

Cui

Cui placidus ille: non eſt quod timeas, ait:
Et quæ debetur pars tuæ modeſtiæ,
Audacter tolle, tunc diviſo tergore,
Silvas petivit, homini ut acceſſum daret.
Exemplum egregium prorſus & laudabile,
Verum, eſt aviditas dives, & pauper pudor.

Non eſt, quod] Pro, non eſt quicquam in cauſa propter quod; Ellipticum genus, optimis ſcriptoribus familiare, de quo vide *Voſſ. Conſtr.* 19. *Scheffer.*

Audacter] Abſque timore, aut perturbatione, libere, *Plaut. in Mil. Act.* 3. *Sc.* 2. *Age, loquere audacter mihi.* Bono ſenſu. *Scheffer.* Sic *audacter* dixit ICtus in *l.* 29. §. *videndum. ff. de Liber. & poſth.* & *l.* 1. §. *ult. ff. Si pars heredit. pet.* L.

Verum] Hoc vult: Licet ſit laudabile præſens exemplum, pauci tamen id ſequuntur, nempe quia paupertas cum pudore juncta eſt; at qui avidi ſunt, divitias, & cum eis cætera conſequuntur. *Scheffer.*

FABULA SECUNDA.

Anus diligens Juvenem, item Puella.

A Feminis utcunque ſpoliari viros,
Ament, amentur, nempe exemplis diſcimus.
Ætatis mediæ quædam mulier non rudis
Tegebat annos, celans elegantia,
* * * * *
Animoſque ejuſdem pulchra juvenis ceperat.

ANus diligens juvenem] *Babrius, Camerarius*, de Sene, & Concubinis illius: *Rigalt.*

A feminis ſpoliari viros] Spoliatricem amicam dixit *Martial.* 4. *Epigr.* 22.

Sic ſpoliatricem commendat Faſtus amicam.

Idem 5. *Epiſt.* 44.

Diſpenſatorem fallas, ſpoliabit amica.

Plautus Menæchmis Scen.

—— *Animæ mi.*

Meretrix tantiſper blanditur, dum illud quod rapiat videt.

Apud eundem *Trucul.* meretrix ait:

Probus eſt amator, qui relictis rebus, rem perdit ſuam.

At nos male agere prædicant viri ſolere ſecum,

Noſque eſſe avaras.

Tota inde Scena eſt in ejuſmodi narrationibus, *Epictetus*:

Nuda Venus picta eſt, nudi pinguntur amores:

Nam quos nuda rapit, nudos amittat oportet.

Sidon. Epiſt. 6. *Lib.* 9. *Per rei familiaris damna*

damna vacuatus, ut primum intelligere cœpit, & retractare, quantum de bonuſculis avitis, paterniſque ſumptuoſitas domeſtica Charybdis abligurisſet, quanquam ſero reſipiſcens, attamen tandem veluti frenos momordit, excuſſitque cervices, atque Ulyxeas (ut ferunt) ceras, auribus figens, fugit adverſum vitia ſurdus, meretricij blandimenta naufragij. Scite *Sidonius* meretricem appellavit domeſticam Charybdim: optimeque ad *Sidonij* ſimul, & *Phædri* mentem dixit, *Nicetas Choniates, in Alex. Manuel. Com. filio, Lib. 2.* Καὶ τὸ τοῦ Ἀρχιλόχου ἀντικρυς ἐπεραίνετο, ὅ φησιν, εἰς ἐντερον πόρνης πολλάκις μεταρρυεῖσθαι τὰ χρήματα, καὶ πόνῳ συλλέγεντα μακρῷ. *Codex Auguſtanus*: Εἰς κοιλίαν πόρνης ἠφανίσθησαν χρήματα ὅσα διὰ πολλῶν κόπων. Bulga meretricis, ἐντερον κοιλία, cavum, foſſa, ſpecus, profunda vorago. *Rigalt.* Videſis *Plautum Curcul. Act. 1. Sc. 1. Martial. Lib. 2. Epigr. 50.* Technas, & fraudes mulierum detegit, quem vide. *Nevelet.* Hinc *Plaut. Curcul. Act. 1. Sc. 2.*

——— Qui amat, ſi eget, miſera afficitur
Ærumna. ———

Et *Bacchid. Act. 1. Sc. 1.*

——— iſtoc illecebroſius
Fieri nihil poteſt, nox, mulier, vinum, homini adoleſcentulo.

L.

Spoliari] Proprie & ἐμφατικῶς quaſi exui, & undequaque diſtrahi. *Spolia* enim appellabantur pannicularia ea, quibus indutus erat quis cum ad ſupplicium deducebatur *l. 6. ff. de bon. damnat.* Unde locum illum in quo exui ſolebant, *Spoliarium* appellatum eſſe credo. *Plin. Paneg. Nunc templum, nunc vere Deus, non Spoliarium civium, cruentarumque prædarum ſævum receptaculum. Lamprid. in Commod. Gladiatoris cadaver trahatur: Gladiatoris in Spoliario ponatur.* Et *Sen. Lib. 13. Epiſt. Nunquid aliquem tam cupidum eſſe vitæ putas, ut jugulari in Spoliario, quam in harena malit.* Et ſic *ſpoliare* pannicularia ea, & veſtes reorum exuere, quæ à lictoribus plerumque diſtrahi, & inter eos dividi ſolebant: Præſes enim Provinciæ, ea pro lubitu illis donare, vel officialibus, vel militibus qui fortiter fecerunt, aut barbaros legationis cauſa ad ſe venientes inde munerari ſolebat, ut ſcribit *Ulpian.* in *d. l. 6. ff. de bon damnat.* Quo ex loco obiter intelligimus qua juris ſpecie milites veſtimenta Salvatoris noſtri crucifixi vindicaverint; haud dubie enim ea à Pilato, qui pro Præſide tunc provinciis præerat, donata fuerunt *Ant. Matth. Tract. de Crim. ad Lib. 48. Tit. 17. Cap. 6.* Vide & *Matth. Euangeliſt. Cap. 27. Verſ. 35.* Inde etiam *ſpolia* quæ cui latro abſtulit vocantur, *l. 31. §. 1. ff. depoſ.* Et *ſpoliare* de ſacrilegis, & latronibus dicitur *l. 22. §. qui eadem.* & *l. 26. §. non omnia. ff. mandat.*

L.

Ament amentur] Id eſt, ſive ament, ſive amentur. *Rittersh.*

Nempe] Etiam hæc particula, ut aliæ nonnullæ, deſumpta ex latinitate media, eleganter locum iſtum occupat, & vim habet affirmationis amplioris. *Scheffer.*

Ætatis media] Sic *Plautus Aulul.*

Poſt mediam ætatem, qui mediam ducit uxorem domum.

Plura dixi *Suſpect. lect. Lib. 4. Cap. 19. Schop.* Inter juvenilem & ſenilem Μεσαιπόλιον. Talem vocat *Longus in Paſtoralib. p. 123.* Ubi vide quæ eruditiſſimus *Mollius* in nitidiſſima editione nupera notavit. *Scheffer.*

Tegebat annos celans elegantia] In *Epiſtolis Theophylacti Simocatæ Theano Euridice*: Ὁ φυτικὸς σοι κόσμος παρῴχηκε, καὶ ἐντεῦθεν ἐγνως ἡ εὐπρέπεια· σὺ δὲ χρωμάτων ἐπιχειρεῖς τὴν ἀλήθειαν ἐπιπλάσω κόσμῳ τοῖς ἐρασταῖς ἐκφαυλίζουσα· παρέρχει χρόνῳ [illegible] οὐ γὰρ εὐπρεπεῖς οἱ λειμῶνες ἐν μετοπώρῳ τοῖς ἄνθεσι μέμνησι καὶ θανάτου. *Rigalt.* *Tegebat*, expono, obtegebat, occultabat. *Annos* autem, ætatem inclinantem; ſicut uſurpatur *Lucretio Lib. 3. Marcet corpus annis*; quanquam ne quid diſſimilem ſcripſiſſe noſter *canos* videatur; erat primo *anos*, omiſſa prima litera, ut fit ob ſimilitudinem proxime præcedentis. Id alius mutabat in *annos*. Tegere ſic uſurpavit quoque *Nepos in Vita Dionis Cap. 1. Crudeliſſimum nomen Tyranni, ſua humanitate tegebat.* Sic enim, non *leniebat*, legitur in

Cod. M. S. notæ optimæ, quem dono ſibi à me traditum Vir. Cl. *Jo:Henr: Boeclerus* in adornationem tertiæ, ac optimæ editionis non ſine fructu multiplici adhibuit, ac ille ipſe eſt, cujus meminit in Præfatione ad Lectorem. *Scheffer.*

Elegantia] Puto cultum, & ornatum intelligere, ut apud *Plautum* accipitur, *in Prol. Mercat.*

Nec pol profecto quiſquam ſine grandi malo
Præterquā res patitur ſtudet elegantiæ.

Scheffer.

Juvenis] *Juvencula*, puto autem hæc duo diviſim eſſe accipienda, velut poſita Ellipſi, pro *pulchra*, & *juvenis*, nam *juvenis* in femineo genere non invenitur. Vide *Voſſ. de Anal. Cap.* 15. *Scheffer.*

Ambæ videri dum volunt illi pares,
Capillos homini legere cœpere invicem.
Qui ſe putaret pingi cura mulierum
Calvus repente factus eſt. Nam funditus
Canos Puella, nigros Anus evellerat.

Pares] Similes, refertur ad externam ſpeciem. *Virgil.* 4. *Georgic.*

——— *paribus lita corpora guttis.*

Scheffer. Par etenim pro ſimili, & æquali in jure ſumitur ita *Par ſimiliſque cauſa* dicitur *l.* 4. *C. de tut. vel cur. qui Sat. non dedit.* Et, *Si par & dierum, & contractuum cauſa ſit. l.* 8. *ff. de Solut.* Item, *Paria delicta mutua penſatione diſſolvi. l.* 39. *ff. ſol. matr.* L.

Homini] Habet elegantem ſenſum, & quaſi cum commiſeratione infortunii dicitur. Sicut Germani: Sie haben dem guten mann das und das gethan. Ita infra *Lib.* 3. *Fab.* 3. *Terent. Eunuch. Act.* 2 *Sc.* 2. *Ibi homo cœpit me obſecrare* &c. *Scheffer.*

Legere] Proprie ac eleganter hic, qua ſeligebant una canos, altera nigros evellendos, quomodo *Flores legi*, *Virgilio* dicuntur. *Ovid. de Arte Amandi Lib.* 2. *Verſ.* 666.

——— *Albentes jam legit illa comas.*

Vide *N. Heinſium*, Poëtæ ejus unicum reſtauratorem. *Scheffer.* Eadem ſignificatione *Legere glandem* dixit ICtus. in *l.* 1. *ff. de glande leg. Oleam*, *Cato de Re Ruſt. Cap.* 144. Sic *Plin. Lib.* 18. *Cap.* 31. *Uvam ſqualidam ne legito.* L.

Pingi] Id eſt, *ornari*; ſic infra: *Picte ſcribere*, eſt ornate ſcribere. *Rittersh.* Ita etiam apud Plautum. *Fab.*

Repente calvus factus eſt] *Babrius*: ψιλωθεὶς πᾶσιν ὤφθη γέλως. *Rigalt.*

Canos evellerat] Congruit Hiſtoria Iuliæ, evelli ſibi canos curantis, cui ſupervenit Auguſtus: ut eſt apud *Macrobium*. *Rittersh.*

Evellerat] Proprie de iis dicitur, quæ cum radicibus extrahuntur, ut *Evellere arborem ex fundo l.* 21. *ff. de uſu & uſufr. leg.* Et *Evulſæ arbores l.* 12. *pr. ff. de uſufr.* Vel quæ violenter, & non niſi lacerata, auferuntur, vel dejiciuntur, ſic *Evellere aliquid affixum ædibus. l.* 9. *ff. quod vi aut clam.* Et *Evolſa ſtatua de monumento l.* 2. *ff. de ſepulchr. viol.* L.

FABULA

FABULA TERTIA.

Æſopus ad Quendam, de Succeſſu Improborum.

LAceratus quidam morſu vehementis canis
Tinctum cruore panem immiſit malefico,
Audierat eſſe quod remedium Vulneris.

L*Aceratus quidam*] *Planud.* Κυνόδηκτος. *Rigalt.*

Vehementis] Fit συνίζησις primarum duarum ſyllabarum in unam: ut apud *Horat.* 2. *Epiſt.* 2.

Vehemens, & liquidus, puroque ſimillimus amni.

Et apud *Catullum*, de Nemeſi:

Eſt vehemens Dea, lædere hanc caveto.

Rittersh. Hic quaſi irati, rabioſi, vide *Gell. Lib.* 16. *Cap.* 5. *Rigalt.* Concitati ira, *Horat.* 2. *Epiſt.* 2.

—— *poſt hæc vehemens Lupus, & ſibi, & hoſti,*
Iratus pariter, jejunis dentibus acer.

Scheffer.

Immiſit] Id eſt, objecit, offam ſcilicet, ut canis mordere amplius deſineret. L.

Malefico] Proprie qui malum fecerat, qui morſu læſerat; ita *Varro Lib.* 3. *de Re Ruſt. Cap.* 16. De api: *Minime malefica, quod nullius opus vellicans facit deterius. Scheffer.* Atque ita *maleficium* delictum, flagitium, crimen ſignificat *l.* 52. §. *ult.* & *l.* 54. *ff. pro ſoc. l.* 5. §. *heres quoque. ff. de oblig. & act.* Sic *Pœnas ob maleficia ſolvi magna ratio ſuadet l.* 70. §. *ult. ff. de fidejuſſ.* Et *Maleficia impunita eſſe non oportet l.* 51. §. *ult. ff. ad leg. Aquil. l.* 18. §. 1. *ff. de jud.* L.

Tunc ſic Æſopus: noli coram pluribus
Hoc facere canibus, ne vos vivos devorent,
Cum ſcierint eſſe tale culpæ præmium.
Succeſſus improborum plures allicit.

Tale] Tam bonum, magnumque. *Scheffer.*

Succeſſus improborum plures allicit] *Planudes:* Τῶν ἀνθρώπων οἱ πονηροὶ εὐεργετούμενοι μᾶλλον ἀδικεῖν παροξύνονται. *Rigalt.* Sed finem reſpicere oportet, & cogitare, quam ſit omnis illa, quæ videtur, felicitas momentanea; *Cito improborum læta ad perniciem ruunt.* Inquit, *Mimographus*, pulcherrimè. *Electra Euripidea:*

——— *Ne quis improbus, licet*
Felice greſſu primitus pergat benè,
Viciſſe fas omne arbitretur ſe illico.
Expectet uſq; lineam dum ad ultimam
Pervenerit, vitæque metam inflexerit:
Nam maximum jus, faſq; robur obtinet.

Quæ cum ſacrarum tabularum teſtimoniis mirifice congruunt. *Rittersh.* Elegans in hujus Fabulæ argumentum extat de Hadriano Imperatore hiſtoria, qui in balneo veteranum quempiam, ſervuli penuria ſeſe marmoribus fricantem conſpicatus, eum ſervulis aliquot, & ſumptibus donavit. Quod reliqui veterani feliciter ceſſiſſe videntes, cœperunt & ipſi complures ſub oculis Imperatoris ſeſe marmoribus affricare, ut hoc modo Principis elicerent benignitatem. At ille, evocatis ſenibus juſſit, ut alius alium viciſſim defricarent, atque ita pueris nihil opus fore. Is jocus poſtea in vulgi Fabulam ceſſit. *Spartian. in Hadr.* L.

FABULA

FABULA QUARTA.

Aquila, Feles, & Aper.

AQuila in ſublimi quercu nidum fecerat,
Feles, cavernam nacta, in media pepererat,
Sus, nemoris cultrix, fætum ad imam poſuerat,
Tum fortuitum Feles contubernium
Fraude, & ſceleſta, ſic evertit malitia.

SUblimi quercu] Pro in ſublimitate ejus, in ſummo ejus; quomodo Poëta vetus apud *Cicer. Tuſc.* 2.

——— *ex ſublimi vertice ſaxi.*

Ideo & mox ſequitur, *in media quercu*, quod ſimiliter eſt in medietate ejus. Adde *Lib.* 3. *Fab.* 13. *Scheffer.*

Cavernam nacta] Caverna arboris, cavum, rima, foramen, *Marius Victorin.* in 1. *Rhethor. Cic. Cap.* 75. Cavernam Clepſydræ dixit: *Aquam enim per totum diem exceperunt, tenuiſſima caverna defiuentem. Rigalt.* Huic Feli perſimilis Macedo Philippus, apud *Juſtin. Lib.* 9. *Cap.* 8. *Gratiam fingere in odio, inſtruere inter concordantes odia, apud utrumque gratiam quærere, ſolemnis illi conſuetudo. Nevel.*

Sus nemoris cultrix] Forte, *nemoricultrix*, una voce compoſita, ut mox *Fab. ſeq.* alticinctos atrienſes habebimus. Sic *Catullus* Galliambo, ſilvicultricem cervam, & nemorivagum aprum dixit; *Ubi cerva ſilvicultrix, ubi aper nemorivagus.* Similis plane eſt illa *Publii* Mimographi compoſitio, qua ciconia ipſi pietaticultrix, in verſibus elegantiſſimis, quos

 retulit

retulit *Petronius* in *Satyrico* :

Ciconia etiam grata, peregrina, hoſpita,
Pietaticultrix, gracilipes, crotaliſtria,
Avis exul hiemis, titulus tepidi temporis,
Nequitia nidum in cacabo fecit meo.

Rittersh.

Fortuitum] Penult. longa, ut *Horat.* 2. *Carm.* 15.

Nec fortuîtum ſpernere ceſpitem.

Sic gratuîtus. *Rittersh.* Intelligit autem *Fortuitum contuberniū* quod caſus & fortuna dederat, ſicuti *Fortuita mora* dicitur in *l.* 26. *ff. de fidei com. libert.* Quaſi quæ caſu, & forte fortuna ita obveniſſet, nulla ope, vel conſilio quæſita. L.

Contubernium] Συνοικίσιον. *Rigalt.* Vocabulum proprie militare, & è caſtris oriundum: manipulum enim militum ſignificat teſte *Veget. Lib.* 2. *Cap.* 13. Ubi centurias in contubernia diviſas fuiſſe ſcribit: ut decem militibus ſub uno Papilione degentibus unus quaſi præeſſet decanus, qui *Caput contubernii* nominabatur. Et ita vox hæc accipienda eſt in *l.* 5. §. *à Barbaris. ff. de re milit.* Et apud *Sueton. in Jul. Cæſ. Cap.* 11. & 42. Rurſusque *in Calig. Cap.* 10. & *in Veſpas. Cap.* 3. Unde & commilitones, *contubernales* appellantur, à communibus tabernaculis *l.* 183. *l.* 184. *de Verb. Sign. l.* 21. §. 1. *ff. commod. l.* 39. §. *pen. ff. de legat.* 3. *l. ult. ff. de aur. & arg. leg. l.* 2. *C. ubi de ratiocin.* Atque ita à cohabitatione ſervi cum ancilla, *Contubernium* etiam ſervilem conjunctionem ſignificat *l.* 23. *C. ad leg. Jul. de adult.* Et inter ſerviles perſonas non matrimonium, ſed contubernium contrahi dicitur. Sic *Pediſſequa Actori ſervo in contubernio tradita* proponitur *l.* 39. *ff. de manum. teſtam.* Similique loquendi genere, *Perſonas contubernio ſibi conjunctas* veniſſe, dicit *l.* 35. *Ædilit. edict.* Unde quæ à ſervis in contubernio habentur, ſervæ, non uxores, aut conjuges, ſed contubernales appellantur. Sic *Colonorum, & ſaltuariorum contubernales l.* 20. §. *liberto. ff. de inſtruct. vel inſtrum. leg. Stichus cum contubernali ſua liber eſto l.* 81. *ff. de condit. & dem. l.* 31. *ff. de Statulib.* Ita *Columel. Lib.* 1. *Cap.* 8. *Sed qualicunque villico contubernalis mulier aſſignanda eſt, quæ contineat eum, & in quibuſdam rebus adjuvet.* Imo etiam *Contubernalem villicæ,* pro marito, dixit idem *Columel. Lib.* 12. *Cap.* 1. & 3. L.

Evertit] Eo ſenſu, ſicut *Cicero, Evertere amicitiam*, uſurpat ſæpius, plus eſt, quam diſſolvit. *Scheffer.* Sic *Evertere ſtatuam Paul. Lib.* 1. *Sent. Tit. ult.* Et *Everſæ arbores in tempeſtate* dicuntur *l.* 59. *ff. de uſufr.* id eſt, *dejectæ*, ut *l.* 12. *ff. eod.* Ita *Plin. Lib.* 10. *Epiſt.* 3. *Cum everſione reliquæ dignitatis* dixit. *Evertere patrimonium l.* 1. *ff. ſi fam. furt. fec. l.* 7. *de curſ. publ. in Cod. Theodos.* id eſt, dilapidere. Unde *everſores* à *Gajo Lib.* 1. *Inſtit.* vocantur prodigi, qui finem & modum expenſarum non faciunt, ſed bona ſua dilacerando, & dilapidando profundunt ut loquitur *Ulpianus* in *l.* 1. *ff. de curat. fur. vel prod.* Sane *D. Auguſtinus* in *libris Confeſſionum*; irriſores eodem nomine appellatos tradit. L.

Malitia] Dolo, & fallacia. *Malitiam* enim *Cic. Lib.* 3. de *Natur. Deor.* definit, *Verſutam & fallacem nocendi rationem*, & pro dolo uſurpatur *l.* 1. *ff. de dol.* Sic *Malitia fidejuſſoris l.* 11. *ff. quod met. cauſ. Malitioſe adire l.* 8. *ff. de edend.* & *Malitioſe verſari l.* 9. *ff. de pignor.* id eſt, fraudulenter. L.

Ad nidum ſcandit volucriſi pernicies, ait,
Tibi paratur, forſan & miſeræ mihi,
Nam fodere terram quod vides cotidie
Aprum inſidioſum, quercum vult evertere,
Ut noſtram, in plano, facile progeniem opprimat.

Miſeræ] Infauſtæ, infelici, quomodo ſæpe uſurpatur ab optimis: eleganter hoc addit, per fictionem metus, & ad commovendum affectum in Aqula. *Scheffer.*

Scheffer. Ita *Virgil. Lib. 2. Æneid.*

—— non ſi miſerum fortuna Sinonem
Finxit, vanum etiam mendacemque
improba finget.

Id eſt, infelicem. L.

Inſidioſum] Quomodo, *inſidioſum Aprum*, cum ſermo ſit, de ſue fœmina? Puto *Aprum* eſſe ex eo genere, quod vocant epicænum, ſicut, *mulus*, *corvus*, & hujuſmodi, atque ideo efferri maſculine, licet fœminine intelligatur, ita *Virgilius*, lupum uſurpavit fœminino genere, *Ennii* exemplo, de quo ibi *Servius*. Et *Plinius*, de vitulo marino loquens *Lib. 9. Cap. 3. Hic parit in terra.* Et *Lib. 10. Cap. 51. Mus marinus parit ova. Scheffer.* Intelligit autem *inſidioſum*, callidum doloſum, qui Aquilæ, inſidias ad perniciem ſtruat, atque hoc modo *inſidioſa loca* dicuntur in *l. 36. §. 1. ff. de rei vind. l. 4. ff. de mort. cauſ. donat.* Et *inſidioſe* quis *diſſimulare l. 43. ff. de contrah. empt.* Id eſt, callide, & fraudulenter. L.

Quercum] Elliptica oratio, ex conſuetudine metuentium, integra ſic ſe haberet; *Per id quod vides fodere, vult evertere*, id eſt, hoc eſt propoſitum ejus negocii, quod vides eam ſuſcepiſſe, per eam foſſionem vult, &c. *Scheffer.*

In plano] *Lib. 1. Epigr. Vet. 33.*

In plano tua ſemper ſit fortuna.

Sen. Nat. Quaſt. 6. Cap. 2. Quid porro? mors lenior in plano eſt? Planum ἐπίπεδον, ὁμαλὸν, *Planata ædificia*, *Plin. Plano pede inſtituta*, *Vitruvio. Rigalt.* Et ſic *planum* quoque *ſublime & editum* adverſantur. Unde *de plano opus facere*, & in machina operari, contrarie relata invenimus in *l. 5. §. plane ſi ſic commodavi. ff. commod.* Itaque *de plano cognoſcere interloqui, diſcutere* (quo genere loquendi utuntur noſtri in *l. 1. ff. de Conſtit. Princ. l. 9. §. de plano. ff. de offic. Proc. l. 6. ff. de accuſat. l. 11. §. ſexaginta. ff. ad leg. Jul. de adult.*) Significat *ex plano*, & *æquo loco* non ex ſuperiore cognoſcere, ut *Cic. pro Cacin.* & *Lib. 3. Epiſt. Fam. 8.* & *Lib. 3. de Orat.* Loquitur, id eſt, non *pro tribunali*, ſed in via, in tranſitu, cum vel lavandi, aut geſtandi, aut ludorum gratia magiſtratus prodierit *l. 7. ff. de manum. vind. §. ſervi autem. Inſt. de Libertin.* L.

Terrore effuſo, & perturbatis ſenſibus,
Direpit ad cubile ſetoſæ Suis,
Magno, inquit, in periculo ſunt nati tui;
Nam ſimul exieris paſtum, cum tenero grege,
Aquila eſt parata rapere porcellos tibi.

Terrore effuſo] Pertractatum hoc eſt, ſolere multas à quadrigis ad adfectus animi tranſlationes fingi; dicuntur *effuſæ quadrigæ*, cum feruntur prono impetu quadrupedes, nec audit currus habenas. Sic, *effuſa lætitia*, niſi quod fallor apud *Apulejum: effuſus riſus*, quare emendationem tuam, *Rittershuſi*, vereor ut cuiquam ſatis probare poſſim. *Schop.* Simili ſignificatione etiam hoc vocabulo uſus eſt Imperator in *l. 1. pr. C. de annal. except.* Ubi *Effuſe interpretari*, & in *l. ult. §. 1. C. ubi & apud quem cognit. in int. reſt. Ne quis ita effuſe intellectum noſtræ conſtitutionis audeat eſſe trahendum*, legimus. L.

Cubile] Sic *Lucret.*

—————— inſtrata cubilia fronde.

Idem hic infra, de Panthera. *Schop.* Proprie, ita ſupra *Lib. 1. Fab. 19. Flagitare validius cubile cœpit. Scheffer.*

Setoſæ ſuis] Infra *Lib. 5. Fab. ult.* dixit:

—— objectus hiſpidi pugnæ Suis.

L.

Simul] Statim poſtquam exieris, *Livius*, *Qui ſimul in poteſtate veſtra erunt, extemplo omnia tradent. Scheffer.*

Paſtum] Reſpexit *Plautum* qui ſic *Moſtel. 4. Sc. 1. Ire vis, mula, foras, paſtum. Scheffer.*

Hunc

Hunc quoque timore poſtquam complevit locum,
Doloſa toto condidit ſeſe cavo.
Inde evagata noctu, ſuſpenſo pede,
Ubi eſca ſe replevit, & prolem ſuam,
Pavorem ſimulans, proſpicit toto die.

Complevit locum] Cubile Suis intelligit; ita *Cic. in Orat. Plangore, & lamentatione complere forum*, dixit. *Scheffer.*

Toto condidit ſeſe cavo] Toto, imo, ultimo, ſic *ſpeluncam ultimam Draconis* dixit, *Lib.* 4. *Fab.* 18. Et *Lib.* 3. *Fab.* 1. *Totis avida traxit naribus. Rigalt.*

Cavo] Supra *cavernam* dixit, *Plaut. Men. Act.* 1. *Sc.* 2. *Concede audacter ab Leonino cavo. Scheffer.*

Evagata] Βαγεύειν, πλανητεύειν. *Rigalt.* Sic *Evagari ignis* dicitur in *l.*27. §. *Si fornicarius. ff. ad leg. Aquil.* Eodemque modo *Evagatus & progreſſus ignis ulterius* in *l.*30. §. *ult. ff. eod.* L.

Suſpenſo pede] *Arnob.* 5. *adverſ. Gent. Ibat pavens, ac trepidus, anhelitu oris preſſo, ſuſpenſis per formidinem greſſibus. Pſyche Miles.* 5. *Thoro delapſa, nudoque veſtigio, penſilem gradum, paulatim minuens. Pacat. Paneg. Th. A. Altorum vulnerum cicatrices, poſtquam cum ſanitate duxerunt, manu pendente tractabo. Rigalt.* Sic, *Suſpenſo gradu placide ire*, dixit *Terent. Phorm. Sc. O fortuna. Ovid.* 6. *Faſt.*

Et fert ſuſpenſos corde micante gradus.

Idem 1. *Faſt. gradus:*

ſuſpenſus digitis. ——

Virgil. Ciri:

Tum ſuſpenſa levans digitis veſtigia primis,

*Stat. Papin. Lib.*5. *Silv.*

—— *aut leniter ſuſpenſo poplite tranſi.*

Sed & *ſuſpenſa manu* dixit *Plinius* in *Epiſtolis. Rittersh.* Locis à te, *Rittershuſi* laudatis, addo *Lucretianum* de canibus earumque catulis:

At catulos blande cum lingua lambere tentant,
Aut ubi eos lactent, pedibus, morſuque petentes,
Suſpenſis teneros imitantur dentibus hauſtus.

Errorem in tertio verſu eſſe ajo, cum enim id quod à *Lucretio* deſcribitur, catulis ſuis faciunt canes, dic, quæſo, lector, quid tandem imitantur? nonne *veros* hauſtus? id eſt, nonne *revera* catulos ſuos diducto rictu, jam jam hauſturæ videntur? quod ipſum & Feles factitare videmus, ubi cum parvulo grege ſeſe oblectare volunt legendum itaque eſt:

Suſpenſis veros imitantur dentibus hauſtus.

Fab. Pede *ſuſpenſo*, leni, tacito, ut ambulans non poſſit exaudiri. *Scheffer.*

Proſpicit] Velut, & ipſe non auderet egredi, ac obſervaret molimina Scrophæ. Abſolute. *Scheffer.*

Ruinam metuens Aquila, ramis deſidet:
Aper rapinam vitans, non prodit foras,
Quid multa? inedia ſunt conſumpti cum ſuis,
Feliſque catulis largam præbuerunt dapem,
Quantum homo bilinguis ſæpe concinnet mali,
Documentum habere ſtulta credulitas poteſt.

Deſidet] Pro ſimplici *ſedet*, vel *conſidet*, eleganter, ad ſubinuendam ignaviam ex pavore. *Terent. Hecyr, Act.* 1. *Sc.* 3. *Fruſtra ubi totum deſedi diem. Scheffer.*

Bilin-

Bilinguis] Sumpſit ex *Virgil. Lib.* 1. *Æneid.*

——— *Tyriosque bilingues.*

Ubi *Servius* : Bilingues, fallaces, *nec enim ad linguam retulit, ſed ad mentem.* Dubitatorem nonnemo exponit, minus apte. *Scheffer.* Græci vocant γλῶσσαν διπλῆν, de qua vide *Syrac. Lib. Sap. Cap.* 28. *Vers.* 15. & *ſeqq.* Et *Plautus* in *Pænulo* Hanonem, ut bilinguem, dicit eſſe *Biſulca lingua*, quaſi ſerpentem beſtiam, quales erant Carthaginenſes. L.

Concinnet] E meliori Latio: *Concinnare* nil aliud hoc loco valet quã *facere. Plaut.*

——— *qui me inſanum dictis concinnat ſuis.*

Fab. Et ſic *Nonius* exponit alio loco *Plauti.* Puto tamen amplius quid hic inſinuare, nempe illam artem ſubdolam exornandi mendacia, & fraudes ſpecie egregia. *Scheffer.* Hinc *Concinnatores cauſarum* dicti in *l.* 9. §. 2. *ff. de offic. Procons.* Vide *Feſt.* in verbo *concinnare*, & *Alex. ab Alex. Lib.* 4. *Gen. dier. Cap.* 5. Ut & *Concinnatores criminum*, apud *Sidon. Apollinar. Lib.* 3. *Epiſt.* 12. L.

FABULA

FABULA QUINTA.

Cæſar ad Atrienſem.

EST Ardelionum Romæ quædam natio
Trepide concurſans, occupata in otio,
Gratis anhelans, multa agendo nihil agens
Sibi moleſta, & aliis odioſiſſima.

ATRIENSEM] Servi qui atrium obſervant & cuſtodiunt, *Atrienſes* dicuntur *l. 15. §. 1. ff. de uſufr. l. 8. ff. de inſtruct. vel inſtrum. leg. l. 203. ff. de Verb. Sign.* & apud *Cicer. 5. Paradox.* Qui & *Atriarii* in *l. 1. §. caupones. ff. Naut. Caup. ſtab.* Vetus Gloſſarium Latino-Græcum, *Atrienſis* διαιτάρχος, διαιτάρχης. Et in *Lib. 1. de offic. Proconſ.* Hanc ſignificationem inveniri adnotat. Aliud Vetus Gloſſarium Latinum, *Atriarii*, ſeu *Atrienſes, ſunt cuſtodes atrii.* L.

Eſt ardelionum] *Martialis* quoque in ardeliones luſit *Lib. 2. & 4. Sidon. Epiſt. 20. Lib. 5. Multi frequenter quas exſecrabilis popularitas agit; civium maximos manu prenſant, èque conſeſſu publico abducunt, ac ſequeſtratis oſcula impingunt, operam ſuam ſpondent, ſed non petiti. Utque videantur in negotii communis aſſertione legari, evectionem refundunt; ipſoſque ſumptus ultro recuſant, & ab ambitu clam rogant ſingulos, ut ab omnibus palam rogentur.* &c. Vide *Theophraſt. Charact.* Περὶ κολακείας, & περὶ περιεργίας. *Rigalt.* Hi ſunt, qui ſe omnibus negotiis immiſcent, ab *ardendo*, dicti, quod pro *feſtinando* uſurparunt veteres, *Nonio* auctore; itaque cum ſint avidi negotiorum, inquietique, ſemperque curſitent, feſtinentque

nentque tanquam magni aliquid habeant ad agendum, ita nominantur. *Scheffer.*

Quadam natio] Id eſt, *genus*, velut ille in *Catalectis Virgilij*:

Scholaſticorum natio madens pingui.

Plura in hanc rem eaque oppido quam bona, videbis apud *Robertum Titium* Libro *Loc. Controv.* 8. *Cap.* 18. Qui laudat illud *Cicer. de Natur. Deor. Ita ſaltem iſtum, quo caret veſtra natio, in irridendis nobis nolitote conſumere.* In quibus verbis tamen pruriebam olim noſtrum officium facere, id eſt, quod iſti noſtri Critici ſolent, quæ non intelligebam corrigere, & *ratio* reſcribillare, quod ſcirem rationem à *Cicerone*, & ejus familiari *Lucretio*, dici ſectam, philoſophandi genus, ut *Lib.* 1. *Offic. Cynicorum vero ratio, tota eſt ejicienda, eſt enim inimica verecundiæ*, &c. *Schop. Cicero, Nationem candidatorum, pro Mur. Nationem optimatum, pro Sext.* dixit. Vide *Lib.* 1. *Fab.* 30. *Scheffer.*

Tripide] Cum dubitatione, ac incertitudine cauſæ & propoſiti, & ſic interpretatur *Servius ad Virgil. Æneid.* 3. & 12. *Trepidi, neſcientes quid agant. Scheffer.*

Concurſans] Huc illuc curſitans, notat multitudinem negotiorum, *Cicero in Verr.* 5. *Cæteri Prætores obire Provinciam, & concurſare conſueverunt. Scheffer.*

Occupata in otio] ὀξύμωρον. Sic *Mimus*: *Amor otioſæ eſt cura ſollicitudinis. Rittersh.*

Gratis anhelans] Hic negotioſum, occupatumque denotat, qui ob diſcurſationes crebras ſpiritum ægre ducit. Sic *Virgil. Lib.* 12. *Æneid.*

——— *certamine Martis anheli.*

Gratis autem, *fruſtra* eſt, vel nullo cum fructu, nullo cum effectu, ut mox, *nihil agens. Scheffer.*

Multa agendo nihil agens] Movens, ſed nihil promovens, ut ait, *Terentius*, vel ut noſter intra, *Lib.* 4. *Fab.* 21.

Qui magna cum minatur, extricat nihil.

Eſt autem elegans hæc ὑπογραφὴ ardelionum, ut avari infra, *Lib.* 4. *Fab.* 19. *Rittersh.* Sunt etenim *ardeliones* iſti homines inquieti, ac jactabundi, qui omnibus ſe negotiis ingerunt, atque ultro citroque diſcurſant, mirifque utuntur geſtibus, manus jactantes togam modo dejicientes, modo reponentes, curioſi, contraque rationem officii ſui actuoſi: quos etiam ex oculis deprehendere licet, ex vultu, inceſſu, veſtitu, totoque corporis habitu, quorum ſingula variis modis componunt, atque immutant: aliamque perſonam ſubinde ſibi adſciſcunt, nempe vel hiſtrionis, vel palæſtritæ, aut denique agyrthæ, hoc eſt, circumforanei circumlatoris, qui ad nugas plebem convocat: qualem fuiſſe Attalum legimus, ad quem ſic ſcribit *Martial. Lib.* 2. *Epigr.* 7.

Declamas belle, cauſas agis, Attale, belle
Hiſtorias bellas, carmina bella facis.

Deinde ſubjungit:

Nil bene cum facias, facis attamen omnia belle,
Vis dicam quid ſis? magnus es ardelio.

Sic & *Lib.* 1. *Epigr.* 80.

Semper agis cauſas, & res agis, Attale, ſemper,
Eſt, non eſt quod agas, Attale, ſemper agis.

Ita Galli ſuo proverbio: *Tant d'affaires, point des beſoignes.* Græcis πολυπράγμων, qui ut videatur aliquid eſſe in omnibus, nihil eſt in ſingulis: *Nuſquam* enim *eſt, qui ubique eſt*, *Sen. Epiſt.* 2. Dictos autem *ardeliones* exiſtimant alii ab *ardore*, & impetu, multa tentantis, nihil proſequentes; alii ab *ardeola*, avi quæ in volatu multum movet parum promovet. L.

Hanc emendare, ſi tamen poſſum, volo,
Vera Fabella, pretium eſt operæ attendere.
Cæſar Tiberius cum petens Neapolim
In Miſenenſem villam veniſſet ſuam,

Quæ

Quæ monte ſummo poſita Luculli manu,
Proſpectat Siculum, & proſpicit Tuſcum Mare.

Vera Fabella] Quaſi dicat, non fictis Fabulis, ut ſupra, *Lib. 1. Prol.* & infra, *hoc Lib. ubi Auctor.* & *Lib. 3. Prol.* Significat ſe hic veram expoſiturum hiſtoriam: unde & temporis & loci περιστάσεις addit. Tales narrationes veras, his Fabellis immiſcuit plures. *Rittersh.* Dixi *ad Præfat. Lib. 1. Scheffer.*

Attendere] Abſolute, pro attendere animum ad eam. *Scheffer.*

Cæſar Tiberius] *Sueton. in Tiber. Cap. 27. Rigalt.*

Miſenenſem villam] *Corn. Tacit. 6. Annal. Sueton. Tiber. Cap. 72, 73. Rigalt.* Expreſſe ad hanc rem *Tacitus Annal. 6. Mutatiſque ſæpius locis* (Tiberius) *tandem ad Promontorium Miſeni conſedit, in villa, cui L. Lucullus quondam dominus.* Eſt autem vicinum illud promontorium, *Monte Miſeno*, Italis. *Fab.*

Summo] Præpoſitione omiſſa, *Virgil. 4. Æneid.*

—— *ſummoque ulularunt vertice*
Nymphæ.

Scheffer.

Poſita] Proprie de iis qui ædificant, *Varro Lib. 1. de Re Ruſt. Cap. 12. Danda opera ut potiſſimum ſub radicibus montis Sylveſtris villam ponas.* Adde reliqua. Sic *Domos ponere*, dicit *Virgil. 1. Georgic.* Et *8. Æneid. Ponere urbem. Balnearia ponere Cic. 2. Epiſt. 1. Scheffer.* Ita infra *Lib. 3. Fab. 9.*

Quæſo tam anguſtam, talis vir, ponis
domum.

Et ICtus. in *l. 37. ff. de rei vind.* & *l. 2. ff. fin. regund. Ædificium ponere.* Et in *l. 5. ff. de rer. diviſ. Caſam in littore ponere.* Alia etiam ſignificatione, *ponere* plantare, & defigere ſignificat, ſic *Ponere arborem l. 2. ff. fin. regund. Si arborem ponat, ut lumini officiat l. 17. ff. de ſervit. præd. urban.* Et *Horat. Lib. 2. Ode 13.*

Ille & nefaſto te poſuit die
Quicunque primum & ſacrilega manu
Produxit arbos.

Vel ſtatuere, ſic *arbiter terminos poſuit l. 44. ff. de recept. arb. Virgil.* Lib. 12. *Æneid.*

Limes *agro poſitus, finem ut diſcerneret*
agris.

Et *Ovid.* Lib. 2. *Faſtor.*

Limes *erat poſitus finem ut diſcerneret*
agris.

Sic *Imaginem ponere l. 7. ff. de ann. legat. l. 17. §. ult. ff de uſur.* At *Poſitum habere* in Edicto Prætoris quem ſenſum habeat vide *l. 5. §. ſupra ff. de his qui effud. vel dejec. Ubi corpus meum poſitum fuerit l. 18. ff. de alim. vel* Lib. *leg.* Id eſt, conditum. Plura huc congererat, cui id per otium licet. Nam infinitis aliis ſignificationibus vocabulum hoc in jure, & apud ICtos, uſurpatum reperies. L.

Luculli manu] Nota res eſt. De hujus ſubſtructionibus, & ædificiis magnificis vide, *Symmach. Lib. 2. Epiſt. 59.* ubi, *opera Lucullana*, Jam pridem de conjectura correxi. Idem *Lib. 6. Epiſt. 71. Quadam Lucullanis operibus æquanda feciſſe.* Et *Lib. 7. Epiſt. 36. Succeſſiſti in faman Luculli* &c. *Rittersh.* In prædicto autem *Symmachi* loco qui eſt *Lib. 6. Epiſt. 71. Siquidem ſermo detulit, quædam vos Lucullanis operibus æquanda feciſſe*, quaſi prætereundo moneo cum M. S. legendum: *ſermo diſtulit.* Hæc enim vis eſt præpoſitionis in verbo differre, ut ſignificet diſſipare, & in varias partes diſpergere, quomodo etiam *Rumorem didi*, *Virgilius* dixit. Cæterum ut ad *Luculli* magnificentiam revortar, idem ille urbi præfectus de ea innuerat *Lib. 2. Epiſt. 59.* Sed locus hodie peſſime adfectus eſt, & Genevenſis correctoris, ſi non ibi deliravit, at certe more ſuo dormivit acumen. Sic enim alios, ſecutus edidit; *Jacui apud Neapolim ſoli quod mihi ex tuo adjacet, optaveram & tu mecum operam Luculuma partires.* Ad quæ verba adſcripſiſti tu olim in *Prodromo* tuo *Rittershuſi*, quid hoc eſt verbi, vel monſtri potius? Forte legendum *luculentam*, vel, *opera Lucullana* ut infra Lib. 6. *Epiſt. 71.* & Lib. 7. *Epiſt. 36. Succeſſiſti in famam* Luculli. Notum hujus viri ædificandi ſtudium. Hæc tu olim; quæ ut mihi probentur ſcire cupis? Bonus tu quidem

vates

vates eſſe poteras: Nam & ita fere in veteribus libris ſcriptum inveni. In *Gipbaniano* quidem *operam Lucullana.* In illo vero qui Fuldæ blattis opimum præbet pabulum: *opera Luculuna,* quæ ſane ſagacem conjecturam tuam ſartam tectam præſtant. Sed ſic nihilominus tamen multis etiam mendis ſcatet locus ille, quas cum aliis millibus ex iſto agro ſuo tempre exonerabo. *Schop.* De Luculli hujus in ædificando ſumptibus, & magnificentia eſt illud Horatii *Lib. 3. Carm. 1.*

Contracta piſces æquora ſentiunt
Jactis in altum molibus. Huc frequens
Cæmenta demittit redemptor
Cum famulis, dominuſque terræ
Faſtidioſus. ———

Plura Hiſtorici ſuggerent, quos omnes evolvere, ſucciſivum hoc temporis emolumentum non permittit. L.

Proſpectat] Eleganter de ædificiis, cum huc, aut illuc frontem vertunt. *Columell. Lib. 1. Cap. 6. Æſtiva cubilia ſpectent meridiem æquinoctialem, ſed cænationes ejuſdem temporis proſpectent hybernum orientem. Scheffer.*

Siculum, Tuſcum] Siculum à læva; Tuſcum ad dextram. *Fab.*

Ex alticinctis unus atrienſibus,
Cui tunica ab humeris linteo Peluſio
Erat deſtricta, cirris dependentibus,
Alveolo cœpit ligneo conſpargere
Humum æſtuantem, jactans officium come:
Sed deridetur. Inde notis flexibus,
Præcurrit illum in Xiſtum, ſedans pulverem.

Ex alticinctis] Paratis, *Servius Æneid. 1.* ad illud *Illi ſe prædæ accingunt. Accingunt, ſtudioſe parant: ut alibi accingunt operi.* Accinctos autem induſtrios dicimus; ut *Horat. Serm. Lib. 1. Sat. 5.*

——— *altius ac nos*
Præcinctis, unum. ———

Sicut contra negligentes *diſcinctos* vocamus, ut,

——— *Diſcinctos Mulciber Afros.*

Petr. Raven. Serm. 24. Ad illa verba: ſint lumbi veſtri præcincti: *Cingulum,* inquit, *eſt proprie indicium ſervitutis, quod & diſcurſus expeditos reddat, & faciat obſequentes* &c. Idem: *parumper ſervus adſtitit in domini ſui exſpectatione ſuccinctus.* Sic in *Sat. Petron. Statores altius cincti.* Vet. Gloſſ. Ἀνεςαλμένος, *alticinctus. Minucius: Diana interim eſt alte ſuccincta venatrix.* Sic operarios γυμνοὺς ἄνδρας, ἐςαλμένους depingit *Euſtath Iſmin, & Iſmen.* Idem de meſſore: Τὸν πάντα χιτῶνα περὶ τὴν ὀσφὴν περιεζώσατο. καὶ τὸ πᾶν τοῦ σώματος πλὴν τῆς αἰδοῦς ἐξεγύμνωσεν. Idem de vindemiatore. Ὅλος ἀνεζωσμένος τὸ χιτώνιον περὶ τὴν ὀσφὴν. Ruſticus, ut notat, *Theophraſt. in Charact.* Solet ἀναβεβλημένος ἄνω τοῦ γόνατος καθιζάνειν ὥστε τὰ γυμνὰ αὐτοῦ φαίνεσθαι. Sic *Martianus Felix* Cyllenium, Deorum apparitorem, ἀνεςαλμένον, & ſuccinctum delineat. *Ac jam pubeſcentes genæ ſeminudum eum incedere, clamydeque indutum parva, invelatumque cetera, humerorum cacumen obnubere ſine magno riſu Cypridis non ſinebant.* Nempe brevior cinctus, humeros, & maturam pubem ſimul velare non poterat. Sic *alticincti*, laſcivientes, parati ad opus: *Artemid. Dald. Onerocritic. 4.* Ἔδοξέ τις ἀνασειλαμένην τὴν γυναῖκα. Ἐπιδεικνύειν αὐτῷ αἰδοῖον. *Arbiter Satyr. Tres enim erant mulierculæ, ſi quid vellent conari, infirmiſſimæ, ſcilicet contra nos, ſi nihil aliud virilis ſexus eſſet, Et præcincti certe altius eramus* &c. Ibidem: *Cinædus ſupervenit, mirtea ſubornatus gauſapila, cinguloque ſuccinctus* &c. Paulo poſt: *Quartilla alte ſuccincta, juſſit*

infelicibus dari miſſionem. Idem: *Rogavi ut in Platanona produceret dominam, placuit puellæ conſilium, itaque collegit altius tunicam* &c. Eo ſenſu apud *Plaut. Suſtolle hoc amiculum.* Threicius vates apud *Arnob.* 5.

Sic effata ſimul veſtem contraxit ab imo. *Rigalt.* Ὀψιζώνυς. *Horat.* 2. *Sat.* 8. Alte cinctos pueros, vocat, ſervos Naſidieni, volens intelligi ſtrenuos, gnavos, induſtrios. Eoſdem mox *præcinctos* dixit. *Sen. Lib.* 4. *Epiſt.* De Mæcenate ait: *Alte cinctum putes dixiſſe, habuit enim ingenium grande & virile, niſi illud ipſe diſcinxiſſet.* Opponitur altecincto, diſcinctus, & diſſolutus. *Rittersh.* Negotioſos intelligit, tales namque cingere veſtes alte ſolent, ne impediantur inter diſcurrendum. Vide *Horat.* 2. *Sat.* 8. Quanquam hic intelligantur potius, qui ſpecie externa tales ſunt, oculiſque ſaltem ſerviunt, quod hic bene *Phraſiius* obſervat. *Scheffer.*

Cui tunica ab humeris] Sic fere, pædagogiani pueri tunica auro diſtincta, induti à calce in pubem, purpureis operti tegminibus pedum. Vide *Cujac. ad Tit. de Caſtrenſian. & Miniſteriam. Cod. Lib.* 12. *Rigalt.*

Deſtricta] *Demſter. ad Roſin.* 1. *p.* 59. *Diſtricta* citat, ſed retineo *Deſtricta*, & expono ad inferiora ſtricta, ut ſit ſenſus: tunicam ab humeris demiſiſſe ad ilia, ibique adſtrinxiſſe linteo, ne madefieret inter aquæ ſparſionem, pectus, brachiaque nuda habuiſſe: quomodo ſolent, qui curioſe laborant, maxime in aquis. Locus obſcurior, & intactus interpretibus, quod miror. *Scheffer.*

Cirris dependentibus] Capillis Contortis & Criſpatis; Sic *Petron. Sat. Crines ingenio ſuo flexi, per totos ſeſe humeros effuderant.* Et *Ovid. Lib.* 3. *Metamorph. Verſ.* 169.

—— *ſparſos per colla capillos*
Colligit in nodum. ——

Eleganter *Horat. Carm. Lib.* 4. *Ode* 10.

Et quæ nunc humeris involitant, deciderint comæ.

L.

Dependentibus] Sic negligenter, ut hac negligentia oſtenderet ſtudium miniſtrandi domino, quaſi eo præpeditus, hos curare omiſerit. *Scheffer.*

Domino, & mox, *Dominus*] Sic Imperatores appellabant, & Auguſtas, ſeu uxores eorum, Dominas. *Oppian.* 1. *Cyneget.*

Τὸν μεγάλη μεγάλῳ φυτεύσατο
Δόμνα Σεβήρῳ.

Nonnulli tamen hanc appellationem ſibi tribui vetuerunt. *Rittersh.* Vide *Sueton. Tiber. Cap.* 27. *Rigalt.* Perquam falſum eſt, quod affert *Rittershuſius* ex *Oppiano* ſuo; nam Δόμνα, eo loco nomen κύριον, ſeu proprium eſt, dicebaturque ea mulier Julia Domna. Neque vero negarim vocem hanc *Domna* reperiri prò *Domina* (nam & apud *Gregorium Turonenſem* legas, *Domna Brunechildis*, unde & Italicum *Donna*) ſed ſatis conſtat ex nummis Græcis, & Latinis in loco *Oppiani* Δόμνα eſſe nomen proprium Imperatricis: ΙΟΥΛΙΑ ΔΟΜΝΑ ΚΕΒΗΡΟΥ. Et JULIA DOMNA AUG. *Fab.*

Alveolo] Ligneo vaſe, ex uno caudice excovato, *lintrem* alias appellant, **ein trogh.** *Scheffer.*

Conſpargere] Quomodo *Plautus*: *Conſpargere ante ædes.* Frigida ſcilicet aqua ad mitigandum æſtum, vide *Salmaſ. ad Solin. p.* 327. *Scheffer.*

Jactans] Hic *jactare*, eſt *oſtentare*, quaſi diceret, feciſſe hoc, cum quadam oſtentatione ſui ſtudii, ſuæ diligentiæ. *Scheffer.*

Officium come] Ita V. C. Gloſſæ veteres: Comis, κόσμιος. *Donat. in Phorm.* Comiter Veteres dixerunt, παρὰ τὸ κόσμος. Jactans officium come, id eſt jactans officii ſui elegantiam, munditiamque. *Rigalt.* Miniſterium quod jucundum, & gratum ei cui fit. *Scheffer.*

Notis flexibus] Notis divortiis *Virgil. Æneid.* 9.

Objiciunt equites ſeſe ad divortia nota.

Notis flexibus, ut ſupra *Lib.* 1. *Fab.* 9. *Pernicitas nota.* & *Fab.* 11. *Exitus notos.* Sic *Candore noto*; Et *Notum canticum. Rigalt.* Per *flexus* intelligit compendia viarum. Puto ſic & *Ciceronem* uſurpaſſe in illo *ad Attic.* Pons Tiretius, in quo *Flexus eſt ad iter Arpinas. Scheffer.*

Xiſtum] Locum deambulationibus faciendis adornatum, conſitis utrinque Platanis. Vide *Hieron. Mercurial.* 1. *Art. Gymn. Cap.* 9. *Scheffer.*

Agnoſcit

Agnoſcit hominem Cæſar, remque intelligit;
Id ut putavit eſſe, neſcio quid boni:
Heus, inquit, Dominus; illo verò adſilit,
Donationis alacer certæ gaudio.
Tum ſic locuta eſt tanti Majeſtas Ducis:
Non multum egiſti, & opera nequicquam perit:
Multo majores alapæ mecum veneunt.

Hominem] Eleganter, innuit contemptum, vide infra, *Lib. 3. Fab. 3. Terent. Eunuch. Act. 2. Sc. 2.*

Hic ego illum contempſi præ me, quid homo, inquam, ignaviſſime.

Scheffer.

Remque intelligit] Animum, conſilium ardelionis, qui hoc factitabat gratiæ, & libertatis obtinendæ cauſa. *Scheffer.*

Id ut putavit] Exiſtimo de atrienſe intelligendum, ut ſit ſenſus: Dum ex vultu, aut quoquo denique modo animadvertit atrienſis, Cæſarem intelligere inſtitutum ſuum, putaſſe neſcio quid boni ab eo exſpectandum ſibi, interea nomine advocaſſe ipſum, ad ſe Cæſarem; ergo plenum gaudio ob formatas illas prius animo ſpes ampliſſimas accurriſſe, verum retuliſſe nihil præter joca *Scheffer.*

Neſcio quid boni] *Petron. Satyr. Deinde ut audivi veterem convivam, hic neſcio quid boni debet eſſe,* &c. Idem, *Secreto quicquid boni per facultates poterat, coëmebat. Rigalt.*

Dominus] Tiberius, ſic vocabantur titulo ſolenni poſteriores Principes, videturque ea conſuetudo primum cœpiſſe ſub Tiberio, vel ex hoc præſenti loco, poſtquam nempe ſeſe ad Tyrannidem convertit, cæterum niſi tum invaluiſſet ea conſuetudo, loqui noſtrum ita, atque ſcribere palam auſum, vix opinor. *Scheffer.*

Adſilit] Notat ſtudium obſequii; ac pœne plus eſt quam *accurrit.* Vult feſtinaſſe audire quæ Tiberius vellet. *Scheffer.*

Donationis] Gaudium donationis, eſt gaudium donationis cauſa, vel ob donationem. Sic *Victoriæ gaudium*, apud *Flor. Lib. 3. Cap. 3. Scheffer.*

Majeſtas ducis] Hoc ſibi nomen reges, & imperatores, veluti ἐξαίρετον γέρας cepetunt, & tamen ſcimus huius vocis honorem marito quoque olim fuiſſe, &, ni fallor, patri. Qui *Livium* diligenter legerunt, id mecum ſciunt. *Fab.* Supra *Dominum* vocavit, puto autem pro *Imperatore* poſuiſſe, quod tum uſu fuit receptum in Principibus, licet aliquamdiu Tiberius recuſaverit, vide veteres inſcriptiones, & Nummos. *Scheffer.*

Majores] *Majoris*, archaiſmus. *Rigalt.*

Alapæ mecum veneunt] Servorum libertates per ῥαπίσματα ſignificat. *Rigalt.* Senſus eſt, libertas, quam iſta tua ſedulitate ambis, tam exiguo pretio à me non datur. De modo manumittendi paſſim, neque quicquam protritum magis. *Fab.* Alaparum interventu ſignoque dari libertas ſolebat, ut *Sigonio*, & aliis notatum, jocus igitur in utroque, & *alapa*, & *venire*, quod ambiguitate ſua ſalem habet. *Scheffer.* De manumiſſione quæ vindicta vocabatur hoc intelligendum nullus eſt qui dubitabit: Nam cum hoc modo dominus ſervum manumittere ſolebat, tenebat modo caput, modo aliud membrum ſervi, dicebatque, hunc hominem liberum eſſe volo, *Feſt. in verb. manumitti*, & cum dicto eum circumagebat, ſignificans ſe ei poteſtatem facere abeundi quo vellet, ſimulque alapam infligebat, unde *Claudianus*, ni fallor, alicubi:

In civem rubuere genæ. ———

Atque eo pertinent hæc *Perſii Sat. 5.*

——— *heri ſteriles veri quibus una Quiritem*
Vertigo facit. ———

Et paulo poſt:

Verterit hunc dominus, momento turbinis exit.
Marcus Dama. ———

Pluribus hæc explicant *Marcil. ad d. Sat. Briſſon. Lib.* 5. *Antiq. Cap.* 11. *Sigon. Lib.* 1. *de Antiq. Iur. Civ. Rom. Cap.* 6. *Iac. Gall. Neap. in apicib. leg.* Vindictam autem virgulam eſſe ſcribit *Boët. in Topic. Cicer.* Quam lictor juſſu magiſtratus manumittendi capiti imponebat: atque ab hac virgula hunc manumittendi modum appellatum. *Feſtuca Plauto* dicitur in *Mil. Glor.* Alii hunc modum ſic dictum malunt à Vindicio, Vitelliorum ſervo, qui primus dicitur vindicta liberatus, eo quod conjurationem nobilium adoleſcentium de Tarquiniis reducendis detexiſſet, auctore *Livio Lib.* 2. L.

FABULA

FABULA SEXTA.

Aquila, & Cornix.

COntra potentes nemo eſt munitus ſatis;
Si vero acceſſit conſiliator maleficus,
Vis, & nequitia, quicquid oppugnant ruit.

AQuila & Cornix] *Camerarius p.*178. *Rigalt.*

Contra potentes] *Publius Syrus:*

Fulmen eſt, ubi cum poteſtate habitat iracundia.

Nevelet. Superiores principes, & magiſtratus intelligit noſter quos majeſtas & ferrum tuetur in reſpectu ad inferiores, & ſubditos, atque ita *Sen. Octav, Vers.* 185.

Vis magna populi eſt, principis major tamen.

L.

Conſiliator] A *Conſiliando*, id eſt, *Conſulendo*, ſicut bene *Phraſcius.Plin* 4.*Epiſt.* 17. *Ille in gerendis conſiliator, & rector. Scheffer.*

Maleficus] Eleganter & ἐμφατικῶς non modo conſilio ſed etiam opera, & quidem cum effectu malus, atque hoc eſt quod ICti. dicunt *ope conſilio* §. 11. *Inſt. de Obl. quæ ex dol.* quæ verba ita ſeparatim accipienda ſunt ut nemo ope videatur feciſſe, niſi & conſilium malignum habuerit, nec conſilium habuiſſe noceat, niſi & factum ſecutum fuerit *l.* 53. §. *ult. ff. de Verb. ſignif.* Nam conſilium dare videtur, qui perſuadet & impellit, atque inſtruit, opem vero ferre, qui miniſterium atque adjutorium præbet *l.* 50. §. 1. *ff. de furt.* Unde alibi *Opem ferre, vel Conſilium dare l.* 52. *pr.* & §.19. *ff. eod.* Vide *ſupra Fab.* 3. L.

Vis & nequitia quicquid oppugnant ruit] Sic *Petronius*: *Nihil eſt tam arduum, quod non improbitas extorqueat. Rittersh.* Video *Phædrum* non indiligenter in *Lucretio* fuiſſe: Quare ſuſpicari de hoc loco potui, legendum, & interpungendum:

Vis & nequitia, quicquid oppugnat, ruit.

Potentia, & aſtutia ruit unumquodque quod oppugnat; Nam & ita *Lucretius*, (ut admonuit *Giphanius* noſter) ruere, active dixit, pro adfligere, proruere, ut de vento:

Ingenteſque ruit naves & nubila differt.

Et rurſum de amnis violentia:

Dat ſonitu magno ſtragem, volvitque ſub undis
Grandia ſaxa, ruit qua quicquid fluctibus obſtat.

Qui locus illi apud *Phædrum* perquam ſimilis. Et *Virgil.* 1. *Georg.*

——— *Cumuloſque ruit male pinguis arenæ,*

Schop. Ordo talis eſt: quicquid eſt, quod vis & nequitia oppugnant, id ruit, ſi acceſſerit ad potentem conſiliator maleficus, jungit potentem, & conſiliatorem maleficum; huic nequitiam, illi vim tribuit, Conjuncta iſta, ait, ſi oppugnent, quicquid ſit quantumvis tutum ſe putet, ruere. Plana omnia. *Scheffer.* Atque hic *nequitia* aſtutiam, dolum, calliditatem ſignificat, uti & apud ICtum. in *l.* 3. §. 4. *ff. de Lib. exhib. Notæ nequitiæ.* At *Agell. Lib.* 7. *Cap.* 11. *Nequam* dici, ait, *hominem nihili, neque rei neque frugis bonæ.* Quod genus Græci fere ἄσωτον & ἀκόλαστον vocant. Vel qui eſt *Vitæ ſequioris l.* 8. §. 11. *ff. de tranſact.* Unde *nequitia, & mali mores l.* 43. §. 3. *ff. de Ædilit. edict.* & *Propter nequitiam patris* eadem ſignificatione dicitur in *d. l.* 3. §. 5. *ff. de liber. exhib.* L.

Aquila in ſublime ſuſtulit teſtudinem,
Quæ cum abdidiſſet cornea corpus domo,
Nec ullo pacto lædi poſſet condita,
Venit per auras Cornix, & propter volans;
Opimam ſane prædam rapuiſti unguibus,
Sed niſi monſtraro, quid ſit faciendum tibi,
Gravi nequicquam te laſſabis pondere.

Suſtulit] Sic proprie loquuntur de avibus, vide ſupra *Lib.* 1. *Fab.* 28. *Scheffer.*

Cum abdidiſſet cornea corpus domo] *Piſides Cosmurg.*

Τίς ἐνδιδύσκει τὴν χελώνην ὀστράκῳ,
Καὶ τὴν ταπεινόστωμον ἐστεγασμένην,
Δείκνυσιν ἐντὸς οἰκίας φερομένην.

Sic Cochlea apud *Cicer.* 2. *de divinat. Domiporta* dicitur. Et in Fabulis *Æſopi* ruſtici filius exclamat. Ὦ κάκιστα ζῶα, τῶν οἰκιῶν ὑμῶν ἐμπιπραμένων ᾄδετε. Cæterum pervalde hallucinantur *Eraſm. Chil.* 3. *Cent.* 3. *Proverb.* 38. Et *Crinit. Cap.* 7. *Lib.* 11. *de honeſt. diſcip.* Qui quod à *Cicerone* de cochlea dicebatur, *terrigenam, herbigradam, domiportam, ſanguine caſſam*, teſtudini communicaverunt; iis enim verbis *ſanguine caſſam*, diſtinguitur cochlea à teſtudine, cujus ſanguinem *Plin. Lib.* 32. *Cap.* 4. Claritatem viſus facere, ſuffuſioneſque oculorum tollere ait. *Rigalt.* Eleganter *Cornea*, propter duritiem, quomodo de avibus *Corneum roſtrum* uſurpavit *Cicero de Nat. Deor.* 1. Mox eſt *dura.* Per *domum* teſtam intelligit, ut notum. Hinc *Pacuvii*: *domiporta. Scheffer.*

Condita] Id eſt abſcondita, ſic infra hic *Fab.* 8.

Et opportuno ſe bovili condidit.

Item *Lib.* 5. *Fab.* 2.

Nunc conde ferrum & linguam pariter futilem.

Sic

Sic *Conditi fructus l.* 5. §. *non paſſim. ff. de reb. eor. qui ſub tut. Conditæ merces in horreis l.* 74. *ff. de contrah. empt.* Et *in condito habere l.* 97. *ff. de legat.* 3. Hinc *Condita* appellabant ſpecies & copias publicas in horreis ſervandi cauſa repoſitas *Tit. Cod. de cond. in publ. horr. Lib.* 10. Vide *Capitolin.* in *Gordian. Symmach. Lib.* 1. *Epiſt.* 19. & 34. *Ammian. Marcellin. Lib.* 29. L.

Propter volans] Id eſt, juxta, ut apud *Terentium*, propter dormire, eſt concumbere. *Rittersh.*

Opimam ſane prædam] Ita *Cic.* 3. *Verr. opima*, eſt pinguis, *Feſtus: hoſtiæ opimæ, præcipue pingues*, ideo *Columell. Lib.* 7. *Cap.* 8. *Si pingui, & opimo liquore conficitur*, &c. *Scheffer.*

Nequicquam] Fruſtra, abſque fructu. *Curt. Lib.* 3. *Cap.* 2. *Niſi nunc dixero, alias nequicquam confitebor.* Ita *Terentius, Cicero, Livius*, & alii. *Scheffer.*

Promiſſa parte, ſuadet ut ſcopulum ſuper
Altis ab Aſtris duram inlidat corticem,
Qua comminuta facile veſcatur cibo.
Inducta verbis Aquila, monitis paruit,
Simul & magiſtræ large diviſit dapem.
Sic tuta quæ naturæ fuerat munere,
Impar duabus occidit triſti nece.

Altis ab Aſtris] Ælian. *Cap.* 20. *Lib.* 3. Περὶ ζώων ἰδιοτ. De Cochleis & Laris: Καὶ μέντοι καὶ οἱ λάροι, ὡς Εὔδημός φησι τοὺς κοχλίας μετεωρίζοντες, καὶ ὕψου αἴροντες ταῖς πέτραις βιαιότατα προσαράττουσιν. *Rigalt.* Sumitur hic poëtice, pro è ſublimi, ex ſumma parte aëris. *Scheffer.*

Duram Corticem] Supra *Corneam domum*, Sic *Plinius* ſuperficiem teſtudinis *Corticem* vocavit *Cap.* 10. *Lib* 9. *Nat. Hiſt.* Sic *Martial. Lib.* 10. Epigr. 37. *Conchæ corticem.* Et *Lib.* 12. *Epigr.* 86.

Iſte licet digitos teſtudine pungat acuta,
Cortice depoſito, mollis echinus erit.

Avien. Fab. 11.

Protinus è rubris conchas præferret arenis,
Quis pretium nitido cortice bacca daret,

Rigalt. Abuſive pro teſta ponitur, *Plin. Lib.* 9. *Cap.* 12. *Aquatilium tegumenta plura ſunt, alia corio, & pilo integuntur, ut vituli, alia cortice, ut teſtudines. Scheffer.*

Cibo] Pleonaſmus *Cic.* 2. *De Nat. Deor. Dii nec eſcis veſcuntur*, &c. *Scheffer.*

Inducta] Plene eſt, *inducta ad credendum*, *Corn. Nep. in Conon.* 3. *Non facile ad credendum, inducebatur.* Sed iſto modo etiam *Cic.* 2. *de Legib.* & alii: uſurpatur de eo, cui quid perſuadetur ratione probabili, aut veriſimili. *Scheffer.*

Magiſtra] Quæ ſcilicet ipſam hanc artem docuerat, ut teſtudinem ſcopulo illideret: nam Magiſtros appellari *Paulus* ſcribit quibus præcipua cura incumbit, & qui magis quam ceteri, diligentiam & ſollicitudinem rebus quibus præſunt debent. Quin etiam addit, ipſi magiſtratus per derivationem, à magiſtris cognominantur. Uude etiam cujuſlibet diſciplinæ præceptores, *magiſtros* appellari, à monendo, vel monſtrando *l.* 57. *ff. de Verb. Sign.* L.

Large diviſit dapem] Sic *Horat.* 1. *Carm.* 36.

Nulli tamen plura dividit oſcula,
Quam dulci Lamiæ. ———

Scheffer.

FABULA SEPTIMA.

Muli Duo, & Vectores.

MUli gravati ſarcinis ibant duo,
Unus ferebat fiſcos cum pecunia:
Alter tumentes multo ſaccos hordeo.

F*Iſcos cum pecunia*] Nota, pecuniam veteres in fiſcum, id eſt, corbem ſparteum, vel vimineum condebant, præſertim quæ majoris eſſet ſummæ, quã ut in Bulgam, Zonamve recte & commode condi poſſet. Sic *Cic.* 2. *Verr. Reperiebam fiſcos complures cum pecunia Sicilienſi à quodam Senatore ad equitem Romanum eſſe tranſlatos.* Idem *Verr.* 5. *Ex Fiſco, in ciſtam pecuniam transferre.* Ad quæ *Aſcon. Pædian.* Sic annotat: *Sportæ, ſportuli, ſportellæ, nummûm ſunt receptacula, & ſacci, ſacculi, ſacelli, & crumenæ, & vellea, & manticæ, & marſupia.* Vide & *Cujac. ad Tit. Cod. de Iure Fiſci. Rittersh.* Notum illud *Taciti* 1. *Annal. Fiſci, de Imperatore rapti, inter ſigna & aquilas veherentur. Fab.* Vide quæ nos in Curis ſecundis ad *Pacatum. Scheffer.* Adde quæ in hanc fiſcorum ſignificationem habet *Sueton.* in *Claud. Cap.* 18. *Poſitis ante ſe cum pecunia Fiſcis.* Et in *Auguſt. Cap. ult.* Quantum pecuniæ in *ærario & Fiſcis.* Hoc ſenſu *Fiſcum tanti eſſe, quanti habet*, id eſt, quantum pecuniæ in ſacculo conditæ numerus efficit, dixit *Sen. Epiſt.* 87. Et *Fiſcos in angulo jacentes.* Idem *Lib.* 3. de *Ira Cap.* 33. Ita & *Juvenal. Sat.* 14. *Verſ.* 260.

——— ærata multus in arca
Fiſcus, & ad vigilem ponendi Caſtora nummi.

L.

Ille

Ille onere dives, celſa cervice eminens,
Clarumque collo jactans tintinnabulum:
Comes quieto ſequitur, & placido gradu.
Subito latrones ex inſidiis advolant,
Interque cædem ferro mulum tonſitant:
Diripiunt nummos, negligunt vile hordeum.

Celſa] Sublata in altum, ut fit à ſuperbientibus. *Scheffer.*

Eminens] Sic *Ovidius* de Diana *Lib*.3. *Metamorph. Lib*.3. *Verſ*.183.

—— *Colloque tenus ſupereminet omnes.* L.

Clarumque collo jactans] *Avienus* de Cane:

Hunc dominus, ne quem probitas ſimulata lateret,
Juſſerat in rabido gutture ferre nolam.
Faucibus & nexis crepitantia ſubligat æra.
Quæ facili motu ſigna cavenda darent.

Alia in hanc rem collegit, *Jo: Savaro* muſteo in *Sidonium* commentario, ad illa verba: *Inter greges tintinnabulatos per depaſta buceta reboantes. Epiſt.*2. *Lib.*11. *Rigalt.* Conſuetudo ſuſpendendi tintinnabulum ex collis mulorum, ut occurſum eorum evitare poſſint equi, etiam hodie durat per Italiam, & Galliam. *Scheffer.*

Comes] Alter ille mulus, cum hordeo. *Scheffer.*

Quieto] Sine agitatione multa pedum, ac tumultu. *Scheffer.*

Advolant] Verbum elegans, quo ardor, & cupido nimia pecuniæ eripiendæ ſignificatur. *Scheffer.* Atque ita Æneæ in Mezentium impetum deſcribit *Virgil. Lib.* 10. *Æneid.*

Advolat Æneas vaginaque eripit enſem,
Et ſuper hæc; ubi nunc Mezentius acer & illa
Effera vis animi. ———— L.

Ferro mulum tonſitant] Non abſimilis eſt *Plauti* locus *Epid. Act.*2. *Sc.ult.*

Ne ulmos paraſitos faciat, quæ uſque attondeant.

Ubi virgæ dicuntur humeros vapulantis attondere, niſi forte huic *Phædri* loco macula ineſt gravior, quam nondum odoratus ſum. *Schop.*

Vile hordeum] Frugis genus, ut docet *Paul. Lib.* 3. *Sentent. Tit.* 99. *Frugumque molliſſimum*, quemadmodum *Plin. Lib.* 18. *Cap.*7. tradit. *Hordeum ſive familiæ, ſive jumentorum gratia l.* 3. §. *ſi autem. ff. de pen. legat.* Hordeo utique veteres jumenta paviſſe, ut nunc fit avena ſatis conſtat. Unde *Hordearium æs*, teſte *Feſto*, dicebant, quod, pro hordeo, equiti dabatur. L.

Spoliatus igitur caſus cum fleret ſuos,
Equidem, inquit, alter, me contemptum gaudeo,
Nam nil amiſi, nec ſum læſus vulnere.
Hoc argumento tuta eſt hominum tenuitas,
Magnæ periclo ſunt opes obnoxiæ.

Hoc argumento] Hac Fabula, infra *Lib.*4. *Fab.*7. *Hoc argumento ſe deſcribi ſentiat*, &c. Et *Fab.* 14. *Hoc argumentum monet.* &c. Adde *Lib.* 4. *Cap.* 3. Puto autem hic omitti præpoſitionem *in*; ut ſit ſenſus, occurrere, & extare in hac Fabula tutam tenuitatem, atque adeo exempli loco eſſe poſſe, ob quod alii amplectantur.

Phraſcius illud *argumento* ſupplet ita, additque *mentis firmiter inſculpto*, ſed illud *eſt* diſſuadet. *Scheffer.*

Tuta eſt hominum tenuitas] Sic *Symmachus* in Relatione *Lib.* 10. *Epiſt.* 54. *Paupertas à diſpendio tuta eſt.* Nec abſimiliter *Salluſt. Conjurat. Catil. Egeſtas facile habetur ſine damno.* Feſtive in hanc ſententiam *Pallad. Lib.* I. *Anthol. Tit.* Εἰς πτωχούς. Μηδέποτε ζήσας ὁ πένης βροτὸς οὐδ' ἀποθνήσκει. *Rittersh.* In eandem ſententiam de paupertate *Lucan. Lib.* 5. *Verſ.* 525.

———— prædam civilibus armis
Scit non eſſe caſas. O vitæ tuta facultas
Pauperis, anguſtique lares! ô munera nondum
Intellecta Deum! quibus hoc contingere templis,
Aut potuit muris, nullo trepidare tumultu
Cæſarea pulſante manu. ————

L.

Magna periclo ſunt opes obnoxiæ] Quod ſæpe oſtendiſſe *Socratem* conſtat, idque cum alibi feciſſe, tum vero in illo colloquio maxime, quod aliquando cum Antiſthene habuit, uti apud *Ælianum* legere eſt *Lib.* 2. ποικίλης ἱστορίας, *Cap.* 11. Sed quia locus ille graviſſimo errore inſeſſus eſt, præter morem noſtrum longiuſculam ῥῆσιν huc transferemus, ut vitium quo laborat, πιθανώτερον tollamus; idque certe præſtare debemus, ſi minus *Æliani* cauſa, qui ſcriptor lepidiſſimus eſt, & Græcarum Venerum delicium, at certe *Socratis*, cujus memoria nemini non, qui virtutis aliquem ſenſum habeat, ſummo honore colenda eſt. Verum antequam verba Græci ſcriptoris afferam, totam rem in pauca contraham. *Socrates* igitur cum ſævientem in dies magis magiſque Triginta Tyrannorum dominationem videret, & forte in Antiſthenem, qui, uti *Socrates*, paupertatem ſectabatur, incidiſſet; Hoc, inquit, ô Antiſthenes, mihi dicas, velim; ecquid nos noſtri debeat pœnitere, quod tenues, quod pauperculi ſumus, neque ſplendorem illum ſumus conſecuti, quo in Tragediis claros illos veteris memoriæ principes Atreum, Thyeſten, Agamemnona, Ægiſtumque circumfulgere videmus? Minime ſane: Nam ſi diligenter attendas, ſemper iis maximum periculum fuit, queis maximæ opes fuerunt. Itaque adeo Tragici, qui talia nobis fortunæ in præceps ruentis exempla prodiderunt, principes illos viros, quos & ſuæ dignitatis faſtigium, & divitiarum nimia vis ſpectabiles faciebant, vel veneno vel alio inſidiarum genere ſublatos oſtendunt. Sed nullus, ô Antiſthenes, quod tute ipſe vides, nullus, inquam, Poëta extitit tantæ vel audaciæ, vel imperitiæ, qui *porcum obtruncatum* in ſcenam introducere auſus ſit. Hæc, ô Lector, ſumma Socratici colloquii; niſi quod poſtrema pars plane ἀλόγιστος, & riſu digna eſt. Et tamen hæc ipſa ſunt, quæ jam jam Græce leges, ſed ea ita à nobis emaculabuntur, ut, *præfiſcini dicam*, à nemine melius poſſint. Σωκράτην ἰδόντα κατὰ τὴν ἀρχὴν τῶν τριάκοντα τοὺς ἐνδόξους ἀναιρουμένους, καὶ βαρύτατα τοὺς πλουτοῦντας ὑπὸ τῶν τυράννων ἐπιβουλευομένους, Ἀντισθένει φασὶ, περιτυχόντα εἰπεῖν, Μήτι σοι μεταμέλει, ὅτι μέγα καὶ σεμνὸν οὐδὲν ἐγενόμεθα ἐν τῷ βίῳ καὶ τοι οὔπω, οἵους ἐν τῇ τραγῳδίᾳ τοὺς Μονάρχας ὁρῶμεν, Ἀτρέας τε ἐκείνους, καὶ Θυέστας, καὶ Ἀγαμέμνονας, καὶ Αἰγίσθους, οὗτοι μὲν γὰρ ἀποσφαττόμενοι, καὶ ἐντραγῳδούμενοι, καὶ πονηρὰ δεῖπνα δειπνοῦντες, καὶ ἐσθίοντες, ἑκάστοτε ἐκκαλύπτονται (ἐκκυκλοῦνται ex *Caſaub.* Vide ἐκκύκλημα apud *Poll.*) οὐδεὶς δὲ οὕτως ἐγένετο τολμηρὸς, οὐδὲ ἀναίσχυντος τραγῳδίας ποιητὴς, ὥστε εἰσαγαγεῖν εἰς δρᾶμα ἀποσφαττόμενον χοῖρον. Vitium, uti dixi, in poſtremis ſuaviſſimi ſcriptoris verbis eſt, quod jam tribus verbis eluam. Quid enim hic agitur? Nonne principatus, & divitiarum incommoda exponuntur? Nonne paupertatis, & infimæ fortunæ commoda aſtruuntur? Quid igitur facilius, quid rotundius, quam Atreo, quam Agamemnoni, & aliis id genus Tyrannis, quos Deus iratus immittit, opponere, non χοῖρον [*porcum*] (apage nil ridiculum magis) non χοῖρον, inquam, ſed τὸν Ἶρον, nobilem illum, & decantatum mendicabulorum princi-

principem. Nempe eductæ ſunt hæ omnes perſonæ ex Scena *Homeri*, qui olim, & vere, & ingenioſe, à *Platone* duobus, tribuſve locis (*Lib.* 10. *de Republ. p.* 511. *edit. Lamar.* Et *p.* 512. & 515.) τραγῳδῶν ἡγεμὼν, καὶ διδάσκαλος dictus eſt. Et hæc quidem à nobis circa hunc locum dicta ſint, quorum, ut opinor, nec nos pænitere, neque vero te, ſi longiuſculi fuimus, debet tædere. *Fab.*

FABULA

FABULA OCTAVA.

Cervus ad Boves.

CErvus nemoroſis excitatus latibulis,
Ut venatorum effugeret inſtantem necem,
Cæco timore proximam villam petit,
Et opportuno ſe bovili condidit.

C*Ervus ad Boves*] *Camerarius. p.* 192. *Rigalt.*

Venatorum Necem] Id eſt, à venatoribus cervo inferendam : plane ut *Oppianus* φόνον ἀλέγευ τήρων dixit. *Rittersh.* Sic infra *Lib.* 3. *Perſequitur illum dura fati miſeria.* Vide *Phraſcium. Scheffer.*

Inſtantem] Id eſt, imminentem & impendentem, ut *inſtans periculum in l.* 6. *ff. de donat. mort. caus.* Alia plane ſignificatione *inſtans ætas* dicitur in *l.* 1. §. *is autem. ff. ne quid in flum. publ.* id eſt, præſens & ejus temporis quo interdictum redditur; & *inſtantis anni l.* 7. §. *Papinianus. ff. ſolut. matr.* id eſt, anni quo divortiũ fit, ſeu *anni currentis*, ut paſſim loquimur. Sic ab *inſtanti octava indictione l.* 173. *ff. de decurionib. Cod. Theod.* L.

Cæco.] Quia cæcos facit, nec cernentes alia pericula in quæ ultro incurrimus. De quo *Curt. Lib.* 4. *Cap.* 16. *Ubi intravit animos pavor, id ſolum metuunt, quod primum formidare cœperunt.* Vide totum locum. *Scheffer.*

Opportuno] Quod ſe commode offerebat, *Ovid.* 3. *Metamorph.* de ſylvis.

—— *Multis latebra opportuna fuiſtis,* *Scheffer.*

Hic

Hic Bos latenti, quidnam voluiſti tibi,
Infelix, ultro qui ad necem cucurreris,
Hominumque tecto ſpiritum commiſeris?
At ille ſupplex: vos modo, inquit, parcite;
Occaſione rurſus erumpam data.

Latenti] Deliteſcenti; latere enim eſt diliteſcere, quemadmodum à ICtis. noſtris uſurpatur; ſic *ſine receptatoribus latro diutius latere non poteſt l.13. ff.* de *Offic. Præs. l. 1. ff. de receptatorib.* Et *ſervus qui domi latuiſſet l.17. §. idem ait. ff.de Ædilit. edict.* Item, *ſervus quamdiu latuit in dignitate prætoria l. 3. ff. de offic. Præt.* L.

Voluiſti tibi] Imitatio *Virgiliana*, ipſe ita *Ecleg.* 2.

Eheu quid miſero volui mihi?

Similiter *Terent. Eun. Act.* 3. *Sc.* 5. *quid tibi vis, ſatine ſanus?* Ubi *Donatus* notat, *quid tibi vis*, referri ad antecedens, *quid mihi velim.* Quanquam in *Terentio* pro *velim, quæram* ſit, quo tamen cognoſcitur *velle, Donato* eſſe *quærere* in hac formula, curamque denotare. *Scheffer.*

Supplex] De geſtu & habitu orantis eſt intelligendum. *Scheffer.*

Parcite] Vitam mihi ſervate, ne me prodite, abſolute, ut in illo *Horatii* 4. *Carm. Od.* 1.

Rurſus bella moves, parce, precor, precor.

Scheffer.

Occaſione] Pro *in occaſione*, cum occaſio fuerit data, ut infra *Lib.* 4. *Ubi Poëta. Tempore. Scheffer.*

Erumpam] Eleganter de procurſu inopinato, celerique ex abdito. Ita *Cicero pro Seſt. Conjuratio ex latebris, atque ex tenebris erupit. Scheffer.* Eodem modo *erumpere clam ſervi*, & *erumpere vincula* dicuntur *l.* 3. §. *ſubvenitur. ff. de ICto. Silan. Erumpentibus ad fugam ſervis l.* 60. *ff. pro ſoc.* Atque ita *erumpere aqua in meo l.* 21. *ff. de aq. & aq. pluv. arcend.* uſurpatum eſt. L.

Spacium diei noctis excipiunt vices:
Frondem bubulcus adfert, nec ideo videt:
Eunt ſubinde, & redeunt omnes ruſtici:
Nemo animadvertit. tranſit etiam villicus,
Nec ille quicquam ſentit. Tum gaudens Ferus
Bobus quietis cœpit agere gratias,
Hoſpitium adverſo quod præſtiterint tempore.

Frondem bubulcus adfert] *Camerarius. p.* 233. *Rigalt.* Frondibus enim boves ſaginabantur. *Horat. Epiſt.*14. *Lib.*1.

——— *& urges*
Jampridem non tacta ligonibus arva, bovemque
Devinctum curas, & ſtrictis frondibus exples,

Sic paulo poſt herus objurgans ruſticos, quod parum curent boves: *Cur frondis parum eſt? Schop.* Vide *Cat.* 30. *de Re Ruſt. Scheffer.* Hinc patet *bubulcum* dici eum, non tantum qui bobus arat in fundo, ſed etiam qui boves ejus fundi paſcit *l.*18. §. *cum de villico. ff. de inſtruct. & inſtrum, legat.* L.

Nec ideo] Latiniſſime, ut ſolet, dicit etiamſi attulerit, dederit in ſtabulo bovibus, tamen non vidiſſe. Sumpſit autem ex *Virgilio*, ut cætera; Sic enim *Georgic.* 1.

— *Nec*

——— *Nec cellis ideo contende Falernis.*

Scheffer.

Omnes ruſtici] Colonos intelligit, & familiam ejus villæ. *Scheffer.*

Animadvertit] Cervum ibi latitantem. *Scheffer.*

Villicus] Qui totius villæ habebat curam, caput ruſticæ familiæ. *Varro* 1. *de Re Ruſt. Cap.* 2. Vocat: *Principem, qui agriculturæ præponitur. Scheffer.* Vel qui agrum penſionis certa quantitate, vel fide dominica colit *l.* 8. & *l.* 18. §. *cum de villico. ff. de inſtruct. & inſtrum. leg.* Atque ita *villicus*, & *villica* dicuntur *l.* 41. §. 15. *ff. de fideic. libert.* Unde *à villicis penſionem exigere l.* 40. §. *ſervus. ff. ad leg. Falcid.* Sed quæ hic dicit de ipſo domino videtur intelligere, ut apparet ex ſequentibus. L.

Quietis cœpit agere gratias] Quietis ſcilicet gratia vel nomine, id eſt, pro quiete, an quietis bobus? *Rittersh.* Adjectivum eſt, non ſubſtantivum nec ambigere debebat *Rittershuſius*; *quietis*, pro *quia quieti* erant, quieti autem taciti, non prodentes latitantem. *Scheffer.*

Hoſpitium adverſo] Amicus certus in re incerta cernitur, inquit, *Cic. in Læl.* Et *Plautus* eum amicum pronunciat, qui in re dubia juvat. Habent eandem ſententiam Hebræorum proverbia: Omni tempore diligit, qui amicus eſt; & frater in anguſtiis comprobatur. L.

Præſtiterint] Proprie; non enim ſpatium modo datum ſignificat, ſed & ſecuritatem hoſpitii præſtitam, per ſilentium ac quietem. Atque ita *Sen.* 1. *de Clem.* 2. *Hoc eſt non dare tantum ſalutem, ſed & præſtare*, ubi vides quomodo à dare diſtinguatur. *Scheffer.*

Reſpondit unus: ſalvum te cupimus quidem;
Sed ille, qui oculos centum habet, ſi venerit,
Magno in periculo vita vertetur tua.
Hæc inter ipſe dominus à cœna redit:

Qui Oculos centum] Herum ipſum periphraſis ea notat, quæ eleganter curam ejus, ac perſpicaciam depingit, alluſione ad argumentum. *Scheffer.*

Vertetur] Verſabitur, conſtituta erit; *Plaut. Moſtell. Act.* 3. *Sc.* 3.

——— *Iam homo in mercatura vertitur.*

Scheffer.

Et quia corruptos viderat nuper boves,
Accedit ad præſepe: cur frondis parum eſt?
Stramenta deſunt? tollere hæc aranea,
Quantum laboris? dum ſcrutatur ſingula;
Cervi quoque alta eſt conſpicatus cornua:

Corruptos boves] Sic *rupta mula Martiali*, & *Alpheno* ICto. *l. qui inſulam.* §. *qui mulas. ff. locat.* Rupti veredi *Auſonio.* Ruperit fere omnes veteres ſic intellexerunt corruperit *l. ſi ſervus ſervum.* §. *inquit lex. ff. ad leg. Aquil. Rigalt.* Macilentos, macie perditos, imitatio Græci ſermonis: nam ita utuntur τῷ διαφθείρεσθαι. *Fab.* Ita *Cæſar.* quanquam plenius, *Corruptos macie equos* dixit *Lib.* 3. *Bell. civ. Scheffer.*

Aranea] Telas intelligit, nempe *araneus, a, um,* adjectivum eſt *Plin. Valer.* 1. *Cap.* 2. *Aranea tela impoſita ex oleo.* Hinc *araneum* neutraliter, & abſolute, opus aranearũ, ſubaudito *textum*, vel *rete. Scheffer.*

Quem

Quem convocata jubet occidi familia,
Prædamque tollit. Hæc ſignificat fabula,
Dominum videre plurimum in rebus ſuis.

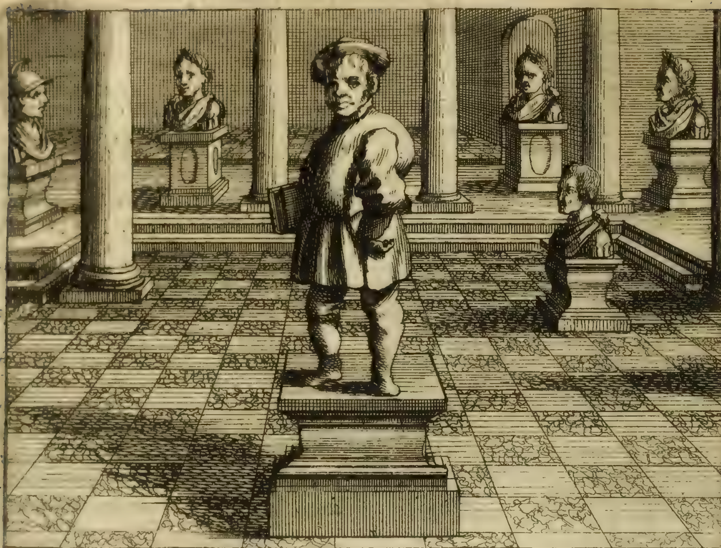
Dominum videre plurimum in rebus ſuis] ὄμμα γὰρ δόμων νομίζω δεσπότου παρουσίαν, id eſt, *namque lumen ædium puto eſſe heri præſentiam*, ut ait *Æſchylus in Perſis*. Vide & *Ariſtot. Oeconomic. Lib.* 1. *Cap.* 6. Ubi refert apophthegma cujuſdam qui dixerit, oculum domini eſſe qui maxime pinguefaciat equum. *Plin. Lib.* 18. *Cap.* 6. *Majores fertuliſſimum in agro oculũ domini eſſe dixerunt.* At contra, ſecundum *Pomponium, longe ab urbe vellicarier, quo herus rarenter venit, non villicarier, ſed dominari mea eſt ſententia.* Et ſimiliter *Symmach. Lib.* 9. *Epiſt.* 6. *Actores*, inquit, *abſentium, quibus res longinqua remittitur*, (F. committitur) *tanquam ſoluti legibus vivunt: quoniam procul poſitis nullus dominorum terror incurrit.* Huc & *Plautinum* illud facit: *Ubi ſummus Imperator ad exercitum non eſt.* Cum hujus Fabellæ argumento magnam habet cognationem *Apologus* ille *Æſopius*, de Caſſita, & pullis ejus, ac domino ſegetis, in quo nidulabatur, deſcriptus ab *Agell. Lib.* 2. *Cap.* 29. & à *Gabr. Faërn.* Claudit eum & obſignat uterque verſibus trochaicis *Ennii*, quos cordi, & memoriæ habere, operæ pretium eſt:

> *Hoc erit tibi argumentum ſemper in promptu ſitum,*
> *Ne quid exſpectes amicos, quod tute agere poſſies.*

Rittersh. Apud *Plinium* loco allegato exemplum Furii Creſini, huic loco aptiſſimum videſis. *Plutarch.* περὶ παίδων ἀγωγῆς· κἂν ταῦτα δὴ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ ἱπποκόμου χαρίεν, ὡς οὐδὲν οὕτω πιαίνει τὸν ἵππον ὡς βασιλέως ὀφθαλμός. *Nevel.*

AUCTOR.

AUCTOR.

ÆSopo ingentem ſtatuam poſuere Attici
Servumque collocarunt æterna in baſi,
Patere honoris ſcirent ut cuncti viam,

ÆSopo ingentem ſtatuam] Æſopi vita: καὶ ὡς συνειδότες ἑαυτοῖς ἀδίκως φονευθέντι καὶ στήλην ἀνέστησαν. *Rigalt.* Statuæ hujus auctorem fuiſſe nobiliſſimum illum ſtatuarium Lyſippum (à quo ſolo ſe fingi velle edixit Alexander Magnus) diſcimus ex Epigrammate *Agathiæ* Scholaſtici, qui Juſtiniani Imperatoris ævo vixit. Id è *Libro* 4. *Anthologiæ Tit.* Εἰς φιλοσόφους, εἰς εἰκόνα Αἰσώπου huc adſcribere placuit, cum Latina verſione noſtra: ex eodem hoc quoque diſcimus cum iidem Athenienſes etiam ſeptem Sapientibus Græciæ ſingulis ſuas collocaſſent ſtatuas, omnium maximum honorem eos habuiſſe Æſopo, ejuſque ſtatuam ordine primam eſſe voluiſſe. Sic igitur Agathias:

Εὖγε ποιῶν, Λυσίππε γέρων, Σικυώνιε πλάστα,
Δείκελον Αἰσώπου στήσαο τοῦ Σαμίου
Ἑπτὰ σοφῶν ἔμπροσθεν, ἐπεὶ κεῖνοι μὲν ἀνάγκην
Ἔμβαλον, οὐ πειθώ, φθέγματι τοῖς σφετέροις.
Ὃς δὲ σοφοῖς μύθοις καὶ πλάσμασι καίρια λέξας,
Παίζων, ἐν σπουδῇ πείθει ἐχεφρονέειν,
Φευκτὸν δ' ἡ τρηχεῖα παραίνεσις. ἡ Σαμίου δὲ
Τὸ γλυκὺ τοῦ μύθου καλὸν ἔχει δέλεαρ.

Vellem

Vellem pari ſuavitate hæc Latinis metris à me includi poſſe. Sed reddam ut potero:

Laudo te, Lyſippe, ſenex, Sicyonie ſculptor,
Æſopi effigiem quod ſtatuis Samii
Ante Sophos ſeptem, quibus omnia tradita duris
Legibus, in verbis ſuadaque nulla fuit.
Aſt hic Fabellis, figmentiſque omnia condit
Per luſum ſuadens corda hominum ut ſapiant.
Aſpera præcepta averſamur. Fabula dulcis
Eſcæ inſtar monitis additur à Samio.

Rittersh.

Ingentem] Nam & in eo pars honoris fuit, ſi fieret ſtatua ſupra vulgarem magnitudinem. *Scheffer.*

Poſuere] Proprium verbum, *Cic. Verr.* 2. *Heredem ſtatuas eſſe juſſum in foro ponere, niſi poſuiſſet, Veneri Erycinæ eſſe multatum. Sueton. Calig.* 34. *Vetuit poſt hac viventium cuiquam uſquam ſtatuam poni.* Ita infiniti alii, notat autem donum honoris cauſſa. *Scheffer.*

Servumque] Significanter, pro, *licet foret ſervus*, nempe quia his conceſſus honor iſte non fuit. Obſervavit diligentiſſime ut omnia Nob. Dom. *Grypenhielm*, ſeu *Figrilius* in *de Stat. Cap.* 2. *Scheffer.*

Æterna] Reſpectu voluntatis & propoſiti Athenienſium. Erant enim baſes illæ ex ſaxo, forma quadrata, vel rotunda eundem conſule. *Scheffer.* Sic matrimonium licet non tantum morte, ſed & divortio, captivitate, vel alia contingente ſervitute alterutrius poſſit diſſolvi *l.* 1. *ff. de divort. & repud.* Dicitur tamen individuam vitæ conſuetudinem continere §. 1. *Inſt. de patr. pot.* Et conſortium omnis vitæ *l.* 1. *ff. de rit. nupt.* Voto ſcilicet & propoſito contrahentium, cui eventus non ſemper reſpondet *Vin.* & *DD. add.* §. 1. *Inſt. de patr. pot.* L.

Collocarunt in baſi] Proprie de ſtatuis vel etiam vaſis iis impoſitis; atque ita *Baſes* dicuntur *fulcra collocandorum vaſorum parata l.* 100. § *ult. ff. de legat.* 3. Fiebantque vel ex ſaxo aut marmore, vel ex variis lapidibibus congerebantur, unde; *ſtatuæ affixæ baſibus ſtructilibus* apud ICtum. in *l.* 245. *ff. de Verb. Sign.* L.

Nec generi tribui, ſed virtuti gloriam.
*   *   *   *   *
Quoniam occuparat alter, ne primus foret,
Nec ſolus eſſet ſtudii quod ſuperfuit,
Nec hæc invidia, verum eſt æmulatio.
Quod ſi labori faverit Latium meo,
Plures habebit quos opponat Græciæ.

Nec generi tribui, ſed virtuti gloriam] Unde eleganter *Sen. Epiſt.* 44. *Si quid aliud eſt in Philoſophia boni, hoc eſt, quod ſtemma non inſpicit.* Nam ut Idem paulo poſt: *Animus facit nobilem; cui ex quacunque conditione ſupra fortunam licet ſurgere.* Et *Euripides*:

——— Τοὺς γὰρ ἀνδρείους φύσιν
Καὶ τοὺς δικαίους, τῶν κενῶν δοξασμάτων,
Κἂν ὦσι δούλων, εὐγενεστέρους λέγω.

Id eſt:

——— *Namque ab animo ſtrenuos,*
Juſtoſque, quamvis orti & è ſervis ſient,
Stirpe anteire vulgo nobiles puto.

Scilicet ut eſt apud *Juven. Sat.* 8. *Verſ.* 19.

Tota licet veteres exornent undique ceræ
Atria, nobilitas ſola eſt atque unica virtus.

Sen. Herc. Fur. Act. 2. *Verſ.* 340.

——— *qui genus jactat ſuum*
Aliena laudat. ———

Hinc Marius apud *Salluſtium* ait, fortiſſimum quemque generoſum eſſe; atque ita non tantum nobilibus, ſed etiam aliis propter virtutem ſtatuas collocatas; *Horat. Epod. Od. 9. Verſ. 25.*

Neque Africano, cui ſuper Carthaginem
Virtus ſepulchrum condidit.

Etiam ſervis, uti hic Æſopo, qua de re plura aliquando exſpecta. L.

Occuparat] Id eſt, prævenit, antevertit me, hoc enim eſt occupare, Græce φθάνειν ut *Plaut. Rud. Occupas præloqui:* & *Pſeudol. occupas prior audire. Rittersh.* Turpilius Traſileone ſimiliter abſolute uſurpat, *Nonio* citante, iſtis verbis: *Ceſſo occupare, & me in colloquium conferre horum. Plin. Paneg. 10. Occupavit, primusque fecit quod omnes facturi erant,* ſicut noſter. *Scheffer.* Elogium tale eſt Ciceronis apud *D. Hieronymum Epiſt. de vita Clericorum. Demoſthenes tibi præripuit ne eſſes primus orator, tu illi ne ſolus. Nevelet.*

Nec hæc invidia, verum eſt æmulatio] *Heſiodus:*

—— ἀγαθὴ δ' ἔρις ἥδε βροτοῖσι.

Meurs.

Plures] Qui ſimilia facient, incitati ſucceſſu meo. *Scheffer.*

Græcia] Tanquam tales, qui, quod ibi Græce alii, ipſi Latine compoſuerint, æquali ingenio præſtantiaque. *Scheffer.*

Si livor obtrectare curam voluerit,
Non tamen eripiet laudis conſcientiam.
Si noſtrum ſtudium ad aures pervenit tuas,
Et arte fictas animus ſentit Fabulas,
Omnem querellam ſubmovet felicitas.

Eripiet laudis conſcientiam] Mihi ſcilicet, quippe qui me iſta ſic ſcripſiſſe ſcio ut promeritus ſim laudem, ut mox *Lib. 3. ad Eutych.*

—— *mihi ſolennis debetur gloria.*

Num potius intelligendum hoc de aliis, qui etiamſi ob livorem obtrectabunt, non poterunt tamen non intus, & in conſcientia videre, digna iſta eſſe laude. Sed illud præfero, nam ad eundem modum, *Conſcientiam officii,* & *Vitæ bene actæ, Cicero* quoque uſurpavit. *Scheffer.*

Ad aures pervenit tuas] *Cicero* accidere ad aures, dicere amat, ut *pro Seſtio: Nihil ut unquam videretur, tam populare ad Pop. Rom. aures accidiſſe.* Et *in Vatinium: Non putas fas eſſe, verbum ex ore exire cujuſquam, quod non jucundum, & honorificum ad aures tuas accidat.* Ubi vulgo non recte *accedat.* Sic *Accius* apud *Nonium: Simul ac nota vox ad aures accidit. Rittersh.* De rumore ſic loquuntur, *Virgil. 2. Æneid.*

Fando aliquid ſi forte tuas pervenit ad aures.

Scheffer.

Sentit] Eleganter reſpectu efficaciæ iſtius artis, quæ ipſos pœne ſenſus tangit, ac titillat; quemadmodum *Sentire medicinam* dixit *Celſus* de ægroto, cum per eam convaleſcit: Si, inquit, experiris ſcriptas eſſe has Fabulas non inepte, ſed arte ſingulari; Ita mox *Lib. 3. ad Eutych.*

Ut liber animus ſentiat vim carminis.

Scheffer.

Omnem querelam ſubmovet felicitas] Ita mihi beatus videor, nullum ut querendi locum relictum eſſe putem. *Fab.* Submovet, eſt tollit, aufert, removet. *Scheffer.*

Sin autem ab illis doctus occurrit labor,
Siniſtra quos in lucem natura extulit,
Nec quicquam poſſunt, niſi meliores carpere,

Fatale exitium corde durato feram,
Donec fortunam criminis pudeat ſui.

Occurrit] Id eſt, adverſus ſit, certe *Occurrere*, pro *Adverſari*, & *Propertius* meus dixit. *Schop.* Subtilitatem quærit ubi nulla eſt: Dixerat ſupra, *Pervenit ad aures*, id hic alio modo reddit per *Occurrit*. Ergo *Occurrit* illis, eſt, *ad aures*, *ad manus eorum pervenit. Cic. de Orat. Nihil te effugiet, atque omne, quod erit in re, occurret, atque incidet. Scheffer.*

Siniſtra quos in lucem natura extulit] Qui aliter Diis iratis nati, & Scævi dicuntur. *Agell. Lib. 12. Cap. 13. Scævus profecto, & cæcus animi forem, ſi cum habe rem tui copiam, iſſem magis ad alium quam ad te.* Et *Symmach. Lib. 3. Epiſt. 68. Quæ à quibuſdam ſcævis deſignata dicuntur. Schop.* Sic *Curtio* etiam *ſiniſtra* dicitur *Lib. 7. Cap. 22. Natura*, inquit, *mortalium hoc quoque nomine prava, & ſiniſtra dici poteſt, quod in ſuo quiſque negotio hebetior eſt, quam in alieno. Nevelet.* Eſtque *extulit*, prodidit, edidit, ſic *Cicero* loquitur alicubi *in Verrin.* de agro. *Scheffer.*

Fatale exitium.] Malum quod fato, nulla noſtra culpa accidit, quemadmodum *fatalia damna* dicuntur, *quæ imprudentibus accidunt l. 52. §. ult. ff. pro ſoc. Fatalis caſus l. 5. C. de appellat. Fatali ſorte conſumptus l. ult. C. ſol. matr.* Et *Fatale damnum l. 5. §. quod vero. ff. Commod. l. 2. §. 1. ff. de peric. & com. rei vend. l. 3. §. 1. ff. naut. caup. ſtab.* L.

Corde durato] Id eſt, *Obdurato*, ut *Catullus* loquitur, *pertendens animo*, ut *Propert. Lib. 2. Firma mente*, ut *Guntherus* meus *Lib. 1. Vers. 468.* Alludit autem ad ſententiam verſus *Euripidei*: τὰς γὰρ ἐκ θεῶν ἀνάγκας, θνητὸν ὄντα δεῖ φέρειν, hoc eſt, *Ferre fata Divum oportet, qui ſatus mortalis eſt*, vel, *à Diis decreta ferto, quiſque natus eſt homo*, vel ut ante nos vertit. *Georg. Ratallerus*: *Quæ fata ſtatuunt, ferre mortales decet*, Cui ſimiliter *Sophocles Philoctete*; ἄκȣ πιν· ἀνθρώποισι τὰς μὲν ἐκ θεῶν τύχας δοθείσας ἐς' ἀναγκαῖον φέρειν. Addit ibidem antitheſin malorum, propria culpa attractorum.

> Ὅσοι δ' ἑκȣσίαισιν ἔγκεινται βλάβαις.
> ὥσπερ σὺ τȣ́τȣς ȣ̓́τε συγγνώμην ἔχειν
> Δίκαιόν ἐςιν ȣ̓́τ' ἐποικτείρειν τινά.

Id eſt, interprete *Q. Septimio Flor. Chriſtiano*:

> —— *Adverte: quæ mortalibus*
> *Fata invehuntur cælitus, neceſſitas*
> *Jubet illa ferre; at ſponte qui miſer ſibi,*
> *Acceſſit ultro incommodum, quod tu facis,*
> *Nec miſericordiam ille, nec veniam meret.*

Rittersh. Deſtinato animo dixit *Catullus.*

> *At tu, Catulle, deſtinatus obdura.*

Petron. Sat. Cujus tam crudeles manus in hoc ſupplicium duraſſent. Virgil. Lib. 3. Georgic.

> ———— *humeros ad vulnera durat.*

Lucret. Lib. 5.

> *Atque opere in duro durarent membra, manuſque.*

Vetus Gloſſ. *durat*, καρτερεῖ, μακροθυμεῖ, ὑπομένει. *Seneca Controv. 1. Corpus illi erat & natura ſolidum, & multa exercitatione duratum. Rigalt.* Ita & *Plaut. Pſeudol. Act. 1. Sc. 3.*

> CA. *Crucior.* PS. *Cor dura.*

Scheffer. Et *Ovidius* ad uxorem ni fallor:

> *Perfer & obdura, multo graviora tuliſti,*
> *Eripuit cum me Cæſaris ira tibi.*

L.

Fortunam criminis pudeat] Quia vir bonus infelix fortunæ crimen eſt, ut quæ innocentiæ ipſius injuriam faciat. Æquum enim eſſe videtur, ut bene bonis ſit, male malis: Quod nunc abeſt: ut eſt in veteri verſu apud *Ciceronem.* Vide carmen in fortunam *Catalect. Virgil. Rittersh.* In hanc ſententiam *Claudian. Lib. 1. in Rufin. Vers. 12.*

Sed cum res hominum tanta caligine volvi
Aſpicerem. Lætoſque diu florere nocentes
Vexarique pios, rurſus labefacta cadebat
Relligio &c. ——

L.

PHÆDRI,

PHÆDRI,
AUGUSTI CÆSARIS LIBERTI,
FABULARUM ÆSOPIARUM,
LIBER TERTIUS.
PROLOGUS.
Phædrus ad Eutychum.

Phædri libellos legere ſi deſideras,
Vaces oportet, Eutyche, à negotiis,
Ut liber animus ſentiat vim carminis.

V*Aces oportet*] *Plin. Lib.9. Epiſt.31. Eam reverentiam cum litteris ipſis, tum ſcriptis tuis debeo, ut ſumere illa, niſi vacuo animo irreligioſum putem. Nevel.*

A negotiis] Ita vocat curas publici officii, quomodo plerique veteres, unde etiam *negotioſa vita*, quæ opponitur privatæ, & otioſæ, & contemplationi literiſque deditæ; dicam pluribus in com-

 mentariis

mentariis ad *Officia Ciceronis*. *Scheffer.* Vacare autem à negotiis dicitur hic vel abſolute quaſi feriari, uti apud ICtum. in *l.* 30. §. 1. *ff. de Verb. Sign. Ruſtici ſtipulas illo illas cum vacaverint colligunt*, vel quemadmodum hoc uſurpatur in *l* 6. *ff. de legation. Vacare à legatione*, id eſt immunem eſſe. Et *vacare à nominibus l.* 2. §. *purus. ff. de religios.* Item, *vacare à tutelis l.* 17. §. *pen. l.* 22. *ff. de excuſat.* Sic *Vacare culpa*, id eſt, carere *l.* 3. *ff. de magiſtrat. conven.* Atque ita quantum exiſtimo *vacantes* ab Impp. appellantur, qui nulla jam dignitate funguntur, ſive munere exceſſerint, ſive nunquam geſſerint *l. ult. C. ut dignit. ord. ſerv. l. ult. C. de primicer. & ſecund. Lib.* 12. *Vacantes* etiam *tribunos* apud *Ammian. Marcellin. Lib.* 31. *& Veget. Lib.* 3. *Cap.* 17. legimus. L.

Vim carminis] Sicuti *vis eloquentiæ* dicitur, & in *l.* 17. *ff. de legib. Scire leges non eſt verba earum tenere ſed vim ac poteſtatem*, quæ vocabula etiam alibi in jure conjuncta reperies. L.

Verum, inquis, tanti non eſt ingenium tuum
Momentum ut horæ pereat officii mei.
Non ergo cauſa eſt manibus id tangi tuis,
Quod occupatis auribus non convenit.
Fortaſſe dices, aliquæ venient feriæ,
Quæ me ſoluto pectore ad ſtudium vocent.

Momentum ut horæ] Vetus Gloſſ. Ροπὴ ἐπὶ ὥρας. momentum. *Rigalt.*

Officii mei] Dixi ſuperius quid ſit. *Fab.* 10 *Lib.* 1. Ut *tempus officii* dicitur, ſic & *hora officii*. ut *temporis momentum*, ſic & *horæ momentum*, atque hinc *momentum horæ officii*, minimum temporis horæve punctum, quæ hora vel quod tempus officio eſt diſtinatum. Pœne ad eundem modum, ſicut apud *Corn. Nep. Vita Attic. Cap.* 3. *Domicilium orbis terrarum imperii* legimus. *Scheffer.*

Occupatis auribus] Eleganter in expoſitione ad præcedens *manibus*, unde illud *tuis*, huc trahendum eſt. Videtur autem hic Eutychus fuiſſe quiſpiam ex iis, quorum opera proponere res ſuas Principi ſolerent, id eſt, qui audire negotia omnium, & ad principem deferre deberet: idque velle illam aurium occupationem. *Scheffer.*

Auribus] Quandoquidem hic nihil eſt quod agamus (quippe omnia facilia ſunt) & urbanus atque elegans lector haud ægre patiatur ſibi a me bene fieri, adſcribam, quod nemo, ut arbitror, uſque adhuc obſervavit. *Ovidius* primo carmine *Lib.* 3. *Amor.* Elegiam & Tragœdiam, quas veluti Muſas εἰδωλοποιεῖν, loquentes introduxit, illæ ubi orationem, lepidam ſane, ô Veneres, & ingenioſam habuerunt; tum reſpondens amœniſſimus Poëta hæc quæ ſequuntur, ſcribit:

——Per vos utramque rogamus,
In vacuas auras verba timentis eant.

&c. Sed ibi magnam injuriã χαριεστάτῳ ſcriptori fecit ſuperiorum ſeculorum ſocordia; Eſt enim fœda macula, & quam ex tam venuſta facie muror ab *Ovidii* amatoribus, quos ſemper habuit plurimos, & uſque habebit, ſublatam non fuiſſe. Nam ſi quæ ibi dicuntur, incorrupta forent, vide, lector, quam ridicule faceret *Ovidius*, hæc quippe orationis illius ſententia eſſet, *O Elegia, & tu ô regina Tragœdia, quæ dicam tremebundus, ea, quæſo, in aures abeant*: vel *nulla eorum quæ à me dicuntur, ratio habeatur*: quæ dicam, indicta ſunto. Cum contra, lector, longe aliud ſibi velit *Ovidius*, nempe, *audite me timentem, quæſo, & vacuis auribus, quæ dicam contra, accipite*, itaque nullus dubito, quin ſcripſerit Poëta;

In vacuas aures verba timentis eant.

Totum illud carmen lege modo, & mecum ſenties. Huic emendationi poſſem & alte-

alteram addere, quam poſtulat diſtichon ſequens, in hoc verſu,

Et jam contracto magnus in orbe ſonor,

Sed indicaſſe nunc ſat habeo; dicam alias quid mihi videatur. *Fab.*

Soluto pectore] Bono ſenſu, pro libero à curis. Quomodo *Cicero*, *animo ſoluto, ac libero*, dixit *in Verr.* 1. *Scheffer.*

Legeſne, quæſo, potius viles nænias,
Impendas curam quam rei domeſticæ,
Reddas amicis tempora, uxori vaces,
Animum relaxes, otium des corpori,
Ut adſuetam fortius perſtes vicem.

Viles nænias] Sic per modeſtiam, aut uſurpans cogitata Eutychi, fabulas haſce ſuas *Phædrus* appellat; aut quia ſic habentur ab iis, qui rem amant, de quibus ſtatim ſequitur: *Nænia* Fabula qua mulcentur aures puerorum. *Horat.* 1. *Epiſt.* 1.

Roſcia, dic ſodes, melior lex, an puerorum
Nænia, quæ recte regnum facientibus affert.

Scheffer.

Quam rei domeſticæ] Vult fruſtra dicere ferias Eutychum, quippe quibus quidvis potius ſit acturus, quam lecturus fabulas. *Scheffer.*

Reddas] Optime, velut ex debito mutui officii: Nam *reddere* eſt tributum ſibi, ſuiſque negotiis ab aliis iiſdem retribuere, ac pariter vacare aliis. *Scheffer.*

Uxori vaces] Ἔργῳ, vel ut loquitur *Martian. Fel. Lib.* 1. *Vacatione maritali. Rem facias mariti Fab. declam.* 291. *Officio nuptiali Petron.* Nec enim nubunt puellæ niſi ut mariti facto mulieres fiant, alias vanum connubii nomen, nec ullæ nuptiæ, ſed nuptiarum umbra, videndus *Achill. Tat.* 5. *Leucipp.* Solent autem ignavi, ac deſidioſi homines conjugium quaſi ſtudiorum impedimentum criminari: & quis librorum, inquiunt, viles Nænias legere malit, quam uxori vacare? Imo probæ & pudicæ uxores ad Muſas incitamenta ſunt & lepide, quia ſtilo maritali exarari ſolent, pugillares nuncupantur *Artemidor.* 2. *Oneirocrit.* Πινακὶς γυναῖκα σημαίνει· διὰ τὸ τύπους παντοδαποὺς γραμμάτων ἐπιδέχεσθαι. Τούτους δὲ ἐν τῇ συνηθείᾳ καὶ τὰ τέκνα καλοῦμεν. Sic Pompejus Saturninus quam virginem, hoc eſt, puram, ſimplicem, illiteratam, & quaſi novos pugillares acceperat, eruditam ac literatam fecit, *Plin.* 1. *Epiſt.* *Sidon. Apollinar. lib.* 2. *Epiſt.* 10. Heſperio: *Opus eſt ut ſine diſſimulatione lectites, ſine fine lecturias: neque patiaris ut te ab hoc propoſito propediem conjux domum feliciter ducenda deflectat. Sisque cupido meminens, quod olim Martia Hortenſio, Terentia Tullio, Calpurnia Plinio, Pudentilla Apulejo, Ruſticiana Symmacho, legentibus, meditantibuſque candelas, & candelabra tenuerunt; certe ſi præterea rem oratoriam contubernio fœminarum, Poëticum ingenium, & oris tui limam frequentiam ſtudiorum cotibus expolitam, quereris obtundi, reminiſcere quod ſæpe verſum Corinna cum ſua Naſone complevit, Leſbia cum Catullo, Ceſennia cum Getulico, Argentaria cum Lucano, Cynthia cum Propertio, Delia cum Tibullo; proinde liquido claret ſtudentibus diſcendi per nuptias occaſionem tribui, deſidibus excuſationem. Rigalt.*

Otium des Corpori] Id eſt, Corpus cures. *Rittersh. Plin. Epiſt.* 19 *Corpori vaco, cujus fulturis animus ſuſtinetur. Rigalt.* Ut hic, *dare otium corpori*, ſic infra *Fab.* 14. *dare luſum animo* dixit. *Scheffer.*

Ut adſuetam] Lege ὑφὲν adſuetam: nam perſtare ad vicem ſuetam, parum Latine dici arbitror. At perſtare vicem eleganter dictum, ut perſeverare aliquid *Symmachus*, & alii. Eſt autem totum hoc proœmium elegantiſſimum, & ſatis liberum. Quis Eutychus iſte fuerit, qualeve officium, aut qualem vicem in aula

Tiberii ſuſtinuerit, non habeo compertum: Fortaſſe libertus aliquis potens fuit in aula imperatoris, ut & de Particulone, & de de Filito ſuſpicari libet, quos infra compellat: Facit quidem *Joſephus Lib.* 18. *Antiquit. Judaic.* Duorum mentionem libertorum, & aurigarum, quibus Eutychis nomen fuit; ſed eorum alterutri hæc à *Phædro* ſcripta fuiſſe vix auſim dicere. *Rittersh.* Eutychi adoleſcentis etiam mentio fit apud Euangeliſtam *Lucam* in *Act. Apoſt. Cap.* 20. *Vers.* 9. L. Poſuit *vicem* pro munere, ita *Tacitus* explere vicem de iis, qui peragunt ea, quæ ſunt ſui muneris 4. *Annal.* 8. *Veſtram, meamque vicem explete. Scheffer.*

Mutandum tibi propoſitum eſt, & vitæ genus
Intrare ſi Muſarum limen cogitas.
Ego, quem Pïerio Mater enixa eſt jugo,
In quo Tonanti ſancta Mnemoſyne Jovi
Fæcunda novies artium peperit chorum,

Pïerio] Dixi ex hoc ante, in vita *Phædri. Urſinus* habet pro locutione proverbiali, ſine cauſa hoc in loco ut exiſtimo. *Scheffer.*

In quo Tonanti ſancta Mnemoſyne Jovi] *Orpheus Hym.*

Μνημοσύνης καὶ Ζηνὸς ἐριγδούποιο θύγατρες
Μοῦσαι πιερίδες μεγαλώνυμοι ἀγλαόφημοι.

Idem:

Μνημοσύνην καλέω Ζηνὸς σύλλεκτρον ἄνασσαν
Ἣ Μούσας τέκνωσ' ἱερὰς ὁσίας λιγυφώνους.

Eumelus:

Μνημοσύνης καὶ Ζηνὸς ὀλυμπίου ἐννέα κοῦραι.

Solon:

Μνημοσύνης καὶ Ζηνὸς ἀγλαὰ τέκνα.

Antonius Liberalis Metamorph. Ζεὺς Μνημοσύνῃ μιγεὶς ἐν πιερίᾳ Μούσας ἐγγέννησεν. *Rigalt. Plutarchus* περὶ παίδ' ἀγωγ' rationem reddit cur Mnemoſyne Muſarum dicatur parens, ἡ μνήμη ὥσπερ παιδείας ἐστὶ ταμεῖον. καὶ διὰ τοῦτο μητέρα τῶν νυμφῶν ἐμυθολόγησαν εἶναι τὴν Μνημοσύνην αἰνιττόμενοι καὶ παραδηλοῦντες οὕτως οὐδὲν γεννᾶν καὶ τρέφειν, ὡς ἡ μνήμη πέφυκε. Vide *Max. Tyrium* Serm. κή. *Nevelet.*

Fæcunda novies] Quæ novem edidit liberos uno partu, eleganter. *Scheffer.*

Artium] Muſarum, quæ artes invenerunt, vide de his omnibus *Gyraldum*, peculiari ſyntagmate de Muſis. *Scheffer.*

Quamvis in ipſa natus ſim pœne ſchola
Curamque habendi penitus corde eraſerim,
Et laude invita in hanc vitam incubuerim,
Faſtidioſe tamen in cœtum recipior.

Quamvis in ipſa natus] Sic de Epaminonda *Juſtin. Lib.* 6. *Cap.* 11. *Jam litterarum ſtudium jam Philoſophiæ doctrina tanta, ut mirabile videretur, unde tam inſignis militiæ ſcientia homini inter literas nato. Nevel.*

Schola] Quia à Pïerio Monte, Muſiſque ibi habitantibus propagatæ artes in cæteras orbis partes ferebantur. Videtur autem ſimul hic innuere noſter quod Scholaſticus fuerit, forte Rhetor, vel Grammaticus. *Scheffer.*

Curam habendi] Sic amorem habendi *Ovidius* dixit avaritiam :

> *Tempore crevit amor, qui nunc eſt ſummus habendi.*

Et *Horat.* 1. *Epiſt.* 7.

> ——— *amore ſeneſcit habendi.*

Rittersh. Ita & *Ovidius Lib.* 1. *Metamorph. in pr.*

> ——— *amor ſceleratus habendi.*

Et eodem ſenſu *Virgilius* :

> ——— *Quid non mortalia pectora cogis*
> *Auri ſacra fames ?* ———

L.

Eraſerim] Eleganter ad indicandum ſtudium ſummum ejiciendæ ejus cupiditatis, ſic *eradere timorem*, dixit *Seneca in Thyeſt.* Pulcherrimus alias locus, qui oſtendit, quid pleriſque ad veram eruditionem obſtet, nempe ſtudium divitiarum. Vix enim iſta duo conſiſtunt inter ſe, neque poteſt fieri ut unus idemque ſimul & literis det operam, & congerendis pecuniis· id quod quotidianis pœne addiſcimus faſtidium exemplis. *Scheffer.* Atque ita ergo *eradere*, quaſi radicitus evellere, plane abdicare, abolere, quemadmodum, *Paul. Lib.* 1. *Sentent.* 23. *Eradere inſcriptos monumento* dixit. L.

Laude invita] Quippe quæ me alio trahebat, cum in iſtoc vitæ genere intelligeret ſe mihi non poſſe prodeſſe. Vult ſe nullam ſpectaviſſe laudem gloriamque in eligendo hoc vitæ genere, ſcholaſtico ſcilicet ac literato, non magis quam divitias : ſi enim illud voluiſſet, debuiſſe aliud ſequi genus, quod vulgo magis laudatur, cui laus eſt favorabilior. Atque hoc eſt *laude invita*, ut opinor. *Scheffer.*

Faſtidioſe] Ægre, difficulter, & quaſi cum faſtido, ac dedignatione ejus, qui tantopere ambit; Sic *Cicero in Ep. ad Attic. Lente & Faſtidioſe probare. Scheffer.* Ita *Petron Sat. Sed tanquam mendici ſpolium, etiam faſtidioſe venditabat.* L.

In catum] Muſarum; ſenſus : etiamſi omnia poſthabeam literis, ac doctrinæ, ut opes, & gloriam, tamen ad eam veram ſolidamque non niſi difficulter, ac ſero pervenio. Veriſſime ſed paucis perſuadetur. *Scheffer.*

Quid credis illi accidere, qui magnas opes
Exaggerare quærit omni vigilia,
Docto labori dulce præponens lucrum.

Quid credis illis &c.] Hegeſias apud *Rutil. Lup.* 2. *de fig. Sent. Aliter in ſtudio laudis verſabatur, & induſtria virtutis vitamglorioſam, ſed ſed laborioſam ſequebatur : alter in augenda pecunia occupatus, & habendi cupiditate depravatus, ſummas divitias ſummam virtutem exiſtimabat. Rigalt.*

Accidere] Quomodo putas illum poſſe evadere doctum qui &c. *Scheffer.*

Magnas opes exaggerare] Sic infra *Lib.* 4. *Fab.* 19.

> *Qui dum quadrantes aggeras patrimonio.*

Quanquam ibi forte aggeras, eſt ab adgerere, non ab aggerere, ſic *Cic.* 1. *de Offic. Exaggerare rem familiarem*, & 4. *Catilin. auctæ atque exaggeratæ Fortunæ.* Pari elegantia *Petron. Arb.* Dixit extruere divitias. *Qui ſolas extruere divitias curant, nihil volunt inter homines melius credi, quam quod ipſi tentent. Rittersh.* Ita eleganter *exaggerare iter* dixit ICtus. in *l.* 3. §. 15. *ff. de itin. actuque priv.* id eſt, accumulare, ceſpites aut aliam materiam ei aggerere, & *exaggerare ſententiam* in *l.* 3. §. 1. *ff. de decurion.* L.

Quærit] Pulchre de eo qui cum ſumma deligentia, & deſiderio agit. *Virgil.* 7. *Æneid.*

> ——— *Cunctantem, & quærentem dicere plura.*

Liv. Lib. 1. *Cap.* 14. *Cum parte majore atque omni equitatu protectus, id quod quærebat, tumultuoſo, & minace genere pugnæ adequitando ipſis prope portis hoſtem excivit. Scheffer.*

Vigilia] Non tam *vigilantiam*, ſignificat, ut exiſtimant, quam *curam*, & *ſollicitudinem. Cic. præf. Parad. Illud majorum*

vigiliarum munus in tuo nomine apparuit. *Scheffer.* Ita Imp. in *l. 35. pr. C. de Inoffic. teſt. Obſervationem teſtamentorum multis vigiliis excogitatam.* Perinde autem eſt quaſi dicat noſter per noctes atque dies, ut cura illa habendi ne quidem ſomnum & quietem ipſis permittant, unde apud *Ovidium Lib. 8. Metamorph. Nox* dicitur:

——— *Curarum maxima nutrix.*

Quam Romani in quatuor *Vigilias* diveſerant, quibus videlicet excubiæ agebantur, quas eadem ratione Græci φυλακὰς vocant. Eas autem diſtinguerunt, ut prima incipiat à veſpera, ſecunda ad μεσονύκτιον pertingat, tertia ad gallicinium tranſeat; quarta in ortu luminis adimpleatur, unde *quarta vigilia* dicitur apud Euangeliſtam *Matth. Cap. 25. Vers. 14.* Ubi vide *Bezam in Notis.* Et *Caſ. Lib. 1. de Bell. Gall.* Et *Lib. 1. & 2. de Bell. Civ. Tertia vigilia*, id eſt, media nocte dixit; atque ita *tradere ſuam vigiliam alteri*, proverbialiter dicitur à *Cic. ad Brut. Lib. 2.* Reſpiciens ſcilicet ad vigilias militares: nam qui in caſtris exploratorum, & excubiarum partes noctu obeunt, ſua vigilia ubi perfuncti ſunt, alii aliis vigeliam quaſi per manus tradunt. Hinc etiam *vigiles* nocturni excubitores vocabantur, qui noctu incendiorum arcendorum cauſa vigilias agebant ex Auguſti inſtituto, qui per ſingulas urbis regiones eos depoſuit, præfecto eis ex equeſtri ordine viro ſpectabili, qui *Præfectus vigilum* eſt appellatus *l. 12. & 13. ff. de offic. Præf. vig. l. ult. ff. de cond. cauſ. dat. l. 2. §. 1. ff. de fugitiv. l. 58. ff. de furt.* L.

Docto labore] Sic ſupra *Lib. 2. in fin. ubi Auct.*

——— *Doctus occurrit labor.*

Democritus Hippocrati. Ἀνόητοι ἄνδρες παρ' οἷς ὁ πόνος τῆς ἀρετῆς μανίη κέκριται. *Rigalt.*

Dulce] Opponitur eleganter præcedenti *Docto*, quaſi diceret: ibi labor eſt, hic lucrum: ibi doctum quidem aliquid, at hic dulce, quod eſt longe melius. *Dulce* eſt jucundum propter varias utilitates ex pecunia. *Scheffer.*

Sed jam quodcunque fuerit (ut dixit Sinon
Ad regem cum Dardaniæ perductus foret)
Librum exarabo tertium Æſopi ſtylo,
Honori & meritis dedicans illum tuis:
Quem ſi leges lætabor: ſin autem minus,
Habebunt certe quo ſe oblectent poſteri.

Quodcunque fuerit] Noti ſunt *Virgilij* Verſus *Lib. 2. Æneid.*

Cuncta equidem tibi, Rex, fuerint quæcunque fatebor,
Vera, inquit. &c. ———

Nevel. Sive perveniri hac ratione poſſit ad eruditionem, qua tu putas, ſive non poſſit, ut ego cenſeo; porro in proverbium veluti hoc abiviſſe apud veteres, haud ægre aſſentior *Lud. Phraſchio*, ita ſuſpicanti hoc loco. *Scheffer.*

Librum exarabo tertium Æſopi ſtylo] Elegantiſſime hæc omnia, nec poſſum quin pauca hic de antiqua veterum ſcribendi ratione ex Adverſariis meis adjiciam, quod nec me nec lectorem, ſpero, pœnitebit: Dixit *Plin. Lib. 13. Cap. 11. In palmarum foliis primo ſcriptitatum, deinde in quarundam arborum libris:* Quo loco *Liber* in propria ſignificatione accipitur, nempe pro interiore tunica corticis, quæ ligno cohæret, in qua veteres ſcribebant, & hinc *Liber* uſurpatur pro ſcriptis hominum aliquo volumine comprehenſis. Similiter Græcis βίβλος proprie eſt interior tunica papyri fruticis, ex qua interiore tunica olim chartam conficiebant; atque hinc βίβλος etiam pro libro vel ſcripto uſurpatur. Proveniebat autem papyrus frutex in paluſtribus ripis fluminis Nili (qui etiam Melo vocatur teſte Feſto) ubi etiam calami ad ſcribendum apti naſcebantur:

Hinc

Hinc *Apul.* 1. *Miles.* In ipſo principio ait: *Si papyrum Ægyptiam, argutia Nilotici calami inſcriptam*, id eſt, chartam inſcriptam calamo arguto. *Auſonius* autem *Epiſt.* 4. *Melonis albam paginam*, pro eodem dixit; & *Epiſt.* 7. *Campum papyrium* vocat. Deinde ſcripſerunt veteres *Stylo*, in tabulis ceratis, id eſt, oblitis cera; unde liquet cur *Stylus* pro ipſa ſcriptione, item tabulæ vel tabellæ, de ſcriptis literis, vel codicillis uſurpentur, unde etiam tabelliones dicti ſint; hæ autem tabellæ conficiebantur ex arborum *Caudice* (pro quo & *Codex* dixerunt, ut plaudo, plodo; Claudius, Clodius) unde & *Codex*, & *Codicilli* de *Libris* uſurpantur. Ad hanc autem ſcribendi conſuetudinem pertinet illuſtris locus Titinni veteris Comici apud *Soſipatr. Lib.* 1. *Pag.* 112. *Velim ego oſſe arare campum cereum*, id eſt, ſtylo oſſeo inſcribere aliquid ceratis tabellis, unde liquet cur dixerint *in prima*, & *in ima cera.* Optime in allegata ſignificatione vocabulo *Stylus* utitur *Valer. Max. in princip. Lib.* 2. Ubi ait: *Præpotens naturæ regnum ſcrutatus, injiciam ſtylum noſtræ urbis memorabilibus inſtitutis*, ſignificat ſe ſcripturum res memorabiles Urbis Romæ; & idem *Lib.* 3. *Cap.* 7. *in Extern.* 1. *Cunctante ſtylo elaboratum opus per omne ævi tempus plenis gloriæ velis feretur.* Similiter *Paterc. Lib.* 1. *Hiſtor. Cap.* 16. *Nequeo imperare mihi quin rem ſignem ſtylo*, id eſt, conſcribam, & memoriæ prodam. Notandum præterea inſigne dictum *Cic.* 1. *de Orat. Omnes ſententiæ, verbaque maxime illuſtria ſub acumen ſtyli ſubeant, & ſuccedant neceſſe eſt*, id eſt, quaſi ultro inter ſcribendum ſeſe ingerant, & occurrant, ut ibidem loquitur, vel ſub *Manu naſcantur*, uti *Sen. Epiſt.* 7. Imperator quoque in *l.* 1. *in fin. C. de SS. Eccleſ.* ait, *Nihil eſt quod magis hominibus debeatur, quam ut ſupremæ voluntatis (poſtquam jam aliud velle non poſſunt) liber ſit ſtylus, & licitum quod iterum non redit arbitrium.* Superior autem *Styli* pars obtuſa erat, qua in cera quæ ſcripſerant inducebant: unde inducere, pro obliterare, & abolere, ut 1. *ad Attic. Inducere Senatus conſultum*, vel magis emphatice *Imis ceris aliquid eradere* apud *Hieronymum*, id eſt, penitus delere, & obliterare, ut nec vola, nec veſtigium ejus extet. Cum autem in cera ſcriptum inducerent, ſtylum vertebant, unde etiam apud *Cic.* 4. *Verr. Stylum vertere*, pro delere uſurpatur. Cum autem *Suetonius* ait, *tragœdiam magno impetu exorſus, non ſuccedente ſtylo abolevit*, id eſt, ipſa compoſitione, modo tractandi, non bene ſuccedente. Variis autem Epitethis *Styli* vox inſignitur; quomodo *Stylus decretorius* dicitur, cum quis poſt aliquam dilationem certo ſtatuit decretum adverſus aliquem facere, vel condemnandi vel puniendi. Ita pater *ad decretorium ſtylum accedere* dicitur apud *Sen.* 1. *de Clement. Cap.* 14. Cum tandem certe ſtatuit filium abdicare, & tabulæ exhæredationis jam conſcribuntur. Deinde *Stylus cenſorius Cic. pro Cluent.* Stylum cenſorium diſtringere, cum vel ſcripto vel verbis aliquem, vel alicujus factum vel dictum acrius caſtigamus & carpimus: unde recte dixeris ſcriptum ineptum atque alicujus Ariſtarchi cenſorio ſtylo digniſſimum, id eſt, *Cenſoria virgula* ut *Fabius*, vel *Caſtigatoria ſeveritate* ut *Sidon. Lib.* 4. *Epiſt.* 1. loquitur. L.

Stylo] Non ad *Æſopi*, ſed præcedens *Exarabo* pertinet, *Exarare ſtylo*, eſt ſcribere. Vide me in opuſculo peculiari *de Stylo. Scheffer.*

Nunc Fabularum cur ſit inventum genus
Brevi docebo. Servitus obnoxia
Quia, quæ volebat, non audebat dicere.
Affectus proprios in fabellas tranſtulit,
Calumniamque fictis eluſit jocis.

Fabularum genus] Id eſt Fabulæ. *Scheffer.* Supra *Lib.* 2. *in Prol.*

Exemplis continetur Æſopi genus. *Rigalt.*

Servitus

Servitus obnoxia] Intelligit *Æſopum*, qui Xantho Philoſopho ſervitutem ſerviiſſe dicitur, ære ipſius redemptus; ſervum autem hominem ut *Plautus* alicubi, ait, oculos, manus, linguam habere continentem oportet: pluſque adeo ipſum ſcire, quam loqui decet. Eſt autem hæc ſors communis ſervo cum exule: de quo Polyxenes apud *Euripidem* interrogatus à matre, τί φυγάσι τὸ δυσχερές; quæ res maxime accideret moleſta exulibus? Reſpondet: ἓν μέγιστον, οὐκ ἔχει παῤῥησίαν. Illud, inquit, omnium maximum, quod libere loqui non licet. Tum Jocaſta: *Servile hoc narras, non loqui quod ſentias audere.* Δούλου τόδ' εἶπας μὴ λέγειν, ἅ τις φρονεῖ. *Rittersh.* Simile *Suidas* in Αἴσωπος. ᾧ ὁ νόμος οὐ μετεδίδου παῤῥησίας, τούτῳ προσῆκον ἦν ἐσκιαγραφομένας τὰς συμβουλὰς καὶ πεποικιλμένας ἡδονῇ καὶ χάριτι προσφέρειν. Vide ibidem plura huc facientia. *Nevel.*

Obnoxia] Ὑπεύθυνος. *Rigalt.* Arbitrio, ac poteſtati alienæ ſubjecta abſolute: ita *Animum obnoxium* dixit *Plin. Præf. Operis.* Et apud *Sueton. Tib. Cap.* 12. *Obnoxium egit. Plaut. in Trin. Act.* 4. *Sc.* 3. *Si bonus eſt, obnoxius ſum.* Vide totum locum. *Scheffer.* Dicitur autem in jure *Obnoxius*, qui crimine, vel pœna tenetur, & qui vinculo aliquo obligationis, ſive ex contractu, ſive & delicto, & maleficio obſtringitur. *Filio obnoxius eſſe debet l.* 47. §. *ult. ff. de fidejuſſor.* Id eſt, obligatus. *Obnoxius debitoribus l.* 3. *C. quand. fiſc. An obnoxius ſit ad præſtationem frumenti l. ult.* §. *ult. ff. de contrah. empt.* Eleganter *Caſſiador. Lib.* 12. *Variar. Epiſt.* 10. *Reatus quidam eſt, eſſe ſub debito, nec liber poteſt varaciter dici, qui probatur obnoxius reperiri.* At quemadmodum hic à *Phædro* uſurpatur eſt adſtrictus, alligatus, quemadmodum etiam ICti. dixerunt; *Obnoxius muneribus civitatis l.* [illegible]. §. *ult. ff. de muner. & honor. Obnoxius legibus l.* 11. *C. de accuſation. Obnoxius ſententiæ l.* 67. §. *ult. ff. adminiſtr. & peric. tut.* Et ſimilia. Hinc *Obnoxioſus*, quaſi multum obnoxius, *Plaut. Trin. Act.* 4. *Sc.* 3.

> *Mores leges perduxerunt jam in poteſtatem ſuam*
> *Magis quîs ſunt obnoxioſi, quam parentes liberis.*

L.

Affectus] Non intelligit perturbationes, ſed res, quæ accidebant ipſi, quæ eum afficiebant. Hoc vult, omnes caſus qui evenerant, omnem injuriam qua afficiebatur, ultum eſſe Fabula. Ita *Celſus corporis affectus* uſurpavit pro eo, quo corpus aliter, atque aliter afficitur. *Scheffer.*

Fictis eluſit jocis] *Avien.* Theodoſio: *In his ſcilicet urbane concepta falſitas decet, & non incumbit neceſſitas veritatis.* Vide *Aphthon. in Æſopi Vita.* Sub fin. & *Theon. Sophiſt. Progymaſm. Rigalt.* Fabulas intelligit, dixi ſupra. *Scheffer.*

Ego illius porro ſemita feci viam,
Et cogitavi plura, quam reliquerat,
In calamitatem deligens quædam meam.

Illius ſemita feci viam] Quid inter hæc duo interſit, ex *Ennii* verſu cognoſcere licet, quem refert *Cicero* 1. *de Divinat. Qui ſibi ſemitam non ſapiunt, aliis monſtrant viam*: Sic *Plaut. Caſina*: *De via in ſemitam regredere.* Latior igitur via, anguſtior ſemita: Dicit ergo *Phædrus* ſe μυθοποιΐαν ab Æſopo inventam, aliarum adinventione fabellarum auxiſſe. *Rittersh.* Puto idem eſſe, quaſi dixiſſet, ivi, profectus ſum eam viam, quam ille ivit, nec diſtinguo hic inter viam, & ſemitam. *Cicero* dicit *Conficere viam.* Huc facit *Lucretianus* locus:

> *Avia Pieridum peragro loca, nullius ante*
> *Trita ſolo.* ——

Schop. Rectiſſime *Rittershuſius*: hoc enim noſter vult ſe Æſopi ſemitam, qua unus, ſoluſque ambulabat repetendo, & frequentius, quam ipſe fecerat, calcando effeciſſe, ut fieret via. Semita fit via, cum à pluri-

pluribus incipit ambulari, & ſic magis vulgatur, atque dilatatur, id quod *Phædrus* à ſe ait factum, ideoque ſubjicit, *& cogitavi plura, quam reliquerat. Scheffer.* Eſt enim *ſemita*, via anguſtior, ut auctor eſt *Varro Lib.4. de ling. lat.* Dicta quaſi *ſemi iter. Virgil. Lib.9. Æneid.*

Rara per occultos ducebat ſemita colles.

Sed promiſcue *ſemitam* pro via uſurpavit *Cic.4. Verr. Attendite, jam intelligetis, hanc pecuniam, quia via modo viſa eſt exire ab iſto, eadem ſemita revertiſſe.* Atque ita *Horat. Lib. 1. Epiſt.*

—— & fallentis ſemita vitæ.

Metaphorice vero, & obſcæne, hoc vocabulo uſurpavit. *Plaut. Curc. Act. 1. Sc. 1.*

Nemo ire quanquam publica prohibet via.
Dum ne per fundum ſeptum facias ſemitam,
Dum tete abſtineas nupta, vidua, virgine,
Juventute, & pueris liberis, ama quod lubet.

Via autem dicitur quaſi *vehia*, quod vehendo teratur, ut *Varro dicto Lib. 4. de ling. lat.* Scribit. Et ut *Iſidorus Lib. 15. Cap. ult. qua ire vehiculum poteſt.* Hujus latitudo Lege 12. tabb. Definita eſt, pedes octo in porrectum, ſexdecim in anfractum *l. 8. ff. de ſerv. Præd. ruſt.* Alias *viæ* itinera dicuntur quibus publice commeatus eſt, quarum quædam publicæ quædam privatæ ſunt *l. 2. §. viarum. ff. ne quid in loc. publ. l. 38. ff. de acquir. rer. dom.* L.

Cogitavi] Pro compoſito *excogitavi*, Sic *Liv. Lib.2. Cap.55. aliud agendum ac cogitandum*, quem locum opportune Phraſcius hic notavit, *Corn: Nep. vita Dat. Cap.6. Quod ad ſuam perniciem fuerat cogitatum. Scheffer.*

Quod ſi accuſator alius Sejano foret,
Si teſtis alius, judex alius denique,
Dignum faterer eſſe me tantis malis,
Nec his dolorem delinirem remediis.

Alius Sejano foret] Vide *Cornel. Tac. Annal. 4. & 5. Sueton. Tiber. Cap. 61. Dio 58. Rigalt.* Hic quaſi alius quam Sejanus, vel à Sejano diverſus, *Horat.*

Neve putes alium ſapiente bonoque beatum.

Idem :

Ne quis ſeſe alius Lyſippo duceret ære.

Salluſt. *Aliud bello mallet.* Et *Plaut. Qui quærit alia his, mala videtur quærere.* Ita ibi recte decus noſtrum *Ianus Guilielmius. Schop.* Adde *Heins. ad Ovid. Amor. 1. Eleg. 1. Vers. 1. Scheffer.*

Iudex alius denique] Non vereor reſcribere *Index*, qui Latinis ſcriptoribus idem valet quod delator, *Cic. pro Muræn. vallatum indicibus atque ſicariis.* Et *Parad. ult. Videt domi tuæ pariter accuſatorum, & indicum conſociatos greges.* Et tuus *Auſonius :*

Indice me nemo, ſed neque teſte perit.

Schop. Proprie autem *index* eſt, ut *Aſcon. Pædian. in Divinat.* Explicat, *qui facinoris cujus ipſe eſt, conſcius latebras indicat, impunitate propoſita.* Græci μηνυτὴν, ab eadem origine, dicunt. Et ita apud *Ciceronem, Salluſtium, Livium, Suetonium* vox hæc accipienda eſt. *Ab indice nominati Plin. Lib. 10. Epiſt. 97.* id eſt, delati. L. Ego nihil muto : vox *judicis* vim Sejani innuit, ob quam ſatis ad damnationem in judicio fuit à Sejano accuſari. *Scheffer.*

Dignum] Quia paterer propter ejuſmodi aliquem, cujus vita fortunaque merentur ut ipſius gratia quid feramus. Nunc, quis eſt Sejanus, unco paulo ante tractus. Hoc opinor velle: *Scheffer.*

Suſpicione ſi quis errabit ſua,
Et rapiet ad ſe, quod erit commune omnium
Stulte nudabit animi conſcientiam:
Huic excuſatum me velim nihilominus.
Neque enim notare ſingulos mens eſt mihi,
Verum ipſam vitam, & mores hominum oſtendere.

Suſpicione ſi quis errabit ſua] Sever. Sulpit. in Lib. de Vita Martini pag. 291. *Nec vero quenquam nominare neceſſe eſt, licet noſmetipſos plerique circumlatrent, ſufficit ut ſi quis ex his hæc legerit, & agnoverit, erubeſcat. Nam ſi iraſcitur, de ſeipſo dictum fatebitur, cum fortaſſe nos de alio ſenſerimus.* Idem *Hieronym. Epiſt. ad Ruſt.* De forma videndi: *Scio me offenſurum eſſe quam plurimos, qui generalem de vitiis diſputationem, in ſuam referunt contumeliam, & dum mihi iraſcuntur, ſuam indicant conſcientiam, multoque pejus de ſe, quam de me judicant. Nevel.*

Et rapiet ad ſe] Querolus Prologo:

In ludis autem atque dictis, antequam nobis veniam expoſcimus.
Nemo ſibimet arbitretur dici, quod nos populo dicimus.
Neque propriam ſibimet cauſam conſtituat communi in joco.
Nemo aliquid recognoſcat, nos mentimur omnia.

Rigalt. Eleganter *Rapiet*, velut de re, ad ſe nihil pertinente. Dicet ſe tactum, & exagitatum tacite, hac illave Fabula. *Scheffer.*

Erit] Peculiari notione exponitur, pro, eſſe debet, ita infra *Fab.* 9. *Scheffer.*

Stulte nudabit] Intelligendum forte *licet*, cui reſpondeat *nihilominus*, ſententia tali: Etiamſi per hoc quod talia ad ſe rapit, ſtulte ac inepte nudabit ſuam conſcientiam, eamque conſpiciendam omnibus præbebit, unde innocentia mea patefiet, tamen etiamſi ſic de innocentia conſtabit mea, ego me apud ipſum nunc excuſabo, quanquam & intelligatur locus abſque illo *licet*, iſto modo: nudabit ille conſcientiam quidem nihilominus tamen ego velim me excuſatum ei, quia non propterea ſcripſi, ut ſic hic & ille ſe nudaret. Niſi quis exiſtimet, fuiſſe apud noſtrum *ſtulte, & nudabit. Scheffer.*

Neque enim notare ſingulos] Hoc eſt, quod alius Poëta dixit:

Parcere perſonis, dicere de vitiis,

Et quid ſi hic aliquis contendat legendum *Verum ipſa vitia & mores*, pro *ipſam vitam*, fateor tamen vitam & mores ſæpe ἐκ παραλλήλου jungi. *Rittersh.* Notare itaque hic eſt, vel, ut in libris noſtris ICti. dicunt alterius ſcriptis opiniones ſuas adtexere, & adſuere, vel improbandi reprehendendique cauſa, vel addendi de ſuo ita *Proculus apud Labeonem notat l.* 10. §.1. *ff. de negot. geſt. l.* 69. *ff. de condit. & demonſtr. Juliani libro undecimo Digeſtorum Marcellus notat l.* 14. *ff. de in rem Verſ.* Et infinitis aliis locis. Vel infamiæ ignominiæque notam inurere, ut *l.* 42. *ff. de injur. l.* 1. 2. & 6. §. *ſi quis alieno ff. de his qui not. infam. l.* 2. *C. ad Sc. Turpil.* Quaſi dicat ſe nolle aliorum ſcripta carpere, & reprehendere, vel etiam ſuis Fabulis illorum famam & exiſtimationem lædere. Atque hinc *Nota* reprehenſionem ſententiæ, ſeu opinionis alienis ſcriptis inſertam ſignificat, ut, *ex nota Marcelli conſtat, l.* 10. *ff. de Caſtrens. pec.* Unde notæ appellantur alienis ſcriptis corrigendis, ampliandive cauſa inſertæ à ICtis. opiniones & ſententiæ; ſic *Notæ Pauli atque Ulpiani, in corpus Papiniani factæ, l. un de reſponſ. prudent. in Cod. Theod. Quæ in notis Æmilii Papiniani, ex Ulpiano & Paulo, nec non Marciano adſcripta ſunt* §. *ſed neque. Epiſt. de Concept. Digeſt. Remotis Ulpiani atque Pauli notis, l. ult. C. de ſent. paſſ.* Vel etiam *Nota* paſſim pro infamiæ, vel famæ & exiſtimationis læſione uſurpatur. L.

Oſtendere] Quales nempe ſint in vita communi. *Scheffer.* Exemplis & Fabulis quaſi demonſtrare, & declarare, ſic, *hac demon-*

demonſtratione, meum, præſens non futurum tempus oſtendit, l. 7. ff. de aur. & arg. leg. Ordo quem Julianus oſtendit, l. 6. §. 1. ff. ſi quis omiſſ. cauſ. teſtam. Id eſt, monſtrat, ut ibidem. *Multa exempla oſtendunt l. 29. ff. de Novat. Verba oſtendunt l. 3. §. 1. ff. de Sepulchr. viol.* Et ſimilia. Alias *Oſtendere* etiam eſt docere, & probare, *l. 3. §. 1. ff. ad exhib. l. 2. §. 1. ff. de dol. mal. except. l. 34. §. Gajus. ff. de legat. 2. l. 16. §. ult. ff. de manum. vind. l. 34. §. ult. ff. de fideic. libert.* Sic evidentibus, evidentiſſimis, legitimis, manifeſtis probationibus *Oſtendere* Juriſconſulti dicunt *l. 6. C. ſol. matr. l. 25. §. ult. ff. de probat. l. 40. ff. de teſtam. mil. l. 24. ff. de probat.* L.

Rem me profeſſum dicet forſan aliquis gravem:
Si Phryx Æſopus potuit, Anacharſis Scytha
Æternam famam condere ingenio ſuo:
Ego, literatæ qui ſum propior Græciæ
Cur ſomno inerti deſeram patriæ decus?

Si Phryx Æſopus] *Apulej. Apol. Quippe illa terræ alumna multum ad mulierem ſapientem juverit, & regio fœcunda, & cœlum pluvium, & ventus clemens, & Sol apricus, & ſolum ſuccidum; enimvero animo hominis extrinſecus in hoſpitium corporis immigranti, quid ex iſtis addi vel minui ad virtutem vel malitiem poteſt? Quando non in omnibus gentibus varia ingenia provenere? Quanquam videantur quædam ſtultitia vel ſolertia inſigniores. Apud ſocordiſſimos Scythas Anacharſis ſapiens natus eſt, apud Athenienſes Catos Meletides fatuus.* Et *Juvenal. Sat.* 10.

> ——— *Cujus prudentia monſtrat.*
> *Magnos eſſe viros, & magna exempla daturos.*
> *Vervecum in patria Craſſoque ſub aëre naſci.*

Vetus interpres: *apud Abderim aut Megarim quæ fuit patria Democriti, nam ex Cœli vitio regiones ſolent æſtimari. Nam fuit Democritus ubi ſtulti ſolent naſci id eſt, Achivus. Vult igitur Democritum inter ſtultos prudentiſſimum natum.* Vide Ep. Hippocratis & Democriti. *Rigalt.* Heraclitus enim affirmabat animam ibi eſſe prudentiorem, ubi aër eſt ſiccior. Unde Thebani pingues hebeteſque ſunt exiſtimati, quia Thebis aër ſit craſſiſſimus, contra Athenis ſit ſiccus, & ideo Athenienſes prudentiores habentur. Hinc *Horatius in Epiſt.*

> *Bæotum in Craſſo jurares aëre natum.*

Illoſque magis corporis firmitati, quam ingenii acumini inſervire teſtis eſt *Cornel. Nep. in Alcibiad.* L.

Anacharſis Scytha] Anacharſis ſumma uſus eſt in moribus hominum carpendis libertate *Diog. Laërt.* παρέσχε δὲ καὶ ἀφορμὴν παροιμίας διὰ τὸ παῤῥησιαστὴς εἶναι. Τὴν ἀπὸ τῶν σκυθῶν ῥῆσιν. *Rigalt.*

Condere] Extruere, ſic *Plinius* dixit, condere laudes alicujus. *Scheffer.* Ita *Condere leges l. 3. & l. ult. C. de legib. Condere jura §. reſponſa. Inſt. de jur. Nat. Gent. & Civ.* Hinc *Ovid. Lib. 2. de remed. amor.*

> *Ac ne forte putes nova me tibi condere jura.*

Unde *conditores legum l. 8. C. de pact. convent.* Et *Conditores juris l. 23. C. de procurat. l. 1. C. de com. ſerv. manum. l. ult. C. de legib.* Sic *legum atque jurium fictor, conditor* apud *Plaut. Epid. Act. 3. Sc. ult.* Atque hinc *Eutropius Lib.* 1. Ulpianum *juris conditorem* appellat. L.

Ego literatæ qui ſum proprior Græciæ] *Ennod. Paneg. Theod. Educavit te in civilitatis gremio Græcia præſaga venturi* &c. *Theſſalus* Hippocratis Filius Αἱ γὰρ Ἀθῆναι ὑψηλότερόν τι τῶν ἄλλων πόλεων ἐς δόξαν. *Arnob. 5. Athenæ humanitatis artibus ſtudiiſque pollentes. Tertull. Lib. de anima Cap. 20. Thebis hebetes & brutos naſci relatum eſt, Athenis ſapiendi dicendique acutiſſimos, ubi penes Colytum pueri menſe*

menſe eloquuntur, præcoce lingua. Siquidem *& Plato in Timæo Minervam adfirmat cum urbem illam moliretur, nihil aliud quam regionis naturam proſpexiſſe talia ingenia pellicitam* &c. *Arnob. Lib.* 5. *advers. Gent. Quid Ericthidæ ò Cati, quid cives Minervii dicitis?* Sic enim elegantiſſime hunc locũ, una cum multis innumeris ſuo nitori reddidit *Fr. Pithæus* V.C. ex vertuſti codicis ſcriptura; *quid erit ideo cati Martial. Lib.* 6. *Epigr.* 74. Vide in hunc locum *Tranquill. de Illuſtr. Grammat. Cap.* 4. *Martian. Felic. Lib.* 3. *initio. Rigalt.* Hinc patet Græciam ſemper doctrinæ & eruditionis parentem Philoſophiæ, ac eloquentiæ matrem fuiſſe, Vide *Cic. de offic. Lib.* 1. *in pr.* & ejuſdem *Orat.* Atque inde Romanorum ſcientiam & literarum ſtudia derivaſſe, ejorumque juventutem in Scholis Græciæ eruditam fuiſſe patet ex illo *Ovidii:*

Nec peto quas quondam petii ſtudioſus
Athenas.
Oppida non Aſiæ quæ mihi viſa
prius.

Unde Græcos libros κατ' ἐξοχὴν quaſi ſapientiæ, & eruditionis plenos, dixit *Juvenal. Sat.* 3. *vers.* 26.

Jamque vetus Græcos ſervabat ciſta
libellos,
Et divina Opici rodebant carmina mu-
res.

L.

Deſeram] Omittam ornare, ac promovere cum poſſim. *Cic. in Epiſt. Attic. Non deſeram preces fratris, non cæterorum promiſſa, nec ſpem uxoris, nec obſecrationem filiæ, nec fideles literas tuas. Scheffer.*

Threiſſa cum gens numeret auctores ſuos,
Linoque Apollo ſit parens; Muſa Orpheo,
Qui ſaxa cantu movit, & domuit feras,
Erebique tenuit impetus dulci mora.

Threiſſa cum gens] Indicat *Phædrus*, ſe gente Thracem eſſe, ideoque Græciæ, eruditionis parenti propiorem, quam vel Æſopus Phryx, vel Anacharſiis Scytha. *Rittersh.*

Qui ſaxa cantu movit] Nota res de Orphei vi Muſicæ, vel ex elegantiſſimo illo Edyllio *Caßii Parmenſis*, Poëtæ inter veteres Epicos eximii, & *Horatio* æqualis, quod quamvis jam ſæpe ſit editum, à nonnullis etiam negetur eſſe γνήσιον factum potius tentandi gratia ab *Achille Statio*, Luſitano: tamen hic quoque notis iſtis tanquam pulchrum quoddam emblema inſerere viſum eſt: Subjecta ejus metaphraſi Græca, olim elaborata ab avunculo noſtro doctiſſimo in gratiam virtutis eruditæ ſtudioſorum adoleſcentum; quibus & nos hanc operam damus:

Caſſii Parmenſis Orpheus.

Arguta primum cum plectra parentis, & auro
Diſtinctam ſumpſit Citharam Rhodopeius heros;
Ridebant ſegnes pulſus, digitoſque micantes
Serius, & chordis indoctæ diſſona vocis.
Mox pudor exardens, & gloria dulcis honeſti
Luſibus avertit puerilibus, omnis & illuc
Perditus incumbens Muſæ pallebat amore.
Et nunc maternis inhiat, nunc ille paternis
Cantibus: hinc illic diſcens dependet utrinque
Nulla Venus faciem cœpit mentita doloſis
Compedibus: ſomni fuerat, parcuſque Lyæi;
Donec, ridiculus dudum, modulamine ſilvas
Evulſosque ſuis ſcopulos radicibus egit:
Auſus & ire viam mortalibus inconceſſam.
Pœnarum oblitos demulſit carmine manes.
Non levis adſcenſus, ſi quis petit ardua; ſudor

Plurimus

Plurimus hunc tollit: Nocturno exſomnis olyvo.
Immoritur: delet, quod mox laudaverat in ſe,
Qui cupit æternæ donari frondis honore.

Poëmatij præcedentis metaphraſis Græca, Auctore *Matthia Bergio* Brunſwicenſi.

Ὀρφέα φασὶ τὸ πρῶτον ἐπεὶ φόρμιγγα λιγεῖαν
Μητρὸς ἐῆς ἔκρουσι περισσάδων μυχάδι φωνῇ,
Πουλὺν τοῖς αἴουσι γέλων χλεύας τε ἐπέσθαι
Τοῦ μέλεος τῷ ἀμούσῳ, ἐπεὶ νωθεροῖσί τε νεῦρα
Κρούσμασιν ἀμφαφίασκε, καὶ οὐδὲν ἐοικότ' ἐπᾶδε.
Αἶψα δ' ἐμοῦ ἀοιδῇ τε τερπεὶς καὶ ἱμέρῳ ᾠδῆς
Χαίρειν πολλὰ κέλευσε τὰ παιδικὰ, καὶ φρέν' ἔτρεψε
Παντῆμαρ περὶ μοῦσαν ὅσην σθένος: οὐχ ὅγε μητρὸς
Οὔτε πατρὸς μεθιεὶς ὅτ' ἀοιδιάοντας ἔωρα.
Οὐδέ μιν ἀδολέσχα πόθῳ δαλήσατο κύπρις,
Οὐδὲ πέδαις σφιγχθέντ' ἀπὸ δέσμιον ἀλλαχόσ' ἦγε,
Οὐχ ὁ δ' ἰδοὺς βαθὺν ὕπνον ὀπωπαῖς, οὐχ ὅγε νηδὺν
Πολλὰ χαριζόμενος, μογέεσκε δὲ μοῦνον ἐπ' ᾠδῇ
Καὶ τόθ' ὁ πρῶτα γελοῖος, ὁ μηδὲν ἀραρότα φθέγξας
Θεσπεσίῃ ἐνοπῇ καὶ ἀτειρέας οὔρεσι πέτρας,
Φηγοὺς τ' ἀγελάδας ἀκτῆς ἐπὶ τηλεθόωσας
Σὺν ἐπιμαινομένους τε ἀπήγαγε θῆρας ἀγρῶτας.
Τρὶς δ' ἔπι καὶ ζωεῖσ' ἄσειπτον ἔβαινε κέλευθον
Ταίναρον ἡνίκ' ἔβη, σκοτίην ὁδὸν, αἶδος εἴσω
Μειλιχίῃ πυκινὸς κιθάρῃ, δι' ἔρωτ' ἀλόχοιο.
Ἔνθ' ἄρα καὶ χθονίων τ' ἀπειθέα χῶρον ἔπειθε.
Πρὸς τὰ μέγισ' ἐπίπαν οὐ ῥάδια ἐς ἐπιβάθρα.
Ἱδρὼς καὶ πόνος εὐρὺς ἐκεῖσ' ἀποπέμπεται ἄνδρα
Ὃς καὶ ἀκοιμήτοισι κεκμασμένος ὀφθαλμοῖσι
Ἐγκεκυφώς τε βίβλοισι, λύχνου τε κ' ἐλαίου ὀδωδὼς
Τωθάζει θαμὰ τοῦτ' ἐν ἑαυτῷ ὅπερ πρὶν ἐπῄνει.
Ταῦτά γε νωλεμέως ἔρδων κλέος ἄρνυται ἐσθλόν.

Extat de eodem & in *Catalectis Virgilianis* Epigramma, continens hujus allegoriæ expoſitionem, id eſt ejuſmodi:

Threicius quondam Vates fide creditus ca[r]onâ
Moviſſe ſenſus acrium ferarum,
*Atque amnes tenuiſſe vagos * * *.*
Et ſurda cantu concitaſſe ſaxa.
Suaviſonoque modo teſtudinis arbores ſecutæ
Umbram feruntur præbuiſſe Vati;
Sed placidis hominum dictis fera corda mitigavit,
Doctaque vitam voce temperavit.
Juſtitiam docuit, cœtu quoque congregavit uno,
Moreſque agreſtes expolivit Orpheus.

Rittersh. Fuiſſe etenim eum Theologum referunt unde *Horat. Lib. 2. Epiſt. 3.*

Silveſtres homines ſacer interpreſque Deorum
Cædibus & victu fœdo deterruit Orpheus
Dictus ab hoc lenire tigres, rabidoſque leones.

Vide *Serv. ad illud Virgil. Æneid. Lib. 6. Verſ. 645.*

Nec non Threicius longa cum veſte Sacerdos.

Et hinc *Juſtin. Lib. 11. Cap. 7. Poſt hunc filius Mida regnavit, qui ab Orpheo ſacrorum ſolemnibus initiatus, Phrygiam religionibus implevit.* L.

Dulci] Ne quis putet illud *teneri* fuiſſe cum moleſtia, & invitorum. Ita *Statius: vim blandam*, alii alia hujus generis dixere. *Scheffer.* Non dubium ergo eſt quin hic *tenuit* uſurparit pro *continuit*, quod ſupra in *Prol. Lib.* 2. Dixi eſſe in officio continere, coërcere, moderari. L.

Ergo hinc abeſto, livor, ne fruſtra gemas:
Quoniam mihi ſolemnis debetur gloria.
Induxi te ad legendum: ſincerum mihi,
Candore noto, reddas judicium peto.

Gemas] Proprium livoris, gemere ob felicitatem alienam, ergo eum vult abeſſe, ne gemitu habeat opus, ſi videat fortunam *Phædri. Scheffer.* Atque ita invidiam deſcribit *Ovid. Lib.* 2. *Metam. Verſ* 780.

Sed videt ingratos, intabeſcitque videndo
Succeſſus hominum; carpitque & carpitur una.

Optime ergo *Plaut. Truc. Act.* 4. *Sc.* 2.

Mavelim mihi inimicos invidere, quam me inimicis meis:
Nam invidere alii bene eſſe, tibi male eſſe, miſeria eſt.
Qui invident egent: illi quibus invidetur rem habent.

L.

Solemnis] Solita: reſpicit exempla Lini, & Orphei, qui tametſi Thraces fuerint, tamen tantam obtinuerunt gloriam. *Scheffer.* Ita *Solemnis mos* dicitur *l.* 7. *C. de ſervit. l.* 3. *C. ad leg. Iul. de Vi publ.* Ita & *Solemnia munera* in *l.* 12. §. *pen. ff. de admin. tut.* Et *Solemnis* quoque *numerus teſtium*, pro ſeptem teſtium numero, qui in teſtamentis faciendis adhiberi debet *l.* 2. & *l.* 20. §. *mulier. ff. qui teſt. fac. poſſ* Sic & *Solemnis ordo l.* 14. *C. de Pact.* Et *Solemnis pœna* §. 6. *Inſt. de publ. judic.*, id eſt ordinaria, cæteris capitalibus delictis infligi ſolita. L.

Induxi] Non optantis, aut interrogantis, ſed affirmantis, & firmiter credentis verba ſunt, hoc ſenſu: ſcio me his compuliſſe te ut legas. Pro hac mea opera, ſi ex ea jucundum aliquid tibi accidet, hoc unum peto, ut reddas judicium. *Scheffer.* Ergo *Inducere* etiam hic eſt illicere, & impellere quemadmodum uſurpatur in *l.* 64. §. *pen. ff. de jure dot. Si generum ſocer ſpecie futuræ dotis induxerit.* Et uti in *l* 95. §. *ult. ff. ad leg. Falcid. Et per hoc in fraudem legatarii inducantur*, dicitur. L.

Candore noto] Ego, inquit, candore notus ſum omnibus, ergo te quoque de meis laboribus ſincere, & candide judicare æquum eſt. *Rittersh.*

Reddas judicium] Proprie, & eleganter uti apud juriſconſultos noſtros uſurpatur in *l.* 21. *ff. de Negot. Geſt. l.* 7. *ff. de incend. ruin. naufr. l.* 7. §. *præterea. ff. de injur. l.* 12. *ff. de præſcr. verb. l.* 4. *ff. de aq quotid.* Ita & *Reddere interdictum* prætor dicitur in *l.* 1. §. *in operis. ff. de op. nov. nunciat.* Unde *Redditum interdictum* apud *Paul. Lib.* 5. *Sentent. Tit.* 6. Sic *Reddere præjudicium l. ult. ff. ſi lib. ingen. eſſe dic. l. ult. ff. quib. ad libert. l.* 3. §. *illud ff. de agnoſcend. lib.* Et *Reddere jus*, uti infra *Lib.* 4. *Fab.* 12.

Sancta incorrupta jura reddebat fide.

Ubi plura. L.

FABULA

FABULA PRIMA.

Anus ad Amphoram.

ANus jacere vidit epotam Amphoram,
Adhuc Falerna fece, & teſta nobili
Odorem quæ jocundum late ſpargeret:

A*Nus ad Amphoram*] Proverbium vetus eſt, *Anus ad armillum redit*, id eſt, ad vas vinarium. Vide *Feſtum* Confer cum hac vinoſam anum *Plautinam* quam is deſcribit *Curculione* SC. Flos veteris vini. *Rittersh.*

Anus jacere vidit] Alluſit ad *Horatianum* illud:

Quo ſemel eſt imbuta recens ſervabit odorem
Teſta diu. ———

Rigalt.

Amphoram] Vinarium vas *l.* 206. *ff de V. S. l.* 35. §. *in his. ff. de contrah. empt.* Et aliis multis locis. Ex doliis autem in amphoras, & cados vina diffundebant, ut in his eſſet donec uſus cauſa prometur. Sic *Amphora vini ex dolio l* 38. *ff. de judic. l.* 74. & *l.* 83. §. *ſacram. ff. de Verb. Obl. Amphora vini in Apothecis l* 21. §. *certe. ff. de furt. l.* 1. *l.* 5. & *l.* 15. *ff. de trit. vin. l.* 51. *ff. de acquir. poſſeſ. l.* 2. *C. de peric. & com. rei vend* Hinc *Amphorarium vinum l ult. ff de trit. vin vel ol. leg.* Quod in amphoras diffuſum eſt *l.* 6. *ff eod.* Ad differentiam doliaris. Amphora quemadmodum *Columel. Lib.* 20. *Cap.* 12. ſcribit, duas urnas, ut vero *Voluſ. Mæcian. in Lib. de Aſſe*, & *Feſt. Lib.* 15. Octo & quadraginta ſextarios capiebat, quam & Latini quadrantas, iiſdem auctoribus appellarunt. L.

Falerna fece] Falerni vini fece, ablativus cauſæ. Sic *Plaut. in Rud. Se ſcelerefieri*

nolunt nobiles. Liv. Lib. 31. Bello nobile nomen. Scheffer.

Teſta] *Tertullian. Cap. 14. de carne Chriſti: Argilla excocta teſta vocabulum ſuſcipit. Pia teſta. Horat. Ode ad Amphoram. Rigalt.* Idem *Horat. Carm. Lib. 1. Ode 20.*

Vile potabis modicis Sabinum
Cantharis, Græca quod ego ipſe teſta
Conditum levi. ———

L.

Nobili] Quia inſcriptum habebat titulum tam celebrati vini: ſolebant enim iſtis amphoris inſcribere nomen vini, ubi & quando eſſet natum, in quibus condebatur, unde *Juvenal. Sat. 5.* de tali vino:

——— *cujus patriam, titulumque ſenectus*
Delevit multa veteris fuligine teſtæ.

Scheffer. Item *Petron. Sat. Statim allatæ ſunt amphoræ vitreæ diligenter gipſatæ, quarum in cervicibus pittacia erant affixa, cum hoc titulo: FALERNUM. OPIMIANUM. ANNORUM. CENTUM.* Opimio ſcilicet, conſule natum: Unde *Cic. Lib. de Clar. Orat.* ait, *ſi quis Falerno vino delectetur, ſed eo nec ita novo, ut proximus conſulibus natum velit, nec rurſus ita vetere, ut Opimium, vel Anitium conſulem quærat,* id eſt, vinum pervetus, quia iſti duo priſci conſules fuerant, cum adhuc Romani barbam & capillum promitterent, unde *Juvenal. Sat. 5. Verſ. 29.*

Ipſe capillato diffuſum conſule potat.

Quod etiam infra ſed alio ſenſu allegatum. L.

Hunc poſtquam totis avida traxit naribus:
O ſuavis anima, qualem te dicam bonam
Antehac fuiſſe, tales cum ſint reliquiæ!
Hoc quo pertineat, dicet, qui me noverit.

O ſuavis anima] Vinoſa mulier ſtatim exanima eſt, ſi deſinat lagenæ anima animari. Animam hic ipſum vini liquorem interpretari poſſis, quomodo *Plautus* aquam animam putei dixit, vel etiam animam odorem, videndus *Nonius. Rigalt.* Odor enim ſe ſpargit per ſpirituum diffuſionem. Unde illud apud *Catull. in Arnon. Suaves exſpirans odores. Scheffer.*

Qualem te dicam bonam] Debuit dicere, quam bonam, ſed videtur de induſtria ſic locutus eſſe, ut τὸ πρέπον in anu ebrioſa, & temulenta, cui lingua in vino nataret, atque lapſaret, obſervaſſe videretur. *Rittersh.* Blande compellat amphoram, quaſi diceret: O bonam amphoram, qualem te dicam olim fuiſſe, tales cum ſint tuæ reliquiæ. *Ennius:*

Tarquinii corpus bona fœmina lavit, & unxit.

Et in veteribus ſepulchrorum inſcriptionibus: CONJUGI BONÆ. FILIO BONO. HOMINI BONO. BONÆ. MEMORIÆ. Et alia hujuſmodi. *Rigalt.*

Tales cum ſint reliquiæ] Ex proverbio quo boni vini etiam feces bonæ eſſe perhibentur. *Rittersh.*

Hoc quo pertineat] Senectutem ſuam conſolatur *Phædrus. Rigalt.* Sic ſenectutis ſuæ etiam alibi meminit, ut infra *Lib. 4. in fin. ubi Poeta.* Et *Lib. 5. Fab. ult. Rittersh.* Vult, ex hoc ultimæ ſenectutis, quæ eſt quaſi vitæ fex, opuſculo Fabularum poſſe colligi, qualis fuerit integra adhuc ætate. *Scheffer.*

Qui me noverit] *Julianus Imp.* Epiſtola *M.S.* Ἀλεξανδρεῦσι. De Dionyſio quodam: Σὺ δὲ ὅτι κατὰ τὸν κωμικὸν. Σαὐτὴν ἐπαινεῖς ὥσπερ Ἀστυδάμας, γύναι, πρόδηλόν ἐστιν ἐξ ὧν ἐπέστειλας. ἡ γὰρ ἀφοβία, καὶ τὸ μέγα θράσος, καὶ τὸ εἴθ' ἐμὲ γνοίης οἷος εἰμί. καὶ πάντα ἁπλῶς τὰ τοιαῦτα βαβαὶ πηλίκου κτύπου καὶ κόμπου ῥημάτων εἰσίν. Incertæ Epitaphium *Lib. 3. Epigr. Vet.*

Et tu quæ fuerim, ſi noſces candide Lector. &c.

Rigalt.

FABULA

FABULA SECUNDA.

Panthera, & Paſtores.

Solet à deſpectis par referri gratia.
Panthera imprudens olim in foveam decidit.
Videre agreſtes: alii fuſtes congerunt:
Alii onerant ſaxis: quidam contra miſeriti,
Perituræ quippe quamvis nemo læderet,
Miſere panem, ut ſuſtineret ſpiritum.

P*Anthera*] Vide Camerar. *p.* 195. *Rigalt.*

Imprudens] Improvidens, non providens, & circumſpecta. *Scheffer.*

In Foveam] Foveæ propriæ urſorum cervorumque capiendorum cauſa fiebant *l.* 28. *ff. ad leg. Aquil.* Ita *Liv. Lib.* 9. *Belluarum modo cacos in Foveam miſſos.* Et *Curt. Lib.* 5. *Multi ferarum ritu, velut in fovea deprehenſi cæderentur. Feſt. in verbo Fovii:* Alii putant eum primum oſtendiſſe quemadmodum urſi & lupi Foveis caperentur. Plutarch. in Fabio Τὴν δ' ὀρυγμάτων ἄγραν vocat. *Sil. Ital. Lib.* 6.

Hand ſecus ac ſtabulis procurans otia paſtor
In foveam parco tectam velamine frondis
Ducit nocte lupos. ———

Et *Stat. Papin. in Silo.*

Non formidato ſupra venabula ſaltu
Inſitus aut cæco Foveæ decepius hiatu.

Item *Manil Lib.* 5. *Aſtronom.*

Mendaceſque parant foveas, laqueoſque tenaces.

L.

Congerunt] Scilicet in eam verberantes. Ita *Sen. Oedip. Act. 4. Sc. 3.*

Congerite cives ſaxa in infeſtum caput.

Scheffer.

Onerant] Petunt, multant, *Plaut. Amphitr. Act. 1. Sc. 1. Onerandus eſt pugnis probe.* Porro locum hunc ſic oportere accipi, docet ſequens, nemo læderet. *Scheffer.*

Suſtineret ſpiritum] Infra *Lib. 4 Fab. 20. Quo paupertatem ſuſtineret facilius. Rigalt.* Servaret vitam, nam *ſuſtinere*, eſt *tenere*, ne ſcilicet diſcedat. *Livius: milites fluviatili piſce, & herbis ſuſtinebantur. Scheffer.* Nam & in jure noſtro pro exhibere, alere ſuſtentare uſurpatur *l. 73. §. ult. ff. de jur. dot.* Ita *Suſtineri fœtus*, id eſt, foveri, & ali *l. 1. §. hoc autem. ff. de ventr. in poſſeſ. mitt.* Vel *Suſtentari*, ut loquitur Gajus in *l. 5. pr. eod.* Hoc ſenſu etiam dicitur fundus *Suſtinere mille oves l. 25. ff. de inſtruct. vel inſtrum. Leg.* L.

Nox inſecuta eſt; abeunt ſecuri domum,
Quaſi inventuri mortuam poſtridie.
At illa, vires ut refecit languidas,
Veloci ſaltu fovea ſeſe liberat,
Et in cubile concito properat gradu.

Refecit] Pane ſcilicet, & quiete, ſic *reficere jumenta* dixit *Nep. in Eum. 5. Scheffer.*

Fovea] Pro *à fovea*, eleganter autem *liberat*, quia ibi erat capta, *ſaltu liberat*, id eſt, exſilit. *Scheffer.*

In cubile] Hoc eſt latibulum ferarum, hinc metaphorice à re venatoria *Cubilia cauſarum* dicta ſunt *Ciceroni*, & *Amminano Marcellino Lib. 30. Veſtigia ſagacius colligendo, ut Spartani Canes, aut Cretes, ad ipſa cubilia pervenire cauſarum. Rittersh.*

Paucis diebus interpoſitis, provolat,
Pecus trucidat: ipſos paſtores necat,
Et cuncta vaſtans ſævit irato impetu.
Tum ſibi timentes, qui feræ pepercerant,
Damnum haud recuſant, tantum pro vita rogant.

Provolat] Cubili ſcilicet, notat hic impetum ob iræ furorem. *Scheffer.*

Haud recuſant] Haud recuſare, non eſt velle, ſed æquo animo ſubire, majoris boni gratia, *Cornel. Nep. Epam. Cap. 8. Neque recuſavit, quominus legis pœnam ſubiret. Scheffer.*

Pro vita rogant] Exagitat hunc locum *Schoppius in infam. Fam.* Velut minus eſſet Latinus, verum fruſtra, *Cic. de red. ſuo ad Quir. Cap. 7. Denique ipſe ad extremum pro mea vos ſalute non rogavit ſolum. verum etiam obſecravit.* quem locum liberaliter ſuggeſſit Nob. *Heinſius*, qui & *Ovidium* ſic loqui 6. *Metamorph. vers. 301.* oſtendit. *Scheffer.* Hic igitur precantis, & orantis incolumitatem formula eſt. Rogare enim in vulgari, & trita ſignificatione verbum eſt precarium, & apud ICtos. fideicommiſſis proprium, cujus rei exempla in jure frequentiora ſunt, quam ut adſcribi debeant. L.

Et

Et illa : memini qui me ſaxo petierint,
Quis panem dederit. Vos timere abſiſtite;
Illis revertor hoſtis, qui me læſerant.

Memini] Scilicet eorum, ſic infra *Lib. 4. in fin. Scheffer.*

Vos timere abſiſtite] Id eſt, deſinite, exemplo *Virgilii Lib. 6. Æneid.*
——— *abſiſte moveri.*
Et *columellæ Lib. 12. Cap. 19. nec abſiſtat id facere.* Simili forma alibi dixit *Virgil. Abſiſte precando*, id eſt precari, *Æneid. 8.* Et *Livius, abſiſtere obſidendo*, id eſt obſidere. *Rittersh.*

FABULA TERTIA.

Æſopus & Ruſticus.

USu peritus hariolo velocior
Vulgo eſſe fertur : cauſa ſed non dicitur:
Noteſcet quæ nunc primum fabella mea.

U*Su peritus hariolo velocior*] Proverbium alibi à me non lectum, quod meminerim. Senſus per ſe manifeſtus eſt, quamvis prudentia quoq; verſetur circa res futuras, & nitatur cōjecturis, quæ ſæpe falli, & aberrare poſſunt : tamen certior eſt divinatione, quæ nihl habet certi :

Μάντις δ' ἄριστ', ὅστις εἰκάζει καλῶς.

Cujus verſus ſententiam ita expreſſit *Cicero 2. de Divinat. Bene qui conjiciet, vatem hunc perhibebo optimum Rittersh. Theoc. εἰδυλλ. κα.*

——— οὔ τις ἄριστος
Ἐστὶν ὀνειροκρίτας ὁ διδάσκαλός ἐστι
παρ' ᾧ νοῦς.

Nevel.

Hariolo] Futurorum divinator hariolus dicitur, *Cic. 1. de Divin. Sibyllinorum verſuum decem interpretes diſertos ex civitate eſſe voluerunt : ex quo genere ſæpe hariolorum etiam & vatum furibundæ prædictiones.* Appellatum autem hariolum, *qui divina mente* vaticinatur ait, *Donatus in Phorm. Terent. 3. Sc. 5.* Vide *l. 4. & l. 6. de mathem. & malef. in Cod. Theodos.* L.

Velocior] Ad conjectandum ſcilicet, ad animum judiciumque hic transfertur. Clariſſ. *Gronovius* de hoc loco ita in ſuis literis : *Rigaltius neſcio qua auctoritate dedit veracior, me invito : intellige enim promptior, ingenioſior, velocior ingenio. Cic. 1. Tuſc. 19. Nihil eſt animo velocius. 4. Tuſc.*

Tuſc. 13. *Velocitas autem corporis, celeritas appellatur, quæ eadem etiam ingenii laus habetur. Propter animi multarum rerum brevi tempore percurſionem. Ovid.* 8. *Metam. Vers.* 153.

— Vigor ingenii quondam velocis. —

Juvenal. Sat. 2. *Vers.* 73.

Ingenium velox, audacia perdita. —

Gaudeo in expoſitione hujus loci conſentientem mihi habere virum maximum. *Scheffer.* Ita & *Horat. Epiſt. Lib.* 1. *Epiſt.* 12. *Vers.* 13.

—— Dum peregre eſt animus ſine corpore velox.

L.

Cauſa] Non quare ſit velocior, id enim in ſequentibus non agitur, ſed unde natum ſit hoc vulgi dictum. *Scheffer.*

Noteſcet] Nota fiet, cum fuerit hactenus occulta, bonum verbum, quod apud *Catullum* quoque & *Propertium* legitur. *Scheffer.*

Habenti cuidam pecora pepererunt oves
Agnos humano capite; monſtro exterritus,
Ad conſulendos currit mærens hariolos.
Hic pertinere ad domini reſpondit caput,
Et avertendum victimâ periculum.

Habenti cuidam pecora] Fabula εἰς τοὺς ἀλογευταμένους. Vide *Synod. Ancyr. Cap.* 16. *Baſil. ad Mityll. Ep.* 4. *Rigalt.*

Conſulendos] *Curt. Lib.* 7. *Cap.* 7. *Hariolos & vates conſulere deſierat*; proprie, ac ſolemniter, ut docet *Briſſon. in form. Scheffer.*

Currit] Sollicitudinem denotat. *Scheffer.* Sic eleganter ab propter ſtudium & ardorem litigatorum *Currere ad litigandum* dixit Imp. in *l.* 4. *C. de obſeq. patr. præſt.* L.

Pertinere] Eſt & hoc inter ſolemnia, & propria de iis, quæ ſignificant. *Valer. Lib.* 1. *Cap.* 6. *Aruſpices ad ſalutem Imperatoris pertinere dixerunt. Sueton. Veſpas. Cap.* 23. *Cum inter prodigia cætera Mauſoleum Cæſarum derepente patuiſſet, & ſtella in Cœlo Crinita apparuiſſet, alterum ad Juniam Calvinam è gente Auguſti pertinere dicebat, alterum ad Parthorum regem, qui capillatus eſſet. Scheffer.*

Caput] Vitam, ſalutem, nempe quia præceſſerat, *humano capite*, ideo ſic loquitur. *Scheffer.*

Avertendum victima periculum] Sic mox; *expiari poſſe majori hoſtiâ*, ſolebant enim monſtra, & prodigia hoſtiis procurari, idque ex conſilio & præſcripto augurum, & aruſpicum, quindecimque virorum, qui libros Sibyllinos ſuper hac re adibant, & inſpiciebant, ut ſcilicet averruncaretur malum, quod illa minabantur. Sic apud *Cicer.* 1. *de divinat. Cumque magna vis videretur eſſe in monſtris interpretandis, ac procurandis, in aruſpicum diſciplina: omnem hanc ex Etruria ſcientiam adhibebant. Idem Lib.* 2. *de divinat. Quemadmodum ſigna, quæ à Diis hominibus portenduntur, procurentur, atque expientur; hoc pranſcere unum ex officiis divinationis ponebat Chryſippus.* Sic procurandi verbo (quod & hic eſt apud *Phædrum*) ſæpe utitur in hac eadem ſignificatione *Livius*: prodigia procurare, vel majoribus hoſtiis procurare: ut *Lib.* 31. *Lib.* 34. bis, terve *Lib.* 37. *Lib.* 38. *Lib.* 39. & alibi *Gellius Lib.* 4. *Cap* 6. Neque tantum in portentis, ac prodigiis, ſed etiam in ſomniis paulo triſtioribus procurandis, expiandiſque, mire ſuperſtitioſi erant. Hinc *Tibullus Lib.* 3. *Eleg.* 3.

Et vanum metuens hominum genus omina noctis.
Farre pio placant, & ſaliente ſale.

Et Idem *Lib.* 1. *Eleg.* 5.

Ipſe procuravi, ne poſſent ſæva nocere
Somnia, ter ſalſa deveneranda mola.

Vel ut *Ios. Scaliger* è veteri libro, *ſancta deveneranda mola.* Ego pro *ſæva*, libenter legerim *ſcæva*, id eſt, ſiniſtra. Videndus de hoc ritu & 3. *Guilielmus quæſt. Plaut.*

ad Amphitr. Sic & fulmen procurabant, expiantes locum fulguritum, ſive bidental. Procurandi fulminis ſcientiam quo pacto ſibi Numa Pompilius compararit, eleganter, & callide deluſo Jove, qui humanis capitibus (quibus Patri quoque ejus Saturno fieri ſolitum accepimus) fulgurita procurari volebat, ſed pro his capillum cœpitium, ſibi à Numa obtruſum tandem acceptavit, ex *Lib. 2. Fenn. Antiatis* refert *Arnob. Lib. 5. Adverſ. Gent.* Eodemque alludit & *Joan. Sarisberiens. Rittersh.* Hinc *Depulſorium* apud *Plin. Lib. 28. Cap. 2.* Significat ſacrum quo imminens malum depellitur, teſte *Turneb. 23. Adverſ. 11.* Atque ea ſignificatione *Valerius Maximus* alicubi *Portentorum depulſa* dixit, & *Perſ. Sat. 5. Deos depellentes*, qui ab aliis *Dii averrunci* appellantur. Sic etiam *Amuletum* apud *Plinium*, ab amolior ſignificat ἀλεξιφάρμακον, præſertim adverſus faſcinum. L.

Victima] Mox *Majorem* vocat *hoſtiam*, & intelligit taurum. Hoc enim proprie *Victima* veteribus, ut docet *Scal. ad Catal. Virgil.* Meurſiũ hic non moramur. *Scheffer.*

Ille autem affirmat, conjugem eſſe adulteram,
Et inſitivos ſignificari liberos;
Sed expiari poſſe majori hoſtia.
Quid multa? variis diſſident ſententiis,
Hominiſque curam cura majore aggravant.

Inſitivos liberos] Adulterinos, ſeu nothos, qui vulgo manſeres; alias etiam adoptivos liberos recte dixeris inſitivos, nam ut pyra vel poma inſitiva in alienam arborem, ita ipſi in alienam familiam adoptione inſeruntur. *Rittersh.* Ita *Cicero in Or. pro Sext. Inſitivum Gracchum* vocat Quintium, qui ſe Gracchi filium mentitus erat. *Scheffer.* Quaſi ἐγκεντρισμῷ διὰ τρυπήσεως. Et merito primordii ſui memor humana mortalitas, officium nuptiale operi ruſtico comparavit, homines enim à Deo duas in partes tributi, ut eſſet una pars quæ veluti terram recipiendis ſeminibus aptam præberet; altera quæ velut agricolam ſubigendæ telluri intentum exhiberet: atque inde fida poſteritas, quæ de limo terræ principem hominem efformatum eſſe ſciebat, terræ culturam quandam imitata eſt, ex qua deinceps humanitas propaginem conſervaret. Nobilis etiam agricola, qui Dei veluti colonus terram arat animatam, nec ad momentaneos tructus, ſed ad prolem longi ſanguinis perennitate duratam. Pervetus hæc conſideratio fuit olim *Clem. Alexandrini Cap. 10. Lib. 2. Pædag.* Τοῖς γεγαμηκόσι σκοπὸς ἡ παιδοποιΐα, τέλος δὲ ἡ εὐτεκνία. καθάπερ καὶ τῷ γεωργῷ τῆς τῶν σπερμάτων καταβολῆς αἰτία μὲν ἡ τῆς τροφῆς προμήθεια. τέλος δὲ αὐτῷ τῆς γεωργίας, ἡ τῶν καρπῶν συγκομιδή. μακρῷ δὲ ἀμείνων γεωργὸς ὁ ἔμψυχον σπείρων ἄρουραν ὁ μὲν γὰρ ἐπικαίρου τροφῆς ὀρεγόμενος ὁ δὲ τῆς τοῦ παντὸς διαμονῆς προμηθούμενος γεωργεῖ. καὶ ὁ μὲν δι' ἑαυτόν. ὁ δὲ διὰ τὸν Θεὸν φυτεργεῖ. Ad eamque agriculturam alluſit *D. Auguſtin. Cap. 23. Lib. 14. de Civit. Dei.* Homines inſpiciens in primævo illo, & felici ſtatu, quando naturæ adhuc recta qualitate appetentiam ratio frenabat: *Ita*, inquit, *genitale arvum vas in hoc opus creatum ſeminaret, ut nunc terram manus. Menander:*

———Παίδων σπόρῳ τῶν γνησίων
Δίδωμι σοίγε τὴν ἐμαυτοῦ θυγατέρα.

Plato in Tim. ſub fin. Αἱ δ' ἐν ταῖς γυναιξὶν αὖ μῆτραί τε καὶ ὑστέραι λεγόμεναι, διὰ ταυτὰ ταῦτα ζῶον ἐπιθυμητικὸν ἐνὸν τῆς παιδοποιΐας ὅταν ἄκαρπον παρὰ τὴν ὥραν χρόνον πολὺν γίγνεται, χαλεπῶς ἀγανακτοῦν φέρει, καὶ πλανώμενον πάντῃ κατὰ τὸ σῶμα, τὰς τοῦ πνεύματος διεξόδους ἀποφράττον, ἀναπνεῖν οὐκ ἐῶν, εἰς ἀπορίας τε ἄλλας τὰς ἐσχάτας ἐμβάλλει, καὶ νόσους παντοδαπὰς ἄλλας παρέ-

σπαρέχονται, μέχρι πρὸς ἂν ἑκατέρων ἡ ἐπιθυμία καὶ ὁ ἔρως ἐξαγαγόντες οἷον ἀπὸ δένδρου καρπὸν, κάτα δρέψαντες ὡς εἰς ἄρουραν τὴν μήτραν. ἀόρατα ὑπὸ σμικρότητος καὶ ἀδιάπλαστα ζῶα κατασπείραντες, καὶ πάλιν διακρίναντες, μεγάλα ἐντὸς ἐκθρέψωνται, καὶ μετὰ ταῦτα εἰς Φῶς ἀγαγόντες, ζώων ἀποτελέσωσι γένεσιν. Idem Menexeno. Pag 238. Οὐ γὰρ γῆ γυναῖκα μεμίμηται κυήσει καὶ γεννήσει, ἀλλὰ γυνὴ γῆν. *Artemidor. Oneirocrit.* 1. Γεωργεῖν, ἢ σπείρειν, ἢ ἀροτριᾶν ἢ Φυτεύειν, ἀγαθὸν τοῖς γάμου προῃρημένοις καὶ τοῖς ἄπαισιν. ἄρουρα γὰρ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ γυνή. σπέρματα δὲ καὶ φυτὰ οἱ παῖδες. Hinc *Tertullian. lib. de Anima*, dixit: *Hominem eſſe utique, inſinuare ſulco, & arvo. Lucretius* quoque *libro* 4. Pro viro, & fœminai, *Vomerem*, & *Sulcum* poſuit. His addendus *Apulejanus* Ἀ.εγ... Eadem agriculturæ ratio hominem arbori comparavit. *Plato* hominem dixit arborem eſſe, deſtitutis in terram brachiis, ramiſque radices ad ſidera derigentem. *Homerus*, *Muſæum* imitatus, caducum hominum genus per arborum folia monuit, & *Iliad.* Σ. Thetis Achillem ſuum ut plantulam ſurculumque educabat:

—— Ὁ δ' ἀνέδραμεν ἔρνεϊ ἶσος,
Τὸν μὲν ἐγὼ θρέψασα φυτὸν ὡς γουνῷ ἀλωῆς.

Vide *Piſidæ Coſmurg. à Verſu* 460. *ad Verſ.* 657. Viciſſim quoque in arborum natura humanitatis aliquid agnoſcitur: norunt enim illæ ſexuum diſcretionem, imo nec amatoriis carent affectibus: habentque ſuos veluti amplexus coituſque: quod eleganter in Palma notavit *D. Ambroſ.* 3. *Hexaem. Theophylact. Simoc. Epiſt.* quæ incipit: Ὀρῶσι κ) Φοίνικες ἐρῶσι Φυσικῶς &c. *Mich. Glycas Annal.* 1. *Pag.* 51. Nec mirum quod maritari arbores ſcripſerunt Poetæ, tellurem enim matrem imitantur, quæ nuptias cum marito imbre facit, *Auth. Pervigil.*

In ſinum maritus imber fluxit almæ conjugis.

Dixerat *Virgilius*:

——— *fœcundis imbribus æther*
Conjugis in lætæ gremium deſcendit.—

Piſtaciis teſticulos ineſſe notat *Pallad. Lib.* 11. *Melius ipſa piſtacia juncta ponuntur, mas ac fœmina: marem dicunt, cui ſub corio velut oſſei, longi videntur latere teſticuli.* Arbores per inſitionem coitum pati, & prægnantes fieri ait *Plin. Lib.* 17. *Cap.* 14. Thalamumque iis tribuit *Pallad.* 14.

Sub thalami ſpecie felices jungere ſylvas
Ut ſoboli miſtus creſcat utrinque decor.

Plantari, ſeri, & inſeri arbores, & homines dicuntur. Sic Jupiter *Hominum ſator*, forte quia, ut ait *Arnobius* uxore contentus haud una, concubitus, pellicibus, atque amiculis delectatus, impatientiam ſuam ſpargebat paſſim (ut vagari adoleſcentes ſolent) ſalax Deus. Sic *Tertull.* 1. *ad uxor. Nam quid geſtiamus liberos ſerere, quos cum habemus, præmittere optamus. Calpurn. Declam.* 24. *Nemo unquam magiſtratum fecit vicarium, nec in alio militavit, nec ſacra gentilitia inſertiva ſtirpe corruvit. Fab. Declam* 310. *Duo cubicula tenuiſti, duobus maritis injuriam feciſti, duas familias inſerta ſtirpe confudiſti.* Tabula ærea Lugduni, quæ Claudij Imp. orationem continet, ſuper civitate Gallis danda: HUIC. QUOQUE. ET. FILIO. NEPOTIVE. EJUS. NAM. ET. HOC. INTER. AUCTORES. DISCREPAT. INSERTUS. SERVIUS. TULLIUS. SI. NOSTROS. SEQUIMUR. CAPTIVA. NATUS. OCRESIA. &c. Eodemque plane modo *Phædrus* noſter adultera matre natos filios *Inſitivos* nuncupavit. Inſitio veluti naturæ adulterium: adoptionem alii malunt dicere. Unde & *Adoptata poma*: *Plin. Lib.* 15. *Cap.* 14. *Omnium autem nuperrime adoptata ſunt parva graviſſimi ſaporis, quæ Petiſia nominantur.* Et adoptivæ comæ. *Pallard.* 14.

——— *Docebo*
Quæ ſit adoptivis arbor onuſta comis.

Idem.

Hæc & cognato cingens Terebinthus amictu
Nutrit adoptivis nobilitanda comis.

Quo

Quo pacto ait, *Virgilius*, arbores aliquando mirari *novas frondes, & non ſua poma. Optatus Afer Lib.6. Sed ipſe arboram portans futurum nemus ſtringit in faſcem aridam arborem, nullis radicibus fultam, multiplici fraude componit, cui adulterinos inſerit ramos, & quæ ſuas iamdudum perdiderat, alienas accepit frondes. Nævius, Exodio*, Notam Virilem, ramum vocavit: *Cujus vox gallulaſcit, cujus jam ramus roboraſcit.* Eo retulit *Auſonius Centon. Nupt. Virgil.* hemiſticium:

—— *Aperit ramum qui veſte latebat.*

Eleganter autem & venuſte *Plinius* ubi de arborum coitu agit, fiſſuram genitalem, rimam vocat: *ſubtilior ratio vel ſenos calamos adjicit, mortalitati eorum, & numero ſuccurrere perſuaſa, per media trunco leniter fiſſo, cuneique tenui fiſſuram cuſtodiente, donec cuspidatim deciſus deſcendat in rimam calamus.* Rima non arboris tantum eſt, ſed etiam mulieris σχίσμα, interfeminium, quia dehiſcit, admittitque *Rima* dicitur, unde & *inrimare: Pacuvius Atalanta:*

Cum inculios pervestigans inrimare ſinus,

Gloſſarium vetus: rima γυναικεία φύσις. *Iuvenal. Sat.* 3.

—— *Vacua, & plena omnia dicas*
Intra ventriculum, & tenui diſtantia rima.

Auſon. Cento. Nupt. Hæc *Virgil.* 8. *Æneid.*
Ignea rima micat. ——

Ad hortum muliebrem tranſtulit; hinc Phædria apud *Terentium Eunucho.* Thaidem ſic alloquitur:

Plenus rimarum ſum, hac, atque illac perfluo.

Adpoſite ad meretricem, cujus rima non continet. Nec tralationis elegantia vacat *Plautinus* jocus *Curculione.* lenones ſemper aliquam reperire rimam:

Rogationes plurimas propter vas populus ſcivit;
Quas vos rogatas rumpitis, aliquam reperitis rimam.
Quaſi aquam, ferventem, frigidam eſſe ita vos putatis leges.

Genitalem feminæ rimam *Foveam* appellavit *Tertullianus*. *Arnob.*4. *Scrobem*, cui Pertunda Dea præerat: *Etiamne Pertunda quæ in cubiculis præſto eſt, virginalem ſcrobem effodientibus maritis?* Convenitque etiam hoc arborum culturæ: Nam illæ panguntur in ſcrobibus *Virgil.* 2. *Georgic.*

—— *tamen hæc quoque ſiquis*
Inſerat, aut ſcrobibus mandet depacta ſubactis.

Mitto referre plurima hujuſmodi vocabula, quibus libidinum ſpintriæ nequiter abutuntur: & quicquid horum huc congeſſi, feci tum ſtudio neceſſariæ interpretationis adductus, ut agriculturam in matrimonio, & humana natura indicarem, hominiſquefaſtum ad terrenam originem deprimerem, tum quia, inſpectis auctoris virtutibus, & operibus, natura veneranda eſt, non erubeſcenda. *Rigalt.*

Expiari] Victima piaculari averti, ac declinari, mox hoc ipſum *procurari*, ideo & junxit *Cicero de Divin.* 2. *Quemadmodum ſigna quæ à Diis hominibus portenduntur, procurentur, atque expientur. Scheffer.* Sic & apud *Valer. Max. Lib.* 1. *Cap.*1. Leges *ſacrificio oſtentorum ac fulgurum denunciationes procurantur.* Procurare enim ſacrificii vel expiationis vox eſt; cum nempe Aruſpices rem divinam facerent aliaſve id genus ceremonias adhiberent, ad depellendam cladem portento vel prodigio aliquo denunciatam, id ſpeciatim vocant potentum vel monſtrum vel prodigium procurare. L.

Majori hoſtea] Quæ eſt hæc *major hoſtia?* video tacere interpretes qui tamen videntur ſtuduiſſe, ne quid tacerent, dicendum per occaſionem. *Majorem Phædrus* pro *Maxima* dixit, id quod Poëtis non inſolens. Jam maxima hoſtia apud veteres de ovibus dicebatur. *Feſtus: maximam hoſtiam ovilli pecoris appellabant, non ab amplitudine corporis, ſed ab animo placidiore. Meurs.* Major hoſtia proprie dicitur victima, adi *Scalig. ad illud catalect.*

Corniger hos aries, humilis, & maxima taurus
Victima, ſacratos tinget honore focos.

Fab.

Quid multa?] Elegans ἀποσιώπησις, qua & ſupra uſus eſt. *Rittersh.*

Homi-

Hominiſque curam cura majore aggravant] Id eſt, ex incerto, & ſollicito dimittunt multo incertiorem, & ſollicitiorem. *Rittersh.* Propter diſſenſum, & incertitudinem interpretationis, ac propterea remedii quoque. *Scheffer.*

Æſopus ibi ſtans, naris emunctæ ſenex,
Natura nunquam verba cui potuit dare:
Si procurare vis oſtentum, ruſtice,
Uxores, inquit, da tuis paſtoribus.

Ibi] Hoc Vocabulum uſurpari *Feſtus*, ait, cum locus ſimul demonſtratur, & in jure, *illic*, ſignificat, atque opponitur particulæ hic, *l.* 2. §. *quis adventum. ff. de vi bon. rapt.* L.

Naris emunctæ] *Horatianum* eſt, de iis qui rem poſſunt ſubodorari, hoc eſt, occultam indagare, ac intelligere. *Scheffer.* Qui alias acutæ naris, vel auris acutæ dicuntur. Nam qui nati ſunt acutioris melius odorari, & ſagaciores, intelligentioreſque cenſentur, ut *Flac. Serm. Lib.* 1. *Sat.* 3.

——— *acutis*
Naribus horum hominum rideri poßit.

Contra qui naris obeſæ ſunt, deterius olfacere, tardiores ſtupidiores minuſque intelligentes eſſe putantur. Sic *Horat. Epod. Ode* 12.

Mittis nec firmo juveni, nec naris obeſæ?
Namque ſagacius unus odoror.

Sic acutas aures pro acribus & judicii intelligentis dixit *Calphurnius*:

Quicquid ineſt ſilveſtre licet videatur acutis
Auribus, & noſtro tantum memorabile pago.

Contra obeſæ aures, judicii nullius, aut obtuſi, & hebetis habentur. Idem *Calphurnius*.

Ruſtica credebam memorales carmina nobis
Conceßiſſe Deos, & obeſis auribus apta.

Idque ex eo, quod pingue, pro ſtupido, & bardo, tardique ingenii à Latinis uſurpari conſuevit. L.

Verba cui potuit dare] Quem non potuit externa ſpecie decipere, *Plaut. Epid. Act.* 3. *Sc.* 4. *Sic mihi data eſſe verba præſenti palam.* Et ſic ſæpe: vult intime ſciviſſe rationem rerum naturalium. *Scheffer.*

Procurare oſtentum] Solemnis hæc formula de qua *Briſſon. Lib. Form.* 1. *Nevel.* Oſtentorum denunciationem procurare dixit *Valerius Maximus*, hinc fit quod *Cicero* interdum copulet procurare, & expiare, ut dictum ſupra. L.

Uxores, inquit, da tuis paſtoribus] Eandem corruptelam Latiis paſtoribus objicit *Iuvenalis*, & præclare Satyricam *Phædri* ſententiam explicat *Sat.* 2.

Quadraginta dedit Gracchus ſeſtertia dotem,
Cornicini, ſive hic recto cantaverat ære:
Signatæ tabulæ: dictum feliciter ingens
Cana ſedet: gremio jacuit nova nupta mariti,
O proceres, cenſore opus eſt, an Aruspice nobis?
Scilicet horreres, majoraque monſtra putares,
Si mulier vitulum, vel ſi bos ederet agnum?
Sigmenta, & longos habitus, & flammea ſumit
Arcano qui ſacra ferens nutantia loro
Nudavit clypeis ancilibus ò Pater Urbis
Unde nefas tantum Latiis paſtoribus? unde
Hæc tetigit, Gradive, tuos urtica nepotes.

Rigalt. At non proprie *uxores* dicebantur, ſed *Conjunctæ*, ut ait *Varro*: Uxor enim niſi liberi capitis eſſe non poteſt, quod tamen memini non obſervare quoſdam ſcriptores; *Contubernales* quoque dicebantur, uti ex *Tacito* videor obſervaſſe. *Fab.* Nam quæ à ſervis in contubernio habentur, ſervæ, non uxores, aut conjuges, ſed *Contubernales* appellantur *l.* 20. §. *liberto.*

ff. de inſtruct. vel inſtrum. leg. l. 81. ff. de condit. & dem. l. 31. ff. de ſtatuliber. Vide ſupra *Lib. 2. Fab.* 4. Quandoque & *contubernalium* appellatio ad alios affectus porrigitur, & ita *Ulpianus, contubernales quoque ſervorum, id eſt conjuges & natos l. 12. §. 33 ff. de inſtruct. vel inſtrum. leg.* dixit. Contubernii quoque nomine apellatur ea conjunctio quæ inter liberas & ſerviles perſonas intercedit *l. 29. C. de liber. Cauſ. l. 24. C. ad leg. Jul. de adultr.* Nam ut *Paul. Lib. 2. Sentent. Tit.* 19. Scribit, *inter ſervos, & liberos matrimonia contrahi non poſſunt; contubernium poteſt.* Ac proinde quemadmodum *Ulpianus Tit* 6. *Regular.* tradit, *ex libero & ancilla ſervus naſcitur.* Proinde ſi mulier ingenua, civiſque Romana, vel Latina, alieno ſe ſervo conjunxerit, in contubernio, non in matrimonio haberi dicitur, apud *Paul. Lib. 2. Sentent. Tit.* 21. *Libera ſervi ſecuta contubernium. Paul.* ibidem, *Si libertæ ſuæ permittat patronus in contubernio alieni morari Ulpian. Tit. 12. Regular. Eam quæ in contubernio patris vel filii fuerit, l. 14. §. 1. ff. de rit. nupt. Ex contubernio ancillarum ſervi naſcuntur, l. 3. C. de inceſt. nupt.* Sic cum ancilla aliena liberum hominem *contubernium* habuiſſe narrat Imp. in *l. 9. C. commun. de ſucces.* Quin etiam libertorum qui ex juſta ſervitute manumiſſi erant, *contubernales* vocantur, *l. 41. §. codicillis ff. de legat.* 3. Sed & liberæ mulieris conſuetudo, nuptiis non intercedentibus *contubernium* appellatur *l. 5 l. 10. l. 11. C. de natural. Lib. §. quibus connumerari. Inſt. de hæredit. quæ ab inteſt. def.* Denique injuſta quælibet atque illicita conjunctio, *contubernii* nomen ſortitur *l. 3. de ineſt. nupt. Cod. Theodos. Mulierem quæ ſtupro cognita in contubernio militis fuit, l. 14. ff. de his quæ ut indign. Militem qui ſororis filiam in contubernio habuit l. 11. §. 1. ff. ad leg. Jul. de adult.* L.

FABULA

FABULA QUARTA.

Lanius, & Simius.

PEndere ad Lanium vidit quidam Simium
Inter reliquäs merces, atque opſonia.
Quæſivit quidnam ſaperet, tum Lanius jocans:
Quale, inquit, caput eſt, talis præſtatur ſapor.

PEndere] Proprie de rebus venalibus. *Sueton. de Claud. Cap 9. Cum obligatam ærario fidem liberare non poſſet, in vacuum lege prædiatoria venalis pependit ſub edicto Præfectorum.* Adde ibi *Caſaubon. Scheffer.*

Ad Lanium] Pro, apud Lanium, ſic *Plautus, ad forum*, pro apud forum: *ad exercitum*, pro apud exercitum. *Terentius: ad ſororem, ad uxorem*, pro apud ſororem, apud uxorem, *Heautontim. Rittersh.* Etiam *Plautus* locis ſexcentis: ita ad *prætorem ſolvere.* Ita apud eundem ſcriptorem metri neceſſitate admonente reponendum in hoc *Moſtell* verſu:

Tanto apud judicem, hunc argento condemnabis facilius

Legendum *ad judicem.* Item in *Trinummo*, ubi libri vulgati habent:

Apud portitorem eas reſignatas ſibi.

Reponendum *ad portitorem*: ſunt enim ſenarii. *Fab.*

Simium] Non velut opſonium quoddam, aut venalem cibum, ſed alias, tanquam alia merx, vivum; itaque hæc omnia quæ ſequuntur de ſapore, joco dici putanda. *Scheffer.*

Inter reliquäs] Tò *Quas* duabus quidem ſyllabis, ut alibi, ita hic legendum κτ̀ διαίρεσιν: non tamen ob id ſtatum

mutanda

mutanda eſt ſcriptura, ut *Relicuas* ſcribamus, quod putabat quidam amicus noſter. Sic *Lucret. Lib.* 4.

> *Reliquas tamen eſſe viæ in mente patentes.*

Idem alibi:

> *Nunquam reliquo reparari tempore poſſet.*

Rittersh. Ita apud *Plautum* quoque *Dehiquum* totidem ſyllabarum modum habet in *M. S. Codd. Camerarij*, & *Langij. Fab.*

Merces atque opſonia] A Lanio ſcilicet venum expoſita, opſoniorum enim appellatione continentur ea quæ cum pane veſcimur, omnis generis cibaria præter panem & vinum. *Juvenal. Sat.* 2.

> —— *non tamen his ulla unquam opſonia fiunt*
> *Rancidula* ——

Et *Horat.* 1. *Serm. Sat.* 2.

> *Omnia conductis coëmens opſonia nummis.*

Hinc apud ICtos. *Opſonatores ſervi*, in *l.* 65. *ff. de legat.* 3. Et apud *Paul. Lib.* 4. *Sentent. Tit.* 7. Qui opſonia coëmunt. *Sen. Epiſt.* 47. *Adde opſonatores, quibus dominici palatii notitia ſubtilis eſt, qui ſciunt cujus rei ſapor illum excitet.* Sic *Athen. Lib.* 4. ἐκάλϐν δὲ ἀγοραςὴν, τὸν τὰ ὄψα ὠνούμενον, νῦν δὲ ὀψονάτορα. *Martilial. Lib.* 14. *Epigr.* 217. De Oſonatore:

> *Dic quotus es, quanti cupias cœnare; nec unum*
> *Addideris verbum: cœna parata tibi eſt.*

L.

Quidnam] Suſpicabar *quinam*, ideſt, quomodo, ſed forte nihil mutandum. *Rittersh.* Sic *Juvenal. Sat.* 11. *Vers.* 18.

> ——*Calidæ ſapiat quid vulva popinæ.*

Scheffer.

Quale, inquit, caput eſt] Mala ingenia, male ſæpenumero habitant: *Caßius Latroſophiſta Problem.* 51. Διὰ τί τεϱατόμοϱφοι καὶ ἄφϱονες; ὅτι τοῖς σωματικοῖς τὰ ψυχικὰ συμπάσχει, ὥσπεϱ τοῖς ψυχικοῖς τὰ σωματικά. *Erato Terpſithea apud Theoph. Simoc.* Τῆς φύσεως τὴν σοφίαν τεθαύμακα, καὶ τί ϛῇ ψυχῇ σώματος εὐπϱέπειαν μὴ πιστεύσασαν. *Rigalt.*

Caput] Videtur alludere ad vulgarem opinionem eorum, qui delicias arbitrantur: Nam caput fere in eduliis prò parte habetur optima: prout itaque hoc eſt, ita erunt & cætera, vel meliora, vel deteriora; revera autem illud velle; caput indolem cujuſque denotare, unde: *Lepidum caput*, *Agreſte caput*, apud veteres. *Scheffer.*

Præſtatur ſapor] Expone, *je vous reſpons que telle qu' eſt la teſte, tel eſt le gouſt du reſte.* Et eandem vim eſſe judico in verbo *præſtare*, hoc *Senecæ* loco *Lib.* 2. *de ira: Sed ne ad illam, quidem arctißimam innocentiæ formulam præſtare nos poſſumus*; Etſi ſcio aliter intellexiſſe doctiſſimum *Lipſium. Fab.* Solenne verbum venditoris eſt, quo promittit rem eſſe talem, atque ſic venturam ad emptorem, qualem dicit. Vide *Barnab. Briſſon. de form. Lib.* 6. Hinc apud *Sen. de Vita Beata Cap.* 14. *Ut concedas omnia eos bona fide dicere, ut ad præſtationem ſcribant, tamen cujus iſta errores minuent. Scheffer.*

Ridicule magis hoc dictum quam vere æſtimo,
Quando & formoſos ſæpe inveniri peſſimos;
Et turpi facie multos cognovi optimos.

Ridicule magis hoc dictum] Hoc ait *Phædrus* in gratiam Æſopi *Planud. Vita Æſopi initio.* Vide & *Sueton. in Tiber. Cap.* 68. *Rigalt.*

Æſtimo] Exiſtimo, puto, abſolute: verum neſcio an ſic alii uſurpent, dubitoque, num non *extimo* ſcribendum ſit, pro *exiſtimo*, ſicut *dixti* apud *Terent.* pro *dixiſti. Scheffer.*

Et turpi facie] Exemplo ſit vel ipſe Æſopus, quem corpore deformem fuiſſe accepimus, ſed mire ingenioſum: ut jure optimo illud *Ovidianum* de ſe dici potuerit:

Si mihi difficilis formam natura negavit,
Ingenio formæ damna rependo meæ.

Addamus & *Epictetum*, cujus de ſe ipſo diſticon ex *Gellio* notum eſt:

Δοῦλος Ἐπίκτητος γενόμην, καὶ σώματι πηρὸς,
Καὶ πενίην Ἶρος, καὶ φίλος ἀθανάτοις.

Id eſt:

Servus Epictetus mutilatum corpus habebam,
Paupericque Irus, ſed Deo amatus eram.

Immo ſi *Petronio* credimus: *Raram facit miſturam cum ſapientia forma.* Ἀφορᾶν οὖν δεῖ εἰς τὸν νοῦν, καὶ μὴ εἰς τὴν ὄψιν. Ut ad Herum ſuum dicebat Æſopus. Idem & *Syracides* monet his verbis *Cap.* 11. Μὴ αἰνέσῃς ἄνδρα ἐν κάλλει αὐτοῦ. καὶ μὴ βδελύξῃς ἄνθρωπον ἐν τῇ ὁράσει αὐτοῦ. Et Salvator noſter *Joh.* 7. ait: μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε. Deus item ad Samuelem 1. *Reg.* 16. Μὴ ἐπιστρέψῃς ἐπὶ τὴν ὄψιν αὐτοῦ μηδὲ εἰς τὴν ἕξιν μεγέθους αὐτοῦ &c. Vel ut D. *Chryſoſtomus* citat: Μὴ πρόσεχε εἰς τὴν ὄψιν αὐτοῦ. Eſt tamen cum monſtroſa corporis figura etiam animum indicat pravum & diſtortum, quo pertinet Epigramma *Palladæ Lib.* 2. *Antholog. Tit.* εἰς χωλοῦς.

Χωλὸν ἔχεις τὸν νοῦν, ὡς τὸν πόδα· καὶ γὰρ ἀληθῶς
Εἰκόνα τῶν ἐντὸς ἡ φύσις ἐκτὸς ἔχει.

Hoc eſt:

Mens animi haud aliter quam pes tibi claudicat intus:
Quod latet, externa pingitur in facie.

Rittersh. Bene *Seneca*: *Poteſt ingenium feliciſſimum ſub qualibet cute latere, poteſt è caſa vir magnus prodire, prodeſt è deformi, humilique corpuſculo formoſus animus ac ingenuus. Nevel.*

FABULA QUINTA.

Æſopus, & Petulans.

SUcceſſus ad perniciem multos devocat.
Æſopo quidam petulans lapidem impegerat,
Tanto, inquit, melior. Aſſem deinde illi dedit.
Sic proſecutus. plus non habeo mehercule;
Sed unde accipere poſſis monſtrabo tibi.

D*Evocat*] Pellicit, ac trahit ſenſim, quia à bonis eſt deſcenſus veluti ad mala *Cic. in Orat. pro Dejot.* ſimpliciter ſic uſurpat, vocat: *Mentes judicum ad utilitatem noſtram vocandas. Scheffer.*

Petulans] Proprie hoc loco de eo, qui gaudet lædere alios. *Feſtus: Petulantes & petulci etiam, appellantur, qui protervo impetu, & crebro petunt, lædendi alterius gratia. Scheffer.* Et ſic petulantia à violentia diſcerni ſolet ut in *l.* 16. §. *qualitate. ff. de pæn.* quaſi laſcivia, ſive effrænatio ad vitium immodica. L.

Tanto melior] Laudandi, atque approbandi apud veteres formula: Contra autem *tanto nequior. Plaut. in Perſa:*

Nunc jam omnes ſycophantias inſtruxi, & comparavi,
Quo pacto ab lenone auferam hoc argentum. S A. *Tanto melior.*

In *Truculento* autem:

S T R. *En tibi talentum argenti, Philippicum eſt, tene tibi,*
P H. *Tanto melior; noſter eſto.* ——

At Contra in *Menæchmis:*

MESS. *Quid ergo opus eſt?* M E. *Scio,*

Scio, ut mendices, M. Tanto nequior.
Terent. in Adelphis:
——— Nihil
Ne in mentem? C T. Nunquam quidquam. S Y. Tanto nequior.

Fab. Adde quæ annotavit Cl. *Gronov. Lib. 2. Obſ. Cap. 21. & Donat. ad Terent. Adelph. Act. 4. Sc. 1. Scheffer.*

Sic proſecutus] Elliptice, pro *ſic enim proſecutus verbis*, quomodo *Cicero* loquitur in *Tuſc. 2. Scheffer.*

Venit ecce dives, & potens; huic ſimiliter
Impinge lapidem, & dignum accipies præmium.
Perſuaſus ille, fecit quod monitus fuit.
Sed ſpes fefellit impudentem audaciam,
Comprehenſus namque pœnas perſolvit cruce.

Potens] Qui poteſt melius atque ego dare. Vide ſupra *Lib. 1. Fab. 24. Scheffer.* Eleganter ergo dicit *dives & potens*, quaſi ditiſſimus, & propter divitias potens, vel etiam ita dignitate eminens ut ei petendo & lapidem impingendo per petulantiam & laſciviam par eſſe facile non poſſet. Potentiorem enim dicimus, qui dignitate, authoritate, gratia, facultatibus, viribus præcellit, prævalet, aut alio modo plus nobis poteſt. Ut *Potentiori adverſario traditus, l. ult. ff. de litigioſ. A potentiore vi oppreſſus l. 9. ff. ex quib. cauſ. maj.* & alibi. L.

Impinge lapidem] Significanter quaſi dicat vehementer pete, & hoc modo petulantem ad petendum perſuadeat, impingere enim ICtis. dicitur, vi majore impellere, ut *Navis impacta in ſcapham l. 29. §. 2. ff ad leg. Aquil.* Sic *Impacti in carcerem l. 13. ff. de cuſtod. & exhib. reor.* Quaſi ita firmiter & diligenter incluſi ut effringere non poſſent: loquitur enim de effractoribus. L.

Dignum accipies præmium] Scilicet iſto facinore & petulantia, ſic *Horat. de arte Poët.*

Quid dignum tanto feret hic promiſſor hiatu?

Et *Juvenal. Sat. 1. Verſ. 73.*

Aude aliquid brevibus Gyaris & carcere dignum.

L.

Cruce] Ultimo ſupplicio. *Crux* enim inter ſumma ſupplicia ponitur apud *Paul. Lib. 5. Sentent. Tit. 17.* Sic *Cruce affici.* Idem *Paul. dict. Lib. 5. Tit. 21. Cruce ſuffigi, Tit. 23. In crucem tolli Tit. 22. 23.* & 25. Abeſt autem hæc vox à libris Pandectarum, beneficio *Triboniani*, qui eam expunxit, propter abrogatum abolitumque à Conſtantino Crucis ſupplicium. L.

FABULA SEXTA.

Muſca, & Mula.

MUſca in temone ſedit, & Mulam increpans
Quam tarda es, inquit; non vis citius progredi?
Vide ne dolone collum compungam tibi.

MUſca & Mula] *Camerarius Pag.* 168. De Crabrone, & Mula. *Rigalt.*

Mulam] Mularum enim uſus fuit quandam in vehiculis creberrimus, confer *Sueton Ner.* 30 *Veſpaſ.* 23. Et oſtendetur amplius in opere *de Re Vehicularia*, ſi vitam Deus dederit. *Scheffer.* Hinc *Mulæ carrucariæ l.* 38 §. *quæſitum. ff. de Ædilit. edict.* & *Rhedariæ*, apud *Varr. Lib.* 3. *Cap. ult.* L.

Dolone] Dolon quid ſit, jam notum: nempe lignum in quo gladiolus lateat, vel *ξιφίδιον ἐν ξύλῳ ἀποκεκρυμμένον*, ſic utitur *Alphenus l.* 52. § 1. *ff. ad leg. Aquil.* Sic *Ulpianus l.* 1. §. 7. Et generaliter *ff. ſi quadr. paup. fec. dic.* Sic *Sueton. in Claudio Cap.* 13. *Rittersh.* Scite dolonem vocat muſcæ proboſcidem, ex qua dens prominet, quo irata pungit; *Lucian. Muſcæ Encom.* Ἀμήνεται μέντοι οὐ κατὰ τὸ ὀρροπύγιον ὡς σφὴξ καὶ μέλιττα, ἀλλὰ τῷ στόματι, καὶ τῇ προβοσκίδι, ἣν κατὰ τὰ αὐτὰ τοῖς ἐλέφασι, καὶ αὐτὴ ἔχουσα προνομεύει τε, καὶ ἐπιλαμβάνεται, καὶ προσφῦσα κατέχει, κοτυληδόνι κατὰ τὸ ἄκρον ἐοικῆα. ἐκ δὲ αὐτοῦ ὀδοὺς προκύπτει, ᾧ κεντοῦσα, πίνει τοῦ αἵματος. *Rigalt.* Nam & *Serv. in Lib.* 7. *Æneid.* Dictum ait *Dolonem* flagellum intra cujus virgam pugio latebat; à fallendo Græce dictum eſt, id eſt, ἀπὸ τοῦ δόλου, quod ligni ſpeciem

ciem præferat, interius gladium habens. *Plutarch. in Tiber.* ξιφίδιον ληστρικὸν, ὃ Δόλωνα καλοῦσι. *Heſychius*, Δόλωνες, ait, ξιφίδια ἐν ξύλοις ἀποκεκρυμμένα. *Artemidor. Lib. 2. de Somn. Cap. 14.* ἔρημαι δὲ καὶ ἄγκιστρα καὶ καθετῆρες, καὶ οἱ λεγόμενοι Δόλωνες δόλους ἢ ἐνέδρας σημαίνουσι. Hinc etiam tela abſcondita *Dolones* dicuntur. *Iſidor. Lib. 18 Etymologic. Cap. 1. Dolones ſunt vaginæ ligneæ, inter quas latet pugio, ſub baculi ſpecie*, quale genus teli etiam hodie in uſu eſt. L.

Reſpondit illa: verbis non moveor tuis;
Sed iſtum timeo, ſella qui prima ſedens
Jugum flagello temperat lento meum;
Et lora frenis continet ſpumantibus.

Iſtum] Eleganter quaſi cum metu, & reverentia, vel etiam cum timore de mulione vel auriga loquatur, hoc etenim vocabulo proprie purioris latinitatis autores uſurpant quando de eo, vel contra eum loquuntur, quem metuunt, ut hic, vel etiam contemnunt, ut *Ovid. Lib. 13. Metamorph.*

—— quantumque ego Marte feroci
Inque acie valeo, tantum valet iſte loquendo.

Ubi Ajax ita contumelioſe Ulyſſem adverſarium ſum traducit. L.

Sella qui prima] Intelligit aurigam; *Prima ſella*, eſt ſcamnum equis proximum, in quo propria ſedes aurigarum. Dicam pluribus de *Re Vehicularia. Scheffer.* Atque hic proprie *Mulio* dicitur, qui mulos mulaſve agit & impellit *l. 1. ff. ſi quadr. pauper. l. 8. ff. ad leg. Aquil. l. 60. §. ſervum. ff. locat. l. 99. §. muliones. ff. de legat. 3. l. 52. §. in clivo. ff. ad leg. Aquil.* L.

Temperat] Regit, moderatur, ne tardius aut celerius incedam, quam oportet. Sic *Temperare ora frenis* dixit *Horatius. Scheffer.*

Flagello lento] Sequacis in verbera lentitiæ. *Rigalt.* Facto quippe ex loris. *Scheffer.*

Et lora] Continere lora, eſt tenere ea manu, quomodo apud *Cornel. Nep. Cap. 2. Milt. Communivi*, pro *munivi*; Et apud *Curt. Lib. 5. Cap. 8. Condonare*, pro *donare. Scheffer.*

Spumantibus] Ita tenet, ut ſpument: vult reddere rationem, quare non poſſit celerius incedere. Non tantum ait tenet, ſed tenet tam valide, meque cohibet, ut & frena ſpument, hoc eſt, ſpuma ex labore oppleantur: imitatione *Virgiliana* qui ſic *Lib. 4. Æneid.*

Stat ſonipes, ac frena ferox ſpumantia mandit.

Scheffer.

Quapropter aufer frivolam inſolentiam.
Nam ubi tricandum, & ubi currendum eſt ſcio.
Hac derideri Fabula merito poteſt,
Qui ſine virtute vanas exercet minas.

Aufer] Id eſt, omitte eam. Sic *Terent. Phorm. Act. 5. Sc. 6. Quin tu hinc pollicitationes aufer. Plaut. Perſ. Act. 5. Sc. 2. Jurgium auferas hinc. Scheffer.*

Frivolam] Vanam, cui nullæ ſubſunt vires. *Feſtus: Frivola ſunt proprie vaſa fictilia quaſſa, unde dicta verba frivola, quæ minus ſunt fide ſubnixa. Scheffer.*

Ubi tricandum] Legit Clariſſimus *Gruterus*, *ſtrigandum. Nevel.* Quid *Striga*, quid *Strigare*, quia vulgo notum non eſt, *Scaligeri* Viri Illuſtriſſimi verbis dicam: Strigare dicuntur, qui, quoties interquieſcunt, dictum à ſtriga, quod erat me-

μεταίχμιον, & ſpatium turmarum, in quo equi ſtringebantur, à quo nomen habet, ut docet *Chariſius*. Hinc factum, ut quoties interquieſcunt equi, & jumenta, dicantur ſtrigare. Contrarium *Reſtrigare*. *Seneca: Rurge, & reſtriga, & clivum iſtum, ſi potes, exupera*, *Epiſt*. 31. Striga (male enim *Triga*) in Gloſſis explicatur (intelligige Gloſſarium ab *H. Stephano* editum, & poſtea à *Vulcanio* illuſtratum) τόπος ὅπου ἵπποι γυμνάζονται. Hæc ille in *Caſtigationibus Propertianis*, & in *Catalectis Virgilianis*. Iis uſus eſt *Rigaltius*, ſed diſſimulato auctore. Addam ego in Gloſſario legi *Trigarium*, non *Triga*, deinde hoc quoque, ſi vera ſit *Chariſij* Etymologia errare Græculum magiſtrum, qui dixit, eſſe locum ὅπου ἵπποι γυμνάζονται, nam dicere debuit ψήχονται. *Fab*.

FABULA

FABULA SEPTIMA.

Lupus ad Canem.

QUam dulcis ſit libertas breviter proloquar.
Cani perpaſto macie confectus Lupus
Forte occurrit: ſalutantes dein invicem:

LUpus ad Canem] Vide *Camerar. p.*191. Conſimilis fabula apud *Avienum* de Cane, & Leone 37. Hujus autem fabulæ argumento convenit *Scæ: Juventus nomen.* &c. *Menæch. Plaut. Rigalt.*

Perpaſto] *Præpaſto* citat *Salmaſ. Exercit. Plin. p.* 35. & *præpingui* explicat. *Scheffer.*

Confectus] De eo cujus vires plane deminutæ ſunt. Ita *Cic. in Catil.* 1. Fame, frigore, inopia rerum *confectum* dixit. *Scheffer.* Et *Ennius* niſi fallor:

Sicut fortis equus ſpatio qui ſæpe ſupremo
Vicit Olympia nunc ſenio confectu, quieſcit.

Item *Catull. ad Ortal. Me aſſiduo confectum cura, dolore ſuffocat.* L.

Salutantes] Abſolute, pro *ſe ſalutantes,* ut in illo *Terent. Heautontim. Act.* 2. *Sc.* 3. *Sine ſaltem ſalutare. Scheffer.*

Ut reſtiterunt: unde ſic, quæſo, nites,
Aut quo cibo feciſti tantum corporis?
Ego, qui ſum longe fortior, pereo fame.

Nites] *Terent. in Eunucho:*

> *Qui color, nitor, veſtitus, quæ habitudo*
> *eſt corporis?*

Et *Horat. Non deterius nituiſtis ô pueri. Fab.* Eos proprie ſignificat, quorum pellis ex ſagina diſtenta ſplendet. Hauſit ex *Virgilio* qui ſic 3. *Æneid.*

> ——— *Superoque nitentem*
> *Cælicolum Regi mactabam in littore taurum.*

Scheffer.

Feriſti tantum Corporis] Corporis, carnis, pinguedinis, Vetus Gloſſ. *corpodicina*, Μακελλίτης, ſic corpulentior, habitior, craſſior *Plaut. Epid.*

> ——— *Corpulentior videre, atque*
> *habitior.*

Apulej. 7. Miles. Cum alioquin exſectis genitalibus poſſit neque in venerem ullo modo ſurgere, noſque omni metu periculi liberare, inſuper etiam longe craſſior, atque corpulentior effici. Feſtus: Corpulentis, Ennius pro magnis, nos corpulentum dicimus corporis obeſi hominem. Iſidor. Gloſſ. M. S. Corpulentus quod ſit corpore validus, & lentis carnibus. Rigalt. Corpus facere (quod haud ſcio an nemo præter hunc auctorem alius ita uſurparit) eſt pingueſcere, & nitidum, beneque curata cute fieri, ut *Horatius* loquitur. Huic contrarium eſt apud *Lucretium Lib. 1.* & *Cic. Lib. 7. Epiſt. Fab.* 27. Corpus amittere, id eſt, macrum fieri, & morbo exhauſtis viribus totum languere, valdeque imbecillum eſſe, adeoque oſſa, atque pellem, quod dicitur apud *Plautum.* περὶ δ' ὀστέα μοῦνον ῥινὸς ἔην, inquit, de tali homine *Smyrnæus Lib. 9. Paralip. Plinius* non abſimiliter *Phædro* dixit, ſolia caput facere, quando jam in ſemen excreſcunt *Lib. 26. Cap. 12.* Sic numerum facere dixit *Cyprianus*, & *Paulinus*. Illius hæc ſunt verba *de Idolor. vanit. tract. 4. Populus de ſceleratis, & nocentibus congregatur, & aſylo conſtituto facit numerum impunitas criminum. Paulini* iſta *Epiſt. 4. Quaſi vero numerum loquacitate facturus. Rittersh.* Notandum, *Facere corpus*, pro corpulentiorem, & habitiorem fieri, quod etiamſi ſine exemplo putat *Rittershuſius*, tamen nonnulla poſſum proferre, ita ſimilia, ut germana eſſe dicas. Jam primum *Cicero in Verrem* dixit, *maximam uno anno pecuniam facere poſſet.* Quid, quæſo, ibi *facere* ſignificat, quam aggregare, undique colligere? Dein cum *Quintilianus* longe florentiſſimus auctor ſcripſit *Lib. 10. Cap. 3. Vires faciamus ante omnia, quæ ſufficiant labori certaminum,* quid aliud ſignificat, niſi vires nobis paremus, colligamus, &c.? Præterea ita locutos eſſe Græcos, mihi plane conſtat, apud quos τὸ σωματοποιεῖν præter cætera id quoque ſignificat, quod hoc loco corpus facere, dixit *Phædrus.* Cæterum exemplorum, quæ quaſi ſimilia adfert *Rittershuſius*, nullum eſt, quod ad rem faciat; ſed in refellendo tempus male poſitum putem. *Fab.* Habitudinem bonam & ſaginam ſignificat, ut in illo *Martialis Lib. 1. Epigr. 7.*

> *Inque omni nuſquam corpore corpus*
> *erat.*

Scheffer. Tale autem corpus *Terentio in Eununch. Act 2. Sc. 3.* dicitur, *Corpus ſolidum, & ſucci plenum.* Propter vigorem, ſcilicet, optimamque naturæ, & virium conſtitutionem: ita *Lucilius* 29:

> *Hic corpus ſolidum invenies, hic ſtare*
> *papillas.*
> *Pectore marmoreo.* ———

L.

Canis ſimpliciter: eadem eſt conditio tibi,
Præſtare domino ſi par officium potes,
Quod? inquit, ille: cuſtos ut ſis liminis,
A furibus tuearis & noctu domum.

Simpliciter] Aperte, abſque diſſimulatione, *Quint. de Cauſ. Cor. 21. Fatebor vobis ſimpliciter, ne in quibuſdam antiquorum vix riſum tenere. Curt. Lib. 4. Cap. 2. Legati reſpondent, quum bellum in animo ſit, facere eum ſimpliciter, quod ſpe pacis non fruſtretur.*

ſtretur. Eſtque candide, abſque dolo. *Cic. 4. Acad. Cum ſimplici homine ſimpliciter agerem. Scheffer.* Atque ita *ſimplicitas* Juris auctoribus dicitur candor ille & ſinceritas nullis difficultatibus & ambagibus involuta, uti in §. 7. *Inſt. de fideic. hær. Simplicitas in legibus magis quam difficultas placet.* Et §. 3. *Inſt. de legit. agnat. ſucceſſ.* Atque ita malitiæ opponitur in *l.* 1. *C. de jur. & fact. ignor. junct. l.* 2. *ff. de dol. mal.* Vel etiam pro inſcitia, & juris ignorantia uſurpatur, ut *Simplicitas militum l.* 1. *ff. de teſtam. milit.* ſive *Simplicitas militaris l.* 3. *C. eod. Simplicitas patris l.* 6. §. *Si quis ita. ff. de negot. geſt.* L.

Conditio] Hic ut alias qualitatem, & ſtatum ſignificat, *l.* 33. & 34. *ff. de acquir. vel omitt. hered.* & *l. pen. ff. quib ad libert. proclam. non lic.* Unde *Conditio mancipiorum l.* 15. *ff. de uſufr. Conditionem matris ſequi l.* 1. *C. de poſtlim. revers. Conditiones agrorum*, id eſt qualitates *l.* 1. §. *denique. ff. de acq. & acq. pluv. ardend.* De quibus Libellum elegantem ſcripſit *Siculus flaccus*. L.

Officium] Non huc uti ſupra *Lib.* 1. *Fab.* 29. humanitatem, ſed miniſterium, vel operam domino debitam ſignificat. Eſtque ut ait *Donatus* in *Adelph. Terent. Act.* 1. *Sc.* 1. Quaſi *efficium, ab efficiendo, quod unicuique perſonæ congruit.* *Luc. Sen. Lib.* 3. *de benef. Cap.* 18. *Quoſdam*, ait, *officium à beneficio, & miniſterio ita ſeparaſſe, Beneficium eſſe quod alienus det: alienus eſt qui potuit ſine reprehenſione ceſſare: Officium eſſe, filii uxoris, & earum perſonarum quas neceſſitudo ſuſcitat, & ferre opem jubet: Miniſterium eſſe ſervi, quem conditio ſua eo loco poſuit, ut nihil eorum quæ præſtat, imputet ſuperiori.* Et *Marc. Sen. Lib.* 2. *Controvers.* 5. *Non eſt beneficium, ſed officium, facere quod debeas: ut ſi filius patri dicat ſe beneficium dare.* L.

Potes] Non ſimpliciter, ſed in reſpectu ad animum, & voluntatem. *Horat.* 1. *Ep.* 5.

Si potes Archaicis conviva recumbere lectis.

Similiter *Ovid. Lib.* 3. *Metam. verſ.* 436. *Virgil.* 12. *Æneid. vers.* 177. & aliis locis. *Scheffer.*

Ego vero ſum paratus. Nunc patior nives,
Imbreſque in ſilvis, aſperam vitam trahens,
Quanto eſt facilius mihi ſub tecto vivere.
Et otioſum largo ſatiari cibo?

Vero] Particula elegantiſſima, quæ hic promptitudinem indicat; ſic Artabazus apud *Curt. Lib.* 5. *Cap.* 9. *Nos vero pretioſiſſimam veſtem induti, Regem in aciem ſequemur.* Verba ipſa lupi ſunt ad canem reſponſoria. *Scheffer.*

Trahens] Iterum in animo habuit. *Virgilium* ſuum, qui ſic *Lib.* 3. *Æneid.*

Cum vitam in ſylvis inter deſerta ferarum
Luſtra domoſque traho. ———
Scheffer.

Veni ergo mecum. Dum procedunt, adſpicit
Lupus à catena collum detritum Canis.
Unde hoc amice? Nihil eſt. Dic, quæſo tamen,
Quia videor acer, alligant me interdiu,
Luce ut quieſcam, & vigilem cum nox venerit.

Veni] Verba canis ſunt ad lupum. *Scheffer.*

A Catena collum detritum Canis] Hujuſmodi canes *Seneca* vocat catenarios

Lib. 3. de Ira Cap. 37. Artemidarus ὀνειρ. Petronius : Canis ingens catena vinctus. *Rittersh.*

Nihil eſt] Sic loquebantur veteres, cum plane, & διαρρήδην reſpondere nolebant, ſed perplexabiliter, ut ait *Plautus*. Aliquando etiam dicebant *recte*, ut in *Hecyra*, & in *Adelphis*; aliquando etiam *benigne*, ut apud *Horatium*, *Fab.* Mallem ego dicere formulam eſſe illorum, qui præcidunt ſermonem, de re ſibi parum grata. Tota enim ita ſonat: *Id nihil ad hanc rem eſt. Terent. Phorm. Act. 5. Sc. 6. Omitto proloqui: nam nihil ad hanc rem eſt Antipho.* Vel eorum, qui diſſimulant aliquid, & extenuant, quomodo apud *Ciceronem* tota legitur hoc modo: *De familia literata nihil eſt quod te moveat. Scheffer.*

Dic quæſo] Lupi verba, cui mox reſpondet canis: *Quia videor, &c. Scheffer.*

Tamen] Elegantiſſime, ac Latiniſſime, *Terentius* pro eo uſurpavit *quin*, in ſimili loco, qui eſt *Andr. Act. 2. Sc. 6.* Habet vim validius orandi, ut in illo Germanorum, **ſage mier es doch. thue es doch.** *Scheffer.*

Videor] Eleganter ſeſe habet tota oratio, & commoda canis extollit, incommoda extenuat mitibus vocabulis. Huc pertinet *acer*, quod mox ſequitur, & *quieſcam*, & *qua viſum eſt* &c. *Scheffer.*

Acer] Ferox, ut in illo *Virgilij Lib. 10. Æneid.*

> ——— *ubi nunc Mezentius acer & illa*
> *Effera vis animi.* ———

L.

Crepuſculo ſolutus qua viſum eſt vagor,
Adfertur ultro panis: de menſa ſua
Dat oſſa dominus: fruſta jactat familia,
Et quod faſtidit quiſque pulmentarium.

Crepuſculo] Mane, oriente Sole; nam lux illa dubia quæ fit ante Solis ortum, & etiam ante occaſum *Crepuſculum* dicitur à crepero, id eſt, dubio: quia tunc multis dubium eſt, dies ſit jam an nox. Neque enim ullum inter diem & noctem eſt medium, ideoque *Crepuſculum*, neque diei, neque noctis privatio cenſetur, *Everhard. loc. leg. à contrar. ſenſ. in med.* Sed utriuſque principium & finis *Bart. in l. 16. §. 5. ff. de pœn.* L.

Fruſta] Edulii cujuſcunque, ſimpliciter ut in iſto *Juvenal. Sat. 3. Verſ. 210.*

> ——— *& fruſta rogantem*
> *Nemo cibo, nemo hoſpitio, tectoque juvabit.*

Ubi recte Schol. Vet. explicat, *Panem petentem*, neque poni aſteriſcus ibi debet: nam quod præcedit, *aut ſine cauſa*, indicat ſolum pro *Fruſta*, in nonnullis libris inveniri *Fruſtra*, idque hoc ſignificat. *Scheffer.* Sic & *Horat. Serm. Lib. 2. Sat. 6.*

> ——— *ſemeſaque lardi*
> *Fruſta dedit.* ———

L.

Jactat] Jacit, objicit, quod poſterius uſurpat *Virgil.* in 6 *Æneid.* ſupra, mittit, poſuit. *Scheffer.*

Pulmentarium] *Plin. Lib. 18. Apitius Cepuro Cap. 2.* προσφάγιον Vet. Gloſſ. *Rigalt.* Quicquid ad panem datur, vide *Varr. 4. de Ling. Lat.* & *Guyet. ad Terent. Adelph. Act. 3. Sc. 3. Scheffer.* Proprie autem dicitur puls, vel cibus in modum pultis factus: Quamquam & generalius pro quovis opſonio ſumatur. Auctor eſt enim *Plin. dict. Lib. 18. Cap. 8.* Primum in Latio cibum pultem fuiſſe non panem; argumentoque id eſſe, quod pulmentaria pro cibis ſua etiam ætate dicerentur. *Colum. Lib. 11. Cap. 3. Satureia viridis eſui eſt jucunda, nec arida, inutilis ad pulmentaria condienda. Sen. Epiſt. 88. Cum pane, & pulmentario. Horat. Serm. Lib. 2. Sat. 2.*

> ——— *tu pulmentaria quære*
> *Sudando.* ———

Et *Perſ. Sat. 3. Verſ. 102.*

> *Uncta cadunt laxis tunc pulmentaria labris.*

In *Evangelio* quoque legimus: *Nunquid pulmentaria habetis?* L.

Sic

Sic ſine labore venter impletur meus,
Age, ſi quo eſt abire animus, eſt licentia,
Non plane eſt, inquit; fruere quæ laudas Canis.
Regnare nolo, liber ut non ſim mihi.

Sic ſine labore] Deſcribit admodum eleganter Canem pigrum,& ventrem ac corpus probe curantem, adeo ut etiam abſque labore illud ſaginari geſtiat, atque hoc modo non tantum domino ſed etiam obeſo ventri ſervire, unde merito Lupo iſta libertas diſplicet tanquam per ſervitutem parata: Nam, ut ait *Sen. Epiſt.* 93. *Nemo liber eſt, qui corpori ſervit.* L.

Fruere quæ] Pro, *Fruere iis, quæ*, &c. Sunt autem hæc Lupi verba. *Scheffer.*

Liber ut non ſim] Placuit Lupo Poëtæ ſententia:

Alterius ne ſit, qui ſuus eſſe poteſt.
L.

Ut non ſim mihi] Hac lege, ac conditione, ut non ſim. Illud *mihi*, eleganter abundat, modo apud optimos Latinos auctores conſueto. *Cic.* 7. *Verr. Statui egomet mihi tum modum orationis meæ.* Vide infra *Lib.* 5. *Fab.* 5. *Scheffer.*

FABULA OCTAVA.

Soror ad Fratrem.

PRæcepto monitus, ſæpe te conſidera.
Habebat quidam filiam turpiſſimam.
Idemque inſigni, & pulchra facie filium.

P*Ræcepto monitus*] Ita ſupra hic *Fab.*5.

—— fecit quod monitus fuit.

Et *Virgilius :*

Diſcite juſtitiam moniti, & non temnere Divos.

L.

Sæpe] Reſpicit quod ſequitur, *Quotidie ſpeculo vos uti volo. Scheffer.*

Conſidera] Proprie uſurpat, de contemplatione, quæ fit oculis, intuere te, inſpice te; beſche dich. Sic uſurpavit B. *Ambroſius Lib.* 1. *Offic. Cap.* 4. *Ergo qui plantavit aurem, non audit? qui finxit oculum, non videt, non conſiderat?* Fruſtra *Barthius in Adverſ.* Sollicitat hunc locum: nam & *Feſtus*, Pauli ob hanc cauſam: *Conſiderare, à contemplatione ſiderum videtur appellari. Scheffer.*

Filiam turpiſſimam] Turpitudo, ut & honeſtas, proprie quidem de animo hominis; ſæpe tamen etiam de corporis forma dicitur, ex qua interdum cognoſcitur animus, quamvis admodum fallaci indicio. Sic infra, *Lib.*4. *Fab.*5. Turpiſſimam vocat, quam mox deformem. *Rittersh.* Sic apud *Ovidium :*

—— turpis ſine gramine campus.

Et *Juvenal. Sat.*6. *Verſ.* 130.

Obſcuriſque genis turpis. ——

Id eſt, deformis. L.

His

Hiſ ſpeculum in Cathedra matris ſuppoſitum fuit;
Pueriliter ludentes forte inſpexerant;
Hic ſe formoſum jactat; illa iraſcitur,
Nec gloriantis ſuſtinet fratris jocos,
Accipiens (quid enim?) cuncta in contumeliam.

In Cathedra matris] Notandum quod ait, puerulos luſiſſe circa matris Cathedram. Sic apud *Martial. Lib.* 3. *Epigr.* 63. Amatores circa amicarum Cathedras:

Inter femineas tota qui luce cathedras
Deſidet, atque aliqua ſemper in aure ſonat.

Et *Lib.* 12. *Epigr.* 38.

Hunc qui femineis noctesque dieſque cathedris.
Incedit, tota notus in urbe nimis.

Juvenal. Sat. 9.

——— *Strata poſitus, longaque cathedra*
Munera femineis tractas ſecreta calendis.

Ad femineas cathedras pertinere puto Gloſſ. Vet. M. S. Ἀγλαοέδραν, τὴν λαμπρὰν καθέδραν. Vetus *Juven.* Interpr. *Scammum cervicalibus ſtratis. Rittersh.* Sellam geſtatoriam intelligit, qua vehebantur mulieres in publico: dicam accurate in opere de *Re Vehicularia*. Interim qui volet, conſulat *Pignorium* de *Servis. Scheffer.*

Suſtinet fratris jocos] Ferre poteſt; ita *Suſtinere hominum ſermones*, dixit. *Cic. in Epiſt. ad Caſſium. Scheffer.* Ita *Lucan. Lib.* 7. *Vers.* 657.

Ut Latiæ poſt ſe vivat pars maxima turbæ.
Suſtinuit dignos etiam nunc credere votis.
Cælicolas. ———

Et *Lib.* 5. *Vers.* 793.

——— *Non maſti pectora Magni.*
Suſtinet amplexu dulci, non colla tenere.

Simpliciter pro, non poſſum, nequeo, non audeo uſurpatur. Ut apud *Quintil. Lib.* 2. *Cap.* 4. *Nec enim hujus rei judicium differre ſuſtineo.* Et *Ovid. Lib.* 4. *Faſtor.*

——— *Nec jam ſuſpendere fletum.*
Suſtinet. ———

Item *Lib.* 6. *Metamorph.*

——— *Sed non attollere contra*
Suſtinet hæc oculos. ———

Atque eleganter ſimili ſignificatione hoc vocabulo uſus eſt *Ovid. Triſt. Lib.* 4. *Eleg.* 1.

Et tamen ad numeros, antiquaque ſacra reverti
Suſtinet in tantis hoſpita Muſa malis.

L.

Ergo ad patrem cucurrit, læſura invicem,
Magnaque invidia criminatur filium,
Vir natus, quod rem feminarum tetigerit.

Criminatur] Reprehendit, accuſat, atque ita apud ICtum uſurpatur in *l.* 4. §. *ſi quis. ff. de Vi bon. rapt.* Atque ita, *Subjectum filium criminari, l.* 27. §. 1. *ff. de teſtam. tret.* Id eſt, arguere, controverſiam movere. L.

Vir natus] Supra:

Et qui humiles nati dici locupletes ſtudent.

Simili Helleniſmo uſus eſt *Apulejus Apolog. An tu ignoras nihil eſſe aſpectabilius homini nato quam formam ſuam?* Hyperides apud *Rutilium Lupum* 2. *de fig. ſent. Nonne vehementiſſime admitaretur, ſi quiſquam non gratiſſimum munus arbitraretur virum ſe natum: ſed depravato naturæ beneficio in mulierem convertere ſe properaſſet. Rigalt.*

Rem feminarum] *Anacreon* εἰς γυναῖκας.

Τεῖς

Τοῖς ἀνδράσι φρόνημα.
Γυναιξὶν οὐκ ἔτ' εἶχεν,
Τί οὖν δίδωσι; κάλλος.

Rigalt. Ne tu aliam rem intelligas quam ſupellectilem, qua ſcilicet ſunt quod audiunt. *Rittersh.* Vides, lector, quæ ſit hoc loco *res fœminarum*, ſpeculum ſcilicet, & aliæ id genus nugæ, queis utuntur mulierculæ, & tamen *Rigaltius*, quod una mecum nurabere, allato *Anacreontis* teſtimonio, perſuadere cupit, debere hoc de pulchritudine intelligi: quod quam ridiculum ſit, mitto dicere, neque annotaſſem, niſi veritus eſſem, ne tanti viri auctoritas aliis imponeret. *Fab.* Imitatus *Terentium* videtur qui ſic loquitur in *Heautontim.* *Act.* 2. *Sc.* 3. *Oſtendimus ipſam*, ait, *nulla mala re eſſe expolitam muliebri.* Per *Rem muliebrem*, pigmenta, & id genus alia cultui, & ornatui ſervientia intelligit. *Scheffer.*

Amplexus ille utrumque, & carpens oſcula,
Dulcemque in ambos charitatem partiens:
Cotidie, inquit, ſpeculo vos uti volo.
Tu formam ne corrumpas nequitiæ malis,
Tu faciem ut iſtam moribus vincas bonis.

Carpens] Fervorem amoris, & ex eo feſtinationem notat. *Ovid. Epiſt.* 2. *Heroid.*

Non ſuper incubui, non oſcula frigida carpſi.

Scheffer. Quaſi ſummis labiis decerpere, quod alias delibare dicitur. Ut *Sueton. in Auguſt. Cap.* 94. Digitis delibatum oſculum ad os ſuum referre. Et *ibid. Cap.* 68. Delibare pudicitiam. Uſus eſt etiam *Carpendi* vocabulo eadem fere ſignificatione *Ovid. Art. Amat. Lib.* 3. *circa fin.*

Carpe cibos digitis (eſt quiddam geſtus edendi)
Ora nec immunda tota perunge manu.

L.

Dulcemque in ambos] Suaviter, & eleganter dictum: ut *Gunth. Lib.* 7. *Ligurini:*

——— *dulcem tecum partimur amorem:*

Ubi in notis meis docui, imitatione *Cæſaris*, *Virgilii*, & *Statii* hæc dicta eſſe: ſic & dulcem benevolentiam dicet infra, *Fab.* 15. *Rittersh.*

Partiens] Tribuens unicuique partem ſuam, eleganter, quomodo apud *Virgil.* 1. *Æneid.*

Hinc portum petit, & ſocios partitur in omnes.

Scheffer. Nam certe *Partiri*, uti hic, ita etiam apud ICtos. dividere ſignificat. *Mævium bonis meum hereditatem meam partito, divitito. Ulpian. Reg. Tit.* 25. Ita *Cic. pro Cluent.* Partiri hereditatem, ut & in *l.* 19. §. 1. *ff. ad Sc. Trebell.* Sic *Virgil. Lib.* 1. *Georgic.*

——— *partiri limite campum.*

Dixit. Et *Cic. in Verr. Act.* 1. *Quibuſcum vivi bona noſtra partimur, iis Prætor adimere nobis mortuis bona fortunaſque poteſt?* *Si pater cum filiis bona quæ habebat partitus ſit. l.* 4 *ff. pro ſuo. Arbitrum ad fundum partiendum petere l.* 30. *ff. fam. erciſc. Si quis minor* 20 *annis ad partiendum pretium vanum ſe dari paſſus eſt.* Et mox: *Poſt viceſimum autem annum pretium partitus l.* 7. §. 1. *ff. de liber. cauſ. Duo tutores partiti ſunt inter ſe adminiſtrationem tutelæ, l.* 5. *ff. de Magiſtrat. conven.* Et ſimilibus locis. L.

Speculo vos uti volo] *Plautus Epidico:*

Non oris cauſa modo homines æquum fuit
Sibi habere ſpeculum, ubi os contemplarent ſuum,
Sed qui perſpicere poſſent cor ſapientiæ.

Sen. Natur. Quæſt. 1. *Cap.* 17. *Inventa ſunt ſpecula, ut homo ipſe ſe noſceret. Multa ex hoc conſecuta, primo ſui notitia, deinde & ad quædam conſilium, formoſus ut vitaret infamiam, deformis ut ſciret redimendum eſſe virtutibus, quicquid corpori deeſſet &c.*

Ælius

Ælius Donat. in Adelph. Terent. Cauſa inſpiciendi ſpeculi, emendatio eſt vultus. Martial. Lib.9 Epigr.17.

Conſilium forma ſpeculum. ——— Plutarch. Præcept. Conjug. Ὁ Σωκράτης ἐκέλευε τῶν ἐσοπτριζομένων νεανίσκων τοὺς μὲν αἰσχροὺς ἐπανορθοῦσθαι τῇ ἀρετῇ, τοὺς δὲ καλοὺς μὴ καταισχύνειν τῇ κακίᾳ τὸ εἶδος. καλὸν οὖν καὶ τὴν οἰκοδέσποιναν, ὅταν ἐν ταῖς χερσὶν ἔχῃ τὸ ἔσοπτρον αὐτὴν ἐν ἑαυτῇ διαλαλεῖν, τὴν μὲν αἰσχρὰν, τί οὖν ἂν μὴ σώφρων γένομαι; τὴν δὲ καλὴν, τί οὖν ἂν σώφρων γένομαι. Circe apud *Petron. Sat. Nunquid ab aliquo naturali vitio formam meam excaco?* Mali mores καθάπερ λώβη εἰς ὡραιότατον πρόσωπον. *Nicet.1. Man. Commen.* Vide *Apulej. Apolog. Rigalt.* Sic & Socrates ſpectatores ſuos ac familiares volebat ſpeculum crebro inſpicere, eandem ob cauſam, qua de re ſic *Apulejus in Apologia: An turpe arbitraris formam ſuam ſpeculo aſſiduo explorare? Annon Socrates Philoſophus ultro etiam ſuaſiſſe fertur diſcipulis ſuis, crebro ut ſemet in ſpeculo contemplarentur? ubi qui eorum foret pulchritudine ſibi complacitus, impendio procuraret, ne dignitatem corporis malis moribus dedecoraret; qui vero minus ſe commendabilem forma putaret, ſedulo operam daret, ut virtutis laude turpitudinem tegeret. Adeo vir omnium ſapientiſſimus ſpeculo etiam ad diſciplinam morum utebatur.* Hæc *Apulejus:* ad quem locum quæ amicus noſter *Iſ. Caſaubonus* in ſuis illis longe eruditiſſimis Scholiis adſcripſit, non corrado. *Rittersh.*

Tu] Diſtributive reſpicit filium. *Scheffer.*

Formam ne corrumpas] Similiter *Plautus Moſtellaria. Rittersh.* Uſus eſt in juvenibus ſpeculi iſte. In ſenibus vero quis eſſe poſſit, docet *Plaut. Epid. Act.3.Sc.3.* Cæterum idem quod pater hic filiis ſuadet, ſuadebat juvenibus *Socrates* συνεχῶς nempe κατοπτρίζεσθαι ἵν' εἰ μὲν καλοὶ εἶεν, ἄξιον γίγνοντο, εἰ δ' αἰσχροὶ, παιδείᾳ τὴν δυσειδείαν ἐπικαλύπτοιεν. *Nevelet.* Verba ſunt *Plauti Moſtell. Act.1. Sc.3.*

> ——— *nequicquam exornata eſt bene, ſi morata eſt male*
> *Pulchrum ornatum turpes mores pejus cœno collinunt.*
> *Nam ſi pulchra eſt, nimis ornata eſt.* ———

&c. L.

Vincas] Innuit curam, & laborem, quam hæc res requirit; *Iſtam* ponitur demonſtrative, pro turpitudine, ac deformitate, de qua proprie illud *Vincere* intelligendum. Eſt autem *Vincere*, hoc agere, ut ne appareat, ne conſpiciatur ea turpitudo, præ morum pulchritudine. Sic apud *Curtium Lib. 8. Cap. 3. Vicit gratiam meriti ſceleris atrocitas. Scheffer.*

FABULA

FABULA NONA.

Socrates ad Amicos.

VUlgare amici nomen; ſed rara eſt fides.

V*Ulgare amici nomen*] Hinc *Ariſtoteles* crebro ad familiares ſuos conquerebatur: ὦ φίλοι ὐδεὶς φίλοις. Ideo & *Paulus in Sententiis*, Scripſit amicos appellari debere eos, qui non levi notitia nobis conjuncti ſunt: ſed quibus fuerint jura cum patrefamilias, honeſtis familiaritatis quæſita rationibus, *l.* 223. §. 1. *ff. de Verb. Sign.* Sunt autem apud omnes ſcriptores querelæ frequentiſſimæ de paucitate amicorum, & quaſſa, atque ſubleſta, & lubrica plerorumque fide. *Rittersh.* Nam de amicorum fide ita *Ovidius*:

> *Scilicet ut fulvum ſpectatur in ignibus aurum,*
> *Tempore ſic duro eſt inſpicienda fides.*

Hinc *Sen. Lib.* 1. *Epiſt.* 3. *Si aliquem amicum exiſtimas, cui non tantundem credis quantum tibi, vehementer erras, & non ſatis noſti vim veræ amicitiæ: errat & ille, qui amicum in atrio quærit, in convivio probat: præpoſtere officia permiſcent, qui cum amaverint judicant; & non amant cum judicaverint.* Hinc quod ICti. in *l.* 2. *ff. qui pet. tut. l. ult. ff. ubi pupil. educ. deb. l.* 44. *ff. de negot. geſt.* appellant *amicitiam.* id *Juſtinianus*, Divos Fratres, *Severum*, & *Antoninum* ſecutus, *Pietatem*; quos *amicos* illi, *Pietate commotas* nominat, §. 4. *Inſt. de ſuſp. tut.* Atque hinc verum amicum, fratri ac conſanguineis, ſi non præponendum, certe non poſtponendum, late examinat *Andr. Tiraquell. in l. ſi unquam. verb. libertis. num.* 92. 93. 94. 95. 96. *cum multis ſeqq. C. de re vocand. donat.* Sane *Menoch. Lib.* 2. *Cent.* 4. *de arbitr. jud. Caſ.* 361. *n.* 11. Tradit amicum & conſanguineum, qui occurrunt in oppreſſi amici

auxi-

auxilium, non cenſeri dolo, vel delibe-rato animo, ſed impetu amoris, & juſti doloris permotos occidiſſe. An & quantum amico teſti pro amico ſit credendum, Vide *l.* 3. *ff. de teſtib.* & *Maſcard. de Probat. Vol.* I. *Concl.* 86. Qui etiam in *Concl.* 85. *d. Vol.* I. docet, quomodo amicitia ſit probanda. L.

Cum parvas ædes ſibi fundaſſet Socrates,
(Cujus non fugio mortem, ſi famam adſequar,
Et cedo invidiæ dummodo abſolvar cinis)
Quæſo tam anguſtam talis Vir ponis domum?
Utinam, inquit, veris hanc amicis impleam!

Cum parvas] Hæc quoque Hiſtoria, non Fabula eſt, ut & ſequens narratio. *Rittersh.*

Sibi] Suos, & privatos in uſus, ſic *Terent.* In *Heautontim. Act.* 2. *Sc.* 3. *Ornari ſibi* dixit. *Scheffer.*

Cujus] De genere mortis violentæ hoc intelligendum. *Mors Socratis* enim hoc loco ea eſt, quali ipſe olim periit. Sic *Tacitus*, mortes antiquorum uſurpavit 1. *Hiſt.* 3. *Laudatis antiquorum mortibus, pares exitus. Scheffer.*

Non fugio mortem] *Ariſtippus* voti idem habuit, Ἐρωτώμενος γὰρ πῶς ἀπέθανε Σωκράτης, ἔφη, ὡς ἂν ἐγὼ εὐξαίμην. *Nevel.* Exprimit conſtantiam in eo, quod adverſum quia eſt, non quærimus, non recuſo ſubire. *Scheffer.*

Si famam adſequar] De famæ, & poſteritatis ſtudio, quantum illud in *Phædro* fuerit, alibi dixi: quibus hic quoque locus aggregandus eſt. *Rittersh.*

Dummodo abſolvar cinis] Id eſt, poſt mortem, quod & *Socrati* accidit, cujus accuſatores Anytus, & Melitus, tandem omnium judiciis condemnati, ipſe vero *Socrates*, eorum reus abſolutus eſt. Significat *Phædrus*, ſe in reatu hunc librum ſcripſiſſe, cum à Sejano iniquiſſimo vexaretur judicio: de quo & ſupra. *Rittersh.*

Cinis] Reſpicit ad morem quo rogo impoſita cadavera, in cineres convertebantur. Veteres enim hoc modo ea cremaſſe res vulgatiſſima eſt, exceptis tamen infantibus adhuc edentulis. *Plin.* enim *Lib.* 7. *Cap.* 16. diſertim ait: *Hominem priuſquam genito dente cremari, mos gentium non eſt.* Hinc *Juvenal. Sat.* 15. *Vers.* 139.

—— terra clauditur infans
Et minor igne rogi. ——

Id eſt, qui nondum attigit ſeptimum menſem; nam infantibus ſeptimeſtribus demum dentes proveniunt. Atque hæc infantium *Mors acerba* Latinis dicitur, quomodo & apud *Senecam*, *Funus acerbum*, legimus, facta tranſlatione à fructibus, qui cum primo proveniunt acerbi ſunt. Juvenes vero *Immatura morte* interire dicuntur, ut loquitur *Cic.* 2. *Philip.* Quomodo etiam *Immaturas exſequias* dixit *Sen. de Tranquill. Cap.* 11. Atque hinc eſt quod ait, *Cic.* 3. *de finib. Si beatam vitam uſque ad rogum protuliſſet*, id eſt, uſque ad mortem. Quotieſcunque autem loquebantur de defuncto poſt crematum cadaver (uti hic *Phædrus* de ſeipſo) Sic uſi ſunt vocabulis *Cinis*, vel *cineres*, & *oſſa*, vel *reliquiæ*. Ita *Tacit. Lib.* 3. *Annal.* De defuncto Germanico; *Centurionum humeris cineres portabantur*, & *Sueton.* De monumento filii Domitiani loquens, *Lib.* 8. *Cap.* 8. ait, *Monumentum quod libertus ejus è lapidibus templo Capitolini Jovis deſtinatis filio conſtruxerat, diruit per milites; oſſaque & reliquias quæ inerant, mari merſit.* Et in *Auguſt. Cap.* 100. *Reliquias legerunt primores equeſtris ordinis:* Reſiduas enim oſſium particulas colligebant. Quippe & nunquam in corpus ita flammæ ſæviunt, ut totum plane conſumant, & oſſicula hæc urnæ deſtinabantur, unde ab oſſibus legendis *Oſſilegium* eſt appellatum. Hæc omniū optime adſtruit *Virgil.* in funere Miſeni *Æneid.* 6.

Poſtquam collapſi cineres, & flamma quievit,
Relliquias vino, & bibulam lavêre favillam

M Oſſaque

Oſſaque lecta cado texit chorineus
aheno

Et ita *Sueton. dict. Cap.* 100. Paulo ante : *Legenda oſſa per ſacerdotes ſummorum collegiorum.* Item in *Calig. Cap.* 1. De Germanici cadavere : *Cremati quoque cor inter oſſa incorruptum repertum eſt.* Haſce autem reliquias in urnam condebant, quæ *Urna feralis* dicebatur *Tacit. Lib.* 3. *Annal. Feralem urnam tenens egreſſa navi.* Et Poëtæ dicitur urna :

— — quod digitis quinque levatur onus.

Fuere quidem etiam urnæ majores, ſed eæ *Oſſuaria* appellabantur, in queis urnæ plures, atque adeo totius familiæ reliquiæ locabantur. Feralem autem urnam condebant extra urbem in celebrioribus viis, unde *Juvenal. Sat.* 1. *Vers. ult.* Mortuos denotare volens dixit :

Quorum flaminia tegitur cinis atque
Latina.

Scilicet via Flaminia, & Latina. Tum vero mortuis, quibus bene precabantur, optabant terram levem : Reperitur enim in *Inſcriptionibus Antiquis Monumentorum* S. T. T. L. Id eſt, SIT. TIBI. TERRA. LEVIS. Quo pertinet illud *Juvenal. Sat.* 7. *Vers.* 206.

Dî majorum umbris tenuem, & ſine
pondere terram
Spirantesque Crocos, & in urna perpe-
tuum ver,
Qui præceptorem ſancti voluere pa-
rentis
Eſſe loco. ———

Martialis Lib. 9. *Epigr.* 30. Scribens Epitaphium Philænis, hoc etiam obſervavit :

Sit tibi terra levis, mollique tegaris
arena.

Vide eundem *Lib.* 1. *Epigr.* 89. Ita & *Ovidius :*

Et ſit humus cineri non oneroſa tuo.

Idemque *Lib.* 3. *Triſt. Eleg.* 3.

At tibi qui tranſis, non ſit grave quiſ-
quis amaſti
Dicere : Naſonis molliter oſſa cu-
bent.

At contra *Tibullus :*

O tu, qui venerem docuiſti vendere
primus,
Quiſquis es, infelix urgeat oſſa la-
pis.

L.

Neſcio quis] Formula loquentium de ignotis. *Cicero de Amicit. Qualem fuiſſe Athenis Timonem, neſcio quem accepimus.* *Scheffer.*

Ut fieri ſolet] Nempe ;

Qui ſtruit in calle, multos habet ille
magiſtros.

Ut vulgatum eſt dicterium. *Rittersh.*

Tam anguſtam] Sed veriſſime, & eleganter in hunc *Phædri* ſenſum dixit *Cic. Lib.* 1. *de Offic. Ornanda eſt dignitas domo, non ex domo dignitas tota quærenda : nec domo dominus, ſed domino domus honeſtanda eſt.* Idem tamen paulo ante, narrat : Cn. Octavio, qui primus ex illa familia conſul factus eſt, honori fuiſſe, quod præclaram ædificaſſet in Palatio, & plenam dignitatis domum : quæ cum vulgo viſeretur, ſuffragata domino, novo homini ad conſulatum putabatur ; ita ut illi etiam ex domo dignitas quæſita ſit. L.

Talis Vir] Sic apud *Plautum Captiv.* Loquitur ſervus ad herum :

Quid me oportet facere, ubi tu talis vir
falſum autumas ?

Salluſtius, de Mario : *Tamen ad id locorum talis vir (nam poſtea ambitione præceps datus eſt) conſulatum appetere non audebat. Schop.*

Veris amicis] Carfilis : Τί φίλος ; ἀνέκλειτον κτῆμα. Vide *Theogn. Sophiſt. Progymn. Rigalt.* Nedum domum implevit *Socrates*, cum ne navim *Theognis* impleri poſſe dicat undequaque collectis amicis veris, *Vers.* 83.

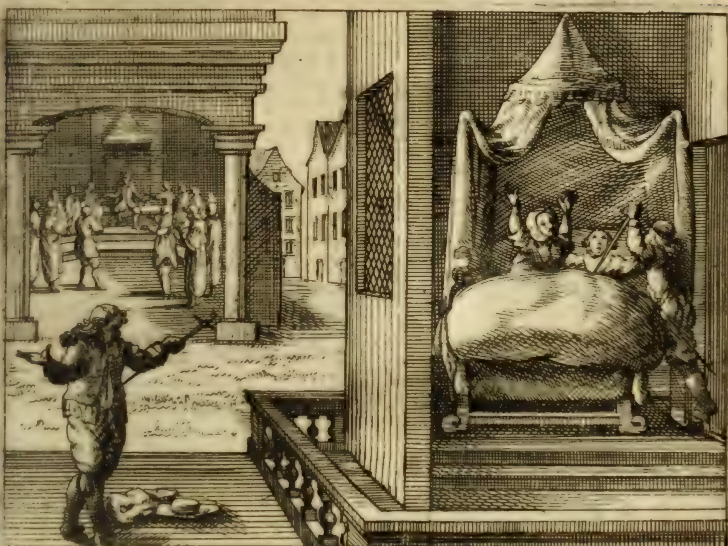
Τοὺς δ᾽ οὐκ εὑρήσεις διζήμενος, οὐδ᾽
ἐπὶ πάντας
Ἀνθρώπους, οὓς ναῦς μία πάντας
ἄγοι.

Nevelet. Hinc *Cic. in Læl. Si quis diligere velit amicos, oportet ut ſint firmi, ſtabiles, & conſtantes, cujus generis eſt magna penuria.* L.

FABULA

FABULA DECIMA.

Poëta de Credere, & non Credere.

PEriculoſum eſt credere, & non credere.
Utriuſque exemplum breviter exponam rei.
Hippolytus obiit, quia novercæ creditum eſt.
Caſſandræ quia non creditum, ruit Ilium.

CRedere & non credere] *Martial. Lib.* 11. *Epigr.* 72. De maritorum erga uxorum caſus incredulitate nimiaque credulitate, *l.*29 *ff. ad leg. Jul. de adulter. Rigalt.*

Exponam] Narrabo, ita *Corn. Nep. Attic. Cap.* 28. *Verſibus expoſuit, qui honore cæteros præſtiterunt. Scheffer.*

Novercæ creditum eſt] Sententioſe, & huc pertinet impersonale verbum. Nomen novercæ fuit Phædra. *Scheffer.* Hæc Hippolyti, Theſei ex Antiope Amazone filii, Dianam virginem ac venatricem colentis, abſente apud inferos Theſeo, caſtitatem oppugnat; nec expugnat. Sed repulſa ſæpius impudica mulier, Theſeo reduci oblati per vim ſtupri inſimulat. Ille credulus filium, qui jam domum impudicam fugerat abſenti mortem imprecatur: Quod votum ratum facit Neptunus, emiſſo Tauro Marino, qui equos Hippolyti conſternat, unde per vepres & ſaxa diſtractus auriga dilaniatur. Quod ubi reſcivit male ſibi conſcia mulier, ſcelus ſuum, falſumque crimen apud maritum confeſſa, gladio ſe transfigit. Theſeus innoxii filii caſum, & ſuam credulitatem dolens, iramque ſuam deteſtatus, disjectos paſſim artus componit; quod pluribus narratur ab *Euripide*, & *Sen. in Hippol.*

Hujus autem Hippolyti hiſtoriæ plane conſimilem Comminii cujuſdam refert *Plutarchus in Parallelis*, ex *Doſithei* Italica Hiſtoria. L.

Caſſandræ quia non creditum] *Virgil.* 2. *Æneid.*

Tunc etiam fatis aperit Caſſandra futuris
Ora Dei juſſu, non unquam credita Teucris

Nam ut de eadem ait, *Tryphiodorus, Haloſi Ilii*:

——— Τὴν γὰρ Ἀπόλλων
Ἀμφότερον μάντιν τ' ἀγαθὸν καὶ ἄπιστον ἔθηκε.

Id eſt:

——— *Dederat hui augur Apollo*
Eſſe bonam vatem, ſed non credenda profari.

Et apud *Q. Smyrnæum Lib.* 12. *Paralip. Homeric.*

Οἴη ἔμπεδον ἦτορ ἔχεν πινυτόν τε νόημα
Κασσάνδρη. Τῆς οὔποτ' ἔπος γένετ' ἀκράαντον,
Ἀλλ' ἄρ' ἐτήτυμον ἔσκεν· ἀκούετο δ' ἔκ τινος αἴσης.

Eſt poſt:

Ὡς ἀνεμώλιον ἦεν, ἵν' ἄλγεα τρωσὶ γένηται.
Κῆρες γὰρ πάντων νόον ἔκβαλον.

Quorum verſuum ſententiam ſic placuit Latinis exprimere:

Soli inerat mens firma animi, & præcordia dextra
Caſſandræ, haud unquam verbum vanum ore profatæ
Cui ſuus eventus non reſpondiſſet; at ipſi
Neſcio quo fato nemo auſculture volebat,
Tanquam vaniloquæ. Trojanis quippe parabant
Pænas fata ſuas infigere. Cæca proinde
Omni privabant ſenſu rationeque corda.

Significatur autem per hæc cæcitas, & furor hominum, imminentibus pœnis fatalibus, quando ſana conſilia, & ſalutaria monita à nemine in animum demittuntur, ſed omnes clauſis oculis, & auribus in ſuam perniciem ruunt. Qua de re ſunt noti verſus veteres relati à *Lycurgo in Oratione contra Leocratem*: Notus locus *Velleji Paterc. Lib.* 2. *Hiſt.* notus *Ammiani Marcellin. Lib.* 14. & 17. Noti denique verus *Lucani*. Porro titulus hujus narrationis græciſſat: *de credere, & non credere*: περὶ τοῦ πιστεύειν, καὶ ἀπιστεῖν. De hoc autem argumento lege *Dionis Chryſoſtomi* elegantiſſimum libellum, à *Joachimo Camerario* latine converſum, & notis illuſtratum. Notum eſt *Epicharmi* quoque præceptum politicum: μέμνησο ἀπιστεῖν: quo ille tanquam nervis, & artubus ſapientiam dicebat contineri. Quod & *Cicero* ſæpiſſime inculcat, & extat verſus neſcio cujus auctoris:

Πίστεις ἄρα ὁμῶς καὶ ἀπιστίαι ὤλεσαν ἄνδρας.

Ut autem hic nimis citò credit maritus iſte liberti criminationibus: ita apud *Heliodorum* Ariſtippus Demænetæ uxori privignum Cnemonem falsò deferenti, fidem temere adhibet *Æthiopic. Hiſt. Lib.* 1. Quod exemplum augere poteſt numerum illorum octo vel decem, ab elegantiſſimo *Mureto* relatorum *Lib.* 1. *Var. Lect. Cap.* 12. *Rittersh.*

Ruit Ilium] Caſſandra quippe Priami filia ſæpius, & præcipue veniente Helena exitium Trojæ prædixerat, ſed ei à Trojanis fides habita non eſt: referunt enim *Mythologi* Apollinem illi ſub ſpe coitus divinitatem, & vaticinandi donum contuliſſe, ſed promiſſo ſtupro fraudatum credulitatem, & fidem vaticinio ejus abſtuliſſe, ut non crederetur etiam vera dicenti. L.

Ergo exploranda eſt veritas multum prius,
Quam ſtulta prave judicet ſententia.
Sed fabuloſa ne vetuſtate elevem,
Narrabo tibi memoria quod factum eſt mea.

Explo-

Exploranda] Diligenter inquirenda, inveſtiganda. *Explorare* enim teſte *Nonio Marcello*, eſt ingentius obſervare, item verum inquirere uti hic dixi ſupra *Lib.* 1. *Fab.* 2. Huic autem *Phædri* Sententiæ congruit vulgare ſed elegans ICtorum dictum *Præcipitantiam eſſe novercam juſtitiæ.* Unde illud neſcio cujus:

Judicium præceps inſani judicis index.
Omnia ſunt longis diſcutienda moris.

Et hoc *Publici Syri*:

Deliberare utilia, mora tutiſſima eſt.

Atque hinc *Sophocl. in Oedip.*

Φρονεῖν γὰρ οἱ ταχεῖς, οὐκ ἀσφαλεῖς.

Id eſt:

Periculoſa eſt præpropera prudentia.

Huc quoque pertinet proverbium illud: ἐν νυκτὶ βουλή, *in nocte conſilium*, & alia quæ de prudenti cunctatione, & conſilio congeri poſſent. L.

Multum prius] Conjungunt vulgo, ſed illud *multum*, ad *exploranda*, referendum *Scheffer.*

Sententia] Animus, judicium, effectus, pro efficiente cauſa, nota figura. *Scheffer.*

Maritus quidam cum diligeret conjugem,
Togamque puram jam pararet filio:
Seductus in ſecretum à liberto ſuo,
Sperante hæredem ſe feciſſe proximum:

Togamque puram] Depoſita nimirum prætexta, quam purpura diſtinctam geſtabant uſque ad animum ætatis decimum ſextum completum, Sic *Cicero* ſe filio ſuo togam puram Arpini dediſſe ſcribit, *ad Attic. Lib.* 9. *Epiſt. ult. Catullus, Elegia ad Manlium*, vocat veſtem puram:

Tempore quo primum veſtis mihi tradita pura eſt,
Jucundum cum ætas florida ver ageret.

Rittersh. Erat autem dicta pura, quia nullam prætextam habebat purpuram, ut toga puerorum. Vide *Bayſium* & *Ferrarium de re veſtiaria. Scheffer.* Hi utique uſque dum annum decimum ſeptimum attigiſſent, prætextati dicebantur; unde *Paterc. Lib.* 1. *Hiſtor. Cap.* 10. L. *Paulo quatuor filii fuere, ex iis duos natu majores, & duos minores natu prætextatos, quo tempore victoriam adeptus eſt.* Et *Sueton. in pr. operis ſui* dixit: *Coſſutia Julio Cæſari prætextato deſponſata fuerat.* Item *Quintilian. Lib.* 12. *Cap.* 21. *Multum ante quæſtoriam omnes ætatem graviſſima judicia ſuſceperunt, prætextatos quoſdam cauſas egiſſe traditum eſt.* Eleganter *Propertius* de Nuptiis ante annum decimum ſeptimum initis:

——— *Facibus ceſſit prætexta maritis.*

Hinc prætextata ætas *Agellio* dicitur, & anni prætextæ *Plinio*, id eſt, pueritia. *Martialis*, niſi fallor:

Tu mihi ſimplicibus multum dilectus ab annis,
Et prætextata cultus amicitia.

Ingreſſi vero annum decimum ſeptimum ponere prætextam dicebantur, & togam puram ſumere, quod hic optime etiam *Phædrus* expreſſit. L.

Seductus] Seorſim ductus in locum ſolitarium. *Liv. Lib.* 30. *Cap.* 5. *Scipio deinde Lælium, & Maſſaniſſam ſeparatim ſeductos obteſtatur. Scheffer.*

Heredem ſe feciſſe proximum] *Perſius Sat.* 2.

——— *Pupillumque utinam quem proximus heres*
Impello, expungam. ———

Rigalt. Proximus heres hic dicitur, qui alias crebrius à ICtis. & Hiſtoricis, etiam ab *Horatio* appellatur ſecundus heres, id eſt, ſubſtitutus. *Rittersh.* Ad differentiam heredum inſtitutorum, qui priore gradu, & loco inſtituuntur, atque ideo primo appellantur. Sic *Secundum heredem ſcribere* in *l.* 8. *C. de Inſtit. l.* 56. *ff. de fideic. libert.* Explicatur hoc verbum à *Boët. in Topic.* Frequenſque eſt apud *Ciceronem*, ut in *Orat. pro Cluent. Lib.* 1. *de Invent. Lib.* 15. *Epiſt. ad Attic.* & *Lib.* 13. *Epiſt.* Utitur etiam hoc verbo *Plin. Lib.* 7. *Cap.* 6. Et *Salluſt. in bell. Iugurth. Quem Micipſa teſtamento ſecundum hæredem ſcripſerat.* Item *Sueton.*

in Jul. Caſ. Cap. 83. *Plures percuſſorum in tutoribus ſi quis ſibi filius naſceretur nominavit: D. Brutum etiam in ſecundis heredibus. Appian. Lib.* 2. *Bellor. Civil.* Τῶν ἀνδροφόνων Δέκιμον ὁ Βροῦτος ἐν τοῖς δευτέροις κληρονόμοις ἐγεγράπτο παῖς· ἔθος γὰρ Ῥωμαίοις περιγράφειν τοῖς κληρονόμοις ἑτέρους εἰ μὴ κληρονομοῖεν οἱ πρότεροι. Sic & *ſecundo loco ſcribere heredem l.* 4. *ff. de Sc. Silan.* Et *Teſtamentum ſecundo loco factum l.* 24. *ff. ad Sc. Trebell.* Per quod prius ſublatum eſt. L.

Se feciſſe] Melius *Sufficiſe*, ut *Facere*, & *ſufficere heredes* dicimur, cum alios aliis ſubſtituimus, quanquam magis uſitate ſubſtitui dicantur. Simili ſenſu *Corn. Nep. Hannib. Cap.* 3. *Haſdrubale imperatore ſuffecto, equitatui omni præfuit.* Cæterum *Sufficiſe*, pro *Suffectum iri*, vel *Sufficiendum eſſe*, quomodo apud *Virgil.* 1. *Æneid.*

> *Progeniem ſed enim Trojano à ſanguine duci*
> *Audierat.* ———

Pro ducendam eſſe. *Scheffer.*

Qui cum de puero multa mentitus foret,
Et plura de flagitiis caſtæ mulieris,
Adjecit, id quod ſentiebat maxime
Doliturum amanti, ventitare adulterum.
Stuproque turpi pollui famam domus.

De puero] Adhuc ſcilicet prætextato, uti ſupra. L.

Et plura] Plura etiam, longe adhuc plura adjecit. *Scheffer.*

Adjecit, id quod] Non placet hæc diſtinctio, verba illa omnia; *Id quod ſentiebat maxime doliturum amanti*, ponenda in parentheſi cenſeo. *Scheffer.*

Maxime doliturum amanti] Οὐ μοῦνοι φιλέουσ' ἀλόχους μερόπων ἀνθρώπων Ἀτρεΐδαι: ut ex *Homero* joci cauſa adferebat *Sext. Cæcilius ICtus. Lib.* 13. §. 1. *ff. ad leg. Jul. de adult. Rittersh.* Dolorem allaturum, propter amorem marito ſignificat. *Doliturum* imitatione *Terentii*, & *Plauti*, ſic uſurpat, qui poſterior in *Captiv. Act.* 1. *Sc.* 2.

> ——— *huic illud dolet,*
> *Quia nunc remiſſus eſt edendi exercitus.*

Scheffer. Atque hinc maritus in caſibus legis Juliæ de Adulteriis dicitur juſtum dolorem vindicare; at qui patitur uxorem ſuam delinquere, nec prohibet flagitium cum poſſit, matrimonium ſuum contemnere, & contaminationi non indignari *l.* 2. §. 3. *ff. ad leg. Jul. de adulter.* Quod vix unquam de bono patrefamilias licet ſuſpicari, qui ipſe eſt vitæ honeſtæ & probatæ: nam ex præcepto ICti. in *d. l.* 13. §. 5. *ff. eod. judex adulterii ante oculos habere debet, & inquirere an maritus pudice vivens, mulieri quoque bonos mores colendi auctor fuerit? Per iniquum enim videtur eſſe ut pudicitiam vir ab uxore exigat, quam ipſe non exhibeat.* Et, ut auctor eſt *Lactantius*, exemplo continentiæ docenda uxor eſt, ut ſe caſte gerat; iniquum eſt enim, ut id exigas, quod præſtare ipſe non poſſis. L.

Ventitare] Crebro & frequenter venire. L.

Adulterium] Quendam ignotum. *Scheffer.*

Incenſus ille falſo uxoris crimine,
Simulavit iter ad villam, clamque in oppido
Subſedit: deinde noctu ſubito januam

Intra-

Intravit, recta cubiculum uxoris petens,
In quo dormire mater natum juſſerat,
Ætatem adultam ſervans diligentius.

Incenſus] Eleganter ad indicandam iræ vehementiam. *Terent. Phorm. Act. 1. Sc. 4. Loquarne? Incendam? Taceam? Inſtigem?* Ubi *Donatus: incendam, quia iracundia ignis eſt. Scheffer.*

Simulavit iter ad villam] Videndus *Apulejus Mileſ. 9. Rigalt.*

Subſedit] Subſtitit, commoratus eſt. *Cic. 5. Attic. Epiſt. 16. Itaque ſubſedi in ipſa via, dum hæc ſummatim tibi perſcriberem. Scheffer.* Ita *Subſidere legata apud heredes* dicuntur *l. 76. ff. ad leg. Falcid.* id eſt, remanere. *Subſediſſe* autem alia ſignificatione *Pars ſoli* dicitur, quæ depreſſa eſt *l. 14. §. 1. ff. de aq. & aq. pluv. arc.* Et *Cic. Lib. 1. de Divinat.* Verbo deſidere, non ſemel eo ſenſu uſus eſt. L.

Januam intravit] Ellipſis, pro *per januam in ædes. Scheffer.*

Ætatem adultam] Adultam ætatem, pro adoleſcente uſurpat. Non poteſt autem quiſquam nimium diligenter ſuorum liberùm cuſtodire pudicitiam: ut eſt apud *Plautum.* Κάλλος δυστήρητον ἔφυ παίδων τοκέεσσιν, inquit, *Phocylides.* Et *Cicero. 1. de Offic.* Rectiſſime monet, atque ſaluberrime: *Maxime hæc ætas à libidinibus arcenda eſt, exercendaque in labore, patientiaque & animi, & corporis.* &c. *Rittersh.* Sic *Catullo* puella *adſervanda nigerrimis diligentius uvis. Rigalt.* At, teſte *Ovidio*, ea demum caſta eſt quæ ſeipſam & pudicitiam ſuam ſervat; ita enim ait, *Lib. 3. Amor. Eleg. 4.*

—— ingenio quaque tuenda ſuo.
Si qua metu demto caſta eſt, ea denique caſta eſt
Quæ, quia non liceat, non facit; illa facit.

L.

Servans diligentius] Eo ſcilicet quod adulta eſſet, vitiiſque obnoxia, quæ hic tacite Noſter innuit, plus quam antea. *Servans*, pro, *Obſervans*, id eſt, cuſtodiens *Corn. Nep. Cim. Cap. 4. Nunquam hoſtis cuſtodem impoſuit fructus ſervandi gratia. Scheffer.* Et ſic *Ovid. dict. Lib. 3. Amor. Eleg. 4.*

Ut jam ſervaris bene corpus, adultera mens eſt.

Et Paulo poſt:

Quicquid ſervatur cupimus magis. ——

L.

Dum quærunt lumen, dum concurſant familia,
Iræ furentis impetum non ſuſtinens,
Ad lectum accedit, tentat in tenebris caput.
Ut ſentit tonſum, gladio pectus tranſigit,
Nihil reſpiciens dum dolorem vindicet.

Familia] Id eſt, ſervorum multitudo, ut infra *Lib. 4. Fab. 20. Rittersh.*

Furentis impetum] Graviſſime, ad indicandam vim doloris, & cauſam tam atrocis facinoris. Sic *Impetum libidinum* dixit *Cic. de finib. Scheffer.* Sic apud *Ovid. Lib. 8. Metamorph.*

—— Eſt impetus illi
Turribus è ſummis in Gnoſſia mittere corpus
Caſtra. ——

Loquitur de libidinoſa Niſi Regis filia. Sed hoc *Phædri* loco, ut & alias apud ICtos, effterveſcentem animi motum & calorem ſignificat; *Mariti calor, & impetus facile decernentis fuit refrenandus l. 22. §. ult. ff. ad leg. Jul. de adult. Si maritus uxorem adulterio deprehenſam impetu tractus doloris interfecerit, l. 38. §. 8. ff. eod.* Sic & in *l. 32. §. ult. ff. ad leg. Aquil. Si*

quis uno impetu pluribus vulneribus aliquem occiderit. Et in *l.* 23. §. *ult. ff. ad leg. Jul de adult. Debet prope uno ictu, & eodem impetu utrumque occidere.* Itemque in *l.* 11. §. *delinquitur. ff. de pœn. Impetu delinquitur, cum per ebrietatem ad manus, aut ad ferrum venitur.* Alibi calorem iracundiæ dicunt. L.

Tentat in tenebris caput] *Arnob.* 5. *Altitudinem dormientis, & matris patientiam tentans. Virgil.* 2. *Æneid.*

——— *tentare latebras.*

Tentare, *tatoner*, quod cæci faciunt. Sic *Plin.* de cochleis quæ oculis carent, *Corniculis prætentant iter. Rigalt.* Tentat, id eſt, explorat manu *Plaut. Aulul. Act.* 4. *Sc.* 3. E V. *Agedum, excute dum pallium.* S T R. *tuo arbitrata.* E V. *ne inter tunicas habeas.* S T R. *tenta quæ lubet.* Vide *Giphan. Ind. Lucret. Scheffer.* Sic *Tentat loqui*, à ICtis noſtris alicubi in Pandectis uſurpatum memini. L.

Ut ſentit tonſum] Virile ſcilicet, Romanos etenim tum temporis barbam & capillos tondiſſe conſtat; nam antiqui intonſi incedebant, & capillati, unde *Juvenal Sat.* 5. *Verſ.* 29.

Ipſe capillato diffuſum conſule potat.

Id eſt, vinum valde vetus. Sed poſtea mos ille exolevit, ita ut non niſi in ſquallore & luctu barbam, & capillos pro mitterent. Hinc *Liv. Lib.* 27. *Cap.* 56. *Octavo ferme poſt damnationem anno conſules reduxerant M. Livium in urbem, ſed erat veſte obſoleta, capilloque, & barba promiſſa, præferens in vultu habituque inſignem memoriam ignominiæ acceptæ.* Similiter *Lib.* 6. *Cap.* 16. *Conjecto in carcerem Manlio ſatis conſtat magnam partem plebejam veſtem mutaſſe, multos mortales capillum ac barbam promiſiſſe obſervatamque in veſtibulo carceris mæſtam turbam.* Item *Juſtin. Lib* 4. *Cap.* 4. *Legatos Athenas mittunt, qui ſordida veſte, capillo, barbaque promiſſis, & omni ſqualloris habitu ad miſericordiam commovendam acquiſito, concionem deformes adeunt.* Sic & *Suetonius* de Auguſto, *Lib.* 2. *Cap.* 23. *Per quatuor continuos menſes barba capilloque ſummiſſo.* L.

Transfigit] Omnino legendum *tranſigit*, id eſt, confodit, metron pariter & ſenſus hoc poſcit. *Virgilius* tranſadigit bis terve in eadem re uſurpat, ſed & *Valer. Flac. Lib.* 3. *Argonaut.*

——— *Lævum per luminis orbem*
Tranſigitur. ———

Sic *Silius Italicus Lib.* 4.

——— *Tranſegit pectora mucro.*

Tacit. Lib. 14. *Annal.* 37. *Gladio ſeipſum tranſegit.* Igitur Tò *transfigit*, manifeſto ex Gloſſa eſt. *Rittersh.*

Reſpiciens] Attendens, curans, quomodo *Corn. Nep. in Miltiade Cap.* 8. *Hæc populus reſpiciens, maluit eum plecti. Scheffer.*

Dolorem vindicet] Vindicamus proprie injurias; ſed quia ex injuriis dolor, ideo ſic loquitur. *Scheffer.* Nam proprie, quemadmodum hoc ſenſu *Vindicare*, ulciſci ſignificat. Sic *Vindicare adulterium. l.* 13. §. 1. *ff. ad leg. Iul. de adult.* Et *Vindicta proprii doloris, l.* 37. *ff. eod. Ad vindictam Majeſtatis publicæ pertinet, l.* 53. *ff. de Injur.* Sed *Vindicare injuriam* ſibi factam, exequi, & crimen perſequi denotat *hr.* §. *ſed & ſi agant. ff. de judic. l.* 18. §. 1. *ff. de jure fiſc.* Sic *Vindicare mortem l.* 18. *ff. de Sc. Silan. l.* 11. *ff. de accuſat. l.* 5. *C. de quæſtionib. Vindicare necem. l.* 26. *ff. de Sc. Silan. l.* 10. *C. de his quæ ut indign. l.* 37. §. *ult. ff. de bon. libert. l.* 2. *C. de calumniat.* Alia ſignificatione hoc vocabulo uſus eſt *Salluſtius*, pro animadvertere, de pœna, puniri, *Vindicatum*, inquit, *fuit in noxios*; ſic quoque *Vindicare delictum*, judex dicitur in *l.* 1. *ff. de obſeq. par. & patr. præſt.* L.

Lucernâ allatâ, ſimul adſpexit filium,
Sanctamque uxorem dormientem cubiculo,
Sopita primo quæ nil ſomno ſenſerat,
Repræſentavit in ſe pœnam facinoris,
Et ferro incubuit, quod crudelitas ſtrinxerat.

Adſpe-

Adſpexit] Eleganter de conſpectu improviſo, **ſo bald er ſeiner anſichtigh worden.** *Scheffer.*

Sanctamque uxorem] Quam paulo ante vocabat, caſtam, & mox, innocentem. Sic ſæpe *Cicero. Rittersh.* Ita & *Martial. Lib.* 10. *Epigr.* 30.

Non ille ſanctæ dulce Tibur uxoris.

Et ſæpe in vetuſtis ſepulchrorum inſcriptionibus, UXORI SANCTISSIMÆ. *Rigalt.* Et *Virgil.* 11. *Æneid.*

——— *tuque ô ſanctiſſima conjux.*

Scheffer.

Sopita primo ſomno] Qui arctiſſimus eſſe ſolet. *Rittersh.* Dicit hoc imitatione *Virgilii*, qui, *Lib.* 1. *Æneid.*

Hunc ego ſopitum ſomno ſuper alta Cytheræ
Recondam. ———

Eſt autem *Sopita*, plus quam dormiens, & de profundo ſomno uſurpatur. Unde *Plin. Lib* 21. *Cap.* 18. *Hujus ſemine ajunt ſomnum allici, ſed modum ſervandum, ne ſopor fiat. Donatus* ad ſuperiorem locum: *Sopitum, nam illa ætas multum profundeque dormit. Scheffer.*

Quæ nil ſomno ſenſerat] In Epitaphio Miellæ *Lib.* 3. *Epigr. Vet.*

Irrumpit gladio conjux, heu victa ſopore.
Vix ſenſi armatas in mea fata manus.

Rigalt.

Repræſentavit] Statim de ſe ſumſit. Notat celeritatem, ſic *Repræſentare medicinam* dixit *Cic. Lib.* 5. *Epiſt. Fam.* 16. *Neque exſpectare debemus temporis medicinam, cum repræſentare ratione poſſimus.* Sic *Sueton. Auguſt. Cap.* 101. *Summam repræſentari juſſit. Scheffer.* Congruit cum hac ſignificatione, ea, qua ICti. hoc vocabulum uſurpatur: iis enim *Repræſentare* dicitur, id quod in diem debetur, ante diem ſolvere, quod Græci vocant προκαταβάλλειν *l.* 8. §. 6. *ff. de tranſact. l.* 36. *ff. de condit. & dem. Cic. Lib.* 16. *ad Attic. Mihi quidem*, inquit, *videntur iſtorum animi incendi ad repræſentandam improbitatem ſuam. Sueton. in Auguſt. Summam legionariis legatam, repræſentari juſſit.* Sic *Repræſentata libertas* dicitur, quæ ante diem ſoluta eſt *l.* 37. & *l.* 41. § 1. *ff. de fideic. libert.* Et *Repræſentata pecunia d. l.* 8. §. 6. *ff. de tranſact.* Inde *Repræſentatio*, ante diem ſolutio *l.* 24. §. *quoties. ff. ſol. matr. l.* 1. & 2. §. *idem Julianus. ff. de dote prælég. l.* 88. §. *teſtator. ff. de legat.* 2. *l.* 10. §. *ſi cum in diem. ff. quæ in fraud. cred.* §. *ex contrario. Inſt. de legat.* Atque hoc ſenſu dicitur *Repræſentari condemnatio. l.* 24. §. *quoties. ff. ſol. matr.* & *reſtitutio*, *l.* 55. §. 1. *ff. ad Sc. Trebell.* L.

Accuſatores poſtularunt mulierem,
Romamque pertraxerunt ad Centumviros,
Maligna inſontem deprimit ſuſpicio,
Quod bona poſſideat: ſtant patroni fortiter
Cauſam tuentes innocentis feminæ.

Poſtularunt] Solenne verbum. Eſt autem *Poſtulare*, deſiderium ſuum in jure, apud eum, qui juriſdictioni præeſt exponere. *Briſſon.* quem vide. *Scheffer.* Verba ſunt ICti. in *l.* 1. *ff. de poſtul.* Unde in *l.* 9. *ff. de pœn. Poteſt & ita interdici cui, ne apud Tribunal. Præſidis poſtulet.* Et in *l.* 39. *ff. de evictıon. Sejus poſtulabat apud Prætorem.* L.

Pertraxerunt] Eſt & hoc inter ſolennia, de quibus *Briſſonius.* Apud *Horat.* Legitur *Extrahi* hoc ſenſu *Lib.* 1. *Sat.* 1.

Ille datis vadibus, qui rure extractus in urbem.

Scheffer.

Ad centumviros] Apud hos enim agebantur, diſceptabanturque cauſæ graviores, quæ & centumvirales inde appellatæ *Ciceroni*, *Quintiliano*, & *Plinio Secundo. Rittersh.* Atque hic præcipue de hereditate motam controverſiam apparet ex ſequentibus: *Quod bona poſſideat.* De Centumviris autem ita *Feſt. Pomp. Cum eſſent Romæ triginta, & quinquaginta Tribus (quæ &*

Curiæ dictæ ſunt) terni ex ſingulis tribubus ſunt electi ad judicandum: qui Centumviri appellati ſunt. Et licet quinque amplius, quam centum fuerint, tamen quo facilius nominarentur, Centumviri ſunt dicti. In quatuor autem tribunalia, ſeu conſilia centumviros diſtributos fuiſſe, eorumque quatuor judicia ad Centumvirales cauſas dijudicandas cogi conſueviſſe docent. *Quintilian. Lib.* 12. *Cap.* 5. *Plin. Epiſt.* 33. *Lib.* 6. Unde Centumvirale judicium quadruplex vocatur à *Plin. Lib.* 4. *Epiſt.* 24. Et quod à *Quintiliano Lib.* 11. *Cap.* 1. ſcriptum eſt: *Duplicibus Centumviralibus partem victam*, ſic accipe duobus centumviralibus judiciis, ſeu duabus partibus. Atque huc pertinet, quod *Valer. Max. Lib.* 7. *Cap.* 7. *Omnibus conſiliis ſuperiorem diſceſſiſſe.* Ait militem, qui de bonis paternis apud Centumviros contendebat. Eodemque etiam referendum eſt, quod *Papinianus* filium *diviſis Tribunalibus actionem inofficioſi teſtamenti pertuliſſe, atque ita varias ſententias judicum extitiſſe* proponit in *l.* 76. *ff. de legat.* 2. Apud Centumviros autem actas fuiſſe de Inofficioſo teſtamento, Petitionis hereditatis, Ruptorum, Reſuſſorumque teſtamentorum cauſas, ex *Valer. Max. Lib.* 7. *Cap.* 7. *Quintilian. Lib.* 4. *Cap.* 7. *Plin. Lib.* 4. *Epiſt.* 8. liquet. Unde querela inofficioſi teſtamenti, item actio petitionis hereditatis *Centumvirale judicium* appellatur *l.* 13. *ff. de inoffic. teſt. l.* 30. *ff. de liberat. leg. l. ult. C. de petit. hered. Cic. pro Cæcin. L. Craſſus judicio Centumvirali, hanc ſententiam detulit.* Idem *in Bruto: Scævolam ex uno ſcalmo captionis, Centumvirale judicium hereditatis effeciſſe. Plin. Lib.* 6. *Epiſt.* 4. Ita ut *in privati judicii formam Centumvirale verteretur.* Idemque ſuo tempore tirones in foro queritur à Centumviralibus cauſis auſpicari. *B. Hieronym. in Epiſt. ad Damnion. Et hereditariæ, vel Centumvirales cauſæ de barathro erutæ. Feſt. Pompon. Centumviralia judicia, quæ Centumviri judicabant.* Centumvirales autem cauſæ, quænam fuerint, *Cicero Lib.* 1. *de Orat.* docet his verbis: *Jactare ſe in cauſis Centumviralibus, in quibus Uſucapionum, Tutelarum, Gentilitatum, Adgnationum, Alluvionum, Circumluvionum, Nexorum, Mancipiorum, Parietum, Luminum, Stillicidiorum, Teſtamentorum, Ruptorum, aut Ratorum, Ceterarumque rerum innumerabilium jura verſentur.* L.

Quod bona poſſideat] Nimis brevis eſt: puto autem hoc velle, ſuſpicatos pleroſque, commiſiſſe id facinus, ut poſt obitum mariti, & filii, ſola poſſideret bona, & hereditatem, idque ex eo, quia tenebat illa bona. Ita elliptica erit oratio ſic explicanda: *Deprimit ſuſpicio ob id, quod poſſideat. Scheffer.*

Stant patroni fortiter] Infra *Lib.* 5. *Fab.* 5.

——— *pro judicio dum ſtant erroris ſui.*

Cic. & *Victorin.* 1. *Rhetoric. Mendaci oratione contra veram cauſam ſtare.* Vide *Donat.* Ad illud *Terent. Phorm. Ni hac ita eſſent cum illo, haud ſtares Phædria. Rigalt.* Fiduciam conſtantiamque notat, ut in iſto *Virgilii Lib.* 7. *Æneid.* Quod noſter forte reſpexit:

His ubi nequicquam dictis expecta, Latinum
Contra ſtare videt. ———

Illud *Fortiter*, referendum eſt ad ſubſequens tuentes, mea ſententia. *Fab.* 6. *Inſt. Cap.* 1. *Quædam enim jam fortiter tuenda ſunt. Scheffer.*

A Divo Auguſto tunc petiere judices,
Ut adjuvaret jurisjurandi fidem,
Quod ipſos error implicuiſſet criminis.

Ut adjuvaret jurisjurandi fidem] Id eſt, ut ſuam religionem ſublevaret, quippe quibus non liqueret. hoc enim vult verſus ſequens:

Quod ipſos error implicuiſſet criminis. Id eſt, quia verſarentur quaſi in Labyrintho quodam inextricabili, vel irremeabili. Nam de jurejurando purgatorio mulieri deferendo, ut ipſa innocentiam per id ſuam teſtaretur, alienum videtur ut hæc exaudiamus. *Rittersh.* Nimirum judices pronunciaturi, ſe ex animi ſententia

tentia facere profitebantur. *Fab. Decl.* 323. *Rigalt.* Jurati enim Senatores, & Decuriones ſententiam ferebant: ſi vero aqua ipſis hæreret, neque ſatis liqueret, quid veri eſſet in re, qua de agebatur, tunc Imperatoris judicium exquirebant, In quam rem teſtimonia ſi afferam otio abutar. *Fab.* Vide *Gell. Lib.* 14. *Cap.* 2. & *Briſſon. in form.* Ita ſenſus erit: petierunt, ut juvaret ſe, qui feciſſent fidem jurejurando, ſe litis hujus deciſionem non invenire. *Scheffer.*

Error] Eleganter, ſicut *error viæ, Pelagi,* & ſimilium, apud *Virgilium*, ſic *error criminis*, de ambiguitate, incertitudine, obſcuritate. *Scheffer.*

Implicuiſſet] Incertos, dubios feciſſet. *Scheffer.* Intricatam ipſis cauſam dediſſet. Atque hoc ſenſu dixit ICtus. in *l.* 2. §. *ſi quis ex uncia. ff. de dol. except. Implicari moleſtiis hereditariis*, vel *negotiis hereditariis l.* 22. *ff. ſi quis omiſſ. cauſ. teſt. l.* 87. *ff. de legat.* 1. Et *ne oneribus patris pupilli hereditas implicetur l.* 42. *ff. de acquir. vel omit. hered. Qui ſcire potuit ſe oneribus fore implicitum l.* 38. *ff. eod. Quæ non implicantur rebus ſoli l.* 30. §. 1. *ff de uſucap.* Sic *Implicitus ſtatulibero caſus libertatis l. ult. ff. ſi ex noxal. cauſ. ag. Implicita facti quæſtio, l.* 52. *ff. pro ſoc. Menſularium cum quo rationem implicitam habebat l.* 47. *ff. de pact.* L.

Qui poſtquam tenebras diſpulit calumniæ,
Certumque fontem veritatis reperit,
Luat, inquit, pœnas cauſa libertus mali;
Namque orbam nato, ſimul & privatam viro,
Miſerandam potius, quam damnandam exiſtimo.

Calumnia] Proprie hic & eleganter de falſa accuſatione, dixi ſupra *Lib.* 1. *in Prol.* ſequitur enim:

Certumque fontem veritatis &c. —— L.

Fontem veritatis] Videtur ad illud *Democriti* reſpexiſſe: ἐν βυθῷ ἡ ἀλήθεια. *Rittersh.*

Luat pœnas] Sic etiam in *l.* 2. *ff. de Iurisd. l.* 29. *ff. ad leg. Cornel. de fals. Luere pœnam*, id eſt ſolvere, ut *Salluſtius in bell. Catil.* loquitur *Luere pœnas capitis l.* 6. §. *exploratores. ff. de re milit.* Ita, *Capite luendum vel minore ſupplicio l.* 16. §. *locus. ff. de pœn. Quæ pecunia lui præſtarique poſſunt l.* 9. §. *illud. ff. de ſtatuliber.* De hoc vocabulo ita *Serv. in Lib.* 10. *Æneid. Luant peccata, ait, id eſt, abſolvant: Dicimus autem & luo pœnam: melius & luo peccatum. Nam peccatum ſolvitur pœna: qui enim crimine tenetur obnoxius, eum pœna à priſtina liberat obligatione. Contra, luo pœnam ſi dixeris non procedit quare pœna ſolvatur. Tamen auctoritas iſta licenter confundit: more qui ſolet poni, vel à ſequenti quod præcedit, vel à præcedenti quod ſequitur.* L.

Quod ſi damnanda perſcrutatus crimina
Paterfamilias eſſet, ſi mendacium
Subtiliter limaſſet à radicibus,
Non evertiſſet ſcelere funeſto domum.

Subtiliter limaſſet] *Lucretiani Codices M. S. Lib.* 3.

Floriferis ut apes in ſaltibus omnia libant.

Gloſſæ veteres: *Liamatur, Rimatur, Terit,* Ζητεῖ. Vellem viros doctos hæc ſubtilius limaſſe. *Rigalt.*

Limaſſet à radicibus, non evertiſſet] Peccat

eat meo quidem animo hæc diſtinctio. Quid enim eſt limare à radicibus? Evertere à radicibus eleganter dicitur, illud non item, ut puto. Quare mecum ſic potius diſtingue:

——— Si mendacium
Subtiliter limaſſet, à radicibus
Non evertiſſet ſcelere funditus domum.

Majoris emphaſeως cauſa duo ejuſdem ſignificationis conjunxit: funditus à radicibus evertere: quod eſt ῥιζόθεν πρόρριζον ἀναιρεῖν. *Rittersh.* Poſt hæc verba: *Limaſſet à radicibus* recte comma collocatur, contra quam tu *Rittershuſi*, exiſtimas. Legendum autem ulterius, *rimaſſet*, antique, pro, rimatus fuiſſet, hoc eſt, ſcrutatus, quæſiviſſet, teſte *Nonio*, confirmat hoc *Plauti* locus *Trinum. Act.* 1. *Sc.* 2.

Quod ſi exquiratur uſque ab ſtirpe auctoritas
Unde quicquid auditum, niſi id appareat,
Famigeratori res ſit, cum damno, & malo.

Schop. Sed non vidit *Schoppius* locum hunc eſſe imitationem *Ciceronis* 2. *de Offic. veritas limatur in diſputatione.* Ceterum mihi ſatis placet *Rittershuſi.* ſententia, exiſtimantis hæc verba: *à radicibus* jungi cum illis debere, *non evertiſſet*, &c. Quod illi *Salluſtiano* ſimile erit, *Carthago à ſtirpe interiit. Fab.* Evertere à radicibus, ut expellere ab radicibus apud *Virgilium. Cicero*, pro his dixit, *radicitus extrahere. Scheffer.*

Funeſto] Pernicioſo, exitiali, ita *Cic. ad Attic. Majores noſtri funeſtiorem eſſe voluerunt diem Allienſis pugnæ, quam Urbis captæ.* Et *Ovid. Triſt. Lib.* 3. *Eleg.* 6.

Lumina funeſti conſcia facta mali.

Funeſta autem familia dicebatur cujus dominus mortuus eſſet, *Cic. Lib.* 2. *de legib.* & tantiſper donec cadaver humatum non eſſet, neque juſta perſoluta *l.* 28. §. *ult. l. ult. ff. de ſtip. ſerv.* Et ſcribit *Varro Lib.* 4. *de ling. lat.* quamdiu *in ſepulchrum defuncti gleba abjecta non eſſet, aut os mortui, ad familiam expurgandam exceptum eſſet*, tamdiu *funeſtam* eam manſiſſe. L.

Nil ſpernat auris, nec tamen credat ſtatim
Quandoquidem & illi peccant, quos minime putes:
Et qui non peccant, impugnantur fraudibus.
Hoc ammonere ſimplices etiam poteſt,
Opiniones alterius ne quis ponderet.

Nec tamen credat ſtatim] *Petron. Satyr. Nunquam recte facit, qui cito credit. Rigalt.* Unde *Sen. Conſol. ad Polyb. Cap.* 10. *Sua quemque credulitas decipit.* Sic *Horat. Carm. Lib.* 3. *Ode* 7.

Ut Prætum mulier perfida credulum.
Falſis impulerit criminibus nimis
Caſto Bellerophonti
Maturare necem refert.

Prudentiſſime igitur *Sen. de Ira Lib.* 2. *cap.* 22. *Dandum*, inquit, *ſemper eſt tempus veritatem dies aperit; ne ſint aures criminantibus faciles, hoc humanæ naturæ vitium ſuſpectum, notumque nobis ſit, quod quæ inviti audimus libenter credimus, & antequam judicemus iraſcimur.* Idemque paulo poſt, *Cap.* ſcilicet 23. *Plurimum mali credulitas facit, ſæpe ne audiendum quidem eſt, quoniam in quibuſdam rebus ſatius eſt decipi quam diffidere.* Optime *Menander*: Μὴ πάντα πειρῶ πᾶσι πιστεύειν ἀεί. Id eſt, *Credenda cunctis eſſe cuncta ne putes.* Et notum eſt illud *Epicharmi*: *Nervi, atque artus ſunt ſapientiæ non temere credere.* Unde *Salom. Prov. Cap.* 14. *Vers.* 15. *Stultus omni verbo credit.* L.

Etiam] Referendum ad *hoc*, quaſi diceret, præter id quod jam propoſui, etiam hoc poteſt. *Scheffer.*

Ambitio

Ambitio namque diſſidens mortalium
Aut gratiæ ſubſcribit, aut odio ſuo,
Erit ille notus, quem per te cognoveris.
Hæc exſecutus ſum propterea pluribus
Brevitate nimia quoniam quoſdam offendimus.

Subſcribit] Verbum ex foro huc tranſlatum, quia de re tali ſermo erat; dicuntur autem ſubſcribere, qui ſequuntur alios, eorumque ſententiam acceſſione ſua firmant. Vide *Polleti For. Scheffer.* Atque ita *Subſcribere* dicebatur, qui accuſatori ſe ſocium addebat, ut è *Cicer. de Divinat.* & 3. in *Verr.* Ubi vide *Aſcon.* Hinc *ſubſcriptio cenſoria. Cic. pro Cluent.* Ad ſubſcriptionem accuſator compellitur. *Plin.* Lib. 5. *Epiſt.* 1. *Poſt hoc ille cum ceteris ſubſcripſit Centumvirale judicium.* Et paulo poſt: *Scis te non ſubſcripſiſſe mecum.* Ab hac denominatione *Subſcriptores* etiam olim dicebantur, qui accuſatori ſe addebant, & adjungebant. L.

Erit] Id eſt, eſſe debet, ſit: ita infra, *Lib. 4. Fab. 4.*

Hæc iracundos admonebit Fabula. Pro, *admoneat. Plaut. Menæ. Act. 2. Sc. 2. Dii te amabunt*; pro, te ament. *Scheffer.*

Per te] Tuo ſtudio proprio, non ex relatione aliorum. *Cic. de Amicit. Quod quiſque minus per ſe ipſe poſſet, id acciperet ab alio. Scheffer.*

Exſecutus ſum] Ἐπεξῆλθον, vel διεξῆλθον. *Plautus* eo ſæpius utitur, pro narrationem inſtitutam quaſi protelo continuare. Vide *Muret. Var. Lect. Lib.* 10. *Cap.* 13. *Rittersh.* Ita *Plaut. Amphitr. Act. 2. Sc. 2. Perge exſequi.* Eſt autem *Exſequi*, exponere, narrare dicere, vide *Terent. Hec. Act. 3. Sc. 1.* & ibi *Gyetum. Scheffer.*

FABULA UNDECIMA.

Eunuchus ad Improbum.

EUnuchus litigabat cum quodam improbo:
Cui ſuper obſcæna dicta, & petulans jurgium,
Damnum inſectatus eſt amiſſi corporis.

E*Unuchus litigabat*] Sexus humanus ſecundum naturam, in marem, ac feminam tribuitur: præter naturam vero in Hermaphroditum, & Eunuchum: ac Hermaphroditus quidem, etſi neque mas, neque femina dici vere poſſit, tamen & mas, & femina videri poteſt. *Ariſtophanes in Convivio Plat.* Androgynum quaſi tertium ſexum, ex utriuſque participatione compoſitum fuiſſe docet, τρίτον καὶ κοινὸν ἀμφοτέρων. Hanc vero participationem *Paul. Ægineta Lib.* 6. utrique, ſexui magno dedecori eſſe ait: πολλὴν παρέχειν ἀπρέπειαν ἀμφοτέροις τοῖς γένεσιν. Nempe ſexuum inverecundam confuſionem præfert: qua de re extat apud *Trallianum Phlegontem* verſus *Pag.* 77. Enimvero deterior multo Eunuchi conditio eſt: nec enim vir, neque mulier, nec utrumque, ſed plane nihil eſt. Sic *Plaut. Mil. Glor.* Exſectum, *Nihili factum*, vocat. Hermotimus apud *Herodotum Urania* nimiam Pannonio impietatem exprobrans, ejulando miſerabili voce ita loquebatur. Ὦ πάντων ἀνδρῶν ἤδη μάλιστα ἀπ' ἔργων ἀνοσιωτάτων τὴν βίον κτησάμενε, τί σε ἐγὼ κακὸν ἢ αὐτὸς, ἢ τῶν ἐμῶν τίς σε προγόνων ἐργάσατο, ἢ σὲ, ἢ τῶν σῶν τινα, ὅτι με ἀντ' ἀνδρὸς ἐποίησας τὸ μηδὲν εἶναι. *Lucianus Eunucho*: πολὺς ἦν ὁ περὶ τούτου λόγος, ὅτι ἄνδρα

ὄντα

ὅτι γυναῖκα εἶναι τὸν εὐνοῦχον λέγοντος, ἀλλά τι σύνθετον, καὶ μικτὸν, καὶ τερατῶδες, ἔξω τῆς ἀνθρωπείας φύσεως. Diogenes Demonico in *Epiſt.* *Theophylacta Simocatæ*: Τὸ τέχνητον γύναιον, τὸ δίγενες ἡμιάνδρειον, τὸ παρὰ τῇ φύσει κατ' μηδὲν ἔντελες, ὑβριστέον λυδὸς εὐνοῦχος. Nimirum Eunuchos, *Quaſi à conſortio humani generis extorres, ab utroque ſexu aut naturæ origo, aut clades corporis ſeparavit*, ut ait, *Mamertinus Panegyric. Julian.* *Cyrillus*, ſpadones, ſive Eunuchos eſſe, ait, πρὸς τὰ μορφὴν ἀπότομα, ψυχὰς τοὺς καὶ σωματοφθόρους, καὶ τῆς φύσεως παραχαράκτας. λοιμοὺς τῆς φύσεως, καὶ τοῦ γένους πολεμίους. Unde merito Eunuchi mulierum amatores, qui nihil tamen poſſunt, nebulones, & μάταιοι dicti. Vetus Gloſſarium: Μάταιος, *inanis, caſſus, vanus, nebulo. Terent. Eunuch. Sane quod tibi nunc vir videatur eſſe, hic nebulo magnus eſt.* Porro Eunuchi, vel naſcuntur, vel fiunt. Qui naſcuntur, ſpadones, qui fiunt, Caſtrati. Gloſſæ Veteres: Εὐνοῦχος, ἀπὸ φύσεως, Spado: Εὐνοῦχος ὁ ἐκ τομίας, Caſtratus. Naſcuntur, vitio aut debilitate parentum; fiunt arte, caſu, inſidiis, ſponte. *Arnob.* 5. *Catull. de Aty. Plin. Lib.* 11. *Cap.* 48. De ſpontanea exſectione *Lucianus*, Syria Dea. *Varro* Lege Mœnia: *Si qui patriam majorem parentem extinguit, in eo culpa: quod facit pro ſua parte, is qui ſe eunuchat, aut aliqua liberos producit.* Sæpenumero tamen cogebantur a principibus medici facere Eunuchos; adeoque ars ipſa, cujus erat præcipua cura naturalem corporibus ſtatum, habitumque conſervare, aut læſum reparare, ac redintegrare, in maximum naturæ totius armata eſt detrimentum. *Paulus Æginetæ* querebatur: Σκοπὸν ἐχούσης τῆς ἡμετέρας τέχνης ἀπὸ τοῦ παρὰ φύσιν ἐπὶ τὸ κατὰ φύσιν ἐπάγειν τὰ σώματα, τῆς ἐναντίας ὁ εὐνουχισμὸς ἐπαγγελίας τετύχηκεν, ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἄκοντες πολλάκις ὑπό τινων ὑπερεχόντων εὐνουχίζειν ἀναγκαζόμεθα &c. *Petron. Satyr.*

Perſarum ritu male pubeſcentibus annis.
Surripuere viros. ——

Sic pueri puellæ fiebant, & puellaſcebant, & contra. *Varro, Baiis*: *Quod non ſolum innubæ fiunt communes, ſed etiam veteres puerascunt, & multi pueri puellaſcunt.* Hæc autem improba in Eunuchis luxuria tandem Romanorum Imperatorum legibus coërcita, *D. Hadrianus.* ne ſpadones fierent, pœna Legis Corneliæ de ſicariis irrogata, reſcripto cavit *l.* 4. *ff. ad leg. Cornel. de Sicar.* *Conſtantinus* viros exſecantes capitaliter puniri voluit *l.* 1. *C. de Eunuch.* *Juſtinianus* talionis lege agere permiſit, ut illud idem, quod aliis feciſſent, ipſi paterentur *Novel.* 142. *Ovid. Eleg.* 3. *Amor.* 2.

Qui primus pueris genitalia membra recidit,
Vulnera quæ fecit, debuit ipſe pati.

Quam pœnam veluti civilem, ac legitimam Hermotimus in Pannonium, à quo fuerat exciſus ſtatuebat, hoc ſuperdicto: ὥστε τι μὴ μέμψασθαι τὴν ἀπ' ἐμέο τοι ἐσομένην δίκην. Simulque Pannonium proprios liberos emaſculare juſſit, ipſoſque deinde patri virilitatem eripere coëgit. Nempe ut cædem cæde ulciſceretur. Emaſculationem, ac deteſtationem φόνους vocat *Juſtinianus d. Novell.* Et Eunuchiſmo homicidium committi *Apoſtolici Canones* ſanciunt. *Balſam.* & *Phoci Nomocan. Tit.* 1. *Cap.* 3. Quippe Eunuchi ſibi ipſis ſupervivunt; nam quaſi vitam ſimul cum viro amittunt, ac toti in parte una pereunt. *Apulej. Miles.* 7. *Tali ſententia mediis orci manibus retractus, ſed extremæ pœnæ reſervatus, mærebam, & in noviſſima parte corporis totum me periturum deflebam, inedia denique continua, vel præcipiti ruina, memet ipſe quærebam extinguere; moriturus quidem nihilominus, ſed moriturus integer.* Hinc manifeſtarios mæchos ejus conditionis, ut jure occidi potuiſſent, contumelia adficere permittebatur *l. nec in ea.* §. *ſed qui occidit. ff. ad leg. Jul. de adult.* puta raphanis, & mugilibus forare, ut apud *Catullum*, & *Juvenalem*, προστείνειν ἐκείνοις τὴν ἐπὶ σκύλακος ἀπαιωρῆσιν. *Nicet. Chon.* Item licebat eos viro ſpoliare, quo referendum illud *Phædri*:

Id demum eſt homini turpe, quod meruit pati.

Nimi-

Nimirum ut per quæ peccavit, per eadem puniatur. Quomodo & legiſlatoris τοὺς πατρυπτας χειρηκόπτουσι, iis qui patrem ſuum pulſaverant, manum amputabant, quæ triſte occidendi patris miniſterium patraverat, ut notat in *Allegoriis Homericis Heraclides Ponticus*: καὶ γὰρ εἰκὸς ἦν ᾧ ἡμάρτανεν ἐν μέρει τοῦ σώματος, τούτῳ καὶ κολασθῆναι. *Artemidor. Dald.* 1. *Oneiroc.* Hinc emandus, & explicandus contra *Dion. Lambinum Plaut. Mil. Glor. Sc. ult.*

Etſi inteſtatus nunc abeo hinc, bene agitur pro noxia.

PE. *Quid ſi id non faxis?* PV. *ut vivam ſemper inteſtabilis.*

Mæchis virum exſectum collo per ludibrium ſuſpendebant. *Plaut. ibid.*

Quin jamdudum geſtio macho hoc abdomen adimere,
Vt faciam quaſi puero in collo pendeant crepundia.

Hæc de marium exſectione. In feminis duæ quaſi εὐνουχισμοῦ rationes; Una eſt νυμφοτομία. Nam in locis muliebribus, aliquando νύμφη ultra modum, καὶ εἰς ἀπρέπειαν αἰσχύνης protuberat, eaque etiam parte mulieres ὀρθιάζουσιν ἀνδρεικῶς, ὁμοίως καὶ πρὸς συνουσίαν ὁρμῶσι. Huic vitio ſectione remedium; Vide *Æginet. Lib.* 6. *Cap.* 80. Altera eſt μαστοτομία. Sic Amazones viriles videbantur, & apud *Arnobium*, ut Atys ſe viro, ſic ejus amica mammarum honeſtate ſeſe privavit: uterque ſcilicet inguina ſibi demeſſuit. Nam papillæ inguen dicitur. *Lucilius*:

Inguen ne exiſtat papulæ, tamen ne boa noxit.

Sueton. Tiber. Cap. 44. *Nondum lacte depulſos inguini, ceu papillæ admoveret.* Inguen ſtantis papillæ ἀκρομάδιον. Inguina papillarũ exſtantia habere, ὑπερμαζᾶν, τοὺς μεγάλους μαστοὺς ἔχειν. vela, & faſciæ, quibus extumidæ opprimuntur papillæ, σπαδονίσματα μαστῶν: ſpadonatus mammarum in *Epigr. Vid. Sud. Rigalt.*

Super] Præter, *Virgil.* 10. *Æneid.*

Advolat Æneas vaginaque eripit enſem
Et ſuper hæc, ubi nunc Mezentius acer. ——

*Liv. Lib.*28. *Super morbum etiam fames afflixit. Scheffer.*

Dicta] Jocos; ita ſupra *Lib.* 2. *Prol.* Adde *Ovid. Faſt.* 3. *Vers.* 695. & ibi Ampliſſ. *N. Heinſium. Scheffer.*

Petulans jurgium] Jurgia petulans ille nebulo qualia ingerere potuerit, diſce ex *Luciano* in Εὐνούχῳ. Jurgiis contumeliiſque obnoxios docet eſſe Eunuchos *Xenoph. Lib.* 7. *Cyropæd. ſub. fin.* Ἄδοξοι ὄντες οἱ εὐνοῦχοι παρὰ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις καὶ διὰ τοῦτο δεσπότου ἐπικούρου δέονται. *Nevel.*

Damnum inſectatus eſt] *Martial. Lib.* 9. *Epigr.* 7.

Virilitatis damna mæret erepta.

Juvenal. Sat. 12.

—— *Cupiens evadere damno.*
Teſticulorum. ——

Rigalt. Sic *Cic.* 2. *ad Brut. Epiſt.* 17. *Deſinant gloriando inſectari dolores noſtros.* Eſt autem *Inſectari*, per cavillationem traducere, quavis obvia captata occaſione. *Scheffer.* Sic *Inſectari calumnioſis criminibus innocentes*, *l.* 6. §. *ne potentiores. ff. de Offic. Præſ.* Vel etiam *Famam alienam libello, dato principi vel aliis, l.* 15. §. *ſi quis libello. ff. de injur.* L.

Amiſſi corporis] Sic *Ulpian. l.* 4. *ff. ad leg. Cornel. de Sicar. Amittere virilitatem.* Amiſſa dicuntur ea, quæ corrupta alicui relinquuntur, ſciſſa forte, vel fracta. *Ulpian. l.* 4. *ff. de vi bon. rapt. Rigalt.*

Corporis] Pari ſignificatione dixit *Petronius*: *Curavi diligentius noxioſiſſimum corpus. Rigalt.*

En, ait, hoc unum eſt, cur laborem validius,
Integritatis teſtes quia deſunt mihi.
Sed quid fortunæ, ſtulte, delictum arguis?
Id demum eſt homini turpe, quod meruit pati.

Laborem] *Nep. in Vita Pelop. Cap.* 3. *Magiſtratus ne quærere quidem de tanta re laborvit. Scheffer.*

Integritatis teſtes] Ancipiti ſenſu hæc intelligenda, & ſedulo legendus *Xenophon Lib.*8. Κυρ. παιδ. Teſtes, μάρτυρες, item ὄρχεις, δίδυμοι ἐρωτικὸν ζεῦγος ἑκατέρωθεν κρεμάμενον *Lucian. Amorib. Rigalt.* Integritatis, ἀρρενότητος, adeundus *Scaliger.* ὁ θαυμάσιος, *ad Pallica.* Ceterū teſtes vulgo dicuntur, per honeſtam ἔλλειψιν; perpetuo enim intelligendum, *integritatis*, aut *virilitatis*: uſum hujus vocis retinuit ſermo noſter: dicimus enim equum integrum, qui non ſit ἐκτομίας. *Fab.* Atque hos integritatis teſtes, etiam ſimpliciter *Virilitatem* appellari conſtat. *Paul. Lib.*3. *Sentent. Tit.*9. *Pudorem virilitatis* dixit. Et *Tac. Lib.*5. *Annal. Proximus huic Abdus adempta virilitatis. Hirc. Lib.* 1. *de Bell. Alexandrin. Neque exectis virilitatem reſtituere poſſe, quod quidem ſupplicium gravius morte cives Romani ſubiiſſent Plin. Lib.*35. *Cap.* 12. Galli *Samia teſta virilitatem ſibi amputant. Quintil. Declam.*340. *Mango iratus*, ait, *illi fortaſſe pretium exciſa virilitate producet.* Et *Inſt. Orat. Lib.*5. *Cap.*13. *Non alio medius fidius modo docentium, quam pro mancipiorum negotiatores formæ puerorum exciſa virilitate lenocinantur. Apul. Lib.*8. *Aſin. Aur. Fuga deteſtabilem illum exectorem virilitatis meæ relinquentem.* L.

Sed quid] Non puto hæc verba eſſe loquentis Eunuchi, ſed auctoris noſtri, uſum fabulæ hac epicriſi depromentis. *Scheffer.*

Fortunæ, ſtulte,] Idem ille apud *Plaut. Capt. Act.* 3. *Sc.* 4.

Pergin' ſervum me exprobrare eſſe, id quod vi hoſtili obtigit.

Nevel.

Quod meruit pati] Sic *Ovidius*:

Quæ venit ex merito pœna, dolenda venit.

Nulla autem calamitas, aut deformitas corporis cuiquam probro dari debet, ſi animi vitia abſint; ut neque formæ elegantia in laude ponenda eſt, ſi abſit animi probitas. *Plutarchus* cauſam inquirens, cur apud *Homerum*, & Venus Vulcano, quamvis blandiens, claudicationem tamen tribuat, & contra Hector Paridi convicium licet faciens, nihilominus eum his compellet verbis: Δύσπαρι εἶδος ἄριστε: *Plutarchus* ergo hæc ſcribit: οὕτως Ὅμηρος καταγελᾷ τῶν αἰσχυνομένων ἐπὶ χωλότησιν, ἢ τυφλότησιν, οὔτε ψεκτὸν ἡγούμενος. Τὸ μὴ αἰσχρὸν, οὔτε αἰσχρὸν τὸ μὴ δι' ἡμᾶς ἀλλ' ἀπὸ τύχης γινόμενον. Qui locus valde huc pertinet. Vide & *Muret. Lib.* 11. *Var. lect. Cap.* 10. *Rittersh* Sic & *Plutarch. de audiend. Poët.* Καθάπερ γὰρ οἱ τὰ ἱμάτια μαστιγοῦντες οὐχ ἅπτονται τοῦ σώματος, οὕτως οἱ δυστυχίας τινὸς ἢ δυσγενείας ὀνειδίζοντες, εἰς τὰ ἐκτὸς ἐκτείνονται κενῶς, καὶ ἀνοήτως, τῆς ψυχῆς δ' οὐ θιγγάνουσιν. *Nevel.*

FABULA DUODECIMA.

Pullus ad Margaritam.

IN ſterquilinio Pullus gallinaceus
Dum quærit eſcam, Margaritam reperit.
Jaces indigno quanta res, inquit, loco;
Hoc ſi quis pretii cupidus vidiſſet tui,
Olim rediſſes ad ſplendorem maximum.

P*Ullus ad Margaritam*] *Jo: Camerarius Pag.* 172. *Rigalt.*

In ſterquilinio] Quod ſcilicet acervus eſſet, nam id diſtinguunt ICti. ab eo quod in ſtabulis jacet, item quod vendendi, ab eo quod ſtercorandi agri cauſa comparatum eſſet *l.* 17. § 2. *ff. de act. empt.* In talibus vero ſterquiliniis, quæ acervi ſunt, pullos gallinaceos, & gallinas eſcam quærere, ignotum non eſt. L.

Margaritam] Margaritas, & Margarita promiſcuo genere ICti. dicunt, & à Gemmis, & Lapillis ſeparant *l.* 25. §. *ult. ff. de aur. & arg. leg. l.* 2. §. *cum in eadem. ff. de Lege Rhod. l. ult.* §. *ſpecies. ff. de Publican.* Eaſque *nec Gemmis, nec Lapillis contineri Sabinus ait, quia Concha. Apud Rubrum mare & creſcit, & coaleſcit l.* 19. §. *Gemmæ. ff. de aur. & arg. leg.* At *Servius in* 1. *Æneid. Gemmas à Margaritis*, eo ſeparari ait, quod *illæ diverſi coloris, hæ, albæ: vel, quod illæ integræ, hæ, pertuſæ. Zonaras Tom.* 3. *in Baſil. Porphyrogen.* Λιθῶν πολυτελῶν, τῶν τε ἄλλων, καὶ τῶν λευκῶν, οἷς ἰδιάζουσα κλῆσις ὁ Μάργαροι, κιβάτια. Concha autem quam *Ulpian. in dict.* §. *Gemmæ.* Prædicat, Margaritarum parens eſt.

eſt. Unde *Plin. Lib.* 32. *Cap.* 11. *Concharum,* ait, *genera, in quibus Margariti feræ.* Et *Tertull. in Lib. de Hab. Muliebr. Sed ſi quid ,* inquit, *de Mari Britannico, aut Indico, ambitio paſcatur: Conchæ genus eſt, non dico Conchylio aut oſtreo, ſed nec peloride gratius de ſapore. Ad hoc enim Conchas noverim Maris poma. Quod ſi Concha illa aliquid intrinſecus puſtulat , vitium ejus magis debet eſſe quam gloria. Et licet Margaritum vocetur, non aliud tamen intelligendum , quam Conchæ illius aliqua dura, & rotunda verruca.* Item *Soſipat. Lib.* 1. *Non enim ipſa caro, quæ Concha prægnans eſt, Margaritum eſt, ſed dicitur illi ineſſe calculus hic, quem nos Margaritum vocamus.* Et quod illi , *Concham*, cum *Plin. Lib.* 9. *Cap.* 33. Alij *Oſtreum* vocant. *B. Ambroſ. Lib.* 7. *Hexaemer. Cap.* 11. *Unde etiam oſtreis pretioſiſſimum Margaritum natura infixerit; quomodo eam maris aqua in tam molli carne ſolidaverit. Philoſtrat. Lib.* 3. *de Vita Apollon.* , ἁλίσκεται δὲ καὶ λίθος, ἐκεῖ Μάργαρις, ἐν ὀστρακῳ λευκῷ, καρδίας τρόπον ἔχοντα τῷ ὀστρέῳ. Et quidem apud Rubrum mare creſcere ejuſmodi Conchas *Ulpianus* ſcribit; hinc *Propert. Lib.* 1. *Elegiar.*

Et legitur Rubris Gemma ſub æquoribus.

Et *Lucan. Lib.* 6.

———— innataque Rubris
Æquoribus cuſtos pretioſæ vipera Conchæ.

Idem *Lib.* 10. de Cleopatra:

Plena Maris Rubri ſpoliis.

Clariorem utique unionem is Rubro Mari reperiri: Indicum vero, licet magnitudine præcellentem, ſpecularum lapidum ſquamas aſſimulare *Plinius* tradit. Margaritarum autem non unum genus eſt. Etenim in libris noſtris, *Uniones, Tympana,* & *Elenchi* memorantur. *Paulus* in *l.* 32. §. *ult. ff. de aur. & arg. leg. In aures, in quibus duæ Margaritæ Elenchi,* & paulo poſt: *Ornamenta mamillarum ex Tympanis Margaritis:* quorum verborum differentias aperit *Plin. Lib.* 9. *Cap.* 35. *Conchas,* inquiens, *etiam captas, multo obrutas ſale in vaſis fictilibus, eroſa carne omni, nucleos quoſdam corporum, hoc eſt, uniones decidere in ima. Dos omnis in candore, magnitudine, orbe, levore, pondere, haud promptis rebus, in tantum ut nulli duo reperiantur indiſcreti: unde nomen unionum Romanæ ſcilicet impoſuere delitiæ. Nam id apud Græcos, non eſt, ne apud Barbaros quidem, inventores ejus, aliud, quam Margaritæ.* Et in extremo ejus capitis: *Cum Ælius Stylo, Jugurthino bello, Unionum nomen impoſitum maxime grandibus Margaritis prodat.* Et *Solin. in Polyhyſtor. Cap.* 54. De Margaritis loquens: *Nunquam duo ſimul reperiuntur: unde & Unionibus nomen.* Item *Iſidor. Lib.* 16. *Orig. Cap.* 10. *de Margarit. Ex quibus Margaritis, quædam Uniones vocantur; aptum nomen habentes, quod tantum unus, nunquam duo vel plures ſimul reperiantur.* Margaritas rudes dixit *Ulpian.* in *d. l.* 25. §. *Margarita. ff. de aur. & arg. leg.* Sive in nulla adhuc opera (ut *Arnobius* loquitur) conjectas: ſive quod *Sani Concharum partus*, ut *Plinius* tradit, *multiplici conſtant cute: non improprie callum ut exiſtimari corporis poſſit: itaque & purgantur à peritis.* Perforatas autem fuiſſe Margaritas, ut pertuſis in linea uterentur. *Ulpianus* indicat in *l.* 27. §. *ſi cum maritus. ff. ad leg. Aquil.* Cum ait: *Cum maritus uxori Margaritas extricatas dediſſet in uſu, eaque invito, vel inſcio viro perforaſſet, ut pertuſis in linea uteretur.* Unde *Linea Margaritorum triginta quinque l.* 26. *ff. ad leg. Falcid.* L.

Rediſſes] Facta eſſes ſplendida, ut, olim, quæ nunc fimo conſpurcata jaces tanto tempore. *Scheffer.*

Ad ſplendorem maximum] Nimirum ſi in mundo, cultuque muliebri fuiſſet: nam circa Margaritas ardebat inſana mulierum ſuperbia. Imo puellularum infantiam pertuſa aurium lamina ſcupuloſo oneri ferendo præparabant: unde gravis apud *Tertullianum* querela, *Lib. de cultu fæm. Scrupuloſa Deus auribus vulnera intulit, & tanti habuit vexationem operis ſui, & cruciatus infantiæ tunc primum dolentis, ut ex illis jam ferruminati corporis cicatricibus grana neſcio quæ penderent?* Grana vocat ſcrupulos, ſive lapillos, quales Elenchos mulierculæ Romanæ appellitabant, magnitudine præcellentes. Gloſſæ Veteres: *Uniones*, Μαργαρῖται μεγάλοι, μονόκοκκοι. Item: Μαργαρῖται μεγάλοι, Margaritæ Elenchi. *Juvenal. Sat.* 6.

Auribus extenſis magnos commiſit Elenchos.

Plin. Lib. 10. *Cap.* 35. *Procerioribus ſua gratia eſt; Elenchos appellant faſtigiata longitudine alabaſtrarum figura in pleniorem orbem deſinentes. Petron. Sat.*

Quo Margarita cara tribacca Indica
An, ut matrona onerata faleris pelagiis
Tollat pedes indomita in ſtrato extraneo?

Uniones, & Margaritæ, Elenchi: puta, quia erant quaſi indices, tituli, & quædam veluti ſigna propter proceram, & indicis inſtar ſubjectam figuram, unde & mulieres Romanæ dicebant; *Lictorem feminæ in publico unionem eſſe. Plin. ibid.* Fallitur autem *Stephanus*, qui Elenchum, indicem Latine recte dici negat. 6. 1. 9. *Admonit. de abuſ. Ling. Græc. Rigalt.* De Tympanis vero ita *Plinius* loco ſupra allegato: *Quibus una tantum eſt facies, & ab ea rotunditas, averſis planities, ob id Tympana nominantur.* L.

Ego qui te inveni, potior cui multo eſt cibus,
Nec tibi prodeſſe, nec mihi quicquam potes.
Hoc illis narro, qui me non intellegunt.

Potior] Melior, utilior; ut apud *Cicer. Mors potior ſervitute. Scheffer.*

Potes] Elliptice, integre ſic debuiſſet: nec ego prodeſſe poſſum tibi, nec tu prodeſſe mihi potes, atque ita ſolet; vide infra, *Fab. ſeq. Scheffer.*

Qui me non intellegunt] Hæc Orthographia in libris M S S. Conſtanter ſervatur. Ut autem in hac Fabula pullus Margaritam ſpernit, eique granum tritici anteponit; ita *Heraclitus* dicebat, aſinum paleas auro præferre. Ὄνον σύρματα ἂν ἑλέσθαι φησὶν Ἡράκλειτος, μᾶλλον ἢ χρυσὸν ἥδιον γὰρ χρυσοῦ τροφὴ ὄνοις. Ut eſt apud *Ariſtotelem lib.* 10. *Ethic. Cap.* 5. Nec multum abſimilis eſt ſententia verſus veteris, à *Clemente Alexandrino* relati:

Ὁ χοῖρος ἥδεται κόπρεις, καὶ βορβόρῳ.

Id eſt:

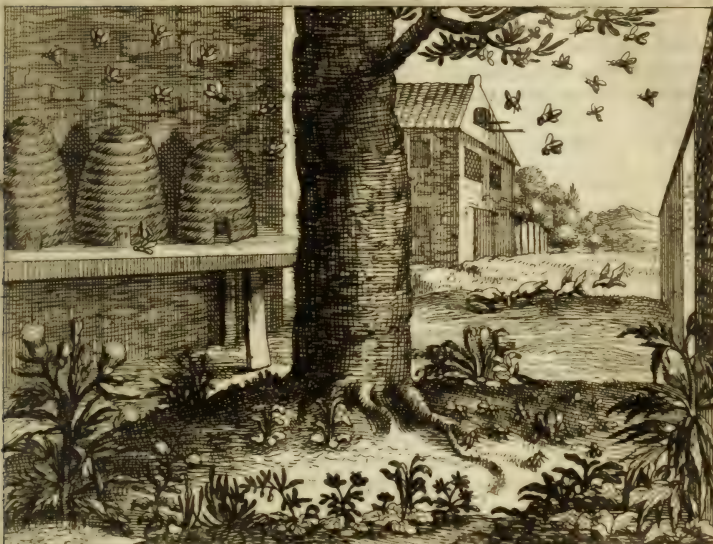
Suis voluptas in luto, atque ſtercore eſt.

Sic nimirum trahit ſua quemque voluptas. *Rittersh.*

FABULA

FABULA DECIMA TERTIA.

Apes, & Fuci, Veſpa Judice.

A*Pes in alta quercu fecerant favos,*
Hos Fuci inertes eſſe dicebant ſuos.

F*Avos*] Apum domus, & cellulæ, à fovendo *Favi* dicuntur, quod in his ſobolem ſuum foveant, & ceram infundant. Unde *Virgil. Lib.* 4. *Georgic.*

Prima favis ponunt fundamina deinde
tenaces
Suſpendunt ceras. ———

Atque in iis tanquam receptaculis continuo congregantur. *Cic. Lib.* 1. *de Offic. Apum examina non fingendorum favorum cauſa congregantur, ſed cum congregabilia natura ſint, fingunt favos.* L.

Fuci inertes] *Io. Tzetzes Hiſt. Chiliad.* 1. 8.

Κηφῆνες ζῶα σὺν τροφα τῶν μελισ-
σῶν τῷ γένει.
Μελισσαῖς ἠπυεργεῖ, ταύταις ὑδρο-
φορῦντα
Μέλι δὲ ὐκ ἐργάζεται ———

Idem:

πόνυς μελισσῶν τρυχόντας, καὶ κα-
μάτυς.

Phyle, περὶ ἀργαῶν μελισσῶν:

Ἀργὸν δὲ ταύταις ἄλλο συμβιῦν γέ-
νος.
Ἐφίπταται μὲν τῇ κλιδῇ τῶν ἀν-
θέων,
Ἀδύνατόν ἐστι δὲ καὶ γλυκὺ πλάτ-
τειν μέλι.
Συναίρεται δὲ ἦν ἐξ ἀμίσθυ φροντί-
δος
Τῇ τῶν φιλεργῶν πανταχῇ περιστά-
σει. &c.

Rigalt. Hi quippe dum fovendos fœtus concalefaciendo adjuvare videntur, conſumunt alimenta quæ apes congeſſerunt, mel tamen ipſi non conficiunt. Unde eleganter uſus hujus vocabuli transfertur ad homines ignavos, qui cum nihil egregium per ſe præſtare poſſint, alienis tamen laboribus inſidiantur, falcemque in meſſem injiciunt, cujus ipſi ſementem non fecerint. Fucorum autem naturam optime explicat *Plin. Lib. 2. Cap. 2. Fuci.* inquit, *ſunt ſine aculeo, imperfectæ apes, noviſſimæque, à feſſis, & jam emeritis inchoatæ, ſerotinus fœtus, & quaſi ſervitia verarum apum, quamobrem imperant iis, primoſque in opera expellunt, tardantes ſine clementia puniunt.* Dictique exiſtimantur propterea fuci, quod apibus fucum faciant, & prætextu calefaciendi alvei, eorum melleficia abſumant. L.

Lis ad forum deducta eſt, Veſpa judice:
Quæ genus utrumque noſſet cum pulcherrime,
Legem duabus hanc propoſuit partibus;
Non inconveniens corpus, & par eſt color,
In dubium plane res ut merito venerit.

Ad forum] Ita *Cicero pro Flacco:* deducere ad judicium, dicit. *Scheffer.* Locutio, eſt Juriſconſultis propria, ſic *Deducere in judicium actionem l. 2. §. non ſolum. ff. de her. vel act. vend.* Et *Litem in judicium deducere l. 2. §. hoc jure. ff. de except. rei jud. Perſonæ quæ rem in judicium deducere ſolent l. 4. ff. eod. Ex duobus reis ſtipulandi, unum judicium petentem, totam rem in judicium deducere fere convenit. l. 31. §. ſi duo. ff. de novat. Procurator cui mandatum non eſt, nihil in judicium deducit l. 27. ff. de procurat.* Sic *Deducta in judicium actio l. 37. ff. de noxal. act. l. 2. C. de litigios. Cauſa, l. ult. C. de ord. judic.* Lis, *l. 31. §. litem. ff. de negot. geſt. l. 2. C. de petit. hered. Obligatio l. 90. ff. de verb. oblig. Res, l. 4. §. ſi detracta, ff. de noxal. act. l. 1. ff. de in lit. jur. l. 6. ff. de procurator. Paul.* Lib. 5. *ſentent. Tit.* 5. Ita *Non deducta in judicium* dicitur *veſtis cauſa*, cum de veſte lis antea mota non fuiſſet *l. 21. pr. ff. de except. rei jud.* Eodemque modo *Poteſtas judicis non poſſe excedere ultra id quod in judicium deductum eſt, l. 18. ff. commun. divid.* Et ita infinitis aliis locis. L.

Noſſet cum pulcherrime] Sic *Plautus* ſæpius: & idem hic infra; *pulchre tamen intellego*, Et extremo hoc opere: *Hoc Cur Filite ſcripſerim, pulchre vides. Schop.* Adde noſtrum infra *Lib. 4. Fab.* 20. *Scheffer.*

Partibus] Id eſt, litigantibus, ſic vulgo quoque partes uſurpantur. *Rittersh.* Sic *Fabius Lib. 7. Cap. 2. Scio apud quoſdam eſſe quæſitum, quomodo inveniremus, utra pars deberet prior dicere. Hinc agere has, aut illas partes,* apud *Ciceronem*, & alios. *Scheffer.* Sic *Pars adverſa.* pro adverſario, *l. 6. C. de pact. int. empt. & vend. l. 1. C. de his qui accus. non poſſ. Partis adverſæ patronus* apud *Quintilia. Lib. 4. Cap. 1.* Et *Diverſa pars* eodem ſenſu *l. 71. ff. de judic. l. 12. C. de pact. l. 4.* & *l. 6. C. ad exhib.* Ita *Diverſæ partis advocatus, l. 31. ff. de recept. arb. Sueton. in Lib. de Clar. Grammat.* Si *quidem ignotus adhuc cum judicio frequenti teſtimonium diceret, interrogatus à Varrone diverſæ partis advocato, quidnam ageret.* Sic *Utraque pars l. 6. C. depoſ. Una parte abſente l. 40. C. de liber. cauſ.* Hinc *Partium allegationes l. 3. C. de inutil. ſtip.* & ſimilia. L.

Inconveniens] De ſimilitudine ſpeciei externæ uſurpat. *Scheffer.* Et idem eſt quod incongruens, & indecorum, qua ſignificatione hoc vocabulo uſus eſt ICtus. in *l. 4. ff. de oper. libert.* Alio autem ſenſu *inconveniens bellico operi* dicitur in *l. 23. de Decurion. in Cod. Theodos.* id eſt, inhabilis. L.

Plane] Omnino; nihil hic puto mutandum, vult omnino, ac plane fuiſſe cauſam juſtæ dubitationis, propter illam ſimilitudinem. *Scheffer.*

Sed

Sed ne religio peccet imprudens mea,
Alveos accipite, & ceris opus infundite,
Ut ex ſapore mellis, & forma favi,
De quis nunc agitur auctor horum appareat.

Ne religio peccet imprudens mea] Religio mea, id eſt, ego judex. Judici religio tribuitur, propter jusjurandum, quo adſtrictus eſt: juratus enim judicat, *Cicero pro M. Cælio: Habeo enim, judices, quem vos ſocium veſtræ religionis, juriſque jurandi facile eſſe patiemini, L. Lucejum ſanctiſſimum hominem, & graviſſimum teſtem.* &c. Nam & teſtes jurati teſtimonium dicunt *l.* 9. *C. de teſtib.* Plurima ad hanc rem, id eſt, ad jusjurandum illud judicum, quæ in jure religio dicitur, loca ex jure civili annotavi ad *Tit. Inſt. de Oblig. quæ ex quaſi delict. naſc. Rittersh.* Vide ſupra *Fab.* 10. *Scheffer.* Proprie enim *Religio* erga Deum eſt *l.* 30. *ff. famil. erciſc. l.* 14. §. 1. *ff. de ſervitut. l.* 21. *ff. de uſufr.* Quem præcipue judicem in judicando ante oculos habere oportet, quippe, *Qui non magis alios judicant, quam ipſi judicantur; cum etiam ipſis magis quam partibus terribile judicium eſt: ſiquidem litigatores ſub hominibus, ipſi autem Deo inſpectore adhibito, cauſas proferunt trutinandas;* quemadmodum eleganter reſcripſerunt Impp. in *l.* 14. *C. de judic.* Atque hinc *Religio judicationis* dicitur in *l.* 6. *C. ſol. matr.* Et *Religio judicantis* apud *Amm. Marcellin. Lib.* 30. *l.* 23. *ff. de teſtib. l.* 13. *ff. qui teſtam. fac. poſſ. Religio judicis. l.* 33. *ff. de re judic. l.* 1. *C. ſi ex fals. alleg. l. etſi. C. de præd. minor.* Sic *Religionis partem judex implebit l.* 3. *C. arbitr. tut.* Unde *Religio judiaria l.* 4. *C. de teſtib.* Inde *Religio Prætoris* dicitur, *l.* 5. §. *imprimis. ff. de reb. eor. qui ſub tut. vel cur. l.* 6. §. *non ſimpliciter. ff. ſi quis omiſ. cauſ. teſt. l. ult. pr. ff. de ſuſp. tut.* Et *Religio* Præſidis Provinciæ *l.* 6. §. *ne potentiores. ff. de offic. Præſ.* Item: *Ad religionem Præſidis pertinet l.* 2. §. *ult. ff. de vacat. & excuſ. muner.* Sic etiam *Præſidis Provinciæ religioſa conſtantia* appellatur in *l.* 10. *ff. de incend. ruin. naufr.* L.

Imprudens] Per imprudentiam, ſi minus omnia providero. Sic *Terent. Hecyr. Act.* 5. *Sc.* 4. & alii. *Scheffer.* Judex vero etiam per imprudentiam male judicans litem ſuam facere intelligitur, & periculo litis ſe obſtringere ſolebat; cauſamque ejus ſecundum quem pronunciatum eſſet cogebatur, & quaſi ſuam defendere, ut ex judice reus fiat. Unde *Cic.* 2. *de Orat. Quid ſi cum pro altero dicas, litem tuam facias* &c. Vide *pr. Inſt. De obl. quæ ex quaſi del. ubi Vin. in not.* L.

Opus infundite] Per *Opus*, mel intelligit, ideo ait: *infundite. Scheffer.*

De quis nunc agitur] Etiam hoc ex formulis antiquis judiciorum depromptum eſſe, facile quivis paulo humanior intellegit. Solebat enim in actionis formula addi: QUA DE RE AGITUR. vel QUO DE AGITUR. Ut vel ex Oratione *Ciceronis pro Murana*, Notum eſt. Vide *B. Briſſon. Lib.* 5. *de formul.* ubi alia quatuor loca, pro exemplo è *Cicerone* annotat. *Rittersh.*

Fuci recuſant, Apibus condicio placet.
Tunc illa talem ſuſtulit ſententiam:
Apertum eſt, quis non poſſit, aut quis fecerit.
Quapropter Apibus fructum reſtituto ſuum.
Hanc præteriſſem fabulam ſilentio,
Si pactam Fuci non recuſaſſent fidem.

Condicio] Legem, ſupra dixit. *Scheffer.* Hoc ſenſu ICtus. in *l.* 7. §. 2. *ff. de admin. & per. tut*, dixit, *Bonam conditionem eligere*, & ſic *Conditio bona*, uſurpatur in *l.* 1. §. 8. *ff. quand. appell.* L.

Illa] Veſpa ſcilicet: nec alio hoc referendum, exigentibus ita ſubſequentibus, & maxime illo, *reſtituo*, quod non habet alias, quo cum cohæreat. *Scheffer.*

Suſtulit ſententiam] Pro *tulit*, compoſitum; pro ſimplici. *Rittersh.* Non memini nunc quidem, ſic locutum eſſe alium. Ut ut ſit, ita arbitror dictum eſſe, ut Græci dicere ſolent, ἀνεῖλεν de oraculorum reſponſis, quod idem eſt, ac *ſuſtulit. Fab.* Cum *ſuſtulit*, pro *tulit* accipimus, recte dixeris etiam ICtis. *Ferre ſententiam*, frequenter, & ſæpius uſurpari, pro dicere, recitare, *l.* 32. §. *ſacerdotio. ff. de recept. arb. l.* 39. *ff. de liber. cauſ. l.* 2. *C. ſi Contra jus. l. ult. C. de in lit. jur.* Sic *Ferre ſententias diverſas l.* 15. *ff. de inoffic. teſt.* Et *Bene latæ ſententiæ l.* 1. *ff. de appellat.* Atque ita *Ferre ſuffragium in curia l.* 8. *ff. de munerib. Ferre teſtationem. l.* 24. *ff. qui teſt. fac. poſſ. Ferre teſtimonium l.* 3. *ff. de teſtib.* id eſt, dicere ut *l.* 2. *ff. de Senatorib.* L.

Non poſſit] Supple, *facere*, ita *Fab. præced. Nec mihi prodeſſe, nec tibi quicquam potes. Scheffer.*

Fructum] Non ſatis placet hoc vocabulum, mel, non eſt fructus apum, ſed opus: & diſerte ſupra ſic vocavit; ſcribo igitur, *favum*, de eo quippe lis erat. *Scheffer.* Nihil muto; fructus enim hominis in operis conſiſtere dicuntur *l.* 4. *ff. de oper. ſerv.* ita ut mel, apum opera, & labore confectum, non invenuſte à *Phædro* etiam eorum fructus vocetur. L.

FABULA

FABULA DECIMA QUARTA.

De Luſu, & Severitate.

PUerorum in turba quidam ludentem Atticus Æſopum nucibus cum vidiſſet, reſtitit,

QUidam *Atticus*] Id eſt, Athenienſis quidam: ſic autem loquebantur de ignotis. *Cornel. Nep. Pauſan. Cap.* 4. *Interim Argilius quidam adoleſcentulus.* Noſter ſupra *Lib.* 2. *Fab.* 2. *Ætatis mediæ quædam. Scheffer.*

Ludentem Æſopum] *Julianus Imper. Cæſaribus*: Ἐγὼ δὲ ᾤμην τὴν παιδιὰν, ἄνεσίν τε εἶναι τῆς ψυχῆς, ϗ ἀνάπαυσιν τῶν φροντίδων. *Rigalt.*

Nucibus] Nota res eſt, pueros luſitaſſe nucibus. Vide *Eraſmum*, in explicatione proverbii Perſiani: *Nuces relinquere*: *Chil.* 1. *Cent.* 5. *Proverb.* 35. Deinde quam multi clariſſimi viri ad luſus cum pueris, quos caros habebant, ſeſe demiſerint, vide apud *Petrum Fabrum in Præf. Agoniſtici.* Valde ſuaviter *Symmachus Lib.* 4. *Epiſt.* 20. *Repueraſcere*, inquit, *nos pietas jubet, ut literarum dulcedinem liberis noſtris labor participatus inſinuet.* Vide & *Auſonium Protreptico ad Nepotem.* Eſt autem hic obſervandum elegans exemplum Chriæ dramaticæ, vel pragmaticæ: cui ſimilis eſt illa *Lycurgi* producentis in forum duos canes, ut civibus ſuis demonſtraret, quantam vim haberet educatio in utramque partem. *Rittersh.* Vide & *Caſaub. ad Perſ. p.* 51. *Scheffer.*

Reſtitit] Subſtitit, ut ſolent admirantes rem inſolitã. *Ovid.* 6. *Metamorph verſ.* 326.

Reſtitit, & pavido, faveas mihi, murmure dixit.

Scheffer. Ita *Terent. Eunuch. Act.* 2. *Sc.* 3.

Heus! heus! tibi dico, Chærea, inquit, reſtiti.

L.

Et quaſi delirum riſit: quod ſenſit ſimul
Deriſor potius, quam deridendus Senex,
Arcum retenſum poſuit in media via:
Heus, inquit, ſapiens, expedi quod fecerim.

Delirum] Stultum, inſanum, mente captum. *Horat. Lib. 2. Serm. Sat. 3.*

——— *delirus & amens.*

Et *Lib. 2. Epiſt. 2.*

Prætulerim ſcriptor delirus, inerſque videri.

Proprie autem de ſenibus dicitur, uti hic, & apud *Cic. de Orat.* Tum, inquit, *Annibal reſpondiſſe fertur, multos ſe deliros ſenes vidiſſe; ſed qui magis deliraret quam Phormio vidiſſe neminem.* Et *Lib. 2. de Divin. An tu cenſes ullam anum tam deliram futuram fuiſſe, ut ſomniis crederet?* Sic *Horat. Serm. Lib. 2. Sat. 5.*

Libertuſve ſenem delirum temperet. ——

Atque hinc *Cic. de Senect. Iſta ſimilis ſtultitia*, ait, *(quæ deliratio appellari ſolet) ſenum levium eſt, non omnium.* Ubi congrue admodum in hanc Phædri ſententiam, deliratio ſenum ſtultitia appellatur. L.

Riſit] Deriſit, irriſit, quod ſupra *Lib. 1. Fab. 29.* L.

Simul] Pro ſimulac: ut infra, *Fab. 16. Lib. 4. Fab. 5. & Fab. 13. Lib. 5. Fab. 5. & Fab. 7.* Exemplo *Ciceronis, Horatii*, aliorum. Ita & ſupra *Fab. 10. Lucerna allata ſimul aſpexit filium. Scheffer.*

Deriſor potius, quam deridendus Senex] Sic ſupra *Fab. 3. Naris emunctæ Senex, natura nunquam verba cui potuit dare.* Deriſor, eſt εἴρων, qualis & *Socrates* fuit. *Rittersh.*

Retenſum] Proprie de arcu, cui demptus eſt nervus; ejus oppoſitum, *Intenſus arcus*, vel, *Intentus*, ut eſt apud *Curtium*, de eo cui additus eſt nervus. Qui tamen differt plurimum ab eo, qui cum telo intenditur ad ictum, quod intelligunt, qui retenſos arcus viderunt. *Ovid. 2. Metamorph. Fab. 6.*

Exuit hic humero pharetram, lentoſque retendit.
Arcus, inque ſolo, quod texerat herba, jacebat.

Scheffer.

Media via] Sicut ſupra, *Lib. 2. Fab. 4. In media quercu. Scheffer.*

Sapiens] Philoſophe, per ironiam. *Rittersh.* Quia præceſſerat: *Quaſi delirum riſit*: Æſopum ſcilicet: deſumpſiſſe ex *Terentio* videtur: nam & apud ipſum in *Phorm. Act. 2. Sc. 3.* Ad hunc modum Phormio, cum dixiſſet Demipho: *Filium narras mihi, cujus de ſtultitia dici, ut dignum eſt, non poteſt*; ſubjicit: *at tu, qui ſapiens es, magiſtratus adi*, &c. *Scheffer.*

Expedi] Id eſt, expone, quid ſcilicet innuam hoc facto; ita ſolent de obſcuris, explicatuque difficilibus. Vide *Cicer. 5. de finib.* & alibi. *Scheffer.* Ita apud ICtum. in *l. 20. ff. de excuſat. Expedire litem de hereditate* dicitur. Item *Expediri bis inter litigantes l. 62. ff. de judic.* Et *Expidiendarum litium remedium l. 1. ff. de jurejur.* Inde tranſlata ſignificatione, *Expedire nomina* dixit *Cic. Lib. 16. Epiſt. ad Attic.* Id eſt, ſolvere æs alienum. Quo in genere loquendi poſitus eſt elegans ille jocus in Valerium Catonem, ſummum Grammaticum, qui creditori ſatisfacere non poterat, æriſque alieni diſſolvendi copiam non habebat, in quem Bibaculus, ut *Sueton. Lib. de Illuſtr. Grammat.* Refert, luſit his verſibus:

Mirati ſumus unicum magiſtrum
Summum Grammaticum, optimum Poëtam,
Omnes ſolvere poſſe quæſtiones:
Unum difficile expedire nomen.

L.

Concurrit populus. Ille ſe torquet diu,
Nec quæſtionis poſitæ cauſam intelligit.
Noviſſime ſuccumbit. Tum victor Æſopus.

Concur-

Concurrit] Studium videndi, audiendique donotat. *Scheffer.*

Torquet] Optime de iis, qui multo, ſed infelici labore in re difficili verſantur. *Cic. de Orat. Verbi controverſia jamdiu torquet Græculos homines.* Sed hic abſolute ponitur, quod notandum. *Scheffer.*

Poſitæ] Proprie: talia enim dicebantur *Poni*, *Cic. Tuſc.* 1. *Ponere jubebam, de quo quis audire vellet. Sen. Cap.* 49. *Sederem otioſus, & ejuſmodi quæſtiunculas ponens. Scheffer.* Et idem eſt quaſi dixiſſet propoſitæ, uſurpatum etiam illa ſignificatione hoc vocabulum in jure reperies, cum fingere, & quod barbare dicunt, *Ponere caſum*, exprimunt *l.* 12. §. *ſi quis. ff. de bon. libert. l.* 1. §. *inter. ff. de conjung. cum emanc. lib. l.* 14. §. *idem Labeo. ff. de religioſ.* Ut *Si ponas l.* 23. *ff. de inoffic. teſt. l.* 60. *ff. de condict. indeb. l. ult. ff. de Caſtr. pec.* Et *Poſueris l.* 35. §. *ult. ff. de excuſat.* Sic *Ponamus l.* 5. §. *domum. ff. de injur. l.* 82. *ff. de legat.* 1. *Si ponamus l.* 71. §. *ſi ponamus. ff. de fidejuſſor. l.* 19. *ff. ad Sc. Vellej.* Simpliciter. L.

Noviſſime ſuccumbit] Ultimo tandem. *Succumbit* abſolute, pro ſuperatur, velut in certamine, dum cauſam dicere non poteſt. *Scheffer.*

Victor Æſopus] Imo victus erat Æſopus, *Phædre*; nam profecto non eſt virile, recreare ſe inter pueros. Non ludus ad oblectationem inhoneſtus erat, ſed hic modus, ſcilicet ut *Poëta*, inquit:

> *Eſt modus in rebus, ſunt certi denique fines,*
> *Quos ultra citraque nequit conſiſtere rectum.*

At video *Ageſilai* regis illuſtre exemplum, & hoc objicies, ut tueri te poſſis; ſed etiam hic fruſtra es: non illic cum pueris ludebat vir, ſed cum liberis pater. Vides quam hæc longe alia ratio ſit. *Meurs.* Victor autem dicitur, quia quod ipſe poſuerat, alter interpretari non poterat. *Meurſii* objectiones noſtrum non feriunt, id quod & *Phraſcius* recte obſervat. *Scheffer.*

Cito rumpes arcum, ſemper ſi tenſum habueris.
At ſi laxaris, cum voles, erit utilis.
Sic luſus animo debet aliquando dari,
Ad cogitandum melior ut redeat tibi.

Cito rumpes arcum] *Apulejus Miles.* 1. *Arcum meum & ipſe vigor attendit, & oppido formido, ne nervus rigoris nimietate rumpatur. Rigalt.* Niſi me fallit memoria, etiam Amaſis Ægypti rex, eodem ſe argumento excuſavit, cum nimiæ remiſſionis argueretur à ſuis. Vide *Eraſmum* in proverbio: *Arcus tenſus rumpitur. Chil.* 4. *Cent.* 5. *Adag.* 77. Comparationem aliam arcus cum animo humano facit Mimus apud *Senecam* relatus:

> *Arcum intenſio frangit, animum remiſſio.*

Ubi intelligenda eſt nimia animi remiſſio, & ignavia. *Rittersh.*

Erit utilis] Eo uti poteris. Sic illud *Utilis*, ponit infra *Lib.* 4. *Fab.* 4. & *Fab.* 25. *Plauto*, & *Terentio* eſt *Utibilis. Scheffer.*

Dari] Dare animo luſum, eſt ſic dictum, ut dare populo ſpectaculum. *Plaut. Stich. Prol. Sticho ludus datur.* Vide ſupra, in *Prol. Scheffer.*

Ad cogitandum] *Sen. Lib.* 1. *Declam. Prolog. Omnibus quidem prodeſt ſubjectum animum relaxare; excitatur enim otio vigor, & omnis triſtitia, quæ continuatione pertinacis ſtudii adducitur, feriarum hilaritate diſcutitur. Nevel.* Unde *Horat. Carm. Lib.* 2. *Ode* 10.

> ——— *quondam Cithara tacentem*
> *Suſcitat Muſam, neque ſemper arcum*
> *Tendit Apollo.*

Ac propterea Achillem inter arma etiam Cithara ſe oblectaſſe legimus. Dixit etiam noſter ſupra in *Prol. ad Eutych.*

> *Animum relaxes, otium des corpori.*

Sed de hac relaxatione nec exempla, nec quæ de ea apud varios auctores extant jam corrado. L.

Melior]

Melior] Bonus ad cogitandum, eſt, facilis, promptus, aptus, utilis, imitatione Græca, de qua egimus in *Indice Æliani.* Quanquam & Latini ſic loquantur. *Liv. Lib.* 30. *Cap.* 1. *Bello quoque bonus habitus ad cetera. Scheffer.*

Redeat] Velut de expulſo per multiplices labores loquitur. Ita *Curt. Lib.* 3. *Cap.* 5. *Paulatim redeunte animo circumſtantes agnoverat.* De eo quem vis morbi ejecerat *Tac. Vit. Agr. Cap.* 3. *Nec dum redit animus.* De eo quem metus expulerat, vide ſupra. *Scheffer.*

FABULA

FABULA DECIMA QUINTA.

Canis ad Agnum.

INter capellas Agno balanti Canis,
Stulte, inquit, erras, non eſt hæc mater tua:
Oveſque ſegregatas oſtendit procul.

INter capellas] Videndus *Ælianus, περὶ ζώων ἰδιοτ. 5. Cap. 25. de Perdicibus. Caßiodor. Var. 11. Cap. 14. Rigalt.*

Stulte] Objurgantis eſt. *Scheffer.*

Erras] Proprie & eleganter quemadmodum nos belgice diceremus : **ghy zijt verdoolt :** atque ita hic vocabulum hoc quaſi vagari, vel aberrare à via uſurpatur. Sic *Tibull. Lib. 4.*

Qui miſer in campis mærens errabat Aleis.
At non per dubias errant mea carmina laudes.

Et apud eundem ibidem :

Ille per ignotas audex erraverit urbes.

Ita *Sen. de Tranquil. Cap. 12. Poſtero die erraturi per eadem illa veſtigia.* De vaga ardelïonum diſcurſatione loquitur, quale genus hominum deſcripſit noſter ſupra *Lib. 2. Fab. 5.* Sed quoniam pecudes errando, id eſt, vagando paſcuntur, errare etiam pro paſcere ponitur, ut apud *Virgil. 3. Eclog.*

Mille meæ Siculis errant in montibus agnæ.

Et *Horat. Epod. Ode 2.*

Aut in reducta valle mugientium
Proſpectat errantes greges.

L.

Segregatas] Ab hac grege capellarum ſejunctas, proprie. *Scheffer.*

Non

Non illam quæro, quæ cum lubitum eſt, concipit,
Dein portat onus ignotum certis menſibus,
Noviſſime prolapſam effundit ſarcinam:
Verum illam, quæ me nutrit admoto ubere,
Fraudatque natos lacte, ne deſit mihi.

Portat onus ignotum] Supra *Lib.* 1. *Fab.* 18.

Onus naturæ melius quo deponeret.

Gell. Lib. 12. *Cap.* 1. *Ne æquor illud ventris irrugetur, ac de gravitate oneris, & labore partus fatiſcat. Ovid. Lib.*2. *Amor. Eleg.* 13.

Dum labefactat onus gravidi temeraria ventris.
In dubio vita laſſa Corinna jacet.

Ennod. Panegyr. Theodor. Oneratæ fœtibus matres inter familias tuas, oblitæ ſexus, & ponderis, parandi victus cura laborabant. Pſyche Mileſ. 5. *Creſcentes dies, & menſes anxia numerat; & ſarcinæ neſcia rudimenta miratur. Arnob. Lib.*3. *Nomen virginitatis exponere, & genitricum pondera ſuſtinere.* Idem *Lib.*3. *Gliſcentibus per dies alvis, inteſtini ponderis moroſitate cunctari.* Sic *Matrum pondera Sidon. Lib.*4. *Epiſt.* 20. Vide *Tertull. Lib. de carne Chriſti Cap.*4. *Rigalt.*

Ignotum] Reconditum, nec unquam adhuc viſum. Num potius ſic vocat, ex ignoto, ac temere conceptum. *Scheffer.*

Prolapſam effundit ſarcinam] Cadendi, & labendi verbis de partione uti Latinos æque, ac Græcos Poëtas, ad *Oppianum* docui. Puto autem & *Tryphoninum ICtum* uſurpaſſe verbum excidere, cum de Areſcuſa ancilla agit, ſub hac conditione manumiſſa: ſi tres pepererit: *l.* 15. *ff. de ſtat. hom. Nec enim*, inquit, *natura permiſit, ſimul uno impetu duos infantes de utero matris excidere, ut ordine naſcentium incerto non appareat.* &c. Ubi tamen vulgati, libri omnes habent *excedere*: Sed videndum, ne ſit ἐμφατικώτερον *excidere*: Quod *Tryphoninum* ſcripſiſſe autumo. Profundendi verbo in hac notione uſus eſt *Tertullian. Lib. de carne Chriſti*: *Horres utique & infantem, cum ſuis impedimentis profuſum, utique & oblitum*: Ibidem paulo ante malim: *Vterum indies inoleſcentem*: Ubi vulgo: *Inſoleſcentem*: Inoleſcere, eſt creſcere, & augeri, at inſoleſcere ſuperbire. *Juvenalis* quoque de Meſſalinæ partu effundendi verbo uſus eſt:

—— *patruo ſimiles effunderet offas.*

Rittersh. Verba hæc plerumque de partu, maxime inauſpicato, & immaturo fœtu uſurpantur. *Ovid. in Ibin*:

Qui ſimul impuræ matris prolapſus ab alvo eſt.

Quanquam hic agnus ad matris negligentiam ſuamque infelicitatem potius reſpiciat. *Scheffer.*

Admoto] Præbito, porrecto, *Flor. Lib.* 1. *Cap.* 1. *Uber admovit infantibus. Scheffer.*

Fraudatque] Subducit eis aliquid, privat eos lacte; ita *Plautus* & alii, vide infra *Lib.* 4. *Fab.* 19. *Scheffer.*

Tamen illa eſt potior, quæ te peperit. Non ita eſt.
Unde illa ſcivit, niger an albus naſcerer,
Age porro, ſciſſet, cum crearer maſculus,
Beneficium magnum ſane natali dedit,
Ut exſpectarem lanium in horas ſingulas.

Potior]

Potior] Juris reſpectu, vult enim plus deberi iis, à quibus naſcimur, quam à quibus alimur. *Curt. Lib.* 4. *Cap.* 1. *Statuunt neminem eſſe potiorem, quam Abdolonymum quendam. Scheffer.*

Non ita eſt] Verba agni, refutantis ſententiam canis. *Scheffer.*

Niger an albus naſcerer] Ex Proverbio: *Albus, an ater ſis neſcio.* Utitur eo & *Cicero Philip.* 2. & *Apulejus in Apologia.* & *Catullus in Cæſarem*, & *B. Hieronymus in Helvidium.* Vide *Eraſm. Chil.* 1. *Cent.* 6. *Adag.* 99. Ad hanc formam *Plautinum* illud dictum eſt: *Nullius coloris aliquem noſſe. Rittersh. Catulli* imitatio, unde illud de Cæſare: *Nolle ſe ſcire, albus an ater homo eſſet. Fab.* Vult autem ſtatim à partu deſeruiſſe, ac ne reſpexiſſe quidem. *Scheffer.*

Age porro] Formula eſt adhortantis, per ſe ſubſiſtens, quæ nulla ratione cohæret cum ſequentibus. *Cic. de Invent.* 2. *Age porro, quid, ſi ipſi velint judices adſcribere, paſſuruſne ſit populus?* Adde quæ prolixe notat in *Terentii Chreſtom*, Ampliſſimus *Boeclerus. Scheffer.*

Sciſſet] Eſt conceſſivum, demus, faciamus ſciviſſe, etiamſi ſciviſſet; quid ex eo ad me commodi? *Scheffer.*

Cum crearer] Vult reddere rationem, quare exſpectare in dies lanium debuerit, ſcilicet, quia creatus eſſet maſculus. Nam hos quidem parare in cibum, feminas autem ad augendam prolem vivas ſervare ſolebant, ſicut hodieque receptum eſt. *Scheffer.*

Beneficium magnum ſane] Ironice. *Rittersh.* Ego puto verba eſſe Canis, interrumpentis ea, quæ dicturus erat Agnus. Quaſi diceret, quid tu vis dicere de ſexu tuo? Quantum eſt beneficium, quod es factus maſculus, non femina? ſequitur mox Agni reſponſio. *Scheffer.*

In horas] Ita *Cicero commutari in horas*, in *Epiſt. ad Attic. Scheffer.*

Cujus poteſtas nulla in gignando fuit,
Cur hac ſit potior, quæ jacentis miſerita eſt,
Dulcemque ſponte præſtat benevolentiam?

Cujus] Rurſum hæc ſunt verba canis, urgentis, non fuiſſe in poteſtate matris, feminam vel maſculum producere. *Scheffer.*

Quæ jacentis] Notat miſerum deſerti à matre agni ſtatum, quaſi diceret, dedit vitam, ſed ut eriperet iterum per crudeliſſimam ſuam negligentiam, dum jacentem me ne reſpicit quidem. Sic τὸ *Iacere*, elegantiſſime uſurpat; *Ovid. Lib.* 15. *Metamorph. Verſ.* 221.

> *Editus in lucem jacuit ſine viribus infans.*

Scheffer.

Dulcemque ſponte] Nimirum è mamma hac ſugendum præbuit. *Clem. Alexandrin. Pædag.* 1. Πηγὴ τροφῆς τὸ γάλα· ᾧ δὴ καὶ γυνὴ θήλη τεκοῦσα ἀληθῶς καὶ μήτηρ. δι' οὗ καὶ φίλτρον εὐνοίας προσλαμβάνει. *Gell. Lib.* 12. *Cap.* 1. *Macrob. Lib.* 5. *Saturnal. Cap.* 11. *Rigalt.* Proprie autem dixit *Dulcem*, quaſi de affectu parentum erga liberos. Sic *Dulciori nomine quam filii, nepotes noſtros appellare non poſſumus. l.* 220. §. *ult. ff. de Verb. Sign.* Et *Dulces liberi* apud *Virgil. Lib.* 3. *Georgic.* Supra quoque *Fab.* 8.

> *Dulcemque in ambos charitatem partiens.*

De liberis loquitur, & *Horat. Epod. Ode* 2.

> *Quod ſi pudica mulier in partem juvet*
> *Domum atque dulceis liberos*

Idem *Carm. Lib.* 3. *Ode* 23.

> ——— *aut dulcis alumni.*

Ad quem locum vetus Interpres: *Alumni*, id eſt, *Nati, quos nutritionis affectio commendat, & dulces facit, ut Juvenalis:*

> *Interea dulces pendent circum oſcula nati.*

Valer. Max. Lib. 5. *Cap.* 5. *Chara uxor, dulces liberi jucundi amici.* Ac plane nihil dulcius naturam nobis liberis noſtris reliquiſſe ſcite & eleganter dixit *Cic.* 3. *in Verr.* Ita *Dulciſſima filia mea l.* 32. §. *idem cum. ff. de aur. & arg. leg.* Γλυκυτατη

μοῦ

μοῦ θυγατρί. *l.* 34. §. 1. *ff. de legat.* 2. *Curt. Lib.* 5. *Olympiadi dulciſſimæ matri. Dulciſſima patria l.* 101. *ff. de legat.* 3. *Dulciſſimi filii l.* 88. §. *quæ marito. ff. de legat.* 3. *Fratres l.* 78. §. *dulciſſimis. ff. de legat.* 2. Et pluribus aliis locis. L.

Sponte] Ultro: ſic *Sponte, & nulla neceſſitate cogente l.* 3. §. 10. *ff. de negat. geſt. Spontanea voluntate l.* 2. *C. de pact.* Itaque *Sponte*, & *Coactus* opponuntur *l.* 9. *& l.* 45. *ff. ad Sc. Trebell.* L.

Facit parentes bonitas, non neceſſitas.
His demonſtrare voluit auctor verſibus,
Obſiſtere homines legibus; meritis capi.

Facit parentes bonitas] *D. Ambroſ.* 1. *de Offic. Illi neceſſitate diliguntur, quæ non ſatis idonea, atque diuturna eſt ad perpetuitatem diligendi magiſtra. Rigalt.* In hanc ſententiam *Terentius* alicubi dixit: *Ego illi conſiliis pater ſum.* Et ſimili fere modo ICtus. in *l.* 5. *ff. ad leg. Pomp. de Parricid. Patria poteſtas in pietate debet, non in atrocitate conſiſtere.* Alias pater in reſpectu ad filium dicitur qui eum procreavit, ſive legitimo matrimonio, ſive etiam vulgari coitu. Sed in matrimonio *Pater* is dicitur, *quem nuptiæ demonſtrant l.* 5. *ff. de in jus voc. Iſidor. Lib.* 9. *Origin. Cap.* 7. *Pater eſt à quo naſcitur initium generis: itaque is paterfamilias vocitatur. Pater autem dictus eo, quod patratione peracta filium procreet. Patratio enim eſt rei Venereæ conſummatio. Lucret.*

Et bene patra patrum. ———

Verum hallucinatur *Iſidoris. Lucretio* enim ex cujus *Lib.* 4. hic verſus petitus eſt, nunquam hoc monſtrum verbi *Patra* in mentem venit, ſed apud eum ſcriptum eſt:

Et bene parta patrum fiunt anademata mitræ.

L.

Neceſſitas] Naturæ ſcilicet; ſimiliter alicubi *Cicero*; congruit nonnihil cum Fabulæ hujus argumento diſputatio Phavorini apud *Gellium*, de ſobole non tantum parienda à matre, ſed etiam lactanda. *Rittersh.* Sane quin reſpiciat ad neceſſitatem aliquam edendi conceptum ſemel partum, nihil ambigo, maxime cum præcedat de effuſa ſarcina. Neſcio tamen quomodo elegantior videatur oppoſitio, ſi per *Neceſſitatem*, hic neceſſitudinem, & propinquitatem ſanguinis intelligamus, quomodo hac voce uſus eſt *Cicero* in *Orat. pro Sylla*, aliiſque locis. *Scheffer.*

Obſiſtere homines legibus] Nam ut Poëta ait:

Nitimur in vetitum ſemper, cupimuſque negata.

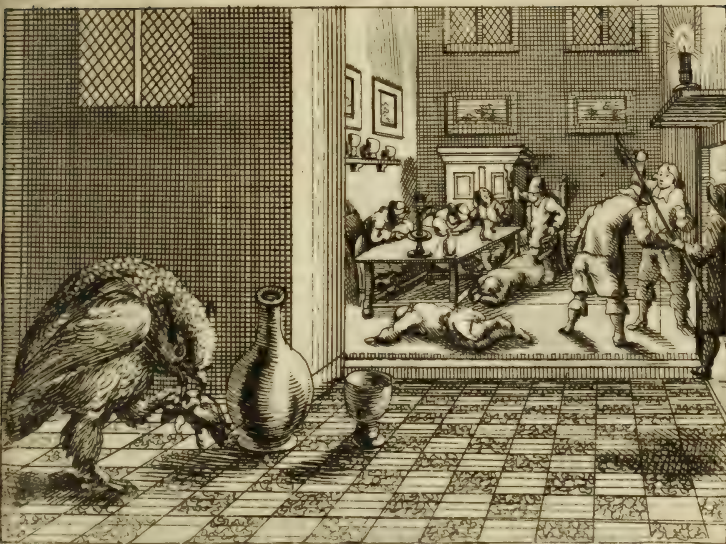
Huc pertinet *Pauli* ſententia *Lib.* 4. *Tit.* 5. *Meritis liberos, quam pactionibus adſtringi placuit.* Idem ex reſponſo quodam *Papiniani* refert *Juſtinianus* in *l.* 35. *ſi quando C. de inoffic. teſtam. Meritis magis filios ad paterna obſequia provocandos, quam pactionibus adſtringendos. Rittersh.* Obſiſtere autem eſt repugnare, adverſari; leges, jura ſunt, quale illud ſanguine junctos, parentes, & liberos ſe mutuo debere amare. *Scheffer.*

Capi] Trahi in obſequium & amorem, eleganter de efficacia beneficiorum. *Scheffer.*

FABULA

FABULA DECIMA SEXTA.

Cicada, & Noctua.

HUmanitati qui ſe non accommodat
Plerumque pœnas oppetit ſuperbiæ.
Cicada acerbum Noctuæ convicium,
Faciebat, ſolitæ victum in tenebris quærere,
Cavoque ramo ſomnum capere interdiu.

A*Ccommodat*] Accomodare ſe humanitati, dictum, ut apud *Ciceronem*: *Accommodare orationem auribus multitudinis*, pro ex voluntate humanitatis vitam, moreſque ſuos regere. *Humanitas*, eſt ea amabilitas, qua ſtudemus ad ſocietâtem mutuam ſervandam, alter alteri placere. *Scheffer.* Nam ut *Agell. Lib.* 13. *Cap.* 15. ſcribit, ſignificat φιλανθρωπίαν, & dexteritatem quandam, benevolentiamq; erga omnes homines promiſcuam, Sed & verbo hoc, facilitas, manſuetudo, lenitas, comitaſque ſignificatur. *Sen. Epiſt.* 88. *Humanitas, vetat ſuperbum eſſe adverſus ſocios, vetat avarum: verbis, rebus, affectibus, comem ſe, facilemque omnibus præſtat: nullum alienum malum putat, bonum autem ſuum id maxime, quod alicui bonum futurum eſt, amat.* Ita apud ICtos noſtros: *Humanitatis intuitu l.* 48. §. *ult. ff. de fidejuſſor. l.* 31. *ff. de novat. l.* 5. *ff. de bon. damnat. l.* 4. *ff. de manum. teſt. Humanitatis gratia obtinendum eſt. l.* 68. *ff. de aquir. vel omitt. hær. l.* 16. *ff. de compenſat. Humanitatis rationi congruum eſt l.* 12. §. *Codicilli ff. de captiv.*

O &c

& poſtlim. rev. Pro ſua humanitate D. Marcus hanc rem temperavit, *l.* 31. *ff. de leg. Cornel. de falſ.* Sic & *Humanitatis ſententia*, *l.* 3. *ff. de decurion. Humanitatem habet ſententia*, *l.* 7. §. *ult. ff. de dol. mal. & met. except. Humanitatem exhibere l.* 1. §. *ait Prætor. ff. de poſtul. Humanitate ſuggerente l.* 1. *ff. quand. appell. l.* 13. *ff. de Lib. & poſth.* §. 7. *Inſt. de legit. agnat ſucceſ.* Alio plane ſenſu humanitas pro humana infirmitate, ſorte, conditione ſumitur. Ut *Habebitur ratio humanitatis l.* 38. §. *ult. ff. ex quib. cauſ. maj. l.* 6. & *l.* 14. §. *ſed interdum. ff. de relig.* Sic *Communem humanitatem Cic. pro Flac.* & *Pro Sulla*, dixit. Idem *Pro Roſc. Amer. Magna eſt vis humanitatis*, id eſt, ſenſus humani. Unde *humanitus*, Id eſt humanæ neceſſitatis, vel mortalitatis caſu. Ita in *l.* 30. §. *ab heredibus. ff. de adim. legat.* Si *aliquid mihi in vita humanitus acciderit.* Et §. *ult. d. l. Si quid ei humanitus contigerit*, id eſt, *ſi quid humanum*, contigerit, ut *l.* 26. *ff. depoſ. Cic.* 1. *Philip.* Et ſi *Quid mihi humanitus accidiſſet.* Alia hujus vocis teſtimonia pete ex *Nonio Marcello.* L.

Pænas oppetit] Ut *Opetere mortem*, ſed illud non memini alibi legere. *Rittersh.* Et ſane ſic *oppetere peſtem*, dixit *Cic. in Tuſcul.* 1. *Scheffer.*

Cicada acerbum] Omnino in hanc rem legenda *Libanii* Sophiſtæ declamatio, *κατὰ γυναικὸς λαλιᾶς*, maxime *pag.* 19. & *ult. Rigalt.*

Faciebat.] Plane ad hunc modum & *Ovidius* de cicadis in *Epiſt. ad Piſonem:*

> *Stridula cùm rapido faciunt convicia ſole.*

Terent. Adelph. Act. 2. *Sc.* 1. *Ante ædes non feciſſe erit melius hic convitium.* Ubi vide *Gujetum. Scheffer.*

Ramo] Repete *in* ex præcedentibus. *Scheffer.* Hæc autem ſumma convixii, Noctuæ à Cicada facti, videtur fuiſſe, quod ſcilicet ſolita eſſet in tenebris victum quærere, & interdiu cavo in ramo ſomnum capere, atque ita naturæ ordinem invertere. L.

Rogata eſt ut taceret: multo validius
Clamare cœpit: rurſus admota prece,
Accenſa magis eſt. Noctua ut vidit ſibi
Nullum eſſe auxilium, & verba contemni ſua,
Hac eſt aggreſſa garrulam fallacia.

Admota] Eleganter, velut de machina, ad exponendum ardorem, & ſtudium precantis. *Curt. Lib.* 5. *Cap.* 10. *Preces deinde ſuppliciter admotæ*, &c. Prece autem in ſingulari poſuit, exemplo *Terentii*, atque aliorum. *Lactant. Lib.* 1. *Cap.* 7. *Item rurſus cum precem in Apollinem Smyntheum rogatus expromeret.* Sic enim, non *preces*, uti eſt in editis, legendum, ut oſtendam in meis *Adverſariis* ex *Cæſarauguſtano* Codice. *Scheffer.* Et ſic Imp. in *l.* 10. *C. de rei vind. Id quod in precem contuliſti.* Et ſimiliter, *ea quæ in prece contuliſti l. ult. C. ſi min. ſi maj.* Hic autem *admovere precem*, eſt ſupplicane, quod in Jure etiam dicitur *preces fundere*, ut in *l.* 5. *C. de rer. permut. l.* 5. *C. de donat. l.* 17. *C. de rei vind.* Sic & *Componere preces*, & *mentiri in precibus*, accipe apud *D. Auguſt. Tract.* 7. *in Cap.* 1. *D. Joan.* Optime autem hic primo rogat, deinde ſupplicando preces admovet. L.

Accenſa] Irritata, concitata ad cantandum: abſolute. Quomodo *Virgilius*, quanquam ſenſu diverſo, *Lib.* 4. *Æneid.*

> ——— *Et ſic accenſa profatur.*

Scheffer.

Sibi nullum eſſe auxilium] In oratione ſua, contra clamorem Cicadæ: ſimpliciter poſuit, in reſpectu fortaſſis ad illud *Plauti in Epid. Act.* 5. *Sc.* 2. *Auxilium mihi & ſuppetiæ ſunt domi. Scheffer.*

Dormire

Dormire quia me non ſinunt cantus tui,
Sonare Cithara quos putes Apollinis,
Potare eſt animus Nectar, quod Pallas mihi
Nuper donavit. Si non faſtidis, veni,
Una bibamus. Illa quæ ardebat ſiti,
Simul cognovit vocem laudari ſuam,
Cupide advolavit; Noctua egreſſa è cavo,
Trepidantem conſectata eſt, & leto dedit,
Sic viva quod negarat, tribuit mortua.

Sinunt] Id eſt, permittunt: ita *Terentius: Sine me pervenire quo volo.* Et *Sinere frui fundo* apud ICtum. in *l. 2. ff. de ann. legat. Sinere uti frui. l. 30. §. 1. ff. de leg. 3.* In lege locationis qua ſcriptum erat, REDEMPTOR SILVAM NE CÆDITO, NEVE QUEM CÆDERE SINITO, verbum *ſinendi* hanc habere ſignificationem *Ulpianus* ſcribit; ut non tantum redemptor ſi quem caſu cædentem videat prohibeat, ſed uti curet, & det operam ne quis cædat. *l. 30. ff. locat.* L.

Sonare] Sic *Horat. 2. Carm. 13.*

Et te ſonantem plenius aureo
Alcæe, plectro dura navis.

Sonare plectro, ſicut hic, ſonare Cithara Etiam *cantus tui ſonant*, pro tu cantans ſonas, ſimile illi apud *Fabium: Cantus hortatur remiges. Scheffer.*

Potare] Bibere largius, per hilaritatem animi ex cantu, ſicut ſolet fieri. *Scheffer.* Ita *Plaut. Pſeud. Act. 5. Sc. 2. Veni mecum potatum.* Et *Ovid. Lib. 3. Art. Amat.*

Aptius eſt deceatque magis potare puellas
Cum Veneris puero non male Bacche facis.

Horat. Carm. 1. Ode. 20.

Vile potabis modicis Sabinum
Cantharis. ———

Hinc *potus*, ebrius, qui abunde potavit. *Cic. Treb. Lib. 7. Itaque etſi domum bene potus, ſeroque redieram, tamen id caput ubi hæc controverſia eſt notavi. Ovid. Lib. 3. Faſtor.*

Occurrit nuper, viſa eſt mihi digna relatu
Pompa, ſenem potum pota trahebat anus.

Et *Horat. Lib. 4. Carm. Ode 13.*

Ludisque & bibis impudens
Et cantu tremulo pota cupidinem
Lentum ſollicitus. ———

L.

Eſt animus] Ita Eleganter loquebantur quemadmodum etiam *Ovid.* in *princip. Metamorph.*

In nova fert animus mutatas dicere formas
Corpora. ———

L.

Nectar quod Pallas] Minerva nimirum avi ſuæ, quam in tutela habebat, potum illum Deorum dono miſerat, die credo natali ſuo, quo ſe Noctua invitaret largius. *Rittersh.*

Si non faſtidis] Scilicet, Nectar illud; formula humanitatis, & civilis elegantiæ. *Scheffer.*

Ardebat] Notat ſitis magnitudinem, ex cantione diuturna, uſurpaturque de perſona, quod obſervandum. *Claudianus* pariter *Lib. 1. Vers. 104.*

——— *totumque exhauſerit Hermum,*
Ardebit majore ſiti. ———

Scheffer.

Tribuit] Nempe ſilentium, & canendi pauſam ut faceret. *Rittersh.*

FABULA DECIMA SEPTIMA.

Arbores in Deorum Tutela.

OLim quas vellent eſſe in tutela ſua,
Divi legerunt arbores. Quercus Jovi,
Et Myrtus Veneri placuit; Phœbo Laurea:
Pinus Cibelæ: Populus celſa Herculi.

O*Lim quas vellent*] Hanc *Phædri* Fabulam prorſus imitatus eſt *G. Faërnus Fab. de Jove, & Minerva.* Eamque eleganter imitatur *Martial. Lib.* 1. *Epigr.* 77.

O mihi curarum pretium non vile mearum,
Flacce, Antenorei ſpes, & alumne Laris.
Pierios differ cantuſque choroſque ſororum:
Æs dabit ex iſtis nulla puella tibi.
Quid petis à Phœbo? nummos habet arca Minervæ
Hæc ſapit, hæc omnis fenerat una Deos.
Quid poſſent ederæ Bacchi dare? Palladis arbor
Inclinat varias pondere nigra comas. &c.

Ædeſium Cappadocem ex *Iamblichi* ſchola reverſum objurgabat pater, quod Philoſophiam, non ſaginantem artem didiciſſet: Πλοῦτος δὲ οὐκ ἐστὶν τῷ γένει πολύς. καὶ ὅγε πατὴρ αὐτὸν ἐκπέμψας ἐπὶ παιδείαν χρηματικὴν, ἐκ Καππαδοκίας ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα· εἶτα ἐκδεχόμενος, ὡς θησαυρὸν ἐπὶ τῷ παιδὶ εὑρήσων.
ἐπεὶ δὲ

ἐπειδή ποτε ἐπανελθόντος φιλοσοφοῦντα ἤσθετο, τῆς οἰκίας ὡς ἀχρεῖον, ἀπήλαυνε καὶ ἐκδιώκων, τί ἔφη φιλοσοφία ὠφελεῖ. &c. *Eunap.* *Ædes. Rigalt. Lucian.* Περὶ θυσιῶν. τοιγαροῦν καὶ οἱ ἄνθρωποι συνῳδοὶ, τούτοις καὶ ἀπόλουθα περὶ τὰς θρησκείας ἐπιτηδεύουσι. καὶ πρῶτον μὲν ὕλας ἀπετέμοντο, καὶ ὄρη ἀνέθεσαν, καὶ ὄρνεα καθιέρωσαν, καὶ τὰ φυτὰ ἐπεφήμισαν ἑκάστῳ Θεῷ. Arbores vero Diis dicatas, plures adfert *Virgil. Eclog.* 7.

Populus Alcidæ gratiſsima, Vitis Jaccho,
Formoſæ Veneri Myrtus, ſua Laurea Phœbo.

Nevel. Vide *Plutarchum* in *Coriolano. Scheffer.*

Quercus Jovi] *Plinius* Jovi Eſculum tribuit *Lib.* 12. *Cap.* 1. *Arborum*, inquit, *genera, numinibus ſuis dicata, perpetuo ſervantur: ut Jovi Eſculus, Apollini Laurus, Minervæ Olea, Veneri Myrtus, Herculi Populus*, &c. *Rittersh.*

Pinus Cibelæ] Scribendum *Cybelæ*. Ut infra, *Lib* 4. *Fab.* 1. *Galli Cybeles*. *Catullus* quoque in *Galliambo* nunc producit me diam, nunc corripit. *Rittersh.* Aliter *Faërnus*:

Pinum humidi tridentifer rector Sali.

Meurs. Miror equidem *Schoppium*, qui tam libenter *Phædrum*, etſi fruſtra, imperitiæ circa modulum ſyllabarum reprehendere ſolet, non hunc quoque locum reprehendiſſe; id enim & ſua ſolenni confidentia facere poterat, & *Servij* auctoritate fretus, qui duobus locis (neſcio an etiam pluribus) ſecundam in Cybele brevem eſſe affirmat. Sed errat *Servius*, & qui ejus auctoritate locum hunc *Phædri* ſollicitare velint. Namque ut teſtimonia veterum nunc quidem omittam, nec *Servius*, nec vulgus doctorum, ſatis commeminiſſe videntur, quæ ſit liquidarum literarum natura. Quippe ſyllabam per ſe brevem efficere longam poſſunt, & è contra. Inde eſt quod apud *Homerum* μέλος producitur, *Hymno in Mercurium* (ſi tamen illud poëma *Homeri* eſt; certe antiquiſſimum eſt) & ἐλώρια primo *Iliados* Contra autem duo *LL.* corripi apud *Comicum*; in ſede non ambigua ſcio, & quod æque incredibile videatur, *N.* & *T.* in eadem ſyllaba corripiebant veteres, ut in *Trecentos*, & *Trecentis* probari poteſt, apud veterem *Comicum*. Sed quod nec magiſtri fortaſſe, nec magiſtelli haud dudie probabunt, prior ſyllaba in ἔργον, ob naturam ſcilicet τοῦ ρ, brevis apud *Menandrum* occurrit. Verſus ſunt ſanctiſſimi, & Socrate ipſo plane digni:

Ὁ γὰρ Θεὸς βλέπει σε, πλησίον παρών.
Ὃς ἔργοις δικαίοις ἥδεται, κ' οὐκ ἀδίκοις.

Id eſt, eodem metri genere:

Namq; ille te aſpicit Deus, tibi ad latus,
Cui juſta cordi facta, non injuſta, ſunt.

Quoquo te vertas, verſum metiri aliter non potes, quam quo modo metiendum dico. Quia autem dixi modo ſecundam in *Trecentos*, correptam olim quoque fuiſſe, idque ſcio multis minus credibile viſum iri, placuit hic adducere verſus illos Solonis, qui apud *Plutarchum* leguntur; unde apparebit, idem in ἀφέντων olim quoque factitatum fuiſſe:

Εἴην δή ποτ' ἐγὼ Φολεγάνδριος ἢ Σικινήτης, &c.
Ἀττικὸς οὗτος ἀνὴρ τῶν Σαλαμῖν' ἀφέντων.

Ibi vir doctiſſimus, & magni parentis, magnus filius, novam lectionem commentus eſt, ſcilicet Σαλαμιναφετῶν, fruſtra; nam ad eandem obſervationem debet referri hic Solonis locus, quæ circa naturam τῶν ὑγρῶν γραμμάτων facta fuit ſuperius. Ab eadem ratione in ἐνήρετμος apud *Æſchylum* in *Perſis* penultima brevis eſt, ut prima in πυκνηρον apud *Ariſtophanem* in *Avibus Pag.* 535. Editionis minoris Marianæ. Hæc obiter ſcribenda exiſtimavi, ne, ubi ad veteres ſcriptores ventum eſt, & de illorum carminibus fertur judicium, quidquam temere facias, neque porro ita magiſtellorum regulis ſervias, ut non, alias quoque eſſe memineris. Καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα. Quæ ſi quis aſpernabitur, vereor ut argumentum in ſe prodat τῆς ἀπειροκαλίας. *Fab.* De Pinu alias ſacrata Cybelæ vide *Meurſii Arboretum Sacrum Cap.* 15. *Scheffer.*

Minerva admirans quare ſteriles ſumerent,
Interrogavit; cauſam dixit Jupiter:
Honore fructum ne videamur vendere.
At mehercule, narrabit quod quis voluerit,
Oliva nobis propter fructus eſt gratior.

Admirans] Abſolute, ita infra *Lib.* 4. *Fab.* 16.

Mirati, ſibi legatos non revertier.

Cic. ad Attic. Cap. 6. *Admiratus ſum, quod nihilominus tua manu ſcripſiſſes. Scheffer.*

Cauſam dixit] Elliptice, pro cauſam eſſe dixit, ita ſupra: *Cauſa ſed non dicitur. Scheffer.*

Honore fructum] Senſus hujus loci is eſt: elegimus arbores nullos ferentes fructus, ne videamur, ſi quando in arboribus homines nos honorant, vendere fructum illarum arborum pro honore, & honorem velut pecuniam pro fructu recipere. *Scheffer.*

At Mehercule] Verba ſunt Minervæ refutantis Jovem. *Scheffer.*

Narrabit] Proprie, velut de re, ad ſe nihil pertinente, *Donat.* ad *Terent. Andr. Act.* 4. *Sc.* 3. *Narrare aliena, quæ nobis non ſunt neceſſaria dicimur.* Eſt autem formula ſecure ſpernentis aliorum judicia. *Scheffer.* Atque hæc formula Belgico etiam noſtro idiomate effertur: **Elck magh ſeggen wat hy wil.** L.

Tunc ſic Deorum Genitor, atque hominum Sator:
O nata, merito ſapiens dicere omnibus,
Niſi utile eſt quod facimus, ſtulta eſt gloria.
Nihil agere, quod non proſit, Fabella admonet.

Niſi utile eſt] Eleganter *Lucilius*: *Hunc laborem ſumas, laudem qui tibi ac fructum ferat.* Non tamen omnia ad utilitatem referenda, aut hoc modulo metienda ſunt. *Rittersh.* Reddit rationem cur dicatur ſapiens: nempe ſicut paſſim docet *Ariſtoteles*, boni alicujus cauſa agunt, ſapientes, quicquid agunt. Ergo ſequitur ſtultum eſſe, gloriam captare ex facto, quod nullam plane habet utilitatem. Puto dictum eſſe optimum. *Scheffer.*

Nihil agere] Infra: *Lib.* 4. *Fab.* 22.

Nihil agere quod non proſit, Fabella indicat.

Rigalt. Eſtque idem quod docuit *Petron.* in *Satyr.* *Et ideo*, inquit, *ego adoleſcentulos exiſtimo in ſcholis ſtultiſſimos fieri, quia nihil ex iis quæ in uſu habemus, aut audiunt, aut vident.* L.

FABULA

FABULA DECIMA OCTAVA.

Pavo ad Junonem de Voce Sua.

PAvo ad Junonem venit, indigne ferens
Cantus Luſcinii quod ſibi non tribuerit:
Illum eſſe cunctis avibus admirabilem,
Se derideri, ſimul ac vocem miſerit.

PAvo ad Junonem] *Camerarius p.* 195. *Rigalt.*

Cantus Luſcinii] Luſciniis, φιλόμουσος, καὶ φιλόδοξος *Ælian. Lib.* 5. Περὶ ζώων ιδ'. *Cap.* 38. *Rigalt.* Nota, Luſcinius dicitur hic, quæ vulgo tantum Luſcinia, hoc quoque ſingulare *Phædrus* habet. *Rittersh.* Luſcinius, & Luſcinia, Simius, & Simia, Galeritus, & Galerita, apud *Varronem.* Quod autem exiſtimat *Ritterhuſius* apud unum *Phædrum* reperiri has voces, fallitur: Nam apud *Senecam Epiſt.*76. Ex quinque Palatinis Codd. legitur, *Habet vocem; ſed quanto dulciorem, mobilioremque Luſcinii. Fab.* Ego video & in Gloſſis ita ſcribi, quanquam ibi extet *Luſcinus*, quod puto eſſe pravum. Niſi forte ſicut *Luſcinam*, dixere pro *Luſcinia*, quod itidem ibi reperitur, ſic & *Luſcinum*, pro *Luſcinio. Scheffer.*

Avibus admirabilem] Admirabilis alicui, ſicut amabilis, venerabilis, & id genus. *Scheffer.*

Miſerit] Pro emiſerit, vocem ediderit, dictum ſupra. L.

 Tunc,

Tunc, conſolandi gratia, dixit Dea:
Sed forma vincis, vincis magnitudine;
Nitor Smaragdi collo præfulget tuo,
Pictiſque plumis gemmeam caudam explicas.

Nitor Smaragdi] *Piſides Coſmurgia:*

Ὢ πῶς ἰδών τις τὸν ταὼν μὴ θαυμάσει
Τὸν χρυσὸν ὡς σάπφειρον ἐμπεπλεγμένον
Καὶ τὴν πτερωτὴν ἐν σμαράγδῳ πορφύραν,
Καὶ πολυμερεῖς συνθέσεις τῶν χρωμάτων,
Ὅλας ἀσυγχύτους τε καὶ μεμιγμένας.

Phyle:

Λειμὼν γάρ ἐστιν ἡ γραφὴ τῶν ἀνθέων,
Χρυσὸς δὲ λεπτὸς ἐγχυθεὶς τῇ πορφύρᾳ
Σμάραγδον ἁγνὸν ἐμφυτεύει τῇ κράσει.
Καὶ σύνθετον φῶς, καὶ πτερωτὴν αἰθέριον,
Ἀκτῖσι φυσικαῖς μειδιῶσαν σύντισι.

Theophylactus Simocata in Epiſt. Τὸ μηδικὸν ὄρνεον ὁ ταὼς, καὶ τῶν μήδων τὴν ὑπερηφανίαν κεκλήρωται, μέγα τι καὶ ὑπέρογκον ἐπὶ τῷ κάλλει φρονῶν. τούτου καὶ τὴν θηλείαν ἐπλάσθαι δοκεῖ. τὸ πτερὸν τοιγαροῦν οἷα δὴ κόμην ἀνίστησι καὶ περιφανέστατόν τε τοῖς ὁρῶσι κάλλος παρέχεται, καὶ κυκλικὸν ἀπεργάζεται σχῆμα, καὶ τὸν οὐράνιον εἰκονίζεται κόσμον, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῦ πτεροῦ τὴν τῶν ἄστρων διακόσμησιν ἀναπλάττεται, καὶ τοῦτο μὲν μηδικὸν ὄρνεον ἦθος φιλόκαλον. *Tertull. Lib. de Pallio Cap.* 3. *Pavo, pluma, veſtis, & quidem de Cataclitis: imo omni Conchylio depreſſior, qua colla florent, & omni patagio inauratior, qua terga fulgent: & omni ſyrmate ſolutior, qua caudæ jacent.* &c. *Rigalt.* Et *Smaragdus* quidem in *l.* 21. *ff. de aur. & arg. leg.* & *l. ult.* §. *ſpecies. ff de publican. l.* 1. *nulli lic. in fren. Lib.* 11. *Cod.* Gemma eſt viridis coloris, de qua poſt *Plinium* multis verbis agit *Iſidor. Lib.* 16. *Etymolog. Cap.* 7. L.

Gemmeam] Quomodo *Plinius* alicubi, *Rotunditatem gemmeam* dixit, *Gemmatam caudam* vocavit *Statius*. *Scheffer.* Et *Martialis* de Pavone:

Miraris quoties gemmatas explicat alas,
Et potes hanc ſævo tradere, dure, coco.

Nevel.

Quo mi, inquit, mutam ſpeciem, ſi vincor ſono?
Fatorum arbitrio partes vobis ſunt datæ:
Tibi forma; vires Aquilæ; Luſcinio melos;
Augurium Corvo, læva Cornici omina;
Omnes quæ propriis ſunt contentæ vocibus.

Quo mi] Supple, *Dii dederunt*, inquit, *Pinarius*. Recte illud *Quo*, integre eſt *Quo fine*. Eſt autem formula indignantis, quæ dimidia tantum ſui parte profertur. *Horat. Lib.* 1. *Carm.* 5. *Quo mihi fortuna, ſi non conceditur uſus.* *Cic.* 4. *Verr. Martis vero ſignum quo mihi, pacis auctori.* *Propert.* 4. *Eleg.* 3.

Nam mihi quo, Pœnis ſi purpura fulgeat oſtris?

Adde

Adde *N. Heinſ. ad Heroid. Carm. 2. Verſ.* 53. & 4. *Verſ.* 167. *Scheffer.*

Partes] Abſolute poſuit, vult autem, cuilibet ſuam & peculiarem tributam eſſe partem. *Scheffer.*

Tibi forma] *Sen. Epiſt.* 77. *Valet & Leones, formoſus eſt, & pavones. Nevel.*

Læva cornici omnia] *Virgilius*:

> *Sæpe ſiniſtra cava prædixit ab ilice cornix.*

Rittersh. Ut à læva ſedens faciat bona omnia. *Cic. de Divinat.* 2. *A dextra corvus, à ſiniſtra cornix facit rata. Scheffer.*

Noli adfectare, quod tibi non eſt datum,
Deluſa ne ſpes ad querellam recidat.

Noli adfectare] Quia:

> *Amittit merito proprium qui alienum adpetit.*

Ut ſupra dixit, *Lib.* 1. *Fab.* 4. Exemplo ſit Camelus, qui, ut eſt in Fabulis, cornua Jovem poſcens, auribus quoque privatus eſt. Obſervanda hic ſimul ſententia *Homerica*, uni Deum non omnia tribuiſſe, ſed aliis alia, & diverſa dona contribuiſſe:

> Ο῎υτως ὀ πάντεσσι Θεὸς χαρίεντα δίδωσιν
> Α᾽νδράσιν. &c. ———

Odyſſ. θ. *Rittersh.* Atque hinc vulgare illud:

> ——— *non omnia poſſumus omnes.*

L.

Deluſa ne ſpes] Quia ut infra, *Lib.* 5. *Fab.* 6 ait:

> *Quem ſpes deluſit, huic querela convenit.*

Rittersh.

Ad querellam recidat] *Cic. pro Sylla*: *Ad luctum reciderunt ex lætitia. Scheffer.* Id eſt, lætitia ad luctum, quaſi reverſa eſt, & in luctum incidit; quaſi retrolapſa, ſic *Recidere flumen* dicitur in *l.* 3 *ff. de acquir. rer. dom.*, id eſt, retroire, & retrolabi à qua ſignificatione ſenſus hujus vocabuli, quo à Noſtro, & *Cicerone* uſurpatur, procul dubio deſumptus eſt. L.

FABULA DECIMA NONA.

Æſopus Reſpondet Garrulo.

ÆSopus domino, ſolus cum eſſet familia,
Parare cœnam juſſus eſt maturius,

SOlus cum eſſet familia] Solus eſſet τὰ πάντα. Nihil agit, qui aliter explicat. Sic *Sidon. Apollinar. carm.* 7.

——— *Reſpublica noſtra*
Tota Camillus erat. ———

Vide *Camerarium Vita Æſopi pag.* 10. *Rigalt.* Jungo, & expono *familiâ maturius*, id eſt, citius quam alias ſolenne erat familiæ, quæ tunc domo aberat. An *Solus familiâ*, id eſt, deſertus ab aliis ſervis? *Rittersh.* Hæc *Ritterhuſii* explicationes, nihil aliud quam ſomnia, quam logi. Senſus eſt: cum quidam dominus ſolum haberet *Æſopum*, neque præterea ullam familiam, id eſt, alios ſervulos haberet, &c. Itaque *Æſopus* unus, ſoluſque erat familia; quæ vox nil aliud hoc loco ſignificat, quam σύστημα, ſeu πλῆθος famulorum. *Fab.* Ut paſſim apud ICtos. accipitur, quemadmodum in *Tit. ſi fam. furt. fec. dic. l.* 9. *ff. de juriſd. l.* 32. *ff. ad leg. Aquil. l.* 32. *ff. de dol. mal. l.* 1. *ff. ad Sc. Silan. l.* 5. *ff. de hæred. petit. l.* 31. *ff. de noxal. act.* & alibi. L.

Maturius] Ponitur abſolute, ut *ocyus*, *celerius*, ſcilicet, quam pro conſuetudine. *Scheffer.*

Ignem ergo quærens, aliquot luſtravit domus:
Tandemque invenit, ubi lucernam accenderet.

Tum

Tum circumeunti fuerat quod iter longius,
Effecit brevius: namque recta per forum
Cœpit redire: & quidam è turba Garrulus,
Æſope, medio Sole quid tu cum lumine?

Ignem ergo quærens] Nota: ignem non ſemper veteres domi ſuæ excitabant, ſed à vicinis plerumque petebant: neque enim facile negare petenti licebat. Videbatur enim hoc valde alienum eſſe ab humanitate, & vita hominum atque natura, quæ aqua, & igne carere non poteſt. Hinc *Plautus Trinum. Sc.6. Datur*, inquit, *ignis, tamen etſi ab inimicis petas.* Sic enim ibi habet MS. *Camerarius*, non ut vulgo, *Tametſi.* Eodem & *Ennii* verſus pertinent, quos refert *Cicero* 1. *de offic.*

Ut homo qui erranti comiter monſtrat viam,
Quaſi lumen de ſuo lumine accendat, facit,
Ut nihilominus ipſe luceat, cum illi accenderit.

Et idem *Plautus Aulularia* eodem reſpiciens, ait, *Act.* 1. *Sc.*2. ſive (ut in MS. Eyſtad.) *Sc.* 1.

Cave quenquam alienum in ædes intromiſeris.
STA. *Quid ſi quiſpiam ignem quærit?*
EUC. *extingui volo:*
Ne cauſæ quid ſit, quod te quiſpiam quæritet;
Nam ſi ignis vivet, tu extinguere extemplo.

De flamma tamen Deum, id eſt, igne ſacrificiorum, non licebat ignem accendere, vel mutuari lumen ut infra, *Lib.*4. *Fab.*10. teſtatur *Phædrus*, ne ſcilicet ſacra profanarentur. *Rittersh.*

Lucernam] Ceream. *Plaut. Aſin. Act.*4. *Sc.* 1. *Si lucerna extincta ſit. Cic. Epiſt. ad Attic. facerem diutius, niſi me lucerna deficeret. Scheffer.*

Iter effecit brevius] Per compendia ivit. *Rittersh.* Illud *effecit*, pro ſimplici *fecit*, ponitur, aut *effecit per compendium. Scheffer.*

Medio Sole] Pro meridie dixit, ut *Stat.*5. *Thebaid.* Sic *Horat. Lib.* 1. *Epiſt.*5. Supremo ſole pro veſpere dixit. *Rittersh.* Et *Virgil. Lib.* 1. *Georgic. Solem novum*, dixit, & meridiem intelligit. *Scheffer.*

Quid] Scilicet facis, elliptice, ex conſuetudine celerius loquentium, nam feſtinabat Æſopus. *Scheffer.*

Turba] Hominum multitudine in foro congregata. Sic *Turbam convocare l.*1. §. *excuſantur. ff. ad Sc. Silan. Turbæ faciendæ conſilium l.*3. *ff. ad leg. Jul. de vi publ.* Et ita in Edicto à Prætore de damno quod in turba datum eſt propoſito; *In turba factum accipimus, quod decem aut quindecim hominibus coactis factum eſt l.*4. *pr.* & §.1. *ff. de vi bon. rapt.* Unde diſtinguunt, quod in turba, vel in rixa factum eſt; Turba enim multitudinis hominum erat turbatio, & cœtus; rixa etiam duorum. L.

Tu cum lumine] *Horat. Lib.* 1. *Sat.* 4.

Ebrius & (magnum quod dedecus) ambulat ante.
Noctem cum facibus. ———

Sic Diis gentium exprobrat *Arnob. Lib.*5. *Quod ſub Sole clariſſimo, cum lucernis, & facibus orbis peragrant vaſtitatem. Rigalt.*

Hominem, inquit, quæro, & abit feſtinans domum.
Hoc ſi moleſtus ille ad animum retulit,
Senſit profecto ſe hominem non viſum Seni,
Intempeſtive qui occupato adluſerit.

Hominem, inquit, quæro] Lucerna accenſa hominem quærebat *Æſopus* quod de Satyricis etiam dici poteſt. *Juvenal. Sat.* 1.

Hæc ego non credam Venuſina digna lucerna?

Vetus Interpres: *Lucernam dici, quia Satyrici ad omnium vitia quaſi lucernas admovent, & ut adurant, & ut oſtendant crimina. Rigalt.* Hoce & à Diogene Cynico factum ſcribunt. *Rittersh.*

Ad animum retulit] Sic ICti ad animum revocare injuriam dicunt, *l. 11. non ſolum. §. 1. ff. de injur §. ult. Inſt. eod. tit. Rittersh.* Hic quaſi conſideravit, examinavit animo. Puto autem, *Referre ad animum*, dici, ſicut, *Referre ad proceres*, aut *Senatum*, ſententiæ ſcilicet exquirendæ gratia. Vulgo *Animum referre ad aliquid*, in uſu eſt. *Scheffer.*

Intempeſtive] Id eſt, non opportuno, nec congruo tempore; uti apud ICtos. *Intempeſtive rei commodatæ uſum auferre l. 17. §. ſicut. ff. Commod. Intempeſtive iter facere l. 9. §. ult. ff. ad leg. Aquil. Intempeſtive cæſa ſilva l. 48. §. ult. ff. de uſufr. Intempeſtive miſericordiam exercere l. 17. ff. depoſ.* Hinc *Intempeſtiva cultura*, *l. 25. §. conductor. ff. locat.* Id eſt, non ſui tempore facta, ſeu ſera, *Societatis intempeſtiva renunciatio*, *l. 17. §. ult. ff. pro ſoc.* Cum res jam non amplius eſt integra. L.

Adluſerit] Jocari cum eo voluerit, ſecutus eſt *Virgilium*, qui *Lib. 7. Æneid.*

Heus, etiam menſas conſumimus, inquit, Julus,
Nec plura adludens. ———

Adludens, eſt jocans. *Servius: Vacat, ad, & ludentem ſignificat.* Optime. *Scheffer.*

PHÆDRI, AUGUSTI CÆSARIS LIBERTI, FABULARUM ÆSOPIARUM,

LIBER QUARTUS.

FABULA PRIMA.

Aſinus, & Galli.

Qui natus eſt infelix, non vitam modo
Triſtem decurrit; verum poſt obitum quoque
Perſequitur illum dura fati miſeria.

Asinus & Galli] Intellige hic Gallos Cybeles, ſive magnæ Matris Deum Sacerdotes. *Rittersh.*

Qui natus eſt infelix] Compendioſius Fabulam hanc narrat *Camerarius* p. 162. De Aſini Pelle. *Rigalt.*

Triſtem] Propter varias calamitates, laborioſam, ærumnoſam. *Scheffer.*

Poſt obitum quoque] Non eſt hæc γνώμη digna Philoſopho. Ut quid enim? Sævias

quantum

quantum libet, in demortui cadaver, nihil hoc omnino ad ſe pertinere ſapiens putabit: tantum abeſt, ut miſeriam in eo aliquam collocet. Erraſti itaque *Phædre*. *Meurs.*

Perſequitur] Eleganter, ad exprimendam odii fatalis acerbitatem. *Scheffer.* Atque hac emphatica ſignificatione hoc vocabulo etiam ICti. noſtri uſurpant; ſic *Perſequi reum*, *l.* 17. *ff. ad Sc. Turpil. Lex Viſellia libertinæ conditionis homines perſequitur l.* 1. *C. ad leg. Viſel. Qui mandavit ſervum fugitivum perſequendum l.*2. *ff. ad leg. Fab. de Plag. Eum teſtator graviſſimis inimicitiis perſecutus l.*22.*ff.de adim. leg.* Alias eſt inſequi, *l.* 44. *ff. de acquir. rer. dom.* Ut: *Fera beſtia eo uſque noſtra videtur, donec eam perſequamur, quod ſi deſierimus eam perſequi, deſinere noſtram eſſe l.* 5. §. 1. *ff. eod.* Si *Pavonem meum manſuetum perſecutus ſis, quoad is perit l.*37. *ff. de furt. Cavere de re perſequenda, veluti de ſervo qui in fuga eſt, l.* 16. §.*ult. ff. de rei vind.* L.

Dura] Ex ſententia communi moratarum gentium, apud quas pœnæ, & ſupplicia habentur, quæ fiunt in corporibus defunctorum contra conſuetudinem. Ac ne Philoſophi quidem omnes adverſantur. Imo *Socrates*, & *Plato* ſenſum mortuos habere putabant eorum, quæ hic geruntur. Quibus cum facit ipſe *Ariſtoteles*, ut ex *Lib.*1. *Nomic. Cap.* 12. Apparet. Adeo hic audiendus non eſt *Meurſius*, noſtro ſe opponens; cum præſertim longe ipſe aliter in Opuſculo *de funere Cap.* 2. ſentiat. *Scheffer.*

Fati miſeria] Juſſum illud, & dictum divinum intelligit, vel ſempiternam illam & indeclinabilem rerum ſeriem, quam Chryſippus Fatum eſſe definivit, referente *Gell. Lib.* 6. *Cap.* 26. Et *Sen.* in *Natural. Quæſt. Quid intelligis fatum? Exiſtimo neceſſitates rerum omnium, actionumque quas nulla vis rumpat.* Sic fatum etiam ex ſententia *Ciceronis*, ut ait *Serv.* in 3. *Æneid.* eſt *Connexio per æternitatem ſe invicem tinens, quæ ſuo ordine, & lege variantur, ita tamen ut ipſa varietas habeat æternitatem.* Idem *Servius* in *Lib.*2. *Æneid. Fata*, ait, *Sunt quæ Dii fantur; vel quæ indubitanter eveniunt.* Atque hinc inopinatos caſus quæ prævideri humano conſilio non poſſunt, quaſi rerum ſerie & ordine inviolabili contingentes, fato ICti. adſcribunt. Sic: *Damnum non inconſulte accidens, ſed fato, l.*11. §. *ſciendum. ff. de minor.* Et mox eadem *l.*§.*ſi locupleti. Quod fato contigit.* Quin etiam paſſim & frequentius pro morte ſumitur. Sic *Fati diem fungi l.* 5. *C. ſi reus vel accuſ. Macrob.* in *Somn. Scip. Lib.* 1. *Cap.* 12. *Conſtat enim numerorum certam conſtitutamque rationem animos ſociare corporibus. Si numeri dum ſuperſunt, perſeverat corpus animari: cum vero deficiunt, mox arcana illa vis ſolvitur, quia ſocietas ipſa conſtabat, & hoc eſt quod fatum, & fatalia vitæ tempora vocamus.* Hinc *Fati munus implere L.* 1. *C. de oblig. & act. l.* 1. *C. qui teſt. fac. poſſ. l.*6. *C. de collat. l.*12. *C. de fideic. l.*4. *C. de poſtlim. reverſ.* Et, *In fatum concedere, l.* 20. §. *ult. ff. de liberat. leg. l.* 3. *C. de pure delib. l.*4. *C. ſi pend. appell. l.* 4. *C. de ſolut.* L.

Galli Cybeles circum quæſtus ducere
Aſinum ſolebant bajulantem ſarcinas;
Is cum labore, & plagis eſſet mortuus,
Detracta pelle ſibi fecerunt tympana.

Galli Cybeles] *Apulej. Mileſ.* 8. *Rigalt.* Curetes aliis, & Corybantes dicti: egregie vero rem totam deſcribit *Babrias* in *μυθιάμβοις*; quod fragmentum *Babriæ* debemus *Natali Comiti*: nullibi quippe quod ſciam extat, præterquam in ipſius *Mythologia.* Plura cum habuiſſe ejuſdem, veriſimile eſt, atque fieret aliquando ut pro ditet *Babrias.* Verſus autem ii ſunt:

Γάλλοις ἀγύρταις εἰ τὸ κοινὸν ἐπράχ-
θη
Ὄνος τις οὐκ εὔμοιρος, ἀλλὰ δυσ-
δαίμων

Ὅςτις

Ὅστις φέρει πτωχοῖσι καὶ πανέργοισι
Πείνης σάκος. δίψης τε καὶ κακῆς τέχνης.
Οὗτοι δὲ κύκλῳ πάσαν ἐξ ἔθους κώμην
Περιιόντες ἔλεγον, τίς γὰρ ἀγρείκων
Οὐκ οἶδεν Ἄττιν λευκὸν ὡς ἐπηρώθη;
Τίς οὐκ ἀπαρχὰς ὀσπρείων τε καὶ σίτων
Ἄγνῳ φέρων δίδωσι τυμπάνῳ Ῥέης.

Si plura de Gallis iſtis Sacerdotibus ſcire eſt animus, adi eundem in *Mythologia. Nevel.* Sacerdotes Rheæ, qui caſtrati, unde illud Arceſilai apud *Laërtium*: Ἐκ μὲν γὰρ ἀνδρῶν γάλλοι γίνονται, ἐκ δὲ γάλλων ἄνδρες οὐ γίνονται. Unde dicantur notiſſimum eſt. *Herodianus in Commodo*: Πάλαι μὲν Φρύγες ὠργίαζον ἐπὶ τῷ ποταμῷ Γάλλῳ παραῤῥέοντι, ἀφ' οὗ τὴν ἐπωνυμίαν φέρουσιν οἱ τῇ Θεῷ τομίαι ἱερώμενοι. Cæterum dum eum locum huc tranſſcribo, aliquot lineis ſciperius animadverti graviſſimum in illo ſcriptore vitium; nam ubi & *Politianus*, & *H. Stephanus* legerunt πόλεμον γενέσθαι περὶ ὁδῶν, legendum eſt περὶ ὅρων, Phrygas nempe de finibus adverſus Lydos contendiſſe. Locum ipſum adito; nam mihi ſatis eſſe debet monuiſſe. *Fab.*

Circum quæſtus ducere] Jungo, *Circumducere quæſtus*, ſc. gratia: ut ellipſis Græciſſans, & tmeſis. *Rittersh.* Iſtuc ipſum eſt, quod dicunt novi Cynici, antiquis haud multo meliores, *aller à la queſte.* Quod non intellexit *Conradus Rittershuſius*, utraque enim ejus explicatio falſa eſt uti tute vides. *Fab.* Puto autem *Fabrum* innuere modeſtam mendicantium formulam, ſtipemque petentium, qua vitæ ſuæ genus definiunt. Ita *Quæſtus* erit ipſa mendicatio, quæſitio, vel conquiſitio ſtipis. Et erat proprium iſtorum Gallorum ſtipem petere. Vide vel *Roſinum* de hoc more. *Scheffer.*

Detracta pelle] Quod ait, de Tympanis Gallorum Cybeles, id lucem accipit ex *Catulli Galliambo*; ſolebant autem ſtrepitu Tympani obtundere clamorem eorum, quos evirabant, ne exaudiretur. *Rittersh.*

Tympana] Quibus ſolenniter utebantur. *Dionyſ. Halicar.* 2. *Deam vicatim circumferunt more ſuo circulatorio, pectora plangentes ad cantum tibiarum, tympanorumque ſonitum.* Erant autem iſta tympana ex ligneo circulo, cui ſuperinductum ex una ſolum parte eſſet corium, illa plane effigie, qua exhibuit *Laur. Pignor. de Serv.* Falliturque plurimum *Dempſterus* ad *Roſin Lib.* 2. *Cap.* 4. Quando æra fuiſſe ſcribit, & *Æra Corybantina* apud *Virgilium*, de ipſis accipit. Quod vel ex *Servio* ad eum locum potuiſſet diſcere, cum ita ſcribat: *Ærea autem Cymbala Corybantibus, Jaſonis filiis, quibus vagitum Jovis celaverunt.* Cymbala vocat, non tympana. *Scheffer.*

Rogati mox à quodam delicio ſuo,
Quidnam feciſſent, hoc locuti ſunt modo:
Putabat ſe poſt mortem ſecurum fore;
Ecce aliæ plagæ congeruntur mortuo.

Delicio ſuo] Delicium vocabant puerum, quem in amoribus habebant. τὰ παιδικά. Adeo enim hoc uſitatum erat Græcis, ut etiam turpe eſſet puero, amatorem nullum reperire: quanquam autem vix effugiebant probri, imo ſceleris ſuſpicionem, cum formoſis adoleſcentulis verſantes: tamen nequitiæ ſuæ hoc quaſi velum obtendebant, ut dicerent, ſe amorem ſuum non ad fœdam, atque abominandam corporum commixtionem, ſed ad conſtituendam amicitiam referre. Inde vocabant hunc ἔρωτα ἐπὶ φιλίᾳ. Cicero amorem amicitiæ vertit. Sic nimirum *Tuſc.* 4. *Quis*, inquit, *eſt enim amor iſte amicitiæ? cur neque deformem adoleſcentem*

quiſquam

quiſpiam amat, neque formoſum ſenem? Idem *Cicero Tuſc.* 5. etiam Dionyſium Siciliæ tyrannum ſcribit, more Græciæ quoſdam adoleſcentes amore conjunctos habuiſſe. *Euſeb. Lib.* 6. *de Præpar. Evangel.* παρ' ἕλλησι καὶ οἱ σοφοὶ ἐρωμένους ἔχοντες οὐ ψέγονται. Vide & *Maximum Tyrium* Philoſophum Platonicum *Serm.* 8. *cum* 3. *ſeqq.* Habet hac de re quædam, niſi fallor, etiam *Muretus* in *Var. Lect.* quæ ex his noſtris augeri poſſunt. *Rittersh.* Hic locus à nemine, quam *Apulejo* commodius explicari poteſt, *extremo libro octavo,* inter alia & hæc ſunt: *Erat quidam juvenis, ſatis corpulentus, chordula doctiſſimus, collatitia ſtipe de menſa paratus, qui foris quidem circumgeſtantibus Deam, cornu canens deambulabat: domi vero promiſcuis operis partiarios agebat concubitus. Schop.* Vide pravam hominum illorum libidinem. *Nevel.* Solebat enim fere id genus ſimul corpore quæſtum facere. *Delicium* hic puerile ſcortum notat. Alii *Delicias* vocant; ſed & delicium legitur apud *Martialem,* licet alio ſenſu. *Scheffer.* Sed & *Virgilius* Delicias hoc *Phædri* ſenſu uſurpavit *Eclog.* 2. ——

Formoſum paſtor Coridon ardebat Alexin

Delicias domini. ——

Atque hoc ſenſu puto dominum dici ſervum *in deliciis* habuiſſe *l.* 6. §. 2. *ff. de oper. ſerv.* L.

Locuti] Supra *Lib.* 1. *Fab.* 5.

Sic eſt locutus partibus factis Leo.

Item *Fab.* 27.

—— *quem ſtans Vulturius ſuper,*
Fertur locutus. ——

Lib. 2. *Fab.* 5.

Tum ſic locuta eſt tanti majeſtas ducis.

Ita namque habuerunt veteres. Et *Lib.* 4. *Fab.* 4.

Poſtquam interfecit, ſic locutus traditur.

Et *Fab.* 16.

Sic eſt locutus ante pœnam Jupiter.

Et *Lib.* 5. *Fab.* 4.

Quas aſpernatus ille, ſic locutus eſt.

Oſtendit vel conſenſus ille, nil in locis his mutandum. Neque enim quantumvis ſupini librarii errare in omnibus potuerunt. *Scheffer.*

Mortuo] Caſus tertius pro in mortuum. *Flacc.* 4. *Argonaut.*

—— *crebros & liber congerit ictus*
Deſuper averſo. ——

Scheffer.

POETA.

POETA.

JOculare tibi videtur, & ſane leve,
Dum nihil habemus majus, calamo ludimus.
Sed diligenter intuere has nænias,
Quantam ſub illis utilitatem reperies?

JOculare] Joco, riſuque dignum. Sic *Terent. Phorm. Act.* 1. *Sc.* 2.

——— quid mea?
Illa quidem noſtra erit. DA. *Jocularem audaciam!*

Et *Cic. de Fato. O Licentiam jocularem.* L.

Sane leve] Vix dubito, quin ſcripſerit noſter hoc modo:

Jocular' oc tibi videtur; & ſane levi,
Dum nihil habemus magis, calamo ludimus.

Levi calamo, dixit, & *Virgilio* ſuo, qui 5. *Ecl.* 1.

Tu calamos inflare leves. ———

Scheffer. Sic & *Horatius* dixit levi plectro, *Lib.* 2. *Carm. Ode* 1.

Quære modos leviore plectro.

L.

Ludimus] Hoc quoque eſt ex *Virgilii* 1. *Eclog.* 10. ubi ait:

Ludere quæ vellem calamo. ———

Quanquam ſimul reſpiciat ad remiſſionem illam animi, per breve carmen: qualis proprie *Ludus* dicebatur, & qui ea utebantur, *Ludere*. Vide *Plin. Lib.* 7. *Epiſt.* 9. Et quæ nos pridem in opuſculo *de Stylo*. *Scheffer.*

Intuere has nænias] *Synesius* περὶ θεωρίας λόγου περὶ ἐνύπν. Ἀρχαῖον οἶμαι καὶ λίαν πλατωνικὸν, ὑπὸ προσχήματι φαυλοτέρας ὑποθέσεως κρύπτειν τὰ ἐν φιλοσοφίᾳ σπουδαῖα. *Julianus Imperator Cæſaribus*: Καὶ αὐτος οὐκ ἀτιμάζω τοὺς μύθους οὐ δὲ παντέπασι ἐξελαύνω τοὺς ὀρθῶς ἔχοντας, ἀκόλουθα σοίγε καὶ φιλα-

τῷ σῷ, μᾶλλον δὲ τῷ κοινῷ πλάτωνι διαγενόμενος, ἐπὶ καὶ αὐτῷ πολλὰ ἐν μύθοις ἐσπούδασται. *Rigalt.* Proprie autem *Nænia* (teſte *Nonio Marcello*) eſt carmen ineptum & inconditum, quod à conducta muliere, quæ Præfica diceretur, iis, qui propinqui non eſſent mortuis exhiberetur. *Quinctil. Lib. 8. Cap. 2. Tertius eſt huic diverſus tranſlationis modus, cum res communis pluribus, in uno aliquo habet nomen eximium: ut carmen funebre proprie Nænia dicitur.* Et quia hoc ultimum erat quod defunctis canebatur, *Plautus* hoc vocabulo pro fine alicubi uſurpavit: *Id*, inquit, *fuit Nænia ludo*, id eſt, finis. Improprie vero, & propter inconditum illum canendi morem, pro ineptia cujuſlibet cantus, aut ſermonis ſumitur, unde *Horat. Carm. Lib. 2. Ode 1.*

Sed ne relictis Muſa procax jocis
Cææ retractes munera Næniæ.

Quale carmen primus Simonides Poëta Lyricus in Cœa inſula inſtituiſſe dicitur. L.

Quantam ſub illis utilitatem] *Syneſius Ægypt.* Διὰ πάντων ὁ μῦθος εἴργασται πρὸς τὸ χρήσιμον ποικιλλόμενος. *Aphthonius* in *Vita Æſopi*: Νουθετικοὺς δὲ καὶ ὠφελιμωτάτους λόγους συνταξάμενος, προπεπόνηκεν εἰς τὸν βίον περιπλέξας ἀλόγων ζώων κοινωνίαν. Ἐν οἷς ἀνθρώπων σκολιὰ ἔργα καὶ ἤθη συνθαίρεται, καὶ τρόπους παμποικίλους περιεικάσας, ἐν τοῖς ἐπιμυθίοις ἐδήλωσεν. *Rigalt.* Atque hinc eſt quod *Gorop. Becan. Hieroglyph. Lib. 11. p. 171.* Poëtarum Fabulas, dicit, ad vitam utilia præcepta per allegorias inſtituendam confictas. L.

Non ſemper ea ſunt quæ videntur; decipit
Frons prima multos: rara mens intelligit
Quod interiore condidit cura angulo.
Hoc ne locutus ſine mercede exiſtimer,
Fabellam adjiciam.

Non ſemper ea ſunt quæ videntur] *Theocritus*:

Πολλάκις, ὦ Πολύφαμε, τὰ μὴ καλὰ καλὰ πέφανται.

Meurs. Non de ſolis Fabulis hic noſter, ſed & aliis generatim, & per ſententiam loquitur. Quæ videntur, ait, non ſemper ea ſunt, videlicet quæ videntur ſæpe meliora, ſæpe deteriora, quam primo intuitu, comparent. *Quæ*, & *ea*, notant hic conditionem naturamque. *Cic.* in *Epiſt. Ea noſtra ratio eſt*, id eſt, talis hujuſmodi. *Scheffer.*

Quæ videntur] *Eunapius Vita Ædeſii*: οὐ πᾶς ἐπεὶ γὰρ τι ἐστὶ τῷ νῷ θεωρεῖν, καὶ τοῖς τοῦ σώματος ἀπατηλοῖς ὄμμασιν. *Tertullianus Apologetico. Cæcitatis duæ ſpecies facile concurrunt, ut qui non vident quæ ſunt, videre videantur quæ non ſunt.* Sic hominem quem prima ratione fortem, & generoſum putes, ſecundam rationem ſi inſpicias, ignavum, & pavidum judicabis. Elegans apud *Martialem* ὑπόδειγμα, *Lib. 10. Epigr. 25.* De Mutio gladiatore, qui manum urere juſſus, præſente moleſta tunica, veſte ex papyro, & charta pice inlita (ſic enim recte tunicam moleſtam depingit Vetus Interpres *Juvenalis Sat. 1. & 8.*) in qua vivus arſiſſet totus, ni imperatis paruiſſet, metu majoris illius malitatis manum focis imponere maluit.

In matutina nuper ſpectatus arena
Mutius, impoſuit qui ſua membra focis,
Si patiens, fortiſque tibi, duruſque videtur,
Abderitanæ pectora plebis habes:
Nam cum dicatur tunica præſente moleſta
Ure manum, plus eſt dicere non facio.

Vitio gentis humanæ pro vera ſcientia mendacis opinionis ſpecioſam occaſionem ſæpe arripimus, quæ judicium deinde noſtrum perturbat. Deque hac emphaſi, & hypoſtaſi Tractatum edidit eruditiſſimus Juriſ-

Juriſconſultus Doctor meus *Bonaventura Irlandus*, in Pictonico Præſidatu Senator, ac eandem nunc conſiderationem bono publico plenius, & uberius retractat. *Rigalt.*

Decipit frons prima multos] *Theognis*:

Πολλάκι τὴν γνώμην ἐξαπατῶσ' ἰδέαι.

Id eſt:

Sæpe externæ animum decipiunt ſpecies.

Rittersh. Et *Accius Bruto*:

——— *quem tu eſſe hebetem deputes æque ac pecus,*
Is ſapientia munitum pectus egregium gerat.

Plautus:

Summa ingenia in occulto latent.

Rigalt. Unde apud *Juvenal. Sat.* 2. *Verſ.* 8.

Frontis nulla fides. ———

Et *Martialis* dixit:

Nolito fronti credere, nupſit heri.

L.

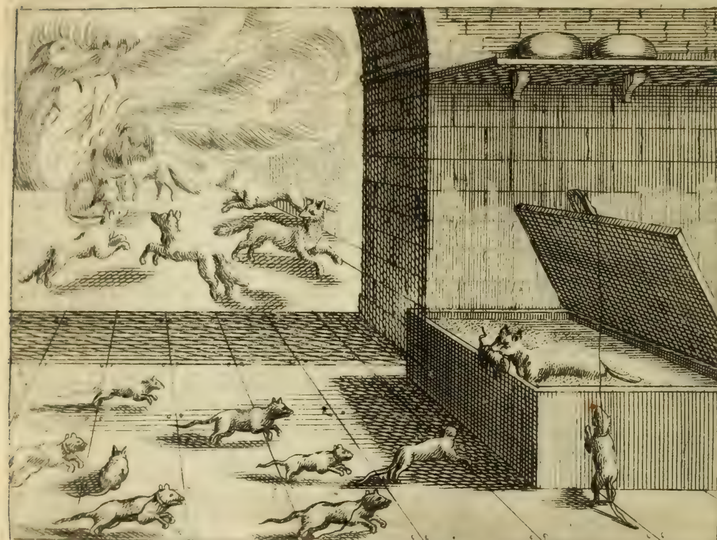
Rara mens] Non obvia uniuſcujuſque mens, ſed provida, & perſpicax, qualis eſſe ſolet rara. Similiter fere *Tacitus de Morib. German. Cap.* 31. *Rara cujuſque audentia apud Cattos in conſenſum vertit crinem barbamque ſubmittere.* &c. *Scheffer.*

Cura] Curam eam hic intelligit, qua ſenſus animi abdunt, occuluntque multi. Quorum inſtar eſſe poteſt Tiberius, *Tacito* non uno loco ſic deſcriptus. *Scheffer.* Et præcipue *Lib.* 1. *Annal.* Ubi poſt exceſſum Auguſti, Imperium ei oblatum eſt, quod, ut inquit *Tacitus*, *Specie recuſantis flagrantiſſime cupiebat.* L.

Sine mercede] Quid hic facit mercedis mentio? Videtur alludere ad morem veterem, quo recitaturi Fabulam ſolemni velut præfatione ſibi audientiam parabant: *Accipe Fabulam, & para aſſem.* As igitur velut merces erat, quam ſibi pro recitationis opera ſtipulabantur. Admonuit de hoc more jam olim *Mariangelus Accurſius* initio Fabulæ ſuæ, de Teſtudine, quam Diatribis ſuis adjecit. *Fabulam*, inquit, *ſpondenti, non fuit olim vitium inter amicos aſſem petere.* &c. Dicebant enim præfantes, ſe expoſituros Fabulam, ſi audire vellent. qui mos hodieque in vulgo noſtro Saxonico remanet. Ad hanc formulam *Petronius Arbiter* reſpexit, dum aggreditur expoſitionem Fabellæ de Matrona Ephesina. *Rittersh.* Intelligo *Phædrum* noſtrum dicere, hoc præmii ſeſe lectori ſuo daturum, ut Fabulam de *Muſtela*, & *Muribus* ſit narraturus. Scio aliter ſenſiſſe *Rittershuſium*, & *Rigaltium*, ſed cur ab utroque diverſus abeam, nihil cauſæ eſſe puto, cur pluribus exponam. *Fab.* Quid ſi *Sine mercede* idem noſtro ſit, ac *Gratis*, *fruſtra.* Ut ſit ſenſus, ne videor fruſtra dixiſſe, non intelligi à quovis, quid Fabulis ſubſit eruditionis ſapientiæque, en vobis aliquam de *Muſtela*, & *Muribus*; in qua poteſtis experiri vires veſtras, & oſtendere quid innuat. Suadet hanc interpretationem quod in Fabula ſequenti morale ab auctore non, ut ſolet alias, ſubjicitur. *Scheffer.*

FABVLA SECVNDA.

De Muſtela, & Muribus.

MUſtela cum annis, & ſenecta debilis
Mures veloces non valeret adſequi,
Involvit ſe farina, & obſcuro loco
Abjecit negligenter. Mus eſcam putans,
Adſiluit, & compreſſus occubuit neci.

MUſtela cum annis] Vide Æſopi Fabulam: Ἄιλουρος καὶ μῦες. Camerarius De Corvo, & Vulpe pag. 215. & pag. 225. De Muſtela. Similem in modum Fabulatur Mich. Glycas Annal. 1. De Vulpecula. Λέγεται δὲ καὶ τὴν ἀλώπεκα βρωμάτων ἀποροῦσαν ὑπτίαν ὡσεὶ νεκρὰν κεῖσθαι καὶ φυσᾶσθαι κἀντεῦθεν διογκουμένην αὐτὴν ὁρῶντα τὰ πετεινὰ ἐπιβαίνουσιν αὐτῆς. καὶ ὡσεὶ νεκρᾶς ἅπτονται ἐκπηδήσασα οὖν ἄφνης ἡ νεκρὰ συλλαμβάνει, καὶ κατεσθίει αὐτούς. Muſtela, felis. Ἄιλουρος, ὁ ἰδιωτικῶς λεγόμενος κάττος. Scholiaſtes *Callimac. Hymn. in Cerer.* Vetus Gloſ. ἄιλουρος, felax, hæc catta. *Rigalt.*

Involvit ſe farina] Volvit ſe in farina, & volutando in ea ſic opplet exterius, ut tota farina videatur. *Scheffer.*

Abjecit] Scilicet *ſe*, eleganter, velut rem vilem, quam & idcirco abjectam appellamus. *Abjicere ſe in herba* dicit *Cic. de Orat. 1. Scheffer.* Quomodo *Virgilius*:

——— *projecta vilior alga.*

L.

Compreſſus] Puto idem eſſe ac oppreſſus. *Cic. in Orat. Haruſp. Iam iſta ſerpens, quæ*

tum

tum hic deliteſcit, tum ſe emergit, & fertur illuc, compreſſa, atque illiſa moritur. Scheffer.

Occubuit neci] Rurſum ad *Virgilium* reſpexit, uti ſolet, is enim ita *Lib. 2. Æneid.* *Vers. 62.*

——— *ſeu certæ occumbere morti.*

Cæterum *Virgilius*, ex *Ennio* deſumpſit, uti *Servius* teſtatur. *Scheffer.*

Alter ſimiliter deinde perit; & tertius.
Aliquot venit ſæculis rete territus,
Qui ſæpe laqueos, & muſcipula effugerat,
Proculque inſidias cernens hoſtis callidi,
Sic valeas, inquit, ut farina es, quæ jaces.

Rete] Pro, reti, *à mare*, pro à mari, *Plautus* dixit. *Rittersh.*

Qui ſæpe laqueos] Infelices mures:

Οἳ ζῶσι πικρῶς, κἂν συλῶσι τὰς ψίχας.
Οὓς καὶ γαλῆ τρίζουσα, καὶ πλὰγξ, καὶ βρόχος,
Καὶ παγὶς ἐξέτρεψε, καὶ βραχὺ στέαρ.

Phyle: Rigalt. Hic laqueos vocat funiculos muribus captandis compoſitos, & ita nexos ut pondere claudantur; ſicut proprie laquei dicuntur retia & plagæ, quibus feræ capiuntur. *Virgil.* 1. *Georgic.*

Tum laqueis captare feras, & fallere viſco
Inventum. ———

Sic *In laqueum quem venandi cauſa poſueras, aper incidit, l.* 55. *ff. de acquir. rer. dom. Si laqueos eo loci poſuiſſes, ubi jus ponendi non haberes, & pecus vicinum in eos inciderit, l.* 29. *ff. ad leg. Aquil.* Inde laqueus, pro quacunque re ſumitur qua quis capi ac irretiri poteſt, nec tantum griphos, ac captioſas argumentationes, ſed & quaſcunque rerum aut verborum difficultates laqueos dicimus. Ut, *Laquei actionum perpetui, l.* 1. *de Epiſc. Aud. Cod. Theodoſ. Laquei juris, l. un. Si Rect. Provinc. Legis, l.* 9. *de divers. offic. l.* 4. *de habitu quo uti. Nov. Theod. & Valentin. ne curial. præd. alien. Novæ conſtitutionis. l.* 3. *de veſtib. Olover. in cod. Theodoſ.* Quales laqueos *Juvenalis* vocavit juris nodos & legum ænigmata *Sat.* 8. *Vers.* 50.

——— *Veniet de gente togata*
Qui juris nodos & legum ænigmata ſolvat.

I.

Muſcipula] A muſcipulum, neutro genere. Eſt autem uſitatius, hæc *muſcipula*, genere feminino. *Rittersh.* Notari poteſt *muſcipulum*, quod haud ſcio, an alibi reperias, niſi in *Theſauro Philoxeni. Fab.* Non dubito autem, quin & ſic probati ſcriptores extulerint; ita enim & apud *Apulejum*, veterum verborum ſtudioſum, *decipula* leguntur, *As.* 2. *Scheffer.*

Laqueos effugerat.] Non ſolum igitur vulpes vetula (de qua proverbium eſt) ſed & mus vetulus difficulter capitur:

Γέρων ἀλώπηξ οὐχ ἁλίσκεται πάγῃ
Γέρων δὲ καὶ μῦς οὐχ ἁλίσκεται πάγῃ.

Rittersh.

Sic valeas] Id eſt, plane non valeas, ſicut nec farina es, quam eſſe te ſimulas. *Schop.* Eſtque idem, quod male pereas. Exempli gratia, ſi tibi cum ſimulatore, & inſido, quique tibi infenſus eſſet, ageres, poſſes dicere, ita valeas, ut mihi ex animo amicus es. Nota eſt ratio bene optandi, precandi, imprecandi, &c. qua nil frequentius apud Comicos. *Fab.* Eleganter *valeas*, velut quæ diſcederet. Diſcedentes enim abeunteſque jubent alios valere; ita mus diſcedens ob ſuſpicionem inſidiarum. *Scheffer.*

Quæ jaces] Reſpicit ſuperius *abjecit ſe*, quaſi diceret, ſimulas te jacere immobilem, farinæ inſtar; verum ſi accederem propius, fieres animata, mobiliſque, meque arriperes. *Scheffer.*

FABULA TERTIA.

De Vulpe & Uva.

FAme coacta Vulpis alta in Vinea
Uvam adpetebat ſummis ſaliens viribus;
Quam tangere ut non potuit, diſcedens ait:
Nondum matura eſt; nolo acerbam ſumere.

FAme coacta Vulpis] *Babrius. Camerarius pag.* 157. *Rigalt.*

Alta in Vinea] Vineam Vites nominat, alta Vinea, eſt ad perticas ligata, & erecta. *Varro Lib.* 1. *de Re Ruſt. Cap.* 8. *Multæ ſpecies vineæ, aliæ enim humiles, & ſine ridicis, ut in Hiſpania, aliæ ſublimes, ut quæ appellantur jugatæ.* Sublimis, & jugata vinea *Varroni*, quæ hic alta. *Scheffer. Horat. Epod. Ode* 16.

Et imputata floret uſque vinea.

L.

Nondum matura eſt] Talis autem *Vinea*, in qua immaturæ adhuc uvæ ſunt, eleganter *Cruda* appellatur in *l.* 27. §. 25. *ff. ad leg. Aquil.* L.

Nolo acerbam ſumere] *Pallad. Septemb. Acerbitate rigidam uvam*, dixit. Uva acerba, cruda, ὀμφακίζουσα. Vetus Gloſſar, ὄμφαξ βότρυς, *acerba uva, uva immatura*, Unde *vinum crudum*, inſuave, *Lucil.* Virgunculæ nondum maturæ, nec ἀνδρὸς δεκτικαὶ, uvis acerbis, & crudis comparantur. Huinc apud *Euſtathium* Philoſophum *Amor.* 5. ambitioſius laſcivientem Hisminiam ſuum alloquitur: Φεῖσαι παρθενίας ἐμῆς, μὴ πρὸ τοῦ θέρους ἐκτίλλῃς τοὺς στάχυας, μὴ τὸ ῥόδον τρυγήσῃς πρὸ τοῦ κύψαι τῆς κάλυκος, μὴ τὴν σταφυλὴν ὀμφα-

ὀμφακίζουσαν. μή πως ἀντὶ νέκταρος ὄξος ἐκθλίψῃς. *Nicetas Choniates Andronic.* I. Καὶ παραγκαλιζόμενος ὁ πέπων τὴν ὀμφακίζουσαν, ὁ ὑπέρωρος τὴν ἡλικίαν, τὴν ὀρθοτίτθον νεάνιδα, καὶ ὁ ῥικνὸς τὸ χρῶμα, καὶ χάλαρος, τὴν ῥοδοδάκτυλον καὶ δρόσου ἐρωτικῆς στάζουσαν. *Rigalt.* Proprie autem hic dicit *Acerbam*, atque ita *Cic. de Sen. Uva primo eſt peracerba. Scheffer.*

Qui facere quæ non poſſunt verbis elevant
Adſcribere debebunt hoc exemplum ſibi.

Elevant] Levia, & vilia eſſe dicunt, contemnunt. *Scheffer.*

Adſcribere] Verbum ex re nummularia deſumptum. Solebant enim creditores ſolutam ſibi apud menſarium ſummam jubere tranſſcribi in ſuas tabulas. Qua de re nonnihil egi in opuſculo de *Novis Tabulis*, ante annos pluſculos. Et hoc proprie *adſcribere* dicebant. Ex eo hic *adſcribere* idem eſt, ac accipere velut ex debito, & ſuum facere, eleganter. *Scheffer.* Sic *Adſcribere in dotem*, *l.* 2. *C. de dote caut. Adſcribere nomen. in diviſione*, *l.* 1. *C. de except.* Unde factum, quod adſcribere alicui, & imputare ſignificat, ut *Adſcribi damnum l.* 21. §. 1. *ff. de appellat. l.* 1. *C. ſi tut. vel cur. Adſcribi periculum collegæ*, *l.* 11. *ff. ad municipal.* Id eſt, imputari, *l.* 40. §. *ſervus ff. de ſtatulib.* L.

FABULA QUARTA.

Equus, & Aper.

EQuus ſedare ſolitus quo fuerat ſitim,
Dum ſeſe Aper volutat turbavit vadum.
Hinc orta lis eſt: Sonipes iratus Fero,
Auxilium petiit hominis: quem dorſo levans,
Rediit ad hoſtem. Jactis hunc telis eques,
Poſtquam interfecit, ſic locutus traditur:

EQuus & Aper] *Horatius* de Equo, & Cervo 1. *Epiſt.* ad Fuſcum Ariſtium. *Ariſtot.* 2. *Rhetoric. Cap.* 20. *Camerar. Pag.* 158. *Rigalt.* Hæc Fabula *Æſopi* non eſt, ſed *Steſichori*, qua olim adverſus Phalarim, tyrannum illum immanitate nobilem, præſtantiſſimus Poëta uſus fuit, ut ex *Ariſtotele* diſcere eſt *Lib.* 2. *Rhetoric. Cap.* 20. Locum ipſum legito; magnum enim operæ pretium fuerit. Dicam obiter, initio capitis mendum eſſe, quod non vidit *Riccovinus*; ſed à me alibi corrigitur. Cæterum hanc Fabulam paulo aliter narrant *Steſichorus*, *Horatiuſque*, aliter *Phædrus*, ſed tamen in univerſum res eadem eſt. *Fab.* Hac autem ratione qua homo equi ſibi dominium comparavit, Romanos, defendendo ſcilicet ſocios, Imperij fines, auxiſſe & pleraſque Provincias occupaſſe legimus apud *Livium*, *Florum*, & paſſim apud Scriptores qui Hiſtoriæ Romanæ memoriam poſteris reliquerunt. L.

Quo] Refertur ad ſequens, *Vadum*, pro, *in quo*, omiſſa præpoſitione. Ordo verbo-

verborum hic eſt: Aper dum ſeſe volutat, turbavit vadum, in quo equus ſedare ſitim ſolitus fuerat. *Scheffer.*

Turbavit] Turbulentum fecit; quomodo ſupra dixit *Lib.* I. *Fab.* I. L.

Vadum] Locum in flumine minus profundum qua tranſire poſſumus, ita *Liv. Lib.* 8. *Bell. Maced. Pontem quia vado nuſquam tranſitus erat, facere inſtituit.* Et *Vado tranſiri flumen* apud ICtum. in *l.* 17. §. *ſic etſi. ff. de aq. & aq. pluv. arcend.* Atque hinc proverbialiter apud *Terent. Andr. Act.* 5. *Sc.* 2. *Omnis res eſt jam in vado.* Et *Plaut. Aulul. Sc.* 6. *Act.* 4. *Hæc propemodum jam eſſe in vado ſalutis res videtur.* Vide *Eraſm.* in *Adag. Securitatis, & rei tutæ.* L.

Iratus fero] Sic *Cornel. Nep. Vita Attic. Cap.* 17. *Iraſci eis nefas duceret. Scheffer.*

Levans] Tollens è terra, dum in ſe recipit ſeſſorem. *Scheffer.*

Lætor tuliſſe auxilium me precibus tuis.
Nam prædam cepi, & didici quam ſis utilis.
Atque ita coëgit frenos invitum pati.
Tum mæſtus ille: parvæ vindictam rei
Dum quæro demens, ſervitutem reperi.
Hæc iracundos admonebit Fabula
Impune potius lædi, quam dedi alteri.

Precibus tuis] Pro tibi precanti. *Scheffer.*

Vindictam quærens ſervitutem reperi] Hunc generalis ſententiæ verſum ex hoc loco ſumere licet. Multi tanta ardent vindictæ cupiditate, ut ipſi non recuſent ſeſe in ſervitutem alteri mancipare, aut in aliud malum prævisum præcipitare, dummodo hoſtem ſuum ſibi ulciſci liceat. Talis & Hecuba deſcribitur ab Euripide, cum ſic loquens inducitur: Τοὺς κακοὺς δὲ τιμωρουμένη, αἰῶνα τὸν σύμπαντα δουλεῦσαι θέλω, id eſt, *Iſtos malos ulciſci dum liceat mihi, me ſervituti mancipare haud abnuo, Ævum per omne. Cicero.* quoque apud *Dionem Lib.* 44. ait; *Multi alios ulciſci cupientes, ipſi una perierunt.* Quam autem Fabulam hic *Phædrus* de Equo, & Apro, eandem *Ariſtoteles* ex *Steſichori* ad Himerenſes oratione narrat de Equo, & Cervo, *Lib.* 2. *Rhetoric. Cap.* 20. Ἵππος κατεῖχε λειμῶνα μόνος· ἐλθόντος δ᾽ ἐλάφου καὶ διαφθείραντος τὴν νομήν, βουλόμενος τιμωρήσασθαι τὸν ἔλαφον, ἠρώτα τὸν ἄνθρωπον, εἰ δύναιτο μετ᾽ αὐτοῦ κολάσαι τὸν ἔλαφον. ὁ δὲ, φησὶν ἐὰν λάβῃς χαλινὸν, καὶ αὐτὸς ἀναβῇ ἐπ᾽ αὐτὸν, ἔχων ἀκόντια, συνομολογήσαντος δὲ καὶ ἀναβάντος ἀντὶ τοῦ τιμωρήσασθαι αὐτὸς ἐδούλευσεν ἤδη τῷ ἀνθρώπῳ. οὕτω δὲ καὶ ὑμεῖς, &c. inquit, *Steſichorus* Himerenſibus Phalarim ducem adverſus hoſtes eligere volentibus. *Rittersh.* Hanc etiam Fabulam totidem fere verbis narrat *Horat. Lib.* I. *Epiſt.* 10. De Cervo & Equo:

> *Cervus equum pugna melior communibus herbis*
> *Pellebat, donec minor in certamine longo*
> *Imploravit opes hominis, frenumque recepit:*
> *Sed poſtquam victor violens diſceſſit ab hoſte.*
> *Non equitem dorſo, non frenum depulit ore.*

L.

Lædi] Elliptice, pro, *Potius eſſe*, id eſt, melius, *Lædi impune*, hoc eſt, nulla ſequente pœna læſionem eam, elabente reo. *Scheffer.*

Lædi quam dedi] Παρονομασία, & ἀντανάκλασις elegans, ſi ſit rara in ſcriptis, tanquam ἥδυσμα, non ſi ſubinde reponatur, tanquam ἔδεσμα; qua affe-

ctione tamen quidam ſibi mirifice placent *Rittersh.*;

Hæc iracundos.] Οὕτω δὲ καὶ ὑμεῖς, inquit, apud *Ariſtotelem Steſichorus*, ὁρᾶτε μὴ τὺς πολεμίυς βυλόμενοι τιμωρήσασθαι ταὐτὸ πάθητε τῷ ἵππῳ. &c. *Fab.* Unde *Horæt.* 1. *Epiſt.* 2.

—— *Qui non moderabitur iræ*
Infectum volet eſſe, dolor quod ſuaſerit & mens
Dum pœnas odio per vim feſtinat inulto.

L.

FABULA

FABULA QUINTA.

POETA.

PLus eſſe in uno ſæpe quam in turba boni,
Narratione poſteris tradam brevi.

PLus eſſe in uno] *Æmilius Probus* de Epaminonda, *Quamdiu ille præfuerit Reip. Caput fuiſſe totius Græciæ: ex quo intelligi poteſt unum hominem pluris, quam civitatem fuiſſe. Juſtin. Lib.4. Cap.4. Ab his mittitur Gylippus, ſolus, ſed in quo inſtar omnium auxiliorum erat. Nevelet.*

Poſteris tradam] Vetus inſcriptio Præneſte:

ACCIPE POSTERITAS
QUOD POST TUA SÆCULA NARRES.

Rigalt. Plenus bonæ ſpei fuit *Phædrus*, ad poſteritatem perventura eſſe ſcripta ſua: quæ ſpes ei pene decollaviſſet, abſque *Pithœis* Clariſſimis fratribus, quibus vitam debet: ſic ſupra *Lib.3. ad Eutych.*

Habebunt certe quo ſe oblectent poſteri.

Et infra in fine hujus *Libri 4.*

Dignumque longa judicatis memoria.

Sic & *Lib.5.* ubi *Poëta ad Partic.*

—— nomen chartis victurum meis
Latinis dum manebit pretium literis.

Rittersh. Scilicet hoc plerique Poëtarum de Scriptis ſuis & carminibus ominati ſunt *Ovid.* in calce *Metamorph.*

Jamque opus exigi quod nec Jovis ira, nec ignes
Nec poterunt ferrum, nec edax abolere vetuſtas
Cum volet illa dies quæ nil niſi corporis hujus
Ius habet: incerti ſpatiū mihi finiat ævi
Parte tamen meliore mei ſuper alta perennis
Aſtra ferar: nomenque erit indelebile noſtrum.

Item

Item *Lib.* 3. *Amor. Eleg.* 15. *in fin.*

Imbelles Elegi, genialis Muſa valete,
Poſt mea manſurum fata ſuperſtes opus.

Et *Horat. Carm. Lib.* 3. *Ode* 30.

Exegi monumentum ære perennius
Regalique ſitu Pyramidum altius:
Quod non imber edax, non Aquilo impotens
Poſſit diruere, aut innumerabilis
Annorum ſeries, & fuga temporum.
Non omnis moriar; multaque pars mei
Vitabit Libitinam. *Uſque ego poſtera*
Creſcam laude recens, dum Capitolium
Scandet cum tacita virgine Pontifex.

Sumunt quippe ut & *Horatius* ibidem paulo poſt dixit:

——— *ſuperbiam*
Quaſitam meritis. ———

L.

Quidam decedens tres reliquit filias:
Unam formoſam, & oculis venantem viros:
At alteram lanificam, & frugi, ruſticam:
Devotam vino tertiam, & turpiſſimam.

Quidam decedens] Hac Fabella continetur elegans, & ſubtilis τῶν ἀπόρων quæſtio: Cujuſmodi eſt, quæ ab Africano proponitur in *l. qui quadraginta. ff. ad leg. Falcid. Rigalt.*

Decedens] Proprie de mortuis lege naturali. *Scheffer.* Etenim pro diem obire ponitur *l.* 26. *ff. de recept. arb. l.* 4. *ff. qui ſatiſd. cog.* Quod ſexcentis Pandectarum locis invenies. Interdum tamen additur *Vita decedere*, quæ locutio Papiniano familiaris eſt *l.* 42. *ff. de don. mort. cauſ. l.* 75. §. *ult. ff. de legat.* 2. *l.* 10. *ff. de ann. legat. l.* 8. *de dote præleg. l.* 77. §. *Mævio.* & §. *libertis. ff. de legat.* 2. *l.* 57. §. *ult. ff. de uſufr. l.* 84. & 86. *ff. de acquir. vel omitt. hær. l.* 11. §. *ult. ff. de bonor. poſſeſ. ſec. tab. l.* 17. §. *ult. ff. de Caſtr. pec. l.* 12. *ff. de lege Corn. de falſ. l.* 13. *ff. de inoffic. teſt.* Eodemque loquendi genere utuntur Impp. in *l.* 1. *C. de reſtitut. l.* 1. *C. ne de ſtat. defunct.* Nec tantum homines, ſed & equas, & reliqua animalia *Decedere* Juriſconſulti dicunt *l.* 1 §. *& cum. ff. ſi quadr. paup. l.* 10. §. *ult. ff. quib. mod. uſusfr. l.* 65. §. 1. *ff. de legat.* 1. Et *Fœtus pecorum l.* 70. §. *ult ff. de uſufruct.* Item *Capita gregis*, *l.* 13. *ff. de pignorib.* L.

Reliquit] Etiam hoc eſt inter propria. *Corn. Nep. Vita Attic. Cap.* 13. *Domum habuit ab avunculo hæreditate relictam. Plaut. Aulul. Act.* 3. *Sc.* 1. *Agri reliquit ei non magnum modum. Cornel. Nep.* Iterum in *Epam. Cap.* 10. *Male in eo conſulere patriæ, quod liberos non relinqueret. Scheffer.*

Oculis venantem viros] Oculis devorantem draucos. *Martial. Rigalt.* Quia ἐκ τοῦ ὁρᾶν τὸ ἐρᾶν. Sic & *Ovidius* dixit, amores venari. Elegantiſſime. Nam formoſa femina tanquam viſco volucres, ſic ipſa adoleſcentes capit, & attrahit. *Plautus*, ſi bene memini, *Venaturam oculis facere*, dixit. *Rittersh.* Ita *Seneca*, *Lenocinium puellare* vocat, *Declam.* 4. *p.* 47. *Muliebrem veſtem ſumpſit. Capillos in feminæ habitum compoſuit. Oculos puellari lenocinio circumdedit.* Hi *Apulejo* in *Apolog. Oculi illices* dicuntur. *Quis non diſciplinam matris agnovit? Cum in puella videret immedicatum os, & purpuriſſatas genas, & illices oculos. Nevel.* Porro venari dicitur, quæ captat, & vulnerat oculis. Quale genus locutionis & in Sacris reperitur. Vide *Cantic. Cap.* 4. *Scheffer.* Elegantiſſime in hunc ſenſum Ingenioſiſſimus Nequitiæ Arbiter *Petronius*, in *Satyr. Quo enim*, inquit, *ſpectant flexæ pectine comæ? quo facies medicamine attrita: & oculorum quoque mobilis petulantia? quo inceſſus tute compoſitus; & ne veſtigia quidem pedum extra menſuram aberrantia, niſi quod formam proſtituis ut vendas?* L.

Alteram lanificam] *Lucilius Sat.* 6.

——— *Thaumomeno, inquit, valva ſororem*
Lanificam dici ſiccam atque abſtemiam ubi audit.

Rigalt.

Rigalt. Sic *Lanificas quæ familiam ruſticam veſtiunt*, dixit ICtus. in *l.* 12. §. 5. *ff. de inſtruct. vel inſtrum. leg.* L.

Ruſticam] Laborioſam exponit *Phraſcius.* Ego aliter intelligo hæc verba, quia ſequitur *Date lanificæ ruſticæ*, nec enim jungere ſic potuiſſet abſque tautologia, ſi id voluiſſet, quod putabat *Phraſcius.* Credo igitur, opponere ruſticam illi viros venanti oculis, id eſt, elegantia morum, amabilitate vultus, compoſitione docta omnium membrorum allicienti viros. Et ſic eam intelligere, quæ ſit rudis, & agreſtis negligens illas artes, quibus ſtudent alias placere puellæ. Sic *Ruſticos homines* vocat Belon apud *Curtum Lib.* 6. *Cap.* 2. quos auctor prius dixerat, *Civilis habitus rudes.* Ita & *Virgil. Ecl.* 2.

Ruſticus es, Coridon, nec munera curat Alexis.

Scheffer.

Devotam vino] Id eſt, deditam, ut apud *Virgil.* 4. *Æneid. Dido poſti devota futuræ.* Et *Cic.* 3. *Tuſcul. Devotus, & donatus ſtudiis. Rittersh.* Sic & *Varro, Devotum animum alicui*, dixit: Et Tiberius apud *Sueton. Cap.* 67. *Si quando de moribus meis, devotoque vobis animo dubitaveritis. Scheffer.*

Harum autem matrem fecit hæredem ſenex
Sub conditione; totam ut fortunam tribus
Æqualiter diſtribuat; ſed tali modo:
Ne data poſſideant, aut fruantur: tum ſimul
Habere res deſierint, quas acceperint,
Centena matri conferant ſeſtertia.

Sub conditione] Hac lege, hac limitatione; formula propria Juriſ-conſultorum. Vide *l. ſi quis. ff. de condit. & demonſtr.* cum *l. ſeq.* & aliis. *Scheffer.*

Totam ut fortunam] Ἅπασαν τὴν οὐσίαν. Uſitatius eſt plurale: totas fortunas. *Rittersh.* Rem familiarem intelligit, bona hæreditaria, in ſingulari quod notandum. *Horat.* 1. *Epiſt.* 5.

Quo mihi fortuna, ſi non conceditur uſus.

Sic enim cum pleriſque *M S C.* legendum atque exponendum eſſe locum hunc, vel ex hiſce noſtri cenſeo, contra *Lambini* ſententiam, atque aliorum. *Scheffer.* Frequentius etiam ICtis plurale *Fortunæ*, pro ſubſtantia, bonis & facultatibus uſurpatur *l.* 2. §. *ſi qui ex vectoribus. ff. ad leg. Rhod. de jact. l.* 16. *ff. ad Sc. Trebell.* Ut *Fortunarum univerſarum ſocietatem coire, id eſt, earum quoque rerum quæ poſtea cuique acquirentur l.* 73. *ff. pro ſoc.* Eodemque ſenſu *Fortunam* numero ſingulari uſurpavit *Scævola* in *l.* 40. §. *argentarius. ff. de ſtatulib.* His verbis: *Cum pœne totam fortunam in nominibus haberet.* L.

Ne data poſſideant, aut fruantur] Frui data, pro datis, antique. Sic ſupra *Lib.* 3. *Fab.* 7. *Fruere quæ laudas. Rittersh.* Eodem modo & *Plaut. Act.* 5. *Sc.* 1. *Exorari poterit, ut ſinat ſeſe hanc frui.* Ita habent libri veteres, quod neſcio cur mutarint. *Cato de Re Ruſt. Cap.* 149. *Pabulum frui occipito ex Kal. Sept. Scheffer.* Ἐμφατικῶς autem dixit *Fruantur*: plus enim eſt frui quam uti; nam *Uti* eſt ad uſum, & neceſſitatem uti; *Frui*, eſt omnem rei fructum commoditatemque & utilitatem percipere *l.* 23. *ff. commun. divid.* Itaque qui fruitur, non ad uſum modo quotidianum, ſed & abuſum, id eſt, ad compendium, & quæſtum uti poteſt. Vetus Gloſſarium: *Frui dicitur, qui fructus percipit. Donatus* in Adelph. *Terent. Act.* 5. *Sc.* 8. Ad hæc verba: *Huic demus qui fruatur, id eſt qui fructum capiat, non qui proprietate potiatur.* Idemque in *Eunuch. Act.* 4. *Sc. ult.* Frui proprie quid ſit docet. *Frui commodo* dixit ICtus. in *l.* 12. *ff. de liber. cauſ. Pecunia, l.* 26. *ff. quand. dies legat. Publico, l.* 1. *ff. de Publican. Frui ſalario, l. ult. C. de Offic. Adſeſſor. Si conductori re quam conduxit frui non liceat, l.* 15. *ff. locat. Colonis ſi ei frui non liceat l.* 24. § *colonus, eod.*

eod. tit. Ut ei præſtetur frui quod conduxit licere, l. 9. *eod.* Sic *Fruendi cauſa accipere l.* 10. *ff. de præſcript. verb. Fundum fruendum alicui locare l.* 25. §. 1. *ff. locat. l.* 7. §. 1. *ff. ſol. matr.* Et apud *Livium Lib.* 27. & 45. *Qui ſuum prædium fruendum locaverit, l.* 35. *ff. locat. Qui in perpetuum fundum fruendum conduxerunt à municipibus l.* 1. *ff. ſi ag. Vectig. Fruendum locum publicum locare, & conducere l.* 1. *ff. de loc. publ. fruend.* Sic *Vitruv. Lib.* 7. *Cap.* 8. *Non minus etiam Lemno, cujus inſula vectigalia Athenienſibus S. P. Q. R. conceßit fruenda.* Sæpius etiam hac ſignificationie vocabula uti, frui conjunguntur, & re qua alias frui, utifrui dicimur, unde uſusfructus denominatus eſt. L.

Tum ſimul] Tum eſt tunc, & refertur ad *Conferant. Scheffer.*

Centena] Hoc eſt centum ſingulæ, quæ valent 2500. ſcutatos monetæ Italicæ, vel 300. Imperiales. Vide Cl. *Gronovium*, in *de Seſterto* feliciſſimi ingenii, ac profundiſſimæ eruditionis opere. *Scheffer.*

Athenas rumor implet, mater ſedula
Juriſperitos conſulit. Nemo expedit,
Quo pacto non poßideant, quod fuerit datum,
Fructumve capiant: deinde, quæ tulerint nihil,
Quanam ratione conferant pecuniam.

Implet] Eleganter ad exprimendam magnitudinem ejus, propter Varitatem caſus. Sic. *Ovid. Orbem gloria complet. Scheffer.*

Sedula] Diligens, & intenta ad explicandam defuncti voluntatem, ſic *Sedulum officium* dicitur, *l.* 8. *C. qui pet. tutor.* L.

Juriſperitos conſulit] ICti. ſicut teſtamentis faciendis ſæpe adhibebantur: (id quod multis auctoritatibus probat *B. Briſſon. Lib.* 7. *Formul.* Et ego amplius confirmo quodam loco epigrammatis *Agathiæ*, quod extat *Lib.* 2. *Antholog. Tit.* 22. Εἰς ἰατροὺς. Ubi medicus ægroto ſuadet, ut Juriſperitum accerſat, condendi cauſa teſtamenti:

> Θάρσει. τὸν νομικὸν δὲ κάλει· καὶ χρήματα σαυτοῦ
> Εὖ διαθεὶς, βιότου λῆγε μεμψιμο-τόκου)

Ita iidem & de interpretatione ultimarum voluntatum conſulebantur, ſi ambigue quid ſcriptum, nuncupatumve eſſet, ut voluntatem teſtatoris per conjecturas quaſdam indagarent, tanquam venator, & canis ſagax feram per veſtigia ejus perſequitur, uſque ad cubilia. *Rittersh.* Proprie autem *Conſulere* de peritis juris dicitur, unde, & *Conſulti* nominantur. *Cic.* in *Mur.* De ICtis. *& veſtrum illud* LICET CONSULERE. *Scheffer.* Prudentes enim & Juriſperiti conſuli dicebantur his à quibus conſilii expetendi cauſa adibantur *l.* 41. *ff. de reb. cred. l* 47. §. *ult. ff. de hæred. inſt. l.* 14. §. *quidam. ff. de adim. leg. l.* 52. §. 1. *ff. ad leg. Aquil. l.* 15. *ff. de public. l. ult. ff. ſi quadr. paup. l.* 14. §. *ult. ff. de pecul. leg. l.* 17. §. *ult. ff. ſi ſerv. vind. l.* 6. *ff. de manumiſſ. l.* 43. §. *ult. ff. de damn. infect. l.* 19. *ff. ad exhib. l.* 57. *ff. de judic. l.* 9. *ff. de re judic.* In quo verbo ſcite ita luſit *Cic. Lib.* 7. *Epiſt. Famil.* 3. *Conſuli quidem te à Cæſare ſcribis: ſed ego tibi, ab illo, conſuli mallem.* Et *Epiſt.* 13. *Puto te malle à Cæſare conſuli, quam inaurari. Conſulentibus* autem *Reſpondebant Juriſconſulti, l.* 2. §. *& ut obiter. ff. de orig. jur.* Inde hæc non raro in libris noſtris, *Conſultus reſpondit, l.* 78. §. *filiam. ff. ad Sc. Trebell. l.* 5. *ff. de adim. leg. l.* 7. *ff. ex quib. cauſ. in poſſeſ. l.* 1. §. *ult. ff. ad leg. Falcid. l.* 191. *ff. de reg. jur. l.* 16. §. *ult. ff. de inſtruct. vel inſtrum. leg.* Hinc *Conſultum Juris* dixit *Horatius* pro Juriſperito, & *Conſultum* abſolute *Ovid. Lib.* 1. *de Arte Amand.* cum ait:

> *Illo ſæpe loco capitur Conſultus amore.*

Et *Lib.* 3. *Amor.*

> *Atque eadem ſponſum Conſulti ante Atria mittit.*

Conſul-

Conſultos etiam pro Juriſperitis accipe apud *Horat. Lib. 2. Epiſt. 2.*

Quadam, ſi credis Conſultis mancipat uſus.

Quæ vox & augmentum gradus admittit. Et ita *Conſultiſſimus Princeps l. 1. C. ne lic. potent. l. 6. C. de teſtam. manum. Conſultiſſimus Vir, l. 3. C. de acquir. & retin. poſſeſſ.* Ita & *Liv. Lib. 1.* de Numa: *Conſultiſſimus Vir, ut in illa quiſquam ætate eſſe poterat, omnis Divini, atque Humani Juris.* Inde & *Conſultor* dicebatur, qui Juriſperitum conſulebat. *Cic. pro Muræna: Vigilas tu de nocte, ut Conſultoribus tuis reſpondeas.* Idem *Tuſc. Quæſt. Lib. 2. Druſi domum Conſultoribus compleri ſolitam accepimus.* Et *pro Cornel. Balb. Q. Scævola Augur cum de jure Prætorio conſuleretur, homo Juriſperitiſſimus, Conſultores ſuos nonnunquam* &c. Ita & *Horat. Lib. 1. Sat. 1.*

Sub Galli cantum Conſultor ubi oſtia pulſat.

Ad quem locum Vetus Interpres: *Conſultor*, ait, *qui conſilium rogat: nam Conſultus eſt, qui dat conſilium.* Hinc *Conſultatio*, quæſtionem ſeu facti ſpeciem Juriſperito propoſitam, & de qua Juriſperitus conſulitur ſignificat, *l. 27. §. Sticho. ff. de liber. leg. l. 27. ff. qui teſtam. fac. poſſ.* Sic *Conſultationi inſerta verba l. 34. ff. de legat. 2. Secundum ea quæ in Conſultatione collata eſſent, l. 14. §. quæ Marco. ff. de ann. legat.* Et *Cic. Lib. 1. de Legib. Non enim id quæris hoc ſermone, Pomponi, quemadmodum in jure caveamus, aut quid de quaque conſultatione reſpondeamus.* Idem in *Topic. Juriſperiti de conſultationibus ſuis diſputant.* Sed & *Conſultatio* ſimiliter appellatur, cum ad Imperatorem quid de jure dubitans, Magiſtratus refert: Ad cujuſmodi *Conſultationes reſpondere, & reſcribere*, dicitur. *Ad Conſultationes Proconſulum reſpondere, l. 6. §. legatos. ff. de Offic. Proconſ. Arrius Severus quia dubitabat, ad Imperatorem Severum retulit: ad quam Conſultationem Succeſſor ejus Benidio Severo reſcripſit, l. 11. §. ex facto. ff. de minorib. Si Præſes Provinciæ, vel quis alius, conſuluerit, & ad Conſultationem ejus fuerit reſcriptum, l. 1. §. 1. ff. de appellationib.* L.

Expedit] Ut ſupra *Lib. 3. Fab. 14. Expedi quod fecerim. Scheffer.*

Tulerint] Acceperint, *Plaut. Merc. Act. 2. Sc. 3. Scheffer.*

Poſtquam conſumpta eſt temporis longi mora,
Nec teſtamenti potuit ſenſus colligi,
Fidem advocavit jure neglecto parens:

Fidem advocavit] Hoc eſt mater, cum à ICtis. non poſſet hæc res expediri, in tam mirabili, & inextricabili teſtamento, ipſa fidem implevit, nullo licet jure cogente. Vide *Inſtit. de fideicommiſſar. Hæreditat.* & *de Codicillis.* Item *Plin. Lib. 5. Epiſt. Rittersh.* Eleganter, & proprie uſurpat illud *Advocare.* Advocantur enim, à quibus jus exquiritur. *Aſcon. de Divin. Advocatus dicitur, qui jus ſuggerit.* Cæterum quia qui ſuggerere jus debuerant, non poterant id explicare, ideo hic *fidem* advocat. Intelligit autem fidem bonam, ex qua teſtamento ſtudet ſatisfacere, quando ex jure non poteſt. *Scheffer.* Fecit ſcilicet, quod, ſalva fide, & conſcientia ſecundum æquitatem, & naturalem interpretandæ voluntatis rationem facere ſe poſſe exiſtimabat, quamvis Jure ejuſque ſcripta interpretandi ratione explicari non poſſet; ex præſcripto ICti. in *l. 2. §. 5. ff. de aq. & aq. pluv. arcend. Hæc*, inquit, *æquitas ſuggerit, etſi jure deficiamur.* L.

Jure neglecto] Id eſt (locus enim dignus qui explicetur) fide ſua uſa eſt mulier, & ut in teſtamento perſcriptum fuerat, ita fecit, ad priorem partem quod attinet, ut ſcilicet *Tribus æqualiter diſtribueret*; Conditionem autem adpoſitam, *Sed tali modo ne*, &c. cum non videret quopacto explicare poſſet, *Neglecto jure*, priori parti teſtamenti ſatisfecit. *Fab.* Vult itaque, quantum video intelligere *Faber* de eo jure, ex quo talis conditio ſimul debuiſſet obſervari. At vero jus eſt nullum, quod ejuſmodi conditionem obſervare

jub. r,

jubet, quin imo, quæ non poſſunt ratione ulla explicari, ea pro non ſcriptis haberi, Juriſperiti tradunt. Itaque cum ſic negligi jus, quod fuit nullum, non potuerit, *Neglectum jus*, de conſultis juris interpretor, quaſi diceret noſter, non amplius curaſſe ipſos, nec exſpectaſſe diutius; ſi forte invenir ent aliquid, ſed quod poſſet id bona fide feciſſe. Ut ſit *jus* contrarium præcedenti *fidei*, & hic poſitum ſicut *Lib.* 3. *ad Eutych. Servitus*, & alia paſſim apud noſtrum. *Scheffer.*

Seponit mœchæ veſtem, mundum muliebrem,
Lavationem argenteam, Eunuchos glabros:

Veſtem mundum muliebrem] Veſtis muliebris, mundus muliebris, ornamenta muliebria diſtinguuntur *l.* 25. *ff. de aur. & arg. leg. Rigalt.* Ita *Terent. Heautontim. Act.* 5. *Sc.* 1.

——————— *Scilicet*
Sponſæ veſtem, aurum, atque ancillas opus eſſe; argentum ut dares.

Ornamenta autem, veſtes, monilia, anuli, mundo muliebri non continentur *l.* 32. §. *Titia. ff. de aur. & arg. leg. l.* 100. §. *uxori. ff. de legat.* 3. *Tertullian. Lib. de Habit. Mulieb. Habitus feminæ duplicem ſpeciem circumfert, Cultum, & Ornatum. Cultum dicimus quem immundum muliebrem convenit dici. Ille, in auro, & argento, & gemmis deputatur. Iſte, in cura capilli, & cutis, & earum partium corporis, quæ oculos trahunt. Alteri ambitionis crimen intendimus, alteri proſtitutionis.* Et ita mundum muliebrem accipe in *l.* 39. *ff. de uſu, & uſufr. leg. l.* 39. *ff. de aur. & arg. leg.* Sic *Varro Lib.* 4. *de Ling. Lat. Mundus muliebris dictus à munditia.* Itemque *Feſtus. Mundus etiam dicitur ornatus muliebris, quia non alius eſt, quam quod moveri poteſt: Atque cum virginali mundo clam pater. Liv. Lib.* 37. *Munditiæ, Ornatus, & Cultus, hæc feminarum inſignia ſunt. Hinc mundum muliebrem appellarunt majores noſtri.* Inde *Sen. Lib.* 1. *Natural Quæſt. ad fin. Adeoque omnia indiſcreta ſunt perverſiſſimis artibus, ut quicquid mundus muliebris vocatur, ſarcinæ viriles ſint, minus dico, etiam militares.* Mundum id neutro genere dixit *Lucil. Sat.* 16. ut eſt apud *Agell. Lib.* 4. *Cap.* 1. Et *Non. Marcell.* Hoc Γυναικεῖον κόσμον appellat *Ariſtophanes* in Θεσμοφοριαζούσαις. Cujus etiam de ea re verba retulit *Clemens Alexandrin. Lib.* 2. *Pædagog. Cap.* 12. L.

Lavationem argenteam] *Ulpianus* in *l. argumento. ff. de aur. & arg. leg. Mundus muliebris eſt, quo mulier mundior fit. Continentur eo ſpecula, matulæ, unguenta, vaſa unguentaria, & ſi qua ſimilia dici poſſunt, veluti lavatio, riſcus.* Errant viri docti, qui legunt, *Veluti alabaſtrum*, &c. Concha, lavatio argentea *Sidon. Apollinar. Lib.* 4. *Epiſt.* 8. *Rigalt.* Sane ſi res mei foret arbitrii, *Lavationem argenteam*, ego dicerem innuere ſupellectilem omnem balneaream, ut ſtrigiles, guttos, urceolos, & id genus; maxime cum ſequatur ex oppoſito de inſtrumento ruſtico. *Scheffer.* Atque hoc eſt procul dubio quod ICtus. in *l.* 32. §. 7. *ff. de aur. & arg. leg. Argentum balneare* vocat. Ὁ τῶν λουτρῶν ἄργυρος in Baſilicis dictum. Adde *Paul.* 3. *Sentent.* 6. §. 83. Cujus generis eſt ſpeculum argenteum, *l.* 19. §. *idem Celſus. l.* 25. §. *mundus. ff. eod.* Novit ſpeculum argenteum etiam *Plinius*, & diſpoſitio cœnæ *Cypriani.* Matula quoque eſt in argento Balneari ἀργύταινα *Polluci*, & Gloſſis ampulla olearia. Vide *Cujac. Lib.* 10. *Obſerv.* 17. Erant autem balnea lavationibus deſtinata, unde *lavare* Veteribus ſignificat corpus aqua in balneo abluere, ut *In publico balneo lavare*, *l.* 2. §. *ſi quis. ff ne quid in loc. publ. Qui in publicum lavare non patiatur* *l.* 13. §. *ult. ff. de injur. Ædilis in municipio balneas condixerat, ut eo anno municipes gratis lavarentur*, *l.* 30. §. 1. *ff. locat.* Nam, ut hoc obiter moneam, quadrantem ſolvebant, qui in thermis & balneis publicis lavabantur. Poëta alibi:

Cædere Sylvano porcum, quadrante lavari.

Et *Horatius Serm. Lib.* 1. *Sat.* 3.

——— *Dum tu quadrante lavatum*
Rex ibis. ———

A pueris

A pueris autem adhuc impuberibus quadrans ille non exigebatur, imo nec lavabantur in thermis & balneis publicis. Unde *Juvenal. Sat. 2. Vers.* 152.

Nec pueri credunt, niſi qui nondum ære lavantur.

Lavandi gratia Prætor in publicum prodire dicitur, *l.* 7. *ff. de manumiſſ. vind. Terent. Eunuch. Act.* 3. *Sc.* 5.

Accerſit. Lavatum interea virgo it, lavit.

Et *Heautontim. Act.* 4. *Sc.* 1.

Eo lavatum.

Horat. Lib. 1. *Serm.*

Aſt ubi me feſſum Sol acrior ire lavatum.
Admonuit. ———

Martial. Lib. 1. *Epigr.*

Invitas nullum, niſi cum quo Cotta lavaris.
Et dant convivam balnea ſola tibi.

Atque ita accipe quod *Cic.* 1. *Offic.* ait: *Majores noſtri neque patrem cum filio, neque ſocerum cum genero lavari voluerunt. Tertull.* in *Apologet. Cap.* 42. *Non lavor diluculo Saturnalibus, ne & noctem, & diem perdam: attamen lavor honeſta hora & ſalubri, quæ mihi, & calorem & ſanguinem ſervet.* Itaque apud eundem, ejuſdem *Lib. Cap.* 44. *Lavantium prædo*, eſt qui ICtis. noſtris Fur Balnearius dicitur. Porro veterum lavandi morem refert *Sen. Epiſt.* 86. *Aqua ad lavandam familiam paratur* inquit ICtus. in *l.* 12. §. *ſi aliqua. ff. de inſtruct. vel inſtrum. leg. Ut habiles ad lavandum balineæ fierent, l.* 35. §. *ult. ff. de legat.* 3. Sic *Mulieres quæ ſe mundaverint lotæ in balneo, l.* 25. §. *ornamentorum. ff. de aur. & arg. leg.* Hinc *Lavationem præbere l.* 30. § 1. *ff. locat.* Et *Lavatio frigida, quam Græci λυτρὸν vocant*, apud *Vitruv. Lib.* 5. *Cap.* 11. Ac propterea *Lavacrum* pro balneo uſurpatur *l.* 18. *C. de oper. publ. Lib.* 10. *l.* 10. *C. de Epiſc. Aud. l. ult. C. de cuſtod. Reor. in* Cod. *Theod. l.* 13. *de navicular.* in *Cod. Theod.* Unde *Lavacra Pop. Rom. l.* 3. *C. de conlat. donat. donat. relevat. poſſ.* in *Cod. Theod.* λυτρὰ καὶ θερμὰς Græci vocant. L.

Eunuchos glabros] Notandum Eunuchos fuiſſe in mundo muliebri, ſed cui bono Mœchæ Eunuchi dati? Puta, ut delicias dicerent, flabello ventulum facerent, vanam & ſterilem libidinem ſuſcitarent. *Juvenal. Sat.* 6.

Sunt quas Eunuchi imbelles ac mollia ſemper
Oſcula delectent, & deſperatio barbæ,
Et quod abortivo non eſt opus. ———

Martial. Lib. 6. *Epigr.* 67.

Cur tantum Eunuchos habeat tua Gellia quæris?
Pannice, vult futui Gellia, non parere.

Cyrillus apud *Suidam*: Εἰώθασι γὰρ ὡς ἀκριβῶς μεμαθήκαμεν· οὐ μόνον οἱ σπάδονες καὶ τὰ μόρια τῆς αἰσχρουργίας ποσῶς ἔχοντες ἀσελγαίνειν ἀμέτρως καὶ ἀκολασταίνειν ἀναιδῶς, καὶ ἀκορέστως, ἀλλά γε καὶ οἱ τέλεον ἀπόκοποι καὶ ἐκτετμημένοι ταῦτα, καθάπερ οὖν καὶ οἱ ἐκ γένους ἐστερημένοι ταῦτα φεῦ τῆς ἐσχάτης ἀτοπίας καὶ φρενοβλαβείας, διὰ χειρῶν καὶ δακτύλων φθείρειν τὰς γυναῖκας, καὶ τὴν ἀνουσιουργίαν οὕτως ἐμμανῶς κατεργάζεσθαι. Alias Eunuchi virginibus, mulieribuſque cuſtodes, & comites additi; quaſi tutius Eunuchi poſſint εὐνὴν ἔχειν, καὶ φυλάσσειν. At ipſi ſæpe, ut ait idem *Cyrillus*, ὡς φύλακες ἅμα καὶ σωφροσύνης δῆθεν ἰνδάλματα μετὰ γυναικῶν καθεύδοντες ἀναισχύντως καὶ ἀπηρυθριασμένως αἰσχροπραγοῦσι. Optimi vero Eunuchi παρὰ τὸ εὖ νοῦν ἔχειν, καὶ ἀπηλλάχθαι τῶν ἀφροδισίων: Sic in Sacris Literis beati Eunuchi: στερισκόμενοι τῆς ἐπιθυμίας, οἱ εὐνουχίσαντες ἑαυτοὺς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας, καθαρίζοντες τὴν συνείδησιν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων. Sic ingenioſiſſimus *Epiphanius Serm.* Εἰς τὴν θεόσωμον. Ταφὴν τοῦ κυρίου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Joſeph virum Mariæ ἄνανδρον vocat, quaſi ſine viro; ἐκεῖ Ἰωσὴφ ὁ ἄνανδρος ἀνὴρ τῆς Μαρίας, ὧδε Ἰωσὴφ ὁ ἐκ Ἀριμαθαίας. Nuper in Vetere Gloſſario M. S. legebam: ἄνδρα ἀντὶ τοῦ μνηστῆρα. ὡς τὸ τὸν ἄνδρα Μαρίας. *Lexic. Cyrill. M. S.* Εὐνοῦχος ὁ ἄγαμος. Hinc emendandus *Suidas*: μονότροπος, μονὸς τραφεὶς,

ἀγαθὸς ἀγύναιος. Legendum ἄγαμος. *Rigalt.* Quo pacto Eunuchi in deliciis & uſui fuerint mulierum, ut ex aliis ita etiam *Terentio* in *Eunucho* conſtat, ubi *Act.* 2. *Sc.* 3. ait :

O fortunatum iſtum Eunuchum, qui quidem in hanc detur domum.
P A. *Quid ita ?* C H. *Rogitas? ſumma forma ſemper conſervam domi*
Videbit : conloquetur, aderit una in unis ædibus :
Cibum nonnunquam capiet cum ea: interdum propter dormiet.

Atque hinc Imperatores dixerunt : *Eunuchum ſacri cubiculi miniſteriis adhæſurum* in *l.* 4. *C. de præp. ſ. ſacr. Cubic. Lib.* 12. Caſtratis enim cubiculariis etiam principes utebantur, quos etiam Eunuchos dici plerique putant à cubiculo cuſtodiendo, quod ἔχειν ſignificet etiam cuſtodire. *Leo Nov. de Eunuchis* 98. Καὶ τῆς εὐνῆς ἀνύποπτες φύλακας εἶναι τοῦτο γὰρ ἡ κλῆσις ἐγγυᾶται. Qua de re vide quæ ſcripſit *Cujac in l.* 6. *ff de lib. & poſth. Ambroſ.* 5. *Epiſt. Gallicanus Præpoſitus Cubiculi, Eunuchus Regius. Socrates* 6. Εὐτρόπιος γὰρ εὐνοῦχος προεστὼς τοῦ βασιλικοῦ κοιτῶνος, καὶ τὴν τοῦ ὑπάτου ἀξίαν πρῶτος εὐνούχων λαβών. *Evagrius Lib.* 4. Οἱ τοῖς βασιλικοῖς ἐξυπηρετούμενοι κοιτῶσι οὓς εὐνούχους ἡ συνήθεια καλεῖ. *Claudian. in Eutrop.* 1.

Præfecti ſed adhuc gemmis veſtique dabantur.
Cuſtodes, ſacroque adhibere ſilentia ſomno.
Militia Eunuchi nunquam progreſſa cubile.
Non vita ſpondente fidem, ſed inertia tantum
Mentis pignus erat, ſecreta monilia ſervent
Ornatus curent Tyrios. ———

Hoc enim habitu naturæ fuit Eutropius ille, quo Conſule omnia monſtra ceſſiſſe, ſcite. Idem *Claudianus* ait : quem in Cyprum Inſulam relegatum, ejuſque facultates in fiſcum coactas, teſtatur *l.* 17. *de pœn. in Cod. Theodos.* L.

Lanificæ agellos, pecora, villam, operarios, Boves, jumenta; & inſtrumentum ruſticum:

Villam] Villa plerumque ædificium fundi ſignificat, *l.* 81. §. 3. *ff. de legat.* 1. Ejuſque Etymon vide apud *Varr. Lib.* 1. *de Re Ruſt. Villa cogendis & conſervandis fructibus neceſſaria, l.* 32. §. 2. *ff. de uſu & uſufr. leg. l.* 50. *ff. de uſufr.* Interdum tamen villa acceſſio erat fundi, *l.* 8. & 10. *ff. quib. mod. uſufr. amitt.* Et alias villarum nomen ruſtica ædificia eſt *l.* 213. *ff. de Verb. Signif.* L.

Operarios] Quales ſunt qui in villa & fundo operam ſuam locarunt, ita ICtus. *Si ruſticis ejus fundi operariis moleretur, l.* 18. §. *idem Conſultus. ff. de inſtr. vel inſtrum. leg.* L.

Jumenta] Equos intelligit; atque ſic à bovibus diſtinguit. *Columella* quoque *Lib.* 1. *Cap.* 6. *Non altius edita eſſe præſepia convenit, quam ut bos aut jumentum, ſine incommodo ſtans, veſci poſſit. Scheffer.* Boves enim magis armentorum quam jumentorum generis appellantur, *l.* 89. *ff. de Verb. Sign.* Unde alibi dixit ICtus. in *l.* 38. §. *jumentorum. ff. de Ædilit. edict. Boves jumentorum appellatione non contineri verius eſt, ſed pecoris appellatione continebuntur.* Unde jumentis legatis boves non continentur, nec contra *l.* 65. §. *jumentis. ff. de legat.* 3. Jumentorum ergo appellatione equus, equa, mulus, mula, & cætera νωτοφόρα, & dorſuaria animalia continentur. *Sen. Epiſt.* 67. *Quare fortia dorſo jumenta ſint quæris? quia eorum hic unus eſt uſus ſarcinam ferre. Elephanti & Cameli jumentorum operam præſtant, l.* 2. *in fin. ff. ad leg. Aquil. Plin. Lib.* 8. *Cap.* 18. de Camelis : *Omnes autem jumentorum in iis terris dorſo funguntur.* Sic *Jumenta uſibus patrisfamilias, & amicorum deſervientia, vel agris, vel quæ locabantur, l.* 3. §. *ſed quod. ff. de pen. leg.* Ob eamque operam jumentorum illis nomen inditum. *Columell. Lib.* 6. *Cap. ult.* Ita ſcribit : *Jumenta nomen à re traxere, quod noſtri*...

noſtrum laborem vel onera ſubvectando, vel arando juvarent. At apud Veteres aliam verbi hujuſce ſignificationem & notationem fuiſſe ſciendum eſt. *Agellius* enim *Lib.21. Cap.1.* ex Sext. Cæcilio, Jumentum in 12. Tabb. uti acciperetur docet his verbis: *Jumentum quoque non id ſolum ſignificat, quod nunc dicitur, ſed vectabulum etiam, quod adjunctis pecoribus trahebatur. Veteres enim noſtri jumentum à jungendo dixerunt.* Similiter *Nonius Marcellus*: *Jumentum à jungendo veteres dictum putant, g. littera in eo nomine attrita; nam vectabulum dicunt, quod nunc vehiculum.* L.

Inſtrumentum ruſticum] Quicquid fructuum quærendorum, colligendorum, conſervandorum cauſſa paratum eſt. *Ulpian. l. Quæſitum eſt. ff. de Inſtr. vel inſtrum. leg. Rigalt.* Idemque eſt quod *Inſtrumentum villæ* dicitur in *l.* 16. & *l.* 10. §. *Paulus. ff. eod.* Quo inſtrumento villæ vel fundi ſupellex non continetur *l.* 12. & *d. l.* 16. *ff. eod.* Inſtrumentum autem & inſtructum ſeparantur, *Tit. de Inſtruct. vel Inſtrum. leg.* Plenius enim eſt & uberius *Inſtructi*, quam *Inſtrumenti* legatum, cum illo non loci tantum, ſed & patrisfamilias ipſius inſtrumentum, quod ut inſtructior eſſet habuit contineatur, *l.* 12. §. *ſed ſi fundus. ff. eod. tit.* Quid autem *Inſtrumento fundi* proprie contineatur, exponitur pleniſſime in *l.8. l.9. l.10. l.11. l.12.* & *l.* 25. *ff. eod. l.* 33. §. *idem probat. ff. de ædilit. edict. l.* 17. *ff. de act. empt. Agell. Lib.7. Cap.10.* L.

Potrici plenam antiquis apothecam cadis,
Domum politam, & delicatos hortulos.

Potrici] Sic compotricem dixit *Terentius Hecyra. Rittersh.* Ita & *Sidon. Lib.2. Epiſt. 9. Famulorum turba compotrix.* Et *Terent.* in *Andria*: *Importunitatem ſpectate aniculæ quia compotrix ejus eſt.* Vetus Gloſſ. ποτης, bibax, potax. *Rigalt.*

Antiquis apothecam cadis] Sic ſæpe apud Juris auctores: *Vinum in cellis, atque apothecis conditum. Rigalt.* Eſt autem *Apotheca*, cella ubi cuſtodiebant cados: *Columella* dicto loco: *Apothecæ recte ſuperponuntur his locis, unde plerumque fumus exorietur. Quoniam vina celerius vetuſteſcunt. Scheffer.*

Apothecam] Apothecæ, cellæ ſunt vinariæ, *l.* 21. § *ſed etſi de nave. ff. de furt.* Sic *Vina quæ in apothecis ſunt*, *l.* 12. §. *ſed ſi fundus. ff. de inſtruct. vel inſtrum. leg. l.* 1. *C. de Verb. Sign. In apothecam depoſitum vinum* proponit Ulpianus in *l.* 11. §. *qui vinum. ff. locat.* Et *Vinum quod in apothecis eſt*, legatum *l.* 30. §. *item ſi. ff. de leget.* 1. Vel *Vinum ex apotheca illa l.* 47. §. *ſed ſi id. ff. eod. tit. Plin. Lib.* 14. *Cap.* 4. *Tantum pecuniarum detinent vini apothecæ. Arnob. Lib.* 7. *Vinum omne omnino, quod in cellis, atque apothecis eſt conditum.* Sunt & Librorum & aliarum rerum Apothecæ *Columell. Lib.* 1. *de Re Ruſt. Cap.* 6. *l.* 5. § *ſi horrearius. ff. de his qui effud. vel deiec. l.* 12. §. *inſtructo. ff. de inſtruct. vel inſtrum. leg. Matth. Cap.* 3. *Euangel.* Καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην. Et rurſus Cap. 7. Οὐδὲ σπείρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν, οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας. Sic & *D. Lucas Cap.* 12. *Euangel.* Καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας, καὶ μείζονας οἰκοδομήσω. Quibus in locis Vetus Interpres ἀποθήκην horreum vertit. *Apothecis exhauſtis, l.* 40. *ff. de ſtatulibr.* L.

Cadis] Sic *Apulejus.* 2. *Aſin. Aur. Vini cadum in ætate pretioſi.* Qua de re plura alii notant. *Rigalt.* Cadus eſt vas vinarium ingens, capiens vini libras centum. Vide *Pætum de Menſuris p. m.* 58. Cæterum *Antiquis* addit, quia tales pretioſiores; quo enim vetuſtius vinum, eo delicatius, & melius. Hinc apud *Petronium* titulus amphoræ: FALERNUM OPIMIANUM ANNORUM CENTUM. *Scheffer.* Cados vini dixit ICtus. in *l.* 6. & *l.* 14. *ff. de trit. vin. vel. ol. leg. l.* 15. § *proprietatis. ff. de uſufr. In cadis diffuſa vina ſervabantur l.* 15. *ff. de trit. vin. vel ol. leg.* Cadis plane ad vina condenda veteres uſos, oſtendit *Plin. Lib.* 19. *Cap.* 5. *Ovid. Lib.* 5. *Faſtor.*

Premit fumoſo condita vina cado.

Eleganter *Horat. Carm. Lib.* 4. *Ode* 11.

Eſt mihi nonum ſuperantis annum
Plenus Albani cadus. ———

Hoc autem Vinarium Vas decem Congios capiebat, teſte *Dioſcorid. Lib.* 5. Vel ut *Pollux Lib.* 10. *Cap.* 20. ſcribit, urnas tres. L.

Politam] Perfectam, abſolutamque omni ratione. Vide *Varronem Lib.* 1. *de Re Rust. Cap* 2. *Feſtus : Omnes perfectiones antiqui politiones appellabant. Scheffer.* Vide quæ ſcripſi de hoc vocabulo ad *Prol. Lib.* 1 *Verſ.* 2.

Delicatos hortulos] Mox ipſe dicet: *Venuſtis hortulis. Rigalt.* Non ſatis memini, an olim apud Epigrammatarium legerim, *Delicatum nemus*, ſed hoc ſcio, legiſſe me apud *Ciceronem in Verr. Delicatiſſimum littus.* Et apud *Plinium Secundum, Anio delicatiſſimus omnium, Lib.* 8. *Epiſt.* 17. Quæ ſane digniſſima eſt quam legas. *Fab.* Sed & *Domum delicatam* dixit *Seneca* in *Hippolyto. Scheffer.* Sic *Delicatam veſtem,* dixit *Tertull.* in *Lib. de Pall.* Μαλακὴν ἐσθῆτα Græci vocant. *Diog. Laert. de Heraclide Pontico:* Οὗτος ἐσθῆτί τε μαλακῇ ἐχρῆτο καὶ ὑπέρογκος ἦν τὸ σῶμα, ὥστε αὐτὸν ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν μὴ ποντικὸν, ἀλλὰ πομπικὸν καλεῖσθαι. Delicatus autem debitor apud ICtos. quo ſenſu dicatur vide *l.* 25. *in fin. ff. de pignor. act.* L.

Sic deſtinata dare cum vellet ſingulis,
Et adprobaret populus, qui illas noverat:
Æſopus media ſubito in turba conſtitit:
O ſi maneret condito ſenſus patri,
Quam graviter ferret, quod voluntatem ſuam
Interpretari non potuiſſent Attici?

Sic deſtinata] Ἀφωρισμένα. *Rigalt.*

Maneret] Eleganter de defuncto, quippe qui ante habuerit. Si, inquit, poſſet conditus, ſepultuſque, nunc videre quam male vos intelligatis ejus voluntatem. Atque ſic *Virgilius* ſæpiſſime, ut *Lib.* 4. *Æneid.*

——— *ſi Troja antiqua maneret.*

Scheffer. Itemque *Lib.* 2. *Æneid.*

Trojaque nunc ſtares, Priamique arx alta maneres.

L.

Condito ſenſus patri] Condere verbum mortuale, vel ſepulchrale. Unde conditorium, quod & conditivum, *Senecæ*, & *Petronio* eſt ſepulchrum. Hoc primum. Deinde quia dubitabant veteres, an ſenſus rerum humanarum ad defunctos pertingeret; creberrime his utebantur, & ſimilibus formulis: *Si quis manium ſenſus eſt. Si quis in morte ſenſus eſt. Si quis etiam inferis ſenſus. Si quis defunctis ſenſus eſt. Si quid inferi ſentiunt. Si quis poſt funera ſenſus. Si quid habet ſenſus umbra. Si manes poſt fata aliquid ſentiunt. Nigras ſi quid ſapis inter arenas. Propert. Lib.* 4. *Si ſentire datur poſt fata quietis. Nemeſ. Eclog.* 1. Reliquorum auctores pete à *Briſſonio Lib.* 8. *de formul. Fol.* 737. Cui duo poſtrema iſta exempla addidi: & hoc *Euripideum* in *Hercule furioſo:* ὦ φίλτατ᾽ εἴ τις φθόγγον εἰσακούσεται θνητῶν παρ᾽ ἅδη σοὶ τάδ᾽ Ἡράκλεις λέγω. *Rittersh.*

Suam] Pro *ejus.* Sic *Cicero* 4. *Philipp. Quod autem erat præſidium ſalutis libertatiſque veſtræ, ſi C. Cæſaris fortiſſimorumque ſui patris militum exercitus non fuiſſet.* Contra *Cornel. Nep. Ejus* dixit, pro ſuus, in *Themiſt. Cap.* 8. *Hic cum propter multas ejus virtutes magna cum dignitate viveret.* Atque ſic hæc crebro permutantur. Vide *Voſſ. de Construct. Cap.* 56. *Scheffer.*

Rogatus

Rogatus deinde, ſolvit errorem omnium:
Domum, & ornamenta, cum venuſtis hortulis,
Et vina vetera date lanificæ ruſticæ;
Veſtem, uniones, pediſſequos & cætera
Illi adſignate vitam quæ luxu trahit;
Agros, vites, & pecora cum paſtoribus
Donate mœchæ; Nulla poterit perpeti,
Ut moribus quid teneat alienum ſuis.

Solvit] Eleganter, quia eo tenebantur, velut vincti: ſic *Solvere metum*, *Virgilius* uſurpavit. *Scheffer.* Id eſt, tollere, auferre, ut *Solutæ ſtipulationes*, id eſt, ſublatæ *l.* 6. *ff. de acceptilat.* L.

Ornamenta] Ornamenta muliebria ſunt, quibus mulier ornatur; veluti inaures, armillæ, viriolæ, annuli præter ſignatorios, & omnia quæ ad aliam rem nullam parantur, niſi corporis ornandi cauſa, quo ex numero etiam hæc ſunt, aurum, gemmæ, lapilli, qui aliam in ſe nullam utilitatem habent, *l.* 25. §. *ornamenta. ff. de aur. & arg. leg.* Et à mundo muliebri ſeparantur, *l.* 8. *l.* 13. & *l.* 30. *ff. de aur. & arg. leg. l.* 100. §. *uxori. ff. de legat.* 3. Hic autem, ut patet ex præcedentibus ornamenta domus intelliguntur, quæ alias ICtis. Impenſæ voluptuariæ dicuntur, quæ ſcilicet ad voluptatem fiunt, quæque ſpeciem duntaxat ornant, non etiam fructum augent, ut ſunt viridia, aquæ ſalientes, incruſtationes, loricationes, picturæ, *l.* 1. *pr. l* 7. *l.* 9. *l.* 11. *ff. de impens. in res dot. fact. l.* 27. *ff. de negot. geſt. l.* 79. *ff. de Verb. Sign.* Quæ magis ad voluptatem quam ad utilitatem pertinent, *l.* 3. §. *ſed ſi mutua. ff. de in rem vers.* Ac propterea voluptatis cauſa refectiones appellantur, ut tectoria, & pavimenta *l.* 7. §. *ult. ff. de uſufruct.* Item *Voluptuariæ res*, *l.* 39. *ff. de hæred. petit.* Et *Voluptuoſæ*, *l.* 14. *ff. de impens. in res dot. fact.* Atque ita, *Quod in loco ſacro ornamenti cauſa ſit*, & contra *quod deformitatis, vel incommodi* opponuntur. *l.* 1. *ff. ne quid in loc. ſacr.* L.

Veſtem, uniones, pediſſequos] Luxus muliebris inſtrumenta recenſentur non pauca apud *Plaut. Aulul. Act.* 3. *Sc.* 5.

Nulla ergo dicat, equidem dotem ad te attuli
Majorem multo quam tibi erat pecunia,
Enim mihi quidem æquum eſt purpuram, atque aurum dari.
Ancillas, mulos, muliones, pediſſequos,
Salutigerulos pueros, vehicula qui vehar.

Nevel.

Uniones] Unio, proprie margarita eſt ex concha, quæ apud Rubrum Mare creſcit, & coaleſcit, *l.* 6. *l.* 19. §. *pen. ff. de aur. & arg. leg.* Atque ita *Plin.* Lib. 12. *Cap.* 1. *Unio in Maris Rubri profundo, Smaragdus in ima tellure quæritur.* Apertius hoc demonſtrat idem Auctor *Lib.* 9. *Cap.* 25. Scribit autem *Iſidorus Lib.* 16. *Etymolog. Cap.* 10. *Inde uniones dictos, quod tantùm unus, nunquam duo vel plures ſimul reperiantur.* L.

Pediſſequos]. Hi erant ſervi, qui dominum, vel dominam ſequebantur, de pediſſequis legatis loquitur ICtus. in *l.* 65. *ff de legat.* 2. *Pediſſequis meis, quos ad curam templi reliqui*, *l.* 17. *ff. de alim. vel cibar. leg* Nec *Pediſſequos* tantum ſervos, ſed & *Pediſſequas* ancillas habuiſſe apparet, non modo ex *Terent. Andr. Act.* 1. *Sc.* 1.

——— *accedo ad pediſſequas.*

Verum etiam ex *l.* 59. *ff. de manumiſſ. teſtam.* in qua eſt: *Pediſſequas omnes quarum nomina in rationibus meis ſcripta ſunt.* Aliæ erant ancillæ quæ *Ornatrices* vocabantur, quæ ſcilicet matronis comendis deſerviebant, eiſque miniſterium in capillis

pillis diſponendis, digerendis, criſpandis ac torquendis adhibebant *l.* 65. §. *ornatricibus. ff. de legat.* 3. Quod obiter notandum quoniam de luxu mulierum circa ancillas ſermo eſt. Ornatricis autem obſequium officiumve *Ovid. Lib.* 2. *Amor. Eleg.* 7. ita deſcribit:

Ecce tuum ſolers caput exornare Cypaſsis.

Et mox:

Adde quod ornandis operoſa eſt illa capillis
Et tibi per doctas grata miniſtra manus.

Purſuſque *Eleg.* 8.

Ponendis in mille modis perfecta capillis,
Comere ſed ſolas digna Cypaſsi Deas.

Præter hanc Cypaſſidem aliam quoque *Ornatricem*, Napen memorat idem *Ovid. Lib.* 1. *Amor. Eleg.* 11. his verſibus:

Colligere incertos & in ordine ponere crines
Docta, neque ancillas inter habenda Nape.

Idem *Lib.* 1. *Amor. Eleg.* 14. de capillis amicæ ſuæ agens:

Non acus abrupit, non vallum pectinis illos,
Ornatrix tuto corpore ſemper erat.

Et mox:

Ante meos oculos ſæpe eſt ornata. ———

Sueton. in *Claud. Cap.* 40. *Inducta teſte in ſenatu, Hæc (inquit) matris meæ liberta & ornatrix fuit. Macrob. Lib.* 2. *Saturnal. Cap.* 5. *Eadem Julia mature habere cœperat canos quos legere ſecreto ſolebat, ſubitus interventus patris aliquando oppreſsit Ornatrices.* Extat in Lapide quodam Romæ inſcriptio hujuſmodi: CINERIBUS CAMILLÆ ALPIONILLÆ QUIRITÆ ORNATRICI FESTUS M. SEPTIMI GALLIS DISPENSAT. Ad hos ornatrices pertinent hæc *Clementis Alexandrini Lib.* 3. *Pædag. Cap.* 4. verba: Κομμῶται δὲ καὶ κομμώτριαι περὶ τὰς γυναῖκας ἀμφιπολεύουσιν· αἱ μὲν τὰ κάτοπτρα, αἱ δὲ, τοὺς κεκρυφάλους, ἄλλαι τοὺς κτένας. L.

Vitam quæ luxu trahit] Quæ luxurioſe vivit, profuſo, & ſoluto in convivia, & compotationes ſumptu. *Feſtus: Luxa membra ſuis locis mota & ſoluta: à quo luxurioſus, in re familiari ſolutus.* Idem: *Luxantur à luxu ductum, id eſt, luxuriantur.* Gloſſæ Veteres: Ἀσωτία, *luxus, luxuria, ganeum.* Ἀσωτεύομαι, *luxo, luxurior, prodigo, helluor. Rigalt.* Luxus qui alias latius patet, hic ſtricte accipitur pro ebrietate ſeu temulentia, quæ ſcite à veterum quodam μητρόπολις κακῶν appellata eſt. *Rittersh.*

Trahit] Valde eleganter, velut reluctantem, & invitam, quando vita ebriorum morti eſt ſimilior, quam vitæ. Ita *Senium trahere luctu* apud *Claudianum* eſt in 3. *de Raptu. Scheffer.*

Perpeti] Ferre, ſuſtinere, id agere, eleganter, ad ſignandam difficultatem faciendi ejus, quod ingenio repugnat. *Terent. Heaut. Act.* 4. *Sc.* 5.

——— *non poſſum pati*
Quin tibi caput demulceam ———

Scheffer. Idem eleganter *Andr. Act.* 1. *Sc.* 1.

——— *facile omneis perferre ac pati.*

L.

Teneat] Retineat. *Scheffer.*

Alienum] Eadem ſignificatione ut *Terent Heautontim. Act.* 1. *Sc.* 1.

Homo ſum, humani nihil à me alienum puto.

L.

Deformis cultum vendet, ut vinum paret,
Agros abiciet mœcha, ut ornatum paret;
At illa gaudens pecore, & lanæ dedita,
Quacunque ſumma tradet luxuriæ domum.

Abiciet] Sic frequentiſſime veteres alterum *j*, in hoc, & ſimilibus verbis compoſitis à jacio, conſueverunt abjicere. Vide *Indicem Giphanii* in *Lucretium. Rittersh.*

tersh. Eſt autem hic *abjiciet*, vili pretio vendet; itidem ferme *Terentius* de Pſaltria, quam adoleſcens ut oblectaret ætatulam ſuam, mercatus fuerat:

> ——— *Quæ quantum poteſt*
> *Aliquo abjicienda eſt, ſi non pretio, gratiis.*

Gallice; *il s' en faut defaire au plûtoſt: & ſi l' on ne trouve point de marchand, qu' on la donne pour rien. Fab.* Alii aliter, ſed fruſtra. *Scheffer.* Atque hac ſignificatione etiam ICtis hoc vocabulum *abjicere* uſurpatur. Sic *Abjicere pecuniam in fraudem,* *l.* 10. *ff. ſi quid in fraud. patr.* Et *Abjicere rem exiguo pretio l.* 36. §. 1. *ff mand.* Item *Projicere rem viliori pretio, l.* 50. *ff de evict.* Infra Noſter eleganter dicit: *Quacunque ſumma tradet.* L.

Luxuriæ domum] Pro ea quæ eſt inſtructa ad luxum, quæ dedita, & conſecrata velut eſt luxuriæ. Quomodo *Cicero* in *de Lege Agraria, Domicilium ſuperbiæ,* & *Cornel. Nep. Vita Attic. Cap.* 3. *Domicilium Imperii* uſurparunt. Ad eundem modũ *Domum luctus, Domum precationis,* dixit Vetus Bibliorum interpres. *Scheffer.*

Sic nulla poſſidebit, quod fuerit datum,
Et dictam matri conferent pecuniam,
Ex pretio rerum, quas vendiderint ſingulæ.
Ita quod multorum fugit imprudentiam,
Unius hominis reperit ſollertia.

Conferent] Optime hic conferre contribuere ſignificat, ut in *l.* 22. *ff. de damn. infect.* Sic *Conferre in funus, l.* 16. *l.* 20. *l.* 23. *l.* 27. & *l.* 30. §. *ult. ff. de religios. l.* 78. *ff. de jur. dot.* Et quemadmodum hic, *Conferre pecuniam, l.* 5. *ff. de cenſib. Conferre ſumptus ad refectionem ædificii, l.* 4. *C. de ædific. priv. Si vinum alius contulerit, alius mel, l.* 7. §. *voluntas. ff. de acquir. rer. dom.* Ita & *Conferri agri à vicinis ad viam vicinalem, l.* 3. *ff. de loc. & itiner. publ.* Hinc *Collatio* quoque fieri dicitur à vectoribus navis levandæ gratia, *l.* 2. §. *ſi conſervatis.* & §. *ſi res quæ. l.* 4. §. *poteſt.* & *l.* 5. *ff. ad leg. Rhod. de jact.* Quæ & *Contributio* dicitur *l.* 1. & *l.* 3. *ff. eod. tit.* L.

Ex pretio rerum] Dixerat ſupra, conferent pecuniam, quia pretium plerumque in pecunia numerata conſiſtit §. *item pretium. Inſt. de empt. & vend.* Eſtque aliud quam merx, *l.* 1. *ff. de contrah. empt. l.* 2. *ff. de rer. permut.* Proprie autem *Pretium* eſt, quod pro re empta dicitur. Et in Veteri Gloſſario definitur. Τίμημα ἐπὶ τοῖς ὠνίοις καταβαλλόμενον. L.

Unius hominis] Non igitur ſemper ad multitudinem reſpici oportet, ſed ad eos, quibus potius lux veritatis adſiſtit; ut graviter monuit *Arcadius*, in *l.* 21. *qui ob carmen.* §. *ult. ff. de teſtib. Neque ex multitudine auctorum judicandum, quod melius, & æquius eſt: cum poſſit forſitan & deterioris ſententia, & multas, & majores in aliqua parte ſuperare:* ut *Juſtinianus* ait, in *Præfatione, de Conceptione Digeſtorum. Rittersh.* Atque huc facit *l.* 8. *ff. de pact.* L.

FABULA SEXTA.

Pugna Murium, & Muſtelarum.

CUm victi Mures Muſtelarum exercitu
(Hiſtoria quorum in tabernis pingitur)
Fugerent, & artos circumtrepidarent cavos,
Ægre recepti, tamen evaſerunt necem.

PUgna Murium, & Muſtelarum*] De hac Opuſculum cui *Batrachomyomachia* nomen, *Homero* adſcribunt. *Martial. Lib.* 14. *Epigr.* 183.

Perlege Mæonio cantatas carmine Ranas,
Et frontem nugis ſolvere diſce meis.

L.

In tabernis] Ex conſuetudine. Vide quæ ſcribo in Opuſculo de *Pictoria Cap.* 4. *Scheffer.* Procul dubio autem cauponas intelligit, quas *Tabernas cauponias* vocat ICtus. in *l.* 43. *pr. ff. de rit. nupt.* Unde etiam *Tabernæ*, & *Popinæ*, conjunguntur in *l.* 41. §. 8. *ff. de legat.* 1. Alias vocabulum adeo generale eſt, ut *Tabernæ* appellatio omne utile ad habitandum ædificium demonſtret, ex eo quod tabulis claudatur. Unde *Tabernacula* & *Contubernales* appellantur, *l.* 183. *& ſeq. ff. de Verb. Sign. Iſidor. Etymologic. Lib.* 15. *Cap.* 2. *Tabernæ olim vocabantur ædiculæ parvæ & ſimplices in vicis, axibus, & tabulis clauſæ. Unde & tabernariæ, quod ſoleant conſidere. Dictæ autem tabernæ quod ex tabulis ligniſque erant conſtructæ.* Quæ nunc etſi non ſpeciem, nomen tamen retinent. Poſtea vero tabernæ proprie dici conſueverunt, ubi merces venales exhibentur, ut *Taberna caſearia l.* 8. §. *Ariſto. ff. ſi ſerv. vind.*

Et

Et *Taberna ferraria l.* 13. *ff. de inſtruct. & inſtrum. leg.* Item & *Tabernam negotiatoriam*, *& purpurariam* dicimus, *l.* 2. *ff. de inſtitor. act. l.* 91. *§. pater ff. de legat.* 3. Tabernas quoque *Suidas* καπηλεῖα, καὶ παντοχεῖα interpretatur. Sic *Tabernis uti ad merces & negotiationem* dicimur, *l.* 27. §. 1. *ff. de uſufr.* Hinc *Tabernam exercere l.* 13. *§. ult. ff. de inſtitor. act.* Inde *Tabernarius* in *l.* 52. *§.* 1. *ff. ad leg. Aquil. l.* 5. *ff. de inſtitor. act.* Qui tabernam exercet. Qui etiam alibi *Tabernæ præpoſitus* dicitur *l.* 3. *l.* 19. *§. tabernæ.* & *l* 8 *ff. de Inſtitor. act.* L.

Circum trepidarent cavos] *Horat.* 1. *Epiſt.*

Macra cavum repetas artum, quem
macra ſubiſti.

Rigalt.

Trepidarent] *Callimachus Hymn. in Cerer.*

Καὶ τὰν αἴλουρον τὰν ἔτρεμε θηρία
μικρά.

Rigalt. Sed longe alia vis eſt in τῷ trepidare. Quippe vel *Servio* teſte feſtinare eſt, quid enim illud *Virgilii*: *Dum trepidant alæ.* Sed piget iſtac refellere ex *Livio*, *Salluſtio*, &c. *Fab.*

Cavos] Cava dixit *Cato de Re Ruſt. Cap.* 128. Hæc murium domicilia. Sed *Cavos*, uſurpavit & *Varro Lib.* 3. *Cap.* 15. Ubi de gliribus agit. *Scheffer.* Sic & *Horat. Serm. Lib.* 2. *Sat.* 6.

——— ——— *olim*
Ruſticus urbanum Murem Mus paupere
fertur
Accepiſſe cavo. ———

L.

Recepti] Scilicet cavis, ut *Virgil.* 2. *Æneid.*

Neu recipi portis, aut duci in mœnia
poſſit.

De loco tuto uſurpatur, unde quoque receptaculorum nomen. *Scheffer.*

Duces eorum qui capitibus cornua
Suis ligarant, ut conſpicuum in prælio
Haberent ſignum, quod ſequerentur milites,
Hæſere in portis, ſuntque capti ab hoſtibus.

Duces eorum] Hos etiam Ductores appellavit *Virgilius Lib.* 2. *Æneid.*

——— *fracti bello fatisque repulſi.*
Ductores Danaum. ———

L.

Capitibus cornua] Quaſi tufas, & flammulas. Vide *Veget. Lib.* 3. *Mauric.* 1. *Strategic.* κασσίδια ἔχοντα τουφία μικρὰ καὶ φλάμουλα κατὰ τῶν μήλων. Amplius declaravi in Gloſſ. Barbarogræco. *Rigalt.* Ad terrorem certe hoſtibus incutiendum Indi, & Arabes in prælia ituri ex proprio capillo cornua & cincinnos ſibi nectere dicuntur; ut formicabiliores hoſtibus apparerent. Vide *Pancirol. Memorab. Lib.* 1. *Tit.* 44. L.

Ligarant] Pro, *alligarant*, aut ligarant in capitibus. *Scheffer.*

Signum quod ſequerentur milites] Id eſt, teſſeram militarem. Σύνθημα vocant Græci: ut præter cæteros *Euripides*, & *Onoſander.* Tali pro ſigno verſum *Homeri* integrum Claudius dabat excubitori Tribuno:

Ἄνδρ᾽ ἀπαμύνασθαι, ὅτε τις πρότερος
χαλεπήνῃ.

Id eſt:

Ulciſcare virum qui te irritaverit ultro.

Sæpius autem unica dictio, eaque boni ominis pro teſſera dari ſolebat: *Victoria. Palma. Triumphus. Virtus.* &c. Vide *Torrent.* ad *Suetonium. Rittersh.* Non teſſeram ſignificat, ſed notam, qua duces à gregariis diſcernerent. Sic enim ſolebant, ut docet *Veget. Lib.* 2. *Cap.* 13. *Antiqui centuriones bellicoſos loricatos, tranſſumptis caſſidum criſtis, ut facilius noſcerentur, ſingulas juſſerunt gubernare centurias.* Et *Cap.* 16. *Centuriones habebant galeas ferreas, ſed tranſverſis, & argentatis criſtis, ut facilius agnoſcerentur.* Inde *Inſigniti milites*, hi tales apud *Varronem.* Neque novum quod de cornibus noſter habet. De

Pyrrho rege *Plutarchus* : *Agnitus fuit ab eximia criſta , & à cornibus hircinis.* De Nabide *Silius Lib.* 15.

Caſſide cornigera dependens infula. —

Adde quod in opere *de Unicornu Cap.* 1. Obſervavit Vir Clariſſimus , veterique amicitia conjunctiſſimus mihi Dn. *Thomas Bartholinus. Scheffer.* Quoniam vero Noſter de Signo loquitur quod ſequerentur milites, puto eo uſos Duces tanquam vexillo militari, quod non invenuſte hic ſignum appellatur, quemadmodum etiam in *l.* 2. §. *initium. ff. de Orig. jur. l. pen. ff. ex quib. cauſ. maj. l.* 3. §. *ult. ff. de teſtib.* L.

Hæſere] Pro *obhæſere*, ob amplitudinem cornuum. *Scheffer.*

In portis] Ita vocat cavorum ingreſſus qui , Murium erant receptacula. L.

Quos immolatos, victor avidis dentibus
Capacis alvi merſit Tartareo ſpecu.
Quemcunque populum triſtis eventus premit,
Periclitatur magnitudo principum;
Minuta plebes facili præſidio latet.

Immolatos] Id eſt, mactatos, καταχρηστικῶς ; nam immolandi verbum ad ſacrificia proprie pertinet. *Rittersh.* Hic & alter verſus grandioris ſpiritus ſunt, & majeſtatis Tragicæ ; cujus generis verſus cum humiliori Characteri intermiſcentur, nulla res eſt , quæ ad ridiculum faciat magis. *Plautus* in ea re aliquando mirabiliter nugatur. *Horatius* quoque in *Satyris*, & *Epiſtolis* eadem arte ſæpe utitur. Hujus generis eſt apud *Terentium* :

Qui templa cœli ſumma ſonitu concutit.

Ibi enim nebulo quidam ob ereptam puellæ virginitatem ovans, Jovem illum Opt. Max. in tegulas granditate carminis devocat. *Fab.* Manet autem in ſimilitudine. Solebant nempe victimas poſt victoriam offerre Diis. Vide *Heliodor. Æthiopic.* 10. *Scheffer.*

Alvi tartareo ſpecu] Simili fere grandiloquentia, & δεινότητι *Oppianus* Ceto tribuit γαστρὸς χάος *Lib.* 5. *Halieutic. Verſ.* 52. *Rittersh.* Sic *David Pſalm.* 5. Τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν *Optatus Afer adverſus Parm.* 11. *Unde furori veſtro tanta fames innata eſt : ut guttura veſtra ſepulchra potentia feceritis , unicuique ſepulchro ſufficit unum funus, & clauditur : gutturi veſtro honorum funera minime ſufficiunt : & adhuc patent , dum aliquos quæritis devorare. Artemidor. Oneirocrit.* 1 Στόμα ἔοικε τάφῳ ὅσα γὰρ ἂν λάβοι τὸ στόμα διαφθείρει καὶ φυλάττει. Principis fiſcum, *Charybdis ſpecum* vocat *Pacatus Paneg. Ib. A. Rigalt.* Ita & *Virgilius* de lupis loquens *Lib.* 2. *Æneid.*

— *quos imbroba ventris*
Exegit cæcos rabies. —

L.

Periclitatur magnitudo Principum] Similis fere ſententia fuit ſupra *Lib.* 2. *Fab.* 7.

— *tuta eſt hominum tenuitas,*
Magnæ periclo ſunt opes obnoxiæ.

Contraria tamen huic præſenti ſententia eſt apud *Horat. in Epiſt.*

Quicquid delirant reges , plectuntur Achivi.

Imo & apud ipſum *Phædrum* ſupra *Lib.* 1. *Fab.* 30.

Humiles laborant , ubi potentes diſſident.

Rittersh. Eleganter tum , ait, cum premit; periclitari ſolent principes , propter ſuam magnitudinem. *Scheffer.*

Minuta plebes] Ἀρχαϊκῶς hoc quoque : ut *Ennius* apud *B. Hieronymum* in Epiſtolis : *Plebes in hoc regi antiſtat loco ; licet lacrimare plebi ; regi honeſte non licet.* Sic ſæpe *Auſonius* , ſæpe *Guntherus*. Plura ex veteribus exempla annotavit *Priſcianus* ; ut hoc *Lucilii* :

Deficit alma Ceres , nec plebes pane potitur.

Rittersh.

Ritterſh. Miror veteres Technicos, & *Rittershuſium* ipſum exiſtimare in nomine *Plebes*, pro *Plebs*, eſſe Archaiſmum, cum certum ſit *Livium* nunquam aliter locutum, ut nec *Salluſtium*, nec ejus imitatorem *Tacitum*. *Fab.*

Facili præſidio] Quia facile præſidium aliquod invenit. *Scheffer.* Elegantiſſime in hanc *Phædri* ſententiam *Sen. Hippol. Act.* 4. *Verſ.* 1120.

Minus in parvis Fortuna furit
Leviuſque ferit leviora Deus
Servat placidos obſcura quies;
Præbet ſomnos caſa ſecuros.

Et paulo poſt:

——— *non capit unquam*
Magnos motus humilis tecti
Plebeja domus.
Circa regna tonat.

Namque ut Idem ait *Agam. Act.* 1. *Verſ* 96.

Feriunt celſos fulmina colles

Ac paulo poſt:

——— *placet in vulnus*
Maxima cervix. Quicquid in altum
Fortuna tulit, ruitura levat.
Modicis rebus longius ævum eſt,
Felix mediæ quiſquis turbæ
Sorte quietus
Auræ ſtringit litora tutæ;
Timiduſque mari credere cymbam
Remo terras propiore legit.

Horat. Carm. *Lib.* 2. *Ode* 10.

Sæpius ventis agitatur ingens
Pinus & celſæ graviore caſu
Decidunt turres feriuntque ſummos
Fulmina montes.

Sic & *Ovid. Triſt. Lib.* 3. *Eleg.* 4.

Effugit hibernas demiſſa antenna procellas
Lataque plus parvis vela timoris habent.

Et paulo poſt:

Quid fuit ut tutas agitaret Dædalus alas;
Icarus immenſas nomine ſignet aquas?
Nempe quod hic alte demiſſius ille volabat
Nam pennas ambo nonne habuere ſuas
Crede mihi bene qui latuit bene vixit;
& infra
Fortunam debet quiſque manere ſuam.

PHÆDRUS.

PHÆDRUS.

TU qui naſute ſcripta diſtringis mea,
Et hoc jocorum legere faſtidis genus,
Parum libellum ſuſtine patientia,
Severitatem frontis dum placo tuæ,
Et in Coturnis prodit Æſopus novis.

NAſute] Illud *Naſute*, poteſt vel adverbium eſſe vel nomen, hoc modo: tu ô naſute, qui deſtringis &c. *Rittersh.* Ordo: *Tu naſute, qui deſtringis*, &c. Itaque non adverbium eſt, ſed nomen, fruſtra *Rittershuſio* ambigente. Naſutus, qui ſagacius aliis, ſe putat hominum errores, vitiaque odorari. *Scheffer.* Naſuti enim dicuntur dicaces, reprehenſores, & deriſores, qui docte alios norunt irridere. Sic *Martial. Lib.* 13.

Naſutus ſis uſque licet, ſis denique naſus.

Sic *Apulejus* dixit, *Naſutula mulier, ac dicacula.* L.

Suſtine] Tene, non abjice ſtatim faſtidio quodam tam minutæ ſcriptionis. *Scheffer.* Dictum exiſtimo quaſi patere, ut apud *Juvenal. Sat.* 6. *Verſ.* 105.

——— *propter quod ludia dici*
Suſtinuit. ———

Id eſt, *paſſa eſt.* L.

Severitatem frontis] Eleganter, quia naſuti illi plerumque etiam ſunt moroſi. L.

Et in Coturnis] Exſpecta, ait, non abjice libellum donec te placem, & *Æſopus* prodeat in cothurnis, id eſt, novo, & tragœdiæ convenienti ſermone utentem eum audias: id quod vocat *Novum*, quia inuſitatum *Æſopo*, fabuliſque ejus. *Ovid.* 2. *Triſt.*

Et

Et dedimus tragicis ſcriptum regale Cothurnis

Quaque gravis debet verba Cothurnus habet.

Scheffer. Calceamenti enim genus erat, ſubere ſublevatum, quo tragœdiarum actores in ſcena utebantur, ut proceriores viderentur. Unde illud apud *Virgilium Lib.* 1. *Æneid.*

Purpureoque alte ſuras vincire Cothurno.

Item:

Et dedimus tragicis ſcriptum regale Cothurnis.

Atque hinc pro ſublimiore dicendi genere Tragicis uſitato, uſurpatur: *Virgil. Eclog.* 8.

Sola Sophocleo tua carmina digna Cothurno.

L.

Utinam ne unquam Pelei nemoris jugo
Pinus bipenni concidiſſet Theſſala,
Nec ad profeſſæ mortis audacem viam,
Fabricaſſet Argus opere Palladio ratem,
Inhoſpitalis prima quæ Ponti ſinus
Patefecit, in perniciem Grajum, & Barbarum.

Utinam ne unquam] Notiſſimum illud è *Medea Ennii* tranſlatũ ex *Euripidis* Cognomine Tragædia fragmentum: quo etiam *Cicero* aliquando utitur: *utinam ne in Nemore Pelio.* Quod quaſi in proverbium abiit, de re altius, & à remotiſſimis cauſis repetita, more mulierum. Eum locum *Phædrus* hic ſcite imitatur. Simile eſt illud ejuſdem *Euripidis* in *Hecuba*: ἰδαίαν ὅτι πρῶτον ὕλαν Ἀλέξανδρος εἰλατίναν ἔταμε. &c. *Rittersh.* Apud *Quintil. Lib.* 5. *Cap.* 10. Medea loquitur:

Utinam ne in nemore Pelio unquam cæſa abies fuiſſet.

Quod ex principio *Medeæ Euripidis* petitum eſt:

Μηδ' ἐν νάπαισι Πηλίου πεσεῖν ποτε
Τμηθεῖσα πεύκη.

Nevel. Simulat autem ſe ſcripturum tragœdiam, & joco hoc velut exordium facit. *Scheffer.*

Profeſſæ mortis viam] Elegantiſſime dictum. Plus autem eſt profeſſa, mors, quam πρόπτος θάνατος. Significat enim ἀνθαίρετον θάνατον, ἢ ἐπίσπαστον. Ita navigatio nihil aliud eſt, quam mortis quædam profeſſio. Merito igitur exclamat *Propertius* Contra navigationes:

Ite rates curvæ, & leti texite cauſam,
Iſta per humanas mors venit acta manus.
Terra parum fuerat fatis: adjecimus undas,
Fortunæ miſeras auximus arte vias.

Et *Horat. Lib.* 1. *carm. Rittersh.* Sic & *Juvenal. Sat.* 12.

I nunc & ventis animam confide dolato.
Confiſus ligno, digitis à morte remotus.
Quatuor aut ſeptem, ſi ſit latiſſima tæda.

Contra *Sen. Epiſt.* 49. *Erras ſi in navigatione tantum exiſtimas minimum eſſe, quo morte vita deducitur. In omni loco æque tenue intervallum eſt; nam ubique ſe mors tam prope oſtendit; ubique tam prope eſt. Nevel.* Ita *Horat. Lib.* 1. *Carm. Ode* 3. *Rittershuſio* allegatus:

Illi robur & æs triplex
Circa pectus erat qui fragilem truci
Commiſit pelago ratem
Primus, nec timuit præcipitem Africum
Decertantem Aquilonibus,
Nec triſteis Hyadas nec rabiem Noti,
Quo non arbiter Hadriæ
Major, tollere, ſeu ponere vult freta.
Quem mortis timuit gradum:
Qui ſiccis oculis monſtra natantia
Qui vidit mare turgidum, &

Infa-

Infames ſcopulos Acroceraunia ?
Nequicquam Deus abſcidit
Prudens Oceano diſſociabili
Terras : ſi tamen impiæ
Non tangenda rates tranſiliunt vada.

Sen. in *Thyeſt.*

Audax nimium qui freta primus
Rate tam fragili perfida rupit :
Terraſque ſuas poſt terga videns,
Animam levibus credidit auris,
Dubioque ſecans æquora curſu,
Potuit tenui fidere ligno,
Inter vitæ mortiſque vias
Nimium gracili limite ducto.

L.

Argus] Naupegus, Vide *Val. Flac. Lib.* 1. *Hygin. Fab.* 14. *Dux Jaſon regnavit. Faber Argus Danai filius. Scheffer.*

Opere Palladio ratem] Nota Argum hujus navis, ſive ratis architectum fuiſſe. De opere Palladio quod ait, explicat *Claudianus :*

——— *ipſamque ſecandis*
Argois trabibus jactent ſudaſſe Minervam.

Gubernator ejuſdem Tiphys, fuit. *Rittersh.* Intelligendum hic auxilio, Palladis conſilio, non quod ipſa manum adhibuerit, ut hic fruſtra *Rittershuſius* docere conatur ex *Claudiano:* quanquam & conſentiat *Calliſtratus*, in imagine Æſculapii. *Scheffer.* De Opera Palladis in exſtruenda hac Nave *Apollon. Rhod. Argonaut. Lib.* 1. *Vers.* 18.

Νῆα μὲν ὖν οἱ πρόσθεν ἔτι κλείουσιν ἀοιδοὶ
Ἄργον Ἀθηναίης καμέειν ὑποθημοσύνῃσι.

Id eſt Interprete *Jeremia Hoelzlino*, qui Auctorem illum elegantiſſimum notis illuſtravit.

Priores ſane quidem poëtæ referunt quemadmodum Navis,
Ab Argo fuerit Minervæ afflatu laborata

L.

Inhoſpitalis Ponti] Id eſt, Euxini, qui ἄξεινος potius quam εὔξεινος dici merebatur. Sic inhoſpitalem Caucaſum vocat *Horatius. Rittersh.* Proprie loquitur, neque reſpectu ad priſcam appellationem; quippe olim ἄξεινος dicebatur. *Pindarus* in *Pythionicis :*

——— Ἐπ' Ἀξείνου (πόντου)
Στόμα πεμπόμενοι ἤλυθον. ———

Lucianus in *Toxari :* Μήτε προσηγορίαν (τοῦ πόντου) καταιδέσαντες, ὅτι Ἄξενος ἐξαλεῖτο, οἶμαι, ἀγρίων ἐθνῶν περιοικούντων. Sed facere non poſſum, quin & locum alium ex *Ovidio* afferam ; quod equidem facerem minus, ni mihi perſuaſum foret gratificaturum eſſe me *Naſonis* manibus. Quid velim jam ſcies; audi modo ; locus eſt in extrema *Elegia* 13. *Lib.* 3. Quæ ſane perquam elegans eſt, & ingenioſa, ut alia ejus ſcriptoris. Alloquitur autem natalem ſuum, rogatque ne ad ſeſe redeat, quamdiu in regione Pontica morabitur :

Si tamen eſt aliquid nobis hac luce (die natali ſcilicet) *petendum,*
In loca ne redeas amplius iſta precor.
Dum me terrarum pars pœne noviſſima Ponti
Euxeinus falſo nomine dictus habet.

Hæc legunt omnes puerique ſeneſque ; hæc probant omnes ; quæ tamen corruptiſſima eſſe jure videor poſſe contendere: nam quid iſtuc, *pars noviſſima terrarum Ponti ?* videlicet in tertio verſu legendum :

Dum me terrarum pars pœne noviſſima, Pontus,
Euxinus falſo nomine dictus habet.

Non temere ait, Pontum Euxinum eſſe pœne noviſſimam partem terrarum ; cum veterum quidam, ut cuivis, vel qui prima tantum elementa τῶν γεωγραφικῶν legit, notum eſt, non longe à Ponto Euxino Oceanum Borealem eſſe, & mare Hyrcanum ejus ſinum eſſe exiſtimarint. At imperiti, qui nobis hunc locum corruperunt, credidere, loqui *Ovidium* de parte Noviſſima Ponti, in quam ſcilicet relegatus fuerat ; quod ita ineptum, ridiculumque eſt, ut alium quærendum eſſe exiſtimem, qui nugatoria illa capita refellat ; nam mihi alio properandum eſt. *Fab.*

Prima quæ Ponti ſinus] *Martial. Lib.* 7. *Epigr.* 18.

Fragmentum quod vile putas, & inutile lignum,
Hæc fuit ignoti prima carina maris.

Vide

Vide *Apollodor.* 1. *Biblioth.* p. 42. & *Lib.* 3. p. 240. *Apollon.* 1. *Argonaut. Palæphat: De Phryxo, & Helle. Rigalt.* Sic *Lucanus* itidem *Lib.* 3. *Verſ.* 193.

Inde laceſſitum primo mare, cum rudis Argo,

Miſcuit ignotas temerato littore gentes.

Vide & *Propert. Lib.* 2. ad Cynthiam de Somnio naufragii, ubi eodem Epitheto *rudis Argo* dicitur. *Ovidium* pariter 2, *Amor. Elog.* 9. *Nevel.*

Namque & ſuperbi luget Æetæ domus,
Et regna Peliæ ſcelere Medeæ jacent;
Quæ ſævum ingenium variis involvens modis,
Illic per artus fratris explicuit fugam;
Hic cæde patris Peliadum infecit manus.

Namque & ſuperbi] Lucem & explicationem hujus Fabulæ à Mythologis pete Nat. *Com. Lib.* 3. *Cap.* 15. *Lib.* 6. *Cap.* 6. & *Cap.* 7. *Ovid. Metamorph. Lib.* 7. *in Princip. Sen. in Med.* Jaſon quippe, ſuadente patruo ſuo Pelia, navi parata, & collecta nobili ſocietate, adiit Colchos, pro aureo vellere acquirendo; quem filia regis Colchorum adamavit: cujus auxilio, conſilioque defunctus multis periculis, Vellus obtinuit. Jaſonem ergo Medea, patria & parentibus relictis (erat autem Æetæ ex Hecate filia) ſecuta eſt, & eidem nupta fuit. Creo rex Corinthiorum filiam ſuam traditurus Jaſoni, Medeam ob maleficia juſſit occidi. Sed interveniente Jaſone, mortis ſupplicium eſt commutatum in exilium. Medea obtentis exilii induciis ad ſpatium unius diei, Creuſæ filiæ Creontis, jam Jaſoni deſponſatæ, pallam quandam veneno tinctam, carminibuſque conſecratam dedit; quam dum tractaret Creuſa, accenſus de ea ignis filiam cum patre & palla conſumpſit. Nec Medea hoc contenta, proprios filios quos genuerat Jaſoni, in ejus conſpectu interfecit, & deinde aufugit per aërem. L.

Jacent] Everſa ſcilicet, ita *Seneca Agam. Verſ.* 862. de Troja:

——— *traxiſti jacens*
Pares Micenas. ———

Scheffer.

Involvens] Occulens, tegens, eleganter. Imitando *Virgilium* qui 6. *Æneid. Obſcuris vera involvens.* Ita *Involutos fraudibus* dixit *Tacit. Annal.* 16. *Cap.* 32. *Scheffer.*

Per artus fratris] *Cicero* quoque de Medea hoc habet, in ea *Pro Lege Manilia: Ex ſuo*, inquit, *regno ſic Mithridates profugit, ut ex eodem Ponto Medea illa quondam profugiſſe dicitur: quam prædicant in fuga, fratris ſui membra in his locis, qua ſe parens perſequeretur, diſſipaviſſe, ut eorum collectio diſperſa, mærorque patrius celeritatem perſequendi retardaret. Sic Mithridates fugiens*, &c. *Rittersh.*

Explicuit] Eleganter in reſpectum ad oppoſitum *involens*, uſurpatur in re ardua, ex qua non niſi conſilio ſingulari datur elabi. *Cic. pro Pomp. Siciliam undique cinctam periculis, celeritate conſilii explicavit.* Nempe cum Medea fugeret, inſequebatur eam Jaſon cum patre Æete, cum imminenti, & jam capturo, membra diſſecti fratris objecit per partes, ut dum ſingula colligit, ipſa interea tempus haberet elabendi, atque hoc eſt, *Explicare iter per artus fratris. Scheffer.*

Infecit] Dum perſuadet ipſis, redditu ras ita eum juvenem. Nota eſt fabula, deſcripta ab *Ovid. Lib.* 7. *Metam.* 5. Ordo: *Infecit manus Peliadum, cæde patris. Scheffer.*

Quid tibi videtur? hoc quoque inſulſum eſt, ais,
Falſoque dictum: longe quia vetuſtior

Ægea

Ægea Minos claſſe perdomuit freta,
Juſtoque vindicavit exemplo impetum.

Quid tibi videtur] Scilicet de iſto Poëmatio meo. Satin' grandi Cothurno ſuffultum incedit? *Rittersh.*

Inſulſum eſt] Ineptum, quaſi nullo ſale ſapientiæ, aut utilitatis aſperſum. Ita *Plaut. Pſeud. Act.* 3. *Sc.* 2. *Cocus glorioſus, inſulſus, inutilis.* Et *Juvenal. Sat.* 6. *Verſ.* 656.

Hoc tantum refert quod Tyndaris illa bipennem
Inſulſam, & fatuam dextra, lævaque tenebat.

Sal enim pro ſapientia ponitur, vel pro urbanitate, & joco cum ſapientia commixto, hinc mica ſalis. Ut *Catull. Epigr.* 81. de Quintia:

Nulla eſt in tanto corpore mica ſalis.

Inde ſales dicti, cordati, & cum ſale joci. *Horat. de arte Poët:*

At noſtri proavi Plautinos & numeros &
Laudavere ſales. ———

L.

Falſoque dictum] Id eſt, ἀναχρονισμὸν committis, & migras tempora. *Rittersh.*

Longe quia vetuſtior Minos] Sane vetuſtior quibuſdam viſus eſt; ſed quî pote, cum conſtet ex *Diodoro, Hygino, Apollodoro*, aliis, Theſeum una cum Jaſone Colchos eſſe profectum? at idem Theſeus cum eſſet in flore ætatis, miſſus eſt in Cretam, aut, ut alii volunt, ultro ivit. Erat autem tertius tributi perſolvendi annus, ut annotavit *Plutarchus*. Quî ergo fieri poſſit, ut ille Minos multo antiquior ſit Argonautis? At tandem, tandem, inquies, Jaſone antiquior eſt Minos. Sane, inquam bene; ſed non ille ipſe quem tu rêre. Duo namque hujus nominis olim in Creta regnarunt; alter Jovis filius, alter Nepos. Ille ſuperior inſignis juſtitiæ fama fuit, unde apud Orcum judex eſſe credebatur; alter autem crudele illud & inhumanum tributum Athenienſibus impoſuit; quod diligenter obſervandum fuerat. Erit itaque ἀναχρονισμὸς *Phædri*; (nam hanc moroſi lectoris objectionem ut veram admittit) quam tamen qui æquus fuerit, ei condonaverit, ubi didicerit *Platonem* quoque duobus locis eundem errorem erraſſe, in dialogo cui *Minos* nomen eſt. Quin & *Plutarchus* utrumque confudit, quamvis verum inaudiſſet. Nam inſularium quorundam meminit (locus eſt in *Theſeo*;) qui duos fuiſſe Minoas prædicabant, a quibus admonitus, in viam redire debebat. *Diodorus* autem alterum ab altero recte diſtinxit *p.* 263. Editionis *Rodomannianæ*. Sed, inquies, idem *Diodorus Lib.* 5. Aliter ſcribit, fateor, ſed ibi rem ex traditione Cretenſium narrat, non autem ſuo judicio. Eum legito, ſi vacat; nam tam prolixas ῥήσεις huc transferre operoſius eſſet; & locum oſtendiſſe ſat eſt. Sed ecce tibi aliud non minori cura obſervandum; Argonautas videlicet omnium primos navibus uſos, & primos in Colchicam penetraſſe falſum eſt. Quî tandem, inquies? Æetes Corinthius erat, & in eas oras una cum filia Medea ſe contulerat. Teſtis mihi in eam rem eſt *Eumelus*, Hiſtoricus Poëta, eſt autem antiquiſſimus ſcriptor, & *Homero* æqualis. Nam haud dubie floruit *Homerus*, quicquid vulgo dicatur circa tempora Romæ naſcentis. At *Eumelus* circa nonam Olympiadem (alii circa tertiam) uti ex *Clemente Alexandrino* conſtat; unde vix eſt ut ſtare poſſit, quod dixit Vir doctiſſimus, & infinitæ prope lectionis *Voſſius*, Græcos nullum ſuæ gentis nominare poſſe, qui non quingentis & amplius annis recentior ſit bello Trojano. Ejus autem ſcriptoris locus lectione digniſſimus occurrit apud Scholiaſten *Pindari* in *Oden* 13. *Pythionicarum*; unde ea quæ ſuperius dicta à me ſunt, diſerte aſſeruntur. *Fab.* Secundum opinionem vulgi loquitur *Phædrus*, ex qua non indecenter naſuto illi tribuit hanc ſententiam. Alias æquales fere fuerunt, ut recte *Faber* docet. Quanquam alia ratio fuerit Jaſonis, alia Minois, ut prolixe oſtendi *Lib.* 1. *de Milit. Nav. Cap.* 2. & *Lib.* 2. *Cap.* 1. Ubi habes omnium horum expoſitionem. *Scheffer.*

Exemplo]

Exemplo] Supplicio. pœna, *Cæſ. Lib.* 1. *Bell. Belg. Obſides nobiliſſimi cujuſque liberos poſcere, & in eos omnia exempla, cruciatuſque edere. Terent. Eun. Act.* 5. *Sc.* 4. *Futura exempla dicunt in eum indigna:* Ubi *Donat. Graves pœnæ, quæ poſſunt cæteris documento eſſe, exempla dicuntur. Scheffer.* Ita illud: *Omne magnum exemplum habet aliquid ex iniquo.* Cum ut Poëta ait:

Exceſſit medicina modum. ———

Et Germanicus apud *Tacit. Lib.* 1. *Annal.* De nimia à tumultuante exercitu exacta pœna. *Non medicina, ſed clades.* L.

Impetum] Incurſum piratarum intelligit, & id, quod de inhoſpitali Ponto præceſſerat, reſpicit. Vide de *Milit. Naval.* Eſt autem impetus hic poſitus pro *impetentibus*, ſicut *Lib.* 1. *Fab.* 5. *Improbitas*, pro improbis, & *Fab.* 13. *Stupor*, pro ſtupido, &c. *Scheffer.*

Quid ergo poſſum facere tibi, lector Cato,
Si nec fabellæ te juvant, nec fabulæ?

Lector Cato] Id eſt, qui perpetuo frontem caperatam, & ſenili triſtitie ſtriatam geris, teque moroſum, ac faſtidioſum meorum carminum iudicem præbes: Cui, quicquid agam, ſive quod recens inveniam, ſive quod antiquum reponam, atque refingam, nunquam ſatisfacio, nunquam placeo. Sic *Petronius Arbiter:*

Quid me ſpectatis conſtricta fronte Catones?
Damnatisque novæ ſimplicitatis opus?

Notum eſt in tales illud Satyricum:

Tertius è cœlo cecidit Cato.

Nota Catonis ſeveritas; qui ita de ſeipſo apud *Salluſtium: Qui mihi atque animo meo nullius unquam delicti gratiam feciſſem, haud facile alterius libidini malefacta condonabam.* Hinc paſſim & *Martialis* Catonem κατ᾽ ἀντονομασίαν dixit, pro tetrico, ac moroſo cenſore: ut in Epiſtola *Lib.* 1. præfixa: *Non intret Cato Theatrum noſtrum, aut ſi intraverit, ſpectet.* Et *Epigram.* 3.

Cur in Theatrum, Cato ſevere, veniſti?

Et *Lib.* 9. *Epigr.* 29.

Qui ſpectatorem potui feciſſe Catonem,
Solvere qui Curios, Fabriciosque graves.

Et *Lib.* 10. *Epigr.* 19.

Tunc me vel rigidi legent Catones.

Et *Lib.* 5. *Epigr.* 53.

Epiſtoliſque commodat gravem vultum,
Similis Catoni, Tullioque, Brutoque &c.

Rittersh. Per ironiam vero Noſter ita lectorem vocat, quem ſupra naſutum dixit, belgice: Neuſwijs. Vanam, & affectatam ſeveritatem reprehendit, & homines, qui triſti & moroſa fronte Catonem repræſentant. Licet autem plures, ut præclare docet *Gellius*, fuerint Catones, duo tamen magni fuere nominis, ut graviſſimi, & ſeveriſſimi, Cato Cenſorius, qui *Libros de Re Ruſt.* edidit. Et Cato qui poſt mortem Uticenſis eſt cognominatus. Recte igitur per ironiam & tertius Cato dicitur, tanquam gravis & ſeverus cenſor quaſi cœlitus demiſſus in terras. Cenſorium autem Catonem oſtendit *Sen. ad Lucil.* Reip. tam fuiſſe utilem, quam Scipionem, alter enim cum hoſtibus noſtris bellum, inquit, alter cum moribus geſſit. L.

Nec fabellæ nec fabulæ] Id eſt, nec apologi, nec argumenta ex hiſtoria fabulari petita. *Fab.* Sive, nec minora ſcripta, qualia fabulæ Æſopiæ, nec majora, qualia Tragœdiæ, ſeu Tragica quorum ſpecimen nunc propoſui. *Scheffer.*

Noli moleſtus eſſe omnino literis,
Majorem exhibeant ne tibi moleſtiam,
Hoc illis dictum eſt, qui ſtultitiam nauſeant,
Et, ut putentur ſapere, cœlum vituperant.

Moleſtus] Triſtis, gravis, *Terent. in Andr. Moleſtus ei certe fuero, atque animo morem geſſero.* Subit autem occaſione hujus vocabuli notare quæ veteribus *Moleſta tunica* ſit dicta, veſtis ſcilicet ex charta facta, pice, reſina, bitumine, cæteriſque ignium alimentis inlita, in qua ignibus pœnæ addicti ardere ſolent. *Juvenal. Sat.* 8. *Vers.* 235.

> *Auſi quod liceat tunica punire moleſta,*

Et *Martial. Lib.* 10. *Epigr.* 25.

> *Nam cum dicatur tunica præſente moleſta*·
> *Ure manum, plus eſt dicere non facio.*

L.

Omnino] Defatigando, & vexando ingenium tuum moroſum, dum nil afferunt, niſi quod tibi diſpliceat. Alii aliter exponunt, & de vindicta accipiunt, qua poëtæ uti adverſus inimicos ſuos conſueverunt. Sed alterum puto magis velle noſtrum, ſaltem quoad ſpeciem externam. *Scheffer.*

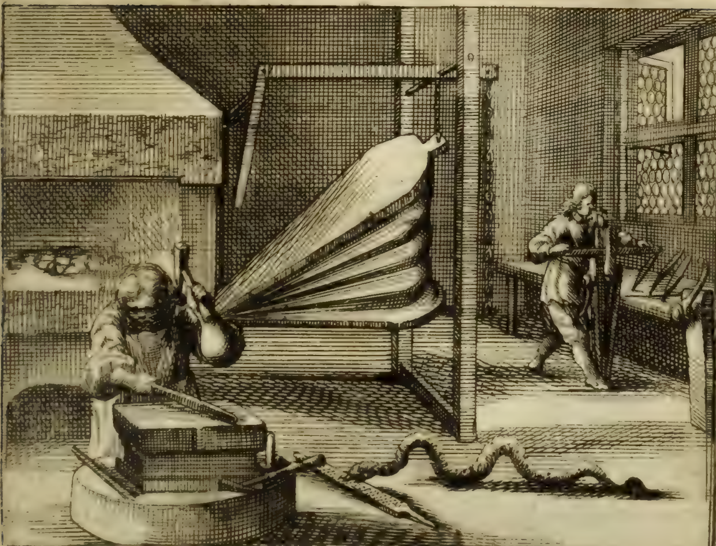
Stultitiam nauſeant] Pro ſi qui nauſeant, non quod ſubſit cauſa, ſed quia ipſi ſtulti ſunt, & rem non intelligunt. *Scheffer.*

Cœlum vituperant] Hoc proverbiale eſt; *Λοιδορῆσαι τὸν οὐρανόν.* Vide *Suidæ*, & *Zenodoti* collectanea. *Ritterſh.* Deo ipſi faciunt convicium, & imprudentiæ ipſum accuſant. *Scheffer.* In inanem vero & affectatam Philoſophorum ſuperbiam invehitur: qui non veram ſed ſimulatam Philophiam affectantur, contra quod ICtos. decet & præſcripto *l.* 1. *ff. ff. de juſt. & jure.* Multi artem Philoſophi habitu ipſo, pallio barba ad pubem, uſque porrecta, crine vultu, ſonituque vocis objurgatorio, futilem inanem, & argutiarum plenam, & nihil ad vitam tuendam & ordinandam promoventem, mentiuntur, in quibus barbam & pallium ac conſtrictam frontem tantum quis intueri poteſt, non Philoſophum, *ἄνευ τοῦ πράττειν μέχρι τοῦ λέγειν.* L.

FABULA

FABULA SEPTIMA.

Serpens ad Fabrum Ferrarium.

MOrdaciorem qui improbo dente adpetit,
Hoc argumento ſe deſcribi ſentiat.

SErpens ad fabrum] *Æſopus*, & *Camerarius* eandem fere fabulam de Muſtela conſcripſere. *Rigalt.*

Mordaciorem] Qui magis mordet, id eſt lædit, obtrectat, pungit, dolore afficit, ita *Terent. Eunuch. Invidere omnes, mordere clanculum; ego non flocci pendere. Cic. ad Attic. Lib.* 13. *Valde me momorderunt epiſtolæ tuæ.* Inde enim mordax dicitur, quaſi, detractor, & lividus, qui lingua, vel calamo nomen & exiſtimationem alterius inſectatur. *Ovid. Lib.* 2. *Triſt. Eleg.* 1.

Non ego mordaci diſtraxi carmine quenquam

Et Eleganter *Horatius* Mordacem cynicum dixit, *Lib.* 1. *Epiſt.* 17.

Mordacem cynicum ſic eludebat. ———

Sic & *Serm. Lib.* 1. *Sat.* 4.

Lividus & mordax videor tibi. ———

Et dicto *Lib.* 1. *Epiſt.* 16.

Mordear opprobriis falſis. ———

Plane tamen in hanc *Phædri* Noſtri ſententiam *Carm. Lib.* 4. *Ode* 3.

Et jam dente minus mordeor invido.

Iuvenal. Sat. 9. *Vers.* 10.

——— *conviva joco mordente facetus,*
Et ſalibus vehemens. ———

L.

Dente] Apparet etiam ex præcedente vocabulo, *mordaciorem*, hic eleganter uſurpari; *dente adpetere*: nam nihil aliud quam dicacitatem, jocorum ſales, & acrimoniam intelligit. Sic *Horat. Epod. Ode* 5.

Heic irreſectum ſæva dente livido
Canidia rodens pollicem,

Quid dixit aut quid tacuit? ———

Et *Lib.* 1. *Epiſt.* 18.

——— *qui*
Dente Theonino cum circumroditur, ecquid
Ad te poſt paulo ventura pericula ſentis?

Hinc *Dentem dente rodere*, dicitur, qui carpit eum, qui neque loqui queat, neque ſentiat. Aut qui mordet quempiam pari mordacitate præditum. Ut *Martial. Lib.* 13. *Epigr.* 2. In detrectatorem quempiam:

——— *Quid dentem dente juvabit*
Rodere? carne opus eſt, ſi ſatur eſſe velis.

L.

In officinam Fabri venit Vipera,
Hæc cum tentaret ſi qua res eſſet cibi,
Limam momordit. Illa contra contumax:
Quid me, inquit, ſtulta dente captas lædere,
Omne adſuëvi ferrum quæ conrodere?

Tentaret] Abſolute, ut ſupra *Lib.* 3. *Fab.* 10. *Tentat in tenebris.* Ubi vide notas. Eſt autem hic *Explorare guſtis*, plane ſicut Germani. *Scheffer.*

Si qua res cibi] Id eſt, aliquis cibus, ut *Res voluptatum* dixit *Plaut. Amphi.* Sic *Euripides* aliquoties χρῆμα θηλειῶν dixit, id eſt, *Negotium*, vel *Res feminarum*, pro feminæ, Et *Ariſtophanes* τὸ χρῆμα τῶν νυκτῶν, pro αἱ νύκτες. Sed de hac quoque Græcorum periphraſi honeſta pluribus aliquando ad *Oppianum* agebamus. *Rittersh.* Hic quaſi χρῆμα τροφῆς. Nil Græce crebrius, præſertim apud Atticos, & Jonas (id eſt novos & veteres Atticos) ita ſæpe apud *Ariſtophanem*, & *Herodotum.* Exempla paſſim, ut χρῆμα συὸς μέγα, *Magnus aper.* χειμὼν χρῆμα ἀφόρητον, *Vehemens tempeſtas*, & alia ſexcenta, qua à me alibi notata ſunt. Ita denique *Plutarchus* de Octavia dixit, χρῆμα θαυμαστὸν γυναικός. *Mulier plane mirabilis*, *vol.* 1. 929. Editionis, majoris. Quid autem illud *Luciani*, παγκαλόν τι χρῆμα παρθένου? *Formoſiſſima, & floridula puella*, quid venuſtius dici, aut fingi poteſt? Sed ſolens more ſuo facit *Lucianus.* Neque enim temere quenquam reperias terſiorem, elegantioremque. *Fab.* Vide etiam quæ habet optimus eruditiſſimuſque *Gronovius Lib.* 3. *Obſerv. Cap.* 24. & *Gujet.* ad *Terent. Phorm. Act.* 4. *Sc.* 4. *Scheffer.*

Contumax] Uſurpatur hic, niſi fallor, uti apud *Tacitum* legi memini: *Contumax etiam adverſus tormenta ſervorum fides.* L.

Stulta dente captas] Stulta caſus eſt penultimus, & ad viperam refertur. At *Captare*, eſt ſtudioſe quærere, & *Capto lædere*, ut apud *Columellam*, Capto acquirere, Verba ejus *Lib.* 8. *Cap.* 2. *Sed ne hæc tamen cura aliena eſt agricolæ, captantis undique voluptates acquirere.* Vide *Ovid.* 10. *Metamorph. Vers.* 58. ibique Nob. *Heinſio* Notata *Scheffer.*

Ferrum quæ conrodere] Similis plane locus *Horatii*:

——— *Fragili quærens illidere dentem*
Offendet ſolido. ———

Schop.

FABULA

FABULA OCTAVA.

Vilpus, & Caper.

HOmo ſimul ac venit in magnum periculum,
Effugium reperire alterius quærit malo.
Cum decidiſſet Vulpis in puteum inſcia,
Et altiore clauderetur margine,
Devenit Hircus ſtitiens in eundem locum:

VUlpis & Caper] *Æſopus Fab.* 4. *Camerar. p.* 74. *Rigalt.*

Homo ſimul ac venit] *Curt. Lib.* 4. *Cap.* 19. *His (quod in adverſis fieri ſolet) alius in alium culpam referebat, cum omnes verius de ſævitia maris queri poſſent. Nevel.*

Effugium) Eleganter & proprie occaſionem & viam elabendi & evadendi ſignificat. Effugere enim, euadere, ac elabi ICtis dicitur. Ut *Effugere deportatus*, *l.* 4. §. 1. *ff. de re milit.* *Effugere periculum l.* 15. §. *ult. ff. de pignor.* Et *periculum maris l.* 9. §. *ult. ff. acquir. rer. dom.* *Effugere oculos noſtros feræ beſtiæ & volucres*, *l.* 5. *ff. de acquir. rer. dom.* *Effugere noſtram perſecutionem l.* 44. *ff. eod.* *Cum pavo meus manſuetus de domo mea effugiſſet l.* 37. *ff. de furt.* Alias eſt evitare, ſic *Effugiendorum munerum cauſa*, *l.* 5. §. *Divus. ff. de jure immunit.* Id eſt, evitandorum. Sic &, *Non effugiunt infamiæ notam*, *l.* 2. *ff. de obſeq. par. & patr. præſt.* L.

Reperire effugium] *Non tamen ſapienti viro decorum fuerit, unde amico infamiam parat, inde gloriam ſibi recipere.* Nero apud *Tacit. Rigalt.*

Alterius quærit malo] Periculo alterius: quærit opem, nec curat, licet ferentem

tem ſibi eam opem videat in malum incidere. *Scheffer.*

Clauderetur] Cohiberetur, propter altitudinem quo minus poſſet egredi. *Virgiliana* imitatione, Poëta ſic 10. *Æneid.*

Ecce maris magna claudit nos obice Pontus.

Scheffer.

Margine] Quod ripa in flumine, id *margo* in puteo, ſtructura nempe ea, qua includitur, propria puteorum, qua deſtituuntur fontes, fluentes ſcilicet in plano. Vide *Palladium. Plin. Lib.* 9. *Cap.* 97. *Gadibus fons incluſus, ad putei modum.* Habes differentiam, & incluſionem. *Scheffer.*

Simul rogavit, eſſet an dulcis liquor,
Et copioſus? Illa fraudem moliens;
Deſcende, amice: tanta bonitas eſt aquæ,
Voluptas ut ſatiari non poſſit mea.
Immiſit ſe Barbatus: tum Vulpecula
Evaſit puteo, nixa celſis cornibus,
Hircumque clauſo liquit hærentem vado.

Copioſus] Abundans, & ſatis ſufficiens ad reſtinguendam ſitim, Sic enim *Copia*, præter alias ſignificationes pro multitudine & abundantia ſumitur, ut *Si copia eſt civium, l.* 3. *C. quemadm. civil. In his civitatibus quæ copiam virorum honeſtorum habent. l.* 12. *ff. de decurion.* Ubi *Copia*, & *paucitas*, opponuntur. *Pecuniarum copia ampliari imperium. l. ult.* §. *ſi plures. ff. de bon. damnat.* L.

Moliens] Cogitans, attentans, ſic in *l.* 14. *ff. de Offic. Præf. Ne quid pernicioſius ipſi in ſe moliantur.* L.

Amice] Blanda, & amica ſed frauduloſa interpellatio, Supra *Lib.* 3. *Fab.* 7. Lupus ad canem:

Unde hoc, amice? ———

L.

Bonitas aquæ] Eleganter, ſic *Bonitas agri* dicitur in *l.* 25. *ff. de ſervit. Præd. ruſt. l.* 64. *ff. de Ædilit. edict. Bonitas fructuum l.* 15. §. *ult. ff. de evict. Bonitas frumenti, l.* 65. §. 1. *ff. de condict. indeb. Bonitas fundi, l.* 45. *ff. de evict. Bonitas frumenti, l.* 65. §. 1. *ff. de condict. indeb. Bonitas fundi, l.* 45. *ff. de evict. Bonitas loci, l.* 1. *ff. eod. l.* 45. §. *ult. ff. de act. empt. Bonitas mancipiorum, l.* 36. *ff. de Ædilit. edict. Bonitas regionis, l.* 64. *ff. de evict. Bonitas vini, l.* 15. *ff. de per. & com. rei vind. Eadem bonitate ſolvi mutuum qua datur, l.* 3. *ff. de reb. cred.* id eſt, æque bonum reddi, ut ibidem explicatur. L.

Nixa celſis cornibus] Hirci. Ergo *Nixa*, eſt *innixa. Cic. de Haruſp. Reſp. Vix innixa in omnium noſtrorum humeris cohærebunt.* Et ſic plane cenſeo legendum. Prima ſyllaba in *innixa*, propter ſimilitudinem ſequentis, extrita, vel omiſſa eſt à librario. *Scheffer.*

Clauſo] Propter clauſum vadum egredi non valentem. *Scheffer.*

FABULA

FABULA NONA.

De Vitiis Hominum.

PEras impoſuit Jupiter nobis duas.
Propriis repletam vitiis poſt tergum dedit;
Alienis ante pectus ſuſpendit gravem.

PEras] Ita vocabant ſacculos ex aluta, è collo ad lumbos pendentes. Hinc *Pera viatoria*, qua panem & aliquid obſonii geſtare ſolent: quemadmodum poculum viatorium, quo vinum. *Martial. Lib.* 14. *Epigr.* 81. Ubi pera honeſtiorem dominum quam cynicum petit, cujus mendicata fruſta cogatur ferre, & pulvini officium dormienti præſtare:

Ne mendica ferat barbati prandia nudi
Dormiat, & tetrico cum pane pera rogat.

Namque pera iſta, tota fere cynicorum ſupellex erat, unde idem *Mart. Lib.* 4. *Epigr.* 53.

Hunc quem ſæpe vides inter penetralia noſtra
Pallados, & templi limina, Coſme, novi.
Cum baculo peraque ſenem: cui cana putriſque
Stat coma, & in pectus ſordida barba cadit:
Cerea quem nudum tegit uxor, abolla grabati,
Cuique datis latrat obvia turba cibis.
Eſſe putas Cynicum, deceptus imagine falſa.
Non eſt hic Cynicus, Coſme, quid ergo? canis.

L.

Propriis repletam vitiis] Ex illo *Catulliano*:

Sed non videmus manticæ quod in tergo eſt.

Quod & *Perſius* imitatus eſt, hoc verſu:

Sed præcedenti ſpectatur mantica tergo.

Sed & aliis hac elegantiſſima Fabella uti placuit: ut *Galeno*, ut *Themiſtio*. Hujus quidem locum mihi indicavit amicus meus eruditiſſimus *David Hæſchelius*, ex oratione quæ βασανιστὴς inſcribitur: Σοφὸς γὰρ ἦν Αἴσωπος ὁ μυθοποιὸς, ὃς ἔφη, τοὺς ἀνθρώπους δύο πήρας ἕκαστον φέρειν, τὴν μὲν ἔμπροσθεν, τὴν δὲ ὄπισθεν. γέμειν δὲ κακῶν ἑκατέραν· ἀλλὰ τὴν μὲν ἔμπροσθεν, ἀλλοτρίων, τὴν δὲ ὄπισθεν, τῶν αὐτοῦ τοῦ φέροντος. καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἄνθρωποι τὰ μὲν ἐξ αὐτῶν κακὰ οὐχ ὁρῶσι, τὰ δ' ἀλλότρια πάνυ ἀκριβῶς θεῶνται. Nimirum ut *Plutarchus* ait, ἕκαστος αὐτοῦ φαυγότερος κριτὴς ἢ ἑτέρων; atque ut *Johan. Chryſoſtomus*: ἐν τοῖς ἑτέρων ἁμαρτήμασιν ἐσμὲν πικροὶ ἐξετασταί· καὶ τῶν ἡμετέρων οὐδένα λόγον ποιούμεθα. *Rittersh.* Et *Sen. Lib.* 2. *de Ira*: *Aliena vitia in oculis habemus, à tergo noſtra ſunt. Nevel.* Vide *Caſaub. ad Perſ. Pag.* 340. Alii veterum duas homini manticas tribuebant, alii unam, eamque in tergo pendulam, in quam quiſque ſua vitia, ac peccata recondat, unde fit ut alieno tergo pendentem manticam videant, ſuam vero non, ſenſus eodem redit. *Horat. Serm. Lib.* 2. *Sat.* 3. In hunc ſenſum:

Reſpicere ignoto diſcet pendentia tergo.

Sen. Lib. 7. *de Benefic. Cap.* 28. *Fortaſſe vitium de quo quæreris, ſi te diligenter excuſſeris, in ſinu invenies.* L.

Gravem] Gravatam, vel, ut ante, *Repletam*. Cætera dixit & *Sueton. in Cajo Cap.* 32. *Manibus abſciſſis, atque ante pectus è collo pendentibus circumducebatur. Scheffer.*

Hac re videre noſtra mala non poſſumus,
Alij ſimul delinquunt cenſores ſumus.

Hac re] Id eſt, ideo. *Rittersh.* Vel pro, *Hac ex re*, ſicut dicimus, quare, pro, *Qua ex re*, ut eſt plene apud *Cornel. Nep. in Datam. Cap.* 2. *Qua ex re majoribus copiis præeſſe cœperat.* Qua ex re, eſt *Quare*, vel conjunctim *Quare*. Ita *Hac re*, & *Ea re*. Ut rurſum *Cornel. Vita Miltiad. Cap.* 4. *Vidit hoſtes eadem re fore tardiores.* Et *Curt. Lib.* 5. *Cap.* 9. *Ea re paruit Artabazo.* Mutant hoc, ſed abſque ratione. *Scheffer.*

Noſtra mala] Ita *Cic. Lib.* 1. *de Offic. Fit enim neſcio quomodo, ut magis in aliis cernamus, quam in noſmet ipſis, ſi quid delinquitur.* Hinc *Owenus*, niſi fallor, Martialis ille Britannicus:

Cur aliena magis, quam crimina noſtra videmus?
An quia noſtra procul ſunt aliena prope?

Chriſtus apud Euangeliſtam *Lucam Cap.* 6. *Quid vides feſtucam in oculis fratris tui, trabem autem quæ in oculo tuo eſt non conſideras? Cic. Lib.* 4. *Tuſc. Quæſt. Eſt enim hoc proprium ſtultitiæ, aliorum vitia cernere, oblivisci ſuorum.* Ita *Horat. Lib.* 1. *Serm. Sat.* 2.

Cum tua pravideas oculis mala lippus inunctis
Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum,
Quam aut aquila aut ſerpens Epidaurius? ——

Cauſam etenim & *Terent. Heautontim. Act.* 3. *Sc.* 1. quærit:

Ita comparatam eſſe hominum naturam omnium,
Aliena ut melius videant & dijudicent,
Quam ſua? an eo fit, quia in re noſtra aut gaudio
Sumus præditi nimio, aut ægritudine?

L.

Cenſores ſumus] Simile eſt illud: *Iſtos triſtes & ſupercilioſos alienæ vitæ cenſores, ſuæ hoſtes, publicos pædagogos, aſſis ne feceris.* L.

FABULA

FABULA DECIMA.

Fur, & Lucerna.

LUcernam Fur accendit ex Ara Jovis,
Ipſumque compilavit ad lumen ſuum.
Onuſtus qui ſacrilegio cum diſcederet,
Repente vocem Sancta miſit Religio:

LUcernam fur accendit*] Proprie, ut *Accendere lucernam monumento, l.* 44. *ff. de manumiſſ. teſtam.* Ita *Sen. Epiſt.* 95. *Accendere aliquem lucernam Sabbatis prohibeamus. Tabernarius in ſemita noctu ſupra lapidem lucernam proſuerat l.* 52. §. 1. *ff. ad leg. Aquil.* Lucernam autem à Lychno dictam, unde & brevem eſſe *Lucilio, & Horatio, Servius in* 1. *Æneid.* notat. L.

Ipſumque compilavit] Jovem. Ponit autem pro ipſius Fano, nota figura. *Scheffer.*

Compilavit] Exſpoliavit. *Cic.* 1. *de Nat. Deor. Alii omnia, quæ poſſunt fana compilant.* Id eſt, expilant, exſpoliant. *Scheffer.* Sic in *l.* 9. *ff. ad leg. Jul. peculat. Compilare Sacra publica* dicitur. *Feſtus*, ait: *Compilare eſt cogere, & in unum condere.* L.

Suum] Proprium ipſius Jovis, quod ab eo fur acceperat; Sic *Cic. de Haruſp. Reſp. Sua concio riſit hominem. Curt. Lib.* 3. *Cap.* 2. *Suam naturam plerumque fortuna corrumpit.* Vulgo hæc non recte exponunt. *Lactant. Lib.* 1. *Cap.* 9. *Hunc homines Deum putant, ſed Philoctera ſuus hæres non putavit.* Ita legitur in optimo *M. S.* non *ejus*, uti eſt in editis ex emendatione ſciolorum. *Scheffer.*

Onuſtus] Ita ſolent de furibus, quod ad *Lib.* 1. *Frontini Cap.* 4. Obſervavit eruditiſſimus *Keuchenius. Scheffer.*

Sacrilegio] Hinc *Sacrilegi* dicuntur, qui publica ſacra compilaverunt *l.* 6. & *d. l.* 9. *ff. ad leg. Jul. pecul. Servius in Virgil. Eclog.* 9. *Sublegere*, ait, *furari eſt: unde & ſacrilegus dicitur, qui ſacra legit*, id eſt, *furatur. Sacrilegium* autem etiam Impp. appellant *Suarum conſtitutionum violatarum crimen, l. un. C. de crim. ſacril. l.* 6. *de appellat.* in *Cod. Theod. Sacrilegiique crimen irrogant his, qui præcepta ſua neglexerint, vel ſcita violaverint, l.* 1. *C. ut dignit. ordo ſerv. Lib.* 12. *l.* 13. *C. de erogat. mil. annon. Lib.* 12. Et apud *Caſſiodor.* in *Libris Variar.* aliquoties. *Veget.* in *Prol. Lib.* 2. *Rurſus tanti Imperatoris non obedire præceptis plenum ſacrilegii videbatur, atque periculi.* L.

Sancta miſit Religio] Id eſt Deus. Videtur in animo habuiſſe illud *Virgilii Lib.* 3. *Æneid.*

——— *namque omnem curſum mihi proſpera dixit*
Relligio. ——— ———

Quanquam ibi religio ſignificare videatur illud potius, quod exquirendarum rerum futurarum gratia, ex præſcripto religionis adhibetur, ut ſacrificium & id genus. *Scheffer.*

Miſit] Id eſt *Emiſit*, ut ſupra *Lib.* 3. *Fab.* 18. *Scheffer.*

Malorum quamvis iſta fuerint munera,
Mihique inviſa, ut non offendar ſubripi;
Tamen, ſceleſte, ſpiritu culpam lues
Olim, cum adſcriptus venerit pœnæ dies.

Malorum munera inviſa Deo] Graviſſime in hanc ſententiam ſcripſit *Plato: Cum vir honeſtus turpe ſibi ducat, munera ab improbo homine capere: quanto magis Deum ita animatum eſſe, debemus exiſtimare! Rittersh.*

Iſta] Quæ tu abſtuliſti nunc furto, *Munera* vocat *Donaria*, quæ vulgo dari Diis, & in templis eorum ſuſpendi ſolebant. *Dona templorum* dixit *Tacit. Lib.* 5. *Annal. Cap.* 6. *Scheffer.*

Subripi] Significat clanculum furari *l.* 9. §. 1. *ff. de pecul.* Ita *Subripere aliquid de re civitatis, l.* 4. §. *ult. ff. ad leg. Iul. peculat. Subripere cautiones, l.* 82. §. *ult. ff. de pact. Subripere ancillam, l.* 10. *ff. pro empt.* Et *Hominem l.* 2. §. *ult ff. de privat. delict.* Sic *Subripere ſervum l.* 27. *ff. ad leg. Aquil.* Et *Subripi ſervus, & ancilla l.* 46. §. 1. *l.* 48. §. *ancilla. ff. de furt.* Item *Subreptus homo l.* 35. *ff. de uſucap.* Et *Subrepta ancilla, l.* 74. *ff. de furt. l.* 26. *ff. de ſtat. hom. Subrepti codicilli l.* 1. *ff. de jure fiſci. Subreptorum inſtrumentorum crimen, l.* 16. *ff. ad leg. corn. de falſ. Subreptum pignus, l.* 22. *ff. de pigner. act. Subrepti nummi, l.* 19. *ff. de ſolutionib.* Et ſimilia. L.

Spiritu] Sicut *Luere capite, Curtius*, vel *Luere ſanguine, Vellejus*, vel *Luere morte, Cicero* dixere. *Scheffer.* Etiam Noſtri ICti. ut, *Capite luendum, vel minore ſupplicio, l.* 16. §. *locus. ff. de pæn.* L.

Culpam lues] Nota, quod etiam falſæ religionis contemptus, aut violatio nunquam cuiquam impune abierit: Cujus rei exempla ex hiſtoricis multa colligi poſſunt. Sed Brenni imprimis eſt memorabile: de quo ſic *Propertius* canit *Lib.* 3.

Torrida ſacrilegum teſtantur limina Brennum
Dum petit intonſi Pythia regna Dei:
At mons laurigero concuſſus vertice duras
Gallica Parnaſſi ſparſit in alma nives.

De quo & *Juſtinum* vide *Lib.* 24. & *Callimachum Hymn.* 4. in Delum. *Rittersh.* In hanc ſententiam *Ovid. Lib.* 3. *Metamorph. Verſ.* 336.

——— *neque enim licet irrita cuiquam*
Facta feciſſe Deo. ———

L.

Olim] Potuit ſtudioſis indicari *Olim* eleganter de futuro dictum, ut *Horat*:

——— *non*

——— *non ſi male nunc & olim*
Sic erit. ———————

Quaſi dicat, etiamſi nunc male ſit, tamen non ſemper in futurum male erit. Hic quoque infra:

——— *olim ſenio debilem*
Fruſtra adjuvare bonitas nitetur tua.

Schop.

Adſcriptus] Scriptus à fatis, definitus. Vide quæ notavi olim ad nitidiſſimum *Pacati Panegyr. Cap* 18. Ibi enim cauſa, quare *Scriptus*, ſeu *Adſcriptus* dicatur. *Scheffer.* Sic *Adſcribi dies* dicitur *l.* 1. & 3. & *l.* 27. §. *cum marina. ff. de condit. & demonſtr.* L.

Pœnæ dies] Quemadmodum *Dies largitionum* dicitur in *l.* 38. *de Navicular. in Cod. Theod.* Et *Dies Paſchalis lætitiæ*, *l.* 6. *ff. de indulgent. Crim. in Cod. Theod.* L.

Sed ne ignis noſter facinori præluceat,
Per quem verendos excolit pietas Deos,
Veto eſſe tale luminis commercium.
Itaque hodie nec lucernam de flamma Deûm,
Nec de lucerna fas eſt accendi ſacrum.

Luminis commercium] Elegantiſſime: ut linguæ commercia *Lucretius*: ſepulturæ, *B. Ambroſius.* Vide Notas ad *Gamberum. Rittersh.* Uſum intelligit, & vult vetaſſe Deum accendi in poſterum lumen de igne ſacro, ſicut fur fecerat, & contra, de lumine ignem ſacrum. Sic apud *Ovidium* linguæ commercia uſurpantur, *Lib.* 6. *Triſt. Eleg.* 8. Et apud *Vellej. Lib.* 2 *Cap.* 65. Commercia epiſtolarum. *Scheffer.* Commercium autem *Hermogenianus* in *l.* 5. *ff. de juſtit. & jur.* Appellat mutuam rerum communicationem, quæ per contractus negotiationeſque explicatur. Atque ita commercium earum rerum non eſſe dicitur, quæ uſibus hominum dominioque ſubjici, & in obligationem deduci, alienarique & acquiri non poſſunt *l.* 34. §. *ult. ff. de legat.* 1. *l.* 6. *ff. de contrah. empt. l.* 1. §. 1. *ff. quæ res pign. dat. oblig. non poſſ. l. ult. ff. de act. empt. l.* 83. §. *ſacram. ff. de Verb. Oblig.* §. 1. *Inſt. de Inutil. Stip.* Atque ita hic Jupiter vetat cum hominibus ſacri luminis commercium. L.

Fas eſt accendi ſacrum] Sacrum pro ſacrificio, vel hoſtia poſitum. Ad ſacra autem fere perpetuum in æde ſacra alebant ignem: ſicuti & ad monumenta cariſſimorum *l.* 44. *Mævia. ff. de manumiſſ. teſtam. l.* 5. §. *proinde. ff. de donat. int. vir. & uxor.* Et *Petronius Arbiter* huc alludens, ſcripſit de ancilla matronæ Epheſinæ, lugentis maritum ſuum, hanc adſidentem conditorio, lumen in monumento poſitum renovaſſe, quotiens defecerat. Quod hodieque nonnullis in locis inter Chriſtianos ſervatur. *Rittersh.* Scilicet non ex culina, ſed cœlo petebant ignem, quo in victimis & ſacrificiis utebantur. *Serv. ad* 12. *Æneid. Apud majores aræ non incendebantur, ſed ignem divinum precibus eliciebant, qui incendebant altaria.* Vide *Stuch. de Sacrific. p. m.* 102. *Scheffer.* Vetus Gloſſar. Sacrum vocat: ἱερὸν τὸ δημόσιον ἀφιερωθὲν ἐν πόλει ἢ ἐν ἀγρῷ. *Sacrum*, & *Profanum* opponuntur in *l.* 6. §. *ſacræ autem. ff. de rer. diviſ.* L.

Quot res contineat hoc argumentum utiles,
Non explicabit alius quam qui reperit.
Significat primo, ſæpe quos ipſe alueris
Tibi inveniri maxime contrarios.

Sæpe

Sæpe quos alueris] *Xenoph.* Κυροπαιδ. In fine: πολλοὶ δὲ πολλοὺς ηὔξησαν ἤδη καὶ ἰδιώτας καὶ πόλεις, ὑφ' ὧν αὐξηθέντων τὰ μέγιστα κακὰ ἔπαθον. *Nevel.* Elegans hujus ſententiæ exemplum eſt apud *Sueton.* in *Jul. Cæſ. Cap.* 82. Ubi Cæſar Bruto in cædem irruenti duxiſſe fertur: καὶ σὺ εἶ ἐκείνων, καὶ σὺ τέκνον. Et paulo poſt *Cap.* 84. Inter ludos cantata ſunt quædam ad miſerationem & invidiam cædis ejus accommodata, ex Pacuvii Armorum Judicio:

Men' me ſervaſſe, ut eſſent qui me perderent?

Quo Pompejani milites notantur qui à Cæſare victore ſervati, & ad honores evecti, paulo poſt ipſum interemerunt. Vide infra, *Fab.* 17. Hinc *Canes nutrire* dicebantur, qui pro beneficio male ab ingratis habebantur. *Theocrit. in Hodæp.*

Θρέψαι καὶ λυκιδεῖς, θρέψαι κύνας ὥς τυ φάγωντι.

Id eſt:

Paſce canes qui te lanient, catuloſque luporum.

Adde illud dictum *Socratis:* Κακοὺς ποιῶν εὖ, θρέψαι λύκους. *Malis faciens bene, nutrit lupos.* Hinc illud Græci Comici:

Μετὰ τὴν δόσιν τάχιστα γηράσκει χάρις.

Id eſt:

Poſt munera cito conſeneſcit gratia.

Et:

Ἅμ' ἠλέηται, καὶ τέθνηκεν ἡ χάρις.

Id eſt:

Simulac miſertum eſt interiit gratia.

L.

Inveniri] Ita ſupra *Lib.* 1. *Fab.*12. Ubi vide Notas. *Scheffer.*

Contrarios] Adverſarios, hoſtes. *Scheffer.*

Secundum oſtendit, ſcelera non ira Deûm,
Fatorum dicto ſed puniri tempore.
Noviſſime interdicit, ne cum malefico
Uſum bonus conſociet ullius rei.

Scelera non ira Deum] Sic *Æſchylus:*

Confide. Tandem præſtituto tempore
Pœnas dabunt, quicunque tempſerint
Deûm.

Vel ſi Græce loquentem audire malumus:

Θάρσει. Χρόνῳ τοι κυρίῳ τ' ἐν ἡμέρᾳ
Θεοὺς ἀτίζων τις βροτῶν δώσει δίκην.

Eadem eſt vox omnium ſapientium ſæpe iterata, & cotidiana experientia comprobata. *Rittersh.*

Fatorum] Ira ſcilicet, quod ex ſuperioribus repetendum. Per facta puto Parcas intelligere, & opponere Diis, quos hic excellentiori ſignificatu ſolos ſuperos appellat. Vide ſimile quid infra *Lib.* 5. *Fab.* 6. *Scheffer.*

Dicto] Proprie, dicto. Sic intra, *Rediit hora dicta*, id eſt conſtituta. *Terent. Andr. Hic nuptiis dictus eſt dies.* Sic *Cæſ.* 1. *de bell. Gall. Omnibus rebus ad profectionem comparatis, diem dicunt, qua die ad ripam Rhodani omnes conveniant.* *Schop.*

Puniri tempore] Unde *Horat. Carm. Lib.* 3. *Ode* 2.

Raro antecedentem ſceleſtum deſeruit pede pœna claudo.

Et *Theocrit. in Idyll.* 10.

Εὗρε Θεὸς τὸν ἀλιτρόν, ἔχεις πάλαι ὧν ἐπιθύμεις.

Id eſt:

Invenit Deus impium habes quæ olim cupiebas.

Ubi Scholiaſtes indicat, proverbium & alia forma ſolitum efferri:

Εὗρε Θεὸς αἴτιον.

Cui ſimile eſt *Homericum* illud *Iliad.* δ.

Εἴπερ γάρ τε καὶ αὐτίκ' Ὀλύμπιος οὐκ ἐτέλεσσεν,
Ἔκ τε καὶ ὀψὲ τελεῖ, σύν τε μεγάλῳ ἀπέτισαν.

Id eſt:

Quanquam etenim non punit Jupiter ilico ſontem,

At

At faciet tandem, & luerint ſua crimina magno.

Quo pertinet illud *Sophocleum :*

—— Ὅτ' ἂν δὲ τις Θεῶν
Βλάπτῃ δύναιτ' ἂν ἐδ' ἂν ἰχύων φυγεῖν.

Id eſt :

—— *Ubi quis Deorum læſerit*
Nemo queat ſuffugere quamlibet potens.

Ita & *Pindarus* in *Pithiis :*

Θεὸς ὃ καὶ πτερόεντ' αἰετὸν νίκε θαλασσαῖον παραμείβεται
Δελφῖνα, καὶ ὑψιφρόνων τιν' ἔκαμψε βροτῶν.

Id eſt :

Deus & alatam aquilam aſſequitur, & prævertit
Delphinum, & elatorum quempiam depreſſit mortalium.

Et in *Olympiis :*

Εἰ δὲ Θεὸν ἀνήρ τις ἔλπεται λαθέμεν
Ἔρδων ἁμαρτάνει. ——

Id eſt :

Quod ſi Deum homo quiſpiam ſperat falſum ſe
Cum agit aliquid, errat. ——

Nam, ut eſt in proverbio : *Sero Jupiter Diphtheram inſpicit.* Antiquitas enim credidit, Jovem omnia in ſua diphthera, hoc eſt, pelle caprina ſcribere, ac multa quidem pro tempore diſſimulare, verum aliquando de improbis pœnas ſumere. *Plutarch. in Comment.* Περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Θείου βραδέως τιμωρουμένων. ὥστε οὐκ ὁρῶ τι χρήσιμον ἔνεστι, τοῖς ὀψὲ δὴ τοῦ τοῖς ἀλεῖν λεγομένοις μύλοις τῶν Θεῶν. Id eſt ; *Itaque non video quidnam utilitatis inſit, iſtis Deorum molis, quæ ſero dicuntur molere.* Proverbialiter enim dicebatur. *Sero molunt Deorum molæ*; in eos videlicet homines, qui licet ſerius, tamen aliquando pœnas dant malefactorum vindici Deo, L.

Interdicit] Abſolute. Sic *Terent. Hec. Act.4. Sc.1. Interdico, ne extuliſſe extra ædes puerum uſquam velis*, hoc eſt, prohibeo. *Scheffer.*

Ne cum malefico] Cauſſam reddit *Theognis*, & *Menander :* quorum ille ſic in gnomis :

—————— ἢν δὲ κακοῖσι
Συμμιχθῇς, ἀπολεῖς καὶ τὸν ἐόντα νόον.

Hujus autem verſiculus etiam per *Apoſtolum 1. Corinth.* 15. Sanctificatus eſt (ut cum *Tertulliano* loquar *Lib. 1. ad Uxorem :)*

Φθείρουσιν ἤθη χρησθ' ὁμιλίαι κακαί.

Id eſt :

Bonos corrumpunt mores, congreſſus mali.

Alteram deinde cauſſam adfert *Horatius,* quia :

—— *ſæpe Diſpiter*
Neglectus inceſto addidit integrum.

Imitatur *Euripidem*, cujus hæc ſunt extrema *Electra :*

Οὕτως ἀδικεῖν μηδεὶς θελέτω,
Μηδ' ἐπιόρκων μέτα συμπλείτω.

Imo etiam ſecundum *Heſiodum :*

Πολλάκι καὶ ξύμπασα πόλις κακοῦ ἀνδρὸς ἐπαυρεῖ.

Rittersh.

Uſum bonus conſociet] *Cic. Lib.* 12. *de Finib. Nec vero rectum eſt, cum amicis, aut bene meritis conſociare, ant conjungere injuriam. Scheffer.*

FABULA

FABULA UNDECIMA.

Malas eſſe Divitias.

Opes inviſæ merito ſunt forti viro,
Quia dives arca veram laudem intercipit.

OPes inviſæ] Non recte Philoſophari*s* *Phædre*, odiſſe opes non eſt viri fortis, imo non cadit hic affectus in eum, cujus omnis virtus conſiſtit in æquanima patientia, & generoſo contemptu. At, *ſapienti viro*, dicere fortaſſe voluiſti; ſed neque ſic evadis. Nunquam oderit vir ſapiens divitias, quippe quas ſcit ſine culpa & crimine ſe admittere poſſe Hoc tantum faciet, ſi obſtabit honeſti reſpectus, contemnere ſe illas poſſe oſtendet. Et dic ſodes bona fide. Itane videntur tibi *Opes inviſæ merito*? Erras profecto; ut & in lemmate quo *malas* eſſe contendis. Audi veram vocem. Non divitiæ malæ ſunt, ſed mali, qui illis male utuntur. Præterea, ut porro tibi errorem tuum manifeſtum faciam, Hercules ille in tua fabella non dicit odiſſe ſe divitias, ſed divitem corruptorem. Hoc attendere debueras, & lemma facere, *Malas eſſe corruptelas. Meurs.* Quæ hic *Meurſius* diſputat contra Philoſophiam noſtri, prorſus aliena ſunt, nec ſcribi à tanto viro debuerunt. *Scheffer.* Sed & *Ariſtot. Lib.* 1. *de Republ. Cap.* 5. ait: *Opes multorum inſtrumentorum & commoditatum in re familiari & civili locum obtinent. Ex quo perſpicuum eſt quaſtuariam quandam à natura propoſitam eſſe, & iis, qui Rempubl. & iis qui rem familiarem tuentur.* Neminem autem vitam laudabilem agere quatenus divitem, ſed quatenus juſtum, auctor eſt *Stob. Serm.* 95. L.

Forti viro] *Onoſander Strateg. Cap.* 1. Ἡ δ' ἀφιλαργυρία δοκιμασθήσεται καὶ πρώτη· τοῦ γὰρ ἀδωροδοκήτως καὶ μεγαλό-

ῥαλεφρόνως προΐστασθαι τῶν πραγμάτων αὐτὴ παραιτία. πολλοὶ γὰρ κἂν διὰ τὴν ἀνδρείαν ἀσπίσι πολλαῖς καὶ δόρασιν ἀντιβλέψωσιν, περὶ τὸν χρυσὸν ἀμαυροῦνται. *Rigalt.*

Dives arca veram laudem intercipit] Literæ enim, ut ait *B. Hieronymus*, marſupium non ſequuntur: quamvis Cræſos quis ſpiret, & Darios, ſudoris comites ſunt & laboris. At πενία σοφίαν ἔλαχε, καὶ μόνα τὰς τέχνας ἐγείρει: ut eſt apud *Theocritum. Rittersh.* Sic & *Iſocrates* aperte πλοῦτος κακίας μᾶλλον ἢ καλοκἀγαθίας ὑπηρέτης ἐστὶν, ἐξουσίαν μὲν τῇ ῥᾳθυμίᾳ παρασκευάζων. Videſis *Ælian.* ποικίλ. ἱστορίας *Lib.* 11. *Cap.* 9. Ubi ex manuſcripto Palatino, & *Plut.* in *Apopthegm.* Leges χρυσοῦς, non χρυσία. *Nevel.* Eleganter hic dicit *arca*, propter ſequens *intercipit*, velut excipula, inſidias ſtruens laudi alienæ. *Scheffer.* Raro enim fit, quod eſt apud *Heſiodum*, qui ita alicubi:

—— πλούτῳ δ' ἀρετὴ καὶ κῦδος ὀπηδεῖ.

Id eſt:

Divitias autem virtus & gloria comitantur.

L.

Intercipit] Intercipere in jure dicitur, qui ea mente ut lucretur, rem aliquam intervertit, & contrectat, *l.* 1. §. 1. *l.* 33. *ff. de furt. l.* 38 §. *ſi debitorem. ff. de ſolut. l.* 44. §. *ult. ff. de acquir. rer. dom.* Ut: *Si id argentum mali homines intercepiſſent, l.* 20. *ff. commod. Qui bona eorum quibus ſerviebant intercepiſſent, l.* 43. *ff. de liber. caus.* Ita, *Intercipere nummos l.* 38. § *ult. ff. de noxal. act. Intercipere pecuniam, l.* 1. §. *in tutela. ff. de tutel. & rat. l.* 43. *ff. de liber. caus.* Unde *Interceptarum pecuniarum reus*, Apud *Sueton. in Domit.* L.

Cælo receptus propter virtutem Hercules,
Cum gratulantes perſalutaſſet Deos,
Veniente Pluto, qui fortunæ eſt filius,
Avertit oculos: cauſam quæſivit Pater.

Propter virtutem Hercules] Eleganter ipſe apud *Senecam* extremo *Hercule Oeteo*, ad Alcmenam matrem:

Quid me tenentem regna ſiderei Poli
Cæloque tandem redditum, planctu jubes
Sentire factum? parce: nam virtus mihi
In aſtra, & ipſos fecit ad Superos iter.

Et poſtea:

Virtus in aſtra tendit, in mortem timor.

Cui pulchre ſuccinit chorus ibidem:

Nunquam Stygias fertur ad umbras
Inclita virtus: vivite fortes,
Nec lethæos ſæva per amnes
Vos facta trahent; ſed cum ſummas
Exiget horas conſumpta dies,
Iter ad ſuperos gloria pandet.

Vide tamen *Lactant. Lib.* 1. *Cap.* 9. *Divin. Inſtit.* Ubi demonſtrat nullam in Hercule virtutem fuiſſe, ob quam dignus eſſet cælo recipi. *Rittersh.* Nam ut eſt apud *Sen. Herc. Fur. Act.* 2. *Vers.* 447.

Non eſt ad aſtra mollis è terris via.

L.

Gratulantes] Ipſi novos iſtos honores. *Perſalutare*, eſt ſalutationem omnium finire, ſicut *Perorare* dicimus, & *Perſanare*, & id genus. *Scheffer.*

Pluto, qui Fortunæ eſt filius] Cæcæ matris cæca proles. Vide *Ariſtophanem Pluto.* Ut autem ille hic malis amicus eſſe dicitur: ita contra de Paupertate, inquit, *Petronius Arbiter: Neſcio quomodo bonæ mentis ſoror eſt paupertas:* Et ut idem: *Amor ingenii neminem unquam divitem fecit.* Cujus rei cauſam inquirit *Ariſtoteles Problem.* 4. *Sect.* 29. *Rittersh.* Dicit Noſter Plutum Fortunæ filium eſſe, ſed aliter tamen ἐγενεαλόγησεν *Heſiodus*, qui Plutum cereris filium fecit; & recte ille quidem. Nam ut iis, qui Græce peni-

tiſſime

tiſſime ſciunt, notum eſt, priſcis temporibus πλοῦτος fruges, & alia ad annonam ac penum pertinentia ſignificabat. Quod hoc loco probarem, niſi id Vir Clariſſ. *Daniel Heinſius* in notis ad *Heſiodum* oſtendiſſet. Quem locum ſi legeris, è re tua feceris. Ergo, dixerit *Schoppius* aliquis erravit *Phædrus*. Minime ſane: nam & *Heſiodum*, ut reliqui in Græcia pueri legerat; & rem πρὸς τὰ ἠθικὰ teferre maluit. Quid enim? an non verum eſt, κατά γε τοὺς ἠθικοὺς, Plutum (id eſt τὰ χρήματα eſſe à Fortuna? Addam amplius; non omnes veteres hac in re ſecutos eſſe *Heſiodi* auctoritatem. En tibi hominem, qui & ſimulachrum Pluti in ſinu & manibus Fortunæ vidit olim, quique præterea rationem addit, cur illum Fortunæ filium eſſe, nonnulli cenſerent, is eſt *Pauſanias* ἐν Βοιωτικοῖς *p.* 294. editionis *Wechelianæ*. Καὶ πλησίον τύχης ἐστὶν ἱερόν. Φέρει μὲν δὴ πλοῦτον παῖδα. Deinde rationem ſubdit, σοφὸν μὲν δὴ καὶ τούτοις τὸ βούλευμα, ἐνθεῖναι πλοῦτον εἰς τὰς χεῖρας ἅτε μητρὶ ἢ τροφῷ τῇ τύχῃ. *Fab.* Et hoc jam olim *Gyraldus* obſervavit. *Scheffer.*

Odi, inquit, illum, quia malis amicus eſt,
Simulque objecto cuncta corrumpit lucro.

Malis amicus eſt] Et propterea, *Dives aut iniquus, aut iniqui hæres* eſſe dicitur. Neque enim fere parari ingentes opes ſine fraude crediderunt veteres. Et aut ipſum poſſeſſorem eas per fas nefaſque congeſſiſſe, aut certe ſucceſſiſſe ei, qui eas ea paravit via, *Plato Lib. de Legib.* 5. ὥς τε ὁ λόγος ἡμῖν ὀρθός, ὡς οὐκ εἰσὶν οἱ παμπλούσιοι ἀγαθοί. Id eſt, *Itaque verum eſt quod vulgo dicimus, admodum divites non eſſe bonos.* Circumfertur apud Græcos & hic verſiculus ex *Menandri Comœdiis*:

Οὐδεὶς ἐπλούτησε ταχέως δίκαιος
ὤν.

Id eſt:

Nunquam vir æquus dives evaſit cito.

Atque huc reſpexit ille, qui Sullæ jactanti ſeſe dixiſſe legitur: Quomodo vir bonus eſſe potes, qui tantas poſſideas opes, quum à patre nihil tibi relictum ſit? Refert *Plutarchus* in illius vita. L.

Amicus eſt] Active ſcilicet, amans eos. Vide *Luciani Tim. Scheffer.*

Objecto] Eleganter, velut eſca volucribus objicitur, qua capiantur: corrumpit omnia, inquit, dum pecunias, & lucrum monſtrat. Active, namque hoc intelligo ut in illo *Tacit. Lib.* 4. *Annal. Cap.* 6. *Druſum traxit in partes, ſpe objecta principis loci.* Aliter *Cic. ad Brut. Splendore falſi honoris objecto, aciem boni ingenii perſtringunt.* At hoc velle noſtrum non exiſtimo. *Scheffer.*

Cuncta corrumpit lucro] *Propert. Lib.* 3.

Auro pulſa fides: auro venalia jura:
Aurum lex ſequitur: mox ſine lege pudor.

Juvenalis:

Prima peregrinos obſcœna pecunia mores
Intulit, & turpi fregerunt ſecula luxu
Divitiæ molles. ———

Plurimæ ſimiles ſententiæ apud *Theognidem, Euripidem, Senecam*, ac *Stobæum* reperiuntur. Elegantiſſime autem *Phocylides* κακῶν ἀρχηγὸν, βιοφθόρον πάντα χαλέπτοντα, πῆμα ποθεινὸν appellat τὸν χρυσόν. Vide totum locum. Eſt enim prolixior. Valde quoque huc facit, quod Creon apud *Sophoclem*, in *Antigona* prolixe commemorat, quot quantaque mala argentum humanæ vitæ importarit. Sed ipſum regem audire eſt operæ pretium.

Οὐδὲν γὰρ ἀνθρώποισιν οἷον ἄργυρος
Κακὸν νόμισμ᾽ ἔβλαστε· τοῦτο καὶ πόλεις
Πορθεῖ· τόδ᾽ ἄνδρας ἐξανίστησιν δόμων.
Τόδ᾽ ἐκδιδάσκει καὶ παραλλάσσει φρένας

Χρηστὰς

Χρηστοὺς πρὸς αἰσχρὰ πράγμαθ' ἵστα-
σθαι βροτῶν.
Πανουργίας δ' ἔδειξεν ἀνθρώπους ἔ-
χειν,
Καὶ παντὸς ἔργου δυσσέβειαν εἰδέ-
ναι.

Hoc eſt, ut ego interpretari potui totidem verſibus:

Mortalibus nullum æque, ut argentum, malum
Unquam repertum eſt inſtitutum. Hoc funditus
Evertit urbes: hoc viros ſua ejicit
Domo: hoc bonæ menti magiſter ad mala eſt,
Turpes & ad res ſe monet convertere
Monſtravit hoc verſutias mortalibus
Cunctas, & omnia indidit facta impia.

Sed quicquid vel Creon *Sophocleus*, vel *Phædri* Hercules dicant, inter homines fit, quod apud *Euripidem Phæniſsis* dicitur:

Opes honoratiſsimæ mortalibus,
Rerum omnium unæ maximas vires habent.

Sic enim exprimere ſtudui ſententiam horum verſuum:

Τὰ χρήματ' ἀνθρώποισι τιμιώτατα
Δύναμίν τε πλείστην τῶν ἐν ἀνθρώ-
ποις ἔχει.

Rittersh. In quam ſententiam & *Horat. Serm. Lib.2. Sat.3.*

——— *Omnis enim res*
Virtus, fama, decus, divina, humanaque pulchris
Divitiis parent; quas qui conſtruxerit, ille
Clarus erit, fortis, juſtus, ſapiens, etiam & rex,
Et quicquid volet. ———

Nam ut idem eodem Libro *Sat.5.* ait:

Et genus & virtus, niſi cum re vilior alga eſt.

L.

Corrumpit] Ita *Petron.* in *Satyr.*

—— *quid vis nummis præſentibus opta,*
Et veniet, clauſum poſsidet arca Jovem.

L.

FABULA DUODECIMA.

De Leone Regnante.

Utilius homini nihil eſt, quam recte loqui.
Probanda cunctis eſt quidem ſententia,
Sed ad perniciem ſolet agi ſinceritas.

R*Ecte loqui*] Id eſt directe, ſine ambagibus. Παρρησιάζειν, ſinceritate uti; mox enim ſequitur *Sinceritas. Rittersh.* Recta verba *Avien. Fab.* 26.

Nam quamvis rectis conſtet ſententia verbis,
Suſpectam hanc rabidus conſiliator habet.

Rectus ſermo, *Arnob. Lib.* 5. *Ubi enim dicitur in unius materiæ corpore pars eſſe allegorice ſcripta, indubitabili altera ſermone, rectoque.* Idem: *Nam quoniam rectas accipere lectiones pudet. Sen. Controverſ. Proem. Non placebat illi orationem inflectere, nec unquam recta via diſcedere.* Paulo poſt: *Summam quidem eſſe dementiam detorquere orationem, cui rectam eſſe liceret. Ammian. Marcellin. Lib.* 17. *His literis diu libratis, recto pectore (quod dicitur) conſiderateque reſponſum eſt*, &c. Recte loqui, Romana ſimplicitate loqui, *Floridus*:

Cive Romano per orbẽ nemo vivit rectius.

Recte, ἁπλῶς, ἀδόλως, ſincere ſic *Martiali*, *Recta fides. Rigalt.* Oppoſitum hujus eſt *Oblique loqui*, quod eſt paſſim in uſu. Sed & *Recte* ſic uſurpavit *Plaut. Amphitr. Act.* 3. *Sc.* 3. *Recte loquere.* Et *Captiv. Act.* 5. *Sc.* 2. Ubi Hegio ad ſervum:

Si eris verax, tua ex re facies, ex mala meliuſculam
Recta, & vera loquere; ſed neque vere, neque recte adhuc
Feciſti unquam. ———

Scheffer.

Scheffer. Et ut hic *Phædrus*, ita *Petron.* in *Satyr.*

Sermonis puri non triſtis gratia ridet,
Quodque facit populus candida lingua refert.

L.

Quidem] Elegantiſſima, & latiniſſima particula, quæ vim habet adſeverationis majoris, ita *Curt. Lib. 4. Cap. 10. Odiſti me non quidem provocatus. Scheffer.*

Ad perniciem ſolet agi] Adduci, trahi, ſolet in exitium præcipitari. Quomodo *Livius. Captas Mentes velut furialibus ſtimulis ad omne ſcelus, & omnem libidinem agerent. Scheffer.* Atque hoc modo *Agi* etiam *Aqua* dicitur, id eſt, duci, *l.1. §. incivile. ff. de rivis.* Sic *Agi aqua ex flumine, l. 1. §. 1. ff. de aq. cottid. & æſtiv.* Unde *Actor*, pro eo qui aquam ducit, *l. 1. §. Labeo. ff. eod.* Sic & *Agi ratis, l. ff. ut in flum. publ.* Et *Agi in exilium*; apud *Paul. Lib. 5. Sentent. Tit. 15.* Alia ſignificatione (quod hic obiter notandum) *Agere populum*, vel *Agere cum populo*, dicitur, quod *Feſtus*, exponit, *Populum ad conſilium, aut comitia vocare*, vel ut *Agellius Lib. 13. Cap. 14. Rogare populum quod ſuffragiis ſuis aut jubeat, aut vetet.* L.

Cum ſe ferarum Regem feciſſet Leo,
Et æquitatis vellet laudem conſequi,
A priſtina deflexit conſuetudine,
Atque inter illas tenui contentus cibo,
Sancta incorrupta jura reddebat fide.

* * * * * *
* * * * * *
* * * * * *

Deflexit] Sic & ICtus. *Si quo deflexerit ſuæ rei cauſa, l. 38. ff. ex quib. cauſ. maj.* L.

Conſuetudine] Hic morem & vivendi rationem ſignificat, quæ etiam *Conſuetudo vivendi* dicitur, *Quintilian. Lib. 1. Cap. 12. Conſuetudinem ſermonis vocabo, conſenſum eruditorum; ſicut vivendi, conſenſum bonorum.* Sic conſuetudo domus vocatur mos ille, & vivendi ratio in domo aliqua uſitata; ut, *Si ex conſuetudine domus eſſet, l. 23. §. 1. ff. de pecul. legat.* L.

Jura reddebat] Proprie. *Curt. Lib. 8. Cap. 9. Rex cum capillum pectit, atque ornat, tunc jura popularibus reddit.* Sic vulgo omnes. Deeſt autem reliquum hujus fabulæ, cum nonnullis aliis, & initio ſequentium, quod quia erat ſpurcum, pium lectorem (Monachum fortaſſe) commovit, ut totam paginam hic erueret. Ita non modo ſpurca illa, ſed & cætera, una cum fine hujus fabellæ perierunt. Quin enim una alterave integra fabella hic deſideretur, dubitare nequeo. Quale quid & locis aliis accidiſſe videtur. *Scheffer.*

Jura reddebat] Proprie de judicibus *l. 2. §. 27. ff de orig. Jur.* Ita *Prætor quoque jus reddere dicitur, etiam cum inique decernit, l. 2. ff. de juſtit. & jur.* Sic *Prætorio viro jura reddente in Hiſpania Plin.* Lib. 19. *Cap.* 2. Et *Ovid. Lib.* 1. *Faſtor.*

Nullus erat juſtis reddere jura labor.

Quomodo etiam *reddere* & *reddi judicium l. 21. ff. de negot. geſt. l. 7. §. præterea. ff. de injur. l. 12. ff. de præſcript. verb. l. 4. ff. de aq. quotid. l. pen. ff. quod cujuſcunque univ. l. 3. ff. de bon. eor. qui ante ſentent.* Atque ita apud *Sen. Lib. 4. Natur. Quæſt. Cap. 7.* Ubi paſſim. Dixi ſupra. L.

FABULA DECIMA TERTIA.

* * * * * *

* * * * * *
* * * * * *
* * * * * *

Poſtquam lavare cœpit pœnitentia
A fictione veretri linguam mulieris:
Adſinitatem traxit inde obſcœnitas.

* * * * * *

Poſtquam lavare] Improbi *Phædri* improbuli verſus. In iis autem fragmentum fabulæ, quæ hujuſmodi fortaſſe fuit: Nefaria ho.ninum libido fœdæ Veneris propudioſa diverticula excogitabat. Adeoque virorum & mulierum ori turpiter illudebat. Rogavit aliquis ſenem *Æſopum*, quæ ratio abominandæ illius laſciviæ? Reſpondit *Æſopus*, Prometheum quondam pocula in veretronim pudendam formam è luto finxiſſe: his poculis bibiſſe mulieres, ita, poſtquam lavare cœpit pe-nis tentia, affixione veretri linguam mulieris, adfinitatem traxit inde obſcænitas. Nimirum inde homines ore morigero Corvorum Coitum imitati ſunt. Sic in *Parrhaſii*. Fabula *Meleagro Atalanta ore morigerabatur. Sueton.* in *Tiber. Cap.* 44. Immo & viri hac etiam parte effeminati. *Calenus* in *Cic. pro Anton.* apud *Dionem* 46. Καὶ προσέτι τὸ στόμα αὐτοῦ διαβάλλειν ἐπιχείρεσε, τοσαύτῃ ἀσελγείᾳ καὶ ἀκαθαρσίᾳ πάντα τὸν βίον χρώμενος, &c. Sic Demoſthenes: *Parum vir, ore quoque polluto* dicebatur. *Gell.* 1. *Cap.* 5. Et ita permultos notat paſſim *Martialis*. Hæc igitur obſcænitas adfinitatem à turpibus poculis traxit. Per obſcænitates enim bibebant.

Plin.

Plin. Proem. Lib. 33. *Auxere & artem vitiorum irritamenta, in poculis libidines cælare juvit, ac per obſcœnitates bibere. Juvenal. Sat.* 2.

——— vitreo bibit ille Priapo.

Sic turpia poculorum emblemata *Juvenal. Sat.* 1. & Vetus interpr. Item *Martial. Lib.* 8. de phiola Rufi. Imo edebant obſcœnitates, *Martial. Lib.* 14. *Epigr.* 69.

Si vis eſſe ſatur noſtrum potes eſſe Priapum:
Ipſa licet rodas inguina purus eris.

Item *Lib.* 9. *Epigr.* 2.

Ipſa ſiligineis pingueſcit adultera cunnis.

Fames pro libidine oris, *Juvenal. Sat.* 4. Vetus Interpr. Huc etiam pertinet Epigramma de Galatea in vaſe *Lib.* 4. *Epigr. Vet. p.* 159.

Fulget & in patinis, ludit pulcherrima Nais
Prandentum inflammans ora decore ſuo.
Congrua non tardus diffundat jura miniſter,
Ut lateat poſitis tecta libido cibis.

Hæc hodie quoque fiunt: ſed apertius indicare non ſuſtinet pudor. Feſcenninis relinquo. Cæterum *Phædrus* hac fabula Tiberii libidines notat. Illud maxime, *Quod ſolebat pueros primæ teneritudinis, inguini, ſeu papillæ admovere.* Item Atellanicum illud: *Hircum vetulum capris naturam ligurire.* Vide *Sueton. Tiber. Cap* 43. 44. 45. 46. *Rigalt.*

Pœnitentia] V. C. *Penitentia*, tentia, ut tentio, vetus Gloſſarium: *Tentio*, τάσις. Item *diſtentione* διατάσει. Ut inde penitentia ſit penis tentio, αἰδοίου τάσις. Vetus Interp. *Juvenal. Sat.* 2. Extenditur ad venerem puellis ſaltantibus. Sic *Martial. Tendere alutam.* Priap. *Tenta vena*, item *Tentigo* &c. *Rigalt.*

A fictione veretri] Quod ſit, notum: illud videlicet, quod apud *Suetonium* dicitur, *Illudere capiti matronarum.* Mulier autem παίχουσα dicebatur *Ore morigerari*, apud eundem in *Tiberio*, ubi de Attalanta, & Meleagro. Sed ſi plura addam, te violem ô pudor. *Fab.* Campani vero, & ex his Nolani imprimis oris impuri, & immundi habebantur. Unde & *Oſci* à quibuſdam dicti, quaſi obſcœni, ut *Porphyr.* ad *Horatium* notavit, fortaſſe ex *Feſto*, qui *Oſcis* ait frequentiſſimum fuiſſe uſum libidinum ſpurcarum. Hinc lucem accipit illud de Clodia uſurpatum ænigma: *In triclinio Coa, in cubiculo Nola.* Eo ipſo enim Clodiæ objicitur oris obſcænitas, & omnis infanda libido, qua notati ſunt Nolani; vel ut *Auſonii* verbis, Criſpæ fœdiſſimam venerem objicientis utar;

——— quam Nolanis capitalis luxus inuſſit.

Ut cum libidinoſa & laſciva in convivio eſſet Clodia, & quædam Venus Coa; in cubiculo à nulla obſcœnitate, quæ Nolanis familiaris erat, abhorreret, *Turneb. Lib* 3. *Adverſ. Cap.* 19. Scio hoc aliter explicari apud *Ludovicum Cælium Rhodiginum Lib* 19. *Lect. Antiq. Cap.* 11. Et *Lib.* 29. *Cap.* 1. Aliter item ab *Alciato Lib.* 2. *Parerg. Cap.* 12. De Clytemneſtra, muliere balnearia loquaciſſima, proverbium illud accipiente; quæ præter linguam nihil meretricium habuerit; ideoque in Triclinio, ſeu convivio fuerit Coa, tanquam coitum petenti nemini abnuerit; in cubiculo vero Nola, à negando, ſed nihil cauſæ eſt cur à *Turnebi* interpretatione diſcedendum putem. *Capitalem* igitur *Luxum* cum dicit *Auſonius* videtur oris, quæ præcipua capitis pars eſt, ſpurcitiem, & obſcœnitatem notare. Eodem certe ſenſu *Catullus*, *capite demiſſo* dixit in Gellium, inceſtus infamia notatum:

Nam nihil eſt quicquam ſceleris, quod prodeat ultra,
Non ſi demiſſo ſe ipſe voret capite.

Ubi *Demiſſo capite* male audit, & de oris fœditate illa erit accipiendum: ut apud *Ciceronem* de Sexto Clodio: *Sed ſi requiri juſſeris, invenient hominem apud ſororem tuam, occultantem ſe capite demiſſo.* Quibus verbis quid innuatur, ii intelligunt, quibus notum eſt, quid *Phœniciſſare* dicatur Veteribus, & qua nota Phœniciſſantes ſecernantur à *Lesbiantibus*: Neutrum me explicare ſinit pudor, & veſtræ caſtitatis, lector, reverentia; vel Linocerii illius exemplo, quem *Petronius Arbiter* ita inducit diſſerentem: *Cætera niſi eloquenti Timantis ſilentio, dicere pudor non ſuſtinuit.* Quotus enim quiſque eſt, qui ejuſmodi ne quidem antea cogitata, ſemel tamen

lecta

lecta, ſtupefactus non admiretur, & inter admirationem, & incredibilitatem fluctuans, ad aliquid turpe cæca quadam cogitatione ebrius non pelliciatur? ut gravis eſt *P. Guirandi Aloſiani* cenſura, in quadam *ad Arnaudium Epiſtola.* Quod ſi quis tamen utrumque illud cognoſcere tanto pere geſtiat, adeat ſane *Hieron. Mercurial. Lib 4. Var. Lect. Cap.* 13. L.

Obſcænitas] Quid hic præceſſerit, non libet, nec fas eſt divinare. Conjicio, lacunam hanc, inde adeo eſſe, quod ſpurcities, *καὶ τὸ ἀπόῤῥητον* propoſiti Problematis pium aliquem Monachum exſcriptorem, lectoremve horum offenderit; qui proinde totam hanc pagellam omiſerit, vel exciderit, ex qua tamen velut cauda quædam remanſit. Poterat etiam alterum quod ſequitur problema de tribadibus, & mollibus abeſſe: ut illud quoque quod fuit ſupra de Ovium partu monſtroſo; nec non quod mox erit de Canum ad Jovem legatione. Itaque ut Ulyſſes Sirenum cantus cera obturatis auribus præter vectus eſſe narratur, ita & juventutem iſta, à quibus periculum & corruptela morum ipſi metuenda eſt, ſurdis auribus, & clauſis oculis tranſmittere melius eſt. Eadem cauſſa, quam dixi, *Petronii Arbitri* elegantiſſimum *Satyricon* ita nobis laceravit, ac detruncavit, ut vix Orpheum mulieres Thraciæ, vel Pentheum Bacchæ diſcerpſerint miſerabilius. *Rittersh.*

FABULA

FABULA DECIMA QUARTA.

* * * * * *

ROgavit alter tribadas & molles mares
Quæ ratio procreaſſet: expoſuit Senex.

ROgavit alter] Hinc manifeſto patet, præcedentem Fabulam de Prometheo quoque fuiſſe. *Rigalt.* Mallem hæc conjungi cum ſuperioribus. Puto enim produxiſſe noſtrum quempiam interrogantem Æſopum, unde orta ſit ſcelerata illa ſpecies libidinis in fœminas, cujus ante meminit. Cumque ſatisfeciſſet illi fabula præcedente, eundem amplius quæſiviſſe, originem nefandæ veneris cum maribus, illique quæſtioni noſtrum ſatisfacere verbis ſequentibus voluiſſe. Niſi cenſeas id alter poſitum, pro *Alio*, ut ſupra. *Scheffer.*

Alter] Quiſpiam, neſcio quis. *Rigalt.*

Tribadas] Tribades mulieres quæ mutuo norunt laſcivire, atque ut ait *Martialis*:

Audens inter ſe geminos committere cunnos.

Τέρμα καὶ ὅρος περιφερείας τοῦ βιώτου συντρίβειν τὸ σῶμα. Sic opus venereum *M. Antoninus Lib. de Vita ſua*, vocavit: περίτριψιν καὶ ἔκκρισιν. Sic *Phrynico* πορνοτρίβος, πορνότριψ. Vide *Plat.* Συμποσ. Dicti τριβάδες παρὰ τὸ τρίβειν, id eſt, à fricando. *Tertulliano* frictrices, *Plauto* ſubigatrices dictæ ſunt fæminæ, quæ in ſexum congenerem furentes, nefaria libidine ſeſe polluunt. Hinc τριβαδικὴ ἀσέλγεια, apud *Lucianum* ἔρωσι. *Rittersh.* Cum videlicet τὸ θῆλυ παρὰ φύσιν ἀρρενοῦται, ut ait *Lucianus*; vel θηλειῶν πρὸς θηλείας furioſa libido, *Plato de legib. Lib.* 1. Hoc ipſum eſt quod tangit

tangit *D. Paulus Epiſt. ad Rom. Cap.* 1. Locus eſt notiſſimus, quique pluribus exponendus non ſit. *Fab.* Vide Anatomicos *Cap. de Clitoride. Bartholin. Lib.* 1. *Anatom. Cap.* 34. L.

Molles mares] Molles ſunt apud *Plautum* & alios qui idem ſcelus non nominandum, quodque, ut Imperator *Conſtantinus* ait, non proficit ſcire, ab aliis ejuſdem ſexus patiuntur. Unde & Pathici *Catullo* &c. *Ovidius* de Philoctete ait talem fuiſſe:

Mollis erat, faciliſque viris Pœantius heros.

Tacit. 15. *Annal. Quinctianus molli corpore infamis:* vel (ut quidam legunt) *mollitie corporis infamis.* Primus autem inter homines quidem hujus ſceleris inventor Laïus Pater Oedipi fuiſſe perhibetur, rapto ad ſtuprum Chryſippo Pelopis filio: inter Deos autem ipſe eorum Princeps Jupiter rapto Ganymede. Docuit me Scholiaſtes *Æſchyli* his verbis: in argumento Tragœdiæ quæ inſcribitur, ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις. Φασὶ γὰρ, ὅτι τὸν τοῦ Πέλοπος υἱὸν Χρύσιππον ὁ Λάϊος ἥρπασεν, ἐρασθεὶς αὐτοῦ, καὶ αὐτῷ συνεγένετο, καὶ πρῶτος ἐν ἀνθρώποις τὴν ἀῤῥενοφθορίαν ὑπέδειξε, καθάπερ δὴ καὶ ὁ Ζεὺς ἐν θεοῖς τὸν Γανυμήδην ἁρπάσας. Inter Poëtas infamis eſt hoc nomine Ibicus Reginus, quod παιδεραστὴς fuerit: teſte *Cicerone* 4. *Tuſculan. Athenæo*, & *Suida.* Ἡδύ τι πειθοῦς Ἴβυκε καὶ παίδων ἄνθος ἀμησάμενε, inquit, *Epigrammatarius Lib.* 1. *Antholog. Tit.* Ἐς ποιητάς. *Rittersh.* Molles ejuſmodi *Cinædi* vulgi atque *Exoleti* dicti ſunt. *Scheffer.* Hinc *Muliebria pati* dicuntur mares, quales *Phædrus* hic deſcribit, qui ſcilicet pudicitiam ſuam præpoſteræ libidini ſubſternunt, & ſtupro effeminantur, *l.* 1. §. *removet. ff. de poſtul.* Ita *Q. Curtius Lib.* 6. *Pellices trecentæ, & ſexaginta, totidem quot Darii fuerant, regiam implebant, quas ſpadonum greges, & ipſi muliebria pati aſſueti ſequebantur. B. Auguſtin. Lib.* 6. *de Civit. Dei Cap.* 8. *Viros muliebria pati non eſt ſecundum naturam, ſed contra naturam.* Utitur & hoc verbo *Lib. un. de fide contra Manich.* Sic *Muliebria paſſus, Tacit. Lib.* 11. *Dionyſ. Halicarnaſſ.* Καὶ τὰ γυναιξὶν ἁρμόττοντα ἔπαθεν. L.

Quæ ratio] Eleganter, quia contra rationem eſt, cum ſit contra naturam, quæ eſt ſumma ratio. *Scheffer.*

Senex] Æſopus, ita ſupra *Lib.* 3. *Fab.* 3. *Naris emunctæ ſenex*, & alibi. *Scheffer.*

Idem Prometheus, auctor vulgi fictilis,
Qui ſimul offendit ad naturam frangitur
Naturæ partes, veſte quas celat pudor,
Cum ſeparatim toto finxiſſet die,
Aptare mox ut poſſet corporibus ſuis;

Idem Prometheus] *Symmachus Epiſt.* 33. *Lib.* 4. *Patere igitur, ut homullus Promethei manu factus mandare ceſſem papyro, quæ dudum in vatum foliis non leguntur. Rigalt.* Hic enim Prometheus, Japeti filius, fertur homines primum è luto finxiſſe, & univerſi generis hominum fuiſſe parens, vel potius artifex, quod ita teſtatur *Ovid. Lib.* 1. *Metamorph.*

Sive recens tellus, ſeductaque nuper ab alto.
Æthere cognati retinebat ſidera cœli.
Quam ſatus Japeto miſtam fluvialibus undis.
Finxit in effigiem moderantum cuncta Deorum.

Et *Antipater* his verſibus:

Ἀδαμαλις δοκέω μυκήσεται, ἦ ῥα Προμηθεὺς
Οὐχὶ μόνος, πλάττεις ἔμπνοα καὶ σὺ Μύρων.

Id eſt:

Mugiet ipſa puto bos olim, haud ergo Prometheus
Effinxit ſolus viva ſed inde Myro.

Nam

Nam fama eſt Prometheum cum hominem fingeret portiones captas è ſingulis elementis ſuo operi admiſcuiſſe; atque pro ipſorum elementorum temperamentis non ſolum vires ſingulis corporibus addidiſſe, ſed etiam motus animorum & mores. Qui vero etiam magis fabuloſe rem aggreſſi ſunt explicare, dixerunt timorem leporis, aſtutiam vulpis, pavonis ambitionem, tigridum feritatem, leonum iracundiam, & magnitudinem animi fuiſſe hominibus ab ipſo Prometheo injunctas, quod ita ſignificavit *Horat. Lib.* 1. *Carm. Ode* 16.

Fertur Prometheus addere principi
Limo coactus particulam undique
Delectam; & inſani leonis
Vim ſtomacho appoſuiſſe noſtro.

Nam memoriæ prodidit in *Phocaicis Pauſanias*, non procul à Panopentibus apud torrentem quendam ſaxa fuiſſe ingentia, reliquias creditas ejus luti, è quo *Prometheus* univerſum genus hominum finxit. Hunc poëtica quadam cum ſuavitate reprehendit *Propert. Lib.* 3. Quia cum plurimum operæ in corpore hominum recte formando conſumpſiſſet, mentem neglexerit, in qua ſcite, & optime formanda totum ſtudium erat adhibendum; ſic enim inquit:

O prima infelix fingenti terra Prometheo.
Illa parum cauti pectoris egit opus.
Corpora diſponens, mentem non vidit in arte:
Recta animi primum debuit eſſe via.

Atque ut Promethei imprudentiam *Propertius* ita ejus ex ebrietata errorem hic *Phadrus* notat. L.

Vulgi fictili.] *Tertullian. Lib. de Carne Chriſti Cap. 9. Ipſum certe corpus hoc noſtrum, quod de limo figulatum etiam ad Fabulas nationum tranſmiſit. Rigalt.*

Fictilis] Sic appellat in reſpectu ad Prometheum, qui è luto formaſſe homines dicitur. Fabula eſt notiſſima. De quo Prometheo haud dubie & in ſuperioribus præceſſit, quia ſcribit, *Idem Prometheus*, qui ſcilicet id egit, de quo prius. Atque neſcio num non huc reſpexerit illud *à fictione*, pro quo nunc *affixione* legitur. Verum ſicut forte non difficile fuerit rem totam divinare, ita melius opinione mea ignoratur. *Scheffer.*

Qui] Scilicet vulgus: nam veterum more vulgum genere maſculino uſurpat. Sic *Plautus*, *Horatius*, *Apulejus*, *Minutius Felix*, *Auſonius*, alii. *Rittersh.*

Offendit ad Fortunam] *Publ. Syrus:*

Fortuna vitrea eſt, tum cum ſplendet frangitur.

Rigalt. Ita *Cic.* De Memmio apud *Fab. Lib.* 6. *Cap.* 3. *Caput ad fornicem Fabii offendiſſe.* Fortuna hic velut res dura fingitur, ad quam vulgus (nam illud *qui*, quod eſt ante *ſimul*, ad *vulgi*, non *Prometheus* eſt referendum) formatus ex luto, ſicut teſta, frangitur; eleganter. *Scheffer.*

Partes] Proprie *membra*, quibus ſexus diſtinguitur. *Scheffer.*

Veſte quas celat pudor] *Arnob.* 5. *Partes illæ, quas pudor communis abſcondere, quas naturalis verecundiæ lex jubet*, &c. Partes illæ, pudenda vulgo, *velanda* corporis, & *verenda*, *Plin. Epiſt.* 14. *Lib.* 3. & 24. *Lib.* 6. *Reverenda*, *Arnobio*, *Lib.* 5. Ubi de Baubone. Tegebantur olim etiam in lavacro, *Ne vel illic ubi nudum totum erat corpus, hujuſmodi portio intecta eſſet. D. Ambros.* 1. *Offic. Rigalt.* Eleganter autem *celat*, id eſt, occultat, ut loquitur *l.* 4. *C. de furt.* Vel ut *Non. Marcell.* Tegit, & abſcondit. Sic *Celare ancillam l.* 34. *ff. de furt. Celare fugitivum l.* 4. *ff. de fugitiv. l.* 5. *ff. ad leg. Fab. de Plagiar. Celare hominem ingenuum, vel libertinum l. ult.* §. *ult. ff.* & *l.* 9. *C. ad leg. Fab. de Plagiar.* Ita & *Sen. Hippol. Act.* 3. *Verſ.* 917.

Pudor impudentem celat, audacem quies.

L.

Ad cœnam eſt invitatus ſubito à Libero.
Ubi inrigatus multo venas Nectare
Sero domum eſt reverſus titubanti pede.

 Ad

Ad cœnam eſt invitatus] Anceps intellectus: vel ad cœnam eſt vocatus à Libero, vel inter cœnandum vino pluſculum indulſit. *Plautinus* Soſia de Nocturno:

Mira ſunt niſi invitavit ſeſe in cœna
pluſculum.

Lucilius in Sat. Pulcre invitati, acceptique benigne. Invitati, repleti. Vide *Nonium.* Invitare ad cœnam, quaſi ad vitam vocare: contra, devitare, nolle cum aliquo vivere. Alluſit ad priſcum ſignificatum *Vincentius Lirinenſis commonit.* 1. *Quid eſt devitare? Cum hujuſmodi nec cibum ſumere.* Sciunt erudituli omnes, *Evitare*, veteres dixiſſe, pro vitam auferre, & eripere. *Rigalt*

Multo venas Nectare] Lycon apud *Rutilium Lupum* 2. *de fig. ſentent. Plenus crapula eſt experrectus, primum oculis mero madidis, humore obcæcatis, viſu gravidis, lucem conſtanter intueri non poteſt: deinde confectis viribus, utpote cujus venæ, non ſanguine, ſed vino ſunt repletæ* &c. *Satyr.*

Heſterno inflatum venas de more
Lyæo.

Rigalt. Vinum enim in venas uſque penetrare credebant. Unde & *Horatius* generoſum, & lene requirit:

Quod curas abigit, quod cum ſpe divite
manet
In venas animumque. ——

Rittersh. Decenter autem, & modeſte, Noſter hoc modo de Deo loquitur. Porro venis recipi vinum, & ebrietatem, vetus opinio eſt: nec alia ex cauſa Philippus ad Alexandrum de medicata potione apud *Curt.* 3. *Cap.* 6. *Oro quæſoque, omiſſo metu, patere medicamentum concipi venis.* Ita legendum, diſtinguendumque ibi eſt, contra quam fit hodie in editis. *Scheffer.*

Titubanti pede] Proprie de ebriis. Sic *Ovid. Lib.* 3. *Metamorphos.*

Ille mero ſomnoque gravis, titubare
videtur.

Et *Lib.* 6. *Faſtor.*

Nec mora convivæ valido titubantia
vino
Membra movent. ——

Ita & *Juvenal. Sat.* 15. *Vers.* 48.

Adde quod & facilis victoria de madidis, &
Blæſis, atque mero titubantibus. ——

Quod *Terentius* ita expreſſit:

Nam neque pes, neque mens ſatis ſuum
officium facit.

L.

Tum ſemiſomno corde, & errore ebrio,
Adplicuit virginale generi maſculo,
Et maſculina membra adplicuit feminis.
Ita nunc libido pravo fruitur gaudio.

Errore ebrio] Pro errore ebrietatis. Sicut apud *Flaccum* 1. *Argonaut. Curſus æquoreus*, pro, curſu æquoris. *Scheffer.*

Adplicuit Virginale] Attigit hanc fabulam *Lucianus* in Prometheo: Δέδια τοίνυν μὴ αὖθις ὅμοιον ἦ τῷ Προμηθεῖ τῷ σῷ πεποιηκὼς φαίνωμαι, τὸ θῆλυ τῷ ἄρρενι ἐγκαταμίξας, καὶ δι' αὐτὸ δίκην ὑπόσχω. Comœdiam ſcilicet cum Dialogo miſcuerat, & quaſi connubio junxerat. *Rigalt.*

Virginale] Vetus Poëta apud *Feſtum* in Mundo: *Cum virginali mundo, clam patre.* Cum feminali lauto, & puro, *Solinus Polyhiſt. Cap.* 3. *Feminis perinde eſt infauſta nativitas, ſi conſertum virginal fuerit.* Conſertum virginal, ut *mulier arta l. quæritur.* §. *mulierem. ff. de Ædil edict. Obſignata natura, Cic.* 2. *de Divinat. Rigalt.* Nam *Apulejus* virginale vocat in *Apologia*, ut & *Prudentius*, & *B. Auguſtinus*, & *Solinus* eam virginei corporis partem, unde ſexus cognoſcitur: quod & feminal dicitur. *Euripides Alceſtide* κόρευμα vocat. Ait enim: ὦ λέκτρον, ἔνθα παρθένει' ἔλυσ' ἐγὼ κορεύματ' ἐκ τοῦδ' ἀνδρός. Perinde ut *Catullus*: *Zonam ſolvere virgineam. Rittersh.*

Pravo

Prave fruitur gaudio] Ovidius :
—— *Veneris da gaudia flenti*
Petron. Petrectavi gaudio ſpoliatum torum. & paſſim ibidem. *Rigalt.* Sic *Horat. Carm.* *Lib.* 3. *Ode* 4.

Mox juniores quærit adulteros
Inter mariti vina, neque eligit,
Cui donet impermiſſa raptim
Gaudia luminibus remotis.

L.

FABULA

FABULA DECIMA QUINTA.

De Capreis Barbatis.

BArbam Capella cum impetraſſet à Jove,
Hirci mœrentes indignari cœperant,
Quod dignitatem feminæ æquaſſent ſuam.

IMpetraſſet] Rogando, & ſupplicando obtinuiſſet: unde illud: *Si non impetro, impero.* Et in jure ſignificat proprie id quod libello ſupplice oblato à principe vel judice, aut alio quovis magiſtratu conceditur. Sic *Impetrare veniam ætatis Tit. Cod. de his qui ven. ætat. impetr. Impetrare à Principe jus aquæ ducendæ, l. 1. §. permittitur. ff. de aq. quotid. Impetrare reſtitutionem ab Imperatore, l. 5. ff. de reb. dub. Si mutus aut ſurdus ut liceret ſibi teſtamentum facere à Principe impetraverit, l. 27. ff. qui teſtam. fac. poſſ. Si impetraſſet creditor à Cæſare ut pignus poßideret, l. 24. ff. de pignor. act. Sic Impetratum beneficium l. 45. ff. de excuſat. l. 2. C. de ſent. paſſ.* Et *Impetrationes formularum Rubr. Cod. de form. & impetr. ſubl.* L.

Dignitatem] Auctoritatem, quam præ ipſis habebant antea ex barba. Nam, ut ait, *Lactantius 7. Op. Dei. Barbæ ratio incredibile eſt quantum conferat ad decorem virilitatis, ac roboris. Scheffer.* Unde fertur Rullius quo truculentior videretur, capillatior, & barba maiore fuiſſe. Sed & Philoſophos barbam prolixiorem, & capillis longiorem geſtari ſolitos, gravitatis & ſapientiæ argumentum, ac inſigne, plus quam manifeſtum eſt. Inde enim *Horat.* Barbam ſapientem appellat, *Lib. 2. Serm. Sat. 3.*

——— tempore quo me
Solatus jußit ſapientem paſcere barbam.

Quam

Quam *Juvenalis Sat.* 10. Gravem dixit. Unde idem *Sat.* 16. *Verſ.* 31.

Et credam dignum barba dignumque capillis
Majorum. ——————

Id eſt, gravitate, ac modeſtia eorum. Atque hinc *Perſius* Philoſophos barbatos appellat *Sat.* 4.

Rem populi tractas? barbatum hoc crede magiſtrum
Dicere; ſorbitio tollit quem dira cicutæ.

Ubi DomitiumNeronem minus idoneum oſtendit Populi rectorem, & paſtorem, qui nihil unquam ſtudio percepiſſet, audiſſet, didiciſſet. Ob id *Juvenal. Sat.* 4. Docet liberos molli educatione, indulgentia, & pravis parentum moribus perdi, ut vix, ac ne vix quidem inde ad meliorem frugem poſſint revocari:

Barbatos licet admoveas mille inde magiſtros.

Quanquam ut nec habitus monachum, nec cathedra ſacerdotem facit, & nec locus aut habitus ſanctificat hominem, ſed homo locum, & habitum, *Can. ult. diſtinct.* 40. Ita etiam nec promiſſior barba, nec veſtis pertrita Philoſophum facit. Hinc enim illud è Græco converſum Epigramma:

Si prolixa facit ſapientem barba: quid obſtat
Barbatus fiat quin Caper ipſe Plato?

L.

Sinite, inquit, illas gloria vana frui,
Et uſurpare veſtri ornatum muneris,
Pares dum non ſint veſtræ fortitudinis.
Hoc argumentum monet, ut ſuſtineas, tibi
Habitu eſſe ſimiles, qui ſunt virtute impares.

Uſurpare] Proprie injuſte, & abſque titulo poſſidere, Sic *Uſurpare dominium l.* 5. *C. de ædific. priv. Uſurpare immunitatem, l.* 9. §. *ult. ff. de publican.* Et: *Uſurpatum eſt, tametſi nullo jure, l. injuriarum.* §. *ult. ff. de injur.* Ita & *Uſurpati nomine tutoris vel curatoris, l. ult. C. de interdict. matrim.* Atque ita hic à Noſtro hoc vocabulum ſumitur. L.

Muneris] Virile munus eſt gravem eſſe, huc barba pertinet, contra in feminis morum, vultuſque amabilitas laudatur. *Scheffer.*

Fortitudinis] Recte. Ita *Cic. in Piſ. Illum, cujus paucos pares hæc civitas tulit. Lucan. Lib.* 10.

Quem metuis par hujus erat. ——

Adde *Voſſium. Scheffer.*

Suſtineas] Abſolute. Balbus apud *Cicer.* 9. *Attic. Epiſt.* 9. *Sentio non poſſe tuam famam, & officium ſuſtinere, ut contra eum arma feras. Scheffer.*

FABULA

FABULA DECIMA SEXTA.

De Fortunis Hominum.

CUm de Fortunis quidam quereretur ſuis,
Æſopus finxit conſolandi gratia.
Vexata ſævis navis tempeſtatibus,
Inter vectorum lachrymas, & mortis metum,
Faciem ad ſerenam ſubito mutatur dies.

DE Fortunis] De improſpero ſucceſſu rerum ſuarum. *Fortunæ* igitur hic in plurali, pro *Fortuna. Plaut. Mil. Act.* 2. *Sc.* 1.

—— poſtquam occaſio eſt,
Conqueritur mecum mulier fortunas ſuas;
Ait ſeſe Athenas fugere cupere. ——

Sic *Terent. Andr. Act.* 1. *Sc.* 1. Et alibi. *Scheffer.* Vide ſupra hic *Fab.* 5. L.

Quereretur] Qualis etiam querela eſt apud *Terent. Hecyr. Act.* 3. *Sc.* 3.

—— O fortuna, ut nunquam perpetuo es bona!

Et apud *Sen. Agam. Act.* 5. *Verſ.* 918.

O nulla longi temporis felicitas!

L.

Conſolandi gratia] *Nihil tam acerbum eſt*, inquit, *Sen. de Tranquil. Vitæ Lib.* 1. *Cap.* 10. *In quo non æquus animus ſolatium inveniat.* L.

Vexata navis] Sic *Virgilius*, *Vexata ratis*, raptata, huc atque illuc diſtracta. *Gell. Lib.* 1. *Cap.* 9. *Macrob. Saturn.* 7. *Cap.* 6. Nec obſtat *Servius*, qui *Virgilio* ταπείνωσιν quandam configit. Nam valde κυρίως Scylla vexare dicitur, cum *Vexare* Græcì

dicant

dicant σκύλαι. Gloſſæ veteres: *Vexat*, ὀχλεῖ, σκύλλει, χειμάζει. *Vexare*, σκῦλαι. *Vexatio*, σκυλμός. *Vexatus*, καταπονηθεὶς, σκυλεὶς. *Vexo*, καταπονῶ, σκυλεύω. Vide *Gell. Lib.* 2. *Cap.* 6. *Rigalt.*

Faciem ad ſerenam] Speciem, habitum. Vide *Gell. Lib.* 13. *Cap.* 28. *Curt. Lib.* 3. *Cap* 2. *Contra ſi quis aciem Macedonum intueretur, diſpar facies erat.* Ita enim ibi legendum, non *Acies*, quod ſervatum hactenus in omnibus editionibus miror. Porro, *Ad faciem mutari* dictum ut apud *Cicer.* 3. *de Orat. Idque ad omnem rationem mutatur, & vertitur. Scheffer.* Noſtris quin etiam ICtis. hoc vocabulum *Facies* μεταφορικῶς ſcilicet pro cujuſlibet rei vel corporis exteriore forma & figura, quæ in aſpectum cadit uſurpatur. *Donat.* in *Eunuch. Terent. Act.* 2. *Sc.* 3. Exponit, *Speciem quæ apparet, & cernitur.* Et ita *Facies ædium, l.* 19. §. *ſi inquilinus. ff. locat. Facies domus l.* 3. *C. de ædific. priv. Facies locorum l. ult. ff. de term. mot. Facies operis l.* 1. §. *opus novum. l.* 2. §. *opus. ff. de op. nov. nunc.* Sic *Ut in facie priſtina ædificium eſſe poſſit, l.* 32. §. *item reſpondit ſumptib. ff. de admin. & peric. tutor. Facies civitatis*, ait, *Caſſiodor Epiſt.* 44. *Lib.* 7. *Facies* vero *Patrimonii* dicitur in *l.* 55. §. 4. *de admin. tut.* Id eſt, ſtatus. Aliter *Prima facie* dixit ICtus. in *l.* 10. *ff. de alim. vel cib. leg.* Id eſt, *Prima fronte*, ut eſt apud *Caſſiodor. Lib.* 7. *Epiſt.* 18. L.

Ferri ſecundis tuta cœpit flatibus,
Nimiaque nautas hilaritate extollere;
Factus periculo tum gubernator ſophus;
Parce gaudere oportet, & ſenſim queri,
Totam quia vitam miſcet dolor, & gaudium.

Extollere] Elatos, quaſi, & ſuperbos reddere, tanquam nihil mali amplius poſſet accidere. Ita enim fit in tali gaudio, ut in metu contra, & luctu jacent. *Cic. Lib.* 10. *Epiſt.* 12. *Incredibili gaudio ſum elatus. Scheffer.*

Factus periculo] Sententioſe hoc dictum eſt, alludens ad illud proverbiale: πληγεὶς ἁλιεὺς νόον οἶσει *Piſcator ictus ſapiet. Rittersh.* Sic & *Dio* 44. τοῦτο γάρ τις τῶν ναυκῶν ἀπόναιτο τὸ μηδὲν αὖθις ὅμοιον σφίσι παθεῖν φυλάξασθαι. Vide *Onoſand. Strat. Cap.* 36. *Rigalt.*

Sophus] Non nude ſapiens, ſed Philoſophus, & qui alios poſſit docere, ut liquet ex ſequenti monito. Sic uſurparunt veteres. Ita *Martialis Lib.* 7. Ita ipſe Noſter ſupra *Lib.* 3. *Fab.* 14. Dicam in *de Nat. Philoſoph. Pythagor. Scheffer.*

Parce gaudere oportet] De moderatione animi in utraque fortuna paſſim obvia ſunt apud bonos auctores præcepta. Sufficiat hic unica *Varronis* ſententia, περὶ τύχης: *Sapiens & bonum ferre poteſt modice, & malum fortiter, ac leviter. Rittersh.* Nam ut ait *Sen. De Provid. Div.* 4. *Cap.* 8. *Cum omnia quæ exceſſerint modum noceant, periculoſiſſima felicitatis intemperantia eſt.* L.

Parce] Ita *Parciſſime* in Pandectis legimus, ut *Parciſſime commeatum dare l.* 12. §. 1. *ff. de re milit. Ut de his parciſſime jus dicatur. l.* 6. *ff. de offic. Præſid.* Sic & *Parcius*, & *Multo parcius l.* 24. §. *Scævola.* & §. *reſtitutio. ff. de minorib.* L.

Senſim] Ita *ſenſim, & moderate*, junxit *Cic. in Verrin.* 5. *Scheffer.*

Totam quia vitam] Sententia eſt *Platonica*, quam ſic expreſſit *Seneca*:

Nulla ſors longa eſt: dolor, & voluptas
Invicem cedunt: brevior voluptas.

Sic Quadrigarius apud *Nonium* ait, gaudium, & ægritudinem alternatim ſequi. De hac mixtura elegantes extant verſus *Euripidis* à *Plutarcho* relati, ἐν τῷ περὶ εὐθυμίας:

Οὐκ

Οὐκ ἂν γένοιτο χωρὶς ἐσθλὰ καὶ κακά.
Ἀλλ' ἐστί τις σύγκρασις, ὥστ' ἔχειν καλῶς.

Quos ita tranſtuli:

Bonum à malo eſſe ſeparatum non poteſt,
Mixtura quædam ſi utriuſque ſit, bene eſt.

Rittersh. Sic & *Ovidius:*

——— uſque adeo nulla eſt ſincera voluptas:
Sollicitumque aliquid lætis intervenit. ———

Rigalt. Optime etiam in hæc verba *Horat. Carm. Lib.* 3. *Ode* 29.

Fortuna ſævo læta negotio, &
Ludum inſolentem ludere pertinax
Tranſmutat incertos honores
Nunc mihi, nunc alii benigna.

Atque ideo teſte Eodem *Carm. Lib.* 2. *Ode* 10.

Sperat infeſtis, metuit ſecundis
Alteram ſortem bene præparatum
Pectus; informes hiemes reducit
Iupiter: idem
Summovet, non, ſi male nunc & olim
Sic erit. ———

Nam: *Ludit,* inquit, *Sen. Lib.* 5. *Rhetoric.* Citante *Petr. Santerna Tract. de Aſſecurat. & ſponſion. Mercat. part.* 1. *in pr. de ſuis fortuna muneribus & quæ dedit aufert, & quæ abſtulit reddit, nec unquam tutius eſt illam experiri, quam cum locum injuriæ non habet.* Et ut ait, *Sen.* Tragicus in *Thyeſt. Vers.* 597.

Ima permutat brevis hora ſummis.

Et Ibidem *Vers.* 616.

Nemo confidat nimium ſecundis
Nemo deſperet meliora lapſis,
Miſcet hæc illis, prohibetque Clotho
Stare fortunam. ———

Quod elegantiſſime Carmine Italico expreſſit *Nic. Machiavell. Nell' Aſino d'oro Cap.* 6.

Et è, & ſempre fu, & ſempre ſia
Che 'e mal ſucceda al bene, il bene al male:
Et' l un ſempre cagion de l' altero ſia.

L.

FABULA

FABULA DECIMA SEPTIMA.

Canum Legati ad Jovem.

CAnes legatos olim miſere ad Jovem,
Melioris vitæ tempus oratum ſuæ,
Ut ſeſe abriperet hominum contumeliis,
Furfuribus ſibi conſparſum quod panem darent,
Fimoque turpi maximam explerent famem.

C*Anes legatos*]Similem refert fabulam *Camerarius* de Aſinis *Pag.* 133. Videndus etiam *Martialis* de Æthonte *Lib.*12. *Epigr.*78. *Rigalt.*

Melioris vitæ tempus] Tempus quo meliorem vitam poſſent vivere, quam ea eſt, quam hactenus vixerunt. *Scheffer.* Quemadmodum *Tempus fati. Ovid. Lib.*4. *Triſt. Eleg.*1.

Heu nimium fati tempora lenta mei.

L.

Abriperet] Eriperet. Notanda autem eſt locutio, *Abripere aliquem contumeliis*, pro rapere aliquem à contumeliis, nam vulgo præpoſitionem addunt. *Scheffer.* In *l.*1. *in fin. ff. de condict. tritic. Res vi abrepta* dicitur. Et *Abreptum mancipium l.*26. *C. de pignorib. l.* 1. *C. ad leg. Fab. de plagiar.* Item *Abrepti parentibus liberi per cauſam belli*, *l.*18. *ff. de excuſat.* L.

Furfuribus ſibi conſparsũ]*Iuvenal. Sat* 5.

—— tantine injuria cœnæ?
Tam jejuna fames cum poſſis honeſtius illic,
Et tremere, & ſordes farris mordere canini.

T Vetus

Vetus Interpres. *Panis ſordidus canum eſt.* *Rigalt.* Atque ita *Plaut. Aſin. Act.* 1. *Sc.* 2.

Sordido vitam oblectabis pane.

Nevel. Conveniunt ſane ſordes cum fimo. Verum in pane ſordido non hoc genus intelligitur, ſed quod eſt ex paleis, acereve, unde *Nonio* acerofus dicitur. *Scheffer.*

Fimoque turpi, & mox; *Scrutantur eſcam in ſtercore*] Sic *Martial. Lib.* 1. *Epigr.* 84.

Os & labra ubi lingit Manneja catellus,
Non miror merdas ſi libet eſſe cani.

Rigalt. Mirum vero, veteres fimo ac ſtercore, quod & ſupra indicabat *Lib.* 1. *Fab.* 27.

Trivio conceptus & educatus ſtercore.

Quod ait, Trivio (pro in trivio) conceptus, luculenter deſcribit *Lucretius Lib.* 4.

Nonne vides etiam quos mutua ſæpe voluptas
Vinxit, ut in vinclis communibus excrucientur?
In triviis quin ſæpe canes diſcedere aventes,
Diverſi cupide ſummis ex viribus tendunt,
Cum interea validis veneris compagibus hærent.

Oppianus Noſter *Halieut.* 1.

——— ἐπεὶ μάλα δηρὸν ἵκησιν
Ἐξόπιθεν συνέχονται, ἀρηρότες ἠΰτε δεσμῷ.

Rittersh. Quod ait, *Fimo*, meminit hujus generis, niſi fallor, & *Ezechiel Cap.* 4. *Ecce dedi tibi fimum boum, pro ſtercoribus humanis, & facies panem tuum in eo.* *Scheffer.* Et ICtus. in *l.* 1. § *ſi injuria. ff. de extraord. crimin. Fimo corrupto aliquem perfundere.* L.

Maximam explerent famem] *Plautus Sticho:*

At ego non pauxillulam in utero geſto famem:
Verum hercle multo maximam, & graviſsimam.

Rigalt.

Profecti ſunt legati non celeri pede,
Dum naribus ſcrutantur eſcam in ſtercore.
Citati non reſpondent: vix tandem invenit
Eos Mercurius, & turbatos adtrahit.

Citati non reſpondent] Hoc quoque dicitur ex formulis, & verbis juris: *Citatum reſpondere*, vel *Non reſpondere*, ſcilicet ad vocem præconis *l.* 8. *ff. de in integr. reſt. l.* 37. *ff. de judic. l.* 10. *ff. de publ. judic. Gell. Lib.* 11. *Cap.* 1. *Aſcon. Pædian.* in 1. *Verrin. Sueton. Tiber. Quintilian. Lib.* 6. *Cap.* 5. Quæ loca diligenter animadvertit *Fr. Duaren.* 1. *Diſputat. Cap.* 7. *Rittersh.* Habes citationis hujus aliquod exemplum apud *Lucianum* in *Bis Accuſato*, ubi Mercurius, à Jove emiſſus, clamat Athenis: *Audite populus, forum, atque judicium, quod felix fauſtumque ſit, conſtituemus hodie menſis Februarii die ſeptima. Quicunque ergo actiones detulere, in vicum Martium veniunto.* *Scheffer.* Nam *Citare* eſt per præconem, ſeu voce præconis vocare *d. l.* 8. *ff. de in int. reſt. l.* [illegible]. *ff. de judic. l.* 10. *ff. de publ. judic.* & *l.* 20. *ff. de teſtib.* Ita *Cicero pro Flacco: Citat præco voce maxima legatos Acmonenſes.* *Liv. Lib.* 1. *Patres in Curiam per Præconem ad Tarquinium citari juſsit.* Idem *Lib.* 3. *Citari jubet in curiam patres.* Et mox: *Poſt audita in foro vox præconis eſt.* *Valer. Maxim. Lib.* 2. *Cap.* 4. *Præco lecto nomine Salinatoris, citandum id ſibi eſſet nec ne, hæſitavit.* *Quintilian. Lib.* 6. *Cap.* 5. *In publicis certe judiciis, vox illa præconis, præter patronos, ipſum, qui egerit, citat.* *Sueton.* in *Tiber. Cap.* 11. *Citatum pro tribunali voce præconis conviciatorem rapi juſsit.* *Q. Curt. Lib.* 10. *Cum præco, exceptis qui nominatim citarentur, adire prohiberet.* Unde apud *Martialem Lib.* 4. *Epigr.* eſt *Præconium facere:*

Nec pavidos triſti voce citare reos.

B. Auguſtin. in *Lib. de Grammat. A clamo, fit clamito, à cio, cito, quod ſignificat frequen-*

frequenter vocito. Unde dicimus aliquos voce præconis citatos, id eſt, frequenter vocatos. Hoc & comprobat *Plutarchus*, qui quod Latini *Citare*, hoc ἀνακαλεῖσθαι σάλπιγγι dixit, in *Vita Gracchi*. Sed tamen *Juſtinian. Novell. de Litigios* Κελεύομεν γὰρ τοὺς ὀρδιναρίους δικαστὰς ἤγουν τοὺς ἐμβαθμοὺς μὴ μόνον ταῖς τῶν κηρύκων φωναῖς, ἀλλ' ἔτι μὴν καὶ ἐδίκτων προτιθεμένων, ὧν δήποτε τῶν δικαζομένων μέρος ἀπολιμπανόμενον, καλεῖν εἰς τὸ δικαστήριον. Sed & *Citare libello* legimus apud *Plaut.* in *Curcul. Act.* 1. *Sc.* 3. *Citare in teſtimonium*, *l.* 30. *ff. de teſtib. Citare teſtes Cic. pro Quint.* & 3 *in Verr.* Reus etiam *Lege* citari dicitur, apud eundem *Cic. pro Cluent. Ter citatus reus l.* 10. *ff. de publ. judic. l.* 8. C. *quom. & quand. jud.* Hoc modo autem per præconem citati, *Reſpondere* coram judice dicebantur, id eſt, compare, & defendere. Sic *Reſpondere nomine abſentis*, *l.* 14. §. *quoties. ff. de appellat.* Et *Reſpondere citatus* dicitur, *l.* 23. §. *fin. ff. de appellat. Reſpondebant qui citabantur*, *l.* 42 *ff. de jure fiſc.* Eodemque ſenſu *Reſpondere* dicuntur *debitores*, *l ſi ſervus plurium.* §. 1. *ff. de legat.* 1. Sic & *Reſpondere* dicuntur *debitores ad diem* Cic. *ad Attic. p.* 254. Item *Reſpondere poſtulatus* dicitur, in *l.* 7. *ff. rat. rem hab.* Pariter & *Reſpondere* dicebatur reus, *Horat. Lib.* 2. *Serm. Sat.* 9. Ideo quia citabatur, ſed non etiam actor reſpondebat, quum æque citaretur. L.

Turbatos] Quod tam negligentes fuiſſent officii, nec exſpectaſſent, aut attendiſſent tempus idoneum, ſed requiri debuiſſent à Mercurio. *Scheffer.*

Tum vero vultum Magni ut viderunt Jovis,
Totam timentes concacarunt Regiam.
Propulſi vero fuſtibus, vadunt foras:
Vetat dimitti magnus illos Jupiter.

Magni] Proprium Jovis cognomentum. Itaque mox;

Vetat dimitti Magnus illos Jupiter.

Propert. 2.

Scribam ego per Magnum eſt ſalva puella Jovem.

Et ſic Græci ſæpiſſime. Scilicet ut Juno Magna, ſic & Jupiter appellabatur. Vide dictum *Propert.* 2. *Eleg.* 32. & 34. *Gyraldus* hoc omiſit. *Scheffer.*

Timentes concacarunt] Laxamentum ventris comitatur timorem, quia muſculi quibus claudebantur retrimentorum meatus fugientis introrſum animæ virtute deſerti laxant vincula quibus retrimenta uſque ad digeſtionis opportunitatem continebantur. Sic Lucio rabioſo canum circumſtantium latratu nimis attonito, & ſimul dolore plagarum alvus artata, & lubrico fluxu ſaucia, fimo fiſtulatim excuſſo ſuppetias tulit. *Miles.* 4. *Juvenal. Sat.* 14.

——— *& trepidum ſolvunt tibi cornua ventrem*
Cum lituis audita. ———

Vide *Macrob. Saturn.* 7. *Cap.* 11. *Gell. Lib.* 19. *Cap.* 4. *Ariſtot. Problem. Rigalt.* Vide *Martial. Epigr.* 78. *Lib.* 12. *Nevel.* Naturale enim eſt, ut ex timore ſolvatur venter. Cujus rei rationem ita adfert *Ariſt.* dicto loco in *Problem. Calor*, inquit, *inſitus nobis quaſi animans eſt; hic ergo rem quamcunque timuerit, diffundit, ſic ut cū extrinſecus ratio conturbandi atque metuendi invehatur, atque in imo de ſuperis defluat, & à ſummis ad intima penetret, efficitur ut alvi, & veſicæ fundantur, facileſque reddantur.* L.

Mirati ſibi legatos non revertier,
Turpe æſtimantes aliquid commiſſum à ſuis
Poſt aliquod tempus alios adſcribi jubent.

Sibi] Elegantiſſime abundat, ut tamen vim habeat eam, quaſi non reverterentur ii, quos reverti ſua intereſſet. Ita *Terent. Adelph. Act. 5. Sc. 8. Suo ſibi gladio hunc jugulo. Cic. 1. Attic. Epiſt. 11. Hic tibi roſtra Cato advolat. Apulej. 6. Aſin. Anum cum ſuo ſibi funiculo dedere præcipitem.* Vide ſupra *Lib. 3. Fab. 6. Scheffer.*

Turpe] Contra honeſtatem, & reverentiam ac majeſtatem Jovis. Ita *Turpes conditiones* dicuntur, quæ inhoneſtæ, & contra bonos mores ſunt, *l. 63. §. ſi ſub conditione. ff. ad Sc. Trebell l. 112. § pen. ff. de legat. 1.* Sic & *Turpis conditionis macula, l. 1. C. de collus. deteg.* Et *Turpis pactio l. 7. ff. de his qui not. infam. Turpis rei l. 6. §. rei. ff. mandat.* Item *Rei turpis & flagitioſæ*, ut loquitur *l. 35. § veneni. ff. de contrah. empt.* Sed & alias *Turpe* plerumque ſignificat famoſum, & quod infamiam irrogat. Sic *Turpes actiones, l. 2. ff. rer. amot. l. 2. ff. de concubin.* A Græcis δίκαι αἰσχραὶ nominantur. *Lyſias* Εὐβουλῇ μαντιθέῳ δοκιμαζομένῳ ἀπολογία. *p* 140. Et *Turpia judicia* appellantur, quæ damnatis infamiam ingerunt, ἀτιμοποιοὺς ἀγωγὰς vocat, *Theophil. in §. ex quibuſdam. Inſt. de pæn. tem. litig.* Quales ſunt: *Injuriarum, vi bonorum raptorum, Servi corrupti, Rerum amotarum, Tutelæ, fiduciæ, Mandati, Pro ſocio, Depoſiti l. 56. ff. pro ſoc. l. 2. ff rer. amot. l. 1. ff. de his qui not. infam.* Ita *Turpe tutelæ judicium* dixit *Cic. Lib. 1. de Orat.* Et *pro Cæcinna, Turpe judicium dari adverſus eum, qui tutelam fraudaſſet.* Idemque *Turpia mandati, pro ſocio, depoſiti, judicia* appellat, in *Orat. pro Roſc.* Sic *Turpi judicio damnatos* apud eundem in *Orat. pro Cluent.* Interpretare, qui eo judicio damnati ſunt, quod infamiæ notam inurit. Sic *Epiſt. Famil. Lib. 9. Pag. 273. Noli pati litigare fratres, & judiciis turpibus conflictari.* Hinc & *Turpe crimen Paul. Lib. 5. Sentent. Tit. 4.* Et *Turpe lucrum l. 23. C. ad leg. Iul. de adult.* L.

Commiſſum] Id eſt, admiſſum perpetratum, *l. 13. §. de præteritis. ff. de uſufr.* Ut cum dicimus *Committere crimen l. 5. ff. ad leg. Iul. pecul. l. 1. C. vi bon. rapt. Culpam, vel dolum, l. 7. C. ad exhib. Dolo malo, l. 43. ff. ad leg. Iul. de adult. Furtum vel injuriam l. 25. §. ex facto. ff. de oblig. & act. Noxam, l. 18. ff. de judic. Scelus, l. 7. ff. de lege Pomp. de parricid. Stuprum, adulteriumve, l. 9. §. 1. l. 37. ff. de minorib.* Sic *Quod commiſit medicus per imperitiam, l. 6. §. ſicuti. ff. de offic. Præſid. Committi damnum, l. 15. §. ult. ff. de damn. infect. Peculatus, l. 12. ff. ad leg. Iul. pec. Stuprum, l. 101. ff. de Verb. Sign. Commiſſus dolus in rem, l. 9. §. hæc actio. ff. de dol. mal. Commiſſum Plagii, l. 12. C. de ingen. man. Stellionatus, l. ult. C. de crim. ſtellionat.* Et *Commiſſa delicta in legatione l. 24. §. 1. ff. de judic.* L.

Æſtimantes] Uti ſupra *Lib. 3. Fab. 4.* Sed ibi dixi, *Extimo* videri legendum, neque aliter hic cenſeo. *Scheffer.*

Adſcribi] Superioribus illis, ante à ſe miſſis ad Jovem. Pro *Adſociari, adjungi*, ſi modo lectio eſt integra. *Scheffer.*

Rumor legatos ſuperiores prodidit:
Timentes rurſus aliquid ne ſimile accidat,
Odore canibus anum ſed multo replent:
*Mandant * dimittuntur ſtatim*
Adeunt: rogantes, aditum continuo impetrant.

Prodidit] Aperuit, notumque fecit, quam turpiter ſe in Jovis Regia geſſiſſent. *Scheffer.*

Odore] Sic infra, Odorem dixit pro aromatis: in quo ſignificatu uſitatior eſt pluralivus numerus *Odores.* Exempla quondam mihi obſervata in *Epiſtolicis Exercitationib.* ad *Auſon. Lib. 2. Ep. 26.* Sic Impp. in *l. 12. nullus omnino. C. Theod. de Paganis.* Sacrificia & templa penates odore venerari dixerunt. Sed proponamus locum melius diſtinctum quam vulgo: *Nullus*

omnino

omnino &c. *ſenſu carentibus ſimulacris vel inſontem victimam cædat, vel ſecretiore piaculo larem igne, mero genium, penates odore veneratus, accendat lumina, imponat tura, ſerta ſuſpendat*, &c. Illud quidem *mero genium* jam alii ante nos rectiſſime animadverterunt, ac reſtituerunt. Sed cæteræ non minus probæ certæque ſunt emendationes. Nam & mox ibidem ſequitur: *Si quis vero mortali opere facta, & ævum paſſura ſimulacra impoſito ture venerabitur. Rittersh.* De aromatibus hoc recte exponit *Rittershuſius*. Atque ſic *Arnob. Lib. 7. Scheffer.* Qua etiam ſignificatione uſurpatur, cum dicit ICtus. *Odores penori legato contineri. L. 3. §. Servius ff. de pen. leg.* Item: *Si odores, & unguenta ſervus emerit, & ad funus erogaverit, l. 7. §. illud plane. ff. de in rem vers.* Utrobique autem ab *Unguentis, odores* ſeparantur. Sane *coctis odoribus unguenta fieri* ait *Pomponius* in *l. 27. §. 1. ff. de acquir. rer. dom. Sen. Epiſt. 91. Hinc textorum, hinc fabrorum officinæ, hinc odores coquentium.* Vide *Iſidor. Orig. Lib. 4. Cap. 2.* Sic *Ovid. 4. Metamorph.*

> ——— *Largis ſatiantur odoribus ignes.*

Unde *Odorati ignes* apud Eundem *Lib. 1. Faſtor.* L.

Sed multo replent] Elegans uſus particulæ *ſed*. *Plautus* ſæpe ea utitur, & *Rud. Act. 3. Sc. 5.*

> ——— *affer huc*
> *Duas clavas* LA. *Clavas?* DÆ. *ſed probas propera cito.*

Sic enim iſthuc in utroque magni amici noſtri *Camerarii* codice perſcriptum. Volgo omittitur ea particula, peſſimo exemplo. *Schop.*

Adeunt] Eunt ad Jovem, iter eo ſuſcipiunt. *Scheffer.*

Conſedit Genitor tum Deorum maximus,
Quaſſatque fulmen, tremere cæpere omnia,
Canes (confuſus ſubito quod fuerat fragor)
Repente odorem mixtum cum merdis cacant.
Reclamant omnes vindicandam injuriam.
Sic eſt locutus ante pœnam Jupiter.

Conſedit] Eleganter, quaſi cum majeſtate ſedit, ſic *Ovid. Lib. 13. Metamorph.*

> *Conſedere duces, & vulgi ſtante corona.*

Et *Juvenal. Sat. 7. Vers. 115.*

> *Conſedere duces; ſurgis tu pallidus Ajax*
> *Dicturus dubia pro libertate bubulco*
> *Judice.* ———

L.

Quaſſatque fulmen] Ita, *Iuvenal. Sat. 2. Vers. 130.*

> *Nec galeam quaſſas, nec terram cuſpide pulſas.*

Gravius enim violentiuſque quid ſignificat quam quatere, ut ſcribit *Gell. Lib. 2. Cap. 6. Plaut.* in *Trin. Quid quaſſas caput?* L.

Reclamant] Iterum clamant, ut nuper fecerant, cum priores legati ſic ſe geſſiſſent. *Scheffer.*

Vindicandam] Puniendam. Nam verbum hoc eodem ſignificatu quod animadverto, de pœna uſurpatur, ut apud *Salluſt*: *Vindicatum fuit in noxios.* Sic quoque *Vindicare delictum* judex dicitur, in *l. 1. ff. de obſeq. parent. & patr. præſt.* L.

Non eſt Legatos Regis non dimittere,
Nec eſt difficile pœnas culpæ imponere;

Sed hoc feretis pro judicio præmium:
Non veto dimitti: verum cruciari fame,
Ne ventrem continere non poſſint ſuum.

Non eſt legatos] Nimirum ne jus gentium ipſis detentis violetur: quo jure illi ſancti, & inviolabiles ſunt. Vide *Liv. Lib.* 3. & paſſim. Unde Cato apud *Feſtum: Caduceatori,* inquit, *Nemo homo nocet.* Et *Cæſ. Lib* 3. *Bell. Gall. Quantum in ſe facinus admiſiſſent, intelligebant: Legatos, quod nomen apud omnes nationes ſanctum, inviolatumque ſemper fuiſſet, retentos ad ſe, & in vincula conjectos. Cic. de Aruſp. Reſp. Oratores contra jus, faſque interfectos.* Et mox: *Sic enim ſentio: jus legatorum cum hominum præſidio munitum ſit, tum etiam divino jure eſſe vallatū. Statius Papin.* Denique *Lib.* 2. *Thebaid.* Legatum appellat:

——— *Sanctū populis per ſecula nomen.*

Rittersh. Hinc *Legati Pop. Rom. ſagmina ferre ſolent, ne quis eos violaret: ſicut Legati Græcorum ferunt ea, quæ vocantur Cerycia, l. 8. ff de rer. divis.* Unde *Pomponius* in *l. 17. ff. de legat. Si quis,* inquit, *legatum hoſtium pulſaſſet, contra jus gentium id commiſſum eſſe exiſtimatur: quia ſancti habentur legati.* Et Lege Iulia de vi publica tenetur quod ad legatos, oratores, comitesve attinebit, ſi quis eorum quem pulſaſſe, ſive injuriam feciſſe arguetur, *Ulpiano* reſpondente in *l.* 7. *ff. ad leg. Jul. de vi publ. Joſeph. Antiq. Hiſt. Lib.* 15. Multum prædicat legatorum ſanctimoniam, quibus ait commune cum Angelis, Dei nuntiis nomen. *Varro Lib.* 3. *de Ling. Lat. Sancta ſunt corpora legatorum.* Et *Cic. in Verr. Orat.* 3. *Legatorum jus divino humanoque vallatum præſidio, cujus tam ſanctum & venerabile nomen eſſe debet, ut non modo inter ſociorum jura, ſed & hoſtium tela incolume verſetur. Cornel. Nep.* in *Epam. Cum legationis jure ſe tectum arbitraretur, quod apud omnes gentes ſanctum eſſe conſueviſſet. Diodor. Sic. in excerpt. Peres. n.* 248. Τὴν ἄδειαν vocat τῆς τῶν πρεσβευτῶν ἀσυλίας. *Securitatem à legatorum ſanctimonia.* L.

Non eſt Regis] Id eſt non decet Regem, non modo propter jus gentium, ſed & famam ſuam, magnitudinemque tanquam non poſſet punire in ipſo domino tale delictum. *Scheffer.*

Pro judicio] Pro ſententia, & pœna in vos merito decernenda. Vertit ſe quaſi à ſuis Jupiter ad Canes Legatos, & ait: vos quidem feretis hoc præmium, licet ſupplicio, & pœnæ adjudicare deberem. *Scheffer.*

Præmium] Per ironiam ita vocat, non imperatam famem, verum artem illam, qua eos docuit continere ventrē. *Scheffer.*

Non veto dimitti, verum cruciari fame] Notandum eſt de eſſe verbum contrariæ ſignificationis τῷ veto; cum enim dixerit, *Non veto dimitti,* debuit addere, *Verum fame jubeo cruciari.* Exemplum ex *Paulo,* & *Tacito* proferre poſſim, nam apud illum in *Epiſt.* 1. *ad Timoth. Cap.* 4. *Vers.* 3. Ubi legitur κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων &c. Neceſſe eſt ex iis quæ ſequuntur, intelligere verbum aliquod contrariæ ſignificationis τῷ κωλυόντων, quod verbum præponatur τῷ ἀπέχεσθαι Apud *Tacitum* autem in *Vita Agricolæ* legitur: *Nec pœna ſemper, ſed ſæpius pœnitentia contentus eſſe.* Ubi manifeſtum τὸ *contentus eſſe,* cum *pœna,* & *pœnitentia* non poſſe ex æquo convenire. Scio apud eundem ſcriptorem alia quoque eſſe τοῦ αὐτοῦ κόμματος, ſed nunc memoriæ non ſuppetunt. Tale eſt & apud *Terentium* in *Andria Act.* 3. *Sc.* 5.

Namque hocce tempus præcavere mihi me, non te ulciſci ſinit.

Ubi pro *ſinit,* debet ſubintelligi *cogit* in priori membro διανοίας. Adi modo doctiſſimum interpretem ad *Paulum.* Ceterum *Rigaltius* ad hunc *Phædri* locum annotavit tale eſſe illud *Juvenalis Sat.* 6.

——— *quum furem nemo timeret*
Caulibus aut pomis, & aperto viveret horto.

Quod cur fecerit, neminē arbitror intelligere; eſt enim plane οὐδὲν πρὸς ἔπος. *Fab.*

Non

Non poſſint] Repetita negatione, ad indicandam neceſſitatem futuræ continentiæ. *Scheffer.*

Ventrem continere] Oppoſitum ſuperiori *Cacare.* *Scheffer.*

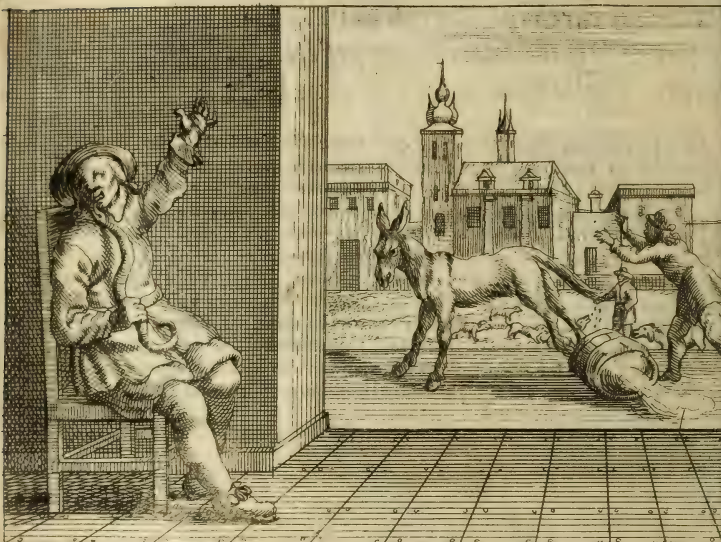
Illi autem qui miſerunt vos tam futiles,
Nunquam carebunt hominis contumelia.
Ita nunc legatos expectantes poſteros,
Novum venire cum videt, culum olfacit.

Futiles] Toti hac illac effluentes, qui ventrem ſuum continere non poterant. *Rigalt.* Ita *Feſtus : Futiles, dicuntur, qui ſilere tacenda nequeunt, ſed ea effundunt, ſic & vaſa futilia à fundendo vocata. Scheffer.* Futile autem hoc vaſis genis dicebatur auctore *Donato*, latiſſimi oris, ex altera parte arctum, quod ſtatim poſitum effundebatur. Utebantur eo in Sacrificiis Veſtæ: quia aqua ad ſacra hauſta, in terra, non ponitur: quod ſi fiat, piaculum eſt. Unde excogitatum hoc vas eſt, quod ſtare non poſſet, ſed ſtatim effunderetur. A quo *Futiles homines* dicuntur. *Terent.* in *Andr. Tam iners tam nulli conſilii ſum, ſervon' fortunas meas, me commiſiſſe futili?* Idem in *Adelph. Tu quantus, quantus es, nihil niſi ſapientia es; Ille futilis, ſomnium.* L.

Culum olfacit] Verbis hiſci explicat argumentum fabulæ. Vult enim reddere rationem hujus conſuetudinis inter canes, ſicut alia fabula in ſuperioribus oſtendere cauſam vitæ cinædicæ, aliarumne pravarum libidinum conatus eſt. *Scheffer.*

FABULA DECIMA OCTAVA

Serpens. Miſericordia Nociva.

Qui malis fert auxilium, poſt tempus dolet.
Gelu rigentem quidam Colubram ſuſtulit,
Sinuque fovit, contra ſe ipſe miſericors.

Serpens] *Æſopus, Camerarius*, p. 200. *Rigalt.*

Qui malis fert auxilium] Juſtum eſſe, dicere ſolebat Demoſthenes, miſereri non improborum hominum, ſed eorum qui immerito infelices ſunt, teſte *Stob. Serm.* 44. Hinc Proverbium: Κριοῦ διακονία, *Arietis miniſterium*, quod *Suidas*, & *Zenodotus* ſic referunt, quaſi de officio in ingratos collocato. Siquidem aries cornibus ferit paſcentem. Et illud

Ἀντ' εὐεργεσίας Ἀγαμέμνονα δῆσαν
Ἀχαιοί.

Id eſt:

Pro benefactis vinxerunt Agamemnona
Graji.

Agamemnon enim tot exhauſtis laboribus in expugnanda Troja pro dignitate Græciæ, domum reverſus veſti inexplicabili involutus, interfectus eſt à Clytemneſtra auxiliante Ægiſtho adultero. Annotatum eſt hoc fere accidere viris de Republ. bene meritis, ut pro benefactis peſſimam gratiam tulerint à populo. *Pindarus* in *Pythiis Hymn.* 4.

Φαντὶ δὲ ἔμμεν τοῦτο ἀνιαρότατον
Καλὰ γινώσκοντ' ἀνάγκα ἐκτὸς ἔχειν
πόδα

Id eſt:

Ajunt autem hoc eſſe moleſtiſſimum
Qui norit honeſta neceſſitate foris habere pedem.

Hoc

Hoc eſt, non frui bonis, cum ipſe benemeritus ſit de aliis, ſed pro benefactis male audire. L.

Colubram ſuſtulit] *Theocrit.* Εἰδυλλ. έ.

——— ἴδ' ἁ χάρις ἐς τὶ ποθέρπει

Θρέψαι μὲν λυκιδεῖς, θρέψαι κύνας, ὥςτυ φάγωντι.

Iſocrates ad Dem. Κακοὺς εὖ ποιῶν, ὅμοια πείσῃ ταῖς ἀλλοτρίαις κύνας σιτίζουσιν. ἐκεῖναί τε γὰρ τοὺς διδόντας ὥσπερ τοὺς τυχόντας ὑλακτοῦσιν οἵτε κακοὶ τοὺς ὠφελοῦντας ὥσπερ τοὺς βλάπτοντας. *Nevel.* Quod hic *Colubram*, vulgo *Colubrum* vocamus. Reperitur tamen & hoc genere apud *Lucilium*, & alios. *Scheffer.*

Suſtulit] Nutrivit, educavit. Sic *Terent.* in *Andr.* *Quicquid peperiſſet, decreverunt tollere.* Et *Plaut.* *Amph.* *Act.* 1. *Sc.* 3. *Quod erit natum tollito*, id eſt, educato. L.

Fovit] Proprie. *Curt. Lib.* 4. *Cap.* 4. *Ipſe tunc maxime refovebat artus. Scheffer.*

Contra ſe] In perniciem ſuam. Sic *Ovidius* 3. *Amor. Phraſchio* notante:

Contra ſe ſollers hominum natura fuiſti.

Scheffer.

Namque ut refecta eſt, necuit hominem protinus.
Hanc alia cum rogaret cauſam facinoris,
Reſpondit: Ne quis diſcat prodeſſe improbis.

Necuit] Putat *Valla*, non in uſu eſſe verbum hoc, niſi ubi ſermo ſit de certo mortis genere. Et profecto ita *Ennius*:

Hos peſtis necuit. ———

Sed tamen vel hic locus docet, *Priſcianum* rectius oſtendere, uſurpari de perempto quovis violento modo. *Ovidius*:

Parva necat morſu ſpecioſum vipera taurum.

Adde 4. *Triſt. Eleg. ult. Verſ.* 44. *Scheffer.*

Ne quis diſcat prodeſſe improbis] Quia ut ait vetus Epigramma incerti auctoris *Lib.* 1. *Anth. Tit.* Εἰς ἀχαρίστους, καὶ ἀχαρίστους.

Ἡ χάρις ἀλλάξαι τὴν φύσιν οὐ δύναται.

Id eſt:

Improbitas nullo flectitur obſequio.

Ut *Alciatus Emblem.* 64. reddidit, vel ut *Claudius Minos*:

Vertere naturam gratia nulla poteſt.

Vel ut amicus noſter *Gregor. Berſmannus* Vir doctiſſimus:

Naturam obſequiis flectere neſcit amor.

Jubemur tamen Patris noſtri Cœleſtis imitari exemplum, qui ſolem ſuum facit oriri, & pluit non minus ſuper improbos, quam ſuper bonos, utriſque pariter bene faciens: Jubemur & inimicos noſtros diligere: Jubemur perſecutoribus noſtris bonum pro malo rependere: qui ſi nos ſumus, quales eſſe debemus, non poſſunt alii eſſe quam improbi. *Rittersh.* Nam ut inquit, *Sen.* 1. *Controv.* 1. *Iniquum eſt collapſis manum non porrigere.* Monetque nos beneficium dare debere, etiamſi nullum bene poſituri ſimus, *Lib.* 1. *de Benefic. Cap.* 2. L.

FABULA DECIMA NONA.

Vulpis, & Draco.

VUlpis cubile fodiens, dum terram eruit,
Agitque plures altius cuniculos,
Pervenit ad Draconis ſpeluncam ultimam,
Cuſtodiebat qui Theſauros abditos.

AGitque] Proprie. *Cæſar Lib. 11. Cap. 5. Cuniculis ad aggerem vineamque actis. Cic. 3. offic. Cuniculos agat ad ærarium. Scheffer.*

Cuniculos] Proprie ſunt foramina ſub terra ad ſuffodiendas urbes inventa, *Cæſ. Lib. 7. de Bell. Gall. Aggerem cuniculis ſubtrahebant.* Idemque *Lib. 8. de Bell. Gall. Eodem tempore tectos cuniculos agunt ad caput fontis.* Sic *Cuniculis defoßis in altum alienarum ædium fundamenta labefactare, l. 6. C. de Metallar. Lib. 11.* Atque hinc *Cuniculis oppugnare*, ὑπονόμοις πολεμίζειν, per metaphoram dicitur, qui non aperta vi, ſed diſſimulanter, ac dolo rem gerit. *Plutarch.* in *Vita Cæſ.* de Catullo Luctatio in Senatu dicente οὐκ ἔτι ὑπονόμοις Καῖσαρ, ἀλλ' ἤδη μηχαναῖς αἱρεῖ τὴν πολιτείαν, Id eſt, *Cæſar non jam cuniculis ſed machinis tollit Remp.* Cuniculus etiam pro canali uſurpatur, ut *Cuniculus per quem vapor trahitur in balneariis vaporibus, l. 3. §. hoc interdictum. ff. de rivis. Cuniculo aquam avocare l. 26. ff. de damn. infect.* L.

Speluncam] Antrum, ſeu ſpecum ſubterraneum. *Virgil. Lib. 4. Æneid.*

Speluncam Dido, dux & Trojanus eandem
Deveniunt. ——— ———

Et

Et *Lib.* I. Ibidem:

Spelunca alta fuit vaſtoque immanis hiatu
Scrupea, trita lacu nigro nemorumque tenebris.

Juvenal. Sat. 6. *Verſ.* 3.

——— *cum frigida parvas*
Praberet ſpelunca domos. ———

Et Ibidem *Verſ.* 59.

Quis tamen affirmat nil actum in montibus, aut in
Speluncis? ——— ———

L.

Draconis] Quos hinc diſcimus jam olim habitos cuſtodes defoſſarum, aut reconditarum opum, ſicut hodieque vulgo credunt. Sic de vellere aureo, ſic de pomis aureis Atlantis traditum, ut ex *Ovidio* liquet. *Scheffer.*

Ultimam] *Terent. Phorm. Act.* I. *Sc.* 4.

Sed quis hic eſt ſenex, quem video in ultima platea?

Idem *Hec.* I. *Act.* 5. *Sc.* I.

Eſt mihi in ultimis conclave ædibus. — *Curt. Lib.* 4 *Cap* 10. *In ultimas terras trahi ſe querebantur. Scheffer.*

Hunc ſimul aſpexit; oro ut imprudentiæ
Des primum veniam: Deinde, ſi pulchre vides,
Quam non conveniens aurum ſit vitæ meæ,
Reſpondeas clementer, quem fructum capis
Hoc ex labore, quodve tantum eſt præmium,
Ut careas ſomno, & ævum in tenebris exigas?

Oro ut] Eleganter velut timens. *Terent. Heaut. Act.* 4. *Sc.* I.

Primum hoc te oro ne quid credas me adverſum edictum tuum,
Facere eſſe auſam. ———

Plane ſimili exordio. *Scheffer.*

Si] Confirmantis eſt, ut in illo *Virgilii* I. *Georgic.*

Liber & alma Ceres veſtro ſi munere tellus
Chaoniam pingui glandem mutavit ariſta.

Servius: Si, hic pro ſiquidem. Ita *Terent. Andr.* I. *Sc.* 5. *Si te in germani fratris dilexit loco*, &c. Vide me in de *Gymnaſio Styli p.* 118. *Scheffer.* Ita ICtus. in *l.* 48. § *ult ff. de jure fiſci. Si nondum dies fideicommiſſi veniſſet*, id eſt, quia, quoniam, uti hic. L.

Non conveniens] Quemadmodum *Ovid. Lib.* I. *Triſt. Eleg.* I.

Non eſt conveniens luctibus ille color.

Sic & *Conveniens eſt*, apud ICtum. in *l.* 7. §. *ult. ff. de liber. leg. l.* 7. *ff. de fideic. libert. Conveniens eſt viri boni arbitrio, l.* 6. *ff. pro ſoc. Conveniens eſt dicere, l.* 17. *ff. famil. erciſc. His conveniens eſt, l.* 7. §. *ult. ff. de acquir. rer. dom.* Uti etiam, *His convenienter, l.* 10. §. I. *ff. eod.* Et *Convenienter fortunæ, l.* 6. *ff. de muner. & honor.* L.

Vita meæ] Id eſt mihi, ut *Plautus, Ætati tuæ*, pro tibi, an *Vitæ meæ*, id eſt, victui meo? ut & apud Græcos βίος ſæpiſſime, & apud Latinos aliquando *Vita* uſurpatur. *Rittersh.* De ſeipſo vulpes loquitur, & hæc veluti amoliendæ ſuſpicionis gratia, & benevolentiæ captandæ præmittit. Noſti, inquit, ſatis, non eſſe hoc meum inſtitutum, ut cumulem mihi opes, quæ rapto vivo, & carne animantium veſcor. Itaque quod quæſiturus ſum, non ideo facio, tanquam tibi invideam hoc aurum, ipſeque velim habere. Dic tamen, ſi placet, quare hoc facias, & opibus ſic incumbas. *Scheffer.*

Clementer] Sic callide, tanquam cum valentiori, ex diſciplina vafritiei. *Scheffer.*

Quodve tantum eſt præmium] Latinius meo animo dixiſſet: *Quodve tanti eſt præmium. Schop.* Quod ego non opinor. *Scheffer.*

Ut careas ſomno] Pervigil, ἄγρυπνος. *Rittersh.* Finguntur enim vigiles. *Ovid.* 7. *Metam.* 2.

Pervigilē ſupereſt herbis ſopire Draconem.

Adde quæ de his obſervat Magnus Vir, *Gerh. Voſſius Lib.* 4. *Idololatr.* 44. *Scheffer.*

Nullum,

Nullum, inquit, ille: verum hoc à Summo mihi
Jove adtributum eſt. Ergo nec ſumis tibi,
Nec ulli donas quicquam? Sic Fatis placet.
Nolo iraſcaris libere ſi dixero:
Diis eſt iratis natus qui eſt ſimilis tibi.

Adtributum] Injunctum, impoſitum eſt, velut munus peculiare. *Cic. Pro Roſc. Timor, quem mihi natura, pudorque meus adtribuit. Scheffer.* Et *Liv. 6. Bell. Pun. Cæterorum curam benigne tuendorum C. Flaminio Quæſtori adtribuit.* Sic etiam *Adtributum uſibus mulieris* dicitur in *l.* 45. & *l.* 49. §. *ult. ff. de legat.* 3. *Adtribuere nomina, l.* 3. *ff. fam. erciſc.* Eſt adſignare, delegare: unde *Adtributio nominum*, apud *Cicer. Epiſt. ad Attic. Lib.* 16. & *Lib.* 16. *Familiar.* L.

Ergo] Verba vulpis, quibus draco reſpondet: *Sic Fatis placet.* Cætera quoque vulpis ſunt, dialogiſtice, omiſſo tamen illo, *inquit*, ut ſæpe antea. *Scheffer.*

Nec ſumis tibi, nec ulli donas] Similis fabula recitatur de Cane in præſepi, qui fœnum, cui incubat, nec ipſe eſſe poteſt, bobus tamen invidet, ac denegat. *Rittersh.*

Sic Fatis placet] Dictum proverbiale, cum caſus ſuos, non ſibi ſed Diis adſcribebant. Uti in eandem ſententiam *Sic viſum Superis.* Ita *Virgil. Lib.* 1. *Æneid.*

Diis aliter viſum. ———

Idemque *Lib.* 3.

Poſtquam res Aſiæ Priamique evertere gentem
Immeritam viſum Superis. ———

Horat. Carm. Lib. 1. *Ode* 33.

Sic viſum Veneri, cui placet impares
Formas atque animos ſub juga ahenea
Sævo mittere cum joco. ———

L.

Nolo iraſcaris] Formula excuſantis libertatem, ut Tiberius apud *Sueton. Cap.* 29. *Ignoſcas rogo, ſi quid adverſus te liberius, ſicut Senator, dixero. Scheffer.*

Libere ſi dixero] Ἐὰν παῤῥησιάσω. *Rittersh.*

Diis eſt iratus natus] *Feſtus: Dirus, Dei ira natus.* Gloſſ. Vetus Θεοχόλωτος. *Deiratus. Sen.* in *Ludo Claudii: Videte corpus ejus, Diis iratis natum. Juvenal. Sat.* 9.

DIs ille adverſis genitus, fatoque ſiniſtro.

Rigalt. Proverbiale eſt, de homine invenuſto ac miſero, cui nihil bene ſuccedit. *Horat.* 2. *Sat.* 3.

Iratis natus paries Diis atque Poëtis.

Sic ſupra *Lib.* 2. ubi Auctor:

Siniſtra quos in lucem natura extulit.

Sic alii; *Deo irato meo.* Et *Plautus* non abſimili modo, *Genio adverſo* dixit alicubi. At felicem denotare volentes, ac venuſtum, dicunt: *Ipſi naſcenti Deos riſiſſe*; *ipſum placido numine*, vel *Lumine vidiſſe* aut *Aſpexiſſe. Virgil. Æneid.* 1.

——— *haud credo inviſus cœleſtibus auras*
Vitales carpis. ———

Dicebantur quoque *Dii bonum naſcenti omen ſternutaſſe*; qua de re curæ pretium fuerit videre quæ *Schoppius* noſter ſcripſit *Veriſim. Lib.* 4. *Cap.* 12. Uſque adeo etiam paganis perſuaſum fuit, & à natura inſtitum, Divinum numen eſſe, cum quo omnia, & ſine quo nihil hominibus feliciter cedat. *Rittersh.* Nunc mihi in mentem venit loci *Plautini*, in *Bacchidibus*:

——— *inamabilis, illepidus vivo, Malevolente ingenio natus.*

Ubi recte, atque ordine mihi *Boſius* videtur correxiſſe: *Malevolente genio natus*: quomodo & volgati libri præferunt. *Lambinus* ſi ſanum fuiſſet ſinciput, nec Genius iratus, minime contra hanc lectionem ſcripſiſſet, quæ ſcribit: Malevolente genio natus, minus dici Latine, cum verius ſit, irato, vel iniquo genio. Eugepæ? Thalem talento non emam Mileſium. Nam ad ſapientiam hujus ille nimius nugator fuit. Quid enim? Certe, ſi nihil aliud, vel illud tritum, *Cum Diis benevolentibus,*

lentibus, aliud *Lambino* ut ſcriberet, ſuadere debuit. *Schop.* Sic *Inimicis Diis*, dixit *Plaut. Mil. Glor. Act.*2. *Sc.*3. Et *Curt. Adverſantibus Diis*, *Lib.*6. In Oratione Philotæ. *Nevel.* Plurima huc pertinentia notavi olim Commentario extremo ad Lycophronem. *Meurſ.* Sic etiam in hunc ſenſum *Horat. Lib.*1. *Serm. Sat.*5.

> ——— *dehinc Gnatia Lymphis*
> *Iratis extructa.* ———

Et *Liv. Lib.*3. & *Lib.*9. Item *Cic.* in *Orat. pro Cœl.* Et *Epiſt. ad Attic. Lib.* 4. *Iratis Diis* dixerunt. *Terent.* in *Phorm. Mihi uſu venit hoc ſcio: memini relinqui me Deo irato meo.* At contra de proſpero omine vel ſucceſſu *Diis ſecundis*, veteribus uſurpatum. *Virgil.*2. *Georgic.*

> *Non ego te menſis, & Diis accepta ſecundis.*

Et *Lib.*7. *Æneid.*

> ——— *Dii noſtra incepta ſecundent.*

Item *Lib.*8. *Æneid.*

> *Parte alia ventis & Diis Agrippa ſecundis.*

&c. Huic autem *Phædri* Argumento non invenuſte quadrant *Euripidis* quatuor ſenarii aurei:

> Εἰ εὐτυχῶν τις βίον κεκτημένος
> Μηδὲν δόμοις τῶν καλῶν περιάπτεται
> Ἐγὼ μὲν οὔπως αὐτὸν ὄλβιον καλῶ
> Φύλακα δὲ μᾶλλον χρημάτων εὐδαίμονα.

Id eſt:

> *Si quis vitam infortunis vixeris,*
> *Neque pulchrum aliquod domi ſentiverit;*
> *Ego hunc divitem aut beatū nullo modo,*
> *Sed cuſtodem pecuniæ dixero.*

L

FABULA VIGESIMA.

In Avarum.

A Biturus illuc quo priores abierunt,
Quid mente cæca miſerum torques ſpiritum?
Tibi dico, Avare, gaudium heredis tui.

A *Biturus*] Sic *Plautus*: *Abire in communem locum*: quod idem alibi, *Ad plures ſe penetrare*, dixit. Eſt autem & hoc ex *Feſto* notum, *Abire*, & *Abitionem* abſolute poni pro morte: quod eſt *τὰ σκληρὰ μαλθακῶς λέγειν*. Ac ſignificat *Tertullianus Lib. de Teſtim. Animæ*, paganorum hoc fuiſſe dicterium de mortuo: *Abiit, & reverti debet.* Eſt autem graviſſima pariter, & elegantiſſima inſectatio avari, cujus cupiditati nihil ſatis eſt, & qui quod habet non habet. Ceterum de miſeriis Avarorum pleni ſunt Sapientium libri, tam Sacrorum, quam *τῶν ἔξω*: quorum ſententias aliunde petere in promptu eſt, imprimis ex *Stobæi* collectaneis. Tanctum hic adſcribam unum & alterum Mimum:

Avarus ipſe miſeriæ cauſa eſt ſuæ.

Et:

In nullum avarus eſt bonus: in ſe peſſimus.

Et:

Avaro tam de eſt quod habet, quam quod non habet.

Et:

Avaro quid mali optes, quam ut vivat diu.

Et:

Avarus niſi cum moritur nihil recte facit.

Rittersh. Simpliciter autem Veteres dicebant

bant *Abire*, ad evitandam inauſpicatam mortis vocem. Vide *Scal. ad Feſtum. Meurs. de funer. Cap.* 1. *Scheffer.*

Priores] Qui fuerunt ante te, & excedere tamen vita coacti ſunt. *Scheffer.* Ita *Sen. Epiſt.* 52. *Quem, inquis, advocabo? hunc an illum? Tu vero ad priores revertere, qui vocant. Adjuvare nos poſſunt non tantum qui ſunt, ſed & qui fuerunt.* Loquitur de præceptis, & conſiliis quæ ex bonis ſcriptoribus hauriri poſſunt, ut ad meliorem frugem nos convertamus. Exiſtimo autem legendum eſſe, *Ad priores, qui vita vacant*, id eſt, mortui ſunt quemadmodum *Volcatius* vetus poëta dixit (apud *Donatum* in Vita *Terentii.*)

> ——— *Navim cum ſemel*
> *Conſcendit, viſus nunquam eſt, ſic vita vacat.*

Scio aliter intelligendum videri poſſe, ut dicat *Seneca* ſemper vacare illos *Priores*, neque deeſſe ipſis otium, quo cum illis agamus; ſed non pœnitet me animi mei ſententiam aperuiſſe. *Fab.*

Abierunt] Ne quis reprehendat *Phædrum*, mininiſſe neceſſe eſt non claudicare Jambicum. Quippe certum eſt fuiſſe olim in modulis ſyllabarum aliam rationem, quam quæ poſtea obtinuit. Penultimam enim verborum, quæ in *erunt*, exeunt, brevem uſurpabant. *Varro* de Vino:

> *Hoc ægritudinem ad medendam invenerunt.*

Jambicus trimeter eſt; ut & proxime ſuperiores. Ita *Terentius*:

> ——— *Quam nunc acturi ſumus*
> *Menandri Eunuchum poſtquam Ædiles emerunt.*

Item *Virgilius*:

> *Matri longa decem tulerunt faſtidia menſes.*

Item:

> *Obſtupui. ſteteruntque comæ.* &c. ———

Ad quem locū qui tantos plauſus edunt, quaſi *Virgilius* pronuntiationi vim attulerit, quo celeritatem intenderet, & ſubitum pavorem, & admirationem melius exprimeret, fruſtra ingenioſi ſunt; quando, ut vides, in aliis etiam locis id ei uſui venit, ubi nihil impetu, aut celeritate opus fuit. Alia exempla ex *Syro* afferre poſſum. *Fab.*

Spiritum] Sic eleganter, ubi ſermo eſt de moleſta, & miſerabili vita. *Liv. Lib.* 32. *Periri ipſis ſemel ſatius, quam ſub acerbiſſimi carnificis arbitrio ſpiritum trahere.* Et *Tacit.* 1. *Annal.* 22. *Vos quidem his innocentibus, & miſerrimis lucem, & ſpiritum reddidiſtis. Scheffer.* Hoc modo *Extremo ſpiritu* dicitur. *Cic. Lib.* 2. *de Finib. Summorū beneficiorum in extremo ſpiritu conſervatio.* Τελευταίας ἀναπνοῆς. *Gregor. Nazians. Orat.* Quæ τελευτικὸς inſcribitur. Ut ἐσχάτην ἀπνεῦν, *Euſeb. Lib.* 3. *de Vita Conſtant. Tacitus: Uſque ad extremum ſpiritum.* ICti. dicunt: *Spiritum emittere, l.* 18. *ff. de reb. dub.* Ideſt, mori, Et *Spiritum reddere, Capitolin.* in *Anton.* L.

Tibi dico] Cum indignatione loquitur, & invehitur in Avarum, ut oſtenderet, quam miſera, ſtultaque Avari ſit vita; Aperte autem imitatus eſt *Terentium*, qui ſic in *Adelphis Act.* 1. *Sc.* 2. *Hæc cum illi Micio, dico, tibi dico.* Similis eſt locus infra *Lib.* 5. *Fab.* 9. *Scheffer.*

Gaudium heredis] Quia, ut habet alius Mimus *Publii*:

> *Heredis fletus ſub perſona riſus eſt.*

Eleganter riſum perſonatum vocat, fletum heredis. non enim eſt ſerius, & cito exareſcunt hæ crododili lacrimæ. Sic Germani quoque dicunt de eo, qui moritur relictis heredibus extraneis (*ποιμένα ἐπακτὸν ἀλλότριον* vocat *Pindarus*) er hat nur lachende erben. *Rittersh.*

Etenim qui ſeſe pecuniæ ſtudio addixit, nulli commodus eſt dum vivit; ſola mors voluptatem, & emolumentum adfert heredi. Quod feſtive admodum refert *Horat. Lib.* 2. *Serm. Sat.* 3. De Avaro loquens.

> *Quondam lethargo grandi eſt oppreſſus ut hæres*
> *Jam circum loculos, & claveis, lætus ovanſque*
> *Curreret. Hunc medicus multum celer atque fidelis*
> *Excitat hoc pacto: menſam poni jubet, atque.*
> *Effundi ſaccos nummorum; accedere plureis*
> *Ad numerandum, hominem ſic erigit, addit & illud,*

Ni tua cuſtodis, avidus jam hoc auferet hæres.

Mea vivo? ut vivas igitur, vigila & hoc age. &c.

L.

Qui ture ſuperos; ipſum te fraudas cibo:
Qui triſtis audis muſicum Citharæ ſonum,
Quem tibiarum macerat jocunditas,
Opſoniorum pretia cui gemitum exprimunt.

Qui ture Superos] Lar Deus apud *Plaut.* in *Prol. Aulul.* queritur de infrequenti ſacrificio Euclionis, ejuſque parentis avariſſimi. *Propert. Lib.* 3. de avaritia puellarum:

At nunc deſertis ceſſant ſacraria lucis
Aurum omnes victa cum pietate colunt.

Nevel. Euclio apud *Plaut. Aulul. Act.* 2. *Sc.* 8. *Nunc thuſculum emi.* Adde *Theophraſt. Charact. Præparcį*, & ibi *Caſaub. Scheffer.*

Ipſum te fraudas cibo] Tales ii, qui cum geniis ſuis belligerant, *Parcipromi.* Ut ait *Plaut. Trucul. Act.* 1. *Sc.* 2. Avariſſimi hominis εἰκόνα dabit in *Aulul. Plaut.* Sub perſona Euclionis. *Nevel.*

Fraudas] Optime, reſpectu & debiti naturalis, & perſuaſionis propriæ, velut circumvenirent ventrem, commodi majoris gratia. Sic dictus Euclio apud *Plaut. Aulul. Act.* 3. *Sc.* 9. *Lucianus* in *Timone: Ridebas iſtos, qui ipſi quidem ſibi ſubtraherent, quod eſt abſurdiſſimum. Scheffer.* Atque hoc modo *Fraudari alimentis* dixit ICtus. in *l.* 6. *ff. de confeſſ.* L.

Triſtis] Nam & natura moroſi ſunt; & ſonum ex colliſione nummorum, ſicut ille hinnitum equorum, libentius quam citharam audiunt. *Scheffer.*

Opſoniorum pretia cui gemitum exprimunt] Velut cara nimis eſſent. Vide *Theophraſt.* & *Plaut.* dicto loco. *Scheffer.* Inde natus eſt ille facetiſſimus avari ægrotantis cum medico dialogiſmus, ſuadente ut aliquid caperet. *Horat. Sat.* 3. *Lib.* 2.

MED. *Tu ceſſas? agedum ſume hoc ptiſanarium oryzæ.*
ÆGROT. *Quanti emptæ?* MED. *parvo.* ÆGR. *quanti ergo?*
MED. *Octoaſſibus.* ÆG. *Eheu,*
Quid refert morbo, an furtis, peream ne rapinis?

Fab. De Opſoniis dixi ſupra. L.

Qui dum quadrantes aggeras patrimonio,
Cælum fatigas ſordido perjurio,
Qui circumcidis omnem impenſam funeris,
Libitina ne quid de tuo faciat lucrum.

Dum quadrantes] Non dubitas perjurare, dum patrimonium conduplices modo: *Plaut. Epid. Act.* 3. *Sc.* 2.

Dum tibi ego placeam atque obſequar, meum tergum flocci facio.

Schop. Ponit *Quadrantes* pro nummis minimis, ut ſit ſenſus talem vel oboli gratia perjurium committere, eſt ea hoc ut cætera, ex characteribus Avari. *Scheffer. Horat. Serm. Lib.* 2. *Sat.* 3.

Forte minus locuples uno quadrante periret.

Et *Juvenal. Sat.* 1. *Vers.* 121.

——— *denſiſſima centum*
Quadrantes lectica petit. ———

Item *Sat.* 7. *Vers.* 8.

Nam ſi Pieria quadrans tibi nullus in umbra.
Oſtendatur. ———

L.

Agge-

Aggeras patrimonio] Accumules, & ſic majus facias. Vide conſ. D. *Loccenium*, ſocerum meum chariſſimum in *Ind. Curt. Scheffer.*

Cœlum fatigis] Verbum *Fatigare* ſignificat creberrima perjuria, quæ vel multitudine, & crebritate ſua ipſum Jovem, & alios cœlites delaſſare valeant. Vide *Juvenal. Sat.* 13. *Rittersh.* Sic *Horat.* 1. *Carm.*

——— prece qua fatigant
Virgines ſancta minus audientem
Carmina Veſtam?

Rigalt. Puto *Virgilium* reſpexiſſe, qui ſic *Lib.* 1. *Æneid.* de Junone:

Quæ mare nunc terraſque metu cœlumque fatigat.

Servius: Fatigat, pro exercet, ſollicitat, commovet. Senſus eſt, talem non curare, licet Deos ipſos ſibi faciat iratos. *Scheffer.*

Sordido] Suſpectus poſſit eſſe locus hic, cum impium ſit potius perjurium. Sed videtur illud intelligere, quod fit ob rem levem, vilem, ſordidam, per cauſam levem ſordidamque, id eſt, avaritiam. Solent nempe avari etiam minimæ peculiolæ cauſa pejerare. *Juvenal. Sat.* 14. *Verſ.* 218.

Falſus erit teſtis, vendet pejuria ſumma
Exigua. ———————

Sic alii, ut non putem aliquid hic mutandum. *Scheffer. Ovid. Amor. Lib.* 2. *Eleg.* 10.

Quærat avarus opes, & quæ laſſarit arando,
Æquora perjuro naufragus ore bibat.

Nam ut idem ait, *Lib.* 1. *Amor. Eleg.* 10.

Non habet eventus ſordida præda bonos.

Horatius quoque *Lib.* 2. *Serm. Sat.* 3.

——————— *quare*
Si quidvis ſatis eſt, perjuras, ſurripis, aufers,
Undique? ———————

L.

Circumcidis] Id eſt, removes, atque abjicis. Eleganter dictum, quomodo *Celſus* circumcidere vinum non ſemel dixit: ut *Lib.* 4. *Cap.* 20. *Circumcidendum vinum eſt in totum annum*, id eſt, abſtidendum, à vino. Ubi tamen rectius abeſſet *Annum*, quod nomen ab aliquo aſſumptum videtur, qui non intelligens formulam, *In totum*, quam Græci exprimunt per δι' ὅλȣ, putavit aliquid deeſſe. *In totum*, alias *Ex toto* uſurpat idem *Celſus*: ut *Lib.* 6. *Cap.* 9. *In dentium autem dolore vinum ex toto circumcidendum eſt.* Quis hic tam bardus, ut putet deeſſe *Anno*? Sic idem *Lib.* 4. *Cap. ult. Ambulare circumciſa omni negotioſa cogitatione, vel actione,* id eſt, remota. Sic circumciſos, aut ſublatos ſumptus dixit *Livius Lib.* 42. Et alibi ſtipendia circumcidere, idem *Livius*, ubi ſignificare videtur diminuta ſtipendia. *Rittersh.* Circumcidi rami dicuntur in *l.* 1. § *ult. ff de arbor. cædend.* Id eſt, circum amputari. Et *Circumcidi arbores* apud *Plin. Lib.* 16. *Cap.* 40. Et *Circumcidere corticem* apud *Columell. Lib.* 3. L.

Impenſam funeris] Quantæ fuerint apud Romanos funerum impenſæ, docui non ita pridem abunde libro ſingulari *de Funere Cap.* 44. Hunc vide, ſi tanti eſt. *Meurs.* Ita autem dicebantur ſumptus in funus impenſi, *l.* 8. §. *ult. l.* 11. *ff. de legat.* 2. *l.* 2. §. *quod ſi. ff de hæred. vel act. vend.* Ut & *Funeris ſumptus l.* 37. *ff. de religioſ.* Seu *Funeris cauſa factus ſumptus*, *l.* 12. §. *Prætor. l.* 14. §. *funeris. ff. eod.* Sic, *Impenſa peregre mortui quæ facta eſt, ut corpus perferretur*, *l.* 14. §. *impenſa. ff. eod. Impenſa perferendi corporis in aliam regionem*, *l.* 112. §. 1. *ff. de condit. & demonſtrat.* L.

Libitina] Seu ii, qui in templo ejus, quæ ad funus eſſent neceſſaria, vendebant. Conſule *Kirchman.* 1. *de Funer. Cap.* 9. Et *Meurs. de Fun. Cap.* 44. *Scheffer.* Unde *Libitinarii* dicuntur, quos Græci νεκροθάπτας appellant, qui funera curant, *l.* 5. §. *idem ait. ff. de Inſtitor. act.* Et apud *Sen. Lib.* 6. *de Benefic. Cap.* 38. à *Libitina* cujus in templo Romæ τὰ πρὸς ταφὰς, id eſt, quæ ad funera pertinebant, venibant, ut auctor eſt *Plutarchus* ἐν Αἰτίοις. Vet. Gloſſar. *Libitinarius*, ἐνταφιαστής. L.

Ne quid] Elegantiſſime in hujuſmodi avaritiam luſit & archimimus ille, qui funeri Veſpaſiani pro more adhibitus, ut vivi dicta factaque exprimeret, cum ex procuratoribus quæſiviſſet, quanti funus, & pompa conſtaret, iique reſpondiſſent H S. centies, exclamabat, *C. ſibi ſeſtertia darent, ac ſe vel in Tiberim projicerent, inſepultum.* Epigrammatarius quoque fe-

ſtive in Avarum luſit, qui à ſuſpendio ſui, ſola reſtis caritate fuerit deterritus. *Rittersh.* Paulo aliter *Auſonius* itidem de Avaro:

Qui laqueum collo nectebat, reperit aurum
Theſaurique loco depoſuit laqueum,
At qui condiderat, poſtquam non reperit aurum
Aptavit collo, quem reperit laqueum.

L.

De tuo] Eleganter, id eſt, tuo ſumptu. *Plaut. Bacchid. Act.* 1. *Sc.* 1.

Ego obſonabo. Nam id flagitium ſit meum, mea te gratia
Et operam dare mihi, & ad eam operam facere ſumptum de tuo.

Terent. *Olet unguenta de meo.* *Livius*: *Decernet ſenatus ut ſtipendium miles de publico acciperet, cum ante id tempus de ſuo quiſque functus eo munere eſſet.* *Schop.* Ita & *Plaut.* in *Menæchm.* *De tuo iſtuc addis.* *Scheffer.* Ita & *Terentius* alicubi niſi fallor: *De te largitor*, id eſt, de tuo. L.

PHÆDRUS.

PHÆDRUS.

Quid judicare cogitet livor modo,
Licet diſſimulet, pulchre tamen intellego.
Quicquid putabit eſſe dignum memoriæ,
Æſopi dicet: Si quid minus adriſerit,
A me contendet fictum quovis pignore.

COgitet] Id eſt, meditetur, quærat facere. Sic *Cic.* 1. *de Offic.* *Qui alteri nocere cogitat*, &c. *Scheffer.* Ita *Cogitatio defunctæ* dicitur *l.* 13. §. *ult. ff. de alim. vel cib. legat.* *Cogitatione mortalitatis donare*, *l.* 21. *ff.* de *mort. cauſ. donat.* Sic & *Cogitationis pœnam nemo patitur*, *l.* 12. *ff. de pæn.* *Sola cogitatio furti faciendi furem non facit l.* 1. *ff. de furt.* id eſt, propoſitum, conatus. L.

Modo] Jungunt voci *Livor*; ego poſteriori *Licet* aſſocio, ut ſit ſenſus; licet modo, ſive nunc diſſimulet, etiamſi non ſtatim indicet, dum vivo & ſcribo, faciet olim. *Terent. Adelph. Act.* 3. *Sc.* 1.

——— *modo dolores, Mea tu, accipiunt primulum.*

Donatus; *Evidenter hic, modo, temporis adverbium eſt. Scheffer.*

Dignum memoriæ] Niſi quis legere malit *Memoria*, dicam eſſe Græciſmum hominis Thracenſis: ex illo ἄξιον μνήμης. Sed tamen infra in fine hujus *Lib.* 4. dixit, *Dignum longa memoria. Rittersh.* Non audio *Ritterhuſium*, hominis Thracenſis Græciſmum appellantem. *Plaut. Trin. Act.* 5. *Sc.* 2. *Non ego ſum ſalutis dignus.* *Cic. Lib.* 8. *Att.* *Suſcipe curam & cogitationem digniſſimam tuæ valetudinis.* Video & *Phraſcium* ſic ſtatuere, adductis *Bangii*, & *Mariangeli* obſervationibus. *Scheffer.*

Contendet quovis pignore] Sic *Catull. Epigr* 41. *Quovis Sabinum pignore eſſe contendunt.* Et *Cic. Lib.* 7. *Epiſt.* 33. ad Volumnium: *ut ſacramento contendas mea non eſſe. Virgilius* in *Bucolicis* certare pignore eodem ſignificatu dixit. *Rittersh.*

Quem volo refelli jam nunc reſponſo meo:
Sive hoc ineptum, ſive laudandum eſt opus,
Invenit ille: noſtra perfecit manus.
Sed exſequamur cœptum propoſiti ordinem.

Refelli] Refutari, reprobrari, atque ita *Refellere teſtem*, quod vulgo reprobare teſtem, & contra ejus dictum aliquid allegare, *Sueton.* in *Auguſt.* L.

Jam nunc] Statim *Virgil.* 1. *Georgic.* 9.
— — *& votis jam nunc aſſueſce vocari.* *Scheffer.*

Ille] Æſopus. Similia his alibi inculcat. *Scheffer.*

Exſequamur] Hoc vocabulum hic, uti ſæpius, peragere, perficere, explere ſignificat. Sic *Exſequi mandatum*, *l.* 22. §. *ſi curator.* & *l.* 27. §. *morte.* §. *& impendia. ff mand. l.* 46. *ff. pro ſoc. Cic. Philipp.* 9. *Exſequi rem ſibi mandatam*, *l.* 18. §. *ſi liber. ff. de negot. geſt. Exſequi quæ defunctus inchoavit*, *l.* 60. *ff. de adminiſtr. & peric. tut. Exſequi nuptias*, *l.* 2. *C. de ſponſal.* Sic *Exſequi ſententiam*, *l.* 15. *ff. de re judic.* Id eſt, ad finem perſequi, ut §. 1. *eod. Exſequi* etiam *rem judicatam*, *l.* 3. *l.* 4. *C. de exſec. rei jud.* Eſt ad effectum perducere, ut *d. l.* 15. ſeu ad emolumentum perducere, ut *l.* 2. *ff. eod.* L.

FABULA

FABULA VIGESIMA PRIMA.

De Simonide.

Homo doctus in ſe ſemper divitias habet.

Homo doctus in ſe ſemper divitias habet] Quia Ἀναφαίρετον κτῆμ' ἐστὶ παιδεία βροτοῖς. id eſt, *Doctrina domino haud eripi poteſt ſuo. Ritterſh.* Philoſophice hoc intelligendum, quatenus opponitur iis quæ ſunt extra nos. Ita *Plaut.* in *Amphitr. Virtus omnia in ſe habet.* Vide Stoicos paſſim. *Scheffer.* Egregie in hanc eruditam *Phædri* noſtri ſententiam Comicus Græcus:

> Κάλλιστόν ἐστι κτῆμα παιδεία βροτοῖς.

Id eſt:

> *Doctrina quavis pulchrior poſſeſſio,*

Et alibi:

> Ὁ σοφὸς ἐν αὑτῷ περιφέρει τὴν οὐσίαν.

Id eſt:

> *Sapiens ubique ſuas circumfert opes.*

Ita & *Cicero* docuit *Paradox.* 6. Ὅτι μόνος ὁ σοφὸς πλούσιος. *Solum ſapientem eſſe divitem.* Et ſubjungit: *Etenim ſi iſti callidi rerum æſtimatores, prata, & areas quaſdam magno æſtimant, quod ei generi poſſeſſionum minime quaſi noceri poteſt; quanti eſt æſtimanda virtus, quæ nec eripi, nec ſurripi poteſt unquam: neque naufragio, neque incendio amittitur, nec tempeſtate, nec temporum permutatione mutatur? qua præditi qui ſunt, ſoli ſunt divites: ſoli enim poſſident res & fructuoſas, & ſempiternas: ſolique quod eſt proprium divitiarum, contenti ſunt rebus ſuis. Satis eſſe putant quod eſt: nihil appetunt, nulla re egent, nihil ſibi deeſſe ſentiunt, nihil requirunt.* Hinc Bion referente eodem *Cic. Tuſc. Quæſt. Lib.* 5. Interrogatus cujatem ſe diceret, coſmopolitam

politam ſe dixit, totius enim mundi incolam, & civem poſſe eum arbitrabatur eſſe, qui omnimodæ eruditionis ſecum repertaret Theſaurum. Hinc Stilpo Philoſophus. ut teſtis eſt *Sen. Epiſt.* 9. *ad Lucil.* capta patria, amiſſis liberis, amiſſa uxore, cum ex publico incendio ſolus, & tamen beatus exiret, interroganti Demetrio, cui nomen ab exitio urbium Poliorcetes fuit, numquid perdidiſſet, omnia, inquit, bona mea mecum ſunt, Ecce vir fortis ac ſtrenuus ipſe hoſtis ſui victoriam vicit. L.

Simonides, qui ſcripſit egregium melos,
Quo paupertatem ſuſtineret facilius,
Circumire cœpit Urbes Aſiæ nobiles
Mercede accepta laudem victorum canens.

Egregium melos] Unde hunc ſcriptorem maximi ſemper fecit *Plato*, & ob carminum bonitatem, & ob exquiſitam ſapientiam Sane ex reliquiis, quæ hodieque ſuperſunt, cuivis facile ad intelligendum eſt, non vanam fuiſſe hominis gloriam. Ejus luculenta aliquot fragmenta inter Lyricorum reliquias leguntur. *Fab.* Vide *Gyraldum. Scheffer.*

Quo paupertatem ſuſtineret facilius] Ergo:

——— *paupertas impulit audax*
Simonidem, ut verſus faceret. ———

(Utor verbis *Horatii)* & quæſtui habuit poëſin ſuam. Nota res eſt de duabus thecis, ſeu arculis Simonidis, quarum unam ajebat eſſe gratiarum, quæ ipſi habebantur agebanturve pro verſibus in laudem alicujus compoſitis: alteram nummorum aliorumque munerum, quæ ab iiſdem ad ſe redibant. Priorem ſemper vacuam atque inutilem ſe experiri dicebat: poſteriorem ſolam utilem, ac opportunam, ad incidentem aliquam neceſſitatem ſublevandam. Vide *Stobæum Serm.* 10. Exemplum avaritiæ, & φιλοκερδίας ejus elegans, & feſtivum *Ariſtoteles* annotavit *Lib* 3. *Rhetor. Cap.* 2. Ait, enim, rogatum aliquando Simonidem à quodam, qui mulabus viceſſet, ut eam victoriam Pœane, vel ἐπινικίῳ aliquo celebraret: ſed præmium pro eo offerret, quod Simonidi nimis exile videbatur, carmen facere recuſaſſe, quod diceret ſe gravari mulas laudare: nihil in tam ſterili argumento dignum laude reperiri poſſe. Ac ille cum addidiſſet tantum, quantum avaritiæ Simonidis ſatis videbatur, incepiſſe Poëtam hunc in modum, exordio ſatis magnifico:

Χαίρετ' ἀελλοπόδων θύγατρες ἵππων,

Id eſt.

Salvete velocium natæ equorum.

Quaſi mulæ non etiam aſinorum eſſent filiæ. Sed Poëta callidus, cui jam doloſi ſpes refulſerat nummi, id videlicet excerpſit; quod erat in propoſita re præſtantius, indeque ſumpſit epitheton. Sed & *Callimachus* doctiſſimus Poëta hanc Simonidis quæſtuariam poëſin averſatus eſt: id quod ſatis hi ejus verſus declarant. *οὐ γὰρ ἐργάτιν τρέφω τὴν μοῦσαν ὡς ὁ Κεῖος ὑλίχου νέπους.* Eſt enim hæc periphraſis Simonidis nati in Ceo (non ut editum eſt Cæo) inſula, avo Hyllicho. (Unde *Auſonius* Ceum vocat *Profeſſ.* 14.

Carminibus quæ prima tuis ſunt condita in annis,
Concedit Ceï Muſa Simonidei.)

Idemque ante hunc, ſed tecte ſcripſerat *Pindarus Iſthmion.* Non tantum autem pecuniæ amans, & avarus fuit Simonides, ſed & vitæ. Interrogatus enim in ſenectute à quodam quamdiu vixiſſet; Annos equidem, inquit, multos, parum tamen; teſte *Stobæo. Rittersh.*

Circumire] Proprie, de iis, qui incerto, & inſtabili vitæ genere utuntur, ut fere mendici, *Circumire urbes*, eſt, *Ire circum urbes*, ut *Ducere circum quæſtus* ſupra *Fab.* 1. *Scheffer.* At etiam alio ſenſu *Circumire ædes ſacras, & opera publica* dixit ICtus.

in

in *l.* 7. §. 1. *ff. de Offic. Proconſ. Circumire vigilias l.* 12. §. *ult. ff. de re milit.* L.

Mercede accepta] Tradiderunt veteres Simonidem quæſtum in artem introduxiſſe: eamque in rem finxiſſe duo penes ſe eſſe ſcrinia, unum gratiarum, alterum mercedis. *Suidas.* Σιμωνίδης λυρικὸς οὗτος πρῶτος δοκεῖ μισθολογίαν εἰσενεγκεῖν εἰς τὸ ᾆσμα, καὶ γράψαι ᾆσμα, εἶναί τε δύο κιβώτια. τὴν μὲν τῶν χαρίτων κενὴν, τὴν δὲ ἑτέραν πλέαν. Hinc illud *Theocriti Idyll.* 16. quod Χάριτες inſcribitur:

Ὀκνηραὶ δὲ πάλιν κενεᾶς ἐπὶ πυθμένι χηλοῦ
Ψυχροῖς ἐν γονάτεσσι κάρη μίμνοντι βαλοῖσαι,
Ἔνθ᾽ αὐταῖς σφισὶν ἐπὰν ἄπρακτοι ἵκωνται.

Eſt & locus elegans apud *Ariſtophanis* Scholiaſten ad Pacem, quem illic memini me annotare ante annos tredecim in meo Spicilegio. *Meurs.* De Avaritia Simonidis verba hæc ſunt *Ariſtotelis Lib.* 3. *Rhetor. Cap.* 2. Σιμωνίδης, ὅτε μὲν ἐδίδου μισθὸν ὀλίγον αὐτῷ ὁ νικήσας τοῖς ὀρεῦσιν, οὐκ ἤθελε ποιεῖν, ὡς δυσχεραίνων εἰς ἡμιόνους ποιεῖν. ἐπεὶ δ᾽ ἱκανὸν ἔδωκεν, ἐποίησεν,

Χαίρετ᾽ ἀελλοπόδων θύγατρες ἵππων.

Et hæc quidem ad *Phædrum* dicta ſunto. At vero quæ jam à nobis exponentur, nata illa quidem ſunt ex occaſione fortuita; tamen, uti ſpero, talia erunt, ut eruditis auribus poſſint non prorſus diſplicere. Videlicet dum ῥῆσιν ſuperiorem deſcribo (nam adverſariis meis nihil mandare ſoleo præter notulas, quibus admoneor illud, aut illud legi, apud hunc aut illum ſcriptorem) dumque totam paginam lego, incidi in eum locum, in quo *Euripidem* reprehendit *Ariſtoteles*, quod in *Telepho* (Tragœdiæ nomen eſt Telephus) dixerit κώπας ἀνάσσειν, addens, ὅτι μεῖζον τὸ Ἀνάσσειν ἢ κατ᾽ ἀξίαν, quod videlicet τὸ Ἀνάσσειν (*regnare*, ſeu *imperare*, ut ipſe accepit, ſed male) cum de remo agitur, grandius ſit quam pro rei dignitate. Sed, dicam libere, uti meus eſt mos, graviter erraſſe *Ariſtotelem*, neque auſpicato Criticam ſuam advocaſſe. Primum enim ante *Euripidem* ita locutus fuerat *Æſchylus* ἐν Πέρσαις, *p.* 142. editionis *Stephaniana*.

Πᾶς ἀνὴρ κώπης ἄναξ
Εἰς ναῦν ἐχώρει πᾶς θ᾽ ὅπλων ἐπιστάτης.

Cum illam dicendi rationem *Æſchylus Euripide* antiquior uſurpaverit, æquius fuit *Æſchylum* reprehendere ob tam audacem (talis enim *Ariſtoteli* videtur, etſi minus recte) metaphoram. Sed fortaſſe nollet ita excuſari *Euripides*; neque ſane poſſet: nam hoc unum ad defenſionem ſui ſi adferret, quid tandem inde efficeretur? nil profecto aliud, quam & *Æſchylum*, & *Euripidem* in eundem errorem incidiſſe. At vero longe aliud eſt, quo reprehenſionem *Ariſtotelis* eludat, ipſumque in eo luto hærentem relinquat, unde emergere non poſſit. Primum itaque dico, primogeniam hujus vocis ἄναξ ſignificationem ignoraſſe *Ariſtotelem*: quæ nihil erat aliud, quam φροντιστής, & φύλαξ (*curator*) ut oſtendunt vocabula compoſita ἱππάναξ, παιδώναξ, & *Euſtathius* ex veteribus Gloſſis *p.* 650. editionis *Romanæ*, & alibi quoque oſtendit; unde & apud *Herodotum* legas ἀνακῶς, pro ἐπιμελῶς (in *Urania Cap.* 109.) quod ipſum & *Euſtathius* vidit *Pag.* 21. & ex *Plutarcho* annotavit. Idem legere eſt in Lexico *Herodoteo*, quod ex *Apollonii* ἐξηγήσεως τῶν Ἡροδότου γλωσσῶν eductum videri poteſt. Idem etiam apud *Thucydidem* legas *Lib* 7. *p.*617. Editionis *Stephanianæ*, ubi ex Græco Scholiaſte vertitur φροντιστικῶς, & προφυλακτικῶς. Locus autem *Plutarchi*, quam ante oculos habebat *Euſtathius*, in *Theſeo* eſt *p.*16. editionis majoris. ΑΝΑΚΩΣ γὰρ ἔχειν τοὺς ἐπιμελουμένους, ἢ φυλάττοντας ὁτιοῦν: additque *Plutarchus* inde reges dictos fuiſſe ἄνακτας, propter curam ſcilicet, quam ſubditorum ſuorum commodis impendere debent. Itaq; κώπης ἄναξ, & κώπης ἀνάσσειν, male reprehendit *Ariſtoteles* neque ulla eſt metaphora, nedum grandior quam res poſtulat, ut ipſe judicavit. Et hæc quidē

pro *Euripide*, & *Æſchylo* adverſus ſententiam *Ariſtotelis*; qui multo conſultius feciſſet, ſi nil tale ſcripſiſſet. Cum enim ſermo, & verborum acceptiones, pendeant ex uſu,

Quem penes arbitrium eſt, & lex & norma loquendi.

Ut ait *Horatius*, & *res ipſa vociferatur*, non ſatis perite fecit, qui κώπης ἀνάσσειν reprehenderit, quod ipſe non intelligebat. Quid enim? an hinc purgatus abibit, quia illius ætate & ἄναξ, & ἀνάσσειν aliud ſignificabant, quam quod aliquando priſcis Græciæ temporibus ſignificaverant? minime gentium; Imo laterem crudum lavet; tanto inquinatiores manus habebit. Neque enim priorum eſt divinare, quid circa uſum linguæ mutatura ſit poſteritas; contra poſteriorum eſt videre, & diligenter obſervare, quid, & quomodo ſcripſerint priores. Quod ſi dixerit quiſpiam, *Ariſtotelem*, ſummum illum Criticum (talis enim fuit) hæc quam nos melius noviſſe, cum tanto temporum intervallo remoti à veterum ſcriptorum intelligentia ſimus; nihil equidem reſpondebo aliud, niſi eſſe hoc veriſimile quidem, ſed tamen falſum. Multa enim ſunt, quæ & *Ariſtoteles*, & *Plutarchus*, & *Athenæus* in illo genere non ſunt aſſecuti, quæ tamen ab aliis poſteriori tempore recte intellecta fuere. Sed id ſi pararem demonſtrare, res prolixior fieret; & jam nimis extra notularum modulum ſumus evagati. Ceterum apud *Euſtathium* loco ſuperius indicato, error eſt, ἐπικλώθησιν, pro ἐπικλήθησιν, eum tu me monente corrigito. *Fab.*

Laudem victorum Canens] In Ludis Olympicis Græcorum. *Scheffer.* Ita *Sueton.* in *Neron.* *Accipit pro carminibus in laudem victorum compoſitis.* L.

Hoc genere quæſtus poſtquam locuples factus eſt,
Venire in patriam voluit curſu Pelagi,
(Erat autem natus, ut ajunt, in Cæo inſula)
Aſcendit navem: quam tempeſtas horrida
Simul & vetuſtas medio diſſolvit mari.

Curſu Pelagi] Optime, ut *Curſus aquæ* apud ICtos. in *l.* 1. §. 1. *ff. ne quid in flum. publ.* Et *l.* 1. §. *non autem. ff. de flum. publ.* *Curſus fluminis, l.* 30. §. *Tribus. ff. de acquir. rer. dom. l.* 1. §. *non autem. ff. de flumin. l.* 1. C. *de alluvionib.* L.

Cæo inſula] Unde illud *Horatii*:

Ceæ retractes munera næniæ.

Id eſt, *Simonideæ*. Intelligit autem *Horatius* eum Simonidis librum, cui θρῆνοι, ſeu lamentationes nomen erat; ad quem reſpiciens *Catullus* dixit:

Mæſtius lacrymis Simonideis.

Fab.

Diſſolvit] Proprie de navibus tempeſtate fractis, quia & *contexi* dicuntur, cujus hoc eſt oppoſitum. Dicam amplius in curis ſecundis librorum meorum, *De milit. Navali. Ovid. Lib.* 4. *Eleg.* 7. De navibus:

Et dedit æquoreos cœlo duce tendere curſus.

Scheffer.

Hi Zonas, illi res pretioſas colligunt,
Subſidium vitæ. Quidam curioſior:
Simonide, tu ex opibus nihil ſumis tuis?
Mecum, inquit, mea ſunt cuncta. Tunc pauci enatant,
Quia plures onere degravati perierant.

Zonas]

Zonas] In quibus conditam. Geſtabant pecaniam. Sic utitur *Horat.* 2 *Epiſt.* 2.

Ibit eo, quo vis, qui Zonam perdidit,
inquit.

De quo Proverbio vide *Eraſm. Chil.* 1. *Cent.* 5. *Proverb.* 16. Eleganter C. Gracchus apud *Gellum* Lib. 15. *Cap.* 12. *Zonas, quas plenas argenti extuli, eas ex Provincia inanes retuli.* Quia ut *Martialis* ait:

Semper pauperior redit poteſtas.

Rittersh. Adde *Sueton.* in *Vitell. Cap.* 16. *Apulej* 7. *Aſin.* & ſimillimum huic locum *Juvenal. Sat.* 14. Hodieque Hungari viciniqque ipſorum pecuniam in *Zonis* repoſitam habent. *Scheffer.* Eleganter *Plautus in Pœnulo:*

——— *tu qui Zonam non habes,*
Quid in hanc veniſti urbem, aut
quidnam quæris?

In quibus ejuſdem *Plauti* verbis duplex eſt alluſio, & ad veſtem Pœnorum more diſcinctam, & ad pecuniam quæ in Zona geſtatur, citra quam in urbe ſumptuoſa non ſat commode venitur. *Juvenal. Sat.* 14. *Vers.* 297.

Obrutus & Zonam læva, morſuque tenebit.

De naufragis etiam loquitur, & intelligit cingulum hoc in qua ferebant ſolidos, Græca autem dicto eſt Ζώνη, quæ priſcis temporibus auro monetali ornari ſolebat, ut magni eſſet pretii. Unde eſt illud apud *Matthæum* in *Euangelio Cap.* 10. *Nolite poſſidere aurum, neque argentum neque pecuniam in Zonis veſtris. Sueton.* in *Vitell. Zona ſe aureorum plena circumdedit. Apulejus* 7. *Metamorph.* Loquens de quadam Plotina, ſic ſcribit: *Et auro monetalia Zonis refertis intincta. Ælius Lampridius in Vita Alexandri: Miles non timet niſi veſtitus, armatus, calciatus, & habens aliquid in Zonula.* Scilicet:

Cantabit vacuus coram latrone viator.

Zona autem, quidem cingulum eſt, ſed tamen, ſive quod ad Zonam crumenam adligabant, ſive quod latiore in latere dextero Zona uterentur, cui aſſuta, & claviculis affixa erat ſcortea crumena, factum eſt; ut Zona pro crumena fuerit uſurpatum. Hinc *Plautus* in *Trinummo, Zonarias ſectores* appellavit, quos *Ariſtophanes* comicus βαλαντιοτόμους, id eſt, *Crumeniſecas* vocat. Sic enim *Crumeniſeca* Latine dici poteſt, & *Crumeniſex*, ut *fœniſeca*, & *fœniſex*, ab antiquis falcarius operarius dictus eſt. Et crimen ipſum *Crumeniſecium*, vel *Crumeniſicium* potius, ut *fœniſicium*, quibus verbis *Varro*, & *Columella* utuntur. Item pro eo qui venam ſecat, & pro ipſius venæ ſectione, non omnino male fortaſſis *Veniſeca*, & *Veniſecium* diceretur, Græci φλεβοτομίαν vocant. L.

Subſidium vitæ] Pro, *In ſubſidium*, ut ſubſidium aliquid haberent. Sic *Tacit.* 1. *Annal.* 3. *Auguſtus ſubſidia dominationi Cl. Marcellum Curuli Ædilitate, M. Agrippam geminatis Conſulatibus extulit. Scheffer.*

Curioſior] Supple, converſus ad Simonidem, ait *Curioſior*, proprie. Sic enim vocabantur, qui ſollicitii ſunt de aliis, Ita *Plaut. Stich. Act.* 2. *Sc.* 1.

Sed curioſi ſunt hic complures mali
Alienas res qui curant ſtudio maximo.

Scheffer. Sic *Curioſus homo* in *l.* 9. §. *ſed facti. ff. de jur. & fact. ignor.* Et ita *Curioſus eſſe creditor* dicitur in *l.* 3. §. *ſed ſi ſic. ff. de in rem Vers.* Ac eadem ſignificatione *Curioſitas* in *l.* 6. *ff. de jur. & fact. ignor.* Alio autem, & antiquitatis reſpectu *Curioſi* dicebantur, qui curis agendis & evectionibus curſus publici inſpiciendis operam dabant *l.* 13. *C. de curs. publ. Lib.* 12. *l.* 2. *C. de curioſ. l.* 1. *C. de offic. Magiſt. offic.* ad eoſque cura vehicularis curſus pertinebat, ut loquitur *l. ult. ff. de muner. & honor.* Hos quoque crimina judicibus nuntiaſſe, indicat *l.* 1. *C. de curioſ. Tertullian. in Lib. de fuga in perſecut. In matricibus beneficiariorum, & curioſorum.* In paſſione *B. Mennæ*, Heliodori cujuſdam mentio fit, qui *Curioſi* officio fungebatur. Ad hoc verbum pertinent quæ à *Suida* in verbo Κουριόσος, referuntur, ἐκ τοῦ βίου Χρυσοστόμου. Ea ſunt hujuſmodi Ελκόμενος ὑπὸ τοῦ κουριόσου τῆς πόλεως, ἐν μέσῃ τῇ πόλει. *Curioſos* etiam *Publicanos* vectigalium redemptoribus *Julius Firmicus Lib.* 3. conjungit. *Curioſi litorum* invenies in *Nov. un. Th. & Valent. de trib. fiſcal.* Et *Primi ſcholarum curioſi* in *l.* 6. *ff. de curioſ. in Cod. Theodos.* L.

Ex opibus nihil ſumus tuis ?] Hic nota interrogationis deerat, quam addidi. *Rittersh.*

Mecum] Apud me, optime. Reſpexit *Virgilium* ſuum, qui ſic *Lib.* 4. *Æneid.*

Mecum erit iſte labor. ———

Etiam *Terentius*, hoc modo in *Adelph. Act.* 3. *Sc.* 2. *Scheffer.* Hinc ſæpius laudata Philoſophi ſententia: *Omnia mea mecum porto.* L.

Prædones adſunt; rapiunt quod quiſque extulit;
Nudos relinquunt. Forte Clazomenæ prope
Antiqua fuit Urbs, quam petierunt naufragi:
Hic literarum quidam ſtudio deditus,
Simonidis qui ſæpe verſus legerat
Eratque abſentis admirator maximus.

Adſunt] Notat promptam, & ſubitam prædonum præſentiam, ita Ajax apud *Ovid. Lib.* 13. *Metamorph. Verſ.* 72.

Conclamat ſocios; adſum, videoque trementem
Pallentemque metu, & trepidantem morte futura.

L.

Clazomenæ] Urbs fuit Joniæ Aſiaticæ, quam condidit Paralus. Hæc prius Gryna nominabatur vicina Colophoni, unde & Apollo Gryneus dictus eſt, quod ibi eſſet ejus Oraculum, vide *Strab. Lib.* 13. *Plin. Lib.* 5. *Cap.* 30. Vel à nemore, quod propter vicinitatem hujus oppidi Gryneum dictum eſt, Apollini etiam conſecratum *Virg. Lib.* 4. *Æneid.*

Sed nunc Italiam magnam Gryneus Apollo
Italiam Lyciæ juſſere capeſſere ſortes.

Idem 6. *Eclog.*

His tibi Grynei nemoris dicatur origo.

Ubi *Servius*. De hac urbe etiam *Horat. Lib.* 1. *Serm. Sat.* 7.

Perſius hic permagna negotia dives habebat
Clazomenis, etiam lites cum rege moleſtas.

L.

Abſentis admirator maximus] Nam certe:

——— *minuit præſentia famam.*

Sic *Tacit. Lib.* 1. *Annal. Major è longinquo reverentia.* Τὰ γὰρ διὰ πλείςου πάντες ἴσμεν θαυμαζόμενα, καὶ τὰ πεῖραν ἥκιστα τῆς δόξης δόντα, inquit, *Thycid. Lib.* 6. Et ipſe Salvator noſter Chriſtus apud Euangeliſtam *Matthæum Cap.* 13. *Verſ.* 57. οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. L.

Sermone ab ipſo cognitum cupidiſſime
Ad ſe recepit, veſte, nummis, familia
Hominem exornavit: Ceteri tabulam ſuam
Porrigunt, rogantes victum, quos caſu obvius
Simonides, ut vidit: Dixi, inquit, mea
Mecum eſſe cuncta; vos quod rapuiſtis periit.

Sermone ab ipſo] *Petron. Sat. Ex præſcripto ergo conſilii communis, exaggerata verborum volubilitate, unde aut quieſcimus, haud dubie credentibus indicavimus. Rigalt.* Vulgo ajunt, *Ex ipſo.* Sed hic rurſum locutus cum *Virgilio* videtur, qui *Lib.* 2. *Æneid.*

——— *Cri-*

——— *Crimine ab uno*

Diſce omnes. ———

Ipſo, eſt emphaticum, vult priuſquam indicaret nomen ſuum, cognitum fuiſſe. *Scheffer.*

Ad ſe] Apud ſe, ſupra *Lib.* 3. *Fab.* 4. *Pendere ad lanium.* Et *Lib.* 4. *Fab.* 7. *Serpens ad fabrum ferrarium. Rigalt.*

Recepit] Supra *Lib.* 3. *ad Eutych.*

Faſtidioſe tamen in cœtum recipior.

Et *Lib.* 4. *Fab.* 6.

Ægre recepti. ———

Item *Fab.* 11.

Cœlo receptus. ———

Et ſic *Fab.* 23.

Me copioſa recipit incolumen domus.

Rigalt. Hic benignam, & hoſpitalem exceptionem Noſter ſignificat, ut *Recipere*, id eſt, hoſpitio excipere inquilinum in *l.* 2. §. *ult. ff. de uſufr.* Alias eſt celare, occultare, uſitato apud ICtos. vocabulo. Sic *Recipere ſervum proprie eſt refugium abſcondendi cauſa ſervo præſtare, vel in ſuo agro, vel in alieno loco, ædificiove*, *l.* 1. §. *quod autem ff. de ſerv. corrupt.* Hoc ſenſu etiam dicitur quis *Recipere alienum libertum*, *l. ult. C. de oper. libert.* Et *Recipere latrones*, *l. ult. ff. de receptator.* Inde *Receptores*, *l.* 1. *ff. de receptator. Receptores abigeorum*, *l. ult.* §. *ult. ff. de abig. Aggreſſorum*, *Paul. Lib.* 5. *Sentent. Tit.* 3. *Latronum*, Ibidem. *Sine quibus latro diutius latere non poteſt*, *l.* 13. *pr. ff. de offic. præſ.* Hic & *Receptatores* dicuntur, in *l.* 1. *Rubr. de receptator.* & *l.* 3. §. 1. *ff. de offic. præf. vigil. Receptatores dicuntur, qui nocentes recipiunt, occultant, atque celant*, *d. l.* 13. *ff. de offic. præſ. l. ult. ff. de abig.* Sic *Receptatores latronum in l.* 6. *ff. de cuſtod. & exhib. reor.* Qui & *Receptores* dicuntur in *l.* 3. §. *non tantum. ff. de incend. ruin. naufr.* L.

Familia] Id eſt, ſervo uno & altero ei adjuncto. *Rittersh.*

Hominem] Ut ſupra *Lib.* 2. *Fab.* 2. Ubi vide. *Scheffer.*

Tabulam ſuam porrigunt] Naufragi (quod ex *Juvenali* quoque diſcimus) ſtipem oſtiatim corrogare ſolebant, in tabula quadam depictum exhibentes naufragii ſui caſum, commiſerationis commovendæ. Porro cum hac Hiſtoria fere convenit, quod de Ariſtippo narrat *Vitruvius Proœm.* 6. *de Architectura.* Ex quo nonnulla huc adſcribam, quod ſciam non in omnium manibus eum auctorem verſari, & tamen eam narrationem, eique aſperſas ſententias noſſe prodeſt omnibus. Audiamus ergo Architectum: *Ariſtippus, Philoſophus Socraticus, naufragio cum ejectus ad Rhodienſium litus, animadvertiſſet Geometrica ſchemata deſcripta, exclamaviſſe ad comites ita dicitur: bene ſperemus, hominum enim veſtigia video; ſtatimque in oppidum Rhodum contendit, & recta Gymnaſium devenit, ibique de Philoſophia diſputans, muneribus eſt donatus, ut non tantum ſe ornaret, ſed etiam eis qui una fuerant veſtitum, & cetera quæ opus eſſent ad victum præſtaret. Cum autem ejus comites in patriam reverti voluiſſent, interrogarentque eum, quidnam vellet domi renuntiari: tunc ita mandavit dicere: Ejuſmodi poſſeſſiones & viatica liberis oportere parari, quæ etiam naufragio una poſſent enatare. Namque ea vera ſunt præſidia vitæ, quibus neque fortunæ tempeſtas iniqua, neque publicarum rerum mutatio, neque belli vaſtatio poteſt nocere. Non minus eam augendo Theophraſtus hortando doctos potius eſſe, quam pecuniæ confidentes, ita ponit: Doctum ex omnibus ſolum neque in alienis locis peregrinum, neque amiſſis familiaribus & neceſſariis inopem amicorum: ſed in omni civitate eſſe civem difficileſque fortunæ ſine timore poſſe deſpicere caſus. At qui non doctrinarum, ſed felicitatis præſidiis putaret ſe eſſe vallatum, labidis itineribus vadentem, non ſtabili, ſed infirma conflictari vita.* Et mox: *Pauca ſapientibus fortunam tribuere: quæ autem maxima, & neceſſaria ſunt, animi mentiſque cogitationibus gubernari.* Et rurſum: *Omnia enim munera fortunæ cum dantur, ab ea facillime adimuntur. Diſciplinæ vero conjuncta cum animis nullo tempore deficiunt, ſed permanent ſtabiliter ad ſummum exitum vitæ.* Ibidem (ut hoc obiter moneam) corrigendus mihi videtur *Vitruvius*, cum ait: *Omnium Græcorum leges cogunt parentes ali à liberis: Athenienſium non omnes, niſi eos, qui liberos artibus erudiſſent.* Delendum fortaſſe τὸ *omnes*, quod redundat, & lego: *Non niſi eos*, &c. vel, *Niſi eos*, accipe pro ſed tantum eos: quomodo & *Terentius* alicubi loquitur. *Rittersh.* De

tabula vero naufragorum *Petron. Perſ. Sat.* 1. *Juven. Sat.* 12. *Martial.* &c. Naufragia picta miſericordiam movent, imo timorem incutiunt. *Cur. Fortunat: Pictor naufragia pinxit, & publice propoſuit, nemo navigat, reus eſt Reip. læſæ. Rigalt.*

Rogantes] Mendicantes. *Martial.*

A matre doctus nec rogare Judæus.

Idem:

Interque raucos ultimus rogatores.

Juvenal.

——— *merſa rate naufragus aſſem*
Dum rogat. ———

Rigal. Apprime in hanc ſententiam *Phædri* de naufragis loquitur *Juvenalis*, & conjungit:

——— *& picta ſe tempeſtate tuetur.*

Locus eſt *Sat.* 14. *Verſ.* 303. Nam moris erat, ut hic jam notatum eſt, ut naufragi in tabella ab humeris dependente ferrent pictum naufragium ſuum mendicantes. Unde *Perſius*:

——— *cantas quum te fracta in trabe pictum*
Ex humero portes. ———

L.

Dixi] Non eſt interrogativum, quod non nemo putat, ſed plane illud quod & Germani mei ſic efferunt: **Jch ſagte es wohl/ich hatte all das meininge bei mier.** Tacitam continet exprobrationem *Plaut. Aſin. Act.* 5. *Sc.* 1. *Dicebam, pater, ne matri conſuleres male. Scheffer.*

Rapuiſtis] Sic loquitur ad innuendam feſtinationem in eo negotio: ſupra dixerat, *Colligunt res precioſas*: item, *Nihil ſumsis*, &c. *Scheffer.*

FABULA

FABULA VIGESIMA SECUNDA.

Mons Parturiens.

MOns parturibat gemitus immanes ciens,
Eratque in terris maxima exſpectatio,
Quid ille pareret: at ille murem peperit.

MOns parturiens] *Horat. Libr. de Arte.* Fabulator ille neſcio quis:

Terra tumet tumor ille gemit gemituque fatetur
Partum, pene perit ſexus uterque metu.
Dum tumeat tellus monſtrat ſe monſtra daturam.
Dicunt & trepidant, & prope ſtare timent.
In riſum timor ille redit; nam turgida murem
Terra parit; jocus eſt qui timor ante fuit.
Sæpe minus faciunt homines qui magna minantur
Sæpe gerit nimios cauſa puſilla metus.

Rigalt. Græcorum adagio fuit: ὤδινεν ὄρος, εἶτα μῦν ἀπέτεκε. Notus eſt etiam vulgo verſus *Horatii*:

Parturiunt montes, naſcetur ridiculus mus.

Item alter:

Quid dignum tanto feret hic promiſſor hiatu?

De magnificis, verum inanibus promiſſis. *Rittersh.* Utitur hoc adagio *Lucianus*, in libello cui titulus: *Quemadmodum oporteat hiſtorias conſcribere.* Dicit enim ſic reclamari à vulgo Cupidinem, Herculis, aut Titanis perſonam æſſumentem,

Ὤδινεν

Ὤδινεν ὄρος. *Athenæus* in *Deipnoſophiſt. Lib.* 14. refert, quod Tachas Rex Ægyptiorum hujuſmodi ſcommate tetigerit Ageſilaum Lacedæmoniorum Regem, eum ad eum veniſſet ſuppetias illi laturus in bello:

Ὤδινεν ὄρος Ζεὺς δ' ἐφοβεῖτο, τὸ δ' ἔτεκεν μῦν.

Id eſt: *Parturiit mons. Jupiter autem metuit, at ille peperit murem.* Erat autem Ageſilaus puſillo corpore. Porro dicto offenſus reſpondit: φανήσομαί σοι πότε καὶ λέων. Id eſt, *Atqui aliquando tibi videbor leo.* Poſt evenit, ut exorta ſeditione apud Ægyptios, cum Ageſilaus non adeſſet Regi, coactus ſit ad Perſas fugere. L.

Ciens] Imitatio *Virgiliana* Nam Poëta ſic *Georgic.* 3. de tauro:

Extremoſque ciet gemitus. ———

Scheffer.

Exſpectatio] Sic loquuntur in re, magnum & memorabilem eventum habitura. *Curt. Lib.* 3. *Cap.* 1. *Circa regem erat Phrygum turba exſpectatione ſuſpenſa. Cornel. Nep. Alcibiad. Cap.* 7. *Tanta fuit omnium exſpectatio viſendi Alcibiadis, ut ad ejus triremem vulgus conflueret, perinde ac ſi ſolus adveniſſet. Scheffer.*

Quid ille pareret: at ille] Suavis eſt geminatio τοῦ *Ille Rittersh.*

* * *Hoc ſcriptum eſt tibi,*
Qui magna cum minaris, extricas nihil.

Hoc ſcriptum eſt tibi] Videtur tale quiddam præceſſiſſe: *Quicunque vidit* (vel *inaudiit*) *riſit. Hoc ſcriptum* &c. *Rittersh.*

Magna cum minaris] *Petron. Satyr*

Grandiaque indomiti Ciceronis verba minentur.

Theophylact. Simoc. Euriad. Cimoni: Ἐπαγγέλλεις πολλὰ, καὶ πράττεις ὀλίγα, καὶ τὴν γλῶτταν ἔχεις ὑψηλοτέραν τῆς πράξεως. *Rigalt.* Κατάχρησις eſt in verbo minari, pro polliceri, ut *Horatius*:

Atqui vultus erat multa & præclara minantis.

Id eſt promittentis. Atque adeo promittendi verbum non aliter ſæpe uſurpatur. *Petronius* de ſene Eumolpo: *Senex canus exercitati vultus, & qui videretur neſcio quid magnum promittere, ſed cultu non proinde ſpecioſus.* Ubi accipi poteſt promittere de vultu, quaſi ejus vultus inſignem aliquam eruditionem promitteret, hoc eſt, præ ſe ferret. *Rittersh.* Ita & apud Homerum ἀπειλεῖν (quod vulgo *Minari* eſt) pro καυχᾶσθαι ſumitur, annotante *Euſtathio* 1602. editionis Romanæ. *Fab.*

Extricas] Eleganter, ut notet producendi moleſtiam, velut è vinculis. Id enim innuit hoc verbum, atque ita uſurpavit iterum *Horatius*, quem pariter hic ut in præcedentibus videri poteſt imitatus. Sic enim 1. *Serm. Sat.* 3.

Mercedem aut nummos unde, unde extricat. ———

Scheffer.

Extricas nihil] Hoc idem eſt quod *Terentius* exprimit: *Qui magno conatu magnas nugas agunt.* L.

FABULA

FABULA VIGESIMA TERTIA.

Formica, & Muſca.

Nil agere quod non proſit, fabella indicat.
Formica, & Muſca contendebant acriter,
Quæ pluris eſſet: Muſca ſic cœpit prior:

Formica & Muſca] *Apthon.* in *Fab. Theophylact. Simoc. Epiſt* 1. *Rigalt.* Fabulam hanc illuſtrabit *Lucian.* ἐγκώμ. τῆς μυίας. *Nevel.*

Nil agere quod non proſit] Idem verſus totidem verbis fuit ſupra *Lib.* 3. *Fab.* 17. Niſi quod ibi pro *Indicat*, eſt, *Admonet.* Traditur autem hoc vitæ humanæ utiliſſimum præceptum etiam à *Seneca*: Quod in practicis quidem & in ποιητικοῖς verum eſt: ſed in ſcientiis Theoreticis fallit ubi non ad utilitatem aliquam, ſed ad ſe ipſam, & humanæ mentis perfectionem contemplatio refertur: ut Philoſophi docent. *Rittersh.*

Contendebant] Abſolute, id eſt, certabant inter ſe *Virgil.* 7. *Eclog.*

Hæc memini, & victum fruſtra contendere Thyrſin.

Scheffer.

Pluris eſſet] Supple *precii*, *Cic. pro Roſc. Multo pluris eſt nunc ager, quam tunc fuit.* Pro, eſt pretioſior, & ſic ſæpe. *Scheffer.* Ita *Servum tanto pluris eſſe, quo pluris venire poteſt*, dixit ICtus. in *l.* 63. *ff. ad leg. Falcid.* Sic, *Quod pluris emerit fundum, quam quanti erat*, *l.* 61. *ff. eod. Quanto pluris, minoriſve ſit res*, *l.* 30. §. 1. *ff. eod. Fundus neque pluris neque minoris, quam centum æſtimaretur*, *l.* 109. §. *ult. ff. de legat.* 1. *Non enim res pluris fit per hoc*, *l.* 1. *ff. de in lit. jur. Quo loco pluris vinum*

vinum fuit, *l.* 3. §. *ult. ff. de act. empt.* Plenius autem *Oleum pluris pretii* dicitur in *l.*26. §. *idem Marcellus. ff. de condict. indeb.* L.

Conferre noſtris tu potes te laudibus?
Ubi immolatur, extra prægusto Deûm:
Moror inter Aras templa perluſtro omnia;

Immolatur] Abſolute. *Cic.* 2. *Divinat. Cum pluribus Diis immolatur, qui tandem evenit, ut litetur aliis, aliis non litetur.* Ceterum *Immolare* dicimur, cum victimam mola ſalſa conſpergimus. *Scheffer. Horat. Epod.* 5.

Libidinoſus immolabitur caper,
Et agna tempeſtatibus.

Cic. pro Fontejo. Conſuetudo hominum immolandorum apud Gallos. Accipitur aliquando pro interficio, quemadmodum & macto. *Virgil. Lib.* 12.

——— *Pallas te hoc vulnere Pallas*
Immolat, & pœnas ſcelerato ex ſanguine ſumit.

Et Noſter ſupra hic *Fab.* 6.

Quos immolatos victor avidis dentibus
Capacis alvi merſit tartareo ſpecu.

L.

Exta prægusto] *Lucianus*: οἱ ὀψοποιοὶ πάντη τὰ ὄψα ἡδύνουσι καὶ βασιλέων αὐτῶν προγεύεται, καὶ ταῖς τραπέζαις ἐμπεριπατοῦσα συνεσθιᾶται αὐτοῖς καὶ συναπολαύει πάντων. *Rigalt.* Loquitur autem Noſter de extis, ideſt, animalium viſceribus Diis conſecratis & immolandis. Ea autem inſpicere ſolebant Aruſpices, ut futura prænoſcerent. *Exta*, inquit, *Feſtus, dicta quod ea Diis proſecentur, quæ maxime extant, emanentque. Plin. Lib.* 11. *Cap.* 13. *Exta homini ab inferiore viſcerum parte ſeparantur membranis, quæ præcordia appellant, quia cordi prætenduntur.* Ad hunc ſacrificandi, & exta inſpiciendi morem reſpiciens *Virgilius* Lib. 2. *Georgic.* ait:

Pinguiaque in verubus torrebimus exta colurnis.

Ita & *Cic. de divinat.* 1. *Quæ eſt autem gens, aut quæ civitas, quæ non aut extis pecudum, aut monſtra, aut fulgura interpretantium, aut augurum, aut aſtrologorum, aut ſortium, aut ſomniorum, aut vaticiniorum prædictione moveatur? Ovid.* 4. *Faſtor.*

Sectaque fumoſis exta dedere focis.

Et *Plaut. Pſeud. Sc.* 3. *Act.* 1. *Si ſacrificem, & in manibus exta teneam.* Sic *Juvenal. Sat.* 10. *Verſ.* 355.

Ut tamen expoſcas aliquid, voveaſque ſacellis
Exta & candiduli divina tomacula porci.

Et *Sat.* 6. *Verſ.* 547.

——— *vel commagenus haruſpex*
Pectora pullorum rimabitur, exta catelli,
Interdum & pueri. ———

Illi autem haruſpices, qui extis inſpectis futura prædicabant *Extiſpices* dicti ſunt. *Cic.* 2. *de divinat. Artificioſa divinationis illa fere genera ponebas extiſpicum, eorumque qui fulguribus oſtentiſque prædicerent.* Hinc *Extiſpicium*, ipſa extorum inſpectio. *Sueton. in Neron. Cap.* 56. *Attendit & extiſpicio, nec unquam litavit.* Vel *Extiſpicina*, quæ alio nomine haruſpicium, vel heruſpicina dicitur. L.

Moror inter aras] Quaſi ibi tanquam in propria ſede egat, & domicilium fixum habeat. *Morari* enim interdum ſignificat degere, & verſari in aliquo loco, vel cum aliqua perſona. Ut *Morar ad ſepulchrum*, *l.* 13. §. *ult. ff. de alim. vel cibar. leg. Apud matrem interdum magis quam apud patrem morari filium debere*, *l.* 1. §. 1. *ff. de liber. exhib. Utrum nepos tuus apud te, an apud patruum, ſuum morari debeat*, *l. ult. C. ubi pupill. educ. deb.* Adde *l.* 7. §. *ult. ff. de ann. legat.* Sic *Morari cum familia in parte domus l.* 33. *ff. de legat.* 3. *Si morarentur cum matre mea l.* 20. *ff. de ann. legat. Libertus à patrono, in cujus domo moratur*, *l.* 11. §. 1. *ff. de pæn. Morari in Provincia*, in reſcripto Trajani ad Plinium *Epiſt.* 65. *Lib.* 10. *Neque in urbe, neque alibi ubi Imperator eſt, morari*, *l.* 2. §. *miles. ff. de his*

qui

vi not. infam. Id eſt, *Agere*, ut *l.* 13. §. *miſſionum. ff. de re milit. Morari in vinculis*, *l.* 5. *C. famil. erciſc. Morari Romæ*, *l.* 20. *ff. de oper. libert. l.* 3. *ff. de ſenator.* Hinc *Arbitrium morandi ubi velis* ICtus. in *l.* 22. *ff. ad municipal.* Et *Morandi ubi velint poteſtatem* Imperator dixit in *l.* 3. *C. de re milit. Lib.* 12. L.

Perluſtro] Inſpicio, examino. *Scheffer.*

In capite Regis ſedeo, cum viſum eſt mihi,
Et matronarum caſta delibo oſcula:
Laboro nihil, atque optimis rebus fruor.
Quid horum ſimile tibi contingit, ruſtica?

Matronarum caſta oſcula] Hypallage, pro, *Matronarum caſtarum oſcula. Rittersh. Lucian:* Καὶ τὸ δῆγμα δὲ αὐτῆς, καὶ ἡ τοῦ αἵματος ἐπιθυμία οὐκ ἀγριότητος, ἀλλ' ἐρωτός ἐστι σημεῖον καὶ φιλανθρωπίας. ὡς γὰρ δυνατὸν ἀπολαύει καὶ τοῦ κάλλους ἀπανθίζεται. *Rigalt.* Blande hic uſurpat noſter, pro puſillis oris. Imitatione *Virgilii*, qui *Lib.* 1. *Æneid.*

Oſcula libavit natæ. ——

Et *Lib.* 12. Ejuſdem operis.

Summaque per galeam delibans oſcula, fatur.

Servius: *Delibare, ſummum oſculum dare, non preſſum, ſed ſumma labella contingens. Scheffer.* Sic Idem *Virgil. Lib.* 1. *Æneid.* ſub finem:

Dixit, & in menſa laticum libavit honorem,
Primaq; libato ſummo tenus attigit ore.

In hanc autem Muſcæ apud *Phædrum* Noſtrum ſententiam vide quæ de pulice extant in Tractatu cui nomen *Pulex*, qui à quibuſdam ſed perperam *Ovidio* adſcriptus eſt:

Perque ſinus erras, tibi pervia cetera membra
Is quocunque placet. Nil tibi ſæve latet.
Ah piget, & dicam, cum ſtrata puella recumbit
Tu femur avellis, cruraque aperta ſubis.
Auſus es interdum per membra libidinis ire
Et turbare locis gaudia nata ſuis.

Ubi plura ejuſdem farinæ invenies. L.

Laboro nihil] *Lucianus*: Ἀργὸς δὲ αὐτὴ καὶ ἄνετος οὖσα τὰ ὑπὸ τῶν ἄλλων πονούμενα καρποῦται, καὶ πλήρης αὐτῇ πανταχοῦ τράπεζα. *Rigalt.*

Ruſtica] Tangit genus vitæ ejus, quaſi diceret, tu ruri agis, ego in oppidis, aulis, templis, ubi omnia longe meliora. Scio aliter exponere *Rigaltium*, ſed hoc non convenit cum textu. *Scheffer.* Atque hoc quaſi convitio ita contumelioſe Muſca Formicam alloquitur, exprobrans ei, quod ruri degat, ſic *Virgil.* in *Bucol. Eclog.* 2.

Ruſticus es Coridon, nec munera curat Alexis.

Et Helena apud *Ovidium* in Epiſtola ad Paridem:

Nec dubito, quin hæc, cum ſit tam juſta vocetur
Ruſtica judicio noſtra querela tuo
Ruſtica ſim ſane, dum non oblita pudoris:
Dumque tenor vitæ ſit ſine labe meæ.

Nec ibi tantum de vitæ genere, ſed morum imperitia quemadmodum *Ruſticitas* à ICto. in *l.* 2. §. *ult. ff. de jure fiſci* uſurpatur, & *Per ruſticitatem aliquid emiſſum* dicitur in *l.* 1. §. 1. *ff. de ventr. inſpic.* L.

Eſt glorioſus ſane convictus Deûm,
Sed illi qui invitatur, non qui inviſus eſt.

Reges commemoras, & matronarum oſcula:
Ego granum in hyemem cum ſtudioſe congero,
Te circa murum video paſci ſtercore.

Eſt glorioſus] Reſponſio Formicæ. Sic *Cic. Magnificum, & glorioſum*, ſæpe. *Scheffer.*

Invitatur, inviſus] Ἀντανάκλασις venuſta. *Rittersh.* Inviſus autem hic eſt odioſus, quem æquo animo videre non poſſumus, *Plaut.* in *Mercat.*

Ego me ubi inviſum meo patri eſſe intelligo
Atque odioſum. ———

Sic *Ovid. Lib.* 5. *Triſt. Eleg.* 4.

——— *inter quos* (poëtas)
Non inviſa tibi pars ego magna fui.

Et eleganter ad verba *Phædri*, eodem *Lib.* 5. *Triſt. Eleg.* 2.

——— *ſacram quamvis inviſus ad aram,*
Confugiam. ———

L.

Matronarum oſcula] Eleganter propter earum gravitatem, ac reverentiam; nam ſtatim dicet:

——— *jactas, tegere quod debet pudor.*

Ac propterea *Matronæ* potius, quam mulieris, virginis, aut puellæ vocabulo uſus eſt. *Matrona* enim ſpectatæ honeſtatis, & pudicitiæ mulierem ſignificat. Quod & *Feſtus* quoque *Lib.* 11. notat, cum ait: *Matronas appellatas eas fere, quibus ſtolas habendi jus eſſet.* Atque hinc *Matronæ nomen amittit liberta, quæ in concubinatu patroni ſe dat, l.* 13 *ff. ad leg. Iul. de adult.* Id eſt *Matrisfamilias honeſtatem*, ut loquitur Marcellus in *l.* 41 *ff. de rit. nupt.* Quam etiã non retinet quæ ſe in concubinatu alterius, quam Patroni tradit, ut illic ait. *Ad dignitatem pertinet injuria cum comes Matronæ abducitur, l.* 1. §. 1. *ff. de injur. Prætor domum honeſtæ Matronæ eligere debet, l.* 1. §. *& notandum. ff. de inſpic. ventr.* Sic etiam *Matronarum* nomen accipe apud *Plin. Epiſt.* 18. *Lib.* 7. At *Agell. Lib.* 18. *Cap.* 6. Cui & *Non. Marcell.* accedit *Matronam* dictam eſſe proprie ſcribunt, quæ *in Matrimonium cum viro conveniſſet; quoad in eo matrimonio maneret, etiam ſi ſibi liberi nondum nati forent: dictamque eſſe ita, non à matris nomine adepto jam, ſed cum ſpe & omine mox adipiſcendi.* Atque *Auguſtinus Lib.* 19. *contra Fauſtin.* Ex eo dictum *Matrimonium* ſcribit, quod non ob aliud debeat femina nubere, quam ut mater fiat. Ideoque *Gregor. in Cap. ult. de converſ. infidel.* Datum hoc laboribus quos in partu mulieres ſufferunt, tradit, ut ab ipſis potius quam viris, eorum conjunctio nomen accipiat. Ceterum à *Matronarum* gravitate, *Matronalis habitus* appellatus eſt, *l.* 15. §. *ſi quis virgines. ff. de injur.* De quo vide *Briſſon. Lib.* 1. *Select. Antiquit.* Et *Matronalis ornatus, Nov. Theod. & Valent. de fructib.* L.

Granum in hyemem] *Piſidas:* φιλόθηλ[illegible] μύρμηξ, σιτοκλέπτης, ἐργάτης, &c. *Rigalt.* Per *Granum* frumentum intelligit quod formica in hyemem ad alimentum recondit. Ita *Prædia uti inſtructa ſunt cum grano vivo* dixit ICtus. in *l.* 6. *ff. de inſtruct. vel inſtrum. leg. Grani pretium ſtatuere, l. ult.* §. 1. *ff. ad leg. Iul. de annona.* Hinc *Granarium* apud *Varr. de Ling. Lat. Lib.* 4. *Ubi frumenta condebant. Granaria*, id eſt, Horrea. *Granaria in quibus fructus cuſtodiuntur, l.* 12. §. *conſervandi. ff. de inſtr. vel inſtrum. leg. Varro Lib.* 1. *de Re Ruſt. Cap.* 57. *At triticum condi oportet in granaria ſublimia. Granaria quæ ex tabulis fieri ſolent, quorum ſtipites in terra defoſſi ſunt, vel ſupra terram ſunt, l.* 18. *ff. de act. empt.* Sic & *Horreum frumentarium mobile ex tabulis ligneis factum* memoratur in *l.* 60. *ff. de acquir. rer. dom.* L.

Aras frequentas; nempe abigeris, quo venis;
Nihil laboras, ideo cum opus eſt, nil habes;
Superba jactas tegere quod debet pudor.

Abigeris

Abigeris quo venis] Pro, illuc unde veniſti. Proverbiale quiddam ſapit hæc formula, etiam Sacris Literis, & Germanis noſtris uſitata: *Abire unde veneris.* Cui ſimilem obſervavi apud *Guntherum.* Significatur inanis, & irrita profectio, & machinatio. *Illuc unde malum pedem tuliſti.* *Rittersh.* Non admitto: nam eſt aliud *Venis*, & aliud *Veniſti*; Itaque illud *Quo* interpretor, *Quoquo, quòcunque, in quemcunque locum* venis, nemo te fert, ſed abigeris. *Scheffer.*

Abigeris] Amoveris, expelleris, ſic *Abigere pecus*, pro expellere agro, *l.* 39. *ff. ad leg. Aquil.* Alias proprio apud ICtos. vocabulo *Abigi* greges, & armenta dicuntur, quæ furto vel latrocinio avertuntur, *l. ult. C. de condict. ob turp. cauſ.* Et apud *Cicer.* 4. & 5. *in Verr. Liv. Lib.* 2. Sic *Abactos oves* dixit *Ovid. Lib.* 11. *Metamorph.* Et *Abactos furto ſues*, *Plin. Lib.* 8. *Cap.* 51. Unde *Abigei*, (qui & *Abactores* à *Paul. Lib.* 5. *Sentent. Tit.* 18. & ab Impp. in *l.* 8. *C. de repud. l.* 1. 2. & 3. *Quibus equorum uſus* in *Cod. Theod.* Et à *Firmico Lib.* 6. *Mathes. Cap.* 31. *Apul. Lib.* 7. *de Aſin. Aur.* Et *Caſsiodor. Lib.* 4. *Epiſt.* 4. Et *Abigeatores* in Lege Dei *Tit. de Abigeatorib.* appellantur) propriè hi habentur, qui pecora ex paſcuis, vel ex armentis, vel ſtabulis ſubtrahunt, & quodammodo deprædantur, abigendique ſtudium quaſi artem exercent, equos de gregibus, vel boves de armentis abducentes *l.* 1. §. 1. *ff. de abig.* Vel ut *Paul. Sent. Lib.* 5. *Tit.* 18. *Qui unum equum, duas equas, totidemque boves, vel capras, decem, aut quinque porcos abegerint.* Græcis Ἀπελάται dicuntur *Nov. Juſtinian.* 22. Ac plane *Abigeos* à furibus quantitate diſcerni traditum eſt. Nam qui ovem unam, ſuem unam ſubripuerit, ut *Fur* coërcetur, qui gregem, ut *Abigeus* *l.* 16. §. *quantitas. ff. de pæn.* Idcircò *Calliſtratus* oves ait pro numero abactarum, aut furem, aut abigeum facere. Nam qui decem oves vel capras, vel porcos quinque aut quatuor, equum unum, duas equas, totidemque boves abegerit, *Abigeus* eſt *l. ult. ff. de abig.* Hinc *Abigeatus* crimen deſcendit, de quo in *l.* 2. *ff. de abig. l.* 5. §. *qui deſertionis. ff. de re milit.* Quo olim nobilitatos Hiberos fuiſſe *Serv.* in 3. *Georgic.* ſcribit. L.

Quo venis] Ad hanc Proverbialem *Phædri* ſententiam alluſiſſe videtur *Æneas Platonicus*, ſummæ Philoſophus integritatis: dum Euxitheum introducit *Theophraſti* commenta deludentem, qui dictitabat, animas, relicto humano corpore, id genus bruta ſectari, eiſque inhærere, quorum opera viſæ fuerint imitati; nam ut Hyperbolum quendam impudentiæ notaret, inquit: *Muſca item trahet Hyperbolum, quippe par fuit utriuſque impudentia*; ac ſi diceret dignum eſſe patella operculum. Per Muſcam enim hominem importunum, & impudentem Hieroglyphice denotari *Joh. Pierius* docet *Lib.* 26. Quantumvis enim hanc ſæpius, & aſſidue expellas, & à te ſubmovere contendas: tanta tamen eſt impudentia, ut identidem redire, & infeſtare te minime vereatur, nullamque tuorum commodorum rationem habeat. Sive loquare, ſive dormias, ſive bibas, ſive cibum capias, ſive legas, ſive ſcribas, parata ſemper adſtat, ut in faciem inſiliat tuam, infeſtat importuna, incommoda, nulli rei niſi faſtidio de ſe concitando idonea:

> *Quæ quamvis depelle viri ſit ſæpe repulſa,*
> *Aſſultat morſura tamen.* ———

Ut eſt apud *Homerum.* Quo ſpectat *Plauti* jocus in hominem curioſum, & ad omnia advolantem, in *Mercatore*:

> *Muſca eſt meus pater, nihil poteſt illum clam haberi,*
> *Nec ſacrum nec tam profanum quicquam eſt,*
> *Quin adſit ibi illico.*

Hinc apud *Ciceronem* 2. *de Orat.* ridiculè dictum de moleſtiſſimo juvene: *Abige Muſcas, puer.* Quanquam fruſtra opinor, & incaſſum. Nam & apud *Athenæum* Hegiſander narrat, cum Alexander dixiſſet ſe morderi à *Muſcis* (ſic vocabat *Paraſitos*) jamque conaretur illos abigere: Cineſias unus ejus ordinis qui forte aderat. *Profecto*, inquit, *aliæ muſcæ ſiticuloſæ magis urgebunt te, ſemel guſtato tuo ſanguine*, referente *Eraſm. Chil.* 4. *Cent.* 7. *Adag.* 43. Unde Muſcam *Sanguiſorbam* ſcite appellat *Jul. Cæſar Scaliger*, teſte *Taubm. ad Epidic. Plauti, Act.* 2. *Sc.* 2. In verbo, *Exſugebo.* L.

Nihil laboras; ideo cum opus eſt, nihil habes] Nam, ut eleganter, & vere ait *B. Ignatius Epiſt.* 4. Μήτηρ τῆς ἐνδείας ἡ ἀεργία. At contra, ſecundum alios, ὁ πόνος οὐ μόνον ἐνδείας, ἀλλὰ καὶ πλούτου πατήρ. Multa in hanc ſententiam habet *Salomon* in *Proverbiis*, & Siracides in πανάρετῳ σοφίᾳ: quæ cuique in promptu eſt apud illos legere. *Rittersh.*

Superba] Scilicet quod ſedeas in capite regis, & delibas oſcula. *Scheffer.*

Tegere quod debet pudor] Nempe impudicitiæ ſpecies erat oſculum ſumere, vel dare. Oſculi nempe veteres erant religioſiſſimi; ut etiam pleræque nationes. Nec cuiquam temere dabatur oſculum, ne ſponſo quidem; niſi ſemel tantum, confirmandorum ſponſaliorum cauſa. Sic enim *Alexander Nov. de ſponſ* ait, *Confirmari ſponſalia data arrha, & oſculo.* Proinde jus oſculi quod erat argumentum magnum pudicitiæ veterum, jus augebat ſponſaliorum; & quæ præbuerat oſculum, erat quaſi uxor, vel plus quam ſponſa. Imo uxorem aut maritum oſculo tantum putari. *Quintilianus* dicebat *Declam.* 370. Et ex eo recte notavit *Cujac.* in *Recitat. Solemn. ad Tit. Cod. ſi rector Provinc. vel ad eum pertinentes.* De oſculo luxurioſo hoc intelligendum Latinis *Suavium* nuncupato, quod non abſque ſuavitate, & gratiâ amator amicæ ardenter infigit, ut labella labellis ferruminentur: quod Venus

Quinta parte ſui Nectaris imbuit.

Quod libidinis eſt ſuſcitabulum, atque ſubantis antiludium *Beroald. ad Apulej. Lib.* 2. Id vero quandoque non abſque molli labellorum morſu infigi ſolitum, ex poëtis abunde colligitur: qui in venereis deliciis id quoque numerant, labella inter ſuaviandum teneris morſiunculis leniter ſtringere, *Catullus*:

Quem baſiabis, cui labella mordebis?

Horatius Lib. 1. *Carm Ode* 13.

> ——— *ſive puer furens*
> *Impreſſit memorem dente labris notam.*

Et *Plautus Pſeudolo*:

> *Joci ludus, ſermo ſuavis, ſuaviatis*
> *Compreſſiones arctæ amantum compares*
> *Teneris labellis molles morſiunculæ.* &c.

Itaque Flora meretrix cui cum Cn. Pompejo ſtupri conſuetudo fuerat, ita eum commendabat, quod nunquam potuiſſet ab eo non morſa diſcedere. De hoc oſculi genere forſan exaudiri debet Canon, quo Monachis quos puriſſimos eſſe decet, omnino interdictum legimus, ne feminas oſculentur, *Cap. Monachi. de Conſecrat. Diſt.* 4. Inter adulterii enim proœmia etiam oſcula enumerantur vulgari illo verſiculo:

Viſus & alloquium, tactus, poſt oſcula factum.

Qui verſus ab *Accurſio* refertur in *l. quod ait.* 23. *ff. ad leg. Iul. de adulter.* Sicuti enim percuſſio, præparatorium eſt homicidii, ita & colloquium, & amplexus & oſcula, libidinis quaſi quædam anticœnia eſſe *Angelus* putavit in *l.* 2. *col. fin. ff. de privat. delict.* Unde rythmus ille ab *Hoſtienſi* uſurpatus in *Summa Decretal. Tit. de eo qui cogn. conſ. Uxor ſuæ* §. 1.

Ni fugitas tactus vix evitabitur actus.

Unde quoque P. Mænius filiæ mandabat ut non tantum virginitatem illibatam marito, ſed & oſcula ad virum ſincera perferret *Joh. Nævis.* in *Sylva Nuptial. Lib.* 4. *n.* 76 *& ſeqq.* Non tamen novam nuptam illam imitata, quæ os quidem quo ipſo nuptiarum die fidem integritatis & pudicitiæ nequaquam violandæ ſponſo promiſerat, ab oſculo ſollicitantis amici illibatum eſſe ſervandum exiſtimabat, nihil peccatura ſcilicet, quantumvis ceterarum corporis partium ſive membrorum copiam amanti faceret, ut eſt apud *Stephanum Guaſſum de Converſat. Civ. Lib.* 4. Oſculo enim pudicitiam mulieris delibari veteres crediderunt. Hinc *Ovidius*:

> *Oſcula qui ſumpſit, ſi non & cetera ſumpſit*
> *Hæc quoque quæ data ſunt perdere dignus erat.*

Ubi obiter notandum ſæpius *Ovidium*, ipſum actum venereum eo vocabulo *Cetera*, involvere, & exprimere, uti etiam *Amor. Lib.* 1. *Eleg.* 5.

Cetera quis neſcit? ———

Et in *Epiſt. Leandri Heroni*:

> *Cetera nox, & nos, & turris conſcia novit.*

Quod autem apud eundem illum Poëtam Paris in *Epiſt. ad Helenam* dicit:

Si reddenda forem, aliquid tamen ante tuliſſem,
Nec Venus ex toto noſtra fuiſſet iners.
Vel mihi virginitas eſſet libata vel illud
Quod poterat ſalva virginitate rapi.

Forte de oſculo intelligendum, & quidem parum pudico, de quo ſupra diximus: quod Græci, & ex his *Ariſtophanes* ob mutuam fortaſſis, & alternatam linguarum inſertionem *καταγλώττισμα*, Latini columbarum oſculum nominarunt: niſi quis illam audaciſſimi raptoris proterviam de inverecunda membri muliebris attrectatione accipiendam exiſtimet. In tanto autem quondam pretio erat pudicitia, & virginitas, ut ſi qua oſculum præbuiſſet, impudica haberetur, unde oſculum ſponſo datum indicium, & quaſi certa futuri conjugii & concubitus ſpes erat: ideoque licet regulariter nuptiis non ſecutis reſolvebatur propter nuptias donatio, *l.* 15. *C. de nupt.* Tamen ſi oſculo interveniente, à ſponſo ſponſæ donatum eſſet, dimidiam rerum donatarum partem lucrabatur, etiamſi ante nuptias ſponſum mori contigerit *l.* 16. *C. de nupt. l.* 52. *Tauri.* & ibi *Gomez n.* 3. Sed quemadmodum in primitiva Eccleſia pacis & charitatis oſcula inter Chriſtianos. libera, atque uſitatiſſima fuere *Paulus* Apoſtolus in *Epiſt. ad Corinth.* 1. *Cap.* 16. *Vers.* 20. Et *Epiſt. ad Corinth.* 2. *Cap.* 13. *Vers.* 12. Item *Epiſt. ad Roman. Cap.* 16. *Vers.* 16. Et ibi *Calvin.* Item *Petrus Epiſt.* 1. *Cap.* 5. *Verſ.* 14. Ita & hodie vulgaria ſunt amicitiæ atque ſalutationis indicia, præſertim inter juvenes ac puellas, aut eos qui longo tempore abſentes fuerint, aut futuri ſunt; nec in tanto, ut olim, pretio & exiſtimatione ſunt, ſed nullius momenti oſcula hodierna cenſentur. Atque ita elegans illa puella apud *Theocritum* oſculo accepto inſidiantem ſibi amatorem affatur:

Ne Satyriſce tume, rem ajunt eſſe oſcula inanem,
Et facie abluta tolluntur & oſcula ſputo.

L.

Æſtate me laceſſis, cum bruma eſt ſiles:
Mori contractam cum te cogunt frigora,
Me copioſa recipit incolumem domus.
Satis profecto retudi ſuperbiam.
Fabella talis hominum diſcernit notas
Eorum qui ſe falſis ornant laudibus,
Et quorum virtus exhibet ſolidum decus.

Laceſſis] Irritas, provocas, uti hoſtes in bello, uti apud ICtum. in *l.* 19. §. 1. *ff. de captiv. Cum convenit ne invicem ſe laceſſant.* Aliud eſt cum ſignificat famam & exiſtimationem alicujus inſectari & ſugillare, ſic apud Imperatorem in *l. un. C. ſi quis Imper. maledixer. Petulanti maledicto nomina noſtra crediderit laceſſenda.* Et *Laceſſere famam l.* 38 §. *liberto. ff. ad leg. jul. de adult. Si laceſſatur fama, l.* 1. §. *item. ff. de injur.* L.

Mori contractam] Muſcæ vita breviſſima. *Lucian: Καὶ μέντοι ὠκύμορος ἐστὶ, πάνυ γὰρ εἰς στενὸν ὁ βίος αὐτῆς συμμέτρηται* *Rigalt.* Dicit *Contractam*, quaſi inertem, & inhabilem factam ad volandum à frigore. Imitatio *Virgilij*, ex *Lib.* 4. *Georgic.* Ubi de apibus:

Ignavaque fame, & contracto frigore pigra.

Quanquam cum hic ſit *Contractum frigus* dictum, ut *Contractus morbus*, quem contrahimus, cum eo afficimur, plane cenſeam, non *Contractam*, ſed *Contracta* noſtrum ſcripſiſſe. Non enim dubito, quin reſpexerit dictum *Virgilij* locum. *Scheffer.*

 Copioſa]

Copioſa] Omni rerum copia inſtructa. *Scheffer.* Nam, ut ait Sapiens, *Proverb. Cap.* 6. *Verſ.* 8. *Formica panem ſibi comparat æſtate, & cibum ſuum per meſſem congregat.* L.

Talis] Id eſt hæc. *Scheffer.*

Notas] Signa, indicia, characteres. *Scheffer.*

FABULA

FABULA VIGESIMA QUARTA.

POETA.

Quantum valerent inter homines literæ,
Dixi ſuperius: quantus nunc illis honos
A ſuperis ſit tributus, tradam memoriæ.
Simonides, idem ille de quo retuli,
Victoris laudem cuidam picte ut ſcriberet,
Certo conduxit pretio: ſecretum petit:

Valerent] Id eſt, in quo pretio & honore eſſent. Sic *Valere res* dicitur in *l. 2. C. Commun. divid.* Et *Quatenus res valet l. 55. ff. de donat. inter vir. & uxor.* Item *Pluris quam res valet, l. 17. ff. de act. empt.* L.

Simonides, idem ille de quo] Hiſtoria hæc lucem capiet ex *Ciceronis Lib. 2. de Orat. p. 251.* Ubi prolixe narratur. *Nevel.*

Victoris laudem] Talem, qualis victoribus tribui ſolet, qui viciſſent in ſpectaculo ſolenni, & reperiuntur plures apud *Pindarum* poëtam. *Scheffer.*

Cuidam] Scopas is eſt. Cujus familiæ meminit *Theocrit. Idyll. 17. Nevelet.*

Picte] Id eſt, Ornate, ſplendide, ποικίλως. Sic pingere pro ornare ſupra quoque uſurpabat *Lib. 2. Fab. 2.* Quod enim *Colero* videbatur. legendum *ficte*, non probo. Quamvis ille defendat hoc argumento, quod fingere poëtarum ſit proprium: & quia apud *Nonium*: *Populum ſalute, & fictis verſibus Lucilius, quibus*

X 4 poteſt

poteſt impertit. Malim quoque hic pro *Victoris* legere *Victori*; Nomen & Scopas fuit, homini fortunato, & nobili Cranone in Theſſalia. *Rittersh.* Melius autem legitur *Pyctæ*, ideſt, pugili abecedariis notum. *Rigalt* Peſſime in editione *Rittershuſii*, *Picte*, pro, *Ornate*, inquit, ſed aliud agebat. Ceterum hæc hiſtoria fuſe, & κατὰ πλάτος à *Quintiliano* narratur *Lib.* 11 *Cap.* 2. Operæ pretium erit legere. Ibi pro *Oranone*, reſtitue *Cranone*, in Theſſalia enim Cranon. *Fab.*

Conduxit] Velut redemptor quidam operis, quem ICti. vocant, unde mox ſequitur: *Opus adprobavit*: quod genus loquendi ex uſu Juris mutuatus eſt *Phædrus*, ut & alia quædam. Vide *l.* 24. *ſi in lege. in pr. l* 36. *opus* & *l. ſeq ff. locat.* Et *Briſſon Lib de formul. Rittersh.* Legendum *Condixit*, nec te moveat *Rittershuſii* editio, in qua ſcriptum *Conduxit*, quod & in Notis expoſitum ab eo eſt: nam corruptum codicem ſequebatur. *Rittershuſius. Fab.* Et ſignificat *Condicere*, promittere petenti *Cic.* 1. *Epiſt. Fam. Nam cum mihi condixiſſet, cœnavit apud me. Scheffer.*

Certo pretio] Optime *Rittershuſius*; *Velut redemptr quidam Operis.* &c. Quod ſcilicet certo pretio conduxerat. *Redimere* enim paſſim in jure dicuntur, qui quid à fiſco vel privato conduxerunt. *Cicero in Bruto: Liberi ſocietatis ejus, quæ Picarias de P. Cornelio, & L. Mummio Cenſoribus redemiſſet.* Idem in *Epiſt. ad Q. Fratrem*; *Publicis male redemptis.* Ita *Redemptores pontis*, in *l.* 60. §. *penult. ff. locat.* Et *Redemptores vectigalium*, *l.* 8. §. *non alios. ff. de vacat muner.* Qui & *Conductores vectigalium fiſci* vocantur, *l. ſemper.* §. *conductores. ff. de jure immun.* Unde *Feſtus*: *Redemptores proprie atque antiqua conſuetudine dicebantur, qui cum aliquid publice faciendum, aut præbendum conduxerant effecerantque, tum demum pecunias accipiebant. Nam antiquitus emere pro accipere ponebatur. At ii nunc dicuntur redemptores, qui conduxerunt præbendum utendumve.* Et *Redemptor* in *l.* 1. *ff. in quib. cauſ. pign vel hyp.* Et *l.* 15. *ff. de publican.* Qui cretæ lotorias redemerat. Item *Redemptores operum*, qui opera facienda conduxerunt, *l.* 27. §. *eos qui. ff. de uſur. l.* 2. §. *conductore. l. ult. ff. de adminiſtr. rer. ad civit. pert. l.* 2. *ff. de operib. publ.* Et ita verbum hoc interpretandum apud *Martialem Epigr. Lib.* 14.

Puncta notis ilex, & acuta cuſpide clauſa
Sæpe redemptoris prodere furta ſolet.

Et *Tacit. Lib.* 17. *Architecto, & redemptoribus Arat. Ed.* 1. *Lib.* 3. Græcis Ἐργολάβοι dicuntur. Sic *Redemptor ſylvæ*, qui ſylvam conduxit, *l.* 29. *ff. locat.* Sed & quemcunque operis faciendi conductorem hoc nomine appellant, *l.* 51. §. *ult. l.* 6. §. *lege dicta. ff. locat. l.* 17. §. *penult. ff. de uſur. l.* 40. *ff. de rei vindic. l.* 23. §. 1. *ff. de reb. auctor. jud. poßid. l.* 1. *ff. quib. caus. pign. vel hyp. l.* 33. §. *qui ædem. ff. locat. l.* 38. *in fin. ff. de verb. oblig.* Item *Redimere hordeum inferendum annonæ*, *l.* 14. *C. de loc. & cond.* Et generaliter quemadmodum *Feſtus Lib.* 16. ſcribit, *Qui quid conduxere præbendum, utendumque redemptores vocantur.* Inde illud in *l.* 12. §. *ult. ff. de uſu & habit. Si veſtimenta texenda redemerit.* Et *Redempturis faciendis præpoſiti* dicuntur in *l.* 5. *ff. de inſtitor. act.* Qui ad operum rerumque aliarum conductiones præponuntur. Sic etiam *Redemptor*, & locator opponuntur *l.* 60. §. *lege. ff. locat l. ult. ff. ſi menſ. fals. mod. l.* 98. §. *ult. ff. de verb. obl.* Horat. *Lib.* 3. *Carm. Ode* 1.

——— *huc frequens*
Cæmenta demittit redemptor cum familis, dominuſque terræ
Faſtidioſus. ———

Et *Lib* 2. *Epiſt.* 2.

Feſtinat calidus mulis, gerulisque redemptor.

L.

Secretum petit] Quia ut *Ovidius* ait:

Carmina ſeceſſum ſcribentis, & otia quærunt.

Unde nos ad Emblema de paſſere ſolitario, in 3. *Cent. Joachimi Camerarii* V. Cl. ſic faciebamus:

Seceſſus præclarum aliquid meditantibus aptus.
Namque boni in ſtrepitu nil peperiſſe queas

Alludit eodem & *Martialis. Rittersh.* Vide quæ ſcripſi in *de Stylo Cap.* 13. *Scheffer.*

Exigua

Exigua cum frenaret materia impetum,
Uſus Poëta moris eſt licentia,
Atque interpoſuit gemina Ledæ ſidera,
Auctoritatem ſimilis referens gloriæ.

Exigua cum frenaret materia] Cohiberet materia, propter ſuam exiguitatem, ut libero impetu non poſſet vagari, ſicut alias erat ſuetus in argumento amplo. *Cic. Verr. 5. Ejus animum conſcientia ſceleris frenabat. Scheffer.*

Poëtæ moris] Qui ille mos eſt de quo dicit? Præceptum hic ſecutus eſt Simonides illud, quod inculcat *Ariſtoteles* in *Topicis*: ut ſi materia nobis inanior, aut ſterilior obtigeret, illuc orationem deducamus, ubi abundare, & à propoſito digredientes velut in campo libere excurrere, atque exultare poſſimus. Quod & *Pindarum* ſæpe factitaſſe videmus, & *Horatium* aliquando. Eundem poëtarum morem ornandi cauſa uſurpatum à Simonide fuiſſe, etiam *Cicero* indicat. Ex illo enim ſumpta eſt hæc narratio *Lib. 2. de Oratore.* Sed non parum eam locupletavit, & exornavit *Phædrus*, ut lectorem docebit collatio. Quanquam illud omiſit, quod tradit *Cicero* Simonidem hac occaſione artem inveniſſe memoriæ & ex eo quod meminiſſet quo eorum quiſque loco cubuiſſet, demonſtratorem uniuſcujuſque ſepeliendi fuiſſe, cum alii neque Scopam, neque ceteros convivas cœnaculi ruina oppreſſos, atque obtritos, ullo modo internoſcere potuiſſent. Vide & *Valer. Max. Lib. 1 Cap. 8.* De Miraculis. *Rittersh.*

Materia] Intelligit ſubjectum carminis. *Materia* enim & hac ſignificatione pro ſubjecto ſumitur. Sic *Materia communionis, l. 77. §. dulciſſimis. ff. de legat. 2. Materia litis inſtaurandæ, l. 20. ff. de tutel. & ration. diſtrah.* Et *Materiam ſeditionis præbere, l. 3. ff. de oper. publ.* L.

Impetum] Studium, ardorem, & effervеſcentem animi motum ac calorem ſignificat, de quo infra *Lib. 5. princip.* Ubi *Poëta*:

——— *ad fabellam talis exempli feror.*

L.

Interpoſuit] Inter ea, quæ proprie argumentum poſtulabat. *Scheffer.*

Ledæ ſidera] non cohærent hæc, ſed ſidera pertinet ad *Gemina*. Non enim erant Ledæ ſidera, ſed filii, qui ſimul fuerunt ſidera Gemini, itemque Caſtor & Pollux vocata. Vide *Manilium*, *Hyginum*, & alios. *Scheffer.* Caſtorem nempe intelligit & Pollucem Ledæ ex Iove filios qui cum ea in cygnum transformatus concubuit, ex quo congreſſu Leda duo peperiſſe ova dicitur, ex quorum altero nati ſunt Pollux & Helena, ex altero Caſtor, & Clytemneſtra. Unde Helena apud *Ovidium* in *Epiſtola ad Paridem*:

Dat mihi Leda Jovem Cygno decepta parentem.

Hinc illud in Jovem Epigramma, quod ex Græco ita reddidit *Natalis Comes Lib. 2. Mythologic. Cap. 1.*

Fit Taurus, Cygnus, Satyruſque, Aurumque ob amorem
Europæ, Ledes, Antiopæ Danaës.

L.

Auctoritatem] Hoc vult: retuliſſe Simonidem, quæ de ſimili Caſtoris, & Pollucis victoria memorantur, ac per comparationem iſtam cum hac victoria auctoritatem feciſſe majorem illi. *Scheffer.* In eandem Caſtoris & Pollucis laudem *Horat. Lib. 2. Epiſt. 1.*

Romulus, & Liber pater, & cum Caſtore Pollux
Poſt ingentia facta, Deorum in templa recepti.

L.

Opus adprobavit, ſed mercedis tertiam
Accepit partem; cum reliquam poſceret;

Illi, inquit, reddent, quorum ſunt laudes duæ.
Verum ut ne ira te dimiſſum ſentiam,
Ad cœnam mihi promitte; cognatos volo
Hodie invitare, quorum es in numero mihi.

Opus adprobavit] Id eſt, tam eleganter, tamque erudite ſcripſit, ut ei probaretur carmen, cujus cauſa ſcripſerat Simonides. *Fab.* Solemna verba, ſicut *Rittershuſius*, & *Briſſonius* obſervant. *Vitruv. Lib.* 9. *Cap.* 3. *Hiero coronam immani pretio locavit faciendam, & aurum ad ſacoma rependit redemptori. Is ad tempus opus manufactum ſubtiliter, regi adprobavit. Scheffer.*

Reliquam] Ut ſupra *Lib.* 1. *Fab.* 31. & *Lib.* 3. *Fab.* 3. *Rittersh.* Τετρασυλλάβως, ut ſupra oſtenſum. *Fab.*

Reddent] Optime, nec quicquam muto, remittit Simonidem ad eos, velut debitores ad ſolvendum paratos. *Scheffer.* Illudebat nempe Scopas Simonidem, qui ipſius laudem ſe ſcripturum redemerat, & de Caſtoris & Pollucis victoria multum interpoſuit, propterea dicit, quia nos tres carmine laudaſti ego tertiam mercedis promiſſæ partem exſolvo, duas alteras perſolvent illi,

——— *Quorum ſunt laudes duæ.*

Et ſane luculenter, & liberaliter admodum Poëtæ ſatisfecerunt Dii gratiſſimi, nam poſt narratum repentinum ædificii caſum, & convivarum oppreſſionem, inquit *Phædrus*:

——— *Numinum præſentiam*
Vati dediſſe vitam mercedis loco.

Vides quo pacto etiam juſta pœna & remuneratione Deus rependat hominum blaſphemias. L.

Verum ut ne] Illud *ut* eleganter abundare docet *Vlitius* in doctiſſimis ad *Cyneget.* Commentariis, ut in illo *Gratii. Vers.* 240. *Et tamen ut ne prima fruentem pignora fallant. Scheffer.*

Ad cœnam mihi promitte] Phraſis *Plautina* qua ille in *Menæchm.* & *Sticho* utitur. Aliud eſt condicere alicui ad cœnam vel cœnam condicere, vel etiam abſolute condicere alicui, apud eundem *Plautum Sticho. Ciceronem*, ac *Suetonium.* Promittit ad cœnam invitatus: condicit, qui prior, & ultro, ſeu invocatus denunciat, ſe apud alterum cœnaturum, quod non niſi familiariſſimi factitant. *Rittersh.*

Quorum (cognatorum) *es in numero mihi*] Quid ita, inquies? Quia cum olim alicui blandiebantur, patrem, fratrem, &c. vocabant. *Horat. Symmach.* & alii. Inde ille nugator adoleſcens apud *Terentium*, lenonem alloquens, & cupiens flectere, *Tu parens*, inquit. *Fab.*

Fraudatus quamvis, & dolens injuria,
Ne male dimiſſam gratiam corrumperet,
Promiſit: rediit hora dicta; recubuit.
Splendebat hilare poculis convivium:
Magno apparatu læta reſonabat domus.

Male dimiſſam] Illud *Male* refertur ad *Corrumperet.* Male corrumpere, eſt imprudenter, & cum ſuo detrimento corrumpere. Vehementius corrumpere, ut *Male multare, male odiſſe*, & ſimilia; *Dimittere*, eſt ut in illo *Ciceronis de Am. Eſt etiam quædam calamitas in amicitiis dimittendis nonnunquam neceſſaria. Scheffer.*

Corrumperet] Perderet, *Tacit.* 15. *Annal.* 71. *Veniam quam ab Imperatore acceperat, vanitate exitus corrupit*, pro *fecit ut nulla eſſet.* Sic multi alii: Senſus & ordo,

ordo, ne male corrumperet gratiam, ſi eam dimitteret, ac recuſaret oblatam. *Scheffer.*

Promiſit] Sic *Plin. Epiſt.* 15. *Lib.* 1. *Heus tu, promittis ad cœnam nec venis. Nevel.*

Rediit] Acceſſit, venit; ſcilicet per circulum venire ſolent. *Scheffer.*

Recubuit] Accubuit, *Horat.* 1. *Epiſt.* 5.

Si potes Archaicis conviva recumbere lectis.

Scheffer. Proprie de convivis, *Iuvenal. Sat.* 3. *Vers* 82.

——— *me prior ille*
Signabit, ſtultus toro meliore recumbet

Et *Sat.* 6. *Vers* 47.

Non habeat matrona, tibi quæ juncta recumbit.

Item *Sat.* 9. *Vers.* 106.

——— *taceant omnes, prope nemo recumbat.*

Poſita enim menſa convivæ duobus aut tribus lectis diſcumbentes epulabantur. Unde non ſolum lectos ipſos, ſed & locum, biclinium, & triclinium appellavere, ubi comedebant, à numero lectorum; κλίνη enim lectum ſignificat. L.

Poculis] Videtur utique in poculis maximus conviviorum ſplendor oſtentari ſolitus, ſic apud *Virgil. Lib.* 1. *Æneid.*

Crateras magnas ſtatuunt, & vina coronant.

L.

Apparatu] Vocabulum theatrale de apparatu ſcenico, veluti veſtibus & aulæis frequentius uſitatum *l.* 15. § *ſi veſtimentorum. ff. de uſufruct.* Sed & de inſtramento, quod in taberna ſervus habet uſurpatur, in *l.* 5. § *ſi præter. ff. de tributor. act.* L.

Reſonabat domus] Similem nobis apparatum & convivii reſonantis lætitiam deſcribit *Virgil. Lib.* 1. *Æneid. ſub. fin.*

Fit ſtrepitus tectis, vocemque per ampla volutant
Atria; dependent Lychni laquearibus aureis
Incenſi, & noctem flammis funalia vincunt.

L.

Repente cum duo juvenes ſparſi pulvere,
Sudore multo defluentes corpora,
Humanam ſupra formam, cuidam ſervulo
Mandant, ut ad ſe provocet Simonidem:
Illius intereſſe, ne faciat moram.

Sparſi pulvere, ſudore multo defluentes corpora] Sic de iiſdem geminis Pollucibus victoriam Romanorum à Perſe, Macedonum Rege reportatam nunciantibus cum loquuntur Hiſtorici, & alii auctores, ſudorem & pulverem, vel etiam pulverem cruoremque ipſis tribuunt. Vide *I. Annæi, ſive Flori Lib.* 2. *Tit. de Bell. Maced.* 2. *Symmach. Lib.* 1. *Epiſt.* 87. *Latin. Pacat. Drepan. Paneg. Valer. Max. Lib.* 1. *Cap. ult. Lactant. Lib.* 2. *Cap.* 8. *Rittersh.*

Defluentes corpora] Græciſmus, uti apud Poëtam:

Os humeroſque Deo ſimilis. ———

L.

Provocet] Vocet è convivio. *Plaut. in Pſeud. Herus ſi domi eſt tuus, quin provocas?* Similiter in *Bacch. Act.* 3. *Sc.* 3. *Scheffer.*

Ne faciat moram] Differat prodire foras. Nam *Moram facere*, eodem ſignificatu etiam differre ſignificat, *l.* 8. §. 1. *ff. de condict. furtiv. l. ult. ff. de recept. qui arbitr. recep. l.* 47. *& l.* 108. §. *ſi ſervus. ff. de legat.* 1. *l.* 23. §. *de illo. ff. de oblig. & act.* Sic *Moram facere in agendo*, *l.* 56. *ff. de jur. dot. In judicio accipiendo*, *l.* 26. §. *ſi is quem. ff. de noxal. act. Id, in quo creditor accipiendo moram fecit*, *l* 72. *ff. de ſolut. Moram facere in libertate præſtanda*, *l.*22.

l. 22. §. item ſi. ff. ad leg. Cornel. de falſ. Si moram fecerit in nomine reddendo poſſeſſor l. 17. ff. de rei vind. Si libertus moram in operis fecerit, l. 44. ff. de oper. libert. Si quis rogatus ancillam manumittere, moram fecerit, l. 53. ff. ff. de fidecommiſ. libert. Vides ergo eſſe locutionem ICtis. propriam. L.

Homo perturbatus excitat Simonidem.
Unum promorat vix pedem triclinio,
Ruina camaræ ſubito oppreſſit ceteros,
Nec ulli juvenes ſunt reperti ad januam.

Excitat Simonidem] Id eſt, foras evocat, quod paulo ante dixerat *Provocat.* Sic infra *Lib.* 5. *Fab.* 5. *Concitat,* pro convocat, citare, pro vocare etiam *Guntherus* noſter ſæpe utitur, ut, *In jus debere citari,* &c. *Rittersh. Sueton.* in *Auguſt. Cap.* 4. *Cum ſpectaculo ludorum gregarium militem in* 14. *ordinibus ſedentem, excitari per apparitorem juſſiſſet. Rigalt.* Sic *Fabius Lib.* 12. Ubi refert hanc Hiſtoriam: *Nuntio eſt excitatus. Scheffer.* Proprie; quaſi ſecure accumbentem ſubito, & nihil tale cogitantem alloquutus, non abſque perturbatione evocat. Atque ita uſurpatur cum rem jam oblivioni traditam, citra omnem exſpectationem reſuſcitamus, à dormientibus & ſomno, mutuato vocabulo. Sic *Excitari accuſatio* dicitur in *l.* 26. *ff. ad leg. jul. de adult.* Et *Excitari crimen ſopitum l.* 29. § 5. *ff. eod.* L.

Triclinio] A tribus lectis dictum fuit *Triclinium:* quo & vocabulo *Paulus* utitur in *l.* 19. *ff. de ſervit. præd. urban.* Et *Ulpianus* in *l.* 5. §. *ſi de me. ff commod.* Eoque locus & conclave ſignificatur, in quo convivio accepti diſcumbebant cœnando. Nam Veteres qui jacendo cœnabant (ut & Turcæ hodie etiamnum facere commemorantur) tres menſas convivio adhibebant, & totidem lectos, quos inter ſe contiguos ſternere ſolebant, *Johan. Coraſ Miſcel. Lib.* 6. *Cap.* 10. *n.* 4. & 5. Diſcubitorios ſcilicet, qui à numero in ipſis accubantium etiam *Triclinares* dicuntur; Nam aliis etiam lectis utebantur, quos cubicularios vocabant, in quibus dormiebant, & cubabant. De utroque genere ita *Lampridius*: *Hic ſolidò argento habuit lectos & Triclinares, & Cubicularios.* In ſingulis porro lectis diſcubitoriis terni videntur accubuiſſe, quod planum facit *Salluſtius*, cum ita ſcribit: *Igitur diſcubuere Sertorius inferior, in medio ſuper eum L. Fabius Hiſpanienſis Senator; ex proſcriptis, in ſummo Antonius, & infra ſcriba Sertorii Verſius, & alter ſcriba, Mecænas in imo, medius inter Tarquinium & Deatium.* Ubi hæ voces *Summus,* vel *Super,* & *Infra,* includunt medium, ut & in Naſiderii cœna, quam *Horat. Lib.* 2. *Sat.* 8. deſcribit. Ubi itidem novem convivæ commemorantur. Hinc *M. Varro* in *Satyra Menippæa,* quæ incipit: *Neſcis quid ſerus veſper vehat.* De apto convivarum numero diſſerens; dicit convivarum numerum incipere oportere à Gratiarum numero, & progredi ad Muſarum, id eſt, proficiſci à tribus, & conſiſtere in novem: ut cum pauciſſimi convivæ ſunt, non pauciores ſint quam tres: cum plurimi non plures quam novem, vide *Gell. Noct. Attic. Lib.* 13. *Cap.* 11. A triclinio autem *Veſtimenta triclinaria* denominata ſunt, quorum mentio fit in *l.* 20. *ff. de opt. leg.* quibus in triclinio utebantur. Sane priſcis temporibus in prima illa Veterum ætate, in qua ſumma erat continentia vitæ, ſumma durities, & ſeveritas, quæ qualibet ſeſſione facile contenta erat ad parce duriterque vivendum, hunc accumbendi morem in uſu non fuiſſe, multis teſtimoniis confirmari poteſt. Nam & Homer ait *Odyſſ.* 10.

Sedebamus edentes multas carnes, & vinum ſuave.

Et *Athen. Lib.* 8. *Deipnoſoph.* Scribit: *Neque mos erat antiquorum, ut reclinato corpore recumberent, ſed ut ſedentes comederent.* Et *Servius* ad illum *Virgilii* locum:

——— *hic ariete cæſo*
Perpetuis ſoliti patres conſidere menſis:

Majores

Majores enim noſtri, ait, *Sedentes epulabantur, quem morem habuerunt à Laconibus, & Cretenſibus, ut Varro docet* Lib. *de Pop. Rom.* Poſtea vero in majore luxuria, propter mollitiem, & ingentes delicias, quæſita eſt hæc mollis accubatio, poſt balnea, ad delicatius molliuſque epulandum, ut trunco corporis paululum inflexo in cubitum incumberent, & crura jacerent, aut porrecta, aut leviter inflexa. Unde *Horat.* Lib. I. *Carm. Ode* 27.

> *Et cubito remanet preſſo.*

Et alibi:

> *Languidus in cubitum jam ſe conviva reponet.*

Cujus accubationis typum & formam graphice depinxit & oculis ſubjecit *Lipſ.* Lib. I. *Saturnal. Serm. Cap.* 6. L.

Camaræ] Camara, ἀψὶς, ὑπόστεγον. *Nicet. Chon.* ἦν καμάρᾳ ὑπόστεγος. Vetus Gloſſ. *Fornex*, Camara; Vetus Interpres *Juvenalis Sat.* 14. *Mundentur parietes, vel camaræ.* Gloſſ. *Iſid.* MS. *Camara, teſtudo. Rigalt.* Ita *Feſtus: Camara, & camuri boves, à curvatione, ex Græco καμπῇ dicuntur. Scheffer.*

Ut eſt vulgatus ordo narratæ rei,
Omnes ſcierunt, Numinum præſentiam
Vati dediſſe vitam mercedis loco.

Scierunt] Pro *Sciverunt*, intellexerunt. Num potius eſt à *Sciſcere*, ut innuat; hanc certam, fixamque omnium ſententiam fuiſſe, ita cenſeo. *Scheffer.*

Numinum præſentiam] Caſtoris ſcilicet, & Pollucis, de quibus ſupra ſic dixit:

> *Atque interpoſuit gemina Ledæ ſidera.*

Notum eſt enim ex ovo Ledæ hos duos velut pullos excluſos eſſe. Unde *Horatius:*

> *Nec gemino bellum Trojanum orditur ab ovo.*

Hi ergo gemini laudatori ſuo gratam hanc vicem rependerunt, ut eum ab interitu, ac ruinæ oppreſſione eriperent incolumem. Sic alias quoque fructum pietatis retulit Simonides, quantumvis alioquin ob avaritiam male audiat. Cum enim ignotum quendam projectum mortuum vidiſſet, humaviſſetque commiſeratione, & humanitate ductus, & haberet in animo navem conſcendere: per quietem moneri ſibi viſus eſt, ne navigaret, ab eo quem ſepultura affecerat. Si navigaret, eum periturum naufragio. Itaque mutato conſilio rediit Simonides; perierunt ceteri qui tum navigarant: teſte *Cicer.* I. *de Divinat.* & *Valer. Max. Lib.* I. *Cap.* 7. Uſque adeo ne falſæ quidem religionis contemptus cuidam impune abit, nec ullum recte factum præmio ſuo caruit.

> Ἔστι δικαιοσύνης τε καὶ εὐσεβίης μέγ' ὄνειαρ.

Ut Muſæo ſuo canit *Orphæus:*

> Τοῖς δὲ κακῶς ῥέξασι δίκης τέλος οὐχὶ χρονιστόν.
> Οὐδ' ἀπεριφρίτητον, οὐδ' εἰ Διὸς ἔκγονοι εἶεν.
> Ἀλλ' αὐτῶν κεφαλῆσι καὶ ἐν σφετέροισι τέκεσσιν
> Ἐλεῖται. καὶ πῆμα δόμοις ἐπὶ πήμασι βαίνει.

Ut habet Oraculum Sybaritis redditum, apud *Ælianum* Lib. 3. hujus ſententiæ:

> *Improba facta manet ſua pœna; nec hanc mora tollit,*
> *Nec patet effugium, quamvis Jovis inclita proles*
> *Sint qui peccarint: ſed pœna ſupra caput aſtrat,*
> *Perſequiturque domum, & noxam excipit altera noxa.*

Prioris regulæ exemplum præbet Simonides; poſterioris Scopas cum ſuis. *Rittersh.* Quemadmodum autem hic *Phædrus*, Poëtam in Deorum præſidio, ita & ſe Muſarum tutela ſecurum fore quocunque ierit, dixit *Horat. Lib.* 3. *Carm. Ode* 4. Ad quod elegantiſſimum Lyrici Poëtæ carmen lectorem remitto. L.

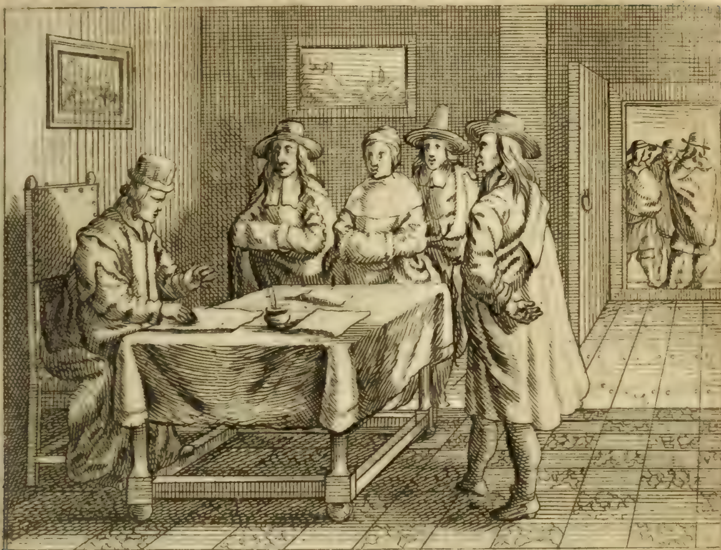
Numinum] Deorum. *Numen*, ut ait *Feſtus: Quaſi nutus Dei ac poteſtas* dicitur. Sic *Perquam timidi metu divini numinis uſque ad ſuperſtitionem, l.* 8. §. 1. *ff. de condit. inſtitut.*

inſtitut. Reſpectu divini numinis ita jurat, l. 33. ff. de jurejur. Numinis autem nomen paſſim Imperatores in ſuis reſcriptis, & conſtitutionibus ſibi adrogant, quo loquendi genere ſæpe eis blanditur *Symmachus*, veluti *Epiſt. 12. Lib. 10. Olim me, ut res indicat, cogitationes numinis veſtri ſecundo favore reſpiciunt.* Et *Epiſt. 23.* Ejuſdem Libri, *Mihi ſummus eſt fructus felicitatis, ut coram veſtrum Numen advenerer.* Item *Epiſt. 32. Oraculo Numinis veſtri.* Et *Epiſt. 35.* & 41. *Sacri Numinis veſtri Oraculum.* Et *Epiſt. 40. Veſtri Numinis veneror ſanctiones.* Similia his exempla extant *Epiſt. 27. 30. 52. 53. 55. 57.* & 58. Ejuſdem Libri, quod *Proſper* ridet *Lib. de promiſſ. & prædict. Cap. 7.* L.

Mercedis loco] Id eſt, pro mercede, locutio elegans Sic *Parentis loco ſum ſororis pronepti, l. 39. ff de rit. nupt. Aviæ loco eſt, l. 23. ff. de adopt. Matris loco ſunt ſocrus & noverca, §. ſocrum quoque. Inſt. de nupt. Nurus loco eſt, l. 14. ff. de rit nupt. Adoptare nepotis loco l. 37. ff. de adopt. Loco liberorum haberi, l. 1. C. de teſtam.* Sic & *Abſentis loco eſt, l. 124. §. ult. ff. de reg. jur. l. 17. §. ait prætor. ff. de injur. Domini loco habetur hæreditas, l. 15. ff. de interrog. in jur. fac. Hæc verba non tantum pactionis loco accipiuntur, l. 7. §. quod fere. ff. de pact.* Id eſt, vice, ſeu pro pactione. L.

IDEM

IDEM POETA.

Superſunt mihi quæ ſcribam, ſed parco ſciens,
Primum, eſſe ne tibi videar moleſtior,
Deſtringit quem multarum rerum varietas:
Dein, ſi quis eadem forte conari velit
Habere ut poſſit aliquid operis reſidui;
Quamvis materiæ tanta abundet copia
Labori faber ut deſit, non fabro labor.

P*Arco*] Scilicet ſcribere. Quomodo *Virgilius Lib.* 3. *Æneid.*

Parce pias ſcelerare manus. ——

Scheffer. Ita & *Lucan. Lib.* 10. *Vers.* 395.

—— *tu parce morari.*

Et *Horat. Carm. Lib.* 3. *Ode* 8.

Parce privatus nimium cavere. ——

L.

Deſtringit] Diſtrahit, ut *Deſtringi in plures adverſarios*, *l.* 27. §. *ult. ff. de pecul.* ex qua delibata eſt *l.* 2. *ff. de exercit. act.* ut ex utriuſque inſcriptione apparet. Sic & *Deſtringi judicio*, *l.* 20. *ff. judic. ſolv.* *l.* 20. *ff. de procurator. Deſtringi multitudine rerum*, id eſt, impediri, *l.* 25. *ff ex quib. cauſ. maj. Non eſſe deſtringendum pupillum l. ult. ff. rem pupill. ſalv. fer.* Et ita quibuſdam videtur legendum in *l.* 3. *ff. de aliment. vel cibar. leg. Ne à ſingulis heredibus minutatim alimenta petentes deſtringantur. Deſtringi neceſſario aliis locis*, *l.* 1. *ff. de eo quod cert. loc. Deſtrictò variis præſidum occupationibus, vel etiam civilium officiorum neceſſitatibus*, *l.* 15. §.

qui

qui poſt. ff. ad Sc. Turpil. L.

Operis reſidui] Sic *Reſiduum tempus* dicitur in *l.* 28. §. *alumni. ff. de ann. legat. Reſiduæ ſummæ*, in *l.* 7. §. *idem ſolent. ff. de adminiſtr. & per. tut.* Et *Reſidua quantitas*, *l.* 1. *ff. qui pot. in pign. l.* 8. *C. de fidejuſſor. l.ult. ff. in quib. cauſ. pign. vel hyp. tac. contrah.* Sic *Reſiduæ portiones*, *l.* 3. *C. de teſtam. mil. Reſiduum legatum l.* 24. §. *proinde. ff. de fideic. libert. Reſiduum pretium*, *l.* 14. *C. de evict.* Item *Reſidua pars l.* 13. §. 1. *ff. de acceptilat. Reſiduæ* autem *pecuniæ* quæ dicantur vide *l.* 4. §. *lege Julia.* & *l.* 9. *ff. ad leg. jul. pecul.* In quibus crimen commiſſum *lege Julia* vindicatur, quæ inde *de Reſiduis* vocatur. Sic & apud *Liv. Lib.* 3. *Bell. Maced.* verbum hoc exaudiendum eſt. *Omnibus*, ait, *reſiduis pecuniis exactis, tributo privatis remiſſo. Cic.* 2. *Orat. de lege Agr. Quid relatum quid reſiduum ſit.* Idem *pro Cluent. Nuper apud C. Orchinium collegam meum locus à judicibus Fauſto Syllæ de pecuniis reſiduis non eſt conſtitutus.* L.

Abundet] Ut in illo *Virgilii Georgic.* 3.

Rurſus abundabat fluidus liquor. ——— *Scheffer.*

Brevitatis noſtræ præmium ut reddas, peto,
Quod es pollicitus; Exhibe vocis fidem.
Nam vita morti propior eſt cotidie;
Et hoc minus veniet ad me muneris,
Quo plus conſumet temporis dilatio.
Si cito rem perages, uſus fiet longior:
Fruar diutius ſi celerius cœpero.

Brevitatis noſtræ præmium] Grata enim ſemper eſt breviloquentia, & verborum prolixitus à jure reſpuitur, *l.* 39. §. 1. *C. de appellat.* L.

Exhibe vocis fidem] *Petron. Sat. Quæſo*, inquit, *Eumolpi, fidem memoriæ tuæ appello. Plin. Epiſt.* 14. *Lib.* 3. *Immobilis & extentus fidem peractæ mortis implevit.* Ipſe ſupra:

Ut adjuvaret jurisjurandi fidem.

Rigalt. Præſta, inquit, Noſter, ipſo opere, quod voce ac ſermone promiſiſti. Ita exhibere fidem uſurpavit *Columella Lib.* 11. *Cap.* 1. *Inſpiciendus erit villicus, an etiam domino fidem, ac benevolentiam exhibeat. Scheffer.* Nam & in jure exhibere præſtare ſignificat, veluti; *Exhibere cuſtodiam l.* 19. *C. de pignor. Diligentiam. l.* 2. §. *ult. ff. de peric. & comm. rei vend. Negligentiam, l.* 10. *ff. de compenſat.* Sic *Exhiberi culpa*, id eſt, præſtari, *l.* 3. §. *nunc videndum. ff. commod.* Et in noſtram ſignificationem *Exhibere fidem l.* 47. *ff. de bon. libert. l.* 1. §. *in honorariis. ff. de var. & extraord. cognit. l.* 28. *ff. de tutel. l.* 23. & 25. *C. fam. erciſc. l.* 6. *C. commun. utriuſque judic. l.* 7. *C. de rer. permut. l.* 2. *C. de dot. promiſſ. l.* 1. *C. ad leg. Falcid. Non exhibita fide l.* 1. §. *ult. ff. de præſcript. verb.* L.

Vita morti propior eſt cotidie] Hanc ſententiam eleganti comparatione illuſtravit poëta quidam recentior.

Velut ſecundo vecta navis flumine
Senſim propinquat littori: ſic indies
Vivendo morti appellimur propinquius.

Rittersh. Nam ut eſt apud *Phocylidem*: ὁ βίος τροχὸς. *Vita rota.* Et *Horatium*, *Fugaces labuntur anni.* Unde *Perſius*:

Vive memor lethi,
——— *fugit hora, hoc quod loquor inde eſt.*

Ita *Sen. Epiſt.* 24. *Quotidie morimur, quotidie enim demitur aliqua pars vitæ, & tunc quoque cum creſcimus, vita decreſcit. Infantiam amiſimus, deinde pueritiam, deinde adoleſcentiam uſque ad heſternum quicquid tranſit temporis perit, hunc ipſum, quem agimus diem cum morte dividimus.*

In quam ſententiam plurima in Veterum monumentis reperias. L.

Veniet ad me] *Sueton.* compoſito pervenire uſus eſt, hoc ſenſu *Aug. Cap.* 101. *Nec plus perventurum ad hæredes ſuos profeſſus eſt.* Et ſic edidit *Urſinus* hoc loco, quod nec *Heinſio* diſplicet. *Scheffer.*

Temporis] Reſpicit præcedens *Plus*, diciturque ut ſupra *Minus muneris*. *Scheffer.*

Si celerius cæpero] Scilicet frui, an *Cepero* id eſt, accepero, ſcilicet munus promiſſum? *Rittersh.*

Languentis ævi dum ſunt aliquæ reliquiæ,
Auxilio locus eſt: olim ſenio debilem
Fruſtra adjuvare bonitas nitetur tua,
Cum jam deſierit eſſe beneficium utile,
Et mors vicina flagitabit debitum:
Stultum admovere tibi preces exiſtima,
Proclivis ultro cum ſit miſericordia.

Languentis] Deficientis. Sic *Langueſcere* in *l.* 22. *ff. ad Sc. Silan. Dum languet libertus l.* 34. *ff de oper. libert.* Unde *Languor animi, l.* 44. §. *eum qui. ff. de uſurpat.* *Languor*, enim, ait, *Non. Marcell. eſt torpor, & deſidia, item diſſolutio & defectio.* Hinc *Languorem ſimulare. l.* 6. §. *exploratores. ff. de re milit.* Et *Languore ſuo, ſuorumque adprehenſus, l.* 26. §. *non omnia. ff. mandat.* L.

Deſierit eſſe beneficium utile] Atque ita hoc etiam apud ICtos. effertur; uti: *Deſinere eſſe ager, l.* 7. §. *quod ſi toto. ff. de acquir. rer. dom.* *Deſinere eſſe in rebus humanis l.* 8. *ff. de condict. furtiv. l.* 24. *ff. famil. erciſc. l* 3. *ff. de condict. tritic.* *Deſinere eſſe inter homines, l.* 57. *ff. de legat.* 2. Sic & *Deſinere eſſe arbiter, l.* 19. §. *ult.* & *l.* 21. *ff. de recept. qui arbitr. recep.* *Civis, l.* 5. §. *ult. ff. de captiv. l.* 16. §. *municeps. l.* 23. *ff. ad municip.* *Civitas, l* 21. *ff. quib. mod. uſusfr amit.* *Compos mentis, l.* 24. §. *ult. ff. de oblig. & act.* *Decurio, l.* 9. §. *iſtæ. ff. de pæn.* *Dominus, l.* 7. §. *Cum in ſuo. ff. de acquir. rer. dom. l.* 66. §. 1. *ff. de legat.* 2. *l.* 24. *ff. de aq. & aquæ pluv. arc. l.* 1. §. *ſive. ff. ſi quadr. pauper. fec. dic. l.* 2. *ff. de noxal. act.* Similiter *Deſinere pertinere, l.* 96 *ff. de condit. & demonſtr.* *Deſinere poſſidere, l.* 1. § *ſane.* & *l.* 6. §. *non ſimpliciter. ff. ſi quis omiſſ. cauſ. teſtam. l.* 12. §. *facti. ff. de captiv. l.* 3. *ff. uſufruct. quemadm. cav. l.* 25. §. *ult. ff. de liber. cauſ. l.* 3. §. *Labeo.* & *l.* 17. §. *ult. ff. de acquir. poſſeſ.* *Deſinere vi poſſidere, l.* 5. §. *Julianus. ff. de precar.* *Dolo deſinere poſſidere, l.* 1. *C. depoſ.* *Deſinere poſſidere ſine dolo, l.* 17. *ff. de except. rei jud. l.* 4. §. 1. *ff. de alien. judic. mut.* Et quæ plura ejuſdem locutionis exempla in jure reperiuntur. L.

Utile] Scilicet mihi tale quo poſſim uti propter vitæ brevitatem. *Scheffer.*

Mors vicina flagitabit debitum] *Cic.* 14. *Philip. Debita mors naturæ reddita. Horat.* in *Art.*

Debemur morti nos. ———

Tertull. de carne Chriſti Cap. 6. *Mutuum debitum eſt inter ſe nativitati, cum mortalitate.* Vet. Inſcript. Claromont. quam integram una cum aliis nec paucis Arverniæ monumentis publico debet *Jo. Savaro.* DEVETUM. NATURE. QUIDEM. COMPLEVEMUS. OMNIS. ET. CARNEM. FRAGELEUMEDA. TER. :::: A. SUM. T. &c. Vide Epitaphium Juliæ Secundæ filiæ Corneliæ Tychæ uxori, *Lib.* 3. *Epigr. Vet. Pag.* 129. *Rigalt.* Nam ut Hercules ait apud *Euripidem Alceſtide*:

Βροτοῖς ἅπασι κατθανεῖν ὀφείλεται.

Debitum ergo dicit vitam, quæ data eſt utenda:

——— *data eſt ſine fœnore nobis*
Mutua, nec grato perſolvenda die.

Ut ait, Pedo in Elegia de Morte Druſi. *Artemidorus* quoque in *Onirocrit. Lib.* 3. *Cap.* 41. Debitum ex mutuo, & vitam facit ἀνάλογα. Δάνειον τῷ ζῆν τὸν αὐτὸν ἔχει λόγον, ὀφείλομεν γὰρ καὶ τὸ ζῆν τῇ τῶν ὅλων φύσει, ὡς καὶ τὸ δάνειον τῷ ἐγχειρίσαντι, ὅθεν ὁ δανειστὴς τοῖς νοσοῦσιν ἐφιστάμενος καὶ ἀπαιτῶν, κίνδυνον σημαίνει· λαμβάνων δέ τι καὶ θάνατον. Dixi, debitum ex mutuo; hoc enim eſt δάνειον: non autem quodvis debitum, ut *Cornarius* vertit. Δανειστὴς, & Latine Daniſta, eſt fœnerator. *Rittersh.* Sic *Plut. ad Apollon.* Μοιρίδιον χρέος εἶναι λέγεται τὸ ζῆν, ὡς ἀποδοθησόμενον ὃ ἐδανείσαντο ἡμῶν οἱ προπάτορες, dixit φύσεως ἀνάγκας. *Iſocrates* in *Panegyr.* Τὰ μὲν σώματα ταῖς τῆς φύσεως ἀνάγκαις ἀπέδοσαν *Nevel.* Nam ut ait *Horat. Lib.* 1. *Carm. Ode* 28.

——— Omnes una manet nox
Et calcanda ſemel via lethi.

Et *Ovid. Conſolat. ad Liviam:*

Fata manent omneis, omneis exſpectat avarus
Portitor, & turbæ vix ſatis una ratis
Tendimus huc omnes, metam properamus ad unam
Omnia ſub leges mors vocat atra ſuas.

Itemque *Sen. Herc. Fur. Act.* 1.

Certo vivunt ordine Parcæ,
Nulli juſſo ceſſare licet,
Nulli ſcriptum proferre diem.
Recipit populos urna citatos.

L.

Flagitabit] Inſtantius exiget, ac proprie de exactoribus uſurpatur. *Sueton. in Vitell.* *Tum fœneratorum, & ſtipulatorum, publicanorumque, qui unquam ſe aut Romæ debitum, aut in via portorium flagitaſſent, vix ulli pepercit.* Sed & *Flagitare ancillam* dixit ICtus. in *l.* 1. §. *item ſi quis. ff. de privat. delict.* Id eſt, appellare de ſtupro, inſtantius ejus pudicitiam inſectari. L.

Stultum] Me, nec ſatis rem, ut in ipſa eſt, conſiderantem. *Scheffer.*

Admovere] Ita ſupra, *Lib.* 3. *Fab.* 16. Quanquam hic potius moleſtiam illam reſpiciat ex continuis precibus. *Scheffer.*

Proclivis] Facilis. Ita *Cæſar. Lib.* 1. *de Bell. Civ.* *Quibus erat proclive tranare flumen, quod conſuetudo eorum omnium eſt, ut ſine viribus ad exercitum non eant.* L.

Sæpe impetravit veniam confeſſus reus;
Quanto innocenti juſtius debet dari?
Tuæ prius ſunt partes: aliorum dein:
Simili gyro venient aliorum vices.

Impetravit veniam confeſſus reus] Nam erranti medicina confeſſio eſt: atque ut ille ait: *Proximum ad innocentiam tenet locum verecunda peccati confeſſio.* Sed tamen, ut inquit Mimus:

Mala cauſa eſt, quæ requirit miſericordiam.

Rittersh. Atqui hic paſſivo ſenſu is innuitur, qui manifeſte talis eſt; de quo nemo dubitat, quin ſit reus. Quomodo & apud *Ciceronem* ideo confeſſa res, & manifeſta conjunguntur. *Ovid.* 2. *de Ponto* 2.

Non eſt confeſſi cauſa tuenda rei.

Scheffer. Et Idem *Metamorph. Lib.* 10. *Fab.* 9.

Numen confeſſis aliquod patet. ———

Et *Horat. Lib* 1. *Sat.* 3.

Qui ne tuberibus propriis offendat amicum
Poſtulat: ignoſcet verrucis illius: æquum eſt
Peccatis veniam poſcentem reddere rurſus.

Ita *Claudian. in Epigr. Satisfact.*

En adſum, & veniam confeſſus crimina poſco.

Atque optime in hanc Phædri ſententiam ait *Seneca* alicubi: *Ubi eſt confeſſio, ibi remiſſio.* Idemque *Epiſt.* 28. *Initium eſt ſalutis notitia peccati; egregie mihi hoc dixiſſe*

dixiſſe videtur Epicurus. Nam qui peccare ſe neſcit, corrigi non vult. Deprahendas te oportet antequam emendes. Quidam vitiis gloriantur. Tu exiſtimas aliquid de remedio cogitare, qui mala ſua virtutum loco numerant? Ideo quantum potes, te ipſe coargue, inquire in te: accuſatoris primum partibus fungere, deinde judicis, noviſſime deprecatoris. L.

Quanto innocenti juſtius debet dari] Hinc Scipio, & Antoninus dicebant, malle ſe unum civem ſervare quam mille hoſtes occidere *Capitolin. in Antonin.* Et ICtus. in *l. 5. pr. ff. de pæn. Satius eſſe impunitum relinqui facinus nocentis, quam innocentem damnare.* Exempla vide apud *Ciceronem pro Roſc. Amerin.* Et *Tiraquell. de pæn. cauſ. 59.* L.

Partes] Officii hujus, meæ innocentiæ præſtandi: quod ſi feceris, admonebuntur tuo hoc exemplo alii, ut & ipſi, ſuo quiſque tempore, ac loco, præſtent debitum officium, innocentiæque meæ ſuccurrant. Hic opinor ſenſus eſt, nec quicquam in verbis immutandum. *Scheffer.*

Aliorum vices] Nam, ut *Terentius* niſi fallor: *Omnium rerum viciſſitudo eſt.* L.

Decerne quod religio, quod patitur fides,
Et gratulari me fac judicio tuo.
Excedit animus quem propoſuit terminum;
Sed difficulter continetur ſpiritus,
Integritatis qui ſinceræ conſcius,
A noxiorum premitur inſolentiis.

Decerne] Poſtquam ſcilicet omnia, & totam rem examinaveris. Namque ita *Decernere* etiam in jure dicitur; cauſa cognita aliquid ſtatuere, Sic *Decernere Prætor* dicitur in *l. 17. ff. de uſur. l. 3. ff. de offic. Prætor. l. 15. §. ſi forte. ff. de damn. infect. l. 1. §. 1. ff. de jur. dot. l. 15. ff. de noxal. act.* Sed & *Decernere* etiam *principes* dicebantur, *l. 28. ff. de inoffic. teſtam. l. 25. §. quod autem. ff. de hered. petit. Quod Princeps cognoſcens decrevit, l. 1. ff. de conſtit. princip. § ſed & quod principi. Inſt. de jur. nat. gent. & civ. Decrevit Imperator, l. 11. §. Imperator. ff. ad leg. Falcid. Severus, l. 1. §. his vero. ff. de his quæ ut indign. auſer. Decretum eſt à Principibus, l. 1. ff. de bon. eor. qui ſub. tut.* Atque hinc *Decretum* dicitur, quod cauſa cognita ſtatuitur, pronunciatur, *l. 1. ff. de offic. adſeſſ.* Decretum enim cauſæ cognitionem deſiderat, ut apparet ex *l. 9. §. ubi decretum. ff. de offic. procons.* à quo credibile eſt avulſam eſſe *l. 71. ff. de reg. jur.* Licet inſcriptio in libri, unde ſumpta dicitur, numero variet. Sane *Theophilus ad Tit. Inſt. de jur. Nat. gent. & civ. Decretum* interpretatur: *Ἀπόφασιν βασιλέως μεταξὺ δύο μερῶν παρ' αὐτῷ δικαζομένων ἐκφερομένη.* Et *Paulus* tres Decretorum libros inſcripſerat, ſeu Imperialium ſententiarum in cognitionibus prolatarum. Unde fit ut *Decretum* pro Tribunali tantum, non etiam de plano interponi poſſit, *l. 7. in fin. ff. de confirm. tut. l. 3. § ſi cauſa. ff. de bonor. poſſeſſ.* Hinc & *Decreta* à Prætoribus Latine interponi debere, ait, *l. 48. ff. de re judicat.* L.

Judicio] Omiſſa præpoſitione *De*; fac me gaudere, ac gratulari mihi ipſi ob tam favorabilem tuam in cauſa mea ſententiam. Sic *gratulari affinitate alicujus*, & *celebritate diei* dixit *Cicero.* Et Declamator vetus in *Salluſt. Populus Romanus frequens adventu meo gratulatus eſt. Scheffer.*

Spiritus] Eleganter, in reſpectu ad illam vehementiam commotionis ob injuriam acceptam. Vult autem id ipſum, quod ait apud *Curtium* Philotas *Lib. 6. Cap. 10. Verba innocenti reperire facile eſt, modum verborum miſero tenere difficile. Scheffer.*

Integritatis qui ſinceræ conſcius] Alludit ad ſententiam verſus *Sophoclei:*

Ξὺν τῷ δικαίῳ γὰρ μέγ' ἔξεστι φρονεῖν.

Id eſt:

Nam juſta cauſa ſpiritum attolli jubet.

Eodemque ſenſu *Plautina* Alcumene ad Amphitruonem ſuum ait: *Quæ non deliquit, decet audacem eſſe, & confidenter pro ſe, & proterve loqui.* Et Pſeudolus: *Decet innocentem qui ſit, atque innoxius, ſervum ſuperbum eſſe apud herum potiſſimum. Rittersh.* Hinc *Curt. Lib.* 6. ait: *Verba innocenti reperire facile eſt.* Et ICtus in *l.* 14. §. 6. *ff. de bon. libert. Ignoſcendum eſſe ei qui voluit ſe ulciſci provocatus.* L.

A noxiorum premitur inſolentiis] Sejani ſcilicet, quem ſibi accuſatorem, teſtem ac judicem ſimul fuiſſe conquerebatur & ſupra *Lib.* 3. *prol. ad Eutych.* Quanta autem hujus Sejani potentia fuerit aliquamdiu in aula Tiberii Imperatoris, ut & dominationem captaverit, ac regnum ſibi parare cogitarit tandem, notum eſt ex *Joſepho Lib.* 18. *Antiquit. Judaic.* & ex *Tacito Lib.* 1. & 4. *Annal.* Ubi ejus προσωπογραφία. *Rittersh.* Noxios enim hic intelligit eos, qui nocere poſſunt, ſic ſupra poſuit innoxium. *Scheffer.* Vel etiam qui jam nocuerunt, quemadmodum *Noxius ſervus* dicitur, qui noxam commiſit aut nocuit, *l.* 7. *ff. ff. de noxal. act. Ut noxium ſervum agnoſcat, l.* 3. §. *ſi quis noxali. ff. ad exhib. Si noxios ſervos habuit, l.* 27. §. *Proculus. ff. ad leg. Aquil. Si quis quem eorum ſervum ſervamve qui ejus f. cinoris noxius erit, l.* 3. § *ſi quiſquam. ff. ad Sc. Silanian.* L.

Premitur] Opprimitur, Gravatur, oneratur, Sic: *Ut premeret, atque oneraret libertinas perſonas, l.* 2 *ff. de oper. libert. Priuſquam accuſati ſe criminis quo premuntur exuerint, l.* 19. *C. de his qui accuſ.* L.

Qui ſint requiris? Apparebunt tempore.
Ego quondam legi quam puer ſententiam,
Palam mutire plebejo periculum eſt,
*Dum ſanitas conſtabit, pulchre * memini.*

Requiris.] Rogas, ſcire deſideras, ſic *Requirere debet*, id eſt, inquirere *l.* 36. *ff. de rei vind.* Et *Requirere Prætor* dicitur, in *l.* 5. §. 1. *ff. quib. ex cauſ. in poſſeſſ. Requiri veritas, l.* 10. §. *ult. ff. de quæſt. Ad requirendam veritatem, l.* 8. *ff. eod.* Item *Requiri cuſtodia demiſſa l. ult. ff. de cuſtod. & exhib. reor.* L.

Apparebunt tempore] *Rutil. Lupus Lib.* 1. *de fig. ſent. Quod beneficium tempore, & cupienti datur gratum eſt*, &c *Rigalt.* Ita Græci dicunt χρόνῳ, item χρόνιοι, ideſt, tandem. Exempla multa apud *Euripidem*, alioſque occurrunt. Alludit autem ad ſententiam veteris verſus:

Ἄγει δ' πρὸς φῶς τὴν ἀλήθειαν χρόνος.

Id eſt:

A tempore in lucem profertur veritas.

Rittersh. Et ponitur illud *tempore*, pro, *in tempore. Cic. Offic.* 2. *Ad cœnam tempore venit*, & *Lib.* 7 *Epiſt.* 10. *ad Treb. Renovabo commendationem, ſed tempore.* Adde *Voſſ. de conſtr. Cap.* 66. *N. Heinſ. ad Ovid. Heroid. Epiſt.* 4. *Verſ.* 102. *Scheffer.* Quid ni *Tempore*, ideſt, *Lapſu temporis*, quod & *Ritterſhuſius* non obſcure innuit, idemque eſt quod Belgæ diceremus **mettertijdt.** Ita *Ovidius* in *Metamorphoſi*, de Piramo, & Thisbe.

Tempore crevit amor. ———

L.

Legi puer ſententiam] Ideo enim pueri ediſcimus poëtarum gnomas, ut olim viri facti in gravibus deliberationibus atque ad omnes vitæ partes illis utamur: ut veriſſime ait *Æſchines* in Cteſiphontem *Rittersh.* Vides ergo quam ſenibus uſui ſint, quæ pueri didicerunt, & diſcendum in adoleſcentia quod in ſenectute etiam poterit prodeſſe, unde *Petronius Arbiter* dixit: *Et ideo ego adoleſcentulos exiſtimo in ſcholis ſtultiſſimos fieri, quia nihil ex iis quæ in uſu habemus, aut audiunt, aut vident.* L.

Palam

Palam mutire] Iſtuc ipſum eſt, quod alicubi facete dixit *Juvenalis*:

——— plurima ſunt quæ
Non audent homines pertuſa dicere læna.

Fab. Oſtendunt ergo quam infelix ſit ubique pauper. Et *Palam* dicit noſter quaſi publice, & coram pluribus *l.* 33. *ff. de Verb. Signif. Donat. ad Terent. Adelph. Act.* 3. *Sc.* 2. *Coram*, ait, *ad certas perſonas refertur; palam ad omnes.* Hinc *Palam*, & *aperte* conjunguntur, *l.* 9. *ff. de his quæ ut indign. auf. l.* 54. *ff. de adminiſtr. & peric. tut. Aſconius* tamen in *Divinat.* hanc inter hæc verba differentiam ſtatuit. *Aperte ad verba pertinet non obſcura. Palam ad præſentium multitudinem & qualitatem frequentis loci.* L.

Sanitas] Abſolute pro ratione. *Cic. Epiſt. fam. ad Coſſ. Quibus ad ſanitatem redeundi poteſtas facta eſt*: pro ad bonam mentem. Senſus igitur dum ſanitas conſtabit, ſcilicet mihi, dum ero ſana mente præditus, caute ac prudenter revocabo in memoriam hanc ſententiam. *Scheffer.* Quaſi dixerit quoad vivam:

——— Dum ſpiritus hos reget artus.

L.

POETA ad PARTICULONEM.

*CUm deſtinaſſem terminum operis * habere*
In hoc, ut aliis eſſet materiæ ſatis,
*Conſilium tacito corde damnavi, **
*Nam ſi quis talis etiam eſt tituli **
Quo pacto damnabit quidnam omiſerim,
Ut illum ipſum cupiam famæ tradere;
Sua cuique cum ſit animi cogitatio
Colorque propior. ergo non levitas mihi,
Sed certa ratio cauſam ſcribendi dedit.

D*Eſtinaſſem*] Vocabulum elegans, & eo ſenſu ICtis. etiam uſitatum. Ut: *Deſtinare æterna ſede l. 40. ff. de religios. Deſtinare ſcribere l. 9. ff. de hered. inſtit. Deſtinare quæſtionem habere de ſervo, l. 23. §. & ſi ſervus. ff. ad leg. Aquil. Deſtinare transferre dominium, l. 8. §. cauſæ. ff. de tranſact.* Similiter, & affini plane ſignificatione: *Deſtinare agro inſtrumentum, l. 12. §. ſi quis eodem. ff. de inſtruct. vel inſtrum. leg. Deſtinati agro ſervi, l. 35. §. iterum. ff. de hered. inſtit. ad cuſtodiam templi, l. 35. ff. de liber. cauſ. Deſtinatus muneribus, l. 34. ff. ad municip. Deſtinati in Provinciam judicandi cauſa, l. 21. §. legatis. ff. de judic.* Sic *Deſtinatus ſepulturæ locus, l. 2. §. Celſus. ff. de religios. Deſtinatus uſui, l. 10. §. ult. ff. ne quid in loc. publ.*.

publ. Deſtinatus publicis uſibus locus, *l.* 8. §. *ſi in locum. ff. de religioſ.* Et *Deſtinata publicis uſibus*, *l.* 17. *ff. de Verb. Sign.* Atque ita *Deſtinare tutores teſtamento* di citer pater, quos declarat velle tutelam gerere *l.* 3. § 1. *ff. de adminiſtr. tut. Deſtinare tutorem futuro poſtumo Quint. Curt. Lib.* 10. Aliter *Deſtinare nuptiis* dicitur in *l.* 68. *ff. de jur dot.* Quod *Deſtinare matrimonio* dixit *Sueton. in Othon. Cap.* 10. Et *Plin. Lib.* 6. *Epiſt.* 26. *Fuſco Salinatori filiam tuam deſtinaſti*, ſimpliciter. Sic *Deſtinare ſibi aliam uxorem*, in *l. ult.* §. *ult. ff. de divort.* Et *Deſtinata uxor*, *l.* 7. §. 1. *ff. de jur. dot. l.* 36. & *l.* 66. *ff de rit. nupt. l.* 2. *ff. ad leg. Jul. de adult. Horat. Lib.* 2. *Serm. Sat.* 3.

——— Fortique marito
Deſtinet uxorem. ———

Sueton. in *Jul. Caſ. Cap.* 27. *Octaviam ſororis ſuæ neptem quæ C. Marcello nupta erat, conditione ei detulit, ſibique filiam ejus id matrimonium petiit, Fauſto Syllæ deſtinatam. Quintilian. Declamat.* 343. *Ille rapuiſſet puellam alii deſtinatam, alii pactam niſi fiducia tui? Apulej. Lib.* 4. *de Aſin. Aur. Pacto jugali pridem deſtinatus conſenſu parentum, tabulis etiam maritus ad nuptias nuncupatus. Capitolin.* in *Marc. Antonin. Uſus eſt etiam magiſtro Commodo, cujus ei affinitas erat deſtinata.* L.

In hoc] Nota locutio juris auctoribus. *Rigalt.* Atque idem eſt quod ad hoc, hoc fine. *Columel. Lib.* 7. *Cap.* 8. *Cratibus in hoc factis, ita ordinantur, ne alter alterum contingat. Vellej. Paterc. Lib.* 2. *Cap.* 14. *Jam in hoc ſolum importatum inſtrumentum balnei*, &c. *Scheffer.*

Damnavi] Improbavi. Ut in *l.* 19. *ff. de inoffic. teſt. Licet quaſi furioſæ judicium ejus damnaretur.* L.

Tituli] Titulum intelligit Poëtæ, qui fabulas ſcribit, quaſi diceret, nam, etiamſi fortaſſis eſt poëta quiſpiam, qui & ipſe ſcribere fabulas volet, quomodo divinare poterit eas, quas ego omiſi, ut non alias ſcribat potius, quas ipſe fingit, diverſas longe ab his quos omitto? *Scheffer.* Et fabulæ cujuſcunque caput, rubricam, vel inſcriptionem ſignificat, Sic *Titulis edicti*, *l.* 195 *ff. de Verb Signif.* Ut & pro rubrica *Titulus* uſurpatur in *l.* 1. §. *in principio.* & §. *uti initio. ff. de poſtuland. l.* 1. *ff. de reb. cred.* Aſt *Titulus* etiam pro inſcriptione quæ ſupplicii quod de re ſumebatur cauſam indicabat, uſurpatur à *Sueton.* in *Domitian Cap.* 24. Eodemque ſenſu in *Euangelio Iohan. Cap.* 29. Ἔθηκεν ἐπὶ σταυροῦ τίτλον. Nam quod ille titulum, hoc *Marcus Cap.* 15. Ἐπιγραφὴν τῆς αἰτίας, *Lucas Cap.* 23. Ἐπιγραφὴν, & *Matth. Cap.* 20. Τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην, vocarunt. L.

Sua cuique cum ſit animi cogitatio] Nam: *Quot homines tot ſententiæ.* Et:

——— trahit ſua quemque voluptas.

L.

Levitas] Reſiliendi à propoſito, & mutandi conſilium, de quo ab initio. *Scheffer.*

Quare, Particulo, quoniam caperis fabulis,
Quas Æſopias, non Æſopi nomino,
Quaſi paucas oſtenderit, ego plures diſſero,
Uſus vetuſto genere; ſed rebus novis,
Quartum libellum dum vacive perleges,
Hunc obtrectare ſi volet malignitas,
Imitari dum non poſſit, obtrectet licet.

Quare] cohæret cum ſequenti; *Ego plures diſſero.* Propterea, inquit, quia intelligo fruſtra me aliis relinquere, quas excogitavi fabulas, & te ſentio hoc genere delectati, idcirco plures tales fabulas nunc ſcribo, quas voco Æſopias, non Æſopi, quandoquidem is ſcripſit paucas. *Scheffer.*

Particulo] Particulones alias dicti ſunt coheredes, quod partes patrimonii ſumant, inquit, *Nonius*; at hic proprium nomen eſt. *Rittersh.*

Caperis fabulis] Quid mirum? *Sunt enim homines natura curioſi*, inquit *Plin. Lib.* I. *Epiſt.* 8. *& quamlibet nuda rerum cognitione capiuntur, ut qui ſermunculis etiam fabellisque ducantur.* Nam *Capi*, etiam hic delectari ſignificat, uti ſupra in *Prol. Lib.* 2.

Dum capiat aurem. ———

L.

Vetuſto genere] Μεθόδῳ, via, ratione. Hoc ſuperius explicatum fuit. *Fab.* Refert de Tuberone ICto. *Pomponius* in *l.* 2. §. 46. §. *ff. de orig. jur.* Eum *Sermone antiquo uſum affectaſſe ſcribere; & ideo parum libros ejus gratos haberi.* L.

Vacive] Διὰ σχολῆς. Vacivus, pro vacuus, *Plautinum* verbum. *Rittersh.* Aures vacivas dixit *Plaut. Prol. Caſin.* & *Trinum.* *Nevel.* Vacive, eſt otioſe, animo vacuo à curis, &c. *Plautus*, & *Terentius* utuntur τῷ vacivus, exemplis proferendis in re clara ſuperſedeo. *Fab.*

Imitari dum non poſſit, obtrectet licet] Semper enim hoc, quam illud facilius fuit. Ῥᾷον μωμήσεται, ἢ μιμήσεται. & μωμήσεταί τις θᾶσσον ἢ μιμήσεται. Id eſt.

> *Non tam æmulari quam reprendere eſt facul.*

Unde & *Theognis* ſapientiſſimus apud Græcos Gnomologus ait:

> Μωμεῦνταί δέ με πολλοὶ ὁμῶς κακοὶ ἠδὲ καὶ ἐσθλοί,
> Μιμεῖσθαι δ' οὔτις τῶν ἀσόφων δύναται.

Id eſt:

> *Carpunt me multi, pariter pravique benique*
> *At noſtrum ex rudibus nemo imitetur opus.*

Rittersh. Nam ut eſt apud *Homer. Iliad.* υ.

> Ἔστι γὰρ ἀμφοτέροισιν ὀνείδεα μυθήσασθαι.
> Πολλὰ μάλ' οὐδ' ἂν νηῦς ἑκατόζυγος ἄχθος ἄροιτο.

Id eſt:

> *Probrorum ſupereſt ambobus copia ſumma.*
> *Quorum onus haud portet centum ratis incita remis.*

Et eleganter apud *Plautum* in *Captiv.*

> *Quaſi mures ſemper edimus alienum cibum*
> *Ubi res prolatæ ſunt: cum rus homines eunt*
> *Simul prolatæ res ſunt noſtris dentibus.*

In quales obtrectatores hic à *Phædro* deſcriptos etiam ludit *Terent.* in *Prol. Andriæ:*

> *Id iſti vituperant factum. Atque in eo diſputant.*
> *Contaminari non decere fabulas.*
> *Faciunt ne intelligendo ut nihil intelligant,*
> *Dehinc ut quieſcant; porro moneo, & deſinant*
> *Maledicere, malefacta ne noſcant ſua.*

L.

Mihi parta laus eſt, quod tu, quod ſimiles tui
Veſtras in chartas verba transfertis mea,
Dignumque longa judicatis memoria.
In literarum plauſum ire deſidero.

Parta] Id eſt, quæſita, acquiſita. Sic: *Partam liberationem non poteſt revocare, l.* 98. *ff. de ſolut. Ex ſtipulatione parta actione l.* 7. *C. de ſentent. & interloc.* Diuturnitate poſſeſſionis *Partam ſecuritatem maleficium alterius facere non poteſt, l.* 7. *C. de præſcr. long. temp.* Et *Parta ex conjunctione filia*, id eſt, quæſita, *l.* 77. §. *ult. ff. ad Sc. Trebel. Parta obligatio, l.* 2. *C. de contrah. & commit. ſtip.* L.

Transfertis] Eleganter & proprie. Sic, *Transfert in ſe obligationem, l.* 1. & *l.* 4. *C. ad Sc. Vellej.* Et *Transferre dominium fundi ad aliquem, l.* 6. §. *ſi quis. ff. de aq. & aq.*

& aq. pluv. arcend. Unde *Tranſlatio dominii, l.* 33. §. 1. *ff. de donat.* Hoc modo *Transferre proprietatem* dicimus *l.* 9. §. *item. ff. de acquir. rer. dom. Transferre poſſeſſionem, l.* 6. §. *ult. ff. de Carbon. edict. Transferre tutelam, l.* 2. *C. de ſuſpect. tutor. Transferri* quoque *venditio* dicitur in *l.* 4. §. *ſed & Marcellus. ff. de in diem addict.* Et *In alios uſus tranſlatæ ſummæ, l.* 96. *ff. de legat* 1. L.

In literarum plauſum] F. *Literatum*, id eſt, approbationem literatorum hominum promereri cupio. Quaſi dicat, quid de me vulgus, illiteratum, profanum, & malignum judicet, ἐ φροντὶς Ἱπποκλείδῃ. *Odi profanum vulgus, & arceo*, ut ait, *Horatius*, & ex eo *Petronius Arbiter*. De volgo ab eruditis hominibus contemnendo nonnulla notavit ævi noſtri gloria *Joſephus Scaliger* in notis ad *Catullum*, quibus addas licet *Propertianum*:

——— populi confuſa valeto
Fabula: nam domina judice tutus ero.

Rittersh.

Ire deſidero] Ire, abire, faceſſere, valere jubeo, *Martial. Lib.* 1. *Epigr.* 43.

I nunc & ferrum turba moleſta nega.

Et *Lib.* 2. *Epigr.* 6.

I nunc edere me jube libellos.

Plena hujuſmodi exemplorum omnia. *Rigalt.* Et ita *Juvenal. Sat.* 6. *Verſ.* 305.

I nunc & dubita, qua ſorbeat aëra Sanna.

Et *Martialis* eodem modo:

I nunc, & dubita, vates an diligat ipſos.

Itemque *Juvenal. Sat.* 10. *Verſ.* 166.

——— I demens, & ſævas curre per Alpeis,
Ut pueris placeas, & declamatio fias.

Ac ibidem *Verſ.* 310.

I nunc & juvenis ſpecie lætare tui, quem
Majora exſpectant diſcrimina. ———

Et *Sat.* 12. *Verſ.* 57.

I nunc & ventis animam committe. —

Eleganter etiam *Ovidius*:

I nunc, & cupidi nomen amantis habe.

Uti & *Horat. Lib.* 1. *Epiſt.* 6.

I nunc: argentum, & marmor vetus, æraque, & arteis.
Suſpice. ———————

Et ibidem *Epiſt.* 7.

——— nunc i: rem ſtrenuus auge.

Et *Lib.* 2. *Epiſt.* 2.

I nunc, & verſus tecum meditare canoros.

Sed quia iſtiuſmodi modi loquendi paſſim ſunt obvii, quod & *Rigaltius* monuit, plura huic *Phædri* Epilogo non addam. L.

PHÆDRI,
AUGUSTI CÆSARIS LIBERTI
FABULARUM ÆSOPIARUM,
LIBER QUINTUS.

POETA.

Æ Sopi nomen ſicubi interpoſuero,
Cui reddidi jam pridem quicquid debui,
Auctoritatis eſſe ſcito gratia:
Ut quidam artifices noſtro faciunt ſeculo
Qui pretium operibus majus inveniunt, novo

INterpoſuero] Interſerero, interjecero: vel etiam Æſopi nominis auctoritatem huic meo operi accommodavero. Nam iſta ſignificatione frequentius hoc vocabulum uſurpatur. Sic *Magis eſt, ut utr[…] bique judex ſe interponat, l. 5. §. 1. ff. de agnoſcend. & alend. liber. Interponere ſe in his judex non debet, l. 41. §. 1. ff. famil. ercisc.*

ercisc. Prætor interponere se non debet, *l.* 34. §. 1. *ff. de minor. Contractus in quibus Prætor se non interponit*, *l.* 6. §. *apud. ff quæ in fraud. credit. Ut Prætor se non interponat*, *l.* 32. §. *ſumma. ff. de recept. arb. Cum nec in privatorum contractibus fiſcus ſe interponere debeat*, *l.* 5. *C. ſi mancip. Non interponente ſe magiſtratu*, *l.* 4. §. *ſi tam. ff. de damn. infect. Præſes Provinciæ auctoritatem ſuam interponat*, *l.* 2. §. *ult. ff de oper. publ. Cœpit ſenatus ſe interponere*, *l.* 2. §. *deinde quia. ff. de orig. jur.* Atque hoc modo *Interponere ſe ſuam benevolentiam Divus Pius reſcripſit*, in *l.* 52. *ff. de acquir. vel omitt. her. Et interponere officium ſuum arbiter*, in *l.* [illegible] *ff. fam. erciſc. Interponi officium judicis*, *l.* 22. §. *nec non. ff. de ſolut. matrimon.* Ac itidem: *Prætoris partes interponendæ ſunt*, *l.* [illegible] *ff. de liber. cauſ.* L.

Quicquid debui] Fabulas ab Æſopo acceptas intelligit, eas ait reddidiſſe, quia ſub ipſius nomine in præcedentibus propoſuit. *Scheffer.*

Inveniunt] Eleganter, ad notandam callidam excogitationem doli, ac commenti. Quomodo apud *Terent.* Geta in *Phorm. Act.* 4. *Sc.* 3 *Inveni, opinor, remedium huic rei. Scheffer.* Et *Horat. Lib.* 1. *Epiſt.* 2.

> *Invidia Siculi non invenere Tyranni*
> *Majus tormentum.* ——

Idemque *Serm. Lib.* 1. *Sat.* 3.

> *Donec verba, quibus voces, ſenſuſque notarent,*
> *Nominaque invenere.* ——

Unde *Inventum* de re aliqua, vel opere primum ab aliquo excogitato, denominatum eſt. *Juvenal. Sat.* 8. *Verſ.* 30.

> *Exclamare libet populus quod clamat Oſiri*
> *Invento.* ——

Ubi de Api bove loquitur, quem Ægyptii colunt veluti Oſiridem. Nam tradiderunt animam Oſiridis in bovem tranſmigraſſe. Non eſt fas eum certos (ut ſcribit *Plinius*), vitæ annos excedere. Merſum igitur in ſacerdotum fonte enecant, quæſituri luctu alium, quem ſubſtituant, donec inveniant mœrent deraſis etiam capitibus, & invento populus luctum finit. De Api bove ita ſcribit *Strabo Lib.* 17. *Memphis Ægyptiorum eſt regia, ea Apidis templum habet, qui idem eſt quod Oſiris.* Hic autem eſt ille Oſiris, quem alii Saturni ex Rhea filium fuiſſe tradunt, alii Jovis ex Niobe, virum magni ingenii, gloriæ cupidum, qui relictis Argis, patria ſua, ad Ægyptios trajecit, quos ditioni ſuæ ſubegit, Iſidem, Inachi filiam (quæ Jo ante vocabatur, duxit uxorem, quorum uterque ob varias virtutes divinos honores meruit. Iſis enim leges ſtatuiſſe fertur, unde Theſmophora à Græcis, hoc eſt, legifera, vel legiſlatrix dicta eſt, eamque etiam frugium inventricem dicunt. Oſirim vero varia primum inveniſſe, & multas artes Ægyptios docuiſſe, de quibus ita cecinit *Tibullus*:

> *Primus aratra manu ſolerti fecit Oſiris,*
> *Et teneram ferro ſollicitavit humum:*
> *Primus inexpertæ commiſit ſemina terræ,*
> *Pomaque non notis legit ab arboribus.*
> *Hic docuit teneram palis adjungere vitem,*
> *Hic viridem dura cædere falce comam.*

L.

> *Si marmori adſcripſerunt Praxitelem, ſuo*
> *Detrito, Myronem argento. Fabulæ exaudiant*
> *Adeo fugatæ. Plus vetuſtis nam favet*
> *Invidia mordax, quam bonis præſentibus.*
> *Sed jam ad fabellam talis exempli feror.*

Praxitelem] Miri ingenii artificem, quem memoriæ proditum eſt Venerem marmoream arte tam mira elaboraſſe, ut ſpectantes ſubinde libidinis titillarentur incentivis. Ferunt (ait *Plin. Lib.* 36. *Cap.* 5.) amore captum quendam, cum delituiſſet noctu, ſimulachro cohæſiſſe, ejuſque cupiditatis eſſe indicem maculam. Unde

Gnidiam

Gnidiam illam Venerem veſano amore cujuſdam juvenis inſignem alibi appellat, *Lib.7. Cap.38.* L.

Myronem] Hic quoque inter præſtantiſſimos iſtius ſæculi artifices numeratur. Notaque eſt ejus Bucula, quæ ex ære ita erat ad vivum expreſſa, ut non gregem tantum, ſed & paſtorem ipſum poſſet fallere. De qua *Auſon. Epigr.57.*

Bucula ſum, cœlo genitoris facta Myronis
Ærea: nec factam, me puto, ſed genitam.
Sic me taurus init, ſic proxima bucula mugit,
Sic vitulus ſitiens ubera noſtra petit
Miraris quod fallo gregem? gregis ipſe magiſter
Inter paſcentes me numerare ſolet.

Hunc tamen *Myronem*, licet artificio nobiliſſimum, inopia extinxit. De eo namque ita ſcribit *Petron. Arbiter* in *Satyr. Myron, qui pene hominum animas, ferarumque ære comprehenderat, non invenit heredem.* Quod *Franciſc. Suretus* in *Not. ad Symmach. Lib.1. Epiſt.23.* retulit. L.

Plus vetuſtis] Eadem & *Horatii (Lib.2. Epiſt.1.)* querela eſt, de iniquitate judiciorum, qua plerique præſentia, & quæ ante pedes ſunt faſtidiunt; longinqua ſola, aut vetuſta admirantur, inque pretio habent. De eadem perverſitate & *Pindarus* conqueritur *Pythionic.* 3. & diſtichon tale fecit *M. Bergius* meus:

Ἀεὶ τὰ ποσὶν ὄντα παρατρεχόμεσθα μάταιοι
Κεῖνο ποθοῦντες ὅπερ μακρὰν ἄπωθεν ἔφυ.

Quod ita vertebam:

Longinquis inhiant, ſpernuntque domeſtica vani,
Pro nihiloque putant quod jacet ante pedes.

Sic nutrix ad Phædram in *Hippolyto Euripidea:* Οὐδέ σ᾽ ἀρέσκει τὸ παρὸν· τὸ δ᾽ ἀπὸν φίλτερον ἡγῇ. Sic Democritus apud *Stobæum* περὶ σωφροσύνης: ἀνοήμονες τῶν ἀπεόντων ὀρέγονται· τὰ δὲ παρεόντα καὶ παρῳχημένων κερδαλεώτερα ἐόντα ἀμαλδύνουσιν. Et *Joachimus Camerarius* graviſſime, ut omnia, in eandem ſententiam ſcribit in Appendice Jamborum *Phylæ*:

Ὧδε δ᾽ ἀμαθὴς καὶ σκαιόν ἐστιν ἄρα βροτῶν
Μωρόν τε φῦλον, καινέητον, ὥστε δὴ
Τὰ πόντα μαστεύειν ἀπρήκτοις ἐλπίσι
Παπταῖνον ἀλλότριά τε πόῤῥω καὶ ξένα,
Ἀγαθῶν τ᾽ ἀεὶ καταφρονῆσ᾽ ἐπιχωρίων.

Hoc eſt, interprete *Georgio Berſmanno*:

Sic læva mens eſt, & rudis mortalibus
Fatuaque carenſque intelligentia, irrita
Ut perſequatur ſpe petens abſentia
Proculque veſtigans remota, raraque
Populariumque copiam faſtidiat.

Auſonius Idyll.15.

Spernimus in commune omnes præſentia. ———

Et *Profeſſ.6.*

Dum ſpem remotam ſemper arceſſis tibi,
Faſtidioſus obviæ. ———

Uſque adeo ſunt homines plerique δοῦλοι ἀτόπων, καὶ ὑπερόπται τῶν εἰωθότων; ut ait ſeveriſſimus ſcriptos *Thucydides.* Memini etiam apud *Plinium* ſimilia legiſſe ſed jam ſatis eſt. *Rittersh.* Sic & *Plaut. Caſin.* initio:

Qui utuntur vino vetere ſapientiores puto,
Et qui libenter veteres ſpectant fabulas.

Martial. Lib.8. Epigr.69.

Miraris veteres, Vacerra, ſolos,

&c. *Plin. Lib. 6. Epiſt.21. Miror antiquos, non tamen, ut quidam, temporum noſtrorum ingenia deſpicio.* Vide *Sidon. Apollin. Lib. 2. Epiſt. 8.* & *Lib. 8. Epiſt.2. Terent. Prol. Phorm. Rigalt.* Et *Plin. Lib.1. Epiſt.16. An ſi inter eos quos nunquam vidimus floruiſſet, non ſolum libros, ſed etiam imagines conquireremus? Nevel.*

Favet] Abuſive pro minus nocet. *Scheffer.*

Quam bonis præſentibus] In hæc verba paſſim obviæ ſunt Veterum Scriptorum ſententiæ, de iis quæ ante nos acciderunt, & admiramur, vel etiam de iis quæ longinquæ

ginquæ nobis regiones, non patria, vel propinqua aliqua & finitima tellus ſuppeditant. Quibus etiam inſana hominum libido magis quam propriis delectatur, quemadmodum Invidia mordax plus favet vetuſtis, quam bonis præſentibus. *Petron. Arb.* in *Satyr.*

Ales Phaſiacis petita Colchis,
Atque Afra volucres placent palato,
Quod non ſunt faciles: at albus anſer,
Et pictis anas enovata pennis
Plebejum ſapit. Vltimis ab oris
Attractus Scarus, atque arata Syrtis
Si quid naufragio dedit probatur.
Mullus jam gravis eſt; amica vincit
Uxorem: roſa cinnamum veretur.
Quicquid quæritur optimum videtur.

Nam, ut eſt in vulgatiſſimo proverbio: *Quod rarum, carum.* Unde *Plato* in *Euthydemo*: Τὸ γὰρ σπάνιον, ὦ Εὐθύδημε, τίμιον, τὸ δὲ ὕδωρ εὐωνότατον, ἄριστον ὄν, ὡς ἔφη Πίνδαρος. Id eſt: *Quod rarum eſt, Euthydeme, idem etiam magni fit. At aqua, tametſi res ſit longe optima, quod Pindarus ait, nihil vilius.* Sic *Martialis* quoque *Lib.* 1. *Epigrammat.*

Rara juvant: primis ſic major gratia pomis,
Hybernæ pretium ſic meruere roſæ.

Facit namque faſtidium copia, ut inquit *Livius*, & frigidius amamus ſemper ea, quibus, ubi libeat, potiri fas eſt. Huc ſpectat quod *Libro ad Heren.* 3. *Cornificius* ait: Uſitatæ res facile è memoria elabuntur, inſignes, & novæ manent diutius. L.

Talis exempli] Quod probare poſſit ſententiam de invidia dictam. *Scheffer.*

Feror] Agitor, impellor. Horat. de Arte Poët.

Quid deceat, quid non, quo virtus, quo ferat error.

L.

FABULA

FABULA PRIMA.

Demetrius Rex & Menander Poëta.

DEmetrius, qui dictus eſt Phalereus,
Athenas occupavit imperio improbo,
Ut mos eſt vulgi, paſſim & certatim ruunt,
FELICITER *ſubclamant ipſi principes:*
Illam oſculantur qua ſunt oppreſſi manum,
Tacite gementes triſtem fortunæ vicem.

IMprobo] Injuſto, contra leges, hoc eſt factus eſt tyrannus. *Scheffer.* Occupatione ſcilicet, & titulo; quia per tyrannidem imperium occupaverat, quem tamen diſtinguunt Politici ab eo qui revera tyrannidem in imperio & contra ſubditos exercet, ac Tyrannus exercitio dicitur. L.

Ruunt] Eleganter, ad exprimendum cœcum, & immoderatum ſtudium. Plane ſicut apud *Tacit. Lib. Annal. Cap. 7. At Romæ ruere in ſervitutem, conſules, Patres, Eques.* Ceterum ſic abſolute poſuit & *Virgil. 4. Æneid.*

Idem omnes ſimul ardor habet, rapiuntque ruuntque.

Scheffer. Sic apud *Ovidium* Penelope in *Epiſt. ad Vlyſſ.*

Turba ruunt in me luxurioſa proci.

Et *Horat. Carm. Lib. 3. Ode 4.*

Contra ſonantem Palladis ægida,
Poſſent ruentes? ———

L.

FELICITER *ſubclamant*] Scilicet vulgus.

vulgus. *Rittersh.* Tralatitia acclamatio. *Juvenal.*

—— Dictum FELICITER ingens.
Cæna ſedet. &c.

Quod & centies apud alios reperias. *Fab.* Quod olim annotavit & *Briſſonius.* Conſule *Ferrar. de Acclamat. Veter. Scheffer.* Loquitur autem *Juvenalis* citato loco de nuptiarum ſolemnitate, nam in earum celebratione hæc etiam acclamatio frequentari ſolet. Unde *Sueton.* in *Domit. In reducenda poſt divortium uxore, acclamari audiit libenter domino, & dominæ FELICITER.* L.

Principes] Intelligit præcipuos cives, quomodo *Principes Athenienſium*, dixit *Corn. Nep. vita Cicer Cap.* 3. *Scheffer.* Quos & *Primores* dicimus. *Horat. Lib.* 1. *Epiſt.* 17.

Principibus placuiſſe viris non ultima laus eſt.

Et *Serm. Lib.* 2. *Sat.* 1.

Primores populi arripuit, populumque tributim

Sic & *Juvenal. Sat.* 4. *Vers.* 32.

Iam princeps equitum magna cum voce ſolebat
Vendere municeps facta de merce ſiluras.

Et *Sat.* 8. *Vers.* 198.

Res haud mira tamen Citharædo principe, mimus
Nobilis. ——

Qui etiam *Sat.* 15. *Vers.* 40 Primores dixit, quos hic *Phædrus* principes appellat:

Viſa inimicorum primoribus, ac ducibus: ——

Namque & qui in re aliqua primus, vel primarius excellit, Princeps dicitur *Horat. Lib.* 1. *Epiſt.* 19.

Libera per vacuum poſui veſtigia princeps.

L.

Ipſi principes illam oſculantur qua ſunt oppreſſi manum] Sic diſtinguendus eſt hic locus, qui antea fœde corruptus erat. Porro illud FELICITER ſolennem fuiſſe acclamationis formulam, qua maxime quidem ad Duces & Imperatores ſed tamen nonnunquam etiam ad alios quoſvis, quibus bene vellent, uterentur conſtat: & annotavit quoque Ampliſſ. *Briſſonius. Lib.* 8. *de Formul.* Cujus exemplis & hoc adde, & aliud è *Gunthero* noſtro *Lib.* 4. *Ligurini*:

Omnibus egregie lætis, totaque caterva
Adclamante viro fauſtum, FELICITER, omen.

Loquitur de Romanis, Fridericum Aenobarbum excipientibus. De antiquiſſimo illo more oſculandi manum in honore alicui habendo, vide *Muret. Lib.* 10. *Var. lect. Cap.* 1. & *Lips. Lib.* 2. *Elector. Cap.* 9. Cujus exempla magis quam *Mureti* ad hunc locum faciunt. *Giphanius* quoque adeundus in Scholiis ad *Odyſſ.* π. Docet autem *Plinius Lib.* 11. *Cap.* 45. *Dextram averſam oſculis appeti ſolere*, id eſt partem ejus exteriorem: quod tantum de oſculo manus alienæ verum eſt: nam propriæ pars adverſa, ſive interior adoratur, hoc eſt; ori admovetur. De pedum vero oſculo ſciendum, id nimis ſervile, atque abjectum fuiſſe habitum, & non niſi tyrannis exhiberi ſolitum; Vide *Dionem in Cajo Calig.* & *Capitolin. in Maximino.* Porro Demetrius iſte Phalereus (ut de ejus vita, ac fortuna quædam annotemus) Orator fuit, & Philoſophus excellens, unus ex Theophraſti diſcipulis: ut *Cicero* quoque indicat *Lib.* 1. *de Offic.* Et extat hodieque ejus liber περὶ ἑρμηνείας, ſeu de Elocutione. Eſt autem memorabile in eodem exemplum levitatis & inconſtantiæ fortunæ, auræque popularis. Primum enim in tantum honorem fuit Demetrius apud populum Athenienſem, ut ei trecentas ipſas ſtatuas virtutis, & meritorum ergo poſuerit. Tandem vero uſque adeo flagravit invidia, ut & ſolum vertere coactus ſit, fugiens in Ægyptum, & trecentæ illæ ſtatuæ omnes uno die per tumultum everſæ, atque conflatæ fuerint. Vide *Plutarch.* Πολιτικ. παραγγέλμασι. & περὶ φυγῆς: Ubi ait, principe ipſum loco Alexandriæ fuiſſe inter amicos regis Ptolomæi, tantaque omnium rerum copia abundaſſe, ut non modo ipſe ſibi ſufficere, & patria facile carere, ſed etiam Athenienſibus munera mittere potuerit. Ita nimirum τὸ τέχνιον πᾶσα γῆ τρέφει, Et:

Ἅπας μὲν ἀὴρ αἰετῷ περάσιμος,

Ἅπα-

Ἅπασα δὲ χθὼν ἀνδρὶ γενναίῳ πατρίς.

Id eſt:

Vt omnis aër pervius aliti eſt Jovis
Sic omne forti patria eſt ſolum viro.

Edoctus igitur propriis eventis quanta eſſet fortunæ inſtabilitas, ſcite correxit quoſdam de ea verſus *Euripidis*, ut annotarunt *Plutarchus* παραμυθητικῷ πρὸς Ἀπολλώνιον, & *Joan. Stobæus Serm.* ργ. Cum enim ita feciſſet Philoſophus ille Scenicus:

Ὁ δ' ὄλβος οὐ βέβαιος ἀλλ' ἐφήμερος.

Καὶ.

Ὡς μικρὰ τὰ σφάλλοντα, καὶ μί' ἡμέρα
Τὰ μὲν καθεῖλεν ὑψόθεν, τὰ δ' ἦρ' ἄνω.

Cetera quidem omnia, inquit, veriſſime dicta ſunt ab *Euripide*: rectius tamen feciſſet, ſi non unum diem, ſed punctum temporis omnia invertere dixiſſet: εἰ μὴ μίαν ἡμέραν, ἀλλὰ στιγμὴν εἶπε χρόνου. Eſt etiam memorabile hujus Demetrii conſilium, quod is regi Ptolomæo dedit, teſte eodem *Plutarcho in Apophthegmatis Regum & Principum.* Παρῄνει γὰρ αὐτῷ τὰ περὶ βασιλείας, καὶ ἡγεμονίας βιβλία κτᾶσθαι καὶ ἀναγινώσκειν. ἃ γὰρ οἱ φίλοι τοῖς βασιλεῦσιν οὐ θαῤῥοῦσι παραινεῖν, ταῦτα ἐν τοῖς βιβλίοις γέγραπται. Monebat Ptolomæum, ut de regno, & principatu recte adminiſtrando ſcriptos libros, & commentarios ſibi compararet, atque evolveret: in his enim eum reperturum ſalutaria præcepta, ac monita, quæ ſæpe amici regii non auderent præferre. Conſiliarii enim ſæpe vel metu, vel aſſentatione à vero tranſverſi aguntur. (*obſequium* enim *amicos, veritas odium parit*, inquit, Comicus) At vero ut leges, ita libri cum omnibus eadem, & communi voce loquuntur, nec erubeſcunt, nec adulantur vel regibus ipſis. Apud eundem regem Ptolomæum audivit Demetrius laudatiſſimum illud inſtitutum transferendi Biblia Sacra ex Hebræa in Græcam linguam, quæ vulgo *Septuaginta Interpretum Verſio* appellatur. Didici hoc ex *Clemente Alexandrino Lib. 1. Stromat.* Cujus hæc ſunt verba: ἑρμηνευθῆναι δὲ τὰς γραφὰς, τάς τε τοῦ νόμου, καὶ τὰς προφητικὰς, ἐκ τῆς τῶν Ἑβραίων διαλέκτου εἰς τὴν Ἑλλάδα γλῶτταν φασὶν ἐπὶ βασιλέως Πτολεμαίου τοῦ Λάγου, ἢ ὥς τινες ἐπὶ τοῦ Φιλαδέλφου ἐπικληθέντος, τὴν μεγίστην φιλοτιμίαν εἰς τοῦτο προσενηνεγμένου Δημητρίου τοῦ Φαληρέως, καὶ τὰ περὶ τὴν ἑρμηνείαν ἀκριβῶς πραγματευσαμένου. *Rittersh.*

Illam oſculantur] Notat antiquum reges & Principes præcipue vero Tyrannos adorandi morem, quo manus exoſculabantur ſubditi. Eum enim honorem ſolis potentioribus, tanquam demiſſionis notam, & proprie fere dominis à ſervis delatum conſtat. Nec falluntur, qui à candidatis magiſtratum ambientibus, iſtud natum autumant, quos etiam manus potentiorum, & eorum quorum gratiam in ambiendis muneribus captabant, frequentius prenſaſſe conſtat, unde *Prenſatio* (quæ & pro ambitu uſurpatur) denominata eſt. Formam vero oſculandi manum deſcribit *Plin. Lib. 11. Cap. 25.* his verbis: *Dextera oſculis averſa appetitur, in fide porrigitur.* Et *Suetonius* ſcribit C. Caligulam Chæreæ, agenti gratias oſculandam manum obtuliſſe, ſed formatam commotamque in obſcœnum modum, in *Calig. Cap. 56.* Idemque prodidit Domitianum Cœnidi patris concubinæ, oſculum (ut aſſueverat) offerenti, manum (averſam ſcilicet) præbuiſſe in *Domitian. Cap. 12.* Neque vero hiſce terminis quaſi concluſa ſtetit principes, & tyrannos, adorationis ritu, oſculandi ratio, ſed potentiorum inſolentia, etiam ad genua, imo ad ipſos uſque pedes fuit protenſa, viliſſimo mehercule, & plus quam ſervili more. De genibus ita *Ammian. Marcellin.* Docet *Lib. 28. Ex his quidam, cum ſalutari pectoribus oppoſitis cœperunt, oſculanda capita in modum taurorum minacium obliquantes, adulatoribus offerunt genua ſuavianda, & manus.* De pedibus luculenter atteſtatur *Dio*, cum ita ſcribit: *Pomponius ſecundus tunc conſul, pedes Caligulæ adſidens, identidem ſe inclinans, eos oſculabatur.*

Et

Et *Seneca* quoque C. Cæſarem, ait, Pompejo abſoluto, & gratias agenti porrexiſſe oſculandum ſiniſtrum pedem, *Lib. 2. de Benefic. Cap.* 12. Id imitati forſan Pontifices Romani, vetuſtiſſimo more quaſi per manus tradito, receptum habent, ut pro genuina exercendæ ſuperbiæ, & inſolentiſſimæ Tyrannidis libidine, ad exemplum Tyrannorum, & Potentiorum alterius ſæculi, pedes ſalutantibus oſculandos præbeant. Perpetuo enim Reges & Imperatores ſæculares in omnibus imitari conati ſunt, qua de re cum plurimá exempla poſſent proferri, tum evidentiſſimum nobis ſpecimen dant, Stylus Gregorianus à Gregorio Papa, ad exemplum Juliani, à Julio Cæſare, & Corpus Juris Canonici Pontificii, ad exemplum Juris Cæſarei Juſtinianei compoſitum. L.

Quæ ſunt oppreſſi manum] Sic *Dio Lib.* 59. De C. Caligula: Ἐφίλει τε ὀλιγίστους. τοῖς γὰρ πλείστοις καὶ τῶν συμβουλευτῶν ἢ τὴν χεῖρα, ἢ τὸν πόδα προσκυνεῖν ὤρεγε. *Fab. Declamat.* 218. de paraſito: *Cædentis manus oſculaaris, & ferrum portas, fame periturus, ſi ille nihil mali fecerit. Tacit. Annal.* 3. *Ceterum tempora illa adeo infecta, & adulatione ſordida, fuere, ut non modo primores civitatis, quibus claritudo ſua obſequiis protegenda erat; ſed omnes Conſulares, magna pars eorum qui Prætura functi, multique etiam Pedarii Senatores certatim exſurgerent, fœdaque & nimia cenſerent. Memoriæ proditur, Tiberium, quoties curia egrederetur; Græcis verbis in hunc modum eloqui ſolitum: O HOMINES AD SERVITUTEM PARATOS. Rigalt.* Et *Sen. Lib.* 2. *de Ira: Notiſſima vox eſt ejus, qui in cultu regum conſenuerat; cum illum quidam interrogaret, quomodo rariſſimam rem in aula conſecutus eſt, ſcilicet ſenectutem, Injurias, inquit, ferendo, & gratias agendo. Nevel.* Ita quippe vulgus magis orientem, quam occidentem ſolem adorat, & ſemper novo principi, etiam tyranno adulatur. Unde in hos aſſentatores luſit *Alciatus Emblem.* 53.

Semper hiat, ſemper tenuem qua veſcitur auram
Reciprocat Chamæleon:
Et mutat faciem, varios ſumitque colores
Præter rubrum, vel candidum.
Sic & adulator populari veſcitur aura,
Hianſque cuncta devorat:
Et ſolum mores imitatur principis atros,
Albi, & pudici neſcius.

L.

Tacite gementes] *Pacat. Paneg. Theod. A. Serenos ergo nubilis mentibus vultus induebamus; & ad illorum vicem, qui deguſtato Sardorum graminum ſucco feruntur in morte ridere, imitabamur læta mærentes. Rigalt.* Sic *Virgilius:*

Spem vultu ſimulat, premit altum corde dolorem.

L.

Triſtem] Omiſſa præpoſitione, pro *Gementes ob triſtem* &c. Sic *Cicero* ſæpius. *Scheffer.*

Fortunæ vicem] Status ſcilicet ſui regiminis, quod jam ex libera, & Populari Republica in Monarchiam mutabitur. Iſta videlicet ſunt fata Imperiorum, Regnorum, Populorum, & quicquid regiminis inter genus humanum obtinet; *Perpetua* enim, inquit, *Seneca*, *illa in omnibus rebus lex eſt, ut ad ſummum perducta, rurſus ad infimum velocius quidem quam aſcenderunt, relabantur.* Et idem: *Nihil publice ſtabile eſt: tam hominum quam urbium fata volvuntur.* L.

Quin etiam reſides, & ſequentes otium,
Ne defuiſſe noceat, repetunt ultimi;
In queis Menander nobilis Comœdiis,
Quas, ipſum ignorans, legerat Demetrius.

Reſides] Deſides, nihil publice agentes *Virgil.* 6. *Æneid.*

Otia qui rumpet patriæ, reſideſque movebit.

Puto autem intelligere Philoſophos, qui paſſim nominantur *Otioſi*, opponunturque iis, qui in Republica munus aliquod gerunt. Ita *Cic. Lib.* 1. *de Offic. Facilior, & tutior, & minus aliis gravis aut moleſta eſt vita otioſorum.* Adde cætera, itemque quæ nos ibi annotabimus. *Scheffer.* Ita & *Livius Lib.* 2. Segnes, & otioſos, uti hic *Phædrus* reſides vocant: *Timuere Patres reſidem in Urbe plebem.* Et *Virgil. Lib.* 2. *Æneid.*

—— & vivo tentat prævertere amore
Jampridem reſides, animos, deſuetaque corda.

Unde elegantiſſime *Reſes aqua* dicitur apud *Varronem Lib.* 3. *de Re Ruſt. Cap.* 17. Stagnum, & aqua quæ non fluit. L.

Sequentes otium] Affectantes, Otio dediti, ita *Cic. Lib.* 1. *de Offic. Neque enim attinet repugnare naturæ, nec quicquam ſequi, quod aſſequi non queas.* L.

Ne defuiſſe noceat] Scilicet officio; ſicut ea res Ageſilao Oppiani Patri Senatori Anazarbeo nequiter expetivit, quod Sept. Severo Imp. Anazarbum adventanti non occurrerat gratatum, cum aliis ejus urbis optimatibus. Sed de hoc in Vita *Oppiani* noſtri. *Rittersh. Pacat. Paneg. Theod. Quin & illud me impulit ad dicendum, quod ut dicerem nullus adigebat; non enim jam coacta laudatio, & expreſſæ metu voces periculum ſilentii redimunt, fuerit, abieritque triſtis illa facundiæ ancillantis neceſſitas, quum trucem dominum auras omnes plauſuum publicorum ventoſa popularitate captantem, mendax aſſentatio titillabat, quum gratias agebant dolentes, & tyrannum non prædiceſſe, tyrannidis accuſatio vocabatur. Rigalt.*

Defuiſſe noceat] Nempe ſibi, hoc eſt periculum adferat, tanquam contemnerent novum regem. *Rittershuſius* ſupplet per *Officio*, mihi poni pro *Obfuiſſe* videtur; *Cic.* 2. *ad Quint. Fratr. Huic convivio puer optimus, quod perleviter commotus fuerat, defuit. Scheffer.* Atque ita *Deeſſe* in *l.* 55. *ff. de evict. l* 21. & *l.* 27. § *ſi quis litigatorum. ff. de recept. qui arbitr. recep. l.* 2. §. *ſed quod diximus. ff. ad Sc. Tertyll. l.* 6. *C. de accuſat.* ſignificat *Ad judicium non adeſſe*, ut etiam loquuntur noſtri in *l.* 52. §. *ult. ff. pro ſoc.* & in *d. l.* 55. *ff. de evict.* Item *Sueton. in Calig.* Inde *Per contumaciam deeſſe*, in *l.* 13. §. *unde tractari. ff. de minorib. l.* 73. *in fin. ff. de judic. l.* 5. *ff. de pœn. l.* 4. *C. quum. & quand. jud.* Et *Cognitioni deeſſe l.* 27. §. 1. *ff. de liber. cauſ. l.* 7. *in fin. ff. de incend. ruin. naufr.* Item *Deeſſe defenſioni, l.* 21. §. *ult. ff. ex quib. cauſ maj.* Sic *Defuiſſe* ſimpliciter in *l.* 7. *ff. de in int. reſt.* & *l. ult. ff. de lege commiſſor.* eſt, non adfuiſſe, ſeu non comparuiſſe. *Deeſt uſui fructus, l.* 14. *ff. de uſu & habitat. Deeſt animus in furioſo, l.* 2. *ff. de procuratorib.* L.

Repetunt ultimi] Quid ergo? an τὸ FELICITER repetunt atque ingeminant? an *Reptant* legendum? quod comprobari poſſe videtur ſequentibus verbis:

Veniebat greſſu delicato, & languido.

Nam ſic qui incedunt, eos reptare dicimus, quaſi teſtudineo gradu. *Horat. Epiſt.* 4. *Lib.* 1.

An tacitum ſilvas inter reptare ſalubres.

Sen. de Vita Beata Cap. 18.

Ex ingenti intervallo reptabundus ſequar.

Rittersh.

Ipſum ignorans] Ignorare aliquem, idem eſt, quod nullius coloris noviſſe, de facie non noviſſe. Tralatione deinde eleganti, mores, animumque alicujus nondum ſatis cognoviſſe. Sic Chremes *Terent. Et me ignoras Clinia.* Et ſtatim apud hunc:

Ut poſſis alios ignorantes fallere.

Quod explicatur *Horatii* loco *Lib.* 1. *Sat.* 3.

—— Heus tu
Quidam ait, ignoras te? an ut ignotum dare nobis
Verba putas? ——

Schop. Sic & *Cornel. Nep. Vita Ariſtid. Cap.* 1. *Reſpondit ſe ignorare Ariſtidem, ſed ſibi non placere, quod cupide elaboraſſet, ut præter cæteros juſtus appellaretur.* Sic *Terentius* & alii. *Scheffer.* Hac etiam ſignificatione *Juvenal. Sat.* 10. *Verſ.* 103.

Ergo quid optandum foret, ignoraſſe fateris
Sejanum. ——

L.

Et

Et admiratus fuerat ingenium viri,
Unguento delibutus, veſtitu adfluens,
Veniebat greſſu delicato, & languido.

Viri] Cum dignitate ponitur. *Scheffer.* Quemadmodum apud *Juvenal. Sat.* 13. *Verſ.* 64.

Egregium, ſanctumque virum ſi cerno. ———

L.

Delibutus] Proprie; vide *Rigalt. ad Artemidor. p.* 35. Quem locum commode hic *Phraſcius* adnotat. *Scheffer.*

Veſtitu adfluens] Talis erat olim delicatorum, & beatulorum veſtitus. *Horatius* adverſus Menam:

Cum bis ſex ulnarum toga.

Contra autem tenuiorum arcta toga fuit:

Arcta decet ſanum comitem toga. ———

Epiſt. 18. *Lib.* 1. *Plato* vero *in Alcibiade* 1. Cum vitam luxurioſam deſcribit, ei quoque attribuit ἱματίων ἕλξεις: Locus eſt adſcribi dignus: Εἰ δ' ἂν ἐθέλεις εἰς πλούτους ἀποβλέψαι, καὶ τρυφὰς καὶ ἐσθῆτας, καὶ ἱματίων ἕλξεις, καὶ μύρων ἀλοιφὰς. καὶ θεραπόντων πλήθους ἀκολουθίας, τήν τε ἄλλην ἁβρότητα τῶν περσῶν, αἰσχυνθείης ἂν ἐπὶ σαυτῷ. De veſte actoris tragœdi, qui talem veſtem in theatro gerebat, dixit etiam *Horatius*:

——— *traxitque vagus per pulpita veſtem.*

Inde natum σύρμα (id eſt tractus) in re veſtiaria, quod etiam de ſerpente poſteriorem corporis partem trahente dicitur, apud *Dionem Chryſoſtomum Orat.* 5. Quod ſcio neminem monuiſſe, ne *Henricum* quidem *Stephanum. Fab.* Vide & ad hunc locum quæ habet maximus *Salmaſius ad Tertull. pall. p.* 339. *Scheffer.* Ad illum nempe locum, ubi *Tertullianus* ait: *Prorſus ſi quis Menandrico fluxu veſtem delicatam humi protrahat.* Sed quamvis molles, & fluentes veſtes gerere ſolitum Menandrum, hinc patet, idem tamen in aliqua comœdia cinœdum ac delicatum quendam qui ſimili veſte humum verrebat, hoc verſu tetigit:

Οἷον ἀνόητος ὁδὶ χλαμύδα διολλύει;

Id eſt:

Qualem demens iſte Chlamydem diſperdit?

L.

Adfluens] Hinc Fluxus pro mollitie ſumitur, unde apud *Tertull. de Pall. De viro fluere.* Et in *Libro de Spectaculis*: *Et eſt plane in artibus quoque ſcenicis Liberi & Cereris patrocinium, quæ privata & propria ſunt ſcenæ de geſtu, & corporis fluxu.* Item *de Habitu Muliebri*: *Diſcutiendæ enim deliciæ, quarum mollitia & fluxu fidei virtus effeminari poteſt.* Et qui *Tertulliano fluxus, Arnobio, Liquor* dicitur, his verbis: *Liquoris fæminei diſſolutus laxitate.* Sic Græcis ὑγρὸς, & ὑγρότης. Idem Græci mollitiem, & delicias σπατάλην vocant, quæ vox τὴν διάρροιαν, hoc eſt fluxum ventris ſignificat apud *Hippocratem.* Vide *Salmaſ. ad Tertull. de Pall. Pag.* 304. L.

Greſſu delicato, & languido] Κεκλασμένως βαδίζων. *Rigalt.* Molli, & effeminato. *Scheffer.*

Hunc ubi Tyrannus vidit extremo agmine,
Quinam Cinædus ille in conſpectu meo
Audet venire? reſponderunt proximi:
Hic eſt Menander ſcriptor. Mutatus ſtatim.

* * * * * *
* * * * *
* * * * * *

Extremo agmine] Inter ultimos, quos ſupra dixit. Quam in ſignificationem *Extremus annus matrimonii* dicitur in *l.* 31. *ff de pact. dotal. Extremus dies anni, l.* 132. *ff. de Verb Signif. Extremus menſis, l.* 98. § *ult. ff. eod. Extremo judicii die, l.* 3. §. *unde illud. ff. de minor.* At *Extremum ſpiritum effundere*, dixit *Quintilian. Declamat.* 296. Et *Extremo ſpiritu, Cic. Philip.* 9. Item *Quintilian. Declamat.* 314. *Sunt illa vera, quæ extremo miſeri ſpiritu dicebantur.* L.

Quinam Cinædus] F & hic legendum, *quia nam.* an *quinam*, id eſt, quomodo, quo ore, qua fronte. *Rittersh.*

Cinædus] A mollitie mutuatum vocabulum; proprie enim *Cinædi* dicuntur, qui muliebria patiuntur, Quos ob id ſupra Noſter vocat, *Molles mares.* Hinc *Gellius Lib.* 3 *Cap.* 5. *Nihil intereſt, quibus membris cinædi ſitis poſterioribus, an prioribus.* L.

Ille in conſpectu meo Audet venire?] Plane ad iſtam faciem dixit *Symmachus Lib.* 7. *Epiſt.* 67: *In conſpectu amicorum ſe eſſe venturum.* In conſpectu venire, pro in conſpectum. Similiter & *Nazarius Panegyr. Quamvis cæleſtia ſub oculis hominum venire non ſoleant*, pro, ſub oculos venire. Sic alii contra, *In mentem eſſe*, pro, in mente: *In honorem*, pro, in honore. Vide *G. Schoppii* mei *Suſpect. Lect. Lib.* 1. *Epiſt.* 17. De his talibus dixi etiam in *Exercitationibus Epiſtolicis ad Auſonium. Rittersh.* Dixit & *Cicero: Veni in Senatu.* Notat *Scaliger ad Manilii Lib.* 5. Ubi Poeta:

> *Quum venit in regione tuæ, Capricorne, figuræ.*

Lactant. Lib. 1. *Cap.* 2. *Aureos nummos largiter in ſinu ejus infudit.* Ita enim legitur in optimo MS. Cæſarauguſtano, non *in ſinum. Curt. Lib.* 4. *Cap.* 9. *Satropalem directa in gutture haſta transfixit.* Sic omnes veteres, nec muto, cũ viro eruditiſſimo. Adde *Voſſ. de conſtruct. Cap.* 65. & quos ibi laudat. *Scheffer.*

Proximi] Qui ex amicis, vel miniſtris circa Demetrium erant. *Scheffer.*

Hic eſt Menander]

> *At pulchrum eſt digito monſtrari, & dicier hic eſt.*

Notum eſt illud de *Demoſthene:* Οὗτος ἐκεῖνος ὁ Δημοσθένης. *Rittersh.* Sic *Martial. Lib.* 5. *Epiſt.* 13.

> *Sed toto legor orbe frequens, & dicitur HIC EST.*

Ita Græcis οὗτός ἐστι. *Plin. Epiſt.* 23. *Lib.* 9. *An ſi Demoſthenes jure lætatus eſt, quod illum anus Attica ita demonſtravit*, οὗτός ἐστι Δημοσθένης, *ego celebritate nominis mei gaudere non debeo?* Sic *Lucian.* ἐνυπνίῳ τῶν ὁρώντων. ἕκαστος, τὸν πλησίον κινήσας δεῖξαι σε τῷ δακτύλῳ, οὗτος ἐκεῖνος λέγων. *Nevel.*

Scriptor] Scriptores κατ' ἐξοχὴν apud bonos auctores dicuntur κωμῳδιοδιδάσκαλοι. *Rittersh.* Ego puto dictum apud veteres Scriptorem, quiſquis ſcripto publicaſſet opus. *Donat. Prol. Adelph. Indifferenter omnis qui aliquid ſcripſiſſet, ſcriptor à veteribus dicebatur.* Ita *Belli Trojani Scriptor*, apud *Horatium* legitur de Homero *Cicero, Lyſiam* Oratorem *Vetuſtiſſimum Scriptorem* nominat. Similia de Hiſtoricis leguntur. *Scheffer.* Quales plenius *Iuvenalis* dixit Hiſtoriarum ſcriptores, ut *Sat.* 7. *Vers.* 99.

> *Veſter porro labor fecundior Hiſtoriarum*
> *Scriptores.* ———

Sic *Horat. Lib.* 2. *Epiſt.* 2.

> *Scriptorum chorus omnis amat nemus, & fugit urbes.*

Itemque *Lib.* 1. *Epiſt.* 19.

> *Non ego nobilium ſcriptorum auditor & ultor.*

Et alibi. L.

FABULA

FABULA SECUNDA.

ET vindicavit ſeſe forti dextera.
Latrone occiſo, timidus accurrit comes,
Stringitque gladium: dein rejecta penula:

ET *vindicavit ſeſe*] Hunc elegantem, ſed ἀκέφαλον Apologum in gratiam adoleſcentum ſupplebimus, ut quibimus, fingamus itaque talia quædam præceſſiſſe:

Iter duobus unum erat ſociis viæ,
Qui læta rerum, & nubila ex æquo omnia
Communia ambobus fore promiſerant.
Dum progrediuntur, transeundum eis nemus
Objicitur opacum denſis arborum comis.
Hic obvium cum latro eos invaderet,
Alter, cuti ſuæ timens, periculo
Se liberavit, adhibito auxilio pedum
Remanſit alter, & latroni reſtitit,
Cui conſerens manum, obtulit juſtam necem,

Et vindicavit ſeſe &c.
Titulus Fabulæ eſſe poteſt talis : *VIATORES DUO IN LATRONEM INCIDENTES. Rittersh.*

Vindicavit] In libertatem ab imminente morte, quod fortaſſe præceſſit. Quanquam & hoc modo *Vellej. Lib.* 1. *Cap.* 1. *Se etiam à Pyrrho, Achillis filio, vindicavit virtute.* Ceterum hiſtoria quam tangit, non multum eſt diſſimilis illi apud *Ælianum Lib.* 3. *Var. Cap.* 44. Quem nuper ſecunda vice Argentorati publicatum, Typographus tam male habuit, amiſſis plerisque ſchedis meis, in quibus quid addi, quid demi, immutarive vellem annotaveram, ut editionem aliam primo quoque tempore publicare feſtinem; id quod ſignificandum in tempore fuit, ne culpa aliena mihi tribuatur. *Scheffer.*

Timidus] Bene; vult enim eum qui hactenus fuit timidus, & ſtetit è longinquo, nunc accurriſſe, ſimulque illo *Accurrit* pulchre notat ſimulationem ſtudii & ardoris. *Scheffer.*

Rejecta] Abjecta, ſic *Rejecta terra* dicitur in *l.* 14. *ff. quib. mod. uſuſr.* At vero alia ſignificatione *Rejicere* ſolemne verbum erat Juris, quod ſignificabat recuſare, ſeu repudiare judices, quod verbum frequentiſſimum eſt in *Orationib. Cicer. in Verr.* 3. 4. & 5. *Plin. in Panegyr. Traj. Sors & nova fiſco judicem adſignat: licet rejicere, licet exclamare hunc nolo.* Et poſt: *Commodiorem inimico ſuo contentionem rejectionis dari noluiſſe.* In Lexico, *B. Germani. Rejectio,* ἀποβολὴ, ἀπόληξις κριτῶν. Sic etiam miles *Rejici militia* dicitur *l.* 6. §. *quia. ff. de re milit.* Et *Rejici caſtris. l.* 29. *ff. de liber. caus.* Item *Rejecti tutores, l.* 2. §. *Divus. ff. qui pet. tutor.* L.

Rejecta penula] Veſte peculiari eorum, qui faciebant iter, ex corio, vel coacta lana, pluviis arcendis, cum pileo à tergo forma cuculli. Vide *Ferrar. de re Veſt. Lib.* 2. *Cap.* 7. Rejecta, eſt remota ad tergum, ne libertatem brachii manuſve impediret, *Sueton. Auguſt. Cap.* 26. *Princeps legationis rejecto ſagulo, oſtendit gladii capulum. Scheffer.* Uſi autem ſunt Veteres *Penula*, cum in itinere, tum etiam pluvio tempore. Unde *Martialis :*

> *Ingrediare viam cœlo licet uſque ſereno.*
> *Ad ſubitas nusquam ſcortea deſit aquas.*

Penulam autem eam recte appellat *Scorteam*, quaſi ex corio, & pellibus factam. *Pellem* enim Antiqui *Scortum* dicebant. Inde in aliquot Sacris, ac Sacellis ſcriptũ haberi *Varro* teſtatur *Lib.* 6. *de Ling. Latin.* NE QUID SCORTEUM ADHIBEATUR NE MORTICINUM QUID ADSIT. Quo reſpiciens *Ovidius* ita canit :

> *Scortea non ulli fas eſt inferre Sacellis,*
> *Ne violent puras exanimata Deas.*

A ſcorteis iſtis pellibus metrices quoque Scorta fuerunt appellatæ, & pelles. Nam & in Atellanis licet advertere, ruſticos dicere, ſe abduxiſſe pro ſcorto pelliculam, teſte *Varrone dicto loco.* Et illud *Levit. Cap.* 15. *Veſtem & pellem quam habuerit, lavabit aqua*; *Heſychius* Hieroſolymetanus de meretricibus interpretatur; vel, quod pellibus ſcorteis pro lecto utebantur, *Pier. Lib.* 34. *Hieroglyph. De pellib :* vel quod ut pellicula ſubigantur, ut eſt apud *Feſtum.* Unde *Scortum ſcorteum Apulejo Lib.* 1. *Miles.* pro meretrice annoſa, & inſtar pelliculæ, ac corii rugoſa, uſurpatur. L.

Cedo, inquit, illum; jam curabo ſentiat
Quos adtentarit. Tunc qui depugnaverat;
Vellem iſtis verbis ſaltem adjuviſſes modo,
Conſtantior fuiſſem vera exiſtimans.
Nunc conde ferrum, & linguam pariter futilem,
Ut poſſis alios ignorantes fallere.

Cedo]

Cedo] *Terent. Andr. Act. 4. Sc. 4. Cedo, cujum puerum hic appoſuiſti. Donatus: Cedo idem ſignificat, quod dic, & da mihi, & eſt dictum cum quadam fiducia, & contemptu ejus cum quo ſermo eſt.* Oſtendunt hæc quam appoſite hic uſurpetur. *Scheffer.*

Curabo ſentiat] Ita *Sen. 1. Controverſ. Vis illum veras pœnas dare? Sentiat quam injuriam fecerit bono patri*, &c. Tyrannica vox: *Sentiat ſe mori. Rigalt.* Illudit hic mortuo, imitatione credo *Virgilii* 12. *Æneid.*

> *En agros, & quam bello, Trojane, petiſti*
> *Heſperiam metire jacens. Hæc præmia qui me*
> *Ferro auſi tentare, ferunt: ſic mœnia condunt.*

Schop.

Quos] Quales, quantos, ſic plane *Tacit. Agr. 31. Nos integri, & indomiti, & in libertatem non in præſentia mala duri, primo ſtatim congreſſu unde oſtentamus, quos ſibi Caledonia viros ſepoſuerit?* Sic hic locus vexatiſſimus alias eſt legendus: id quod amplius demonſtro, in opuſculi illius *Commentariis.* Præivit omnibus *Terentius* qui ſic in *Eunuch. Act 2 Sc. 3. Nunc Parmeno, re oſtendes, qui vir ſies. Scheffer.*

Adtentarit] Manu invaſerit, aggreſſus ſit. Ita *Cic. pro Seſt. Capuam propter plurimas belli importunitates, ab illa impia & ſcelerata manu attentari ſuſpicabatur.* At vero ICtis. *Attentari pudicitia* dicitur in *l. 1. §. 1.* & *l. 15. §. appellare ff. de injur.* Cum id agitur ut ex pudico, pudicave impudicus, impudicave fiat *l. 10. ff. eod. tit. Sen. Lib. 2. de Ira. Servi pudicitiam attentari non vult, qui non pepercit ſuæ?* Sic *Attentare honorem, ornamentaque l. 15. §. adjicitur. ff. de injur.* Unde eleganter deſumpta tranſlatione, vexare & *Attentare annonam* dardanarii dicuntur in *l. 6. ff. de extraord. crimin.* Et *Attentari ſententia*, in *l. 23. §. 1. ff. de condict. indeb.* Cum ſcilicet per appellationem, an juſta fuerit, diſcutitur. L.

Depugnaverat] De eo qui operas ſuas ut cum beſtiis *Depugnaret*, locaverat, loquitur ICtus. in *l. 1. §. 6. ff. de poſtul.* Verum hic & magis propria vocabuli ſignificatione *Qui depugnaverat*, eſt, qui pugnando jam certamen proſtrato ſcilicet hoſte finierat, & magis eſt ac ſi dixiſſet, pugnaverat. *Horat. Lib. 2. Epiſt. 1.*

> *Indocti, ſtolidique & depugnare parati,*

Ubi ſimpliciter eſt pugnare, & ſcribendo manum conſerere. L.

Iſtis verbis] Eleganter, *Verbis*, nam cum manibus pugnandum eſſet, pedibus ſibi conſuluerat atque hos Germani vocant **Smoulſeghters**. De quibus extat apud *Suidam* Proverbium, in eos ſcilicet qui verbis cœlum territant, cæterum ubi ad rem ipſam accedendum, imbelles & ignavi reperiuntur: οὐ λόγων ἀγαθῶν δεῖται Ἑλλὰς, ἀλλ' ἔργων; quanquam *Livius Decad. 1. Lib. 8.* Græcos magis lingua quam factis ſtrenuos eſſe ſcribat. L.

Conſtantior] Animoſior, ſi dixiſſes modo, cum mihi negotium fuit cum latrone illo. Sic *Cicer. 1. de Offic. Fortis, & conſtantis animi eſt*, &c. *Scheffer.*

Futilem] Refertur & ad ferrum; *Ferrum futile*, quod ad ſpeciem inanem geſtatur, neque uſum habet. *Scheffer.*

Ego qui ſum expertus quantis fugias viribus,
Scio quod virtuti non ſit credendum tuæ.
Illi adſignari debet hæc narratio
Qui re ſecunda fortis eſt, dubia fugax.

Quantis fugias viribus] Demiſſis ſcilicet manibus, ut *Plautus* ait, & noſter ſupra *Lib. 1. Fab. 29. Demiſſis pedibus. Ritterſh.* Ad hunc modum dixit *Plaut. Amphitr. Cum illi pugnabant maxime, ego tum fugiebam maxime. Rigalt.* Longe feſtiviorem huic loco interpretationem fore puto illis *Plauti* verbis *Trinum. Sc. Sta ilico:* ubi ſervus de hero ſuo ignavo loquitur, cum præ inopia aliquo profugiturum, la-

trocinatum vel in militiam:

Credo ad ſummos bellatores acrem fugitorem fore,
Et capturum ſpolia ibi illum, qui meo hero adverſus venerit.

Dicit itaque viator joco quodam ſe jam opere expertum, quam ſoleat comes ſuus vires ſuas non in defendendo, & arcendo hoſte, ſed vero in fugiendo exercere, eumque acrem, & fortem eſſe fugitorem. *Schop.*

Scio quod] Sunt quibus hoc minus Latinum eſſe videatur, *Scio quod ſtrenuus es*; *Scio quod venturus es* &c. At ego reperiri apud *Ciceronem* ipſum aſſeverare poſſum. Nam apud *Juſtinum* quidem & *Quintum Symmachum*, florentiſſimum ſcriptorem ſæpe reperias. *Fab.* Et *Plaut. Aſin. Act.* 1. *Sc.* 1. Dixit, *Equidem ſcio jam filius quod amet meus.* Adde *Voſſ. de Conſtruct. Cap.* 20. & 62. *Scheffer.*

Virtuti] Quippe quæ in fugiendo eſt, non in pugnando, tota: reſpicit præcedens; *Quantis fugias viribus. Scheffer.*

Qui re ſecunda fortis eſt] Qui eſt:

Extra bella Leo, lepus in diſcrimine pugnæ.

Ut aliquando faciebam ex hoc *Nonii* verſu in *Dionyſiacis*, quo θρασύδειλος denotatur:

Νόσφι μὲν μόθοιο λέοντες, ἐνὶ πτολέμοισι λαγωοί.

Rittersh. Scilicet ut ſecundis rebus attollimur, ita adverſis affligimur. *Quippe*, inquit, *Salluſt.* in *Bell. Jugurth. Cap.* 53. *Res humanæ ita ſeſe habent; in victoria vel ignavis gloriari licet: adverſæ res etiam bonos detrectant.* Et talis depingitur apud *Tacit. Lib.* 4. *Hiſtor. Cap.* 20. *Paganorum, lixarumque ignava, ſed ante periculum procax manus. L.*

FABULA

FABULA TERTIA.

Calvus, & Muſca.

CAlvi momordit Muſca nudatum caput:
Quam opprimere captans, alapam ſibi duxit gravem.
Tunc illa inridens: punctum volucris parvulæ
Voluiſti morte ulciſci, quid facies tibi,
Injuriæ eam qui dederis contumeliam?

C*Alvus, & Muſca*] Vide *Camerar. Pag.* 185. *Rigalt.*

Nudatum caput] Proprie, ſed tranſlata ſignificatione, *Nudatæ res propter jacta*, dicuntur in *l.* 4 §. *ult. ff. ad leg. Rhod. de jact.* Et elegantiſſima metaphora *Poſt nudata utriuſque intima*, in *l.* 3. §. 1. *ff. de recept. qui arbitr. recep.* L.

Alapam ſibi duxit] Sic pugnum ducere eleganter dixit *Paulus* ICtus. in *l.* 4. *ff. de Injur. Si cum ſervo meo pugnum ducere vellem, in proximo te ſtantem invitus percuſſerim, injuriarum non teneor. Rittersh.* Vetus aliquis apud *Fabium Lib.* 7. *Cap.* 3. *Colaphum tibi ducam, & formulam ſcribam, quod caput durum habeas.* Patet autem hinc, non in faciem ſolam alapam dari *Scheffer.* Hoc etiam modo *Ducere colaphum* dixit *Quintilian. Lib.* 6. *Cap.* 4. L.

Punctum] Id eſt, punctionem. *Rittersh.* Sic *Pſyche Miles.* 5. *Depromit unam de pharetra ſagittam, & puncto pollicis extremam aciem periclitabunda trementis etiam nunc articuli nixu fortiore pupugit altius.* Item: *Miratur de brevi punctulo tantum incrementulum locupletis uteri. Rigalt.* Atque ita *Plin. Lib.* 7. *Cap.* 50. *Oculos ſuffuſos*

 capræ

capra junci puncto, ſanguine exonerat, caper rubi. Scheffer.

Volucris parvulæ] Minus proprie: nam muſca inſecti genus eſt. L.

Contumeliam] Vide ſupra *Lib. 1. Fab. 3.* *Scheffer.* Eſt autem hæc ὑστερολογία, dicere enim debuiſſet contumeliæ eam qui dederis injuriam; nam alapam ſibi infligendo injuriam faciebat, & calvities ipſi erat probro, & contumeliæ: ita enim *Suetonius* de Tito Flavio Domitiano in Vita ejus *Cap. 18.* *Calvitio*, inquit, *ita offendebatur, ut in contumeliam ſuam traheret, ſi cui alii joco, vel jurgio objectaretur.* Et eleganter in calvitiem, ejuſque exprobrationem *Petronius* ludit:

Quod ſolum formæ decus eſt, cecidere capilli,
Vernanteſque comas triſtis adedit hyems,
Nunc umbra nudata ſua jam tempora mærent
Areaque attritu ridet aduſta pilis.
O fallax natura Deum: quæ prima dediſti
Ætati noſtræ gaudia prima rapis,
Infelix modo crinibus nitebas,
Phœbo pulchrior, & ſorore Phœbi:
At nunc lævior ære vel rotundo
Horti tubere quod creavit unda,
Ridentes fugis, & times puellas,
Ut mortem citius venire credas,
Scito jam capitis periiſſe partem.

L.

Reſpondit: mecum facile redeo in gratiam,
Quia non fuiſſe mentem lædendi ſcio:
Sed te, contempti generis animal improbum,
Quæ delectaris bibere humanum ſanguinem,
Optem necare, vel majore incommodo.

Mecum facile redeo in gratiam] Non ut ille apud *Horatium*:

——— *Egomet mî ignoſco, Mævius inquit.*

Schop.

Non fuiſſe mentem lædendi] Injuria autem æſtimatur ex animo cujuſque, nec abſque affectu & captu contumeliæ fit, non magis quam furtum abſque affectu furandi committitur. Accedit etiam hoc loco illud, quod nemo ſibi ipſi proprie loquendo injuriam facere poteſt: de quo *Ariſtotelis* diſputatio in medio eſt *Lib. 5. Ethic.* Videtur autem hic diſtinguere injuriam à contumelia: quæ ut differant, alicubi docet ex *Pacuviano* verſu:

Facile patior injuriam, quæ eſt vacua à contumelia.

Item ex *Sen. Lib. 1. In ſapientem non cadere injuriam.* *Rittersh.*

Animal improbum] Muſcæ improbitas, & impudentia etiam in Proverbium abiit. *Rittersh.* Hinc Ægyptios impudentiam ſignificantes muſcam pinxiſſe tradit Orus. Illa enim intrepide homines, & cibum alienum aggreditur, & ægre abigi poteſt. Vide *Homer. Iliad.* ρ. Sed dictum jam ſupra. L.

Delectaris bibere humanum ſanguinem] *Meleager Anthol. 7.*

Ὀξυβόαι κώνωπες ἀναιδέες, αἵματος ἀνδρῶν
Σίφωνες, ἀνδρῶν κνώδαλα δίπτερυγα.

Rigalt. Notandum autem hic *Delectaris*, abſolute poni. *Scheffer.*

Vel majore incommodo] Scilicet:

——— *vindicta bonum vita jucundius ipſa.*

Ut eſt apud *Juvenalem*, & *Ovid. 1. Amor. 7.*

——— *minuet vindicta dolorem.*

At optimum contra hanc animi infirmitatem; (nam

——————— *minuti*
Semper & infirmi eſt animi, exiguique voluptas
Ultio. ———————

Ut habet *Juvenalis*) eſt *Phocylidis* conſilium:

Μὴ

Μὴ μιμοῦ κακότητα, δίκῃ δ' ἀπόλειψον ἀμύνας·	*Noli imitari malum virorum, ſed juſtitiæ relinque vindictam,*
Πειθὼ μὲν γὰρ ὄνειαρ, ἔρις δ' ἔριν ἀντιφυτεύει.	*Conciliatio enim utilitatem: ſed contentio contentionem gignit.*
	L.

Id eſt:

Hoc argumentum, veniam mage dari docet.
Qui caſu peccat, quam qui conſilio eſt nocens.
Illum eſſe quavis pœna dignum judico.

Qui caſu peccat] Ad *Ariſtotelicam* diſputationem hæc pertinent, quæ eſt *Lib.* 3. *Ethic. Nicom.* Veniam tribuimus ei, qui non ſponte, & deliberato animo, ſed vel caſu, vel per ignorantiā peccat. Pœna autem afficimus eum, qui conſulto conſilio, & ἐκ προαιρέσεως peccat. Exemplo tamen eſt Oedipus nonnunquam etiam eos puniri, qui κατ' ἄγνοιαν delinquunt. Quanquam enim & patrem Laium inſcius inſcius interemit, & cum matre Jocaſta inceſtas contraxit nuptias, ignorans matrem ſuam eſſe: tamen horrendis pænis, & ipſe & tota ejus domus involuta, ac mulctata eſt. Sic & *Papiniano* auctore, vel *Demoſthene* potius, Lex delicta non tantum ſponte ſed etiam ignorantia contracta interdum coërcet: ἐστιν ἐπανόρθωμα τῶν ἑκουσίων καὶ ἀκουσίων ἁμαρτημάτων. Quid? quod etiam cogitatio ac meditatio ſceleris & affectus nonnunquam pro effectu punitur. Exemplum prabet Glaucus apud *Herodot. Lib.* 6. & *Iuvenal. Sat.* 13. *Rittersh.* Hinc *Caſu*, & *Voluntate* opponuntur in *Rubr. Nov. Theod. de Homicid. Caſu vel vol.* Unde etiam *Fortuito facere homicidium* quis dicitur in *l.* 5. *C. ad leg. Cornel. de ſicar.* Atque hoc eſt quod dixit ICtus. in *l.* 11. §. *delinquitur. ff. de pæn. Caſu delinquitur, cum in venando, telum in feram miſſum hominem interfecit.* In quale peccatum, per caſum, vel imprudentiam admiſſum, Legiſlatores pœna, ſaltem ordinaria, non animadvertunt. Nam ut eſt apud *Liv. Lib.* 1. *Mens peccat, non corpus, & unde conſilium abfuerit, culpa abeſt.* Et, *Non exitus rerum, ſed hominum conſilia vindicantur, Cic. pro Mil.* Quam ſententiam expreſſurus Hadrianus Imperator in *l.* 14. *ff. ad leg. Cornel. de ſicar. In maleficiis voluntatem non exitum* ſpectari reſcripſit. Et Comicus, cum furti crimen ab adverſario ſibi objectum purgat, fatetur perſonas quaſdam ex Græca fabula in Eunuchum à ſe tranſlatas; ſed ſine crimine, non enim imprudentiam crimen eſſe:

> *Si id eſt peccatum*, inquit, *peccatum imprudentia eſt*
> *Poëtæ: non qui furtum facere ſtuduerit.*

Eodemque argumento *Ovidius* errorem à crimine vindicans, fortunæ, non ſceleri adſcribit *Lib.* 3. *Metamorphos.*

> *At bene ſi quæras fortunæ crimen in illo*
> *Non ſcelus invenies, quod enim ſcelus error habebat?*

Ex quibus aliiſque ſimilibus, quæ in hanc ſententiam obſervari poſſent, ſatis liquet culpam extra crimen eſſe, modo non adfuerit animus, & conſilium delinquendi. Atque ita caſus etiam fato potius, quam noxæ imputatur, ſi modo culpa non præceſſerit, & omnino fortuitus fuerit: ut enim *Plato* ſcripſit 9. *de Legib. Fortunæ imperare nullus legiſlator poteſt.* Et ut idem 12. *de Legib. Mali ignavique ſemper puniendi ſunt, ut meliores, fortioreſque evadant, infortunati vero minime.* Quod ſi culpa præceſſerit, & quaſi cauſam caſui dederit, non eſt extra pœnam, & ita accipienda eſt *l.* 5. §. *ult.* & *l.* 11. §. *caſu. ff. de pæn.* L.

Conſilio] Opponitur præcedenti *Caſu*, id eſt, animo deliberato *Cic. Epiſt.* 5. *Quis eſſet, qui me in conſulatu non caſu potius exiſtimaret, quam conſilio fortem fuiſſe. Scheffer.*

Illum]

Illum] Non ad ſuperius, ſed proxime antecedens referendum, quanquam dubitem, utrum non poſt *Peccat* ſcribendum ſit punctum, & mox, *Nam qui* &c. *Schiffer.*

FABULA

FABULA QUARTA.

Aſini & Porcelli.

Quidam immolaſſet Verrem cum Sancto Herculi,
Cui pro ſalute votum debebat ſua,
Aſello juſſit reliquias poni hordei.

Immolaſſet verrem] more ſcilicet, quo cæſo porco ſacrificabant, uti eſt apud *Juvenal. Sat.* 2. *Verſ.* 87.

Atque bonam teneræ placant abdomine porcæ
Et magno cratere Deam. ——

Loquitur de ſacris Bonæ Deæ fieri ſolitis, quæ ad ejus cultum pertinebant. Nam, ut ſcribit *Macrobius, Sus prægnans ei mactababatur, quæ hoſtia propria eſt terræ.* Idem etiam *Juvenal. Sat.* 10. *Vers.* 355.

—— *venasque ſacellis*
Exta, & candiduli divina tomacula porci.

Et *Sat.* 13. *Vers.* 117.

Ponimus, & ſectum vituli jecur albaque porci
Omenta? ——

Sic & *Horat* Lib. 3. *Carm. Ode* 23.

Si thure placaris, & horna
Fruge lareis, avidaque porca

L.

Sancto Herculi] In Vet. Marm.

HERCULI. SANCTO. SAC.
P. POMPONIUS. NOETUS.
VOTUM. SOL.

Arnob. Lib. 5. *At ille Hercules Sanctus Deus natas quinquaginta de Theſio nocte una perdocuit.* &c. Nihil ergo mutandum. *Rigalt.* Nec temere addidi: *Sancto.* Nam Hercules olim proprie *Sanctus Pater*, ut ex Varrone probare poſſum; *Propertius* quoque ſcripſit Herculem alloquens,

Sancte Pater ſalve, cui jam favet aſpera Juno

Sancte velis libro dexter adeſſe meo.

Fab. Scio quæ *Scaliger ad Varr.* de *Ling. Lat. Lib.*4. De hoc vocabulo ex Sanqualis portæ nomine diſſerat, ſed mihi non perſuadet, Certe & *Ovidio*, *Propertioque* ita ſcribitur. Nec aliter *Plutarchus* aut *Inſcriptiones veteres*. Vide *Gyraldum*. *Scheffer.* Idem epitheton Dianæ tribuit in *Epiſt. Acontii Cydippe*, circa finem *Ovidius*:

Quod quia ſit lectum Sancta præſente Diana,

Eſſe tuam vinctam, numine teſte fidem.

L.

Votum debebat] Quod ſcilicet pro ſalute ſua nuncupaverat: nam ea proprie locutione utebantur. *Valer. Max. Lib.* 1 *Cap.* 1. 8. *Cum Marcellus templum honori, & virtute, Claſtidio prius, deinde Syracuſis potitus, nuncupatis votis conſecrare vellet.* Etiamſi autem *Nuncupare vota*, generaliter uſurpetur, idemque ſit, quod concipere, vel ſuſcipere vota, vel facere vota, tamen ex *Feſto* diſces Romanos ſcriptores ſpeciatim nuncupata vota appellaſſe ea, quæ magiſtratus ituri in Provinciam faciebant, quomodo dicto loco uſurpavit & *Valerius Maximus*, Deinde & ea vota, quæ pro ſalute Principis ſuſcipiebantur, ita appellabantur teſte *Torrent. ad Odem* 2. *Lib.* 4. *Horat. p.* 285. Veteres quoque *Concipere vota*, pro *Nuncupare*, ſolemniter dixerunt. *Flor. Lib.* 4. *Cap ult. Illi*, inquit, (ſcilicet Myſii) *ante aciem immolato equo, concepere votum, ut cæſorum extis ducum, & litarent, & veſcerentur.* Quod idem alibi per *Nuncupare* expreſſit. Nam *Lib.* 1. *Cap.* 2. ait: *Æſtivæ Præneſte deliciæ nuncupatis in Capitalio votis petebantur.* Quales & ſimiles locutiones apud Chriſtianos haud aliud denotarent, quã ardentiſſimas preces ad Deum pro incolumitate, vel Principis, vel expeditionis proſpero ſucceſſu effundere. L.

Poni] Apponi, in cibum videlicet, ut *Martialis Lib.* 8.

——— *ponis mihi, Gallice, porcum.*

Vide ſupra *Lib.* 1. *Fab.* 26. *Scheffer.*

Hordei] Quo ſaginaverat Verrem illum; neſcio an verſu aliquo id ſignificarit noſter, qui nunc abeſt: nam quia facile intelligitur ex ſequentibus, etiam hic brevitate ſua uſus eſſe potuit. *Scheffer.*

Quas aſpernatus ille, ſic locutus eſt:
Tuum libenter prorſus adpeterem cibum,
Niſi qui nutritus eo eſt, jugulatus foret.
Hujus reſpectu fabulæ deterritus
Periculoſum ſemper reputavi lucrum.

Aſpernatus ille] Recuſans. Nam *Aſpernari*, recuſare etiam in jure ſignificat *l.* 1. *ff. quod quiſque jur. in alt. ſtat.* Sic, *Non aſpernatur Prætor conſilium*, *l.* 8. *ff. de collat.* L.

Jugulatus foret] Proprie; quia cultro porci immolandi jugulum præcidebatur. *Cic.* 5. *Tuſc. Nec grunnitum audiunt cum jugulatur ſus.* Ite *Virgil. Lib.* 10. *Æneid.*

Hæc loquitur juguloque haud inſcius accipit enſem.

Et *Ovid.* 1. *Metamorph.*

Obſidis unius jugulum mucrone reſolvit.

L.

Hujus reſpectu fabulæ] Miror religioſulos iſtos, qui reſpectus voce uti dubitant; quam tamen *Livius* frequentat *Lib.* 35. *Romanorum maxime reſpectus civitates movit, & virtutem nuper in bello, & in victoria juſtitiam benignitatemque expertas.* Et *Lib.* 39. *Sin aliquis reſpectus eſt mei, ut ſocii atque amici regis, deprecor ne me tanta injuria dignum judicetis. Schop.* Eſtque idem hic quod intuitu, conſideratione, ſic *Ovid.* 1. *Triſt. Eleg.* 3.

Et voluiſſe mori ———

Reſpectuque tamen non potuiſſe mei.

Scheffer. Eodemque modo apud ICtos uſurpatur, ut, *Reſpectu dignitatis egi*, id eſt,

id eſt, contemplatione, & intuitu, *l.* 38. §. *omni. ff. de pæn.* Sic *Reſpectu mariti*, id eſt; ejus contemplatione, *l.* 19. §. *poteſt eſſe. ff. de pecul.* Et *Reſpectu proprietatis*, *l.* 28. *ff. de acquir. poſſeſ. Reſpectu aliarum perſonarum*, *l.* 31. *ff. depoſ.* L.

Periculoſum ſemper reputavi lucrum] Intellige, de turpibus, & injuſtis lucris, de quibus *Heſiodum* illud notum eſt:

Μὴ κακὰ κερδαίνειν. κακὰ κέρδεα ἶσ' ἄτῃσι.

Id eſt:

Ne male lucreris: mala lucra æqualia damnis.

Ἐκ τῶν γὰρ αἰσχρῶν λημμάτων τοὺς πλείονας
Ἀτωμένους ἴδοις ἂν ἢ σεσωσμένους.

Hoc eſt:

Ex turpibus lucris periiſſe videris
Plures, quam ab ipſis qui ſalutem invenerint.

Ut ait *Sophocles Antigona.* Et mox ibidem:

Τὰ δεινὰ κέρδη πημονὰς ἐργάζεται.

Id eſt:

Lucrum improbe partum merum infortunium eſt.

Sic *P. Syrus*:

Damnum appellandum eſt cum mala fama lucrum.

Multos tamen reperias, qui cum illo ſentiant, neſcio quo, quem ſic loquentem facit *Pomponius Proſtibulo: Ego rumorem parvi facio, dum ſit rumen qui impleam.* *Rittersh.* At in hanc *Phædri* ſententiam eſt Poëtæ, neſcio cujus conſilium:

Sperne lucrum; vexat mentes veſana libido.

Et Græci Comici:

Καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε.

Id eſt:

Famam libenter opibus anteponito.

L.

Lucrum] Congeſtas opes lucro, tanquam rem, quæ poſſeſſores ſuos in pericula varia inducat. *Scheffer.*

Sed dicis; qui rapuere divitias, habent.
Numeremus, agendum, qui deprehenſi perierint:
Majorem turbam punitorum reperies.
Paucis temeritas eſt bono, multis malo.

Rapuere] Notandum τὸ *Rapuere. Meurs.*

Habent] Ita *Juvenal. Sat.* 14. *Verſ.* 207.

Unde habeas quærit nemo, ſed oportet habere.

L.

Deprehenſi] Qui ob opes variis accuſationibus circumventi, & ſuppliciis affecti fuerint: reſpicit calamitatem temporum ſuorum, quibus præſentiſſimum periculum ex magnis divitiis. Docet *Tacitus*, & *Suetonius*, *Vita Tiberii*, quos vide. *Scheffer.*

Paucis temeritas eſt bono; multis malo] Videtur exprimere veterem verſum:

Προπέτεια πολλοῖς ἐστὶν αἰτία κακῶν.

Id eſt:

Multis malorum eſt cauſa præcipitantia.

Contra τὴν εὐλάβειαν χρησιμωτάτην θεῶν, vocat *Euripides Phœniſſis*:

Dea utiliſſima cauta circumſpectio eſt.

Rittersh.

Eſt bono] Commodo, utilitati. Ita *Cic. pro Roſcio: Accuſant ii, quibus occidi patrem Roſcii bono fuit. Scheffer.*

Multis malo] Ita etiam eſt apud *Polyb.* Lib. 4. *Ego*, inquit, *id verum eſſe exiſtimo, quod dici ſolet, temeritatem ſæpenumero homines ad inſaniam, & nihilum adducere.* L.

FABULA

FABULA QUINTA.

Scurra, Ruſticus.

PArvo favore labi mortales ſolent,
Et pro judicio dum ſtant erroris ſui,
Ad pænitendum rebus manifeſtis agi.

PArvo favore] Elegans in hanc ſententiam *Ariſtophanis* judicium apud *Vitruvium Præfat. Lib.9. Rigalt.* Vide quæ dixi in opuſculo *de Stylo. Cap. 10. Scheffer.* Optime in hanc *Phædri* ſententiam dixit *Gregor. Lib. 3. Moral. Qui pro virtute quam egit, humanos favores deſiderat rem magni meriti vili pretio portat venalem:* Et elegantiſſime *Sen. Epiſt. 28. Nunquam,* inquit, *volui placere populo; nam quæ ego ſcio, non probat populus; quod probat populus, ego neſcio. Quis enim placere poteſt cui non placet virtus. Malis artibus popularis favor acquiritur. Similem te illis facias oportet, alioquin non probabunt, niſi agnoverint.* Cui convenit illud apud *Machiavellum* dictum:

Qui populari aura innititur domum in luto extruit.

L.

Pro judicio dum ſtant] Locutio ex re bellica tranſlata. *Liv. Lib. 38. Pro Iuba atque Afris ſtetiſſe*, id eſt, partes eorum propugnaſſe. *Scheffer.* Ita *Cic. de Clar. Orat. Nemo à Senatu & à bonorum cauſa ſtetit conſtantius.* Et *Terent.* in *Phorm. Ni hæc ita eſſent, cum illo haud ſtares Phædria*, id eſt, pro illo. Simili plane ſignificatione eleganter apud *Cicer. 2, de Invent.* dicitur: *Stare à mendacio contra verum*, pro eo quod eſt tueri falſum, & verum oppugnare. L.

Erroris ſui] Nam ut ait, *Cic. 4. Acad. Pleri que errare malunt, eamque ſententiam*

quam

quam adamaverunt, pugnaciſſime defendere, quam ſine pertinacia, quod conſtantiſſime dicatur, exquirere. L.

Rebus manifeſtis] Τὸ S. hic quoque elidi videtur. *Rittersh.*

Agi] Impelli, eleganter, in reſpectu ad vim veritatis. *Scheffer.* Metaphorica ſcilicet ſignificatione. Nam proprie *Agere* etiam ſignificat ante ſe pellere, & ut *Paulus* apud *Feſtum* exponit, *Minare:* quod verbum non tantum eo loci uſurpavit, verum & in Agaſonum definitione, quæ apud eum extat hujuſmodi: *Agaſones equos agentes, id eſt, minantes.* Cui verbo barbariei notam inuri non patiuntur *Auſonius*, & *Apuleius*, quorum uterque eodem verbo uſus eſt. Atque ut id antiquitus receptum credam, moveor *Nævii*, veteris Comici Poëtæ auctoritate, ex quo idem *Feſtus Lib.* 13. hæc verba citat: *Sequimini, præminate*, niſi aliquod mendum ſubeſt. Sic *Agere jumentum, vel vehiculum, l.* 1. *ff. de ſervit. præd. ruſt.* Et ita verbum *Agere* accipiendum in *l.* 9. *ff. de ſervit. l.* 2. §. *item ſi in facto. l.* 4. §. 1. *ff. de verb. oblig. l. pen. ff. de aq. cottid.* & alias ſæpe. *Agi dicuntur quæ animalia ſunt, l.* 235. *ff. de verb. ſignif. Agendum eundum, l.* 1. *ff. ne quid in loc. publ.* Hinc *Actus*, quem Juriſconſulti definiunt, *Jus eundi, agendi jumentum vel vehiculum l.* 1. *ff. de ſervit. præd. ruſt. pr. Inſt. de ſervit. l.* 1. *ff. de adim. legat. l.* 81. §. *qui fundum. ff. de legat.* 1. *l.* 13. §. 1. *ff. de acceptil. l* 58. *ff. de verb. oblig. l.* 5. *ff. de ſervit. l.* 17. *ff. de ſtipulat. ſervor.* L.

Facturus ludos quidam dives nobilis,
Propoſito cunctos invitavit præmio,
Quam quiſque poſſet, ut novitatem oſtenderet.

Facturus ludos] Expende hæc *Laërtii* verba in *Vita Socratis*: ἐποίησε δὲ καὶ μῦθον Αἰσώπειον, οὐ πάνυ ἐπιτετευγμένως, οὗ ἡ ἀρχή.

Αἴσωπός ποτ' ἔλεγξε Κορίνθιον ἄστυ νέμουσι
Μὴ κρίνειν ἀρετὴν λαοδίκῳ σοφίῃ

Rigalt. Proprie autem hoc dicitur de iis qui ſpectacula edunt. *Cic. de Haruſp. Hos ludos ſervi fecerunt.* Et ſic *Sueton. Auguſt.* 10. *Ludos victoriæ Cæſaris non audentibus facere* &c. Sic infra *Fab.* 7. *Erat facturus ludos*, &c. *Scheffer* Quod etiam *Edere ludos* Veteribus dicebatur, *l.* 5. §. *interdum. ff. commod. l.* 17. *ff. de uſu & uſufr. leg.* Item *Edere ſpectaculum l.* 16. *ff. eod.* Et *Spectacula, l.* 4. *ff. de adminiſtr. rer. ad civit. pert. l.* 3. *C. qui manumitt. non poſſ.* Hinc *Editores munerum, ſeu ludorum, l.* 18. & 31. de *Prætor. & Quæſtor.* in *Cod. Theodos.* Et apud *Symmach. Lib.* 1. *Epiſt.* 20. Atque hinc in *l.* 27. *ff. de oper. libert.* Julianus ait, *Ludos facere*, id eſt edere. Et ita *Ludos facere Ædilem* ait *Cic. Lib.* 1. *de Orat.* L.

Ludos] Hic, niſi fallor, ludos ſcenicos intelligit, nam Ludorum varia in jure genera, reperiuntur, eorumque variæ in libris noſtris extant differentiæ, ut *Ludi Circenſes, l.* 122. *ff. de legat.* 1. *l.* 2. *l.* 4. & *l. ult. de Prætorib. & Quæſtorib.* in *Cod. Theodoſ.* Id eſt, *Equorum Circenſium ſpectacula*, ut in *l.* 1. *ff. de muner. & honor.* Seu *Curulis certaminis*, ut *l.* 1. *de Eq. curulib.* in *Cod. Theodos.* Unde *Curules equi, l.* 5. *C. de ſpectac. Lib.* 11. *l.* 7. *C. de numerar. actuar. Lib.* 11. *l.* 4 *C. de Muner. Patrimon. Lib* 10. *Rubr. de Eq. curul.* in *Cod. Theodoſ.* Et apud *Symmach.* non ſemel. Item *Ludi ſcenici, l.* 122. *ff. de legat.* 1. *l.* 2. & *l.* 4. *de Prætor. & Quæſtor.* in *Cod. Theodoſ.* Et apud *Cicer. Lib.* 3. *de Orat.* non procul ab initio. Qui *Theatrales, l.* 2. *C. de ſpectac. eod. Cod. Theodos.* *Si quis Ludos edens Prætor ſcenicis commodavit, l.* 5. §. *interdum. ff. commod.* *Ludorum, quibus moris eſt feſtivitati, interſint judices l. ult. de expens. ludor. in Cod. Theodos.* His autem ludis operam præbere *Pantomimus* dicebatur *l.* 27. *ff. de oper. libert.* Erat etiam *Ludus gladiatorius, l.* 1. *ad leg. Fab. in Cod. Theodos. l. ult. de gladiatorib.* Unde *B. Cyprian. Lib.* 2. *Epiſt.* 2. *Paratur ludus gladiatorius, ut libidinem crudelium luminum ſanguis oblectet.* Et *Iſidor. Lib.* 18. *Etymolog.*

Cap. 52. *Ludus gladiatorius inde dictus, quod in eo juvenes uſum armorum condiſcant, & modo inter ſe, aut gladiis, aut pugnis certantes, modo contra beſtias incedentes, ſubeant ferale certamen.* Ad hujuſmodi ludum pertinent quæ dixit *Quintilian. Declam.* 302. *Non ſumus magnæ legis interpretes, non ludum, nec harenam, nec armorum ſcientiam complexa eſt.* Et *Tertullian. Lib. de Patientia. Cum denique ludo, & caſtris ſe locant.* Item *Lactant. Firmian. Lib.*6. *Divin. Inſtit. Cap.* 20. *Hos tamen ludos vocant, in quibus humanus ſanguis effunditur.* Fuit quoque *Ludus venatorius*, uti legimus in *l.* 8. §. *ult. ff. pæn.* Et *Ludus beſtiarius* apud *Sen. Epiſt.* 70. Item *Ludus*, pœnæ mediocris genus ſtatuitur à *Paulo Lib.* 5. *Sentent. Tit.* 17. Unde *Ad ludum damnari, vel in ludum*, in Lege Dei *Tit.* 1. & *l.* 2. *de pæn.* in *Cod. Theodoſ. Ludo adjudicari*, *l.* 8. *de pæn. eod. Cod. Theodoſ. Servos in ludum venatorium dare ſolere*, *l.* 8. §. *ult. ff. de pæn.* Et ita *Plin. Lib* 10. *Epiſt.* 40. *Quidam vel in opus damnati, vel in ludum, & ſimilia his genera pœnarum. Tertullian. Lib. de Spectac. Etiam qui damnantur in ludum, quale eſt, ut de vitore delicti in homicidas emendatione proficiant. Clemens Alexandrin. de Conſtitut. Apoſtol. Cap.* 1. Εἴ τις Χριστιανὸς κατακριθῇ ὑπὸ ἀπίστων, εἰς λοῦδον, ἢ θηρία, ἢ μέταλλον. Et ad hujus pœnæ genus ſpectant hæc *Senecæ Lib.* 2. *de Clement. Cap.* 6. verba: *Catenas ſolvi jubebit, & ludo eximet.* Porro *Ludo adjudicari* Chriſtianos vetant Impp. Valentin. & Valens *l.* 8. *de pæn.* in *Cod. Theodoſ.* Atque ea cauſa eſt cur in conſtitutione quadam Conſtantini, in qua ſcriptum erat: *Si quis in ludum fuerit, vel in metallum damnatus*, Tribonianus metalli tantum mentionem fecerit, *l.* 17. *C. de pæn.* ut apparet ex *l.* 2. *eod. tit.* in *Cod. Theodoſ.* L.

Novitatem] Sic appellat nova inventa, *Horat. de Arte*:

> *Illecebris erat & grata novitate morandus*
> *Spectator, functuſque ſacris, & potus, & exlex.*

Scheffer. Idemque *Lib.* 1. *Epiſt.* 1.

> *Quod ſi tam Græcis novitas inviſa fuiſſet,*
> *Quam nobis.* ———

L.

Venere artifices laudis ad certamina
Quos inter Scurra notus urbano ſale
Habere dixit ſe genus ſpectaculi
Quod in theatro nunquam prolatum foret.

Scurra] Proprie ita dicebatur turpiter facetus, & qui riſum audientibus turpibus dictis commovere ſolet. *Horat. Lib.* 1. *Epiſt.* 15.

> *Scurra vagus, non qui certum præſepe teneret.*

Verum hic in meliorem partem uſurpatur pro homine faceto, & feſtivis jocis urbano, uti etiam apud *Plaut. Moſtel. Act.* 1. *Sc.* 1. licet minus ſerio:

> *Tu urbanus vero ſcurra deliciæ popii*
> *Rus mihi tu objectas?*

Et in *Trinum.*

> ——— *neque perjurius*
> *Quam urbani aſſidui cives, quos ſcurras vocant.*

L.

Urbano ſale] Salem uſurpat pro eo, quod jocoſum eſt, & *Sentitur latente judicio, excitatque & à tædio defendit orationem*, veluti à *Fabio* exponitur *Lib.* 6. *Cap.* 3. Urbanus vero ſal, cui ineſt elegantia, & eruditio quædam ex converſatione politorum doctorumque. *Scheffer.* Dixi ſupra. De jocis etenim hic urbanioribus, & ſale, hoc eſt, acrimonia aliqua, & ſapientia commixtis loquitur. Hinc *Plutarch. Cap. ult. Lib.* 1. Συμποσιακῶν ſalſam, & acrem pulchritudinem ἁλμυρὸν καὶ δριμὺ vocat. Et *Cic. de Clar. Orat. P. Scipio omnes ſale, & facetiis ſuperabat.* Itemque *Lucan. Lib.* 2. *Verſ.* 368. De feſtivitate, & jocis in nuptiis adhiberi ſolitis loquens.

Non

Non ſoliti luſere ſales; nec more Sabino
Excepit triſtis convicia feſta maritus.

Unde *Quintilian.* *dicto* Lib. 6. à *Scheffero* allegato: *Salſum*, inquit, *in conſuetudine pro ridiculo tantum accipimus: natura non utique hoc eſt, quanquam & ridicula oporteat eſſe ſalſa.* Nam ſicut ſal ſuavitatem quandam cum mordacitate habet; ita etiam urbanorum joca. Sales enim, *Ciceronis* ſententia, ſunt ipſa ridicula, quæ neceſſario ſalſa oporteat eſſe. Nam ſalſum erit quod non eſt inſulſum, velut quoddam oris condimentum, quod ſentitur latente judicio, & veluti palatum excitat. L.

Habere] Sic loquitur de re inventa. *Terent. Heautontim. Act.* 4. *Sc.* 2. *Euge, habeo optimum.* Et *Virgil. in Mær.*

Incipe, ſi quid habes. ———

Scheffer.

Theatro] Hic videtur poſitum pro loco ubi ſpectacula eduntur, uti apud *Martial. Lib.* 1.

Quicquid in Orpheo Rhodope ſpectaſſe theatro
Dicitur, exhibuit, Cæſar, arena tibi.

Alias eſt ædificium in hemicycli ſpeciem factum, ad videnda ſpectacula idoneum, ἀπὸ τοῦ θεᾶσθαι, hoc eſt, ſpectando dictum. *Virgil. Lib.* 1. *Æneid.*

——— *hic alta theatri*
Fundamenta locant alii. ———

Ovid. Lib. 2. *Amor. Eleg.* 7.

Sive ego marmorei reſpexi ſumma theatri.

Et Idem *Lib.* 2. *Triſt. Eleg.* 1.

——— *Ludi quoque ſemina præbent.*
Nequitiæ, tolli tota theatra jube.

Diverſum eſt ab *Amphitheatro*, uti apparet ex *l.* 7. *ff. de rer. diviſ. l.* 3. *ff. de oper. publ.* Quid autem alterum ab altero differt, exponit *Caſſiodor. Lib.* 4. *Var. Epiſt. ult.* Et *Lib.* 5. *Epiſt. ad Maxim.* Ubi *Theatrum viſorium* interpretatur. Unde & *In theatro*, *ſpectare* dicuntur in *l.* 2. §. *ſi quid. ff. ne quid in loc. publ.* L.

Prolatum] *Proferri*, ait, *Heinſius* ad me in ſuis literis, *in theatro elegans loquendi modus. Qui & Statio reddendus Sylvarum* 2 *Luc. Genethl. Ingratus Nero dulcibus theatris. Et noſter tibi profertur. Orpheus. Orpheus, & Neronis laudes, duo poëmatia ex ſcriptis Lucani laudantur ab antiquis, &c. Preferetur legitur in Parmenſi quam poſſideo, editione Anni MCCCCLXXI. & recte*, &c. *Scheffer.*

Diſperſus rumor civitatem concitat:
Paulo ante vacua turbam deficiunt loca.
In ſcena vero poſtquam ſolus conſtitit,
Sine apparatu, nullis adjutoribus,
Silentium ipſa fecit expectatio.

Rumor] F. *Favor*, & de ſpectatoribus applaudentibus in theatro, vel ſcena dicitur, ut infra *Fab.* 7.

——— *gratulari fautores putat.*

Plautus:

Virtute niti oportet, non fautoribus.

Idem alibi:

Sat habet fautorum ſemper, cui virtus favet.

Rittersh.

Civitatem concitat] Id eſt, convocat. Sic ſupra excitandi verbo utitur, *Lib.* 4. *Fab.* 24. pro eo quod eſt evocare *Rittersh.* Alii, ſed magis propria tamen ſignificatione *Concitare hoſtem* dicitur in *l.* 4 *ff. ad leg. Jul. majeſt.* Et *Concitare milites l.* 1. *ff. eod.* Unde *Concitatores populi* in *l.* 19. §. *actores ff. de pœn.* Et apud *Paul. Lib.* 5. *Sentent. Tit.* 23. Item *Concitatores ſeditionum in l.* 16. *ff. de appellationib.* L.

Paulo ante vacua turbam &c.] Sic *Ennius Alexandro: Jam dudum ab ludis animus atque aures avent, avide exſpectantes nuntium, propter hanc aurium aviditatem theatra replentur. Rigalt.*

Deficiunt] Deſunt eis loca. *Cic.* 4. *Verr. Vires, latera, & vox me deficiunt. Scheffer.*

Sine apparatu] Veluti *Scenicæ veſtis*, vel *Aulæi*, *l.* 15. §. *ſi veſtimentorum. ff. de uſufruct.* Sed & *Apparatus* de inſtrumento quod in taberna ſervus habet, uſurpatur in *l.* 5. § *ſi præter. ff. de tributor. act.* L.

Nullis adjutoribus] Hinc planiſſime apparet τὸ *Adjutor* eſſe vocabulum operæ Scenicæ; quod & *Suetonii* auctoritate firmari poteſt in *lib. de Claris Grammat. Hic* (de Craſſitio loquitur) *initio circa Scenam verſatus eſt, dum mimographos adjuvat.* Hinc illuſtris quæſtionis, quæ mihi ante biennium à Viro elegantiſſimi ingenii, & exquiſitæ humanitatis *D. Chotardo Andegavenſi* propoſita eſt, ſolutio pendet. Et quia res eſt cognitione doctorum hominum digniſſima, hic à me exponetur. Ζήτημα igitur propoſitum fuit; *Quid ſit apud Eunapium Sardianum* ἀζουτρίων; ſed antequam pedem promoveo, locum *Eunapii* adferam; is eſt in *Vita Proæreſii* illius, qui *Rex Eloquentiæ* dictus olim fuit, *pag.* 117. editionis poſtremæ ex officina *Pauli Stephani*, neque enim meliorem potui nanciſci. Κατὰ δὲ τούτους τοὺς χρόνους ἤνεγκεν ὁ βασιλικὸς τῆς αὐλῆς ὅμιλος ἄνδρα καὶ δόξης ἐραστὴν καὶ λόγων, ἦν μὲν γὰρ ἐκ Βηρυτοῦ πόλεως καὶ Ἀνατόλιος ἐκαλεῖτο, οἱ δὲ βασκαίνοντες αὐτῷ καὶ ΑΖΟΥΤΡΙΩΝΑ ἐπίκλησιν ἔθεντο. Id eſt, *fuit ea tempeſtate in aula principis quidam nomine Anatolius, ex Beryto, vir & gloriæ ſtudioſus, & eloquentiæ, quem invidi AZUTRIONEM cognominarunt.* Dixerit quiſpiam eſſe corruptum locum, aut appellationem aliquam Phæniciæ, aut Syriacæ, aut Ægyptiæ originis videri, cujus prototypum fuerit ἀζουτ aut ἀζουτρ, aut quid tale βαρβαρικοῦ κόμματος; atque ita nil aliud ultra quærendum videri; niſi ſi quis illarum linguarum arcana penitiſſime noverit. At ego vocem Latinam eſſe ajo, in ſonum Græcum deflexam. Eugepæ, inquies, unde iſthæc monſtra in Latium advehis? Audi modo, tacitus citius diſces. Hoc itaque primum dico (idque à nemine negatum iri confido) Græcos ſcilicet non habere, quo ſyllabam *ju*, (per j conſonum ſcilicet) exprimere poſſint; itaque pro, *adju*, debent ſcribere ἀζου, ſi *u* Latini vocabuli longum ſit, & ἀζυ ſi breve. Quid iſtuc, inquies, metuo certe ut ſis vitalis, lector, ita impatiens mihi videris, quiſquis es. Nunc autem terminatio Græcorum *na*, (de accuſativo loquor) apud Latinos exit in EM, ut Πλάτωνα, Platonem, &c? Nonne itaque mecum fatebris Ἀζουτρίωνα eſſe *Adjutorionem* (id eſt *Adjutorem*) licentia Græcis familiari, quoties ex aliis linguis aliquid in ſuam transferunt: inde itaque eſt, quod *Eunapius* addit, innuens ſcilicet illud vocabulum ad operam Theatricam pertinere (id quod ex *Suetonio*, & *Phædro* noſtro conſtat). addit, inquam, καὶ ὅτι μὲν τὸ ὄνομα σημαίνειν βούλεται, ὁ κακοδαίμων ἴστω τῶν θυμελῶν χορός. *Quæ vox quid tandem ſignificet, facile hiſtriones expedierint.* Quæ verba ſententiam noſtrām plane confirmant. Quare verbum non amplius addam, ſatis confiſus, eleganti lectori & harum rerum non rudi, ingrata non fore, quæ de azutrione à me dicta ſunt. *Fab.* Atque in hanc ſignificationem *Adjutores actoris ſervi* dicuntur apud ICtum. in *l.* 40. §. *ſervus. ff. de ſtatuliber.* Verum *Adjutores* olim officiis, laboris levandi gratia dabantur, qui his vel valetudine impeditis, vel multitudine negotiorum obrutis opem ferrent *l.* 10. *C. de numer. liber.* Lib 12. *l.* 13. *C. de diverſ. offic.* Lib. 12. Sic *Adjutor Præſidis*, *l.* 6. *C. quom. & quand. jud.* Vetus Gloſſarium *Adjutor* Συλλήπτωρ, Συνεργός. *Adjutor tutelæ*, quem ſolet Prætor permittere tutoribus conſtituere, qui non poſſunt ſufficere adminiſtrationi, ita tamen ut eum periculo ſuo conſtituant *l.* 13. §. *ult. ff. de tutel. Adjutores Commentarienſium l.* 4. *C. de cuſtod. reor. Adjutores corniculariorum l. ult. ff. de jur. immunit. Magiſtri officiorum l.* 5. *C. de princip. agent. Lib.* 10. *Quæſtoris*, *l. ult. C. de proxim. ſacr. ſcrin. Sacræ memoriæ l.* 13. & *l.* 14. *C. eod. tit. Adjutores urbani officii* apud *Symmach. Lib.* 1. *Epiſt.* 22. Et hi Græco vocabulo *Boëthi* vocantur *l. ult. C. de tabular. ſcrib. Lib.* 10. Ita & *Adjutricis primæ legionis* meminerunt Impp. in *l. ult. C. de apparitor. præf. prætor.* & *l. ult. C. de caſtr. pecul. Lib.* 12. In qua latens mendum primus

mus detexit *Briſſonius* : illic enim perperam *Adjutrice noſtræ Reipublicæ*, pro, *Adjutrice noſtra* legebatur. L.

Ille in ſinum repente demiſit caput,
Et ſic porcelli vocem eſt imitatus ſua,
Verum ut ſubeſſe pallio contenderent,
Et excuti juberent: quo facto, ſimul
Nihil eſt repertum, multis onerant laudibus,
Hominemque plauſu proſequuntur maximo.

In ſinum demiſit caput] Quaſi occulens illud, & occultans. Hinc *In ſinu meo habeo*, in *l.* 27. *ff. de probat.* ſignificat in occulto. *l.* 16. §. *Ariſto. ff. qui & à quib. manum. Plane*, inquit, *ea quæ in fraudem fiſci in ſinus ejus collata ſunt, revocanda*, id eſt, quæ in occulto habuit. *Lamprid.* in *Commodo* : *Prædam omnem in ſinum contulit.* Alio loco : *Qui etiam condemnationes in ſinum vertiſſe dicuntur*, id eſt, in privatas rationes. *Tertull.* in *Lib. de Fuga in Perſecut. Paciſcens cum delatore, vel milite, vel miniſtro aliquo præſidis ſub tunica, & ſinu quod ajunt.* Et *Ex ſinu ſuo calumniatores opponere* dixit *Cicero in Verr. Lib. ubi de Venere Ericina.* L.

Et ſic porcelli vocem] Talis Parmenon de quo *Plut. de Aud. Poët.* Ὥσπερ γὰρ ὑὸς βοὴν, καὶ ψόφον τροχιλίας, καὶ πνευμάτων ῥοῖζον, καὶ θαλάσσης κτύπον ἀκούοντες ἐνοχλούμεθα, καὶ δυσχεραίνομεν. ἂν δέ τις πιθανῶς ταῦτα μιμῆται, καθάπερ Παρμένων ὗν, καὶ Θεόδωρος τὰς τροχιλίας ἡδόμεθα. *Nevel.*

Excuti] Pallium videlicet, aut ſinum, ſic loquuntur Latini. *Cic. pro Roſcio. Nihil eſt, Glaucia quod metuas, non excutio te. Plaut. Aulul. Act. 4. Sc. 3. Agedum, excutedum pallium. Plin. Lib. 7. Cap. 36. A janitore ſemper excuſſa, ne quid inferret cibi. Scheffer.* Vocabulum juris : nam diſquirere diſpicere, & examinare ſignificat. Sic *Excutere Præſes* dicitur in *l. ult.* §. 1. *ff. ad municip.* Et *Excutere Prætor*, *l.* 5. §. *non paſſim. ff. de reb. cor. qui ſub tut. vel cur. Excutere cauſam negligentiæ l.* 14. *ff. de offic. Præſ. Excutere cauſas eorum qui delati fuerant*, Trajanus apud *Plin. Lib.* 10. *Epiſt.* 98. *Excutere crimen l.* 1. *C. de appellat. Excutere verba Senatus conſulti l.* 2. §. 1. *ff. ad Sc. Vellej.* Sic *Excutere verum* dixit *Sen. Lib* 1. *de Clement. Cap.* 20. Id quod *Excuti veritas* dicitur apud ICtum. in *l.* 13. *ff. de probat.* Id eſt, exquiri, ut in *l.* 6. *ff. de tranſact.* ſeu explorari. In excutienda veritate, *l.* 10. §. *tormenta. ff. de quæſtionib. De excutienda fide teſtium l.* 3. §. *ejuſdem. ff. de teſtib.* Sic *Excutiamus*, id eſt, diſpiciamus, *l.* 17. *ff. de hered. inſtit. Excutiatur*, id eſt, diſquiratur *l.* 5. §. *Divus. ff. de jure immunit. Excutiendum*, id eſt, examinandum, *l.* 13. §. 1. *ff. de offic. Præſ. l.* 17. §. *& primum. ff. de adoption. Utrum jus fiſci ante excutiendum ſit*, *l.* 35. *ff. de jure fiſci. Excuſſis probationibus Plin. Lib.* 6. *Epiſt.* 30. Ita *Jus excutere, & rationem*, item, *Excuſſa parte utraque* apud *Quintil. Declam.* 264. Et *Excuti numerus populi*, apud eundem *Declam.* 263. Eodem modo *Excutere*, id eſt, ſcrutari dicitur, in Edicto de Inſpiciendo Ventre; *Cuſtodes qui ante conclave poſiti erunt, ſi volunt, omnes qui domum, aut conclave introierint excutiant*, *l.* 1. *ff. de inſpic. ventre*, & alibi ſæpius. L.

Hoc vidit fieri Ruſticus : Non mehercule
Me vincet, inquit; & ſtatim profeſſus eſt,
Idem facturum melius ſe poſtridie.

Fit turba major: jam favor mentes tenet,
Et deriſuri, non ſpectaturi ſedent.

Vincet] Ita *Virgil. Eclog.* 8.

Hæc memini & victum fruſtra contendere Thyrſin.

Et *Horat. Lib.* 1. *Epiſt.*4.

Scribere quod Caſſi Parmenſis opuſcula vincat.

L.

Tenet] Eleganter, favor erga ſcurram ita occupatas habuit multitudinis mentes, ut adempta eſſet eis omnis libertas judicandi. Ergo perperam *Urſinus* illud *Jam* immutat in *Nam.* Non enim verba hæc ad membrum antecedens referuntur. *Scheffer.* Ita *Pictura Artificum oculos tenere*, dicitur apud *Plinium* in *Epiſtolis*, id eſt, occupatos habere, & in contemplationem, ac admirationem ſui adducere. *Horat. Serm. lib.*1. *Sat.*4.

——— *vitiis teneor.* ———

Et *Lib.* 1. *Epiſt.*7.

Tam teneor dono, quā ſi dimittar onuſtus.

Atque ita *Tenere*, pro adſtringere, obligare, obnoxium habere uſurpatur; quemadmodum decretum tenere dicitur in *l.* 23. *ff. de excuſat.* Sic *Tenet omnes nunciatio, l.* 18. *ff. de op. nov. nunciat.* Lex quoque tenere aliquem dicitur. Vide *Tit. de Adulter.* Et *Sen. Controv.* 11. *Pag.* 595. Et conſtitutiones, *l.* 25. §. *ſi quis. ff de injur.* Eodemque ſenſu dicitur quæſtio tenere unum ex hæredibus, *l.*29. *ff. de except. rei judic.* L.

Uterque prodit. Scurra digrunnit prior,
Movetque plauſus, & clamores ſuſcitat.
Tunc ſimulat ſeſe veſtimentis Ruſticus
Porcellum obtegere, quod faciebat ſcilicet,
Sed in priore quia nil compererant, latens
* * * * *
Pervellit aurem vero quem celaverat,
Et cum dolore vocem naturæ exprimit.

Digrunnit] Porcorum eſt grunnire; hinc ille Marcus Grunnius Corocotta Porcellus, cujus teſtamentum in *B. Briſſonii Formulis* legitur. *Rigalt.*

Movetque plauſus] Commovet multitudinem ad edendos plauſus manibus: ſic enim ſolent, cum quid approbarent. Vide *Ferrar. de Acclamat. Scheffer.*

Scilicet] Eſt confirmantis; *Donatus* alicubi explicat per *ſcire licet. Scheffer.*

Compererant] Spectatores: Iſtuc enim hæc ſunt referenda. *Urſinus* verſum hunc omittit, credo, quod non intelligeret, ac locum mutilum putaret, ut fecerunt alii. *Scheffer.*

Latens] Scilicet ruſticus. Vult ſpectatores non habuiſſe eum ſuſpectum, ac propterea nec ſinum excutere juſſiſſe. Et ſic *Latere* uſurpant, pro non obſervari, non intelligi. *Scheffer.* Atque ita *Incrementum latens* dicitur in §. 20. *Inſt. de rer. divis.* Quod per alluvionem accreſcit, lucrum ſcilicet minutatim, obſcure, καὶ ἀνεπαισθήτως increſcens, quod obſervari, nec animadverti poteſt. Et *Latens fugitivi vitium* in *l.*55. *ff. de ædilit edict.* L.

Exprimit] Eleganter, & proprie, quaſi premendo elicit, ita exprimere, oleum, vel liquorem dicimus. *Plin. lib.*14. *Expreſſo vino infunditur aqua vinaceis.* Sic *Area ad frumenta, cæteraque legumina exprimenda l.* 14. §. *ult. ff. de aliment. vel cibar. legat.* Atque hinc ICtis etiam idem quod extorquere ſignificat, ut *Exprimi veritas tormentis* dicitur in *l.* 1. §. *quæſtioni. ff.*

ni. ff. de quæſtionib. ideſt crui. *Favor libertatis exprimit ſententias benigniores l. 32. §. ult. ff. ad leg. Falcid.* Et apud *Sueton.* in *Tiber. Cap. 19. Tormentis expreſſa confeſſio.* L.

Adclamat populus: Scurram multo ſimilius
Imitatum, & cogit Ruſticum trudi foras,
At ille profert ipſum porcellum è ſinu,
Turpemque aperto pignore errorem probans;
En hic declarat, quales ſitis judices.

Adclamat] An ſcribendum eſt: *At clamat?* iſto ſenſu: licet verum porcellum ruſticus compulerit vocem edere, nihilominus clamat populus, &c. *Scheffer.* Verum vocabula hæc *Adclamare*, & *Adclamatio*, proprie de turba & multitudine uſurpantur, & præſertim cum applauſu & vociferatione alicui gratulantur. *Cic. pro Cecin. Populus cum riſu Adclamavit ita eſſe.* L.

Aperto pignore] Ideſt, claro, ac manifeſto. *Pignus* notat argumentum certiſſimum. *Curtius: Nullum erga me benevolentiæ pignus atque indicium omiſiſtis. Scheffer.* Manifeſtiſſimi ſcilicet, & craſſiſſimi erroris ruſticus ſpectatores convincebat, & hinc eleganter vocabulum *Aperto* uſurpatur, quemadmodum *Aperta fraus* dixit Imp. in *l. 3. C. de jure fiſci l. 10. C. de admin. tut.* Et *Apertæ fruſtrationes l. 7. C. de execut. rei judicat.* Atque ita *Aperte agi* dicitur in *l. 22. § ſi in. ff. rat. rem hab. l. ult. ff. de donat. cauſ. mort. Aperte apparebit l. 10. ff. de inoffic. teſtam. Aperte approbatum, l. 39. ff. de acquir. poſſeſſ. Aperte cavetur legi, l. 5. ff. ad leg. Jul. ff. de adulter. Aperte convicti, l. ult. C. quor. appellation. Aperte iniquum eſt l. 63. §. ſi ſub conditione. ff. ad Sc. Trebell.* id eſt, palam, & manifeſte. L.

POETA AD PARTICULONEM.

ADhuc ſuperſunt multa quæ poſſim loqui,
Et copioſa abundat rerum varietas:
Sed temperatæ ſuaves ſunt argutiæ,
Immodica offendunt. Quare, vir ſanctiſſime,

TEmperatæ] Ideſt, moderatæ: Nam *Temperare* etiam in jure pro moderare ponitur. Sic *Temperari decreto* res dicitur, *l.6. ff. de legat. præſtand.* *Temperanda res decretis, l.85. §. ult. ff de reg jur.* *Temperanda res eſt, l.17. ff. de uſur.* Sic quoque *Temperari ſententiam* dicit *Paul. Lib. 5. Sentent. Tit. 3.* Et *Temperare conditionem ſolet Prætor, l.4. ff. de condit. & demonſtr.* Ut & *Temperandum eſt arbitrio Prætoris, l. 16. ff. ex quib. cauſ. major.* Et *Temperanda juriſdictio l. 1. C. de pign.* Item *Temperare dolorem l. 38. §. Imperator. ff. ad leg. Iul. de adult.* Hinc *Temperamentum* in *l. 28. ff. de ædilit. edict.* Et *Temperamentum benignitatis, l. 11. ff. de pœn.* Item *Cum aliquo temperamento temporis, l. 105. ff. de ſolut.* Sic *Temperamentum admittere* in *l. 5. §. ult. ff. de pœn.* Et ſimilia. L.

Immodica offendunt] Πᾶν γὰρ τὸ πολὺ πολέμιον τῇ φύσει inquit, *Hippocrates.* πάντων μὲν κόρος ἐστὶ, ut alius fecit:

Καὶ γὰρ καὶ μέλιτος τὸ πλέον ἐστὶ χολή.

Id eſt:

Mel quoque fel fiet, ſi nimium fuerit.

Rittersh. Et jocum ideo inventum ait *Ariſtoteles, Lib. 8. Politic. Cap. 3.* Ut qui laborat, habeat recreationem. Hinc *Sen. Lib. de conſtant. Sap. Cap. 17. Iocis temperatis delectamur immodicis iraſcimur.* L.

Offen-

Offendunt] Abſolute, moleſta ſunt, ac tædioſa. Sic *Cic. pro Cluent. Bis apud judices offendit.* Et *Tacit in Vita Agric. Cap. 22. Honeſtius putabat offendere, quam odiſſe. Scheffer.* Et ita etiam apud ICtos. *Offendere* eſt aliquem dicto, factove lædere, & eo modo, ejus iracundiam provocare. *Servus miſſus in villam, quia dominum offenderat l. 35. §. rerum. ff. de hered. inſtit. Si nemo ſervorum offenderit, l. 51. ff. de manumiſſ. teſt.* Hinc *Offenſus*, iratus, exacerbatus, ſive, *ad odium incitatus*, ut loquitur *l. 19 ff. de inoffic. teſtam. Si manumittere nolit dominus ſervum propter fugam offenſus, l. 5. §. plane. ff. de condict. caus. dat. Offenſum atque iratum patrem ad exheredationis notam prolapſum eſſe, l. 18. C. de inoffic. teſt. Mater jure contra filiam offenſa, l. 31. §. 1. ff. de donat.* Hinc *Offenſa* dicitur animo hærens indignatio, & ira ex alicujus malo merito concepta. Sic *Levis offenſa* graviſſimis inimicitiis opponitur, *l. 3. §. ult. ff. de adim. leg. Offenſa* domini irati in ſervos, *l. 5. C. famil. erciſc. Quibuſdam ſervis per offenſam excluſis, l. 51. ff. de manumiſſ. teſtam. Filius cum offenſam patris vereretur, l. 46. ff. de hered. inſtit. Offenſam ægræ mulieris maritali ſermone placaverat, l. ult. ff. ſi quis al. teſt. prohib.* Et *Iuſtam offenſam matri præſtitiſſe* dicuntur filii, *qui teſtamenti factionem per teſtationem matri interdixerunt, l. 23. C. de inoffic. teſt.* Hinc tranſlata ſignificicatione dicitus *Servitus ne proſpectui offendatur, l. 15. ff. de ſervit. prædior. urban.* id eſt, *Officiatur*, ut *l. 3. ff. eod. tit.* Sed & *Offendere* etiam *Edictum, Legem, Senatus conſultum* dicitur, qui adverſus ea quid facit, committit. Sic, *Non offendit Edictum, l. 5. §. 1. ff. ſi quis omiſſ. caus. teſtam. Iudex ſi quid adverſus legis præceptum in judicando, dolo malo prætermiſerit, legem offendit, l. 40. §. ult. ff. de judic. Ita tamen ut legi non offendat, l. 1. ff. de uſur. Is Senatus conſultum offendit, qui* &c. *l 3. §. 1. ff. ad Sc. Macedon. Ne manifeſtam Senatusconſulti ſententiam offendat, l. 17. C. de excuſat. tutor.* Hinc *Sine offenſa edicti* in *l. 6. ff. de poſtul.* Id eſt, ſine violatione, & ut vulgo loquimur, ſine contraventione. L.

Particulo, nomen chartis victurum meis,
Latinis dum manebit pretium literis,
Si non ingenium, certe brevitatem adproba,
Quæ commendari tanto debet juſtius,
Quanto Poëtæ ſunt moleſti validius.

Chartis] Quia in iis Fabulas ſuas, & Poëmata conſcripſerat. Hinc *Chartea ſupellex Vatum* apud *Auſonium* dicitur. *Chartæ* autem à *Membranis* ſeparantur, *l. 9. §. 1. ff. de acquir. rer. dom. §. Literæ. Inſt. de rer. diviſ.* Ac plane *Chartas*, ſupprimente Ptolomæo, Membranas Pergami repertas, *Plinius* ex *Varrone* tradit *Lib. 13. Cap. 11.* Ideoque inſcite faciunt, qui Chartis Membranas cedere confundunt, & Chartarum appellatione, Membranas comprehenſas ſcriptis ſuis prodiderunt. Nam longe alia Chartarum, longe alia membranarum materia fuit. Membranæ enim ex pellibus, coriove animalium, Pergami primum paratæ, hodieque originis ſuæ nomen tenent. At Chartas quarum uſu maxime humanitas vitæ conſtabat, & memoria, ex Papyro, fruticis id in Ægypto genus (de quo plura ſcripſi ad *Prol. Lib. 3.*) confectas fuiſſe docet *Ulpianus* in *l. 52. §. Chartis. ff. de legat. 3.* Apertius vero hoc ipſum declarat *Plinius* capite citato, his verbis: *Præparantur ex eo* (de Papyro loquitur) *Chartæ diviſæ acu, in prætenues, ſed quam latiſſimas Philuras; principatus medio, atque inde ſciſſuræ ordine.* Sic enim ille *Plinii* locus miſere divulſus & diſcerptus, in unum jungendus eſt. Confecturam porro Chartarum, ejuſque rationem idem *Plinius* ejuſdem Libri *Cap. 12.* exponit his verbis: *Texuntur omnes*

nes tabulæ madentes Nili aqua: turbidus liquor vim glutini præbet: cum primo ſupina tabula ſcheda ad linitur, longitudine Papyri, quæ potuit eſſe ſegminibus utrimque amputatis, tranſverſa poſtea crates peragitur. Premuntur deinde prælis, & ſiccantur Sole: Atque *inter ſe plagulæ junguntur: à proximarum ſemper bonitatis diminutione ad deterrimas: nunquam plures, ſcapo, quam vicinæ. Vopiſcus* in *Firmo. Tantum habuiſſe de Chartis, ut publice ſæpe diceret, exercitum ſe alere poſſe papyro, & glutino.* Chartam etiam *Caßiodor. Lib. 2. Var. Epiſt.* 38. hoc verborum ambitu deſcribit. *Junctura ſine rimis; continuitas de minutiis; viſcera nivea viventium herbarum, Scripturabilis facies, quæ nigredinem ſuſcipit ad decorem: ubi apicibus elevatis, fecundiſsima verborum planatrix ſeges, fructum mentibus toties ſuaviſsimam reddit, quoties deſiderium lectoris invenerit.* Auctor Etymologici, χάρτης χωρητικὸς, τῶν ἐγγραφομένων. *Chartæ* porro, vel *Puræ* erant, *d. l.* 52. §. *quod autem. ff. de legat.* 3. Vel *Scriptæ*, *l.* 67. *ff. eod.* Chartæ autem appellatio ad *Novam Chartam* referebatur, & ad *Deleticiam*, *l.* 1. *ff. de bonor. poſſeſ. ſec. tab.* Varias autem *Chartarum*, ſeu ſpecies, ſeu differentias exequitur *Plinius* dicto *Cap.* 12. & poſt eum *Iſidor. Lib.* 6. *Orig. Cap.* 10. Varium quoque *Chartarum* uſum ex libris noſtris notare licet. *Chartas* enim *Epiſtulares*, & *Chartas ad ratiunculam, vel logarium paratas* memorat *l.* 3. §. *ult. ff. de pen. legat.* Et *Chartas in quibus rationes conſcriptæ ſunt*, *l. ult.* §. 1. *ff. de liber. leg. Chartulæ confiſcatæ*, *l.* 5. *C. de conven. fiſc. deb. Lib.* 10. De Chartis Epiſtularibus extat *Martialis* Diſtichon *Lib.* 14. *Epigr.* 11.

Seu leviter noto, ſeu caro miſſa ſodali,
Omnes iſta ſolet Charta vocare SUOS.

Hinc *Chartacei Codices* dicuntur in *l.* 42. *ff. de legat.* 2. Et *Chartopatræ* in *Rubr. de collegiat. & Chartopatr. Lib.* 11. *Cod.* id eſt, Chartarum venditores. Item *Chartularii*, qui Chartas tractant, *Rubr. de Numerar. Actuar. & Chartular. Lib.* 12. *Cod.* Quorum variæ ſpecies in Impp. conſtitutionibus recenſentur, prout ea officia erant, quibus adjungebantur, ac deſerviebant. Quidam enim de Cohortalibus officiis Largitionales titulos retractabant, *l.* 3. *C. de Cano. Largit. Lib.* 10. Quidam numerariis operam præbebant, *l.* 10. *C. de Numerar. Actuar. Lib.* 12. *Chartularii* etiam *Magiſtri equitum, & peditum* memorantur in *l.* 5. *de diverſ. offic. & appar. in Cod. Theod.* Juſtinianus quoque *Novella* 8. Chartularios tres τοῦ θείου κουβικλείου τοῖς συμβόλοις ὑπηρετουμένους ponit. Atque hujuſmodi munus *Chartularum miniſterium* dicitur in *l.* 8. *de fil. milit. app. & veter.* in *Cod. Theodos.* Hinc etiam *Chartiaticum* dicitur in *l.* 6. *ff. de bon. damnat.* & apud *Zonar. Tom.* 3. *Annal.* Quod officialibus pro Chartis erogabatur. Miniſtris enim magiſtratuum Chartas præbitas fuiſſe ex *Frontino Lib.* 2. *de Aquæductib.* intelligimus. L.

Nomen] Eleganter reſpectu famæ. Ita *Sen. Epiſt.* 21. *Poſſum mecum duratura nomina educere. Scheffer.* Et *Ovid.* in *Epil. Metamorphos.*

—— *Nomenque erit indelebile noſtrum.*

Item *Juvenal. Sat.* 8. *Verſ.* 31.

—— *quis enim generoſum dixerit, hunc qui,*
Indignus genere, & præclaro nomine tantum
Inſignis? ——

L.

Latinis dum manebit pretium literis] De hac Poëtarum fiducia dixi ſuperius ad *Fab.* 5. *Lib.* 4. *in princip.* L.

Quanto Poëtæ] Vetus dictum eſt: *Magnus liber, magnum malum.* Vult ergo ſi Fabulæ meæ minus gratæ ſint, propter brevitatem ſaltem erunt minus malæ quam ſi prolixiores forent. L.

Poetæ ſunt moleſti] Scilicet rationibus ſuis: quibus frequentiſſimis fere emicabant homines. Nam ut *Horatius* ait:

Indoctum doctumque fugat recitator acerbus.

Tales *Martialis* deſcribit tum alios Poetaſtros, tum *Ligurinum*, *Lib.* 3 quem uno & altero *Epigrammate* perſtringit, hoc nomine. Talem *Petronius Arbiter* introducit in *Satyrico Eumolpum*, qui in triviis, in balineis, in conviviis ſua hominibus

nibus

ribus quibuſlibet carmina recitarit. Quantum tamen utilitatis habuerint recitationes vel poëmatum, vel orationum inter amicos intelligentes recte, & in loco uſurpatæ à veteribus, ex *Plinii Epiſtolis* didicimus. *Scheffer.*

FABULA

FABULA SEXTA.

Calvus, & Quidam Pilis Defectus.

INvenit Calvus forte in trivio pectinem;
Acceſſit alter æque defectus pilis;
HEIA, inquit, COMMUNE QUODCUNQUE EST LUCRI.

CAlvus, *& quidam pilis defectus*] Id eſt, duo Calvi, eleganti periphraſi. Non poſſum autem quin hic notem, qui incidit, Biontis apud *Senecam* jocum *Lib. de Tranquill. an.* Cap. 8. *Non minus moleſtum eſſe calvis, quam comatis pilos velli.* Eſtque hæc ὑστερολογία, hoc vult: Non minus moleſtum comatis, id eſt, divitibus, quam calvis, id eſt, pauperibus pilos opeſque evelli. Exempla hujus inverſæ locutionis plura notarunt *Petr. Fab.* 1. *Semeſtr Cap.* 23. Et *Furner. ad l.* 8. *ff. de Verb. Signif.* L.

Pectinem] Nihil calvorum uſibus inutilius, quam pecten. Sic olim calvæ mulieres Veneri pectines dedicaverunt tanquam inutiles. *Georgius Codinus Conſtantinop.* Τῆς Ἀφροδίτης τὸ ἄγαλμα πλάττουσι κτένα φέρον. ἐπειδὴ συνέβη ποτὲ ταῖς τῶν Ῥωμαίων γυναιξὶ κνῆφην λοιμώδη γενέσθαι καὶ ξυρουμένων πασῶν γεγόνασιν αὐταῖς οἱ κτένες ἀχρεῖοι &c. Videndus *Suidas* Ἀφροδίτη. *Rigalt.* Atque hinc de Pectine, Calvum alloquente ita luſit *Martial. Lib.* 14. *Epigr.* 25.

Quid faciet nullos hic inventura capillos:
Multifido buxus qui tibi dente datur.

Uteban-

Utebantur videlicet plerumque pectinibus buxeis. L.

Defectus pili] Sic ſupra: *Defectus annis. Defecti ætate Ulpian. l. ſi quis in gravi.* §. *ignoſcitur. ff. ad Sc. Silan. Rigalt.* Hic dicitur, quaſi quem defecerant pili qui amiſerat, ſic *Ovid.* 10. *Metam. Vers.* 194. de cervice:

——— defecta vigore
Ipſa ſibi eſt oneri. ———

Plin. Lib. 8. *Cap.* 16. *Pleriqne dentibus defecti reperiuntur.* Vide *Schop. Scheffer.*

HEIA COMMUNE QUODCUNQUE EST LUCRI] *Theophraſt. Charact.* 14. Καὶ τῶν εὑρισκομένων χαλκῶν ἐν ταῖς ὁδοῖς ὑπὸ τῶν οἰκετῶν δεινὸν ἀπαιτῆσαι τὸ μέρος, κοινὸν εἶναι φήσας τὸν Ἑρμῆν. *Phurnitus in Mercurio*: Διὰ δὲ τὴν κοινὸν αὐτὸν εἶναι ἐν τε ἀνθρώποις πᾶσι καὶ πᾶσι τοῖς θεοῖς ὁπόταν τις εὕρῃ τι παράγων ἐν ὁδῷ σύνηθες ἐπιφθέγγεσθαι κοινὸν εἶναι τὸν Ἑρμῆν. ὡς δὴ συνίςωρ τι τῆς εὑρέσεως ἐνόδιος ὢν, ἐμφαίνοντες ἀξιοῦν εἶναι τῶν εὑρημένων, ἐντεῦθεν καὶ τῶν εὑρημάτων ἑρμαίων λεγομένων Vide apud *Æſopum Fab.* Ὁδοιπόρος. Et *Camerar. p.* 110. & 118. *Rigalt.* Indicio eſt locus præſens, hac formula exclamandi jam olim uti ſolitos, ſi quid σὺν τῷ σὺν ἐρχομένων forte in via reperiſſet alter, ut ad ambos illud pertineret. Inter noſtrates quoque adhuc manet iſta conteſtatio, cum dicunt: **Dein fundt mein halb.** Poſſunt hæc ſervire ad declarandum Græcorum Proverbium, quod haud ſcio, an non ſatis expoſitum ſit ab *Eraſmo*: Κοινὸς Ἑρμῆς. Mercurius & lucri præſes, & viarum habebatur. Jure autem civili res inventa non fit inventoris propria *l.* 43. *falſus.* §. *qui alienum.* & §. *proinde. ff. de Furt. l.* 3. *ff. de Incend. ruin. Naufr.* Unde recte *B. Auguſtinus*: *Si*, inquit, *inveniſti, & non reddidiſti, rapuiſti.* De quo diſtincte, & pluribus ſuo loco. *Rittersh.* Vide *Sen. Epiſt.* 120. *Scheffer.* Et propterea hodie pleriſque in locis theſauros, ut & alia pleraque ἀδέσποτα Principes ſibi vindicant, & quidem in ſolidum, quocunque in loco reperti fuerint: eſtque id nunc jus commune, & quaſi gentium. Nam & in Germania, & Gallia, & Anglia, & Hiſpania, & Dania id obſervatur teſte *Grot. de jur. Bell. & Pac. Lib.* 2. *Cap.* 8. *n.* 7. Adde *Peregrin. Lib.* 4. *de jure fiſci Cap.* 2. *Covarruv. in Cap. peccatum. de reg. jur. in* 6. *part.* 3. §. 2. *Lebret. Lib.* 3. *de la Souverainité Cap.* 6. *Chriſtin. vol.* 5. *deciſ.* 16. Theodoricus quoque Rex theſauros quocunque loco repertos publico vindicari juſſit. *Sine damno*, enim, inquit, *inventa perdit, qui propria non amittit. Caſſiodor. Lib.* 4. *Var.* 38. & *Lib.* 6. 8. Vide *D D. ad* §. 39. *Inſt. de rer. diviſ.* L.

Oſtendit ille prædam, & adjecit ſimul;
Superum voluntas favit, ſed fato invido,
Carbonem, ut ajunt, pro theſauro invenimus.
Quem ſpes deluſit, huic querella convenit.

Prædam] De re inventa uſurpari notandum. Adde ſupra *Lib.* 2. *Fab.* 8. *in fin. Scheffer.*

Superum voluntas] Etiam hoc ſolenne fuit. A Diis talia dicebant dari. *Hieron. ad Levit.* *Multi ſine peccato putant eſſe, ſi alienum, quod invenerint, teneant, & dicunt: Deus mihi dedit. Scheffer.*

Carbonem pro theſauro] Carbones ſcilicet propter limites defodiebant. Qua de re *Siculus Flaccus de Condit. agr. p.* 6. *Rigalt* Ἄνθρακες ὁ θησαυρὸς. Proverbium de re nihili, oblata ei, qui pretioſam exſpectabat, & inhiabat, cujus ſpe potiundæ fruſtratus eſt. Vide *Eraſm. Chil.* 1. *Cent.* 9. *Adag.* 31. *Rittersh.* Vide *Suidam*, in Ἄνθρακες θησαυρὸς ἦσαν. *Nevel.* Natum hoc ex ſuperſtitione vulgi videtur, cui perſuaſum, niſi obſerventur omnia in theſauris effodiendis, quæ obſervanda præcipiunt, qui peritiam hujus artis habent, argentum omne diſpargere, illiuſque

loco meros relinqui carbones ; à Dracone credo , cujus antea meminimus. *Scheffer.*

Deluſit] Eleganter *Petron.* in *Satyr.*

Aſt ubi ſuggiunt cluſam gaudia mentem,
Veraque forma redit , animus quod perdidit optat,
Atque in præterita ſe totus imagine verſat.

Horat. Serm. Lib. 2. *Sat.* 5.

——— *plerumque recoctus*
Scriba ex quinqueviro corvum deludet hiantem.

L.

FABULA

FABULA SEPTIMA.

Procax Tibicen.

UBi vanus animus aura captus frivola
Abripuit inſolentem ſibi fiduciam,
Facile ad deriſum ſtulta levitas ducitur.

U*Bi vanus animus* &c.] Sub Principis nomine & perſona ludit in Sejanum, qui Romæ Principatum affectabat; & tota in hanc rem eſt *Juven. Sat.* 10 Vet. Interpr. *Sejanus fuit Tiberio uſque adeo carus amicus, ut nihil eſſet, quod ei à Tiberio petenti negaretur; uſque adeo etiam de eo cogitaverit necem, ut diſpoſitis conjurationum ſociis, occiſo Tiberio ipſe regnaret.* Videndus *Tranquillus*, & *Tacitus. Rigalt.*

Aura captus frivola] Per *Auram*, vulgi gratiam, & favorem innuit, *Virgilii* exemplo. *Frivola*, eſt fragilis, quæ cito perit. *Scheffer.* Hinc *Aura popularis* id eſt, *Favor populi. Ovid. Lib.* 3. *Triſt. Eleg.* 4.

Jam quoque nunc nimium gaudens po-
pularibus auris.

At *Horatius* hoc vocabulo pro illecebribris & blandimentis mulierum uſurpavit, quibus quaſi philtro amantium animos demulcent, & ad ſe alliciunt, ita enim ait *Lib.* 2. *Carm: Ode* 8.

Te ſuis matres metuunt juvencis,
Te ſenes parci, miſeræque nuper
Virgines nuptæ, tua ne retardet
Aura maritos.

L.

Sibi] Eleganter abundat. Sic, *Otium mihi ſumo, Cicero.* Sic alii. *Scheffer.*

Ad deriſum] Ad deriſionem, ut derideant. Sic *Duci ad fidē* dixit *Fabius. Scheffer.*

Levitas]

Levitas] Hic pro temeritate ſumitur, quemadmodum *Levitas juvenilis* dicitur in *l.* 42. §. *Scævola. ff. de minorib.* L.

Princeps Tibicen notior paulo fuit,
Operam Bathyllo ſolitus in ſcena dare.
Is forte ludis, non ſatis memini quibus,
Dum Pecma rapitur, concidit caſu gravi
Nec opinans, & ſiniſtram fregit tibiam,
Duas cum dexteras maluiſſet pendere,

Princeps] Cognominis fuit Grammaticus quidam de quo *Sueton. Lib. de Illuſtr. Grammat. Cap.* 4. *Rigalt.* Sed hæc quoque non fabula eſt, ſed hiſtoria illius temporis. Tibicinem vero iſtum habuiſſe nomen proprium Principis, & hinc apparet, & ex verſu ſeq.

Lætare incolumis Roma, ſalvo Principe.

Quanquam is jocum elegantem continet ex ambiguo: cum & de Imperatore illa acclamatio intelligi poſſet, & rectius quidem quam de aliquo aulædo. *Rittersh.* Ut hic Princeps, ita nomina propria ſunt Rex, Regulus, Tyrannio, Tyrannus, Creon, Creuſa, (Græce regem & reginam ſignificant) & alia id genus. *Fab.*

Operam Bathyllo] *Perſius Sat.* 5.

Tres tantum ad numeros Satyri moveare Bathylli.

Veteres Gloſſæ: *Bathyllus pantomimus fuit, Mæcenatis libertus. Rigalt.* Hic eſt quaſi dicat, inflare tibias ſolebat, ad quos Bathyllus mimus ſaltaret: conſueverant enim eo tempore mimi, ſeu pantomini extra dramata ſeorſum in ſcena totius corporis mirifico geſtu exprimere quicquid vellent inter ſaltandum. Vide *Voſſ. Inſtit. Poët. Scheffer.* De hoc Bathyllo, nobili videlicet. Pantomimo etiam meminit *Sen. Nat. Quæſt. Lib.* 7. *Cap,* 32. *At quanta*, inquit, *cura laboratur, ne cujus pantomimi nomen intercidat: ſtat per ſucceſſores Pyladis & Bathylli domus, harum artium multi diſcipuli ſunt, multique doctores.* L.

Solitus] Non nude explicat profeſſionem Principis, ſed vim ſimul habet cauſæ, quare notior fuerit; nempe quia ſolitus hoc erat facere Bathyllo, mimo ea tempeſtate celebri. *Scheffer.*

Pecma] C. pro G. poſitum, ut ſæpiſſime alias. Dicitur enim pegma ἀπὸ τοῦ πήγνυσθαι, id eſt, à figendo: & eſt machina lignea in qua collocantur quaſi affixæ ſtatuæ, quæ etiam in ſcenam interdum proferebantur, & motabantur, aut alioqui in pompa circumferebantur. Vide *Senec. Epiſt.* 98. *Feſtum*, & *Ioſephum* Lib. 7. ἁλώσεως. *Rittersh.* Machina fuit artificioſa, pro diverſitate argumenti adornata, in qua vel in ſublime attollere, vel è ſublimi in præceps dare, ac velut detuſcente terra abſumere ſolebant ſive homines, ſive res, quas eſſet libitũ. Vide *Lipſ. Amphit. Cap.* 22. *Scalig. ad manil. p.* 404. *Philandr. ad Vitruv. Lib.* 9. *Scheffer.* Hujuſmodi *Pegmata* etiam in arena fuiſſe oſtendit *Sueton.* in *Calig. Cap.* 26. *Gladiatorio munere*, inquit, *reductis interdum flagrantiſſimo Sole, velis emitti quenquam vetabat; remotoque apparatu ordinario rabidis feris viliſſimos, ſenioque confectos gladiatores: Pegmatis quoque patresfamilias notos & inſignes aliqua debilitate corporis.* Idem in *Claudio Cap.* 34. *Beſtiariis meridianisque adeo delectabatur, ut etiam prima luce ad ſpectaculum deſcenderet, & meridie (demiſſo ad prandium populo) perſederet: præterque deſtinatos, etiam levi, ſubitaque de cauſa quoſdam committeret: de fabrorum quoque ac miniſtrorum, atque id genus numero, ſi αὐτόματον vel pegma, vel quid tale aliud parum ceſſiſſet.* Idem confirmat *Strabo Lib.* 6. Ubi refert quendam Siculum latronem (Ætnæ filium nominatum) in foro per ludos gladiato-

diatorios à pegmate (tanquam ex Ætna) compagibus ſolutis, in caveas ferarum decidiſſe, & à feris diſcerptum. Gloſſæ veteres πῆγμα interpretantur *Confixum*; quod docte *Apulejus*, *Confixilem machinam* dixit, alluſione ad vim ipſam verbi. In his pegmatis varia inventa, & ſtupendi luſus ingeniorum, de quibus procul dubio *Auguſtinus* loquitur. *Ad quam ſtupenda*, inquit, *opera induſtria humana pervenit: quæ in theatris mirabilia ſpectantibus, audientibus incredibilia, facienda & exhibenda molita eſt?* Vide *Caſaub.* ad dictum *Cap.26. Sueton.* in *Calig.* L.

Rapitur] Sic loquitur ob celeritatem qua dehiſcebat aut ſurgebat, motum ponderibus latitantibus. *Claudianus*:

Mobile ponderibus deſcendat pegma reductis.

Scheffer.

Duas cum dextras] Non negligendus elegans jocus in voce *Tibiæ*; fregit tibiam, ſive crus ſiniſtrum, ſed maluiſſet duas dextras tibias (quas ſcilicet in Comœdiis adhibebat) frangere, quam unicam illam ſiniſtram. Sic in *Eunuchi* inſcriptione apud *Terentium* legitur, eam fabulam actam fuiſſe tibiis duabus dextris. Videndus *Aldus Paulli Manutius*, de Quæſitis per epiſtulam *Schop.* Adi *Terentii* didaſcalias, & ibi interpretes. Res enim aliis fuſe explicata fuit, & ſi nondum ſatis conſtituta. De iis aliquid à *Julio Cæſare Scaligero* in *Lib. de Poëtica* ſcriptum memini, aliquid à *Manutio*, & ſatis multa à *Salmaſio*. Sed dixerit quiſpiam ex *Phædri* duabus tibiis dextris annon elici poſſit, quid ſibi velit locus ille *Senecæ* nunquam à doctis explicatus, in quo de *Utriſque pedibus dextris* mentio fit? Nil quidquam. Nam dextræ tibiæ apud *Phædrum* longe alius notionis ſunt, quam *Pedes dextri* apud *Senecam*. Sed quia digna res eſt, in quam ii omnes, qui literarum humaniorum cognitionem profitentur, ſuas cogitationes intendant, decrevi hoc loco, quid mihi quoque, quanquam non eruditiſſimo homini, ſed tamen in his literis non plane ἀμυήτῳ, viſum ſit, exponere. Locus *Senecæ* eſt in *Epiſt.* 53. Vitiorum primulum ortum, eorumque progreſſum, cum podagra naſcente, & mox adulta comparat. Vitia, cum primum ſeſe exerunt, alio, quam quo digna ſunt, nomine vocantur; *Ita*, inquit, *cum pedes dolent, articuli punctiunculas ſentiunt; adhuc diſſimulamus, & aut talum extorſiſſe nos dicimus, aut in exercitatione aliqua laboraſſe. Dubio & incipiente morbo, quæritur nomen, qui talaria cœpit intendere, & utroſque pedes dextros fecit, neceſſe eſt podagram fateri.* Ita igitur ſe habet *Senecæ* locus. Nunc autem ſi dicere parem, quot doctiſſimos viros fruſtra exercuerit, dies me deficiet. Satis igitur habeo exemplar epiſtolæ huc tranſcribere, quæ modo ad *Urbanum Chevræum* Laudunenſem, V. Cl. terſi, & limatiſſimi ingenii, literarumque humaniorum amantiſſimum, cum ex me ſciſcitatus eſt, quid de tam intricato negotio, tamque impedito ſentirem, à me miſſa fuit, quæ talis eſt: Celebrem vero locum, Vir Clariſſime, & doctorum conatibus ſæpe tentatum, ſemper deſperatum, à nobis quoque examinari poſtulas. Scio quidem vix effugere me poſſe arrogantiæ ſuſpicionem, ſi poſt *Eraſmos, Lipſios*, omnes denique literarum ſummates viros, hiſcere audeam; ſed amico quidquam denegare mihi mos non eſt; deinde illa à nobis dictum iri ſpes eſt, quæ moroſis etiam harum rerum judicibus non diſpliceant. Sed utcunque ea res cadet, *Incipiam*: Super illuſtri illa quæſtione *Salmaſium* abhinc ſex ſeptem annis Ampliſſimus Senator *Claudius Satravius*, literis & literatis promovendis natus, conſuluerat (uti ex *Epiſtolis* illius *Pag.* 298. conſtat) ſed ſiluiſſe *Salmaſium*, [illegible] illud *Μυστικὸν σῶμα*, apparet ex *Pag.* 350. Neque tamen nos ea res à dicenda ſententia abſterrebit, quæ talis eſt; Locum hunc *Senecæ*, quo de agitur, corruptum eſſe; idque ſi nihil aliud probet, manuſcriptorum certe codicum varietatem facile oſtendere; uſque adeo miror Clariſſimum Virum *J. Fredericum Gronovium*, mihi, quod ego ſemper in honoris maximi loco ponam, amicium, ſuis in *Senecam* notis hoc prætermiſiſſe. In nonnullis igitur MSS. Codd. abeſt prorſus τὸ *Dextros*; & ita ſe habet illa ῥῆσις, *Et utroſque pedes fecit*; quod nihili eſt; & tamen ad emendationem proderit. In aliis legitur, *Et*

utroſque pedes deſtros fecit; (quid monſtri, inquies, *Deſtros*? ſed videbis quid illo monſtro fiat.) In aliis legitur non *Fecit*, ſed, *Infecit*. Eſto, inquies; ſed quid ſani inde elici queat? neque enim auribus Latinis unquam placere poſſit, *Podagra mihi pedes infecit*: fateor id quoque: Sed hæc, Vir Clariſſime, ex te ſcire velim, nunquid ex his corruptis, *PEDES TROS INFECIT*, quæro, inquam, nunquid ſatis commode erui queat, *PEDES TUMEFECIT*? Nam illa quidem ſyllaba *DES* in *DESTROS* (cujus vocis ope, ut etiam adjuvante *INFECIT*, ad verum, uti opinor, proventum eſt) ex vocabulo proxime ſuperiori *PEDES* nata eſt; quo corruptelæ genere nullum frequentius in omnibus MSS. Codd. occurrit, & hinc, quod obiter moneo, factum eſt, ut illuſtriſſimus *Lucretii* locus uſque adhuc ridicule legatur, quem in Notis noſtris ad *Phædrum* propediem videbis. (legitur ad *Lib.* 3. *Fab.* 8. *Verſ.* 4.) Totus itaque *Senecæ* locus ex conjectura, & manuſcriptis varie corruptis ſic legendus eſt: *Ubi* (nam hoc quoque pro *Qui* reponi debet ex MSS. alioqui non ſtabit ἀκολουθία, & erit ἀταξία in oratione) *Ubi*, inquam, *talaria cœpit intendere, & utroſque pedes tumefecit, neceſſe eſt podagram fateri.* Hæc olim ad virum genere & ſcriptis nobilem, *Chevræ Clariſſime*, hæc eadem ad te, cui

——— Sint qualiacunque,
Arridere velim, doliturus ſi placeant ſpe
Deterius noſtra. ———

Hoc tantum à te velim contendere, ut rem ipſam ἀγχινουστέρον perpendas; & fortaſſe τῆς ἀληθείας καὶ πάμπολυ ἁμαρτεῖν δόξομεν: *Veturio* certe, ſi viveret (legiſti enim quid dicat de hoc *Senecæ* loco, quamque ſibi cerebrum fruſtra diſtorſerit) hic noſter conatus haud diſpliceret. Vale, & nos ἀντιφιλοῦντας φίλει. Hæc, lector, de hoc *Senecæ* loco, quæ uti boni conſulas, haud equidem ſcio an à te debeam petere; nam, uti opinor, ultro facies. *Fab.* Fuerunt autem *Tibiæ dextræ* cantorum, quæ & Lydiæ dicebantur, quibus ſuccinebant in cantico, gravem edentes ſonum. Vide *Voſſium* in ſupra nominato opere. *Scheffer.* De Tibia Phrygia illud extat in *Varronis* fragmentis, dexteram unum habuiſſe foramen, ſiniſtra duo: quorum unum acutum ſonum habebat, alterum gravem. L.

Inter manus ſublatus, & multum gemens
Domum refertur. Aliquot menſes tranſeunt,
Ad ſanitatem dum venit curatio.
Ut ſpectatorum mos eſt, & lepidum genus,
Deſiderari cœpit cujus flatibus
Solebat excitari ſaltantis vigor.

Inter manus ſublatus] Hac de re dixi plura adverſus patrem tuum optimum, *Rittershuſi*, *Suſpectar. Lect.* Lib. 3. *Cap.* 5. *Schop.* Eſt quaſi dicat, manibus latius è theatro. Cic. 7. *Verr. Erat exitus ejuſmodi, ut alius inter manus è convivio, tanquam è prælio auferretur. Scheffer.*

Ad ſanitatem dum venit curatio] Sic *Symmachus* noſter vulnus in cicatricem convenire, & cicatricem ducere dixit, *Lib.* 1 *Epiſt.* 94. & *Lib.* 2. *Epiſt.* 32. *Rittersh.* Adducor fere his verbis, ut minime aſſentiar *Palmerio*, & amiciſſimo *Grutero* noſtro, legentibus apud *Propertium* meum:

Vulneraque Ad ſaniem nunc coiëre mea.

Ubi editum hactenus *Ad ſanum. Schop.* Proprie autem *Curatio* de iſta medicorum opera in ſanandis morbis, quæ dicitur *Venire ad ſanitatem*, velut propoſitum ſuum finem, cum priſtinam valetudinem reſtituit. Simili modo *Plinius* Lib. 33. *Cap.* 3. de auro: *Quo ſæpius arſit, proficit ad bonitatem. Scheffer.* Et ſic *Curatio vulnerati vel ægri* dicitur in *l.* 3. *ſi quadr. pauper.*

per. ſec. dic. l. 7. & *l. 8. ff. ad leg. Aquil. l. ult. ff. de his qui effud. vel dejec.* Et *Curatio ſervi ægri, l.* 13. §. *præterea. ff. de action. empt.* Item *In Curationem ſervi impendere, l. 22. ff commod.* L.

Et lepidum genus] Ut ſpectatorum genus ſolet eſſe lepidum, ſeque à tibicine exhilarari volunt. *Plaut. Pſeud.* extremo actu primo:

Tibicen vos interea hic delectaverit.

Schep. Ita *Sen. Epiſt.* 109. *Quidam ad magnificas voces non aliter concitantur, quam ſolent Phrygii tibicinis ſono, ſemiviri, & ex imperio furentes.* L.

Lepidum genus] Spectatorum genus, id eſt, lepidi ſpectatores. *Rigaltius*, pro ipſius Tibicinis arte ſumit, minus recte. *Fab.* Cohæret cum præcedenti *Mos eſt. Scheffer.*

Flatibus] Cantibus: ſic *Tibicines* dicti & *Flatores. Feſtus: flator, tibicen.* Gloſſæ Veteres, quos & Scaliger adducit ad hunc locum, *Flat flator. Arnob. 2. contra Gentes, tibia calamoque flantes. Scheffer.*

Saltantis vigor] Optime, pro alacritate, agilitate, & roboris firmitate. Sic ſimiliter *Vigor denunciationis* dicitur in *l. 62.* §. 1. *ff. de evict. Vigor juſtitiæ* apud *Ammian. Marcellin. Lib.* 30. & in *l.* 5. *C. de jure fiſci. Vigor legis l.* 1. *ff. de conſtit. princip.* Item *Vigor virilis l.* 1. *ff. de minor.* Et *Vigoris veſtigia, l.* 4. *C. qui teſtam. fac. poſſ.* L.

Erat facturus ludos quidam nobilis
*Et incipiebat Princeps abduci reum **
** Ingredi à ſe reducit pretio precibus ut*
** Tantummodo ipſo ludorum oſtenderet ſeſe die.*

Erat facturus ludos] Supra hoc Libro:

Facturus ludos quidam dives nobilis.

Rigalt.

Ingredi] Ambulare, in publicum progredi. *Fab.*

Pretio, precibus] Formula ſolennis. Reſpexit autem locum *Terentii*, qui eſt in *Eunuch Act.* 5. *Sc.* 8. *Perfice hoc precibus, pretio, ut hæream* &c. *Scheffer.* Atque hoc Belgæ ſuo idiomate, & proverbio, niſi fallor, ita efferrent: Voor gelt / en goede woorden. L.

Qui ſimul advenit, rumor de Tibicine
Fremit in theatro: quidam affirmant mortuum:
Quidam in conſpectum proditurum ſine mora;
Aulæo miſſo, devolutis tonitrubus,
Dii ſunt locuti more tranſlatitio.

Fremit] Rumor fremit, ſicut apud *Silium, Rumor ſtrepit, 2. Achill. Scheffer.*

Sine mora] Propria, & uſitata ICtis locutio. *Sine mora dimittat uxorem, l.* 34. *ff. ad leg. Jul. de adulter. Liberum ſine mora futurum, l.* 41. §. *ult. ff. de manumiſſ. teſtam. Sine ulla mora reddere, l.* 123. §. *ult. ff. de legat.* 1. id eſt, *Sine ulla dilatione*, ut in *l.* 57. *ff. de donat. inter vir. & uxor.* L.

Aulæo miſſo] Id eſt, demiſſo: hoc fieri ſolebat initio fabulæ cujuſque. Tollebantur autem Aulæa in fine, omnibus peractis, cum ſpectatores dimittebantur. Unde *Horatius* Aulæa manentem dicit in *Arte* eum, qui deſidet uſque ad extremum actum. Idem ſignificat *M. Tullius* in *Orat. pro M. Cælio Mimi ergo, inquit, eſt jam exitus, non fabulæ: in quo cum clauſula non invenitur, fugit aliquis è manibus: deinde ſcabella concrepant: Aulæum tollitur.* Aulæa ſunt tapetes quibus parietes, vel pavimentum etiam contegebatur. Nugatur ergo non præter ſolitum levis, &

ineptus *Nonius*, cum ait, eſſe genus veſtis peregrinum. Quanquam hoc fieri poterat, cum veſtis appellatio latiſſime pateat, etiam ad ſtragula pertinens, & peregrina recte dicantur Aulæa, ut quæ Romam ex Attali Regis hereditate perlata ſint, *Servio*, & *Donato* teſte: niſi adderet *Nonius*: *Et eſt tanquam paludamentum barbarici habitus militaris.* Apage hoc paludamentum barbarici habitus militaris. Ibidem etiam *Varronis* verba ſic lege: *Quot ex hereditate Attalica Aulæa*, &c. ubi vulgo *Quod.* Significat enim *Varro* Populum Romanum hujuſmodi rerum conſecutum ab Attalo Rege, à quo ſcriptus heres fuerat. *Rittersh.* Dicitur quoque *Aulæum ſcenæ apparatus* in *l.* 15. §. *etſi veſtimentorum. ff. de uſufruct. Donatus* in *Præfat. Comment. Terent. Aulæa*, ait, *in ſcena ſternuntur, quod pictus ornatus erat, ex Attalica Regia, Romam uſque perlatus: pro quibus ſiparia poſterior ætas accepit.* Ac plane Aulæa ab Aula Attali Regis Aſiæ, in qua primum inventa ſunt vela ingentia nomen traxiſſe, *Servius* in 3. *Georgic.* tradit. *Lucret. Lib.* 2.

Sic ubi tolluntur feſtis Aulæa theatris.
Surgere ſigna vides &c. ——

L.

Devolutis tonitrubus] Claudianis, *Feſtus*: *Claudiana tonitrua appellabantur, quia Claudius Pulcer inſtituit, ut ludis poſt ſcenam conjectus lapidum ita fieret, ut veri tonitru ſimilitudinem imitaretur. Nam antea leves admodum & parvi ſonitus fiebant, cum clavi & lapides in labrum æneum conjicerentur.* Perperam vero *Des. Eraſmus Prov. Feſti* verba explicavit *Ludis poſt ſcenam factis.* Nec enim factis, aut peractis ludis proprius in ſcena tonitrui locus, ut ex hoc *Phædri* narratione, & *Amphitruone Plautina* planum eſt. *Rigalt.*

Dii ſunt locuti] Θεὸς ἀπὸ μηχανῆς; notum proverbium inde natum, de inopinato atque improviſo auxilio ad explicandas res difficillimas oblato. Vide *Eraſm. Adag. Rittersh.* Scilicet in Proverbio Θεὸς ἀπὸ μηχανῆς. Et *Deus ex improviſo apparens.* L.

More tranſlatitio] Id eſt, ſolemni, vulgari, nempe tunc, cum dignus vindice nodus incidiſſet. Non enim aliter vult *Horatius*, Deum aliquem actioni ſcenicæ intereſſe. Iuriſconſulti tranſlatitie aliquid fieri dicunt, quod non fit ſerio, ſed perfunctorie, & dicis cauſa potius, ut alias loquuntur. Ut *Tranſlatitie defungi munere accuſandi*, id eſt, prævaricari, *l.* 1. §. *prævaricatorem. ff. ad Sc. Turpil. Non tranſlatitie exequi querelas*, *l.* 1. *ff. de jure Patronat. Tranſlatitie amittere l.* 55. *ſi patroni.* §. *quid ergo. ff. ad Sc. Trebell.* id eſt, negligenter, non ut quidam exponit interim. Similiter *Petronius*, *Non tranſlatitiam humanitatem*, & *non tranſlatitium bellum*, dixit. *Rittersh.* Atque hic *More tranſlatitio*, proprie eſt eo, quo transferebantur in ſcenam, ornati magnifice, cum intervenire difficilioribus negotiis deberent machinæ alicujus ſubſidio. Id enim eſt *Transferre*, & *Tranſlatitie* in ludis. Vide Magnum *Salmaſium Exercit. Plin. p.* 176. Ubi locum hunc interpretatur. *Scheffer.*

Tunc Chorus ignotum more ducto canticum
Impoſuit, cujus hæc fuit ſententia:
LÆTARE INCOLUMIS ROMA SALVO
PRINCIPE.

Chorus] Hic olim pluribus ejuſdem generis ſervis conſtare dicebatur, uti docet *l.* 34. *ff. de ædilit. edict l.* 79. *ff. de legat.* 3. Verum hoc nomine proprie *Cœvorum cantum & ſaltationem* appellari *Servius* in 1. *Georgic.* tradit. *Sen. Epiſt.* 84. *Non vides quam multorum vocibus chorus conſtet? unus tamen ex omnibus ſonus redditur, aliqua illic acuta eſt, aliqua gravis, aliqua media: accedunt viris feminæ, interponuntur tibiæ, ſingulorum illic latent voces, omnium apparent.* L.

Vnde

Tunc Chorus ignotum] Melius:

Chorus reducto tunc & notum canticum
Impoſuit. &c. ———

Atque ita hunc *Phædri* locum non intellexere Viri elegantiſſimi & politiſſimi, ſub quibus nuper *Phædrus* & *Terentius* Gallice loqui didicere: ſic enim verterunt: *Les danceurs ce jouer de fluſte revenu de noveau, luy donnerent à chanter une chanſon fort connue, qui commençoit par ces paroles:* *ROME RE'JOUY TOY* &c. At *Phædri* ſententia eſt, chorum & canticum quoddam (ex eo cantico eſt verſus ille: *LÆTARE INCOLVMIS ROMA* &c.) Chorum, inquam, & canticum illud, quod tunc forte canebatur, induxiſſe tibicinem, hominem miſere fatuum, in eum errorem, ut per *Principem*, ſe deſignari crederet, cum de Imperatore non de Tibicine ſermo eſſet. *Impoſuit* itaque *fefellit. Fab.* Verum miror, quomodo, ſi notum fuit canticum, ſic tibicinem potuerit decipere. Itaque exiſtimo hæc verba, *Et notum canticum*, in parentheſi eſſe poſita, quaſi diceret, res ex eo venit in vulgus, ipſumque canticum innotuit omnibus. Niſi quis *Notum* intelligat ob ſolennem conſuetudinem acclamandi, cum ex improviſo periculo Princeps fuiſſet ereptus. Quomodo apud *Suetonium* legimus *Vita Calig. Cap.* 6. Populi Romani talem gratulationem: *SALVA ROMA. SALVA PATRIA. SALVUS EST GERMANICUS.* Similis fere locus eſt apud *Corn: Nep. Vita Miltiad. Cap.* 5. varie tentatus hactenus ab eruditis, quem ego arbitror eſſe optimum planiſſimumque, ſi retentis omnibus, tantum ita diſtinguntur: *Deinde poſtero die, ſub montis radicibus acie è regione inſtructa nova arte, vi ſumma prælium commiſerunt (namque arbores multis locis erant raræ) hoc conſilio, ut & montium tegerentur altitudine, & arborum tractu equitatus hoſtium impediretur.* Ordo eſt: prælium commiſerunt ſub montis radicibus, hoc conſilio, (hoc reſpectu, hac de cauſa) ut tractu arborum impediretur equitatus hoſtium. Quomodo arborum? Namque arbores erant multis locis raræ. Puto eſſe omnia aperta. Sed hoc obiter. *Scheffer.*

Canticum] Vetus Epigramma de Pantomimo:

Num cum grata choris diffundit cantica dulcis,
Quæ reſonat cantor, motibus ipſe probat.

Petron. Sat. Potionem popoſci: paratiſſimus puer non minus me acido cantico excepit: & quiſquis aliquid rogatus erat ut daret: pantomimorum non patris familiæ triclinio crederet. Et *Sueton.* in *Calig. Cum pallæ tunicaque talari proſiluit, ac deſaltato cantico abiit. Rigalt.* Quod ibi eſt, Fabula, vel Tragœdia finita. L.

In plauſus conſurrectum eſt: jactat baſia
Tibicen, gratulari fautores putat.
Equeſter ordo ſtultum errorem intelligit;
Magnoque riſu canticum repeti jubet.

In plauſus conſurrectum eſt, & mox; *Plaudit inludens eques*] Ita ſolent ſpectatores Fabula vel Comœdia finita. Sed verbum *Plaudere* propriè textricum eſt, Græce σπαθᾶν, vel κερκεῖν, cum illæ licium denſius inculcant & cum plauſu collidunt. *Apul. Lib* I. *Metamorph. Dextra ſæviente frontem replaudens*, id eſt repercutiens. Et poſtea verbum hoc etiam in theatrum migravit, eoque peractis Fabulis ſpectatores dimittebantur. VALERE enim & PLAUDERE jubebantur in hunc modum *Valete & Plaudite*, quæ vel à GREGE, vel ab ea perſona quæ poſtrema in Scenam introducebatur, pronunciabatur, quod in *Terentii* Comœdiis perpetuum eſt, qui non tam late ſe effundens in hac formula, quam *Plautus*, ſolo verbo PLAUDITE nonnunquam contentus eſt. *Plautus* quippe uno, & item altero verſu, quandoque plauſum dari variis verborum figuris jubet. Alluſerunt *Ovid.* 2. *Triſt.*

Plauditur , & magno palma favore datur.

Et *Tertull. Lib.* 1. *Adverſ. Valent. Quod ſupereſt, inquam, vos Valete, & Plaudite. Apulej. Lib.* 3. *Florid. Renunciavere Poëtam dixiſſe rebus humanis VALERE, & PLAUDERE; ſuis vero familiaribus, DOLERE, & PLANGERE.* L.

Jactat baſia] Id eſt deoſculatur hominum dextras: de quo more ſupra; vel etiam de oſculis genarum intelligo, quæ non minus frequentia apud Romanos fuiſſe, ex *Martiali* diſcimus. *Rittersh.* Sic *Juvenal. Sat.* 4. 5. 18.

Blandaque devexæ jactaret baſia rhedæ.

De ſcenicis *Martial.* 177.

——— circum pulpita noſtra
Et ſteriles cathedras baſia ſola crepant.

Jactat baſia, adorat. Vetus Epigram.

Ingreſſus ſcenam populum ſaltator adorat.

Adorare eſt quod ait *Juvenal. Sat.* 3. *Verſ.* 106.

A facie jactare manus. ———

Rigalt. Optime itaque noſter, ut alia nonnunquam. *Tacit. Lib.* 1. *Hiſtor. Nec deerat Otho protendens manus, adorare vulgum, jacere oſcula*, &c. *Fab.*

Gratulari fautores] Vetus Gloſſ. *Fautor* [illegible]. *Rigalt.* Faventes dixit *Horat. Carm. Lib.* 3. *Ode* 24.

Quo clamor vocat, & turba faventium.

L.

Equeſter ordo, & mox; *Plaudit inludens eques*] Erat in theatro certus equeſtri ordini attributus locus; ex quo ſpectarent equeſtria appellat *Sen. Lib.* 2. *de Benefic. Cap.* 12. *Equeſtria*, inquit, *omnium equitum Romanorum ſunt. In illis tamen locus meus ſit proprius quem occupavi.* Et mox: *Habeo in Equeſtribus locum, non ut habitem, in hoc tantum ut ſpectem. Præterea non mentiar ſi dicam me habere in Equeſtri locum: ſed cum in theatrum veni, ſed plena ſunt Equeſtria, & jure habeo locum illic, quia ſedere eſt mihi liberum, & non habeo, quia ab his, cum quibus jus mihi loci commune eſt, occupatus eſt*, &c. Equeſtria, ſcilicet ſedilia: ſolebat autem locus in theatro tribui ſecundum cujuſque cenſum. Qua de re alibi. Vide & *Lipſ.* ad 15. *Annal. Tacit.* De diſtinctis in Theatro ſpectatorum locis ac ſedibus pro cujuſque dignitate. *Rittersh* Dixit & *Sen. de Tranquil. an. Cap.* 11. *Publius tragicis comicisque vehementior ingeniis, quoties, minutas ineptias, & verba ad ſummam caveam ſpectantia reliquit*, &c. Ubi per *Summam caveam*, innuit imam & mediam fuiſſe. Ima, ſeu arenæ proxima Orcheſtra, ſenatorio ordini tributa. Poſt Orcheſtram Quatuordecim gradus, ſeu Equeſtria, locus ac ſedes equitum; à media cavea ad ſummam, popularium, ſeu tertii ordinis gradus. *Propert.*

Colla cave inflectas ad ſummum obliqua theatrum.

Atque hinc patet quo pacto *Cic. Famil.* 32 ait: *Balbum annulo aureo donatum in Quatuordecim deduxit.* Et *Sedere in Quatuordecim*, idem alibi. Item *Sen. Epiſt.* 44. *Multis Quatuordecim ſunt clauſi.* L.

Stultum errorem] Errorem ex ſtultitia, & judicii infirmitate natum. Sunt autem errores & ex aliis cauſis; quod ideo addo, ne quis otioſum arbitretur. *Scheffer.*

Iteratur illud: homo meus ſe in pulpito
Totum proſternit: plaudit inludens eques:
Rogare populus hunc coronam exiſtimat.

Homo meus] Quando de ſtupore alterius ſermo eſt, eleganter illum Noſtrum dicimus. *Catullus*:

Talis eſt meus ſtupor, nil videt, nil audit.
Ipſe quis ſit, utrum ſit, an non ſit, id quoque neſcit.

In quo loco doctiſſimum *Lipſium*, quem tantopere adoleſcentiæ meæ favere gaudeo, fruſtra fuiſſe nollem: nam ut ibi recepta lectione inſuper habita corrigamus: *Merus ſtupor*, ego ſane, qui meus ſtupor eſt, cauſam adhuc nullum excogitare potui. Sic autem loquimur quaſi per ironiam illum

illum commendantes: Nam etiam vere ſi quem laudamus, Noſter eſto, dicere conſuevimus. *Schop.* Elegantiſſime illud *meus* uſurpat, velut per commiſerationem tantæ ſtultitiæ. *Scheffer.*

In pulpito] Ubi canere, fabulamque agere ſolebant perſonæ. Vide *Scalig.* 1. *de Poëtic. Cap.* 21. & alios. *Scheffer.* Hinc *Sueton.* in *Calig. Cap.* 54. *Saltabat autem nonnunquam etiam noctu, & quondam tres conſulares ſecunda vigilia in palatium accitos, multaque & extrema metuentes ſuper pulpitum collocavit.* Erat quippe in ſcena Proſcenium, id eſt locus ante ſcenam porrectus, ubi pulpitum excitatum erat, quo actores fabularum prodirent, ita ut ſcena altior eſſet pulpito, pulpitum autem altius Orcheſtra; quæ ipſa locus erat ſaltantium, ob id Orcheſtra dicta quaſi ſaltatorium. L.

Rogare] Petere. Idem quod Galli dicunt *Demander.* L.

Coronam] Præmium certaminis in ludo illo. *Scheffer.*

Ut vero cuneis notuit res omnibus:
Princeps ligato crure, nivea faſcia,
Niveiſque tunicis, niveis etiam calceis.
* * * * *
Superbiens honorem vidit divinæ domus,
Ab univerſis capite eſt protruſus foras.

Cuneis] Eleganter; è re militari mutuato vocabulo. Nam *Cunei*, Peditum ſunt *Globi*, ut *Vexillationes* equitum turmæ. Atque ita hæc verba diſtinguenda ſunt in *l* 1. *de bon. milit.* in *Cod. Theodoſ. Veget. Lib.* 3. *Cap.* 19. *Cuneus dicitur multitudo peditum, quæ juncta cum acie, primo anguſtior, deinde latior procedit, & adverſariorum ordines rumpit.* Idem *Lib.* 1. *Cap.* 26. *Tertio præcipiendum eſt, ut quadratam aciem repente conſtituant, quo facto in Trigonum, quem cuneum vocant, acies ipſa mutanda eſt. Ammian. Marcellin. Lib.* 31. *Congregatoſque in cuneos ſenſim progrediens.* Et mox: *Veſperaque intendente Gotthorum vaſtatoriis Cuneis prope flumen Hebrum ſubito viſis.* Quibus in locis promiſcue *Globos*, & *Cuneos* ab eo auctore appellari cernimus. *Globos* autem etiam *Drungos* (non ut vulgo legitur Drumos, vel Grunos) vocitatos *Veget. Lib.* 3. ſcribit. L.

Ligato crure &c.] *Pompejo candida faſcia crus alligatum habenti, Favonius, non refert, inquit, qua in parte corporis ſit diadema. Res ejus regias exprobans cavillatione panni exigui.* Seditioſi albis veſtibus induti, *Artemidor. Oneirocrit.* 2. Λευκὰ ἱμάτια ταραχῶς σημαίνει, διὰ τὸ τοὺς ἐν ὄχλῳ ἀναστρεφομένους λευκὰ ἔχειν ἱμάτια. *Rigalt.* Hinc *Faſciæ Crurales* in *l.* 25. §. 4. *ff. de aur. vel arg. leg.* Veteres certe quidam pedes faſciis vincire, & obvolvere ſolebant maximeque mulieres. Quod *Cicero* his verbis quæ à *Nonio Marcello* relata ſunt, quibus Clodium ut mulierarium inſectatur docet. *Tu, ait, cum vincirentur pedes Faſciis, cum calanticam capiti accommodares.* Ejus rei *Plinius* quoque *Lib.* 6. *Hiſtor. Natur. Cap.* 2. indicium facit, narrans mures Carboni *Faſcias, quibus in calceis utebatur,* arroſiſſe. Et hæ erant *Pedules Faſciæ, l.* 27. *in fin. ff. de aur. vel arg. leg.* Pedum tegmina, quæ tamen uſum calceamentorum non præſtant. Unde veſti cedere eas quod partem corporis veſtiant, adſerit *Ulpianus* in *d. l.* 25. §. 4 *ff. de aur. vel arg. leg.* Etenim *Pedule*, interprete *Cornelio Frontone* in *Libel. de Nom & Verbor. differ.* dicitur, quod ſub *Pedibus præſtat utilitatem.* Hoc amplius & crura faſciis veſtiri olim, ſolita *Quintilean. Lib.* 2. *Cap.* 3. Non obſcure ſignificat, ut & *Valer. Max. Lib.* 7. *Cap.* 2. Qui Pompejum candida faſcia crus obligatum habuiſſe refert. *Faſciis* utique puellarum, ac matronarum pectus tegi, papillaſque comprimi conſueviſſe, ne

ne *Iſidorus* quidem *Lib.*20. *Origin.* *Cap.* 32. ignoravit. L.

Nivea faſcia] Alba, candida, qui color olim relatus eſt inter regales. Vide *Sueton. Domit. Cap.* 12. *Vellej. Paterc. Lib.* II. *Cap.* 2. *Cic. Attic.* II. *Epiſt.* 3. Adde quoque quæ Ampliſſimus Eruditiſſimuſque *Thomas Bartholinus* nuper docuit in politiſſimo opuſculo *de Nive. Scheffer.*

Niveis etiam calceis] Albi calcei delicatorum & mollium erant: nempe qui mulieribus magis convenire videbantur. *Clem. Alexandrin.* 2. *Pædagog. Cap.* 2. Γυναιξὶ μὲν οὖν τὸ λευκὸν ὑπόδημα συγχωρητέον, πλὴν εἰ μὴ ὁδεύοιεν· τότε δὲ τῷ ἀλιπτῷ χρηστέον· ἡλωμένων δὲ δέονται τῶν καττυμάτων αἱ ὁδεύουσαι. πλὴν τὰ πολλὰ ὑποδήμασι χρηστέον αὐταῖς· οὐ γὰρ ἁρμόζει γυμνὸν ἐπιδείκνυσθαι τὸν πόδα ἄλλως τε καὶ εὐαίσθητον εἰς βλάβην ἡ γυνή. ἀνδρὶ δὲ εὖ μάλα ἁρμόδιον ἀνυποδησία. πλὴν εἰ μὴ στρατεύοιτο. Bene igitur Aurelianus apud *Vopiſcum*: *Calceos mulleos, & cercos, albos, eredarios viris omnibus tulit, mulieribus reliquit.* Nec enim hic legendum *Galbos* facile mihi perſuadet doctiſſimus Belgarum *I. Lipſius Cap.* 13. *Lib.* I. *Elect. Rigalt.* Romanis quippe elegantoribus albi calcei in uſu erant. Unde *Martial. Lib.* 7. *Epigr.* 32.

Sordidior cano cum ſit toga, calceus autem
Candidior prima ſit tibi, Cinna, nive;
Dejecto quid inepte pedes perfundis amictu?
Collige, Cinna, togam, calceus, ecce, perit.

L.

Honorem divinæ domus] Auguſtæ Imperatoriæ, Principalis. *Ulpian. l.*12. *ff. ad Sc. Turpil. Si interveniente publica abolitione ex Sc. (ut fieri adſolet) vel ob lætitiam aliquam vel honorem domus divinæ* &c. *Rigalt.* Sic & in *l.* 64. *ff. de decurion. Nov. Theod. & Valent. de reſc. vend.* & *Nov. un. De trib. fiſc.* Item *Domus æternabilis*, in *l.* 5. *de loc. fund. jur. emp.* in *Cod. Theodos. Domus Auguſta, l.*2. *de cond. & hom. dom. aug. l.* 1. *de privil. dom. aug. Domus dominica, Nov. Valent. & Mart. de indulgent. reliq. Domus noſtra l.* 11. *de jure fiſci. Domus Regia, Nov. Theod. & Valent. un. neque dom. divin. Domus Sacra. l.*9. *de indulgent. deb. in Cod. Theodos.* Et Hinc *Domus divinæ ac venerabilis Auguſtæ Pulcheriæ, ſeu Nobiliſſimarum Sororum l.* 21. *de luſtr. conl.* in *Cod. Theodos.* L.

Capite eſt protruſus] Præceps datus. *Rittersh.*

FABULA

FABULA OCTAVA.

Tempus.

CUr ſit volucri pendens in novacula
Calvus, comoſa fronte, nudo corpore,
Quem ſi occupaveris teneas; elapſum ſemel
Non ipſe poſſit Jupiter reprehendere:

TEmpus] Hæc quoque non eſt Fabula, ſed ὑπογραφὴ vel προσωπογραφία. Confer Occaſionis typum apud *Auſonium Epigram.* 11. Operæ fortaſſe pretium faciam, ſi hic adſcripſero *Epigramma* doctiſſimi avunculi mei *Matthiæ Bergii* p. m. quod ex *Anthologia Græca Lib.* 4. Latinum fecit in ſtatuam Occaſionis. Id eſt hujuſmodi, per Dialogiſmum:

Quæ patria artifici? Sicyon. Quid nominis autem?
Lyſippus. Quæ tu? Occaſio cuncta domans.
Cur rotulæ inſiſtis? Circumferor uſque. Quid alas
Affixit pedibus? Me levis aura rotat.
Cur dextræ eſt inſerta novacula? Scilicet anceps
Ceſſantes acies hæc mea ferre nequit.
Quid crinita autem frons monſtrat? Ut obvia prendar.
Cur calvum parte eſt poſteriore caput?
Quod ſemel oblatam qui me permittit abire
Copia ei in reliquum non datur ulla mei.
Ingenioſa manus talem tibi me dedit, hoſpes,
Ut fias iſtis cautus ab indiciis.

 Expectas

Expectas forſan, lector, ut Græcum quoque ſubjiciam, quo magis in promptu ſit collatio. En habe & ipſum.

Εἰς ἄγαλμα τοῦ Καιροῦ,
Ποσειδίππου.

Τίς; πόθεν ὁ πλάστης; Σικυώνιος. οὔνομα δὴ τίς;
Λύσιππος. σὺ δὲ, τίς; Καιρὸς ὁ πανδαμάτωρ.
Τίπτε δ' ἐπ' ἄκρα βέβηκας; ἀεὶ τροχάω. τί δὲ ταρσοὺς
Ποσσὶν ἔχεις διφυεῖς; ἵπταμ' ὑπηνέμιος.
Χειρὶ δὲ δεξιτερῇ τί φέρεις ξυρόν; ἀνδράσι δεῖγμα,
Ὡς ἀκμῆς πάσης ὀξύτερος τελέθω.
Ἡ δὲ κόμη, τί κατ' ὄψιν; ὑπαντιάσαντι λαβέσθαι.
Νὴ Δία· τἀξόπιθεν πρὸς τί φαλακρὰ πέλει;
Τὸν γὰρ ἅπαξ πτηνοῖσι παραθρέξαντα με ποσσὶν,
Οὔτις ἔθ' ἱμείρων δράξεται ἐξόπιθεν.
Τοῖον ὁ τεχνίτης με διέπλασεν εἵνεκεν ὑμέων
Ξεῖνε, καὶ ἐν προθύροις θῆκε διδασκαλίην.

Τὰ πρόθυρα *Poſidippus* hic vocat pergulam. *Lucilius:*

> *Pergula pictorum veri nihil, omnia ficta.*

Ulpianus l. 5. §. pen. ff. de his qui effud. vel dejec. Cum pictor in pergula clypeum vel tabulam expoſitam habuiſſet, eaque excidiſſet, &c. Sic *Plin. Lib. 35. Cap. 10. Perfecta opera proponebat in pergula tranſeuntibus.* Loquitur de *Apelle.* Sed tempeſtivum eſt ad *TEMPUS Phædri* noſtri redire: imo & modum hiſce Notis imponere. *Rittersh.*

Curſit] Quid hoc monſtri? aut quomodo cohæret oratio? Non dubito quin ſcriptum hic fuerit: *Vir ſit:* ἔστω ἀνὴρ, hoc eſt, pingatur. Formula loquendi à Mathematicis ſumpta, qui lineam vel circulum aliquem pingere jubentes, dicere ſolent: *Sit*, vel *eſto*. &c. *Rittersh.* Vel lege: *Curſu volucri*, ut alatis pedibus. Vide Græcum *Epigramma Poſidippi Antholog.* Εἰς ἄγαλμα τοῦ Καιροῦ. *Rigalt.*

Pendens] Eleganter, pro leviter inſiſtens, ut vix attingat. Imitatione *Virgilii*, qui ſic de Camilla *Lib. 7. Verſ.* 810. *Heinſius* de hoc loco ad me: *Salmaſium ad Hiſtor. Aug.* 323. *diſtinguit: Curſu volucri, pendens, in novacula. Imo, pendens in novacula, qui volat ſuper novaculam. Sic pendere in aëre aves paſſim dicuntur. Hanc tamen diſtinctionem Rigaltius admiſit poſteriori editione.* Optime haud dubie. Probatque amplius *Virgilius*, quem ſubinde reſpicit. Nam & ipſe *Lib. 1. Æneid. Verſ.* 110. de navigantibus in tempeſtate iſto ſenſu:

> *Hi ſummo in fluctu pendent.* ——

Scheffer.

Comoſa] Comis abundante. Ita *Plinius In orbem comoſam* dixit *Lib. 16. Cap. 6. Scheffer.*

Elapſum ſemel] Eleganter in hanc ſententiam *Gregorius Nazianzenus Carmine ad Nicob. Patrem Verſ.* 101. Καιρὸν λαβώμεθα, ὃν παριόντα ἔστιν ἑλεῖν, ζητεῖν δὲ παραδραμόντα μάταιον. Sic *Michaël Hoſpitalius in Carminibus eruditiſſimis:*

> *Prætermiſſa ſemel referet ſe Occaſio nunquam.*

Rittersh. Ita & *Plaut. Captiv.*

> *Semel fugiendi ſi data eſt Occaſio,*
> *Satis eſt, nunquam poſt illa poſſit prendere.*

Rigalt. Scilicet uti eſt apud *Catonem:*

> *Rem tibi quam notis aptam dimittere nolis*
> *Fronte capillata: poſt eſt occaſio calva.*

Unde *Sen. Epiſt.* 22. *Non tantum præſentis, ſed vigilantis eſt Occaſionem obſervare properantem; hanc circumſpice, hanc ſi videris prende.* L.

Reprehendere] De verbo reprehendere jam in hac luce literarum pene ſupervacaneum eſt admonere, id hic non eſſe αἰτιᾶσθαι, vel μέμφεσθαι, vel ἐγκαλεῖσθαι, ut alias fere; ſed more *Plauti*, & *Terentii* poni pro ἀναλαβεῖν, quod eſt recipere. Exempla ex Comicis obſervavit *Janus Gulielmius Quæſt. Plaut. Rittersh.*

Eſtque

Eſtque prehenſum retro trahere. Proprie. *Cic. Acad.* 4. *Revocat virtus, vel potius reprehendit manu.* Adde *Neb. Heinſ. ad Lib.* 13. *Ovid. Metam. Verſ.* 235. & *Lib.* 5. *Verſ.* 525. & *Guyet. ad Terent. Adelph. Act.* 4. *Sc.* 4. *Scheffer.* Ita *Liv. Lib.* 4. *Dec.* 4. *Adeo turbati erant dextræ alæ equites, peditesque, ut quoſdam conſul Cato manu ipſe reprehenderit, vertitque in hoſtem.* Et *Propert.*

Quam poſsit noſtros quiſquam reprehendere curſus.

Plaut. Pſeud. Act. 1. *Sc.* 2. *Reprehende hominem, aſſequere.* Item *Sueton.* in *Calig. Cap.* 45. *Veluti profugos, ac reprehenſos in catenis reduxit,* id eſt, retro prehenſos. L.

Occaſionem rerum ſignificat brevem.
Effectus impediret ne ſegnis mora
Finxere antiqui talem effigiem Temporis.

Significat] Nempe Vir ita depictus, vel fictus: alioquin hoc verbum non habet nominativum, à quo regatur: quod vel unicum ſatis confirmat noſtram ſuperiorem emendationem. *Rittersh.*

Temporis] Non ſimpliciter, ſed ejus quod ante dixit *Occaſionem*, id eſt opportunitatem. Et ſic ſæpe Græci uſurpant. *Cornel. Nep. Alcibiad.* 8. *Tempus rei gerendæ* non demiſit. Adde *Plin. Lib.* 6. *Epiſt.* 5. Ibique celeberrimum *Buchnerum. Scheffer.* Atque ita *Plaut. Pſeud. Act.* 4. *Sc.* 2. *Heus tu, nunc occaſio eſt, & tempus.* Et *Menæchm. Act.* 3. *Sc.* 3. *Quid ceſſo dum datur occaſio tempuſque.* Idem *Captiv. Act.* 4. *Sc.* 1. *In tempore advenis.* Hinc Græcis, ἐν καιρῷ, & εὐκαίρως, opportune. L.

FABULA NONA.

Taurus, & Vitulus.

Anguſto in aditu Taurus luctans cornibus,
Cum vix intrare poſſet ad præſepia,
Monſtrabat Vitulus quo ſe pacto plecteret:
Tace, inquit, ante hoc novi quam tu natus es,
Qui doctiorem emendat ſibi dici putet.

PRæſepia] Ita dicebantur ſtabula in quibus equi, muli, & cætera id genus animalia continentur. *Virgil. 7. Æneid.*

Hæc effatus equos numero pater elegit omni,
Stabant ter centum nitidi in præſepibus altis.

Sed etiam linter ille concavus in quo jumentis, bobuſque hordeum, avena, aliudve pabulum apponitur præſepe appellatur. Idem *Virgil. Lib. 4. Georgic.*

Ignavũ fucos pecus à præſepibus arcent.
L.

Ante hoc novi quam tu natus es.] Proverbium conveniens ſeni reprehendenti hominem adoleſcentem, & ſciolum à quo laceſſitur *Rittersh.*

Qui doctiorem emendat] Sũs ſcilicet Minervam docens, ut eſt in alio proverbio. *Rittersh.* Similiter dici ſolet: *Ante barbam doces ſenes*; πρὸ τοῦ γενειάσαι διδάσκεις τοὺς γέροντας: cum imberbis majorem natu docet; eſtque figura proverbialis, quod ait *Perſius*: *Ante pilos.* L.

Sibi dici putet] *Terentianum* hoc eſt, *tibi*

tibi dictum puta. Rittersh. Sed *Rittershuſio* ſua memoria impoſuit, niſi nos noſtra fallat. Legitur quidem apud *Terentium: dictum puta*; at longe aliud ſignificat. Locus eſt in primula. *Andria*, quaſi diceret iſtuc pro dicto habeto. *Ie n' eſt pas beſoin que vous en diſiez d'avantage; je vous entands. Fab.* Sic & *Terent. Adelph. Act. 1. Sc. 2. Hac cum illi, Micio, dico, tibi dico*, quem locum ad oram ſui libri bene politiſſimus juvenis Dn. *Lindemannus* annotaverat: nam quem attulit *Ritterſhuſius*, alienus eſt, id quod *Faber* etiam obſervat. *Scheffer.*

FABULA DECIMA.

Canis, & Venator.

ADverſus omnes fortis veloces feras
Canis, cum domino ſemper feciſſet ſatis,
Languere cœpit annis ingravantibus.

CAnis & Venator] *Faërnus, Camerarius* p.225. Simile eutem illud *Eunii* apud *Cicer. de Seneđ.*

Sicut fortis equus ſpatio qui ſæpe ſupremo
Vicit Olympia, nunc ſenio confectu
quieſcit.

Rigalt.

Feciſſet ſatis] Ita *Satisfacere*, & *Facere ſatis* in *l.*25. § 1. *ff. de uſufr.* L.

Languere] Deficere debilitari. Ita *Languens vox* dicitur apud *Cicer.* 1. *Offic.* Idemque in *Piſon. Quanquam languet juventus, nec perinde, atque debet in laudis & gloriæ cupiditate verſatur.* Et *Philip.* 1. *Quumque languerem è vita, & mihimet diſplicerem, niſi,* &c. L.

Annis ingravantibus] Pro ingraveſcentibus: ac forte an ſcripſit *Phædrus Ingraventibus:* an retinendum potius *Ingravantibus*, quaſi poſitum pro adgravantibus, ipſum ſcilicet canem? *Rittersh.* Puto eſſe poſitum pro *Gravantibus*, cum anni eum gravarent, id eſt, moleſtiam afferrent: quomodo apud *Virgilium*, *Gravare labor* dicitur. *Scheffer.* Nam *Ingravare* proprie eſt exaggerare, gravius facere *Virgil.* 11. *Æneid.*

Ingravat hæc ſævus Drances. ——

At *Ingraveſcere* huic ſententiæ accommodatum vocabulum, quemadmodum *Cicer. ad Brut.* dixit, *Ingraveſcit indies malum.* Et *de Senectute: Corpora quidem defatigatione, & exercitatione ingraveſcunt, animi autem ſe exercendo levantur.* L.

Ali-

Aliquando objectus hiſpidi pugnæ Suis,
Adripuit aurem: ſed carioſis dentibus
Prædam dimiſit, hic tum Venator dolens,
Canem objurgabat. Cui ſenex contra latrans;

Objectus] Objectus pugnæ eſt commiſſus cum eo in pugnam. *Scheffer.* Atque ita ICtis. dicitur, *Objici beſtiis*, *l.* 11. §. *ult. ff. de pæn. Paul. Lib.* 5. *Sentent. Tit.* 19. & *Tit.* 22. & 23. non ſemel. Ut *Objicere feris* dixit *Cic. pro Roſc. Amer* Et *Spartian.* in *Anton. Carac. Si quando feris objectos vidit.* L.

Carioſis dentibus] Præ ſenectute carie, & prurigine obſitis. *Ovid.* 1. *Amor.*

Quid præter iratus? niſi vox carioſa ſenectus
Rodat. ———

L.

Cui ſenex contra latrans] Jungo, *Senex latrans*, id eſt vetulus canis. Sic latrantem etiam ſubſtantive *Guntherus* meus poſuit *Lib.* 5. *Ligurini:*

Portavit ſcapulis paſſus plus mille latrantem.

Rittersh.

Non te deſtituit animus; ſed vires meæ:
Quod fuimus laudas, jam damnas quod non ſumus.
Hoc cur, Filite, ſcripſerim, pulchre vides.
* * * * *

Te deſtituit animus] Scilicet *meus*. Non deſtituit, non fallit, non facere negligit aut curat quod imperas. *Vellej. Paterc. Lib.* 2. *Cap.* 42. *Conata ejus qui obtinebat Aſiam, metu ſuo deſtituit. Scheffer.* Sic *Deſtituta viribus Reſpublica* dicitur in *l.* 3. §. *Præſes. ff. de muner. & honor.*

Sed vires meæ] Scilicet:

Ut deſint vires tamen eſt laudanda voluntas.

L.

Jam damnas] Ordo eſt: *Damnas quod jam non ſumus*, puta id, quod fuimus, hoc eſt, ægre fers, quod non ſemper retineamus, & ſic etiamnum habeamus illas vires, quas habuimus olim. *Scheffer.* Atque ita *Damnas* ſignificat culpas, reprehendis, uti apud *Cicer.* 4. *Tuſcul. Rerum naturam potius, quam errorem damnare volumus.* L.

Hoc cur ſcripſerim] Nempe quia ſenex ſum, & annorum deprædationem ac damna ſentio; ſic & ſupra aliquoties de ſenectute ſua *Phædrus* meminit: uti & de adverſariorum ſuorum iniquitate. De utraque & hic nonnulla ſubjeciſſe videtur, quæ periiſſe indicant aſteriſci. Sed ad hujuſmodi querelas ſenectutis omnes recte uſurpabitur ille *Publii Syri Mimus:*

Fruſtra, cum ad ſenectutem ventum eſt, repetas adoleſcentiam.

Rittersh.

Pulchre vides] Faciunt hic aſteriſcos aliqui, tanquam deſit nonnihil. Verum fruſtra. Sic enim ſolet aliquando finire, ut *Lib.* 3. *Fab.* 12.

Hoc illis narro, qui me non intellegunt.

Et eodem *Lib. Fab.* 1.

Hoc quo pertineat, dicet qui me noverit.

Unde ſimul diſcimus, ſolere eum ita loqui, quotiens de ſeipſo agit. Quod cum hic quoque fiat, non eſt dubium, quin integra ſint omnia. Vult enim ſe excuſare Fileto, quod non ea ſcribat alacritate ſenex, qua fecit olim, cum adhuc ætate viribuſque eſſet integris. *Scheffer.*

RITTERS-

RITTERSHUSIUS.

Atque hæc ad hunc modum in *Phædri* Fabellas commentabar paucis horis. Nec me hujus laboris pœnitet: neque is à juris Profeſſore alienus videri debet. Jam enim inter omnes ſanos conſtitit Juriſprudentiæ ſtudioſum oportere etiam Antiquitatum, & Latinæ Linguæ minime ignarum eſſe: quarum rerum ad utramque parvus hic libellus non parvum adferre momentum poteſt. Deinde ſi ICto. majorum gentium qui hunc primus in lucem protulit, glorioſa fuit, eritque ſemper editio: quis nobis minorum gentium qui ſumus, commentationem hanc, & iteratam editionem vitio verterit?

LIBELLUS

LIBELLUS VARIARUM LECTIONUM

EX OBSERVATIONIBUS EORUM QUORUM NOTÆ AD

PHÆDRI FABULAS

ACCESSERUNT COLLECTUS.

LIBELLUS VARIARUM IN PHÆDRI FABULIS LECTIONUM.

LIBER PRIMUS.

PROLOGUS.

DUplex libelli mos eſt] *Duplex libellis os eſt* ſic repono è Vet. Cod. M S. libellis ſuis *Phædrus* duplex os, duplicem vultum, duplicem perſonam impoſuit, riſum movere, & vitam monere. *Rigalt. Duplex libelli dos eſt. Fab. Duplex fabellis os eſt* Doctiſſimus *Gronovius* unicus *Livii* reſtaurator à *Fabro* dictus. *Scheffer.*

FAB. I.

FAce improba] Fame improba. *Rittersh.* Quid ſi *voce improba?* Lupus latro incitatus improba voce cauſam jurgii quæſivit, niſi pro *Latro* legendum ſit *Lucro*, ut prædæ ſpem intelligat *Schop. Fauce improba. Fab.* Quod eſt idem atque ore improbo, inverecundo. *Pithæus* cæterique habent *face* quod cur reſpuant tantopere non video. Sane *cauſam inferre fauce*, vel *ore* num dicatur apud Latinos ignoro, neque *incitari fauce* reperio: At *face incitari*, ſicut *incitari ira* apud *Ciceron: Off.* I. *Incitari ſtudio* apud *Cæſ.* 3. *Civ. Bellor.* Nam & *fax* hic nihil aliud ſignificat quam ſtimulum cupiditatis. Quomodo *Quintilianus*, vel quicunque denique opuſculi de cauſis. Eloquentiæ corruptæ Auctor *Cap.* 40. *Quantum ardorem ingeniis, quas oratoribus faces ac movebant.* Adde *Barth. Lib.* 42. *Adverſ. Cap.* 10. Quanquam nequid hic diſſimilem in animo habuiſſe Noſter videatur; locum *Virgilii* qui eſt *Lib.* 2. *Æneid. Verſ.* 355. *& ſeqq.* Ubi *improbam* ventu rabiem, & *fauces* ſiccas Poëta in lupis commemorat. Quod ſi verum eſt, per *faucem improbam* famis magnitudinem, & ſtudium devorandi hoc in loco intelligere debebimus. *Scheffer.* Itaque explicat *Guyet.* Additque τὸ face hic locum habere non videri.

Aquam] Veteres habebant *iſtam*, quod retineo, & *aquam* (quo illi quidem claudebant verſum priorem) pro gloſſemate habeo illius *turbulentam. Scheffer.*

Ante hos ſex menſes] Luxatus eſt verſus, quem hoc modo reſtituo:

Ante hos ſex menſes maledixiſti, ait, mihi.

Meurs.

Maledixiſti mihi] Conviciis injuriam feciſti, *Terentius* Eunucho:

Cave ſis, neſcis cui maledicas nunc viro.

Cæterum pro *maledixiſti*, quod habent vulgo mallem *maledixti* contracte. *Scheffer.*

Pater hercle tuus] Etiam hunc luxatum reſtituo:

Pater tuus inquit, hercle maledixit mihi.

Meurs. Eamque conſtructionem ſequitur *Vrſinus* Spirenſis (qui auctorem hunc in lucem dedit Ratis bonæ A°. 1657) Puto ego illud *male* à Gloſſa eſſe, repedendumque ex ſuperioribus. *Scheffer.*

FAB. II.

CONſpiratis factionum partibus] Mallet eruditiſſimus *Gronovius*: *Hinc conſpiratæ factionis partibus*, legere, ut per literas ſignificavit. *Scheffer.*

Petierunt à Iove] Puto ſcribendum *petierunt Iovem*. Sed video ſcriptorem hunc leges metricas minus calluiſſe, vel certe inſuper habuiſſe. Sic ſtatum *diutius* Triſillabum fecit. *Schop.* Vet. *Petierunt*. Itaque, *Vrſinus* tranſpoſite *petierunt regem*. *Scheffer.*

Qui diſſolutos mores vi compeſceret] *Vt compeſceret*, hæc eſt vetuſtiſſimi codicis ſcriptura, avulſus autem ſuo loco hic verſus videtur. Reſtitue & lege:

Ranæ vagantes liberis paludibus
Clamore magno regem petiere à Iove
Pater Deorum riſit, atque illis dedit &c.
Quod cum inquinaſſent omni contumelia
Alium rogantes regem miſere ad Iovem
Qui diſſolutos mores ut compeſceret,
Inutilis quoniam eſſet qui fuerat datus,
Tum miſit illis hydrum &c.

Rigalt. Video hic trajectionem à viris doctis inſtitutam quam non probo. *Meurs. Vlitius* etiam ſcribit *ut* in Not. ad Gratium, ex Pithæano codice, aitque eleganter abundare *Nic. Heinſius*: *Sibi diſſolutos mores ut* (vel *qui*) *compeſceret. Scheffer.* Pithæanus codex habuit, *vi compeſceret*, quod retinendum videtur, neque avulſum arbitror ſuo loco hunc verſum, & viſum eſt viro doctiſſimo. Sic enim Rimicius quidam qui Phædri Fabulas ſoluta oratione reddidit, hac eadem de re loquens, ait, *Ranæ vagantes in liberis paludibus, & ſtagnis, clamore magno ad Iovem facto, petierunt ſibi rectorem, qui errantes corrigeret.* Rimicii hujus exemplar mihi è Palatina Bibliotheca ſuppeditavit. V. A. Janus Gruterus, Ulmæ olim impreſſum; Fabulas Æſopi, Avieni, & Anonymi noſtri fabulatoris Latina Germanicaque oratione expoſuit. Id monendum hoc loco duxi, quod aliquoties hujus Rimicii facturus ſum mentionem. *Nevelet.*

Miſſum] Fuge mutare *Rigalt.* Scribit *Rittershuſius immiſſum.* Cauſa nulla, quia ſimplex hic, ut ſæpe alias vim habet compoſiti. Pariter & *Statius*, *mittere corpus ſepulturæ* dixit; imo

imo *miſſum* hic, eſt *demiſſum*, non *immiſſum* propter id quod ſequitur. *Scheffer.*

Vadu] Remerſ. Codex habet *Vadi*, optime. Vult enim cum daretur cœlitus, delapſum commoviſſe aquas, & in eis edidiſſe ſonum, atque ita terruiſſe *metu vadi. Scheffer.*

Motu ſonoque] reſcripſerim:

> *Totum ſonore terruit pavidum genus.*

Meurs. Quod nihil neceſſe eſt *Fab.* optime *Praſchius*, *motu viſum*, *ſono auditum vult* exterritum. *Scheffer.*

E ſtagno] Mallet. *Phraſcius* hic ſcribere limo & ſuperius *ſtagno*, perperam nec admittit ratio antecedentium. *Scheffer.*

Cunctas evocat] Rimicius legit *advocat. Nevelet.*

Ne veniat] *Nic. Heinſius* addendis ad *Tom.* I. *Ovidii p.* 56. emendat: *Ne eveniat*, optime. *Scheffer.*

FAB. III.

SUoque potius habitu] Lego: *Suo quin potius habitu. Meurs.*

Immiſcuit ſe pavonum formoſo gregi] Omiſſo *ſe* legendum: *Immiſcuit pavonum formoſo gregi.* Alias redundat verſus, τὸ *ſe* ἀπὸ κοινοῦ ex ſuperioribus repetendum, non autem huc infarciendum fuerat. *Rittersh.* Metrum vult ut legamus: *Pavûm*, pavus & pavo notum. *Schop.* Statuenda eſt συνίζησις in voce *immiſcuit*, quæ hoc loco τετράσυλλαβος eſt; ita *Virgil.* τὸ miſcuerunt trium ſyllabarum fecit:

> *Miſcueruntque herbas, & non innoxia verba.*

Ita & hic noſter *Lib.* 2. *Fab.* 4. *præbuerunt* in trium ſyllabarum modum coëgit:

> *Feliſque catulis largam præbuerunt dapem.*

Neque vero hæc ſcriberem, niſi *Schoppium*, qui ſibi argutiſſimus eſt, vidiſſem legere, *pavûm*, pro *pavonum* (nam & *pavus*, & *pavo* dicitur) ut verſui, quem laborare exiſtimat, remedium aliquod adferat. Sed ego hominem demiror, qui cum alicubi ſcripſerit, leges metricas ignoraſſe *Phædrum*, hic tamen Stertinium ipſe cerebrum habeat. *Fab.* Verbum *Immiſuit* tribus ſyllabis conjunctis duobus poſtremis vocalibus efferendum eſſe *Faber* contra *Schoppii* emendationem monet; jamque ante *Barthius* 47. *Addit.* id fecerat, verum rectius Nob. *Heinſius* ſtatuit, trajiciendas eſſe voces iſto modo: *Se immiſcuit pavonum formoſo gregi.* Cum illud *miſcuerunt* ex *Virgilio* quod allegat *Faber* ſit Dactylus, *præbuerunt* vero ex Noſtro Anapeſtus, vetereſque talia tam correpta, quam producta tertia ſyllaba enunciaverint. *Scheffer.*

Notam] v.c. *Notitiam. Rigalt.*

Sedibus] *Rimicius* quidam, qui Æſopi Fabulas, ex Phædro plurimum deſumptas, olim Ulmæ publicavit, habet, *ſi has veſtes amaſſet.* Inde *Neveletus* conjectabat, *veſtibus* pro ſedibus hic legendum. Verum ego nihil muto. Nam reſpexit verbis hiſce, quod de graculo præcedit, *immiſcuit ſe gregi pavonum*, quod autem veſtes attinet, id innuitur verbis ſequentibus; *ſi voluiſſes pati, quod natura dedit. Scheffer.*

FAB. IV.

DUm ferret] Neſcio num non eſſet melius *cum ferret*. *Scheffer.*

Perferri] *Ferri. Rigalt. Fab.*

Demiſit] Ita habuerunt veteres, *Rigaltius* in ſuis edidit *demiſit* cauſam nullam video, *demiſit ore*, idem eſt,ac *miſit de ore*. Sic plane *Virgilius* quem neſcio utrum non reſpexerit noſter *Lib. 6. Æneid.*

Demiſit lachrymas, dulcique affatus amore eſt.

Et *Lib.4. Georg.*

——*& ſacrum jugulis demitte cruorem.*

Scheffer.

Nec quem petebat adeo] Verſum ita ordinat Urſinus:

Nec quem petebat potuit adeo attingere.

Cæterum illud *potuit* byſyllabum *Barthius* putavit, & lectionem veterem retinuit. *Scheffer.*

FAB. V.

SOcii fuere] Nob. *Heinſius, ſocietati iere*. Quod ſi admittimus, ſequens *inſaltibus* ad *cepiſſent* referendum fuerit. *Scheffer.*

Hi cum cepiſſent] Non mendum cenſeo,ſed tamen eſt ut à Phædro ſcriptum putem: *Hic cum cepiſſent* ut referatur ad τὸ *ſaltibus* quod proxime præcedit. *Meurs.*

Sola improbitas abſtulit] Malebam: *Solus improbiter abſtulit. Meurs.* Nil ego vidi melius, ſed audi tamen *Meurſium*: *Malebam*, inquit, *ſolus improbiter abſtulit* Sed quis verſui quiritanti ſubveniet? neque enim erit verſus trimeter, ſi ita legas: idque πάσης μουσικῆς ἀγνοεῖ ſentient *Fab.* Nec hic ullo modo *Meurſius* eſt audiendus. *Scheffer.*

FAB. VI.

SOlem velle ducere] Correxeram de conjectura: *Sol cum vellet ducere*. Cum ecce video id jam ante me feciſſe eruditiſſimum Rigaltium. Gaviſus ſum divinationi meæ eſſe firmamentum. *Meurs.*

Cogitque] V.C. *Cogetque. Rigalt.*

Crearit] V.C. *Crearet. Rigalt.*

FAB. VII.

O quanta ſpecies] *Neveletus* mallet ex *Rimicio*: *O quanta ſpecies ait. & cerebrum non habet.* Quid? ſi ſcripſerit: *O quanta ſpecies, & cerebrum non habet?* Ut illud, *inquit*, vel *ait* ſit à Gloſſa: & ſolet fere noſter omittere. *Scheffer.*

FAB. VIII.

INdignos] V.C. *Dignos. Rigalt.*

Tandem perſuaſa eſt jurejurando grus] Hiatum video, & defectum duum trium verſuum. Nam circumiens, pretio omnes illicere lupus voluit; cur igitur grus perſuaſa eſt jurejurando? ſine dubio interjectum fuerit: neminem medicinam facere auſum fuiſſe, cum fidem lupo non haberent; quod cum is animadverteret, jurejurando ſe obſtrinxerit: verum cum neque ſic ullus temere reperiretur, qui vellet experiri, tandem grus perſuaſa fecit. Itaque ſic edendus hic locus:

——— cœpit ſingulos
Inlicere pretio, ut illud extraheret malum.
* * * * * *
Tandem perſuaſa eſt jurejurando grus.

Ego, ut animo meo morem gererem, ſupplementum tale ludibundus faciebam:

——— ut illud extraheret malum.
Cum nemo auderet, & fidem cunctis ſibi
Suſpectam haberent, omnem ejuravit dolum.
Tandem perſuaſa. ———

Equidem ſic cenſeo; judicabit æquus lector. *Meurs.*

Mercedem poſtulas] Lege *poſtules*: præceſſit enim *abſtuleris. Rittersh.* Lege *poſtules*, quod & *Rittershuſius* monuit. *Fab.* Ego nihil muto: Nam conjunctionem &, non τὸ *abſtuleris*, ſed *ingrata es* cum verbo poſtulas connectere exiſtimo. Senſus eſt: Tu pro hoc meo beneficio, non ingrata ſolum es, non laudando videlicet raram hanc & ſingularem meam clementiam ſed inſuper & mercedem poſtulas, quaſi non ſatis ſit mercedis quod vitam tibi conceſſerim. *Scheffer.*

FAB. IX.

MOrtis in ſolatio] Mendum hic latere puto, quod quale ſit quæramus *Schop.* ſcripſerim: *Mortis in ſolatium.* Sed nihilominus hæc hiulca ſunt, & exciderit verſus:

Hac talia conſpicatus, infit ô bone,
Qui modo ſecurus &c.

Certe talis aliquis. Nam non hæc verba ſolatium mortis lepori afferebant, ſed aſpectus ſimilis fortunæ, in quam paſſer incidebat. *Meurs.* Facilis emendatio eſt. Scripſit Phædrus: *Mortis in ſolatium*, more veterum cujus hodieque apud Plautum, Terentium, Lucretium, & Catullum veſtigia ſuperſunt, & in omnibus fere M.SS. Codd. ſed ſciolus aliquis aut negligens exſcriptor *Solatio* ſcripſit. Senſus eſt: tum lepus moriens quo triſtem atque acerbum ultimæ neceſſitatis caſum ſolaretur, dixit, *qui* &c. Hæc cum ſcripſiſſem, *Iſacus Sarravius*, digna parente proles, *Phædrum Ioannis Meurſii* ad me pro ſua humanitate ab Urbe miſit, ubi hæc verba legi: Scripſerim, inquit, *Meurſius*, *mortis in ſolatium.* Itaque de emendatione habeo aſſentientem Meurſium. *Fab.* Poſſet propius à ſcriptura veteri *ſolatia* hic poni ſenſu parili. Quod autem *Meurſius* hic putat aliquid deeſſe, in eo

eo fruſtra eſt haud dubie. Nam ſolent crebro ſic omittere verbum, *inquit*, quod & hic fit. *Virgil.*5. *Æneid.*

Tum pius Æneas: equidem ſic poſcere ventos
Iam dudum, & fruſtra cerno te tendere contra.

Hæc notaveram cum incomparabilis *Gronovius* in literis ad me ſuis: *Non patior hac corrigi. Eſt enim: Lepus, accepto in media morte ſolatio mortis, vel quum ei adhuc ſemivivo hoc ſolatium, & levamentum ſui mali offerretur (nempe quod deriſorem ſuum videbat ante oculos interfici) dixit, nempe quæ ſequuntur.* At vero *Tanaquillus Faber*, cujus poſtea eruditiſſimas in Phædrum notas Argentorato ad me miſit Elegantiſſimus Doctiſſimusque D. *Ericus Lindemannus* Oſtrogothus, emendationem Meurſii retinet, niſi quod pro *ſolatium*, *ſolatiam* antique ſcripſiſſe noſtrum putet. *Phraſcius* quoque Meurſium ſequitur. *Heinſius* ſic locum totum ſcribit: *Lepus ſemianimus, mortis en ſolatio!* ut ſint verba leporis. Ingenioſiſſime, ut ſolet. *Scheffer.*

FAB. X.

ATteſtatur] Neſcio an non *& teſtatur* noſter ſcripſerit. *Scheffer.*

Furti] V. C. *Forti. Rigalt.*

Culpa proximam] Mallet *Heinſius culpa obnoxiam*, de quo vide politiſſimas doctiſſimaſque ejus notas ad *Ovid. Art. Verſ.*395. *Scheffer.*

Surripuiſſe] *Heinſius* malebat *ſurpuiſſe*, Catulli, *Horatii*, & aliorum exemplo ut ſit mitior numerus. *Scheffer.*

FAB. XI.

IGnotos] Quod *Barthius* exiſtimat, *Ignotus fallit, notus eſt deriſui*, eo minus placet, quia *notus* eſt in omnibus codicibus. *Scheffer.*

Hic auriculas clamore ſubito] Τὸ *u*, in penultima ſyllaba ſcandendo evaneſcit, quaſi ſcriptum foret *Auriclas. Rittersh.* Veteres membranæ: *Hic auriculas clamorem ſubi* &c. Chartula Danielis: *Hic auriculus clamorem ſubitum tollit.* &c. An leg. *Auritulus.* Sic aſellus auritus, *Ovidio* 2. *Amor. Eleg.*7. Phædrus *Auritulum*, pro *Aſino* dixit, ut *Fab.*1. *Lanigerum*, pro *Agno*, & *Lib.* 4. *Fab.*8. *Barbatum*, pro *Capro*, & *Lib.* 5. *Fab. ult. Latrantem*, pro *Cane*

Aſpice ut auritus miſerandæ ſortis aſellus.

&c. *Ariſtot. Cap.*6. *Phiſiognom.* Οἱ τὰ ὦτα μικρὰ ἔχοντες, πιθηκώδεις, οἱ δὲ μεγάλα, ὀνώδεις. *Rigalt.* Placet Viri Doctiſſimi *Rigaltii* conjectura:

Hic auritulus clamorem ſubito tollit.

Nevelet. Scripſerim: *Hic auriculans clamorem ſubito tollit.* Aſinus *Auriculans*, erit dictus Phædro, ſicut Luna *Corniculans* Ammiano Marcellino. *Meurs.* Bis in hac ſcriptura peccatum eſt; nam *auricula* ſecundam ſyllabam brevem habet; dein illepide videtur dictum, *Tollit auriculas clamore ſummo totis viribus.* Itaque neceſſario revocanda eſt veterum librorum lectio, quæ talis olim fuit:

Clamorem ſubitum tollit totis viribus.

Ut

Ut lubet, inquies; ſed quid fiet τῷ *Auriculas?* nil facilius. Nam iidem veteres libri habent non *auriculas*, ſed *auriculus*; quod quid ſit aliud quam *auritulus?* neque enim dubium eſt quin Phædrus prægrandes aſelli aures, quaſi lepidum aliquod χαρίτων ἀθυρμάτιον, velit ὑποκορίζεσθαι. Itaque eadem forma effectum fuerit *auritulus* (id eſt auritus) qua *barbatulus*, *eruditulus*, *limatulus*, *politulus*, & ſexcenta alia apud Ciceronem, Catullum, alios. *Meurſius* quidem V.C. exiſtimavit legendum eſſe *auriculans*, quemadmodum dicitur *corniculans*. Sed criticam non rectè advocavit lumen illud quondam Hiſtoriæ Græcæ: ejus enim conjecturam ſi admittamus, tum certum exitium verſui. *Fab.* Legitur in Schedis Sereniſſ. Chriſtianæ *auriculus*, quod ab *auritulus* abeſt proxime. Vide *Heinſium* ad *Ovid. Amor.* 2. *El.* 2. *Vers.* 15. Idem ſive inventum apud *Rigaltium*, ſive à ſe excogitatum (nam non indicat) *Faber* quoque probat, *Scheffer.*

Clamore] *Meurſius*, *Clamorem ſubito*, legit, *Faber*, *clamorem ſubitum*: Mihi placet inhærere proxime ſcripturæ veteri; ac legere *clamores ſubito.* Nil frequentius in libris MS. hoc errore, ſimilitudine literarum. Hoc ſcripſeram cum Nob. *Heinſius* per literas mihi indicat, in prædictis Reginæ ſchedis legi: *Clamorem ſubitum totis tollit viribus.* Quod probo. *Scheffer.*

Leonis adficiuntur] V.Dan. lectio: *adfliguntur horrendo impetu. Rigalt.* Putabam olim, *adfici impetu*, ſic dici pro *impeti*, ſicut *adfici pœna*, pro puniri, *adfici honore*, pro honorari, *adfici terrore* pro terreri. Et retinebat *Barthius*, quanquam per *vexare* explicaret. Verum ſuadet aliud codex P. Danielis & Sereniſſ. Chriſtinæ, qui poſt ad manus Voſſii pervenit, in qua *adfliguntur* legitur. Vide *Heinſ. ad amor.* 2. *Ecl.* 7. 16. *Faber* quoque licet alteram lectionem non omnino rejiciat, magis tamen hanc ſibi ait arridere. Imcomparabilis *Gronovius* in Obſervationum Optimarum *Lib.* 4. *Cap.* 8. *Apud Phadrum legebatur de beſtiis: Leonis adficiuntur horrendo impetu, cum vera lectio eſſet in M.S. adfliguntur.* Cæterum *adfligi horrendo impetu*, ſic dicitur, ut *primo impetu pelli.* Vel *opprimi. Adfligi* enim eſt allidi terræ, ſicut optime *Gronovius* prædicto loco monſtrat. *Scheffer.*

Qualis tibi videtur opera hac vocis mea?] V. Dan. *Qualis tibi vocis meæ videtur opera? Rigalt.*

Similis fuiſſem in metu] V. Dan. *ſimilis fugiſſem metu. Rigalt.* Metri ratio poſtulat, ut legas: *ſimilis fuviſſem in metu.* At, inquies, ad Carmentam nos & Euandrum remittis: Sed *pax ſit rebus*, ait ille; ita enim *Plautus in Pænulo*, dixit *fuverim*,

> *Quo genere gnata, qui parentes fuverint.*

Eſt Iambicus trimeter. Ita & Lucilius apud 1. Ruſianum dixit ex emendatione Duzæ,

> *Vellem in Concilio veſtro, quod dicitis olim,*
> *Cælicolæ, vellem, inquam, adfuviſſemus priore.*

Idque à verbo *fuo*, quod nec *Virgilius* ipſe in Æneide refugit:

> *Tros Rutulusve fuat, nullo diſcrimine* &c.

Format autem ex ſeſe *fuvi*, ad eundem plane modum quo dicebatur *pluo pluvi. Plautus* alicubi in Menæchmis:

Nam rus ut ibat, forte multum pluverat.

Ita ex *adnuo adnuvi*, apud *Ennium Merula p.* 10. Et quod ſcio magis mirum iri quibuſdam ex *geno* faciebant *genuvi*, apud eundem p.3. & 9. Cæterum P. Danielis exemplar habebat, *ſimili fugiſſem metu.* Quod in prima aditione monuerat *Rigaltius.* Vir Clariſſimus. *Fab.* Quod neſcio an non præferendum ſit; nam præcedit *fugientes ipſa exciperet*, item *exitus notos petunt.* Probant ſane *Nevelletus*, & *Vrſinus. Scheffer.*

FAB. XII.

L*Audatis utiliora*] V. Danielis Chartula:

Sæpe eſſe utiliora quæ contempſeris.

Ejus rei teſtis hæc narratio eſt.

Rigalt. atque ita hos verſus legi in laudatis Seren: Chriſtinæ Schedis comperi à Nob. Heinſio. *Scheffer.*

Exerit] Heinſius legit, *aſſerit*, vel *diſſerit. Scheffer.*

Retentus impeditus] neſcio an rectius eſſet *Retentus impeditu.* Nam de cornibus hic potiſſimus eſt ſermo. Et impedita cernua eſſent ramis implicatis devincta, quomodo *Cic. de divin.*1. *impediri vinculis* dixit. Poteſt tamen idem & ex recepta lectione hauriri. *Scheffer.*

Vocem hanc edidiſſe dicitur] V. Daniel; *Vocem hanc dediſſe.* Sic *Petron. Satyr. reddidi ille voces ſuas. Rigalt.*

Vt illa mihi profuerint] V. C. *ut illa mihi quantum.* P. V. Daniel. *utilia mihi quam fuerint. Rigalt.* Neque diſſimulandum eſt in Schedis Regiis hæc ita legi *Scheffer.*

FAB. XIII.

Q*Vi ſe laudari gaudet*] V. Dan.

Qui ſe laudari gaudens verbis ſubdolis,
Sera dant pœnas turpeis pænitentia.

L. *Turpes. Rigalt.* Pariter & Schedæ Regiæ *gaudent* in plurali efferunt quas eaſdem eſſe cum dicto codice non male ex his cæteriſque locis ſuſpiceris. *Scheffer.*

Fere] Longe mihi rectius videtur quod in Codice Danielis reperit Rigaltius, *ſera*; nam *ſeram pænitentiam* Dici receptum eſt non ita *turpem. Curt. Lib.* 3. *Cap.* 2. *Sera deinde pænitentia ſubiit regem. Liv. Lib.*29. *Celerem enim pænitentiam, ſed ſeram & inutilem ſequi*, Et ſic paſſim alii. In ſchedis Regiis fuiſſe ajunt, *ſera pænitentię*, quod non probo. *Scheffer.*

Turpi] Pro hoc in prædicto Danielis Codice *turpeis* legitur, ut ad *pænas* referatur. Optime niſi fallor. *Turpes* intelligit, ob turpitudinem & dedecus ex eis, quia fere qui ſic puniuntur, ſimul riſui aliorum ſunt expoſiti. *Scheffer.*

Feneſtra] *Caniſtro*, *Heinſius* maluiſſet. *Scheffer.*

Hunc vidit Vulpes] V. Dan. *Vulpes ut vidit, dehinc ſic cœpit loqui. Rigalt.*

O qui tuarum] V.Dan. *O quis tuarum corve pinnarum &c. Rigalt.*

Quantum decoris] V.Dan. *Quantum decorem. Rigalt.*

Hac

Hac re probatur quantum] Laborare hunc verſum, adnotatum quidem eſt aſteriſco. Vide num levi mutatione legendum:

Hac re probatur ingenium quantum valet.

Nevelet.

Virtute] *Virtuti. Rittersh.* Quid ſi? *Prævalere virtute* ſit valere præ virtute, hoc eſt ante virtutem, & ſic ponatur in reſpectu ad præpoſitionem, quæ componit verbum, quomodo *incumbere arma* in *Salluſtio* reperitur. Quanquam cum in Vet. Cod. abſit, *ſemper prævalet ſapientia*, *Neveletus* corrigat: hac re probatur ingenium quantū valet; etiam *Heinſius* verſum ultimū ut ſpurium repudiat. *Scheffer.*

FAB. XIV.

MEdicum] *Heinſius*, mallet *medica. Scheffer.*

Addidit] Cl. *Gronovius* in ſuis ad me literis: *Lego edidit, ut Fab.* 12. *Moriens vocem hanc edidiſſe dicitur.* Idem *Heinſius* conjecit. *Scheffer.*

Cui calceandos nemo commiſerit pedes] Recte V.C. teſte Pithæo: *Commiſit*, nam & metrum id poſtulat. *Rittersh.* Cenſeo legendum *nemo commiſſit pedes*, & eſt ἀρχαϊσμὸς notiſſimus pro *commiſerit. Meurs.* Et ſane ita poſtulat purioris Latinitatis ratio: ita *pugnaſſit*, pro *pugnaverit*, *commoſſit*, pro *commoverit*, & alia id genus ὅσα χάρις. *Fab.* Videtur tamen & recepta lectio poſſe ſtare, iſto ſenſu, vos nunc ei committitis veſtra capita, cui nemo antehac commiſit pedes. *Scheffer.*

Quorum ſtultitia quæſtus impudentia eſt] Ordo hic eſt: quorum impudentia eſt quæſtus ſtultitiæ, id eſt qui per impudentiam ſuam quæſtum & lucrum faciunt apud homines ſtultos & imperitos. *Rittersh.* Ego non exiſtimo Latinos formula hac ita uti, ut cum *Cicero* ait 1. *de offic. illiberales & ſordidi quæſtus mercenariorum*, non intelligit apud mercenarios, ſed quos mercenarii faciunt apud alios. Sic ego quæſtus ſtultitiæ eſt, quem ſtultitia facit. At hoc penitus repugnat menti præcedentiu. *Scheffer.* Lubentius legerim *quorum ſtultitia quæſtus imprudentia eſt*, hoc ſenſu, quibus uberrimus quæſtus eſt; id eſt eis emolumento eſt aliorum fatuitas, & hæc lectio occurit in prima editione Rigaltii, quæ tamen neſcio qua ratione immutata fuit in illa meliori A°.1630. ſed ego non poſſum non probare *I. Georgii Grævii* V. Clariſſimi conjecturam, cujus me non ita pridem participem fecit; ea eſt, *quorum ſtultitiâ quæſtus impudentia eſt*, id eſt qui ita fatui ſunt, ut quæſtus ad impudentes devolet, vel ut iis ſit quæſtus, qui gnaviter impudentes ſunt. *Fab.* Ita & ego ſcripſeram olim, cum ab Ampliſſimo Gronovio literas accipio quæ hanc conjecturam meam firmant. Sic habent, *quorum ſtultitia quæſtus impudentia eſt*, id eſt, quorum ſimplicitas & imperitia præbet quæſtum improbis. Addit tamen vel *quæſtui*, *Liv. Lib.*4. *quibus quæſtui ſint capti ſuperſtitione animi*, ſed & *quæſtus* non male, eadem in mentem veniſſe *Georgio Grævio* poſtea ex notis *Fabri* obſervavi, quanquam *Faber* ipſe lectionem aliam non rejiciat, eam nempe, quam habet prima editio *Rigaltii* in qua pro *impudentia*, legitur *imprudentia eſt*,

eſt, hoc, ſicut loquitur ipſe, ſenſu: *Quibus uberrimus quæſtus eſt*, quis quæſo? *Imprudentia, ſtultitia* id eſt, *cui emolumento eſt aliorum fatuitas*, & poſſet aliquis *imprudentiam ſtultitia* ſic credere dictam, pro *ſtultorum imperitia*, verum nobis placent præcedentia. *Scheffer.*

FAB. XV.

COmmutando ſæpius] In V.C. additū *Civium* ſæpius *Rigalt.* quod ignoro cur rejectum fuerit, ſane ad eundem modum *infra Fab.* 30. *principatus gregis*, ut hic *principatus civium*, & civium in ſuo codice reperit quoque *Neveletus*. *Scheffer.*

Mores] Certa eſt correctio Viri Nob. & Ampliſſ. Jacobi Borgarſii *Domini nomen. Meurs.* Priores habuerunt mores: unde *Heinſius* faciebat *ſortem*: forte mores uſurpavit pro conditione vivendi quam quiſque eligit ex ſuis moribus. Verum integra librorum illorum lectio fuit iſta: *Nil propter domini mores mutant.* Puto eſſe bonam iſto ſenſu: nil mutant propter mores domini, cum ſint iidem, & illius qui decedit, & illius qui ſubſequitur. *Scheffer.*

Timidus paſcebat ſenex] Scribendum *tumidus*, id eſt impotenter dominans, & convenit hæc lectio morali fabulæ, quod eſt de principatu, & dominatione immodica. Simile mendum infra quoque eſt *Lib.* 5. *Fab.* 3. *Meurs.* Sed hoc eſt contra mentem Phædri ut opinor. Nam *timidum* vocat recte propter ea quæ ſequuntur de conſilio fugæ, aſino dato; at *tumidus* quo pacto quadret in paſtorem? ſed nec de impotenter dominante uſurpari ſolet, nec dominatur impotenter, qui aſello ſingulas imponit clitellas. *Scheffer.*

FAB. XVI.

FRaudator homines cum avocat] V. Danielis chartula, *nomen cum locat. Rigalt. Nevel.* Quod præfero. Sed neque τὸ *fraudator* mihi ſincerum & ſine fraude illic eſſe videtur. Non enim reſpondet Ovi, quod animal plane innoxium eſt, & omnis fraudis ignariſſimum. Itaque expendendus locus. Cenſebam ego: *Fraudatur nomen quum locat.* Eſtque *fraudatur* pro *defraudatur* decipitur. *Meurs.* Edidit ex M.S. *Rigaltius. Nomen cum locat ſponſu.* Nec eſt quicquam inmutandum, malebat quidem *Meurſius*, *fraudatur nomen cum locat ſponſore improbo. Salmaſ. de Mod. uſur. Fraudatori nomen locans ſponſo improbo. Phraſcius: fraudator homines cum orat ſponſore improbo. Urſinus fraudator nomen ſponſore locat cum improbo.* Verum fruſtra. Optime *Gronovius* in ſuis ad me literis, ubi totum locum ita ſcribit & exponit: *Fraudator nomen quum locat ſponſo improbo, non rem expedire, ſed malum dare expetit. Nomen locat, qui accepto mutuo vel merce alteri obligatur, qui ſuum tanquam debitoris nomen locat, & patitur apud alium eſſe in tabulis, in quas referimus, ſi cui mutuamus aut vendimus in diem: Sponſus eſt idem quod ſponſor Ovid.* 1. *Amor.* 13.

Eodem

Eodem ſponſum conſulti ante atria mittit
Unius ut verbi grandia damna ferat.

Is talis non rem expedire, rem ſolvere, reddere mutuum, vel mercis quod convenit pretium (ut expedire nomen Suet. Gram. 11.) ſed dare damnum, vel malum creditori expetit. Similia & *Heinſius* ad me ſcripſit. *Scheffer.*

Sponſore improbo] F. legendum *ſponſu improbo*, alias enim claudicabit verſus. *Rittersh.*

Mala videre] Quid? Si *mala ridere* legas, hoc ſenſu: is hujuſmodi deinde ridere tantum, ob ea malum cupit, in quæ fraude ſua homines credulos præcipitat. Legit tamen *Gruterus* Neveleto teſte: *Sed malam dare expetit. Scheffer.*

Expetit] V.C. *Expedit. Rigalt.*

FAB. XVII.

COmmendaſſe] V.D. *Commodaſſe. Rigalt.* Sic & apud *Petronium* videtur peccatũ à librariis, in illa de muliebri levitate lepidiſſima fabella, cum ſcripſerunt: *Simulque & lachrymas commendabat lugenti*; ajo enim verum eſſe *commodabat*. Ut præficæ lachrymas ſuas, & planctum ſuum alienis mortuis locabant mercede: ſic iſtam fideliſſimam ancillam eleganter dicit *Petronius* heræ ſuæ lachrymas *commodaſſe*, id eſt, in gratiam ejus fleviſſe una, ut ita ipſius allevaretur dolor. Nimis frigida eſt illorum lectio qui reſtituunt *lachrymas commundabat lugenti*. Quaſi vero tam fuerit languida, aut delicata iſta matrona Epheſina, aut adeo defeſſa flendo, ut ei, tanquam infantibus fieri ſolet, lachrymæ ancillæ miniſterio fuerint abſtergendæ: apage, has ineptias. Quid? quod & in libris Iuris civilis hæc verba aliquando perperam fuiſſe permutata obſervavit *Cujacius*, & *Petrus Pithæus in not. ad fragm. Modeſtini ſub. tit. 10. libri qui inſcribitur Lex Dei. Rittersh.* Legitur etiam *commodaſſe* in poſtrema editione *Rigaltij*, quod *Faber* quoque retinuit, & *Vrſinus*. Neque aliter in *Danielis* & *Reg*, *Chriſtinæ* Codice legebatur. Ante fuit *commendaſſe* ex *Pithæi* Codice quod tuetur *Neveletus* loco *Iuſtini Lib. 35. Cap. 2. Duos filios apud Gnidium, hoſpitem ſuum, cum magno auri pondere commendaverat.* Sed quia hujus auctoritas nõ eſt tanti, & quæ ibi ab eruditis adferuntur loca, illud *commendare* ſic abſolute uſurpari non oſtendunt, potius in lectionem hanc inclino. *Scheffer.*

Contenderet] Hoc loco legendum eſt *Contenderat*, ut recte *Heinſius* admonuit. *Scheffer.*

Deberi] *Vrſinus* edidit *debere. Scheffer.*

Ovis jacentem] Scribam verba ipſa Nob. *Heinſii* ad me de hoc loco: *Ille verſus multum me olim jam torſit. Quis enim ferat, inconcinnam repetitionem ovis, cum ea vox jam præceſſerit, & de Ove pergat verba facere Phædrus variis itaque conjecturis me fatigaram, quod certus eſſem ſcripturam vulgatam eſſe interpolatam. Sed bene ſit fragmento Regio, quod inter libros Pauli Petavii Lutetiæ advectum in Palatio hujus civitatis olim ſervabatur; in eo diſerte exaratum:*

Videns jacentem proſpexit in fovea lupum.

lupum. Noli dubitare quin Phædrus ipſe nobis reliquerit: Bidens jacentem in fovea proſpexit lupum. Videns pro Bidens ſolenni librariorum errore. Bidentes pro ovibus paſſim a Poëtis dici quis neſcit. De uſu hujus vocis copioſe diſputarunt A. Gellius, & Macrobius. Hactenus *Heinſius* Cujus ſententiam toto animo amplector. *Scheffer.*

FAB. XVIII.

MVlier *peractis menſibus*] A Gloſſa hoc eſt Reſcribo; *mulier actis menſibus* aliter verſus non conſtat. Quidam ad oram adſcripſerat *peractis*: hinc Gloſſa in textum irrepſit, quod ſæpe factum in aliis autoribus quoque viri docti obſervarunt. *Meurs.* Eſtque ſimplex pro compoſito, apud noſtrum, uti ſolet. Quanquam & *Plautus*, *actam ætatem*, ſic uſurpat, *in Trinum. Horatius* quoque de *Art. Poët. verſ.* 173.

——— *Laudator temporis acti*

Si puero. ———

Scheffer.

Humo] Pro *humi. Rittersh.* Pithæanus codex habuit *humo.* Mallet tamen cum Nob. Dn. *Heinſio*, Optimus *Gronovius*, in laudatis ſæpe literis, *humi. Scheffer.*

Natura] Forte rectior eſt conjectura Nob. *Heinſii*, *maturum* hic legentis, ut apud *Ovid.*

Maturumque utero molliter aufer onus.

Scheffer.

Minime inquit illo] V. Danielis: *minime inquit, illa. Rigalt.*

Initio] In ſchedis regiis fuit, *initium* unde *Heinſius* colligebat *primulum. Scheffer.*

FAB. XIX.

TVgurio] V. Dan. *tugulio. Rigalt.*

Validius] F. *valdius*: Ut bis apud *Horatium*: ſic legerim & infra *Fab.* 24. & *Lib.* 3. *Fab.* 11. & 16. & *Lib.* 5. *circa fin. ubi Poëta ad Partic. Rittersh.*

Ducere] In ſchedis Regiis eſt *deducere.* Suſpicatur *Heinſius* legendum: *dum firmiores poſſet caula educere*, vel, *dum firmiores catulos inde abduceret. Scheffer.*

FAB. XX.

BIbere] Vetus codex Danielis *ebibere. Rigalt.* Id quod probat *Neveletus*, non abſque ratione; firmantque ſchedæ Regiæ. *Scheffer.*

Ibi periere] τὸ *ibi*, ab eſt à Codice Danielis. *Rigalt.*

FAB. XXI.

DEfectus annis] Nam cur defectum annis dicit ſenem? an quia vita ipſum deficit? Gerræ. Tu bono meo periculo ſcribe *defeſſus.* Sic apud

Apu-

Apulejum Lib. 4. *de Aſino*, ſcribo: *jamque confecta bona parte itineris & vitæ ſpatio defeſſus, & ſarcinæ pondere depreſſus, ictibusque fuſtium fatigatus* &c. Sed ibi in omnibus cuſis, & ſcriptis libris eſt, *defectus*: quod nequam & nihili eſſe ajo. *Schop.* Hæc ille novus Ariſtarchus, ſed errat, & ad Orbilium remittendus eſt: quid enim? quia non intelligit Schoppius, ideo mutari debet quod à Phædro dictum eſt? nova ſane κριτικῆς ἐπίνοια. Atqui huic loco germaniſſimus alius eſt apud *Columellam*, quem videre debuerat Schoppius, Cor Zenodoti, Iecur Cratetis: exemplum illud, lector, ſcin' tu quod ſit? *defecta ſenio arbos*, vides eſſe genuinum Germanum; nam *defectus annis* & *defectus ſenio*, idem ſignificant. Neque vero ſatis habuit Schoppius παραδιορθώσει Phædrum corrumpere, Aupulejum quoque, ut eſt magnus ardelio, inquinavit, *Lib.*4. *Fabella Mileſia*: *Iamque confecta bona parte itineris, & vitæ ſpatio defectus, & ſarcinæ pondere depreſſus*, &c. Quid ad hæc Schoppius? hoc nequam eſt, inquit, & nihili; lege *defeſſus*. Sed ignoravit ille quo tandem pacto intelligendus hic Phædri locus, nec non ille alter Apuleji. Videlicet ita exiſtimabat, *defectum annis* eum eſſe debere, cui anni deeſſent; atque adeo ad mutationem ei confugiendum fuit. Verum *defectus annis* eſt, qui præ annis, ſeu ſenio defectus eſt; *Defecta arbos ſenio*, quæ præ ſenio deficit: hoc enim ſignificat *defectus*, ut ex *Phædro*, *Columella*, *Apulejo*, nec non *Tacito* conſtat. Nam cum hic poſtremus ſcripſit *Annal.*4. *Tum accuſator Cn. Lentulum, & Sejum Tuberonem nominat, magno pudore Cæſaris, cum primores civitatis, intimi ipſius amici, Lentulus ſenectutis extremæ, Tubero defecto corpore, tumultus hoſtilis, & turbandæ Reipublicæ arceſſerentur.* Cum, inquam, hæc ſcripſit Tacitus, quid aliud intelligebat, quam abſumptas Tuberoni corpuſculi vires fuiſſe? Et hæc quidem de Schoppii conjectura; qui cum principes bonarum artium vellicarit, & ſæpe docuerit, (Sus Minervam ſcilicet) hic tamen tam turpiter ſe dedit. *Fab.* Adde etiam *Salmaſ. ad Tertull. de Pallio p.m.*197. *Scheffer.*

Infeſtus] V.Dan. *Infeſtis. Rigalt.* Atque hoc rectius. *Scheffer.*

Exterit] V. C. *Extorxit.* V. Dan. *Extudit. Rigalt. Scheffer.*

Te naturæ dedecus quod ferre certe cogor, bis videor mori] Rectius tranſponas vocem loco ſuo motam, legaſque: *Te naturæ dedecus quod ferre cogor, certe, bis videor mori, Meurs.* Ita & *Nevel.*

FAB. XXII.

Facerem ſi cauſa mea gratum eſſet] Clam eſt emendatio *Bongarſii*: *Faceres, ſi cauſa mea gratum eſſet. Meurs.*

Dediſſem veniam ſupplici] Forte ſcribendum *ſupplici*, id eſt, ſupplicii. *Rittersh.*

Iactant imprudentibus] Lege, *jactat*, ſimiliter erratum erat infra *Lib.*3. *Fab.*14. *debent*, pro *debet. Rittersh.* Atque ita veteres habent editiones. *Scheffer.*

FAB. XXIII.

PEritis invitos] Sic legendum, Typographus enim hæc depravarat. Rittersh.

Poſſit] Malim poſset. Rittersh.

Heus, inquit] Nob. Heinſius hunc verſum ita corrigit; Heus ſi, inquit, linguam vis meam precludere. Optime. Poſſet tamen illud vis interrogative accipi; Sic Curt. Lib. 4. Cap. 5. Fratres agnoſcent ergaſtuli detrimenta? Item tolerabimus quæ armatos fatigaverunt? pro agnoſcentne? tolerabimuſne? Scheffer.

FAB. XXIV.

IN prato quodam] Heinſius mallet, quondam, ut ſupra Fab. 6. uxorem quondam &c. Scheffer.

Latior] mallem altior, nec enim de latitudine laborabat. Scheffer.

FAB. XXV.

BIbere in Nilo] Malim è Nilo. Rittersh. Et profectò bibere in flumine non puto apud Latinos reperiri. Quid tamen ſi propius ſcripturam veterem dicamus ex Nilo legendum? Sed poſſet quis fortaſſe retinere vulgatum, & illud in Nilo, referre, non ad antecedens bibere, ſed ſequens Crocodillus, ut ſint Crocodilli in Nilo, qui ibi degunt, & habitant. Quod tantiſper placet donec vetus Codex aliud ſuadeat. Scheffer.

A Crocodillis] V. C. Crocodrillis. Rigalt.

Ocyus] Referendum eſt ad ſequens accede, à quo perperam commate divulſit Rittershuſius, continetque adhortationem: quomodo apud Plautum in Mercatore legitur, abi ocyus. Malebat Phraſcius, otium eſt, citra neceſſitatem, ut opinor. Cæterum hunc locum ita edidi, ſecutus veteres editiones. Rigaltii poſtrema, pro, ocyus, habet, otio, verſumque ſequentem penitus omittit, & in tertio pro, inquit, præfert, noli, nimis temeraria correctione. Scheffer.

FAB. XXVI.

ILli in patena] Vrſinus corrigit: ei liquidam in patina. Veteres habuerunt ei liquidam in patena. Patenas pro patinis dixit quoque Columella, ſic enim legi in Cod. M. S. poſt Budæum etiam Sylburgius notavit Scheffer.

Satiatur ipſa, & torquet convivam fame] Scribo: at torquet, elegantius ſane hoc, ſimiliter Accius Telepho:

> Nam ſi à me regnum fortuna atque opes
> Eripere quivit, & virtutem nequivit.

Lego: At virtutem nequivit. Quem locum

locum in animo habuit *Virgil. 2. Æneid.*

——nec ſi miſerum fortuna Sinonem
Finxit, vanum etiam, mendacemque improba finget.

Schop. Quam lectionem non ſine ratione *Phraſcius* ait aſpernari aures. *Scheffer.*

FAB. XXVII.

EFfodiens] Fodiens. *Scheffer.*

Violavit] V.C. violat. *Rigalt.*

Fertur locutus] Conjectabat *Heinſius*, *jocatus*. *Scheffer.*

FAB. XXIX.

DEmiſſis pedibus] *Demiſſo pede* emendavit ex vetuſto codice *Rigaltius*. Cum in Pithæano codice legeretur *dimiſſis pedibus*. *Nevel.* Namque hoc nihili eſt. *Scheffer.*

FAB. XXX.

CVm illi certarent] Scribit *Heinſius*, *cum decertarent*, id quod amplector. Sic *Lib.* 5. *Fab.* 2. *Qui depugnaverat. Scheffer.*

Ratio eſt ſeparata] Melior quidem eſt lectio, quam ex vetuſtiſſimo codice indicavit *Pithæus*, *eſt ratio ſeparata*, ſed tamen vel ſic claudicat verſus: cujus luxationem reſtitues, ſi *ait* removeas, ut ex Gloſſa interpoſitum; uſitatiſſimæ ſunt Phædro tales ellipſes. *Rittersh.* Putabam primum metri cauſa legi poſſe: *Eſt ratio ſeparata, ac diverſum genus.* Sed nunc in viſa conjectura tua acquieſco. *Schop.* Legendum *natio*. *Rigalt.* Veteres editiones habuerunt *ratio* ſine ratione. *Scheffer.*

FAB. XXXI.

MIlvium] Scribe Fidenter *miluum*, non *milvium*, ita enim plane veteres: inde ἀναλογικῶς *miluina* apud *Plautum*, ὄρεξις acrior. Alioqui dicendum *milviena*, ut à lanius *laniena* &c. Tollendum itaque ex omnibus libris hoc mendum, uti & *trophæum*, pro tropæum, adi *Taub. Collect. ad Plaut. Aulul. p.* 191. *Cruquium* quoque legito ad *Horatium Pag.* 292. editionis Plantinianæ, & *Giſanium* in indice Lucretiano. *Fab.*

De reliquis] Lege, aut ſcande *reliquis*, ut & infra *Lib.* 4. *Fab.* 23. *Rittersh.* Mallem tunc *derelictis*. *Nevel.* Legebatur ante tunc *de reliquis*, ex quo *Neveletus tunc derelictis*. Sed noſtrum retineo. *Scheffer.*

LIBER SECUNDUS.

PROLOGUS.

Exemplis continetur Æſopi genus] Non eſt plenum hoc exordium, ſed mutilatum; imo totus hic Prologus egregie luxatus. Sic redigo in ſuum ordinem:

* * * * * * * .

Exemplis continetur Æſopi genus,
Re commendatur, non auctoris nomine,
Nec aliud quicquam per fabellas quæritur,
Quam corrigatur error ut mortalium,
Acuatque ſeſe diligens induſtria.
Quicunque fuerit ergo narrandi locus,
Equidem omni cura morem ſervabo ſenis:
Sed ſi libuerit aliquid interponere
Dictorum, ſenſus ut delectet varietas,
Dum capiat aurem, & ſervet propoſitum ſuum,
Bonas in partes, lector, accipias velim.

Qui judicium adhibebit, facile videbit iſtum horum verſuum eſſe ordinem. *Meurs.* Ego habeo pro integris. Meurſium decepiſſe vocabulum *genus* videtur, qui neſciebat quomodo cohæreret cum ſequentibus; ego cenſeo reſpicere vocem *mortalium*, quæ ex verſu tertio etiam huc trahenda eſt, Ordo talis: *Genus mortalium continetur exemplis Æſopi*, exempla vocat, quæ mox ſabulas, atque ita hic *Fab.* 2. *Continetur* autem abſolute pro continetur in officio, coërcetur, docetur, ita *Cic. Tuſcul.* 4. *regere ac continere appetitiones animi* dixit. Rigaltius *Æſopi* genus jungit, & pro Æſopo ipſo accipit, ſicut *fabularum genus* noſtro uſurpatur, ſed ſi ſic accipimus, quid quæſo fiet illi *continetur?* Nec enim Æſopus continetur exemplis; neque melius ſi hic artem Æſopi fabularem interpretemur, ſicut fit ab ipſo loco alio, interpretatione noſtra nihil puto eſſe evidentius. Iſtæc ſic conſcripſeram cum deinde ad me adferuntur *Cl. Gronovii* litteræ, quæ me prorſus in ſententia mea firmant: exſcribam totum locum, nam meretur, ut legatur publice; *Æſopi genus alii Æſopum, alii fabulas ejus interpretantur; ego vero τὸ genus accipio poſitum pro hominibus, ut Manilio Lib.* 1. *Verſ.* 145. *ſemper erit genus in pugna, & Senec. Hippol. Verſ.* 468. *quæ ſupplet, ac reſtituit exhauſtum genus. Tum in Herc. Oet. Verſ.* 63. 761. 884. *Dicit igitur homines contineri ac coerceri exemplis, ſeu fabulis Æſopi. Nam ne τὸ contineri quidem juvatur quicquam illis, quæ congeſſit Barthius ad Rutilium Lib.* 8. *Verſ.* 57. *Verbum eſt proprium magiſtrorum; Cic. Lib.* 7. *Fam.* 19. *Ut vero ipſi tibi loci propoſita quæſtione occurrant, exercitatione conſequere, in qua quidem nos te continebimus, ſi & ſalvi erimus, & ſalva iſta offenderimus. Gellius* 19. 1. *Quem ego Athenis cognovi non parva virum auctoritate, ſatiſque attente diſci-*

diſcipulos, juvenes continentem. Hinc vides etiam, quo reſpexerit Petronius, quum ſcribit: nondum juvenes declamationibus continebantur, in quo etiam hæſere. Hæc optimus Gronovius eruditiſſime ut ſolet, nec relinquitur dubitationi locus: etiamſi Faber quoque poſteriorem Rigaltii opinionem amplectatur, ſicut didici ex notis ejus. *Scheffer.*

Narrandi locus] Aſſentior Rittershuſio, ſcribenti *jocus*; nam cum eo locus non convenit, quod ſequitur: *Re commendatur, non auctoris nomine.* Quid enim eſſet *auctor loci?* Ergo hoc vult: qualiſcunque fuerit jocus, qualiſcunque fabula, à quocunque ficta, commendatur ea bonitate rei, ac ſalubritate præceptorum, pertinentium ad vitam moreſque, non celebritate auctoris. *Scheffer.*

Cujus verboſa ne ſit commendatio] Pro *commendatio*, procul dubio reponendum, *commentatio*, *cujus verboſa commentatio neſcit*, nimirum rependere gratiam, hoc enim ἀπὸ κοινοῦ repetendum. *Rittersh.* Scribo: *Cui verboſa*, deinde in fine verſus, *commentatio*, ex ſententia V. Cl. Conradi Rittershuſii, qua nihil rectius. *Meurs.* Scio Rittershuſium legi velle *commentatio*; ſed ideo factum eſt, quod vitioſum codicem nactus fuerat, in quo legerat *neſcit*, pro, *ne ſit*. *Fab.*

FAB. I.

ET quæ debetur pars tuæ modeſtiæ] Scribo: *En quæ debetur pars tuæ modeſtiæ. Meurs.* Poſſet forſan non incommode ſcribi: *At quæ debetur*, iſto ſenſu: Non eſt quidquam quod timeas, ſed potius hic ex præda pars eſt aliqua, quæ debetur modeſtiæ tuæ, eam tolle. *Scheffer.*

FAB. II.

UTcunque] Suſpicabar Phædrum ſcripſiſſe *utrinque* id eſt, utroque caſu. *Rittersh.* Scio eſſe qui legant *utrinque*, & in his Rittershuſium, ſed nihil neceſſe eſt. *Fab.* Mallet Rittershuſius utrinque, fruſtra, nam *utcunque* hic eſt quovis modo, prout poteſt fieri; *Terent. Andr. Act. 4. Sc. 3.*

Tum ſubſervias orationi, utcunque opus ſit verbis, vide.

Fabro etiam diſplicuiſſe Rittershuſii conjecturam, nunc ex Notis ejus diſco. *Scheffer.*

Ætatis mediæ] Et hæc hiulca ſunt, excideritque verſus aliquis, quod facile apparebit recte attendenti. atque ita cenſueram, cam ecce ad Pithæanam, Rittershuſianamque editiones recurrens, video idem illis viſum, & deferus notas aſteriſcos poſitos. Itaque nequeo ſatis mirare cur ab illis diſceſſerit eruditiſſimus Rigaltius. Nam mutilum eſſe locum tam certum eſt, quam Solem lucere mero meridie. *Meurs.*

Quadam] Legendum cuidam, nihilque deeſſe puto: *Babrius: μιξότε-χι Rigalt.* Sic emendavit hunc locum doctiſſimus Rigaltius, cum alias legeretur *quadam*, eſſetque nota lacunæ grandioris. *Nevelet.* Veteres *quadam*, ex quo *Phraſcius: lectionem veram inveniſſe videor, quæ talis eſt: Ætatis mediæ quendam mulier non*

rudis tenebat, annos celans elegantia: ingenioſiſſime, verum quia id *cuidam* quod habent libri optimi non convenit, haud amplector. *Scheffer.*

Animoſque ejuſdem] Ante hunc verſum excidiſſe aliquid putat *Meurſius*, idque ait eſſe tam certum, quam Solem lucere. Etiam *Faber* in hac ſententia videtur. Ego nihil iſtiuſmodi intelligo. Loci totius ille ſenſus eſt: cuidam ætatis mediæ mulier erat non rudis, quæ obtegebat, & celabat canos ſuos (fuit namque anus, ut mox auctor ipſe docet) elegantia, & apparatu vario. Illius ipſius mediæ ætatis hominis animos ceperat alia quoque adhuc juvencula. Omnia mea opinione ſunt clariſſima: *animos* poſuit, pro *animum*, niſi plane ſcripſerit *animum*, quod tamen eo minus ſuſpicari neceſſe fuerit, quoniam & *Cicero* hoc modo, etſi ſenſu alio, *in Or. pro L. Manil. Quæ civitas eſt in Aſia, quæ unius Tribuni militum animos ac ſpiritum capere poſſit. Scheffer.*

Pingi] Malim *fingi*, quod & *Plautus* de ornatu uſurpat, ſed profecto nihil intereſt, *Paenulo* loquitur meretrix:

Ex induſtria ambæ nunquam conceſſavimus
Lavari, aut fricari, aut tergeri, aut ornari,
Poliri, expoliri, pingi, fingi. ———

Sticho Sc. *antepenult. Morem vobis geram:*

Bene cum lauta eſt, terſa, ornata, ficta, inficta eſt tamen.

Schop. Hoc non diſplicet, licet *Rittershuſius*, & poſt eum *Faber* alterum retineant, & exponant *ornari.* Vide eundem *Heinſium ad Ovid. Am. Lib.* 1. *El.* 14. *Vers.* 2. *Scheffer.*

FAB. III.

VEhementis] Malim *vehementi. Rittersh.* Scribit *Rittershuſius*, *vehementi*, refertque ad morſum, fruſtra. *Scheffer.*

Immiſit] *Gronovius*, in literis ſuis; *puto ſcripſiſſe auctorem miſit*, ut *ſupra Fab.* 23. *Nocturnus cum fur panem miſiſſet cani.* Et *Lib.* 3. *Fab.* 2. *Quidam contra miſeriti, miſere panem. Scheffer.*

Necta] *Nancta. Rigalt.*

Fortuitum] Ad metrum quod attinet, adi *Horatii* interpretes

Nec fortuitum ſpernere ceſpitem
Leges ſinebant. ———

Sed mihi vehementer arridet conjectura, neſcio an itidem tibi, lector; exiſtimo enim ſcripſiſſe *Phædrum*, *fortunatum contubernium*, quam vere, equidem neſcio, neque quicquam affirmare auſim, ſed ad rem, de qua agitur, aptiſſime. *Fab.*

Quod vides cotidie] Malo, opinor, exemplo, alteram ſyllabam in *cotidie* produxit, & hic, & inferius. *Schop.*

Schoppius ecce iterum namque eſt mihi ſæpe vocandus
Ad partes. ———

Ut enim ſemper homo confidentiſſimus eſt, hoc quoque loco carpere voluit, quod minus intelligebat. Sic enim ſcribit, malo, opinor, exemplo, alteram ſyllabam in *quotidie* produxit Phædrus, & hic, & inferius. Sed ita me amet Deus, ut ὅλως κηλοκόνθας λέμμα *Schoppius*, quam nonnulli in re Grammatica ὀξυδερκέστατον putarunt; & tamen neſcio an quiſquam exiſtimaturus

rus ſit, poſſe hujuſmodi errores tolerari quid enim? neſciſſe hæc Grammaticorum Agamemnona? in refellendo autem homine, exemplis parcam tribus contentus, ſed ita ἀναμφιβόλους, ut nullus effugii locus ſit futurus, quoquo ſe vertat. Hoc primum fateor, ſecundam ſyllabam in hac voce brevem quandoque eſſe, quod & pueri ſciunt; ſed quin longa quoque ſit, nemo ut opinor dubitabit, niſi vel imperitus, vel in legendo negligens, quam opinionem longe a ſe amotam cupit *Schoppius*, ſic igitur *Terentius*:

> *Verum ubi videbit tantos ſibi ſumptus domi,*
> *Quotidianos fieri, nec fieri modum.*

Quid autem *P. Syrus*?

> *Quotidie damnatur, qui ſemper timet.*

Quid iſtud alterum ex eodem?

> *Quotidie eſt deterior poſterior dies.*

Hæc obſervare decuerat *Schoppium*, non autem ea reprehendere quæ ignoraret. *Bab.*

Terrore effuſo] F. *Offuſo*, ut dicimus nebulas, vel caliginem, vel tenebras offundere. *Rittersh.* Ita correxeram, cum video id jam olim ante me feciſſe optimum, humaniſſimumque virum *Cunradum Rittershuſium*, & profecto quod diſſentit *Schoppius*, vir eruditus, ac tranſlationes à quadrigis inculcat, vereor ut hoc probare cuiquam poſſit. *Meurs.* Quorum ſententiam ſuo ſuffrago firmat *Gronovius*, *Lib.* 4. *Obſerv. Cap.* 21. Verba enim hæc non felem reſpiciunt, ſed aquilam, ut ſit ſenſus: poſtquam ita feles aquilæ offundiſſet terrorem, & perturbaſſet ſenſus. *Offundere terrorem* elegantiſſime dicuntur, qui ex improviſo terrorem ingentem afferunt. *Liv. Lib.* 28. *Offuſus terror oculis, auribusque. Scheffer.*

Direpit] Procul dubio verum eſt, quod *Christoph. Colerus* admonuit, *derepit*, Derepere eſt deorſum repere; ſic *degredi*, pro deſcendere, eſt apud *Salluſt. Liv. Tacit.* Atque *Auſon. Victorin. de Orthographia: degredi, de ſuperiore loco deſcendere*, ſic *deripere*, eſt deorſum rapere, vel trahere, apud Plautum, Tibullum, alioſque, ut docet *Giphan. in Lucret. Rittersh.* Nihil eſt mutandum, & ignoſcent mihi doctiſſimi *Coleri* manes, ſi ſententiam ejus deſero. *Meurs.*

Periculo] Lege, *periclo. Rittersh.*

Toto] Legendum, *Tuto*, ſicut ſupra, *Lib.* 1. *Fab.* 28. In prioribus legebatur toto, unde *N. Heinſius* putabat, *noto*, ut *Lib.* 1. *Fab.* 9. *Nota pernicitas Fab.* 11. *Exitus notos. Lib.* 2. *Fab.* 5. *Noti flexus. Lib.* 5. *Fab.* 7. *Notum canticum* &c. *Urſinus* porro, verba hic tranſponit, legitque: *toto ſeſe condidit cavo. Scheffer.*

FAB. V.

CÆſar ad *Atrienſem*] V. C. *Item Cæſar.* Forte præceſſerat aliquid de Cæſare. *Rigalt.*

Ardelionum] V. C. *Ardulionum*, *Rigalt.*

Miſenenſem] V. C. *Miſnienſe. Rigalt.*

Luculli] V. C. *Lucili. Rigalt.*

Proſpicit] *Gronovius* in literis ſuis: Lego reſpicit, vult frontem ejus in fretum, tergum in Etruſcum mare verſum fuiſſe.

Idem placuit Nob. *Heinſio. Scheffer.*

Læta] Iſtuc *læta* extra metrum eſt, itaque expungendem; idque neminem monuiſſe miror. *Fab.*

Viridaria] *Faber*, & *Rigaltius* legunt *viridiaria*, ſed *viridiarium* pro *viridario* non memini me legere, itaque nec probo quod vult *Faber* ejici τὸ *læta* oportere contra aſſentior *N. Heinſio*, qui ſcribit, *viridia*, hoc loco. ſic enim ut me idem docuit, & *Plinius* locutus eſt *Lib.* 5. *Epiſt.* 7. Non ſemel *Vitruv. Lib.* 6. *Cap* 6. *Collocantur ſpectantes ad ſeptentrionem, & maxime viridia proſpicientes*, & mox, *uti viridia de lectis proſpiciantur.* Atque ita etiam *Urſinus* Ratisbonæ edidit. *Scheffer.*

Officium come] Olim *coma* legebatur, ad quod *Phraſcius ſimili elegantia legem dare capillus dicitur. Officium autem legi ſæpe reſpondet.* Et *Urſinus* in indice, *eſt abſtractum pro concreto, ut ſæpe apud Phædrum Coma officioſa joco dicitur.* Omnia huc nihil faciunt, ſermo eſt de conſperſione non de coma. *Scheffer.*

Præcurrit illum in Xiſtum] V. C. *præcurrit altum in Xiſtum Rigalt.*

Ut putavit eſſe neſcio quid boni] Ita V. C. turbatum autem hunc verſum puto ſic reſtituendum:

> *Agnoſcit hominem Cæſar, remque intelligit,*
> *Heus, inquit, dominus, ille enimvero adſilit,*
> *Et putavit eſſe neſcio quid boni*
> *Donationis alacer certa gaudio*
> &c.

Rigalt. Cujus editio poſtrema & hunc, & tertium, & quintum ſubſequentem verſum omiſit, exemplo parum laudabili, ut opinor. *Scheffer.*

Neſcio quid] Pro *eſſe neſcio quid*, ſcribendum, *neſcio eſſe* quid numeri cauſa. *Scheffer.*

Non multum] Omiſerunt hunc verſum *Rigaltius*, & *Faber*, ſed permittere ſequentia non videntur. Pro *periit*, perit ſcribendum. Eſt autem *nequicquam periit*, idem ac impenſa eſt, & adhibita fruſtra. *Scheffer.*

Nequicquam] Scribendum una voce *nequiquam*, quam veram eſſe Orthographiam, in Lucretiano indice indicavit Giphanius, nec ego aliter in libris antiquiſsimus reperi. *Schop.*

Mecum] *Phraſcius; mecum, id eſt, apud me*, infra bis *Lib.*4. *Fab.*21. *Mecum mea ſunt cuncta. Terent. Adelph. Act.* 3. *Sc.*2. *Vers.*49. *Teſtis mecum eſt annulus. Virgil.*4. *Æneid. mecum erit iſte labor.* Sed vellem oſtendiſset, ſicut *hoc eſt mecum*, ita & hoc venit mecum apud Latinos uſurpari, quid ſi pro *mecum mea* ſcribamus? verum longe rectiorem judico ſuſpicionem *N. Heinſii*, legentis *mi cum. Mi*, pro *mihi*, habet ipſe noſter *Lib.* 3. *Fab.* 19. *Venire* Cum tertio caſu uſurpavit *Cato de Re Ruſt. Cap.* 144. *aut cui olea venierit. Scheffer.*

FAB. VI.

SI *vero acceſſit conſiliator maleficus*] Hiat hic locus, & eſt ut excidiſſe verſum cenſeam unum poſt hunc, nam qui ſequitur, cujus initium: *Vis & nequitia:* ut ſic dicam ἀντικέφαλον eſt, & per ſe ſubſiſtit elegantiſſime,

me, eſtque perfecta *γνώμη*. Dixerat *Phædrus*: adverſus potentes nemo ſatis munitus eſt. Jam ſi acceſſerit malus conſiliarius, omnino de hominibus actum eſt; quippe in quemcunque vis & nequitia ſimul impetum faciunt, eum evertunt. Vides itaque defectum. *Meurs.* Putat *Meurſius* hiare locum, fruſtra. *Scheffer.*

Vis & nequitia quicquid oppugnant ruit] Fruſtra mutationem tentat Schoppius. *Meurs.*

Verbis] Optime *Gronovius veris* *Diat. Stat. Cap.* 13. *Scheffer.*

FAB. VII.

Clarumque collo jactans tintinnabulum] Nimis profecto negligenter fuerunt in deſcribendo *Phædro* librarii: & ecce iterum hic defectus, quem facile animadvertit, qui aliquid naris habet. In ſequentibus quoque male tranſpoſiti verſus ſunt, quos ego priſtino ordini reſtituo:

Subito latrones ex inſidiis advolant,
Diripiunt nummos, negligunt vile hordeum.
Interque cædem ferro mulum tonſitant,
Spoliatus igitur &c.

Meurs. Quod autem *Meurſius* cenſet hic aliquid deeſſe, id quale ſit, ego quidem haud intelligo. *Scheffer.*

Ferro mulum tonſitant] V.C. *trucidant*, an *truſitant*. *Rigalt.* Legendum, *multum tunſitant*, ut ſit à *tundendo*, non vero *tondendo*, ſed non diſſimulanda lectio veteris Codicis, ubi pro *tonſitant* eſt *trucidant*, ergo ſcripſerit *Phædrus tuditant*: Nota hæc vox ex *Feſto* eſt *Meurs.* Scribe *truſitant*, quam emendationem *Rigaltio* debemus; antea enim contra legem carminis legebatur *trucidant*, in quibuſdam editionibus legebatur *touſitant*. *Meurſius* autem legerat, & *tuditant*, ſed metri ratio repugnat, ut & *Lucilii* exemplo ſuperius allato ad *Lib.* 1. conſtat, cui addas hoc *Lucretianum* licet:

Nec tuditantia rem ceſſant &c.

Fab. Legit *Meurſius*, *multum tunſitant*, ſed ſequitur, *nec ſum læſus vulnere*, in reſpectu ſcilicet ad alterum mulum, ut omnino *muli* vox hic retineri debeat. *Tonſitant*, quod habent, eſt ex veteri editione, neque ſcio ſatis an nō huic præferri debeat: oſtendunt ſane verba muli alterius, hunc fuiſſe vulneratum, at *truſitant*, hoc non dicit. Contra *tonſitare*, eſt vulnerare, licet in extrema cute, docuit ex *Plauto Schoppius*. *Scheffer.*

Interque cædem] Neque iſta mihi ſatisfaciunt, quid enim? tantum direptio hic fit, nulla cædes: corrigendum cenſeo: *Interque prædam*, *Meurs.*

FAB. VIII.

Spatium diei noctis] Addit *Rimicius*:

Hæc cum dixiſſet obſcuro ſe condidit loco.

Adeo ut verſus deeſſe hic *Phædro* videatur. *Nevelet.*

Quietis] *Rimicius gaudens* legit, pro *quietis*. *Scheffer.*

Quantum] *N. Heinſius* legit *quanti*. *Scheffer.*

AUCTOR.

QUoniam occuparat alter] Senſus huic lectioni prorſus nullus ineſt, ſi ullus mihi, quare ſic eam reſtituendam cenſeo, ut pro *foret*, legamus, *forem*, pro, *nec*, *ne*, pro *ſtudii*, ſtudui. Ita Phædrus hoc dicet; quoniam alter (Æſopus ſcilicet) occuparat, (id eſt, prævenit, antevertit me: hoc enim eſt occupare, Græce φθάνειν ut *Plaut. Rud. occupas praloqui:* Et *Pſeudol. occupes prior audire*) ne ego primus forem (fabularum ſcilicet ſcriptor) ſtudui quod ſuperfuit, hoc eſt, in id incubui, id operam dedi, quod mihi relictum eſt, & quod proximum erat; ne ipſe ſolus eſſem fabulator. Lacunam quæ hic præcedit, tale quidpiam habuiſſe ſuſpicor:

Ad ejus exemplum ipſe ſcribo fabulas.

Simile eſt illud neſcio cujus elogium: *Cicero effecit ne Demoſthenes eſſet ſolus orator: Demoſthenes, ne Cicero Primus foret. Rittersh.* Scribendum putabam:

Quod jam occuparat alter, ne primus forem:
Ne ſolus eſſet ſtudii quod ſuperfuit.

Ut inde ſenſus iſte: Quod jam ab Æſopo qui fabulas item conſcripſit, occupatum eſt, fecit ne primus forem: quod vero ejus ſtudii ſuperfuit, mihique veluti relictum eſt, fecit ne ſolus eſſet. *Rigalt.* Reſtituo duos hos verſus hoc modo:

Quoniam occuparat alter, ne primus forem:
Ne ſolus eſſet ſtudui quod ſuperfuit.

Sic equidem conjeceram, cum video idem *Rittershuſio* in mentem quoque veniſſe: gaudeo in concurſu talis viri. *Meurs.* Lectionem *Rigaltii* probat. *Nevelet.*

Si livor] Malim: *Sin livor. Meurs.* Puto *ſin* ſcribendum, ut mox, *ſin autem ab illis.* &c. *Scheffer.*

Si noſtrum ſtudium] Præter propter hunc locum aliqua deeſſe, aut corrupta videntur. *Rigalt.*

Sin autem ab illis doctus &c.] Legebam: *Sin autem ab illis* &c. vel *aſellis* non ſequitur deinceps: *Siniſtra quos in lucem natura extulit.* Supra *Lib.* I. *Fab.* 21. aſellum vocaverat; *naturæ dedecus. Rigalt.* Τὸ ab ſupereſſe videtur, ſenſus certe id reſpuit. Lege *ſin autem illis*, ut τὸ *m.* non elidatur, vel *ſin autem & illis. Rittersb.* Senſus totius loci hic eſt, ſi ſenſum habeo: ſi tibi, lector, meæ fabulæ iſtæ complacuerint, & tu te ex iis correxeris: ſat ero felix. Sin autem doctus ille labor meus hominibus ſcævis, & invidis occurrerit, id eſt, adverſus fuerit, æquo animo ſortis meæ iniquitatem patiar. Et ita tu quoque niſi fallor, hæc accepiſti, nec temere mones, particulam, *ab*, ſententiæ adverſari quam ego tamen (ſi quid nimis incerti auſim proponere) non ideo inducendam puto: malimque levi mutatione in *ac* mutare & ſic porro interpungere:

Sin autem ac illis doctus occurrit labor.

Noſti ſatis, de quo ego alibi pluribus, elegantem, & conciſam illam loquendi rationem, quaſi dicat, ſin autem non admiſeris hæc in aures animumque tuum, & ſi illis, qui irato genio nati

nati ſunt, hic labor meus occurrerit, patiar, & feram, cæterum ut mecum ſcias, nec nimis, quod illi ſolent, æſtuavi in conjectura hac, nec mihi valde de ea placeo, ne quis me cenſeat. Certe *occurrere*, pro, *adverſari* & *Propertius* meus dixit. *Schop.*

Fatale exitium] Malum, quod auctorum habet fatum, non culpam noſtram. Ita verba hæc acceperam, cum me Cl. *Gronovius* monet per literas videri *vitium*, non *exitium* legendum, & exponit tale; *Quod non magis effugere licet, quam fata, ut Tacitus: vitium parvis magniſque civitatibus commune, ignorantiam recti, & invidiam. Scheffer.*

LIBER TERTIUS.

PROLOGUS

AD EUTYCHUM.

INquis] V. C. inquit. *Rigalt.*

Officii mei] Mallet *Heinſius*, *officiis meis*, id quod nec *Gronovio* diſplicere ex ipſius literis intelligo. Quid? ſi *officîs* ſcribatur? & forte ita fuit ab initio, quod dein à ſciolis ſic eſt mutatum uti vulgo legitur. *Faber ad Lib.* I. *Fab.* 29. Diſquirit, quid *officium* ſignificet hoc loco, ac concludit: *Debet explicari de officioſa divitum, magiſtratum & principum ſalutatione, licet à viris doctis aliter intellectum.* Ego non exiſtimo, nec enim hic Eutychus is fuiſſe videtur, cujus unicum officium ſalutare. Arguit quod ſequitur, *ut adſuetam* FORTIUS PRÆSTES *vicem.* Item quod eſt in fine *Lib.* 4. ubi ſine dubio ad hunc verba facit: *Parco; ne tibi videar moleſtior, deſtringit quem multarum rerum varietas.* Itaque *officium* de *munere publico* accipio, quod ſuſtinebat, forſitan in aula Principali. Ac neſcio an non *Fabrum* in diverſum traxerit locus minus diligenter inſpectus. Citat ſane ibi ubi dixi, non *officii mei*, quod habent omnes libri, etiam ipſius, verum, *tui.* *Momentum ut horæ pereat officii tui. Scheffer.*

Perſtes] *Pithæus* ex V.C. aliam annotavit lectionem *praſtes. Rittersh.*

In hanc vitam incubuerim] F. ſcripſerat *Phædrus*, incubuuerim, ſolebant enim veteres V aliquando geminare metri cauſa. Exempla apud *Plautum*, & alios, occurrunt, ſic infra *Fab.* 18. legerim *tribuuerit. Rittersh.* In voce *vitam*, τὸ M non exteritur, vel certe eo erit confugiendum, quo ſuadet *Rittershuſius*, nimirum ut ſcribatur *incubuverim* ἀρχαϊκῶς, lege quæ ſupra annotata ſunt. *Fab.*

Laude invita] Non diſſimulabo eruditiſſimo *Gronovio* videri hic legendum, *& laude nuda*, id eſt, ob ſolam laudem, non ob aliud præmium. *Scheffer.*

Docto labori] Qui deinceps ſequuntur verſus hoc ordine reſtituendi videntur:

Nunc fabularum cur ſit inventum genus

 Brevi

Brevi docebo. Servitus obnoxia,
Quia quæ volebat, non audebat dicere,
Affectus proprios in fabellas tranſtulit
Columniamque fictis eluſit jocis.
* * * * * *
Ego illius porro ſemita feci viam,
Et cogitavi plura quam reliquerat,
In calamitatem deligens quædam meam.
Quod ſi accuſator alius Sejano foret,
Si teſtis alius, judex alius denique
Dignum faterer eſſe me tantis malis,
Nec his dolorem delinirem remediis.
Sed jam quodcunque fuerit (ut dicit Sinon
Ad regem cum Dardaniæ perductus foret)
Librum exarabo tertium Æſopi ſtylo,
Honori, & meritis didicans illum tuis:
Quem ſi leges, lætabor: ſin autem minus.
Habebunt certe quo ſe oblectent poſteri
Suſpicione ſi quis errabit ſua.

&c. *Rigalt.*

Ego illius porro ſemita feci viam] Laborat verſus, nam *ſemita* primam producit, quare malim *ego porro illius ſemita feci viam. Schop.* Non poſſum impetrare à me, quin exiſtimem hic lacunam eſſe, & verſus aliquot excidiſſe, quos nobis blattæ inviderunt. *Fab.* Sed in eo mihi ſuam ſententiam non probat. *Scheffer.*

Cogitavi] Noſtet pro *& cogitavi* una voce *excogitavi* omiſſa conjunctione, uti ſolet ſcripſiſſe videtur. *Scheffer.*

Iudex alius denique] Rem judicii non fecit, qui mutare auſus eſt. *Rigalt.* Scribit *Schoppius index*, & exponit *delatorem.* At præceſſerat de *accuſatore*, qui à delatore nihil hoc in loco quidem differt. Dein repugnat ordo verborum. Præcedit *accuſator*, ſequitur *teſtis*, non poteſt poſt hunc index poni, & ubi remanebit *judex?* igitur nihil muto. *Scheffer.*

Forſan aliquis gravem] Metrum ſuadet, ut legamus *Fors aliquis gravem. Schop.* Vel pueri videant errorem eſſe in verſu; legendum autem fors adverbialiter, quod apud *Plautum* &c. Alios bonos auctores reperias. Sed noſtra ante nos dixit *Schoppius*, at quod jam monebo, nec ille, neque adeo quiſquam alius vidit, emendandum eſſe *Ovidium*, *Eleg.* 8. *Lib.* 2. *Amor.*

At quanto ſi forte refert præſentior ipſe

Legendum: *at quanto ſi fors refert*, &c. Nam iſtud *refert*, cum pro *intereſt*, ſumitur, priorem habet longam: itaque ne aliquis *Schoppius Ovidium* quoque reprehendat, admittatur emendatio. *Fab.* Verum melius ſi retento *forte*, cum *N. Heinſio* legamur *quis*, pro aliquis. *Scheffer.*

Numeret auctores ſuos] Malim: *auctores Deos*. Nempe Apollinem, & Muſam, id eſt, Calliopen, quæ Mater Orphei fuiſſe perhibetur *Rittersh.* Sed hoc primum falſum de Apolline, & Muſa, deinde nec hinc ſequitur, ſi auctores eſſent, ergo

Phædrum

Phædrum decus patriæ non debere deſerere. Locum ergo obſcuriſſimum ſic expono: Linus, & Orpheus primi literis excoluerunt Græciam, itaque *auctores* eos vocat, & auctores *Græciæ*, quatenus eſt *literata*. Eo enim τὸ *auctores* referendum videtur. Porro hos auctores dicit noſter Thraces *numerare ſuos*, hoc eſt, dicere non eſſe Græcos, verum Thracicæ gentis homines. *Numerare auctores ſuos* ſic dictum eſt, ſicut *aliquem accuſatorem ſuum numerare*, apud *Cic. in Orat. pro Muren.* Jam cum Thraces fuerint illi, qui Græciam inſtruxere literis vult dicere, cur ego non ſtudeo ſervare hoc decus meæ patriæ, cum præſertim Apollo, & Muſa, Dii artium, in Thracia mea habitent, ibique eos auctores literatæ Græciæ progenuerunt. *Schejjer.*

FAB. I.

AVida.] V. C. *Avita. Rigalt.*

Qualem te dicam bonam] Miror non fuiſſe purgatum hunc locum, à tot doctiſſimis viris qui ante hac Phædrum ediderunt. lego,

——— *Qualem te dicam, bona?*

Solenne enim Latinis ſcriptoribus in hujuſmodi προσφωνήσει, *ô bone, ô bona, Plauto, Horatio, Perſio*, Ita Græci ſæpe ὦ 'γαθέ, ὦ λῷστε, ὦ ἄριστε. Deinde quis non videat meram ineſſe barbariem in his vocibus, Qualem bonam te dicam fuiſſe? ſcio virum doctiſſimum, & mihi amiciſſimum legiſſe, *quantum*; ſed uti ſpero, emendationem noſtram non improbabit, nec ſi qui alii Latine ſciunt. *Fab.* Notat *Rittershuſius*, debuiſſe ſcribere, *quam bonam*, ſed ſic maluiſſe, ut ſervaret decus temulentæ mulierculæ, verum iſta Rittershuſii interpretatio eo minus valet, quia anum illam ebriam fuiſſe non apparet, cum ſit ſermo de amphora epota. Ergo *Faber* ſcribit, *qualem te dicam, bona?* illudque *bona* dictum cenſet veluti per exclamationem, qualis *Plauto* frequens, *ô bone, ô bona*! Verum poſſet dicere nonnemo otioſam prorſus eſſe iſtam exclamationem, quandoquidem præcedit, *ô ſuavis anima*! Igitur & *Phraſius* conjecerat, *quam tete dicam bonam*, quanquam fors hec nimis abeat à veteri ſcriptura, nec illud *tete* cur hic poni debeat ſit manifeſtum. Quid ſi dicamus male conjungi, quæ ſunt diſtinguenda, neque cohærere *qualem bonam*, verum *bonam* poni ſimpliciter, & reſpicere præcedens *te*, iſto ſenſu, qualem te, quæ tam bona es, dicam fuiſſe antehac. Sane ſic conſuevit quoque aliis in locis, ut initio *Lib.* I. *Æſopus auctor repperit materiam*, & infra *Fab.* 10. *Cauſa libertus mali.* Ut *Æſopus auctor*, & *cauſa libertus*, ita plane *te bonam* poſitum videri poteſt. Atque hanc nunc video demum etiam *Vrſini* fuiſſe ſententiam. Nam verba hæc ſit ait conſtruenda, *qualem te bonam dicam antehac fuiſſe* ac Germanice vertenda **o du gute Flaſche / wie gut biſt du wohl geweſt.** Quanquam erret in eo, quod ſermonem eſſe putat ad amphoram. Non enim illud *bonam* ad *amphorā* ſed *animam* eſt referendum. Plane ſi quid eſt mutandū placet vehementer quod cenſere doctiſſimū *Gudiū* ſcribit Ampliſſ. *Bigotius*, videlicet:

licet: *quale in te dicam bonum antehac fuiſſe*; *In te* intelligendum fuerit non de amphora, ſed anima. *Bonum*, non de rei cujuſcunque, verum bono ſuavitatis, ut ſit ſenſus: O ſuavis anima, quale bonum ſuavitatis, qualem, quantamque ſuavitatem dicam fuiſse in te, continuiſſe, comprehendiſse te ante hac &c. *Scheffer.*

FAB. II.

PRo vita rogant] V.C. *prumpta rogant. Rigalt.*

Petierint] V.C. *petierat. Rigalt.*

Et illa] Malim, *at illa*, cum *N. Heinſio. Scheffer.*

Laſerant] F. *laſerunt. Rittersh.*

FAB. III.

VUlgo eſſe fertur] V.C. *vulgo cauſa fertur, ſed non dicitur. Rigalt.*

Ibi ſtans] F. *ibi aſtans. Rittersh.*

FAB. IV.

INter reliquas merces] Hoc loco *reliquas*, quatuor ſyllabarum eſt, meliuſque ſcribas *rellicuas*, ut apud *Lucretium*:

Nunquam rellicuo reparari tempore poſſe.

Et alibi quoque ſi vacceret exſcribere. *Fab.*

FAB. V.

AD perniciem multos] V. C. *ad perniciem ſape multos devocat. Rigalt.*

Comprehenſus] Mallem *comprenſus. Scheffer.*

FAB. VI.

NOn vis] Suſpicatur Nobiliſſ. Ampliſſimuſque *D. Heinſius*, *non quis*, commode. *Scheffer.*

Dolone collum] V.C. *doloſe collum Rigalt.*

Et lora] Mallet *Phraſcius*, *ora*, pro *lora*, id quod vehementer placet. Sic enim *Ovidius coërcere ora frenis*, uſurpavit. *Scheffer.*

Ubi tricandum] Sic recte veteres editiones habuerunt, quod varias interpretationes peperit. *Scheffer.*

FAB. VII.

INquit, ille] Mallem ego hæc diviſim legere, & *ille*, referre ad canem. *Scheffer.*

A furibus tuearis & noctu domum] Quam hoc ſane ineptum, domum tueri à nocte innoxiâ. Corrigendum

gendum ajo: *Et vecti domum.* Tuearis, inquit, domum à furibus, & vecticulariis, in ſchedis *Feſti*: *Vecticularia vita dicitur eorum, qui vectibus parietes alienos perfodiunt furandi gratia.* Nemo igitur dubitabit hanc eſſe genuinam hujus loci lectionem. *Meurs.* Hæc tamen mihi nauci non ſunt. Primo quia domum tueri à furibus, & vecticulariis idem ſit ac ſi dicerem tueri à furibus, & furibus, (nam vecticularii furum ſpecies ſunt) deinde quia nihil quicquam mutare neceſſe fuit, ſed attendere tantum τῷ ἴχνει: eſt autem tale, *ut ſis cuſtos liminis, & domum noctu*, (id eſt per noctem) *à furibus tuearis.* Videlicet verum illud eſt quod dicitur, *neminem omnibus horis ſapere.* Cujus rei memorem lectorum noſtrorum benignitatem volumus, ſi quid tale nobis evenerit. *Fab.*

Age ſi quo eſt abire] Error in metro, reſtitue:

Age, ſi quo abire eſt animus. — *Fab.*

Eſt licentia] Pro, *num eſt*, vel, *eſtne*; licitum tibi eſt. Notat alias hic Faber errorem in metro, ſic reſtituendum: *Age ſi quo abire eſt animus* &c. Mallet *N. Heinſius*, *ſi quo abire fert animus.* Quod melius, ne bis idem verbum repetatur. Porro hæc ſunt verba lupi ad canem, quibus canis reſpondet mox: *Non plane eſt*: perperam *Urſinus* hæc invertit. *Scheffer.*

FAB. VIII.

PRæcepto monitus] Mallem *præcepto hoc.* Scripſerat *Phædrus* opinor, *præceptoc*, ut apud *Terent. Adelph Act. 2. Sc. 2. Nimium iſtoc abiſti.* *Scheffer.*

His ſpeculum in Cathedra matris ſuppoſitum fuit.

Pueriliter ludentes forte inſpexerant] Prior verſus gemino mendo inquinatus eſt; unde adeo factum, ut tota oratio ſuſpenſa ſit, & hiulca. Nam quid quæſo, eſt, *pueris ſuppoſitum erat ſpeculum?* Niſi pueros inſediſſe ſpeculo, aut eorum pedibus ſubjectum fuiſſe? Papæ! rem mirificam. Deinde quid ſibi vult, *ſpeculum ſuppoſitum erat in Cathedra?* Niſi poſitum fuiſſe ſub Cathedra, quod contra rei narrationē eſt, nam in Cathedra erat, Deinde contra Latinitatis rationem; neque enim dicere poſsis, ſuppoſitum, in arca; pro poſitum in arca. Sed non morabor amplius lectorem; corrigo, & lego,

Hi ſpeculum, in Cathedra matris ut poſitum fuit,
Pueriliter ludentes forte inſpexerant.

Hoc ſenſu, ibi pueri, cum ſpeculum in Cathedra matris poſitum eſſet, pueriliter ludentes illud forte inſpexerant. Qui autem erroris fons, quæ origo fuerit, operæ pretium erit attendere, & facile eſt ad intelligendum, ei præſertim qui MSS. Codices aliquando tractarit. Vitium quippe iſtud malum eſt ex geminatione τοῦ S. in HI SPECULUM, unde exſcriptor incogitans nobis effinxit HIS SPECULUM. Eadem quoque ſecundi erroris origo eſt; nam ex *matris ut poſitum* (quam ego veram eſſe lectionem contendo) ortum eſt monſtrum iſtud *matris ſuppoſitum.* Faciet autem hoc mendum in *Phædro* animadverſum, & ſublatum, faciet, inquam, ut inſignem *Lucretii* locum in 6. quem

vitiatum

vitiatum eſſe, primi animadvertimus, purgare aggrediamur. Cui enim potius quam tanto Poëtæ quique omnium elegantiorum hominum ſtudio ac cura digniſsimus eſt, operam navatam oporteat? verſus queis de agitur, hi ſunt.

Autumnoque magis ſtellis fulgentibus alta
Concutitur cœli domus undique totaque tellus.

Sed, lector humaniſsime, hoc, niſi moleſtum eſt, ex te quæſitum velim, quid hoc ſit, *domus cœli*, & *tellus concutitur ſtellis fulgentibus?* Nugæ, meræ nugæ; nam præter ſonum, & granditatem ſublimitatemque verborum, nil quidquam frugis eſt. Cum autem ibi à Poëta doctiſsimo poſita ſit quæſtio hæc, *cur autumno*, & *verno tempore frequentius tonare videamus?* Quis neget legendum eſse,

Autumnoque magis telis fulgentibus alta
Concutitur cœli domus undique, totaque tellus?

Tela autem *fulgentia* fulmina ſunt, *Virgilii, Horatii, Ovidii*, atque adeo omnium Poëtarum teſtimonio: neque me in proferendis γογγάθοις longarum ῥήσεων laſcivire, & otio abuti juvat. Quin & *Herodotus* alicubi fulmen vocavit θεοῦ βέλος, *telum Dei*. Error autem adeo fœdus *magis ſtellis*, ortus eſt, quemadmodum ſubindicavi modo, ex ὑφενώσεως ſeu conjunctione harum vocum, *magis, telis*, unde poſtea diviſim ſcriptis, & geminato S. concinnarunt ineptam hanc, & ridiculam lectionem, quæ porro omnes editiones invaſit. Sed ad *Phædrum* redeo (neque tamen aberrationis pænitet;) iſtud *ut* (in τῷ *ut poſitum* fuit) eandem plane vim habet, atque illud apud *Salluſtium* in extremo Catilinario: *Nam ut planities erat* &c. Et apud *Virgilium:*

Proximus ut viridante toro conſederat herba;

Vel quemadmodum ſcripſerat olim in 8. (olim, inquam, nunc enim nil tale apparet, & nos primi hoc *Maroni* gratificabimur) quis enim probet quod verſu 604. legitur:

—— Celſoque omnis de colle videri.
Jam poterat legio, & latis tendebat in arvis.

Sed haud dubie ſcriptum fuerat,

—— ut latis tendebat in arvis:

Quaſi diceret (hujus enim particulæ vis explicanda eſt) jam facile erat totum exercitum è colle proſpicere, *cum* in patentibus campis tentoria haberet. Exempla alia piget adferre. Verum quando ita factum eſt, ut jam ſolemnem notulis modum egreſſi ſimus, locum quoque alium *Lucretii Lib. 6.* emendabimus. Nam ab eadem origine, qua ſuperiores, corruptus eſt. Verſus incomparabis Poëtæ ſunt:

Nunc ratio qua ſit per fauces montis ut Ætna
Exſpirent ignes interdum turbine tanto,
Expediam; neque eniM MediA de tempeſtate coorta
Flamma tempeſtas Siculûm dominata per agros
Finitimis ad ſe convertit gentibus ora.

Quid eſt *media tempeſtas* lector? Neminem ſane uſque adhuc videre contigit, qui expoſuerit; neque adeo mirum, locus enim eſt plane deperditus. Et tamen debuerant interpretes errorem animadvertiſſe. Sed uti dicebam

modo,

modo, corruptus locus eſt ab eadem cauſa, quæ à me ſuperius memorata eſt; nempe propter reduplicationem literæ M. *ἐν τῷ enim*; unde per ſocordiam exſcriptoris factum eſt *enim media*, ex mox (quippe iſtis pulmoneis hominibus hæc mirifica videbantur) *enim media*, quod nullum ſenſum habet; namque ſcripſerat aliter *Lucretius*:

—— Neque enim diâ de tempe-
ſtate &c.

Dia tempeſtas (explicatione enim digniſſimum locum judico) eſt tempeſtas *θεόπεμπτος*, ut diceret *Diodorus*, ſeu *θήλατος*, quaſi diceret *Lucretius*, quæramus nunc quid cauſæ ſit quamobrem olim flammarum tempeſtas totam Siciliam pervaſtarit; neque enim putandum eſt Deos tantam vim incendii in inſulam importaſſe, quippe nemini qui veterum Philoſophorum ſectas perſpectus habeat, ignotum eſt exiſtimaſſe *Lucretium* & cæteros *Epicuri* ſectatores, non oriri iſthæc *ἐκ θεομηνίας*, & ultrice Deorum providentia, quam impugnabant, ſed ea omnia cauſis naturalibus niti, unde & ille aliter *συνθακώτου αὐτοῦ λήγει* ſcripſit alicubi:

—— Credat Judæus Apella
Non ego; namque Deos didici
ſecurum agere ævum
Nec ſi quid miri faciat natura,
Deos id
Ex alto cæli triſtes demittere
tecto.

Sed aliquando tandem ad *Phædrum* regrediamur. *Fab.*

Pueriliter ludentes forte inſpexerunt] Rectius multo eſt: *forte inſpexerunt*. Librarius vim factam exiſtimans legi metricæ mutavit ſed male. *Meurs.*

Quid enim] F. *Quid mi? Rittersh.* Quid ſi dicamus breviter dictum, quod plene ita ſonat: *quid enim potius acciperet, in contumeliam?* alluderetur ſane optime ad ingenium muliebre, cui nil moleſtius quam ob formæ turpitudinem notavi *Horat. Sat.* I. Ubi mercator:

Militia eſt potior, quid enim?
concurritur. ——

Iſta ſic conceperam, cum incidi in *Comment. Salmaſii ad Tertull. Pall. p.* 366. Ubi eundem locum ſic video probari. *Scheffer.*

Nequitia malis] Illud *malis* non bene reſpondere præcedenti *formam* videtur. Ergo ſcribo *maclis* contractum pro *maculis*. Maculis corrumpere, eſt commaculare. *Scheffer.*

FAB. IX.

ET cedo invidiæ] Non ſatis hoc intelligo. *Cedere invidiæ Socratis*, eſt Socratem invidentem ferre non poſſe, minorem eſſe Socratis invidia, quomodo apud *Virgilium* 3. *Æneid. Cedere honori Aſcanii.* & apud *Claudian.* 3. *in Eutrop. cedere livori*, at hoc non vult Noſter. Quid? ſi legamus, *accedo invidiæ*, quomodo apud *Ciceronem in Ep. ad. Brutum*, eſt *accedere virtuti alicujus*. Quid? ſi & *me do invidiæ*, quomodo apud eundem, *dare materiam invidiæ*, *dare ſe ſermonibus vulgi* reperitur. Sed nil opus eſt correctione. Optime doctiſſimus *Gronovius* in ſuis ad me literis: *Cedo invidiæ* (*non Socratis, nam ea vox hic repetenda non eſt, ſed ut*

Socra-

Socrates) id eſt, facile patior me circumveniri, & vel damnari atque occidi ab invidis, ut ille, dummodo poſt mortem judicer innocens fuiſſe. Cedo, ut apud Valerium Maximum unius aliquem teſtimonio cedere de quo in pecunia Vetere pag. 708. Invidia igitur hic poſita pro invidis, ut & in aliis conſuevit. Vide *Lib.* 4. *Fab.* 4. *Scheffer.*

FAB. X.

SEd fabuloſa] *Phraſcius* exiſtimat legendum: *Sed fabuloſa ne hac vetuſtate* &c. Non male. Sed quia Codices diſſentiunt, puto *id* pronomen, quod in ſequenti verſu eſt intelligendum, & ad illud *quod* refertur, etiam huc trahi oportere, ut ſit ſenſus: ne id ſcilicet, quod proxime dixi de exploranda veritate, elevem allatis exemplis, quæ propter vetuſtatem ſuam poſſent videri fabuloſa, propterea id narrabo, quod eſt factum mea memoria. *Scheffer.*

Seductus] Legendum videtur *ſeductu'ſt. Rittersh.*

Heredem ſefeciſſe] V.C. *ſuffeciſſe.* Nonnihil hic deeſſe ſuſpicor. *Rigalt.* Videtur ſaltem unus verſus deeſſe. *Fab.* Putat *Faber* hic deeſſe verſum, ego nil hujuſmodi intelligo. *Scheffer.*

Concurſant] Sic priores editiones habuere, quod non fuit immutandum in *Concurſat*, maxime cum præcedat *quærunt*, & familia nomen ſit quod multos innuat. Adde *Nobiliſſ. Heinſ. ad Ovid. Metamorph.* 2. *Vers.* 688. *Scheffer.*

Tentat in tenebris caput] *Colerus* diſtinguere tentabat ante, *caput*, & jungere: *Caput ut ſenſit tonſum.* Quod vix eſt ut probem. *Rittersh.* Referunt hoc vulgo ad præcedens *tentat.* Mihi hæc diſtinctio non placet, verum ita puto ſcribendum: *Ad lectum accedit, tentat in tenebris. Caput ut ſenſit tonſum.* Ponitur indefinite illud *caput*, quaſi dicat, cum ſentit adeſſe aliquem tonſo capite. *Tentat* quoque abſolutum eſt, plane ut in verbis *Plauti* quæ modo attulimus, & ſic infra *Lib.* 4. *Fab.* 7. *Scheffer.*

Lucerna allata] Mallet *Heinſius, illata*, quia ſic Latini, *Ovidius*, *Curtius*, *Apulejus*, alii. *Scheffer.*

Damnanda] Repetitio ingrata, puto plane ſcripſiſſe noſtrum: *Clam tanta, Scheffer.*

FAB. XI.

CUi ſuper] Lege, *qui ſuper*, & junge, *qui inſectatus eſt damnum. Rittersh.*

Amiſſi corporis] Mallet *Phraſcius*, *abſciſſi corporis*, aut, *amiſſi roboris.* Arbitror ſcripſiſse noſtrum, *acciſi corporis.* Corpus acciſum, ut apud *Livium*, *acciſa res.* Sic enim *Lib.* I. *Quanquam acciſas res eorum ſatis conſtabat.* Acciſæ res, ſunt præfectæ, imminutæ *Scheffer.*

Unum] Singulare, maximum, verum mallem pro *en*, quod præcedit, legere, *&*, hoc ſenſu: etiam hoc unum eſt, ex iis, ob quæ tantopere tecum contendo. *Scheffer.*

FAB. XII.

INdigno quanta res] Forte legendum: *ó quantares:* ut ô fuerit adſcriptum in ultima ſyllaba præcedentis dictionis. *Rittersh.* Sed dubito num ſic ſcripſerit, quia ſtatim ſequitur, *ó ſi quis*, ingrata repetitione; illud *quanta*, intelligitur de pretio, & dignatione. *Scheffer.*

Hoc ſi quis pretii] Legendum videtur: *O ſi quis pretii. Rigalt.* Ita correxeram, cum video idem cenſuiſſe Rigaltium. *Meurs.*

Ad ſplendorem maximum] Ex *Rimicio*, qui habet, *ad priſtinum decoris tui statum rediſſes*, mallem hic legeretur, *ad ſplendorem priſtinum. Nevel.*

Ego qui te inveni] Lego: *Ego quum te inveni. Meurs.* Lego plane hoc loco, retentis omnibus, ſola diſtinctione mutata: *Ego qui te inveni? potior cui multo eſt cibus. Nec tibi* &c. Qui, ait, ego te inveni? *Qui*, eſt quare, quamobrem, ut apud *Terentium*, *Ciceronem*, alioſque plurimos: quaſi diceret, fruſtra te inveni: nam nec ego tibi poſſum, nec tu mihi potes prodeſſe. *Scheffer.*

Nec mihi quicquam] Inſerit *Urſinus*: *Nec mihi tu quicquam. Scheffer.*

FAB. XIII.

TAlem ſuſtulit] Quid? ſi legamus. *Talem iſtis tulit ſententiam.* Sententiam ferre alicui, eſſet ita poſitum, ut jus dicere alicui. Quid? ſi *Talem in hos tulit* &c. In hos, eſſet adverſus hos, Fucos ſcilicet. Et *Cicer. de Orat. quæſtionem ferre in aliquem*, uſurpavit. *Scheffer.*

FAB. XIV.

EXnedi quid] Veteres habebant, *quod*, unde *Phraſius* faciebat, *quo*, id eſt, in quem finem. Puto ſcripſiſſe noſtrum, *qui id fecerim*; qui, eſt quare, quamobrem, ut apud *Cicer. Tuſc.* 5. *Terent. Adelph. Act.* 5. *Sc.* 5. Ibique *Donatum*, & locis aliis. *Scheffer.*

Victor Æſopus] Legendum: *Victor Sophus*, atque ita cenſet Doctiſſimus *Fr. Pithœus*, certiſſima ſane conjectura, *Phædrus Lib.* 4. Græcanicam hanc vocem iterum uſurpavit:

> *Factus periculo tum gubernator*
> *ſophus.*

Rigalt. Et ſic Æſopum vocat conſuetudine veteri, de qua ago in peculiari opere; *de natura & conſtitutione Philoſophiæ Pythagoricæ. Scheffer.*

FAB. XV.

BAlanti] Recte *Phraſius* rejicit, *palanti*, quod ante conjectaverat. Nam *balanti* deſiderio matris, voceque iſta quærenti, ac vocanti velut, intelligere debemus. *Scheffer.*

Non illam quæro] Præceſſerit ver-

ſus, qui excidit, nam profecto hæc hiant. *Meurs.* Verba agni ſunt ad canem; eſt enim dialogus, quod notandum, ne hic cum *Meurſio* hiatus fingamus qui nulli ſunt. *Scheffer.*

Tamen illa eſt potior] Hæc etiam hiulca ſunt. *Meurs.* Incipit nunc canis rurſum loqui, quod non obſervans *Meurſius*, denuo hiatus fingit. *Scheffer.*

Age porro, ſciſſet] Non puto quidquam hic mutandum, locus totus, ſi ſupplentur ea, quæ deſunt, ita habet. Age porro hoc propoſitum negotium, & perge. Licet ſciviſset, album, nigrumve me natum, tamen quum, ſeu cum crearer maſculus &c. *Scheffer.*

Cum crearer] *Phraſcius* vult *num*, ſed ut dixi, ego nihil muto. *Scheffer.*

Quæ jacentis] *Barth. Lib.* 42. *Cap.* 14. *Adverſ.* Ita verſum hunc emendat:

Cur hæc ſit potior, quæ jacentis miſerita eſt.

Ego me nec ex hac, nec ex veteri lectione extrico, quæ jacentis miſerita eſt, non eſt alia, quam cujus poteſtas nulla fuit in gignendo. Vult autem oppoſitionem facere, & matrem comparare cum ea, quæ tantum præbebat ubera. Quare mea opinione iſta ſunt corrupta. Atque ſic ſcribenda:

Cur hac ſit potior? quod jacentis miſerita eſt &c.

Cur hac, id eſt, vera matre ſit potior? quærit canis, cum tamen ab hac vitam habeas. Reſpondet agnus: *Quod jacentis miſerita eſt. Scheffer.*

Facit parentes bonitas] *Rimicius* longe elegantius, & credo vera lectione legit:

Facit parentes bonitas non nativitas.

Nevel.

FAB. XVI.

Opperit] Quid? ſi compoſito hic uſum dicamus pro ſimplici, aut etiam *appetit* ſcripſiſſe? quaſi diceret quærit. *Scheffer.*

Superbia] *Viſinus* edidit, *ſuperbiá*. Cauſam ego non intelligo. *Scheffer.*

Cavoque ramo] Mallet *rami* Nob. *Heinſius. Scheffer.*

Sonare] Legendum *ſonari* conjectabat nomine doctrinaque Vir Clariſſimus *D. Nic. Heinſius. Phraſcius* potabat *citharam*, verum ſi quid eſt mutandum, rectior ſuperior ſententia videtur. *Scheffer.*

Putes] Non video qua ratione poſſit ita loqui ad cicadam ipſam, num enim ipſa ſic putare debuit de cantu proprio. Loquuntur ſane ita de re diverſa, & tertia, ut *Martial. Lib.* 14. de pumilione:

Si ſtantem videas, Aſtyanacta putes.

Itaque cum hic ſermo ſit de cantu cicadæ, ad cicadam, ſic ſcripſiſſe vix opinor. Puto autem totum verſum ſic legendum eſſe: *Sonari cithara quis putet Apollinis*, cumque includendum parentheſi, ut ſit ſenſus, quia me cantus tui non ſinunt dormire (nam ſunt tam egregii, ut quis putet ab ipſo Apolline cani) potabo. *Scheffer.*

FAB. XVII.

Cybelæ] Media hic producitur, contra vulgi conſuetudinem, ob liquidam concurrentem, de quo vide *Fabrum* hoc loco. *Phraſcius* literam eam geminat, abſque librorum auctoritate. *Scheffer.*

Interrogavit. Cauſam] Num ſcribendum, diſtinguendumque *interrogavit cauſam?* Ita ſane infra *Lib.* 4. *Fab.*17.

Hanc alia cum rogaret cauſam facinoris.

Sed nihil muto, quia præcedit *quare. Scheffer.*

Honore fructum) Videtur legendum: *honorem fructu* &c. *Fab.* Ego nihil muto, non enim mercibus vendimus pecuniam, ſed pecuniis merces. *Scheffer.*

At mehercule] *Vrſinus* Porro legit; At hæc (Minerva ſcilicet) *Mehercule*, moxque *narret. Nic. Heinſius*, *Mehercules*, ſcribit *Scheffer.*

Narrabit] Mallem ego equidem *narrarit*, id eſt, narraverit, Conceſſive, ut apud *Ciceronē* ſæpe, ſic *in Verr.* I. *Seditioſus homo Cn. Carbo fuit. Fuerit alius, tibi quando eſſe cœpit?*

Propter fructus] F. *propter fructum. Rittersh.*

Nihil agere] Scribendum eſt, *nil agere.* Sic enim citatur verſus hic *Lib.*4. *Fab.*23. Licet perperam adductus in antiquis. *Scheffer.*

FAB. XVIII.

Avibus admirabilem] V. C. *auribus admirabilem. Rigalt.*

Cunctis Avibus admirabilem] Non diſſimulabo, putare me, ſcripſiſſe noſtrum, *eſſe è cunctis*, ut ſit ſenſus, inter omnes hanc potiſſimum in admiratione eſſe. *Scheffer.*

Simul ac] Puto illud *ac* poſſe abeſſe, ſoletque noſter alias omittere. *Scheffer.*

Vocem miſerit] F. *emiſerit. Rittersh.*

Fatorum arbitrio] Hiulca eſt hæc oratio, ut non paucæ in *Phædro*, facile obſervet attentus lector. *Meurs.* Putat quid deeſſe *Meurſius*, ſed hic rurſum, ut ſupra, perſonas loquentes non obſervat: verba iſta Iunonis ſunt: ait, debere ipſam acquieſcere in voluntate fatorum. *Scheffer.*

Partes ſunt vobis) *Rimicius* legit: *partes omnibus data. Nevel.* Ego nihil muto. *Scheffer.*

Læva cornici) Quæ *Phraſcius* habet, huc non pertinent. *Scheffer.*

FAB. XIX.

Medio ſole quid tu cum lumine] Metron poſtulat, ut *tu* removeatur. *Rittersh.* Non debet exiſtimari *vò tu* ſupereſſe: ſiquidem in fine eſt dactylus, non inſolens claudere verſus comicos, & ipſi huic *Phædro. Meurs.*

Et abit feſtinans domum] Legendum *Abiit. Rittersh.* Scribo: *& abiit feſtinans domum*, aliter verſus non conſtat. Sed hoc quoque *Rittershuſio* animadverſum video. *Meurs.*

LIBER QUARTUS.

FAB. I.

A*Sinus & Galli*] Non videtur hæc fabula librum quartum ordi[n]i debere, ſed potius vel ad finem libri tertii referenda, vel illi, de Muſtela, & Muribus poſtponenda: ut liber quartus ab hoc prologo incipiat: *Ioculare tibi videtur.* &c. *Rittersh.* Cenſeo cum *Rittershuſio*, & *Rigaltio* finem hic potius eſſe ſtatuendum libro tertio, quam exordium quarto. *Meurs.*

Circum quæſtus ducere] Probat mihi conjecturam ſuam doctiſſimus *Heinſius*, qui ſcribit, *Circum in quæſtus ducere*, & circumducere in quæſtus, dictum, ait, ut apud *Claudianum, in quæſtum venire.* Nam &, *quæſtus*, ut ſit diſſyllabum, quod *Urſinus* comminiſcitur, nimis licentioſum eſt. Audiamus tamen & quid ſentiat perſpicaciſſimus *Gronovius*: *Quicquid explicant*, inquit, *ſcribo, circum catus ducere, id eſt, oppida, fora, conciliabula*, *Cic. in Somn. Concilia, & catus hominum, jure ſociati. Scheffer.*

Detracta pelle] F. *detracta è pelle. Rittersh.*

Quidnam feciſſent] Lege, *quianam*, id eſt, quare feciſſent, ſcilicet tympana ex pelle aſini, ſatis dum viveret plagis contuſi. Quidnam feciſſent, non erat cur quæreret Delicium illud. Videbat enim tympana eſſe facta. An quidnam, id eſt, ob quid? *Rittersh.* Elliptice pro propter quid, nec ambigere debet *Rittershuſius. Terent. Andr. Act.* I. *Sc.* 4. *Sed quidnam Pamphilum exanimatum video?* Adde *Donat.* ad Ejuſd. *Act.* 2. *Sc.* 2. *Scheffer.*

POETA.

I*Oculare tibi videtur*] Male transpoſiti duo priores verſus. Reſtituo in priſtinum ordinem:

> *Dum nihil habemus majus calamo ludimus.*
> *Ioculare tibi videtur, & ſane leve.*
> *Sed diligenter* &c.

Evidens eſt correctio mea. *Meurs.* Mallet *Heinſius*, *joculares tibi videmur.* Forte ſcripſit; *jocular' oc tibi videtur* contracte pro, *joculare hoc. Scheffer.*

Inferiore] Legendum: *Interiore. Rittersh.*

Condidit cura angulo] Scripſerim: *Condidit cor angulo.* Alludit ad fabulam de Momo accuſante Jovem, quod pectus homini feneſtratum non indidiſſet, quo cordis ſecretum perſpici potuiſſet. *Meurs.* Non audimus *Meurſium*, pro *cura*, *cor* ſcribentem. *Scheffer.*

Adjiciam] Scripſi *adiciam*, non ut erat editum, *adjiciam.* Vide infra *Fab.* 7. *Rittersh.*

FAB.

FAB. II.

COmpreſſus] Forte *comprenſus:* ut ſit error natus ex antiqua ſcribendi, pronunciandive ratione, *compreſus*, *coſul*. *Rittersh.*

Alter ſimiliter deinde perit] Mendoſi ſunt hi duo tres verſus. Emaculo hoc modo:

Alter ſimiliter deinde periit, at tertius
Alios venit ſecutus recte territus,
Quia ſæpe laqueos, & muſcipula effugerat.

Meurs.

Perit] Ita reſcribo pro, *periit*. *Rittersh.*

Aliquot venit ſæculis] Verſus ſuadet: *Poſt ſæclis*, aliquot ſæclis poſt, ut, *longo poſt tempore venit*. Sin legamus: *Aliquot advenit ſæclis*, erit ſimiliter dictum, illud *Propertii:*

Venturum paucis me tibi Luciferis.

Paucis poſt Luciferis, ſeu diebus, & *Catullus:*

Cœnabis bene mi Fabulle apud me
Paucis, ſi tibi DI favent, diebus.

Schop. Legi poſſe videtur:

Venit peritus aliquot retro ſæculis.

Cui conjecturæ viam præmunivit *Rimicius*, qui habuit:

Poſtea venit major annis & cautus mus,

Nevel.

Rete territus] Legendum *retorridus*, atque ita locum integrum edidit *Rigaltius*, fruſtra occupatis omnibus, in ejus reſtitutione, etiam nuperis ſcriptoribus. Quos inter *Urſinus* ſcribit; *Aliquot venit ſepultus, recte territus.* Retorridum *Rigaltius* ſic ait dici, ſicut apud *Horatium*, *recoctus ſcriba*, *Lib.2.Sat.5.* Notatur vetulus, rugoſus ſenio. Quomodo *retorridas plantas*, macilentas, ſiccas, & contractas in rugas *Columella* dixit *Lib. 3. Cap 12.* *Nimiam ſiccitatem deſtituere plantas dicit naturali alimento, aut in totum necare, aut ſcabras, & retorridas facere.* Cæterum tales, uſu ipſo edocti, ſunt fere callidi. Vide *Gell. Lib. 15. Cap.30* & quæ *Salmaſius* in *Lampridii Commodum*, & *Severum*, annotat. *Scheffer.*

Quæ jaces] Nobiliſsimus *Heinſius* in humaniſsimis, eruditiſsimiſque ſuis ad me literis ſic de hoc loco: *Nihil urbanitatis, aut acuminis in hoc dicto agnoſco; quare ſuſpicor à manu Phædri eſſe, litteris tranſpoſitis, ut farina es, quæ necas, vel neces. Sic valeas, inquit, ut per te valent alii, quos interfeciſti. Sarcaſmus eſt, cum imprecatione conjunctus. Scheffer.*

FAB. III.

ALta in Vinea] Forte ſcripſit, *altam*, & referendum eſt ad uvam, ut ſit alta uva, quæ in alto pendet. *Scheffer.*

FAB. IV.

R*Ediit ad hoſtem jactis* &c.) V. C. *Redit ad hoſtem latus. Iactis hunc eques* &c. *Rigalt.* Sed *Gronovius* ad hunc locum: *Video mutaſſe Rigaltium: ad hoſtem latus, hunc* &c. *Non placet, nam apud Tacitum legiſſe memini, teliſque non in vanum jactis; & jacere ſagittas. Scheffer.*

FAB. V.

QUam *in turba*] Nonne melius, *quam turba?* cum *in* antecedat. *Scheffer.*

Fructumve] Repetenda eſt negatio ex ſuperiori verſu. Quanquam ego mallem, *fructum nec captant. Scheffer.*

Domum politam, & delicatos hortulos] Fugitivum verſum ſic retrahe:

Seponit machæ veſtem, mundum muliebrem,
Lavationem argenteam, eunuchos glabros;
Domum politam, & delicatos hortulos.
Laniſicæ agellos, pecora, villam, operarios,
Boves, jumenta, & inſtrumentum ruſticum:
Potrici plenam antiquis apothecam cadis;
Sic deſtinata dare &c.

Rigalt. Sed ego non aſſentior; & vis ſententiæ meæ fulcrum? Ecce in ſequentibus, cum Æſopus male data ex teſtamenti ſententia mutat.

Domum & ornamenta, cum venuſtis hortulis,
Et vina vetera date caniſicæ ruſticæ.

Nihil clarius, nihil certius: mutat Æſopus nihil in rebus, ſed alios iis tantum perſonas aſſignat. *Meurs.*

Potuiſſent] Puto plane ſcripſiſſe noſtrum, *pote eſſent*, pro *poſſent*, exemplo *Plauti, Terentii*, & aliorum. *Scheffer.*

Vinum paret] De hoc loco ſic *Gronovius* ad me: *lego ut vinum petat. Sueton. Claud.* 40. *Deſcripſitque abundantiam veterum tabernarum, unde ſolitus eſſet vinum olim & ipſe petere.* Rectiſſime, nam ſequitur mox, *ornatum paret*, ingrata repetitione. *Scheffer.*

Luxuriæ domum] Significat Nob. Dn. *Heinſius* legendum ſibi videri, *liciturus domum.* Liceri, eſſe pretium pro re venali offerre, idque verbum, ut parum intellectum, paſſim corrupiſſe inſcios librarios. *Scheffer.*

FAB. VI.

H*Iſtoria quorum in tabernis*] Nihil hic deeſt, ſed τὸ *m*, ante vocalem non abſorbetur, cujus rei apud *Phædrum* & alibi exempla obſervavi: ut ſupra, *Lib.* I. *Fab.* 13. Non fuit igitur quare *Pithæus* aſteriſcum ante τὸ *in* poneret, quaſi loci corrupti ſignum. *Rittersh.* Forte legendum erit:

Hiſtoria nunc quorum in tabernis pingitur.

Nevel.

Nevel. Sed *Heinſius*:

Hiſtoria quorum hac &c. —— *Scheffer.*

Artos] Vulgo arctos ſcribimus, contra veterum auctoritatem, quæ hic obſervatur. *Rittersh.*

Premit] *Heinſius* pro hoc ut inſolentiori, ſcribit *premat. Scheffer.*

PHÆDRUS.

DIſtringis] F. *Deſtringis*, ut ſupra *Lib.* 1. *Fab.* 29.

Gravi deſtringunt alios contumelia.

Rittersh.

Parum libellum] V. C. *Par libellum* Scribe, *parvum libellum*, ſicut ſupra, *Lib.* 1. *Fab.* 2. *parvum tigillum. Rigalt.* An *parvum libellum*, an potius, *parum libellam ſuſtine?* Libellam ſcilicet judicii, & cenſuræ tuæ paulisper inhibe. Vel ita: adhibe huc ſtateram, & lances tuas: imponam in eas quod tibi ſatis ponderoſum videatur, cum cetera omnia tam levia reputes. *Rittersh.* Atque ita *Urſinus* corrigit, *parum libellam ſuſtine*, aitque genus eſſe locutionis proverbialis, non placet. *Scheffer.*

Et in Coturnis] Scribo: *en in Coturnis. Meurs.* Sed fruſtra. *Scheffer.*

Nec unquam] Puto veteres ſcripſiſſe, junctim, ſicut *necubi, necunde*, & ſimilia. *Nec* hic idem ac *non*, ut ſæpe apud *Virg.* *Scheffer.*

Peles nemoris] *Heinſius*: *Pelii in nemoris*, quia ſic & *Euripides*, & *Ennius*, *utinam ne in nemore Pelio.* Optime. *Scheffer.*

Variis involvens modis] Pro *modis*, *dolis* ſcribit Nob. *Heinſius*, cum præſertim apud *Apollonium* ..λυκιγ-ὄης hinc appelletur. *Scheffer.*

Lector Cato] Puto hic ponendum punctum interrogationis non in verſu demum ſequenti, ut fit vulgo. *Scheffer.*

Sultitiam nauſeant] F. *ſtultitia nauſeant. Rittersh.* Retinet *Urſinus*, *qui ſtultitiam*, nempe veteres editiones habebant, *ſi qui ſtultitiam.* Sed mihi hæc correctio non placet, mallem; *ſi qui ſtultitia nauſent. Scheffer.*

FAB. VII.

HÆc] Non placet *hæc*, quia proxime præceſſit *vipera*, ſcribo: *heic.* &c. *Scheffer.*

FAB. VIII.

HOmo ſimul ac venit] Laborat verſus niſi illud *ac* deleas. *Simul* & hic, ut ſæpius pro ſimulac. *Schop.* Mallem quoque ſcribere *periclum*, pro *periculum. Scheffer.*

Homo in periculum) Sic legendum puto, vetuſti codicis ſcriptura: *In periculum ſimul ac venit callidus vulpis, & caper homo ſimul ac venit in magnum periculum repperire effugium alterius* &c. *Rigalt.*

FAB. X.

ONuſtus] Verba hic *Urſinus* tranſponit, legitque *qui onuſtus*, &c. *Scheffer.*

Sceleſte] Mallet *N. Heinſius*, *ſceleſto*, ut ſupra *miſerum ſpiritum* dixit. *Scheffer.*

FAB. XII.

CUm *ſe ferarum*] Hanc & ſequentis fabulæ priorem verſum conjunxit *Rimicius*, neſcio an manuſcripto duce. Hoc modo: *Sine ſanguine cibum ſumere ſanctam, & incorruptam fidem juravit. Poſthac de hac re cæpit habere pænitentiam.* Perſequiturque fabulam illam de Leone, rogante an os fæteret ſibi, & Simeo; quæ extat apud *Camerarium.* Adeo ut videtur mihi verſus ille, *Turpi* lavare cæpit pænitentia nihil ad ſequentia pertinere; ſed fabulæ huic 12. proprium eſſe. *Nevel.*

FAB. XIII.

LAvare] F. *Labare pænitentia*, id eſt labaſcere. *Rittersh.* Nihil mutandum. Hanc enim & ſequentem fabulam indulgentius tractando pene corruperant. *Rigalt.* Conjicit *labare Rittershuſius.* Ego refero ad ſequens *linguam. Gronovius* firmat priorem ſententiam: ſic autem ait: *lego*: poſt hac, vel, poſtea labere cæpit pænitentia, ideſt, mutato animo deficere à propoſito. Ut *Cic.* 8. *Att.* 22. Scito Labare illud meum conſilium, quod jam ſatis fixum videbatur. Ovid. 6. Metamorph.

——— *Ex nimia mentem pietate labare*
Senſit. ———

Scheffer.

FAB. XIV.

AFfictione] F. *afflixione*, veteres *à fictione*. Non inquiro curioſe quid ſit rectius. Nam hæc ignorare adeo non eſt in vitio, ut mereatur laudem. Faber ita ſcribit: *Hoc quid ſit notum Illud videlicet quod apud* Suetonium *dicitur, illudere capiti matronarum*, &c. non probo. *Scheffer.*

FAB. XV.

VEſtra *fortitudinis*] Malim, *pares fortitudini. Rittersh.* Non opus eſt *Rittershuſii* emendatione. *Scheffer.*

FAB. XVI.

MUtatur *dies*] F. *mutato die*, & tollenda hinc capitalis diſtinctio, alias ἀναγωγὸν erit. *Rittersh.* Non male, niſi quod minime à ductu literarum devians, malo: *mutatus dies.* Subintell. Fuit, ut ſolet *Phædrus* tuus. R. & S. charactere Longobardico nihil divortunt. Divinabam quoque:

quoque: *ſubito mutat ut dies.* Ut vel poſtquam dies mutavit ad ſerenam faciem. Mutavit pro mutatus eſt, cujus plura exempla in *Veriſimil. Schop.* Suſpectum mendi locum hunc habent viri docti, & recte: placetque emendatio *Schoppii*: *ſubito mutat ut dies.* Mihi tamen in mentem veniebat.

Faciem ad ſerenam ubi commutatur dies.

Arbitrium eſto penes lectorem. *Meurs.*

Periculo] F. *Periclo*, ut ſupra. *Rittersh.*

FAB. XVII.

Canes legatos] Recte judicavit *I. Meurſius* V. Clariſſ. multos verſus hinc illinc ex hac fabula excidiſſe. *Fab.*

Melioru vitæ tempus] Corrigit hic *Urſinus*, *meliora vitæ tempora oratum ſuæ. N. Heinſius*, pro *ſuæ*, ſcribit *ſuos*, refertque ad legatos. Quid? ſi ſcribamus, *ſuis*, id eſt, generi ſuo, canibus. *Terent. Andr. Act. 3. Sc. 2. Orabo gnatus uxorem.* Et ſic alii. *Scheffer.*

Abriperet hominum contumelius] Forte ſcripſit noſter, *hominum è contumeliis.* Nam poteſt fieri, ut illud è ob ſimilitudinem ſequentis literæ ſit abſorptum. Ita *Cicero*, *è complexu parentum abreptos filios* dixit. *Scheffer.*

Citati non reſpondent] Præceſſerint ſine dubio aliqua, quæ exciderunt; nam hæc non cohærent: ſed totam hanc fabellam nimis negligenter exſcripſit librarius, verſibus aliquot hic illic per oſcitantiam dicam, an feſtinationem omiſſis. Sic itaque hæc edi debent:

Profecti ſunt legati non celeri pede,
Dum naribus ſcrutantur eſcam in ſtercore.
* * * * * * *
Citati non reſpondent: vix tandem invenit
Eos Mercurius, & turbatos adtrahit.
Tum vero vultum magni ut viderunt Iovis,
Totam timentes concarunt regiam.
Propulſi vero fuſtibus vadunt foras.
* * * * * * *
Vetat dimitti magnus illos Iupiter.
* * * * * * *
Mirati ſibi legatos non revertier,
Turpe æſtimantes aliquid commiſſum à ſuis,
Poſt aliquod tempus alios adſcribi juvent.
* * * * * * *
Rumor legatos ſuperiores prodidit,
Timentes rurſus aliquid ne ſimile accidat,
Odore canibus anum ſed multo replent.

Sed, age, examinemus ſingulas lacunas. *Meurs.* Ait *Meurſius* deeſſe quidpiam; ego non exiſtimo, ſed ut in aliis, ita hic brevem eſſe Noſtrum puto. Arbitror autem verſum præcedentem non cum ſuperiori, verum hoc propoſito eſſe conjungendum, ſublata diſtinctione majore, ut ſit ſenſus: ideo non reſpondiſſe, quia occupati in

quærenda eſca, vocem citantis non obſervarant. *Citatos* autem intelligo ſolenni voce Mercurii, exemploque quodam veteris aulæ, ſi convenire vellent Regem, ut nunc facerent. Eam non audiverant canes, abſentes quippe, ac ſic occupati ut dixi. *Scheffer.*

Eos] *Heinſius* legebat *reos*, eo ſenſu, quo ſic appellantur, quicunque cauſam dicunt. Vide *Feſtum* & *Nonium* ea voce. *Scheffer.*

Vetat dimitti] Præceſſerit hic minimum verſus unus, rationem complectens, qua motus Jupiter dimitti ita illos noluerit, etſi ejectos poſt tam turpe facinus. *Meurs.* Ego contra ſentio. Vult ejectos putidos iſtos canes cum veniſſent è regia, præ metu ac pudore penitus voluiſſe abire; ſed Jovem iratum præcepiſſe ſuis, ne dimitterent, & abire ipſos paterentur, ſed tenerent in cuſtodia. Itaque ſtatim cum exiſſent, ſunt retenti. *Scheffer.*

Mirati ſibi legatos non revertier] Exciderint heic verſus duo tres præcedentes, quibus comprehenderit *Phædrus*, quid Jupiter poſtquam dimitti vetuiſſet, cum illis egerit: illos vero præ pudore facti ad ſuos reverti auſos non fuiſſe: itaque cum emanerent alii canes, *mirati ſibi legatos*, &c. *Meurs.* Atqui ſi ex primo verſu vocem *canes* hic intelligas, ſententia eſt integra. Et ſolet noſter ita loqui. *Scheffer.*

Rumor legatos] Hic præceſſerit verſus unus aliquis talis:

Cum interea ſe geſſiſſe quam turpiſſime
Rumor legatos &c. ———

Meurs. Notant hic iterum lacunam. Nempe deeſt, num hoc faciunt, dum jubent adſcribi alios, interea rumor hæc prodidit. Sed jam ante monui, connexiones iſtiuſmodi omittere Noſtrum, ſtudio brevitatis. Ita mox. *Scheffer.*

Sed multo] Eleganter illud *ſed* ſic uſurpari docet *Schoppius*, quaſi diceret, *atque eo quidem multo.* Mallem tamen ego ponere, *hic* &c. *Scheffer.*

Mandant] F. *mandata dant: dein dimittuntur:* vel *deinde mittuntur.* Sic ſupra *Lib.* 1. *Fab.* 2. *Dant Mercurio mandata.* Eſt autem uſitatiſſimum de legatis ita loqui. *Homerus* ἐφετμὴν, vocat, μεμνῆσθαι ἐφετμέων. *Rittersh.* Reſtituo cum Viro Cl. *Cunrado Rittershuſio: Mandata dant, dein mittuntur. Meurs.* Veteres editiones habuerunt; *mandant dimittuntur ſtatim.* Ex quo *Urſinus* faciebat: *Mandant eadem, dein dimittuntur ſtatim.* Verum ſi ſic volumus, pro *dimittuntur*, *mittuntur* eſt ſcribendum. *Scheffer.*

Legati] Mallem ego *legatis*, ut reſpiciat præcedens *canibus*, & ſubjicere punctum. *Scheffer.*

Adeunt] Quid ſi legamus *abeunt*, hoc eſt, proficiſcuntur. Videtur enim melius, quia mox ſequitur de aditu. *Scheffer.*

Confuſus] Quid hic eſt *confuſus fragor?* Non capio ſenſum hujus vocis in hoc loco. Mallem ſcribere *confuſi*, & referre ad *canes*, ut ſit ſenſus: quia ſubito factus eſt fragor ex concuſſo fulmine, ideo ut ex re inopinata vehementer terrefactos eſſe. *Virgil.* 12. *Æneid.*

Obſtupuit varia confuſus imagine rerum.

Scheffer.

Fuerat fragor] Mallet Nob. *Heinſius ruerat.* *Horatio* auctore, qui alicubi: *Non tremendo Jupiter ipſe ruens tumultu.* Propius ad veterem ſcripturam

ram ſic Cl. *Gronovius: Lego, confuſos ſubitus quos fecerat fragor.* Ut *Ovid.*

Nec minus eſt confuſa Venus moriente Tibullo.

Petronius: Triſtem confuſumque, & alibi confuſus, & conſilii egens. Scheffer.

Sic eſt locutus] Reſtituo: *hic eſt locutus. Meurs.* Quod non diſplicet, vide *Lib.*1. *Fab.*14. *Scheffer.*

Sed hoc feretis pro judicio præmium] Lego: *Sed hoc ferent ii pro judicio præmium.* Alloquitur enim Jupiter non legatos, ſed collegium Deorum, qui omnes clamarant vindicandam injuriam: Nam ecce de legatis ſtatim loquitur in tertia perſona:

Non veto dimitti verum cruciari fame,
Ne ventrem continere non poſſint ſuum.

Itaque mox legendum:

Illi autem qui miſerunt vos tam futiles.

Meurs.

Hominis] Puto *hominum* oportere ſcribi, ſicut ſupra. *Scheffer.*

Ita nunc legatos expectantes] Duos hos poſtremos verſus mendoſos eſſe, manifeſtum eſt, atque ita corrigendos:

Ita nunc legatos expectantes poſteri,
Novum venire cum vident, culum olfaciunt.

Meurs.

FAB. XVIII.

NEcuit] Video *Salmaſium Exerc. Plin. p.*25. ubi verba hæc adducit, non *necuit*, ſed nocuit legiſſe, ſimul & locutionem hanc *nocere aliquem*, Latinam, boniſque auctoribus receptam teſtari. Verum iſtam lectionem ſuam mihi equidem haud probat. *Scheffer.*

FAB. XIX.

ULtimam] Mallet eruditiſſimus ac humaniſſimus *N. Heinſius* ſcribere, *ultimo*, ut ſit ſenſus tandem illuc veniſſe. *Scheffer.*

Vita mea] *Phraſibius* legendum putat *tua*, ut referatur ad Draconem. Ego non exiſtimo. *Scheffer.*

Clementer] Puto poſt vocabulum hoc punctum eſſe ſcribendum. *Scheffer.*

FAB. XX.

TIbi dico] Continent plane verba hæc uſum fabulæ; unde conſtat imprudenter feciſſe, qui à ſuperioribus divulſerant. *Scheffer.*

Qui dum] Subintellige *modo*, dummodo hoc facias. *Scheffer.*

Aggeras] Puto noſtrum *aggeres* ſcripſiſſe. *Terent. Phorm. Act.*3. Sc.2. *Dum proſim tibi.* & ſic ſemper. *Scheffer.*

Ne quid] Malim: *ne quod lucrum:* vel, *ne quid lucri. Rittersh.* Legi quoque potuit, ſi ulla interpolatione uſus eſt: *ne qui de tuo;* id eſt, ne quoquo

quo modo lucrum faciat. Sed defendendum eſt veterem loquendi rationem. *Si quid facinus*, & ſimilia apud familiarem noſtrum *Plautum*, ſic, *quid nomen, id nomen*, &c. Quæ attigi in *Suſpect.lect.* Quibus addas licet hoc ex *Trucul. Act.* 2. *Sc.* 4. *Sed quod ego facinus audivi adveniens tuum?* Ex utroque MS. Legendum, *quid ego facinus. Schop.*

Lucrum] Malim *ne quod lucrum*, vel *ne quid lucri. Rittersh.* In ſententiam *Rittershuſii* diſcedo, legentis *lucri*; etſi ſciam vulgatam lectionem poſſe ſtare ex *Plauto. Fab.*

PHÆDRUS.

QUid judicare cogitet] Vetus codex *cogitur*; antea legebatur *cogitet. Rigalt.* Plane legendum, cogitet, ut in veteri editione ſcriptum fuit; *Rigaltius* è MS. Cod. hanc corruptelam primus protulit; quaſi contra bonum ſenſum auctoritas librorum MSS. ſequenda ſit. Certa recepta lectione nil nequius fingi poteſt. *Fab.*

FAB. XXI.

MErcede accepta] Mallet *Heinſius*, *pacta*, ſcribere, quia patet ex ſequentibus, non accepiſſe mercedem, niſi verſibus jam confectis. *Scheffer.*

Cæo] *Rittershuſius*, emendat *ceo*, & ſic ſcribitur *Straboni, Plinio, Æliano* 1. Licet ſint, qui apud *Ptolomæum* altero modo legi adſerant. Sed is nunc non eſt ad manus. *Scheffer.*

Hi Zonas, illi res pretioſas colligunt] Hæc hiulca ſunt, neque cohærent. Exciderit minimum verſus unus. *Meurs.*

Porrigunt] Lege, aut certe ſcande *porgunt. Rittersh.* Idem ſuſpicari etiam *Heinſium*, & *Gronovium* literæ ipſorum me docuerunt. *Scheffer.*

FAB. XXII.

ATilla] Ita habet ultima *Rigaltii* Editio, Pariſiis Anno 1630. Excuſa. Priores verſum hunc habendum diviſum in duos, adjectis aſteriſcis, tanquam quid deeſſet unicuique. Id perperam factum etiam Cl. *Gronovius* obſervavit in ſuis ad me literis, & ſic jungendum utrumque cenſuit. In editione *Rittershuſii* ante illa verba: *at ille murem pepererit*, præmiſſum fuit; *quid ille pareret*, quod merito *Rigaltius* abjecit, rectiſſimeque *Heinſius* ex Gloſſa, qua quis illud antecedens *exſpectatio* interpretatus fuerat, natum arbitratur. *Scheffer.*

FAB. XXIII.

NIl agere quod non proſit] Omiſſus eſt hic verſus à *Rigaltio*, tanquam inutilis, præſertim cum in fine explicatio fabellæ ſequatur & ſit ille ipſe, qui ſupra allatus eſt *Lib.* 3. *Fab.* 17. *Scheffer.*

Templa

Templa perluſtro omnia] Mallem hæc diſtincte ſcribere; *Moror inter aras, templa, perluſtro omnia.* Nam illud *omnia*, cum ad ſola refertur templa, vim non habet tantam. *Scheffer.*

Eſt glorioſus ſane convictus Deum] Turbatiſſimus erat horum verſuum ordo, quem optime ex vetere libro reſtituit *Rigaltius. Meurs.*

Quo versu] Pro *quo*, ſcribo *quam*, id eſt, cum. Hoc ait, cum ſeu quando venis ad ea loca abigeris, nihil certius. *Scheffer.*

FAB. XXIV.

Victoris laudem] Ego mallem ſcribere *victori*, & ad *pyctæ* referre. *Scheffer.*

Certo conduxit pretio] Legendum omnino ſtatuo: *certo condixit pretio.* Simonides enim non conduxerat, ſed conductus erat. Ergo manifeſtum mendum, & certa correctio mea. *Meurs.*

Secretum petit] Scripſi *petIt*, pro *petiit*, ut ſupra *Fab.* 21. Vel legendum, vel certe ſcandendum *petIt* non *petiit*, ut editum eſt. *Rittersh.* Nam & reliqua efferuntur iſto tempore. *Scheffer.*

Poëta moris] Malim *poëta*, an *moris poëta*, id eſt, poëtici? *Rittersh.* Cohærent hic, *licentia poëta*, quæ intelligitur ea, quam habet ut poëta, qua talis eſt. Putat tamen *Heinſius* ſcribendum, *uſus poëtici eſt moris licentia. Scheffer.*

Moris eſt] Lege, *ut moris eſt*, conjungunt illud *eſt*, præcedenti *ut*, ego mallem adjungere ſequentibus, & referre ad *uſus. Scheffer.*

Illi, inquit, reddent, quorum ſunt laudes duæ.] Mendum fœdiſſimum, & à nemine tamen, quod mecum mireris, animadverſum; lege, & diſtingue: *Illi, inquit, reddent, quorum ſunt laudes, duo.* Illi duo, quorum laudes ſunt à te expoſitæ, ſolvent quod pretio deeſt. *Quintilianus* hac in ipſa hiſtoria; *quamobrem partem ab iis petere; quorum facta celebraſſet, jubebatur.* Notandum autem arbitror, quod ab eodem ſcriptore contra receptam de Tyndaridarum miraculo opinionem ſcriptum eſt. En tibi hominis verba: *quanquam*, inquit *totum de Tyndaridis fabuloſum videtur: neque omnino hujus rei meminit poëta, non taciturus de tanta ſua gloria.* Unde igitur & quorſum tam late divagata illa fama eſt? nam paſſim hæc legas. Sed heus tu, neſcis illud *Lucretii* nimis, ô nimis verſum?

—— *Ideo jactant miracula dictis*
Aut aliqua ratione alia ducuntur ut omne
Humanum genus eſt avidum nimis auricularum.

Fab. Scribo: *laudis duo:* ut ſit ſenſus: illi, quorum ſunt duæ reliquæ partes laudationis, reddant tibi, quod poſtulas, ego enim quod pactus ſum, pro mea parte ſolvi. *Faber* putat, *duo*, ut reſpiciat antecedens *illi*, ſed alterum rectius videtur. *Scheffer.*

Ut ne ira te dimiſſum ſentiam] Lego, *ut ne iratum te dimiſſum ſentiam. Pithaus* tamen in vetuſtiſſimo ſe legiſſe teſtatur: *irate te dimiſſam ſentiam. Rittersh.* Varie hæc emendant, *ira te*, *irate te*, *iratum te*; nil probo, ſed ſcripturam veteré retineo.

Contra

Contra autem illud *ſentiam*, non bene concoquo. Quid enim? *Sentiam dimiſſum?* Cur ipſe metuit de ſe, ne ſentiat? ſcribo ergo *ſentias*. Hoc dicit: ſolvent illi duo, quos pariter mecum laudaſti, reliquum. Ne tamen putes propterea, quod eorum laudes admiſcueris meis, eſſe me iratum tibi, ecce ſignum certum amicitiæ, voco te ad cœnam. *Sentias*, eſt, *exiſtimes, cenſeas. Scheffer.*

Querum es in numero mihi] Pro illud *es*, ut ſit ſenſus apertior, *Heinſius* refingit *eſto*. *Scheffer.*

Male dimiſſum] *Heinſius* vult, *dimiſſus*. *Scheffer.*

Læta] *Rigaltius* edidit *lata*, ſed ſic *Faber*, cum editionibus veteribus, quod probo. Nam eſt ita dictum, ut hilare convivium. *Scheffer.*

Defluentes] F. *diffluentes*. *Scheffer.*

Corpora] Quid eſt *corpora*? Num Græco more ponitur, *quo ad corpora?* Atqui ſudor non eſt, niſi in corporibus. Lego igitur *corpore*, ac ad ſequens, *ſupra* formam humanam refero. Habebant, inquit, majus, & ſpecioſius corpus, quam vulgo ſolent homines. *Scheffer.*

Perturbatus] Forte, *perturbatum*. Sed & ſervulus potuit eſſe perturbatus, commotuſque conſpectu tam auguſtæ formæ. *Scheffer.*

IDEM POETA.

D*Eſtringit*] F. *diſtringit*. Sic & alibi iſta perperam permutata reperiri. *Rittersh.* Et ſane *Cic. Epiſt. ad Q. Fratr. Sic habeto, nunquam me à cauſis & judiciis diſtrictiorem fuiſſe. Scheffer.*

Quod es pollicitus] Lege metri cauſa *policitus*. *Rittersh.*

Et hoc minus veniet ad me muneris] Miror equidem tot doctiſſimos viros non vidiſſe, aut certe non monuiſſe, verſum hunc ſuis menſuris carere. Emendari poſſit;

> *Et hoc minus, & minus ad me veniet muneris.*

Nota illa ſunt, *minus minuſque, minus & minus. Magis magiſque*. Græci, μᾶλλον μᾶλλον Alexis apud *Suidam*. Poſſet etiam non minus commode legi;

> *Et hoc minus tui ad me veniet muneris.*

Fab.

Mors vicina flagitabit debitum] Sequentium verſuum concinnior ordo videbatur iſte:

> *Et mors vicina flagitabat debitum*
> *Decerne quod religio, quod patitur fides,*
> *Et gratulari me fac judicio tuo.*
> * * * * * * *
> *Stultum admovere tibi preces exiſtima,*
> *Proclivis ultro cum ſit miſericordia.*
> *Sæpe impetravit veniam confeſſus reus,*
> *Quanto innocenti juſtius debet dari?*
> *Tua prius ſunt partes, aliorum dein,*
> *Simili gyro venient aliorum vices*
> *Excedit animus &c.*

Rigalt. Recta hæc omnia, & ordinata, neque debebat tranſponere *Rigaltius*. *Meurs.*

Admo-

Admovere] Scribit *Heinſius admoveri*, quod placet. *Scheffer*.

Exiſtima] Mallem ſcribere, *exiſtimo*, ut ſit formula confitentis importunitatem tot ſuarum precum. *Scheffer*.

Proclivis] Abſolute. Verum ſuſpicor ſcripſiſſe; *proclivis cum ſis miſericordia Sil. Lib.* 13.

——— *Sceleri proclivis egeſtas.*

Scheffer.

Sincera] Mallem ſcribere, *ſincere*, ac ad *conſcius* referre, ut *ſincere conſcius*, ſit vere conſcius. Nam integritatem aliam præter ſinceram non intelligo; ut ſi ei jungatur, videri queat ſupervacuum. *Scheffer*.

Palam mutire plebejo periculum eſt] Verſus hic ex *Ennii Telepho* ſumptus eſt: quod me docuit *Feſtus* in mutire, ubi tamen ſic legetur:

Palam mutire plebejo piaculum
eſt.

Non, ut hic, *periculum eſt*; utra penſior ſit lectio, οὐκ ἔχω ὑμῖν, quanquam *Schoppius* meus præferebat *periculum*, *Nathan. Chytræus*, *piaculum*, malebat. *Rittersh.* Haud dubie eſt ἡμαρτημένη γραφή, reſtituendumque *piaculum*, pro *periculum*. *Fab.* Sed quis ſcit, num *Feſtus* recte *Ennium* exſcripſerit, aut ii *Feſtum* qui nobis ediderunt. Sed & ſolent aliquando veteres, dum adducunt talia, mutare pauca in ſuos uſus. Itaque hic lectionem receptam retineo, *Scheffer*.

Memini] Verſus poſtulare videtur *meminero*. *Rittersh.*

POETA

AD PARTICULONEM.

Cum deſtinaſſem terminum operis habere] Luxatus verſus eſt, quem reſtituo:

Cum deſtinaſſem operis habere
terminum.

Porro debet heic ſtatui initium libri quinti, non finis quarti, clare patet ex iſtis ſequentibus:

Quartum libellum dum vacive
perlegos,
Hunc obtrectare ſi volet malignitas
Imitari dum non poſſit, obtrectet
licet.

Meurs.

Terminum operis habere] F. *Addere*. *Rittersh.* Quid ſi legamus, *terminum* operi ſtatuere. Sane *terminum ſtatuere*, uſurpavit *Livius* quoque, & *finem ſtatuere*, dixit *Terentius* *Hec. Act.* 2. *Sc.* 1. Ita conjeceram, cum hanc conjecturem firmat literæ *Gronovii*, quod impenſe gaudeo. *Rigaltius* ait, *operis habere terminum*, *Ego conjeceram*, *terminum operis ſtatuere*. *Cic. pro Quinct. certos mihi fines, terminoſque conſtituam.* Scheffer.

Conſilium tacito corde damnavi *] Deeſſe videtur *meum*. *Rittersh.* Conjeceram ſupplendum:

Conſilium tacito corde damnavi
meum.

Cum ecce ad *Rittershuſii* notas recurrens, video me idem cum illo cenſuiſſe. Sequentes vero tres verſus ſic ſuppleo, & corrigo:

Nam ſi quis talis etiam eſt titulis, diligens,
Quopacto damnabit quod quidquam omiſerim,

Ut

Ut illum ipſum cuipiam famæ
traderem.

Plane reſpexit Poëta ad iſta Epilogi ſuperioris libri:

Dein ſi quis eadem forte conari
velit,
Habere ut poſſit aliquid operis
reſidui.

Meurs.

Etiam eſt] Lege *erit*, alioqui verſus non ſtabit, niſi τὸ M. Suſtineat ſyllabam. *Fab.*

Tituli *] Supple *artifex*, *Fab.* Sed *Urſinus* ſcribit, *avidus eſt*, atque id etiam *Gronovio* in mentem venit, ut teſtantur ejus literæ. Ubi ſimul explicat, *ejuſdem laudis cupidum*, & ab *ſtatuarum titulis*, ait eſſe tranſlatum. *Scheffer.*

Ut illum ipſum cupiam] Lege, *ut illud ipſum cupiat*. &c. Res probatione non eget. *Fab.* Quid ſi *illum* referamus ad artificem, *ipſum*, ad *quidnam*, *cupiam*, ad *Phædrum*, hoc ſenſu: quo pacto divinabit quidnam omiſerim, ideo, quia cupiam artificem illum famæ tradere ipſum, quod omiſi? *Scheffer.*

Sua cuique cum ſit animi cogitatio] Hic excidiſſe verſum unum aut alterum præcedentem exiſtimo. *Meurs.*

Colorque proprior] F. *proprius*, præceſſit enim, *ſua cogitatio*, ſæpe autem, *ſuus*, & *proprius*, ἐκ παραλλήλου jungi ſolent. *Rittersh.* Legebatur etiam, *colorque prior*, ſed & metri ratio, & ſenſus ipſe, ſatis produnt errorem eſſe in verſu; de metro clara res eſt; de ſenſu non minus, quid enim hoc ſit Latine, *ſuus cuique color prior eſt?* Certe nihil, niſi ἀφασία. Itaque legendum eſt & ob ſenſum, & ob metri neceſſitatem, *colorque privus*, quod mox explicabo, ubi fontem erroris oſtendero. Fraterculi, qui patrum noſtrorum memoria, antequam typographorum ars prodiiſſet, libros quæſtus cauſa deſcribebant, dici non poteſt, quam imperiti, quam fœde barbari fuerint: mihi quoque ipſi vix atque ægre fides fieret, niſi aliquando MSS. Codices legiſſem, & nunc legerem. Qui igitur *Phædrum* deſcribebant, cum non intelligerent quid eſſet *color privus* (neque enim hoc in Meditationibus, Sermonibus, & Homiliis legerant) repoſuerunt, *prius*, pro, *privus*; alii autem qui ſibi doctiores viſi ſunt (quid ni enim?) illos correxerunt; & ſtructuræ ſaltem rationem habendam exiſtimantes, reſcripſerunt, *colorque prior.* Jam vero metri cognitio ad ejuſmodi cucurbitas quî tandem pervenire potuiſſet? Atque ita locus *Phædri* turpi mendo inquinatus remanſit, qui nunc certiſſima correctione à nobis purgatur; legendum enim:

Sua cuique cum ſit animi cogitatio,
Colorque privus. ———

Quid autem ſignificet, *cuique color privus eſt*, nemo ignorabit, qui *Horatium* ſaltem legerit. Privus, eſt ἴδιος, peculiaris, proprius, privatus. At vero *color*, metaphorice eſt agendi ratio, διάνοια &c. Italis *maniera*. Ita *Seneca Epiſt.* 52. Cum tria hominum genera conſtituit, ait alia eſſe primæ notæ, alia ſecundæ; cum denique de tertio agit, hoc addit, *hic tertius color eſt*; ſæpe apud illum memini me legere. *Fab.* Ac profecto poteſt fieri, ut *privus*, ſcripſerit; ſaltem ut non *prior*, verum *privus* legatur, metrum exigit, ſenſus: habet quiſque ſuam indolem, ſuum ingenium, ſuam ſcribendi

bendi rationem, nec bene ſupplet quæ alii omiſerunt. *Scheffer.*

Quas Æſopias &c.]Hæc in parentheſi ſcribenda puto. *Scheffer.*

Quartum libellum dum vacive perleges] Poſt hunc quoque verſum alter exciderit: nam hic ſenſus nullus eſt perfectus. Itaque hæc ſic edenda ſunt:

Ut illum ipſum cuipiam fama traderem.
* * * * * * *
Sua cuique cum ſit animi cogitatio,
Colorque propior. Ergo non levitas mihi,
Sed certa ratio cauſam ſcribendi dedit.
Quare, Particulo, quoniam caperis Fabulis,
Quas Æſopias, non Æſopi nomino,
Quaſi paucas oſtenderit, ego plures diſſero,
Uſus vetuſto genere, ſed rebus novis;
Quartum libellum dum vacive perleges
* * * * * * *
Hunc obtrectare ſi volet malignitas.

Et quæ ſequuntur. *Meurs.*

Quartum] *Urſinus* ſcribit quintum, & mox *nunc*, pro, *dum*; ſed invito noſtro, uti puto, cujus hæc eſt mens: ego ediſſero plures fabulas hoc quinto libro, dum tu legis quartum, & in eo evolvendo tempus aliquod inſumis. Igitur ſequitur, *hunc*, ſcilicet *quintum libellum*, velut in oppoſitione illius, de quo ante dixerat. *Scheffer.*

Vacive]Per vacationem,& otium. Retinui hanc lectionem approbante *Fabro*, etiamſi *varie* ſit editum à *Rigaltio*, quia illud varie hic nihil facit. Poſt *perleges*, punctum collocandum puto. *Scheffer.*

In literarum plauſum] Scribe;

Inliteratum plauſum ire deſidero.

Id eſt, indoctorum hominum plauſus nihili facio. *Rigalt.* Verſus obſcurus. Et, niſi me fallit, ineſt macula huic loco, quæ ſine judicio & ingenio magno elui neutiquam poteſt. Nec ſatis quid velit intelligo, nec ſenſus fallor tamen; abſque curioſitate mea foret, qui ductus literarum religioſe obſervare ſoleo, non vereor reſcribere:

Inliteratum plauſum cur (vel *non*) *deſidero.*

Quaſi diceret, tu modo & tui ſimiles viri docti meas fabulas laudetis: ab illiteratorum hominum cavea plaudi mihi nihil moror. Extricent qui poſſunt aliquid ingenioſius; mihi fraudi eſſe non debet, ſi quod ſaluti fore ſpero, id conſuadeo. *Schop.* Exercuit quoque hic locus ingenia virorum doctorum; ſed profecto ſanus eſt, & plani ſenſus. Si maligni, inquit *Phædrus*, obtrectare hunc librum volent, faciant, dum imitari non poſſint: Mihi ſatis laudis eſt, Particulo, quod tibi, ac tui ſimilibus placeam; neque aliud votum habeo, quam ire in plauſum literarum, id eſt, literatorum. *Meurs.* Videre jam antea multi legendum eſſe,

Inliteratum plauſum non deſidero.

Neque vero eſt cur *I. Meurſii* Viri Clariſſimi, & Doctiſſimi auctoritas opponatur; nam (ignoſcant mihi tanti viri manes) ſi, quæ ſcribit, vera ſint, tum vero graviſſimus erit error in metro: Neque poſſum non mirari

Ff tam

tam doctum hominem fuiſse hoc loco adeo negligentem, & incurioſum. *Fab.* Poſſe tamen legi *nec*, pro *non* *deſidero*, exiſtimo. *Heinſius* putabat, *ne deſiderem. Scheffer.*

LIBER QUINTUS.

POETA.

D*Etrito, Myronem argento*] Profecto nihil heic ſani, pro vetere verbo. Primum, ſi *detrito* legas, jam laborat verſus; deinde hæc locutio Latina non eſt:

Qui pretium operibus majus inveniunt, novo
Si marmori adſcripſerunt Praxitelen, ſuo
Detrito, Myronem argento. ———

Quis unquam dixit? *Adſcribere marmori Praxitelen ſuo detrito.* Et quonam? an nomine? at vero hoc expreſſe addendum erat, non ſubintelligendum, cum nuſquam ea vox præcederet, quo poſſet referri, tanquam ἀπὸ κοινοῦ. Dicam quod res eſt. In graviſſimo mendo cubat locus, quem hoc modo corrigo:

Si marmori adſcripſerunt Praxitelen, ſui
Demto, mirum! argumento.

Et ſic quidem recta omnia. *Meurs.* Edidi hunc verſum cum ſequenti, prout ſunt in vetuſtioribus editionibus. *Rigaltius* in poſtrema omiſit *detrito*, item, *fabulæ exaudiant adeo fugatæ*, atque ex duobus verſibus fecit unum, exemplo parum bono, nec codicibus antiquis ſic ſuadentibus, quia ipſe in editione priori, ad quam ſimiliter Remenſi codice eſt uſus, teſtatur, *non eſſe in toto Phædro depravatiorem locum.* Neque ignorarunt vulgo viri eruditi, aut medicinam excogitare omiſerunt. *Salmaſius* ita cenſuit, in *Exercit. Plin. Auro adſcripſit Praxitelem ſuo Trito Myronem argento, fabulæ exulant ideo fugatæ.* Tentavit & *Vrſinus* locum hunc, & ſcripſit: *Detrito Myronem argento, ne exaudiant, adeo vulgata.* De quibus omnibus ſententiis id quiſque judicet, quod volet. Si quis autem ex me quærat, quid ego cenſeam, deſperatum locum hunc ſic quoquo modo arbitror ſanari, ut minime recedamus à ſcriptura veteri, ſi legamus:

Si marmori adſcripſerunt Praxitelen ſuo
Trito Myronem argento. Et fabulæ audeant
Odio fugatæ. ———

Solent, inquit, artifices Novis operibus ſuis facere auctoritatem, inſcripto nomine antiqui alicujus magiſtri, ut Praxitelis, Myronis, vel alterius, cum prius triverunt ea, ut imaginem, & ſpeciem antiquitatis præ ſe ferant. Idem facere audeant etiam fabulæ, quæ nunc odio quodam habentur, ac rejiciuntur. Illud *odio* ſuadere videtur, quod ſequitur, *plus vetuſtis nam favet invidia:* Oſtendit enim de invidia, odiove quid anteceſſiſſe. Cum hæc ſic ſcripſiſſem, commodum ad me perferuntur litteræ Cl. *Gronovii*, in quibus ita de hoc loco: *Phædri primum quem tentas locum, habui ſemper*

per pro deſperato. Quid tamen olim veneris in mentem mihi accipe. Conjiciebam : Ut quidam artifices noſtro faciunt ſeculo, qui pretium operibus majus inviniunt novis, ſi marmori adſcripſerunt Praxitelen ſuo, trito Myronem argento: Fabulæ exeant item fricatæ, *id eſt* edantur, vel prodeant *ſimiliter fuco nominis Æſopi adornata.* Vix opinione mea dici quid, aut cogitari poteſt aptius. *Scheffer.*

FAB. I.

UT *mos eſt vulgi*] Luxatus locus eſt, & ab interpunctione quoque laborat, reſtituo:

> *Ut mos eſt vulgi, paſſim & certatim ruit,*
> *FELICITER, Subclamat. Ipſi principes*
> *Tacite gementes triſtem fortunæ vicem*
> *Ipſam oſculantur qua ſunt oppreſſi manum.*
> *Quin etiam.* ———

Meurs. Subſcribo *Rittershuſio*, & *Meurſio*, qui poſt *ſubclamant*, punctum ponunt. Nam ad principes proprie pertinet iſta manus oſculatio, non clamor. *Scheffer.*

Repetunt ultimi] Locus hic eſt inter corruptiſſimos, legendum enim *repeant ultimi*, *Terent. perrepeavi totum oppidum.* Hæc ad oram libri notaveram, cum miſſa ad me ex Urbe *Rittershuſii* editione, idem ei in mentem veniſſe deprehendi. *Fab.*

Adfluens] *Vitius ad Nemes. v.* 92. Citat *affluens*, contra quam in editis reperitur. Mihi potius videtur, *veſtitu affluens.* Niſi quis exiſtimet reſpexiſſe *Livium Andron.* Qui alicubi *Aſiatio ornatu affluens*, uſurpavit. De quo tamen, quia verba non ſunt integra, nil pronuncio. *Scheffer.*

Delicatio] Male *Rittershuſius* refert ad ſuperiora, ſermo namque eſt peculiariter de Menandro. *Scheffer.*

FAB. II.

TImidus accurrit comes] Lege, *tumidus*, id eſt, ferociens jam occiſo latrone. Simile mendum ſuſtuli ſupra *Lib.* 1. *Fab.* 15. *Meurs.* Bene *timidus*, non *tumidus*, ut vult *Rittershuſius. Scheffer.*

Scio quod] Non poſſum non adſcribere quod de hoc loco didici ex Cl. *Gronovii.* Is enim ita ſcribit: *Lego, ſcio quam virtuti; neque enim perſuadet Schoppius cum ſuo, Marangelo, ſcio quod, Latine dici: aut enim corrupta ſunt, aut aliter accipienda quæcunque in hanc rem congeſſerunt. Scheffer.*

FAB. III.

IRridens] Lego, *rideas. Scheffer.*

Injuria eam qui dederis contumeliam] Non niſi per nebulam hæc intelligo. An contumelia injuriæ dicta quaſi injurioſa contumelia, quia non omnis contumelia fit cum injuria,

nec vice verſa, ſi veteres ſequamur? an legendum, *injuria eam*, id eſt, per injuriam, hoc eſt, culpam, ſive damnum. Nam certe injuria, veteribus Latinis magis ipſum factum ſignificat, à quo interdum contumelia, hoc eſt (ut noſtri rure loquuntur) injuriandi animus abeſſe poteſt. Certe hanc eſſe puto ſententiam, utcunque tandem legas, quam ſententiam & commentitia noſtra lectio complectitur:

Injuriam cui dederis contumeliā.

Me propter punctiunculam necare voluiſti: quomodo ergo te ulciſceris, cui feceris contumeliam, & injuriam ſimul? nam alapà ſane contumelioſum eſt. Injurius, à, um, pro injurioſus, *Plautinum* eſt. Dare alicui contumeliam ſtudioſis noſtris minus familiare accidet: quare meo more, & de hujus Phraſios Latinitate illos certiores faciam. Quinctus itaque Metellus apud *Agell. Lib.* 12. *Cap.* 9. Eodem genere tradere alicui injuriam dixit. *Et quanto probi injuriam facilius accipiunt, quam alteri tradunt: tanto ille vobis quam gratiam mihi, pejorem honorem habuit.* Hinc *Cicero, privare aliquem injuria*, Satis nove dixit, pro eo, quod prohibere injuria; ſicut privare foro curia, urbe, *de Lege Agraria* Contra Rullum: *Simillime, ut mihi videtur, atque in illa lege, qua perigrini Roma ejiciuntur, Glaucippus excipitur: non enim hac exceptione unus adficitur beneficio, ſed unus privatur injuria.* Quid illis fiat quæris, qui invitis libris omnibus *prohibetur* ſuccidaneum ſubdiderunt? vilis eſt reſtis: velent gulam ſibi. *Schop.* Vetuſtiſſimus codex habet: *Injuria quia dederis*, nec male, niſi mavis:

Injuria qui addideris contumeliam.

Fruſtra ſibi nebulas Grammatiſtales offudit *Schoppius. Rigalt.*

Quam qui conſilio eſt nocens] Emendo: *Quia qui conſilio eſt nocens. Rigaltius*, cenſebat, *nam qui*, neque improba conjectura. *Meurs.*

Hoc argumentum] Tres iſti verſus excuſi ſunt ad vetuſti codicis fidem; legendum autem videtur:

Hoc argumentum veniam ei dare docet
Qui caſu peccat: quam qui conſilio eſt nocens,
Illum eſſe quavis dignum pœna judico.

Rigalt.

FAB. IV.

Sancto Herculi] *Colerus* vult legendum eſſe, *Sanco*, eum vide in *Plautinis. Ruttersh.*

Periculoſum ſemper reputavi lucrum] An quodlibet, *Phædre*, etiam honeſtum? Certe verſum aliquem tuum ſequentem librarius prætermiſerit, quo lucrum illud deſcripſeras; nam te quidem fabellæ tenor abſolvit: in illa enim rejicit hordeum Aſellus, quia Verres, cui datum fuerat, jugulatus erat. Tu retuliſti ad te, & dixiſti, inviſum tibi eſſe lucrum, non quodvis, ſed illud tantum, quod honeſtam famam jugularet: & video verſum ſequentem:

Sed dicis; qui rapuere divitias, haberi.

Illic notandum τὸ *rapuere*. Eſt igitur quod dixi, exciderit hic verſus. *Meurs.*

Hic

Hic aliquid deeſſe putat *Meurſius*, verum fruſtra, ut liquido apparet. *Scheffer*.

Numeremus, agedum, qui deprehenſi perierint] Exciderit & hic verſus talis aliquis:

> *Et ſine culpa plerique aut pœna poſſident.*

Clare indicant hi duo, treſve qui ſequuntur:

> *Numeremus, agedum, qui deprehenſi perierint,*
> *Majorem turbam punitorum reperies.*
> *Paucis temeritas eſt bono, multis malo.*

Ergo ſic edendus locus:

> *Periculoſum ſemper reputavi lucrum.*
> * * * * * * *
> *Sed dicis, qui rapuere divitias, habeant.*
> * * * * * * *
> *Numeremus, agedum, qui deprehenſi perierunt.*

Meurs.

FAB. V.

P*Arvo favore*] Malo cum *Rigaltio pravo*, quàm quomodo habent editiones primores, *parvo favore*. *Meurs.*

Multis onerant laudibus] V. C. diſerte *lancibus*. *Rigalt.*

Digrunnit] F. *degrunnit*. *Rittersh.* Scilicet in ſinum, ut ante fecerat, ſed quia libri ſervant alterum, nil muto, & vide ſupra *Lib.2. Fab.3.* *Scheffer.*

Pervellit aurem vero] Legit Vir. Clariſſ. *Gruterus, aure utraque quem celaverat.* *Nevel.*

POETA
AD PARTICULONEM.

P*Oſſim*] Forte *poſſem*. *Scheffer.*

Immodica] Malim, *immodicæ*, ſcilicet argutiæ. *Rittersh.*

FAB. VI.

E*St commune*] Optime monetur ab eruditiſſimo *Gronovio*, non *eſt commune*, ſicut in poſtremis edidit *Rigaltius*, ſed *in commune*, ſcribi oportere. *Scheffer.*

Huic querella convenit] F. legendum *hæc querella*, nempe quæ præceſſit: *Carbonem pro theſauro invenimus:* Ut error ex veteri ſcriptura manarit: *Haec*, vel *Haic*. *Rittersh.*

FAB. VII.

N*Ec opinans*] Forte *nec opinus*, qua voce ſupra eſt uſus. *Nevel.*

Et lepidum genus] *Colerus*: *En lepidum genus*, cui cur aſſentiar, cauſam nullam video. *Rittersh.*

Tantummodo ipſo ludorum] *Antonius Loiſelus* Doctiſſimus Juriſconſultus, hos verſus ita componere tentabat:

Et incipiebat Princeps adducier *
* * *ingredi à ſe* * *
Reducit pretio precibus ut tantummodo
Ipſo ludorum oſtenderet ſeſe die.

Rigalt. Editiones veteres habebãt ita:

Et incipiebat Princeps abduci reũ
Ingredi à ſe reducit pretio precibus ut
Tantummodo ipſo &c.

Ex quo *Urſinus* ſequens propius veſtigia Scripturæ:

Et incipiebat ingredi Princeps, eum
Reducit pretio, precibus ut tantummodo.

Scheffer.

Aulæo miſſo] Cum dimitteretur aulæum, poſt quod ſtabant actores, & jam ſcena una finita prodiret Chorus ex conſuetudine. Hoc vult noſter, neque quicquam abeſt, ut nonnemo ſuſpicatur. *Scheffer.*

More ducto canticum] Legendum mihi videbatur:

Tunc chorus ignotum more educto canticum.

Scilicet producto in ſcenam Principe moro, & inepto tibicine, ſcenici artifices acclamaverunt: *LÆTARE INCOLUMIS*, &c. *Rigalt.* Legit Clariſſimus *Gruterus*:

Tunc choreis ignotum amore ductus canticum.

Nevel. At *Faber* ita:

Chorus reducto tunc & notum Canticum
Impoſuit, cujus hæc fuit ſententia.

Ex reducto, ſcilicet tibicini, una cum cæteris, ex quibus chorus conſtabat, pro introducto, quia promiſerat ſe oſtenſurum ſeſe. Sed hoc obiter apud *Phædrum* tamen noſtrũ mallem ego:

Tunc chorus ignotum ac reducto canticum

Quia Veteres editiones:

Tunc chorus ignotum more ducto canticum.

Scheffer.

Totum proſternit; plaudit includens Eques] Verſus qui deinceps ſequuntur, hoc ordine legebam:

Totum proſternit: plaudit inludens Eques
Princeps ligato crure, nivea faſcia;
Niveisque tunicis, niveis etiam calceis
Superbiens honorem invidit divinæ domus,
Rogare populus hunc coronam exiſtimat:
Ut vero cuneis notuit res omnibus,
Ab univerſis capite eſt protruſus foras.

Rigalt. Amiciſſimus *Rigaltius* immutat heic verſuum ordinem. Non probo factum. *Meurs.*

Superbiens honorem vidit divinæ domus] Corrigo: *Superbiens honore divinæ domus.* Natum eſt τὸ *vidit* ex verbo *divinæ*. *Meurs.* Atque ita legit Clariſſimus *Gruterus*. *Nevel.* Sed veteres editiones habuerunt; *honorem vidit divina damus.* Quid, ſi fuit, *ut det*, pro *vidit*. *Scheffer.*

FAB.

FAB. IX.

P*Lecteret*] Lego *flecteret*. *Rittersh*. Quod probo. *Fab*.

FAB. X.

V*Eloces*] Malebat *N. Heinſius* & *velox feras*, quia fortitudo canis adverſus feras veloces non multum potuit prodeſſe domino, ſi fuit ſola ſine velocitate. *Scheffer*.

Quod fuimus &c.]

Quod fuimus laudas, damnas
quod jam non ſumus.

Conjectura uti opinor neceſſaria. *Fab*. Nihil ego muto; quanquam minus ſit contemnendum, quód putabat *Heinſius*:

Quod fuimus lauda, non damna
quod jam ſumus.

Scheffer.

VIRI CLARISSIMI

FRANCISCI GUYETI ANDEGAVENSIS NOTÆ

IOHANNIS SCHEFFERI ALLOCUTIO AD LECTOREM.

UT intelligas, Lector benevole, cui has Notas debeas, miſit eas vir Clariſſimi nominis doctrinæque, Dn. Emer. Bigotius *ad Nobiliſſimum Dn.* Nicolaum Heinſium *Pariſiis, cum de inſtituto noſtro cognoviſſet. Qui deinde pro humanitate ſua nobiſcum communicavit. Adſcripſerat eas Cl.* Guyettus *Codici ſuo, apud* Seb. Cramoiſy Pariſiis Anno 1630. *edito, unde fit, ut cum loca quadam dubia in editione illa non compareant, de iis prodere ſententiam ſuam omiſerit. B. V.*

AD LIBRUM PRIMUM.

II. *FAuce*] Alias, *face. Fauce improba*, id eſt, *fame. Tò face* hic locum habere non videtur.

III. *Inquinaſſent*] Id eſt, *dedecoraſſent. Corripere cœpit*] Id eſt, *corripuit. Martialis.*

Portentum eſt, quoties cœpit imago loqui.

Hoc eſt, quoties loquitur imago.

IV. *Habitu*] Τῇ ἐσθῆτι, *veſte. Immiſcuit*] Lege: *formoſo immiſcuit ſe pavonum gregi.*

V. *Nec quem*] Scribo: *nec quem petebat potuit adeo attingere.*

VI. *Convicio*] Id eſt: τῇ καταβοήσει, *convocium, convicium.*

X. *Necopinum*] Id eſt, *imprudentem*, οὐ προσδοκῶντα.

XII. *Auriculas*] Placet hic τὸ *auritulus*, κατ' ἀντίφρασιν dictum. *Clamore ſubito*] *Clamorem ſubitum. Adſiciuntur*] *Adſliguntur*, Codex *Danielis*. Placet. *Fuiſſem*] Scribe, *fugiſſem metu*: ex lib. *Dan.*

XIV. *Utilia*] Scribo: *utilia mihi quam fuerint*, ex lib. *Daniel. Gaudet*] *Gaudent*, *Dan.* cod. *Fere*] *Sera dant pœnas turpes.* cod. *Daniel. Tum demum*] Hi duo verſus videntur additi-titii. *Probatur*] Scr. *probatur ingenium quantum.*

XV. *Hic*

XV. *Hic quum*] Hoc eſt, *illic, ibi. Quorum ſtultitia*] *Quorum ſtultitia quæſtus imprudentia eſt. Mala videre*] Forte; *indere*, fuit *nidere*, ex quo *videre*. Idem *Avienus* in Præfat. ad Theodoſ. *Verum has pro exemplo fabulas & Socrates divinis operibus indidit, & poëmati ſuo Flaccus aptavit, quod in ſe ſub jocorum communium ſpecie vitæ argumenta contineant. Atilla*] Sub. *inquit. Fugere*] Adſueviſti, ſcil.

XVIII. *Commendaſſe*] *Commodaſſe*, Daniel. exemplar.

XIX. *Actus*] Id eſt, *exactus*.

XX. *Cubile capit*] Sub. canis altera.

XXVI. *Crocodilus*] Primam in *Crocodilus* corripuit *Iuvenalis*, itidem *Horatius*. *Martialis* produxit Lib. 5. Ep. 93.

XXVIII. *Lagonam*] A λάγυνος, λαγύνα, unde *lagona* υ in ο converſo. Fit & *lagena* à λαγύνα, non *laguna*, vitandæ homonymiæ cauſa, à *lacus*, *lacuna*, & *laguna*, quod Italiſmo remanſit.

XXIX. *Pullis eſcam*] Sc. ut pulli eſcam carperent. *Hoſti*] Scribendum videtur, *Hoſtis dolorem damno m. ſ.*

XXX. *Diſtringunt*] Id eſt, σίζουσι, κατανύζουσι, πειράζουσι. *Aſinus demiſſo*] Id eſt, porrecto.

XXXII. *Reliquis*] *Reliquis*, ſeu *relicuis* τετρασυλλάβως pronunciandum, ut apud *Plautum*, & *Terentium* ſemper.

AD LIBRUM SECUNDUM.

I. *Æſopi genus*] *Genus*, id eſt, ſcribendi *genus Æſopium*, id eſt, docendi methodus per fabulas. Autor infra init. Lib. 5. *quare Particulo quia caperis fabulis, quas Æſopias* &c. *Narrandi locus*] Scribendum videtur; *narrandus logus*. Æſopi logorum à *Platone* fit mentio. *Bonas in partes*] Nota phraſin, pro, *bonam in partem. Prædator*] Homo ſcil. ληστής. *Et quæ debetur*] Scribendum videtur: *eſt*, *quæ debetur. Tergore*] Scribo *corpore*.

III. *Ætatis mediæ*] Ordo conſtruct. Ætatis mediæ mulier non rudis tegebat annos cuidam, diſſimulans eos elegantia. Τὸ *ætatis mediæ* male refertur ad τὸ *cuidam*. *Pingi*] An *fingi*, id eſt, coli, ornari?

V. *Direpit ad cubile*] Scribo, *derepit*, id eſt, deorſum repit.

VI. *Et proſpicit*] An, *deſpicit*, id eſt, ſubjectum, ſubjacens ſpectat? an *præſpicit*, præ ſe ſpicit, id eſt, prope ſe ſpectat? ut *præ oculis*, *præ manibus habere*, *præſto eſſe*, &c. Τὸ *præſpicio* quærendum. *Erat deſtricta*] Ἔσταλτο. *Alveolo*] Τῇ σκάφῃ. *Come officium*] id eſt, *faiſſant le bon valet. Alapæ*] id eſt, libertas. *Mecum*] id eſt, apud me.

VII. *Propter volans*] Sub. *inquit*.

VIII. *Comes*] Ordeo onuſtus mulus. *Cædem*] Mulionum ſcil. *Ferro*] Spiculis. *Spoliatus*] Sub. *auro mulus*.

IX. *Voluiſti tibi*] Sub. *fieri*, ἐλλειπτικὴ φράσις. *Corruptos*] An, *ruptos*, ut *rupta mula*, *Martialis*? an, labore nimio confectos? placet poſterius. *Aranea*] id eſt, araneæ telas. *Araneum*, *aranei*, ἀράχνιον, τὸ.

 X. *Æter-*

X. *Æterna*] *Ænea baſi*, vel *extrema baſi*. *Alter*] id eſt, Æſopus. *Nec hac invidia*] Sequentia omnia delenda. *Plures*] Qui plures, cum unus ſit Æſopo ſecundus? Adde, quod Thracem ſe profitetur Phædrus Præf. Lib.3. *Habebit*] Sed ſeque. fab. Thracem eſſe ſe, nec patriam deſerere velle profitetur. *Animus ſentit*] Ex inferioribus ſumptum, id eſt, Lib.3. Præf. *Liber animus ſentiat vim carminis*. Sed illic appoſite, hic ſecus. *Doctus illis occurrit labor*] Ex eadem fabula expreſſum: *Docto labori præponens lucrum*.

AD LIBRUM TERTIUM.

I. ARtium] Id eſt, Muſarum. *Sin autem minus*] id eſt, non. *Servitus*] ſub. *Æſopi*, id eſt, Æſopus ſervus. *Porro illius*] id eſt, Æſopi. Ad ſuperiora illa refertur: *librum exarabo tertium Æſopi ſtylo*. *Semita*] Scribendum forte: *ego porro illius ſemitam feci viam*. Hunc locum *Martialis* imitatus videtur Lib. 7. Ep. 60.

Et modo quæ fuerat ſemita, facta via eſt.

Prior lectio ſic exponenda erit, ego de ſemita illius feci viam. Sed emendatio noſtra placet magis. *Sejano*] *Sejanus*. Hæc ob συγχρονισμὸν Sejani & Phædri à quopiam Grammatico conficta, & huc intruſa videntur. *Forſan*] Scribendum, *fors*. Verſu exigente, id eſt, forſan. *Mihi ſolemnis*] Tranſpone, *ſolemnis mihi*. *Induxi te*] O Eutyche. Hi duo verſus ſuſpecti.

II. *Qualem te dicam*] Scribo, *quam te dicam? quam bonam*. Τὸ *qualem* gloſſema eſt τοῦ *quam*. Τὸ *quam* omiſſum fuit à librario, quod fruſtra repetitum videretur. *Hoc quo pertineat*] id eſt, qui me noverit, dicat me mirum juvenem fuiſſe, qui talis ſum ſenex.

III. *Solet à deſpectis*] In Tyberium Rhodis exulem. *Alii onerant*] Προκελευσματικὸς. *Laſerant*] *Laſerunt* ſcribendum videtur, correpta penultima, ut *tulerunt* apud *Virgilium*, *abierunt* inf. Lib. 5. F. 8.

V. *Reliquas*] Τετρασύλλαβον, ut ſupra. *Præſtatur*] id eſt, *efficitur*, *redditur*.

VII. *Dolone*] Id eſt, acuta proboſcide.

VIII. *Eſt conditio*] Sc. *parata*. *Pulmentarium*] Hoc eſt, pulmentum, προσφάγιον. *Si quo eſt*] An ſcribendum: *age ſi quo eris abire a. e. l.*

X. *Cathedra*] In el eſtrado. *Stratum*, locus tapetibus ſtratus, in quo mulieres nobiles deſidere ſolent in Hiſpania *Martial*. Lib.11. Ep.63. *Juvenalis* Sat. 9. De cathedra ſtrata.

—— *Et ſtrata poſitus longaque cathedra*
Munera fœmineis tractas ſecreta Kalendis.

Martial. *Cum cathedralitios portet tibi rheda cinædos*. Vide vet. Schol. in hæc verba. p. 222. *Suppoſitum*] An *ſuſpenſum*? ἐπέχω. *Suppoſitum*, τῷ ὑποθέμεναι, *impoſitum*. His ſpeculum ſuppoſitum fuit, eo ſcilicet, ut ſe in eo intuerentur. Non enim forte inſpexerant, ut ſuppoſuit interpolator.

Pueri-

Puerilíter] Hic verſus inſititius videtur, & facile abeſſe poteſt, imo & autoris ſenſui repugnat, cum dicit, *forte inſpexerant*. Eo enim ſpeculum in cathedra matris ſuppoſitum fuit, ut in eo ſe pueri intuerentur. *Quid enim*] id eſt, cur non, quare non. *Acro* ad 1. Sat. *Horat*. *Rem*] *Rem fœminarum* id eſt, quæ ad feminas pertinent.

X. *Ponis*] Id eſt, fundas, κτίζεις.

XI. *Iudicet*] An ſcribendum, *judices*. Placet. *Elevem*] An ſcribendum, *eleves*, id eſt, extenues, minuas, ob vetuſtatem, an *elevent*? *Memoria*] Nota ætatem Phædri, id eſt, tempus, quo vixit. *Servans diligentium*] Quia prætextati ſine pædagogis. Vid. *Plut*. de audit. *Familia*] Servorum. *Tonſum*] Mos prætextatorum. *Repraſentavit*] id eſt, ſubito ſibi ipſe pœnam facinoris irrogavit. Il ſe paya comptant du crime, qu'il avoit commis. *Supplicia repreſentare* habet *Curtius*, id eſt punire. Metaphora ducta eſt à pecunia, quæ repræſentatur, qui ſe paye comptant. *Quod bona poſſideat*] Id eſt, quod ſit dives. *Stant*] ἀντιστῆναι. *Adjuvaret*] Ut adjuvaret ſe, judices jurejurando præſtito. *Fidem*] id eſt, religionem jurisjurandi, periclitantem ob facti ambiguitatem. Inf. F. 14. *Sed ne religio peccet imprudens mea*. *Error*] Ambiguitas criminis. *Limaſſet*] id eſt, limis oculis inſpexiſſet. A limus, limo, collimo id eſt, viſum dirigo in ſcopum. Onomaſt. *Collimare*, στοχάζεσθαι. A linea, collineo ducta ſunt, ejuſdem ſignificationis. Idem Onomaſt. *Collimio*, κατασοχῶ. Item, *limus*, παράβλωψ. Vulgo παράβολος pro παράβλωψ. *Limare* eſt diligentius intueri, inſpicere, ab eis dictum, qui limis ictum ſagittæ deſtinant.

XIII. *Gallinacius*] Pro, *gallinaceus*, poſterioris latinitatis conſuetudine, Italiſmus. *Cupidus vidiſſet*] An, *cupidus te inveniſſet hic*. Phædrus ſcripſiſſe videtur, *ô ſi quis pretii cupidus te vidiſſet hic*. Ex quo trajectione factum eſt primum, *vidiſſet te hic*, & poſtea *tes*, ex quo demum *tui*. *Hoc illis*] Hoc ad autorem Phædrum ſpectare videtur. id eſt, Narro patrono meo, qui meritum meum non intelligit, id eſt, non novit.

XIV. *Alvees*] *Alvos* ſcribendum videtur, ut *gl. vett*. Habent, & *Virgil*. *exeſæ arboris alvo*. V. G. *Vetus alvus, idem eſt, quod alveus*. Gl. Græcolat. σκάφος *alvus*. Gl. ph. *alvus, alveus*, γαστὴρ κύτος. Sic enim ſcribendum vid. *Illa*] Veſpa. *Suſtulit*] id eſt, *tulit*. *Pactam fuci*] Et hæc ad autoris tempora, ſeu auctorem potius ſpectare videntur *Partam fidem*, id eſt, judicium, arbitrium amicorum communium ſuper controverſia plagii. *Fuci*] id eſt, plagiatii, ignavi homines, qui verſus meos ſibi vendicarunt. *Hos ego verſiculos feci, tulit alter honores*.

XV. *Retenſum*] Laxatum. *Victor ſophus*] id eſt, ſapiens philoſophus. *Aliquando dari*] An ſcribendum, *ſic luſus animo debet aliquando dari*? quid? ſi, *ludus*. *Horat*. *animo dare ludum*. ἐπέχω.

XVI. *Quum crearet*] Εἰρωνικῶς. *Poteſtas*] id eſt, actio voluntaria.

XVII. *Oppetit*] id eſt, incurrit, ἐπέρχεται. *Oppetere peſtem, mortem* &c. *Ramo*] An, *cavoque muro*. Τὸ *cavo ramo* non placet. Ex *muro* factum *ramo*, ex quo *ramo*. *Sonare cithara*] An ſcribendum, *ſonare citharam*

ram quos putes Apollinis? quid? ſi, *ſonare cithara quos putes Apollinem. Egreſſa cavo*] Scribo: *noctua egreſſa è cavo.* Poſſet & ſic legi: *cupide advolavit egreſſa cavo noctua.* Sed placet prius.

XVIII. *Honore fructum*] An ſcribendum: *honorem fructu ne videamur pendere.* Pendere. id eſt, expendere, deſtinare. *At mehercule*] Scribo: *At me narrabit hercule quod quis voluerit.* Τμῆσις. *Sapiens dicere*] An ſcribendum *dīcere*, ſecunda perſona præſentis, id eſt, merito ſapiens haberis.

XIX. *Plumis*] id eſt, pinnis. Gl. græcol. πτερὸν, *prima, pluma, ala* aliæ, *pluma*, πτίλον. *Recidat*] Forte ſcribendum, *reccidat*, ut *reddunt, rettulit, rettudit* inf. & ſimilia. Vide Indic. *Gyſan.*

XX. *Animum rettulit*] id eſt, animo reputavit, conſideravit. *Adluſerit*] id eſt, joco ſtrinxerit.

XXI. *Quaſtus*] à la queſte.

AD LIBRUM QUARTUM.

I. *Condidit cura*] id eſt, ſtudium. *Muſtela quum*] De Tiberio in Capris. *Retorridus*] id eſt, recoctus, vafer. *Muſcipula*] à muſcipulum, muſcipula, ut ſupra, araneum, aranea. *Sic valeas*] id eſt, non valeas, quia farina non es.

II. *Alta vinea*] id eſt, arbuſto.

III. *Potius*] Sub. *eſſe.* Ordo: *Hac fabula admonet, potius eſſe lædi impune, q.*

IV. *Fidem advocavit*] An, æquum & bonum, æquitatem, τὸ εἰκὸς. id eſt, ex æquo & bono unicuique illarum mater diſtribuit, quod moribus conveniens erat. *Quæ luxu trahit*] id eſt, potrici.

V. *Quorum in tabernis*] Inſitivus verſus videtur.

VI. *Diſtringis*] id eſt, carpis, vellicas, laceras. glo ph. *diſtringis*, περιξύεις. Gl. græcol. περιξύω, *rado, derado. Stringo, deſtringo. Suſtine*] id eſt, fer, ne abjice. *Involvens*] An, *evolvens? Falſoque*] id eſt, contra rationem temporum. *Iuſtoque vindicavit*] Suſpectus verſus. *Cato*] id eſt, cenſor. *Majorem*] Sub. eâ, quam exhibes. *Cælum vituperant*] Nota proverbium,

VII. *Argumento*] Εἰκόνι, ſimilitudine, figura. *Quæ res eſſet cibi*] id eſt, χρῆμα. id eſt, ſi quis cibus eſſet. *Captas*] id eſt, tentas, conaris.

VIII. *Simulac*] Τὸ *ac* additamentum eſt. *Simul venit*, recte eſt. Ut *Cicero, Livius*, Auctor infra F. 14. *Qui ſimul offendit ad fortunam, frangitur.* Item inferius: *ſimul rogavit, eſſet an dulcis liquor.*

X. *Spiritu*] id eſt, vita, *De flamma*] Vide *Servium* in illud Æn. 12. *qui fulmina ſanguine ſancit. Argumentum*] ὑπόθεσις. *Qui repperit*] id eſt, fabulæ auctor. An, Æſopus?

XIII. *Aſſictione*] An, *affrictione?*

XIV. *Idem Prometheus*] Ergo de Prometheo fabula ſuperiore mentio facta fuerat.

XV. *Femina*] Livia Auguſta.

XVI. *Finxit conſolandi*] Scribendum videtur: *finxit hoc ſolandi gratia.*

gratia. Pericalo] Scribe, *periclo, ſophus* ſub. inquit. *Senſim*] id eſt, χολῆ, ἠρέμα. Gloſſ. Philox. Senſim χολῆ, ἠρέμα.

XVII. *Melioris vitæ*] Verſus ſuſpectus. *Fimoque*] id eſt, ſtercore. *Citati*] A quo citati? Qui citari potuerunt, cum ſponte venerint? *Turpe æſtimantes*] Et hic verſus ſuſpectus eſt mihi, & addititius videtur. *Non eſt*] οὐκ ἔξεστι. *Nec eſt difficile*] Verſus ſuſpect. *Non volo*] Sc. *nunc. Cruciari*] Sub. *jubeo. Ne ventrem*] Scribe, *nam. Sed hoc*] Sc. *Sic hoc feretis per judicium præmium.* An, *præjudicio*, vos canum legati. *præmium*, id eſt, τιμὴν, τιμωρίαν, mulctam. *Expectant*] Qui, expectant? cum redituros dixerit Jupiter ſupra: *non eſt legatos regis non dimittere.*

XVIII. *Nocuit*] Al *necuit.*

XIX. *Eruit*] *Ruit* ſcribendum videtur. id eſt, fodit, ὀρύσσει. *Virgil. cumuloſque ruit male pinguis arena.* A *ruo*, rutrum, rutellum, &c. *Pulcre*] id eſt, ἐν καλῶς. *Vitæ meæ*] id eſt, vulpi. *Lucrum*] Forte *lucri*, an, *quod lucrum.*

XX. *Sive hoc*] id eſt, hic liber.

XXI. *Egregium melos*] Egregia μέλη, ſcribendum videtur, *egregia mele*, ut *Theſſala Tempe, grandia cete* &c. placet τὸ *egregia mele. Laudem*] id eſt, τὴν ἀρετήν. *Perierant*] Scribo, *perierunt*, penultima correpta.

XXII. *Extricas*] id eſt, abſolvis, perficis, expedis. κυρίως.

XXIII. *Reges commemoras*] Hi verſus hoc ordine ſunt legendi.

> *Reges commemoras, & matronarum oſcula*
> *Superba jactas, tegere quod debet pudor:*
> *Aras frequentas, nempe abigeris, quo venis:*
> *Nihil laboras, ideo quum opus eſt nil habes:*
> *Ego granum in hiemem quum ſtudioſe congero,*
> *Te circa murum video paſci ſtercore.*

XXIV. *Certo condixit*] *Martial. Vovit, ſi ſibi reſtitutus eſſe?* &c. Vide locum in Epigr. *Tarpejus Diodorus ad Coron. Secretum*] Μυστῆον. *Impetum*] Poëticum ſcil. *Uſus*] Sub. eſt. *Atque*] *Apte* hic ſcrib. *Adprobavit*] Pyctaſcil. *illi*] Caſtor & Pollux. *Late*] *Læta*, an *late? Duo juvenes*] *Iuvenes duo*, trajectio.

XXV. *Tibi*] ô Eutyche. Eutychum hic intelligit, de quo initio Lib. 3. dixit, *Phædri libellos legere ſi deſideras, vaces oportes Eutyche à negotiis. Deſtringit*] id eſt, deſtinet, occupat. *Vocis*] id eſt, promiſſi. *Veniet*] Scribo, *deveniet. Celerius*] *Citius*, ſcribendum videtur, ita verſu exigente. Τὸ *citius* in *celerius* mutatum, propter præcedens *cito. Exiſtimor*] An ſcribendum *exiſtimo*? videtur.

AD LIBRUM QUINTUM.

I. *ETiam eſt tituli*] Scribendum videtur, *erit*, verſus cauſa. *Illum ipſum*] Scribendum videtur, *ut illud ipſum cupiat, fama tradere. Colorque prior*] Scr. *proprius*: à pictoribus tranſlatum videtur. Chacun à ſon colorier particulier. *Quaſi pauca*] Verſus ſuſpe-

ſuſpectus. *Vetuſto genere*] id eſt, vetuſta dicendi methodo, per fabulas. Supra. *Exemplis continetur Æſopi genus, nec aliud quidpiam per fabulas quæritur, quam corrigatur error ut mortalium. Parta laus eſt, quod tu*] Poſt *laus eſt*, punctum ſcribendum. *Dum tu varie*] *Vacive* legebat *Pithæus*, id eſt, vacue, cum otio. Sic autem verſus videtur corrigendus: *quartum libellum tu vacive perlege.*

II. *Inveniunt, novo*] *Inveniunt ſuis. Praxitalem ſuo*] *Novo Myronem argento*] Scr. *Myronem que æri. Repetunt ultimi*] *Repunt* ſcribendum videtur, id eſt, lente eunt, otioſe incedunt.

IV. *Contumeliam*] id eſt, alapam puncturæ. *Reſpondit*] Calvus, ſubi. *Caſu*] Sub. ei, id eſt, ei qui caſu peccat. *Illum*] id eſt, conſilio nocentem.

V. *Sancto*] An Tò *ſancto* hic eſt *Sanco?* Sancus Semo, ſeu Sanctus Semo Hercules Sabinis dictus eſt. Sanctus, ἅγιος, Deorum epitedon eſt.

VI. *Scurra digrunnit*] Sorte, *degrunnit.*

VIII. *Mos eſt*] Scribendum videtur, *ut ſpectatorum moris eſt lepidum genus. Cicero: Negavit moris eſſe Græcorum* &c. Noſter ſupra: *uſim poëta, ut moris eſt, licentia. Lepidum genus*] id eſt, tibicen. *Adducit*] Alias *reducit.* An ſcribendum, *deducit.* Deduci pretio & precibus, ut apud *Cicer. Deduci ſpe ad aliquam cogitationem. Tranſlaticio*] id eſt, communi, uſitato. *Reducto*] In ſcenam. *Notum*] Principus cani ſolitum, id eſt, Imperatoribus Auguſtis. *Impoſuit*] Tanquam onus impar humeris ejus impoſuit. *Homo meus*] id eſt, Princeps tibicen. *Homo meus*] id eſt, homo, de quo loquor, de quo ſermo eſt. Gallice, mon homme. Mon homme ſe jetta le ventre contre terre. *Honore*] id eſt, candidis veſtibus, candido ornatu. *Divinæ*] id eſt, Auguſtæ.

IX. *Pendens*] Sub. illæſus, ob levitatem & celeritatem. Proverbium Græcorum eſt: ἐπὶ ξυροῦ βαίνειν. *Diogenianus* Cent. 4. Prov. 41. *Occaſionem*] *Cato* Grammaticus. *Fronte capillata eſt, ſed poſt Occaſio calva.*

X. *Plecteret*] *Flecteret*, ſcribendum videtur.

XI. *Senex*] *Senex latrans*, id eſt, ſenex canis. Prologus Caſinæ Plaut. *Cum latranti nomine*, id eſt, canis, canino. *Quod non ſumus*] Scr. *quod nunc ſumus. Vides*] tu inquam, qui ſeni cani me ſimilem eſſe ſcis, infirmum, inopem, omnium egenum.

FINIS.

INDEX

INDEX
OMNIUM
VOCABULORUM,
EPITHETORUM,
AC
PHRASIUM SINGULARIUM,
QUÆ IN
PHÆDRI FABULIS
REPERIUNTUR.

INDEX VOCABULORUM.

PRIOR NUMERUS PAGINAM, ALTER CUJUSQUE PAGINÆ VERSUM DENOTAT.

A.

A Catena. 167.vj.
A cœna. 126.iv.
A crocodilis. 76.iv.
A deſpectis. 149.i.
A divo Auguſto. 186.i.
A feminis. 100.i.
A fictione. 276.ij.
A furibus. 168.iv.
A Jove. 12.vj. 284.i.
A libero. 281.i.
A liberto. 181.iij.
A me. 307.v.
A negotiis. 133.ij.
A noxiorum inſolentiis. 339.vj.
A priſtina conſuetudine. 275.iij.
A quo. 18.iv.
A quodam. 223.i.
A radicibus. 187.viij.
A ſe. 387.iij.
A ſuis. 291.vj.
A ſummo Jove. 300.i.
A Superis. 56.ix. 327.iij.
A te. 6.iv.
Ab. 130.vj.
Ab alia. 90.iv.
Ab alio. 20.iv.
Ab aquila. 35.iij.
Ab ara. 85.iv.
Ab aſtris. 119.ij.
Ab homine. 70.i.
Ab hoſtibus. 249.iv.
Ab humeris. 113.ij.
Ab illis. 90.vj.
Ab improbis. 31.i.
Ab injuria. 93.iij.
Ab ipſo ſermone. 314.vij.
Ab ove. 56.ij.
Ab univerſis. 391.v.
Abdidiſſent. 118.ij.
Abditos theſauros. 298.iv.
Abduci. 387.ij.
Abeſto. 146.i.
Abit domum. 219.v.
Abeunt. 150.i.
Abierunt. 302.i.
Abiturus. 302.i.
Abire. 31.iij. 54.v. 171.ij.
Abjiciet. 246.ij.
Abjecit negligenter. 228.iv.
Abigeris quo venis. 322.iv.
Abriperet hominum contumeliæ. 289.iij.
Abripuit. 383.ij.
Abſentis admirator. 314.vj.
Abſiſtite timere. 151.ij.
Abſolvar. 177.iij.
Abundat. 376.ij.
Abundet. 335.vj.
Ac. 215.iv.
Accede. 77.iij.
Accedit. 126.vj.
Accedit ad lectum. 185.vj.

Acceſſit. 117. ij. 380. ij.
Accendit lucernam. 265. j.
Accenderet lucernam. 218. iv.
Accenſa magis eſt. 210. iij.
Accendi ſacrum. 267. v.
Accidat. 292. ij.
Accipere. 162. v.
Accipias in bonas partes. 95. iv.
Accepimus. 79. v.
Accipies. 163. ij.
Accipiens. 173. v.
Accipite. 199. ij.
Acceperint. 237. v.
Accepit. 329. vj.
Accepta mercede. 310. iv.
Acceſſum daret. 99. iv.
Acer. 169. viij.
Acerbam uvam. 230. iv.
Acerbum convicium. 209. iij.
Accidere. 137. j.
Accipiter. 36. i.
Accommodat ſe humanitati. 209. j.
Accurrit. 357. ij.
Accuſator. 141. j.
Accuſatores. 185. j.
Acquiſivit ſibi famam. 48. iv.
Acriter. 319. ij.
Acuatque. 94. iv.
Ad. 253. iij. 153. iv.
Ad animum retulit. 219. vj.
Ad aures pervenit. 130. iij.
Ad cœnam. 281. j.
Ad cœnam invitaſſe. 78. iij.
Ad Centumviros. 185. ij.
Ad certamina. 370. j.
Ad cœnam promitte. 330. iij.
Ad cogitandum. 203. iv.
Ad conſulendos hariolos. 153. ij.
Ad cubile. 107. ij.
Ad deriſum. 383. iij.
Ad eum venit. 67. j.
Ad fabellam. 347. v.
Ad faciem. 286. v.
Ad fallaciam. 92. v.
Ad fontem. 43. iij.
Ad forum. 198. j.
Ad hoſtem. 232. v.
Ad januam. 332. iv.
Ad illos. 51. v.
Ad imam. 105. iij.
Ad Junonem. 215. j.
Ad Jovem. 13. vij. 14. iv. 289. j.
Ad lanium. 159. j.
Ad lectum. 183. vj.
Ad legendum. 146. iij.
Ad lumen. 265. ij.
Ad me. 336. iv.
Ad meos hauſtus. 6. iv.
Ad naturam. 280 ij.
Ad necem cucurreris. 125. ij.
Ad nidum. 106. j.
Ad noſtrum caput. 91. v.
Ad patrem. 173. vj.
Ad perniciem. 64. ij. 162. j. 274. iij.
Ad pœnitendum. 368. iij.
Ad præſepe. 126. vj.
Ad præſepia. 396. ij.
Ad proprium genus. 18. iij.
Ad querelam. 217. ij.
Ad regem. 138. ij.
Ad rivum. 5. j.

Ad

Ad ſanitatem. 386. iii.
Ad ſe. 142. ii. 331. iv.
Ad ſe recepit. 314. viii.
Ad ſidera. 25. iv.
Ad ſpeluncam. 298. iii.
Ad ſplendorem. 194. v.
Ad ſtadium. 134. vi.
Ad villam. 182. vii.
Adclinat. 375. i.
Addidit. 51. i.
Adeo. 20. vii. 347. iii.
Adfectare. 217. i.
Adferri. 20. iv.
Adfert. 125. vii.
Adfertur. 170. ii.
Allata. 184. i.
Adficietur malo. 23. iv.
Adficiuntur horrendo impetu. 41. ii.
Adfinitatem. 276. iii.
Adfluens veſtitu. 355. ii.
Adhuc 147. ii. 376. i.
Adjiciam fabellam. 226. v.
Adjecit. 182. iii. 381. i.
Adeunt. 292. v.
Adeptus regnum. 93. v.
Adjutoribus. 371. iv.
Aditum. 292. v.
Aditu. 396. i.
Adjuvant. 337. iii.
Adjuvaret. 186. ii.
Adjuvat. 31. ii.
Adjuviſſes. 358. iii.
Adluſerit occupato. 219. viii.
Admirabilem. 215. iii.
Admirator abſentis. 314. vi.
Admirans. 214. i.
Admiratus fuerat. 355. i.
Admonet. 214. ix.
Admonuit. 40. iv.
Admonebit. 233. vi.
Admovere preces. 337. vi.
Admovit preces. 62. ii.
Admota prece. 210. ii.
Admoto ubere. 206. iv.
Adnatant. 13. iv.
Adpetit. 20. i.
Adpetit dente improbo. 259. i.
Adpetebat uvam. 230. ii.
Adpeterem. 366. ii.
Adplicuit. 282. ii. 282. iii.
Adproba. 377 iii.
Adprobaret. 244. ii.
Adprobavit opus. 329. v.
Adripuit aurem. 399. ii.
Adriſerit. 307. iv.
Adſcribere ſibi. 231. ii.
Adſcripſerunt. 347. i.
Adſcriptus pœnæ dies. 266. iv.
Adſequi. 228. ii.
Adſequar famam. 177. ii.
Adſpicit. 169. v.
Adſpexit. 184. i.
299. i.
Adſignari. 359. iii.
Adſignate. 245. v.
Adſilit. 115. iii.
Adſiluit. 228. v.
Adſuevi. 260. v.
Adſuevit. 54. v.
Adſuetam vicem. 135. v.
Adſunt. 314. i.

Adtentarit. 358. ij.
Adtrahit. 290. iv.
Adtributum eſt. 300. ij.
Advenit. 387. v.
Advenerit dies. 54. vij.
Adverſo tempore 125. xij.
Adverſus. 398. i.
Advocavit fidem. 239. iij.
Advocata concione. 51. i.
Advolant. 121. iv.
Advolavit. 211. vij.
Adultam ætatem. 183. iij.
Adulteram. 154. i.
Adulterum. 182. iv.
Ædes. 177. i.
Æetæ ſuperbi domus. 255. i.
Ægæa freta. 256. i.
Ægre recepti. 248. iv.
Æmulatio. 129. iv.
Æquaßent. 284. iij.
Æqualiter. 237. iij.
Æquitatis. 275. ij.
Æque. 380. ij.
Æquo animo pati. 79. vj.
Æquis. 9. i.
Æſopias. 343. ij.
Æſopus. 12. iv. 17. iij. 25. ij. 104. i. 143. ii. 157. i. 202. vij. 218. i. 244. iij. 252. v. 286. ij.
Æſopus auctor. 1. i.
Æſopi. 307. iv. 343. ij.
Æſopi fabula. 38. iij.
Æſope. 219. iv.
Æſopi genus. 94. i.
Æſopi nomen. 346. i.
Æſopi ſtylo. 138. iij.
Æſopo. 128. i. 162. ij.
Æſopum. 201. ij.
Æſtate. 325. i.
Æſtimo. 160. i.
Æſtimantes. 291. vj.
Æſtuantem. 113. v.
Ætatem adultam. 183. iij.
Ætatis mediæ. 100. iij.
Æterna in baſi. 128. ij.
Æternam famam. 143. iij.
Ævum. 299. vj.
Ævum ſollicitum. 93. i.
Ævi languentis. 337. i.
Affectus. 139. iv.
Affirmat. 154. i.
Affirmant. 387. vj.
Affirmavit. 56. v.
Afflictis. 14. v.
Agellos. 242. i.
Agere. 214. ix. 319. i.
Agere gratias. 125. xj.
Age. 171. ij.
Agedum. 367. ij.
Age porro. 206. viij.
Agitque cuniculos. 298. ij.
Agens. 110. iij.
Agendo. 110. iij.
Agi ad perniciem. 274. iij.
Agi ad pœnitendum. 368. iij.
Aggeras. 304. v.
Aggravant. 154. v.
Aggreßus eſt. 210. v.
Agmine. 355. iv.
Agnoſcit. 115. i.
Agnoſcere. 71. v.
Agnus. 5. i. 5. iij. 6. vij.

Agno

Agno balanti. 205. i.
Agnos. 153. ij.
Agreſtes. 149. iij.
Agros. 245. vj. 246. ij.
Ais. 255. vj.
Ait. 6. vj. 90. iij. 99. i. 106. i. 192. i. 230. iij.
Ajunt. 312. iij. 381. iij.
Alacer. 115. iv.
Alapam. 361. ij.
Alapæ. 115. vij.
Albus. 206. vij.
Alueris. 267. viij.
Ales. 45. viij.
Alienum. 20. i.
Alienum moribus. 245. viij.
Alienis. 17. i. 263. iij.
Aliquando. 203. iij. 399. i.
Aliquis. 143. i.
Aliquæ. 134. v. 337. i.
Aliquid. 95. ij. 291. vj. 333. v.
Aliquid ſimile. 292. ij.
Aliquot. 386. ij.
Aliquot domus. 218. iij.
Aliquot ſæculis. 229. ij.
Alius. 141. i. ij. 267. vij.
Alium. 13. vij.
Alio. 20. iv.
Alii. 149. iij. iv. 264. ij.
Aliorum partes. 338. iij.
Aliorum vices. 338. iv.
Alios. 87. ij. 358. vj.
Aliis. 35. i. 110. iv. 342. ij.
Alia. 90. iv. 297. ij.
Aliamque. 20. iv.
Aliæ plagæ. 223. iv.
Aliud quicquam. 94. ij.
Allicit. 104. iv.
Alligant. 169. viij.
Alter. 120. iij. 121. viii. 129. ij. 229. i. 279. i. 380. ij.
Alterius. 188. v. 261. ij.
Alteri. 233. vij.
Alteram. 61. iij. 236. iij.
Alticinctis atrienſibus. 113. i.
Altis ab aſtris. 119. ij.
Alta cervi cornua. 126. ix.
Alta quercu. 197. i.
Alta in vinea. 230. i.
Altiore margine. 261. iv.
Altius. 298. ij.
Alveos. 199. ij.
Alveolo. 113. iv.
Alvi. 250. ij.
Ament, amentur. 100. ij.
Amanti. 182. iv.
Ambæ. 102. i.
Ambitio. 189. v.
Ambos. 174. ij.
Amicus. 177. i. 272. i.
Amici nomen. 176. i.
Amice. 164. vij. 262. iij.
Amicis. 135. iij. 177. v.
Amittit. 20. i.
Amittit fidem. 38. ij.
Amiſi. 121. ix.
Amiſit. 66. i.
Amiſſi corporis. 190. iij.
Amplexus. 174. i.
Amphoram epotam. 147. i.
Ammonet. 78. ij.
Ammonere. 188. iv.
Anacharſis Scytha. 143. ij.

An. 74. v. 206. vii. 262. i.
An poſſet. 72. iv.
Angulo inferiore. 226. iii.
Anguſtam. 177. iv.
Anguſto aditu. 396. i.
Anhelans. 110. ii.
Animadvertit. 125. ix.
Animal improbum. 362. iii.
Anima ſuavis. 148. ii.
Animus. 339. iii. 383. i. 399. v.
Animus eſt. 171. ii. 211. iii.
Animus liber. 133. iii.
Animus ſentit. 130. iii.
Animi cogitatio. 342. vii.
Animi conſcientiam. 142. iii.
Animum. 41. vii. 219. vi.
Animum relaxes. 135. iv.
Animo. 203. iii.
Animo æquo pati. 79. vi.
Animoſque. 100. v.
Annos. 100. iv.
Annis defectus. 66. iii.
Annis & ſenecta debilis. 228. i.
Annis ingravantibus. 398. iii.
Ante. 6. vi. 371. ii.
Ante pectus. 263. iii.
Ante pœnam. 293. vi.
Ante quam. 396. iv.
Antidotum. 48. iii.
Antiqua urbs. 314. iii.
Antidoto. 49. iv.
Antiqui. 395. iii.
Antiquis cadis. 243. i.
Anus. 102. v. 147. i.
Anum. 292. iii.
Aper. 67. i. 88. vi. 108. vii.
Aprum inſidioſum. 106. iv.
Apro. 88. i.
Apertum eſt. 199. vii.
Aperto pignore. 375. iv.
Apes. 197. i.
Apibus. 199. v. 199. viii.
Apothecam. 243. i.
Apollo. 144. ii.
Apollinis. 211. ii.
Apparatu. 330. ix. 371. iv.
Aptare. 280. v.
Appareat. 199. iv.
Apparebunt tempore. 340. i.
Aqua. 49. iii.
Aquæ. 262. iii.
Aquam. 6. i. 64. v.
Aquila. 35. iii. 84. iii. 85. vii. 105. i. 107. v. 108. vi. 118. i. 119. iv.
Aquilæ vires. 216. vii.
Ara. 85. iv.
Ara Jovis. 265. i.
Aras. 320. iii. 322. iv.
Aranea. 126. vii.
Arborem. 85. v.
Arbore celſa. 45. iv.
Arbores. 2. ii. 212. ii.
Arbitrio fatorum. 216. vi.
Arca dives. 270. ii.
Arcum retenſum. 202. iii.
Arcum tenſum. 203. i.
Ardelionum natio. 110. i.
Ardebat ſiti. 211. v.
Ardentem facem. 85. iv.
Arguis. 192. iii.
Arguebat vulpem furti crimine. 38. iv.
Argento. 347. ii.

Ar-

Argenteam lavationem. 240. ii.
Argumentum. 267. vi. 285. iv. 363. i.
Argumento. 121. x. 259. ii.
Argus. 253. iv.
Argutiæ. 376. iii.
Arida ſede. 26. iv.
Arti prudentia. 50. i.
Artium chorum. 136. v.
Arte fictas. 130. iv.
Artifices. 346. iv. 370. i.
Artus fratris. 255. iv.
Artos cavos. 248. iii.
Arcem. 9. v.
Aſellus. 88. i.
Aſellum. 52. iv.
Aſello. 365. iii.
Aſello comite. 40. iii.
Aſiæ. 310. v.
Aſinus. 67. iv. 88. iv.
Aſino. 52. vi.
Aſinum. 41. iii. 222. ii.
Aſpero dente. 14. i.
Aſperam vitam. 169. ii.
Aſpernatus. 366. i.
Aßem. 162. iii.
Aſtris. 119. ii.
At. 46. i. 53. i. 54. iv. 68. i. 125. iv. 150. iii. 203. ii. 214. iv. 236. iii. 246. iii. 317. iii. 375. iii.
Athenæ. 9. i.
Athenas. 238. i. 350. ii.
Atq;. 12. viii. 54. v. 71. iv. 159. ii. 214. vi. 321. iii. 329. iii. 275. iv.
Atque ita. 7. ii. 233. iii.
Atrienſibus. 113. i.
Attende. 97. i.
Attendere. 111. ii.
Atteſtatur. 38. iii.
Atticus. 201. i.
Attici. 12. i. 128. i. 244. vi.
Attingere. 20. vii.
Avare. 302. iii.
Avaris. 81. i.
Auctor. 199. iv. 208. ii. 280. i.
Auctor Æſopus. 1. i.
Auctoris nomine. 94. vii.
Auctores ſuos. 144. i.
Auctoritatis gratia. 346. iii.
Auctoritatem. 329. iv.
Audaciam impudentem. 163. iv.
Audacter tolle. 99. iii.
Audacem viam. 253. iii.
Audet. 355. vi.
Audebat dicere. 139. iii.
Audis. 304. ii.
Audierat. 103. iii.
Avertit oculos. 271. iv.
Avertendum victima periculum. 153. v.
Aufer. 165. v.
Abſtulit. 23. v. 29. iv.
Abſtuleris. 33. vi.
Augurium corvo. 216. viii.
Auguſto. 186. i.
Aviditas decepta. 20. v.
Aviditas dives. 99. vi.
Avida. 148. i.
Avidis dentibus. 46. ii. 250. i.
Aulæo miſſo. 387. viii.
Avocat. 54. i.
Aura frivola. 383. i.

Auras. 118.iv.
Auris. 188.i.
Aurem. 94.vj. 399.ij.
Aurem pervellit. 374.viij.
Aures. 130.iij.
Auriculas. 40.vj.
Aurum. 82.i.
Aurum non conveniens vitæ meæ. 299.iij.
Aut. 167.v. 189.ij. 199.vij. 237.iv.
Autem. 2.i 130.6. 138.v. 154.i. 312.iij. 237.i.
Auxilium. 210.iv. 233.i. 296.i.
Auxilium petiit. 232.iv.
Auxilio. 337.ij.
Auxilia requirit. 92.ij.

B.

B*Ajulantem ſarcinas.* 222.ij.
Balanti. 205.i.
Barbam. 284.i.
Barbatus. 262.v.
Barbarum. 253.vi.
Baſi. 128.ij.
Baſia. 389.i.
Bathyllo. 384.ii.
Beneficium. 337.iv. 266.ix.
Beneficium vanum. 71.iij.
Benevolentiam. 207.iij.
Benignitas ſubita. 73.iij.
Beſtias. 40.viij.
Bibere. 49.v. 64.v. 77.i. 76.iij. 362.iv.
Bibamus unà. 211.v.
Bibiſſet. 43.iij.
Bibenti. 6.ij.
Bilinguis. 108.x.
Binas. 53.i.
Bipenni. 253.ij.
Bis. 31.ij.
Bis mori. 68.iij.
Blanditiæ. 61.i.
Bona. 185.iv.
Bonam. 148.ij.
Bonas in partes. 95.iv.
Boni. 115.ij. 235.i.
Bonis. 17.i. 174.v.
Bonis præſentibus. 347.iv.
Bono. 367.iv.
Bonum. 14.vj.
Bonus. 268.iv.
Bonitas. 208.i. 337.iij.
Bonitas aquæ. 262.iij.
Bos. 125.i.
Bovem. 75.iij. 74.ij.
Bove. 74.v.
Boves. 126.v. 90.vj. 242.ij.
Bobus. 125.xj.
Bovili. 124.iv.
Breve tempus. 62.ij.
Brevem. 395.i.
Brevi. 235.ij.
Brevi docebo. 139.ij.
Brevitas. 95.v.
Brevitatis. 336.i.
Brevitatem. 377.iij.
Brevitate nimia. 189.v.
Breviter. 167.i. 179.ij.
Brevius. 219.ij.
Bruma. 325.i.
Bubulcus. 125.vij.

Ca-

C.

Cacant. 293.iv.
Cadis. 243.i.
Cæca mente. 302.ij.
Cæco timore. 124. iij.
Cædem. 121.v.
Cæde feſſus. 41.iij.
Cæde patris. 255.v.
Cæo inſula. 312.iij.
Caſar. 115.I.
Caſar Tiberius. 111.iij.
Calamitas. 18.ix.
Calamitatem. 140.iij.
Calamo ludimus. 225.ij.
Calceandos pedes. 51.iv.
Calceis niveis. 391.iij.
Callidi hoſtis. 229.iv.
Calumniæ. 187.i.
Calumniamque. 139.v.
Calumniator. 56.ij.
Calumniari. 2.i.
Calvus. 102.iv. 380,i. 393.ij.
Calvi. 361.i.
Calcibus. 67.v.
Camaræ. 332.iij.
Campum. 44.ij.
Candore noto. 146.iv.
Canens. 310.iv.
Canis. 20.ij. 56.ij. 77.i. 81.iij. 82.iij. 167.vj. 168.i. 171.iij. 205.i. 398.ij.
Canis parturiens. 61.iij.
Canis vehementis. 103.i.
Cani. 72.iij. 167.ij.
Canem. 399.iv.
Canes. 64.iij. 289.i. 293.iij.
Canes eluſit. 44.iij.
Canes currentes. 76.iij.
Canum. 44.v.
Canibus. 104.ij. 292.iij.
Capacis alvi. 250.ij.
Canticum. 388.I. 389.iv.
Cantus. 211.i.
Cantus luſciniæ. 215.ij.
Cantu ſaxa movit. 144.iij.
Canos. 102.v.
Capella. 22.iij. 284.i.
Capellas. 205.i.
Capere ſomnum. 209.v.
Capis fructum. 299.iv.
Capiat aurem. 94.vj.
Capiant fructum. 238.iv.
Caperis fabulis. 343.i.
Capi. 52.vj.
Capi cibo. 72.iv.
Capi meritis. 208.iij.
Captus aura. 383.i.
Capti ab hoſtibus. 249.iv.
Captas lædere. 260.iv.
Captant riſum. 87.i.
Captans opprimere. 361.ij.
Capillos legere. 102.ij.
Caput. 13.ij. 33.v. 91.v. 153.iv. 159.iv. 183.vj. 373.i.
Caput nudatum. 361.i.
Capite. 321.i.
Capite eſt protruſus. 391.v.
Capite humano. 153.ij.
Capita. 51.iij.
Capitibus. 249.i.
Carbonem. 381.iij.

Caret effectu. 64. i.
Careas ſomno. 299. vi.
Carebunt. 295. ii.
Carioſis dentibus. 399. ii.
Carminis. 133. iii.
Carnis meæ. 77. v.
Carnem. 20. ii.
Carperent eſcam. 84. iv.
Carpere meliores. 130. viii.
Carpens oſcula. 174. i.
Caſeum. 45. iii.
Caſeum emiſit ore. 46. ii.
Caſſandræ. 179. iv.
Caſus. 121. vii.
Caſu. 314. x.
Caſu gravi. 66. ii. 384. iv.
Caſu peccat. 363. ii.
Caſtæ mulieris. 182. ii.
Caſta oſcula. 321. ii.
Catena. 169. vi.
Cathedra. 173. i.
Cato. 257. i.
Catulos. 62. iii. 84. iii.
Catulis felis. 108. ix.
Caudam gemmeam. 216. iv.
Cavere. 35. i.
Cavernam. 105. ii.
Cauſa. 134. iii. 152. ii.
Cauſa mali. 187. iii.
Cauſa mea. 70. iv.
Cauſam. 26. ii. 202. vi. 271. iv. 297. ii.
Cauſam cum peroraſſent. 39. ii.
Cauſam dixit. 214. ii.
Cauſam jurgii intulit. 5. iv.
Cauſam ſcribendi. 342. ix.
Cauſam tuentes. 185. v.
Cauſis. 7. iv.
Cautis hominibus. 76. i.
Cavo. 108. ii. 211. vii.
Cavo ramo. 209. v.
Cavos. 248. iii.
Cedo. 358. i.
Cedo invidiæ. 177. iii.
Cedam loco. 62. vi.
Celat pudor. 280. iii.
Celaverat. 374. viii.
Celans. 100. iv.
Celebres nuptias. 25. i.
Celeri. 290. i.
Celerius. 336. vii.
Celeritate pennæ. 92. iv.
Celeriter. 46. ii.
Celſa populus. 212. iv.
Celſa arbore. 45. iv.
Celſa cervice. 121. i.
Celſis cornibus. 262. vi.
Cenſores. 264. ii.
Centena Seſterti. 237. vi.
Centum oculos. 126. ii.
Centum viros. 185. ii.
Cepi prædam. 233. ii.
Ceperat animos. 100. v.
Cepero. 336. vii.
Cepiſſent. 22. v.
Ceris. 199. ii.
Cerebrum. 29. ii.
Cernens inſidias. 229. iv.
Certamina. 370. i.
Certarent. 90. v.
Certatim. 13. iv. 350. iii.
Certa ratio. 342. ix.

Certæ

Certæ donationis. 115.iv.
Certo conduxit pretio. 327.vi.
Certumque. 187.ii.
Certis menſibus. 206.ii.
Certe. 68.iii. 88.v. 138.vi. 377.iii.
Cervice celſa. 121.i.
Cervus. 43.iii. 54.iii. 124.i.
Cervi alta cornua. 126.ix.
Cervum. 22.v.
Ceſſarunt pedes. 35.v.
Ceteri. 314.ix.
Ceteros. 332.iii.
Cetera. 245.iv.
Charitatem. 174.ii.
Chartas. 344.ii.
Chartis. 377.i.
Chorus. 388.i.
Chorum artium. 135.v.
Cibeiæ. 212.iv.
Cybeles. 222.i.
Cibus. 196.i.
Cibi. 82.i. 260.ii.
Cibum. 20.vi. 366.ii.
Cibo. 72.iv. 79.i. 119.iii. 167.v. 169.iv. 275.iv. 304.i.
Cicada. 209.iii.
Ciconia eſuriens. 78.vi.
Ciconiam. 78.iii.
Ciens gemitus. 317.i.
Ciens flebiles gemitus. 58.iii.
Cinædus. 355.v.
Cinis. 177.iii.
Circa murum. 322.iii.
Circumcidis impenſam. 304.vii.
Circumdedit arborem flammis. 85.v.
Circumire. 310.iii.
Circum eunti. 219.i.
Circum quæſtus ducere. 222.
Circum trepidarent. 248.iii.
Cirris dependentibus. 113.iii.
Citatus teſtis. 56.iv.
Citati non reſpondent. 290.iii.
Cithara. 211.ii.
Citharæ ſonum muſicum. 304.ii.
Cives. 14.vii.
Civitatem. 9.ii. 371.i.
Cito. 203.i. 336.vi.
Citius. 164.ii.
Clamque. 182.vii.
Clamare. 210.ii.
Clamitantem. 36.ii.
Clamore. 12.vi. 40.vii.
Clamore hoſtium. 52.v.
Clamorem ſuſtulere. 25.iv.
Clamores. 374.iv.
Clarum tintinnabulum. 121.ii.
Claſſe. 256.i.
Clazomenæ. 314.ii.
Clauderetur. 261.iv.
Clauſo. 262.vii.
Clementer. 299.iv.
Clitellas. 53.ii. 53.iv.
Cœlum fatigas. 304.vi.
Cœlum vituperant. 257.vi.
Cœlo receptus. 271.i.
Cœna. 126.iv.
Cœnam. 78.iii. 218.ii. 330.iii.
Cœnam parare. 218.ii.

Cœpit.

Cœpit. 14. ij. 18. iij. 31. v. 125. xj. 287. i. 276. i. 310. iij. 319. iij.
Cœpit clamare. 210. ij.
Cœpit conſpargere. 113. iv.
Cœpit deſiderari. 386. v.
Cœpit flagitare. 62. v.
Cœpit fugere. 44. ij.
Cœpit lacerari. 44. v.
Cœpit languere. 398. iij.
Cœpit redire. 219. iij.
Cœpit veſci. 93. v.
Cœpere. 102. ij. 293. ij.
Cœpere bibere. 64. v.
Cœperant. 284. ij.
Cœpiſſent. 12. iij.
Cœpiſſet bibere. 77. i.
Cœpiſſet facere. 48. ij.
Cœptum ordinem. 308. iv.
Cœtum. 136. ix.
Cogitas. 136. ij.
Cogitavi plura. 140. ij.
Cogitet. 307. i.
Cogitandum. 203. iv.
Cogitatio animi. 342. vij.
Coacta fame. 230. i.
Coëgit. 233. iij.
Cogit. 375. ij.
Cogitque. 26. iv.
Cogor ferre. 68. iij.
Cogunt. 325. ij.
Cognatos. 330. iij.
Cognovi. 160. iij.
Cognovit. 211. vj.
Cognoveris. 189. iij.
Cognitum. 314. vij.
Colligunt. 312. vj.
Colligi ſenſus. 239. ij.
Collocarunt. 128. ij.
Collum. 164. iij. 69. vj.
Collum lagenæ. 79. iv.
Colli longitudinem. 33. ij.
Collo. 216. iij. 121. ij.
Color. 198. iv.
Colorque. 342. viij.
Colubram. 296. ii.
Columbæ. 92. iij.
Comes. 121. iij. 357. ij.
Comite aſello. 40. iij.
Come officium. 113. v.
Comeſſe. 64. iv. 45. iv.
Commemoras. 322. i.
Commendaſſe. 56. iij.
Commendatur re. 94. vij.
Commendari. 377. iv.
Commendatio verboſa. 95. vj.
Commercium luminis. 267. iij.
Comminuta. 119. iij.
Commiſerit. 51. iv.
Commiſeris ſpiritum. 125. iij.
Commiſſum. 291. vj.
Communem ſenſum. 29. iv.
Commune. 380. iij.
Commune omnium. 142. ij.
Commutando. 52. i.
Comœdiis. 353. iij.
Comoſa fronte. 393. ij.
Compererant. 374. vij.
Compulſi ſiti. 5. ij.
Compeſceret. 12. vij.
Compilavit. 265. ij.
Complevit timore. 108. i.

Com-

Comprehenſus. 163. v. 228. v.
Compungam. 164. iij.
Conari. 335. iv.
Concacarunt. 291. ij.
Concidiſset, 253. ij.
Concidit. 384. iv.
Concinnet mali. 108. x.
Concione advocata. 51. i.
Concipit. 206. i.
Conceptus trivio. 85. v.
Conceptum. 59. iv.
Concitat civitatem. 371. i.
Concitant periculum. 87. iij.
Concito gradu. 150. v.
Concupiſti. 82. iv.
Concurrit populus. 202. v.
Concurſant. 183. iv.
Concurſans, 110. ij.
Condidit. 226. iij.
Condidit ſeſe. 108. ij.
Condidit ſe bovili. 124. iv.
Conde ferrum. 358. v.
Condere famam. 143. iij.
Condita. 118. iij.
Conditio. 168. i.
Conditio placet. 199. v.
Conditione. 237. ij.
Condito patri. 244. iv.
Conducit certo pretio. 327. vj.
Conferre. 320. i.
Conferent pecuniam. 247. ij.
Conferant. 237. vj.
Conferant pecuniam. 238. v.
Confido. 59. iij.
Confectus macie. 167. ij.
Confectus morbo. 49. i.
Confeſsus. 49. vj.
Confeſsus reus. 338. i.
Confodit cornibus. 67. iij.
Confuſus fragor. 293. iij.
Congero. 322. ij.
Congerunt fuſtes. 149. iij.
Conjugem. 154. i. 181. i.
Conrodere. 260. v.
Conſcientiam. 142. iij.
conſcientiam laudis. 130. ij.
Conſcius. 339. v.
Conſectata eſt. 211. viij.
Conſequi laudem. 275. ij.
Conſiderate. 172. i.
Conſiliator maleficus. 117. ij.
Conſilium. 92. v. 342. iij.
Conſilium dare. 35. i.
Conſilium ſtultum. 64. i.
Conſilio. 363. ij.
Conſilio monet. 1. iv.
conſilia prava. 76. i.
conſedit. 293. i.
conſociet uſum. 268. iv.
Conſolandi gratia. 216. i. 296. ij.
Conſpargere. 113. iv.
Conſparſum. 289. iv.
Conſpexit. 56. viij. 74. ij.
Conſpicatus. 126. ix.
conſpectum. 387. vij.
Conſpectu. 54. vj. 355. v.
Conſpicuum ſignum. 249. ij.
Conſpiratis. 9. i.
Conſtabit. 340. iv.
conſtitit. 244. iij. 371. iij.
Conſtantior. 358. iv.
Conſuetudine. 275. iij.

Con-

Conſulit Jurisperitos. 238. ii.
Conſulendos hariolos. 153. iii.
Conſumet. 336. v.
Conſumptus fame. 82. ii.
Conſumpta eſt. 239. i.
Conſumpto tempore. 62. iv.
Conſumpti inedia. 108. viii.
Conſurrectum eſt plauſus. 389. i.
Contempſit. 85. iii.
Contempſeris. 43. i.
Contemptum. 121. viii.
Contempti generis. 362. iii.
Contemnens. 17. vi.
Contemni verba. 210. iv.
Contendebant. 319. ii.
Contendet quovis pignore. 307. v.
Contenderet. 56. iii.
Contenderent. 373. iii.
Contentus. 18. vi 275. iv.
Contentæ. 216. ix.
Conterritus. 44. i.
Contexit frutice. 40. iv.
Continet frenis. 165. iv.
Contineat. 267. vi.
Continere ventrem. 294. iii.
Continetur. 94. i.
Continetur ſpiritus. 339. iv.
Contingit. 321. iv.
Contingerent. 64. vi.
Continuo. 25. ii. 292. v.
Contra. 6. ii. 14. v. 149. iv. 260. iii. 399. iv.
Contra potentes. 117. i.
Contra ſe. 296. iii.
Contractam. 325. ii.
Contrarios. 267. ix.
Contubernium fortuitum. 105. iv.
Contumax. 260. iii.
Contumelia. 13. vi. 87. ii. 295. ii.
Contumeliam. 18. viii. 173. v. 361. v.
Contumeliis. 289. iii.
Convenit. 381. iv.
Conveniens. 299. iii.
Conveniens avaris. 81. i.
Convocata familia. 127. i.
Convicium acerbum. 209. iii.
Convicio. 26. i.
Convictus Deum. 321. v.
Convivam. 79. iii.
Convivium hilare. 330. viii.
Copia. 335. vi.
Copioſus liquor. 262. ii.
Copioſa domus. 325. iii.
Copioſa varietas. 376. ii.
Coram pluribus. 104. i.
Corde durato. 131. i.
Corde eraſerim. 136. vii.
Corde ſemiſomno. 282. i.
Corde tacito. 342. iii.
Corium. 64. iii.
Cornea domo. 118. ii.
Cornix. 118. iv.
Cornici læva omina. 216. viii.
Cornua. 126. ix. 249. i.
Cornua ramoſa. 43. v.
Cornibus. 44. iv. 67. iii. 262. vi. 396. i.
Coronam. 390. iii.
Corpus. 59. i. 118. ii. 198. iv.
Corpus hoſtile. 67. iv.
Corporis. 22. v. 167. v.

Cor-

Corporis amiſſi. 190. iij.
Corpori. 135. iv.
Corpore. 45. vij. 75. v.
Corpore nudo. 393. ij.
Corpora. 331. ij.
Corporibus ſuis. 280. v.
Corrigatur. 94. iij.
Corripere. 14. ij.
Correptum. 7. ij.
Corrumpit lucro. 272. ij.
Corrumpas. 174. iv.
Corrumperet. 330. vj.
Corruptos boves. 126. v.
Corticem duram. 119. ij.
Corvus. 45. iij.
Corvi deceptus ſtupor. 46. iv.
Corvo augurium. 216. viij.
Corve. 45. vj.
Cothurnis. 252. v.
Cotidie. 106. iij. 174. iij. 336. iij.
Creatis regem. 93. ij.
Crearit. 26. v.
Crearer. 206. viij.
Credo. 39. v. 137. j.
Credat. 188. j.
Credens, gulæ colli longitudinem. 33. ij.
Credentes. 93. iv.
Credendum virtuti. 359. ij.
Creditum. 179. iv.
Creditum eſt. 179. iij.
Credulitas ſtulta. 108. ij.
Credere. 51. iij. 179. j.
Crepuſculo. 170. j.
Criminis. 131. ij. 186. iij.
Crimine. 182. vj.
Crimine furti. 38. iv.
Crimina. 187. vj.
Criminatur. 173. vij.
Crocodillus. 77. ij.
Crocodillis. 76. iv.
Cruciari fame. 294. ij.
Crudelis. 12. ij.
Crudelitas. 184. v.
Cruore. 103. ij.
Crure ligato. 391. iji
Crurumque. 43. vj.
Cruce. 163. v.
Cubiculum. 183. j.
Cubiculo. 184. ij.
Cubile. 62. v. 298. j.
Cubile ſetoſæ ſuis. 107. ij.
Cujus. 95. vj. 177. ij. 207. j. 386. v. 388. ij.
Cui. 51. iv. 53. iv. 99. j. 113. ij. 157. ij. 190. ij. 196. j. 304. iv. 346. ij. 365. ij. 399. iv.
Cuique. 342. vij.
Cuidam. 153. j. 327. v. 331. iij.
Culpa mea. 73. iv.
Culpæ. 293. viij.
Culpæ premium. 104. iij.
Culpæ proximam. 38. v.
Culpam lues. 266. iij.
Cultrix nemoris. 105. iij.
Cultum vendet. 246. j.
Culum. 295. iv.
Cum. 9. j. 12. j. 13. j. 13. vj. 22. j. 22. iv. 22. v. 31. iv. 33. iv. 40. iij. 45. iij. 45. vj. 48. j. 49. j. 54. j. 61. iij. 70. j. 72. iij. 77. j. 79. iv. 104. iij. 111. iij. 138. ij. 144. j.

144.j.245.ij.148.iij.169.ix. 177.j. 182. j. 222. iij. 228.j. 248.j. 271.ij. 275.j. 280.iv. 286.j. 293.iv. 322.ij. 331.j. 342.vij.365.i. 396.ij.398.ij.
Cum abdidiſset. 118. ij.
Cum bibiſset. 43. iij.
Cum bruma eſt. 325. j.
Cum certarent. 90. v.
Cum cogunt. 325. ij.
Cum crearer. 206. viij.
Cum decidiſſet. 261. iij.
Cum deſtinaſſem. 342. j.
Cum dies advenerit. 54. vij.
Cum diligeret. 181. j.
Cum diſcederet. 265. iij.
Cum dolore. 374. ix.
Cum eſſet. 218. j.
Cum fleret. 121. vij.
Cum frenaret. 329. i.
Cum fugiſsent. 92. iij.
Cum fuiſset obvius. 88. j.
Cum jaceret. 66. iv.
Cum jam. 337. iv.
Cum impetraſset. 284. j.
Cum lubitum eſt. 206. j.
Cum lumine. 219. iv.
Cum malefico. 268. iij.
Cum maluiſſet. 384. vj.
Cum minaris. 318. ij.
Cum noſset. 198. ij.
Cum opus eſt. 322. v.
Cum pecunia. 120. ij.
Cum peroraſsent cauſam. 39. ij.
Cum peteret. 56. ij.
Cum poſceret. 329. vj.
Cum quodam. 190. j.
Cum revocaſset. 79. j.
Cum rogaſset. 297. ij.
Cum ſit. 337. vij.
Cum ſuis. 108. viij.
Cum tenero grege. 107. iv.
Cum tentaret. 260. ij.
Cum venerit. 266. iv.
Cum videt. 295. iv.
Cum viſum eſt. 321. j.
Cum voles. 203. ij.
Cum vellet. 88.vj. 244. j.
Cuneis. 391. j.
Cuniculos. 298. ij.
Cuncta. 150.viij.173.v.272.ij. 312. ix. 314. xij.
Cuncti. 128. iij.
Cunctas. 13. iij.
Cunctos. 369. ij.
Cunctis. 215. iij. 274. ij.
Cupimus. 126. j.
Cupiam. 342. vj.
Cupiditas divitiarum. 81. v.
Cupidus pretii. 194. iv.
Cupidum carnis. 77. v.
Cupidis. 97. j.
Cupide. 211. vij.
Cupidiſſime. 314. vij.
Cur 6. j. 88. iij. 90. iv. 97. j. 126. vj. 139. j. 143. v.

143. v.
192. j.
207. ij.
399. vij.
Cur ſit. 393. j.
Cura. 95. j.
102. iij.
226. iij.
Curam. 130. j.
Curam, cura, 154. v.
Curam habendi. 136. vij.
Curam impendas. 135. ij.
Curabo ſentiat. 358. j.
Curatio. 386. iij.
Curioſior. 312. vij.
Currit. 153. iij.
Cucurrit. 173. vj.
Cucurreris ad necem. 125. ij.
Currens canis. 77. j.
Currentes. 76. iij.
Currendum. 165. vj.
Curſu levi. 44. ij.
Curſu pelagi. 312. ij.
Cuſtodit. 82. j.
Cuſtodiebat. 298. iv.
Cuſtos liminis. 168. iij.
Cutem. 75. j.

D.

DAmnas. 399. vj.
Damnavi conſiliũ. 342. iij.
Damnabit. 342. v.
Damnandam. 187. v.
Damnanda crimina. 187. vj.
Damnata falſo teſtimonio. 56. vj.
Damnum. 150. x. 190. iij.
Damno. 85. vj.
Dapem. 119. v.
Dapem largam. 108. ix.
Dardaniæ Regem. 138. ij.
Dare. 244. j.
Dare conſilium. 35. j.
Dare operam. 384. ij.
Dare verba. 157. ij.
Dat. 170. iij.
Dat pœnas. 45. ij.
Dant. 14. iv.
Dant conſilia. 76. j.
Dedit. 12. viij. 162. iij. 206. ix. 263. ij. 342. ix.
Dedit leto. 71. iv. 211. viij.
Da uxores. 157. iv.
Date. 245. iij.
Des otium corpori. 135. iv.
Des veniam. 299. ij.
Darem. 98. j.
Daret acceſſum. 99. iv.
Darent. 289. iv.
Dederat. 18. vij.
Dederis. 361. v.
Dederit. 151. ij.
Dediſſem veniam. 70. v.
Dediſſe vitam. 333. iij.
Dari. 203. iij. 338. ij.
Dari veniam. 363. j.
Datur. 56. ix.
Datus. 13. viij.
Data occaſione. 125. v.
Datæ partes. 246. vj.
Data. 237. iv.
Datum. 247. j. 238. iij.
Datum eſt. 217. j.
De conſpectu fugere. 54. vj.

De feneſtra. 45. iii.
De flagitiis. 182. ii.
De flamma. 267. iv.
De fortunis. 286. i.
De lucerna. 267. v.
De menſa. 170. ii.
De principatu. 90. v.
De puero. 182. i.
De quo. 327. iv.
De quîs. 199. iv.
De reliquis. 93. vii.
De tibicine. 387. v.
De tuo. 304. viii.
Dea. 216. i.
Debet. 79. vi. 203. iii. 322. vi. 338. ii. 359. iii. 377. iv.
Debent. 71. v. 84. i.
Debebat. 56. vii.
Debebat votum. 365. ii.
Debui. 346. ii.
Debebunt. 231. ii.
Debeas. 97. i.
Debetur. 99. ii. 146. ii.
Deberi. 56. v.
Debilis annis & ſenecta. 228. i.
Debilem ſenio. 337. ii.
Debitum ſc. *naturæ.* 337. v.
Decedens. 236. i.
Decem. 56. v.
Decerne. 339. i.
Decidit in foveam. 149. ii.
Deciderant. 17. v.
Decidiſſet. 261. iii.
Decipit. 226. ii.
Decepit dolo. 92. vi.
Deceptus ſtupor. 46. iv.
Decepta aviditas. 20. v.
Declarat. 375. v.
Decus patriæ. 143. v.
Decus ſolidum. 325. vii.
Decoris. 45. vii.
Decurrit. 6. iv.
Decurrit vitam. 221. ii.
Dedecus naturæ. 68. ii.
Dedicans. 138. iv.
Dedi alteri. 233. vii.
Deditus. 314. iv.
Dedita lanæ. 246. iii.
Deductus. 98. iii.
Deducta eſt lis ad forum. 198. i.
Deficiunt. 371. ii.
Defectus annis. 66. iii.
Defectus pilis. 380. ii.
Deflexit. 275. iii.
Defluentes. 331. ii.
Deformis. 246. i.
Defuiſſe. 353. ii.
Degere vitam. 17. ii.
Degerent vitam. 90. vi.
Degravati onere. 312. x.
Dehinc. 45. v.
Dejectum. 97. iii.
Dein. 49. iii. 62. i. 167. iii. 335. iv. 338. iii. 357. iii.
Deinde. 17. vi. 31. iii. 229. i. 162. iii. 182. viii. 206. ii. 238. iv. 245. i. 299. ii.
Delectet. 95. iii.
Delectaris bibere. 362. iv.
Delibo. 321. ii.
Delibutus unguento. 355. ii.
Delicato greſſu. 355. iii.

Deli-

Delicatos hortulos. 243.ii.
Delicio ſuo. 223.i.
Delictum fortunæ. 192.iii.
Deligens. 140.iii.
Delinirem dolorem. 141.iv.
Delinquunt. 264.ii.
Delirum. 202.i.
Deluſit. 381.iv.
Deluſa ſpes. 217.ii.
Demens. 233.v.
Dementiæ. 51.ii.
Demetrius. 353.iv.
Demetrius Phalereus. 350.i.
Demiſit. 373.i.
Demiſit ore cibum. 20.vi.
Demiſſis pedibus. 88.iv.
Demonſtrare. 208.ii.
Demum. 44.vii.46.iv. 192.iv.
Denique. 141.ii.
Dente aſpero. 14.i.
Dente improbo. 259.i.
Dente lædere. 260.iv.
Dentibus avidis. 46.iii. 250.i.
Dentibus fulmineis. 67.i.
Dependentibus cirris. 113.iii.
Deperditus inopia. 48.i.
Deploras tua fata. 36.v.
Deponeret fœtum. 61.iv.
Deponeret onus naturæ. 59.ii.
Deprehenſi. 367.ii.
Deprimit. 185.iii.
Depreſſum. 64.iii.
Depugnaverat. 358.ii.
Deridetur. 113.vi.
Deridentur. 76.ii.
Deridendus. 202.ii.
Derideri. 165.vii. 215.iv.
Deriſuri. 374.ii.
Deriſor. 202.ii.
Deriſui. 40.ii.
Deriſum. 383.iii.
Deſcende. 262.iii.
Deſcribi. 259.ii.
Deſeram. 143.v.
Deſidet ramis. 108.vi.
Deſideras. 133.i.
Deſiderat. 31.i.
Deſidero ire. 344.iv.
Deſiderari. 386.v.
Deſierit eſſe utile. 337.iv.
Deſierint habere. 377.v.
Deſpexeram. 44.viii.
Deſpexerat. 18.v.
Deſpectis. 149.i.
Deſtinaſſem. 342.i.
Deſtituit. 399.v.
Deſtringit. 335.iii.
Deſtringunt contumelia. 87.ii.
Deſtricta. 113.iii.
Deſunt ſtramenta. 126.vii.
Deſunt mihi. 192.ii.
Deſit mihi. 206.v.
Deſit. 335.vii.
Devolutis tonitribus. 387.viii.
Deterritus. 366.iv.
Detracta pelle. 222.iv.
Detritum. 169.vi.
Detrito. 347.ii.
Devenit. 261.v.
Devocat ad perniciẽ. 64.ii. 162.i.
Devores. 71.ii.
Devorent. 104.ii.

Devoratum. 31.iv.
Devotam vino. 236.iv.
Deus. 14.v.
Deorum. 12, 8. 293.i.
Deorum Genitor. 214.vi.
Deûm. 267.iv. 268.i. 320.iii.
Deûm convictus. 321.v.
Deos. 271.ii.
Deos Manes. 81.iv.
Deos verendos. 267.ii.
Dextera. 357.i.
Dexteras. 384.vi.
Dicebant. 197.ii. 148.iv.
Dicis. 367.i.
Dico tibi. 302.iii. 307.iv.
Dixi. 314.xi. 327.ii.
Dixit. 56.v. 216.i. 138.i. 370.iii.
Dixit cauſam. 214.ii.
Dixerunt. 75.iii.
Dic. 169.vii.
Dicam. 148.ii.
Dices. 135.v. 143.i.
Diceret. 90.iv.
Dicere. 139.iii. 214.vii.
Dici. 81.ii. 396.v.
Dicitur. 44.vi. 78.iii. 152.ii.
Dixerim. 51.v.
Dixero. 300.iv.
Dixiſſe ſententiam. 39.iii.
Dicta hora. 330.vii.
Dictam. 247.ii.
Dictum. 29.iii. 255.vii. 160.i.
Dictus. 350.i.
Dictum eſt. 257.v.
Dictum in ſe. 71.v.
Dicto fatorum tempore. 268.ii.
Dicta obſcœna. 190.ii.
Dictorum. 95.iii.
Dies. 56.vii.
Dies advenerit. 54.vii.
Dies pœnæ. 266.iv.
Diei ſpatium. 125.vi.
Die. 108.v. 280.iv.
Die ludorum. 387.iv.
Diebus. 150.vi.
Difficile. 295.viii.
Difficulter. 339.iv.
Dignum. 141.iii.
Dignumque. 344.iii.
Dignum memoriæ. 307.vii.
Dignum pœna. 363.iii.
Dignum præmium. 163.ii.
Dignitatem. 284.iii.
Dignitatem priſtinam. 66.i.
Digrunnit. 374.iii.
Dii. 387.ix.
Diis iratis natus. 300.v.
Dilatio. 336.v.
Diligens induſtria. 94.iv.
Diligentius. 183.iii.
Diligenter. 225.iii.
Diligeret. 181.i.
Dimiſit prædam. 399.iii.
Dimittere. 293.vii.
Dimittuntur. 292.iv.
Dimitti. 291.iv. 294.ii.
Dimiſſam. 330.vi.
Dimiſſum. 330.ii.
Direpit ad cubile. 107.ii.

Diri-

Diripiunt mimmos. 121.vi.
Diſcederet. 265.iii.
Diſcedens ait. 230.iii.
Diſcimus exemplis. 100.ii.
Diſcat. 297.iii.
Didici. 233.ii.
Diſcernit. 325.v.
Diſpulit tenebras. 187.i.
Diſperſus rumor. 371.i.
Diſſero. 343.iii.
Diſſident. 90.i.
Diſſident variis ſententiis. 154.iv.
Diſſidens. 189.i.
Diſſimulet. 307.ii.
Diſſolutos mores. 12.vii.
Diſsolvit. 312.v.
Diſtribuat. 237.iii.
Diſtringis. 252.i.
Diverſum genus. 91.i.
Dives aviditas. 99.vi.
Dives arca. 270.ii.
Dives nobilis. 369.i.
Dives onere. 121.i.
Dives & potens. 163.i.
Divi. 212.ii.
Diviſit dapem. 119.v.
Diviſo tergore. 99.iii.
Divinæ domus. 391.iv.
Divitiarum cupiditas. 81.v.
Divitias. 309.i. 367.i.
Diu. 202.v.
Diutius. 13.j. 336.vij.
Divo Auguſto. 186.i.
Docet. 363.i.
Docebo. 139.ii.
Docili ſolertiæ. 84.ii.
Doctus. 309.i.
Doctus labor. 130.vi.
Docto labori. 137.iii.
Doctiorem. 396.v.
Documentum habere. 108.xi.
Dolet. 296.i.
Dolens. 399.iii.
Dolens injuria. 330.v.
Doliturum. 182.iv.
Dolone. 164.iii.
Dolor. 287.v.
Dolorem. 85.vi. 141.iv. 183.viii.
Dolore. 31.v. 374.ix.
Doloſa. 108.ii.
Doloſa vulpes. 46.iii.
Dolum. 54.iv.
Dolo. 92.vi.
Dolos. 77.iii.
Dolos irritos. 72.ii.
Domuit feras. 144.iii.
Domeſticæ rei. 135.ii.
Dominus. 115.iii. 126.iv. 170.iii.
Domini. 73.ii. 153.iv.
Domini mores. 52.ii.
Dominum. 127.iii.
Domino. 218.i. 168.ii. 398.ii.
Domus. 182.v. 218.iii. 330.ix.
Domus Æetæ. 255.i.
Domus copioſa. 325.iii.
Domus divinæ. 391.iv.
Domum. 70.iii. 150.i. 168.iv.

168. iv. 177. iv. 187. ix. 245. ii.
Domum luxuriæ. 246. iv.
Domum politam. 243. ii.
Domo cornea. 118. ii.
Domum abit. 219. v.
Domum eſt reverſus. 281. iii.
Domum refertur. 386. ii.
Donas. 300. iii.
Donavit. 211. iv.
Donare. 245. vii.
Donationis gaudio. 115. iv.
Donec. 131. ii.
Dormientem. 184. ii.
Dormire. 183. ii. 211. i.
Dorſo levans. 232. iv.
Draconis. 298. iii.
Dubitatis. 51. iii.
Dubium. 198. v.
Dubiare. 359. iv.
Ducitis ævum. 93. i.
Ducit ſibi. 361. ii.
Ducere. 62. iii. 222. i.
Ducere uxorem. 25. iii.
Ducitur ad deriſum. 383. iii.
Ducto. 388. i.
Ducis. 115. v.
Duces. 249. i.
Dulcis. 167. i. 262. i.
Dulcemque. 174. ii.
Dulcem benevolentiam. 207. iii.
Dulci mora. 144. iv.
Dulce lucrum. 137. iii.
Dum. 20. ii. 41. i. 43. v. 62. iii. 82. i. 285. iii. 298. i. 290. ii. 304. v. 377. ii.
Dum capiat. 94. vi.
Dum captant. 87. i.
Dum concurſant. 183. iv.
Dum dolorem vindicet. 183. viii.
Dum loquitur. 36. i.
Dum non poſſit. 343. vii.
Dum nihil habemus majus. 225. ii.
Dum pecma rapitur. 384. iv.
Dum perleges. 343. v.
Dum placo. 252. iv.
Dum portem. 53. iv.
Dum procedunt. 169. v.
Dum quæro. 233. v.
Dum quærit. 194. ii.
Dum quærunt. 183. iv.
Dum requirit. 92. ii.
Dum ſeſe volutat. 232. ii.
Dum ſcrutatur. 126. viii.
Dum ſanitas conſtabit. 340. iv.
Dum ſtant. 368. ii.
Dum ſunt. 337. i.
Dum venit. 386. iii.
Dum vult. 46. i. 74. i. 75. iv.
Dum volunt. 102. i.
Dummodo. 177. iii.
Duo. 120. i. 331. i.
Duæ laudes. 330. i.
Duas. 384. vi. 263. i.
Duabus impar. 119. vii.
Duabus partibus. 198. iii.
Duplex. 1. iii.
Durato corde. 131. i.
Dura fati miſeria. 221. iii.

Duram.

Duram corticem. 119. ii.
Duro pede. 91. iv.

E.

E *Cavo.* 211. vii.
E ſinu. 375. v.
E ſtagno. 13. ii.
E turba. 219. iii.
Ea. 226. i.
Eam. 361. v.
Eadem. 168. i. 335. iv.
Ebrio errore. 282. i.
Ecce. 163. i. 223. iv.
Edidiſſe vocem. 44. vi.
Edentem graves fletus. 35. iii.
Educatus ſtercore. 82. 5.
Effectus. 395. ii.
Effectu caret. 64. i.
Effecit brevius. 219. ii.
Effigiem. 43. iv.
Effigiem temporis. 395. iii.
Effodiens. 81. iii.
Effuſo terrore. 107. i.
Effugerat. 229. iii.
Effugere necem. 70. ii.
Effugeret. 124. ii.
Effugium reperiunt. 261. ii.
Effundit. 206. iii.
Egiſti. 115. vi.
Ego. 1. ii. 23. i. 136. iii. 140. i. 143. iv. 196. i. 167. vi. 322. ii. 340. ii. 343. iii. 359. i.
Ego vero. 169. i.
Egreſſa è cavo. 211. vii.
Egregium exemplum. 99. v.
Egregium melos. 310. i.
Ejus. 49. ii. 61. iv.
Ei. 78. iv.
Ejuſdem. 100. v.
Elapſum. 393. iii.
Elegantia. 100. iv.
Elevant verbis. 231. i.
Elevem. 180. iii.
Eluſit. 139. v.
Eluſit canes. 44. iii.
Emendat. 396. v.
Emendare. 111. i.
Eminens. 121. i.
Emiſit ore caſeum. 46. ii.
Emori. 26. iv.
Emunctæ naris. 157. i.
En. 192. i. 375. v.
Enatant. 312. ix.
Enim. 173. v.
Enixa. 136. iii.
Eo. 366. iii.
Eorum. 249. i. 325. vi.
Eos. 290. iv.
Epotam amphoram. 147. i.
Eques. 232. v. 390. ii.
Equeſter ordo. 389. iii.
Equidem. 45. i. 121. viii.
Equus. 232. i.
Eraſerim corde. 136. vii.
Eram. 6. vii.
Erat. 113. iii. 312. iii. 387. i.
Eratque. 314. vi. 317. ii.
Erebi impetus. 144. iv.

Ergo. 53. iii. 94. v. 146. i. 169. v. 173. vi. 180. i. 218. iii. 257. i. 134. iii. 300. ii. 322. v. 342. viii.
Eripiunt. 18. i.
Eriperet periculo. 85. vii.
Eripiet. 130. ii.
Eripere. 20. v.
Erit. 142. ii. 189. iii.
Erit utilis. 203. ii.
Erras. 205. ii.
Errabit. 142. i.
Error. 186. iii.
Error mortalium. 94. iii.
Erroris. 368. ii.
Errorem. 245. i. 375. iv. 389. iii.
Errore ebrio. 282. i.
Eruit terram. 298. i.
Erumpam. 125. v.
Eſcam. 194. ii. 228. iv. 290. ii.
Eſcam carperent. 84. iv.
Eſca ſe replevit. 108. iv.
Es. 33. v. 164. ii. 396. iv.
Es farina. 229. v.
Es in numero. 330. iv.
Es pollicitus. 336. ii.
Eſt. 1. iii. 7. iii. 22. i. 22. vi. 26. v. 29. iii. 33. i. 35. v. 41. iii. 45. vi. 49. i. 49. vi. 51. vi. 59. i. 59. iv. 72. i. 76. iv. 81. v. 82. ii. 88. v. 88. vii. 91. i. 99. vi. 98. iii. 102. iv. 110. i. 115. v. 121. x. 129. iv. 134. i. 134. iii. 136. i. 136. iii. 142. v. 150. i. 159. iv. 165. vi. 168. i. 169. iii. 164. vii. 170. i. 171. iii. 176. i. 179. i. 179. v. 180. i. 180. iv. 190. iii. 192. i. 192. iv. 196. i. 198. i. 198. iv. 199. vii. 206. i. 206. vi. 207. ii. 210. i. 210. iii. 211. viii. 214. viii. 221. i. 232. iii. 239. i. 255. vi. 257. v. 262. iii. 267. v. 271. iii. 272. i. 274. i. 274. ii. 281. i. 281. iii. 293. vi. 293. vii. 293. viii. 297. i. 299. v. 300. ii. 300. v. 308. ii. 312. i. 318. i. 321. i. 321. v. 321. vi. 322. v. 325. i. 329. ii. 340. iii. 333. i. 337. ii. 342. iv. 344. i. 350. i. 350. iii. 355. vii. 359. iv. 366. i. 366. iii. 373. ii. 373. v. 373. viii. 380. iii. 386. iv. 389. i. 391. v.
Eſt aggreſſa. 210. v.
Eſt animus. 211. iii. 171. ii.
Eſt bono. 367. iv.
Eſt conſpicatus. 126. ix.
Eſt datum. 217. i.
Eſt deriſui. 40. ii.
Eſt gratior. 214. v.
Eſt jocus. 66. ii.
Eſt juſſus. 218. ii.
Eſt licentia. 171. ii.
Eſt matura. 230. iv.
Eſt munitus. 117. i.
Eſt nocens. 363. ii.
Eſt operæ pretium. 111. ii.
Eſt parata. 107. v.
Eſt parum. 126. vi.

Eſt potior. 206. vi.
Eſt propior. 336. iii.
Eſſe. 1. iv. 35. ii. 38. v. 51. ii. 52. iii. 62. vi. 81. i. 88. v. 103. iii. 104. iii. 115. ii. 141. iii. 152. ii. 154. i. 197. ii. 210. iv. 212. i. 235. i. 257. iii. 267. iii. 285. v. 307. iii. 314. xii. 335. ii. 337. iv. 346. iii.
Eſſe cupidum. 77. v.
Eſſe dignum. 363. iii.
Eſſes. 18. viii.
Eſſet. 13. viii. 70. v. 74. v. 75. iii. 129. iii. 187. vii. 215. iii. 218. i. 260. ii. 262. i. 319. iii. 342. ii.
Eſſet mortuus. 222. iii.
Eſuriens. 78. vi.
Et. 1. iv. 5. i. 12. iii. 13. iii. 18. vii. 20. vi. 22. iii. 25. ii. 29. iii. 33. vi. 35. i. 40. iv. 43. iv. 44. ii. 44. ix. 45. vii. 46. vi. 48. iii. 62. v. 66. iii. 67. ii. 70. v. 71. ii. 71. vii. 74. iii. 75. ii. 76. ii. 77. iii. 78. iv. 79. iii. 81. ii. 82. v. 81. iv. 87. iii. 88. iii. 88. vii. 91. i. 91. iv. 92. iv. 92. vi. 93. vi. 94. vi. 98. ii. 99. ii. 99. v. 99. vi. 105. v. 106. ii. 107. i. 108. iv. 112. ii. 115. vi. 117. iii. 118. iv. 119. v. 124. iv. 125. viii. 126. v. 130. iv. 136. i. 136. viii. 138. iv. 140. ii. 142. ii. 142. vi. 144. iii. 147. ii. 150. v. 150. viii. 151. i. 153. v. 154. ii. 154. iii. 160. ii. 160. iii. 163. i. 163. ii. 164. i. 165. iv. 165. vi. 168. iv. 169. iv. 169. ix. 170. iv. 172. iii. 174. i. 177. iii. 179. i. 182. ii, 184. v. 187. iv. 188. ii. 188. iii. 190. ii. 198. iv. 199. ii. 199. iii. 202. i. 210. iv. 211. viii. 212. iii. 222. iii. 228. i. 228. iii. 228. v. 229. i. 229. iii. 233. ii. 236. ii. 236. iii. 236. iv. 242. ii. 243. ii. 244. ii. 245. ii. 245. iii. 245. iv. 245. vi. 246. iii. 247. ii. 248. iii. 252. ii. 252. v. 253. vi. 255. i. 255. ii. 257. vi. 261. iv. 262. i. 275. ii. 279. i. 282. i. 282. iii. 285. ii. 287. v. 286. iv. 287. iv. 290. iv. 299. vi. 312. v. 319. ii. 321. ii. 322. i. 327. vii. 336. iv. 337. v. 339. ii. 350. iii. 353. i. 355. i. 355. iii. 357. i. 358. v. 368. ii. 373. iv. 373. viii. 374. ii. 374. iv. 374. ix. 375. ii. 376. ii. 381. i. 384. v. 386. i. 386. iv. 387. ii.
Et abit. 219. v.
Et dolens. 330. v.
Et quidam. 219. iii.
Et ſane. 225. i.
Et ſic. 373. ii.
Etiam. 66. ii. 97. ii. 125. ix. 188. iv.

188.iv.342.iv.353.i.391.iij.
Etiamſi. 38.ij.
Evagata. 108.iij.
Evaſit puteo. 262.vj.
Evaſerunt necem. 248.iv.
Evellerat funditus. 102.v.
Eventus triſtis. 250.iij.
Evertit. 105.v.
Evertiſſet. 187.ix.
Evertere quercum. 106.iv.
Eum. 67.j.
Eundem. 5.j.98.iij.261.v.
Eunt. 125.viij.
Evocat. 13.iij.
Evocat aſinum. 41.iij.
Eunuchus. 190.j.
Eunuchos glabros. 240.ij.
Eutyche. 133.ij.
Ex. 113.j.
Ex Ara Jovis. 265.j.
Ex illis. 18.v.
Ex inſidiis. 121.iv.
Ex labore. 299.v.
Ex opibus. 312.viij.
Ex pretio. 247.iij.
Ex ſapore. 199.iij.
Exaggerare opes. 137.ij.
Exarabo librum. 138.iij.
Exaudiant. 347.ij.
Excedit terminum. 339.iij.
Excipiunt. 125.vj.
Excepit ferum. 44.iij.
Exciperet fugientes. 40.vj.
Excitat. 332.j.
Excitatus. 124.j.
Excitari flatibus. 386.vj.
Excolit Deos. 267.ij.
Excuſatum. 142.iv.
Excuti. 373.iv.
Exercet minus. 165.viij.
Exercere imperium. 93.vj.
Exemplum. 17.iij.231.ij.179.ij.
Exemplum egregium. 99.v.
Exempli. 347.v.
Exemplo juſto. 256.ij.
Exempla. 79.vj.
Exemplis. 94.j.
Exemplis diſcimus. 100.ij.
Exercitu muſtelarum. 248.j.
Exerit. 43.ij.
Exhibet. 325.vij.
Exhibe. 336.ij.
Exhibeant moleſtiam. 257.iv.
Exigas ævum. 299.vj.
Exigua materia. 329.j.
Exieris paſtum. 107.iv.
Exiſtimo. 187.v.
Exiſtimat. 390.iij.
Exiſtima. 337.vj.
Exiſtimer. 226.iv.
Exiſtimans. 358.iv.
Exitium juverit. 92.ij.
Exitium fatale. 131.j.
Exitus novos petunt. 41.j.
Exorans. 62.ij.
Exornavit. 17.vj.314.ix.
Expedit. 238.ij.
Expedi. 202.iv.
Expedire rem. 54.ij.
Expers virtutis. 40.j.
Experiundi gratia. 49.ij.
Expertus. 18.viij.
Expertus ſum. 359.j.

Expe-

Expetit. 54. ij.
Expiari. 154. iij.
Explerent famem. 289. v.
Explicas caudam. 216. iv.
Explicuit fugam. 255. iv.
Explicabit. 267. vij.
Exploranda veritas. 180. j.
Explorato rege. 13. iij.
Exponam. 179. ij.
Expoſuit. 279. ij.
Exprimit vocem. 374. ix.
Exprimunt gemitum. 304. iv.
Expulſus. 91. ij.
Exſecutus ſum. 189. iv.
Exſequamur. 308. iv.
Exſpectarem. 206. x.
Exſpectantes. 295. iij.
Exſpectatio. 317. ij. 371. v.
Exſpirans. 68. j.
Exta Deum. 320. ij.
Exterit calcibus frontem. 67. v.
Exterritus. 153. ij.
Extollere. 287. ij.
Extraherent. 31. vj.
Extractum. 64. iv.
Extremum ſpiritum trahens. 66. iv.
Extremo agmine. 355. iv.
Extricas. 318. ij.
Extulit. 130. vij. 314. j.
Exurit. 26. iij.

F.

F*Abella.* 22. ij. 52. iij. 78. ij. 152. iij. 214. ix. 319. j. 325. v.
Fabellam. 12. iv. 347. v.
Fabellam adjiciam. 226. v.
Fabellæ. 257. ij.
Fabellas. 94. ij. 139. iv.
Faber. 335. vij.
Fabri. 260. j.
Fabro. 335. vij.
Fabricaſſet ratem. 253. iv.
Fabula. 7. iij. 127. ij. 165. vij. 233. vj.
Fabula Æſopi. 38. iij.
Fabulam. 199. ix.
Fabulæ. 257. ij. 347. ij. 366. iv.
Fabularum genus. 139. j.
Fabulas. 130. iv.
Fabulis. 2. iij. 343. j.
Fabuloſa vetuſtate. 180. iij.
Facit. 208. j.
Facimus. 214. viij.
Faciunt. 346. iv.
Faciebat. 374. vj.
Faciebat convicium. 209. iv.
Facias lucrum. 72. iv.
Faciat lucrum. 304. viij.
Faciat moram. 331. v.
Facies. 361. iv.
Fac. 339. ij.
Facerem. 70. iv. 77. iv.
Faciendum. 118. vj.
Facturus ludos. 369. j. 387. j.
Facturum. 373. ix.
Facere. 6. iij. 104. ij. 231. j.
Facere generoſum impetum. 88. vj.
Facere medicinam. 48. ij.
Facere tibi. 257. j.

Factus.

Factus. 312. j.
Factus eſt. 102. iv.
Factus ſophus. 287. iij.
Factis partibus. 22. vj.
Faciem. 174. v.
Faciem ſerenam. 286. v.
Facie. 160. iij. 172. iij.
Facile. 62. j. 106. v. 119. iij. 362. j. 383. iij.
Facilis vindicta. 88. vij.
Facili præſidio. 250. v.
Facilius. 64. iv. 169. iij. 310. ii.
Facinoris. 184. iv. 297. ij.
Facinori. 267. j.
Factionum. 9. iv.
Factum. 50. ij. 180. iv.
Facto. 33. iv. 373. iv.
Facem ardentem. 85. iv.
Face improba. 5. iij.
Falerna fece. 147. ij.
Fallacia. 210. v.
Fallaciam. 92. v.
Fallit ignotos. 40. ij.
Fallere. 358. vj.
Falleris. 73. ij.
Falſo crimine. 182. vj.
Falſo dictum. 255. vij.
Falſo nomine. 48. iij.
Falſo teſtimonio. 56. vj.
Falſis laudibus. 325. vj.
Famæ tradere. 342. vj.
Famam. 177. ij.
Famam acquiſivit. 48. iv.
Famam æternam. 142. iij.
Famam domus. 182. v.
Fame. 79. iij. 167. vj. 294. ij.
Fame coacta. 230. j.
Fame conſumptus. 82. ij.
Famem. 289. vi.
Familia. 170. iij. 183. iv. 218. i. 314. viij.
Familia convocata. 127. j.
Farina. 228. iij.
Farina es. 229. v.
Fas eſt. 267. v.
Faſcia nivea. 391. ij.
Faſtidioſe. 136. ix.
Faſtidis. 211. iv. 252. ij.
Faſtidit. 170. iv.
Fatale exitium. 131. j.
Faterer. 141. iij.
Fatigas cœlum. 304. vj.
Fati miſeria. 221. iij.
Fato invido. 381. ij.
Fata deploras tua. 36. v.
Fatorum arbitrio. 216. vj.
Fatorum dicto tempore. 268. ij.
Fatis placet. 300. iij.
Fauce. 31. iv.
Favet. 347. iij.
Favit. 381. ij.
Faverit. 129. v.
Favor. 374. j.
Favore. 368. j.
Fautores. 389. ij.
Favi. 199. iij.
Favos. 197. j.
Feci viam. 140. j.
Feciſti. 6. j.
Feciſti tantum corporis. 167. v.
Fecit. 163. iij.
Fecit hæredem. 237. j.

Fecit

Fecit medicinam. 33.iij.
Fecit ſilentium. 371.v.
Fecerunt. 222.iv.
Fecerat nidum. 105.j.
Fecerant favos. 197.j.
Fecerim. 202.iv.
Fecerit. 199.vij.
Feciſſet ſatis. 398.ij.
Feciſſet ſe regem. 275.j.
Feciſſent. 223.ij.
Feciſſe. 181.iv.
Fefellit. 163.iv.
Felicitas. 130.v.
FELICITER. 350.iv.
Feliſque. 108.ix.
Feles. 105.ij. 105.iv.
Feminæ. 284.iij. 185.v.
Feminarum. 173.viij.
Feminis. 100.j. 282.iij.
Feneſtra. 45.iij.
Feram. 131.j.
Feræ. 2.ij. 150.ix.
Ferarum. 275.j.
Feras. 40.v.
144.iij.
Feras veloces. 398.j.
Fere. 45.ij.
Ferebar. 120.ij.
Ferens indigne. 215.j.
Feretis præmium. 294.j.
Feriæ. 134.v.
Feror ad fabellam. 347.v.
Ferret. 20.ij.
Ferret graviter. 244.v.
Ferre. 14.vj.
Ferre cogor. 68.iij.
Ferri ſecundis flatibus. 287.j.
Ferrum. 260.v. 358.v.
Ferro. 184.v.
Ferro tonſitant. 121.v.
Fert auxilium. 296.j.
Fertur. 39.iij. 152.ij.
Fertur locutus. 82.iij.
Ferum. 44.iij. 67.iv.
Feroque. 98.iv.
Fero, id eſt, Apro, 232.iij.
Ferus. 125.x.
Feſſus cæde. 41.iij.
Feſtinans. 219.v.
Fece Falerna. 147.ij.
Fictilis vulgi. 280.j.
Fictione. 276.ij.
Fictum. 307.v.
Fictas arte. 130.iv.
Fictis cauſis. 7.iv.
Fictis fabulis. 2.iij.
Fictis jocis. 139.v.
Fidelis. 22.j.
Fides. 176.j. 339.j.
Fidem. 199.x.
Fidem advocavit. 239.ij.
Fidem amittit. 38.ij.
Fidem jurisjurandi. 186.ij.
Fidem vocis. 336.ij.
Fide. 275.v.
Fiduciam. 383.ij.
Fiet. 336.vj.
Fieri. 373.vij.
Filiam. 172.ij.
Filias. 236.j.
Filite. 399.vij.
Filius Fortunæ. 271.ij.

Filium.

Filium. 172.iij. 173.vij. 184.j.
Filio. 181.ij.
Finiri malum. 59.iv.
Finxit. 286.ij.
Finxere. 395.iij.
Finxiſſet. 280.iv.
Fimoque. 289.v.
Firmiores catulos. 62.iij.
Fiſcos cum pecunia. 120.ij.
Fit. 374.j.
Flagello. 165.iij.
Flagitabit. 337.v.
Flagitaret præmium. 33.iv.
Flagitare validius. 62.iv.
Flagitiis. 182.ij.
Flamma Deum. 267.iv.
Flammis. 85.v.
Flatibus. 386.v.
Flatibus ſecundis. 287.j.
Flebiles gemitus ciens. 58.iij.
Fleret. 121.vij.
Flerent. 12.j.
Fletus edentem graves. 35.iij.
Flexibus. 113.vj.
Florerent. 9.j.
Fodiens. 298.j.
Fodere terram. 106.iij.
Fœdere. 93.ij.
Fœcunda. 136.v.
Fœtum. 105.iij.
Fœtum deponeret. 61.iv.
Flumen. 20.ij.
Flumine. 76.iij.
Fluvio. 64.iij.
Foras. 291.iij.
Foras prodit. 108.vij.
Foras protruſus. 391.v.
Foras trudi. 375.ij.
Foret. 45.viij. 129.ij. 138.ij. 141.j. 182.j. 366.iij. 370.iv.
Fore ſecurum. 223.iij.
Forma. 216.vij.
Forma favi. 199.iij.
Forma vincis. 216.ij.
Formam. 174.iv. 331.iij.
Formica. 319.ij.
Formoſum. 173.iij.
Formoſam. 236.ij.
Formoſo pavonum gregi. 17.vij.
Formoſos. 160.ij.
Forſan. 106.ij. 143.j.
Fortaſſe. 134.v.
Forte. 13.ij. 29.j. 98.ij. 167.iij. 173.ij. 314.ij. 335.iv. 380.j. 384.iij.
Fortis. 23.ij. 359.iv. 398.j.
Forti viro. 270.j.
Forti dextera. 357.j.
Fortes. 68.j.
Fortior. 167.vj.
Fortius perſtes. 135.v.
Fortiter. 185.iv.
Fortitudinis. 285.iij.
Fortuna. 29.iv.
Fortunæ delictum. 192.iij.
Fortunæ filius. 271.iij.
Fortunæ vicem. 350.vj.
Fortunam. 131.ij. 237.ij.
Fortunis. 286.j.
Fortuitum contubernium. 105.iv.

Forum.

Forum. 198. i. 219. ii. 299. iv.
Fontem. 43. iii.
Fontem veritatis. 187. ii.
Fovea. 56. viii. 150. iv.
Foveam. 149. ii.
Fovit. 296. iii.
Fragor. 293. iii.
Frangitur. 280. ii.
Frater. 88. ii.
Fratris. 173. iv. 255. iv.
Fraudas ſuperos ture. 304. i.
Fraudat lacte. 206. v.
Fraudatus. 330. v.
Fraudatur. 54. i.
Fraudis. 56. ix.
Fraudem moliens. 262. ii.
Fraude. 105. v.
Fraude turpi. 38. i.
Fraudibus. 188. iii.
Fregit. 384. v.
Fremit. 387. vi.
Frenaret. 329. i.
Frenos. 233. iii.
Frenumque. 9. iii.
Frenis ſpumantibus. 165. iv.
Frequentas aras. 322. iv.
Freta Ægea. 256. i.
Frigora. 325. ii.
Frivola aura. 383. i.
Frivolam inſolentiam. 165. v.
Frondis. 126. vi.
Frondem. 125. vii.
Frons prima. 226. ii.
Frontis ſeveritatem. 252. iv.
Frontem exterit. 67. v.
Fronte comoſa. 393. ii.
Fructum. 199. viii. 214. iii.
Fructumve capiant. 238. iv.
Frugi. 236. iii.
Fruor. 321. iii.
Fruitur. 282. iv.
Fruere quæ laudas. 171. v.
Fruar. 336. vii.
Fruaris. 71. i.
Fruantur data. 237. iv.
Frui. 285. i.
Fruſtra. 14. ii. 79. iv. 170. iii. 146. i. 338. iii.
Frutice. 40. iv.
Fuci. 199. v. 199. x.
Fuci inertes. 197. ii.
Fuerat. 13. viii. 119. vi. 219. i. 232. i. 293. iii. 355. i.
Fuere. 22. iv.
Fuerit. 94. v. 138. i. 247. i. 238. iii.
Fuerint. 266. i.
Fugam. 255. iv.
Fugantque. 18. ii.
Fugatæ. 347. iii.
Fugax. 359. iv.
Fugio. 177. ii.
Fugit imprudentiam. 247. iv.
Fugias. 359. i.
Fugerent. 248. iii.
Fugiſſent. 92. iii.
Fugientes. 40. vi.
Fugere. 52. vi. 44. ii.
Fugere de conſpectu. 54. vi.
Fugitant. 14. iii.
Fuit. 163. iii. 173. i. 207. i. 314. iii. 384. i. 388. ii.

Fuimus. 399. vi.
Fuiſſem. 41. vii. 358. iv.
Fuiſſes. 18. vi.
Fuiſſet. 88. i.
Fuiſſe. 148. iii. 362. ii.
Fulmen. 293. ii.
Fulmineis dentibus. 67. i.
Fundaſſet ſibi. 177. i.
Funditus evellerat. 102. iv.
Funeſto ſcelere. 187. ix.
Funeris impenſam. 304. vii.
Fur. 265. i.
Fur nocturnus. 72. iii.
Furis. 25. i.
Furibus. 168. iv.
Furentis iræ. 183. v.
Furfuribus. 289. iv.
Furor. 91. v.
Furtum. 14. iv.
Furti crimine. 38. iv.
Fuſa aqua. 49. iii.
Fuſtes. 149. iii.
Fuſtibus. 291. iii.
Futilem linguam. 358. v.
Futiles. 295. i.
Futurum. 26. v.

G.

GAlli Cybeles. 222. i.
Gallinaceus. 194. i.
Garrulus. 219. iii.
Garrulam. 210. v.
Gaudeo. 121. viii.
Gaudet. 45. i.
Gaudens. 125. x.
Gaudens pecore. 246. iii.
Gaudere. 287. iv.
Gaudium. 287. v.
Gaudium hæredis. 302. iii.
Gaudio. 282. iv.
Gaudio donationis. 115. iv.
Gelu rigentem. 296. ii.
Gemas. 146. i.
Gemens. 386. i.
Gementes. 350. vi.
Gemina. 329. iii.
Gemitum. 304. iv.
Gemitus flebiles ciens. 58. iii.
Gemitus immanes. 317. i.
Gemmeam caudam. 216. iv.
Generoſum impetum. 88. vi.
Genitor Deorum. 214. vi.
Genitor Deorum maximus. 293. i.
Gens. 144. i.
Genusque. 41. vii.
Genus Æſopi. 94. i.
Genus diverſum. 91. i.
Genus fabularum. 139. i.
Genus inerme. 92. vi.
Genus jocorum. 252. ii.
Genus lepidum. 386. iv.
Genus pavidum. 12. x.
Genus proprium. 18. iii.
Genus ſpectaculi. 370. iii.
Genus vitæ. 136. i.
Genus utrumque. 198. ii.
Generis contempti. 362. iii.
Generi. 129. i.
Generi maſculo. 282. ii.
Genere quæſtus. 312. i.
Genere vetuſto. 343. iv.
Geris corpore. 45. vii.

Gignen-

Gignendo. 207. i.
Glabros eunuchos. 240. ii.
Gladium. 357. iii.
Gladio. 183. vii.
Gloria. 214. viii.
Gloria ſolennis. 146. ii.
Gloria vana. 285. i.
Gloriæ. 329. iv.
Gloriam. 29. iii 40. i. 129. i.
Gloriantis. 173. iv.
Gloriari. 17. i.
Glorioſus. 321. v.
Graculus. 17. iv. 18. ii.
Græciæ. 129. vi.
Græcia literatæ. 143. iv.
Gradu. 121. iii. 150. v.
Grajum. 253. vi.
Granum. 322. ii.
Gratia. 42. ii. 149. i. 216. i. 286. ii. 346. iii.
Gratiam. 95. v. 330. vi. 362. i.
Gratiæ. 189. ii.
Gratias agere. 125. ii.
Gratis anhelans. 110. iii.
Gratulantes Deos. 271. ii.
Gratulari. 339. ii. 389. ii.
Gratus eſt. 72. i.
Gratum eſſet. 70. v.
Gratior. 214. v.
Grave. 12. ii.
Gravem. 263. iii.
Gravem alapam. 361. ii.
Gravem rem. 143. i.
Gravi caſu. 66. ii. 384. iv.
Gravi contumelia. 87. ii.
Gravi morbo. 49. i.
Gravi pondere. 118. vii.
Graves fletus edentem. 35. iii.
Graviter feret. 244. v.
Greſſu delicato. 355. iii.
Gregis principatu. 90. v.
Grege. 107. iv.
Gregi pavonum. 17. vii.
Gruis. 33. i.
Gubernator. 287. iii.
Gulæque. 33. ii.
Guſtare. 78. vi.
Gyro. 338. iv.

H.

HAabeo. 162. iv.
Habes. 322. v.
Habet. 29. ii. 126. ii. 309. i.
Habemus. 225. ii.
Habent. 367. i.
Habent inſidias. 61. i.
Habebat. 172. ii.
Habebit. 129. vi.
Habebunt. 138. vi.
Haberes. 45. viii.
Haberent. 249. ii.
Habueris. 203. ii.
Habuerint. 44. ix.
Habenti. 153. i.
Habendi. 136. vii.
Habere. 237. v. 335. v. 370. iii.
Habere documentum. 108. xi.
Habere terminum. 342. i.
Habitu. 17. ii.
Habitu ſimiles. 285. v.
Hac. 165. vii. 207. ii. 210. v.
Hac re. 46. v. 264. i.
Hæc. 7. iii. 22. ii. 41. v. 43. ii. 51. i. 52. iii. 56. ix. 126. vii. 127. ii.

127. ii. 129. iv. 189. iv. 205. ii 233. vi. 260. ii.
Hæc inter. 126. iv
Hæc narratio. 359. iii
Hæc ſententia. 388. ii.
Hæc res. 81. i
Hæſere. 249. iv.
Hæreret. 31. iv.
Hæredis gaudium. 302. iii.
Hæredem. 181. iv.
Hæredem fecit. 237. i.
Hanc. 18. ix. 44. vi. 85. i. 111. i. 136. viii. 177. v. 297. ii. 198. iii. 199. ix.
Hancce. 1. ii.
Harum. 237. i.
Hariolo. 152. i.
Hariolos. 153. iii.
Has nænias. 225. iii.
Haud. 150. x.
Hauſtus. 6. iv.
Heia. 380. iii.
Hercle. 7. i.
Hercules. 271. i.
Herculi. 212. iv.
Herculi ſancto. 365. i.
Heu. 90. iii.
Heus. 73. i. 115. iii. 202. iv.
Hi. 22. v. 312. vi.
Hic. 40. vi. 49. i. 153. iv. 173. iii. 125. i. 255. v. 314. iv.
Hic eſt. 355. vii. 375. v. 399 iii.
Hilare conviuium. 330. viii.
Hilaritate. 287. ii.
Hinc. 9. iv. 146. i. 232. iii.
Hippolytus. 179. iii.
Hircus. 261. v.
Hircumque. 262. vii.
Hirci. 284. ii.
His. 173. i. 208. ii.
Hiſpidi ſuis. 399. ii.
Hiſtoria. 248. ii.
Hoc. 13. i. 14. viii. 17. iii. 29. iii. 38. iii. 49. v. 51. v. 62. iv. 71. v. 88. v. 70. iv. 104. ii. 121. x. 148. iv. 160. i. 164. vii. 194. iv. 196. iii. 188. iv. 219. vi. 226. iv. 231. ii. 252. ii. 257. v. 259. ii. 267. vi. 285. iv. 294. i. 299. v. 300. i 308. ii. 312. i. 318. i. 342. ii. 396. iv. 399. vii.
Hoc argumentum. 363. i.
Hoc minus. 336. iv.
Hoc modo. 223. ii.
Hoc quoque. 255. vi.
Hoc vidit. 373 vii.
Hoc unum. 192. i.
Hodie. 267. iv. 330. iv.
Homo. 261. i. 332. i.
Homo bilinguis. 108. x.
Homo doctus. 309. i.
Homo meus. 390. i.
Hominis. 232. iv. 247. v. 295. ii.
Hominis mali. 61. i.
Hominiſque. 154. v.
Homini. 99. iv. 192. iv. 102. ii. 274. i.
Homini improbo. 92. i.
Hominem. 115. i. 219. vii. 297. i. 314. ix.
Hominemque. 373. vi.
Hominem quæro. 219. v.
Homine. 70. i.
Homines. 7. iii. 54 i. 208. iii. 327. i. 121. x. 142. vi. 289. iii. 325. v.
Hominumque. 125. iii.
Hominum Sator. 214. vi.
Hominibus. 7. i.
Honos. 327. ii.
Honoris viam. 128. iii.
Honori. 138. iv.
Honorem. 29. iii. 391. iv.
Honore. 214. iii.
Horæ momentum. 134. ii.
Hora dicta. 330. vii.
Horas ſingulas. 206. x.
Hordeum. 121. vi.
Hordei. 365. iii.

Hor-

Hordeo. 120. iii.
Horrendo impetu. 41. ii.
Horrida tempeſtas. 312. iv.
Hortatu. 59. i.
Hortulos delicatos. 243. ii.
Hortulis venuſtis. 245. ii.
Horum. 199. iv. 321. iv.
Hos. 6. vi. 197. ii.
Hoſpitium. 125. xii.
Hoſtia. 154. iii.
Hoſtile corpus. 67. iv.
Hoſtis. 151. iii.
Hoſtis callidi. 229. iv
Hoſti. 85. vi.
Hoſtem. 232. v.
Hoſtium clamore. 52. v.
Hoſtibus. 249. iv.
Hujus. 366. iv.
Huic. 79. ii.
142. iv.
163. i.
381. iv.
Humanitati. 209. i.
Humanum ſanguinem. 362. iv.
Humanam. 331. iii.
Humano capite. 153. ii.
Humana oſſa. 81. iii.
Humeris. 113. ii.
Humiles. 84. i. 90. i.
Humiles nati. 81. ii.
Humum æſtuantem. 113. v.
Humo jacebat. 58. iii.
Hunc. 45. v. 108. i.
148. i. 299. i. 232. v. 343. vi.
355. iv. 390. iii.
Hydrum. 14. i.
Hyemem. 322. ii.

I.

Iaces. 82. iii.
194. iii.
229. v.
Jacent. 255. ii.
Jacebat humo. 58. iii.
Jacuit. 75. v.
Jaceret. 13. i.
66. iv.
Jaceret morbo confectus. 49. i.
Jacentis. 207. ii.
Jacentem in fovea. 56. viii.
Jacere. 147. i.
Jactis telis. 232. v.
Jactas. 322. vi.
Jactat. 173. iii.
Jactat baſia. 389. i.
Jactat fruſta. 170. iii.
Jactant meritum. 71. vii.
Jactans gloriam. 40. i.
Jactans officium. 113. v.
Jactans tintinnabulum. 121. ii.
Jam. 31. iii. 138. i. 181. ii.
337. iv. 347. v. 358. i. 374. i.
399. vi.
Jam nunc. 308. i.
Jampridem. 346. ii.
Januam. 332. iv.
Januam intravit. 182. viii.
Ibant. 120 i.
Ibi. 43 v.
64. vi.
Ibi ſtans. 157 i.
Icto fœdere. 93. ii.
Ictu. 67. ii.
Id. 52. iii.
64. iv.
115. ii.
134. iii.
Id demum. 192. iv.
Id quod. 182. iii.
Idem. 280. i.
373 ix.
Idem ille. 327. iv.
Idemque. 172. iii.
Ideo. 125. vii.
Igitur. 14. iv. 77. i. 121. vii.
Ignavo ſanguine. 88. viii.
Ignavis. 66. ii.

Ignis. 267. i.
Ignem quærens. 218. iii.
Ignorans ipſum. 353. iv.
Ignorantes. 358. vi.
Ignotum. 206. ii. 388. i.
Ignoto. 48. ii.
Ignotos fallit. 40. ii.
Ilium. 179. iv.
Ille. 6. v. 12. ii. 41. iv. 49. vi. 53. i. 68. i. 70. iv. 77. iv. 88. ii. 99. i. 115. iii. 121. i. 125. iv. 125. x. 154. i. 163. iii. 168. iii. 174. i. 182. vi. 189. iii. 202. v. 219. vi. 233. iv. 300. i. 308. iii. 317. iii. 355. v. 366. i. 373. i. 375. iii. 381. i.
Ille idem. 327. iv.
Ille ſtultus. 46. i.
Illa. 35. v. 38. v. 44. viii. 54. iv. 85. iii. 150. iii. 151. i. 165. i. 173. iii. 199. vi. 206. vi. 207. vii. 211. v. 246. iii. 260. iii. 262. ii. 361. iii.
Illud. 31. vi. 390. i.
Illius. 49. iv. 140. i.
Illius intereſſe. 331. v.
Illum. 40. iv. 138. iv. 215. iii. 221. iii. 272. i. 358. i. 363. iii.
Illum in xyſtum. 113. vii.
Illum ipſum. 342. vi.
Illam. 18. viii. 206. iv. 350. v.
Illo. 59. iii.
Illi. 18. i. 71. v. 75. i. 75. iii. 81. v. 90. v. 95. v. 102. i. 137. i. 162. iii. 188. ii. 245. v. 295. i. 312. vi. 321. vi. 330. i. 359. iii.
Illæ. 13. iv. 93. iv.
Illorum. 91. v.
Illos. 7. iii. 39. i. 291. iv.
Illas. 244. ii. 275. iv. 285. i.
Illis. 12. viii. 14. i. 18. v. 29. iii. 90. vi. 130. vi. 151. iii. 196. iii. 225. iv. 257. v. 327. ii.
Illic. 255. iv.
Illuc. 302. i.
Imam. 105. iii.
Imbreſque. 169. ii.
Imitatus eſt. 373. ii.
Imitatum. 375. ii.
Imitari. 74. i. 343. vii.
Immanes gemitus. 317. i.
Immiſcuit ſe. 17. vii.
Immiſit malefico. 103. ii.
Immiſit ſe. 262. v.
Immodica. 376. iv.
Immolaßet. 365. i.
Immolatos. 250. i.
Immolatur. 320. ii.
Impar duabus. 119. vii.
Impares. 285. v.
Impediret. 395. ii.
Impeditus. 44. iv.
Impendas curam. 135. ii.
Impenſam funeris. 304. vii.
Imperium exercere. 93. vi.
Imperio improbo. 350. ii.
Impetrant. 292. v.
Impetravit. 62. i.

Impe-

Impetravit veniam. 338. i.
Impetraſſet. 284. i.
Impetus Erebi. 144. iv.
Impetum. 256. ii. 329. i.
Impetum iræ. 183. v.
Impetum generoſum. 88. vi.
Impetu. 54. vi. 150. viii.
Impetu horrendo. 41. ii.
Impinge lapidem. 163. ii.
Impegerat lapidem. 162. ii.
Implet. 238. i.
Impleam. 177. v.
Impletur. 171. i.
Implicuiſſet. 186. iii.
Impoſuit. 263. i. 388. ii.
Impoſiturum. 53. ii.
Imponere pœnas. 293. viii.
Importaret luctum. 85. ii.
Improbum. 98. ii.
Improbum animal. 362. iii.
Improbam. 71. iv.
Improbo. 190. i.
Improbo dente. 259. i.
Improbo homini. 92. i.
Improbo imperio. 350. ii.
Improbo ſponſore. 54. i.
Improba face. 5. iii.
Improborum. 104. iv.
Improbis. 31. i. 297. iii.
Improbitas. 23. v.
Imprudens. 149. ii. 199. i.
Imprudentibus. 71. vii.
Imprudentiæ. 299. i.
Imprudentiam. 247. iv.
Impudenti. 18. i.
Impudentem audaciam. 163. iv.
Impudentia. 51. vi.
Impugnantur fraudibus. 188. iii.
Impune. 31. iii.
Impune lædi. 67. v. 233. vii.
Imputare beneficium. 71. iii.
In. 52. i. 61. iv. 91. iii. 105. i.
In aditu. 396. i.
In alta quercu. 197. i.
In alta vinea. 230. i.
In ambos. 172. ii.
In baſi. 128. ii.
In bonas partes. 95. iv.
In Cœo inſula. 312. iii.
In cœtum. 136. ix.
In calamitatem. 140. iii.
In capite Regis. 321. i.
In caſu gravi. 66. ii.
In cathedra. 173. i.
In chartas. 344. ii.
In conſpectum. 387. vii.
In conſpectu meo. 355. v.
In contumeliam. 252. v.
In cothurnis. 252. v.
In cubile. 150. v.
In dubium. 198. v.
In eundem locum. 98. iii. 261. v.
In fabellas. 139. iv.
In foveam. 149. ii.
In fovea. 56. viii.
In fluvio. 64. iii.
In gignendo. 207. i.
In gratiam redeo. 362. i.
In hanc vitam. 136. viii.
In hoc. 342. ii.
In horas ſingulas. 206. x.

In hyemem. 322.ii.
In ipſa ſchola. 136.vi.
In liquore. 43.iv.
In literarum plauſum. 344.iv.
In lucem. 130.vi.
In media. 105.ii.
In media via. 202.iii.
In metu. 41.vii.
In Miſenenſem villam. 111.iv.
In novacula. 393.i.
In Nilo. 76.iii.
In numero. 330.iv.
In officinam. 260.i.
In oppido. 182.vii.
In otio. 110.ii.
In palude. 90.ii.
In patina. 78.iv.
In patriam. 312.ii.
In periculum. 261.i.
In periculo. 107.iii. 126.iii.
In perniciem. 253.v.
In plano. 106.v.
In plauſus. 389.i.
In portus. 249.iv.
In prælio. 249.ii.
In prato. 52.iv. 74.ii.
In priore. 374.vii.
In pulpito. 390.i.
In puteum. 261.iii.
In quo. 136.iv. 183.ii.
In qua. 44.iv.
In queis. 253.iii.
In rebus ſuis. 127.iii.
In ſaltibus. 22.iv.
In ſcena. 371.iii. 384.ii.
In ſe. 184.iv. 309.i.
In ſe dictum. 71.v.
In ſilvis. 169.ii.
In ſinum. 373.i.
In ſolatio mortis. 36.iii.
In ſpeculo. 20.iii.
In ſtercore. 290.ii.
In ſterquilinio. 194.i.
In ſublime. 118.i.
In tabernis. 248.ii.
In temone. 164.i.
In tenebris. 183.vi. 209.iv. 299.vi.
In terris. 317.ii.
In theatro. 370.iv. 387.vi.
In trivio. 380.i.
In turba. 201.i. 235.i. 244.iii.
In tutela. 212.i.
In uno. 235.i.
In xiſtum. 113.vii.
Inane meritum. 71.vii.
Inani ſuperbia. 17.iv.
Incenſus. 182.vi.
Incipit. 25.ii.
Incipit orare. 85.i.
Incipiebat. 387.ii.
Incitatus. 5.iv.
Incola ſtagni. 26.ii.
Incolumis. 388.iii.
Incolume. 33.vi.
Incolumem. 325.iii.
Incolumes natos. 85.viii.
Incommodo. 362.v.
Inconveniens. 198.iv.
Incorrupta fide. 275.v.
Increpans. 164.i.
Incubuit ferro. 184.v.

Incubuerim. 136. viii.
Inde. 108. iii. 113. vi. 276. iii.
Indicat. 52. iii. 319. i.
Indignans. 88. ii.
Indignata. 75. iv.
Indignari. 284. ii.
Indigno loco. 194. iii.
Indignos. 31. ii.
Indigne ferens. 215. i.
Indigne tuli. 68. i.
Induxi te ad legendum. 146. iii.
Inducta verbis. 119. iv.
Induſtria diligens. 94. iv.
Inedia conſumpti. 108. viii.
Ineptum. 308. ii.
Inerme genus. 92. vi.
Inerti ſomno. 143. v.
Inertes. 14. iii.
Inertes fuci. 197. ii.
Infecit. 255. v.
Infelix. 125. ii. 221. i.
Infelicem. 44. vii.
Inflavit. 74. iv.
Inflare validius. 75. v.
Inferior. 5. iii.
Inferiore angulo. 226. iii.
Infeſtus taurus. 67. iii.
Infundite opus. 199. ii.
Ingemuit. 46. iv.
Ingenium. 46. v. 134. i. 355. i. 377. iii.
Ingenium ſævum. 255. iii.
Ingenio. 143. iii.
Ingentem ſtatuam. 128. i.
Ingrata. 33. v.
Ingravantibus annis. 398. iii.
Ingredi. 387. iii.
Inhoſpitalis Ponti. 253. v.
Injecta eſt illi cupiditas. 81. v.
Initio. 59. iv.
Injuria. 93. iii. 330. v.
Injuriæ. 361. v.
Injuriæ patiens ovis. 22. iii.
Injuriam. 293. v.
Injuriam veterem. 67. ii.
Injuſta nece. 7. ii.
Inlicere pretio. 31. vi.
Inlidat. 119. ii.
Inludens. 390. ii.
Innocentis. 185. v.
Innocenti. 338. ii.
Innocentes. 7. iv.
Innotuit. 38. i.
Innoxius viator. 98. ii.
Inops. 74. i.
Inopia deperditus. 48. i.
Inquinaſſent. 13. vi.
Inquinari ignavo ſanguine. 88. viii.
Inquis. 134. i.
Inquit. 6. i. 7. i. 14. vi. 26. iii. 29. ii. 33. v. 35. v. 41. vi. 56. ix. 59. iii. 62. vi. 70. ii. 73. i. 77. iv. 88. ii. 98. i. 107. iii. 115. iii. 121. viii. 125. iv. 157. iv. 159. iv. 162. iii. 164. ii. 168. iii. 171. iii. 174. iii. 177. v. 187. iii. 194. iii. 202. iv. 205. ii. 216. v. 219. v. 260. iv. 272. i. 285. i. 300. i. 312. ix. 314. ii. 330. i. 358. i. 373. viii. 380. iii. 396. iv.

Invidebas. 36.iv.
Invidens. 361.iii.
Inrigatus nectare. 281.ii.
Inſcia. 261.iii.
Inſectatus eſt. 190.iii.
Inſecuta. 150.i.
Inſerens roſtrum. 79.ii.
Inſidias. 61.i. 229.iv.
Inſidiis. 121.iv.
Inſidioſum aprum. 106.iv.
Inſignis. 41.vi.
Inſigni facie. 172.iii.
Inſilit. 13.v.
Inſitivos liberos. 154.ii.
Inſolens. 41.iv.
Inſolentem fiduciam. 383.ii.
Inſolentiam. 165.v.
Inſolentiis. 339.vi.
Inſontem. 185.iii.
Inſpexerant. 173.ii.
Inſtat. 90.iii.
Inſtantem necem. 70.i.124.ii.
Inſtante partu. 58.ii.
Inſtrumentum ruſticum. 242.ii.
Inſueta voce. 40.v.
Inſuetos. 12.iii.
Inſula Cœo. 312.iii.
Inſulſum eſt. 255.vi.
Inſultare. 68.ii.
Integritatis ſinceræ. 339.v.
Integritatis teſtes. 192.ii.
Intellego. 307.ii.
Intelligo. 44.vii
Intelligit. 202.vi.226.ii. 389.iii.
Intelligit rem. 115.i.
Intellegunt. 196.iii.
Intempeſtive. 219.viii.
Intendit cutem. 75.i.
Inter. 159.ii. 275.iv.286.iv. 370.ii.
Inter aras. 320.iii.
Inter cædem. 121.v.
Inter capellas. 205.i.
Inter hæc. 126.iv.
Inter homines. 327.i.
Inter illos. 39.i.
Inter manus ſublatus. 386.i.
Intercipit veram laudem. 270.ii.
Interdicit. 268.iii.
Interdiu. 169.viii. 209.v.
Intereſſe illius. 331.v.
Interficit. 36.ii.
Interfecit. 232.vi.
Interpoſuit. 329.iii.
Interpoſuero. 346.i.
Interponere. 95.ii.
Interpoſitis paucis diebus. 150.vi.
Interpretari voluntatem. 244.vi.
Interrogavit. 74.v. 214.ii.
Interrogata. 90.iv.
Intervenit. 97.iv.
Intrare. 396.ii.
Intravit januam. 183.i.
Intrare limen. 136.ii.
Intrito cibo. 79.i.
Intuere has nænias. 225.iii.
Intuens. 90.ii.
Intulit cauſam jurgii. 5.iv.
Invenit. 290.iii.308.iii.380.i.
Invenit exitium. 92.ii.
Invenit tandem. 218.iv.

In-

Invenit theſaurum. 81.iii.
Invenimus. 381.iii.
Inveniunt. 346.v.
Inveni. 196.i.
Inveniri. 43.ii.
Inventura. 150.ii.
Inveni. 196.i.
Inveniri contrarios. 267.ix.
Inventum. 139.i.
Invicem. 102.ii. 167.iii. 173.vi.
Invidia. 74.iii. 129.iv. 173.iii.
Invidia mordax. 347.iv.
Invidiæ. 177.iii.
Invido fato. 381.ii.
Inviſus eſt. 321.vi.
Inviſa. 266.ii.
Inviſæ. 270.i.
Invitavit. 369.ii.
Invitaſſe ad cœnam. 78.iv.
Invitare. 330.iv.
Invitatur. 321.vi.
Invitatus ad cœnam. 281.i.
Invita laude. 136.viii.
Invitum. 233.iii.
Involvit ſe farina. 228.iii.
Involens variis modis. 255.iii.
Inutilis. 13.viii.
Jocans. 159.iii.
Jocari. 2.iii.
Joculare. 225.i.
Jocundum odorem. 147.iii.
Jocunditas tibiarum. 304.iii.
Jocus eſt. 66.ii.
Jocorum genus. 252.ii.
Jocos fratris. 173.iv.
Jocis fictis. 139.v.
Ipſe. 40.vi. 126.iv. 296.iii.
Ipſe Jupiter. 393.iv.
Ipſa. 79.iii. 136.vi. 371.v.
Ipſi. 350.iv.
Ipſum. 36.i. 49.v. 342.vi. 375.iii.
Ipſumque. 265.ii.
Ipſum ignorans. 353.iv.
Ipſum te. 304.i.
Ipſam. 142.vi.
Ipſo. 85.iii.
Ipſo ludorum die. 387.iv.
Ipſo ſermone. 314.vii.
Ipſos. 71.ii. 150.vii.
Ira. 330.ii.
Ira Deum. 268.i.
Iræ furentis. 183.v.
Iram repreſſit. 88.vii.
Iracundos. 233.vi.
Iraſcitur. 173.iii.
Iraſcaris. 300.iv.
Iratus. 232.iii.
Irato impetu. 150.viii.
Iratis Diis natus. 300.v.
Ire in literarum plauſum. 344.iv.
Irritos dolos. 72.ii.
Is. 52.v. 222.iii. 384.iii.
Iſta. 73.iii. 266.i.
Iſtum. 165.ii.
Iſtam. 6.ii. 174.v.
Iſtis verbis. 358.iii.
Ita. 7.ii. 35.v. 91.v. 206.vi. 233.iii. 247.iv.
Ita locutus. 71.iv.
Ita nunc. 282.iv. 295.iii.

Ita ſic. 95. v.
Itaque. 82. i. 267. iv.
Iter. 182. vii.
Iter longius. 219. i.
Iteratur. 390. i.
Iubetque. 41. iv.
Iubet. 73. iii. 127. i. 389. iv.
Iuſſit. 49. v. 365. iii.
Iuberent. 373. iv.
Iuſſerat. 183. ii.
Iuſſus eſt. 218. ii.
Iudex. 141. ii.
Iudex ſedit. 39. i.
Iudice. 198. i.
Iudices. 186. i. 375. v.
Iudico. 363. iii.
Iudicatis. 344. iii.
Iudicet. 180. ii.
Iudicare. 307. i.
Iudicium ſincerum. 146. iv.
Iudicio. 294. i. 339. ii. 368. ii.
Iugulatus foret. 366. iii.
Iugum. 165. iii.
Iugo Pelei Nemoris. 253. i.
Iugo Pierio. 136. iii.
Iumenta. 242. ii.
Iunonem. 215. i.
Iupiter. 26. i. 214. ii. 263. i. 291. iv. 293. vi.
Iupiter ipſe. 393. iv.
Iovis. 265. i. 291. i.
Iovi. 212. ii.
Iovi Tonanti. 136. iv.
Iovem. 13. vii. 14. iv. 289. i. 284. i. 300. ii.
Iurgium petulans. 190. ii.
Iurgii cauſam intulit. 5. iv.
Iure neglecto. 239. iii.
Iure ſimili. 78. ii.
Iura. 275. v.
Iurisjurandi fidem. 186. ii.
Iurejurando. 33. i.
Iuriſperitos conſulit. 238. vii.
Iuſto exemplo. 256. ii.
Iuſtius. 338. ii. 377. iv.
Iuvant te. 257. ii.
Iuvencum. 97. iii.
Iuvenis pulchra. 100. v.
Iuvenes. 331. i. 332. iv.

L.

LAbi. 368. i.
Labor. 335. vii.
Labor doctus. 130. vi.
Laboris. 126. viii.
Labori. 129. v. 335. vii.
Labori docto. 137. iii.
Labore. 171. i. 299. v. 222. iii.
Laboro. 321. iii.
Laboras. 71. i. 322. v.
Laborant. 90. i.
Laborem validius. 192. i.
Lacte. 206. v.
Lachrymas. 286. iv.
Lacerat. 7. ii.
Laceratus. 103. i.
Lacerari. 44. v.
Laceſſis me. 325. i.
Lacus. 26. iii.
Læſit. 58. i.
Læderet. 149. v.

Læſerit. 78. i.
Læſerant. 151. iii.
Lædendi. 362. ii.
Læſura. 173. vi.
Lædere dente. 260. iv.
Læſus. 121. ix.
Lædi. 118. iii.
Lædi impune. 67. v. 233. vii.
Lætor. 233. i.
Lætabor. 138. v.
Lætare. 388. iii.
Læta domus. 330. ix.
Læva omina. 216. viii.
Lagenæ collum. 79. iv.
Lagenam plenam. 79. ii.
Lambe otio. 77. ii.
Lamberet. 79. iv.
Lanæ. 246. iii.
Languentis ævi. 337. i.
Languere. 398. iii.
Languido greſſu. 355. iii.
Languidus. 150. iii.
Lanificæ. 242. i.
Lanificæ Ruſticæ. 245. iii.
Lanificam. 236. iii.
Laniger. 6. ii.
Lanius. 159. iii.
Lanium. 159. i. 206. x.
Lapidem. 162. ii. 163. ii.
Laqueos. 229. iii.
Largo cibo. 169. iv.
Largam dapem. 108. ix.
Large. 119. v.
Laſſabis. 118. vii.
Latè. 147. iii.
Latet. 250. v.
Latens. 374. vii.
Latenti. 125. i.
Latibula ſecreta. 91. iii.
Latibulis. 124. i.
Latinis literis. 377. ii.
Latium. 129. v.
Latrem. 73. ii.
Latrans. 399. iv.
Latro. 5. iv.
Latrone. 357. ii.
Latrones. 121. iv.
Latior. 74. v.
Lavare. 276. i.
Lavationem argenteam. 240. ii.
Laudabile exemplum. 99. v.
Laudas. 171. iii. 399. vi.
Laudat. 43. v.
Laudâram. 44. ix.
Laudandum. 308. ii.
Laudatis. 43. i.
Laudari. 45. i. 211. vi.
Laus. 344. i.
Laudis. 370. i.
Laudis conſcientiam. 130. ii.
Laudem. 270. ii. 275. ii. 310. iv.
Laudem victoris. 327. v.
Laude invita. 136. viii.
Laudes duæ. 330. i.
Laudibus. 320. i. 373. v.
Laurea. 212. iii.
Laxaris. 203. ii.
Lector. 95. iv.
Lector Cato. 257. i.
Lectum. 183. vi.
Lecto. 59. i.
Ledæ ſidera. 329. iii.

Legati.

Legati, 290. i.
Legatos. 289. i. 291. v. 292. i. 293. vii. 295. iii.
Legi. 340. ii.
Legerunt arbores. 212. ii.
Leges. 138. v.
Legeſne. 135. i.
Legerat. 314. v.
Legendum. 146. iii.
Legere. 133. i. 252. ii.
Legere capillos. 102. ii.
Leniter pota. 77. iii.
Lentus. 53. i.
Lento. 165. iii.
Leo. 22. vi. 23. i. 40. iii. 66. iv. 97. iii. 275. i.
Leonis. 41. ii.
Leone. 22. iv.
Lepidum genus. 386. iv.
Lepus. 36. iii.
Leporem. 35. iv.
Leto dedit. 71. iv. 211. viii.
Levans dorſo. 232. iv.
Leve. 225. i.
Levem riſum. 87. i.
Levi curſu. 44. ii.
Levitas. 342. viii. 383. iii.
Legem propoſuit. 198. iii.
Legibus. 9. i.
Libeat. 17. i.
Libuerit. 95. ii.
Libelli mos. 1. iii.
Libellum. 252. iii. 343. v.
Libellos Phædri. 133. i.
Libenter. 58. i.
Libenter prorſus. 366. ii.
Liberat. 150. iv.
Liberalis. 72. i.
Liber. 171. iv.
Liber animus. 133. iii.
Libero, id eſt, Baccho. 281. i.
Libertas. 9. ii. 167. i.
Librum exarabo. 138. iii.
Liberos. 26. v.
Liberos inſitivos. 154. ii.
Liberis. 12. v.
Libertus. 187. iii.
Liberto. 181. iii.
Libido. 282. iv.
Libitina. 304. viii.
Licentia. 9. iii. 171. ii.
Licentia poëtæ. 329. ii.
Licet. 307. ii. 343. vii.
Ligarant. 249. ii.
Ligato crure. 391. ii.
Lignumque. 13. v.
Ligneo alveolo. 113. iv.
Limavi. 260. iii.
Limaſſet. 189. viii.
Limen Muſarum. 136. ii.
Limo. 13. i.
Linguam. 276. ii. 358. v.
Linguam præcludere. 73. i.
Linoque. 144. ii.
Linteo reſuſio. 113. ii.
Liquit. 262. vii.
Liquidam ſorbitionem. 78. iv.
Liquor. 6. iv. 262. i.
Liquore. 43. iv.
Lis ad forum deducta eſt. 198. i.
Lis eſt orta. 232. iii.
Literæ. 527. i.

Literarum plauſum. 344. iv.
Literarum ſtudio deditus. 314. iv.
Literis. 257. iii. 377. ii.
Literatæ Græciæ. 143. iv.
Litigabat. 190. i.
Livor. 130. i. 146. i. 307. i.
Locuples. 312. i.
Locupletes. 81. ii.
Locus eſt auxilio. 337. ii.
Locus narrandi. 94. v.
Locum. 58. i. 62. i. 98. iii. 108. i. 261. v.
Loco. 48. ii. 59. iii. 62. vi. 85. iii. 194. iii.
Loco mercedis. 333. iii.
Loco obſcuro. 228. iii.
Loca. 371. ii.
Longe. 167. vi.
Longeque. 5. iii. 90. vi.
Longe vetuſtior. 255. vii.
Longa memoria. 344. iii.
Longa mora. 239. i.
Longior. 336. vi.
Longius iter. 219. i.
Longitudinem colli. 33. ii.
Loquitur. 36. i.
Loquantur. 2. ii.
Locutus. 22. vi. 71. iv. 82. iii. 226. iv. 232. vi. 293. vi.
Locutus eſt. 366. i.
Locuta eſt. 115. v.
Locutam. 79. v.
Locuti ſunt. 223. ii. 387. ix.
Loqui. 45. v. 274. i. 376. i.
Lora. 165. iv.
Lubitum eſt. 206. i.
Lucerna. 184. i. 267. v.
Lucernam. 265. i. 267. iv.
Lucernam accenderet. 218. iv.
Lucrum. 304. viii.
Lucrum dulce. 137. iii.
Lucrum periculoſum. 366. v.
Lucrum facias. 73. iv.
Lucri. 380. iii.
Lucro. 272. ii.
Luctans cornibus. 396. i.
Luctus. 44. ix.
Luctum. 85. ii.
Luculli manu. 112. i.
Ludimus calamo. 225. ii.
Ludentem. 201. i.
Ludentes pueriliter. 173. ii.
Ludorum die. 387. iv.
Ludos. 369. i. 387. i.
Ludis. 384. iii.
Lues culpam. 266. iii.
Luat pœnas. 187. iii.
Luere pœnas. 56. i.
Luget. 255. i.
Lumen. 183. iv.
Lumen ſuum. 265. ii.
Luminis. 168. iii.
Luminis commercium. 267. iii.
Lumine. 219. iv.
Lupus. 5. i. 5. ii. 38. iv. 54. v. 56. iv. 167. ii. 169. vi.
Lupi. 31. iv.
Lupum. 56. viii.
Lupe. 6. iii.
Lupo. 33. iii.
Lupo ſponſore. 54. iv.

Luſci-

Luſcinii. 215. ii.
Luſcinio melos. 216. vii.
Luſtravit aliquot domos. 218. iii.
Luſus. 203. iii.
Lucem. 130. vii.
Luce. 169. ix.
Luxuriæ domum. 246. iv.
Luxu vitam trahit. 245. v.
Lympharum. 20. iii.

M.

MAcerat. 304. iii.
Macie confectus. 167. ii.
Mage, id eſt, Magis. 363. i.
Magis. 160. i. 210. iii.
Magiſtræ. 119. v.
Magnitudo principum. 250. iv.
Magnitudinis. 74. iii.
Magnitudine. 216. ii.
Magnus Iupiter. 291. iv.
Magnum. 206. ix.
Magnum periculum. 261. i.
Magni Iovis. 291. i.
Magno. 107. iii. 126. iii.
Magno apparatu. 330. ix.
Magno clamore. 12. vi.
Magno dolore. 31. v.
Magnoque riſu. 389. iv.
Magnaque invidia. 173. vii.
Magna. 318. ii.
Magnæ. 121. xi.
Magnas opes. 137. i.
Major. 75. iii. 374. i.
Majori. 154. iii.
Majore. 154. v. 362. v.
Majore niſu. 75. ii.
Majores. 115. vii.
Majorem. 367. iii.
Majorem moleſtiam. 257. iv.
Majus. 14. viii. 225. ii.
Majus pretium. 346. v.
Majeſtas Ducis. 115. v.
Maledixiſti. 6. vi.
Maledixit. 7. i.
Maleficus conſiliator. 117. ii.
Maleficii. 56. i.
Malefico. 103. ii. 268. iii.
Maligna ſuſpicio. 185. iii.
Malignitas. 343. vi.
Malitia ſceleſta. 105. v.
Maluiſſet. 384. vi.
Malus ſutor. 48. i.
Mali hominis. 61. i.
Malum. 14. viii. 31. vi.
Malum perferte. 14. vii.
Malum finiri. 59. iv.
Mali. 108. xi. 187. iii.
Malo. 261. ii. 367. iv.
Malo adficietur. 23. iv.
Mala. 36. iv. 264. i.
Mala videre. 54. ii.
Malorum. 266. i.
Malis. 141. iii. 174. iv. 296. i. 272. i.
Malè. 330. vi.
Male multatus. 18. ii.
Manebit. 377. ii.
Maneret ſenſus. 244. iv.
Mandant. 292. iv. 331. iv.
Mandata. 14. iv.
Manes Deos. 81. iv.
Manifeſtis rebus. 368. iii.

Manus.

Manus. 255.v. 308.iii. 386.i.
Manum. 350.v.
Manu Luculli. 112.i.
Manibus. 134.iii.
Mare ſiculum & Tuſcum. 112.ii.
Mari. 312.v.
Margaritam. 194.ii.
Margine. 261.iv.
Maritus. 181.i.
Marmori. 347.i.
Mares molles. 279.i.
Maſculus. 206.viii.
Maſculo generi. 282.ii.
Maſculina membra. 282.iii.
Mater. 85.i. 136.iii. 183.ii. 205.ii.
Mater ſedula. 238.i.
Matris. 173.i.
Matri. 237.vi. 247.ii.
Matrem. 237.i.
Materia exigua. 329.i.
Materiæ. 335.vi. 342.ii.
Materiam. 1.i.
Matronarum. 322.i.
Matronarum oſcula. 321.ii.
Matura eſt. 230.iv.
Maturius. 218.ii.
Maximus. 293.i. 314.vi.
Maxima exſpectatio. 317.ii.
Maximum. 194.v.
Maximam. 289.v.
Maximo. 373.vi.
Maxime. 182.iii.
Maxime contrarios. 267.ix.
Me. 23.iii. 73.iii. 88.v. 93.ii. 121.viii. 124.vi. 141.iii. 142.iv. 143.i. 148.iv. 151.i. 151.iii. 164.viii. 196.iii. 206.iv. 211.i. 233.i. 260.iv. 307.v. 336.iv. 339.ii. 373.viii.
Me infelicem. 44.vii.
Me laceſſis. 325.i.
Me recipit. 325.iii.
Mea refert. 53.iii.
Mecum. 115.vii. 169.v. 312.ix. 314.xii. 362.i.
Medeæ ſcelere. 255.ii.
Medicinam facere. 48.ii.
Medicinam fecit. 33.iii.
Medicum. 50.i.
Medio mari. 312.v.
Medio ſole. 219.iv.
Mediæ ætatis. 100.iii.
Media. 105.ii.
Media in turba. 244.iii.
Media via. 202.iii.
Mehercule. 77.iv. 164.iv. 373.vii.
Melior. 162.iii. 203.iv.
Melioris vitæ. 289.ii.
Meliores carpere. 130.viii.
Melius. 59.ii. 373.ix.
Melos. 310.i.
Melos luſcinio. 216.vii.
Membra maſculina. 282.iii.
Memini. 151.i. 340.iv. 384.iii.
Meminerit. 2.iii.
Memoria. 180.iv. 344.iii.
Memoriæ. 307.iii.

Memoriæ tradam. 327. iii.
Menander nobilis comœdus. 353. iii.
Menander ſcriptor. 355. vii.
Mendaces. 56. i.
Mendacium. 187. vii.
Mens eſt. 142. v.
Mens rara. 226. ii.
Mentem lædendi. 362. ii.
Mente cæca. 302. ii.
Mentes. 374. i.
Menſa. 170. ii.
Menſes. 6. vi. 386. ii.
Menſibus. 206. ii.
Menſibus peractis. 58. ii.
Mentitus foret. 182. i.
Mentiri. 88. iii.
Merces. 159. ii.
Merces fraudis. 56. ix.
Mercedis. 329. v.
Mercedis loco. 333. iii.
Mercedem poſtulas. 33. vi.
Mercede. 226. iv. 310. iv.
Mercurius. 290. iv.
Mercurio. 14. iv.
Merdis. 293. iv.
Merſit. 250. ii.
Merſum. 13. i.
Meritum inane. 71. vii.
Meriti. 31. i.
Merito. 20. i. 165. vii. 198. v. 214. vii.
Meritis. 138. iv. 208. iii.
Meritò. 270. i.
Merito jaces. 82. iii.
Merito plectimur. 93. vii.
Meruit. 192. iv.
Metuens ruinam. 108. vi.
Metuere. 84. i.
Metus. 14. iii.
Metum mortis. 286. iv.
Metu. 41. vii.
Meus. 171. i.
Meus homo. 390. i.
Mea. 152. iii. 180. iv. 199. i. 252. i. 262. iv. 312. ix. 314. xi. 344. ii.
Mea cauſa. 70. iv.
Mea culpa. 73. iv.
Meæ carnis. 77. v.
Meæ vitæ. 299. iii.
Meæ vocis. 41. v.
Meæ turbæ. 62. v.
Mei. 134. ii.
Meum. 22. ii. 165. iii.
Meam. 73. i. 140. iii.
Meo. 129. v. 308. i. 355. v.
Meæ vires. 399. v.
Meos. 6. iv.
Meas. 53. iv.
Meis. 377. i.
Mi. 216. v.
Mihi. 6. i. 6. vi. 7. i. 23. ii. 53. i. 44. viii. 62. v. 68. ii. 70. ii. 71. iii. 88. vii. 106. ii. 142. v. 146. ii. 146. iii. 168. i. 169. iii. 171. iv. 192. ii. 196. ii. 206. v. 211. iii. 300. i. 321. i. 330. iii. 330. iv. 335. i. 342. viii. 344. i.
Mihique. 266.
Milites. 249. iii.

Mil-

Milvio. 93. iv.
Milvium. 92. iii.
Minas. 165. viii.
Minaris. 318. ii.
Minerva. 214. i.
Minime. 59. iii. 188. ii.
Minos. 256. i.
Minus. 307. iv. 336. iv.
Minuta plebes. 250. v.
Miraculo. 40. viii.
Mirans. 43. v.
Mirati. 291. v.
Miſcet. 287. v.
Miſcuit. 9. ii.
Miſcens dolorem. 85. vi.
Miſcere toxicum. 49. iv.
Mixtum. 293. iv.
Miſenenſem villam. 111. iv.
Miſeræ. 106. ii.
Miſeræ ſibi. 85. ii.
Miſerum ſpiritum. 302. ii.
Miſeras. 26. iv.
Miſeria. 221. iii.
Miſericors. 296. iii.
Miſericordia. 337. vii.
Miſerandam. 187. v.
Miſerita eſt. 207. ii.
Miſeriti. 149. iv.
Miſit. 14. i.
Miſit vocem. 265. iv.
Miſêre. 13. vii.
Miſêre legatos. 289. i.
Miſêre panem. 149. vi.
Miſerint. 295. i.
Miſiſſet panem. 72. iii.
Miſerit vocem. 215. iv.
Miſſum. 12. ix.
Miſſo aulæo. 387. viii.
Mnemoſyne ſancta. 136. iv.
Modeſtiæ. 99. ii.
Modeſtis. 97. ii.
Modium tritici. 54. iii.
Modò. 221. i. 125. iv. 358. iii.
Modo. 36. iv. 56. iv. 64. ii. 78. v. 223. ii. 307. i. 237. iii.
Modo ſimili. 75. ii.
Modis. 255. iii.
Mœcha. 246. ii.
Mœchæ. 240. i. 245. vii.
Mœrens. 18. iii. 153. iii.
Mœrentes. 284. ii.
Mœſtus. 233. iv.
Moleſtus ille. 219. vi.
Moleſtus eſſe. 257. iii.
Moleſta. 110. iv.
Moleſtior. 335. ii.
Moleſti. 377. v.
Moleſtis muribus. 70. iii.
Moleſtiam. 257. iv.
Moliens fraudem. 262. ii.
Molles mares. 279. i.
Momentum horæ. 134. ii.
Monet. 285. iv.
Monet conſilio. 1. iv.
Monent. 61. ii.
Monitus. 163. iii.
Monitus præcepto. 172. i.
Monitis paruit. 119. iv.
Mons. 317. i.
Monte ſummo. 112. i.
Monſtrabat. 396. iii.
Monſtrabo. 162. v.

Monſtraro. 118. vi.
Monſtro. 153. ii.
Mora. 387. vii.
Mora ſegnis. 395. ii.
Mora temporis. 239. i.
Moram faciat. 331. v.
Mora dulci. 144. iv.
Morbo confectus. 49. i.
Mordax invidia. 347. iv.
Mordaciorem. 259. i.
Momordit. 260. iii. 361. i.
Moriens. 44. vi.
Mortuus eßet. 222. iii.
Mortua. 211. ix.
Mortuo. 223. iv.
Mortuum. 387. vi.
Mortuam. 150. ii.
Mori. 68. iii. 325. ii.
Moror. 320. iii.
Mors vicina. 337. v.
Mortis in ſolatio. 36. iii.
Mortis metum. 286. iv.
Mortis periculo. 85. vii.
Mortis profeſſa. 253. iii.
Mortis tumore. 49. vi.
Morti. 336. iii.
Mortem. 177. ii. 223. iii.
Morte ulciſci. 361. iv.
Morſu. 103. i.
Morſibus ſævis canum. 44. v.
Mortales. 64. ii. 368. i.
Mortalium. 94. iii. 189. i.
Mos. 350. iii.
Mos eſt. 386. iv.
Mos libelli. 1. iii.
Moris. 329. ii.
Morem ſervabo. 95. i.
More. 388. i.
More tranſlatitio. 387. ix.
Mores diſſolutos. 12. vii.
Mores domini. 52. ii.
Mores hominum. 142. vi.
Moribus. 174. v.
Moribus alienum. 245. viii.
Motu. 12. x.
Movet uſum. 1. iii.
Movetque plauſus. 374. iv.
Movit ſaxa cantu. 144. iii.
Moveas verbis. 165. i.
Mox. 67. iii. 223. i. 280. v.
Mulier. 58. ii. 100. iii.
Mulieris. 182. ii. 276. ii.
Mulierem. 185. i.
Mulierum. 102. iii.
Muliebrem mundum. 240. i.
Multandum. 78. ii.
Multatus. 18. ii.
Multo. 115. vii. 120. iii. 196. i. 281. ii. 292. iii. 331. ii.
Multo ſimilius. 375. i.
Multo validius. 210. i.
Multa. 108. viii. 154. iv. 182. i. 376. i.
Multa agendo. 140. iii.
Multorum. 247. iv.
Multarum. 335. iii.
Multos. 160. ii. 162. i. 226. ii.
Multis. 367. iv. 373. v.
Multum. 115. vi.
Multum falleris. 73. ii.
Multum gemens. 386. i.
Multum prius. 180. i.

Mulum.

Mulum. 121. v.
Mulam. 164. i.
Muli. 120. i.
Mundum muliebrem. 240. i.
Munitus. 117. i.
Muneris. 285. ii. 336. iv.
Munere naturæ. 119. vi.
Munera. 266. i.
Murum. 322. iii.
Mus. 228. iv.
Murem. 317. iii.
Mures. 248. i.
Mures veloces. 228. ii.
Muribus moleſtis. 70. iii.
Muſa. 144. ii.
Muſarum limen. 136. ii.
Muſca. 164. i. 319. ii. 319. iii. 361. i.
Muſcipula. 229. iii.
Muſicum citharæ ſonum. 304. ii.
Muſtela. 70. i. 228. i.
Muſtelarum exercitu. 248. i.
Mutant. 52. ii.
Mutandum. 136. i.
Mutatur. 286. v.
Mutatus. 355. vii.
Mutire. 340. iii.
Mutam ſpeciem. 216. v.
Myronem. 347. ii.
Myrtus. 212. iii.

N.

NActa cavernam. 105. ii.
Nænias. 135. i. 225. iii.
Nam. 102. iv. 106. iii. 107. iv. 121. ix. 165. vi. 233. ii. 342. iv. 336. iii. 347. iii.
Namque. 73. iii. 163. v. 187. iv. 189. i. 219. ii. 297. i.
Namque &. 255. i.
Naris emunctæ. 157. i.
Naribus. 148. i. 290. ii.
Narratio. 43. ii. 359. iii.
Narratione. 235. ii.
Narro. 196. iii.
Narrabo. 180. iv.
Narrabit. 214. iv.
Narrandi locus. 94. v.
Narrare. 25. ii.
Narratæ rei. 333. i.
Naſcerer. 206. vii.
Natus. 6. vii. 136. vi. 173. viii. 312. iii.
Natus es. 396. iv.
Natus eſt. 221. i.
Natus Diis iratis. 300. v.
Nati humiles. 81. ii.
Naſute. 252. i.
Nata. 214. vii.
Natali. 206. ix.
Natans. 20. ii.
Natio ardelionum. 110. i.
Natum. 183. ii.
Nato. 187. iv.
Nati tui. 107. iii.
Natos. 74. iv. 85. viii. 206. v.
Natura. 18. vii. 157. ii.
Natura ſiniſtra. 130. vii.
Naturæ. 374. ix.
Naturæ dedecus. 68. ii.

Naturæ munere. 119. vi.
Naturæ onus. 59. ii.
Naturæ partes. 280. iii.
Naturam. 280. ii.
Naufragi. 314. iii.
Navis. 286. iii.
Navem. 312. iv.
Nauſeant ſtultitiam. 257. v.
Nautas. 287. ii.
Ne. 14. viii. 52. vi. 85. ii. 129. ii. 146. i. 164. iii. 180. iii. 217. ii. 257. iv. 267. i. 268. iii. 292. ii. 294. iii. 330. ii.
Ne corrumpas. 174. iv.
Ne corrumperet. 330. vi.
Ne deſit mihi. 206. v.
Ne devorent. 104. ii.
Ne facias. 73. iv.
Ne faciat moram. 331. v.
Ne impediret. 395. ii.
Ne latrem. 73. ii.
Ne libeat. 17. i.
Ne noceat. 353. ii.
Ne peccet. 199. i.
Ne poſſideant. 237. iv.
Ne quis. 188. v. 297. iii.
Ne quid. 304. viii.
Ne rapiantur. 76. iv.
Ne videar. 226. iv. 335. ii.
Ne videamur. 214. iii.
Ne unquam. 253. i.
Neapolim. 111. iii.
Nec. 18. viii. 18. ix. 20. vii. 94. iv. 118. iii. 121. ix. 125. x. 129. i. 129. iii. 129. iv. 130. viii. 141. iv. 173. iv. 202. vi. 253. iii. 257. ii. 267. iv. 267. v. 293. viii. 300. ii. 300. iii. 332. iv.
Nec ideo. 125. vii.
Nec mihi. 196. ii.
Nec opinans. 384. v.
Nec opinum. 36. i.
Nec potuit. 239. ii.
Nec tamen. 188. i.
Nec tibi. 196. ii.
Neceſſitas. 208. i.
Necat. 150. vii.
Necuit. 297. i.
Necare. 362. v.
Nectar. 211. iii.
Nectare. 281. ii.
Negas. 39. v. 88. v.
Negabat. 38. v.
Negavit. 53. iii.
Negarunt. 75. i.
Negarat. 211. ix.
Negare. 97. i.
Negligunt. 121. vi.
Neglecto jure. 239. iii.
Negligenter abjecit. 228. iv.
Negotiis. 133. ii.
Nemo. 51. iv. 58. i. 117. i. 125. ix. 149. v. 238. ii.
Nempe. 100. ii. 322. iv.
Nemoris. 91. ii.
Nemoris cultrix. 105. iii.
Nemoris Pelei jugo. 253. i.
Nemoroſis latibulis. 124. i.
Neſcit. 95. vi.
Neſcio quid. 115. ii.

Neque enim. 142. v.
Nequicquam. 115. vi. 118. vii.
Nequitia. 117. iii.
Nequitiæ malis. 174. iv.
Neci. 228. v.
Necem. 14. ii. 92. iv. 124. ii. 125. ii. 248. iv.
Necem inſtantem. 70. i.
Nece. 119. vii.
Nece injuſta. 7. ii.
Nidum. 106. i.
Nidum fecerat. 105. i.
Nidoque. 84. iv.
Nihil. 183. viii. 214. iv. 348. iv. 318. ii. 321. iii. 322. v. 373. v.
Nihil agens. 110. iii.
Nihil eſt. 164. vii. 274. i.
Nihil ſumis. 312. viii.
Nihil habemus majus. 225. ii.
Nihilominus. 142. iv.
Niger an albus naſcerer. 206. vii.
Nigros capillos. 102. v.
Nil. 52. ii. 121. ix. 184. iii. 188. i. 322. v. 374. vii.
Nil agere. 319. i.
Nilo flumine. 76. iii.
Nimiam. 43. vi.
Nimiaque. 287. ii.
Nimia brevitate. 189. v.
Niſi. 41. vi. 77. v. 130. viii. 118. vi. 214. viii. 366. iii.
Niſi ſoleres. 98. i.
Niſu. 75. ii.
Nites. 167. iv.
Nitetur. 337. iii.
Nixa. 262. vi.
Nitor pennarum. 45. vi.
Nitor ſmaragdi. 216. iii.
Nives. 169. i.
Nivea faſcia. 391. iii.
Niveis calceis. 391. iii.
Niveis tunicis. 391. iii.
Nobilis. 387. i.
Nobilis comœdiis. 353. iii.
Nobilis dives. 369. i.
Nobilem. 50. ii.
Nobili teſta. 147. ii.
Nobiles urbes. 310. iii.
Noceat. 353. ii.
Nocens eſt. 363. ii.
Nocendum. 78. i.
Nocivum periculum. 87. iii.
Noctu. 108. iii. 168. iv. 182. viii.
Noctua. 210. iii. 211. vii.
Noctuæ. 209. iii.
Nocturnus fur. 72. iii.
Nolo. 88. viii. 171. iv. 230. iv. 300. iv.
Noluiſtis. 14. vi.
Noli. 71. iii. 77. iii. 104. i. 257. iii.
Noli adfectare. 217. i.
Nomen. 377. i.
Nomen Æſopi. 346. i.
Nomen amici. 176. i.
Nomine. 48. iii.
Nomine auctoris. 94. vii.
Nomino. 343. ii.
Nominor. 23. i.
Non. 2. ii. 6. vii. 12. ii. 29. ii. 31. iii. 35. i. 39. iv. 50. i. 51. iii.

51.iii. 54. ii. 57. vii. 94. vii. 97.ii. 134.i. 139. iii. 152. ii. 162.iv. 165.i. 171.iv. 179.i. 179. iv. 183. v. 188. iii. 196. iii. 199. vii. 206. i. 208.i. 209.i. 211.iv. 214.ix. 215. ii. 228. ii. 238. iii. 244. vi. 267. vii. 268. i. 285. iii. 290. i. 290. iii. 291. v. 293. vii. 294. ii. 319. i. 321. vi. 335. vii. 342. viii. 343. ii. 373. vii. 374. ii. 377. iii. 393. iv. 399. v. 399. vi.

Non conveniens. 299. iii.
Non ergo. 134. iii.
Non eſt. 205. ii.
Non eſt datum. 217. i.
Non eſt quod timeas. 99. i.
Non evertiſſet. 187. ix.
Non fugio. 177. ii.
Non fuiſſe. 362. ii.
Non inconveniens. 198. iv.
Non ita eſt. 206. vi.
Non modo. 64. i. 221. i.
Non multum. 115. vi.
Non offendat. 266. ii.
Non plane. 171. ii.
Non poſſumus. 264. i.
Non poſſunt. 231. i.
Non potuit. 230. iii.
Non poſſit. 262. iv. 343. vii.
Non poſſint. 294. iii.
Non prodit. 108. vii.
Non recuſaſſent. 199. x.
Non rudis. 100. iii.
Non ſatis memini. 384. iii.
Non ſemper. 226. i.
Non ſinunt. 211. i.
Non ſit. 359. ii.
Non tamen. 130. ii.
Non vis. 164. ii.
Non viſum. 219. vii.
Non unum modo. 56. iv.
Nondum matura eſt. 230. iv.
Nos. 2. iii.
Nobis. 17. iii. 90. iii. 214. v. 263. i.
Noſter. 267. i.
Noſtra. 36. iv. 264. i. 308. iii.
Noſtrum. 91. v.
Noſtrum ſtudium. 130. iii.
Noſtræ. 336. i.
Noſtram. 106. v.
Noſtro. 33. v.
Noſtro ſeculo. 346. iv.
Noſtris. 18. vi. 320. i.
Noſſem. 41. vi.
Noſſet. 198. ii.
Notam. 18. iv.
Notas. 325. v.
Notis. 40. ii.
Notare. 142. v.
Noteſcet. 152. iii.
Notuit res. 391. i.
Notus. 189. iii. 370. ii.
Nota pernicitas. 35. v.
Noto candore. 146. iv.
Notis flexibus. 113. vi.
Notior. 384. i.
Novacula. 393. i.
Noverca. 179. iii.

Nove-

Noverat. 244. ii.
Noverit. 148. iv.
Novies. 136, v.
Novitatem. 369. iii.
Novum. 295. iv.
Novo. 346. v.
Novo miraculo. 40. viii.
Novi. 396. iv.
Novos exitus. 41. i.
Novis. 252. v.
Novis rebus. 343. iv.
Noviſſime. 75. iv. 202. vii. 206. iii. 268. iii.
Nox. 150. i. 169. ix.
Noctis vices. 125. vi.
Noxiorum. 339. vi.
Nudabit animi conſcientiam. 142. iii.
Nudatum caput. 361. i.
Nudo corpore. 393. ii.
Nudos. 314. ii.
Nulla. 45. viii. 207. i. 245. vii. 247. i.
Nullum. 300. i. 210. iv.
Nulli. 78. i.
Nullo modo. 78. v.
Nullis. 371. iv.
Num. 53. i.
Numinum præſentiam. 333. ii.
Numeret. 144. i.
Numeremus. 367. ii.
Numero. 330. iv.
Nummos. 121. vi.
Nummis. 314. viii.
Nunc. 26. iii. 71. i. 139. i. 169. i. 199. iv. 282. iv. 295. iii. 308. i. 327. ii. 358. v.
Nunc demum. 44. vii.
Nunc primum. 152. iii.
Nunquam. 22. i. 157. ii. 295. ii. 370. iv.
Nuper. 211. iv. 126. v.
Nuptias celebres. 25. i.
Nutrit. 206. iv.
Nutritus. 366. iii.
Nucibus ludentem. 201. ii.

O.

O Canis. 82. iii.
O me infelicem. 44. vii.
O nata. 214. vii.
O quanta ſpecies. 29. ii.
O qui. 45. vi.
O ſi. 244. iv.
O ſuavis anima. 148. ii.
Objectus pugnæ. 399. i.
Objecto cibo. 72. iv.
Objecto lucro. 272. ii.
Obiit. 179. iii.
Obitum. 221. ii.
Objurgabat. 35. iv.
Objurgabat canem. 399. iv.
Oblectent. 138. vi.
Oblitus cibi. 82. i.
Obnoxia ſervitus. 139. ii.
Obnoxiæ periculo. 121. xi.
Obſcœnitas. 276. iii.
Obſcœna dicta. 190. ii.
Obſiſtere legibus. 208. iii.
Obſcuro loco. 228. iii.
Obtegere. 374. vi.
Obteret duro pede. 91. iv.

Obtrectes. 343. vii.
Obtrectare. 130. i. 343. vi.
Obvius. 88. i. 314. x.
Occaſionem. 395. i.
Occaſione data. 125. v.
Occœpit loqui. 45. v.
Occidi. 127. i.
Occidit triſti nece. 119. vii.
Occiſo. 357. ii.
Occubuit neci. 228. v.
Occupat. 9. v.
Occupavit. 350. ii.
Occuparat. 129. ii.
Occupaveris. 393. iii.
Occupata in otio. 110. ii.
Occupato adluſerit. 219. viii.
Occurrit. 130. vi. 167. iii.
Oculos. 271. iv.
Oculos centum. 126. ii.
Oculis venantem viros. 236. ii.
Odi. 272. i.
Odio. 189. ii.
Odioſiſſima. 110. iv.
Odorem. 147. iii. 293. iv.
Odore. 292. iii.
Offendit. 280. ii.
Offendimus. 189. v.
Offendunt. 376. iv.
Offendar. 266. ii.
Offerre. 97. ii.
Officinam. 260. i.
Officium. 88. iii. 168. ii.
Officium come. 113. v.
Officii mei. 134. ii.
Olfacit. 295. iv.
Olim. 148. ii. 149. ii. 194. v. 212. i. 266. iv. 298. i. 337. ii.
Oliva. 214. v.
Omina læva. 216. viii.
Omiſerim. 342. v.
Omnino. 12. iii. 257. iii.
Omne. 260. v.
Omnem. 130. v. 304. vii.
Omni. 13. vi. 93. iii.
Omni cura. 95. i.
Omni vigilia. 137. ii.
Omnes. 26. iii. 216. viii. 125. viii. 293. v. 398. i. 333. ii.
Omnia. 293. ii. 320. iii.
Omnium. 245. i.
Omnibus. 214. vii. 391. i.
Onerant laudibus. 373. v.
Onerant ſaxis. 149. iv.
Onus. 12. iii.
Onus ignotum. 206. ii.
Onus naturæ. 59. ii.
Onere degravati. 312. x.
Onere dives. 121. i.
Onuſtus ſacrilegio. 265. iii.
Opera. 115. vi.
Opera vocis meæ. 41. v.
Operæ pretium. 111. ii.
Operam dare. 384. ii.
Operam perdunt. 76. ii.
Operarios. 242. i.
Opes. 121. xi. 137. i. 270. i.
Opes regales. 82. iv.
Opibus. 312. viii.
Opimam prædam. 118. v.
Opinans. 384. v.
Opiniones. 188. v.

Opi-

Opinum. 36. i.
Oportet. 133. ii. 287. iv.
Oppetit pœnas. 209. ii.
Oppido. 182. vii.
Opponat Græcia. 129. vi.
Opportuno bovili. 124. iv.
Opprimunt. 7. iv.
Oppreſſit. 332. iii.
Opprimat. 106. v.
Opprimere. 361. ii.
Oppreſſum. 35. iii.
Oppreſſi. 350. v.
Oppugnant. 117. iii.
Opſonia. 159. ii.
Opſoniorum pretia. 304. iv.
Optem. 362. v.
Optimos. 160 iii.
Optimis rebus. 321. iii.
Opus. 308. ii.
Opus infundite. 199. ii.
Opus adprobavit. 329. v.
Operis. 342. i.
Operis reſidui. 335. v.
Opere Palladio. 253. iv.
Operibus. 346. v.
Opus eſt. 322. v.
Oro. 299. i.
Oratum. 289. ii.
Orare. 85. i.
Orbam nato. 187. iv.
Ordo Equeſter. 389. iii.
Ordinem. 308. iv.
Ordo vulgatus. 333. i.
Ortalis eſt. 232. iii.
Ornamenta. 245. ii.
Ornant ſe. 325. vi.
Ornatum. 246. ii. 285. ii.
Orpheo. 144. ii.
Ore. 20. vi. 33. v.
Ore emiſit caſeum. 46. ii.
Os devoratum. 31. iv.
Oſſa. 170. iii.
Oſſa humana. 81. iii.
Oſculantur manum. 350. v.
Oſcula. 174. i. 322. i.
Oſcula matronarum. 321. ii.
Oſtendit. 205. iii. 268. i. 381. i.
Oſtendamus. 35. ii.
Oſtenderet. 369. iii.
Oſtenderet ſeſe. 387. iv.
Oſtenderit. 343. iii.
Oſtendere. 142. vi.
Oſtendere vocem. 46. i.
Oſtentum. 157. iii.
Otioſum. 169. iv.
Otium. 353. i.
Otium des corpori. 135. iv.
Otio. 77. ii. 110. ii.
Ovis. 56. vi. 56. viii.
Ovis patiens injuriæ. 22. iii.
Ovem. 54. iii.
Oves. 153. i.
Oveſque. 205. iii.

P.

PActam fidem. 199. x.
Pacto. 118. iii. 238. iii. 342. v. 396. iii.
Palam mutire. 340. iii.
Pallas. 211. iii.
Palladio opere. 253. iv.
Pallio. 373. iii.

Palu-

Paludis. 91. iii.
Palude. 90. ii.
Paludibus. 12. v.
Panis. 170. ii.
Panem. 56. iii. 72. iii. 103. ii. 149. vi. 151. ii. 289. iv.
Panthera. 149. ii.
Par eſſe. 62. vi.
Par color. 198. iv.
Par gratia. 149. i.
Par officium. 168. ii.
Pares. 102. i. 285. iii.
Parco ſciens. 335. i.
Pepercerant. 150. ix.
Parce mihi. 70. ii.
Parcite. 125. iv.
Parcè. 287. iv.
Paruit monitis. 119. iv.
Parens. 144. ii. 239. iii.
Parentes. 208. i.
Pareret. 317. iii.
Peperit. 136. v. 206. vi. 317. iii.
Pepererunt. 153. i.
Pepererat. 105. ii.
Pariter. 358. v.
Paret ornatum. 246. ii.
Panet vinum. 246. i.
Parta laus eſt. 344. i.
Pararet. 181. ii.
Parare cœnam. 218. ii.
Paratur. 106. ii.
Paratus. 169. i.
Parata. 107. v.
Pars. 99. ii.
Partem. 329. vi.
Partem poſtulans. 97. iv.
Parte. 119. i.
Partes. 95. iv. 216. vi.
Partes naturæ. 280. iii.
Partes tuæ. 338. iii.
Partibus. 9. iv. 198. iii.
Partibus factis. 22. vi.
Particulo. 343. i. 377. i.
Partiens. 174. ii.
Parturibat. 317. i
Parturiens. 61. iii
Partu. 58. ii
Parum. 252. iii
Parum eſt. 126. vi
Parva fabella. 52. iii
Parvum tigillum. 12. ix
Parvæ rei. 233. iv
Parvo favore. 368. i
Parvas ædes. 177. i
Parvulæ volucris. 361. iii
Paſcebat. 52. iv
Paſtum. 107. iv
Paſci ſtercore. 322. iii
Paſſer. 35. iv
Paſſim. 350. ii
Paſtores. 150. vii
Paſtoribus. 157. iv. 245. vi
Patefecit. 253. vi
Patera. 78. iv
Patet. 84. ii.
Patere. 128. ii
Pater. 7. i
Pater pro Iove. 271. iv
Pater Deorum. 12. viii
Patris cæde. 255. v
Patris. 244. iv
Paterfamilias. 187. vii

Patien

Patientia. 252.iii.
Patior nives. 169.i.
Patitur. 339.i.
Patiens ovis injuria. 22.iii.
Pati. 192.iv.
Pati æquo animo. 79.vi.
Pati frenos. 233.iii.
Patrimonio. 304.v.
Patriæ decus. 143.v.
Patriam. 312.ii.
Patroni. 185.iv.
Pauci. 312.ix.
Paucos dies. 56.vii.
Paucas. 343.iii.
Paucis. 35.ii.150.vi.367.iv.
Paventes. 41.i.
Pavidum genus. 12.x.
Paulo. 384.i.
Paulo ante. 371.ii.
Pavo. 215.i.
Pavoni. 17.v.
Pavonum formoſo gregi. 17.vii.
Pavorem ſimulans. 108.v.
Pauper pudor. 99.vi.
Pauperes. 52.ii.
Paupertatem. 310.ii.
Peccat. 31.ii.
Peccat caſu. 363.ii.
Peccant. 188.ii. 188.iii.
Peccet. 199.i.
Pecma. 384.iv.
Pectinem. 380.i.
Pectus. 183.vii.263.iii.
Pectore ſoluto. 134.vii.
Pecunia. 120.ii.
Pecuniam. 238.v.247.ii.
Pecus. 150.vii.
Pecore. 246.iii.
Pecora. 153.i.242.i.245.vi.
Pediſequos. 245.iv.
Pelagi. 312.ii.
Pelei nemoris jugo. 253.i.
Peliæ regna. 255.ii.
Peliadum manus. 255.v.
Pellem rugoſam. 74.iv.
Pelle. 222.iv.
Peluſio linteo. 113.ii.
Penderet pœnas. 81.vi.
Pendens. 393.i.
Pendere. 159.i.
Pene. 136.vi.
Penitus. 136.vii.
Pennæ celeritate. 92.iv.
Pennarum nitor. 45.vi.
Pennas. 17.v.18.i.
Penula. 357.iii.
Per artus fratris. 255.iv.
Per auras. 118.iv.
Per campum. 44.ii.
Per flumen. 20.ii.
Per forum. 219.ii.
Per fabellas. 94.ii.
Per quem. 267.ii.
Per te. 98.i.
189.iii.
Peras. 263.i.
Perages. 336.vi.
Peractis menſibus. 58.ii.
Perdunt operam. 76.ii.
Perdidiſſe. 39.iv.
Perdere. 384.vi.
Perdomuit. 256.i.

Per-

Perductus ad Regem. 138.ii.
Peregrinam volucrem. 79.v.
Pereo fame. 167.vi.
Perit. 74.i. 229.i.
Perit opera. 115.vi.
Periit. 314.xii.
Periere. 64.vi.
Pereat. 134.ii.
Perierant. 312.x.
Perierint. 367.ii.
Peritura. 149.v.
Perfecit. 308.iii.
Periclitatur. 250.iv.
Periculum. 153.v. 261.i.
Periculum eſt. 340.iii.
Periculum nocivum. 87.iii.
Periculo. 107.iii. 121.xi. 126.iii. 287.iii.
Periculo mortis. 85.vii.
Periculoſum eſt. 179.i.
Periculoſum lucrum. 366.v.
Periculoſam. 33.iii.
Peritus. 152.i.
Peritis. 72.ii.
Perjurio ſordido. 304.vi.
Perleges. 343.v.
Perluſtro templa. 320.iii.
Permotus. 26.i.
Pernicies. 90.iii. 106.i.
Perniciem. 64.ii. 162.i. 253.vi. 274.iii.
Pernicitas nota. 35.iv.
Peroraſſent cauſam. 39.ii.
Perpaſto. 167.ii.
Perpeti. 245.vii.
Perſalutaſſet. 271.ii.
Perſcrutatus. 187.vi.
Perſequitur. 221.iii.
Perſecuta. 85.i.
Perſolvit Pœnas. 163.v.
Perſonam tragicam. 29.i.
Perſtes fortius. 135.v.
Perſuaſus. 163.iii.
Perſuaſa eſt. 33.i.
Pertinet. 91.v.
Pertineat. 148.iv.
Pertinere. 153.iv.
Pertinere ad illos. 51.v.
Petraxerunt. 185.ii.
Perturbatus. 332.i.
Perturbatis ſenſibus. 107.i.
Pervellit aurem. 374.viii.
Pervenit. 398.iii.
Pervenit ad aures. 130.iii.
Pedem. 98.iv.
Pedem promorat. 332.ii.
Pede. 281.iii. 290.i.
Pede duro. 91.iv.
Pede ſuſpenſo. 108.iii.
Pedes calceandos. 51.iv.
Pedes ceſſarunt. 35.v.
Pedibus demiſſis. 88.iv.
Peſſimos. 160.ii.
Peto. 146.iv. 336.i.
Petis. 39.iv.
Petit. 124.iii.
Petit ſecretum. 327.vi.
Petunt novos exitus. 41.i.
Petebat. 20.vii.
Petiit auxilium. 232.iv.
Petivit ſilvas. 99.iv.

Petie-

Petierunt. 12. vi.
Petierunt urbem. 314. iii.
Petiere. 186. i.
Peteret. 56. ii.
Petierant. 64. vi.
Petierint. 97. ii.
Petierint ſaxo. 151. i.
Petens cubiculum. 183. i.
Petens Neapolim. 111. iii.
Petulans. 162. ii.
Petulans jurgium. 190. ii.
Petulans turba. 13. v.
Phœbo. 212. iii.
Phædri libellos. 133. i.
Phalereus. 350. i.
Phryx Æſopus. 143. ii.
Pictè. 327. v.
Pierio jugo. 136. iii.
Pietas. 267. ii.
Pignore. 307. v. 375. iv.
Pilis. 380. ii.
Pingitur. 248. ii.
Pictis plumis. 216. iv.
Pingi. 102. iii.
Pinus. 212. iv. 253. ii.
Piſiſtratus. 9. v.
Placet conditio. 199. v.
Placet fatis. 300. iii.
Placuit. 212. iii.
Placidus. 99. i.
Placido gradu. 121. iii.
Placo. 252. iv.
Plagæ. 223. iv.
Plagis. 222. iii.
Plane. 171. iii. 198. v.
Plano. 106. v.
Plaudit. 390. ii.
Plauſum literarum. 344. iv.
Plauſu. 373. vi.
Plauſus. 374. iv. 389. i.
Plebes minuta. 250. v.
Plebejo. 340. iii.
Plecteret. 396. iii.
Plectimur. 93. vii.
Plenam. 243. i.
Plenam lagenam. 79. ii.
Plerumque. 87. i. 209. ii.
Plumis. 216. iv.
Plurimum. 127. iii.
Plus. 162. iv. 235. i. 347. iii.
Plus temporis. 336. v.
Plus valeo. 23. iii.
Plures. 104. iv. 129. vi. 298. ii. 312. x. 343. iii.
Plura. 140. ii. 182. ii.
Pluribus. 104. i. 189. iv.
Pluris. 319. iii.
Pluto. 271. iii.
Poculis. 330. viii.
Pœnæ dies. 266. iv.
Pœnam. 293. vi.
Pœnam facinoris. 184. iv.
Pœna dignum. 363. iii.
Pœnas culpæ imponere. 393. viii.
Pœnas dat. 45. ii.
Pœnas luat. 187. iii.
Pœnas luere. 56. i.
pœnas oppetit. 209. ii.
pœnas penderet. 81. vi.
pœnas perſolvit. 163. v.
Pœnitendum. 368. iii.
Pœnitentia. 276. i.

Pœni-

Pœnitentia turpi. 45. ii.
Poëta. 377. v.
Poëta moris licentia. 329. ii.
Polivi. 1. ii.
Politam domum. 243. ii.
Pollicitus. 336. ii.
Pollui famam domus. 182. v.
Ponderet. 188. v.
Pondere gravi. 118. vii.
Ponis domum. 177. iv.
Poſuit. 202. iii.
Poſuit nido. 84. iv.
Poſuit lagenam. 79. ii.
Poſuerat fœtum. 105. iii.
Poſuere ſtatuam. 128. i.
Poſuiſſe ſorbitionem. 78. v.
Poſita Luculli manu. 112. i.
Poſitæ quæſtionis. 202. vi.
Poſito præmio. 49. v.
Poſito timore. 13. iv.
Poni reliquias. 365. iii.
Ponti inhoſpitalis. 253. v.
Populus. 202. v. 244. ii. 375. i. 390. iii.
Populum. 250. iii.
Populus celſa. 212. iv.
Porcelli vocem. 373. ii.
Porcellum. 374. vi. 375. iii.
Porcellos. 107. v.
Porrigunt tabulam. 314. x.
Porro. 140. i. 206. viii.
Portis. 249. iv.
Portat onus. 206. ii.
Portem. 53. iv.
Popoſcit. 49. iii.
Poſceret. 329. vi.
Poſſidebit. 247. i.
Poſſideat. 185. iv.
Poſſideant. 237. iv. 238. iii.
Poſſum. 6. iii. 111. i. 376. i.
Poſſum facere. 257. i.
Potes. 168. ii. 196. ii. 320. i.
Poteſt. 31. iii. 81. i. 108. xi. 165. vii. 188. iv.
Poſſumus. 264. i.
Poſſunt. 130. viii. 231. i.
Potuit. 20. vii. 143. ii. 157. ii. 230. iii. 239. ii.
poterit. 245. vii.
Poſſis. 162. v. 358. vi.
Poſſit. 199. vii. 262. iv. 335. v. 343. vii. 393. iv.
Poſſint. 294. iii.
Poſſet. 62. iii. 72. iv. 118. iii. 280. v. 369. iii. 396. ii.
poſſent. 52. vi. 64. iv.
potuiſſent. 244. vi.
potueris. 62. vi.
Potuerit. 78. vi.
Poſſe. 59. iii. 154. iii.
Poſt mortem. 223. iii.
Poſt obitum. 221. ii.
Poſt paucos dies. 56. vii.
Poſt tempus. 296. i.
Poſt tergum. 263. ii.
Poſteri. 138. vi.
Poſteros. 295. iii.
Poſteris tradam. 235. ii.
Poſtquam. 41. iii. 148. i. 187. i. 232. vi. 239. i. 276. i. 312. i. 371. iii.

Poſtquam complevit. 108. i.
Poſtridie. 150. ii. 373. ix.
Poſtulas mercedem. 33. vi.
Poſtularunt. 185. i.
Poſtulans partem. 97. iv.
Pota leniter. 77. iii.
Potare. 211. iii.
Potens. 163. i.
Potentem. 74. i.
Potente. 22. i.
Potentes. 90. i. 117. i.
Poteſtas. 207. i.
Potior. 196. i. 206. vi. 207. ii.
Potius. 17. ii. 135. i. 187. v. 202. ii. 233. vii.
Potrici. 243. i.
Præbuerunt largam dapem. 108. ix.
Præcepto monitus. 172. i.
Præcludit. 14. xiii.
Præcludere linguam. 73. i.
Præcurrit. 113. vii.
Prædam. 20. iv. 23. v. 381. i. 399. iii.
Prædamque. 127. ii.
Prædam opimam. 118. v.
Prædum cepi. 233. ii.
Prædator. 97. iii.
Prædones. 314. i.
Præfulget. 216. iii.
Præguſto exta. 320. ii.
Prælio. 249. ii.
Præluceat. 267. i.
Præmetuens. 54. iv.
Præmium. 33. iv. 163. ii. 294. i. 299. v. 336. i.
Præmium culpæ. 104. iii.
Præmio. 369. ii.
Præmio poſito. 49. v.
Præponens. 137. iii.
Præſentiam numinum. 333. ii.
Præſentibus. 347. iv.
Præſepe. 126. vi.
Præſepia. 396. ii.
Præſidio facili. 250. v.
Præſtat benevolentiam. 207. iii.
Præſtem. 93. iii.
Præſtiterint hoſpitium. 125. xii.
Præſtare officium. 168. ii.
Præſtatur. 159. iv.
Præter. 52. ii.
Præteriſſem ſilentio. 199. ix.
Prævalet. 46. vi.
Prato. 52. iv. 74. ii.
Pravo gaudio. 282. iv.
Prava conſilia. 76. i.
Prave. 180. ii.
Praxitelem. 347. i.
Prece. 210. ii.
Preces. 337. vi.
Preces admovit. 62. ii.
Precibus pretio. 387. iii.
Precibus tuis. 233. i.
Premit. 250. iii.
Premere vocem. 41. iv.
Premitur. 339. vi.
Prenſa. 70. i.
Pretium. 346. v.
Pretium meriti. 31. i.
Pretium eſt operæ. 111. ii.
Pretii cupidus. 194. iv.
Pretio. 327. vi.
Pretio inlicere. 31. vi.

Pretio precibus. 387.iii.
Pretio rerum. 247.iii.
Pretia opſoniorum. 304.iv.
Pretioſas res. 312.vi.
Primus. 129.ii.
Prima. 165.ii. 253.v.
Prima frons. 226.ii.
Primum. 31.ii. 299.ii. 335.ii.
Primam. 23.i.
Primo. 184.iii. 267.viii.
Primùm. 152.iii.
Princeps. 387.ii. 391.ii.
Princeps tibicen. 384.i.
Principe. 388.iii.
Principes. 350.iv.
Principum magnitudo. 250.iv.
Principatu. 52.i.
Principatu gregis. 90.v.
Prior. 78.iv. 319.iii. 374.iii.
Prior ales. 45.viii.
Priore. 374.vii.
Priores. 302.i.
Prius. 18.v. 64.v. 180.i. 338.iii.
Priſtinum. 9.iii.
Priſtinam dignitatem. 66.i.
Priſtina conſuetudine. 275.iii.
Privata utilitas. 71.vi.
Privatam viro. 187.iv.
Pro judicio. 294.i. 368.ii.
Pro quo. 33.iv.
Pro re domini. 73.ii.
Pro ſalute. 365.ii.
Pro theſauro. 381.iii.
Pro vita rogant. 150.x.
Probans. 375.iv.
Probatur. 46.v.
Probanda. 274.ii.
Procax libertas. 9.ii.
Procedunt. 169.v.
Proclivis. 337.vii.
Procreaſſet. 279.ii.
Procul. 205.iii.
Proculque. 229.iv.
Proculcatas. 91.iv.
Procurare oſtentum. 157.iii.
Prodit. 252.v. 374.iii.
Prodit foras. 108.vii.
Prodidit. 17.iii. 292.i.
Proditurum in conſpectum. 387.vii.
Progeniem. 106.v.
Progredi. 164.ii.
Profecto. 219.vii. 325.iv.
Profert. 13.ii. 375.iii.
Prolatum. 370.iv.
Profecti. 290.i.
Profeſſus eſt. 373.viii.
Profeſſæ mortis. 253.iii.
Profeſſum. 143.i.
Profugerit. 91.ii.
Prolapſam ſarcinam. 206.iii.
Prolem ſuam. 108.iv.
Proloquar. 167.i.
Prometheus. 280.i.
Promiſit. 330.vii.
Promitte ad cœnam. 330.iii.
Promiſſa. 119.i.
Promorat pedem. 332.ii.
Prope. 314.ii.
Propulſi. 291.iii.
Properat. 150.v.
Propior. 143.iv. 342.viii.

Propior eſt. 336. iii.
Propoſuit. 339. iii.
Propoſito præmio. 369. ii.
Propoſitum. 22. ii. 94. vi. 136. i.
Propoſiti ordinem. 308. iv.
Proprium. 20. i.
Proprium genus. 18. iii.
Proprios affectus. 139. iv.
Propriis. 263. ii.
Propriis viribus. 216. ix.
Propter. 7. iii.
Propter fructus. 214. v.
Propter virtutem. 271. i.
Propter volans. 118. iv.
Propterea. 189. iv.
Prorſus. 99. v.
Prorſus libenter. 366. ii.
Proſequuntur plauſu. 373. vi.
Proſecutus. 162. iv.
Proſpectat. 112. ii.
Proſpicit. 108. v. 112. ii.
Proſternit ſe. 390. ii.
Profuerint. 44. viii.
Proſit. 214. ix. 319. i.
Prodeſſe. 196. ii. 297. iii.
Protinus. 297. i.
Protruſus foras. 391. v.
Provocet. 331. iv.
Provolat. 150. vi.
Proximum hæredem. 181. iv.
Proximam. 124. iii.
Proximam culpæ. 38. v.
Proximi. 355. vi.
Prudentis. 1. iv.
Prudentia artis. 50. i.
Pudeat. 131. ii.
Pudor. 280. iii. 322. vi.
Pudor pauper. 99. vi.
Puella. 102. v.
Puer. 340. ii.
Puero. 182. i.
Puerorum. 201. i.
Pueriliter ludentes. 173. ii.
Pugnæ. 399. i.
Pugnam taurorum. 90. ii.
Pulchra juvenis. 100. v.
Pulchra facie. 172. iii.
Pulchre. 307. ii.
Pulchre memini. 340. iv.
Pulchre negas. 39. v.
Pulchre vides. 299. ii. 399. vii.
Pulcherrime. 198. ii.
Pullus gallinaceus. 194. i.
Pullis. 84. iv.
Pulmentarium. 170. iv.
Pulpito. 390. i.
Pulverem. 113. vii.
Pulvere. 331. i.
Puniri. 268. ii.
Punitorum. 367. iii.
Punctum volucris. 361. iii.
Puram togam. 181. ii.
Purgo. 70. iii.
Putas. 53. iii.
Putat. 389. ii.
Putatis. 51. ii.
Putabat. 223. iii.
Putavit. 115. ii.
Putabit. 307. iii.
Putes. 188. ii. 211. ii. 396. v.
Putaret. 102. iii.
Putans. 20. iv.

Putans eſcam. 228. iv.
Putentur. 257. vi.
Puteum. 261. iii.
Puteo. 262. vi.

Q.

QVa res. 260. ii.
Qua viſum eſt. 170. i.
Quadrantes. 304. v.
Quæro hominem. 219. v.
Quæro vindictam. 233. v.
Quærit. 26. i. 88. iii. 137. ii. 261. ii.
Quærit eſcam. 194. ii.
Quærunt. 183. iv.
Quæſivit. 75. ii. 159. iii. 271. iv.
Quærens ignem. 218. iii.
Quærere victum. 209. iv.
Quæritur. 94. ii.
Quæſo. 6. iii. 53. i. 70. ii. 135. i. 167. iv. 169. vii. 177. iv.
Quæſtionis. 202. vi.
Quæſtus. 222. i.
Quæſtus genere. 312. i.
Quæstus ſtultitiæ. 51. vi.
Qualis. 41. v.
Quale. 159. iv.
Qualem te dicam bonam. 148. ii.
Quales. 375. v.
Quàm. 93. ii. 187. v. 267. vii. 274. i. 347. iv.
Quàm dedi alteri. 233. vii.
Quàm dulcis. 167. i.
Quàm graviter. 244. v.
Quam in turba. 235. i.
Quam non. 299. iii.
Quam ſis utilis. 233. ii.
Quam tarda es. 164. ii.
Quamlibet. 77. ii.
Quamvis. 84. i. 136. vi. 149. v. 266. i. 330. v. 335. vi.
Quando. 160. ii.
Quandoquidem. 188. ii.
Quantus honos. 327. ii.
Quanta. 29. ii. 90. iii.
Quanta res. 194. iii.
Quantæ. 51. ii.
Quantam. 225. iv.
Quantis viribus. 359. i.
Quantò. 377. v.
Quantò facilius. 169. iii.
Quantò juſtius. 338. ii.
Quantùm. 46. v. 108. x.
Quantum decoris. 45. vii.
Quantum laboris. 126. viii.
Quantum luctus. 44. ix.
Quantum valerent. 327. i.
Quapropter. 165. v. 199. viii.
Quare. 93. i. 214. i. 343. i. 376. iv.
Quartum. 343. v.
Quartam. 23. iv.
Quaſi. 150. ii. 343. iii.
Quaſi delirum. 202. i.
Quaſſatque fulmen. 293. ii.
Queis. 353. iii.
Quercus. 212. ii.
Quercum. 106. iv.
Quercu. 197. i.
Quercu ſublimi. 105. i.
Querela. 381. iv.
Querella. 36. v.

Que-

Querellæ. 26. ii.
Querellam. 130. v. 217. ii.
Quereris. 6. iii.
Quereretur. 286. i.
Queri. 12. iii. 287. iv.
Queſtuque. 36. ii.
Qui. 7. iv. 12. vii. 13. viii. 14. i. 20. i. 31. i. 36. iv. 41. iii. 44. vii. 45. i. 45. vi. 51. iii. 58. i. 76. i. 81. ii. 82. iv. 91. ii. 92. i. 93. iii. 93. v. 102. iii. 125. ii. 126. ii. 137. i. 143. iv. 144. iii. 148. iv. 150. ix. 151. i. 151. iii. 165. ii. 165. viii. 167. vi. 182. i. 187. i. 188. iii. 196. i. 196. iii. 209. i. 219. viii. 221. i. 229. iii. 231. i. 244. ii. 249. i. 252. i. 257. v. 265. iii. 267. vii. 271. iii. 280. ii. 285. v. 295. i. 296. i. 298. iv. 300. v. 304. i. 304. ii. 304. v. 304. vii. 310. i. 314. v. 318. ii. 321. vi. 325. vi. 339. v. 346. v. 350. i. 359. i. 359. iv. 361. v. 363. ii. 366. ii. 366. iii. 367. i. 387. v. 396. v.
Qui adpetit. 259. i.
Qui depugnaverat. 358. ii.
Qui poſſum. 6. iii.
Quis. 2. i. 23. iv. 75. iii. 78. i. 142. i. 151. ii. 188. v. 194. iv. 199. vii. 214. iv. 297. iii. 335. iv. 342. iv.
Quæ. 17. v. 33. v. 41. i. 43. i. 44. viii. 44. ix. 70. iii. 71. ii. 79. i. 79. iv. 99. ii. 112. i. 118. ii. 119. vi. 134. vi. 147. iii 152. iii. 171. iii. 184. iii. 198. ii. 206. i. 206. iv. 206. vi. 207. ii. 211. v. 216. ix. 231. i. 238. iv. 245. v. 253. v. 255. iii. 260. v. 319. iii. 362. iv. 376. i. 377. iv.
Quæ ratio. 279. ii.
Quæ jaces. 229. v.
Quod. 1. iv. 2. ii. 6. iii. 12. ix. 13. vi. 18. vii. 39. iv. 39. v. 56. vii. 64. vi. 68. iii. 97. ii. 103. iii. 106. iii. 125. xii. 142. ii. 168. iii. 170. iv. 173. viii. 182. iii. 194. v. 185. iv. 186. iii. 202. i. 211. iii. 214. iv. 214. ix. 215. ii. 217. i. 219. i. 238. iii. 247. i. 247. iv. 249. iii. 284. iii. 289. iv. 293. iii. 314. i. 319. i. 336. ii. 339. i. 344. i. 370. iv. 374. vi.
Quod condidit. 226. iii.
Quod debet. 322. vi.
Quod facimus. 214. viii.
Quod factum eſt. 180. iv.
Quod fuimus. 399. vi.
Quod meruit. 192. iv.
Quod monitus fuit. 163. iii.
Quod negarat. 211. ix.
Quod non ſumus. 399. vi.
Quod rapuiſtis. 314. xii.

Quod ſuperfuit. 129. iii.
Quod timeas. 99. i.
Quodve. 299. v.
Quid. 137. i. 192. iii. 260. iv. 302. ii. 304. viii. 307. i. 307. iv. 317. iii. 321. iv. 361. iv.
Quid boni. 115. ii.
Quid enim. 173. v.
Quid ergo. 257. i.
Quid ita. 35. v.
Quid multa? 108. viii. 154. iv.
Quid fecerim. 202. iv.
Quid refert mea. 53. iii.
Quid ſit faciendum. 118. vi.
Quid teneat. 245. viii.
Quid tu cum lumine. 219. iv.
Quid videtur. 255. vi.
Quem. 20. vi. 20. vii. 46. ii. 56. iii. 127. i. 136. iii. 138. v. 189. iii. 232. iv. 267. ii. 304. iii. 308. i. 335. iii. 339. iii. 374. viii. 381. iv. 393. iii.
Quam. 1. i. 64. vi. 78. 5. 94. iii. 135. ii. 140. ii. 160. i. 180. ii. 202. ii. 230. iii. 312. iv. 314. iii. 340. ii. 361. ii. 363. ii. 369. iii. 396. iv.
Quo. 18. iv. 33. iv. 59. ii. 59. iv. 138. vi. 171. ii. 183. ii. 232. i. 327. iv.
Quo cibo. 167. v.
Quo facto. 373. iv.
Quo pacto. 238. iii. 352. v. 396. iii.
Qua. 44. iv. 119. iii. 350. v.
Qui ſint. 340. i.
Quæ ſcribam. 335. i.
Quæ videntur. 226. i.
Quæ volebat. 139. iii.
Quorum. 51. vi. 71. vi. 325. vii. 248. ii. 330. i. 330. iv.
Quos. 18. v. 129. vi. 130. vii. 188. ii. 314. x. 358. ii. 267. viii. 370. ii.
Quos putes. 211. ii.
Quas. 61. ii. 212. i. 237. v. 247. iii. 250. i. 280. iii. 343. ii. 353. iv. 366. i.
Quibus. 29. iii. 384. iii.
Quis. 199. iv.
Quia. 12. ii. 14. vi 23. i. 23. ii. 23. iii. 31. iii. 71. i. 81. iv. 84. ii. 126. v. 139. iii. 169. viii. 179. iii. 179. iv. 192. ii. 211. i. 255. vii. 270. ii. 272. i. 287. v. 312. x. 362. ii. 374. vii.
Quicquam. 125. x. 196. ii. 300. iii.
Quicquam aliud. 94. ii.
Quicquam poſſunt. 130. viii.
Quicquid. 117. iii. 307. iii. 346. ii.
Quicunque. 38. i. 66. i. 94. v.
Quodcunque. 38. iii.
Quodcunque fuerit. 138. i.
Quemcunque. 250. iii.
Quacunque ſumma. 246. iv.
Quidam. 18. v. 103. i. 149. iv. 159. i. 162. ii. 172. ii. 181. i. 201. i. 236. i. 286. i.

286. i. 296. ii. 312. vii. 314. iv. 346. iv. 365. i. 369. i. 387. i. 387. vi. 387. vii.
Quidam è turba. 219. iii.
Quædam. 26. ii. 100. iii. 110. i. 140. iii.
Quodam. 74. ii. 190. i. 223. i.
Quoſdam. 189. v.
Quidem. 126. i. 274. ii.
Quidnam. 26. v. 125. i. 223. ii. 342. v.
Quieſcam. 169. ix.
Quieto gradu. 121. iii.
Quietis. 125. xi.
Quin etiam. 353. i.
Quippe. 85. iii. 149. v.
Quidnam ſaperet. 159. ii.
Quanam ratione. 238. v.
Quinam. 355. v.
Quisque. 79. vi. 170. iv. 314. i. 369. iii.
Quovis pignore. 307. v.
Quævis. 363. iii.
Quò. 302. i. 310. ii. 336. v.
Quo mi. 216. v.
Quo pertineat. 148. iv.
Quo venis. 322. iv.
Quòd. 244. v. 359. ii.
Quod ſi. 129. v. 141. i. 187. vi.
Quendam. 25. iii. 84. iii. 340. ii.
Quoniam. 12. ii. 13. viii. 31. ii. 129. ii. 146. ii. 189. v. 343. i.
Quoque. 14. vii. 62. iv. 64. ii. 108. i. 221. ii. 126. ix. 255. vi.
Quot. 267. vi.

R.

RAdicibus. 187. viii.
Ramo. 209. v.
Ramis deſidet. 108. vi.
Ramoſa cornua. 43. v.
Rana. 74. ii. 90. ii.
Ranæ. 12. v. 25. iv.
Rapit. 36. i.
Rapiunt. 314. i.
Rapuiſti. 118. v.
Rapuit. 46. iii. 85. iv.
Rapuiſtis. 314. xii.
Rapuere divitias. 367. i.
Rapiet ad ſe. 142. ii.
Rapere. 107. v.
Rapere atque abire. 54. v.
Rapitur pecunia. 384. iv.
Rapiantur. 76. iv.
Raptum. 45. iii.
Rapinam. 108. vii.
Raptor. 92. v.
Rara. 176. i.
Rara mens. 226. ii.
Ratio. 342. ix.
Ratio ſeparata. 91. i.
Ratem. 253. iv.
Recidat ad querellam. 217. ii.
Recipit. 325. iii.
Recepit ad ſe. 314. viii.
Reciperet corpus lecto. 59. i.
Recipior in cœtum. 136. ix.

Receptus cœlo. 271. i.
Recepti. 248. iv.
Reclamant. 293. v.
Recolit. 58. i.
Recta. 183. i.
Recta per forum. 219. ii.
Recte loqui. 274. i.
Recubuit. 330. vii.
Recuſant. 150. x. 199. v.
Recuſaſſent. 199. x.
Reddebat jura. 275. v.
Reddidi. 346. ii.
Reddent. 330. i.
Reddas amicis tempora. 135. iii.
Reddas judicium. 146. iv.
Reddas præmium. 336. i.
Redeo in gratiam. 362. i.
Redit à cœna. 126. iv.
Redeunt. 125. viii.
Rediit. 232. v. 330. vii.
Redeat tibi. 203. iv.
Rediſſes. 194. v.
Redire. 18. iii. 219. iii.
Reducit. 387. iii.
Refelli. 308. i.
Refert mea. 53. iii.
Referens. 329. iv.
Refertur domum. 386. ii.
Referri gratia. 149. i.
Refecit vires. 150. iii.
Refecta eſt. 297. i.
Regales opes. 82. iv.
Regiam. 291. ii.
Regnare. 171. iv.
Regnum adeptus. 93. v.
Regno nemoris. 91. ii.
Regna Peliæ. 255. ii.
Rejecit. 98. ii.
Rejecta penula. 357. iii.
Relaxes animum. 135. iv.
Religio. 199. i. 339. i.
Religio ſancta. 265. iv.
Religioni ſanctæ. 81. vi.
Relinquunt. 314. ii.
Reliquit tres filias. 236. i.
Reliquerat. 140. ii.
Reliquàm. 329. vi.
Reliquàs. 159. ii.
Reliquis. 93. vii.
Reliquiæ. 148. iii. 337. i.
Reliquias hordei. 365. iii.
Reliquiis. 71. i.
Remediis. 141. iv.
Remedium vulneris. 103. iii.
Repulſus. 18. iv.
Repulſus veritatis viribus. 6. v.
Rependet. 95. v.
Repente. 102. iv. 265. iv. 293. iv. 331. i.
Repente liberalis. 72. i.
Reperit. 187. ii. 194. ii. 247. v. 267. vii.
Reperi ſervitutem. 233. v.
Repperit. 1. i.
Reperies. 367. iii.
Reperies utilitatem. 225. iv.
Reperire effugium. 261. ii.
Repertum. 373. ii.
Reperti ſunt. 332. iv.
Repetunt. 353. ii.
Repeti canticum. 389. iv.
Replent. 292. iii.

Replevit.

Replevit. 108. iv.
Repletam. 263. ii.
Repoſcenti locum. 62. i.
Repræſentavit. 184. iv.
Reprehendere. 393. iv.
Repreſſit iram. 88. vii.
Repudiat officium. 88. ii.
Repulſam. 18. ix.
Reputavi. 366. v.
Requiris. 340. i.
Requirit auxilia. 92. ii.
Requiram. 54. vii.
Res. 81. i. 194. iii. 198. v. 237. v. 267. vi. 391. i.
Res cibi. 260. ii.
Rei. 179. ii. 268. iv.
Rei domeſticæ. 135. ii.
Rei narratæ. 333. i.
Rei parvæ. 233. iv.
Rem. 336. vi.
Rem expedire. 54. ii.
Rem feminarum. 173. viii.
Rem gravem. 143. i.
Remque intelligit. 115. i.
Re. 46. v. 264. i.
Re commendatur. 94. vii.
Re domini. 73. ii.
Re ſecunda. 359. iv.
Rerum. 247. iii. 335. iii. 395. i.
Rerum varietas. 376. ii.
Res pretioſas. 312. vi.
Rebus. 321. iii. 368. iii.
Rebus novis. 343. iv.
Rebus ſuis. 127. iii.
Reſides. 353. i.
Reſidens. 45. iv.
Reſidui operis. 335. v.
Reſonabat. 330. iv.
Reſpectu fabulæ. 366. iv.
Reſpiciens. 183. viii.
Reſpondent. 290. iii.
Reſpondit. 6. vii. 70. iv. 126. i. 153. iv. 165. i. 297. iii. 362. i.
Reſponderunt. 355. vi.
Reſpondeas. 299. iv.
Reſponſo meo. 308. i. 199. viii.
Reſtitit. 43. iii. 201. ii.
Reſtiterunt. 167. iv.
Rete territus. 229. ii.
Retenſum arcum. 202. iii.
Retentis cornibus. 44. iv.
Retro. 98. iv.
Retudi ſuperbiam. 325. iv.
Retuli. 327. iv.
Retulit. 12. iv.
Retulit ad animum. 219. vi.
Retulit retro pedem. 98. iv.
Revertor. 151. iii.
Reverſus domum. 281. iii.
Revertier. 291. v.
Revocaſſet. 79. i.
Reus. 338. i.
Reum. 387. ii.
Rex. 49. ii. 51. i.
Regis. 293. vii. 321. i.
Regem. 12. vi. 13. vii.
Regem creatis. 93. ii.
Regem Dardaniæ. 138. ii.
Regem ferarum. 275. i.
Rege. 13. iii.

Reges. 322. i.
Riſit. 12. vii. 202. i.
Ridicule. 160. i.
Rigentem gelu. 296. ii.
Riſum levem. 87. i.
Riſum movet. 1. iii.
Riſu. 389. iv.
Rivum. 5. i.
Riſuri. 71. ii.
Rogant pro vitæ. 150. x.
Rogabat. 54. iii.
Rogavit. 262. i. 279. i.
Rogaret. 297. ii.
Rogaſſet. 61. iii.
Rogantes. 13. vii.
Rogantes aditum. 292. v.
Rogantes victum. 314. x.
Rogare coronam. 390. iii.
Rogatus. 245. i.
Rogata eſt. 210. i.
Rogati. 223. i.
Roma. 388. iii.
Romæ. 110. i.
Romamque. 185. ii.
Roſtrum. 79. ii.
Roſtro. 88. v.
Roſtris. 18. ii.
Rudis. 100. iii.
Rugoſam pellem. 74. iv.
Ruina camaræ. 332. iii.
Ruinam. 168. vi.
Ruit. 117. iii.
Ruit Ilium. 179. iv.
Ruunt. 350. iii.
Rumor. 238. i. 292. i. 371. i. 387. v.
Rumpes arcum. 203. i.
Rupto corpore. 75. v.
Rupti. 64. v.
Rurſus. 75. i. 125. v. 210. ii. 292. ii.
Ruſticus. 373. vii. 374. v.
Ruſtica. 321. iv.
Ruſticæ. 245. iii.
Ruſticum. 375. ii.
Ruſticam. 236. iii.
Ruſtice. 157. iii.
Ruſtici. 125. viii.
Ruſticum inſtrumentum. 242. ii.

S.

Acces. 120. iii.
Sacrilegio. 265. iii.
Sacrum. 267. v.
Sæculis aliquot. 229. ii.
Sæpe. 43. ii. 92. iii. 108. x. 160. ii. 172. i. 314. 229. iii. 235. i. 267. viii. 338. i.
Sæpius. 52. i.
Sævit. 150. viii.
Sævum ingenium. 255. iii.
Sævis morſibus. 44. v.
Sævis tempeſtatibus. 286. iii.
Sævis unguibus. 93. vi.
Sale urbano. 370. ii.
Saliens ſummis viribus. 230. ii.
Saltantis vigor. 386. vi.
Saltem. 358. iii.
Saltu veloci. 150. iv.
Saltibus. 22. iv.
Salve. 88. ii.
Salutantes. 167. iii.

Salute.

Salute. 365. ii.
Salvum. 126. i.
Salvo. 388. iii.
Sancta Mnemoſyne. 136. iv.
Sanctareligio. 265. iv.
Sancto Herculi. 365. i.
Sanctæ Religioni. 81. vi.
Sanctamque uxorem. 184. ii.
Sancta jura. 275. v.
Sanctiſſime vir. 376. iv.
Sane. 118. v. 206. ix. 225. i. 321. v.
Sanguinis. 85. vi.
Sanguinem. 362. iv.
Sanguine ignavo. 88. viii.
Sanitas. 340. iv.
Sanitatem. 386. iii.
Sapiens. 202. iv. 214. vii.
Sapientia. 46. vi.
Saperet. 159. iii.
Sapere. 257. vi.
Sapor. 159. iv.
Sapore mellis. 199. iii.
Sarcinam. 206. iii.
Sarcinas. 222. ii.
Sarcinis. 120. i.
Satiatur. 79. iii.
Satiari. 262. iv.
Satiari cibo. 169. iv.
Satis. 117. i. 325. iv. 384. iii.
Satis feciſſet. 398. ii.
Satis materia. 342. ii.
Sator. 214. vi.
Saxo. 151. i.
Saxa cantu movit. 144. iii.
Saxis. 149. iv.
Scandit. 106. i.
Sceleſte. 266. iii.
Sceleſta malitia. 105. v.
Scelere Medea. 255. ii.
Scelere funeſto. 187. ix.
Scelera. 268. i.
Scena. 371. iii. 384. ii.
Schola. 136. vi.
Scilicet. 374. vi.
Scio. 165. vi. 359. ii. 362. ii.
Scivit. 206. vii.
Scierunt. 333. ii.
Scito. 346. iii.
Scirem. 77. v.
Scirent. 128. iii.
Sciſſet. 206. viii.
Scierint. 104. iii.
Sciens. 335. i.
Scribam. 335. i.
Scripſit. 310. i.
Scriberet. 327. v.
Scripſerim. 399. vii.
Scribendi. 342. ix.
Scriptum eſt. 318. i.
Scriptor. 355. vii.
Scripta. 7. iii. 252. i.
Scrutatur ſingula. 126. viii.
Scrutantur. 290. ii.
Scopulum ſuper. 119. i.
Scurra. 370. ii. 374. iii.
Scurram. 375. i.
Scyphum. 49. iii.
Scytha. 143. ii.
Se. 17. vii. 38. v. 45. i. 49. iv. 50. i. 56. iii. 71. v. 102. iii. 138. vi. 142. ii. 173. iii. 184. iv.

181. iv. 184. iv. 215. iv. 219. vii. 223. iii. 275. i. 296. iii. 309. i. 314. viii. 331. iv. 370. iii. 373. ix. 387. iii. 396. iii.
Seque. 17. vi.
Se accommodata 209. i.
Se committit. 92. i.
Se condidit. 124. iv.
Se deſcribi. 259. ii.
Se immiſit. 262. v.
Se involvit. 228. iii.
Se ornant. 325. vi.
Se proſternit. 390. i.
Se replevit. 108. iv.
Se torquet. 202. v.
Seſe. 93. iv. 94. iv. 150. iv. 289. iii. 357. i. 374. v. 387. iv.
Seſe condidit. 188. ii.
Seſe inflare. 75. v.
Seſe volutat. 232. ii.
Secretum. 181. iii.
Secretum petit. 327. vi.
Secreta latibula. 91. iii.
Seculo. 346. iv.
Secunda re. 359. iv.
Secundum. 268. i.
Secundam. 23. ii.
Secundis flatibus. 287. i.
Securius. 36. iv.
Securum fore. 223. iii.
Securi. 150. i.
Sed. 12. ii. 54. ii. 64. ii. 64. v. 88. viii. 95. ii. 113. vii. 126. ii. 129. i. 152. ii. 162. v. 163. iv. 165. ii. 176. i. 180. iii. 192. iii. 199. i. 216. ii. 225. iii. 237. iii. 268. ii. 274. iii. 292. iii. 294. i. 308. iv. 321. vi. 329. v. 335. i. 339. iv. 342. ix. 343. iv. 362. iii. 367. i. 374. vii. 376. iii. 381. ii. 399. ii. 399. v.
Sed jam. 138. i. 347. v.
Sed ne. 267. i.
Sedeo. 321. i.
Sedent. 374. ii.
Sedit in temone. 164. i.
Sedit judex. 39. i.
Sedens. 165. ii.
Sedans pulverem. 113. vii.
Sedare ſitim. 232. i.
Sede arida. 26. iv.
Sedibus. 18. vi.
Seductus in ſecretum. 181. iii.
Sedula mater. 238. i.
Segnis mora. 395. ii.
Segregatas. 205. iii.
Segano. 141. i.
Sella prima. 165. ii.
Semel. 38. i. 393. iii.
Semianimus. 36. iii.
Semiſomno corde. 282. i.
Semita. 140. i.
Semper. 54. v. 203. i. 226. i. 309. i. 366. v. 398. ii.
Senariis verſibus. 1. ii.
Senex. 52. iv. 53. iii. 157. i. 202. ii. 237. i. 279. ii.
Senex latrans. 399. iv.

Senis.

Senis. 95. i.
Seni. 219. vii.
Senecta & annis debilis. 228. i.
Senio debilem. 337. ii.
Senſim. 287. iv.
Senſus. 95. iii. 244. iv.
Senſus teſtamenti. 239. ii.
Senſum communem. 29. iv.
Senſibus perturbatis. 107. i.
Sententia. 180. ii. 274. ii. 388. ii.
Sententiam. 340. ii.
Sententiam dixiſſe. 39. iii.
Sententiam ſuſtulit. 199. vi.
Sententiis. 154. iv.
Sentit. 125. x. 183. vii.
Sentit animus. 130. iv.
Sentiebat. 182. iii.
Senſit. 202. i. 219. vii.
Sentiam. 334. ii.
Sentiat. 259. ii. 358. i.
Sentiat vim carminis. 133. iii.
Sentiret repulſam. 18. ix.
Senſerat. 184. iii.
Separata ratio. 91. i.
Separatim. 280. iv.
Seponit. 240. i.
Sequitur. 121. iii.
Sequetur. 23. iii.
Sequerentur. 249. iii.
Sequentes otium. 353. i.
Serenam faciem. 286. v.
Sermone ab ipſo. 314. vii.
Sero. 281. iii.
Servit. 71. vi.
Serviam. 53. iv.
Servabo morem. 95. i.
Servet propoſitum. 94. vi.
Servans diligentius. 183. iii.
Servumque. 128. ii.
Servulo. 331. iii.
Servitus obnoxia. 139. ii.
Servitutem. 12. i.
Servitutem reperi. 233. v.
Seſtertia. 237. vi.
Setoſæ ſuis. 107. ii.
Severitatem frontis. 252. iv.
Sex. 6. vi.
Si. 2. i. 18. vi. 26. v. 41. i. 45. viii. 62. v. 70. iv. 88. iv. 129. v. 130. i. 130. iii. 136. ii. 141. ii. 143. ii. 168. ii. 177. ii. 187. vi. 187. vii. 199. x. 203. i. 203. ii. 219. vi. 257. ii. 299. ii. 336. vi. 336. vii. 347. i.
Si deſideras. 133. i.
Si dixero. 300. iv.
Si leges. 138. v.
Si libuerit. 95. ii.
Si non. 377. iii.
Si non faſtidis. 211. iv.
Si occupaveris. 393. iii.
Si quæres. 260. ii.
Si quis. 23. iv. 78. i. 142. i. 194. iv. 335. iv. 342. iv.
Si quid. 307. iv.
Si quo. 171. ii.
Si tamen poſſum. 111. i.
Si venerit. 126. ii.
Si vero. 117. ii.
Si vincor ſono. 216. v.

Si vis. 157.iii.
Si volet. 343.vi.
Sibi. 48.iv.71.vi.87.iii. 210.iii. 215.ii. 289.iv. 383.ii.
Sibi adſcribere. 231.ii.
Sibi dici. 396.v.
Sibi duxit. 361.ii.
Sibi fecerunt. 222.iv.
Sibi fundaſſet. 177.i.
Sibi miſeræ. 85.ii.
Sibi moleſta. 110.iv.
Sibi non cavere. 35.i.
Sibi non revertier. 291.v.
Sibi timentes. 159.ix.
Sic. 22.vi.23.vi.45.v.77.ii. 79.v. 88.iii. 95.v. 104.i. 105.v. 115.v. 119.vi. 162.iv. 167.iv. 171.i. 203.iii. 211.ix. 214.vi. 232.vi.244.i.247.i.293.vi. 319.iii. 366.i. 373.ii.
Sic Fatis placet. 300.iii.
Sic valeas. 229.v.
Sic ut. 41.vi.
Sicubi. 346.i.
Siculum Mare. 112.ii.
Sidera. 25.iv.
Sidera Ledæ. 329.iii.
Significat. 127.ii.267.viii. 395.i.
Significari. 154.ii.
Signum conſpicuum. 249.iii.
Siles. 325.i.
Silentium. 371.v.
Silentio. 199.ix.
Silva excepit ferum. 44.iii.
Silvas petivit. 99.iv.
Silvis. 169.ii.
Similis. 300.v.
Simile. 88.v.292.ii.
Simile horum. 321.iv.
Similis gloriæ. 329.iv.
Similem. 88.iv.
Simili. 41.vii.
Simili gyro. 338.iv.
Simili jure. 78.ii.
Simili modo. 75.ii.
Simili querella. 36.v.
Similes habitu. 285.v.
Similes tui. 344.i.
Similiter. 163.i.229.i.
Similius. 375.i.
Simius. 39.i.39.iii.
Simium. 159.i.
Simonides. 310.i.314.xi. 327.iv.
Simonidis. 314.v.
Simonidem. 331.iv.332.i.
Simonide. 312.viii.
Simplices. 188.iv.
Simpliciter. 168.i.
Simul. 40.iv.71.ii.107.iv. 184.i.187.iv.202.i.211.vi. 237.iv.262.i.264.ii.280.ii. 299.i.312.v.373.iv.381.i. 387.v.
Simul ac. 215.iv.
Simulac. 261.i.
Simul &. 119.v.
Simulque. 272.ii.
Simulachrum. 20.iii.

Simu-

Simulat. 374. v.
Simulavit. 182. vii.
Simulans. 49. iii.
Simulans pavorem. 108. v.
Sin autem. 130. vi.
Sin minus. 138. v.
Sincerum judicium. 146. iii.
Sinceræ integritatis. 339. v.
Sinceritas. 274. iii.
Sine apparatu. 371. iv.
Sine labore. 171. i.
Sine mercede. 226. iv.
Sine mora. 387. vii.
Sine virtute. 165. viii.
Singulæ. 247. iii.
Singula. 126. viii.
Singulos. 31. v. 93. v. 142. v.
Singulas. 14. ii.
Singulas horas. 206. x.
Singulis. 244. i.
Siniſtra natura. 130. vii.
Siniſtram tibiam. 384. v.
Sinunt. 211. i.
Sinite. 285. i.
Sinon. 138. i.
Sinus. 253. v.
Sinum. 373. i.
Sinu. 375. iii.
Sinuque. 296. iii.
Sitiens. 261. v.
Sitim. 232. i.
Siti. 211. v.
Sive. 308. ii.
Smaragdi nitor. 216. iii.
Socii. 22. iv.
Societas. 22. i.
Socrates. 177. i.
Solem. 25. iii.
Sole medio. 219. iv.
Solatio mortis. 36. iii.
Solennis gloria. 146. ii.
Solet. 149. i. 274. iii.
Solent. 56. i.
Solebat. 386. vi.
Solebant. 222. ii.
Soleres. 98. i.
Solitus. 384. ii.
Solitus fuerat. 232. i.
Solitæ. 209. iv.
Solertia. 247. v.
Solertiæ docili. 84. ii.
Solidum decus. 325. vii.
Sollicitum ævum. 93. i.
Solvit. 9. iii. 56. vii.
Solvit errorem. 245. i.
Solutus. 170. i.
Soluto pectore. 134. vi.
Solus. 129. iii. 218. i. 371. iii.
Sola. 23. v.
Somnum capere. 209. v.
Somno. 184. iii. 299. vi.
Somno inerti. 143. v.
Sonare. 211. ii.
Sonipes. 232. iii.
Sonum Citharæ. 304. ii.
Sonoque. 12. x.
Sono vincor. 216. v.
Sophus. 287. iii.
Sopita ſomno. 184. iii.
Sorbitionem liquidam. 78. v.
Sordido perjurio. 304. vi.

Spacium

Spacium diei. 125. vi.
Spargeret odorem. 147. iii.
Sparſi pulvere. 331. i.
Species. 29. ii.
Speciem mutam. 216. v.
Spectaculi. 370. iii.
Spectatorum. 386. iv.
Spectaturi. 374. ii.
Speculum. 173. i.
Speculo. 20. iii. 174. iii.
Specu tartareo. 250. ii.
Speluncam ultimam. 298. iii.
Spernat. 188. i.
Sperante. 181. iv.
Spes. 163. iv. 381, iv.
Spes deluſa. 217. ii.
Spiritus. 339. iv.
Spiritum. 149. vi. 302. ii.
Spiritum commiſeris. 125. iii.
Spiritum extremum trahens. 66. ivi
Spiritu culpam lues. 266. iii.
Splendebat. 330. viii.
Splendorem. 194. v.
Spoliatus. 121. vii.
Spoliari. 100. i.
Sponſore improbo. 54. i.
Sponſore lupo. 54. iv.
Sponte. 207. iii.
Spumantibus frenis. 165. iv.
Stagni incola. 26. ii.
Stagno. 13. ii.
Stant patroni. 185. iv.
Stant pro judicio. 368. ii.
Stabat. 5. ii.
Stabat ſuper juvencum. 97. iii.
Stans. 82. ii. 157. i
Statim. 188. i. 292. iv. 355. vii. 373. viii.
Statuam. 128. i.
Stercore. 290. ii. 322. iii.
Stercore educatus. 82. v.
Steriles. 214. i.
Sterquilinio. 194. i.
Stramenta deſunt. 126. vii.
Stringitque gladium. 357. iii.
Strinxerat. 184. v.
Strophis. 48. iv.
Student dici. 81. ii.
Studium. 130. iii. 134. vi.
Studii. 129. iii.
Studio literarum. 314. iv.
Studioſe. 322. ii.
Stultus. 46. i.
Stultum. 35. ii. 337. vi.
Stultum conſilium. 64. i.
Stultum errorem. 389. iii.
Stulte. 192. iii. 205. ii.
Stulti. 87. i.
Stultis. 72. i.
Stulta. 180. ii. 260. iv.
Stulta credulitas. 108. xi.
Stulta gloria. 214. viii.
Stulta levitas. 383. iii.
Stultè. 142. iii.
Stultitiam nauſeant. 257. v.
Stultitiæ quæſtus. 51. vi.
Stupor deceptus. 46. iv.
Stupore vulgi. 50. ii.
Stuproque turpi. 182. i.
Stylo Æſopi. 138 iii.
Suadet. 119. i.

Sua-

Suadebat fugere. 52. vi.
Suavis anima. 148. ii.
Suaves. 376. iii.
Sub conditione. 237. ii.
Sub illis. 225. iv.
Sub tecto. 169. iii.
Subclamant. 350. iv.
Subdolis verbis. 45. i.
Subeſſe pallio. 373. iii.
Subjecti verſus. 61. ii.
Subinde. 125. viii.
Subita benignitas. 73. iii.
Subito. 19. ix. 44. i. 52. v. 182. viii.
Subito clamore. 40. vii.
Subitò. 82. iv. 244. iii. 281. i. 286. v. 293. iii. 332. iii.
Subito advolant. 121. iv.
Sublatus. 386. i.
Sublime. 118. i.
Sublimi quercu. 105. i.
Sublimes. 84. i.
Submovet. 130. v.
Subripi. 266. ii.
Subſcribit. 189. ii.
Subſedit. 182. viii.
Subſidium vitæ. 312. vii.
Subtiliter. 187. viii.
Succeſſus. 104. iv. 162. i.
Succumbit. 202. vii.
Succurrat. 14. v.
Sudore. 331. ii.
Sum. 23. ii. 121. ix. 143. iv. 167. vi. 189. iv.
Sum expertus. 359. i.
Sum paratus. 169. i.
Sumus. 264. ii. 399. vi.
Sunt. 71. ii. 107. iii. 108. viii. 216. vi. 216. ix. 121. xi. 226. i. 270. i. 285. v. 290. i. 312. ix. 330. i. 337. i. 338. iii. 350. v. 376. iii.
Suntque capti. 249. iv.
Sunt locuti. 223. ii. 387. ix.
Sunt moleſti. 377. v.
Sunt repecti. 332. iv.
Sim. 136. vi. 171. iv.
Sis. 168. iii. 233. ii.
Sit. 118. vi. 139. i. 144. ii. 167. i. 299. iii. 327. iii. 337. vii. 342. vii. 359. ii. 393. i.
Sit potior. 207. ii.
Sitis. 375. v.
Sint. 148. iii. 285. iii. 340. i.
Summa. 246. iv.
Summo Jove. 300. i.
Summo monte. 112. i.
Summis viribus. 230. ii.
Sumis. 300. ii. 312. viii.
Sumerent. 214. i.
Sumere. 98. i.
Sumere uvam. 230. iv.
Super. 82. ii.
Super juvencum. 97. iii.
Super obſcœna dicta. 190. ii.
Super ſcopulum. 119. i.
Superbi Æetæ domus. 255. i.
Superba. 322. vi.
Superbia. 17. iv.
Superbiæ. 209. ii.
Superbiam. 325. iv.
Superbiens. 391. iv.

Superum voluntas. 381.ii.
Superos. 304.i.
Superis. 56.ix. 327.iii.
Superior. 5.ii.
Superiores. 292.i.
Superius. 327.ii.
Superſunt. 335.i. 376.i.
Superfuit. 129.iii.
Supplex. 85.viii. 125.iv.
Supplici. 70.v.
Suppoſitum. 173.i.
Supra formam hmmanam. 331.iii.
Supra lignum. 13.v.
Surripuiſſe. 39.v.
Sus nemoris cultrix. 105.iii.
Suis hiſpidi. 399.i.
Suis ſetoſæ. 107.ii.
Suſcitat clamores. 374.iv.
Suſpendit. 263.iii.
Suſpenſo pede. 108.iii.
Suſpicio. 185.iii.
Suſpicione. 142.i.
Suſtinet jocos. 173.iv.
Suſtinuit. 18.iv.
Suſtine. 252.iii.
Suſtinere. 14.viii.
Suſtineas. 285.iv.
Suſtineret paupertatem. 310.ii.
Suſtinet et ſpiritum. 149.vi.
Suſtitenens. 183.v.
Suſtulit. 17.v. 84.iii. 296.ii.
Suſtulit in ſublime. 118.i.
Suſtulit ſententiam. 199.vi.
Suſtulere clamorem. 25.iv.
Sutor malus. 48.i.
Sua. 79.vi. 142.i. 170.ii 210.iv. 212.i. 342.vii 365.ii. 373.ii.
Suum. 20.iii. 94.vi. 199.viii 265.ii. 294.iii
Sui. 131.ii. 368.ii
Suæ. 289.ii
Suam. 39.ii. 43.iv. 108.iv 111.iv. 211.vi. 244.v 284.iii. 314.ix.
Suo. 143.iii. 181.iii. 189.ii 223.i. 347.i
Suoque. 17.ii
Suos. 17.vi. 74.iv. 85.vii 144.i. 197.ii
Suos caſus. 121.vii
Suis. 108.viii. 245.viii 280.v. 286.i. 291.vi
Suis capitibus. 249.i
Suis rebus. 127.ii

T.

TAbernis. 248.ii
Tabulam ſuam. 314.ix
Tace. 396.iv
Taceret. 210.i
Tacito corde. 342.iii
Tacite. 13.ii. 350.v
Talis. 159.iv. 325.v
Talis vir. 177.iv
Tale. 104.iii. 267.ii
Talis exempli. 347.v
Talis tituli. 342.iv
Talem. 12.iv. 199.vi. 395.iii
Tali. 92.vi
Tali modo. 237.iii
Tales reliquiæ. 148.iii

Tam anguſtam. 177. iv.
Tam futiles. 295. i.
Tamen. 111. i. 130. ii. 137. ix. 188. i. 206. vi. 248. iv. 266. iii. 164. vii. 307. ii.
Tandem. 33. i. 290. iii.
Tandemque. 218. iv.
Tanti. 115. v. 134. i.
Tanto juſtius. 377. iv.
Tanto melior. 162. iii.
Tantum. 2. ii. 150. x. 299. v.
Tantum corporis. 167. v.
Tantummodo. 387. iv.
Tanta bonitas. 262. iii.
Tanta copia. 335. vi.
Tantæ magnitudinis. 74. iii.
Tantum luctum. 85. ii.
Tantis malis. 141. iii.
Tangere. 230. iii.
Tetigerit. 23. iv. 173. viii.
Tacta invidia. 74. iii.
Tangi. 134. iii.
Taraa. 164. ii.
Tartareo ſpecu. 250. ii.
Taurus. 396. i.
Taurorum pugnam. 90. ii.
Te. 6. iv. 39. v. 68. ii. 77. v. 98. i. 118. vii. 126. i. 148. ii. 172. i. 189. iii. 196. i. 206. vi. 206. vi. 257. ii. 304. i. 320. i. 322. iii. 325. ii. 330. ii. 362. iii. 399. v.
Tecto. 125. iii. 169. iii.
Tegebat. 100. iv.
Tegere. 322. vi.
Telis. 232. v.
Tendit dolos. 72. ii.
Tenſum. 203. i.
Tenebras calumniæ. 187. i.
Tenebris. 183. vi. 209. iv. 299. vi.
Tenet mentes. 374. i.
Tenebat. 20. vi.
Tenuit impetus. 144. iv.
Teneas. 393. iii.
Teneat. 245. viii.
Tenero grege. 107. iv.
Tentat caput. 183. vi.
Tentaret. 260. ii.
Tentans. 72. iv.
Tenui cibo. 275. iv.
Tenuitas. 121. x.
Tenuitatem crurum. 43. vi.
Temeritas. 367. iv.
Temone. 164. i.
Temperat flagello. 165. iii.
Temperatæ argutiæ. 376. iii.
Tempeſtas horrida. 312. iv.
Tempeſtatibus. 286. iii.
Templa. 320. iii.
Tempus. 296. i.
Tempus breve. 62. ii.
Tempus vitæ. 289. ii.
Temporis. 336. v.
Temporis effigiem. 395. iii.
Temporis longi mora. 239. i.
Tempore. 340. i.
Tempore adverſo. 125. xii.
Tempore dicto. 268. ii.
Tempora. 135. iii.
Tergore. 99. iii.
Tergum. 263. ii.

Ter-

Terminum. 339. iii.
Terminum operis. 342. i.
Terram. 298. i.
Terram fodere. 106. iii.
Terris. 317. ii.
Terruit. 12. x.
Terreret. 40. v.
Territus. 52. v. 229. ii.
Terrore effuſo. 107. i.
Tertius. 229. i.
Tertia. 23. iii.
Tertium. 138. ii.
Tertiam. 236. iv.
Tertiam partem. 329. v.
Teſta nobili. 147. ii.
Teſtamenti ſenſus. 239. ii.
Teſtatur. 22. ii.
Teſtimonio. 56. vi.
Teſtis. 141. ii.
Teſtis citatus. 56. iv.
Teſtus integritatis. 192. ii.
Teſtudinem. 118. i.
Theatro. 370. iv. 387. vi.
Theſaurum. 81. iii.
Theſauro. 381. iii.
Theſauros abditos. 298. iv.
Theßala bipenni. 253. ii.
Threißa gens. 144. i.
Tiberius Cæſar. 111. iii.
Tibi. 41. v. 70. iii. 88. v. 106. ii. 107. v. 125. i. 136. i. 162. v. 164. iii. 180. iv. 196. ii. 203. iv. 216. vii. 217. i. 255. vi. 257. i. 257. iv. 285. iv. 300. ii. 300. v. 321. iv. 318. i. 335. ii. 337. vi. 361. iv.
Tibi contrarios. 267. viii.
Tibi dico. 302. iii.
Tibi videtur. 225. i.
Tibiam ſiniſtram. 384. v.
Tibiarum Iocunditas. 304. iii.
Tibicen. 289. ii. 384. i.
Tibicine. 387. v.
Tigillum. 12. ix.
Timeo. 165. ii.
Timeas. 99. i.
Timens. 6. ii.
Timentes. 291. ii. 292. ii.
Timentes ſibi. 150. ix.
Timere. 151. ii.
Timidus. 52. iv.
Timidus comes. 357. ii.
Timore. 13. iv. 108. i.
Timore cæco. 124. iii.
Timore mortis. 49. vi.
Tinctum cruore. 103. ii
Tintinnabulum. 121. ii
Titubanti pede. 281. iii
Tituli. 342. iv.
Togamque puram. 181. ii
Tollo. 23. i
Tollit. 40. vii. 127. ii.
Tolle. 99. iii.
Tollere. 126. vii.
Tonanti Iovi. 136. vii
Tonſum caput. 183. vii
Tonſitant. 121. v.
Tonutribus devolutis. 387. viii.
Torques ſpiritum. 302. ii.
Torquet convivam fame. 79. iii.
Torquet ſe. 202. v
Totum. 309. ii

Totam.

Totam. 23.ii.287.v.291.ii.
Totamque. 85.v.
Totam fortunam. 237.ii.
Toto. 108.ii.
Toto die. 108.v.280.iv.
Totis naribus. 148.i.
Totis viribus. 40.vii.
Toxicum. 49.iv.
Tradunt ſeſe. 93.iv.
Tradidit. 85.viii.
Tradam memoriæ. 327.iii.
Tradam poſteris. 235.ii.
Tradet. 246.iv.
Tradere famæ. 342.vi.
Traditur. 232.vi.
Traditum eſt. 76.iv.
Tragcam perſonam. 29.i.
Trahit vitam. 245.v.
Traxit. 148.i.
Traxit adfinitatem. 276.iii.
Trahens extremum ſpiritum. 66.iv.
Trahens vitam. 169.ii.
Tranſit. 125.ix.
Tranſeunt. 386.ii.
Transfertis verba. 344.ii.
Tranſtulit. 139.iv.
Tranſigit pectus. 183.vii.
Tranſlatitio more. 387.ix.
Tremere. 293.ii.
Trepidarent. 248.iii.
Trepidantem. 211.viii.
Trepide concurſans. 110.ii.
Tres. 236.i.
Tribus. 237.ii.
Tribadas. 279.i.
Tribuit. 29.iv.211.ix.
Tribuetis. 23.ii.
Tribuerit. 215.ii.
Tributus. 327.iii.
Tribui. 129.i.
Tricandum. 165.vi.
Triclinio. 332.ii.
Triſtis. 304.ii.
Triſtis eventus. 250.iii.
Triſtem. 18.iv.
Triſtem fortunæ vicem. 350.vi.
Triſtem ſervitutem. 12.i.
Triſtem vitam. 221.ii.
Triſti nece. 119.vii.
Tritici. 54.iii.
Trivio. 380.i.
Trivio conceptus. 82.v.
Trucidat. 150.vii.
Trudi foras. 375.ii.
Tu. 39.iv.54.vi.174.iv. 174.v. 219.iv. 312.viii. 320.i. 344.i. 396.iv.
Tu qui. 252.i.
Tuearis. 168.iv.
Tuentes cauſam. 185.v.
Tugurio. 61.iv.
Tuli indigne. 61.i.
Tulerint nihil. 238.iv.
Tuliſſe auxilium. 233.i.
Tum. 5.iii. 12.iv. 14.i. 18.v. 23.iii. 26.ii. 44.iii. 49.vi. 74.iv. 105.iv. 115.v. 125.x. 150.ix. 159.iii. 202.vii. 219.i. 233.iv. 262.v. 282.i. 287.iii. 293.i. 399.iii.
Tum demum. 46.iv.

Tum ſimul. 237.iv.
Tum vero. 291.i.
Tumens. 17.iv.
Tumentes. 120.iii.
Tunc. 14.v. 39.i. 41.iv. 44.vi. 93.vii. 99.iii. 104.i. 186.i. 199.vi. 214.vi. 216.i. 319.ix. 358.ii. 361.iii. 374.v. 388.i.
Tunica. 113.ii.
Tunicis niveis. 391.iii.
Turba. 201.i. 219.iii. 235.i. 244.iii. 374.i.
Turba petulans. 13.v.
Turbæ meæ. 62.v.
Turbam. 367.iii. 371.ii.
Turbat. 40.viii.
Turbavit vadum. 232.ii.
Turbatos. 290.iv.
Turbulentam. 6.i.
Turpe. 192.iv. 291.vi.
Turpem errorem. 375.iv.
Turpi facie. 160.iii.
Turpi fimo. 289.v.
Turpi fraude. 38.i.
Turpi pœnitentia. 45.ii.
Turpi ſtupro. 182.v.
Turpiſſimam. 236.iv.
Turpiter. 76.ii.
Turpiſſimam filiam. 172.ii.
Ture. 304.i.
Tuſcum mare. 112.ii.
Tutela. 212.i.
Tutandum. 92.i.
Tuta. 85.iii. 119.vi. 121.x. 287.i.
Tutas præſtem. 93.iii.
Tuus. 7.i.
Tua. 18.ix. 126.iii. 205.ii. 337.iii.
Tuum. 41.vi. 134.i. 366.ii.
Tui. 107.iii. 194.iv. 211.i. 302.iii.
Tui ſimiles. 344.i.
Tuæ. 99.ii. 252.iv. 359.ii.
Tuo. 88.v. 216.iii. 304.viii. 339.ii.
Tua fata. 36.v.
Tuæ partes. 338.iii.
Tuarum. 45.vi.
Tuas. 130.iii.
Tuis. 134.iii. 138.iv. 157.iv. 165.i. 233.i. 312.viii.
Tympana. 222.iv.
Tyrannus. 9.v. 355.iv.

V.

VAcca. 22.iii.
Vacive. 343.v.
Vaces à negotiis. 133.ii.
Vaces uxori. 135.iii.
Vacua. 371.ii.
Vadunt. 291.iii.
Vadum. 232.ii.
Vado. 262.vii.
Vadis. 12.ix.
Vagor. 170.i.
Vagantes. 12.v.
Valeo. 23.iii.
Valet. 46.v.
Valeas. 229.v.
Valeret adſequi. 228.ii.

Valerent. 327.i.
Validius. 192.i. 210.i. 377.v.
Validius flagitare. 62.iv.
Validius inſtare. 75.iv.
Vanus animus. 383.i.
Vana gloria. 285.i.
Vanum beneficium. 71.iii.
Vano queſtu. 36.ii.
Vanas minas. 165.viii.
Variis diſſident ſententiis. 154.iv.
Variis involens modis. 255.iii.
Varietas. 95.iii. 335.iii. 376.ii.
Vaſtans. 150.viii.
Vaſti corporis. 22.v.
Vati. 333.iii.
Ubere admoto. 206.iv.
Ubi. 35.iv. 54.vii. 90.i. 108.iv. 165.vi. 281.ii. 383.i.
Ubi immolatur. 320.ii.
Ubi lucernam accenderet. 218.iv.
Ubi vidit. 355.iv.
Vectorum. 286.iv.
Vehementis canis. 103.i.
Vel. 362.v.
Velim. 95.iv. 142.iv.
Velit. 88.iii. 335.iv.
Vellem. 358.iii.
Vellet. 40.iii. 45.iv. 70.ii. 88.vi. 275.ii.
Vellerit. 212.i.
Velle. 25.iii.
Veloci impetu. 54.vi.
Veloci ſaltu. 150.iv.
Veloces feris. 398.i.
Veloces mures. 228.ii.
Velocior. 152.i.
Venas. 281.ii.
Venantem oculis viros. 236.ii.
Venantum. 44.i.
Venari. 40.iii.
Venator. 399.iii.
Venatorum. 124.ii.
Vendet. 246.i.
Vendiderint. 247.iii.
Vendere. 214.iii.
Venditaret. 48.iii.
Veneunt. 115.vii.
Veniam. 299.ii. 338.i.
Veniam dediſſem. 70.v.
Veniam dari. 363.i.
Venis. 322.iv.
Venit. 118.iv. 163.i. 229.ii. 260.i. 261.i. 386.iii.
Veniebat. 355.iii.
Venit ad eum. 67.i.
Venit ad Iunonem. 215.i.
Venere. 370.i.
Veniet. 91.iii.
Veniet ad me. 336.iv.
Venient. 134.v. 338.iv.
Veni. 169.v. 211.iv.
Veniat. 14.viii.
Venerant. 5.i.
Veniſſet. 111.iv.
Venerit. 126.ii. 169 ix.
Venerit pœnæ dies. 266.iv.
Venerit res in dubium. 198.v.
Veniente. 271.iii.
Venire. 295.iv. 312.ii. 355.vi.

Ventitare. 182.iv.
Venter. 171.i.
Ventrem. 294.iii.
Veneri. 212.iii.
Venuſtis hortulis. 245.ii.
Verba. 344.ii.
Verba contemni. 210.iv.
Verba dare. 157.ii.
Verbis. 165.i. 358.iii.
Verbis elevant. 231.i.
Verbis jactans. 40.i.
Verbis inducta. 119.iv.
Verbis ſubdolis. 45.i.
Verboſa commendatio. 91.viii.
Verboſis ſtrophis. 48.iv.
Verendos Deos. 267.ii.
Vereri dolos. 77.iv.
Veretri. 276.ii.
Veritas. 180.i.
Vere. 51.v. 160.i.
Verò. 78.i. 115.iii. 117.ii. 169.i. 291.i. 291.iii. 371.iii. 374.viii. 391.i.
Veritatis. 6.v.
Veritatis fontem. 187.ii.
Verrem. 365.i.
Verſus. 314.v.
Verſus ſubjecti. 61.ii.
Verſibus. 35.ii. 208.ii.
Verſibus ſenariis. 1.ii.
Vertit ad fallaciam. 92.v.
Vertetur. 126.iii.
Verùm. 56.v. 72.ii. 99.vi. 129.iv. 134.i. 206.iv. 221.ii. 330.ii. 373.iii. 20.v.
Verum. 50.ii. 52.iii. 142.vi. 294.ii. 300.i.
Verum dicit. 38.ii.
Veram. 270.ii.
Vera fabella. 111.ii.
Vera. 358.iv.
Veris amicis. 177.v.
Veſcatur cibo. 119.iii.
Veſci ſingulas. 93.v.
Veſpa. 198.vii.
Veſtimentis. 374.v.
Veſtem. 240.i. 245.iv.
Veſte. 314.viii.
Veſte quas celat pudor. 280.iii.
Veſtitu adfluens. 355.ii.
Veſtra. 51.iii.
Veſtrum. 14.vi.
Veſtri. 285.ii.
Veſtræ. 285.iii.
Veſtras. 344.ii.
Veto. 267.iii. 294.ii.
Vetat. 291.iv.
Veterem injuriam. 67.ii.
Vetera. 245.iii.
Vetuſto genere. 343.iv.
Vetuſtis. 347.iii.
Vetuſtior. 255.vii.
Vetuſtas. 312.v.
Vetuſtate fabuloſa. 180.iii.
Vexata. 286.iii.
Via. 202.iii.
Viam. 140.i. 253.iii.
Viam Honoris. 128.iii.
Viator. 98.iii.
Vicem adſuetam. 135.v.
Vicem fortunæ. 350.vi.

Vices

Vices. 338. iv.
Vices noctis. 125. vi.
Vicina mors. 337. v.
Vicini furis. 25. i.
Victima. 153. v.
Victor. 250. i.
Victor Æſopus. 202. vii.
Victoris laudem. 327. v.
Victorem. 53. ii.
Victorum. 310. iv.
Victum quærere. 209. iv.
Video. 322. iii.
Vides. 106. iii. 299. ii. 399. vii.
Videt. 125. vii. 295. iv.
Vidit. 20. iii. 25. i. 43. iv. 45. v. 67. iv. 147. i. 159. i. 210. iii. 314. xi. 355. iv. 391. iv.
Vidit fieri. 373. vii.
Viderunt. 64. iii. 291. i.
Videre. 143. iii.
Vide. 164. iii.
Viderat. 29. i. 126. v.
Vidiſset. 201. ii.
Videre. 127. iii. 264. i.
Videre mala. 54. ii.
Videor. 68. iii. 169. viii.
Videris. 39. iv.
Videtur. 41. v. 255. vi.
Videtur tibi. 225. i.
Videntur. 226. i.
Videat. 335. ii.
Videamur. 214. iii.
Videri. 103. i.
Vigilia. 137. ii.
Vigilem. 169. ix.
Vigilare. 73. iv.
Vigor ſaltantis. 386. vi.
Vile hordeum. 121. vi.
Viles nænias. 155. i.
Villam. 124. iii. 182. vii. 242. i.
Villam Miſenenſem. 111. iv.
Villicus. 125. ix.
Vincis forma. 216. ii.
Vincis magnitudine. 216. ii.
Vincet. 373. viii.
Vincas moribus. 174. v.
Vincor ſono. 216. v.
Victus magno dolore. 31. v.
Victi mures. 248. i.
Vindicavit impetum. 256. ii.
Vindicavit ſeſe. 357. i.
Vindicavit veterem injuriam. 67. ii.
Vindicet dolorem. 183. viii.
Vindicandam injuriam. 293. v.
Vindicta. 84. ii.
Vindicta facilis. 88. vii.
Vindictam. 233. iv.
Vinea alta. 230. i.
Vinum paret. 246. i.
Vino devotam. 236. iv.
Vina vetera. 245. iii.
Violavit Manes Deos. 81. iv.
Vipera. 260. i.
Vir. 59. i. 177. iv.
Vir natus. 173. viii.
Viri. 355. i.
Viro. 187. iv.

Viro forti. 270.i.
Vir ſanctiſſime. 376.iv.
Viros. 100.i.
Viros venantem oculis. 236.ii.
Virginale. 282.ii.
Virtus. 325.vii.
Virtutis expers. 40.i.
Virtuti. 129.i.359.ii.
Virtutem. 271.i.
Virtute. 46.vi. 165.viii. 285.v.
Vis & nequitia. 117.iii.
Vim carminis. 133.iii.
Vi compeſceret. 12.vii.
Vires. 399.v.
Vires aquilæ. 216.vii.
Vires languidas. 150.iii.
Viribus. 6.v.40.vii.359.i.
Viribus deſertus. 66.iii.
Viribus propriis. 216.ix.
Viribus ſummis. 230.ii.
Viſam eſt. 170.i. 321.i.
Viſum ſeni. 219.vii.
Viſo fero. 98.iv.
Vita. 126.iii.150.x.336.iii.
Vitæ. 289.ii. 299.iii.
Vitæ genus. 136.i.
Vitæ ſubſidium. 312.vii.
Vitam. 1.iv.136.viii.142.vi. 287.v.333.iii.
Vitam aſperam. 169.ii.
Vitam degerent. 90.vi.
Vitam degere. 17.ii.
Vitam quæ luxu trahit. 245.v.
Vitam triſtem decurrit. 221.i.
Vitiis. 263.ii.
Vites. 245.vi.
Vitemus. 61.ii.
Vitaſſent necem. 92.iv.
Vitans rapinam. 108.vii.
Vitulus. 396.iii.
Vituperat. 43.vi.
Vituperant cœlum. 257.vi.
Viva. 211.ix.
Vivos. 104.ii.
Victurum chartis. 377.i.
Vivere. 169.iii.
Vix. 332.ii 396.ii.
Vix tandem. 290.iii.
Vlciſci morte. 361.iv.
Vlla. 50.v.
Vllius. 268.iv.
Vlli. 300.iii.332.iv.
Vllo pacto. 118.iii.
Vltimam ſpilunam. 298.iii.
Vltimi. 353.ii.
Vltro. 125.ii.170.ii.337.vii.
Vna bibamus. 211.v.
Vnde. 162.v.167.iv.206 vii.
Vnde hoc. 169.vii.
Vnguento delibutus. 355.ii.
Vnguibus. 93.vi. 118.v.
Vniones. 245.iv.
Vniverſis. 391.v.
Vnquam. 253.i.
Vnus. 26.iii. 113.i. 120.ii. 126.i.
Vna. 13.ii.93.vii.
Vnum. 56.iv.192.i.332.ii.
Vnius. 247.v.
Vnam. 236.ii.
Vno. 235.i.

Vocent

Vocent ad ſtudium. 134. vi.
Volans. 118. iv.
Volo. 111. i. 174. iii. 308. i. 330. iii.
Vis. 157. iii. 164. ii.
Vis præcludere. 73. i.
Vult. 46. i. 74. i. 75. iv. 106. iv.
Volunt. 102. i.
Volebat. 139. iii.
Voluiſti. 361. iv.
Voluiſti tibi. 125. i.
Voluit. 20. v. 208. ii. 312. ii.
Voles. 203. ii.
Volet. 343. vi.
Voluerit. 2. i. 130. i. 214. iv.
Voluiſſes. 18. vii.
Volucris. 106. i.
Volucris parvulæ. 361. iii.
Volucrem peregrinam. 79. v.
Volucri. 393. i.
Voluntas Superum. 381. ii.
Voluntatem. 244. v.
Voluptas. 262. iv.
Volutat ſeſe. 232. ii.
Vos. 14. vii. 51. ii. 54. vii. 93. iii. 104. 2. 174 iii. 125. iv. 151. ii. 295. i. 314. xii.
Vobis. 216. vi.
Votum debebat. 365. ii.
Vocis. 41. v.
Vocis fidem. 336. ii.
Vocem. 14. iii. 45. viii. 211. vi.
Vocem edidiſſe. 44. vi.
Vocem naturæ. 374. ix.
Vocem miſit. 265. iv.
Vocem miſerit. 215. iv.
Vocem oſtendere. 46. i.
Vocem porcelli. 373. ii.
Vocem premere. 41. iv.
Voce inſueta. 40. v.
Vocibus. 44. i.
Urbano ſale. 370. ii.
Urbs antiqua. 314. iii.
Urbis. 49. ii.
Urbes. 310. iii.
Uſurpare. 285. ii.
Uſus. 336. vi. 343. iv.
Uſus eſt. 329. ii.
Uſum conſociet. 268. iv.
Uſu. 152. i.
Ut. 14. v. 31. vi. 40. v. 40. vi. 41. vi. 61. ii. 61. iv. 64. iv. 71. i. 81. vi. 84. iv. 85. vii. 94. iii. 95. iii. 99. iv. 106. v. 115. ii. 119. i. 124. ii. 128. iii. 133. iii. 134. ii. 135. v. 138. i. 149. vi. 150. iii. 149. ix. 174. v. 199. iii. 237. ii. 245. viii. 246. i. 246. ii. 249. ii. 257. vi. 262. iv. 266. ii. 280. v. 289. iii. 299. i. 299. vi. 346. iv. 369. iii. 387. iii.
Ut, pro quam, 44. viii.
Ut adjuvaret. 186. ii.
Ut ajunt. 312. iii. 381. iii.
Ut contenderent. 373. iii.
Ut cupiam. 342. vi.

Ut

Ut deſit. 335. vii.
Ut eſt. 333. i.
Ut eſſet. 342. ii.
Ut exſpectarem. 206. x.
Ut farina es. 229. v.
Ut mos eſt. 350. iii. 386. iv.
Ut ne. 330. ii.
Ut non potuit. 230. iii.
Ut non ſim. 171. iv.
Ut poſſis. 358. vi.
Ut poſſit. 335. v.
Ut provocet. 331. iv.
Ut redent. 203. iv.
Ut refecta eſt. 297. i.
Ut reſtiterunt. 167. iv.
Ut ſcriberet. 327. v.
Ut ſentit. 183. vii.
Ut ſis. 168. iii.
Ut ſuſtineas. 285. iv.
Ut taceret. 210. i.
Ut vero. 391. i.
Ut vidit. 67. iv. 210. iii. 314. xi.
Ut viderunt. 291. i.
Ut vidiſſet. 201. ii.
Uti. 174. iii.
Utcunque. 100. i.
Uterque. 39. ii. 374. iii.
Utrumque. 174. i.
Utrumque genus. 198. ii.
Utriuſque. 179. ii.
Utilis. 203. ii. 233. ii.
Utile. 337. iv.
Utile eſt. 214. viii.
Utiles. 267. vi.
Utilius. 274. i.
Utiliora. 43. i.
Utilitas privata. 71. vi.
Utilitatem. 225. iv.
Utinam. 177. v. 253. i.
Uvam adpetebat. 230. ii.
Vulgare. 176. i.
Vulgatus ordo. 333. i.
Vulgò. 152. ii.
Vulgi. 350. iii.
Vulgi fictilis. 280. i.
Vulgi ſtupore. 50. ii.
Vulneris. 103. iii.
Vulnere. 121. ix.
Vulpes. 45. v. 85. iv. 230. i.
Vulpes doloſa. 46. iii.
Vulpis. 29. i. 78. iii. 261. iii. 298. i.
Vulpi. 85. viii.
Vulpem. 38. iv. 79. i.
Vulpecula. 262. v.
Vulpinos catulos. 84. iii.
Vulturius. 82. ii.
Vultum. 291. i.
Vultu. 45. vii.
Uxoris. 182. vi. 183. i.
Uxori voces. 135. iii.
Uxorem. 25. iii.
Uxorem ſanctam. 184. ii.
Uxores. 157. iv.
Xiſtum. 113. vii.
Zonas. 312. vi.

Vocabula ſuo loco inſerenda

Fabella vera. 111. ii.
Gravati farcinis. 120. i.

INDEX
Rerum & Verborum,

Quæ præcipue in

NOTIS,

ad

PHÆDRI FABULAS

Occurrunt.

INDEX

Rerum & Verborum.

Numerus Paginam denotat.

A.

A Laguna in veterum inſcriptionibus. 80

Abeuntes, & diſcedentes jubent alios valere. 229

Abire pro mori dicitur. 302

Abire, ire, faceſſere. 345

Aberrare, à via, vagari, errare. 204

Abigere eſt amovere expellere, ut *Abigere* pecus, pro expellere agro. Alias proprio apud Ictos vocabulo *Abigi* greges & armenta dicuntur, quæ furto vel latrocinio avertuntur. Unde *Abigei*, qui & *Abactores*, item *Abigeatus* crimen denominatum eſt. 323

Abjicere de re vili, & neglecta. *Abjicere* ſe in herba. 228

Abjicere, vili pretio vendere. 247

Abjicere, removere, circumcidere. 305

Abjicere, rejicere. 358

Abripere eſt eripere, *Abripere* aliquem contumeliis. *Abreptum* mancipium, *Abrepti* parentibus liberi. 289

Abſcondere, tegere, occultare, celare. 281

De *Abuſu* & contemptu divitiarum ſententiæ. 271

Accedere, venire, redire. 331

Accendere lucernam proprie. 265

Accenſi, irati, incenſi. 6

Accidere ad aures apnd Ciceronem. 130

Accincti dicuntur induſtrii. 113

Accumbere, & recumbere lectis, non aſſidere menſis convivæ ſolebant. 331

Accumbendi menſis morem luxuria temporum introduxit, cujus typum deſcripſit Lipſius. 333

Accuſare, arguere, poſtulare, indicare, convincere. 38

Accuſare, reprehendere, criminari. 173

Accuſatores Socratis omnium judiciis condemnati. 177

Acerba mors. *Acerbum* funus. 177.

Acer-

Acerbitate rigidam uvam dixit Palladius *Acerbam* crudam immaturam. 230
De *Acrimonia*, & ſalibus jocorum, dente lædere dicitur. 259
Actor pro eo qui aquam ducit. 275
Acutæ auris, naris emunctæ. 157
Ad pro apud. *Ad* forum. *Ad* exercitum. *Ad* ſororem, & ſimilia. 159
Ad animum referre, revocare injuriam. 220
Adclamare, & *Adclamatio* proprie de turba & multitudine. 375
Adducere, ducere, attrahere, agere. 275
Adeo particula eleganti ſignificatione poſita. 21
Ἀδέσποτα, & theſauri, hodie plerumque à Principe vindicantur. 381
Adeſſe promptitudinem quandam, & celeritatem denotat. 314
Adficiuntur horrendo impetu. 41. Tam in bonam quam in malam partem uſurpatur. *Adfecit* lætitia. *Adfecit* voluptate. *Adficere* lucris. *Adficere* bonis nunciis. *Adficere* contumeliis, injuria, ſummo, vel ultimo ſupplicio, & ſimilia. 42
Adjungi, adſociari, adſcribi. 292
Adjutor proprie vocabulum operæ ſcenicæ. Unde *Adjutores* actoris ſervi. Verum *Adjutores* olim officiis laboris levandi gratia dabantur. Unde *Adjutuor* tutelæ. *Adjutores* commentarienſium, cornicullariorum, magiſtri officiorum, & ſimilia. Hinc & *Adjutrix* primæ legionis. 372
Adludere, ideſt, jocari. 220
De *Admirantibus* uſurpatum vocabulum reſtitit. 201
Admittere, committere, perpetrare. 292
Admovere preces, eleganter de eo, qui ab initio ſtudet obtinere, ſicut machinæ *Admoveri* dicuntur. 62
Adoleſcentes poſt annum decimum ſeptimum ponere prætextam, & togam puram ſumere dicebantur. 181
Cum *Adoleſcentibus* formeſis verſantes, nequitiæ notam non effugiebant. 223
Adoleſcentia dicitur adulta ætas. 183.
Ἀδόλως, ἁπλῶς, recte loqui, ſincere loqui. 274
Adoptio, origo, manumiſſio allectio, cives, incolas, domicilium facit. 27

Ado-

Adoptio, vel adulterium naturæ inſitio dicitur. 155
Adoptata, & *Adoptiva* poma. 155
Adoptivi liberi unde inſitivi dicti. 154
Inter *Adulterii* proœmia etiam oſcula enumerantur. 324
In *Adulterio* uxoris maritus juſtum dolorem vindicare dicitur. 182
Adulterini, nothi, vulgo manſeres. 154
Adulta ætas, id eſt, adoleſcentia. 183
Advocare dicimus à quibus jus exquirimus. Hinc *Advocatus*, qui jus ſuggerit. 239
Advolare verbum ad ſignificandum ardorem, & feſtinationem. 121
In *Æde* ſacra, & ad monumenta cariſſimorum perpetuus ignis ali ſolitus. 267
De *Ædificiis* magnificis, & ſubſtructionibus Luculli. 112
Ægiſtus adulter Agamemnonem interfecit. 296
Ægre, difficulter, faſtidioſe. 137
Ægyptii impudentiam ſignificantes muſcam pingere traduntur. 362
Ægyptii crediderunt animam Oſiridis in bovem tranſmigraſſe. 347
Ægritudo, & gaudium alternatim ſequuntur. 287
Ægroti avari cum medico facetiſſimus diologiſmus. 304
Ælianus ſcriptor lepidiſſimus, & Græcarum venerum delicium. Ejus locus Fabro correctus. 122
Æneas Platonicus ſummæ Philoſophus integritatis. 323
Ænigmata legum, laquei. 229
Æqualis, ſimilis, par. 102
Aër etiam ingeniis hominum aliquid tribuere creditus eſt. 143
Ærumnoſi, calamitoſi, malis calamitatibuſque prægravati. 19
Æſopus Phædro fabularum materiam præbuit. 1
Æſopus Xanthi Philoſophi ſervus. 139
Æſopus cum lucerna hominem quærebat. 219
Æs hordearium, quod pro hordeo equiti dabatur. 121
Æra Corybantina. 223
Ætas adulta id eſt, adoleſcentia. 183
Ætas media inter juvenilem, & ſenilem. 101
De *Affectu* parentum erga liberos vocabulum dulcis uſurpatur. 207

Affectus amatorii etiam in arboribus agnoſcuntur. 155
Affici cruce. 163
Affinis culpæ, proximus. 39
Affirmativa cum negativa particula eleganter conjungitur. 21
Agamemnon bene de Græcia meritus tandem interfectus eſt. 296
Agathias Scholaſticus Juſtiniani Imperatoris ævo vixit. 128
Agazones equos agere, vel minare dicuntur. 399
In *Ageſilaum* Lachdæmoniorum Tachæ Ægyptiorum Regis ſcomma. 318
Agere cuniculos proprie, & eleganter. 298
Agere proprie ſignificat ante ſe pellere, quod veteres minare dixerunt. *Agere* jumentum vel vehiculum: Et *Agi* dicuntur quæ animalia ſunt. Hinc *Actus* dicitur jus *Agendi* jumentum vel vehiculum. 369
Agi, adduci, trahi, *Agere* ad libidinem. Atque hoc modo *Agi* etiam aqua dicitur, id eſt, duci. *Agi* in exilium. Alia ſignificatione *Agere* populum, vel *Agere* cum populo, id eſt, populum ad concilium aut comitia vocare. 275
Aggredi, invadere, attentare. 359
Agilitas, alacritas, roboris firmitas vigor dicitur. 387
Agitari, ferri, impelli. 349
Agriculturæ comparatur matrimonium, & officia mariti cum uxore. 154
Ἄγρα ὀρυγμάτων. 149
Ἄγρυπνος, pervigil, draco dicitur. 299
Agyrtorum & circum foraneorum genus, audiendum magis quà auſcultandum eſt. 49
Αἴλουρος, felax, catta. 228
Alacritas, agilitas, roboris firmitas vigor dicitur. 387
Alaparum interventu, ſignoque dari libertas ſolebat. 115
Albus an ater ſis, proverbiũ. 207
Albus coler olim relatus inter regales. 392
Alere, exhibere, ſuſtentare. 150
Ales frequentius maſculino, interdum tamen feminino genere uſurpatur. 46
Alexander Magnus à nemine quà Lyſippo fingi voluit. 128
Ἀλεξιφάρμακον amuletum, præſertim adverſus faſcinum. 154
Ἀλήθεια ἰσχυρότατον πάντων. 7
Aliena vitia ante oculos habemus à tergo noſtra ſunt. 264
Alienis bonis gloriari non oportet. 18
Alius pro altero. 62

Aliæ

Aliæ poſt *Alias* Livius dixit pro ſingulæ. 15
Allectio origo, manumiſſio vel adoptio cives, incolas domicilium facit. 27
Alter pro alio quovis, ſicut viciſſim alius pro *Altero*. 62
Alta vinea, ad perticas ligata, quæ Varroni jugata, & ſublimis. 230
Alticincti, alte ſuccincti, ſuccincti, præcincti. 113
Alveolus ligneum vas ex uno caudice excavato, alias lintrem vocant ein trogh. 114
Amabilitas morum, & vultus in feminis laudatur. 285
Amatorii affectus etiam in arboribus agnoſcuntur. 155
Amazones propter μασοπηρίαν viriles videbantur. 192
Ambiguitas, obſcuritas, error dicitur. 187
In *Ambitioſos* humanarum gloriarum ſectatores elegans Phædri de Cane fabula. 20
Amicus certus in re incerta cernitur. 126
Amica ſpoliatrix dicitur. 100
Amicæ & uxores, ſtudentibus, & legentibus candelas & candelabra præbuerunt. 135
Amicitia pietas, & *Amici* pietate commoti dicuntur, atque hinc *Amici* fratribus, & conſanguineis æquiparantur. 176
Amicitiæ, & ſalutationis indicia hodie oſcula habentur. 325
Amittere corpus, macrum fieri. 168
Amiſſa dicuntur quæ corrupta alicui relinquuntur, ſciſſa forte, vel fracta. 192
Amor amicitiæ, ἔρως ἐπὶ φιλίᾳ. 223
Amor habendi avaritia dicta. 137
Amovere, expellere, abigere. 323
Amphora vas vinarium, unde *Amphorarium* vinum in *Amphoras* diffuſum. 147
Amphitheatrum à theatro diverſum. 371
Amplexus, coitus etiam in arboribus agnoſcitur. 155
Amplexus, colloquium, & oſcula libidinis anticænio dicuntur. 324
Ampulla olearia. 240
Amuletum, ἀλεξιφάρμακον præſertim adverſus faſcinum. 154
Anacharſis ſumma uſus eſt in moribus hominum carpendis libertate. 143
Ἀναλαβεῖν, reprehendere, prehenſum retro trahere. 394
Ἄναξ proprie dicebatur φροντιστὴς, φύλαξ, curator. Unde Ἀνακῶς, pro ἐπιμελῶς. 211
Androgynus tertium ſexus humani genus. 190

 A'να-

Ἀνεσταλμένος, ſuccinctus, accinctus. 113
Ἀνθρώποις θυσιῶν ἔρως ἦσαν Proverbium 381
Aniles & veteres nugæ dicuntur iteratæ fabulæ. 4
Anima pro ipſo vini liquore uſurpatur. 148
Animæ hominum relicto corpore id genus bruta ſectari fingebantur quorum opera viſæ fuerant imitari. 323
Animadvertere, punire, vindicare. 184
Animus optimus nonnunquam habitat in deformi corpore. 161
De *Animi* relaxatione. 203
De *Animi* moderatione in utraque fortuna. 287
Animo deſtinato, durato, obdurato corde. 131
Annuli, monilia, veſtes mundo muliebri non continentur. 240
Annuli præter ſignatorios, armillæ, inaures, virioli ornamento muliebri continentur. 245
Anni prætextæ, id eſt, pueritia. 181
Ante barbam doces ſenes, & *Ante* pilos proverbia. 396
Antevertere, prævenire, occupare. 130
Ἀντικαλεῖν Græcis quod Latinis revocare, rurſus invitare qui te convivam habuerit. 79
ἀντικαλεῖσθαι σάλπιγγι Latinis proprie citare. 291
Antidotum medicamentum eſt quod contra venena datur. 49
Ἀντιλογίαι, διαστροφαί, ſtrophæ. 49.
Antiqua ſcribendi ratio minus grata. 344
Antrum, ſeu ſpecus ſubterraneus ſpelunca dicitur. 298
Anus ad armillum redit, proverbium. *Anus* vinoſa à Plauto deſcribitur. 147
Anytus, & Melitus accuſatores Socratis omnium judiciis condemnati. 177
Ἀπελάται Græcis abigei dicti. 323
Aper nemorivagus. 105
Apri dentes fulminei. 66
Aperire, prodere, notum facere. 292
Aperta fraus, id eſt, manifeſta, ſic *Aperte* agere, id eſt, palam manifeſte. 375
Aperte, & palam conjunguntur. 341
De *Api* bove & Oſiride Ægyptiorum rege. 347
Apum domus & receptacula, favi. 197
ἁπλῶς, ἀδόλως, recte loqui, ſincere loqui. 274
Ἀποβολὴ, ἀπόληξις χειρῶν, rejectio. 98. 358
Ἀπόληξις χειρῶν, ἀποβολὴ rejectio. ibid.

Apollo

Apollo Gryneus unde dictus. 314
Apotheca eſt cella ubi cuſtodiebant cados. Sunt & librorum & aliarum rerum *Apotheca*. 243
Apparatus vocabulum proprie ſcenicum, & theatrale, ſed & de inſtrumento quod ſervus in taberna habet uſurpatum. 331
Apparatus de veſtibus ſcenicis, & aulæis. 372
Apparitor Deorum Cyllenius ἀνεσταλμένος alticinctus, ſuccinctus delineatur. 113
Ἀπροσδοκήτως, nec opinans, nec opinanter. 36
Apulejus veterum verborum ſtudioſus. 229
Aqua & igne vita & natura humana carere non poteſt. 218
Aquæ ſalientes, viridaria, incruſtationes, loricationes, picturæ, ſunt impenſæ voluptuariæ. 245
In *Aquis* ſunt ſpecula naturalia. 20
Ex *Ara* Olympiæ aut funerum ferculis nihil unquam rapere Milvius dicitur. 83
Arabes & Indi in prælia ituri ex proprio capillo cornua & cincinnos ſibi nectere dicuntur, ut formidabiliores hoſtibus apparerent. 249
Araneum neutraliter, & abſolute opus aranearum. 126
Arbori homo comparatus. Quippe. In *Arboribus* etiam ſexuum diſcretio, amatorii affectus, amplexus coitus agnoſcuntur. Et plura de *Arboribus*. 155
Arbores & feræ loqui fabulatoribus dicuntur. 3
Arboreis cornibus apud Virgilium. 44
Ardeola avis quæ volatu multum movet, parum promovet, inde ardeliones dicti. 111
Ardeliones ab ardendo, & feſtinando dicti, vel ab ardeola avi, quæ volando multum movet, parum promovet. Eorum elegans deſcriptio. 110. & 111
Ad *Ardendo*, ardore, & feſtinando, ardeliones dicti. 111
Ardor, ſtudium, impetus. 329
Ἀρετὴ Græcis virtus, vis, robur. 40
Argentum balneare, ſpeculum *Argenteum*. 240
Argilla excocta teſtæ vocabulum ſuſcipit. 148
Arguere aliquem crimine accuſare, poſtulare, indicare, convincere ſignificat. 38
Arguere, controverſiam movere, criminari. 173
Argumentationes captioſæ, & quæcun-

quæcunque rerum aut verborum difficultates laquei dicuntur. 229
Argus navis architectus. 254
Argutus acutum, & facinorum convictum ſignificat. 38
Argutus facinorum, *Arguto* pectore. 39
Ariſtarchus nobilis Grammaticus. 11
Ariſtippus Demænetæ uxori Cnemonem privignum falſo deferenti fidem temere adhibet. 180
Ariſtoteles a Fabro notatus. 311
Armillæ, inaures, virioli, annuli præter ſignatorios ornamento muliebri continentur. 245
Arti ſaginanti Philoſophia opponitur. 212
Aruſpices, augures, & quindecim Viri libros Sibyllinos adire ſolebant. 153
Arcem occupare, eſt firmare, ac ſtatuere ſibi dominationem in civitate libera. 10
Ater an albus ſis, proverbium. 207
Athenæ à Piſiſtrato occupantur. 9
Athenæ humanitatis artibus, ſtudiiſque pollentes. 143
Athenarum Reſpublica mutatur in tyrannidem. 9
Athenienſes maxime prudentes. 143
Atriarius, atrienſis, διαιτάριος, διαιτάρχης, qui *Atrium* cuſtodit. 110
Atrienſis, Atriarius, διαιτάριος, διαιτάρχης qui *Atrium* cuſtodit. 110
Ex *Attali* Regis hæreditate aulæa Romam perlata. 388
Attentare, cogitare, moliri. 262
Attentare, aggredi, invadere At vero Ic^tis^ *Attentari* pudicitia dicitur, cum id agitur, ut ex pudico pudicare impudicus impudicave fiat. *Attentare* annonam dardanarii dicuntur. Et *Attentari* ſententia cum per appellationem an juſta fuerit diſcutitur. 359
Attondere humeros vapulantis dicuntur virgæ. 121
Attrahere, adducere, ducere, agere. 275
As pro mercede pro recitatione fabularum ſtipulari ſolet. 227
Aſelli dicuntur homines bene peculiati. 88
Aſinus ad Cumanos proverbium. 40
Aſinus dicitur dedecus naturæ. 68
Ἄσωτος, ἀκόλαστος. nequam. 118
Aſpero dente, ſerrato. 14
Aſpernari, recuſare. 366
In *Aſſentatores* Alciati emblema. 353

Aſtuti

Aſtuti homines vulpes vocantur. 3
Avarus reſtis caritate à ſuſpendio ſui deterritus. 306
De *Avaris* ſententiæ. *Avarus* gaudium hæredis ſui dicitur. 303
Avari minimæ peculiolæ cauſa etiam peperant. 305
Avaritia amor habendi. 137
Avaritiæ inſignis exemplum apud Juſtinum. 21
Avaritiæ, & ἐργολαβίας Simonidis elegans apud Ariſtotelem exemplum. 310
Audacter, abſque timore, aut perturbatione, libere. 99
Audenter, libere, audacter. 99
Averruncari malum. 153
Averrunci Dii depellentes. 154
Aves advenas dixit Varro, quibus vernaculas volucres oppoſuit. 88
Aufer, omitte. 165
Auferre, tollere, ſolvere. 245
Augures, Aruſpices, & quindecim viri, libros Sibillinos adire ſolebant. 153
Auguſta domus imperatoria, principalis, divina. 392
Αὐθαίρετος θάνατος καὶ ἐπίστατος, profeſſa mors. 253
Avienus etiam materiæ ducem ſibi Æſopum fatetur præpoſuiſſe. 1
Aulæa ſunt tapetes quibus parietes vel pavimentum etiam contegebatur, iiſque in ſcenis utebantur. 387
Aura popularis admodum inſtabilis, & lubrica. 368
Aura dicitur vulgi gratia, & favor populi, ſed etiam pro illecebris, & blandimentis mulierum hoc vocabulum Horatius uſurpat. 383
Auræ popularis, & inconſtantiæ fortunæ memorabile exemplum. 351
Auris acutæ naris emunctæ, 157. contra *Auris* obeſæ. *ibi.*
Aurum, gemmæ, lapilli, qui aliam in ſe nullam utilitatem habent ornamento muliebri non continentur. 245
De *Auri*, pecuniæ, & lucri cupiditate ſententiæ. 272
Ἄξενος Pontus Euxinus. 54

B.

Βαγβίνειν, πλανητεύειν, evagari. 108
Balnea erant lavationibus deſtinata. 240
Balnearius fur lavantium prædo dicitur. 241
Balnearia ſupellex ſtrigiles, gutti, urceoli. 240
Barba & pallium Philoſophorum habitus. 258
Barba Philoſophis ſapientiæ argumentum exiſtimata. Unde *Barbam* ſapientem dixit Horatius. 284

Barbam, & capillos tondere Romani ſolent. 184
Barbati Philoſophi, & ſapientes dicti. 285
Bardus, ſtupidus, pinguis. 157
Bartholini tractatus de Unicorni laudatus. 250
Bartholini tractatus de Nive laudatus. 382
Baſes dicuntur fulcra locandorum vaſorum parata, fiebantque vel ex ſaxo, aut marmore, vel ex variis lapidibus congerebantur, unde *Baſes* ſtructiles. 129
Baſia jactare, id eſt, adorare. 390
Bathyllus nobilis Pantomimus. 384
Beatulorum, & delicatorum mollis veſtitus. 255
Benefacere unicuique jubemur. 297
Benefacta male collocata male facta ſunt. 32
Beneficium collocare. 31
Beneficium, officium, miniſterium. 169
Beneficium latronum eſt vitam dediſſe iis, quibus non ademerint. 34
Beneficium etiam dare debemus, etiamſi nullum bene poſituri ſumus. 297
Benevolentia & dexteritas quędam erga omnes homines promiſcua, φιλανθρωπία. 209
Benigne; reſponſio veteribus uſitata. 170
Beſtiis etiam indoles, & natura humana adæquatur. 3
Beſtiæ proprie dicuntur, quæ natura feræ ſunt, veluti Urſi, Leones, Pantheræ. 41
Beſtiarius ludus. 370
Bibere largius, potare. 211
Bibere per obſcœnitates quid. 276
Biblia Sacra ex Hebræa primum in Græcam linguam tranſverſa. 351
Βίβλος Veteribus quid. 138
Biclinium, & triclinium unde dicta. 331
Bilinguis, fallax, biſulca lingua. 109
Bion rogatus cujas eſſet, dixit ſe coſmopolitam eſſe. 310
Bis mori, formula proverbialis. 68
Biſulca lingua, bilinguis, fallax. 109
Blandimenta, & illecebras mulierum auram dixit Horatius. 383
De *Blanditiis* hominis improbi. 61
Blanda vis apud Statium. 146
Blſaphemias hominum Deus juſta remuneratione, & pæna rependit. 330
Bœoti, craſſi, & hebetes. 143

*Bo*a-

Bonaventura , Irlandus Ic^tus^ laudatus. 227
Bonus vir infelix fortunæ crimen eſt. Æquum enim videtur eſſe ut *Bonis* bene, malis male ſit. 131
Bonum ferre, pati. 15
Bonum pro re bona uſurpatur. 15
Boni vini, *Bonæ* feces. 148
Bonitas aquæ, ſicuti Ic^tus^. *Bonitas* agri dicitur, *Bonitas* fructuum, *Bonitas* frumenti, &c. 262
Boves frondibus ſaginabantur. 125
Boves magis armentorum, quam jumentorum generis appellantur. 242
Βουληφόρος, conſiliator, conſiliarius. 35
Brenni ſacrilegi exemplum. 266
Breviloquentia ſemper grata. 336
Bubulcus dicitur non tantum qui bobus arat in fundo, ſed etiam qui boves ejus fundei paſcit. 125
Bucula à Myrone mira arte, ex ære formata. 348
Bulga meretricis, ἔντερον κοιλία, cavum, foſſa, ſpecus, pro funda vorago. 101
Bulga, zona, fiſcus. 120

C.

C*Adavera* rogis impoſita olim cremabantur. 177
Cadavera etiam puniri dicuntur. 222
Cadendi, & labendi verba de partu uſitata. 206
Cadus eſt vas vinarium ingens capiens vini libras centum, 147. In *Cados* autem & amphoras vina diffundebat. 243
Cæcitas & furor hominum imminentibus pænis fatalibus. 180
Cætera, vel Et *cætera* vocabulis Ovidius ad denotandum actum venereum uſurpavit. 325
Calamitas ruſticis grando dicitur, quod comminuat calamum, hoc eſt, culmum ac ſegetem. 19
Calamitas, aut deformitas corporis probro dari non debet, ſi animi vitia abſint. 193
Calamitatis nomen uſurpatur pro eo quod caſu adverſo, detrimento, clade, & jactura accidit. *Calamitas* fortuita, *Calamitas* pupilli, id eſt, damnum. *Calamitas* belli. 19
Calomitoſus ager quis dicatur. *ib.*
Calamitoſi, ænimnoſi, malis calamitatibuſq; prægravati. *ibi.*
Calami ad ſcribendum apti in Nili fluminis ripa nati. 138
Calcei albi apud Romanos mollibus, & delicatioribus erant in uſu. 392

Calceare pedes, calceis inſtruere. *Calceati* dentes, & *Calceare* ſoccis. 51
Callidus, doloſus, inſidioſus. 107
Callida & malitioſa juris interpretatio calumnia dicitur. 3
Callide, ſcite ſpecioſe, pulchre. 39
Calliditas dolus, fraus, fallacia. 92
Callimachus doctiſſimus poëta. 310
Calumnia dicitur malitioſa juris interpretatio. 2
Calumniæ dicuntur fruſtratoriæ, doloque conceptæ, & malè fundatæ actiones. 57
Calumniari quo ſenſu uſurpetur. 2
Calumniari idem eſt quod Gallis vocabulum Chicaner. 3
Calumniator falſi criminis accuſator dicitur. 3
Calumniator, qui calumnias exercet. 57
Calumnioſus à calumnia & calumniari dictus. 3
Calvor antiquum vocabulum morari, fruſtrare ſignificat. 3
Calvæ mulieres Veneri pectinem dedicabant. 380
Calvities maxime alicui probro erat. 362
Camerarius magnus Schoppii amicus. 293
Campani, & ex his Nolani imprimis oris impuri, & impudici habebantur. 277
Candidus color olim relatus inter regales. 392
Candor, & ſinceritas nullis difficultatibus, & ambagibus involuta, ſimplicitas dicitur. 169
De *Cane* in præſepi ſimilis ac de Vulpe, & Dracone fabula. 300
Canes catenarii, catena vincti. 169
Canes nutrire proverbium. 268
Canum exemplo Lycurgus vim educationis demonſtravit. 201
Cantus dicuntur flatus. 387
Capere, delectare, tenere, eleganter propter vim oblectandi. Sic *Capi* fabulis. 95
Capi, id eſt, delectari. 344
Capilli contorti, & criſpati cirri. 114
Capilli maximum capitis ornamentum. 362
Capillos & barbam tondere Romani ſolent. 184
Quæ *Capillis* matronarum diſponendis, criſpandis, ac torquendis miniſterum adhibebant ornatrices dicebantur. 246
Capillati, & intonſi incedebant veteres Romani. 184
Capitalis luxus obſcœne dictus. 277.

Captare eſt ſtudioſe quærere, *Capto* lædere, *Capto* acquirere. 260

Captioſæ argumentationes, & quæcunque rerum & verborum difficultates laquei dicuntur. 229

Caput pro vita & ſalute uſurpatur. Hinc *Capite* ſuo dimicare, *Caput* alterius defendere. In naturali enim ſignificatu pro præcipua parte corporis ſumitur. 34

Caput in deliciis haberi ſolitum, & in eduliis pro parte optima habetur. Et *Caput* indolem cujuſque denotat. Sic lepidum *Caput* & ſimilia. 160

Capitis maximum ornamentum capilli. 362

Capite demiſſo in obſcœnis quid. 277

Carbones olim propter limites defodiebant. 381

Caret effectu, nequit effici. *Caret* culpa, nequit culpari. *Carent* reditu, nequeunt redire, non redeunt. 64

Caritate reſtis avarus à ſuſpendio ſui deterritus. 306

Carpere eſt diſcerpere, uſurpaturque de cibo. 85

Carpere oſcula, quaſi ſummis labiis decerpere. 174

Carptores apud Juvenalem. 85

Carthaginenſes erant bilingues, fallaces. 109

Caſaubonus laudatur. 175

Caſſandra ab Apolline vaticinandi donum tributum, ſed poſtea vaticinio ejus fides ablata eſt. 180

Caſſius Parmenſis poëta inter veteres Epicos Eximius, & Horatio æqualis. 144

Caſtigatoria ſeveritas, virgula cenſoria. 139

Caſtor, & Pollux Ledæ ex Jove filii. 329

Caſtratorum, & ſpadonum differentia. 191

Caſtratis cubiculariis etiam principes utebantur. 242

Caſta demum eſt, quæ ſeipſam, & pudicitiam ſuam ſervat. 183

Caſus fato potius, quam noxæ imputatur. 363

Catenarii canes, catena vincti. 169

Nec *Cathedra* ſacerdotem, nec habitus monachum facit. 285

Catonis ſeveritas, quare moroſus cenſor plerumque *Cato* dicitur, Belgicè **neuſwijs**. At duo apud Romanos præcipue *Catones* numerantus *Cato* cenſorius, & *Cato* Uticenſis, unde proverbium tertius è cœlo cecidit *Cato*. 257.

Catta.

Catta, ſelax, αἴλουρος. 228
Caucaſus inhoſpitalis Horatio dictus. 254
Cauda Pavonis gemmata dicitur. 216
Caveæ loca in theatro. 390
Cavere alicui proprie de Icto. dicitur. Ita Cicero, cum tu mihi meiſque ſæpius multa *Caviſſes*. In jure *cavere*, & conſilio juvare. 35
Caverna arboris, cavum, rima, foramen. Ita *Caverna* clepſydræ dicitur. 105
Cauponæ tabernæ cauponiæ dictæ. 248
Cauſam interſerere, pro aliquid cauſari. 6
Cauſæ Centumvirales quæ apud Centumviros diſceptabantur. 185
Cauſarum cubilia meraphorice dicta. 150
Cauſari aliquid, interſerere cauſam dicitur. 6
Cavum, foſſa, ſpecus, profunda vorago dicitur bulga meretricis. 101
Cavum, rima, foramen, caverna. 105
Cava, & *Cavi*, ſunt murium, domicilia. 249
Cedo idem quid dic, & da. 359
Celare, eſt occultare, tegere, abſcondere. *Celare* ancillam, *celare* fugitivum, *celare* hominem ingenuum. 281
Celebrare frequentius de nuptiis uſurpatur propter earum ſolemnitatem. 25
Celebritatem nuptiarum ſolemnia dixit Imperator. 25
Celerius, ocyus, maturius. 218
Cella ubi cuſtodiebant cados apotheca dicitur. 243
Cellulæ, domus, & receptacula apum, favi. 197
Celſus medicus Latiniſſimus, ſub Auguſto vixit. 49
Cenſorius ſtylus. 139
Centumvirales cauſæ quæ apud Centumviros diſceptabantur, 185. *Centumvirale* judicium. 186
Centuriæ militum in contubernia erant diviſæ. 106
Ceratis, cereis tabulis veteres utebantur ad ſcribendum. 139
Cereris filius Plutus dicitur, & quo ſenſu. 271
Certare pignore idem quod contendere pignore. 308
Certare, contendere. 319
Cerva ſilvicultrix. 105
Cereis, ceratis tabulis veteres utebantur ad ſcribendum. 139
Ceſſarunt pedes, id eſt, pigri, & tardi facti ſunt. Sed frequentius otium ac quietem, quam pigritiem ſignificat. *Ceſſare* enim eſt moram facere, *Ceſſare* in adminiſtratione. *Ceſſare*

ſare in bonorum poſſeſſione. *Ceßare* circa refectionem, & ſimilia. *Ceſſante* patre, id eſt, non agente. *Ceßare* etiam tutor dicitur, quit tutelam non gerit, neque adminiſtrat. Alia ſignificatione *ceßare* pro non adeſſe, & *Ceßare* ſtipulatio dicitur. 36
Character regius ἰυεργεσία. 15
Characteres, inditia, ſigna, notæ. 326
Charta unde olim confecta. 138
De *Charta*, membranis, papyro multa. 377
Chartea ſupellex vatum, 377. *Chartacei* codices. *Chartularii*, qui chartas tractant. *Chartopatræ Chartarum* venditores. *Chartularum* miniſterium. *Chartiaticum* quod officialibus pro *Chartis* erogabatur. 378
Charybdis *domeſtica meretrix appellatur. 101
Urbanus *Chevræus* laudatus. 385
Chicaner Gallis idem quod Latinis calumniari. 3
Chotardus Andegavenſis à Fabro laudatus. 372
Chorus olim ex pluribus ejuſdem generis ſervis conſtare dicebatur. 388
Chriæ dramaticæ, vel pragmaticæ exemplum. 201
Chryſippus Pelopis filius primus ad maſculinam libidinem raptus. 280
Chryſoſtomi elegantiſſimus libellus de credere, & non credere. 180
Cibaria quæ cum pane veſcimur opſoniorum appellatione veniunt. 160
Cibus in modum pultis factus pulmentarium dicitur. 170
In *Cicatricem* convenire, & *Cicatricem* ducere vulnus dicitur cum ſanatur. 386
Ciconia volucris peregrina, hoſpita avis, exul hiemis, titulus tepidi temporis. 80
Ciconia pietaticultrix. 105
A *Ciere*, & cire eſt concitare, & citare. 26
Cinœdi atq; exoleti vulgo dicti molles mares. 280
Cinædi proprie dicuntur qui muliebria patiuntur. 356
Cingere veſtes altius ſolent negotioſi, ne impediantur inter diſcurrendum. 113
Cingulum proprie ſignum ſervitutis. 113
Citare, & concitare eſt à ciere, & cire. 26
Citare, pro vocare. 332
Citati proprie reſpondere dicebantur, eſtque *Citare* per præconem, ſeu voce præconis vocare. 290

Circe Solis filia. 28
Circenſes Ludi, *Circenſium* equorum ſpectacula. 369
Circumforaneorum, & agyrtarum genus audiendum magis quam auſcultandum eſt. 49
A *Cire*, & ciere, eſt concitare, & citare. 26
Circumcidere eſt removere, atque abjicere. *Circumcidere* vinum, id eſt, abſtinere à vino, *Circumciſa* omni negotioſa cogitatione, vel actione, id eſt, remota. *Circumciſi*, aut ſublati ſumptus, *Circumcidere* ſtipendia. At *Circumcidi* rami dicuntur, id eſt, circum amputari. 305
Circumire proprie de iis qui incerto & inſtabili vitæ genere utuntur, ut fere mendici. At alio ſenſu *Circumire* ædes ſacras, & opera publica dicitur. 310
Cirri capilli contorti, & criſpati. 114
Cives, origo, manumiſſio, allectio, adoptio, incolas domicilium facit. 27
Civilité des paroles, vel compliment, Gallis idem quod Latinis officium. 88
Clamor, convicium, coaxatio. 26
Clarus, apertus, manifeſtus. 375
Clazomene Urbs Joniæ Aſiaticæ quam condidit Paralus. 314
Clitellæ inſtrumenta lignea, in quibus colligatæ ſarcinæ imponuntur aſinis. 53
Clodia impudiciſſima mulier. 277
Clytemneſtra mulier balnearia loquaciſſima. 277
Clytemneſtra Agamemnonem maritum interfecit. 296
Coactus, & ſponte opponuntur. 208
Coaxatio, clamor, convicium. 26
Cochlea dicitur herbigrada, terrigena, domiporta, ſanguine caſſa. 118
Cochleæ quæ oculis carent corniculis prætentare iter dicuntur. 184
Codex, & codicilli unde dicti. 139
Codicilli & codex unde dicti. 139
Cœlum liberum quod nulla ſervitute impeditur. 12
Ex *Cœlo* ignis petitus quo in victimis & ſacrificiis utebantur. 267
Ad *Cœnam* promittere, ad *Cœnam* condicere. 330
Coërcere, cohibere, moderari temperare, reprimere, Græcis κατασέλλειν. 94

Cogi-

Cogitare, pro excogitare. 141
Cogitare, attentare, moliri. 262
Cogitare, id eſt, meditari, quærere facere. 307
Cogitatio defunctæ, *Cogitatio* mortalitatis, *Cogitationis* pœnam nemo patitur. 307
Cohæredes particulones dicti, quod partes patrimonii ſumant. 344
Cohibere, coercere, moderari, temperare, Græcis καταστέλλειν. 94
Coitus, amplexus etiam in arboribus agnoſcitur. 155
Collatio fieri dicitur à vectoribus navis levandæ gratia. 247
Collocare beneficium, meritum. 31
Colloquium, amplexus, & oſcula libidinis antilænia dicuntur. 324
Color albus, candidus olim relatus inter regales. 392
Columbæ aut oves dicuntur homines ſimplices. 3
Columbarum oſculum, καταγλώττισμα. 325
De *Columbis*, monedula cornicula, idem quod Phædrus de Graculo, alii fabulantur. 17
Comœdia vel fabula finita, plaudere ſpectatores ſolebant. 389
Comitas, lenitas, facilitas manſuetudo, humanitatis vocabulo ſignificatur. 209
Commendare, eſt deponere. *Commendare* corpus. 57
Commercium luminis, *Commercium* literarum. *Commercium* autem dicitur mutua rerum excommunicatio quæ per contractus negotiationesque explicatur. 267
Commilitones, dicuntur contubernales à communibus tabernaculis. 106
Committere eſt admittere perpetrare, *Committere* crimen, furtum, ſtuprum, &c. 292
Committere pugnæ, objicere. 399
Commodare idem eſt, quod utendum dare. 57
Commoratus eſt, ſubſtitit, ſubſedit. 183
Locus *Commorationis* habitationis ſedes dicitur. 27
Commovere, exercere, ſollicitare, fatigare. 305
Communis ſenſus, publicus ſenſus. 30
Comparere, & defendere coram judice reſpondere dicitur. 291
Compendia viarum, flexus, divortia. 114
Compilare, expilare, exſpoliare. *Compilare* fana, *Compilare* ſacra publica, eſtque *Compilare* cogere,

cogere, & in unum condere. 265

Complere timore locum forum lamentatione. 108

Compliment, vel civilité des paroles Gallis idem quod Latinis officium. 88

Compotrix famulorum turba. *Compotrix* aniculæ. 243

Compreſſus idem quod oppreſſus. 228

Comprimere vocem, premere, tacere. 42

Concha margaritarum parens eſt. 194

Concinnare, eſt facere, & ſubdole per fraudem ac mendacia, 109

Concinnatores cauſarum. *Concinnatores* criminum. 109

Concipere fœtum & conceptum tueri fœminarum præcipuum munus. 59

Concipere proprie in reſpectu ad partum, ſed & *Concipere* maculam dicimus. 60

Concipere vota nuncupare vota. 366

Concitare, concire, convocare. 26. 332

Concitare civitatem, id eſt, convocare. Aliter *Concitare* hoſtem. *Concitare* milites. Unde *Concitatores* populi, & *Concitatores* ſeditionum. 371

De *Concubinis*, & ſene, fabula. 100

Concumbere Terentio dicitur propter dormire. 119

Concurſare eleganter multitudinem negotiorum denotat. 111

Condere eſt extruere, *Condere* laudes alicujus. *Condere* leges. *Condere* jura. 143

Condere verbum mortuale, vel ſepulchrale. 244

Condicere eſt promittere petenti. 328

Condicere ad cœnam, promittere ad cœnam. 330

Condita appellabantur ſpecies, & copiæ publicæ in horreis ſervandi cauſa repoſitæ. 119

Conditio qualitatem, & ſtatum ſignificat. *Conditio* mancipiorum. *Conditio* matris. *Conditiones* agrorum, id eſt, qualitates. 169

Conditores legum, *Conditores* juris. Ulpianus juris *Conditor*. 143

Conditorium, & conditivum ſepulchrum dicitur. 244

Conductores, & redemptores dicti. 328

Confectus, cujus vires morbo conſumptæ, & exhauſtæ ſunt. 50

Confeſſio erranti medicina, ubi plura. 338

Con-

Confodit, tranſigit, transfigit. 184
Congios decem capiebant Cadi. 244
Conjugium quaſi ſtudiorum impedimentum ignavi ac deſidioſi criminari ſolent. 135
Conjunctæ, & uxoris differentia. 157
Conſanguinei ὁμαιμο. fratres. 85
Conſanguineis & fratribus amici æquiparantur. 176
Conſcientia publica ſymbolum quod populus Dei conſcire, & conſciſcere debet. 30
Conſiderare propriè de contemplatione quæ fit oculis. 172
Conſideratione, contemplatione, intuitu, reſpectu. 366
Conſidere eſt cum majeſtate ſedere. 293
A *Conſiliando*, id eſt, conſulendo, conſiliator dictus. 117
Conſiliarius, βουλευτής, conſiliator. 35
Conſiliarii ſæpe vel metu vel aſſentatione à vero tranſverſi aguntur. 351
Conſiliator, βουλευτής, conſiliarius. 35
Conſiliator, à conſiliando, id eſt, conſulendo dictus. 117
Conſilium vim ingenii, facultatem conſultricem ſignificat. 92
Conſilium dare videtur, qui perſuadet, & impellit, atque inſtruit. 117
Conſilio monere, impulſu hortari. 2
Conſilio juvare, & in jure cavere. 35
Conſpargere, proprie ut apud Plautum, *Conſpargere* ante ædes frigida ſcilicet aqua ad mitigandum æſtum. 114
Conſpiratis partibus, id eſt, inter ſe mutuo diviſis per factiones. 10
Conſtantia Præſidis Provinciæ religioſa. 199
Conſtantinus Imperator crucis ſupplicium abolevit. 163
Conſtituto tempore, id eſt, dicto. 268
Conſuetudo, mos dicitur, & vivendi ratio. Unde *Conſuetudo* vivendi, & *Conſuetudo* domus dicitur mos ille & vivendi ratio in domo aliqua uſitata. 275
Conſulere vates, hariolos propriè ac ſolemniter. 153
Conſulere propriè de peritis juris dicitur, unde *Conſulti* nominantur. Hinc *Conſultus* juris pro juriſperito. 238
Conſultatio dicitur quæſtio, ſeu facti ſpecies juriſperito propoſita, ſed & *Conſultatio* appellatur cum ad Imperatorē

quid de jure dubitans magiſtratus refert: ad cujuſmodi *Conſultationes* reſpondere, & reſcribere dicitur. 239

Conſultor dicebatur, qui Juriſperitum conſulebat. 239

A *Contemnendo* contumelia dicta, & injuriam ſignificat. 18

Contemplatione, conſideratione, intuitu, reſpectu. 367

Contemptus religionis etiam falſæ nunquam cuiquam impune abiit. 266. 333

De *Contemptu*, & abuſu divitiarum ſententiæ. 271

Contendere, crebro & conſtanter affirmare, vel judicio certare, & diſceptare. Eſtque in judicio dicere, allegare, affirmare, atque ita *Contendere*, & negare adverſantur. 57

Contendere pignore, quod apud Virgilium certare pignore. 308. 319

Contexit, occuluit. 41

Contexi proprie naves dicuntur. 312

Continere lora, id eſt, manu tenere. 165

Continere, id eſt, ad modeſtiam revocare, in officio continere, 94. Ita uxor maritum, contubernalis villicum *Continere*, id eſt, in officio retinere, & ad modeſtiam revocare dicitur. 95

Continere etiam dicitur conſtare, veluti venis, nervis, & oſſibus *Contineri*. 95

Continens pro abſtinente, & integro, cujus contrarium eſt incontinens. 95

Contingere, pro tangere, attingere. 65

Contractum frigus, *Contractus* morbus, quem contrahimus cum eo afficimur. 325

Contributio dicitur collatio, à vectoribus navis levandæ gratia facta. 24

Controverſiam movere arguere, criminari. 173

Contubernales, non uxores aut conjuges, dicuntur ſervæ quæ à ſervis in contubernio habentur. Et *Contubernalis* villicæ pro marito dicitur. 106

Contubernales dictæ ſervæ quæ à ſervis in contubernio habentur, 157. Quin etiam libertorum qui ex juſta ſervitute manumiſſi ſunt *contubernales* vocantur. 158

Contubernales dicuntur commilitones à communibus tabernaculis. 106

Contubernium συνσκήνιον vocabulum proprie militare, & è caſtris

caſtris oriundum, manipulum enim militum ſignificat. Et centuriæ in *contubernia* erant diviſæ. Unde decanus qui decem militibue ſub eodem papilione degentibus præerat, caput *Contubernii* nominabatur. Atque ita à cohabitatione ſervi cum ancilla, *Contubernium* etiam ſervilem conjunctionem ſignificat. Et inter ſerviles perſonas non matrimonium ſed *Contubernium* contrahi dicitur. 106
Contubernii nomine appellatur ea conjunctio quæ inter liberas, & ſerviles perſonas intercedit. Sed & liberæ mulieris conſuetudo nuptiis non intercedentibus *Contubernium* appellatur. Et injuſta quælibet atque illicita conjunctio *Contubernii* nomen ſortitur. 158
Contumelia injuriam ſignificat, à contemnendo dicta. 18
Contumelia ab injuria diſtinguitur. 362
Contumeliis, & jurgiis obnoxii eunuchi. 192
Convenire in cicatricem, & cicatricem ducere vulnus dicitur cum ſanatur. 386
Convicior κατακ[illegible]ῶ. 26
Convicium, clamor, coaxatio, καταβόησις, collatio vocum, quaſi convocium. 26
Convitium facere. 210
Convicia feſta dicta jocularia, quæ in novum maritum, vel novam nuptam, vel etiam Imperatorem triumphantem jaciebantur. 26
Convincere, arguere, accuſare, poſtulare, indicare. 38
Convivæ in lectis accumbere non aſſidere menſis ſolebant. 331
Convivarum aptus numerus à tribus uſque ad novem. 332
Conviviorum maximus ſplendor in poculis oſtentari ſolitus. 331
Convocare, concire, concitare. 26. 332. 371
Convocium, convicium. 26
Copia pro multitudine, & abundantia ſumitur. *Copia* civium. *Copia* virorum honeſtorum. Sic *Copia*, & paucitas opponuntur. 262
Copia facit faſtidium. 349
Copia, & ſpecies publicæ in horreis ſervandi cauſa repoſitæ, condita appellabantur. 119
Coram ad certas perſonas refertur, palam ad omnes. 341
Corbis ſparteus, vel vimineus in quo veteres pecuniam condebant, fiſcus dicebatur. 120

Corium, quod pecori detractum eſt, ut *Corium* Iovis mortui. 65
Cornea domus teſta teſtudinis, ſicut *Corneum* roſtrum de avibus uſurpatur. 118
De *Cornicula*, monedula, columbis idem Phædrus, de Graculo alii fabulantur. 17
Cornix à ſiniſtra, corvus à dextra facit bona omnia. 217
Cornibus arboreis apud Virgilium. 44
Corpodicina, μακελλίτης. 168
Corpulentior habitior. *ibid.*
Corpus laſſa, & defatigata membra ſignificat. 59
Corpus eleganter pro cadavere. 75
Corpus facere, pingueſcere. *Corpus* amittere, macrum fieri. 168
Corpus pro obſcœnis corporis partibus. 192
Corpus Juris Canonici ad exemplum *Coporis* Juris civilis compoſitum. 353
Ex *Corporis* forma interdum animus cognoſcitur. 172
Corporis deformitas aut calamitas probro dari non debet, ſi vitia animi abſint. 193
Corpore deformes interdum ſunt ingenio optimi, verum interim monſtroſa *Corporis* figura etiam animum indicat pravum, & diſtortum. 161
Corpori ſervire. 171
Corpora defunctorum etiam puniri dicuntur. 222
Corrumpere, perdere. 330
Corrupti macie equi. 126
Cortex ſuperficies teſtudinis, abuſive pro teſta ponitur. 119
Corvus à dextra, Cornix à ſiniſtra facit bona omina. 217
Corybantes, Curetes dicti Galli Cybeles, Magnæ Matris Deûm ſacerdotes. 222
Corybantina æra. 223
Cothurnus calceamenti genus quo Tragœdiarum actores in ſcenis utebantur. 253
Sol *Creare* liberos, & multorum liberorum parens dicitur. 27
Credens, id eſt, committens, ut *Credere* adminiſtrationem. *Credenda* cuſtodia, *Creditum* munus. 33
Creditorum fraudator. 54
Cremare olim cadavera ſolent, exceptis infantulis adhuc edentulis. 177
A *Crepero* crepuſculum dictum. 170
Crepuſculum dicitur lux ante Solis ortum, & occaſum, ideoque

eoque neque diei, neque noctis privatio cenſetur, ſed utriuſque principium & finis. 170
Creuſa Creontis regis filia Jaſoni deſponſata, à Medea interfecta eſt. 255
Crimen, delictum, flagitium, maleficium. 103
Criſpa impudiciſſima mulier. 277
De *Crocodilo* eadem apud Apulejum Hiſtoria quæ de Lupo apud Phædrum fabula. 32
Crudeles, rapaces, & immodeſtas uſuras exigentes lupi appellantur. 6
Cruda vinea dicitur in qua uvæ adhuc ſunt immaturæ. 230
Crumena etiam zona dicitur. 313
Crumenæ nummûm ſunt receptacula. 120
Crumeniſera, & *Crumeniſex*, unde *Crumeniſecium*, & *Crumeniſicium*. 313
Crurales faſciæ, quia veteres *Cruribus* faſcias alligabant. 391
Crux inter ſumma ſupplicia ponitur. 163
Cubicularii lecti in quibus dormiebant, & cubabant. 332
Cubiculariis caſtratis etiam principes utebantur. 242
Cubile latibulum ferarum. Hinc metaphoricè *Cubilia* cauſarum dicta. 150
Culpæ proximus, affinis. 39
Culpare, reprehendere, damnare. 399
Cultus, ornatus, elegantia. 102
Cunei ſunt peditum globi, ut vexillationes equitum turmæ. 391
Cuniculi propriè ſunt foramina ſub terra ad effodiendas urbes inventa, atque hinc metahoricâ ſignificatione pro dolis, & machinis uſurpatur. At *Cuniculus* etiam pro canali ſumitur. 298
Cura, ſollicitudo, vigilia. 137
Cura pro abſcondita animi ſimulatione ſumitur. 227
Curare corpus, dare otium corpori. 135
Curatio opera medicorum in ſanandis morbis. *Curatio* vulnerati, vel ægri ſervi, 386. *Curatio* ſervi. 387
Curetes & Corybantes dicti Galli Cybeles magnæ Matris Deûm ſacerdotes. 222
Curioſi propriè vocantur qui ſolliciti ſunt de aliis, unde *Curioſitas*. Alio autem, & antiquitatis reſpectu *Curioſi* dicebantur qui curis agen-

agendis, & evectionibus curſus publici inſpiciendis operam dabant, de quibus plura. 313
Curſus levis proprie de cervis uſurpatur. 44
Curſus pelagi eleganter, ut *Curſus* aquæ, *Curſus* fluminis. 312
Curtii locus à Scheffero emendatus. 287
Curulis certaminis ſpectacula. 369
Cybele ſcribendum non Cibele. 213
Cyllenius deorum apparitor ἀνεσταλμένος, & ſuccinctus delineatur. 113
Cynicorum tota fere ſupellex pera fuit. 263
Cypaſſis & Nape ornatrices ab Ovidio citatæ. 246

D.

D*Amnare*, id eſt, improbare. 343
Damnare, culpare, reprehendere. 399
Dardanarii vexare, attentare annonam dicuntur. 359
Improbi *Damnum* pro gratia referunt. 32
Dare leto, interficere. 71
Dare, & præſtare differunt. 126
Dare otium corpori, curare corpus. 135
Dare verba, decipere. 157
Dare pœnas, ſolvere, puniri, luere. 187
Dare animo luſum, ut *Dare* populo ſpectaculum. 263
De conſpectu pro è conſpectu. 55
De feneſtra, uti *De* culina, Ennius: animam *De* corpore mitto. Fugere *De* civitate. Furtum facere *De* domo. Et pro ex ponitur, Sic *De* fundo, pro ex fundo, *De* prædiis, pro ex prædiis. 46
De tuo, idem quod apud Terentium *De* te. 306
Debilitari, deficere, languere. 398
Debitum naturæ. 337
Decanus, qui decem militibus ſub eodem papilione degentibus præerat, caput contubernii dicebatur. 106
Decedere, pro diem obire, interdum tamen additur Vita *Decedere*, nec tantum homines ſed & equas, & reliqua animalia *Decedere* Icti dicunt. Item fœtus pecorum, & capita gregis. 236
Decernere in jure dicitur cauſa cognita aliquid ſtatuere. 339
Decerpere, carpere, oſculum, quaſi ſummis labiis delibare.

re. 174
Decipere, verba dare. 157
Decipula apud Apulejum. 229
Declarare, demonſtrare, oſtendere. 142
Decretorius ſtylus. 139
Decretum dicitur quod cauſa cognita ſtatuitur, pronunciatur, unde fit ut *Decretum* pro tribunali tantum, non etiam de plano poſſit interponi. 339
Decuriones, & ſenatores jurati ſententiam ferebant. 184
Dedecus naturæ dicitur aſinus. 68
Deducere litem ad forum. *Deducere* ad judicium. *Deducere* in judicium actionem, & ſimilia. 198
Deeſſe ſibi, id eſt, obeſſe. At *Deeſſe* in jure & apud Ic^tos^ ſignificat ad judicem non adeſſe. Unde *Deeſſe* cognitioni. *Deeſſe* defenſioni, & ſimilia. 354
Deficere ætas dicitur, & *Deficere* judicium, ſimili fere ſignificatu *Deficere* eſt animam agere, exſpirare, mori. 67
Defendendo ſocios Romani pleraſque Provincias occuparunt. 232
Defendere, & comparere, reſpondere dicitur. 291
Definitus dies adſcriptus. 267
Deficere, languere, langueſcere. 337
Deficere, id eſt, deeſſe. 371
Deficere, debilitari, languere. 398
Defectus annis, quem anni deficiebant. 66
Defectus pilis, ut *Defectus* annis, & *Defecti* ætate. 381
Deformes corpore interdum ſunt animo, & ingenio optimi. 161
Deformitas aut calamitas corporis probro dari non debet ſi vitia animi abſint. 193
Defunctorum corpora etiam puniri dicuntur. 222
Defunctis terra levis precari ſolita. 178
Degere, verſari in aliquo loco vel cum aliqua perſona, morari dicitur. 320
Dejicere, *Dejici*, proprie de victis uſurpatur, & videtur venatorum eſſe verbum, ac ſolet fere talis ferarum captura venatio vocari. Alias etiam *Dejicere* ſignificat per vim majorem proſternere. 98
Deiratus θεήλατος. 300
Δειπνοκλήτορες, ἑκάτεροι. 79
Delectare, tenere, capere. 95
Delectari, capi. 344
Delere, obliterare, imis ceris ali-

aliquid eradere. 139

Delegare, adſignare, adtribuere. 300

Delibare oſculum. *Delibare* pudicitiam. 174

Delibare oſcula blande de puſillis oris. 321

Delicatum nemus, *Delicatiſſimum* littus. Anio delicatiſſimus omnium. *Delicata* domus. *Delicata* veſtis. *Delicatus* autē debitor quo ſenſu apud Ic^tos dicatur vide. 244

Delicatorum, & beatulorum mollis veſtitus. 355

Delicium, vel *Delicias* veteres dicebant puerum, quem in *Deliciis* habebant. 223

Deliciæ, fluxus, liquor, mollities. 355

Delictum, flagitium, crimen, maleficium. 103

Delictorum meritum apud Tertullianum. 32

Deliratio ſenum ſtultitia. 202

Demetrius Phalereus orator fuit, & Philoſophus excellens. 351

Democratia nobilitati infenſa, infeſta. 12

Democratica Athenarum licentia migrat in tyrannidem. 10

Demiſſo capite in obſcœnis quid. 277

Demonſtrare, declarare, oſtendere. 142

Demum tarditatem denotat. Terentius: Vah nunc *Demum* intelligo. 46

Dente aſpero, ſerrato. 14

Dente lædere de jocorum ſalibus, & acrimonia dicitur. Hinc *Dente* livido, 259. *Dente* Theonino, *Dentem*, *Dente* rodere. 260

Dentes demum proveniunt infantibus ſeptimeſtribus. 177

Depellentes Dii averrunci. 154

Deperditus dicitur is, cujus facultates exhauſtæ, & conſumptæ ſunt. Germanis verdorben. *Deperditæ* res, vel deminutæ, *Deperditum* autem in hæreditatis petitione intelligitur, quod in rerum natura eſſe deſiit. *Deperdita* nomina. Non *Deperditi* verò, & nimium ſecuri hominis ignorantia alia ſignificatione dicitur, in *l.* 3. *ff. de jur. & fac. ignor.* 48

Deponere eleganter in reſpectu ad fœtum. 62

Depugnare quid. *Depugnare* cum beſtiis. Alias eſt ſimpliciter pugnare. 359

Depulſorium ſacrum quo imminens malum depellitur. Hinc Portentorum *Depulſa*. 154

Deprehenſi quaſi accuſationibus circumventi. 367

Deriſores, reprehenſores, dicaces dicuntur naſuti. 252
Deſidia, torpor, languor. 337
Deſidere pro ſimplici ſedere, vel conſidere ad innuendam ignaviam. 108
Deſidere qua ſignificatione apud Ciceronem uſurpetur. 183
Deſides, nihil publice agentes deſides dicuntur. 353
Deſidioſi ac ignavi matrimonium ſtudiorum impedimentum criminantur. 135
Deſinite, abſiſtite. 151
Deſinere eſſe utile, eleganti locutione, ſicut *Deſinere* eſſe ager, *Deſinere* eſſe in rebus humanis, & ſimilia. 337
δέσμιοι canes catenarii, catena vincti. 170
Deſtinare vocabulum elegans vario ſenſu uſurpatum. *Deſtinare* æterna ſede. *Deſtinare* agro inſtrumentum, 342. *Deſtinatus* publicis uſibus locus. *Deſtinare* tutores teſtamento. *Deſtinare* nuptiis. *Deſtinare* matrimonio. *Deſtinare* uxorem, & ſimilia. 343
Deſtinato animo, durato, obdurato corde. 131
Deſtituere, ut apud Vellejum Paterculum conatu ejus qui obtinebat Aſiam metu ſuo *Deſtituit*. Sic & *Deſtituta* viribus civitas. 399
Deſtricta tunica, ad interiora ſtricta, & quo ſenſu. 114
Deſtringere verbum balneorum, quo utuntur ad ſignificationem deterſionis, quæ fit ſtrigili; hinc ad frictiones transfertur quæ fiunt acrimonia verborum. 87
Deſtringere, diſtrahere, *Deſtringi* in plures adverſarios, *Deſtringi* judicio, & *Deſtringi* multitudine rerum, id eſt, impediri. 335
Detrectator, lividus, mordax. 259
Devitare nolle cum aliquo vivere. 282
Devocare, ad perniciem, id eſt, vocare, eleganter in reſpectu ad celeritatem. 64
Devocare. pellicere, ſenſim trahere, pro quo & ſimpliciter vocare. 162
Devota vino, id eſt, dedita. 237
Deus uni non omnia tribuit. 217
Deus pœna, & remuneratione juſta rependit hominum Blaſphemias. 330
Dii depellentes, *Dii* averrunci. 154
Dii excellentiori ſignificatione ſoli ſuperi appellantur. 268
Diis iratis nati dicuntur ſcævi. 131

Diis adverſantibus, *Diis* ſecundis. 301
Dexteritas quædam erga omnes homines promiſcua φιλανθρωπία. 209
Διαιτάριος, διαιτάρχης atrienſis, atriarius, qui atrium cuſtodit. 110
Διάῤῥοια fluxus mollities, deliciæ. 355
Διαστροφαί, ἀντιλογίαι, ſtrophæ. 49
Dicaces, naſuti, reprehenſores, deriſores. 252
Dicere, exponere, narrare, exſequi. 189
Dicere ſententiam, ferre recitare. 220
Dixiſſe ſententiam proprie ac ſolemniter. 39
Dicta ſpecialiter dicuntur facetiæ joci. 95. 192
Dicto tempore, id eſt, conſtituto. 268
Dies venire dicitur, cum pecunia peti poteſt. 55
Dies adſcriptus, id eſt, definitus. 267
Diei, & noctis principium & finis crepuſculum dicitur. 170
Diem obire, decedere. 236
Dies quibus Prætor jus dixit pro tribunali ſedens, *Dies* ſeſſionum appellantur. 39
Διηγεῖσθαι μυθολογεῖν etiam in re vera pro narrare ponitur. 4
Differe, moram facere. 331
Difficultates rerum & verborum, laqueos dicimus. 229
Difficulter, ægre, faſtidioſe. 137
Dignum memoriæ caſu genitivo, ut apud Græcos ἄξιον μνήμης. Ita *Dignus* ſalutis, *Dignus* valetudinis. 307
Pro *Dignitate* cujuſque in theatro diſtinctæ erant ſpectatorum ſedes. 390
Dignitatibus & honoribus inſignes dicuntur ſublimes. 84
Δίκαι αἰσχραί turpia judicia. 292
Dimidia intelligitur partis appellatione, ſi non ſit portio aliqua ſpecialiter adjecta. 98
Dionyſius, Siciliæ Tyrannus adoleſcentes in amoribus habuit. 224
In *Diphthera*, hoc eſt, pelle caprina omnia ſcribere Jovem veteres crediderunt. 268
Dirus quaſi Dei ira natus. 300
Diſcedentes, abeunteſque jubent alios valere. 229
Diſcinctos vocamus negligentes. 113
Diſcubitorii lecti triclinares unde dicti. 332
Diſpicere, diſquirere, examinare, explorerere, excutere, ſcrutari. 373
Diſquirere, diſpicere examinare,

re, explorare, excutere. 373
Diſſolvere proprie de navibus tempeſtate tractis. 312
Diſſolutio, defectio, languor. 337
Diſtringere ſtylum cenſorium. 139
Divinatio nihil habet certi, & futurorum *Divinator* hariolus dicitur. 152
Dives aut iniquus, aut iniqui hæres dicitur. 272
Divites dicti locupletes, & pecunioſi, quia res olim erant in pecore, & locorum poſſeſſionibus. 81
Divitiarum, & principatus incommoda exponuntur, à Socrate. 122
Divitiarum ſtudium pleriſque ad veram eruditionem obſtat. 137
Divitias ſapiens non odit, 270. De earum abuſu, & contemptu ſententiæ. 271
Divortia viarum, flexus, compendia. 114
Diurnus fur, de die furari ſolitus, & à nocturno diſtinguitur. 72
Docere, probare, oſtendere. 143
Doctrinæ & eruditionis parens, Philoſophiæ, ac eloquentiæ Mater Græcia. 144
De *Doctrina*, & eruditione ſententiæ. 309
Ex *Doliis* in amphoras & cados vina diffundebant. *Doleare* vinum. 147
Dolon lignum in quo gladiolus latet. 164
Dolore afficere, lædere, pungere obtrectare, mordere dicitur. 259
Dolus, fraus, calliditas, fallacia malitia. 92. 106
Doloſus, callidus, inſidioſus. 107
Doloſa vulpes, proprie, Ita *Doloſæ* artes dicuntur, *Doloſe* facere. *Doloſe* quis verſari. 46
Domeſtica charybdis meretrix appellatur. 101
Domicilium incolas, origo, manumiſſio adoptio vel allectio cives facit. 27
Dominus domui ornamento eſſe debet. 178
Domini oculus pinguefacit equum. 127
Domini dicebantur Imperatores, & Auguſtæ, ſeu uxores eorum *Dominæ*. 114
Domiporta, herbigrada, terrigena, ſanguine caſſo, de cochlea. 118
Domna nomen proprium Imperatricis, aliquando tamen pro Domina, Italis Donna. 114
Domus teſta teſtudinis dicitur. 118.

Do-

Domus apum, & receptacula ſavi. 197
Domus divina, auguſta, imperatoria, principalis. *Domus* æternabilis. *Domus* dominica. 392
Ex *Domo* dignitas non eſt quærenda. 178
Dona templorum. 266
Donaria quæ vulgo dari Diis, & in templis eorum ſuſpendi ſolebant, munera dicuntur. 266
Nec *Donati* in Terentium, nec Servii in Virgilium notas integras habemus. 21
Dormientes profundè ſopiti dicuntur. 185
Dorſuaria animalia νωτοφόρα jumentorum appellatione continentur. 243
Dracones olim fuerunt defoſſarum aut reconditarum opum. 299
Dramaticæ, vel pragmaticæ Chriæ exemplum. 201
Ducere propriè de beſtiis cum catulos ſuos ægre adhuc incedentes poſt ſe trahunt. *Duci*, & ferri ſeparantur, hoc ad ea quæ anima carent, illud ad ſe moventia pertinet. 62
Ducere, adducere, agere, attrahere. 275
Ducere alapam. *Ducere* pugnum. *Ducere* colaphum. 361
Ducere cicatricem, & in cicatricem convenire vulnus dicitur cum ſanatur. 386
Ductores duces dicti. 249
Duci in jus. *Duci* quoque ſimpliciter, in vincula *Duci* ſignificat, 62. Etiam de funeribus uſurpatur. 63
Dulcis vocabulum propriè uſurpatur de affectu parentum erga liberos. *Dulces* liberi. *Dulcis* charitas. *Dulcis* alumnus. 206

E.

Ebrius qui abunde potavit, potus dicitur. 211
Ebrius error, pro errore ebrietatis. 282
Ebrii propriè titubare dicuntur. *ibid.*
Ebriorum vita morti ſimilior quam vitæ. 246
Ebrietas, & temulentia luxus dicitur. 246
Ebrietatem, & vinum venis recipi vetus opinio eſt. 282
Edere obſcœnitates. 277
Edere ſpectacula. *Edere* ludos veteres dicebant. Unde *Editores* munerum ſeu ludorum. 369
Edidit, prodidit, extulit. 131
Educare, nutrire, tollere. 297
Educatus, nutritus. 83
Educationis vis à Lycurgo demonſtrata. 201

Effodere

fodere oſſa, id eſt, eruere, ſicut *Effodere* theſaurum. 82
Effodiendis theſauris quorundam ſuperſtitio. 381
Effrenatio ad vitium immodica, ſive laſcivia, petulantia dicitur. 162
Effruticare hominem inſinuare ſulco, & arvo. 155
Effugere evadere, ac elabi Ic is. dicitur, ſic *Effugere* deportatus dicitur, *Effugere* periculum. *Effugere* perſecutionem, &c. Alias *Effugere* eſt evitare. *Effugiendorum* munerum cauſa. Non *Effugiunt* infamiæ notam. 261
Effugium occaſionem, & viam elabendi, & evadendi ſignificat. 261
Effuſus terror. *Effuſæ* quadrigæ, cum feruntur prono impetu. *Effuſa* lætitia, *Effuſus* riſus, hinc *Effuſe*. 107
Egeſtas facile habetur ſine damno. 122
Ejus pro ſuus, & ſuus pro ejus. 244
Elabi, evadere, effugere. 261
Ἐλάτεροι, δειπνοκλήτορες. 79
Elegantia, cultus, ornatus. 102
Elenchi, tympana uniones, gemmarum, & margaritarum genus. 195
Eloquentiæ & Philoſophiæ Mater Græcia. 144
Eludere eleganti ſignificatione, uti apud Virgilium: *Eludit* gyro. Eſtque propriè irritum quidpiam, ut conatus adverſarii facere. *Eludere* actionem. *Eludere* definitiones judicum. *Eludere* inofficioſi querelam. *Eludendæ* pœnæ cauſa. Atque ita *Eludi* actor dicitur, & accuſatio. 44
Emaſculationem, ac deteſtationem φόνος vocat Juſtinianus. 191
Emiſit quod ſuperius dixerat demiſit. 46
Ἐπιγραφὴ, rubrica, inſcriptio, titulus. 343
Ἐπίσταστος, καὶ ἀνθάρετος θάνατος profeſſa mors. 253
Ex *Epulantium* & convivii lætitia reſonare domus dicitur. 331
Equitum turmæ vexillationes. 391
Equeſtria erant ſedilia, & locus in theatro *Equeſtri* ordini attributus. 390
Equi, & jumenta quoties interquieſcunt ſtrigare dicuntur. 166
Equi dicuntur jumenta, atque ita à bovibus diſtinguuntur. 242

Era-

Eradere quaſi radicitus evellere ut *Eradere* timorem, *Eradere* inſcriptos monumenro. 137
Ἐργολαβίας, & avaritiæ Simonidis elegans apud Ariſtotelem exemplum. 310
Ἔργον, dicitur res quam habet maritus cum uxore. 135
Eripere abripere. 289
Erit peculiari notione pro eſſe debet. 142
Ἔρως ἐπὶ φιλίᾳ, amor amicitiæ. 223
Errare pro vagari ab errare à via, vel etiam pro paſcere. 204
Error criminis de ambiguitate, incertitudine, obſcuritate. 187
Error ebrius, pro *Errore* ebrietatis. 282
Eruditionis, & dotrinæ parens, Philoſophiæ, ac eloquentiæ Mater Græcia. 144
Ad *Eruditionem* pleriſque obſtat ſtudium divitiarum. 137
De *Eruditione* ac Doctrina ſententiæ. 309
Eruere, exprimere. 375
Erumpere eleganter de curſu inopinato, celerique ex abdito. *Erumpere* vincula. 125
Eſculus arbor Jovi ſacra. 213
Et particula, eleganti ſignificatione ex media latinitate deprompta. 5
Evadere, elabi effugere. 26
Evagari ῥεμβεύειν, πλανητεύειν. 10
Evellere proprie de iis dicitu quæ cum radicibus extra huntur. Vel quæ violente & non niſi lacerata aufe runtur, vel dejiciuntur. 10
Εὐεργεσία regius character. 1
Pretium εὐεργετήματος, meriti. 3
Everſores dicuntur prodigi. 10
Evertere plus eſt quam diſſol vere. *Evertere* amicitiam *Evertere* ſtatuam, & ſimilia 10
Evitare verteres dixerunt pr vitam auferre, & eripere. 28
Eumelus Hiſtoricus poëta, & Homero æqualis. 25
Eunapii Sardiani locus à Fabr illuſtratus. 37
Eunuchus neque vir neque mulier, ſed plane nihil eſt. 19
Eunuchi, jurgiis, & contume liis obnoxii. 19
Eunuchi virginibus, mulieribuſque cuſtodes, & comites additi. 24
Eunuchiſmus mulierum γυναικοτομία, & μαστοτομία. 19
Eunuchiſmo etiam homicidium committi. 19
Evocare foras excitare. 33
Euſtathii locus à Fabro correctus. 31
Eutropius in Cyprum inſulam rele-

relegatus. 242
Eutychus à Phædro citatus qualis videatur fuiſſe. 134
Eutychi duo liberti. *Eutychi* adoleſcentis mêntio fit in Actis Apoſtolorum. 136
Euxinus Pontus ἄξενος merito dictus. 254
Exactores proprie flagitare, quaſi inſtantius exigere dicuntur. 338
Exaggerare, gravius facere, ingravare. 398
Examino, inſpicio, perluſtro. 321
Examinare, diſpicere, diſquirere, explorare, excutere, ſcrutari. 373
Exarare ſtylo, id iſt, ſcribere. 139
Excidere vocabulum de partu uſurpatum. 206
Excipere verbum proprium venatorum, dolo capere, *Excipit* incautum inſidiis. 41
Excitare foras evocare. Proprie autem de dormientibus & ſomno, unde tranſlata ſignificatione *Excitari* accuſatio dicitur, & *Excitari* crimen ſopitum. 332
Excogitare idem quod cogitare. 141
Excubatores nocturni vigiles dicti. 138
Excutere diſquirere, diſpicere, & examinare ſignificat. Sic *Excutere* præſes dicitur. *Excutere* Prætor. *Excutere* cauſas eorum qui delati fuerant. Sic & *Excuti* veritas, id eſt, explorari. *Excuti* numerus populi, & ſimilia. 373
Exemplum pro ſupplicio. 257
Exemplo continentiæ docenda eſt uxor. 182
Exempla active uſurpantur, quaſi ea quæ quis ſtatuit in alium. Et ſæpe pœnam, & ſupplicium notant. 80
Exercere, ſollicitare, commovere, fatigare. 305
Exerit, prodit, aperit, notum facit. Ovidius. Tu Piſo, latentem *Exere*. Sen. Mentis ſecreta *Exerere*. 43
Exhibere, alere, ſuſtentare. 150
Exigere ab alio, quod ipſe præſtare non poſſis iniquum eſt 182
Exiſtimationem, & famam alicujus inſectari, ſugillare, laceſſere. 325
Exiſtimo, æſtimo, puto. 160
Exitialis, funeſtus, pernicioſus. 188
Exitus, vias elabendi, proprie de feris. 41
Exhibere fidem, præſtare ſignificat, ſicuti *Exhibere* cuſtodiam, diligentiam, & ſimilia. 336.

Exoleti, & Cinœdi vulgo dicti molles mares. 280
Exorare, diu multumque orare, orando & precibus impetrare. 62
Expedire eſt exponere, & obſervatur de obſcuris, explicatuque difficilibus. Sic *Expedire* litem de hæreditate. At *Expedire* nomina eſt ſolvere æs alienum. 202
Expellere à radicibus. 188
Expellere, amovere, abigere. 323
Experiri dicimus eos, qui ſuam nobis operam locant, ut mercenarios, frequentius tamen explorare, tentare ſignificat. 50
Expiare, & procurare interdum copulantur. 157
In *Expiandis*, & procurandis ſomniis, fulmine, portentis, &c. veterum ſuperſtitio. 153
Expilare, exſpoliare, compilare. 265
Explere, peragere, perficere, exſequi. 308
Explicare fugam eleganti ſignificatione uſurpatum. 255
EXPLICIT ſolebant veteres in fine librorum ſcribere, ſignificare volentes perventum eſſe ad finem. 93
Explorare eſt ingentius obſervare. 181
Explorare, diſquirere, diſcutere, examinare, excutere, ſcrutari. 373
Explorato rege, id eſt, cum cura inſpecto, ſic *Explorare* locos, *Exploranda* prædia. *Explorare* enim inquirere, inveſtigare, excutere, examinare ſignificat. Unde Nonius Marcellus dixit *Explorare* eſt diligentius obſervare. 13
Exponere, narrare, dicere, exſequi. 189
Exprimere eſt premendo elicere, ita *Exprimere* oleum vel liquorem dicitur, & *Exprimi* veritas tormentis, id eſt, erui. 374
De *Exſectione* ſpontanea. 191
Exſequi propriè exponere, narrare, dicere. 189
Exſequi, peragere, perficere, explere ſignificat, ſic *Exſequi* mandatum, *Exſequi* quæ defunctus inchoavit. *Exſequi* nuptias, *Exſequi* ſententiam, & rem judicatam, eſt ad finem perſequi, & ad effectum perducere. 308
Exſiccatus exuſtus abſumpto per colorem omni humore. 27
Exſpectatio de re magnum & memorabilem eventum habitura. 318
Exſpoliare, expilare, compilare. 265

Exta dicuntur animalium viſcera Diis conſecrata; inde haruſpices qui *Extis* inſpectis futura prædicabant, extiſpices dicti ſunt. 320
Extiſpices dicti, qui extis inſpectis futura prædicabant. Hinc *Extiſpicium* ipſa extorum inſpectio. 320
Exterit frontem, ἐξεγκεφαλίζει, excerebrat, comminuit, terendo, & calcitrando confringit. 68
Extorquere, exprimere. 374
Extremo agmine, inter ultimos, ſic *Extremus* annus matrimonii dicitur, *Extremus* dies anni, *Extremus* menſis, & ſimilia. 356
Extremos, flebiles gemitus ciere. 59
Extruere divitias. 137
Exuſtus eſt exſiccatus abſumpto per calorem omni humore. 27

F.

F*Abri* judicium de Phædri verſibus. 2
Fabula à fando dicta. *Fabulæ* diei ſunt narrationes rerum quæ de die acciderunt. *Fabula* Trojæ. *Fabulæ* iteratæ, id eſt, veteres & aniles nugæ. 4
Fabula etiam rei veræ, narratio dicitur. 4
Fabulam recitaturi aſſem petebant aut ſtipulabantur. 227
Fabula vel Comœdia finita plaudere ſpectatores ſolebant. 389
Fabulæ fictæ & veræ quæ & quomodo dicantur. 4
Fabulæ dicuntur ficti joci. 140
Fabulæ ſunt ad vitam utilia præcepta per allegorias inſtituendam conficta. 226
Fabularum Phædri ejuſque inſtituti ratio, riſum movere, & prudentis vitam conſilio monere. 1
Fabularum Phædri Rittershuſii commendatio. 400
Fabulatoribus feræ, & arbores loqui dicuntur, 3. Moribus hominum notandis beſtiarum perſonas producunt. 3
Facere medicinam, id eſt, artem eam exercere. *Facere* artem ludicram apud Plautum. Cicero, *Facere argentariam*. Sic *Facere* mercaturam. 49
Facere lucrum. 73
Facere corpus, pingueſcere. *Facere* pecuniam, *Facere* vires. 168
Facere convitium. 210
Facere moram, differre. 331
Facere vota, ſuſcipere vota. 366
Facere Ludos, id eſt, edere. 369

Faceſſere, ire, abire. 345
Facetiæ, joci, ſpecialiter dicuntur dicta. 95
Facetus, & feſtivis jocis urbanus, ſcurra dicitur. 370
Facies pro cujuslibet rei, vel corporis exteriore forma, & figura. *Facies* ædium, *Facies* domus. *Facies* autem patrimonii dicitur, id eſt, ſtatus. 287
Facilitas, lenitas, manſuetudo, comitas, humanitatis vocabulo ſignificatur. 209
Factitare medicinâ dixit Quintilianus, pro, facere. 49
Facultates, bona, res familiares, fortuna, vel fortunæ dicuntur. 237
Fallacia, dolus, fraus, calliditas. 92
Fallacia, malitia, dolus. 106
Fallax, bilinguis, biſulca lingua. 109
Ne *Falſæ* quidem religionis contemptus cuiquam impune abit. 333
Fama bona velut altera vita eſt, & ob id vitæ æquiparatur. 69
Famam, & exiſtimationem alicujus inſectare, laceſſere. 325
Fames pro libidine oris. 277
Familia eſt σύστημα ſeu πλῆθος famulorum. 218
Familia funeſta dicitur cujus dominus mortuus eſſet, tantiſper donec cadaver humatum non eſſet, neque juſta perſoluta. 188
Famulorum ſ. σύστημα ſeu πλῆθος familia dicitur. 218
Faſciæ crurales, *Faſciis* enim veteres pedes vincire, & obvolvere ſolebant. *Faſciæ* item pedules ſunt pedum tegmina, quæ tamen uſum calceamentorum non præſtant. At *Faſciis* puellarum, ac matronarum pectus tegi, & papillæ comprimi conſueverunt. 391
De *Faſcino* aſini ingenti, & immani. 88
Fatigare, exercere, ſollicitare, commovere. 305
Fatum quid ſit, & varia ejus definitio. *Fati* diem fungi, *Fati* munus implere, in *Fatum* concedere. 222
Per *Fata* Parcæ intelliguntur. 268
Fatalia damna. *Fatalis* ſors. *Fatalis* caſus. 131
Favor & aura popularis admodum inſtabilis, & lubrica. 368
Favor populi, popularis aura. 383
Fautores faventes Horatio dicti. 39[illegible]

Fax proprie eſt fuſtis inciſus & ita comparatus, ut flammam ſi ita uſus poſtulet, concipere poſſit. 85
Felax, Catta, αἴλουρος. 228
Felicitatis intemperantia periculoſiſſima eſt. 287
FELICITER, aut EXPLICIT ſolebant veteres in fine librorum ſcribere, ſignificare volentes perventum eſſe ad finem. 93
Feminæ in ſexum congenerem furentes frictrices, & ſubigatrices dictæ. 279
Feminarum præcipuum munus eſt fœtum concipere, & conceptum tueri. 59
In *Feminis* morum, vultuſque amabilitas laudatur. 285
Feminal ea mulieris corporis pars unde ſexus cognoſcitur. 282
Feminale, & vir ſulcus, & vomer. 155
Feræ & arbores loqui fabulatoribus dicuntur. 3
Feralis urna, in qua defunctorum oſſa legebantur. 178
Ferox, acer. 170
Ferre fortunam. *Ferre* res ſecundas. 15
Ferre ſignificat pati, perferre. 69
Ferre ſententiam pro dicere, recitare. *Ferre* ſuffragium in curia. *Ferre* teſtationem. *Ferre* teſtimonium, id eſt, dicere. 200
Ferre, ſuſtinere, perpeti. 246
Ferri, agitari, impelli. 349
Ferus, Fera, & Ferum. Virgilius: In latus inque *Feri*, &c. Pectebatque *Ferum*. 44
Feſtinare etiam trepidare dicitur. 249
De *Feſtinatione* nimia proverbium. 76
Feſtinus pro feſtinante, *peregrinus* pro peregrinante. 80
Feſtivis jocis urbanus, & facetus ſcurra dicitur. 370
Feſta convicia. 26
Feces bonæ boni vini, 148. *Fex* vitæ ſenectus. *ibid.*
Fictæ fabulæ & veræ quæ & quomodo dicantur. 4
Fictor legum atque jurium conditor. 143
Figrilius laudatus. 129
Figura, vultus, titulus, χαρακτήρ, lineamentum. 29
Figura, vel forma cujuſque rei vel corporis facies dicitur. 287
Filiis etiam quodammodo imputantur peccata parentum. 7
De *Fimo* plura, *Fimi* etiam meminit Ezechiel, *Fimo* corrupto aliquem perfundere. 290

Fingere eſt contra veritatem aliquid ſimilare. Et *Fingere* furorem, vel dementiam. *Fictam* adſeverationem detegere. 8
Fingere Poëtarum proprium eſt. 327
Finis cujuſque rei metaphoricè nænia dicitur. 226
Firmitas roboris, alacritas, agilitas, vigor dicitur. 387
Fiſcus veteribus dicebatur corbis ſparteus, vel vimineus, in quo pecuniam condebant, præſertim ſi majoris ſummæ eſſet. 120
Flagitare eſt inſtantius exigere, ac propriè de exactoribus uſurpatur. At *Flagitare* ancillam, eſt de ſtupro appellare, inſtantius ejus pudicitiam inſectari. 338
Flagitium, delictum, crimen, maleficium. 103
Flatus dicuntur cantus, hinc tibicines *Flatores* dicti. 387
Flebiles, extremos gemitus ciere. 59
Flexus compendia viarum, divortia. 114
Flora meretrix cui cum Cn. Pompejo ſtupri conſuetudo fuerat. 324
Floræ dicuntur mulieres luxurioſæ. 3
Florere verbum elegans ad exprimendum civitatis vel reipublicæ vigorem. 10
Florentiſſimus ordo, 10. *Florentiſſima* civitas Conſtantinopolis dicitur. *ibid.*
Fluminis ripa, margo putei dicitur. 262
Fluxus pro mollitie ſumitur. 355
Fœniſera, & *Fœniſex*, *Fœniſicium*. 313
Fœtus immaturus, & inauſpicatus partus prolabi dicitur. 206
Fœtum concipere, & conceptum tueri fœminarum præcipuum munus eſt. 59
Foramen, rima, cavum, caverna. 105
Foras evocare, excitare. 332
Forma raro convenit cum ſapientia. 161
Forma, & figura cujuſque rei, vel corporis exterior facies dicitur. 287
Formæ elegantia in laude ponenda non eſt, ſi abſit animi probitas. 193
Ex *Forma* corporis interdum animus cognoſcitur. 172
Cum *Formoſis* adoleſcentulis verſantes nequitiæ notam non effugiebant. 223
Fortuitum contubernium, quod caſus & fortuna dederat. Sicut *Fortuita* mora dicitur, quæ

quæ caſu & forte fortuna ita obveniſſet, nulla ope vel conſilio quæſita. 106
Fortuna pro re familiari. Frequentius tamen apud Ic^tos^. plurale *Fortunæ* pro ſubſtantia, bonis, & facultatibus uſurpatur. 237
Fortunæ filius Plutus dicitur. 271
De *Fortunæ* inconſtantia verſus, & ſententiæ. 287
Fortunæ inconſtantiæ, & levitatis, auræque popularis memorabile exemplum. 351
Fortunæ pro fortuna. 286
Foſſa, cavum, ſpecus, profunda vorago dicitur bulga meretricis. 101
Fovea dicitur genitale membrum mulieris. 156
Foveæ, ὀρύγματα, ποδάγραι, ποδοκάϛαι, non ſolum ferarum, ſed & hoſtium capiendorum cauſa factæ. 57
Foveæ propriè urſorum cervorumque capiendorum cauſa fiebant. 149
Frater ſolennis formula ſalutationis inter æquales. 88
Fratres ὁμαιμοι conſanguinei 85
Fratribus, & conſanguineis amici æquiparantur. 176
Fraudare cibo, *Fraudari* alimentis. 304
Fraudator proprè dicitur, qui in fraudem creditorum, & eorum fraudandorum cauſa conſilio quid fecit, geſſitve. Ita *Fraudator* appellatur argentarius qui foro ceſſit, hinc & creditorum *Fraudator*. 54
Fraudatorium interdictum, quo in fraudem creditorum geſta revocantur. 54
Fraudulenter, malitioſe. 106
Fraudulenter, callide, inſidioſe. 107
Fraus, dolus, calliditas, fallacia. 92
Fraudes, & technas mulierum detegit Martialis. 100
Frenum ſolvit, rejecit, depulit ore. 10
Freno impediri, id eſt, ligari. 10
Frictrices, & ſubigatrices Plauto Tribades dictæ. 279
Frondibus boves ſaginabantur. 125
Fructus immaturi, & cum primo proveniunt acerbi ſunt. 177
Fructus hominis in operis conſiſtere dicuntur. 200
Frui amplius eſt quam uti, & ſignificat omnem rei fructum, commoditatẽq; percipere. 237
Frumentareum horreum alias granarium, ubi *Frumenta* condebant. 322
Fruſtra, gratis, nullo cum effectu, 111.

Fuci unde dicti. 198
Fullones propriè polire veſtimenta dicuntur. 2
In *Fulmine* procurando veterum ſuperſtitio. 153
Fulmineum os & *Fulminei* dentes tribuuntur apro. 68
Fundere preces, ſupplicare. 210
Fundi ſupellex inſtrumento villæ non continetur. 243
Funeſta familia dicitur cujus dominus mortuus eſt tantiſper donec cadaver humatum non eſſet, neque juſta perſoluta. 188
Funiculi muribus captandis compoſiti laquei dicuntur. 229
Funeris impenſæ, ſumptus in funus impenſi. 305
Qui *Funera* curant Libitinarii dicti. Ea quæ ad *Funera* erant neceſſaria in templo Libitinæ venibant. 305
Ex *Funerum* ferculis, nec Olympiæ arà nihil unquam rapere Milvius dicitur. 83
Fur nocturnus, noctu furari ſolitus, & à diurno diſtinguitur, vel ita dicitur, qui noctu deprehenditur. 72
Fur balnearius lavantium prædo dicitur. 241
Fures propriè onuſti dicuntur. 266
A *Furibus* abigei quantitate diſcernuntur. 323
Furari, ſublegere. 266
Furtum abſque affectu furandi non committitur. 362
Furor & Cæcitas hominum in imminentibus pœnis fatalibus. 180
Futile vaſis genus latiſſimi oris ex altera parte arctum, quod ſtatim poſitum effundebatur, in ſacrificiis Veſtæ uſitatum. Unde *Futiles* homines dicti. 295

G.

GAleritus, & galerita. 215
Galli Samia teſta virilitatem ſibi amputare dicti. 193
Ganymedes à Jove primus inter Deos maſculinam venerem paſſus. 280
Gaudium & *gaudia* pro re & actu venereo. 283
Gaudium, & ægritudo alternatim ſequuntur. 287
Gemitus flebiles, extremos ciere. 59
Gemma viridis coloris ſmaragdus. 216
Gemmæ, aurum, lapilli, qui aliam in ſe nullam utilitatem habent, ornamento muliebri non continentur. 245
A *Gemmis* & lapillis margaritæ ſeparantur. 194
Gemmata cauda Pavonis dicitur. 216

Gem-

Gemmea rotunditas Pavonis cauda dicitur. 216
Generoſus dignus genere, ac ortu ſuo. 89
Generoſi homines aut violenti dicuntur leones. 3
Genitale membrum mulieris fovea dicitur. 156
Genua, & pedes olim oſculandos præbuerunt tyranni. 352
Genus, uti apud Virgilium, *Genus* acre virum, & *Genera* ferarum. 42
Genus, ſignificat ſcribendi rationem, quæ & μέθοδος dicitur. 95
Genere vetuſto, Methodo, via, ratione. 344
Gerere pro habere. Virgilius: cuncta *Gerens* &c. Virginis os habitumque *Gerens*. Terentius: Infirmum animum *Gerunt*. Curtius: Beli *Gerebat* effigiem. Atque ita gravitatem ac majeſtatem cum honore denotat. *Gerere* honores, *Gerere* duumviratum, *Gerere* magiſtratum, *Gerere* poteſtatem, *Gerere* præfecturam, *Gerere* provincias, id eſt, regere. 46
Gladiolus in ligno latens dolon dicitur. 164
Globi peditum cunei dicti. 391
Gloriam captare ex facto quod nullam habet utilitatem ſtultum eſt. 214
In *Gloriarum* humanarum ſectatores elegans Phædri de cane fabula. 20
Γράβια Græcis, Latinis *faces*, dicuntur fuſtes inciſi, & ita comparati, ut flammam, ſi ita uſus poſtulet, concipere poſſint. 85
Qui *Gradu* teſtudineo incedunt, reptare dicuntur. 354
Græcia ſapientiæ, & eruditionis mater. 143
Græci libri quaſi ſapientiæ, & eruditionis pleni. 144
Grando ruſticis dicitur calamitas, quod comminuat culmum ac ſegetem. 19
Granum frumentum, hinc Granaria dicebantur horrea ubi frumentum condebant. 322
Grana ſcrupuli ſive lapilli quales elenchos Romanæ mulieres appellitabant. 195
Gratia, & ſavor populi aura dicitur. 383
Pro *Gratia* improbi damnum referunt. 32
Gratis, id eſt, fruſtra, nullo cum effectu. 111
Gratis idem quod ſine mercede. 227
Gravare, moleſtiam afferre. 398
Gravatus, impletus, gravis dicitur.

citur. 264
Gravis, triſtis, moleſtus. 258
Gravis, eſt gravatus, repletus. 264
Gravem eſſe virile munus eſt. 285
A *Gravitate* matronarum matronalis habitus, & matronalis ornatus dictus. 322
Grex καταχρηστικῶς pro armento. 91
Grex dicebatur perſona quæ poſtrema in ſcenam introducebatur. 389
Griphos, captioſas argumentationes, & quaſcunque rerum aut verborum difficultates laqueos dicimus. 229
Gronovius laudatur. 152. 385
Gronovii tractatus de ſeſtertio laudatus. 238
Gruis antiquè pro grus. 31
Grunnire proprium porcorum eſt. 374
Gryna prius Clazomene dicta. 314
Gutti, ſtrigiles, urceoli, ſupellex balnearia. 240

H.

HAbere, eſt continere in ſe, recipere. 61
Locus *Habitationis* commorationis ſedes dicitur. 27
Habitus Græca ſignificatione eſt quicquid vel à natura, vel à fortuna cultus ornamentique poſſidemus. Degere ſuo *Habitu*. Propriè vero cultum corporis ſignificat. Unde *Habitus* militaris. Si larvali *Habitu* proceſſeris. Alias eſt poſitio corporis, qualitas, valetudo. *Habitus* naturæ. *Habitus* matrimonii. *Habitus* animi. 18
Nec *Habitus* monachum, nec cathedra ſacerdotem facit. 285
Habitus matronalis à matronarum gravitate dictus. 322
Habitior, corpulentior. 168
D. *Hadrianus* ne ſpadones fierent, pœna legis Corneliæ de ſicariis irrogata reſcripto cavit. 191
De *Hadriano* Imperatore elegans hiſtoria. 104
Hæres proximus, & *Hæres* ſecundus. 181
Hæreditatis petitio coram centumviris ventilata, & inde centumvirale judicium dicta. 186
Hariolus futurorum divinator, qui divina mente vaticinatur. 152
Haruſpices qui extis inſpectis futura prædicabant, extiſpices dicti ſunt. 320
Hedymeles nomen mollis & ſemiviri. 3
Heinſius exiſtimat multas, Phędri fabulas intercidiſſe. 3
D. *Heinſius*, ejuſque notæ ad Heſio-

Heſiodum à Fabro laudantur. 272
N. *Heinſius* unicus Ovidii reſtaurator. 102
Heliodorus quidam curioſi officio functus eſt. 313
Herbigrada, domiporta, terrigena, ſanguine caſſa, de cochlea. 118
Hercules propriè ſanctus pater. 365
Heri præſentia eſt lumen ædium. 127
Hermaphroditus ſexus humani genus præter naturam. 190
Herodiani locus à Fabro notatus. 223
Ad *Heſiodum* Danielis Heinſii Notæ à Fabro laudatæ. 272
Hic eleganter pro nunc, eo tempore. Phædrus alibi. *Hic* bos latenti. Curtius: *Hic* Rex fatigatus ſtatuit, &c. Cicero: *Hic* illi flentes rogare. Et ſumitur pro eo qui coram eſt, & oſtenditur, aut digito monſtratur. 50
Hic particulæ opponitur ibi, & illic. 157
De *Hippolyto*, & Phædra hiſtoria. 179
D. *Hoeſchelius* à Rittershuſio laudatus. 264
Homerus à Platone τραγῳδῶν ἡγεμὼν, καὶ διδάσκαλος dictus. 123
Homerus floruit circa tempora Romæ naſcentis. 256
Homicidium etiam eunuchiſmo committitur. 191
Homicidii præparatorium eſt percuſſio. 324
Homo de ignoto & incerto. 70
Homo eleganti ſenſu cum commiſeratione infortunii de aliquo dictum. 102
Homo eleganter ad contemptum. 115
Homo arbori comparatus. 155
Hominis fructus in operis conſiſtere dicuntur. 200
Hominem à Sole & homine generari Phyſici affirmant. 27
Hominem Æſopus cum lucerna quærebat. 219
Homines ſimplices dicuntur oves aut columbæ. 3
Homines rapaces crudeles & immodeſtas uſuras exigentes, lupi appellantur. 6
Homines primus è luto finxiſſe Prometheus dicitur. 280
Hominum mores quotidie vergunt in deterius. 16
Hora officii, *Horæ* momentum. 134
Hordearium æs, quod pro hordeo equiti dabatur. 121
Horrea ubi frumentum condebant granaria appellantur. 332
Hortari impulſu, monere conſilio. 2
Hos pronomen eleganti denominatione tempus proximè præcedens ſignificat, 7. *Ho-*

Hoſtia vel ſacrificium ſacrum dicitur. 267
Hoſtiis procurari ſolebant monſtra & prodigia. 153
Honeſtas & *turpitudo* propriè de animo, ſæpe tamen etjam de corpore dicitur. 172
In *Honore*, in pretio eſſe, valere dicitur. 327
Honoribus & dignitatibus inſignes dicuntur ſublimes. 84
Humana natura etiam beſtiis adæquatur. 3
In *Humanarum* gloriarum ſectatores elegans Phædri de cane fabula. 20
Humanitas dicitur ea amabilitas qua ſtudemus ad ſocietatem mutuam ſervandam alter alteri placere. 209
Humanitas etiam pro humana infirmitate, ſorte, conditione ſumitur. 210
Humanitus, id eſt, humanæ neceſſitatis, vel mortalitatis caſu. 210
Humiles opponuntur locupletibus, quaſi nati in humili, & tenui fortuna, pauperes. 81
Hydrus, natrix, χέρσυδρος, Ranis eſt maximo terrori. 14

I.

J*Acere* ad exemplum defuncti emphatica ſignificatione uſurpatur. 13
Jacere optime de ægrotantibus. Cicero: Ego te *Jacente* bona tua comedam. 80
Jacere propriè dicitur, quod humi ſitum eſt. 59
Jacere uſurpatur de iis qui violenta morte pereunt. 75
Jacere eleganter de partu à matre deſerto. 207
Jaceret, propriè de ægrotis, ſed ibi eſt, proſtratus eſſet. 67
Jacentes olim veteres cœnabant, quod & hodie Turcæ facere commemorantur. 332
Jactare, eſt ambitioſius gloriari. 71
Jactare, eſt oſtentare. 114
Jactare baſia, id eſt, adorare. 390
Jactatio pro ambitioſa gloria ſumitur. 71
Jam particula elegantiſſima ſignificatione, uſurpata. 32
Japeti filius Prometheus fertur homines primus è luto finxiſſe. 280
De *Jaſone* & Medea fabula. 255
Ibi, & *illic* uſurpantur ubi locus ſimul demonſtratur. 157
Ibicus Reginus inter poëtas infamis, quod παιδεραστὴς fuerit. 280
Ictus propriè de morſu aprorum. Sumitur etiam pro per-

percuſſione, qua vulnus inſligitur, frequentius tamen de fulmine uſurpatur, propter vim ejus majorem. 68
Ideo dicitur hac re, ſicut, quare, & ſimilia. 264
Ignavus pro timido. 66
Ignavus, imbellis, invalidus, vel etiam pro vili, & abjecto ſumitur. 89
Ignavi ac deſidioſi matrimonium ſtudiorum impedimentum criminantur. 135
Ignavis, & imbellibus ſed verbis ſtrenuis Germanorum vocabulum. 359
Ignis à vicinis aut etiam inimicis petenti negari non poteſt. *Igne* & aqua humana natura, & vita carere non poteſt. 219
Ignis perpetuus in æde ſacra, & ad monumenta cariſſimorum ali ſolitus. 267
Ignes odorati. 293
Ignorantia admirationis mater. 41
Ignorantia, juris, & inſcitia ſimplicitas dicitur. 169
Ignorare aliquem eſt cum non noviſſe. 354
Ignotus active, de eo qui non novit, ita *Ignotus* juris ſui. 41
Ignoto loco, id eſt, peregrino ubi nemo aliquem novit. 48
De *Ignoto* uſurpatum vocabulum quidam. 201
Illecebras, & blandimenta mulierum auram dixit Horatius. 383
Iliados divulſa & diſperſa membra Piſiſtrati mandato in unum corpus redacta ſunt. 11
Illic & *ibi* uſurpantur ubi locus ſimul demonſtratur. 157
Illicere, impellere, inducere. 146
Imbelles, inertes, invalidi. 15
De *Imbellibus*, & ignavis, ſed verbis ſtrenuis. 359
Imber cum terra nuptias facere dicitur. 155
Imitari difficilius quam reprehendere; qua de re ſententiæ. 344
Immaturus fœtus & inauſpicatus partus prolabi dicitur. 206
Immatura morte interire propriè juvenes dicuntur. Hinc *Immaturæ* exſequiæ. 177
Immolare propriè dicimur, cum victimam mola ſalſa conſpargimus, ſed & pro interficio uſurpatur. 320
Immolandi verbum proprie ad ſacrificia pertinet. 250
Impediri freno, id eſt, ligari. 10
Impediri, diſtrahi, deſtringi. 335
Impellere, illicere, inducere. 146
Impellere vi majore, impingere. 163

Im-

Impelli, ferri, agitari. 349
Impenſæ funeris dicuntur ſumptus in funus impenſi. 305
Impenſæ voluptuariæ quæ Ic^tis. dictæ. 245
Imperatoris judicium in cauſis gravioribus à judicibus requirebatur. 187
Imperatoris præceptis non obedire ſacrilegium dicitur. 266
Imperatoria domus auguſta, principalis, divina. 392
Imperitia morum ruſticitas dicitur. 321
Imperiorum, regnorum, ac populorum fata. 353
Impetrare eſt rogando & ſupplicando obtinere. At in jure propriè *Impetrari* id dicitur quod libello ſupplice oblato, à principe, vel judice, aut alio quovis magiſtratu conceditur. *Impetrare* veniam ætatis. *Impetrare* jus aquæ ducendæ, *Impetrare* reſtitutionem, & ſimilia. 284
Impetus libidinum. *Impetus*, & calor mariti, & ſimilia, effervеſcentem animi motum ſignificat. 183
Impetus ſtudium, & ardorem denotat. 329
Impingere, vi majore impellere Navis *Impacta* in ſcapham. *Impacti* in carcerem. 163
Impletus, gravatus gravis dicitur. 264
Implicita facti quæſtio. *Implicita* ratio, id eſt, intricata. 187
Imponere, injungere, adtribuere. 300
Importare eſt adferre, inferre, intendere. Sic *Importare* ægritudines. *Importare* calamitatem. *Importare* actionem. *Importare* crimen. Etiam irrogare ſignificat, ut *Importare* ignominiam. 85
Importunus homo, & impudens per muſcam denotatur. 323
Impotens, invalidus, inutilis, qui uſui eſſe non poſſit. 14
Improbare damnare. 343
Improbus inſatiabilis. 24
Improba poſſeſſio dicitur violenta. 24
Improbo, id eſt, violento opponitur innoxius, qui nemini nocet. 98
Improbo imperio, id eſt, injuſto, contra leges. 350
Improbi pro gratia damnum referunt. 32
Improbi maxime ingrati. 297
Improbior fur. *Improbius* furtum. *Improbius* adulterium. 24
Improbe ad negotia accedere. *Improbe* factum. 24
Improbitas, inſatiabilis avaritia. *ibid.*
Improbitas muſcæ, & impudentia

tia in proverbium abiit. 362
Imprudentia quamvis imperitiam ſignificat. 51
Impuberes pueri in balneis publicis non lavabantur, nec quadrantem ſolvebant. 241
Impudens homo, & importunus per muſcam denotatur. 323
Impudentia, & improbitas muſcæ in proverbium abiit. 362
Impudicitiæ ſpecies erat oſculum ſumere, vel dare. 324
Impulſu hortari, conſilio monere. 2
Impune, ſine periculo, ſine noxa, ſine damno. Vindice nullo apud Horatium, ſic apud Ic^{tos}. *Impune* ædificare, *Impune* dejicere. *Impune* nubere. *Impune* vim pati. *Impune* non pareri. *Impune* in jus vocare, vel vocari, id eſt, citra offenſam edicti. 32
Imputare beneficium phraſis Senecæ, & Plinio uſitata. Alias *Imputare* aliquid alteri, eſt in accepti, creditique rationes referre. 71
Imputare idem, quod adſcribere. 231
In hoc, pro ad hoc. 343
In ſe dictum, id eſt, contra ſe. 71
Inachi filia Iſis quæ leges ſtatuiſſe fertur. 347
Inane dicitur, quod eſt inutile, nullius momenti, ſine vi, ſine effectu. 71
Inaures, armillæ, virioli, annuli præter ſignatorios ornamento muliebri continentur. 245
Inauſpicatus partus, & immaturus fœtus prolabi dicitur. 206
Incenſi, irati, accenſi. 6
Incitatus, iratus, &c. 6
Incola πάροικος, qui in aliqua regione domicilium ſuum contulit. 26
Incolimis, ſanus, ſalvus, ut *Incolumes* filii. At *Incolumes* ædes, id eſt, integræ, non vitioſæ. 86
Incongruens, indecorum, inconveniens. 198
Inconſtantiæ & Levitatis Fortunæ, auræque popularis memorabile exemplum. 351
De *Inconſtantia* fortunæ verſus, & ſententiæ. 288
Incruſtationes, loricationes, viridaria, &c. ſunt impenſæ voluptuariæ. 245
Indecorum, incongruens, inconveniens. 198
Index idem eſt quod delator. Propriè autem *Index* eſt, qui facinoris cujus ipſe eſt conſcius latebras indicat impunitate propoſita. 141
Indicare, poſtulare, accuſare, arguere, convincere. 38
Indicia, notæ, ſigna, characteres. 326

Indignari, iraſci, ægre ferre. 75
Indignatio, & ira ex alicujus malo merito concepta, offenſa dicitur. 377
Indigne, quaſi cum indignatione, & refertur ad perſonam. 68
Indoles & natura humana etjam beſtiis adæquatur. 3
Indi & Arabes in prælia ituri ex proprio capillo cornua & cincinnos ſibi nectere dicuntur, ut formidabiliores hoſtibus appareant. 249
Inducere Senatusconſultum. 139
Inducere etiam ſignificat illicere, impellere. 146
Induſtrii accincti. 113
Inertes, invalidi, imbelles. 15
Infantum cadavera non cremabantur, ſcilicet edentulis, & qui nondum attigerant ſeptimum menſem: Nam *Infantibus* ſeptimeſtribus demum dentes proveniunt. 177
Infauſtus, infelix, miſer. 106
Infelix, infauſtus, miſer. 106
Infelix, & bonus vir fortunæ crimen eſt. 131
Inferre cauſam jurgii, ſicut ſermonem vel mentionem inferre Cicero, & Livius dixerunt. 6. Sic *Inferre* cauſam apud Cornel. Nep. *ibid.*
Ingenium veteres etiam rebus inanimis attribuunt. 2
Ingenium optimum nonnunquam habitat in deformi corpore. 161
Ingenia mala male ſæpenumero habitant. 160
De *Ingratitudine* exempla, & ſententiæ. 268. 296
Ingravare propriè eſt exaggerare, gravius facere. 398
Ingraveſcere. Sic *Ingraveſcit* indies malum. Et corpora *Ingraveſcere* dicuntur. 398
Inguen etiam papilla dicitur.
Inhabilis, inconveniens. 198
Inhoſpitalis Caucaſus Horatio dictus. 254
Injecta cupiditas divitiarum, valde eleganter. 82
Injungere, imponere adtribuere. 300
Injuria eſt contumelia, à contemnendo dicta. 18
Injuria ex animo æſtimatur, nec abſque affectu, & captu contumeliæ committitur. Nemo ſibi ipſi facit *Injuriam*, & à contumelia diſtinguitur. 362
Injuriæ inſignis exemplum. 5
Injuriam ad animum revocare, referre. 220
Injurias propriè vindicare dicimur. 184
Injuſta nece. 7

In-

Injuſte & ſine titulo poſſidere, uſurpare. 285
Innocentia audaciam auget, & παῤῥησίαν. 340
Innoxius pro eo qui nemini nocet, & opponitur improbo, id eſt, violento. 98
Inofficioſi teſtamenti querela coram centumviris ventilata, & inde centumvirale judicium dicta. 186
Inopinus legitur apud Ovidium. 36
Inquirere, rogare, requirere. 340
Inſanus, ſtultus, mente captus, delirus. 202
Inſatiabilis, improbus. 24
Inſcitia, & juris ignorantia ſimplicitas dicitur. 169
Inſcriptio, rubrica, titulus, ἐπιγραφή. 343
Inſectari per cavillationem traducere. *Inſectari* calumnioſis criminibus innocentes. *Inſectari* famam alienam. 192
Inſectari, ſugillare famam & exiſtimationem alicujus, laceſſere. 325
Inſequi etiam perſequi apud Ic^tos. dicitur. 222
Inſeri, plantari, ſeri arbores, & homines dicuntur. 155
Inſidioſus, qui inſidias ſtruit, callidus, doloſus. 107. *Inſidioſa* loca. *Inſidioſe* verſari, diſſimulare. *ibid.*
Inſigniti milites apud Varronem qui nota ab aliis diſcernebantur. 249
Inſitio veluti naturæ adulterium, vel adoptio. 155
Inſitivi liberi, adulterini, adoptivi. 154
Inſtans periculum. *Inſtans* ætas. *Inſtans* annus. *Inſtanti* indictione, quo ſignificatu à Ic^tis. uſurpetur. 124
Inſtitutum Phædri, quo fabulas ab Æſopo compoſitas ſui ſtyli verſibus accommodavit. 1
Inſtructum & inſtrumentum ſeparantur; plenius enim & uberius eſt *Inſtructi*, quam inſtrumenti legatum. 243
Inſtrumentum villæ dicitur quicquid fructuum quærendorum, colligendorum, conſervandorum cauſa paratum eſt. 243
De *Inſtrumento* quod ſervus in taberna habet, apparatus vocabulum uſurpatum. 331
Inſpicio, examino, perluſtro. 321
Inſpicere, intueri, conſiderare. 172
Inſultare, de iis qui injurias per ludibrium inferunt. 68
Integritatis teſtes, id eſt, virilitatis.

tatis. 193
Intemperantia felicitatis periculoſiſſima eſt. 287
Intempeſtiva cultura, id eſt, non ſuo tempore facta. Societatis *Intempeſtiva* renunciatio, cum res jam non amplius eſſet integra. 220
Intenſus arcus, cui additus eſt nervus. 202
Inter eleganti ſignificatione. Judicavit *Inter* Deas tres. 39
Intercipere dicitur, qui ea mente ut lucretur, rem aliquam intervertit, & contrectat. *Intercipere* argentum. *Intercipere* bona. *Intercipere* nummos, & ſimilia. 271
Interdictum fraudatorium quo in fraudem creditorum geſta revocantur. 54
Interficere, immolare. 320
Interjicere, interſerere, interponere. 347
Interponere, interſerere, interjicere, ita *Interponere* ſe Judex, & Prætor dicitur, 346. Et *Interponere* officium ſuum arbiter. Prætoris partes interponendæ ſunt. 347
Interpretatio juris nimis callida, & malitioſa, calumnia dicitur. 3
Interſerere cauſam pro aliquid cauſari. 6
Interſerere, interjicere, interponere. 347
Intonſi, & capillati incedebant veteres Romani. 184
Intritum cibi genus, quod fiebat ex comminuto pane macerato lacte, addito nonnunquam allio, caſeo, & ſimilibus. 79
Intueri, inſpicere, conſiderare. 172
Intuitu conſideratione, contemplatione, reſpectu. 366
Invadere, aggredi, attentare. 359
Invalidus, impotens, inutilis, qui uſui eſſe non poſſit. 14
Invalidi, inertes, imbelles. 15
Invenire de eo quod quis primus excogitavit, unde *Inventum* denominatum. 347
Inveniri, de inopinato eventu, Germanicè ich befinde dis anders. Gallicè, *je trouve cela bien autrement* Terentius. Scis Pamphilam meam *Inventam* civem. 43
Inventa res cui cedant, & de vario circa *Inventa* apud varias gentes jure. 381
Invidia ab Ovidio deſcribitur. 146
Invitati, vino repleti. 282
Involvere, occulere, tegere. 255
Inutilis, invalidus, impotens, qui uſui eſſe non poſſit. 14
Jocari adludere. 220

Jocus,

Jocus, & ludus, pro re abjecta, & levi, quæ merito ludibrio haberi poteſt. 66
Jocus in Valerium Catonem Grammaticum. 202
Jocus, & urbanitas cum ſapientia commixta ſal dicitur. 256
Jocus inventus eſt ut qui laborat habeat recreationem. 376
Joci, facetiæ, ſpecialiter dicuntur dicta. 95. 192
Joca urbanorum habent ſuavitatem quandam, & acrimoniam cum mordacitate conjunctam. 371
De *Jucorum* ſalibus, & acrimonia dente lædere dicitur. 259
Jocos Phædri dixit Martialis. 4
Jocus f. ſtivis urbanus, & facetus ſcurra dicitur. 370
Jocularis uſu jocoque dignus. 225
Ira, & indignatio ex alicujus malo merito concepta, offenſa dicitur. 377
Iraſcentium, & iratorum ſigna à Seneca notata. 6
Iratus, vehemens, rabioſus, concitatus ira. 103
Irati, incenſi, accenſi. 6
Ire, abire, faceſſere. 345
Irlandus Ic^tus^. laudatus. 227
Irriſores, & everſores dicuntur prodigi. 106
Irritare, provocare, laceſſere. 325
Irritata, concitata, accenſa. 210
Irus nobilis & decantatus mendicabulorum princeps. 122
Iſidorus reprehenſus. 208
Iſis leges ſtatuiſſe fertur, unde theſmophora, legifera, & legiſlatrix dicta. 347
Iſte eleganti ſignificatione de eo quem metuimus, vel etjam contemnimus. 165
Iteratæ fabulæ dicuntur veteres & aniles nugæ. 4
Itinera dicuntur viæ quibus publice commeatus eſt. 141
Judex, & Prætor propriè dicitur jura, & judicium reddere. 275
Judici religio tribuitur propter jusjurandum quo adſtrictus eſt. *Judex* in judicando Deum præcipue ante oculos habere debet. *Judex* male judicans litem ſuam facere videtur. 199
Judices recuſari, reprobari, rejici dicebantur. 98
Judices pronunciaturi ſe ex animi ſententia facere profitebantur. 186

Judiciaria religio. 199
Judicium centumvirale in quatuor tribunalia diviſum. 186
Judicium reddere judex & prætor dicitur. 275
Jugata & ſublimis vinea Varroni, quæ Phædro alta. 230
Jugulare propriè dicitur cultro jugulum præcidere. 366
Lex *Julia* de reſiduis. 336
Jumenta & equi quoties interquieſcunt ſtrigare dicuntur. 166
Jumenta dicuntur equi atque ita à bovibus diſtinguuntur. 242
Jumentum qua ſignificatione apud veteres uſurpatum. 243
Juno etiam magna dicta. 291
Jupiter rapto Ganymede inter Deos primus maſculinæ libidinis auctor. 280
De *Jovis* Lupini Templo. 6
Jovis proprium cognomentum magnus. 291
Jurati ſenatores, & decuriones ſententiam ferebant. 187
Jurgiis & contumeliis eunuchi obnoxii. 192
Juris ignorantia, & inſcitia ſimplicitas dicitur. 169
Juris interpretatio callida & malitioſa calumnia dicitur. 3
Juris nodi, legum ænigmata, laquei. 229
Jurisjurandi religio dicta, quia divini numinis teſtationem habet. 33
Juriſconſultus propriè alicui cavere dicitur. 35
Juriſconſulti ſimpliciter prudentes dicuntur, qui & Juris prudentes. 50
Juriſconſulti plerumque teſtamentis faciendis & explicandis adhibebantur. 238
Juriſperiti, & jurisprudentes propriè conſuli dicuntur, & conſulentibus reſpondere. 238
Jurisprudentes ſimpliciter Prudentes. 50
Jurisprudentes, & juriſperiti propriè conſuli dicuntur, & conſulentibus reſpondere. 238
Juſta mortuorum. 82
Juſtitiæ noverca præcipitantia. 181
Juvenis feminino genere pro juvencula. 102
Juvenes propriè dicuntur immatura morte interire. 177

K.

Καίρος tempus idem quod occaſio; hinc ἐν καίρῳ, ἐγκαίρως.
Καπηλεῖα καὶ πανδοχεῖα tabernæ. 249
Καταβοῶ convicior. 26

Καταβόησις convicium. 26

Καταγλώττισμα oſculum minus pudicum. 325

Καταστέλλει. Græcis continere ſignificat, reprimere, cohibere, moderari, temperare, coërcere. 94

Κεφαλὴ μορμολυκίου. Κεφαλὴ ἢ ἐγκέφαλον οὐκ ἔχει. 29

L.

LAbendi, & cadendi verba de partu uſitata. 206

De *Labore*, & pigritia ſententiæ. 324

Laborare quoquo modo negotioſum eſſe. 71

Lacerare injuſta nece. 7

Laceſſere, irritare, provocare, famam, & exiſtimationem alicujus inſectari, ſugillare. *Laceſſere* nomina, *Laceſſere* famam. 325

Lædere eſt damnum dare, offendere, nocere. Sic *Læſus* dicitur qui damnum paſſus, vel minor, qui captus fraudatuſque eſt. 78

Lædere, obtrectare, pungere, dolore afficere, mordere, 259

Lædi propriè corpus dicitur vulnere aliquo, vel calamitate illata. At alterum non *Lædere*, eſt damno, vel injuria afficere. 59

Læſio pro damno & injuria ſumitur. 79

Lagena, Lagona, Laguna, quomodo, & unde dicta. 79

Laius Pater Oedipi primus libidinis maſculinæ auctor. 280

Lambius à Schoppio notatus. 300

Languere eſt deficere, ſic *Langueſcere*. *Languet* libertus. Unde *Languor* animi qui deſidiam torporem, ac diſſolutionem ſignificat. 337

Languere, deficere, debilitari. 398

Lapilli, ſcrupuli, grana. 195

Lapilli, gemmæ, aurum, quod aliam in ſe nullam utilitatem habet, ornamento muliebri continentur. 245

Lapillis, & gemmis margaritæ ſeparantur. 194

Laquei propriè ſunt funiculi muribus captandis compoſiti. Et propriè *Laquei* dicuntur retia, & plagæ quibus feræ capiuntur. Unde *Laqueus* ſumitur pro quacunque re quibus quis capi, & irretiri poteſt. Et quæcuncq; rerum ac verborum difficultates *Laquei* dicuntur. Unde *Laquei* actionum,

Laquei juris. 129
Laqueos verborum Cicero ſtrophas appellavit. 49
Laſcivia, & effrenatio ad vitium immodica petulantia dicitur. 162
Laſcivientes, parati ad opus, præcincti. 113
Latere pro deliteſcere à Juriſconſultis uſurpatur. 124
Latere dicitur, quod non obſervatur, non intelligitur, ut incrementum *Latens*, & *Latens* fugitivi vitium. 374
A *Latendo* lupus latro appellatur. 6
Latrans ſubſtantivè pro cane. 399
Latro dicitur lupus, à latendo. 6
Latronum beneficium eſt vitam dediſſe iis, quibus non ademerint. 34
Laurus Apollini ſacra. 213
Lavacrum pro balneo uſurpatur. 241
Lavare veteribus dicebatur corpus in balneo abluere. 240
Lavantium prædo dicitur, qui Ic^tis^. fur balnearius. 241
Lavatio, riſcus, ſpecula, matulæ, unguenta, baſa unguentaria mundo muliebri continentur. 240
Laxamentum ventris comitatur timorem. 291
Lecti diſcubitorii triclinares unde dicti, alii erant *Lecti* in quibus dormiebant, & cubabant. 332
In *Lectis* accumbere, non aſſidere menſis convivæ ſolebant. 331
Ledæ ex Jove filii Caſtor & Pollux. 329
Legati jure gentium ſancti, & inviolabiles. 294
Legere, ſeligere. 102
Legifera, theſmophora, & legiſlatrix Iſis dicta. 347
Lenitas, facilitas, manſuetudo, comitas, humanitatis vocabulo ſignificatur. 209
Leniter, tarde, abſque feſtinatione, & opponitur vocabulo celeriter. 77
Lenones ſemper aliquam repetire rimam dicuntur. 196
Lenocinium puellare quid. 236
Leonem prædonem vocat Martialis. 6
Leones, Urſi, Pantheræ propriè dicuntur beſtiæ, quia natura feri ſunt. 41
Leones dicuntur homines violenti, aut generoſi. 3
Leonina ſocietas. 23
Lesbiare, & Phœniciſſare vocabula obſcœna. 277

Leto

Leto dare, interficere. 71
Levis curſus propriè de cervis uſurpatur. 44
Levis terra defunctis precari ſolita. 178
Levitas pro temeritate ſumitur. 383
Levitatis, & inconſtantiæ fortunæ, auræque popularis memorabile exemplum. 351
Lex, conditio. 200
Lex Julia de Reſiduis. 336
Legis Talionis juſtitia, & æquitas. 79
Legum ænigmata, laquei. 229
Legiſlatrix, theſmophora, & legifera Iſis dicta. 347
Liber propria ſignificatione eſt interior tunica corticis, quæ ligno cohæret, in qua veteres ſcribebant. 138
Libri mos quomodo dicitur. 2
Libros Sibyllinos augures, & aruſpices adire ſolebant. 153
Liber non eſt qui corpori ſervit. 171
Liberæ paludes dictæ alluſione ad liberas civitates, in quibus nemo habeat imperium. Sic *Liberum* prædium, quod alteri non ſervit, nec ulli obligatum eſt. Cœlum *Liberum* quod nulla ſervitute impeditur, *Libera* poſſeſſio qua quis ſuo arbitrio utitur, 12. *Liberus* res & ſoluta, & extra neceſſitatem jurisdictionis poſita. 13
Libertas dari ſolebat alaparum interventu, & ſigno. 115
Libere, abſque perturbatione. 99
Liberorum pudicitia diligenter cuſtodienda. 283
Liberos mater parturire, parere, nutrire, pater tantum ſuperfluum eis voluptatis originem facere. 60
Liberis noſtris natura nihil dulcius nobis reliquit. 207
Liberis etiam quodammodo imputantur peccata parentum. 7
De *Libidine* oris multa. 277
Libidinis anticænia dicuntur colloquium, amplexus, oſcula. 324
In *Libitinæ* templo τὰ περὶ ταφὰς, id eſt, quæ ad funera pertinebant venibant. 305
Libitinarii dicti, qui funera curant. *ibid.*
Lignum in quo gladiolus latet dolon dicitur. 164
Lignarium regem dixit Tertullianus. 13
Lineamentum, titulus, figura, χαρακτὴρ, vultus. 29
Lindemannus laudatus. 397
Ob *Linguarum* mutua inſertionem

nem in os καταγλώττισμα vel columbarum oſculum dictum. 325

Linter ille concavus, in quibus jumentis bobuſque hordeum vel avena apponitur, præſepe appellatur. 396

Lintrem vocant alveolum ligneum vas ex uno caudice excavato, ein trogh. 114

Lipſius laudatur. 160.390.392

Liquor dicitur fluxus, mollities. 355

Litem ſuam facit judex qui malè judicavit. 199

Literæ communes & publicæ. 30

Litigantes propriè partes dicuntur. 198

Lividus, detrectator, mordax. 259

Livoris proprium eſt gemere ob felicitatem alienam. 146

Locator, & redemptor opponuntur. 328

Loccenius à Scheffero laudatus. 305

Locupletes dicti divites, quia olim res erant in pecore, & locorum poſſeſſionibus, ex quo pecunioſi, & locupletes vocabantur. 81

Locus delicti, calamitatis, aut cujuſvis infortunii tanquam inauſpicatus fugiendus. 58

De *Locis* in theatro pro ſpectatorum dignitate diſtinctis. 390

Loco mercedis, id eſt, pro mercede, ut parentis *Loco*, aviæ *Loco*, &c. 334

Longinqua plerumque & vetuſta admiramur, præſentia faſtidimus. 348

Loricationes, incruſtationes, & ſimilia, ſunt impenſæ voluptuariæ. 245

Lucerna à lychno dicta. 265

Lucernam Satyrici ad omnium vitia adhibebant. 220

Lucianus laudatus. 260

Lucretius, divinus vir, & incomparabilis Scaligeri teſtimonio. 21

Lucretii locus à Fabro reſtitutus. 108

Lucretius Ciceroni familiaris. 111

Lucretii locus explicatus. 208

De *Lucri*, auri, & pecuniæ cupiditate ſententiæ. 272

Lucri, & viarum præſes mercurius. 381

In *Luctu*, & ſquallore incedebant veteres Romani. 184

De *Luculli* magnificis ſubſtructionibus, & ædificiis. 112

Ludus, & jocus, pro re abjecta, & levi, quæ merito ludibrio haberi poteſt. 65

Ludus

Ludus propriè dicebatur remiſſio animi per breve carmen. 225
Ludos facere, & *Ludos* edere, veteres dixerunt. Varia autem *Ludorum* ſunt genera. *Ludi* cinenſes. *Ludi* ſcenici. *Ludus* gladiatorius, 369. *Ludus* venatorius, *Ludus* beſtiarius. *Ludus* etiam pœnæ mediocris genus. Unde *Ludo* adjudicari. In *Ludum* damnari. 370
Ludere propriè dicebantur qui animi remiſſione utebantur. 225
Luere capite, *Luere*, ſanguine, *Luere* morte. 266
De *Lunæ* nuptiis fabulatur Camerarius. 26
Luſcina pro Luſcinia, & Luſcinus pro Luſcinio. 215
Luſcinius, & luſcinia. *ibid.*
Lupus in fabula & lupus in ſermone idem ſonant. 4
Lupus quare iratus fingatur. 6
Lupus latro appellatur à latendo. *ibid.*
Lupum raptorem vocat Virgilius. *ibid.*
Lupi, homines rapaces. 3
Lupi dicuntur crudeles, & immodeſtas uſuras exigentes. 6
De *Lupini* Jovis templo. *ibid.*
E *Luto* primus homines finxiſſe Prometheus dicitur. 280
Lux ante Solis ortum, & occaſum crepuſculum dicitur. 170
Luxuria, & mollities temporum accumbendi menſis morem invexit. 333
Luxurioſæ mulieres dicuntur Migeles, Medullinæ Tryphenæ, Quartillæ, &c. 3
Luxus muliebris inſtrumenta recenſentur apud Plautum. 245
Luxus capitalis obſcœnè dictus. 277
Lyciſcæ dicuntur mulieres luxurioſæ. 3
Lycurgus exemplo canum vim educationis demonſtravit. 201
Lyſippus nobiliſſimus ſtatuarius, à quo ſolo ſe fingi velle edixit Alexander Magnus. 128

M.

M*Achina* artificioſa in ſcenis, & theatris uſitata, Pegma, ſeu Pecma dicta. 384
Mactatos, pro immolatos. 250
Magiſtri officiorum, quæſtores, prætores, dicuntur ſublimiſſimi judices. 84
Magiſtri appellantur quibus præcipua cura incumbit, & qui

qui magis quam ceteri, diligentiam & ſollicitudinem rebus quibus præſunt debent. Unde cujuslibet diſciplinæ præceptores *Magiſtri* dicuntur à monendo, & monſtrando. 119

Magiſtratus etiam per derivationem à magiſtris denominati. *ibid.*

De *Magnificis* ædificiis,& ſubſtructionibus Luculli. 112

Magnus proprium Jovis cognomentum, & Juno *Magna* dicta. 291

Magnitudo principum maxime periclitatur. 250

Majeſtatis nomen propriè regibus, & Imperatoribus, ſed marito quoque & patri tribuitur. 115

Μακελλίτης corpodicina. 168

Pro *Malefactis* Phædrus peccata dixit. 32

Maleficus propriè qui malum facit. 103

Maleficus non tantum conſilio, ſed & opera, & quidem cum effectu talis. 117

Maleficium, delictũ, flagitium, crimen ſignificat. 56.103

Maleficiorum labe pollutus dicitur, id eſt, magicarum aliarumque ejuſmodi illicitarum artium. Atque hoc *Maleficii* crimen vocatur. 56

Malevolente genio natus. 300

Malitioſa, & callida juris interpretatio calumnia dicitur. 3

Malitioſe, id eſt, fraudulenter. 106

Semel *Malus* ſemper præſumitur malus in eodem genere mali. 38

Malus, id eſt, artis ſuæ imperitus. Sic Poëtam *Malum* dixit Cicero. 48

Malum ferre, pati. 15

Mali corvi malum ovum. 27

Mala ingenia male ſæpenumero habitant. 160

Ut *Malis* male, bonis bene ſit, æquum videtur eſſe. 131

Cum *Malis* ſocietas periculoſa. 269

Benefacta *Male* collocata malefacta ſunt. 32

Male corrumpere, eſt imprudenter cum ſuo detrimento corrumpere. Ut *Male* mulctare, *Male* odiſſe, & ſimilia. 330

Malitia, dolus, fallacia. 106

Malitiæ ſimplicitas opponitur. 169

Mater liberos non tantum parere, ſed & lactare debet. 208

Matrimonium quaſi ſtudiorum im-

impedimentum ignavi, & deſidioſi criminari ſolent. 135

Mammarum ſpadonatus. 192

Manes dicuntur animæ melioris meriti, unde ſepulchra, & monumenta *Manium* ædificia. 82

Manifeſtus, apertus, clarus. 375

Manifeſtarios mœchos ejus conditionis, ut jure occidi potuiſſent, contumelia adficere permittebatur. 191

Manipulus militum contubernium dicitur. 106

Manticæ nummûm ſunt receptacula. 120

Manticæ duæ à veteribus hominibus tributæ. 264

Manumiſſio, origo, allectio, vel adoptio cives, incolas domicilium facit. 27

Manumiſſionis vindicta, ritus. 115

Manſeres vulgo nothi adulterini. 154

Manſuetudo, lenitas, comitas, facilitas, humanitatis vocabulo ſignificatur. 209

De *Manus* oſculandi antiquo more. 351

Margo putei, ripa fluminis dicitur. 262

Margarita ex concha quæ ad Rubrum mare creſcit, & coaleſcit. 245

Marmoream venerem mira arte Praxiteles elaboravit. 347

Maritalis vacatio. 135

Maritari arbores dicuntur. 155

Maritus in adulterio uxoris juſtum dolorem vindicare dicitur. 182

Mariti ſtylo exarari ſolent uxores, ideoque pugillares dictæ. 135

De *Maritorum* erga uxores incredulitate nimiaque credulitate. 178

Martialis joces Phædri vocat ejus fabulas. 4

Mares molles, qui abominandam libidinem à maribus patiuntur. 280

Μαςοτομία, & γυμφοπμία eunuchiſmus mulierum. 192

Μάταιοι dicti eunuchi mulierum amatores. 191

Mater parturire liberos, parere, & nutrire dicitur, pater tantum ſuperfluum eis voluptatis originem facere. 60

Matris teſtimonio in agnoſcendo patre fides adhibenda eſt. 27

Materia pro ſubjecto ſumitur. *Materia* communionis. *Materia* litis inſtaurandę. *Materiam* ſeditionis præbere. 329

Matrimonium non tantum morte, ſed & divortio, vel alia contingente ſervitute alterutrius poteſt diſſolvi, individuam tamen vitæ conſuetudinem continere dicitur. 129
Matrimonium agriculturæ comparatur. 154
Matrimonium dictum quod non ob aliud debeat femina nubere, quam ut mater fiat. 322
Matrona ſpectatæ honeſtatis, & pudicitiæ mulierem ſignificat. Atque hinc *Matronæ* nomen amittit liberta, quæ in concubinatu patroni ſe dat. At *Matrona* propriè dicta quæ in matrimonium cum viro convenit. 322
Matronalis habitus, & *Matronalis* ornatus à matronarum gravitate dictus. 322
Matula eſt in argento balneari. 240
Matulæ, ſpecula, unguenta, vaſa unguentaria, lavatio, riſcus continentur mundo muliebri. *ibid.*
De *Medea*, & Jaſone fabula. 255
Cum *Medico* ægroti avari facetiſſimus dialogiſmus. 304
Medici ſæpe à principibus cogebantur eunuchos facere. 191
Medicina periculoſa, cujus eſt πεῖϱα σφαλεϱή. 33
Meditari, quærere, facere, cogitare. 307
Media ætas inter juvenilem & ſenilem. 101
Medullinæ dicuntur mulieres luxurioſæ. 3
Melitus, & Anytus accuſatores Socratis omnium judiciis condemnati. 177
De *Membranis*, charta, papyro multa. 377
Membrum aſini æquiparatur roſtro apri. 88
Membrum muliebre ψίσμα dicitur. 156
Menandu verſus ſanctiſſimi, & Socrate digni. 213
Mendaci non creditur etiam vera dicenti. 38
Mendicabulorum nobilis & decantatus princeps Irus. 122
Mendicantes propriè rogare dicuntur. 316
De *Mendicis*, & qui incerto, & inſtabili vitæ genere utuntur, propriè circumire. 310
Mendicatio quæſtus dicitur ipſa quæſitio, vel conquiſitio ſtipis. 223
Mentis antiquè pro mens. 31

Mente

Mente captus, ſtultus, inſanus, delirus.
Menſes novem frequentiſſimum partus tempus. 59
Mercurius lucri præſes & viarum habebatur. 381
Meretrix appellatur domeſtica charybdis. 101
Meretrici rima tribuitur, quæ nihil continet. 156
Meretrices ſcorta, & pelles dictæ. 358
Meridie, medio ſole. 219
Meritum collocare, *Meritum* dare. 31
Meritum vocabulum ἐκ τῶν μέσων, tam in bonam quam in malam partem uſurpatur. Multa *Merita* incidere poſſunt. Quæ princeps alicui ob *Merita* indulſit. Ingentia *Merita* ſervi. Et ſimilia. *Meritum* delictorum apud Tertullianum. Aliter *Merita* militiæ dicuntur, commoda præmiorum, quæ emeritis, & impletis ſtipendiis veteranis dantur. 32
Meritum inane, inutile, ſine effectu. 71
Merſum pro demerſum. 13
Merx aliud quam pecunia. 247
Μίσθος ſcribendi ratio, genus. 95. 344
Meurſii encomium. 21
Meurſius refutatus. 203
Mnemoſyne cur Muſarum parens dicta. 136
Mica ſalis unde dicta. 256
Migeles dicuntur mulieres luxurioſæ. 3
Militiæ merita dicuntur, quæ emeritis & impletis ſtipendiis veteranis dantur. 32
De *Milvio* referunt, eam quamvis rapaciſſimam, & famelicam ſemper alitem, nihil eſculente rapere ex funerum ferculis, nec Olympiæ ex ara. 83
Minare veteres dixerunt agere, ante ſe pellere. 369
Minerva noctuam habet in tutela. 211
Miniſtri ſupplicii interdum pœnam adgravare videntur. 69
Miniſterium, vel opera domino debita officium dicitur. 169
De *Minoe*, & Theſeo fabula. 256
Minutos piſciculos apud Terentium. 13
Miraculum quomodo agi reliquis feris dicatur. 41
Mirari veteres dicebant neſcire. 41
Miſcuit, pro turbavit, ut *Miſcere*

ſcere civitatem, *Miſcere* Rempubl. 10
Miſceri propriè in conviviis potus dicitur, inde ad perturbationes, & concitationes in Republica tranſlatum. 86
Miſer, infauſtus, infelix. 106
Miſeris vita ſupplicium, mors ſolatium eſt. 37
Miſſilia, quæ jactantur in vulgus. 73
Mittere propriè de legatis ac oratoribus uſurpatur. 14
Mittere panem, id eſt, objicere. 73
Miſſum pro immiſſum. 13
Moderari, temperare, coërcere, cohibere, Græcis κατασέλλειν. 94
Moderari, regere, temperare. 165
De *Moderatione* animi in utraque fortuna. 287
Modeſtus opponitur cupido, & petaci, ac intelligitur talis, qui modicis eſt contentus. 97
Modeſte, adhibito modo. 97
Mœchos manifeſtarios ejus conditionis, ut jure occidi potuiſſent, contumelia adficere permittebatur. 191
Mola utebantur in victimis & procurandis prodigiis. 153
Moleſtus, qui aliquem tædio afficit, & continuo vexat. 70
Moleſtus, triſtis, gravis. *Moleſta* verò tunica, quæ veteribus dicta ſit. 226. 258.
Marſupia nummûm ſunt receptacula. 12[illegible]
Moleſti homines & impudente[s] muſcæ vocantur. 32[illegible]
Moleſtiam afferre, gravare. 39[illegible]
Moliri, cogitare, attentare. 26[illegible]
Mollis veſtitus erat delicatorum, & beatulorum. 355
Molles & ſemiviri dicuntur Trypheri, Trimalciones, Hedymeles. 3[illegible]
Molles mares qui abominandam libidinem à maribus patiuntur. 280
Mollities & luxuria temporum accumbendi menſis morem invexit. 333
Mollities fluxus dicitur, & liquior. 355
Nec *Monachum* habitus, nec cathedra ſacerdotem facit. 285
Monachis quos puriſſimos eſſe decet interdictum, ne feminas oſculentur. 324
De *Monedula*, cornicula, columbis, idem quod Phædrus de Graculo, alii fabulantur. 17
Monere conſilio, hortari impulſu. 2
A *Monendo*, & monſtrando magi-

magiſtri dicti. 119

Monilia, annuli, veſtes mundo muliebri non continentur, 240

De *Monte* parturiente proverbia, & ſententiæ. 317

Monſtrare, declarare, oſtendere. 143

A *Monſtrando*, & monendo magiſtri dicti. 119

Monſtra, & prodigia ſolebant hoſtiis procurari. 153

De *Monſtroſo*, & fabuloſo Ledæ partu. 329

Monumenta & ſepulchra dicuntur manium ædificia. 82

Ad *Monumenta* cariſſimorum, & in æde ſacra perpetuus ignis ali ſolitus. 267

Monumentorum, ſeu ſepulchrorum ſancta religio. 82

Moram facere, differre. 331

Morari ſignificat degere, & verſari in aliquo loco, vel cum aliqua perſona. 320

Mordere, lædere, obtrectare, pungere, dolore afficere. 259

Mordax, detrectator, & lividus qui lingua vel calamo nomen, & exiſtimationem alterius inſectatur. 259

Mors acerba. *Mors* immatura. 177

Mors profeſſa αὐθαίρετος θάνατος, καὶ ἐπίσπαστος. 253

Mortis ſolatium eſt ipſa mortalitas. Miſeris vita ſupplicium, *Mors* ſolatium eſt. 37

Mortis ſolemnia. 82

Morti quotidie appropinquamus. 336

Ipſa *Mortalitas*, mortis ſolatium eſt. 37

De *Mortalitate* ſententiæ. 338

Mos pro indole, conditione, qualitate. 2

Mos libri quomodo dicatur. 2

Mos, & vivendi ratio, conſuetudo dicitur. 275

Mores hominum quotidie vergunt in deterius. 16

Mores, & vita ſæpe ἐκ παραλλήλου junguntur. 142

Morum, vultuſque amabilitas in feminis laudatur. 285

Morum imperitia ruſticitas dicitur. 321

Movere controverſiam, arguere, criminari. 173

Mulctant, petunt, onerant. 150

Mugilibus, & raphanis forare. 191

Mularum uſus in vehiculis creberrimus. Hinc *Mulæ* carrucariæ, rhedariæ. 164

In *Mularum* laudem carmen à Simonide compoſitum. 310

De *Mulieris* Syracuſanæ ad Tyrannum reſponſo elegans hiſtoria. 15

Mu-

Mulieris χέρμα rima dicitur. 156
Mulieres luxurioſæ dicuntur Migcles, Medullinæ, Tryphænæ, Quartillæ, &c. 3
Mulieres quæ mutuo norunt laſcivire tribades dictæ. 279
Mulieres calvæ Veneri pectinem dedicabant. 380
Mulierum præcipuum munus eſt fœtum concipere, & conceptum tueri. 59
Mulierum fraudes & technas detegit Martialis. 100
Mulierum, & puellarum ſuperbia circa margaritas. 195
Mulierum illecebras & blandimenta, auram dixit Horatius. 383
Mulieribus, virginibuſque eunuchi cuſtodes additi. 241
Muliebris ſupellex res feminarum dicitur. 174
Muliebris luxus inſtrumenta recenſentur apud Plautum. 245
Muliebria pati mares dicuntur, qui præpoſteræ ſe libidini ſubſternunt. 280
Mulio qui mulos, mulaſve agit, & impellit. 165
Ad *Multitudinem* non ſemper reſpici oportet. 247
Mundus, & veſtis muliebris, item ornamenta muliebria diſtinguuntur. 240
Munera Phædrus vocat donaria quæ vulgo dari Diis, & in templis eorum ſuſpendi ſolebant. 266
Muſarum parens Mnemoſyne. 136
Muſca inſecti genus non volucris. 362
Muſcæ improbitas, & impudentia in proverbium abiit. 362
Per *Muſcam* homo impudens & importunus denotatur. 323
Muſica Orphei vis. 144
Μῦθος pro ſermone vero ponitur. 4
Μυθολογεῖν & διηγεῖσθαι etiam in re vera pro narrare ponitur. 4
Myron præſtantiſſimi ingenii artifex. 348
Myrtus Veneri ſacra. 213

N.

N*Ænia* fabula qua mulcentur aures puerorum. 135
Nænia carmen inconditum in funere à Præfica cantatum. 226
Nape, & Cypaſſis ornatrices ab Ovidio citatæ. 246
Narrare dicere, exponere, exſequi. 189
Naſutus qui ſagacius aliis ſe putat hominum errores vitiaque

tiaque odorari. Unde *Naſuti* dicuntur dicaces reprehenſores, deriſores. *Naſutula* mulier ac dicacula apud Apulejum. 252

Natio etiam de pecoribus, & eleganter de bobus uſurpatur. 91

Natio ardelionum, id eſt, genus, ſicut *Natio* candidatorum, *Natio* optimatum. 111

Natrix, hydrus, χέρσυδρος. 14

Natura humana etiam beſtiis adæquatur. 3

Natura nihil dulcius nobis liberis reliquit. 207

Naturæ dedecus aſinus. 68

Naturæ adulterium vel adoptio inſitio. 155

Naturæ partes, pudenda, velanda corporis, & verenda. 281

Naturalia ſpecula ſunt in undarum æquore, & ſaxorum lævore. 20

Nati Diis iratis dicuntur ſcævi. 131

Naufragi ſtipem oſtiatim petere, & tabulam in eaque depictum naufragii ſui caſum circumferre ſolebant. 315

Navigatio nihil aliud eſt, quam mortis quæda profeſſio. 253

Nec pro non. *Nec* opinum, *Nec* opinanter, ἀπροσδοκήτως. 36

Necare propriè de quovis perempto violenta morte. 297

Neceſſitas pro neceſſitudine, propinquitate ſanguinis. 208

Neceſſitudo, neceſſitas, propinquitas ſanguinis. *ibid.*

Negativa cum affirmativa particula eleganter conjungitur. 21

Negligentes diſcincti. 113

Negotioſi cingere veſtes alte ſolent, ne impediantur inter diſcurrendum. 113

Negotioſa vita opponitur privatæ, & otioſæ. 133

Νεκροθάπται Græci appellant Libitinarios qui funera curant. 305

Nempe eleganti ſignificatione vim habet affirmationis amplioris. 101

Nemus proprie eſt ſilva pecori alendo. 91

Nemorivagus aper. 105

Corn. *Nepotis* locus à Scheffero reſtitutus. 388

Nequam homo nihili, neque rei, neque frugis bonæ. 118

Nequitia aſtutiam, dolum, calliditatem ſignificat. 118

Nequitiæ notam non effugiebant cum formoſis adoleſcentulis verſantes. 223

Neſcio quis; formula loquentium

tium de ignotis. 178

Nihil eſt; formula veteribus uſitata. 170

Nilus flumen etiam Melo vocatur. 138

Nitor differt à ſplendore, Plinius, de Vaſis Myrrhinis, ſplendor his ſine viribus, *Nitorque* verius, quam ſplendor. 46

De *Nive* Bartholini tractatus laudatus. 392

Niveus color, olim relatus inter regales. 392

Nobilis de eo qui nomine, & fama inclaruit. 51

Nobilitas vera, & propria quæ ſit. 129

Nobilitati infenſa infeſta democratia. 12

Nocentem melius eſt dimittere, quam innocentem damnare. 339

Nocivum periculũ. Miſericordia *Nociva*. *Nocivum* & petulans vulgus idem eſt quod nocens, noxiũ, damnoſum. 88

Nocturnus ſtupor. 46

Nocturnus fur, noctu fur, noctu furari ſolitus & à diurno diſtinguitur, ut *Nocturnus* populator, *Nocturni* effractores. Vel *Nocturnus* fur dicitur, qui noctu deprehenditur. 72

Nocturni excubatores vigiles dicti. 138

Nodi juris, legum ænigmata, laquei. 229

Nolani imprimis oris impuri, & impudici habebantur. 277

Noli ſerio & vehementer negat. 77

Nomen & titulus vini amphoris inſcribi ſolitum. 148

Nomus levis & ineptus dicitur. 388

Non *Noviſſe* aliquem eum ignorare dicitur. 354

Nova propriè reprehenſionem ſententiæ, ſeu opiniorus, alienis ſcriptis inſertam ſignificat, ita: ex *Nota* Marcelli conſtat. *Notæ* Pauli, Ulpiani, &c. Vel etiam *Nota* paſſim pro infamia, vel famæ, & exiſtimationis læſione uſurpatur. 142

Nota virilis ramus dicitur. 156

Notæ, ſigna, indicia, characteres. 326

Notare qua ſignificatione apud Ic^tos^. uſurpetur. 142

Nothi, adulterini vulgo manſeres. 154

Notum facere, prodere, aperire. 292

Novem menſes frequentiſſimum partus tempus. 59

Νωτοφόρα, & dorſuaria animalia jumentorum appellatione continentur. 242
Noctis, & diei principium, & finis crepuſculum dicitur. 170
Sine *Noxa*, ſine periculo, ſine damno, impune. 32
Noxii dicuntur qui nocere poſſunt, vel etiam qui jam nocuerunt, unde *Noxius* ſervus dicitur qui noxam commiſit, aut nocuit. 340
Nubunt puellæ, ut mariti facto uxores fiant. 135
Nuces relinquere. 201
Nudatum caput, *Nudatæ* res. Sic *Nudata* utriuſque intima. 361
Nugæ veteres, & aniles dicuntur iteratæ fabulæ. 4
Numa Pompilius quo pacto ſibi ſcientiam procurandi fulminis compararit. 154
Numen proprie de Diis uſurpapatum, ſed & Imparatores *Numinis* nomen paſſim ſibi adrogant. 334
Numerus convivarum aptus à tribus uſque ad novem. 332
Νυμφοτομία, & μαστοτομία eunuchiſmus mulierum. 192
Nuncupare vota, concipere vota. 366
Nuptiæ à nuptu, id eſt, opertione dictæ. Earum nomen propriè ad mulieres pertinet, à matrimonio aliquot locis diſtinguuntur. 26
Nuptiarum ſolemnia. 25
Nuptias cum marrio imbre terra facere dicitur. 155
Nuptiale officium. 135
Nuptiale officium operi ruſtico comparatum. 154
Nutrire canes proverbium. 268
Nutrire, tollere, educare. 297

O.

Obeſæ auris judicii nullius, aut obtuſi, & hebetes habentur. 157
Objicere proprie de eſca quæ volucribus objicitur, quâ capiantur. 272
Objicere pugnæ, id eſt, committere. *Objici* beſtiis. *Objicere* feris. 399
Obire diem, decedere. 236
Obligare, adſtringere, obnoxium habere, tenere. 347
Obliterare dicitur penitus delere, imis ceris aliquid eradere. 139
Obliquè loqui paſſim in uſu. 274
Obnoxius arbitrio, ac poteſtati alienæ ſubjectus. In jure verò quis dicatur *Obnoxius* vide. 140

 Ob-

Obnoxium habere, obligare, adſtringere, tenere. 374
Obnoxioſus quaſi multum obnoxius. 140
Per *Obſcœnitates* bibere quid, 276. Et edere. 277
Obſcuritas, ambiguitas, error dicitur. 187
Obtegere, occultare, tegere. 101
Obterere, id eſt, opprimere. 91
Obtinere rogando, & ſupplicando impetrare dicitur. 284
Obtrectare, lædere, pungere dolore afficere, mordere dicitur. 259
Odor ſe ſpargit per ſpirituum diffuſionem. 148
Odores plurali numero plerumque pro aromatibus. 293
Odorati ignes. 293
Occaſionis ſive temporis proſopographia, & de ea ſententiæ. 393
Cn. *Octavio* domus honori fuit. 178
Occuluit, contexit. 41
Occumbere neci, mori. 229
Occulere, tegere, involvere. 255
Occulere, in ſinum condere. 373
Occultare, obtegere, tegere. 101
Occultare, celare, tegere, abſcondere. 281
Occupare arcem, eſt firmare ac ſtatuere ſibi dominationem in civitate libera. 10
Oculus domini pinguefacit equum. 127
Oculis venari viros puella dicitur. 236
Ocyus, celerius, maturius. 218
Oedipus inſcius patrem Laium interfecit, & cum matre Jocaſta inceſtum commiſit. 363
Oedipi pater Laius primus libidinis maſculinæ auctor. 280
Offendere, eſt aliquo dicto, factove lædere. Hinc *Offenſus*, iratus, exacerbatus; & *Offenſa* quæ dicitur animo hærens indignatio, & ira ex alicujus malo merito concepta. *Offenſa* domini irati in ſervos. Servitus ne proſpectui *offendatur*. Sed & *Offendere* edictum, legem, ſenatusconſultum dicitur, qui adverſus ea facit. Sine *Offenſa* edicti, id eſt, ſine violatione. 377
Officium idem quod Gallicè dicimus *la cour*, vel alias *civilité des paroles*, *compliment*. 88
Officium nuptiale. 135
Officium nuptiale operi ruſtico

co comparatum. 154
Officium, miniſterium, vel operam domino debitam ſignificat, ab efficiendo dictum, quaſi efficium. 169
Olea Minervæ ſacra. 213
Olearia ampulla. 240
Olim etiam de futuro dicitur. 266
ὁμαιμοι fratres conſangunei. 85
Onerant, petunt, mulctant. 150
Onus naturæ, *Onus* ventris, *Onus* uteri. 59
Onuſtus propriè de furibus. 266
Opera pro labore, auxilio, item pro officio, miniſterio. 42
Opera, vel miniſterium domino debitum officium dicitur. 169
In *Operis* fructus hominum conſiſtere dicuntur. 200
Operula, quaſi miniſterium minori negotio præſtitum. 42
Operarii ſunt, qui in villa & fundo operam ſuam locarunt. 242
Ope, & conſilio. Unde *Opem* ferre, & conſilium dare. 117
Opes regales, id eſt, maximas. 83
Opum defoſſarum, aut reconditarum Dracones olim cuſtodes habiti. 299
Nec *Opinus*, nec opinanter ἀπροσδοκήτως. 36
Opprimere, Ic^tis^. obterere dicitur. Alias eſt gravare, lædere, moleſtare. 8
Oppreſſus idem quod compreſſus. 228
Opportune, in tempore, εὐκαίρῳ, εὐκαίρως. 395
Opſoniorum appellatione continentur ea quæ cum pane veſcimur, omnis generis cibaria præter panem & vinum. 160
Opſonatores ſeri, qui opſonia coëmunt. *ibid.*
Opus adprobare, ſolennis loquendi formula. 329
Orator, & Philoſophus excellens fuit Demetrius Phalereus. 351
Oratores etiam legati dicti, iique ſancti, & inviolabiles. 295
Orcheſtra locus in theatro Senatorio ordini attributa. 390
Origo, manumiſſio, allectio vel adoptio cives; incolas verò domicilium facit. 27
Ornare, pingere. 102
Ornamenta muliebria, veſtis, & mundus muliebris diſtinguuntur. 240
Ornamenta muliebria à mundo mu-

muliebri ſeparantur. 245

Ornatrices quæ matronis comendis deſerviebant. 245

Ornatus, cultus, elegantia. 102

Ornatus matronalis à matronarum gravitate dictus. 322

Ornatè ſcribere, pictè ſcribere. 102

Ornatè, pictè, unde pingere, pro *Ornare* dicitur. 327

Orphei vis Muſicæ. Theologus fuiſſe perhibetur. 145

Ὀρύγματα, πεδίχαι, ποδοκλάσται, foveæ, non ſolum ferarum, ſed & hoſtium capiendorum cauſa factæ. 57

Ὀρυγμάτων ἄγρα. 149

De *Oris* libidine multa. 277

Oſſa, reliquiæ, *Oſſa* legere, reliquias legere. 177

Oſſeo ſtylo utebantur veteres ad ſcribendum. 139

Oſſilegium à colligendis defunctorum oſſibus. 177

Oſſuaria dicebantur urnæ majores, in queis totius familiæ oſſa locabantur. 178

Oſciſlum ϛομάτιον minus rectè perſona dicitur. 29

Oſculum ſumere, vel dare impudicitiæ ſpecies erat, & de *Oſculis* plura. 324

Oſcula carpere, decerpere, quaſi ſummis labiis delibare. 174

De *Oſculandi* manus antiquo more. 351

De *Oſiride* Ægyptiorum rege, & Api bove. 347

Oſtendere, declarare, demonſtrare, Alias etiam *Oſtendere* eſt docere & probare. Sic evidentibus, evidentiſſimis, legitimis, manifeſtis probationibus *Oſtendere* Ic. dicunt. 143

Oſtentare, jactare. 114

Oſtreum in quo margarita naſcitur. 195

Otioſi paſſim dicuntur Philoſophi. 354

Oves aut columbæ dicuntur homines ſimplices. 3

De *Ovibus* propriè maxima hoſtia uſurpatur. 156

Ovidii laus, & ejus locus à Fabro correctus. 134

Ovidii locus à Fabro emendatus. 254

P.

P*Acati* Panegyricus laudatus. 267

Pædagogiani pueri tunica auro diſtincta induti, à calce in pubem, purpureis operti tegminibus pedum. 114

Palam, manifeſtè, apertè. 375

Palam eſt publice, coram pluribus. 341

Pal-

Pallium & barba Philoſophorum habitus. 259
Palma arbor. 155
Pandes liberæ dictæ alluſione ad civitates in quibus nemo habeat imperium. 12
Panniculatia illa quibus indutus erat quis cum ad ſupplicium deducebatur, ſpolia appellabantur. 101
Panthera, Urſi, Leones propriè dicuntur beſtiæ, quia natura feri ſunt. 41
Παντοπωλεῖα, καὶ καπηλεῖα tabernæ. 249
Pantomimus qui ludis ſcenicis operam præbebat. 369
Pantomimus nobilis Bathyllus Mæcenatis libertus. 384
Papilla etiam inguen dicitur. 192
Papyrus frutex. 138
De *Papyro*, membranis, & charta, multa. 377
Paralus conditor Clazomenæ Urbis joniæ Aſiaticæ. 314
Paraſiti dicuntur muſcæ. 323
Parcæ fatorum appellatione intelliguntur. 268
Parcipromi, avari qui cum geniis ſuis belligerant. 304
Parciſſimè in Pandectis legimus, *Parciſſimè* commeatum dare. *Parciſſime* jus dicere, ita *Parcius*, & multo *Parcius*. 287
Par pro ſimili, & æquali ſumitur. 102
Cum *Paribus* ſocietas ineunda. 22
Parentum peccata filiis quodammodo imputantur. 7
Πάροικος incola qui in aliqua regione domicilium ſuum contulit. 26
Παρρησίαν οὐκ ἔχειν res moleſtiſſima ſervis & exulibus. 140
Παρρησιάζειν rectè, ſincerè, ſine ambagibus loqui. 274
Pars, prandii portio. 23
Partis appellatione ſi non ſit portio aliqua ſpecialiter adjecta, dimidia intelligitur. 98
Partes, ſeditiones, διχοστασίαι. 10
Partes dicuntus κλάσματα, μερίδες. 23
Partes dicuntur litigantes. Agere has aut illas *Partes*. Sic *Pars* adverſa, pro adverſario. Diverſa *Pars*, Utraque *Pars*. Hinc *Partium* allegationes. 198
Partes naturæ, pudenda, velanda corporis & verenda. 281
Parta laus, id eſt, quæſita, acquiſita. *Parta* ex conjunctione filia. *Parta* obligatio. 344
Participare opſonio, prandio. 23
Particula negativa cum affirmativa eleganter conjungitur. 21

Particulones dicti cohæredes, quod partes patrimonii ſumant. 344
Partiri dividere ſignificat, ut: *Partiri* hæreditatem. *Partiri* limite campum, & ſimilia. 174
Partus, tempus frequentiſſimum novem menſes. 59
Partus, onus, ſarcina, pondus. 206
Partus inauſpicatus, & immaturus fœtus prolabi dicitur. 206
De *Partu* mulierum Illyricanarum, admodum facili. 60
De *Partu* Ledæ monſtroſo, & fabuloſo. 329
Paſci greges, & errare dicuntur. 204
Πάχειν apud Græcos, tam de bonis quam malis uſurpatur. 15
Patere præmia dicuntur. 84
Pater liberis tantum ſuperfluum voluptatis originem facere, mater eos parturire, parere, & nutrire dicitur. 60
Pater dicitur in reſpectu ad filium, ſed in matrimonio *Pater* eſt quem nuptiæ demonſtrant. 208
Nemo *Patrem* agnoſcit niſi matris teſtimonio fidem adhibeat. 27
Patratio eſt rei venereæ conſummatio. 208
Patria etiam aliquid ad eruditionem, & habitum corporis videtur conferre. 143
Patria poteſtas in pietate non in atrocitate debet conſiſtere. 208
Pati bonum. *Pati* malum apud Plautum. 15
Pati regnum. 18
Pati exempla eleganter. 80
Pati muliebria dicuntur mares qui præpoſteræ ſe libidini ſubſternunt. 280
Paucitas & copia opponuntur. 262
De *Paupere* potentiorem imitante. 74
Pauperes dicuntur, qui quacunque de cauſa aliis ſubeſſe coguntur, nullo ſpeciali reſpectu ad inopiam nummorum. 52
Paupertas periculis minus obnoxia. 122
Paupertas bonæ mentis ſoror. 271
Pavimenta, tectoria, dicuntur refectiones voluptatis cauſa. 245
Pavonis cauda gemmata dicitur. 216
Peccatum ſtultitiæ quid. Vocabulum hoc aliter quam pro

pro maleficio uſurpatur. 32
Peccati notitia initium ſalutis. 338
Peccata parentum filiis quodammodo imputantur. 7
Pectinem Veneri dedicabant mulieres calvæ. 380
Peculiati homines dicuntur aſelli. 88
Pecunia aliud quam merx. 247
De *Pecuniæ*, auri, & lucri cupiditate ſententiæ. 272
Pecoris appellatione etiam boves continentur. 242
Pegma, ſeu pecma machina artificioſa, in ſcenis & theatris uſitata. 384
Pellicere, devocare, ſenſim trahere. 162
Pellem antiqui ſcortum dicebant. Unde *Pelles* etiam meretrices dictæ. 358
Pelopis filius Chryſippus primus ad maſculinam libidinem raptus. 280
Pendere propriè de rebus venalibus. 159
Pendere, leviter inſiſtere. 394
Penis aſini propter eminentiam glandis ſimilis eſt aſini roſtro. 89
Penſi, pro impenſi. 13
Penula veſtis peculiaris eorum qui iter faciebant, ejuſque forma, & figura. 358
Pera ſacculus erat ex aluta, è collo ad lumbos pendens. Hinc *Pera* viatoria. *Pera* tota fere Cynicorum ſupellex. 263
Peragere, perficere, exſequi, explere. 308
Peractis menſibus quaſi exactis, finitis. 59
Percuſſio præparatorium eſt homicidii. 324
Perdere, corrumpere. 330
Peregrinus pro peregrinante, ſicut feſtinus, pro feſtinante. 80
Peregrina volucris dicitur ciconia. *ibid.*
Perficere, peragere, exſequi, explere. 308
Perfectam, abſolutam, politam. 244
Pergami membranæ ex pellibus corioque animalium primum paratæ, unde hodie originis ſuæ nomen tenent. 377
Pergula, τὰ πρόθυρα. 394
Sine *Periculo*, ſine noxa, ſine damno, impune. 32
Periculoſa medicina, cujus eſt πεῖρα σφαλερή. Ita quæſtio res fragilis & *Periculoſa*. 33
Perluſtro, inſpicio, examino. 321
Perniicioſus, exitialis, funeſtus. 188.

Perorare, Perſanare. 271
Perpeti, ferre, ſuſtinere. 246
Perpetrare, committere, admittere. 292
Perſanare, Perorare. 271
Perſalutare, eſt ſalutationem omnium finire. *ibid.*
Perſequi ſollicitudinem, ac perturbationem denotat. 85
Perſequi emphatica ſignificatione à Ic[tis]. uſurpatur, ut *Perſequi* reum, &c. Alias eſt inſequi, *Perſequi* feram beſtiam, cavere de re *Perſequenda.* 222
Perſonare claros & ſonoros ſonos edere. Alias χαρακτηρίζειν. 29
Perſona ſcenicis à perſonando dicta. *ibid.*
Perſuadere in bonam & malam partem uſurpatur, eſtque plus quam compelli, aut cogi ſibi pareri. 33
Pertunda Dea. 156
Pervigil ἄγρυπνος Draco dicitur, 299
Pedis antiquè pro pes. 31
Pedes, & genua olim tyranni oſculanda præbuerunt, 352. Jamque hodie Pontifices Romani *Pedes* ſalutantibus oſculandos præbent. 353
Peditum globi cunei dicti. 391
Pediſequi ſervi qui dominum, vel dominam ſequebantur. Imo & *Pediſequas* ancillas veteres habuiſſe conſtat. 245
Pedules faſciæ, pedum tegmina, ſed quæ tamen uſum calceamentorum non præſtant. Et *Pedule* dicitur, quod ſub pedibus præſtat utilitatem. 391
Petere, procare. 10
Petunt, mulctant, onerant. 150
Petax, procax. 10
Petitio hæreditatis coram Centumviris ventilata, & inde centumvirale judicium dicta. 186
Petronii Arbitri Satyricon admodum laceratum nobis relictum eſt. 278
Petulantia à violentia diſcernitur. 162
De *Phædra*, & Hippolyto hiſtoria. 179
Phædrus fuit Scholaſticus, forte Rhetor, vel Grammaticus. 136
Phædrus indicat ſe fuiſſe Thracem. 144
Phædrus à Meurſio reprehenſus. 270
Phædri inſtitutum, quo fabulas ab

ab Æſopo compoſitas ſui ſtyli verſibus accommodavit. 1
De *Phædri* verſibus Fabri judicium. 2
Phædri multas fabulas intercidiſſe Heinſius exiſtimat. 3
Phædri jocos dixit Martialis. 4
Phædri de ſenectute ſua querelæ. 399
Phædri fabularum Rittershuſii commendatio. 400
In *Phædro* multa exciderunt, & omiſſa ſunt, 276. Et obſcœna quædam poterant abeſſe. 278
Phæniciſſare, & Lesbiare vocabula obſcœna. 277
Phalaris tyrannus immanitate nobilis. 232
Phyſici dicunt hominem à Sole & homine generari. 27
Phiales dicuntur mulieres luxurioſæ. 3
φιλανθρωπία dexteritas quædam & benevolentia erga omnes homines promiſcua. 209
Philoſophus, & Orator excellens fuit Demetrius Phalereus. 351
Philoſophi barbam ſapientiæ argumentum exiſtimarunt. 284
Philoſophi non ad utilitatem, ſed ipſam humanæ mentis perfectionem contemplationem referri docent. 319
Philoſophi paſſim nominantur otioſi, opponunturque iis qui in Republica munus aliquod gerunt. 354
Philoſophorum inanis ſuperbia. 258
Philoſophia, ſaginanti arti opponitur. 212
Philoſophiæ, ac eloquentiæ Mater Græcia. 144
Philoſophiam multi habitu, & externa ſpecie, ſed non revera profitentur. 258
Pietas dicitur amicitia, & amici *Pietate* commoti. 176
Quem *Pietatis* fructum retulerit Simonides vide. 333
Pietatis cultrix ciconia. 105
De *Pigritia*, & labore ſententiæ. 324
Pingere, id eſt, ornare. 102. 327
Picte ſcribere, id eſt, ornatè ſcribere. 102
Picta in tabula naufragia miſericordiam movent, imo timorem incutiunt. 316
Picturæ, loricationes, incruſtationes ſunt impenſæ voluptuariæ. 245
Pingue pro ſtupido, & bardo, tardique ingenii uſurpatur. 157
Pingues, hebeteſq; Thebani. 143

Pinus Cybelæ ſacra. 213

Piſciculos munitos, apud Terentium. 13

Piſiſtrati laus, 10. Ejus mandato Iliados divulſa & diſperſa membra in unum corpus redacta ſunt. 11

Piſiſtratidæ à Piſiſtrato dicti ejus poſteri. 10

Piſtaciis teſticuli inſunt. 155

Piratæ etiam prædones dicuntur. 24

Pithais clariſſimis fratribus vitam debet Phædrus. 235

Plagæ & retia quibus feræ capiuntur propriè laquei dicuntur. 229

Πλανητεύειν, βαγεύειν, evagari. 108

Plantari, ſeri, & inſeri arbores, & homines dicuntur. 155

In *Plano*. De *Plano*, opus facere, cognoſcere, diſcutere. 107

Plaudere vocabulum propriè textricum eſt. At *Plaudere* dicuntur ſpectatores fabulâ, vel comœdiâ finitâ. 388

Plautus & Terentius quo genere ſcripſerint. 2

Plauti locus contra Lambinum emendatus, & explicatus. 192

Plectere, id eſt, punire, ita *Plecti* pœna, & *Plecti* capite. 93

Plebes antiquè pro plebs. 31, 250

Πλῆθος, ſeu σύστημα famulorum, familia dicitur. 218

Πλεονεξίας exemplum. 21

Plumis alienis ſe exornare. 18

Plutus Fortunæ & Cereris filius. 271

Pocula in veretrorum pudendam formam efficta. 276

In *Poculis* maximus conviviorum ſplendor oſtentari ſolitus. 331

Ποδάγραι, ποδοκλάσαι, ὀρύγματα, foveæ, non ſolum ferarum, ſed & hoſtium capiendorum cauſa factæ. 57

Pœna mendacis eſt ut non credatur etiam vera dicenti. 38

Pœna potius ex merito quam ex calamitate æſtimanda. 193

Pœnam interdum adgravare videntur miniſtri ſupplicii. 69

Pœnam ſolvere, dare, luere. 187

Pœna juſta & remuneratione Deus rependit hominum blaſphemias. 330

Pœnâ maxime afficiendus qui conſilio peccat. 363

Pœnæ etiam & ſupplicia habentur quæ fiunt in corporibus defunctorum contra conſue-

ſuetudinem. 222
Pœnas etiam ſuo tempore dant malefici. 268
Poëtæ frequentius ſua ſcripta & carmina ad poſteritatem perventura ominati ſunt. 235
Poëtæ vindicta uti adverſus inimicos ſuos conſueverunt. 258
Poëtarum proprium eſt fingere. 327
Poëtarum gnomas pueri ediſcimus, ut ſenibus uſui ſint futuræ. 340
Polimenta teſticuli porcorum dicti, & unde. 2
Polire vocabulum propriè ab arte fullonica derivatum. 2
Politam, perfectam, abſolutam. 244
Politor, qui agrum curat, excolit. 2
Politura quid, & unde dicta. 2
Pollux, & Caſtor Ledæ ex Jove filii. 329
πολυπράγμων, ardelio, ejus elegans deſcriptio. 111
Cn. *Pompejo* cum Flora meretrice ſtupri conſuetudo fuerat, 324
Poma adoptata, & adoptiva. 155
Pondus uteri. 59
Pondera matrum de partu. 206
Ponere propriè dicuntur qui ædificant. Sic *Ponere* villam. *Ponere* urbem. *Ponere* balnearea. *Ponere* ædificium, *Ponere* caſam. Alia ſignificatione pro plantare, defigere uſurpatur, ut *Ponere* arborem. Et ſtatuere, ſic arbiter terminos *Ponere* dicitur. *Ponere* imaginem. At *Poſitum* habere in Edicto Prætoris alio ſenſu ſumitur. 112
Ponere quæſtionem eleganter, ut *Ponere* caſum, vel ſimpliciter *Ponere*. 203
Poſito præmio, id eſt, propoſito. 50
Pontifices Romani hodie etiam pedes ſalutantibus oſculandos præbent; & continuo reges ac Imperatores ſæculares in omnibus imitari conati ſunt. 353
Pontus Euxinus ἄξενος merito dictus. 254
Popinæ, & tabernæ conjunguntur. 248
Populus Herculi ſacra. 213
Populorum, regnorum, imperiorum fata. 353
Popularis auræ, & inconſtantiæ fortunæ memorabile exemplum. 351
Popularis aura admodum inſtabilis, & lubrica. 368

Popu-

Popularis aura, id eſt, favor populi. 383
Porci plerumque ſacrificiis deſtinati. 365
Porcorum teſticuli polimenta dicti, & unde. 2
Porcorum proprium eſt grunnire. 374
Portæ dicuntur cavorum ingreſſus, qui murium erant receptacula. 250
In *Portentis* procurandis veterum ſuperſtitio. 153
Poſſeſſio libera. qua quis utitur ſuo arbitrio. 12
Poſſeſſio improba, violenta. 24
Poſſidere injuſte, & ſine titulo, uſurpare dicitur. 285
Quod *Poſteris* curæ futurum eſt, diligenter examinandum. 15
Poſtulare, arguere, accuſare, indicare, convincere. 38
Poſtulare eſt deſiderium ſuum apud eum qui juriſdictioni præeſt exponere. *Poſtulare* apud Tribunal Præſidis. *Poſtulare* apud Prætorem. 185
Potentes, honoribus & dignitatibus inſignes dicuntur ſublimes. 84
Potentior dicitur, qui dignitate, authoritate, gratia, facultatibus, viribus præcellit, prævalet, ac alio modo plus nobis poteſt. Ut *Potentior* adverſarius. A *Potentiore* vi oppreſſus. 163
Potentiorem pauper non debet imitari. 74
A *Potentiore* adverſario vinci, vel detrimentum accipere, ſolatium quoddam eſt. 68
Cum *Potentioribus* ſocietas periculoſa. 22
Poteſtas patria in pietate, non in atrocitate debet conſiſtere. 208
Potus, ebrius qui abunde potavit. 211
Præceps datus, protruſus. 392
Præceptores cujuſlibet diſciplinæ magiſtri dicuntur à monendo, & monſtrando. 119
Præcipitantia noverca juſtitiæ. 181
Præcincti, ſuccincti, alticincti. 113
Præda propriè dicitur de eo quod venatione capitur. Vel etiam quod milites ab hoſtibus capiunt, vel latrones diripiunt. 22
Præda de re inventa uſurpatur. 381
Prædo vocatur Leo. 6
Prædo lavantium, qui Ic[tis]. fur balnearius dicitur. 241
Prædones etiam dicuntur piratæ, 24.

Prædones pro graſſatoribus, & latronibus ſumuntur. 24
Prædonius mos. 24
Prædium liberum quod alteri non ſervit, nec ulli obligatum eſt. 12
Præfectus Vigilum. 138
Præfecti Prætorio, Quæſtores, Magiſtri officiorum dicuntur ſublimiſſimi judices. 84
Præfica dicebatur mulier quæ in funere carmen inconditum cantabat. 226
Præpaſtus, præpinguis. 167
Præpinguis, præpaſtus. *ibid.*
Præſentia plerumque faſtidimus, longinqua, & vetuſta admiramur. 348
Præſepia dicuntur ſtabula, in quibus equi, muli, & id genus animalia continentur. Sed & linter ille concavus, in quibus jumentis bobuſque hordeum, avena, aliudve pabulum apponitur, *Præſepe* appellatur. 396
Præſtare, & dare differunt. 126
Præſtare ſolemne verbum venditoris eſt, quo promittit rem eſſe talem, atque ſic venturam ad emptorem, qualem dicit. 160
Præſtare, exhibere fidem, diligentiam &c. 336
Prætentare iter. 184
Prætexta, & anni *Prætextæ*, id eſt, pueritia. 181
Prætor, & judex propriè dicuntur jura, & judicium reddere. 275
Prætoriana ſedes ſublimiſſima appellatur. 84
Prævenire, antevertere, occupare. 130
Pragmaticæ vel dramaticæ chrię exemplum. 201
Praxiteles miri ingenii artifex. 347
Premere, comprimere, facere, *Premere* vocem. 42
Prenſatio pro ambitu unde dicta. 351
Pretium meriti εὐεργετήματος. 31
Pretium propriè eſt quod pro re empta dicitur. 247
In *Pretio*, honore eſſe, valere. 327
Primores dicti Principes civitatis præcipui cives. 351
Princeps qui agriculturæ præponitur, villicus appellatur. 126
Princeps cognomen Grammatici cujuſdam. 384
Principes, præcipui cives, *Principes* Athenienſium. Sed & qui in re aliqua primus, vel primarius excellit, *Princeps* dicitur. 351

Principes & præcipuè Tyranni non tantum manus ſed & genua, & pedes oſculandos præbuerunt. 352
Principes periclitari ſolent propter magnitudinem. 250
Principalis domus, auguſta, imperatoria, divina. 392
Principatus generaliter dicitur quodvis imperium. 52
Principatus & divitiarum incommoda à Socrate exponuntur. 122
Prior idem quod melior, Græcorum imitatione. Virgilius. Hic pietate *Prior*. 46
Probare, docere, oſtendere. 143
Probitas animi ſi abſit, formæ elegantia in laude ponenda non eſt. 193
Procare eſt petere. 10
Procax proprè petax. 10
Procurare, & expiare interdum copulantur. 157
In *Procurandis* & expiandis ſomniis, fulmine, portentis prodigiis, &c. veterum ſuperſtitio. 153
Prodere, aperire, notum facere. 292
Prodidit, edidit, extulit. 131
Prodigia & monſtra ſolebant hoſtiis procurari. 153
In *Prodigiis* procurandis veterum ſuperſtitio. 153
Prodigi dicuntur everſores, 106
Profeßa mors, αὐθαίρετος, θάνατος, ἢ ἐπίσπαστος. 253
Prolixitas verborum à jure reſpuitur. 336
Προκαταβάλλειν, repræſentare. 185
Prometheus Japeti filius fertur homines primus è luto finxiſſe. 280
Promittere ad cœnam, Condicere ad cœnam. 330
Proprior ſceleri, quam religioni. 39
Proximus culpæ. *Proximus* turpitudini. *Proximus* contumeliæ. *Proximus* crimini. 39
Propertii locus à Schoppio emendatus. 386
Propinquitas ſanguinis, neceſſitas, neceſſitudo. 208
Propter dormire Terentio concumbere. 119
Proſcenium locus ante ſcenam porrectus, ubi pulpitum excitatum erat. 391
Proſpectare eleganter de ædificiis cum huc aut illuc frontem vertunt. 113
Προσφάγιον, pulmentarium. 170
τὰ πρόθυρα, pergula. 394
Protruſus præceps datus. 392
Provocare, irritare, laceſſere. 325
Provocare, vocare è convivio. 321

Pru-

Prudens, lautus. 2

Prudens, ſciens, peritus, *Prudens* agricolationis. Hinc Juriſconſulti ſimpliciter *Prudentes* dicuntur, qui & Juriſprudentes. Aliter *Prudens* in genere pro ſapiente ſumitur. 50

Prudentia, ſcientiam, peritiam ſignificat, *Prudentia* literarum. *Prudentia* operum. Hinc Juris-*Prudentia*, pro notitia, ſcientia, cognitione juris. 50

Prudentia certior divinatione. 152

Publicus ſenſus, communis ſenſus. 30

Publice, coram pluribus, palam. 341

Pudenda, partes naturæ, velanda corporis, verenda. 281

Pudicitia liberorum diligenter cuſtodienda. 183

Pudicitiam mulieris oſculo delibari veteres crediderunt. 324

Pudor virilitatis, virilitas. 193

Puellæ nubunt ut mariti facto uxores fiant. 135

Puellarum, & mulierum ſuperbia circa margaritas. 195

Puellare lenocinium quid. 236

Puellaſcere quemadmodum pueri dicantur. 191

Puerum quem in deliciis habebant veteres, delicium vocabant. 223

Pueri qumadmodum puellaſcere dicantur. 191

Pueri nucibus ludere ſolebant. 201

Pueri impuberes in balneis publicis non lavabantur, nec quadrantem ſolvebant. 241

Pueros diſcere oportet quæ ſenibus uſui ſunt futura. 340

Puerile ſcortum delicium dictum. 224

Pueritia anni prætextæ. 181

Puerperæ mors præ foribus conſiſtere dicitur. 60

Pugillares dicuntur uxores, quia ſtilo mariti exarari ſolent. 135

Pulchre, ſpecioſe, callide, ſcite. Is *Pulchre* aſſeverat. 39

De *Pulice* verſus Ovidio perperam adſcripti. 321

Pulpitum excitatum erat in proſcenio loco ante ſcenam porrecto. 391

Puls vel cibus in modum pultis factus, pulmentarium. 170

Pungere, lædere, obtrectare, dolore afficere, mordere. 259

Punire, animadvertere, vindicare. 184. 293

Puniri, luere pœnas. 187

Pur-

Purpureis tegminibus pedum operti, & induti erant Pædagogiani pueri. 114
Putei margo, ripa fluminis. 262

Q.

QUa de re agitur ſolennis formula. 199
Quadrantem ſolvebant qui in thermis, & balneis publicis lavabantur. 240
Quadrantes pro nummis minimis. 304
Quærere pulchre de eo, qui ſumma diligentia, & deſiderio agit. 137
Quæſtio, ſive tortura, res fragilis & periculoſa dicitur. 33
Quæſtores, Præfecti Prætorio, Magiſtri officiorum dicuntur ſublimiſſimi judices. 84
Quæſtus pro ipſa mendicatione, quæſitione, vel conquiſitione ſtipis. 223
Quæſtum Simonides in artem introduxiſſe dicitur. 311
Qualitas, conditio, ſtatus. 169
Quamvis pro quantumvis. 84
Quartillæ dicuntur mulieres luxurioſæ. 3
Quaſſare gravius, & vehementius quam quatere. 293
Quatere minus grave, & vehemens quam quaſſare. *ibid.*
Querela inofficioſi teſtamenti coram centumviris ventilata, & inde centumvirale judicium dicta. 186
Qui, Qualis, quam magnus, Cicero. Xenophon Socraticus *Qui* vir & quantus. 46
Quia, quoniam, ſi. 292
Quid ita? locutio elliptica, pro ob *Quid* ita? *Quid* autem, pro quare, ob quam cauſam. 36
Quidam de ignoto. 201
Quidem elegans particula vim habet adverſationis majoris. 275
Quindecim viri augures, & aruſpices libros Sibyllinos adire ſolebant. 153
Quintilianus longe florentiſſimus auctor. 168
Quintillæ dicuntur mulieres luxurioſæ. 3
Quo de agitur; ſolennis formula. 199
Quoniam, quia, ſi. 299

R.

RAbioſus, iratus, vehemens, concitatus ira. 103
Ramus dicitur nota virilis. 156
Rami dicuntur cornuum aculei. Plinius: Indicia ætatis in illis (cornibus) ſinguli annis adjicientibus *Ramo*. 44
Ramoſa cornua, ſic dicta, à ramis cornuum aculeis. *ibid.*

De

De *Ranis* regem petentibus. 9
Rapere, per vim capere, & violenter auferre, ut *Rapere* mulierem, atque ita *Raptum* dicitur quod per vim ablatum eſt. *Rapere* vero in jus, eſt adverſarium juris experiendi cauſa, recuſantem cunctantemque trahere. 77
Rapere ad ſe eleganter de re ad ſe nihil pertinente. 142
Rapere aliquem à contumeliis. 289
Rapere vocabulum ad indicandam feſtinationem uſurpatum. 316
Rapaces dicuntur lupi. 3
Rapaces crudeles, & immodeſtas uſuras exigentes lupi appellantur. 6
Raptorem lupum dixit Virgilius. *ibid.*
Raphanis, & mugilibus forare. 191
Ratio, via, methodus, genus ſcribendi. 344
Recidere, retroire, & retrolabi. Sic *Recidere flumen* dicitur. 217
Recipere corpus lecto, ut *Recipere* aliquem domo, lare. 59
Recipere eſt hoſpitio excipere inquilinum, alias eſt celare, occultare, Unde *Receptores*, & *Receptatores* dicti. 315
Receptacula, domus, & cellula apum favi. 197
Receptacula murium cavi. 250
Recitare, dicere, ferre ſententiam. 200
Reclamare eſt iterum clamare. 293
Recolere locum denuo, & ſæpius ad eum venire. 59
Recumbere in lectis, non aſſidere menſis convivæ ſolent. 331
Recte, formula veteribus uſitata. 170
Recte loqui, id eſt, directe, ſine ambagibus. 274
Recuſare, aſpernari. 366
Recuſare, vel repudiare judices, rejicere dicimus. 98. 358
Reddere tempus eſt tributum ſibi, ſuiſque negotiis ab aliis iiſdem retribuere, ac pariter vacare aliis. 135
Reddere eleganti ſignificatione à Ic^tis. uſurpatur, *Reddere* interdictum. *Reddere* præjudicium. *Reddere* jus. 146
Reddere jura propriè judices dicuntur, & Prætor, unde *Reddere* judicium. 275
Redimere dicuntur, qui quid à fiſco vel privato conduxerunt. Unde *Redemptores*

qui & conductores dicti. *Redemptores* operum, atque ita *Redemptor*, & locator opponuntur. 328
Redire animus dicitur, vel poſt labores, vel morbum, vel metum. 203
Redire, accedere, venire. 331
Refectiones voluptatis cauſâ dicuntur tectoria, pavimenta. 245
Reficere pane, & quiete, ſic *Reficere* jumenta. 150
Refellere, refutare, reprobare, ſic *Refellere* teſtem. 308
Referre ad animum, ut *Referre* ad proceres, ad ſenatum ſententiæ ſcilicet exquirendæ cauſâ, vulgò animum *Referre* ad aliquid. 220
Refutare, reprobare, refellere. 308
Regnator agelli. 91
Regnum pati. 18
Regnum nemoris, ſicut *Regnum* gregis. 91
Regnorum, imperiorum, & populorum fata. 353
Rejicere verbum juris erat, quod ſignificabat recuſare, ſeu repudiare judices. Etiam miles *Rejici* militia dicitur, *Rejici* caſtris, 98. Sic & *Rejecti* tutores. 358
Rejicere eſt abjicere, ſic *Rejecta* terra. 358
Rejectio ἀποβολὴ, ἀπόληξις κριτῶν. 98. 358
De *Relaxatione* animi. 203
Religio jurisjurandi dicta, quia divini numinis teſtationem habet. 33
Religio ſancta ſepulchrorum, ſeu monumentorum dicitur. 82
Religio judici tribuitur propter jusjurandum quo adſtrictus eſt. Hinc *Religio* judicationis, *Religio* judicantis. *Religio* judiciaria, *Religio* Prætoris, *Religio* Præſidis Provinciæ. 199
Religionis etiam falſæ contemptus nunquam cuiquam impune abiit. 266
Religionis ne falſæ quidem contemptus cuiquam impune abit. 333
Sceleri propior quam *Religioni*. 39
Religioſa Præſidis Provinciæ conſtantia. 199
Reliquia neutro genere, idem quod *Reliquiæ*. 71
Reliquiæ, oſſa, *Reliquias* legere, oſſa legere. 177
Removere, abjicere, circumcidere. 305
Remotus à facinore. 39
Remuneratione juſta & pœna Deus

Deus rependit hominum blaſphemias. 330
Repellere, pro arcere, propulſare ſumitur, 7. Ut *Repellere* gladio, & vim vi *Repellere*, &c. *ibid.*
Repente, id eſt, ex improviſo, præter ſpem. 72
Repleti vino, invitati. 282
Repræſentare notat celeritatem facti. Sic *Repræſentare* medicinam. *Repræſentare* ſummam, & propriè dicitur id quod in diem debetur ante di m ſolvere. *Repræſentata* libertas. *Repræſentata* pecunia. Ita & *Repræſentari* condemnatio dicitur. 185
Repræſentatio eſt ante diem ſolutio. *ibid.*
Reprehendere, accuſare, criminari. 173
Reprehendere, culpare, damnare. 399
Reprehendere facilius quam imitari; qua de re ſententiæ. 344
Reprehendere, ἀναλαβεῖν Græcis, prehenſum retro trahere. 394
Reprehenſores, deriſores, dicaces dicuntur naſuti. 252
Reprimere, moderari, temperare, coërcere, cohibere Græcis καταστέλλειν. 94
Reprobare, refutare, refellere. 308
Reptare dicimus eos, qui teſtudineo gradu incedunt. 354
Repudiare, vel recuſare judices, rejicere dicimus. 98. 358
Repueraſcere vocabulum à Symmacho uſurpatum. 201
Repugnare, adverſari, obſiſtere. 208
Requirere eſt rogare, inquirere. 340
Res, fabula, fabella, narratio, aliàs exemplum dicitur. 81
Res de animo & conſilio alicujus. 115
Res cibi, id eſt, cibus. *Res* voluptatum. *Res* feminarum. 260
Res ſecundæ animos hominum plerumque fatigant, & infatuant. 30
Rei appellatio generalis eſt, & continet omnia quæ vel in patrimonio ſunt, vel extra patrimonium, & ad omnem contractum, cauſaſque & jura pertinet, etiam pro *Re* familiari ſumitur. 73
Rei venereæ conſummatio patratio dicitur. 208
Rem facere mariti. 135
Reſcribere vel reſpondere ad conſultationes magiſtratus Imperator dicitur. 239

Reſes aqua dicitur ſtagnum, & aqua quæ non fluit. 354
Reſides dicuntur deſides, nihil publice agentes. 353
Reſidere, ut apud Virgilium: ſicque in rupe *Reſedit*. 46
Reſidium opus, ut *Reſiduæ* ſummæ, *Reſiduum* pretium *Reſiduæ* portiones, *Reſiduum* legatum, *Reſiduæ* pecuniæ & ſimilia. 336
Reſona, perſona, ἠχώ. 29
Reſonare domus dicitur ex convivii & epulantium lætitia. 331
Reſpectu, intuitu, conſideratione, apud Livium, Ovidum & alios, 366. Atque ita apud Ictos. *Reſpectu* dignitatis. *Reſpectu* mariti, *Reſpectu* proprietatis. *Reſpectu* aliarum perſonarum. 367
Reſpondere conſulentibus Icti. 238. Et ad conſultationes magiſtratuũ Imperator *Reſpondere*, vel reſcribere dicuntur. 239
Reſpondere coram judice citati dicebantur, id eſt, comparere, ac defendere, ſic *Reſpondere* nomine alterius, eodemque ſenſu *Reſpondere* dicuntur debitores, *Reſpondere* poſtulatus, & *Reſpondere* reus. 290. 291
Reſpublica Athenarum mutatur in Tyrannidem. 9
Reſtis caritate avarus à ſuſpendio ſui deterritus. 306
Reſtitit. ſtetit. Virgilius: *Reſtitit* Æneas, &c. Curtius: donec ut conſiderem, annueres, *Reſtiti*. 43
Retia & plagæ quibus feræ capiuntur propriè laquei dicti. 229
Retro referre, per geminationem. Ut *Retro* reſtituere, & *Retrorſum* referre. Item *Retrorſus* reducere. 98
Retroire, retrolabi, recidere. 217
Retrolabi, retroire, recidere. *ibid.*
Revocare eſt rurſum invitare qui te convivam habuerit. 79
Revocare ad animum injuriam. 220
Reus lege citari dicitur. 291
Reorum veſtes Præſes Provinciæ donare vel officialibus, vel militibus qui fortiter fecerant, aut barbaros legationis cauſa ad ſe venientes inde munerari ſolebat. 101
Rex bonus εὐεργέτης. 15
Rex etiam ſingularum urbium moderator dicitur. 50

Regem lignarium dixit Tertullianus. 13
Reges dicti ἄνακτες propter curam quam ſubditorum commodis impendere debent. 311
Regales opes, id eſt, maximas. 83
Regius character εὐεργεσία. 15
Regere, moderari, temperare. 165
Rheæ ſacerdotes caſtrati. 223
Rheæ filium eſſe Oſiridem quidam tradiderunt. 347
Rigultius notatus. 174. 227. 295
Rima, foramen cavum, caverna. 105
Rima dicitur mulieris χάσμα, & quare. 156
Rimaſſet antique, pro rimatus fuiſſet. 188
Ripa fluminis, margo putei dicitur. 262
Riſcus, lavatio, ſpecula, matulæ, unguenta, vaſa unguentaria, mundo muliebri continentur. 240
Riſus voluptas quæ remittat non quæ ſolvat. 2
Rittershuſius reprehenſus. 218. 223. 227. 397
Rittershuſii fabularum Phædri commendatio. 400
Rixa etiam duorum eſt, turba plurium. 219
Rogando, & ſupplicando obtinere, impetrare dicitur. 284
Rogare ſimpliciter petere, vel utendum petere ſignificat. 61
Rogare in vulgari, & trita ſignificatione verbum eſt precarium, & fideicommiſſis proprium. 150
Rogare vocabulum de mendicantibus uſurpatum. 316
Rogare, inquirere, requirere. 340
Rogatio precatio. 62
Rogis impoſita cadavera olim cremabantur. 177
Romani barbam, & capillos tondere ſolent. 184
Romani defendendo ſcilicet ſocios pleraſque provincias occuparunt. 232
Romana ſimplicitate loqui. 274
Ῥοπὴ ἐπὶ ὥρας, momentum. 134
Rotunditas gemmea pavonis cauda dicitur. 216
Rubrica, inſcriptio, Titulus, ἐπιγραφή. 343
Ruere active, pro adfligere, proruere. 118
Ruperit fere omnes veteres ſic intellexerunt corruperit. 126
Rupti, id eſt, diſrupti. 65
Ruſticitas formicæ à muſca exprobrata, quod ruri degat, ſed & *Ruſticitas* pro morum imperitia uſurpatur. 32

S.

Sacci nummûm ſunt receptacula. 120

Sacculi nummûm ſunt receptacula. *ibid.*

Sacelli nummûm receptacula. *ibid.*

Nec *Sacerdotem* cathedra, nec habitus monachum facit. 285

Sacerdotes magnæ Matris Deûm Galli Cybeles dicti. 221

Sacrificium, vel hoſtia ſacrum dicitur. 267

In *Sacrificiis* Veſtæ futile vaſis genus uſitatum. 295

Sacrificiis plerumque porci deſtinati. 365

Sacrum quo imminens malum depellitur, depulſorium dicitur. 154

Sacrum pro ſacrificio vel hoſtia poſitum. 267

Sacrilegi dicuntur, qui publica ſacra compilaverunt. 266

Sacrilegium etiam Impp. dicunt ſuarum conſtitutionum violatarum crimen. 266

Sal pro ſapientia ponitur, vel pro urbanitate, & joco cum ſapientia commixta. 256

Sal dicitur id quod jocoſum eſt, 370. Et *Sales* ſunt ipſa ridicula, quæ neceſſario ſalſa eſſe oportet. 371

De *Salibus* jocorum, & acrimonia, dente lædere dicitur. 259

Salmaſius laudatus. 355. 385. 388

σάλπιγγι ἀντικαλεῖσθαι Latinis citare. 291

Salutationis ſolennis formula inter æquales frater. 88

Salutationis, & amicitiæ indicia hodie oſcula habentur. 325

Salvatoris noſtri crucifixi veſtimenta quo jure milites vindicaverint. 101

Samia teſta Galli virilitatem ſibi amputare dicti. 193

Cum *Sanatur* vulnus in cicatricem convenire, & cicatricem ducere dicitur. 386

Sanctus Pater propriè Hercules dictus. At hoc epitheton *Sanctus*, & *Sancta* aliis etiam Diis, & Deabus tributum. 366

Sancta religio ſepulchrorum, ſeu monumentorum dicitur. 82

Sanguis, proles, progenies, paternus maternuſque *Sanguis*. *Sanguinis* pignus, cognatus *Sanguis*. Longus *Sanguis*. Altus *Sanguis*. 85

Sanguis teſtudinis claritatem viſus facere, ſuffuſioneſque oculo-

oculorum tollere dicitur. 118
Sanguiſceba muſca dicta. 323
Sapiens non oderit divitias. 270
Sapientes quicquid agunt boni alicujus cauſa agunt. 214
Sapientia, & forma rarò ſimul habitant. 161
Sapientia, vel urbanitas & jocus cum *Sapientia* commixta ſal dicitur. 256
Sapientiæ, ac eruditionis Parens, Philoſophiæ, & eloquentiæ mater Græcia. 144
Sapientiæ nervi, atque artus ſunt, non temere credere. 188
Sapientiæ argumentum barbam Philoſophi exiſtimarunt. 284
Sarcina dicitur onus uteri, matrum pondus. 205
Claudius *Satravius* laudatus. 385
Saturni ex Rhea filium Oſiridem eſſe quidam tradiderunt. 347
Satyrici ad omnium vitia lucernam admovebant. 220
In *Saxorum* lævore, & undarum æquore ſunt ſpecula naturalia. 20
Scævi dicuntur Diis iratis nati. 131
Scaliger laudatus. 193. 345
Scamnum equis proximum ſella, ſedes aurigarum. 165
Sceleri propior quam religioni. 39
Scenicus Ludus. 369
Schoppius à Fabro notatur. 2. 213
Scite, ſpecioſe, callide, pulchrè. 39
Scomma Tachæ Ægyptiorum, in Ageſilaum Lacedæmoniorum regem. 318
Scopas homo fortunatus, & nobilis. 328
Scortum puerile delicium dictum. 224
Scortum antiqui pellem dicebant. Unde *Scorta* etiam meretrices dictæ. Hinc *Scortum Scorteum* apud Apulejum de meretrice annoſa, & inſtar pelliculæ, ac corii rugoſa. 358
De *Scribendi* ratione veteribus uſitata. 138
Scriptor propriè dicitur quisquis ſcripto publicavit opus. Unde Hiſtoriarum *Scriptores* apud Juvenalem. 356
Scrobem appellarunt genitale membrum mulieris. 156
Scrupuli, lapilli, grana. 195
Scrutari, explorare, diſquirere, diſcu-

diſcutere, examinare, excutere, ſcrutari. 373

Scurra proprie eſt turpiter facetus, at in meliorem partem ita homo feſtivis jocis urbanus dicitur. 370

Secreta abſolute, ſunt loca remota à quotidiana converſatione. 91

Sectores Zonarii dicti quos Græci βαλαντιοτόμους, id eſt, crumeniſecas vocant. 313

Secundus hæres, qui ſecundo loco inſtituitur, 181. Ita & teſtamentum *Secundo* loco factum, per quod prius ſublatum eſt. 182

Secundæ res animos hominum plerumque fatigant, & infatuant. 30

Secundis Diis. 301

Secundis rebus attollimur, adverſis affligimur. 360

Sed particula eleganti ſignificatione uſurpata. 293

Sedes locus commorationis. 27

Sedes Prætoriana ſublimiſſima appellatur. 84

Sedes aurigarum ſella prima, ſcamnum equis proximum. 165

De *Sedibus* pro ſpectatorum dignitate in theatro diſtinctis. 390

Sedere proprie judicum eſt, & innuit majeſtatem, & quieti animi ac perturbationibus nullis obnoxii tranquillitatem. Ita *Sedere* dicitur Prætor cum pro tribunali juris dicendi cauſa *Sedet*. 39

Sedere cum majeſtate quod & conſidere. 293

Sedentes priſcis temporibus epulabantur. 332

Seditiones, partes διχοστασίαι. 10

Sedulum officium. 238

Sejani iniquiſſimum judicium. 177

Sejani apud Tiberium Imperatorem potentia. 340

In *Sejanum* ſub Principis nomine Phædri luſus. 383

Sella prima ſcamnum equis proximum, ſedes aurigarum. 165

Sella geſtatoria qua vehebantur mulieres in publico, cathedra dicitur. 173

Semel malus ſemper præſumitur malus in eodem genere mali. 38

Semianimus pro ſemianimis. 36

Semita dicta quaſi ſemi iter, ejus cum via differentia, & Metaphorica, ſed obſcœna ſignificatio. 141

Semiviri & molles, dicuntur Trypheri, Trimalciones, Hedy-

Hedymeles. 3
Senarii verſus qui dicantur. 2
Senatores, & decuriones jurati ſententiam ferebant. 187
Senecæ locus à Fabro correctus. 385
De *Sene* & concubinis illius fabula. 100
Senes propriè deliri dicuntur. 202
Quæ *Senibus* uſui ſunt futura, pueros diſcere oportet. 340
Senectus quaſi vitæ fex. 148
De *Senectute* ſua Phædri querelæ. 399
Senſim trahere, devocare, pellicere. 162
Senſus ſimpliciter à Ic^tis^. pro ſenſu communi uſurpatur. *Senſu* carere. Nullum *Senſum* infantis eſſe, id eſt, nullum judicium. Furore detentum *Senſum* non habere. 30
Senſus communis, ſenſus publicus. 30
Sententiam dixiſſe, propriè ac ſolemniter. 39
Sententiam ferre, dicere, recitare. 200
Sentire medicinam ægrotus dicitur, cum per eam convaleſcit. 130
Sepulchrum dicitur conditorium & conditivum. 244
Sepulchra & monumenta dicuntur manium ædificia. 82
Sepulchrorum, ſeu monumentorum ſancta religio. *ibid.*
Seri, inſeri, plantari arbores & homines dicuntur. 155
Sermo pro fabula. 4
Serpens beſtia bilinguis. 109
Serrato dente, aſpero. 14
Servire corpori. 171
Servius à Fabro notatus. 213
Nec *Servii* in Virgilium, nec Donati in Terentium notas integras habemus. 21
Servum plus ſcire quam loqui decet. 140
Servi opſonatores qui opſonia coëmunt. 160
Servorum, vel famulorum σύστημα, ſeu πλῆθος familia dicitur. 218
Serva prædia opponuntur liberis. 12
Dies *Seſſionum* appellantur, quibus Prætor pro tribunali ſedens jus dixit. 39
De *Seſtertio* tractatus Gronovii laudatus. 238
Sextarius, urna. 147
Sexus humanus ſecundum naturam in marem & feminam tribuitur, præter naturam in Eunuchum, & Hermaphroditum. 190
Sexuum diſcretio etiam in arboribus agnoſcitur. 155

Si, id eſt, quia, quoniam. 299

Signum, σωύθημα, teſſera militaris. 249

Signa, indicia, notæ, characteres. 326

Silvicultrix cerva. 105

Simulatio animi occulta cura dicitur. 227

Similis, æqualis, par. 102

Similia in ſimilibus longiſſimo tempore ſimiliter præſtant. 27

Similitudo faſtidium gignit, varietas delectationem adfert. 96

Simius & ſimia. 215

Simonides quæſtui habuit Poëſin ſuam. Ejus avaritiæ, & ἐργλαβίας elegans apud Ariſtotelem exemplum. 310

Simonidem poëtam ob carminum bonitatem & exquiſitam ſapientiam, magni faciebat Plato. 310

Simplices homines dicuntur oves aut columbæ. 3

Simplicitas dicitur candor ille & ſinceritas nullis difficultatibus, & ambagibus involuta, atque ita malitiæ opponitur. Vel etiam pro inſcitia, & juris ignorantia uſurpatur, ut *Simplicitas* militum. *Simplicitas* militaris. *Simplicitas* patris. 169

Simplicitate Romana loqui. 274

Sinceritas, & candor nullis difficultatibus, & ambagibus involuta, ſimplicitas dicitur. 169

Sine mora uſitata Ic^ts. formula. *Sine* mora dimittat uxorem. Liberum *Sine* mora futurum. *Sine* ulla mora, id eſt, *Sine* ulla dilatione. 387

Sinere, id eſt, permittere. 211

Singulas, idem quod Gallis *les unes apres les autres.* 14

Singulas unam poſt alteram. 93

In *Sinum* dimittere, id eſt, occulere. Hinc illud, in *Sinu* meo habeo. Prædam omnem in *Sinum* contulit, id eſt, in privatas rationes, & ſimilia. 373

σκύλλειν, ὀχλεῖν χειμάζειν, vexare, de navi. 287

σκύλμος vexatio. *ibid.*

Smaragdus gemma viridis coloris. 216

Societas cum potentioribus periculoſa. 22

Societas Leonina. 23

Societas cum maleficis periculoſa. 269

Socrates vir omnium ſapientiſſimus. 175

So-

Socrates morto violenta periit. 177
Socrates dicitur fuiſſe εἴρων, deriſor. 202
Socratis memoria nemini non qui virtutis aliquem ſenſum habeat, ſummo honore colenda eſt. 122
Sol creare liberos, & multorum liberorum parens dicitur. 27
Sole medio, pro meridie. *Sole* ſupremo, pro veſpere. Virgilius *Solem* novum dixit, & meridiem intelligit. 219
Solatium mortis. *Solatium* eſt miſeris habere calamitatum ſocios. Nullum majus eſt *Solatium* mortis quam ipſa mortalitas. Miſeris vita ſupplicium, mors *Solatium* eſt. 37
Solemne ſolitum. *Solemnis* mos. *Solemnia* munera. *Solemnis* numerus teſtium. *Solemnis* ordo. *Solemnis* pœna, id eſt, ordinaria, cæteris capitalibus delictis infligi ſolita. 146
Solemni more, tranſlatitio, vulgari. 388
Solemnia mortis. 82
Solemnia nuptiarum. 25
Solidum corpus, & ſucci plenum. 168
Sollicitare, exercere, commovere, fatigare. 305
Sollicitudo, cura, vigilia. 137
Solvit frenum, rejecit, depulit ore. 10
Solvere pœnas, puniri, luere pœnas. 187
Solvere æs alienum dicitur expedire nomina. 202
Solvere, id eſt, tollere, auferre. *Solvere* metum. *Solutæ* ſtipulationes, id eſt, ſublatæ. 245
Solutio ante diem repræſentatio dicitur. 185
In *Somniis*, fulmine, portentis expiandis, procurandis, veterum ſuperſtitio. 153
Σοφίζεσθαι Græcis idem quod Latinis calumniari. 3
Σόφισμα Græcis idem quod Latinis calumnia. *ibid.*
Sophus plus quam ſapiens. 287
Sopor de profundo ſomno uſurpatur. 185
Spadonum & caſtratorum differentia. 191
Spadonatus mammarum. 192
Σπατάλη deliciæ, fluxus, mollities. 355
Species & copiæ publicæ in horreis ſervandi cauſa repoſitæ condita appellabantur. 119
Specioſe, callide, ſcite, pulchre. 39

Specta-

Spectacula propriè edere dicebantur, qui ludos faciebant. 369
Spectatorum genus ſolet eſſe lepidum. 387
Speculum argenteum, argentum balneare. 240
Speculi ad inſpiciendam formam, & corrigendos mores uſus. 174
Specula naturalia ſunt in undarum æquore, & ſaxorum lævore. 20
Specula, matulæ, unguenta, vaſa unguentaria, lavatio, riſcus, mundo muliebri continentur. 240
Specus, foſſa, cavum, profunda vorago dicitur bulga meretricis. 101
Specus ſubterraneus ſeu antrum ſpelunca dicitur. 298
Spelunca propriè antrum, ſeu ſpecus ſubterraneus dicitur. 298
Spiritus pro vita dicitur. *Spiritum* emittere, *Spiritum* reddere. 303
Spolia etiam vocantur, quæ cui latro abſtulit. 101
Stultitia imperitia eſt. 64
Stultitia ſenum deliratio dicitur. 202
Stultitiæ peccatum quid. 32
Stupor noctuinus pro homine ſtupido. 46
Stupidus, bardus, pinguis. 157
Stylo mariti exarari ſolent uxores atque ideo pugillares dicuntur. 135
Stylo verteres utebantur ad ſcribendum. Hinc ſignare *Stylo*. Vertere *Stylum*. Decretorius *Stylus*. Cenſorius *Stylus*, & ſimilia. 139
Stylus Gregorianus ad exemplum Juliani compoſitus. 353
Suavium, oſculum luxurioſum. 324
Subdolis verbis dolo formatis, & compoſitis ad voluntatem audientis. Plautus: *Subdola* mendacia, & *Subdole* blanditur. 45
Subigatrices, & frictrices Plauto Tribades dictæ. 279
Sublegere eſt furari. 266
Sublimi & jugata vinea Varroni quæ Phædro alta. 230
Sublimes dicuntur potentes, honoribus & dignitatibus inſignes. Ita *Sublimiſſimi* judices dicuntur Præfecti Prætorio, Quæſtores, Magiſtri Officiorum, & ſedes Prætoriana *Sublimiſſima* appellatur. 84
Subripere ſignificat clanculum furari, *Subripere* aliquid de re civitatis, *Subripere* cautiones,

nes, *Subripere* ancillam & ſimilia. 266
Subſcribere dicebatur, qui accuſatori ſe ſocium addebat. 189
Subſcriptores, qui accuſatori ſe addebant, & adjungebant. 189
Subſcriptio cenſoria. 189
Subſidere legata apud hæredem dicuntur, id eſt, remanere. *Subſediſſe* autem alia ſignificatione pars ſoli dicitur, quæ depreſſa eſt. 183
Subſtitit, commoratus eſt, ſubſedit. 183
De *Subſtructionibus*, & magnificis Luculli ædificiis. 112
Succincti, Præcincti, Alticincti. 113
Suffigi cruce. 163
Suffragium in curia ferre, dicere, recitare. 200
Sugillare, inſectari famam alicujus, & exiſtimationem, laceſſere. 325
Sulcus, & vomer pro viro, & feminali. 155
Sumptus in funus impenſi, funeris impenſæ. 305
Σύνθημα, ſignum, teſſera militaris. 249
Συνοικέσιον, contubernium, vocabulum militare. 106
Supplex, qui ſuppliciter orat. 70
Supellex muliebris res feminarum dicitur. 174
Supellex balnearea, ſtrigiles, gutti, urceoli. 240
Supellex fundi inſtrumento villæ non continetur. 243
Supellex tota fere Cynicorum pera. 263
Supellex vatum chartea. 377
Superbia mulierum & puellarum circa margaritas. 195
Superbientibus celſa cervix, id eſt, ſublata in altum tribuitur. 121
Superficies teſtudinis cortex dicitur. 119
Superſtitio quorundam in effodiendis theſaurus. 381
Superi excellentiori ſignificatione ſoli Dii appellantur. 268
Spolia appellabantur pannicularia illa quibus indutus erat quis cum ad ſupplicium deducebatur. 101
Spoliarium locus in quo damnati ad mortem exui ſolebant. *ibid.*
Spoliatrix amica dicitur. 100
Spoliare propriè pannicularia, & veſtes reorum exuere. Etjam vocabulum hoc de ſacrilegis & latronibus uſurpatur. 101
Spoliare, propriè exuere, & unde-

undequaque diſtrahere. 101
Sponſo ſponſæ ne quidem oſculum dare licebat. 325
Sponſam non tantum virginitatem illibatam, ſed & oſcula ad virum ſincere perferre oportere veteres crediderunt. 324
De *Spontanea* exſectione. 191
Sponte & coactus opponuntur. 208
Sportæ, ſpatulæ, ſportellæ, nummûm ſunt receptacula, & ſacci, ſacculi, ſacelli, & crumenæ, & velleæ, & manticæ, & marſupia. 120
Sportellæ nummûm ſunt receptacula. *ibid.*
Sportulæ, ſportellæ, ſportæ, nummûm ſunt receptacula, & ſacci, ſacculi, ſacelli, & crumenæ, manticæ, marſupia. *ibid.*
In *Squallore*, & luctu barbam & capillos promittebant veteres Romani. 184
Stabula in quibus equi, muli, boves, & id genus animalia continentur, præſepia dicuntur. 396
Stagnum, & aqua quæ non fluit, reſes aqua dicitur. 354
Stare ſignum eſt victoriæ; hoc enim habitu depinguntur victores. 97
Stare fiduciam & conſtantiam denotat. 186
Stare pro judicio, *Stare* à ſenatu, id eſt, partes ejus tueri. 368
Statores altius cincti. 113
Statua ſupra vulgarem magnitudinem etiam pars honoris erat. 129
Status, conditio, qualitas. 169
Sterquilinium eſt vel quod in ſtabulis jacet, vel quod vendendi, aut ſtercorandi agri cauſa paratum eſt. 194
Steſichori fabula de equo, & apro. 232
Stipis quæſitio, vel conquiſitio, mendicatio, quæſtus dicitur. 223
στομάτιον minus rectè perſona dicitur. 29
Ad *Stragula* etiam veſtis appellatio pertinet. 388
Striga locus ὅπε ἵπποι γυμνάζονται, vel ψήχονται. 166
Strigare dicuntur equi & jumenta quoties interquieſcunt. *ibid.*
Strophi, Vetus Gloſſ. συνεστραμμένη ὁμιλία, tortiloquium. Martialis: Nihil *stropharum* eſt. Jam *stropha* talis abit. Cicero *strophas* verborum laqueos appellavit, ſuntque *strophæ* propriè laquei captan-

ptandis & decipiendis feris. 49
Studium, ardor, impetus. 329
Studiorum impedimentum ignavi ac deſidioſi matrimonium criminantur. 135
Stultus imperitum ſignificat. 64
Stultus pro imperito. 72
Stultus omni verbo credit. 188
Stultus, inſanus, mente captus, delirus. 202
Stultum eſt gloriam captare ex facto quod nullam habet utilitatem. 214
Supplicando & rogando obtinere, impetrare dicitur. 284
Supplicare, preces fundere. 210
Supplicium crucis à Conſtantino abolitum. 163
Supplicium, exemplum. 257
Supplicia etiam & pœnæ habentur quæ fiunt in corporibus defunctorum contra conſuetudinem. 222
Supremo ſole, pro veſpere. 219
Strigiles, gutti, urceoli, ſupellex balnearia. 240
Σύρμα, id eſt, tractus in re veſtiaria. 355
Sus Minervam proverbium. 396
Sus nemoris cultrix dicitur. 205
Suſcipere, facere vota. 366
Se *ſuſcitat* ira apud Virgilium. 16
A *Suſpendio* ſui avarus ſola reſtis caritate deterritus. 306
Suſpenſo pede, leni, tacito, ut ambulans non poſſit exaudiri. Hinc *ſuſpenſis* greſſibus, *ſuſpenſo* gradu, *ſuſpenſa* manu. *ſuſpenſis* dentibus. 108
Suſtentare, exhibere, alere. 150
σύστημα, ſeu πλῆθος famulorum familia dicitur. 218
Suſtinere ſpiritum, ſervare vitam: nam *ſuſtinere* eſt tenere. Ita *ſuſtineri* fœtus, id eſt, foveri, ali dicitur. Et fundus *ſuſtinere* mille oves. 150
Suſtinere, ferre poſſe. *Suſtinere* hominum ſermones, & ſimiliter; ac ſimpliciter, non *ſuſtineo* pro non poſſum, nequeo, non audeo uſurpatur. 173
Suſtinere, ferre, perpàti. 246
Suus pro ejus, & ejus pro *ſuus*. 244
Symmachus florentiſſimus ſcriptor. 360
Symmachi locus à Schoppio correctus. 112
De *Syracuſanæ* mulieris ad Tyrannum reſponſo Hiſtoria elegans. 15

Taber-

S.

TAbernæ cauponæ. *Tabernæ* & Popinæ conjunguntur. Verum *Tabernæ* appellatio omne ad habitandum utile ædificium demonſtrat. Poſtea verò *Tabernæ* dici conſueverunt ubi merces venales exhibentur. 248
Tabernacula, & contubernales unde dicti. *ibid.*
A *Tabernaculis* communibus commilitones dicuntur contubernales. 106
In *Tabula* naufragi caſum ſuum depingere, eumque circumferre, & ſtipem oſtiatim petere ſolebant. 315
In *Tabulis* ceratis olim ſcribebant ſtylo. 139
Tacere, premere, comprimere vocem. 42
Tachæ Ægyptiorum in Ageſilaum Lacedæmoniorum Regem ſcomma. 318
Taciti locus à Scheffero emendatus. 359
Talionis legis juſtitia, & æquitas. 79
Tamen eleganter vim habet validius orandi. 170
Tangi invidia, id eſt, commoveri, & de ſubitanea perturbatione ſumitur. 75
Tapetes quibus parietes, vel etjam pavimentum contegebatur, aulæa dicebantur. 387
Taurus propriè victima veteribus dicta. 154
Tauri ſuper excellentia, & principatu armenti decertare ſolent, & victi in ſilvam ac ſola loca ſe proripiunt, ubi vires recuperent. 90
Technas & fraudes mulierum detegit Martialis. 100
Tectoria, pavimenta, ſunt refectiones voluptatis cauſa. 245
Tegere eſt obtegere, occultare. 101
Tegere occulere, involvere. 255
Tegere, occultare, abſcondere, celare. 281
Tela abſcondita dolones dicuntur. 165
Temeritas ſemper periculoſa. 367
Temeritas dicitur levitas. 383
Temperare, moderari, coërcere, cohibere, Græcis καταστέλλειν. 94
Temperare in jure pro moderari ponitur. Sic *Temperari* res decreto dicitur. *Temperari* ſententia. Hinc *Temperamentum*, ut *Temperamentum* benignitatis, cũ aliquo *Temperamento* temporis. *Tempera-*

peramentum admittere. 165. 376
De *Templo* Jovis Lupini. 6
In *Templo* Libitinæ τὰ πρὸς ταφὰς, id eſt, quæ ad funera pertinebant venibant. 305
Tempus officii. 134
Tempus vitæ, ut *Tempus* fati. 289
Temporis ſive Occaſionis προσωποποιΐα, & de ea ſententiæ. 393
Tempore, lapſu temporis. *Tempore* crevit amor. 340
In *Tempore*, opportunè, ἐν καίρῳ, ἐν καίροις. 395
Temulentia, & ebrietas luxus dicitur. 246
Tendere verbum eſt venaticum, nam tendi etiam dicuntur feris cum capiuntur. Hinc *Tendere* dolos. *Tendere* inſidias. 72
Tenere, delectare, capere. 95
Tenere eſt in officio continere, coërcere, moderari. 146
Tenere pro adſtringere, obligare, obnoxium habere uſurpatur. *Tenet* omnes nunciatio. Atque lex quoque *Tenere* aliquem dicitur, & conſtitutiones. 374
Terentius & Plautus quo genere ſcripſerint. 2
Terra nuptias cum marito imbre facere dicitur. 155
Terra levis defunctis precari ſolita. 178
Terrigena, herbigrada, domiporta, ſanguine caſſa, de cochlea. 118
Teſta Samia Galli virilitatem ſibi amputare dicti. 193
Teſta vocabulum argilla excocta ſuſcipit. 148
Teſtamentum ſecundo loco factum, per quod prius ſublatum eſt. 182
Teſtamentorum ruptorum reſciſſorum, ratorum cauſæ coram centumviris ventilatæ. 186
Teſtamentis faciendis, & explicandis plerumque Icti. adhibebantur. 238
Teſtationem ferre. 200
Teſticuli porcorum polimenta dicti, & unde. 2
Teſticuli Piſtaciis inſunt. 155
Teſtes integritatis, id eſt, virilitatis, qui & ſimpliciter *Teſtes* dicuntur. 193
Teſtimonium ferre, id eſt, dicere. 200
Teſtudinis teſta domus, ejus ſanguis claritatem viſus facere ſuffuſioneſque oculorum tollere dicitur. 118
Qui *Teſtudineo* gradu incedunt,

dunt, reptare dicuntur. 354

Textrices propriè dicuntur plaudere, cum licium denſius inculcant, & cum plauſu collidunt. 389

Thalamus etiam arboribus tribuitur. 155

Theatrum locus eſt ubi ſpectacula eduntur. Aliud eſt *Theatrum* quod viſorium dicitur. Unde in *Theatro* ſpectare. 371

In *Theatro* diſtinctæ erant ſpectatorum ſedes, pro cujuſque dignitate. 390

Thebani pingues, hebeteſque. 143

Theologus fuiſſe Orpheus dicitur. 145

Theſaurus eſt vetus quædam depoſitio pecuniæ, cujus non extat memoria. Vel ut interpretatur Leo Imperator, condita ab ignotis dominis tempore vetuſtiore mobilia. 82

In *Theſauris* effodiendis quorundam ſuperſtitio. 381

Theſauros hodie ut & alia ἀδέσποτα plerumque principes ſibi vindicant. 381

De *Theſeo* & Minoe fabula. 256

Theſmophora legifera, & legiſlatrix Iſis dicta. 347

Thrax fuit Phædrus. 144

Thycidides ſeveriſſimus ſcriptor. 348

Apud *Tiberium* Imperatorem Sejani potentia. 340

Tibia pro crure. At verò *Tibiæ* in Fabulis & comœdiis adhiberi ſolitæ. 385

Tibiæ dicuntur mulieres luxurioſæ. 3

Tibicines flatores dicti. 387

Ex *Timore* venter ſolvitur. 291

Tiphys Argi navis gubernator. 254

Titinnus vetus comicus. 139

Titubare propriè ebrii dicuntur. 282

Titulus, figura, vultus, χαρακτὴρ, lineamentum. 29

Titulus & nomen vini amphoris inſcribi ſolitus. 148

Sine *Titulo*, & injuſtè poſſidere uſurpare dicitur. 285

Titulus cujuſque fabulæ rubrica, & inſcriptio dicitur. Ut *Titulus* Edicti. At *Titulus* etiam pro inſcriptione, quæ ſupplicii, quod de re ſumebatur, cauſam indicabat, uſurpatur. 343

Tollere, auferre, ſolvere. 245

Tollere, nutrire, educare. 297

Torpor, deſidia, languor. 337

Torquere eſt ægrè alicui facere. 80

Torquere de iis qui multo, ſed infelici labore in re difficili verſantur. 202
Tortiloquium, ſtropha. 49
Tortura, ſive quæſtio, res fragilis & periculoſa dicitur. 33
Toto cavo, id eſt, ultimo. 108
Tragœdiarum actores cothurnis utebantur, quo proceriores viderentur. 253
Trahere extremum ſpiritum, difficultatem, & ultimos conatus vivendi exprimit. 67
Tranſadigit quomodo apud Virgilium uſurpatum. 184
Tranſferre propriè, ut *Tranſferre* in ſe obligationem. *Tranſferre* dominium. 344
Tranſferri quoque venditio dicitur, & in alios uſus tranſlatæ ſummæ. 345
Tranſfigit, tranſigit, confodit. 184
Tranſigit, tranſfigit, confodit. *ibid.*
Tranſlatitio more, id eſt, ſolenni, vulgari. *Tranſlatitiè* defungi munere accuſandi, id eſt, prævaricari. *Tranſlatitiè* amittere, id eſt, negligenter. 388
Trepidare etiam feſtinare ſignificat. 249
Tribades mulieres quæ mutuo norunt laſcivire. 279
Tribonianus crucis vocabulum abſtulit ex Libris Pandectarum. 163
Triclinium, & Biclinium unde dicta. 331
Triclinium conclave dicitur in quo convivio accepti diſcumbebant. 332
Triclinares lecti diſcubitorii unde dicti. 332
Triclinaria veſtimenta quibus in triclinio utebantur. 332
Trigarium. 166
Trimalcionis nomen mollis, & ſemiviri. 3
Triſtis vita, laborioſa, ærumnoſa. 221
Triſtis, gravis, moleſtus. 258
Trogh alveolus, ligneum vas, ex uno caudice excavato. 114
Tryphenæ pro mulieribus luxurioſis uſurpantur. 3
Trypheri nomen mollis & ſemiviri. *ibid.*
Tubero Ic^tus^. antiquo ſermone affectavit ſcribere, & ideo libri ejus parum grati habebantur. 344
Tunica auro diſtincta, à calce in pubem induti erant Pædagogiani pueri, purpureis operti tegminibus pedum. 114
Tunica moleſta quæ dicta ſit. 226. 358.

Tt 2 *Tur-*

Turba hominum multitudo decem,aut quindecim. *Turbam* convocare. *Turbæ* faciendæ conſilium, & à rixa diſtinguitur. 219

Turbare pro miſcere. 10

Turbare, id eſt, turbulentum facere. 233

Turbat, exterret, & confundit, & dolorem ſignificat. 41

Turbulentum facere, turbare. 233

Turcæ hodieque jacentes cœnare memorantur. 332

Turmæ equitum vexillationes. 391

Turpe eſt, quod eſt contra honeſtatem. Ita *Turpes* conditiones dicuntur quæ inhoneſtæ, & contra bonos mores ſunt. Res *Turpis* & flagitioſa. Sed & alias *Turpe* plerumque ſignificat famoſum, quod infamiam irrogat, ſic *Turpes* actiones à Græcis δίκαι αἰσχραὶ dictæ. *Turpia* judicia quæ damnatis infamiam ingerunt. Hinc & *Turpe* crimen, & *Turpe* lucrum. 292

Turpitudo & honeſtas propriè de animo, ſæpe tamen etiam de corpore dicitur. 172

Tympana, uniones, elenchi, gemmarum, & margaritarum genus. 195

Tympanorum figura. 223

Ad *Tyrannum* elegans mulieris Syracuſanæ reſponſum. 15

Tyranni olim non tantum manus, ſed & genua, & pedes oſculandos præbuerunt. 352

In *Tyrannidem* mutatur Athenarum reſpublica. 9

V.

VAcantes ab Impp. appellantur, qui nulla jam dignitate funguntur, ſive munere exceſſerint, ſive nunquam geſſerint. *Vacantes* tribuni. 134

Vacare, id eſt, immunem eſſe, ut *Vacare* à legatione, *Vacare* à nominibus. *Vacare* à tutelis. At *Vacare* culpa, id eſt, carere. 134

Vacatio maritalis. 135

Vacivus, pro vacuus. *Vacivæ* aures. *Vacive*, id eſt, otioſe, animo vacuo à curis. 344

Vacuæ aures. 134

Vadum locus in flumine minus profundus. Hinc Proverbialiter omnis res jam eſt in *Vado*, & ſimilia. 233

Vagari, aberrare à via, errare. 204

Valere ad nobilitatem & auctoritatem refertur. Nimis

Va-

Valebat apud optimates, Cornel. Nep. 23
Valere alios jubent abeuntes, & diſcedentes. 229
Valere, in pretio, in honore eſſe, ita *Valere* res dicitur. 327
Valere, & plaudere jubebantur ſpectatores fabula, vel comœdia, finita. 389
Vanum beneficium, quod habet ſpeciem exterius, & intus nihil eſt, ſic *Vana* fides, id eſt, falſa. 71
Varietas delectationem adfert, ſimilitudo faſtidium gignit. Propriè autem *Varietas* in diſparibus coloribus dicitur, cum transfertur in multa diſparia. 96
Vaſa unguentaria, unguenta, ſpecula, matulæ, lavatio, riſcus, mundo muliebri continentur. 240
Vatum chartea ſupellex. 377
Vehemens quaſi iratus, rabioſus, concitatus ira. 103
Velanda corporis, verenda, partes naturæ, pudenda. 281
Velleæ nummûm ſunt receptacula. 120
Velis, & faſciis extumidæ papillæ opprimebantur. 192
Vena eleganter pro ſanguine, cognatione. 85
Venis recipi vinum & ebrietatem vetus opinio eſt. 233
Veniſeca, unde Veniſticium φλεβοτομία. 313
Venales res propriè pendere dicuntur. 159
Venari oculis viros puella dicitur. 236
Venatio quæ & unde dicta. 98
Venantes pro *Venatores*, uti apud Virgilium natantes, precantes, recuſantes. 44
Venatorius ludus. 370
Venditio etiam tranſferri dicitur. 345
Venire diem ſignificat cum diem veniſſe, quo pecunia peti poteſt. 55
Venire, accedere, redire. 331
Veneri pectinem dedicabant mulieres calvæ. 380
Venerem marmoream mira arte Praxiteles elaboravit. 347
Venereæ rei conſummatio patratio dicitur. 208
Verba dare, decipere. 157
Verborum laqueos, Cicero ſtrophas appellavit. 49
Verborum prolixitas à jure reſpuitur. 336
Verenda corporis, velanda, partes naturæ, pudenda. 281
In *Veretrorum* pudendam formam pocula ex luto efficta. 276
Veritas omnia ſuperat. 7

Veritatem dies aperit. 188
Vernaculas volucres Varro opponit advenis avibus. 80
Verò particula elegantiſſima promptitudinẽ denotat. 169
Verſari, degere in aliquo loco, vel cum aliqua perſona morari dicitur. 320
Verſus ſenarii qui dicantur. 2
Vertere ſtylum, delere. 139
Veræ & fictæ fabulæ quæ & quomodo dicantur. 4
Veſperi, Sole ſupremo. 219
In *Veſtæ* ſacrificiis ſutile vaſis genus uſitatum. 295
Veſtimenta Salvatoris noſtri crucifixi quo jure milites vindicaverint. 101
Veſtimenta triclinaria quibus in triclinio utebantur. 332
Veſtitus mollis delicatorum, & beatulorum. 355
Veſtis, & mundus muliebris, item ornamenta muliebria diſtinguuntur. 240
Veſtis appellatio latiſſimè pertinet, & ad ſtragula etiam pertinet. 388
Veſtes reorum præſes Provinciæ donare vel officialibus, vel militibus qui fortiter fecerant, aut barbaros legationis cauſa ad ſe venientes inde munerari ſolebat. 101
Veteraverunt pro inveteraverunt. 13
Vetulus mus, & *Vetula* vuldes difficulter capitur. 229
Veteres & aniles nugæ dicuntur iteratæ fabulæ. 4
Vetuſta plerumque & longinqua admiramur, præſentia faſtidimus. 348
Vexare, attentare annonam Dardanarii dicuntur. 359
Vexari navis dicitur quæ diſtrahitur, huc atque illuc rapitur. 286
Vexatio σκύλμος. 287
Vexillationes equitum turmæ. 391
Via dicta quaſi vehia, quod vehendo teratur, ejus cum ſemita differentia. *Viæ* publicæ, & privatæ. 141
Via, ratio, methodus, genus ſcribendi. 344
Viarum compendia, flexus, divortia. 114
Viarum, & lucri præſes Mercurius. 381
Vices pro munere, ut explere vicem. 136
Vicinitas cum potentioribus vitanda. 23
Victimæ poſt victoriam Diis oblatæ. 250
Victores depinguntur ſtantes. 97
Victorum laudes cani ſolitæ. 327
Poſt *Victoriam* victimæ Diis obla-

oblatæ. 250
Videri, vel non *Videri* erat formula in ſententiis judicum. 39
Vigiles nocturni excubatores vocantur. 138
Vigilia, curam, ſollicitudinem denotat. 137
De *Vigiliis* Romanorum, & quomodo noctem in *Virgilias* diviſerint. 138
Vigilare curam, & ſolicitudinem denotat. 73
Vigor pro alacritate, agilitate, & roboris firmitate. *Vigor* denunciationis. *Vigor* juſtitiæ. *Vigor* legis. 387
Villa plerumque ædificium fundi ſignificat. 242
Villa inſtrumentum dicitur quicquid fructuum quærendorum, colligendorum, conſervandorum cauſa paratum eſt. 243
Villicus eſt qui totius villæ habebat curam, caput ruſticæ familiæ, vel qui agrum penſionis certa quantitate, vel fide dominica colit. 126
Vindice nullo apud Horatium, id eſt, impune. 32
Vindicius Vitelliorum ſervus primus dicitur vindicta liberatus. 116
Vindicare propriè injurias dicimur, nam propriè ulciſci ſignificat. *Vindicare* adulterium. *Vindicare* injuriam ſibi factam. *Vindicare* mortem, *Vindicare* necem. At Salluſtius hoc vocabulo pro animadvertere, punire uſus eſt. *Vindicatum* fuit in Noxios. Ita *Vindicare* delictum judex dicitur. 184. 293
De *Vindicta*, & ultionis cupiditate ſententiæ. 362
De *Vindicta* Deorum licet ſera proverbia, & exempla. 268
Vindicta manumiſſionis ritus. 115
Vinea, alta ad perticas ligata, quæ Varroni ſublimis. 230
Vinum in cellis, & apothecis conditum. 243
Vinum recipi venis, & ebrietatem vetus opinio eſt. 282
Vini boni bonæ feces. 148
Vini nomen & titulus amphoris inſcribi ſolet. 148
Vino repleti, invitati. 282
Vinoſa anus à Plauto deſcribitur. 147
Violenta poſſeſſio improba. 24
Violenti homines aut generoſi dicuntur leones. 3
Violentia à petulantia diſcerni ſolet. 162
Vir pro marito ſumitur. 59
Vir & feminale vomer, & ſcil-

ſulcus. 155
Vir nomen & vocabulum dignitatis. 355
Viro magis propria eſt fortitudo, vis, & robur corporis, unde virtus à *Viro* dicta, & cum *Virum* dicimus, non tam ſexum ſignificamus quam robuſtum, & fortem. 47
Virilis nota, ramus. 156
Virile munus eſt gravem eſſe. 285
Virilitas, vel pudor virilitatis. 193
Virgæ dicuntur humeros vapulantis attondere. 121
Virgines ſeu virgunculæ nondum maturæ, nec ἀνδρὸς δεκτικαὶ uvis acerbis & crudis comparantur. 230
Virginibus mulieribuſque eunuchi cuſtodes additi. 241
Virginal, & *Virginale*, ea virginei corporis pars unde ſexus cognoſcitur. 282
Virginitatem non tantum illibatam ſed & oſcula ad virum ſincera perferre ſponſam oportere veteres crediderunt. 324
Virgula cenſoria, caſtigatoria ſeveritas. 139
Virgunculæ nondum maturæ, nec ἀνδρὸς δεκτικαὶ uvis acerbis & crudis comparantur. 230
Viridaria, aquæ ſalientes, incruſtationes, loricationes, picturæ ſunt impenſæ voluptuariæ. 245
Virioli, armillæ, inaures, annuli præter ſignatorios ornamento muliebri continentur. 245
Virtus pro fortitudine, viribus, robore. 40
Virtus, pro Vi, quo Græcis ῥώμη, & ἀνδρεία. Sic melius eſt *Virtute* jus apud Ennium. Et à viro dicta eſt, hinc cum virum dicimus, non tam ſexum ſignificamus, quam robuſtum & fortem. Sæpius tamen hæc vocabula Vis &, *Virtus* diſtinguuntur. Vellejus Paterc. In Caſſio major Vis, in Bruto *Virtus*. 47
Virtus non genus facit nobilem. 129
Virtutis cauſa certamen, quod luctando, & viribus corporis habebatur. 41
Vis pro poteſtate ac imperio, ut *Vis* magiſtratus, *Vis* populi. 13
Vis blanda apud Statium. 146
Vita negotioſa opponitur privatæ, & otioſæ. 133
Vita & mores ſæpe ἐκ παραλλήλου junguntur. 142

Vita

Vita triſtis, laborioſa, ærumnoſa. 221
Vita quotidie decreſcit. 336
Vita ebriorum morti eſt ſimilior, quam vitæ. 246
Vitæ ſex ſenectus. 148
Vitia aliena ante oculos habemus, à tergo noſtra ſunt. 264
Vitruvii locus à Rittershuſio correctus. 315
Vituperare facilius quam imitari, qua de re ſententiæ. 344
Ulciſci, vindicare. 184
Ulitii ad Cyneget. Commentarius laudatus. 330
Ulpianus Juris Conditor. 143
De *Ultionis*, & vindictæ cupiditate ſententiæ. 362
In *Undarum* æquore, & ſaxorum lævore ſunt ſpecula naturalia. 20
Unguenta, ſpecula, matulæ, vaſa *Unguentaria*, lavatio, riſcus mundo muliebri continentur. 240
Ab *Unguentis* utrobique odores ſeparantur. 293
De *Unicornu* Bartholini tractatus laudatus. 250
Unio eſt margarita ex concha quæ ad Rubrum mare creſcit, & coaleſcit. 245
Uniones, tympana, elenchi gemmarum, & margaritarum genus. 195
Uni Deus non omnia tribuit. 217
Vocare è convivio provocare. 331
Vocare, citare. 332
Volucris peregrina dicitur ciconia. 80
Volucres vernaculæ apud Varronem opponuntur advenis avibus. *ibid.*
Voluptas in riſu quæ remittat non quæ ſolvat. 2
Voluptatis cauſa refectiones dicuntur tectoria, pavimenta, &c. 245
Voluptuariæ impenſæ quæ Ic[tis]. dictæ. 245
Vomer, & ſulcus, pro viro, & ſeminali. 155
Vorago profunda, foſſa, cavum, ſpecus, dicitur bulga meretricis. 101
Voſſius vir doctiſſimus & infinitæ prope lectionis. 256. 299
Vota nuncupare, concipere. 366
Voces jactare inertes. 41
ὑπερμαζᾶν, τοὺς μεγάλους μαζοὺς ἔχειν. 192
ὑπεύθυνος, obnoxius. 140
ὑπομένοις πολεμίζειν. 298
Urbanus ſal, cui ineſt elegantia & eruditio. 371

Urbanitas, jocus, & ſapientia cum joco & urbanitate commixta ſal dicitur. 256
Urceoli, gutti, ſtrigiles, ſupellex balnearia. 240
Urna, ſextarius. 147
Urna feralis, in qua defunctorum oſſa legebantur. 178
Urſi, Leones, Pantheræ proprie dicuntur beſtiæ, quia natura feri ſunt. 41
Uſitatæ res facile è memoria elabuntur, inſignes, & novæ manent diutius. 349
ὑπεργολογία apud Phædrum, & alibi. 380
Uſuras immodeſtas exigentes, crudeles, rapaces, lupi appellantur. 6
Uſurpare propriè eſt injuſte, & abſque titulo poſſidere, *Uſurpare* dominium, *Uſurpare* immunitatem, &c. 285
Quæ in *Uſu* ſunt, aut futura ſunt pueros ediſcere oportet. 340
Uſuſfructus à vocabulo uti frui dictus. 238
Uteri onus, ſarcina, pondus. 206
Uti minus eſt quam frui. 237
Utilitas dicitur uſus, ſive id quo quis poteſt eſſe utilis. 71
Utilitas etiam cum gloria captanda. 214
Uvam acerbitate rigidam dixit Palladius *Uvam* crudam, immaturam. 230
Vulgari more, ſolenni, tranſlatitio. 388
De *Vulgo* ab eruditis comtemnendo. 345
Vulgus magis orientem, quam occidentem ſolem adorat. 353
Vulnus cum ſanatur in cicatricem convenire, & cicatricem ducere dicitur. 386
Vulpes dicuntur homines aſtuti. 3
Vulpis antiquè pro vulpes. 31
Vulturius avis eadem cum *Vulture*, rapax imprimis & carnivora, unde factum eſt ut homines inſatiabilis rapacitatis *Vultures* appellemus. 83
Vultus, χαρακτήρ, titulus, lineamentum, figura. 29
Vultus, & morum amabilitas in feminis laudatur. 285
Uxoris & conjunctæ differentia. 157
In *Uxoris* adulterio maritus juſtum dolorem vindicare dicitur. 182
Uxores probæ & pudicæ ad muſas, & ſtudia incitamenta ſunt. 135

Xan-

X.

X*Anthi* Philoſophi ſervus fuit Æſopus. 140

ξοΐδιον ἐν ξύλῳ ἀποκεκρυμμένον dolon dicitur. 164

Xiſius locus deambulationibus adornatus, conſitis utrimque platanis. 114

Z.

Z*Ona*, bulga, fiſcus. 12

Zona dicebatur in qua conditam geſtabant pecuniam, & propriè cingulum eſt, quod auro monetali ornare ſolebant, ſed quia ad *Zonam* plerumque alligabant crumenam, factum eſt ut *Zona* pro crumena fuerit uſurpatum. 313

Zonarii ſectores dicti quos Græci βαλαντιοτόμους, id eſt, crumeniſecas vocant. 313

Ad

Ad Lectorem.

Quoniam evitari non potuit, *Lector*, quin, præter accuratiſſimam obſervationem, menda quædam Typograhica, cum in ipſo Fabularum contextu, tum etiam in notis irrepſerint, eorum ſcrupulum graviorem eximere, & ipſius textus potiſſimum errata corrigere non inconſultum duximus; cætera quæ in notis omiſſa, vel commiſſa ſunt, tanquam non moratura *Lectorem* eruditum ut candor veſter, & benevolentia æqui bonique conſulat, rogantes.

Pag. 46. verſ. 4. *Ingenuit*, lege, *Ingemuit.*
Pag. 94. verſ. 4. *Se*, lege, *Seſe.*
Pag. 106. verſ. 1. *Volucriſi*, lege, *Volucris.*
Pag. 115. verſ. 3. *Illo*, lege, *Ille.*
Pag. 177. poſt verſ. 3. omiſſus eſt verſus integer, quem interpone. *Ex populo ſic, neſcio quis, ut fieri ſolet.*
Pag. 207. verſ. 1. *Gignando*, lege, *Gignendo.*
Pag. 261. in Rubr. *Vilpus*, lege, *Vulpis.*
Ibidem verſ. 5. *Stitiens*, lege, *Sitiens.*
Pag. 287. verſ. 5. *Dalor*, lege, *Dolor.*
Pag. 367. verſ. 2. *Agendum*, lege, *Agedum.*
Pag. 384. verſ. 6. *Pendere*, lege, *Perdere.*
Pag. 389. verſ. 2. *Tibicem*, lege, *Tibicen.*

FINIS